Kacziány Ödön

Perállag III/3

269. l.

gú

11381 sz.

ücmlékek Orsz Bir

Bj

számla szerinti könyvküldeményt.

hoti

hó 9 nap.

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA
KÖNYVESBOLTJA
Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 18.
Telefon: 189-540 és 186-281.

Kacziány Ödön

A Hős-utcai váro-
si lakótelep graffitóit
terverte a Medgyaszay
Irwanttól terveret
épületre.

Berzéder László
festő közlése
1947

gombia körte. Jegye : P. XVIII. sz. — SUPPENTER-

Kaviany Ödön

Perállag III.

1321. l.

1322. l.

ű mezőkben áttört medaillonok, körülöttük és a mélye-
ischer J. Budapest, 1878. — SCHÜSSEL, Fayence,
ond Imari-Dekor in Bunt und Gold. J. Fischer, Budapest.

sz. első fele. — MILCHKANNE, Steingut, mit bunten

majolika, szines magyaros diszítéssel. Városlö
Dekor. Városlöd, Ende XIX. Jahrhundert.

748. **Csésze aljjal,**

feketemázas keménycserép ezüst levélfüzérekk
Steingut, schwarz glasiert, mit Silber-Blattgu

749. **Tejes kanna,**

porcellán képzelt szépiatájképpel. Regéc, XIX
mit staffierter Landschaft in Sepiamalerei. R

750. **Három tányér,**

keménycserép, akantuszleveles domború diszi
reliefiertem Akanthusblattdekor. Regéc, erste

751. **Három tányér,**

keménycserép, különböző diszitéssel. Magyar,
Dekor. Ungarisch, XIX. Jahrhundert.

752. **Négy tányér,**

keménycserép, kék virágdiszitéssel. Magyar, X
dekor. Ungarisch, erste H. XIX. Jahrhundert.

753. **Korsó,**

mázas cserép, mészáros céh jelvényeivel. Felső
emblemen. Oberungarn, Mitte XIX. Jahrhun

754. **Négy tányér,**

keménycserép, különböző domború diszitéssel.
schiedenem Reliefdekor. Ungarisch, erste Häl

755. **Három tányér,**

keménycserép, különböző diszitéssel. Magyar,
Dekor. Ungarisch, erste Hälfte XIX. Jahrhu

Kacziány Ödön (1852–1933)

Kolozsvári nületesü. 1880-ban
telepedet le kapeden, ahol a
fővealiskola vrajztanára, és a
minhár dinletterverője lett.
A 1890-es évetben Bp-re költözöt-
ott élt haláláig.
Emlitve: kehenlakona hold fénynél,
az utolsó út; A fösvény halála

Sz. Z.

Tiszakáj 1967 X-n. hátó barító

Kacziány Ödön

A kritika véleménye szerint a "Pieta" c. alkotása a legsajátszerübb a tárlat képei között. "Poe Edgar fantáziájával festett müve kizárólag bizarrságában erős. Semmi tárgyhoz kötött ismeretet nem elégit ki, itt a müvész áll az előtérben, az ő képzelete az egyetlen, ami a kritikát kihivja, s az előtt győztesen megáll. Impozáns erejü munka". A "Szélmalom képe sokáig elkisér ritka, pittoreszk szépségével" -állapitja meg Orbán Dezső.

ÉLET, Bp. 1912. jan. 7. IV. évf. 1. sz. 25-27. lap

Kacziány Ödön

Margitay Ernő: "Három kiállitás. I." cimmel beszámol az egyik kelenföldi kávéház átalakitott termeiben rendezett tárlatról.
A müvész pikturájánál kifogásolja, hogy a szinek skálájából csak a fekete és lángvörös maradt meg festményein. "Esztendők óta -és nem előnyükre- kisértenek." -fejezi be kritikáját munkájáról.
A tárlaton szereplő müvészek felsorolását lásd: Dudits Andor nevénél.

Élet, Bp. 1915. febr. 28. VII. évf. 9. sz. 210-211. lap.

Kacziány Ödön

A "Téli tárlat"-ról ir Margitay Ernő: "A Műcsarnok kiállitása cimmel. A résztvevő művészek nevét felsorolva ismerteti munkájukat. A kiállitást a Képzőművészeti Társulat rendezte. Glatter Gyula, Nyilassy Sándor, Horthy Béla, Mednyánszky László, Pentelei Molnár János, Hegedüs László, Herrer Cézár, Kacziány Ödön, Boemm Ritta, Tull Ödön, Skuteczky Döme, Góth Móric, Boruth Andor, Pörge Gergely.
Kacziány Ödön: a szürkületek világitási problémáját igyekszik megoldani. Csupán ennyit mond müveiről a kritika.

ÉLET, Bp. 1909. nov. 21. I. évf. 48. sz. 670-672. lap.

Kacziány Ödön

Gyüjteményes kiállitását ismerteti M. sign. val /Margitay/. Külön utakon járó magyar piktornak nevezi a kritika, aki a Biblia soksok jelenetét végig élete, végig szenvedte. A részletes beszámoló megvilágitja müvészetét: "Aki mikor ecsethez nyul minden realitást kizár a müteremből... Megszólal a rege a Mors Imperatorról, a Pallida Morsról, aki nem is annyira rémitő, mint inkább komoly, szomoru legény, magányos, kóbor fantom..."
A kiállitást a kelenföldi müvészek tárlata után, ugyanott nyitották meg.

Élet, Bp. 1915. ápr. 18. VII. évf. 16. sz. 387. lap.

Kacziány Ödön

A debreceni református kollegium gyüjteményében található Veronika kendője c.képe

Sz István király vázlata

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp. 623.o.

B aloghI:A debreceni ref. koll. gxürjteményének keletkezése

Kacziány ~~Aladár~~ Gdön, 1852-1933

Sziget a ködben, of.

Égő hajó, of.

Árv. Kkl. 1933. 2.rk.sz. 74. sz. 25 l.

202. Dr. Kemény Imréné, bron
tul.

Kacziány Ödön

1900-ban a párisi világkiállitáson feltünést keltett "Zárdaromok" c. festményével, amelyet éremmel jutalmaztak.
1898-ban dijat nyert itthon "Vizió Nagypéntek hajnalán" c. képével. 1908-ban megnyerte a Képzőmüvészeti Társulat nagy diját a "Gellérthegy éjjel" c. festményével.
München, Berlin, Róma, London, Antwerpen, Velence, Drezda világkiállitásain számos alkalommal részt vett, s a külföldi sajtó éveken át méltatta sikereit. /A beszámoló felsorolja ~~ja~~ az előkelő külföldi lapokat, folyóiratokat./
Élet, Bp. 1923. juni. 17. XIV. évf. 12. sz. 266-267. lap.

Kacziány Ödön

1914-ben a Velence-i kiállitáson nagy sikert aratott -"Holdfény a Tiszán" c.- festményét az olasz király megvásárolta.
Müvészetével kapcsolatban Mátrai Vilmos kiemeli sajátos szinezését, kifejezésmódját, festésmodorát. Végül megjegyzi még, hogy mint iró is kitünő, aki élményeit mondja el irásaiban.
A Nemzeti Szalon egyik megalapitója.
A lap hozza: "Castel a Mare", "Pieta" és "Müvész meghivó" c. képeit.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1923. juni. 17. XIV. évf. 12. sz. 266-267. 272, 273, 277. lap.

Kacziány Ödön

Arcképét bemutatja a lap.
Mátrai Vilmos: "Kacziány Ödön" cimmel ismerteti a müvész életét, müvészi pályáját.
A középiskolák elvégzése után tizenhét éves korában Münchenbe ment, ahol az Akadémián Strähuber tanitványa volt 1870-ig. Utána Bécsben tanult, majd 1873-ban ujra Münchenben dolgozik Wagner és Seitz vezetése alatt. 1874-ben Párisba utazik. 1876-ban tanári állást vállal Zentán. Később Cegléden és Szegeden tanitott. 1876-ban rendezik meg első budapesti kiállitását.

Élet, Bp. 1923. juni. 17. XIV. évf. 12. sz. 266-267. lap.

M.D.K.

Kacziány Ödön

"Golgotha" c. müvét méltatja N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet 230-254. lap

M.D.K.

Kacziány Ödön festü
/ 1852 - 1933/

A kecskeméti müvésztelepen dolgozott

Lyka: A müvésztek története, Bp. 1965. 227.l.

Kacziány Ödön.

Kosmetikai tanto
reji Lakihaza Daba-
son fenti tollrajza
sejr.

Jó Br Rá

4 l

1888 [illegible] [illegible] felhagyvál-
tatott c; [illegible] szerszedjék annak
kapcsán a elszámoldat is be-
mutatni;

Ha a kintelt ezzel eddig nem
volt felhagyváltató, szerszedjék
azt szorund befizetni a mikor
jtba, a — — — — — —
— csekkszámlára;

stb stb

Kacziány Ferenc

Magyar Iparművészet, 1900

1/2. sz. 70-73. o.
Ly művek. (Petőfi összes költemé-
nyei.)

Nagydij

Pásztortűz, 1927. 8 sz.

192. l.

Csiszár Béla: „Szacriány Ödön hetvenöt éves"

Müpártolás

Pásztortűz, 1927 8 oz.

192. l.

Csiszár Béla: Kacsiány Ödön hetvenöt

éves

Fali felirat. Kolozsvár. 1606.

Ind. gyűjt.

1818., V., 137–138.

Képzőmű részeti Társulat

Pásztortűz, 1927. 8 sz.

192. l.

Császár Béla: Kacziány Ödön hetvenöt éves

Mintarajztanoda, figurális rajz és festészet

Pesti Hirlap. 1880. jún. 21. 4.

Raczkány Ödön: A mintarajztanoda kiállítása

Mintarajztanodai kiállitás, 1880.

Pesti Hirlap. 1880. jun. 21. 4.

Kasziány Ödön: A mintarajztanoda kiállitása

önálló táblakép, Kaciány ödön Krisztus-feje,

Kat. Szemle, 1894, 110.-119.o.

p: Képkiállitásunk... etc.

Festészet (1900-1919) — Önálló táblakép.

Kacziány „Holdfénynél"
(Ödön ?)

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 504-505 l.

Távozzi tárlat a Nemzeti Szalonban.

ön álló táblakép, Kacián y Ö.
„No, nézd az öreget" c. képe,

Kat. Menile, 1894. 110.–119. o.

p.: Képki állitásunk... etc.

festészet (1900–1919) — Önálló táblakép.

Kacziány Ödön: Tengerrészletek.

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 777–782. l.

Nagy Tovarni Tárlat (Műcsarnok)

Kaczianyi festö.

Pesti Hirlap.1882.ápr.25. 3.l.

Kacziány festö.

Pesti Hirlap.1882.máj.13.1-mell.3.l.

Kacziány Ödön

Kacziány Ödön szegedi festőnél Munkácsy az erdélyi szekelyekről tanulmányrajzokat rendelt.

Mennyhárt László: Előkép - élőkép - pillanatkép, Művészet, 1978. december - 10. lap.

Kaczány Ödön

A művészet több művet az
állam vásárolta meg.

Kovács Dezső: A művészetek pártfogása és...
Művészet, 1980. május – 46. lap.

Kacziány Ödön

Rákosiné Geönczy Ilona: Fiatal nőt ábrázoló arcképe,
Gerster Károly: "Terus" cimmel könyvet olvasó fiatal leány,
Cserna Károly: "Otthon" cimmel szobarészlet könyvet tartó fiatal nővel.
László Fülöp Elek: "Paul fiam" c.
Méró István: "Régi palazzók" c.
Kacziány Ödön: "Pallida mors" c.
A felsorolt művészek fent megnevezett alkotásaikkal szerepelnek a Nemzeti Szalon téli tárlatán, s a lap is bemutatja a müveket.
Repr.-ók
ÉLET, Bp. 1913. jan. 5. V. évf.1.sz.
" " " " 12. " " 2. sz.
" " " " 26. " " 3. "
12, 42, 77, 1o5, 1o6, 114. lap.

Kacziány Ödön

Aggházy Gyula, Basch Gyula, Ferenczy Valér, Ger Gergely Imre, Glatter Armin, Gyügyei Nagy Zsiga, Halmi Artur, Juszkó Béla, Kacziány Ödön, Kézdi Kovács László, Kiss Rezső, Knopp Imre, Kovács József, Kövér Gyula, Madarász Viktor, Matkovics Béla, Pap Emil, Pentelei Molnár János, Poll Hugó, Rottmann Mozart, K. Spányi Béla Teleki Antal, Tölgyessy Artur, Wellmann Róbert, Wittlich Eperjesi Károly, Zoltai-Zeihrer nevü müvészek szerepeltek müveikkel a Mücsarnok jubiláris téli tárlatán.

"Pieta" és "Szélmalom" c. müveinek kritikáját lásd: a .2- sz. cédulán.

ÉLET, Bp. 1912. jan.7. IV. évf. 1.sz. 25-27. lap.

Kacziány Ödön

Karlovszky Bertalan: "Gróf Andrássy Gyula arcképe"
Kövér Gyula: "Arckép" fiatal nőt ábrázol,
Mányai József: "Falusi kocsma" c.
Olgyay Viktor: "Mikor a jég indul" c.
Kacziány Ödön: "Mors Peregrinus" c.
Udvary Géza: "Don Quijote" c.
Fenti képeket a Műcsarnok tavaszi tárlatán mutatták be, s mind a hat művet hozza a lap. Repr.-ók

ÉLET, Bp. 1913. márc. 23. V. évf. 12. sz.
" " 1913. " 30. " " 13. "
393, 41o, 411,412, 413. lap.

Kacziány Ödön

A Müvészet c. rovatban S-ss:/Seress Gyula/:
"Mozgalmas élet" c. cikkének tartalma:
"Szorgalmas piktorok és szobrászok.- Képkiállitás a Feszty-panorámában.- Rippl-Rónai kitüntetése.- Uj próféta. - Malonyay és Fadrusz.- Az Országház freskói.- Vágó Pál terve.-"
A cikkben szereplő müvészek:
Kacziány Ödön, Mednyánszky László, Rippl-Rónai József, Fadrusz János, Vágó Pál.
A rövid fejezetek a felsorolt müvészek munkáját és némelyikük körül zajló eseményeket tárgyalják.

ÉLET, Bp. 1895. juli. 21. V. évf.
43. sz. 8-9. lap.

Kacziány Ödön, festő

Nyolcak 1911-ápr-ban nyílt meg a Nemzeti Szalonban. Ez
n szerepeltek: Innocent Ferenc, Jantyik Mátyás Kacziány
Ödön, Karlovszky Bertalan, Margitay Tihamér, Olgyay Fe
enc, Pataki László, Stetka Gyula, Szenes Fülöp, Szlányi La
os, Tolnay Ákos, Zemplényi Tivadar, és Fadrusz Jánosné.
328.old

Horváth Béla: Bartók és a Nyolcak 328.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XIII. 4.sz Bp

Kacziány Ödön

"A vár és a halál" c. festménye hatalmas várat ábrázol. A várkapu előtt lóháton ül a kaszás halál.

Repr.

ÉLET, Bp. 1909. szept. 19. I. évf. 38. sz. 383. lap.

Kacziány Ödön

"Ügyes-bajos ember" c. festménye alázatos meghajlással ajtón kopogtató férfit ábrázol.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. juli. 25. I. évf. 30. sz.
99. lap.

Kacziány Ödön

Két festményét hozza a lap:
"A járvány", a levegőben fáklyával uszó nőt ábrázol.

"Pipára gyujtó" idős férfi.
Repr.

Élet, Bp. 1922. nov. 12. XIII. évf. 23. sz. 551, 555. lap.

Kacziány Ödön

"Képkiállitás a Feszty-panorámában" c. fejezet a müvész munkáit ismerteti.
A nagy teremben a kiállitott sok vázlat nagyobb részét a müvész készitette. Ezenkivül még két kész festménnyel is szerepel: az egyik a kitünő humorral megfestett "Hazafelé" c. a másik a rom antikus hangulatu "Hullámok játéka" c. képe.

ÉLET, Bp. 1895. juli. 21. V. évf.
43. sz. 8-9. lap.

Kacziány Ödön

Pentelei Molnár János, Benczur Gyula, Rottman Mozart, Herrer Cézár, Mednyánszky László, Nyilassy Sándor, Katona Nándor, Kacziány Ödön és Zombory Lajos müvészek nevét sorolja fel, s értékeli müveiket az m. sign.-val közölt kritika a Mücsarnok tavaszi tárlatáról.

Kacziány Ödön: "leheletszerüen finom Krisztusa, s a hangulatos vizimalmokat ábrázoló pikturája állitja meg a nézőt,"- m. véleménye szerint.

ÉLET, Bp. 1909. ápr. 11. 15. sz. I. évf. 493-494. lap.

Kacziány Ödön

"Éjjeli körmenet" c. festményét az "ÉLET" c. lap részére készitette.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. május 2. I. évf. 18. sz. 571. lap.

Kacziány Ödön

"Alkonyi séta" cimmel a festmény sötét tájképen magányos alakot ábrázol.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. juni. 20. I. évf. 25. sz.
798. lap.

Kacziány Ödön

"Holdas éj" c. képén vizimalomhoz hasonló két kis épület a folyó közepén.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910.ápr. 10. II. évf. 15. sz. 495. lap.

KACZIÁNY ÖDÖN, festő

1907-ben Tornyai János, Endre Béla, Kallós Ede, Pásztor Já
János, Rudnay Gyula, Kaczián Ödön megalakitják Hódmező
vásárhelyen a Képzőművészeti Egyesületet. Legtöbbjük itt
született, Rudnay a gömöri hegyekből jött. 62.old

MOLNÁR AURÉL, Az Alföld századai, 3.old

Múzsák, Múzeumi Magazin, 1972. 1.sz. Bp.

Kacziány Ödön

Kacziány Ödön vízionárius
képe a szimbolizmusnak nemzethoz szintű ma-
gyar reprezentánsa volt.

Németh Lajos: Gondolatok a magyar szimbolista...
Művészet, 1975. december 27. oldal

Kacziány Ödön,festö

Bujdosó hold. Festmény.

Illusztr.

Vasárnapi Ujság. 1909.48.sz. 56.évf. 999.l.

Kacziány Ödön MDK.

Bp.1900.

A dobsinai jégbarlang felső terme. Szövegközti illusztráció Schmidt Attila: Gömörmegye c.cikkéhez. id.mü 137-181.p.

Szign. Kacziány Ödön - MK sc. - Morelli G.F.i.

-- rajza után MK egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.18. Bp.1900. Magyarország.VI.köt. 169.p.

M.D.K.

Kacziány Ödön. /1852-1933/

366. Esti táj. Olajf. 49.5x70.5 vászon.
367. Vizimalom esti világitásban. Olajf. 40.8x60 vászon.
368. Tüzijáték a Gellérthegyen. Olajf. 44x72 vászon.
369. Piéta. Olajf. 59.5x55 vászon.
370. Szegedi Tanya. Olajf. 20.4x115 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 25., 26. l.

Kacrián Ödön festő M. D. K.

rövid ideig Szolnokon dolgozott

Körner É.: Könyvismertetés. Művtört Ért. 1954 1 sz. 183.

Kacziány Ödön MDK

Vita longa ars brevis, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Magnitudo Mortis

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Arckép

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön

MDK

Szt.László király, olf.

Egyház és művészet
Nemzeti Szalon 1919.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

141. Mors Peregrineus. Kepr.

KMT. 1913. tav.kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

a pályázatra bocsátott dijak közül

a 4ooo koronás társulati dijat nyerte el.

A Tavszi kiáll.dijai.

Mücsarnok. OMKT kivatalos értesitöje. 19o8.okt. 15.
XII.évf. 2.sz. 4.l.

MDK

Kaczián Ödön, festöm.

1901 jan. 24.-i pecsi elsö kiállitáson szerepelt.

kép

Nikelszky Géza: A Nemz. Szal. 1901. elsö pécsi kiáll.-a.
Dunántul, 1926. jan. 31. 2.1.

"Most, h. a Pécsi Képzömüv. Társ. megalakult ..."
Vissapemlékezés a cikk.

KACZIÁNY ÖDÖN

Hajnali hangulat az öreg szélmalomnál. Ola

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll.kat. 69.oldal

KACZIÁNY ÖDÖN

Kialvó lámpa. Olajf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk.kiáll. 38.oldal

KACZIÁNY ÖDÖN

Holdfény az öreg hidnál. Olajf.
A veterán flirtel. Olajf.
Holdas utca. Olajf.
Alföldi táj. Olajf.

KMT 1910/11. téli kiáll.kat. 35.oldal

KACZIÁNY ÖDÖN

Vihar a vár körül. Olajf.
Cyprusok alatt. Olajf.
Bujdosó hold. Olajf.
Kialvó lámpa. Olajf.

KMT 1907.tav.kiáll.kat. 26.oldal.

MDK

Kacziány Ödön

"Mors eques"

Sz.: A Mücsarnok tav.tárl. Vasárnapi Ujság 19ol. 16.sz. 261.l.

Kacziány Ödön MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Mücsarnok, 1899. 215. l.

MDK

Kacziány Ödön

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz.
11.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Tüz a tengerparton. Repr.

KPM.T.téli kiállitása.1912.-Vasárnapi Ujs. 1912.59.évf.46.sz. 927.old.

KACZIÁNY ÖDÖN

387 Holdas hangulat a Balatonon.
407 Férfiarckép. Magántulajdon.
408 A halál és a járványok.

KACZIÁNY ÖDÖN

113. Holdfény a vizen. Olajf.
115. Hullámtörés. Olajf.
118. Pax. Olajf.

Képzőm.Társ.1909.tav.kiáll.kat. 31.oldal

KACZIÁNY ÖDÖN

199. Hangulat római emlékkel. Olajf.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll.kat. 46.l.

KACZIÁNY ÖDÖN

542. Hangulatok. Tisza-Dob. Olajf.

KMT 1903/4.téli kiáll.kat. 54.olda 1

KACZIÁNY ÖDÖN

542. Hangulatok. Tisza-Dob. Olajf.

Képzőm.Társ.1903/4.téli kiáll.kat. 54.oldal.

MDK

Kacziány Ö.

az anyag modern részében szerepel

Nemzetk. velencei kiáll. Képzőművészet 1930.
31. sz. 145. l.

Kaczány Ödön
festő

M.D.K.

Münchenben jóbarátságban
volt Gyulai László-val

Dankó Imre: Gyulai László
Művészet, 1962. augusztus – 11 lap.

MDK

Kacziány Ödön

Női arckép

Önarckép

Arcképfestők. N.Szal. kiáll. 1930. okt.

MDK

Kacziány Ödön

Arckép, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 2o. l.

MDK

Kacziány Ödön

Magnitudo Mortis, of.

Tsv. kiáll. Mücs. 1925. máj. 20. 1.

MDK

Kacziány Ödön

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 35. l.

Kacziány Ödön

Vizimalmok holdfénynél, olf.

Mucsarnok 1923. febr-márc.

Kacziány Ödön MDK

Az utolsó ut, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Kaczián Ödön

"Holdfény a Dunán"c.kép repr.

Képzőm.Társ.1910.tav.kiáll.kat.

Kacziány Ödön

MDK

M. Arcképfestők Társ. I. kiáll. Képzőműv. 1930.
34. sz. 220 l.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.-graf.

A halál és a favágó. Rajz.

Éjfeli látogatás. "

Reprodukciók a 382-383 l. közt.

Bayer József: Kazinczy Művészet. 1907.

mDK

Kacziány Odön, festöm.-graf.

Pieta.	Rajz.	Repr.
Payer József Kazi	Müvészet. 1907.	386.1.

mDK

Kacziány Ödön, festöm. -graf.

Szélmalom. Repr. Algrafia.-

~~Bayer József Kazi~~ Müvészet. 1907. 384 l.

MDK

Kacziány Odön, testöm.

A vándorlóhalál. Repr.

Vas.Ujs. 1911.25.sz.58.évf. 493.l.

Kacziány Ödön festő

MDK

Képzőművészet 1931. 37.sz. 41. l. kép

Kacziány Ödön MDK

A nagy kaszás, olf.

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Holdkelte

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Tüz

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

"Requiem aeternam", olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Szélmalom.	Olf.	40x30.	J.1.b.
Esti hangulat.	Olf.	30x18.	J.1.j.
Égö hajó.	Olf.	40x30.	J.1.j.
Éjjeli zene.	Olf.	75x60.	J.1.j.

Árv.Közl. 1930. 4.rk.sz. 55. szám. Kat. 25.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Peregrinus.	Olf.	J.l.j.
Pásztortüz.	"	J.l.b.
Tábortüz.	"	J.l.b.
Ballada.	"	J.l.f.

Árv.Közl. 1931. 3.rk.sz. 57.l.

Kacziány Ödön MDK

Cigányok utban, repr.

Mücsarnok 1891/92. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön

Béla király bucsuja

Arckép

KMTárs. 1927. Őszi kiáll. kat.

MDK

Kacziány Ödön

Tüz a vár mögött

Madonna a gondolán

KMTárs. 1927. Őszi kiáll. kat.

Kacziány Ödön festő

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 7. l.

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1903. 426.l.

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1916. 1. 11.l.

MDK

Koczián Ödön festőm. sz.1892.Marosvásárhely

Szélmalom, of.

Golgota, of.

Abbázia, of.

Holdas tenger, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N. Szal. 1921. márc.

MDK

Kocziány Ödön festőm. sz.1892.Marosvásárhely

Sonka, of.

Vár a holddal, of.

A leskelődő halál, of.

Duna az elevátorral, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N. Szal. 1921. márc.

MDK

Kacziány Ödön festőm. sz.1852.Marosvásárhely

Holdas utca, of.

Velence, of.

Piknik, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N. Szal. 1921. márc.

MDK

Kacziány Ödön festőm. sz.1852.Marosvásárhely

A Duna a Lágymányosnál, of.

Őszi barackok, of.

A leselkedő, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N. Szal. 1921. márc.

MDK

Kacziány Ödön festőm. sz.1852.Marosvásárhely

Piéta, of.

A dünkircheni tpl főoltára, of.

Pásztortüz, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N. Szal. 1921. márc.

MDK

Kacziány Ödön festőm. sz.1852.Marosvásárhely

A Gellérthegy a Dunáról éjjel, of.

"Gazduram megjött", of.

Zárdaromok, of.

Societaire-ek 1. kiáll. N. Szal. 1921. márc.

MDK

Kacziány Ödön

a N.Szol. törzstagja

Szövetség l. kiáll. N.Szol. 1921. márc.

MDK

Kacziány Ödön

N. Szal. törzstagja

N.Szal. tsv.tárl. 1922. máj.

Kacziány Ödön

Holdas éj az utcán, repr.

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Kacziány Ödön

Holdas utca, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50-13:

MDK

Kacziány Ödön

Holdas éj a tengeren, of.

Királyi vásárlások a Műcs.tárlatain. SzmKT 50-134.l.

Kacziány Ödön

festőművész

Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.VII.[illegible]2.

Kacziány Ödön, festőm.

a régi gárdát képoiseli a Nemz.
Szalon tavassi tárlatán.

-io.
M. O. 932. VI. 19.

Kassiday Ödön

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH 1931. II. 21.

Kacsiány Ödön

szerepelt a művészcsoportok művészeti

kiállításán.

PM. 1931. II. 22.

Kacziány Ödön

műve is szerepel ezen a hagyatéki kiállitáson).
(gr. Zichy Béla és mások gyűjt.)

D. A.: Kiállitások. - Ernst museum.
Magyarság - 930. XI. 30.

Kacziány Ödön

festőművész

Téli Tárlat - a Mücsarnokban - képével szerepel -

A magyar festőgárda egyik legöregebb tagja ujra megszólal. Ismert tüzfényeit ezuttal a "Dante és Virgil az alvilágban" c. kisebb kompozicióját s a "Tüz" hirdeti.

Pesti Hirlap 1931.XII.22.

Kacziány Ödön

Mg. F. 19. 2.

Neum. Szabo alapító tag. (Ty. III. 58)
1891 szeged Ziállít. (— " — 57)

A MAGYAR POSTA BETEGSÉGI BIZTOSITÓ INTÉZETE

BUDAPEST 4. — POSTAFIÓK 373.

.....szám.

19.....

FELVÉTELI IGAZOLÓLAP

a közkórházi ápolási és a betegszállítási költségnek a nyilvános betegápolási átalány terhére való elszámolására a 6000/1931. M. E. sz. rendelet 5. §-a alapján.

Igazolom, hogy ..... posta .....

..... nevű felesége — gyermeke a m. posta betegségi biztosító intézeténél biztosított — igényjogosult családtag és ezért az intézeti alapszabály 33. §-a értelmében a közkórház vagy állami klinika legalsó osztályán „rendes betegség"-gel ..... napi kórházi ápolásra van igénye.

Budapest, 19 .....

.....

intézeti igazgató.

P. B. B. I. 921 sz. ny. Jakab nyomda, Budapest

MDK

Kacziány Ödön

A Golgotha, of.

Magános fa, of.

Holdas éj az utcán, of.

Zárdatemplom romjai, of.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Kacziány Ödön

Csárda, of.
A Bocskay tér holdvilágnál, of.

Lesben, of.
Alföldi táj, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.
1927. jan.

Kacziány Ödön

Műcsarnok reprezentativ kiállitásán neve szerepelt.

BH.932.II.21.

Kacziány

Műcsarnok reprezentatív kiállításán neve szerepelt.

PN. 932. II. 20.

MDK

Vastagh György, Kacziány Ödön festöm.-k

foglalkoztak több napig a rendezéssel.

A kolozsvári kiállitás az elsö, melyet az egy éve alakult Nemz.Szal. a vidéken rendez.
K.Ö. képviseli az komolyabb stilt igénylö festménynyel szerepel.

A Nemzeti Szalon kiállitása Kolozsvártt.
/1894-ben alakult./
Vas.Ujs. 42.évf.22.sz. 359.l.

Kacziány Ödön.

Képe szerepel a Genossenschaft der Wiener Künstler tavaszi tárlatán.

Esti Kurir, 1927. ápr. 21.

M.D.K.

Kacziányi Ödön

"A Gellérthegy éjfélkor" c. művével a Képzőművészeti Társulat négyezer koronás társulati díját nyerte el, a Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállitásán.

Szinház és Élet, Bp. 1908. május 3. VI. évf. 19. sz. 6. lap

Kaciány Ödön.

A zolnoki művésztelep 25. éves fennállásának jubileumi kiállításán néhány képe szerepelt, melyeket a zolnoki telepen festett.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 20.

Kaciány Ödön.

A poluskei minéntelep 25. éves
jemáltándunk jubiláris leiál-
tatván néhány lépe rezepet,
melyeket a poluskei telepen ger-
lett.

Neuveti 24/ág. 1927. rept. 20.

Kacziány Odön

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Az utolsó ut /komorhangulatu harctéri temetés, a vörös égen lebegő halállal./

Pesti Hirlap
1930.XII.20.

Kacziány Ödön.

Műve szerepelni fog Bécsben, a nemzetközi kiállítás keretében. A kiállítás ápr. 9-én nyílik meg.

Magyarság, 1927. márc. 31.

Kacziány Ödön

Alkotása, a szfőv.műgyüjteményének kiáll.-án
a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Kaczmarczyk Bożena

Kacziány Ödön

MDK

Krisztus sirbatétele, olf.

Mücsarnok 1888.őszi kiáll.
I. sorozat

Kacziány Ödön MDK

Krisztus sirbatétele, olf.vázlat

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Kacziány Ödön

MDK

Egy kérdés, olf.

Műcsarnok 1879. nov. 20.

Kacziány Ödön

MDK

A párbaj, olf.

Műcsarnok 1881. tavaszi kiáll.
második sorozat

MDK

Kacziány Ödön

Lágymányos és környéke holdnál

Képzőművészet 1928. II.évf. 12.sz. 173.l.

MTK--

Kacziány Ödön, festön.

	Mors Spectans.	Olf.
7.	Csendélet.	"
9.	Csendélet.	"

Budai Vigadó. Képz.müv.kiáll. 1921.okt. Kat. 2.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Cigányok a malaccal. Olf.

Budai Vigadó. -Képzöm.kiáll. 1921.okt. Kat. 6.1.

MDK

Kácziány Ödön, festöm.

Lipót bajor herceg. Olf.
Pásztortüz. "
Szt.László. "

Budai Vigadó.-Képzöm.kiáll. 1921.okt. Kat. 5.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Csendélet. olf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. lo.1.

MDK

Kaczián Ödön, festőm.

462. Vén kaszás. Olf. 55x44. J.l.j.

Árv. Csarn. 1932. 1.rk.a. 27.l.

61. sz. márc.

MDK

Kacziány Ödön, festön.
szül.1852.

Alkony. Jelz.l.j.: Kacziány. Lem.papir
27.5x47

Ernst Muz. cukc.XVI. 1921. Kat. 30.1.

Kacziány Ödön MDK

"Fürdik a holdvilág az ég tengerében"

Illusztráció az Athenaeum uj Petőfi kiadásához

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Az enyészet kapuja, repr.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kacziány Ödön, festöm.

abból a gárdából, melylyel rég megbarátkozott a
a közönség, szintén szerepel munkáival.

Lyka Károly: Uj képek a Nemz. Szalonban.
Nemz.Szal. tavaszi kiáll.
Uj Idők. 1904-5. XI. 27.sz.

Kacziány Ödön

MDK

Tiszadobi kastély, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyíregyházi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Salome, olf.
Tüz a Tiberisnél Rómában, olf.

Nemzeti Szalon 19o9.
II. nyiregyházi kiáll.

M.D.K.

Kacziány Ödön

A Mücsarnok nagy tavaszi tárlatán a 443 kép és szobor-mü között a kritika kiemeli ott szereplő müvét.

A 19. lapon 9-es számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni.26.-juli.2-
X. évf. 26. sz. 21.lap.

MDK

Kacziány Ödön festőm.

Momento difficile

Mostra Roma 1928. VI.

46.1.

MDK

Kacziány Ödön

Mostra Roma 1928. VI.

MDK

Kacziány Ödön festő

Holdas tenger

Müvészet 1917. 3. 1.

MDK

Kacziány Ödön festő

Szent László

Művészet 1917. 3.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.
1852-1933

291.	Misztikus hangulat.	Vizf.	8x11.	
292.	Pásztortüz.	Olf.	25x39.	Jelzett.
293.	Szélmalom.	"	38x42.	"
294.	Hazafelé.	"	54x42.	"

Festmények, rajzok, metszetek. - 97. aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2. rk. sz. -Kat. 28.1.

Kacziány Ödön MDK

Szerenád, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.
91

Kacziány Ödön MDK

Cigányok utban, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Hazafelé, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

M.D.K.

Kacziány Ödön

Két festményéről elismeréssel emlékezik meg a lap "Hónapról-hónapra" c. rovatában közölt beszámoló "A Nemzeti Szalon kiállítása" cimmel.

Magyar Salon, Bp. 1902. ápr. hó. XXXVII. kötet 60. lap

Festészet.

„Holdas parkrészlet" c. kép.
(Kacziány Ödön-től).

K. T. 846/1898.
1898. dec. 7.

Kaczány Ödön Jestő.

K. T. 846/1898.
1898. dec. 7.

Kacziány Ödön festő.

K. V. 436/1898.
1898. máj. 23.

Festészet.

„Az üdvözítő" c. festmény.

(Kacziány Ödön-től).

K. T. 1366/1897.

1897. dec. 1.

Kacziány Ödön festő,

K. V. 1366/1897.
1897. dec. 1.

M.D.K.

Kacziány Ödön

"Pieta"-ját "zenei hatásu hangulatkép"nek nevezi Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

M.D.K.

Kacziány Ödön

"Az üres üveg" c. művének repr.-ját bemutatja a lap.

Magyar Salon, Bp. 1906. szept. hó. 44. kötet 835. lap

M.D.K.

Kacziány Ödön

"Pityókásan", c. festményét és "Ars longa, vita brevis est" c. művét a Könyves Kálmán-kiállitásról hozza a lap.
Repr.-ók.

Az 55. lapon a lap bemutatja a művész fényképét.

Magyar Salon, Bp. 1906. okt. hó. külön kötet
47, 51, lap

M.D.K.

Kacziány Ödön festő és szegedi rajztanár

Aradon rendezett kiállitást és ötszáz forintot érő öt képét kisorsolásra felajánlotta, -közli az "Irodalom és Müvészet" c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882.ápr. 16.
4. évf. 29. sz. 461. lap

Kacziány Ödön MDK

Krisztus fej, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Kacziány Ödön

Gazd'uram nótája, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Keresztlevélte, pasztell

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön

"Dolorem aeternam"c.művének repr.

Vasárnapi Ujság, 1902. 49.évf. 15.sz. 238.l

Kacziány Ödön

festőművész

Nemzeti Szalon X 40 éves jubiliras kiállitása. Ennek kapcsán megemlékezik a Szalon megalakitását megelőző azon beszélgetésről, amelyet a Herlicska féle vendéglőben folytatott egy kisebb művésztársaság, köztük a művész is.

Nemzeti Ujság
1935.I.6.

Kacziány Ödön

festőművész

Jubiláris kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Nemzeti Ujság
1935.I.6.

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1917. 61.l.

MDK

Kacziány Ödön

Márciusi hó, of.

Sphynx, rajz

Tiszapart, vf.

Műcsarnok 1900. tav. kiáll. kat.
35.l.

MDK

Kacziány Ödön

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 440.l.

Kacziány Ödön

Kibukkanó hold, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Csak nevét említi a XIX.sz. végén a "legkiválóbbak" között.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906. 79.l.

MDK

Kacziány Ödön festőm.

A vándorló Halál, of.

Olasz tórészlet, of.

A Halál

Societaire-ek 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Kacziány Ödön

Öreg asszony, of.

Éjfél után a nagy teremben, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. 37.l.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

képei.

A szegediFészek Klub reprezentativ kiállitása. /Három részre tagolódott./ Egyik a Nemz.Szal. egyházm.kiáll.-nak válogatott anyaga. 1.rész.
Képzömüvészet.1930. 34.sz. 224.l.

Kacziány Ödön, festőm. MDK

az élő magyar művészetet képviseli, s egy jó képpel szerepelt.

Egyházművészeti kiállítások.
Nüss.- Szent Imre-kiállítás.
Képzőművészet. 1930.32.sz. 168.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

olasz vonatkozásu müvel ill.müvekkel szerepel.

/gy./: A velencwi nemzetközi kiállitás.
Képzömüvészet. 1930. 32.sz. 165.l.

Kacziány Ödön

Zárdatemplom romok, olf.

Miccarnok 1898/99. téli kiáll.

Kacziány Ödön

MDK

Veronika kendője, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Kacziány ödön, festöm.

Csendélet. Olf.
Dante és Virgil az alvilágban. " 17.1.
Tüz. " 17.1.

Műcs. -OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.
Kat. 14.1. és 17.1.

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1903. 144.l.

Kacziány Ödön

MDK

Holdas éj az Adrián, olf.

Parkrészlet, olf.

Vizió nagypéntek hajnalán, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

KACZIÁNY ÖDÖN

147. Pityókásan. Olajf.
152. Holdkelte. Olajf.

Műcsarnok, 1904. tav.kiáll.kat. 30.oldal

KACZIÁNY ÖDÖN

Serpentin-táncz. /A Könyves Kálmán intézet tulajdona./

Vasárnapi Ujság. 19.sz. 1903. 50.évf. 303.oldal

Kacziány Ödön MDK

Halcsendélet
Levétel a keresztről

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Holdas hangulat, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kaczány Ödön NDK

Mors et triumfate, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

"Reggel a Lago di Comón" c. képe a Nemzeti Szalon tav.kiáll.-án.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.kiáll.-a.

Vasárnapi Ujság 1905. 52.évf. 14.sz. 215.o.

M.D.K.

Kacziany Ödön

1. Szépm.Muz.Evk. VII. 185.1. 1935.

KACZIÁNY ÖDÖN

200: Holdkelte. Olajf.
201: Pieta. Olajf.
202: Éjfélkor Lussinpiccoloban. Olajf.

Képzőm.Társ.1899.tav.kiáll.kat. 47.oldal

KACZIÁNY ÖDÖN

43 Velencei vizeken. Olajf.

Képzőm.Társ. 1910.tav.kiáll.kat. 31.old.

Kacziány Ödön

MDK

Kelő hold Veneziában, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Kacziány Ödön MDK

Jelmezes mulatság a szabadban, olf.
Kelő hold az Adrián, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Kacziány Ödön MDK

Holdkelte a pyrámisoknál, olf.

Holdas hangulat a Dunán, olf.

Szivügyek, olf.

Est a faluban, olf.

Mücsarnok 1900/1901, téli kiáll.

Kaczány Ödön MDK

Holdas éjjelen, olf.

Itélet idő, olf.

Délutáni hangulat, olf.

Műcsarnok 1900/1901, téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Nenethé /ó keresztény monda/, olf.

Sphynx, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Az enyészet kapuja, olf.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kaczány Ödön

MDK

Zárdaromok a holdfénynél, repr.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Kacziány Ödön

MDK

Laguna a Lido előtt

Műcsarnok 1898/99. évi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Hunyadi vitéze, olf.

Pipára gyujtó, olf.

"Mors eques", olf.

Agathe, olf.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Szivügyek, repr.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Temetőrészlet, rajz

Tanulmányfej, pasztell

Erzsók néni, olf.

Nagypénteki vizió, temp.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Borbereki ház, olf.

A rabbi, tanulmányfej, olf.

Estalkony a lussini révben, olf.

Az ősi kastély, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Tanulmányfej, rajz

Márciusi hó, olf.

Sphynx, rajz

Tiszapart, vizf.

Mücsarnok 19oo. tavaazi kiáll.

Kaczián Ödön MDK

Vita Longa Ars Brevis. repr.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

W., T.; Wahrmann -dij.
Társulati -dij.

Kitüntetések, dijak.
Mücs.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 30.l.

MDK

Kacziány Ödön

Hangulat római emlékkel.Olajf. 300 frt.

Képzőm.Társ.1899.tavaszi nemzetk.kiall.
45.l.

MDK

Kacziány Ödön

Az orthodox hitközség kántora.Olajf.
Mors peregrinus.Olajf.

KMT 1912.tav.kiáll.kat. 43.1.

MDK

Kacziány Ödön

Holdas éjjelen. Olajfestmény.		240 kor.
Itélet idő /hangulat/	"	400 "
Délutáni hangulat.	"	300 "

KMTárs 1900/1. téli kiáll. 39.1.

MDK

Kacziány Ödön

Önarckép. Olajf.
A Bajza-utca 20 év előtt /Háttérben a Jókay-ház/. Olajf.

KMT 1912. tav. kiáll. kat. 43.l.

MDK

Kacziány Ödön

Holdkelte a pyramisoknál.	olajf.	300	kor.
Holdas hangulat a Dunán.	"	600	"
Szivügyek.	"	3000	"
Este a faluban.	"	200	"

KMTárs 1900/1. téli kiáll. 39.1.

MDK

Kacziány Ödön

Kat Nagykőrös 1926. kiállitáson vett részt

MOB Kvt. 2465.sz.

MDK

Kacziány Ödön

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

MDK

Kacziány Ödön mester

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet, Bpest. 1916. 21.l.

MDK

Kacziány Ödön

Gyüjteménnyel szerepelt / szent képek, tajak/ a Nemzeti Szalon 1897.nov.8-iki kiállitasan.

Cikk: A Nemzeti Szalon új kiállitása.

Vasárnapi Ujság, 1897. 44.évf. 50.sz. 851.l.

MDK

Kacziány Ödön

A Gellért éjfélkor, repr., Társ/ulati dij

SzmKT. 50-155.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.
1852-1933

Tengeri tájkép. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc.76.sz.2.mk.sz. 40.l.

Kacziány Ödön MDK

A kis vadóc, olf.

Kazlak, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Az üdvözitő, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Esti hangulat, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Veronika kendője, olf.

Műcsarnok 1896.ezredéves kiáll.

Kaczián Ödön

MDK

Szerepelt az 1962. jul. 21-én megnyilt
III. Szegedi Nyári Tárlaton. bemutatott
"Szeged képzőművészete a XIX.és XX. században"
c. kiállitáson
K.M.: Képzőművészeti és fotokiállitás
iparművészeti bemutató

Csongrádmegyei Hirlap. 1962. jul. 20;

Kacziány Ödön MDK

"No nézd az öreget!", olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Kelö hold. olf.
Holdas éj a t3ngeren. "

Mücs. -OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 21.1.

MDK

Kacziány Ödön

Nagypénteki vizió, temp.

Borbereki ház /holdsütés/ of.

A rabbi /tanulmányfej/, of.

Mücsarnok 1900. tav. kiáll. 34.l.

MDK

Kacziány Ödön

Estalkony a lussini révben, of.

Az ősi kastély, of.

Tanulmányfej, rajz

Műcsarnok 1900. tav. kiáll. 34.l.

MDK

Kacziány Ödön

Temetőrészlet, rajz.

Tanulmányfej, paszt.

Erzsók néni, of.

Mücsarnok 1900. tav. kiáll. 34.l.

Kacziány Ödön MDK

Vizió nagypéntek hajnalán, repr.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

MDK

Kacziány Ödön

Pietá, of.

Esthangulat, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. 37.l.

MDK

Kacziány Ödön

Amsterdami és hágai magy. kiáll. kat. 1921.

MDK

Kacziány Ödön

Zenélő hölgy, of.

Ernst Muz. ~~XX~~ 9. aukc. 1920. jan. 5 l.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933

Tüz, of.

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

25 l.

MDK

Kacziány Ödön, 1852--

Esti hangulat a Dunán, fm.

Ernst Muz. 21. aukc. 19x 2o l.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933

Utca télen, fm.

Ernst Mus. 48/a. aukc. 1934.

31 l.

MDK

Kacziány Ödön

N. Szal. őszi tárlat, 1921. szept.
2 l.

MDK

Kacziány Ödön, sz. 1852.

Piknik a Tivoli kertben

Holdas hangulat

Ernst 11. aukc. 1920. ápr. 13-14 l.

MDK

~~Almosy-Tel. Int. S. auke. 1942. febr.~~

MDK

Kaczián Ödön, sz. 1852.

A leselkedő

Holdas utca

Ernst 11. sukc. 1920. ápr. 13-14 l.

MDK

Kaczián Ödön, sz. 1852.

Csendélet

Holdvilágos éj

Ernst 11. szám. 1920. ápr. 13-14 l.

Kacziány Ödön
1852-1933
festő

MDK

Mednyánszky 1899 máj. 1én említi naplójában.
//Ø/Ø
60.o. és 156.o.

Mednyánszky László naplója. Bp. 1960.
/Szerk.: Dr. Brestyánszky Ilona/

Kacziány Ödön

1852-1933/ festő

Mednyánszky naplójában /1911 dec 24/ dicséri az 1911. Jubiláris kiállitáson kiállitot képeit.

104.o. /vö. 169. jegyz./

Mednyánszky László naplója. Bp. 1960. /Szerk. Erestyánszky Ilona/.

Kacziány Ödön, sz. 1852

Holdas éj a tengeren, of.

M. Studio 2. sukc. 1921. 14 l.

Kacziány Ödön

+ 1933 jan. 11. Bpe[illegible].

Rajzoktatás

1933. 59. l.

Pénzvers és önkömüvely, Nalacskai Helta V. 186.

Fábián Béla

festő

Donáti u. 12.

Múcsarnok

~~1919 – 20~~

1920 – 21.

Kacziány Ödön

meghalt Budapest

1933 jan. 10.

Magyar Művészet

1933. 1. szám

Kacziány Ödön

1014

életrajz

rőd

Csókássy 94. l.

Lajos király.

Mellig, jobbra fordul és
széles karimával és prémes palá
vényét nyaklánczon viseli. A ke
alakokkal van diszitve s belül
A lap hátán latin nyomtatott sz

Fm., mér. a vk. 16.1 : 1

Szn.
332-

Kacziány Ödön

Az öreg sirass c.
vajza repr.

Vas. Ujs. 1881. 4. l.
növeg 6 l, 7. l.

Kacziány Ödön

wód
z

Dalmübarátok

57,105 l.

REKLÁMÉLET

REKLÁMÉLET

Kacziány Ödön (sz. 1852), mielőtt misztikus érzéseinek művészi kifejezésével viaskodott volna, az alföldi élet jelenségeit ábrázolta. Egy pipára gyujtó

paraszt jellegzetes mozdulatát figyeli itt meg, majd az esti árnyak elhuzódását a mezőn, miközben megtörnek a szinek és folttá alakulnak a tárgyak.

Lázár Wolfner gyüjt
99. l.

Kacziány Ödön

MDK

Kacziányi Ödön, festö

/Cegléden/ két genre-képen dolgozik:"Ujoncok a korcsmában" és "Paraszt házaspár az orvosnál."

Képzömüvészeti Szemle. Vegyes közlemények. 1879.1.sz. 13-16.l.

Hírek a müvészvilágból

MDK

Kacziány Ödön, festö

Tanulmányfej. Olf.
Végtelenség. Szignálva. "

Szent György Cég VIII. művészeti aukciója.
1911 okt. Kat. 17.1.

MDK

Kacziány Ödön

elismerő oklevél

Wlassics: Páirisi kiáll.kitüntetései. Mücs. 1900. 326-7 l.

MDK

Kacziány Ödön, sz. 1852

Szobrászmüterem

Uj szerzemények. Szépm. Muz. 1918.

13 1.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933

Tájkép, paszt.

Canale-Grande, of.

Árv.Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 29. 1.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1943

Tanár urak

Almásy-Teleki 7. sukc. 1941. okt.

41 l.

MDK

Kacziány Ödön, festö

Nehéz óra. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 31.l.

MDK

Kacziány Ödön

Önarckép, festm.

Az önarckép. Alkotás Müvészház, 1923. márc.

15 l.

MDK

Kacziány Ödön

Önarckép, graf.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

2o l.

MDK

Kacziány Ödön, festö

a Nemz.Szal.societ.tagja.

A Magy.Akv.-és Paszt.festök Egy.X.kiáll. 1923 Nov.
Nemz.Szalon. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festö

A nemzeti hadsereg esküje a Vérmezön. Olf.

Tavasz tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Müzs. Kat. 29.1.

MDK

Kacziány Ödön, festö

Elhagyott harcztér. Olf.

MK.Seg.Biz.Müv.Kiáll. 1914.nov.-dec. Kat. 4.1.
Szépm.Muz.

MIK

Kacziány Ödön: Fürdik a holdvilág az ég tengerében. Ill. a Petőfi kiadáshoz.

Műcsarnok 1899-1900. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön: Golgotha. repr.

Vasárnapi Ujság 1906. 213-217.o.

MDK

Kacziány Ödön

Képzőművészet 1927.3.sz. 13-14.o.

MDK

Kacziány Ödön

Vásárlások a Liezen-Mayer és Györök kiáll.ból.

Műcs. 1900. 10.sz. 131-34. o.

MDK

Az Athenaeum ill.Petőfi kiadása.

a
Kciány Ödön

Műcsarnok, 1899. 29. sz. 451.o.

MDK.

Kacziány Ödön festőművész
1852-1933.

Lussinpicolo olajf. „Keresztlevétel olajf.
„Mors questans" „ Tanulmány "
„Pieta" olajv. e művei a kiállításon.

Kalauz a Nemzeti Szalon Nemzetközi kiállításához.
Budapest 1901.

MDK

Kaczián Ödön festőm.

Pipára gyujtó e. olajfestménye (200 kor)
Régi magyar vitéz " " "
Holdas éjjelen e. " (240 kor)

A Nemzeti Szalon első pécsi kiállításának
Katalogusa 1901 jan.

MDK

Kacziány Ödön

N.Szal. csop.kiáll. 1920. márc. 2.1.

MDK

Kacziány Ödön

Sirbatétel

Holdsütés a szobában

Végső nyughely

N. Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec.

4.l.

MDK

Kacziány Ödön

Pieta

Tájképek /7/

N. Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec.
4.l.

MDK

Kacziány Ödön, festő
1852-1933

Önarckép. Olf.v. Jelz.l.j."Kacziány".

Nemz.Sza l.Müv.Egy.-Székfv.Kpt. és Tört.Muz. új szerzeményei. 1937/38. 1939.máj.-jun. Kat.

MDK

Kacziány Ödön

1917-18. Hága. Az osztrák-magyar sajtóhadiszállás képsőm. kiáll. kat.

MDK

Kacziány Ödön

N.Szal. 1927. jan. 53. csop.kiáll.

MDK

Kacziány Ödön

Zala György: Művészek lakomája. Műcsarnok. 1898, nov. 20. 16. sz. 144-145 l.

MDK

Kacziány Ödön

Zala György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 145 l.

MDK

Kacziány Ödön

~~xxxxxxxxxxxxxxx~~

Abbaziai teherhajó, of.

Szent István halála, "

Szent György czéh lo. műv.aukc. 1912. febr.
71 l.

MDK

Kacziány Ödön, festő
szül. 1852.

Tüzvész. Jel. Kacziány Ö. Karton.16x2o.

A pipázó. Vászon. 32x26 cm.

Ernst Muzeum XLIII.aukciója. 1929. Kat. 22.l.

MDK

Művészeti ösztöndijak

Kacziány Ödön

Vasárnapi Ujság 1874. 540.o.

MDK

Kacziány Ödön lol

Nemzetközi modern metszetkiállitás. 1903.ápr.
Országos Képtár

MDK

Kacziány Ödön

Orsz.Képtár. Nemzetközi modern metszetkiállitás 19o3. ápr. Bp. 19o3. 13-15.o.

MDK

Kacziány Ödön

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal. 1. o.

MDK

Kacziány Ödön, festö

Éj sötétség örtorennyal. Olf.
Holdas éj rommal. "

Nemzeti szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. Kat.

MDK

Kacziány Ödön

Kibukkanó hold

~~[illegible]~~ Művészet 1914,
252 l. A Társulat vásárlása.

MDK

Kacziány Ödön

N.Szal. societaire-tag

KÉVE 14. kiáll. N.Szal. 1923. márc.
4. l.

MDK

Kacziány Ödön

Műcs. 1927. Ősz

Kacziány Ödön

a Cennini Társ. tagja

Cennini Társ. 5. kiáll. N. Szal. 1926. 1.o.
febr.

MDK

Kacziány Ödön

Műcsarnok, 1900. 4.sz. 83. l.

Lechner Ödön ünnepó
lése.

Kacziány ÖDön MDK

Keleti Pályaudvar./Nem műemlék/
Rochlitz Gyula. 1872.

Az indulási oldal nagy előcsarnokában Lotz
Károly és Than Mór falképei. /1884/
Az első világháboru után Kacziány Ödön,
1856-ban többen restaurálták.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

156.1.

MDK

Kacziány Ödön (festőművész)

1852 – 1923. Bizarr hatású képeket festett. (A történeti festészetnek Szeged képzőművészetében való megjelenése kapcsán említve.)

Szelesi Zoltán: Két szegedi festő. Tiszatáj, Szeged, 1955. febr. IX. évf. 1. sz. 43. l.

MDK

Klacriány Ödön festő

KT kiállításra 1877. egy rajzolt tanulmány fát
és egy festett tájképet küld. (Cegléd.)

MDK-A-I-1/773.

MDK

Kreziány Ödön fertő

„Alkonyi tájképét nélmalommal" kéri kiadni

(KT-tól. 1882.)

MDK-A-I-1/975.

MDK

Kacziány Ödön festő

1882

„Béla király menekülése a tatárok dúl"
c. vázlatát a K.T. -nek küldi
pályázatra

MDK-A-I-1/1049

MDK

Kacziány Ödön festő

1881. Egy kiállított alkonyati tájképet vételre ajánl a KT-nek.

MDK-A-1-1/903

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Kompozicióvázlat, paszt.

Nagy. rajz 55 éve, Szépm.Muz. kiáll. 1940. jan.

15 l.

38

MDK

Kacziány Ödön

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Kacziány Ödön, festö.

Tavasz. Akvarell.

Ösz. "

Szent-György-Céh.M.Am.és Gyüjt.Egy.- Egy II. mütárgy árverésének katalogusa. 6.l. Szüry Dénes hagy. - Divald Kornél gyüjtése a Szt.Gy.C. számára. 1910.jun. 17.-18.

MDK

Kacziány Ödön

Gazd'uram nótája, festm.

Kadocsa Elek levele. Élet, 1892. dec. 15.
830.l.

MDK

Kacziány Ödön

Aradi N: A m.tört.festészet az 188o-as évektől az 1919-es Tanácsközt.ig. Müvtört DokóKözp. 1954-55. Bp.1957.

322, 323 l. Evk.

MDK

Kacziány Ödön festő

„Krisztus sírbatétele haldoviláguál" c képét

pécsi tárlatra bejelenti 1888

(Kölnben nem volt sikere)

MDK A-I-1/2291. és 2300.

MDK

Kacziány Ödön „festő".

176. Holdkelte az Adrián. Of.

A Szegedi Képzőműv. Egy. műkiáll. - Szeged. 1907. III.

Kat. 13. l.

Herzlichen Gruß!

Ihr [illegible]

[illegible]

Kacziány Ödön festő M.D.K.

1852-1933

Mors Imperator, Nagypéntekli vízió,
Zárdaromok — Nemz. Gal.

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 514

MDK

Kacziány Ödön, festő.

3. Vén asszony. Of.
115. Golgotha. "
137. Pipára gyujtó "
156. Holdkelte a pyramisoknál. "
209. Parantfej. "

A Szegedi Képzőmű. Egyes. műkiáll. - Szeged 1907. III.
Kat. - 9. l. 12, 13.

Zaczęcie Ćwiczeń, [illegible]:

3. Pieśń [illegible] — [illegible]
115. Gołębie — "
137. [illegible] — "
156. [illegible] — "
209. [illegible] — "

A Bogdan [illegible] 1907 III
Kat. – 9, 6 12, 13

M.D.K.

Kacziány Ödön

"Remek holdsütötte kastélya csendes viz partján" szerepel a kiállitáson, melyről Déry Béla ir "A Nemzeti Szalon tárlata" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. okt. 16.
26. évf. 42. sz. 762. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Kacziány Ödön

"Lidércz rom" c. képét emliti meg Murányi Iván: Téli Tárlat c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895.
17. évf. a 848. lap után következő mellékletben.

Kacziány Ödön
festő

M.D.K.

A Főiskolán Kékesi László tanára volt.

Galambos Ferenc: Kékesi László bélyegtervei
Művészet, 1969. julius - 35 lap.

M.D.K.

Kacziány Ödön

Alapitó tagja az 1894.márc. 12.-én létre hozott "Nemzeti Szalon Magyar Képzőmüvészek és Müpártolók Egyesületé"-nek, -közli a lap Képeink c. rovata, "A Nemzeti Szalon tizéves jubileuma" cimmel és felsorolja az alapitó müvésztagok neveit.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. ápr. 10. 26. évf. 15. sz. 274. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Kacziány Ödön

Kibukkanó hold, repr.

Mücs. tav. kiáll. Vasárnapi Ujság, 1914.
14.sz. 269-71 l. képpel

MDK

Kacziány Ödön

Az enyészet kapuja, of.

Képzőműv. Társ. 1899-1900. téli kiáll. 31 l.

MDK

Kacziány Ödön

Holdas parkrészlet, of.

Mücsarnok, 1899. 3.sz. 41 l.

MDK

Kacziány Ödön

Zárdaromok

A: M.müvészet a párisi kiáll.-on. Mücsarnok, 1900. jun. 17. 315.l.

MDK

Kacziány Ödön, sz. 1852.

Tüzvész

A pipázó

Ernst Muz. aukc. 45. 193o. 19 l.

MDK

Kacziány Ödön

Párisi Kiáll. 1900.

MDK

Kacziány Ödön

Római nemzetk. Kiáll. kat. 1911. 194-6.l.

MD K

Kacziány Ödön, festö.

Nöi tanulmányfej.	Pasztell.
Téli táj-részlet.	Olajv.
Tanulmányfej.	Olajv.
Tiszai táj.	Olajv.
Tanulmányfej.	Pasztell.
Tanulmányfej.	Rajz.

Nemzeti Szalon. 1900. Nemzetközi grf .kiáll. Kat. 34.l.

MDK

Kacziány Ödön

Szentendrei festők 1. kiáll. 1930. márc.

N.Szal.

2 l.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Pipára gyujtó munkás

Alkonyat

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov. 23 l.

MDK

Kacziány Károly, festő.

Ernst Imre: ujabb csop. kiáll.: Pesti Hirlap, 1917
nepl. 8 (k. k. l.)

MDK

Kacziány Ödön, festő (1852-1933

Naplemente. Vákon

Jelezve.

Ernst Muz. aukc. 54. n. - Kiáll. 1936 nov. 22-29

Jegyz. 13. l.

Kacziány Ödön MDK

1852–1933

A szecesszió képviselői között emlitve

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.5o.l.

MNK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Paraszt kaszával, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

27 l.

MDK

Kacziány Ödön festő

„Útféli csárda mulatókkal" c képét küldi KT tanulatra

MDK-A-I-1/1027

MDK

Kacziány Ödön festő

KT. kiállitásra küldi: 1877. (Leglédről)

„Alföldi táj"
„A történet vége"
„Alvó női fej" c. képeit

MDK-A-I-1/779.

Kacziány Ödön

Pietaa olf.

Lussinpiccolo holdfénynél, olf.

Elhagyott várkastély, olf.

Ciprusok alatt, olf.

Miccarnok 1932. őszi tárlat

Kacziány Ödön MDK

No nézd az öreget!, olf.

Lussinpiccolo éjjel, olf.

Pityókosan hazafelé, olf.

A Gellérthegy éjjel, olf.

Műcsarnok 1932. őszi tárlat

Kacziány Ödön MDK

Hullámtörés

Sirások

Templom belseje

Faluvége holdfeljöttekor

Mücsarnok 1932 őszi tárlat

MDK

Kacziány Ödön MDK

Krisztus sirbavitele

Táncosnő

Levétel a keresztről

A müvész önarcképe

Mücsarnok 1932 őszi tárlat

Kacziány Ödön

Tanulmányfej

Holdfeljötte a tengerparton

Cigányok a hóban

A Quarnero Cherso szigetével

Műcsarnok 1932 őszi tárlat

Kacziány Ödön

Az irnok

Szélmalom esti szürkületkor

A müvész önarcképe

Pipára gyujtó

Mücsarnok 1932 őszi tárlat

Kacziány Ödön

MDK

Szélmalom a határban

A halál és a győztes

Öregasszonyfej

Szobarészlet

Műcsarnok 1932 őszi tárlat

Kacziány Ödön MDK

Öreg férfifej

Holdkelte

Az Orth-kastély holdnál

"Béke hamvaira!"

Mücsarnok 1932 őszi tárlat

MDK

Kacziány Ödön

MDK

Leselkedő halál

Csendélet

Szélmalom

Megmentve!

Miccarnok 1932 őszi tárlat

Kacziány Ödön

Dante és Virgil a pokol bejáratánál

Holdtölte a tengeren

Éjjes a Dunán

Az Országház éjjel

Micsarnok 1932. őszi tárlat

Kacziány Ödön MDK

Holdfény az öreg hidnál

Várégés

Gyümölcs-csendélet

Az erőd lángokban

Mücsarnok 1932 őszi tárlat

MDK

Kacziány Ödön MDK

Sötét holdas éjjel

Sonka-csendélet

Öreg férfifej

Madonna a gondolán

Mücsarnok 1932 őszi tárlat

Kacziány Ödön

Castella mare

Eger várának ostroma

Az utolsó ut

A kastély árnyéka

Műcsarnok 1932 őszi tárlat

Kacziány Ödön MDK

Holdas éj rommal, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Holdas éj őrtoronnyal, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállítás

Kacziány Ödön MDK

A Halál a Dardanelláknál, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Művészetelmélet: Kacziány Ödön

Féler Henrik

Művészet II. évf. 1907. 374-380 l.

MDK

Kacziány Ödön

Pallida Mors, repr.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll. kat.

écsi akadémián folytatta tanulmányait.
környezetét festette: a Kárpátokat,
-partot /1821/, s a fáklyafénnyel meg-
ppkőbarlangot gouache-sorozatban
ulóéveiben arcképek, szelenceminia-
lánfestmények készitéséből tartotta

Kacziány Ödön MDK

Női arckép, olf.

Nagypénteki vizió, olf.

Holgotha, olf.

Pieta, olf.

Mücsarnok 1932. őszi tárlat

Kacziány Ödön

művei aukciós kiállításon

M. 1920. XI. 30.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból '
mely a terület épitészeti állagának a t

Kacziány Ödön MDK

Alkony, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön

MDK

Melyik térjen ki?

Pipára gyujtó kisbőgős, olf.

Micsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Pesti Hirlap 1934. évi nagy naptára. 61.l.

Kacziány Ödön MDK

A halál árnyéka, olf.

Nyomunkban a halál, olf.

Salvator, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

MDK

MDK

Kacziány Ödön

Magyar képkiállitás Palermoban. Pesti Napló 1933. nov. 18. 12.l.

MDK

Kacziány Ödön

Kézdi-Kovács L.:A Nemzeti Szalon uj otthonában.
Pesti Hirlap 1907. 59. sz.

MDK

Kacziány Ödön

Malonyay D.: A Nemzeti Szalon házavatása. Budapesti Hirlap 1907. 59. sz.

M.D.K.

Kacziány Ödön, festő

nevét, mint kritikust említi:

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina 10. old.

Kacziány Ödön

festőm.

Régi ipertermékek ziálítási 1 termet képz. kiáll. - ra szántat és vendégként K. Ö-t és meghívtát.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet

Bp. 1957

1110.

Nä

Kacziány Ödön
Festőművész

Tavaszi Tárlat – Műcsarnokban – képével szerepel.

Pesti napló
1929 III. 3

MDK

Kacziány Ödön

Erzsók néni, o.

Szobrászmüterem, o.

Intérieur, o.

Szépmüv.Muz. háborus veszteségeinek jegyz.
Bp.1952.

Kacziány Ödön

Képekkel szerepel a
műcsarnok téli tárlatán

Lipság 1926 II. 28

Kacziányódon, Pesti MDK

Tanulmánya. „Tölgyessy Mitin". Művészet. 1910. 294-305. 2000 ed. 80 jegy

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX. ~~xxxxxx~~ századi képzőművészetéhez. 179.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi Nyomda Váll. 1957

Kacziány Ödön, festi, 1852-1933 M.D.V.

1891-ben szegeden rajztanár. Rajzait Munkácsy Mihály felhasználta. Honfoglalás c. Képéhez. 196-198 old ~~szegedi származási~~ 199 old
Marosvásárhelyen született. Décs, München, Párizs, Róma. Kb 60 képe a szegedi Mizban.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX. századi képzőművészetének. 179.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi Nyomda Vall. 1957

MDK

Kacziány Ödön

Nő kendőben

Holdas éj, o.

Egyéb köztulajdonból elvont műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

MDK

Kacziány Ödön

Esti táj, o.

Vizimalom esti világitásban, o.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
ap.1952

MDK

Kacziány Ödön

Tüzijáték a Gellérthegyen, o.

Pieta, o.

Szegedi tanya, o.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Kacziány Ödön (1852-1933)

Esti táj.
Oljf.49.5x70.5 vászon Ltsz:948.Sign.

Vizimalom esti világitásban.
Oljf.40.8x60 vászon.Ltsz:127.Sign.

Tüzijáték a Gellérthegyen.
Oljf.44x72 vászon.Ltsz:2112.Sign.

Piéta.
Oljf.59.5x55 vászon Ltsz:3768.Sign.

Szegedi Tanya.
Oljf.26.4x11.5 vászon.Ltsz:5008.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Kacziány Ödön

"Néhány misztikus világitásu képé"-t kiemeli a lap, melyek között a legjobb a "Mors equens" mint "A Mücsarnok tavaszi, nemzetközi tárlata" c. kritika közli.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. ápr. 13.
XXIV. évf. 15. sz. 240. lap

Kacziány Ödön

A tárlaton szereplő jeles tájképfestők között emliti meg a lap a müvész nevét, "Téli kiállitás a Mücsarnokban" cimmel közölt beszámolójában, de alkotásaikat nem ismerteti.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 29.
XXV. évf. 48. sz. 857. lap

Kacziány Ödön
festő.

Münchenben sok i dőt töltött
Dósa tarsaságában és emlik-
irataiban méltatja a művészt
úgy is mint embert és úgy mint
festőt.

Dévényi Iván: Dósa Géza
Művészet, 1971.március - 27.lap

Kacziány Ödön

családja a festő

34 művét ajándékozta a szegedi Móra Ferenc múzeumnak.

Szelesi Zoltán: Vülgyessy Ferenc képei és a szegedi
gyűjtés útja.- Művtört.írt. 1971.1.sz.23-30.l.
30. l.

Kacziány Ödön

rendezte 1891-ben a szegedi műgyűjtők első jubiláns kiállítását

Szelesi Zoltán: Völgyessy Ferenc képei és a szegedi műgyűjtés útja. - Művtört.Ért. 1971.1.sz. 23-30.l.

23.l.

MDK

Kacziány Ödön

Nagypénteki vizió, o.

Magános fa, o.

Holdfény az öreg hidnál, o .

Szépmüv.Muz. háborus veszteségeinek jegyz.
Bp.1952.

Kacsiány Ödön

Szerepelt a Műcsarnok őni tárlatán.

PSL 1932. X. 29.

Kacziány Ödöri

Szerepelt a Múcsarnok téli tárlatán.

MO. 1932. XII. 18.

M.D.K.

Kacziány Ödön,festő,1852-1933

Különös világitási hatások ifjúkorának utáni tájképeiben szimbolikus,misztikus alakjaival egyéni,romantikus tartalom.Mors Imperator,Nagypénteki vizió,Zárdaromok.Nemz.Galéria.514.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A kultúra világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

MDK

Kacziány Ödön

Zboray A.: Az uj Nemzeti Szalon. Magyarország 1907. 59. sz.

MDK

Kacziány Ödön

Tanulmány a "Golgotha" c. képhez. Szén

Erdélyi müvészek, erdélyi tájak. Szépmüv. Muzeum graf. oszt. 76. kiáll. /1940/. 11.l.

Kacziány Ödön

MDK

Holdkelte, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Tüz, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Kacziány Ödön

MDK

A nagy kaszás, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Mütárlat Ujpesten. Uj Idők 1899. V. 37. sz. 815.l.

MDK

Kacziány Ödön

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Kacziány Ödön

Sziget a tengerben. Olajfm.

Képzőm.Társ. 1908/9. téli kiall. 39.l.

MDK

Kacziányi Ödön

"Boszorkányvár" c. műve a műcsarnok tarlatán.

Cikk: A műcsarnokban.

Uj Idők, 1895.I. 23.sz. 438.l.

MDK

Kacziány Ödön

"Pax" c. műve. Repr.

Képzőm.Társ.1909.tav.kiáll.kat.

MDK

Kacziány Ödön

Zách Felicián

Mária és Szent Anna

Szent Imre emlékkiáll.kat. Műcsarnok.1930.
2o.l.

MDK

Kacziány Ödön

Sirbatétel

Szent Imre emlékkiáll. kat. Micsarnok.1930. 15.l.

MDK

Kacziány Ödön

Levétel a keresztről

Szent Imre emlékkiáll. kat. Mücsarnok. 1930. 15.1.

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1939. IV. évf. 27. sz. ?o.l.

MDK

Kacziány Ödön

A mücsarnok tavaszi kiállitása. Vas.Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

MDK

Kacziány Ödön

Képzőművészet 1931. 142.l.

Kacziány Ödön MDK

Tanulmányfej, olf.

Pieta, olf.

Sirásó, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Lyka K: Mücs. téli kiáll. Uj Idők 19o7-8.
XIV. 9.sz. 214.l.

MTK

Kacziány Ödön

Évk. KMT. 1929. 133-136.

Kacziány Ödön

MDK

Erzsók néne, olf.

A fösvény és a halál, olf.

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön - Bihari Sándor

kiállitása

Müvészet V. évf. 1906, 424.l.

MDK

Kacziány Ödön

Lyka K.: Téli tárlat 1900-1901. 34.l.

MDK

Kacziány Ödön

300 frt. művészeti ösztöndijat kapott

Művészeti ösztöndijak. Vas. Ujs. 1875. 700,761.l.

Kacziány Ödön

Égő vár, olf.

Leselkedők, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállítás

Kacziány Ödön

MDK

Holdas hangulat a Balatonon, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Férfiarckép, olf.

A halál és a járványok, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Kacziány Ödön: Madarász Viktor. Müvészet, III., 19o4. 249-257.

Kacziány Ödön MDK

Tüz a vár mögött

Madonna a gondolán

Béla király bucsuja

Arckép

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Kaczián Ödön MDK

Szörny és a hajósok, olf.

Öreg esernyős, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Jakab apostol, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Madonna a gondolán, repr.

Műcsarnok 1927 őszi kiállítás

MDK

Kacziány Ödön

Rózsa M.: A Nemzeti Szalon uj palotája. Budapesti Napló 1907. 59. sz.

MDK

Kacziány Ödön

A Nemzeti Szalon uj épülete. Vas. Ujs. 1907. 211.l.

MDK

Kacziány Ödön

Pityókosan, repr.

Képzőművészet 1931. V. évf. 37. sz. 44.l.

MDK

Kaczián Gábor

Filyókosan, repr.

Képzőművészet 1931. V. évf. 3/. sz. 44.l.

MDK

Kacziány Ödön

Modern festők csoportkiáll. N.Szal. Magyar Hirlap 1907. évf. 59. sz.

MNK

Kacziány Ödön

Tűz a tengerparton. Olajfm.
Tűzvilág. "

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.46.l.

MDK

Kacziány Ödön

Eger ostroma. Olajfm.

Képzőm.Társ. 1913/14. téli kiáll. 2
29.1.

Kacziány Ödön MDK

Csárda, olf.

A Bocskay tér holdvilágnál, olf.

Lesben, olf.

Alföldi táj, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállítás

MDK

Kacziány Ödön

Isola bella. Olajfm.

Műcsarnok, 1908.tav.kiáll. 31.l.

Kacziány Ödön, festőm. MDK

Olf.-k, vízf.-k, pasztelek:

313. Szörny és a hajósok.

314. Öreg csernyős.

Képzőm.Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 19.l.

Kacziány Ödön

MDK

Magnitudo Mortis

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Kacziány Ödön

MDK

Arckép

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Kacziány Ödön

Szerepelt a Műcsarnok Őni tárlatán.

Est 1932. X. 30.

Kacziányi Ödön

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága kiállí-
tásán a Nemzeti Szal nban

B.H.93e.X.19.

Kacziány Ödön

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Ph. 1930. III. 19.

M.D.K.

Kacziány Ödön, festő

„igazán nagyra hivatott festőt mutat Szokás-műterme' című képével" – a Szépművészeti Muzeum újabb szerzeményeinek kiállításán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 459.

/a cikk megj.: „Világ" 1917. máj. 26. /

Kacsiány Ödön

Gyűjteményes kiáll.-anyggal szerepelt a Mű-
csarnok Őszi tárlatán.

N11. 1932. X. 5.

Kacziány Ödön

* **„Hagyatéki kiállitás".** Kaptuk a következő sorokat: „Tisztelt Szerkesztőség! A *Budapesti Hirlap* október 30-iki számában *Ybl* Ervin kritikus a Műcsarnokban rendezett kollektiv kiállitásomról ugy emlékezett meg, mint „hagyatéki kiállitásról" és ugy irt rólam, mint elhalt művészről. A cikk sértő kitételei és a beállitás miatt, mely tul van a jogos kritika határán, *Ybl* Ervin ellen sajtópört inditok. Kiváló tisztelettel: *Kacziány Ödön*".

M. 1932. XI. 3.

Kacziány Ödön

N.N. 932. XI. 3

— **Háboruskodás egy művészeti kritika körül.** Érdekes bonyodalmak származtak a Műcsarnok Őszi Tárlatának bemutatója körül. Az történt ugyanis, hogy egyik kiváló műkritikusunk *Ybl* Ervin, aki egyébként a művészettörténelem magántanára is, *Kacziány* Ödön festőművész jubiláris kiállitásával, nyilván tévedésből, mint *emlékkiállitással* foglalkozott és a „volt" művészről és tehetségéről kritikai hangon emlékezett meg beszámolójában. Kacziány Ödön viszont éleshangu nyilatkozatot küldött a lapoknak, amelyben tiltakozott elparentálása ellen és kilátásba helyezte, hogy birói uton keresi az elégtételt. A kritikus viszont a művész nyilatkozata miatt felettes hatóságához fordul fölhatalmazásért a megtorló pér megindítására. A művésztársadalom érthető érdeklődéssel várja a szokatlan ügy fejleményeit.

N.N. 1932. XI. 3.

Kacziány Ödön.

Szerepelt a dűcsamos Őni tárlatán.

WM. 1932. XI. 3.

Kacziány Ödön

Szerepelt a Mücsarnok őni tárlatán.

EK 1932. X 30.

MDK

Kacziány Ödön

Egy sezlonnak rajzolt és gipszbe öntött mintájával pályázott.

György Kálmán: A gróf Andrássy Tivadar-féle pályázat.

Magyar Iparművészet, 1897. 18.l.

Kaczány Ödön MDK

Mors eques, repr.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

A kastély árnyéka, olf.

Várégés, olf.

Mulő vihar, olf.

Műcsarnok 1903/.4. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Serpentin-tánc, repr.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Vizió nagypéntek hajnalán. 1898.

Wahrmann Mór-féle 300 ft-os dijat kapta.

Műcs. -OMKT. Tavaszi Kiállitás. 1900. Kat. 15.1.

M.D.K.

Kacziány Ödön

A közokt. min. tizenkét müvészt részesitett müvészeti ösztöndijban. Közöttük szerepel a müvész is, aki háromszáz forint ösztöndijat kapott, mint a lap "Ujdonságok" c. rovata közli, a képzőmüvészetek előmozditása céljából.

Egyetértés és Magyar Ujság, Bp. 1875. okt.26. IX. évf. 174. lap

MDK

Kacziány Ödön

A képzőművészeti év eseményei. P.H.1934 évi naptára. 61.l.

Kaczián Ödön MDK

Holdkelte, olf.

Mücsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Kacziány Ödön

Pityokásan, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Pieta. Festmény. Repr.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiáll. Kat.

Kacziány Ödön

MDK

Holdas éj a tengeren, tempera,

Holdas éj a kikötőben, olf.

Zárdaromok, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kacziány Ödön

MDK

Hullámverés, olf.

Hajnal a tengeren, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.
szül.1852.

239. A parkban. Vászon.

Ernst Muzeum aukciói. 46.1931.Kat. 22.l.

Kacziány Ödön

Holdas éj az utcán, olf.

Holdas éj a Dunánál, olf.

Holdas éj a tengernél, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Alkony, olf.

Magános fa, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön

Zárda-templom romok /holdas hangulat/, of.

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat. 21.l.

MDK

Kacziány Ödön

Mors peregrineus, of.

Holdkelte a tengeren, of.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 47.1.

Kacziány Ödön MDK

A Gellért éjfélkor, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Kialvó lámpa, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzeth. kiáll.

Kacziány Ödön

MDK

Kialvó tóz véglobbanása, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Kaczián Ödön MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Kacziány YÖdön MDK

Sziget a tengerben, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Kaczány Ödön MDK

Utazás a Balaton körül, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Pax, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Holdfény a vizen, olf.

Hullámtörés, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Kadziány Ödön MDK

Velence, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Nepenthé/Ó-keresztény monda./
" És szél van, gomolygó felhök között a bánat nemtője az egekbe viszi föl a töviskoszorut" Olf.

Sphinx. A római campagna holdvilágitotta sikján, [illegible] mocsár, mellette rom maradványa áll egy Sphynx-szobornak.

KMTárs. 1899-1900. téli kiállitása. Kat. 26.l.

MDK

Kacziány Ödön

Pieta
Golgotha

Árpádházi Szentek Modern Egyházmüvészeti Kiállitásának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

MDK

Kacziány Ödön

Laguna a Lido előtt, of.

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat. 32.l.

MDK

Kacziány Ödön

Laguna a Lido előtt

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll. kat. 32.l.

Kacziány Ödön, festöm. MDK

e sorok irója Alfonsine alakját választotta a "Köszivü ember fiai"-ból. Ki ne ösmerné e démoni alakot , ki mindent pusztitani váhyik?

Kacziány Ödön: A müvészek Jókainak. Vas. Ujs. 1894. 59.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

a KMTárs magára véve a kockázatot megvette [illegible]
a Kelenhegyi-uti telket s megépittette Kann Gyula
tervei szerint a kontinensen ezidötájt tán egyedülálló
müteremházat. 1903.aug.1.-én adatott át rendeltetésének
K.Ö. első lakói közé tartozik.

Hazai Krónika.
Müvészet. 1903. 424.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

"Pityókosoan hazafelé". epr. 23.l.

Művész-élet. 1962./33 dec.-jan. 23.l.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Vizió nagypéntek hajnalán. Repr. 23.l.
A "Wahrmann Mór pályadij nyertese.

Műcsarnok. 1898. máj.15.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.-

töl van a II, teremben egy fantasztikus mesekép.

? Kiállitás, II, III, IV. terem. alkotásai.
Müvészet. 1918. 3.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Tajtékzó hullám. Repr. 4.l.

?. kiállitás. IV.terem.
Müvészet.1918. 4.l.

Kacziány Ödön MDK

Templom belseje, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Kaczány Ödön MDK

Szabadban, olf.

Mücsarnok 1917 téli tárlat

Kacziány Ödön MDK

Szent László király, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Kacziány Ödön

MDK

Holdas tenger, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1918. 3.1.

MDK

Kacziány Ödön

Képzőművészet 1931. 41. sz. 142.l.

Kacziány Ödön

Bucsuzó fény az Adrián, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Kacziány Ödön

MDK

Holdas éj, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Kacziány Ödön

Jelmezes mulatság a szabadban, olf.

Kelő hold az Adrián, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Kelő hold Veneziában, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

A király a Mücsarnokban. Vasárnapi Ujság 19ol. 18. sz. 296.l.

MDK

Kacziány Ödön

Borbereki ház /holdsütés/, repr.

Mücsarnok 1900. tav. kiáll. kat.

MDK

Kacziány Ödön

Tajtékzó hullám, repr.

Művészet 1918. 4.1.

MDK

Kacziány Ödön

Kelő hold a városkán. Olajf.
A kiváncsi halál. "

KMT. 1915/16. téli kiáll. 52.l.

MDK

Kacziány Ödön

A Műcsarnok 1905 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Holdas éj a tengeren, c. olajf,-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. társ.kiáll.-ból.

Szm KT 50-134. l.

MDK

Kacziány Ödön

A Műcsarnok 1910 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvasarolta Holdas utca, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-135. l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

60 db.festményből álló hagyatékát a müvész szegedi születésü leányai - Viola és Adreinne, kik München-ben élnek - Szeged városának adományozták.Pálfy József szegedi polgármesternek diplomáciai uton sikerült a képeket Münchenből Szegedre szállittatni.

Münchenből Szegedre küldték Kacziány Ödön festömüvész hagyatékát.
8 Órai Ujs. 1940.jan.19. 4.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

A halálhajó. Festmény. Repr.
A Titanic , a világ legnagyobb hajója elindult első utjára s elbizottan szelte az Oceánt óránkti 40 kilometeres sebességgel. 1700 ember legtöbbje elpusztult ezen az első uton, a hajó elsülyedt.

Vas.Ujs. 1912. 59.évf.17.sz. 340.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

A halálhajó. Festmény. Repr.
A Titanic, a világ legnagyobb hajója elindult
elsö utjára s elbizottan szelte az Oceánt óránk
ti 40 kilometeres sebességgel. 1700 ember
legtöbbje elpusztult ezen az elsö uton, a hajó
elsülyedt.

Vas.Ujs. 1912. 59.évf.17.sz. 340.1.

1/. Kacziány Ödön, festöm. MDK

Egy nyolcvan éves patriarcha , az agg művész hosszu életpálya eredményeit sorakoztatja fel a Mücsarnok falain. A gyüjtemény nem teljes, mert számos képe külföldi muzeumokban van. Különbözö korok alkotásai sorakoznak egymás-mellé.

Gy.:Kacziány Ödön,
A Mücsarnok Öszi Tárlata.
Képzömüvészet. 1932. 54.sz. 2o2.1.

MDK

3/. Kacziány Ödön, festöm.

Más forrásokból meriti müvészi ihletét és célkitüzéseit mint a XXX az utolsó ötven esztendö müvészei. -Egészen külön hely az övé a magyar fikturában. Két föcsoportban rendezödhetnek alkotásai: a halál ciklus és bibliku képek csoportjába.
K.Ö. a misztikum költöje, és egyben vérbeli festö.

Gy.:Kacziány Ödön.
A Mücsarnok Öszi Tárlata.
Képzömüvészet. 1932. 54.sz. 2o2.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Minden festöi állomása képviselve van itt.
Önarckép. Repr. 202.l.
Zárdaromok c. képén a fal nem tárgyi jelentöségében jelenik meg, hanem mint egy lélek folyamat misztérikus jegye.
Soha nem törekedett a naturalista ábrázolásra.
Nagypénteki vizió. Repr. 204.l.

Gy.:Kacziány Ödön.
A Mücsarnok Öszi Tárlata.
Képzömüvészet. 1932. 54.sz. 202.l.

MDK

Than és Lotz, Kacziány Ödön festőm.-k

A Keleti pályaudvar kilenc falképe, Than és Lotz művei, hatalmas allegorikus kompozíciók, amelyek szenvedtek a P.u. tisztátalan levegőjétől. Ez év jul.és aug.-ban a MÁV megbízásából végeztette a nagy és kitünően sikerült munkát./Az elhalt mesterek szellemében kiegészitve azokat/. E számban közölt fényképek bemutatják a rest. munka menetét.

A Kel.p.u. falfestményeinek renoválása.
Uj Idők. 1912. XVIII. 52.sz.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

"Pallida Mors" Repr. 758.1.

A Képzönüv.Társ. nemzetk. tárlatáról.
Vas.Ujs. 1906. 53.évf.47.sz. MDK nov.25.

Kacziány Odön, festöm. MDK

XXXXX.Pieta. Repr. 917.1.

A Képzömüvészeti Társulat téli XXXXXXXXXXXX.
Vas.Ujs.1907.54.évf. 46.sz. 917állitásából.

3/. MDK

Kacziány Ödön, festőm.

1852-1933

Misztikus tárgyú képeiből:
Pora peregrinus.
Vizió nagypénteken.
Pieta, stb. Vagy
Égő vár s effélék.
Nagyon szerette a hodvilágos tájmotivumot s ily képekkel már jó korán szerepelt- 1876 óta.

Kacziány Ödön.

Magyar Művészet. 1933. 32.l.

Kacziány Ödön

Vajda Zsigmond, Pettenkoffen Agost, Mendlik Oszkár, Bruck Miksa, Keményffy Jenő, Hadl Richard, Boruth Andor, Boemm Ritta, Góth Móric, Pentelei Molnár János, Kacziány Ödön, Szenes Fülöp neve szerepel a Nemzeti Szalon jubiláris kiállitásán, amelyről M.sign.-val, /Margitay Ernő/ számol be.

Kacziány Ödön: néhány müvésztársával együtt csak a nevét emliti meg a kritika anélkül, hogy müveiről külön szólna.

ÉLET, Bp. 1909. dec. 19. I. évf. 52. sz. 821-822. lap.

Kacziány Ödön

"A várakozó halál" c. festménye ósdi épületek között, egy kivilágitott emeleti ablakra leskelődő halált ábrázol a kaszával.

Repr.

ÉLET, Bp. 1910. okt. 30. II. évf. 42. sz. 551. lap.

Kacziány Ödön

"Kolostor a tengerparton" c. festményét hozza a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910.juli. 24. II. évf. 30. sz. 111. lap.

Kacziány Ödön

„Üres már az üveg", 1897, olaj, fa,
14 x 11.8 cm. M. Nemzeti Galéria, 62. sz.
reprodukció.

Lyka Károly: Vándorlásaim a műszeret
körül, Budapest, 1970.

Kaczióny Ödön

Később – római útja után – fantasztikus, látomásszerű kompozíciókat alkotott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

334 l.

Kacziány Ödön

(1852–1933) festő, Barabás Miklósnál, majd Münchenben és Párizsban tanult. Zsáner- és vallásos képeket festett.–

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 3631

3341

Kacziány Ödön

festőnek a Műcsarnokban kiállított
művei: „Mors imperator", „Vizió
Nagypénteken".

Lyka Károly: Vándorlásaim a művé-
szet körül, Budapest, 1970. 363 l

891

Kacziány Ödön

az 1890-es évek elején Rómában tartózkodott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

88 l

4/.

Kacziány Ödön, festőm.
1852-1933

Nem volt gazdag szinlátásu festö, csaknem mo
nochromnak hatnak müvei, amely sajátság jól
egybevág misztikus müvei stilusával /hold-
világos motivumok,stb./
Rendszeres müvészeti tanulmányokhoz 1869-ben
fogott. /17 éves korában/

Kacziány Ödön.
Magyar Müvészet. 1933. 32.l.

MDK

8/.

Kacziány Ödön, festöm.

Különösen érdekesek személyes visszaemlékezései a Münchenben és Bécsben töltött évekről s az ott szerepelt magyar müvészekről. Müvésztársadalmunk markáns egyénisége volt s eredeti stilusu mestere.

Kacziány Ödön.
Magyar Müvészet. 1933. 32.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

141. Mors Peregrineus. Repr.

Képzöm.Társ. 1913.Tavaszi kiáll. Kat.

Kaczián yÖdön, festöm.

44. Bujdosó hold. Repr.

Képzöm. Társ. 1909/10. téli kiall. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

2ol. Pieta. Repr.

Képzöm. Társ. 1899. tav. hemzetk. kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

112. Pallida Mors. Repr.

Mücsarnok. 1906/7. téli XXXXXX nemzetk.kiáll.
Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Pityókosan. Repr.

Mücsarnok. 1930/31. jub. kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

14,15.1.

irod.

Lyka Károly: Kis könyv a müvészetröl. Bp.1904.
I.kiadás.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

166. Hunyadi vitéze. Olf.

167. Pipára gyujtó. "

KMT 1901 tav. nemzetk. kiáll. Kat. 3c. l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

133. Mars Peregrinus. Repr.

KMT 1912.tav.kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

45. A veterán flirtel. Repr.

KMT 1910/11 téli kiáll.

Kacziány Ödön, festöm.

168.	Mors eques.	Olf.	Repr.
169.	Agathe.	Olf.	
170.	Holdkelte Oseronál.	"	

KMT 1901. tav. nemzetk. kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Pieta. Repr.

Képzöm. Társ.jub.kiáll. 1911. -12.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

156. Intérieur. Olf.

163. Holdas éj Lovranában. Olf.

164. Holdas éj a lágymányosi Dunaparton. Olf.

165. Kora reggel. Olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 48.l.

Kacziány Ödön, festöm.

135. Tüz a tengerparton. Olf.

136. Tüzvilág. Olf.

KMT 1912/ 13. téli kiáll. Kat. 46.1.

Kacziány Ödön, f estöm. MDK

"Szivügyek". Repr. 7.1.

Lyka K. Téli tárlat. 1900-1901. Bp. 1901.
Művészet ?
7.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Krisztus. Repr. 2o5.l.
/Könyves Kálmán R.T.jogositása.

Halál a hómezön. Repr. 2o6.l.
A Mücsarnok Öszi Tárlatáról.

Képzömüvészet. 1932.

MDK

MDK

Kacziány Ödön

A műcsarnok téli tárlata. Vas. Ujs. 1897. 827-828.l.

MDK

Kacziány Ödön

Ujhold, of.

Interieur, of.

Sziget a ködben, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 45.1.

MDK

Kacziány ödön, festöm.

Pityókosan. / Holdas éj, háza elé ér./
Repr.

A Mücsarnok jubiláris kiállításáról.
Képzömüvészet. 1931. 37.sz.

MDK

Kacziány Ödön

Leányfej, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 42.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

A Parlament éjjel c.képe diszitö hatásra törekszik.

X.-XIII. terem.-Műcsarnok.
Képzőművészet. 1931. 37.sz. 44.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Bujdosó hold. Repr.

/Könyves Kálmán jogosításával. /

A Műcsarnok téli tárlatából.
Uj Idők. 1909. XV. 47. sz. 477.l.

1/. MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Nagy gyásza van a magyar pikturának. Kacziány Ödön meghalt. - Déry Béla / az elöbbi számunkban bucsuztunk D.B. -től el/ - Nemzeti Szalonjának legkedveltebb és legmarkánsabb alakja volt K.Ö.
Tulélte a 8o esztendöt .

Kacziány Ödön.

Müvész-Élet. 1933. II. 2.sz. 16.1.

Kacziány Ödön MDK

Tengeri vártüznél, olf.

Tüzvész, olf.

Pásztortüz, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Hangulat a tengeren, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Holdas éj a Quarneron, olf.

Kibukkanó hold, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön

MDK

Madonna Salvans, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kaczány Ödön MDK

Eger ostroma, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Kaczány Ödön

MDK

Mors Peregrineus, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

"Madonna sàlvans", repr.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön

MDK

Pásztortüz, olf.

Miscarnok 1916. tavaszi tárlat

Kacziány Ödön

Orth kastély holdnál, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

29. Cyprusok alatt. Repr.

KMTárs. 1907.tav.kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

157. Golgotha. Repr.

KMTárs. 1906. tav.kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

28.	Vihar a vár körül.	Olf.
29.	Cypruscok alatt.	"
30.	Bujdosó hold.	"
32.	Kialvó lámpa.	"

KMTárs. 1907.tav.kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

312. Vita longa ars brevis. Repr.

1885. orsz. kiáll. kat.

Kadziány Ödön MDK

Pallida Mors, repr.

Műcsarnok 1906/Ø. téli nemzetk. kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Vihar a vár körül, olf.

Cyprusok alatt, olf.

Bujdosó hold, olf.

Kialvó lámpa, olf.

Mücsarnok 1907. tavaszi kiáll.

MDK

1908. Kacziány Ödön, festöm.
szül 1852.

4ccc kczcmás társulati díjat kapta:

33. A Gellért éjfélkor. Olf.

Képzömüv.Társ. SzmKT 5c-127.1.

MDK

1898. Kacziány Ödön, festöm.
sz.1852.

n. Wahrmann Mórnak, a Társ. volt pártfogó tagjának hagyatékából 1893-ban 4ooo koronából álló kamatokkal 1909 végén 48oo koronára menö alapitványból minden 1.évben esedékes 6oo korona pályadij.

1. Vizió Nagypéntek hajnalán. Olf.

A Wahrmann-dij nyertese.

SzmKT 5o-131.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

151. Pietà. „ epr.

KMT 1907/8 téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

73. Pieta. Repr.

KMT 1911. tav. kiáll.

Kacziány Ödön, festöm. MDK

Orth-kastély heldnál. Repr.

Müvészet.
[illegible] 1916. 77.1.

.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

132. Vizió Nagypéntek hajnalán. Repr.

KMTárs. 1898. tav.kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

295. Holdkelte a lussini öbölben. Olf.

296. H....festö arcképe. Olf.

297. Castela Mare. Olf.

MKTárs. 1902/3 téli kiáll. Kat. 40.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

298. Fej. Tanulmányvázlat. Temp.

299. Arcképvázlat. "

300. Pieta. Olf.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. Kat. 4c.l.

Kacziány Ödön, festőm. MDK

Egervár ostroma. Repr.

Műcsarnok.1913/14. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

223. Dolorvm aeternam. Repr.

Mücsarnok. 1902. Tav.nemzetk.kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

6. Zárdaromok holdfénynél. Repr.

Mücsarnok 1898/99 téli kiáll.

MDK

Kaczián Ödön, festöm.

118. Pax. Repr.

Mücsarnok. 1909.tav.kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Serpentin-tánc. Repr.

Mücsarnok. 1903. tavaszi nemeztk.kiáll.

Aachiány Ödön festő M.D.K.

/ 1852-1933/

Mors Imperator.

Nagypénteki vizió.

Zárdaromok.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 724.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

Kaczián y Ödön MDK

Vizimalmok holdfénynél

Mücsarnok 1924 február-március

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

restaurálja a Keleti pályaudvar freskóit. Fénykép.

Uj Idök.1912. XXIII. 52.sz. 660.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Agathe. Olf.

Holdkelte Oseronál. "

KMT 1901 tav.nemzetk. kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Hunyadi vitéze.	Olf.
Pipára gyujtó.	"
"Mors equqes".	"

KMT 1901 tav.nemzetk. kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön. festöm.

1898. Wahrmann Mór-féle 300 ft-os dij:
Vizió nagypéntek hajnalán.

1908. 4000 koronás társulati dij:
A Gellért éjfélkor.

OMKT-Vándorkiállitások. 1910 szept.8.-dec.27. Eger,
Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyö
Kat.64.1.

Kacziány Ödön

"No nézd az öreget" c. művét igen magasra értékeli Romhányi Sándor: "Mükiállitások" cimmel a Szalonban rendezett tárlatról.

Képes Családi Lapok, Bp. 1893. dec. 17.
XV. évf. 51. sz. 811-813. lap

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Alkony Lussinnál. Olf.
Holdas éj a tengeren. "

OMKT-Vándorkiállitások 1910. szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen Gyöngyös. Kat 78.l.

MDK

Kacziány Ödön

Tiszai malmok, of.

Százezer pengőt kaptak müvészeink. Ujság 1928. máj. 27.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

115. Pieta. Olf.
117. Tüz a szélmalom mögött. "

Képzőm. Társ. 1913. tav.kiáll. Kat. 46.l.

MDK

Kacziány Ödön

A Madonna Velencében, olajf.

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentativ kiállitása. 1930. Kat. 30.l.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

168. Mors eques. Repr.

KMT 1901 tav. nemzetk.kiáll. Kat. 72.l.

Kaczián Ödön MDK

Pieta, repr.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Kacziány Ödön MDK

A veterán flirtel, repr.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Hajnali hangulat az öreg szélmalomnál, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Pieta, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

A velencei magyar kiállitás. Ország-Világ 1909. 237.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Pieta. Rajz. Repr. a 317.l.

Vasárn.Ujs. 1908, 55.évf. 16.sz.

Kacziány Ödön

Pax, repr.

Miccarnek 1909. tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Kialvó tüz véglobbanása, repr.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Isola bella, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Kacziány Ödön

Kastély holdfényénél, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Éjfél után, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Kacziány Ödön

MDK

Hold kelte a pyramisoknál, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Kacziány Ödön

Műveivel szerepelt a Rómaban rendezett magyar egyhazművészeti kiallitason.

Cikk: A magyar egyhazművészeti kiallitas megnyitasa Rómaban.

Az Est, 1925.III.28.

MDK

Kacziány Ödön

Velencei Biennale 1930. 161.1.

MDK

Kacziány Ödön

Hangulatok Tiszadobról, of.

Művészeti Krónika 1. sz. 1904. jan. 15.

MDK

Kacziány Ödön

Képei szerepeltek a palermói magyar kiallitason.

Cikk: Nagy sikere van a palermói magyar tarlatnak.

Nemzeti Ujság, 1933.nov.19. 27.o.

Kacziány Ödön.

A 80-as évek elején tünt fel.

Bende J.
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kacziány Ödön.

A Nemzeti Szalon kiállitást rendezett müveiből 1921-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat

Kacziány Ödön.

A Nemzeti Szalon kiállitást rendezett müveiből 1906-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Kacziány Ödön

Utazás a Balaton körül, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 41.l.

MDK

Kacziány Ödön

Csendélet, of.

Kialvó tüz véglobbanása, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 41.l.

MDK

Kacziány Ödön

A Gellért éjfélkor, repr.

Mücsarnok 1908. tav. kiáll. kat.

MDK

Kacziány Ödön

Hullámverés, of.

Hajnal a tengeren, of.

Képző m. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 34.l.

MDK

Kacziány Ödön

Mors Eques, repr.

GerLonModFest. 93.1.

MDK

Kacziány Ödön

Műcsarnok 1899. 13. sz. 191.l.

Kacziány Ödön MDK

Holdfény a Dunán, repr.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállítás

Kaczány Ödön MDK

Alkony Lussinnál, olf.

Holdas éj a tengeren, olf.

Műcsarnok 1910. Vándorkiállítás

Kacziány Ödön MDK

Velencei vizeken, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Holdas éj a tengeren, olf.

Holdkelte a tengeren, olf.

Holdfény a Dunán, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállítás

Kacziány Ödön MDK

Napfény a tengeren, olf.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Alföldi táj, olf.

Mücsarnok 1910/11 téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

A veterán flirtel, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Mors eques, szénrajz

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállítása

Kacziány Ödön MDK

Golgotha, szénrajz

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása

MDK

Kacziány Ödön

Pieta, c. műve. Repr.

Képzőm.Társ.1911.tav.kiáll.kat.

Kacziány Ödön MDK

Mors et triumfate, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Sport-szenvedély

K-n Ö-n.: A Nemzeti Szalon első kiáll. Vasárnapi Ujság 1894. 751-752.l.

MDK

Kaczián Ödön /Marosvásárhely/

/T.D./: Erdélyi müvészek, erdélyi tájak a Szépmüvészeti Muzeum grafikai kiállitásán. Esti Ujság 1940. szept. 23. 7.l.

Kacziány Ödön MDK

A nemzeti hadsereg esküje a Vérmezőn, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Kacziány Ödön

MDK

Nehéz óra, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Kacziány Ödön, festőm. MDK

Than Mór 1883/84-ben festett falképét a keleti pályaudvar előcsarnokában 1912-ben Kacziány Ödön - a világháborut követő években Gróh István restaurálta.

Than Mór müveinek jegyzéke. 73.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Est. Festmény. /A vizen bárka, csónak evezővel./
Repr. 518.1.

Uj Idők. 1911. 48. sz. 518.1.

Kacziány Ödön MDK

Halcsendélet, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Levétel a keresztről, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Odön, festöm.

72.	Vita longa ars brevis.	Olf.
73.	Pieta.	Olf.
74.	Holdas éj a Dunán.	Olf.

Képzöm.Társ. 1911. tav.kiáll. Kat. 3o.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

63.	Alkony Lussinnál.	Olf.
64.	Pásztortüz.	Olf.
75.	A fogfájos kiwatalnok.	Olf.

Képzöm. Tars. 1911. tav. kiáll. Kat. 3o.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

132. Vizió Nagypéntek hajnalán. Repr.

Műcsarnok. 1898. tav. nemzetk. kiáll. Kat.

Kacziány Ödön, festöm. MDK

150. Csendélet. Olf.
153. Kialvó tüz véglobbanása. Olf.
174. Utz ás a Balaton körül. Olf.

Mücsarnok. 1908/9. téli nemzetk.kiáll. Kat. 41.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

252. Holdas éjjelen. Olf.
253. Itélet idö /hangulat./ "
254. Délutáni hangulat. "

Mücsarnok. 1900/1. téli tárl. Kat. 39.1.

1/.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

248.	Holdkelte a pyramisoknál.	Olf.
249.	Holdas hangulat a Dunán.	Olf.
250.	Szivügyek.	Olf.
251.	Este a faluban.	Olf.

Mücsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 39.1.

Kacziány Ödön, festőm. MDK

320. Pipára gyujtó. Olt.

KMT. 1907/8. téli kiáll. Kat. 44.l.

Kacziány Ödön MDK

Holdas hangulat, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön, festőm. MDK

Budapest szóban és képben címmel Berlinben képes füzetekben indul meg a magyar főváros ily című leírása Krücken Oszkár szerkesztésében. A mutatványfüzet most jelent meg Jókai Mór bevezetésével. A képek jól sikerültek, részint fényképek, részint fenti és mások rajzai.

Budapest in Wort und Bild.
Vas. Ujs. 1899. 775.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

"Kisbögös" /Álló csizmás cigány muzsikál/ Repr. 46.l.

Vas. Ujs. 1910. 57.évf. 2.sz.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

"Dolorem aeternam " Repr. 238.l.

A Képzömüvészeti Társulat tavaszi kiállitásából.
Vas.Ujs. 1902.49.évf. 15.sz. 237. és 238.l.

Kacziány Ödön

Kibukkanó hold, olf.

Midsarnok 1918-19 téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Az utolsó ut, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Eredeti művészi levelezőlap (1 szines rajz.)

Kézdi-Kovács László Atelier-kiall.kat.Nemzeti Szalon.1911.febr. 11.lap

Kacsiány Ödön

szerepelt a Műcsarnok őszi tárlatán.

PH 1926. X. 24.

M.D.K.

Kacziány Ödön, festőművész

Az 1903-as győri képkiállitáson szerepelt. Kisérteties tájak festője. 1852-1933.

Csatkai Endre: "Győr város kultúrképe. Az 1903-as képkiállitása. 236.o.

Arrabona, 8. A győri Múz. Évkönyve. Győr. 1966. Xantus János Múz.

Kacziány Ödön

Árpádházi Szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban Pietája és Golgotája szerepelt.

M.930.VIII.15.

Kardos Ödön festő

Szerepel a „magyar táj és életkép"
kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Újság 1927 I. 14.

M.D.K.

Kacziány Ödön, festőművész

1906-ban Műcsarnok kiállításon szerepelt Egerben, Miskolcon, Kassán, Eperjesen, Sátoraljaújhelyen, Debrecenben és Gyöngyösön

Zsadányi Guidó: A felvidéki vándorkiállításokt örténete. 187.o.

A Herman Ottó Múz. Évkönyve. IV. Miskolc, 1964

.-.-.-.

Kacziány Ödön

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

Újság 1926. X. 24.

MDK

Kacziány Ödön festőművész

A velencei kiállitás anyagának kiválógatására alakult művész-zsuri tagja volt.

Cikk: A velencei kiállitás művész-zsurit kapott.

Magyarság, 1922.marc.30. 3.l.

MDK

Kacziány Ödön

A Gellért éjfélkor c.műve. (Tars.dij 1908.)
Repr.

SzmKT 5^{U} 153.1.

MDK

Kacziány Ödön

Női arckép. Olajfm. Mgt.

Képzőm. Tars. 1907/8., téli kiáll. 33. l.

MDK

Kacziány Ödön

Hold kelte, of.

Pieta, of.

Éjfélkor Lussinpiccoloban, of.

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll. kat. 47.l.

MDK

Kacziány Ödön

Velence, of.

Mücsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 30.l.

MDK

Kacziány Ödön

A kardvágás

Ernst Múzeum kiáll. 27.sz. Koronázási tervpályázatok.
Bp. 1917. 9.l.

MDK

Kacziány Ödön

Lidérczrom c. festménye. Repr.

Vasárnapi Ujság, 1894. 41.évf. 785.l.

MDK

Kacziány Ödön

Velence. Olajf.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 30. l.

MDK

Kacziány Ödön

A veterán flirtel.c.festm.Repr.

Képzőm.Társ.1910/11.téli kiall.kat.

MDK

Kaciány Ödön, festőm.

ott festett a művésztelepen, akit lekötött, inspirált Szolnok szép környéke.

Hyba: Fényes ünnepség keretében nyilt meg a szolnok művésztelep jubiláris kiállitása.-Szolnok.
Nemzeti Ujság. 1927. szept. 20. 6.1.

MDK

Kacziány Ödön

Piéta, of.

Esthangulat, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Kacziány Ödön

Öreg asszony, of.

Éjfél után a nagy teremben, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 37.l.

2/.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Bár gyenge szervezetét már fiatal korában megtámadta a betegség, mégis magas kort ért el. - 1852-ben született Marosvásárhelyt. Művészi pályafutása példaadó lehet minden képzőművész számára. Barabásnál tanult rajzolni. Mint igen fiatal növendék ment külföldre.

Kacziány Ödön.

Művész-Élet. 1903. II. 2.sz. 16.1.

mMK

Kacziány Ödön, festöm.

151. Piéta. Repr.

Képzőm.Társ. 1907/9 téli kiáll. Kat.

Kacziány Ödön,festör.

MDK

alig lehet élesebb különbséget találni,mint Kaczián[illegible] Ödön és Paczka Ferencné müvészete között.

Paczkáné müve mindentudó rajzon épül föl, K.Ö. sohanem akar ily hajszálpontosan rajzolni. Nála minden megtört és homályos , elmosódott formák fantasztikus kapcsolódása.

Lyka Károly: A téli mütárlat.
Uj Idők.1901. VII. 48.sz. 470.l.

nBK

Kacziány Ödön, festőm.

462. Vén kaszás. Olf. J.1.j.

Árverési közlöny. 1932. 1. sz. 27.1.

Kacziány Ödön MDK

Kelő hold, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön

Holdas éj a tengeren, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállítás

Kaczián Ödön MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

MDK

Kacziány Ödön

Isola bella, of.

Képzőm. Társ. 1908. tav. kiáll. kat. 31.l.

MDK

Kacziány Ödön

Bujdosó hold, repr.

Mücsarnok 1909/10. téli kiáll. kat.

MDK

Kacziány Ödön

Kacziány Ö.: Kardos Gyula. Vas. Ujs. 1908. 6. sz. 113-114.l.

a fején. Elment, oszt felvették
e ezt mindenki..."/65/
valamennyi elbeszélő esernyővel
ta a kisasszonyt. Néha "kisasszo-
tnek. Alakja összekeveredik a fa-
t rémével, a "lámpás emberrel":
szaladgált. Égett ott benne egy
e világitott. Azt mondták, hogy a
y hajingálja a seprőt. Ha megy va-
gyelni, mert keresztül hajintya a
kacag. Ilyen beszédek vótak azelőtt,
n."/66/ A kövesdi kisasszonyról a
ió is hallott. A mai huszévesek
yerekkorukban ha Kövesd környékén
uk figyelmeztette őket: "Aztán

Kacziány Ödön

MDK

Lipót bajor herceg lovas képe, olf.

Sirbatétel

Pieta, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MBK

Kacziány Ödön

MDK

Golgotha, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Kibukkanó hold

A tavaszi tárlat eredménye. Művészet 1914. 281.l.

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1918. 13.1.

MDK

Kacziány Ödön

Képzőművészet 1931. 41. sz. 142.l.

MDK

Kacziány Ödön

Kialvó lámpa, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 38.1.

MDK

Kacziány Ödön

Néma falak c. festménye. Repr.

GerLonModfest, 72.1.

MDK

Kacziány Ödön

Interieur c.műve. Repr.

KMT 1912/13. téli kiáll.

MDK

Kaciány Ödön

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.1903/4.évi téli kiállitásán az állam megvásárolta Hangulatok c. olajfestményét.

Művészet, 1904. 213.l.

MDK

Kacziány Ödön

"Várégés" c. festménye és "A kastély árnyéka" c. műve a kiállitáson.

Meller Simon: A téli tárlat.

Budapesti Szemle, 1904. jan. sz. 131-136. l.

MDK

Kacziány Ödön

A szolnoki művésztelep. P.H. 1928 évi nagy naptára.
76.1.

MDK

Kacziány Ödön

Hazai krónike. Művészet 1963. 64.l.
fejléc: 33.l.

MDK

Kacziány Ödön

Nagypénteki vizió, repr.

Mors imperator

Zárdaromok

Kézdi Kovács L.: A 80-as évek festészete és szobrászata. P.H. 1928 évi naptára. 412,414.l.

Kacziány Ödön

Hangulatok,Tiszadob, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Kaczány Ödön

MDK

Madonna a gondolán, olf.

Holdas éj a Riván, olajpasztell

Hajnal a tengeren, olf.tempera

Serpentintáncosnő, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Holdkelte a lussini öbölben, olf.

H. festő arcképe, olf.

Castela Mare, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Fej. temp.

Arcképvázlat, temp.

Pieta, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Kacziány Ödön

Sphynx, repr.

Vasárnapi Ujság 1899. 52. sz. 870.l.

MDK

Kacziány Ödön

Pipára gyujtó férfi, of.

Peregrinus, of.

Tábortüz, of.

Árverési Csarnok aukcio kat. 1931. dec. 4.sz.

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1915. 155.1.

MDK

Kaczány Ödön

R.A.: Erdélyi müvészek, erdélyi tájak. A Szépmüv. Muzeum alkalmi kiáll. Magyar Nemzet 1940.szept.22. 10.1.

MDK

Kacziány Ödön

Hangulat a Lidóról, of.

Holdkelte a tengeren, of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 39.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Madonna a gondolán. Repr.

KMTárs. 1927. Öszi kiállitás.

HDK

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

"Mrs Equey" c. képe. Repr. 294.1.
Szereti a misztikust, tárgyait nem dolgozza ki
részletesen, csak sejtelmek fölébresztése a célja.

A Mücsarnokból. Tavaszi kiállitás. KMT.
Vas. Ujs. 1921. 43.évf.13.sz. 294.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

A tavaszi kiállitás legfeltünöbb darabjai közül való:

"Mors equus" c. festménye.

K.Ö. szereti a misztikust, a balladai homályt.

Repr. 294.l.

A Műcsarnokból. Tavaszi kiállitás.
Vas. Ujs. 19el. 48.évf. 18.sz. 294.l.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Holdas éj az utcán. Repr.

Szépm.Muzeum .-Uj magy.képtárának kat. Bp.1928.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Utolsó ut. /Harctéri halott-szállitás/.
Repr.

Mücsarnok. 1932. febr.-márc. k.

Kacziány ödön, festöm. MDK

"Madonna Salvans" Repr.

Mücsarnok. 1914. Tavészi kiáll.

Kacziány Ödön, festöm. MDK

153. Kialvó tüz véglobbanása. Repr.

Mücsarnok. 1908/9 téli nemzetk. kiáll.

MDK

Kacziány ödön, festöm.

reprodukcióban bemutatva apró, miniatür dolgozata: " Az üres üveg" .Humorral van festve a kis kép, az ittas ember vágya még egy korty után.

A tavaszi kiállitást..... KMT.
Vas.Ujs.1894.41.évf. 17.sz. 288.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

25c. Szivügyek. Repr.

KMTárs. 1900/cl. téli kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Lussinpiccolo éjjel. Repr. 52.1.

Petrovics MM. 52.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.
szül.1852.

267. Éjjeli mulatság. J.l.b.:Kacziány Ödön 1892. Vász.
268. Holdvilágos éj. J.l.b.:Kacziány. "
269. Éjjeli támadás. J.l.j.:Kacziány,1893.ápr. Vászon. 29.

Ernst Muzeum aukciói. XV. 1921. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Mit nyujt a XI. terem.?

egy egyszerü eszközökkel fogott hatásos férfiarcképet állitott ki.

Chroniqueur:
Mücsarnok.- Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. - 28.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

"Serpentin-táncz" a csodás terméke egy folyvá
kutató, kisérletezö tehetségnek. Az élénk szinek egy
másmellé helyezése nagyban elösegiti azt a vibrálá
melyet a könnyü kelme folytonos libegése és ka-
vargása szeretett elöidézni ebben a tulmodern, ke-
délyes táncban.

Repr. 303.l.

Mücsarnok.- Tavaszi nemzetk.kiáll.
Vas.Ujs. 1903. 50.évf. 19.sz. 304.l.

MDK

Kacziány Ödön

Székely Bertalan képei a Nemzeti Szalonban. Vas. Ujs. 1900. 11. sz. 171-172.l.

MDK

Kacziány Ödön

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 70.l.

MDK

Kacziány Ödön

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

Kacziány Ödön

MNK

Kelő hold Veneziában, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Jelmezés mulatság a szabadban, olf.

Kelő höld az Adrián, olf.

Műcsarnok 1919-20 téli kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

"Mors Eques" c. festménye. Repr.

Ger Lon Mod fest. 93.lap

MDK

Kacziány Ödön

Lussinpiccolo éjjel, c. műve. Repr.

Petrovics MM. 52.lap

Kacziány Ödön

Szerepelt a Nemzeti Szalon őszi tárlatán.

Cikk: A Nemzeti Szalon kiáll.

Uj Idők, 1900. VII.évf. 1o.sz. 222.lap

MDK

Kacziány Ödön

Temetőrészlet, rajz.
Tanulmányfej, pasztell.
Erzsók néni, olajfm.

Műcsarnok, 1900. tav.kiáll. 34.láp

MDK

Kacziány Ödön

Nagypénteki vizió, tempera.
Borbereki ház (holdsütés), olajfm.
A rabbi (tanulmányfej), olajfm.

Műcsarnok, 1900. tav.kiáll. 34.lap

MDK

Kacziány Ödön

Estalkony a lussini révben, olajfm.
Az ősi kastély, "
Tanulmányfej, rajz.

Műcsarnok, 19oc. tav.kiáll. 34.lap

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

1. Castelo di Mare. Repr.

KMTára. 1901/2. téli kiáll. Ket.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

egy-egy lapjával a 70-es, 80-as, 90-es évek naturalista művészetét hozta a közönség elé.

Művésze.1918. 23.old.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

289. Hangulat a Lidóról. Olf.

291. Holdfelte a tengeren. Olf.

Képzőm.Társ. 1901-2. téli tárl. Kat. 39.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

186. Az enyészet kapuja. Olf.
A láthatáron óriás sziklakapu, mellette felhök vonulnak.

Képzöm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat. 31.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Madonna a gondolán. Repr.

KMTárs. 1927. őszi kiáll.

Kaczány Ödön MDK

Egervár ostroma, repr.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállítás

Kacziány Ödön

MTK

Kelő hold a városkán, olf.

A kiváncsi halál, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Kacziány Ödön

Tüz a tengeren, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Kacziány Ödön MDK

Pallida Mors, olf.

Interieur, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Pieta, repr.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kaczány Ödön MDK

Késő alkony, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Utban a frontra, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Kaczány Ödön MDK

Bujdosó hold ősszel, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kaczány Ödön

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kaćziány Ödön

MDK

Virágcsendélet, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Kacziány Ödön MDK

Cyprusok alatt, repr.

Mücsarnok 19o7. tavaszi kiáll.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Temetőrészlet.	Rajz.
Tanulmányfej.	Pastell.
Erzsók néni.	Olf.
Nagypénteki vizió.	Tempera.
Borbereki ház/holdsütés/.	Olf.

Mücs.-OMKT. Tavaszi kiállitás.1900. Kat. 34.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

A rabbi /tanulmányfej/.	Olf.
Estalkony a lussini révbdn.	"
Az ősi kastély.	"
Tanulmányfej.	Rajz.

Műcs.-OMKT. Tavaszi kiállitás.1900. Kat. 34.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Márciusi hó.	Olf.
Sphynx.	Rajz.
Tiszapart.	Vizf.

Mücs.-OMKT. Tavaszi kiállitás.1900. Kat. 35.1.

Kacziány Ödön MDK

Pipára gyujtó, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Öreg assøony, olf.

Éjfél után a nagy teremben, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kacziány Ödön MDK

Esthangulat, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kacziány Ödön. festöm. MDK

Castello di Mare. Olf.

Képzöm.Társ. 1901-2 .téli kiáll. Kat. 25.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Serpentin-tánc. Repr.

Mücsarnok. 1903. Tavaszi kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön

A Gellért éjfélkor. Olajf.

Képzőm.Társ.1908.tav.kiáll.kat.4o.l.

MDK

Kacziány Ödön

Művészet 1910. 11.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Nöi arckép. Repr. 2oo.l.

Madonna szolvens. Repr. 199.l.

Kacziány Ödön kiállitásából.

Müvészet.1915.

Kacziány Ödön MDK

Mars Peregrinus, repr.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Az orthodox hitközség kántora, olf.

Mors peregrinus, olf.

Önarckép,

A Bajza utca 2o év előtt, olf.

Mücsarnok 1912. Tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Márciusi hó. Olajf.
Sphynx. Rajz
Tiszapart. Vizf.

Műcsarnok. 1900. tav. kiáll. 35. l.

Kacziány Ödön MDK

Mors peregrineus, olf.

Höldkelte a tengeren, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

Tóz a szélmalom mögött, olaj.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Kacziány Ödön MDK

Pieta, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Kaczyny Odon

Pleba, Olf.

Kacziány Ödön

l. For III. Béla

270 cl.

Kacziány Ödön

Perállag III.

1452. l.
1453. l.

1856. **Állvány,**

faragott, festett és aranyozott fa. Volutás lá
geschnitzt, gestrichen und vergoldet. Von Vol

1857. **Asztal,**

topolyafa borítással és palmettás berakással, r
század első fele. — TISCH, Pappelholz, mit P
Jahrhundert.

1858. **Angyal,**

faragott, festett és aranyozott fa. XVIII. száz
det. Mitte XIX. Jahrhundert.

1859. **Sarokvitrin,**

fényezett diófa borítással. Alsó része egyajtó
VITRINE, Nussholz, politiert. Unterteil mit
Jahrhundert.

1860. **Ülőgarnitura,**

darabjai: kanapé, két széles támlásszék és a
bestehend aus Sofa, zwei breiten Fauteuils un

1861. **Női íróasztal,**

cseresznyefa borítással, csürlös faberakással és
két fiókkal. Louis XVI. stilusban. — DAM
Platte von einer Galerie umgeben, mit niedri

1862. **Konzolasztal,**

fényezett diófa borítással, elől két S-alaku, pa
TISCH. Nussholz, politiert. Vorne zwei S-förm

1863. **Szalongarnitura,**

darabjai: kanapé, két karosszék, két szék és k
kárpitozással. — SALONGARNITUR, besteh
rot gebeizt und politiert, mit grünlichem Seid

Kacziány Ödön

l.

O. M. Szépművészeti
Múzeum Közlemé-
nyei. 1947. 1. 4
33. l.

Október 13-tól minden hétfőn d. u. 6—½8 óráig a Tudományegyetem Jogi Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében. 10 előadás.
Előadó: *dr Sándor Pál.*

BEVEZETÉS A MODERN KÖZGAZDASÁGTANBA

Október 8-tól minden szerdán d. u. 6—½8 óráig a Tudományegyetem Jogi Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében. 10 előadás.
Előadó: *dr Fogaras István* egyetemi előadó.

BEVEZETÉS A TÖRTÉNETTUDOMÁNYBA

Október 9-től minden csütörtökön d. u. 6—½8 óráig a Tudományegyetem Jogi Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében. 10 előadás.
Előadó: *dr Mérei Gyula* egy. m.-tanár.

BEVEZETÉS A FÖLDRAJZTUDOMÁNYBA

Október 10-től minden pénteken d. u. 6—½8 óráig a Tudományegyetem Jogi Karának IV., Pázmány Péter-tér 1—3. sz. épületében. 10 előadás.
Előadó: *dr Láng Sándor* egy. m.-tanár.

BEVEZETÉS AZ IRODALOMTUDOMÁNYBA

Október 13-tól minden hétfőn d. u. 6—½8 óráig a Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII., Múzeum-körút 6—8. sz. C.) épületében. 10 előadás.
Előadó: *dr Komlós Aladár* egy. m.-tanár.

Kacziány Ödön

vid

Gerevich Primás

2 d. l.

1290 Jan Olis:

Sz. Girinchemben 1600 körül + 1655 és 1670

Egy család képe.

A meredek

~~közül~~ Az atya, k

a jobbján álló s ke

dulva beszél. Az anya f

~~[illegible]~~ pihenteti.

~~bamal~~ Előtte az egyik

zér ~~van~~ tart. Mögötte

guggoló kutyára

~~[illegible]~~ jelzés van. „

Olajfestés,

Vétetett ~~189~~

Elszámolta

számolást e

Ø Listy 1640

a mester

1896. november 27-én kelt 63490 sz. leirat alapján.

Kifizettetett 1896. decz. 24-én

340. L. a 63490/96 sz. rend. Ára 1500 frt.

Kacziány Ödön

l.

Műcsarnok

1901. 155. l

Kacziány Ödön

wód

Keleti 1893

445. C.

Kacziány Gábor – Ligeti Antal

Műkiállítás Pozsonyban. Műegylet alakult Pozsonyban, s eddig 300 tagja van. Védnöke Frigyes főherczeg. A műegylet első kiállítása nehány nap előtt nyilt meg a főherczeg és gr. Eszterházy főispán jelenlétében. Budapestről és Bécsből számos művész vett részt a kiállításon. A hazai festők közül Ligeti Antal, Spányi, Telepi, ~~Baditz, Brodszky, Ebner~~, Vastagh Kacziány, Valentiny, Margittay, ~~Feledy~~, Molnár, ~~Aggházy~~, a pozsonyi Fleischmann arczképekkel, Zierer épülettervekkel, Rózsay tájképekkel, stb.

Vas. Lyc. 1886. 76. l

cod?

1/. MDK

Kacziány Ödön, festőm.

ismert müvész, kiről e lapokban Fieber Henrik tollából hosszabb tanulmány méltatta müvészetét. /Ugyanakkor egy sor képének és rajzának reprodukciója is megjelent./. Önálló stilusu mester. Szül.1852-ben Marosvásárhelyt, szinte gyermek volt, mikor a jó öreg Barabás mellett rajzolgatni, festegetni kezdett.

A Mücs. tavaszi tárlatának pályanyertes müvészei. Müvészet. 1908. 2ol.l.

1/. MDK

Kaczmány Ödön, festöm.

Müvei közül:

A sárkányölö.	Rajz.	Repr.	372.l.
Várakozó halál.	Festm.	"	373.l.
Kálvária.	Rajz.	"	376.l.
A tengerparti vár.	Rajz.	"	377.l.

Müvészet.1907.

MDK

Kaczuány Ödön, festöm.

Müvei közül:

Scilla és Charybdis. Rajz.	38o.l.
A halál és a favágó. "	381.l.
Éjfélt látogatás. Rajz. Repr.	381.l.

Fieber Henrik: Kacziány Ödön. 374-38o.l.

Müvészet.19o7.

2/.

6/. Kacziány Ödön, festöm.

Müvei közül:

Éjjel a Riván.
Zárda Romnál./Szépm.Muzeum/.
Golgotha.
/Ennek néhány vázlatán arról tanuskodik, hogy a viharzó tragédiáknak is mestere lehetne/.

Fieber Henrik:Kacziány Ödön.
Müvészet.1907. 374-380.l.

Kaczándy Ödön

Szerepelt a palermói magyar társaban.

V/11 1933. XI. 19.

7/. MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Müvei közül tüzkatasztrófái ,melyek csendesen szendergö éjszakáinak miszticizmusát felveri Turner tengeri ütközeteinek démoni erejéig emelkednek fel.
Arcképei a csendes magábamélyedés lebilincsel kifejezései. /Rokonlélek e téren Carriere-rel/

Fieber Henrik:Kacziány Ödön.
Müvészet.1907. 374-380.l.

MNK

Kacziány Ödön, festöm.

"Vizió nagypéntek hajnalán" c. olajfestményéért a pályabiróság a Wahrmann Mór-dijat itélte K.Ö.-nek.

A Mücsarnok kitüntetései.
Vas.Ujs.1896. 45.évf.2c.szám. 339.l.

1/c

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Utca holdfénynél. Repr. K.Ö.kiállitásából. 297.l.

Fénykép: Ernst igazgató és Kacziány Ödön rendezik a kiállitást.

Lyka Károly:Müvészeti Krónika.-Nemz.Szal.Kacziány Ödön kiállitása. 296-298.l.

Uj Idök.1906.XII. 39.sz.

1/n.

4/. MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Nemz.Szalonbeli kiállitásán kézirajzai is szere
pelnek, ezek legtöbb lapjain ismét a kon-
struktive rajzoló stilizáló müvész áll elöttün

A szén feketeségét is fokóra fokozza le, h. nagy
vizióinak hangulatát ez a fáradt szin is elösegit-
se.

Lyka Károly:Müvészeti Krónika.
Uj Idök.1906.XII. 39.sz. 296-98.l.

MDK

4/.

Kacziány Ödön, festöm.

Nemz.Szalonbeli kiállitásán kézirajzai is szere
pelnek, ezek legtöbb lapjain ismét a kon-
struktive rajzoló stilizáló művész áll előttünk

A szén feketeségét is fakóra fokozza le, h. nagy
vizióinak hangulatát ez a fáradt szin is elősegit-
se.

Lyka Károly: Művészeti Krónika.
Uj Idők.1906.XII. 39.sz. 296-98.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

138. Az orthodox hitközség kántora. Olf.

133. Mors peregrinus. "

134. Önarckép. "

135. A Bajza-utca 20 év.előtt/háttérben a Jókay -ház/. Olf.

Műcsar. 1912.Tav.Kiáll. Kat.43.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Est a Dunán. Repr. 32.1.

Uj Idök. 1909. XV. 28.sz. 32.1.

Kacziány Ödön

A Nücsarnok 1927-es
tavasri tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

263. A Gellért éjfélkor. Repr.

Képzöm.Társ. 1908.Tav.kiáll. Kat.

MDK

Kaczián Ödön, festöm.

156. Interieur. Repr.

Képzöm.Tára. 1912/13 téli kiáll. Kat.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

156. Interieur . Olf.
163. Holdas éj Lovranában. "
164. Holdas éj a lágymányosi Dunaparton. Olf.
165. Kora reggel. Olf.

épzöm.Társ. 1912/13 téli kiáll. Kat. 48.l.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

186. Az enyészet kapuja. Repr.

Képzöm. Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat.

MDK

Kàcziány ödön, festöm.

1. Castello di Mare. Repr.

Képzöm.Társ. 1901-2. téli kiáll. Kat.

Kacziány Ödön †

wird

Ibl Ervin: K. Ö. festö-
nüvész meghalt.
Budapesti Hirlap
1933. Datum
levágva-

1906
445

Gyula urnak

Budapest

Budapest, 1906 szeptember 24

~~ak egyszeri értesítéssel~~ igazoljuk, hogy

által

megbízásából

hatvanhárom és 05/100 kor

veget külön levélbeli értesítés mellett

mlája javára könyveljük.

„HERMES"

Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság.

Kacziány Ödön

Peráltörtképes

578-l.

Kacziány Ödön

tovább

Kovács Mihály 92. l.
tekő
Kacziány Ödön 32. l.
Komáromi Kacz Endre
29. l.
Kühn János ötvös 37. l
Libay Lajos
festő 26. l. 30, 32, 34, 50. l
Liezen-Mayer Sándor 29. l.
Loh Ferenc ács. 77. l.
Olgyay Viktor
festő: 26. l. 29. l.

Poll Hugó 32. l.

Skutezky Dönce
26, 29. l. 35 l. 39. l

Lásd

Than Mór 29. l.

Divald Kornél: A Beszterce-bányai Muzeum Kalauza - Bp. 1909.

Vegyes

43

ágos Bizottsága

ány { száma: 19
kelte: 4. 24. 1943
beérkezése: 4. 25. 1943

ek száma: 3 poprzod hép

elintézett szám:

záma:

záma:

8 3 5

asta: 1

TAVASZI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁS

AZ UJ MŰCSARNOKBAN
ANDRÁSSY-UT VÉGÉN

1899 ÁPRIL 15-től—JUNIUS 15-ig
NYITVA REGGEL 9 ÓRÁTÓL
DÉLUTÁN 6 ÓRÁIG * * *
CSÜTÖRTÖKÖN ESTE 6—11-ig
ZENEESTÉLY. BUFFET

BELÉPŐ-DIJ 1 KORONA.

VASÁRNAP DÉLUTÁN 1—6-ig 20 KR.

A ZENEESTÉLYEKRE A KEDVEZMÉNYES JEGYEK NEM ÉRVÉNYESEK.

Már megjelent

A Tavaszi Nemzetközi Kiállítás

KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

mely a tárlat 48 kiváló művének művészi reprodukciójával van díszítve, s a műcsarnok kiállítási pénztáránál

HARMINC KRAJCÁRÉRT

kapható.

** MAGYAR **

ANEKDOTAKINCS

MÜHLBECK KÁROLY rajzaival

Gyüjtötte és magyarázza TÓTH BÉLA.

Nagyérdekü irodalmi ujdonság!

Amin a magyarság Árpádtól e mai napokig jóizüen kacagott s a mibe szelid vagy borsos humorral belefektette életbölcsességét, mindezt az élvezetes és viditó anekdotát garmadába gyüjtötte **Tóth Béla** a legelmésebb magyar tárcairó. A humor és tréfa fényes tüzijátékaiban gyönyörködik, a ki ezeket a lapokat elolvassa; bennük nemcsak a magyarság hagyományos, hires humorára és mókáira talál, hanem a szittya faj szellemének savára, borsára. Mulattatóbb s magyarabb könyv nem is készült még a magyar család számára, mint ez az anekdotagyüjtemény, a mely sok jóizü, bolond, furcsa, ámulatba ejtő históriát mesél el, de óva kerüli a trágárságot s a mely finom tükörben mutatja be: min vidult, min kacagott, min mosolygott ezer esztendőn át a magyar.

A Magyar Anekdotakincs-et öt kötetben bocsátjuk ki. Az első és második kötetet, valamint az első füzetet márciusban bocsátottuk ki. Utóbbit kivánatra mutatványul ingyen küldjük.

A teljes mü ára füzve 12 frt.
Diszkötésben 16 forint.

Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben, valamint alulirt kiadóhivatalban is.

SINGER és WOLFNER könyvkiadóhivatalának
Budapest, Andrássy-ut 10.

Alulirott ezennel megrendelem a **Magyar Anekdotakincset** öt kötetben, 16 forint összértékben, fizetendő 1 forintos havi részletekben a szállitástól kezdődőleg. Budapesten Singer és Wolfner könyvkereskedésében. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész gyüjtemény árát azonnal esedékessé teszi. **A szállitás alkalmával az első részletet kérem utánvenni.**

Név és állás: .....

Kelet: ..... *Lakhely:* .....

Fizetendő Budapesten.

BUDAPEST: HIRLAP NYOMDÁJA.

vittek; fotográfiái a falon függnek. Ott állnak csodaszép szobrai: Donatello, Michel Angelo, Yean Goujon, Puget s legujabban *Faloniére* képmása. A műtermet betöltő alakokon ott van a Rodin egész művészetének nagy skálája: fájdalomtól görnyedő, kétségbeesésben vonagló testek, finomságot lehelő asszonyi formák, faunok, danaidák, nimfák . . . Láttam a mester ceruzarajzait is, amelyekre halavány szinek vannak akvarellben lehelve. Gazdag szépségü asszonytestek, csupa érzékiség, csupa forma, csupa egészséges erő. Hogy nézegetem, megszólal mögöttem a mester:

— Látja, itt is észreveheti azt, amit egész életemben vallottam: az élet intenzív kifejezését a testben.

Szombat van, jár-kel a közönség a teremben. Ez a nap Rodin művészi *zsurja*. Bámulói ilyenkor szedik magukat teli gyönyörűséggel. A mester kezet nyujt és egy csinos hölgyhöz fordul.

Távozom.

—

— **Szent Márton szobra Pozsonyban.** A pozsonyi székesegyház mögött majdnem eldugva áll *Donner* Rafaelnak egy kiváló műve: Szent Márton lovasszobra. Az idő vasfoga nagyon megrongálta már e kiváló műalkotást. Most az a terv merült fel, hogy ezt a szobrot kissé megjavítva a székesegyház előtt állítsák fel. *Fadrusz* János hajlandónak nyilatkozott, hogy szülővárosa iránt való kegyeletből *Donner* művét az eredeti után újból megmintázza és bronzba öntve a még szabályozandó téren a székesegyház előtt felállítja. *Fadrusz* művészi munkájárt nem kiván semmit. A bronzbaöntés és egyéb költségek mintegy 18.000 forintot tennének ki. Pozsony városa nagyon lelkesedik a tervért, amely valószinüleg kivitelre kerül.

—

— **A német császár és a szobrász.** A német császár a napokban feleségével együtt fölkereste *Eberlein* szobrásztanár műtermét, hogy III. Frigyes Vilmos szobrát megnézze. E szobormű a diadalcsarnok részére készült és a császárt mint karcsu, magas ifjut ábrázolja. II-ik Vilmos császár ugyanis nemrég a művész előtt úgy nyilatkozott, hogy nézete szerint leghelyesebb, ha a Hohenzollern-ház tagjait fiatalabb korukban örökítik meg, mert az ifjúsághoz az ifjúkor közelebb áll és ezt könnyebben is érti meg. Ha azután a fiúk és leányok ott sétálnak a diadalcsarnokban, mintegy versengésre kelnek. A fiúk igy szólnak: Lám, milyen szép ember ez itt! — A leányok felelik: Nem, amaz ott jobban tetszik nekünk, — és úgy beszélnek e szobrokról, mint ahogy ő az Iliasról vagy Odysseusról, kiknek hősies alakjai még maig is szemei előtt lebegnek. A művész a császár e szavaira megjegyezte, hogy akárhány mai korbeli műalkotás is megállná az antikszobrok közt a helyét, ha véletlenségől a földbe ásva bukkannának rájuk. A császár egy ideig elmerengett s aztán mosolyogva felelte: »És mégis egy-egy Phidias-szobor láttára igy nyilatkoznak a művészek: Ilyesmit képtelenek vagyunk alkotni.«

—

— **XIII. Leó pápa és a művészet.** XIII. Leo pápa a mult évben tudvalevőleg 10.000 lirás pályadijat tűzött ki egy a szent családot ábrázoló festményre. A dijat, melyet annak idején nem adtak ki, mert egyetlenegy, a pályázati feltételeknek mindenben megfelelő művet sem találtak, most újra kitűzték s az 1901-ben tartandó nagyszabásu egyházi ünnepségek alkalmával fogják odaitélni.

—

— **Egy maecenás ajándéka.** *Jakobsen* Károly dúsgazdag kopenhágai maecenás nemrég kijelentette, hogy régi glypthotékájának kincseit is hajlandó a városnak ajándékozni, ha ez egy milliót megszavaz egy épitendő múzeum céljaira, amelyben úgy ez a gyüjtemény, mint a Jakobsen által két év előtt a városnak ajándékozott »Carlsberg Glypthoték« elhelyezhetők legyenek.

—

— **Velasquez-ünnepély.** A madridi hivatalos lap, a *Gazeta de Madrid*, a következő rendeletet hozza: »Miután a kormány azt óhajtja, hogy méltóan járuljon hozzá a nagy Velasquez emlékünnepéhez s tőle felhetőleg emelje a küszöbön álló jubileumi ünnep fényét, ő felsége a király (kit Isten oltalmazzon) s az ő nevében a régens-királyné elrendelni méltóztatott, hogy a Nemzeti múzeumban (Pradó) külön terem rendeztessék be a lángeszü művész műveinek kiállítására.« A nagy szevillai festő születésének háromszázadik évfordulója junius 6-án lesz s az akkor rendezendő ünnepélyen képviselve lesz Spanyolország valamennyi művészeti és irodalmi egylete. Ugyanekkor ünnepélyesen le fogják leplezni Velasquez szobrát is, melyet a Prado-múzeum főbejárata előtt állítanak föl.

—

— **Raab János meghalt.** Egy kiváló művész' *Raab* János Lénárd a napokban meghalt Münchenben. *Raab* Schwaningenben, Ansbach mellett született 1825. március 29-én. Első művészi oktatását *Nürnberg*-ben kapta *Reindel* tanártól, de később a müncheni akadémia növendéke lett. Azután Nürnbergben telepedett le, ahonnan 1869-ben a müncheni akadémiára hivták meg a rézmetszés tanárának. Ebbe az időbe esik szorgalmas munkásságának legfontosabb korszaka, amidőn a drezdai és müncheni képtáraknak közel száz műremekét karcolta rézbe. Mint müncheni tanár sok *magyar festőművészt* oktatott a rézkarcolásban; többek között a tavaly elhunyt *Aranyossy* Ákos is az ő tanítványa volt. Midőn a nyolcvanas évek végén nyugalomba vonult, a bajor régens herceg a belső titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki.

—

— **Félicien Rops hagyatéka.** *Félicien Rops*, a néhány hónappal ezelőtt elhunyt művész, rajzainak szerzői jogát örökösei a minap árvereztették el Brüszszelben. Rops rajzainak és akvarelljeinek szerzői jogát egy párisi kiadó vásárolta meg 12.650 frankért.

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-út 10. sz.

Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület, *Cziegler* Győző műegyetemi tanár elnöklésével tartott ülésének egyik fő vitatárgya volt. A kérdést *Pártos* Gyula vetette föl és élesen kikelt az ellen, hogy mai kitünő építész gárdánk mellett egyesek nem átalják a bécsi építészeket s egyáltalán a bécsi stílust a fejlődő fővárosba beprotegálni, holott egész erőnkből azon kellene lennünk, hogy az úgyis erős osztrák áramlattal szemben, amely csaknem minden téren uralkodik s az építészetben is uralkodott, a modern stílust magyar nemzeti irányba tereljük. A vitát Cziegler elnök hasonló értelmü zárószóval fejezte be s róla a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület a következő kommünikét adta ki: A budapesti zsidó templom tervpályázatának eredménye nemcsak teljesen kielégítette az illetékes köröket, de egyszersmind eklatáns jele a magyar építészet mai nagyfoku fejlettségének; annál kellemetlenebbül érintette a szakköröket a *Pester Lloyd*-nak pár nap előtt megjelent cikkelye, mely a pályázatnak eltagadhatatlan fényes sikere ellenére oda konkludál, hogy a zsidó templom végleges terveit külföldről ajánlja beszerezni. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület mű- és középítési szakosztályainak április 18-án tartott ülésén *Pártos* Gyula említette föl az esetet, különösen hangsulyozva, hogy a zsidó hitközségnek a pályázat kiváló terveket juttatott rendelkezésére, amelyek alapján a műnek minden tekintetben sikeres létesítése biztosítva van, annál kevésbbé szolgált rá tehát a magyar építészek kara, hogy róla ne csak kicsinyléssel, de sértőleg is emlékezzenek meg. Inditványára a szakosztályok szintén megütközésüknek adtak kifejezést a jelzett cikkely irányáért és tiltakoztak az ellen a föltevés ellen, mintha a föladat nem találhatna itthon méltó mesterére.

—

— **A Bessenyey-szobor.** A nyiregyházaiaknak ünnepük lesz május 9-én: azon a napon leplezik le a *Bessenyei*-szobrot, amelyet *Kallós* Ede készített. Az óriás méretü bronzmű már teljesen készen van s nemsokára Nyiregyházára vándorol.

—

— **Szoborleleplezés Máramaros-Szigeten.** Szilágyi Istvánnak, a m.-szigeti ev. ref. liceum volt igazgatójának, mellszobrát *Tóth* András jónevü debreceni szobrász a napokban állitotta föl. A kitünően sikerült mellszobor két méter magas alapon nyugszik és híven ábrázolja az elhunyt tudóst. A szoborleleplezési ünnep május első felében lesz.

—

— **Nagyszabásu műépitészeti pályázat.** A budapesti áru- és értéktőzsde tanácsa legközelebb tervpályázatot hirdet egy, az Ujépület területén építendő *tőzsde-palota* vázlatterveire. Ez lesz talán az első hazai tervpályázat, amelynek föltételeit minden tekintetben kifogástalan alakban állapitják meg. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tanácsát kérték ki, amely nagyon helyeselte, hogy a pályázatot két részre osztják. Első sorban egy eszmei pályázatot hirdetnek, amelynél az az elv dominál, hogy lehetőleg kevés rajzbeli munka követelése mellett lehetőleg magas jutalmakat tüzzön ki a tanács. Az épület céljaira mintegy 3—4 millió koronát szánnak.

Az eszmék nyerése céljából rendezendő pályázaton négy egyenlő első dijat tűznek ki 5—5000 koronával és négy másodikat 2—2000 korona értékben. A beépitendő terület 2000 négyzetől, de még vagy 500 négyzetölre bérházszerü épitmény kerül, amelyben nagy bérjövedelmet hajtó irodákat helyeznek el. A tőzsdepalotában az áru- és értéktőzsde, tőzsdetanács, tőzsdebiróság, titkárság helyiségein, a hivatalokon és irodákon kivül még kávéház, vendéglő, dohánytőzsde, posta, táviró és telefon is nyer elhelyezést. A pályázó építészektől mindössze alaprajzokat, két homlokzatot és két metszetet kivánnak 1 : 200 méretben és különösen hangsulyozza a tanács, hogy a fölsoroltakon kivül beküldött rajzok egyáltalában tekintetbe nem vétetnek s hogy a nagyobb méretben készülő rajzokat a pályázatból kizárja. Erre a fontos elvi kijelentésre azért volt szükség, mert egyes pályázók igen gyakran arra helyezik a fősulyt, hogy a megkivántnál *nagyobb méretü és mennyiségü lapokkal hangolják a tervük irányában kedvezően a biráló-bizottságot*, ami a laikus bírálóknál többnyire sikerült is. A tőzsde-palota tervbirálóbizottságának elnöke *Kornfeld* Zsigmond lesz; kivüle négy laikus és öt építész biráló dönt a beérkező tervek ügyében. Az építészek közül kettőt külföldről hívnak meg, egyet pedig maguk a pályázók választanak a tervükkel együtt beküldendő szavazólapon.

—

— **Honvéd-szobor-emlék Selmecbányán.** Selmecbánya város lelkes közönsége egy monumentális honvéd-szobor fölállitását vette tervbe a szabadságharc hőseinek emlékére. A gyüjtések ez irányban már nagyban folynak. Az ügyet *Ocsovszky* Vilmosné, Selmecbánya volt polgármesterének özvegye vette kezébe több honleány vezetésével. Az adományok nevezett úrnőnek vagy a városi pénztár címére Selmecbányára küldendők.

—

— **Látogatás Rodin-nél.** A Bp. N. párisi tudósítója az alábbi érdekes sorokat küldte lapjának: Meglátogattam *Rodint*, aki most *Puvis de Chavannes* szobrán dolgozik.

— A szobor — mondta a mester — mellszobor lesz és egy szimbolikus női akt fogja kiegészíteni. A mellszobrot még Puvis életében csináltam, természet után. Nem is változtatok rajta, mert azt hiszem, eléggé kifejezi az elhalt mestert.

Körüljártam a műtermében. Telisteli van kész és készülő munkával. Ugyancsak most dolgozik egy hatalmas szobron, amelyet egy délamerikai köztársaság rendelt meg nála: elhunyt elnökét ábrázolja. A szoborról az elnök egész élettörténetét le lehet olvasni: a maga erejéből dacosan, energiával, tehetséggel magas polcra vergődött ember. A sokat szidott Balzac-szobor már nincs itt, *Meudon*-ba

amelyet kisebb és nagyobb mértékben fotografáltak, a királyi ház tagjai és mindazok akik a királynéhoz közel álltak, egy-egy példányt kapjanak.

—

— **Erzsébet-emlékszobor Mentoneban.** A francia Riviera kegyeletes lakossága nem tudja, nem akarja *Erzsébet* királyné emlékét feledteni. Csak nemrég leplezték le *Cap-Martinban* Erzsébet királyné emlékobeliszkjét és máris hire érkezik, hogy Mentone lakossága is emléket állit a magyar királynénak azon a hídon, amely Mentonet összeköti Cap-Martinnal. A hidat *Erzsébet-hídnak* keresztelik el és a szobrot e hó 30-án fogják ünnepélyesen leleplezni.

—

— **A műterembérház ügye.** Társulatunk igazgatósága és a Képzőművészek Egyesületének elnöksége nevében: *Benkő* Kálmán, *Basch* Gyula, *Tornay* Gyula, *Tölgyessy* Arthur, *Strobl* Alajos és *Zala* György küldöttségileg tisztelegtek f. hó 17-én *Márkus* József főpolgármester és *Halmos* János polgármester uraknál, hogy társulatunk kérelmét a Kmetty-utcai két teleknek a műterembérház építése céljára átengedése iránt, pártfogásukba ajánlják. Mind a főpolgármester, mind a polgármester a legmelegebben nyilatkoztak s biztosították a küldöttséget, hogy a kérelmet maguk részéről támogatni fogják. Hasonlóképp nyilatkozott *Szabó* Károly tanácsnok is később, ki az ügyet a csütörtöki tanácsülésben szándékozott elreferálni. Ezek szerint bizton reméljük, hogy e kérelmünk mielőbb a székesfőváros közgyülése elé kerül s kedvezően fogja azt elintézni. Mihelyt erről társulatunk értesül, mivel a tervek és költségvetés teljesen készek: azonnal megkötjük az építési szerződést s reméljük, hogy az építésnek mielőbbi megkezdése lehetővé fogja tenni az épületnek még az őszön leendő használatba vételét.

—

— **Magyar művészek a »Studio«-ban.** Örömmel tapasztaljuk, hogy az angolok legelőkelőbb művészeti folyóirata mind intenzivebb figyelemmel fordul a magyar művészek felé, akik közül egyikről-másikról csaknem minden számában megemlékezik. Legutóbb *László* Fülöpöt mutatta be olvasóinak, legutolsó számában pedig kitünő reprodukciókban mutatja be *Kacziány* Ödön két festményét a »Zárdaromok« és a »Visió Nagypéntek hajnalán« címüeket. Ez utóbbi az antwerpeni nemzetközi műkiállításon a mult évben a legteljesebb elismerésben részesült. A reprodukciók melletti szövegben *Mednyánszky* László báró is méltatva van. A *Studió* közleménye igy szól: Két festőművészt kell különösen kiemelnünk, mint akik Magyarországon kívül is hírnévvel bírnak. Ezek egyike *Mednyánszky* László báró impresszionista művész, igen jeles tájképfestő. A téli tárlaton *Alkonyat* című tájképével nagy hatást ért el. Különös lilás színezetével s erős kvalitásaival hat e kép. Barlangnyilást ábrázol, előtte vízzel s csodásan érdekes részletekkel. A másik *Kacziány* Ödön hatalmas temperamentumu művész, ideges, élénk, erős képzelő tehetséggel, melyen azonban teljesen uralkodni tud, oly annyira, hogy látományaival még a művészetben kevéssé avatottakat is gyönyörködtetni birja. A mult tárlaton kiállított műve a »Zárdaromok« álomszerűen költői hangulatával nagy hatást ért el. A »Visió Nagypéntek hajnalán« egy római mondát illustrál, mely szerint e napon, a mondott időben, a fellegek közt a Megváltót s a Szűz Máriát megláthatja a hivő. Szemlélve a műveket meggyőződhetünk, hogy nagy jövő áll a művész előtt.«

—

— **A Nemzeti Múzeum új Munkácsyja.** A *Nemzeti Múzeum* képtára a napokban igen érdekes és becses festménynyel gyarapodott. Ez a festmény *Liszt* Ferencnek *Munkácsy* Mihály által festett arcképe, amely *Liszt* Ferencet zongora előtt ülve ábrázolja és Liszt életének utolsó éveiből való. Az érdekes festményen *Munkácsy* Mihály ecsetvonásaival a következő fölírás van: »Liszt Ferencnek — Munkácsy Mihály.« Ez a kép eredetije annak a nagyon ismert és elterjedt rézkarcnak, melyet *Rippl-Rónai* József készített. A képet, amelytől *Munkácsy* Mihályné csak azon föltétellel vált meg, ha vevője azt a *Nemzeti Múzeum*-nak adja, *Orosdy* Fülöp, az ismert lelkes műbarát ajándékozta a múzeumi képtárnak, ahol azt már el is helyezték.

—

— **Műtárlat Sopronban.** A *soproni* képzőművészeti körnek kiállítása, mint onnét irják, e hó 30-án nyilik meg. Ez ideig 23 művész 184 képét és szoborművet jelentett be.

—

— **A lipótvárosi zsinagóga.** Nemrégiben járt le a lipótvárosi zsinagóga tervpályázatának a határideje. A pályázat kitünő eredménynyel végződött s a budapesti legelőkelőbb építészekből, külföldi meghivott hozzáértőkből és a zsidó hitközség képviselőiből alakult biráló-bizottság a három legjobb tervet jutalmazta, hármat megvett, hármat pedig megdicsért. E kitünő sikerrel szemben egy budapesti ujság bécsi tárcaírója arra a hálátlan szerepre vállalkozott, hogy a zsinagóga fölépítésére *német építészt* ajánljon. Ez a javaslat, amely az illetékes körökben nagy megütközést keltett, április 18-án a

Műcsarnok 1899. 14 sz.

kedves egyéniségét, de a kezek fölötte gyöngék. A másik arczképen okosan eldugta. Ez a tanulmányfej egyike az eddig látott legjobb Ballóknak. *Stettka* Gyula Dániel br. miniszter arczképét állitotta ki. Az arcz kicsit tulüde, (a miniszter arczszine egészen más) és mégis kemény. Pogány legyek, ha csak a magyar diszruhák meg nem kötik a müvészek ihletét, s ha ki engedik őket szabadulni ebből az örökös »Galerie-ton«-ból. S még pogányabb legyek, ha nem nagyobb kedvük lenne obskurusabb, de intimebb egyéniségek ábrázolásához, kiknek karakterébe nagyobb szeretettel mélyednének bele. Az ily arczképfestés egyszerü üzletlebonyolitás, de nem ihlet-munka. *Both* Menyhért nagyon halad. Tabódy kamarás arczképében finoman alárendelte a diszmagyart s egyéb részleteket az arcznak. De a háttér kemény. *Rippl Rónai* lélekben rokon Aman-Jeannal a technikája pedig Boldinié-vel. A legnagyobb egyéniségü magyar festő, mély érzésü müvészlélek, kinek képei teljesen visszatükrözik az ő borongós hangulatát. Valami megmagyarázhatatlan bánatos vonás vonul végig az ő képein s mintha leszürődött filozófiával, szomoru megnyugvással nézné az emberek zsibvásárját Nem keresettségből fest oly légiesen, hanem mert lelke utálja a brutális anyagot, a pasztőz festéket. Párisban százszorta jobban megértik őt, mint nálunk, pedig a párisi közönségnek is csak volna egy kis müizlése. »*Öreg asszonyság*«-a gyönyörü munka. *Szikszay* Ferencz müveit nagy szeretettel vártuk, de egy kicsikét csalódtunk benne. Kilenczszáz forintos képe (»Au bois«) élénken emlékeztet Austin Brownnak a harmadévi müncheni nemzetközi tárlaton nagy aranyérmet nyert női arczképére. Ugyanaz a szczeneria, ugyanaz a beállitás, ugyanaz a lelkiállapot, az az elgondolkodó várakozás. Csakhogy Brownnál az asszony »plume rouge« volt, itt pedig »plume violette«. De nem ez a rokon fölfogás a baj (talán nem is látta a másik képet), hanem a rajzhiány s a fejletlen technika. Micsoda fegyházi daróczruhát csinált a kabátkából (talán ő is oly széles egyszerüséggel akarta festeni, mint Brown) s mily rosszul ül a test a ruha alatt, vagy megforditva: mily logikátlanul fedi a ruha a testet! Bizonyos azonban, hogy Szikszaynak vannak kvalitásai, csakhogy még kiforratlanok, s ezeket a mi szemünk még nem képes ugy meglátni, mint a francziáké.

A tájképek sokkal jobban sikerültek az idén, mint tavaly. *Meduyánszky* gyönyörü *Alkonyáról* már bőven megemlékeztünk. Kisebbik képe alá *(Holdvilág)* pedig a legnagyobb angol és skót tájképfestő is nagy örömmel odairná a nevét. Remek. *Kacziány* és *Szlányi* a szó szoros értelmében müvészi alkotást küldtek be. Minek irjuk le? Tessék megnézni őket s gyönyörködni bennük. *Bihari* és *Ujváry* nem szorulnak külön megemlitésre. Ujváry jobb, mint szokott, Bihari ellenben gyöngébb. A velenczei részlet-féle gyönge dolgokat hagyja másoknak. Nagy birkás képe kihivja az összehasonlitást Millet hasonló képével, hajh, nem Millet rovására. *Pongrácz* Károly nagy tájképe (2. sz.) igen jó munka. Meglepő a középső nagy fának rajza. Az ég azonban kemény, merev. Nem is igen ég. *Olgyay* Ferenczczel csak pár esztendő mulva leszünk tisztában. Akkorára elválik, hogy megszokott sablón-e nála a vörös fényben izzó faderék, vagy pedig oly malacz-szerencséje van, hogy valahányszor ily hangulatot akar festeni, mindig készen áll neki az *ilyen* őszi alkonyat. Egyéb tájképein nem baj, hogy a természetet mindig olyan nyomott hangulatban, s a valónál mélyebb tónusban látja, csak kissé jobban rajzolna. A 11. sz. képen a fák nagyon a fü tetején tánczolnak, a 14. számu pedig csak egy hevenyészett vázlat. Halom az a háttérben, vagy micsoda? A *Bajor-tájkép*-nek okvetlenül tul mély a tónusa, a *Zabföld* azonban nagyon üde, s hatalmas érzéke van a masszák kezeléséhez. *Mihalik* Dániel a *Tiszai ártér*ben nem akart mást festeni, mint egy darab igazi természetet s ezt lehető hű hangulatban visszaadni. Gyönyörüen sikerült neki s főkép a hajnali égnek vibrálását nagyon jól visszaadta a prizma lágyabb szineinek keveretlen fölrakásával, a mi reczehártyánkra bizva az összeolvasztást. A neo-impresszionista festészet e fogásának ily diszkrét alkalmazása ellen semmi szavunk.

Zemplényi Tivadar három képében a rajz nagyon gondos, a legutolsó fáig, de a napsütés nem igen természetes, az árnyékok pedig nem árnyékok, hanem gödrök a füves talajban. Tessék csak megnézni a kellő távolságról. Mennyivel jobb és több müvészi kvalitással bir *Poll* Hugó nagy képe. Nagy müvészszé fog fejlődni. *Beness* Pál (uj ember) *Kis nagyzó*-ja elephantiasisban szenved, s hiányzik az ülő »alapja«, de *Osztozkodás* képe nagyon tapintatosan van megfestve, minden fölösleges maszat nélkül, s bővelkedik müvészi kvalitásokban. *Patáky* László, ez a tüzes kis ember egészen elszentimentálisodik *Visszaemlékezés* képén

Fényes Adolf spanyol komorságu képei előtt gondolkodóba esünk. Irtóztató vakmerőséggel festett, vagyis spachtlival tapasztott képek, mert ecsetvonás ugyan kevés van rajtuk. A felfogásuk is oly különös, de semmi esetre sem közönséges tehetségre vallók. Az ő technikája szinte a festés véghatárán s a mintázás küszöbén áll. Ha képei nem kerülnek gondos helyre, 50 év mulva tenyérnyi darabokban fognak lepattogzani. Az ily festéstől nem várhatunk pontos rajzot, legfölebb annyit, hogy a rajzot magunk bele tudjuk érezni. Ez azonban csak huszonnyolcz méternyi távolságról lehetséges. De kinek van ekkora szobája? Öt-hat méterről nézve, a rajz már teljesen el van sinkófálva, különösen az *Anya* képen, hol a mamának árnyékban levő nyaka egy borzasztó odu, mely kitátong a képből.

Margittay Tihamér most a második korszakát éli. A gigerlik és nyeglék világától elfordult, mert belátta e világ üres voltát, mely nem méltó mély érzésü müvészhez. Nem muszáj minden áron a közepesebb nivóju közönség izléséhez alkalmazkodni. Most gyermekjeleneteket fest, plein-airben. Kedves dolgok; a »Gartenlaube« és a »Hausschatz« nagy örömmel fogja őket reprodukálni. Kiváncsian várjuk a harmadik korszakot.

A kiállitás legvonzóbb darabjai közé tartoznak *Kaufmann* Izidornak, ennek az állandóan Bécsben élő magyar müvésznek az apró képei. Zsidó tárgyuak. Mily erősen jellemezvék a zsinagógában imádkozó zsidók! A mi kedvenczünk azonban a 228. számu, *A csodarabbi dolgozó szobája*. Fölhivjuk mindenkinek a figyelmét a remek tónusban lévő könyvespolczra. Az a kis részlet, mely a salabaktereket ábrázolja, egyszerüen bámulatos.

Yartin József.

Épp most jelent meg:

KISS JÓZSEF

ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI

első olcsó kiadás.

Ára diszes kötésben 3 korona.

megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában

és minden könyvkereskedésben.

ból, amely formát adott a talentumuknak. És dicséretükre válik, hogy a maguk emberségéből is tapsokat arattak és az ő illuzióikat közössé tették velünk. A jövő primadonnái között csakugyan megtaláltuk a jövő primadonnáit. Az elsőéves *Scheer* Paula, aki alkalmasint ezuttal kapta az első tapsokat, még nagyon sokszor fogja hallani ezt a csodás muzsikát. Ha a temperamentuma kibontakozik és izzó fénynyé lett az, ami most még csak átsugárzás, ez a fény gyujtani fog. A talentuma az ő szerencséje, amit tanult hozzá, kitünő mestereinek *Maleczky-nénak* és *Vizvárinak* az érdeme. Az ő növendékü a harmadévesek starja *Koralek* Paula is, aki szintén a talentum ajánló levelével indul a jövő elé. Ez a jövő bizonyára terem virágokat Raditz Klára, Szelepcsényi, Bódi és Lamberger kisasszonyoknak is. Adja Isten, hogy minél többet.

Családi örömök. *Hennequin* vigjátéka (a szinlap ennek nevezi, de bizony bohózat az, a legvaskosabb fajtájából) »anyósdarab«. Alighanem számos évekkel ezelőtt készült, akkor, amidőn nálunk a tanfelügyelőket és a nyelvészeket vitték a szinpadra. Muló divat volt, a Zápolya Ignáczok lomtárba kerültek, de az ősanyós még egyre kisért s bár uj darabokban csak a német izléstelenség meri fölléptetni, a régebbi bohózatokat szivesen veszik elő a szinházak igazgatói, mert az anyós-kérdés örökkévaló s a téma, ha izléstelen is, mindig kaczagtató. Igazságtalan, de mulatságos. A *Vigszinház* igazgatósága tehát, amely nem igazságot szolgáltatni, hanem mulattatni akar, kapva kapott a Hennequin bohózatán, melynek néhány drasztikus jelenete ellenállhatlanul hat a nevető izmokra. Különben is ez a szinház sokat megtehet, amibe mások bele-bukknának, amig tagjai közt ott van *Hegedüs* Gyula. Ebben a darabban egy férjet játszik, aki 24 esztendőn keresztül türte a felesége (az anyós) zsarnokságát, az ezüstlakodalom előtt azonban — veje izgatására — föllázad a hitvesi hatalom ellen. Ez a családi obstrukczió pokolian mulatságos. Az pedig, hogy *Hegedüs*, a tulzásokra csábító szituácziókban minő diszkrét eszközökkel tud nagy hatást és falrengető kaczagást elérni, egyszerüen bámulatraméltó.

Felekezeti szinház. Bécsben megnyilt az első felekezeti szinház. Annyiban felekezeti, hogy — antiszemita és annyiban első, hogy a bécsi községtanácsot még se tekinti az ember szinháznak. Az antiszemita szinház ötlete mindenesetre uj és letagadhatatlanul — bécsi. Az antiszemita szinház természetesen mihamarább meg fogja teremteni az antiszemita drámairodalmat és antiszemita kritikát. A mottója ez: üsdd a zsidót, amig meleg. Az eszme népszerü és biztos, hogy a kitünő uj müintézet prosperálni fog. A Vergani féle Volksblatt pedig nemsokára ilyenforma kritikákat fog közölni:

»Tegnap este a Jubileum-szinháznak zajos estéje volt. Egy hazai ujdonság aratott benne óriási sikert. Igazán szerencsés ötlete volt Kropanek urnak, a kitünő fiatal drámairónak, amikor a *disznóvá vált zsidóról* szóló regét, amelyben a hamisitatlan réplélek minden poézise ott csillog, szinművé dolgozta fel. A drámai feldolgozás brilliáns. Különösen hatásosak a felvonások végjelenetei, amelyekben nagy vervvel verik a zsidót. Az utolsó felvonás végső képe, amikor a disznóvá vált zsidót egész hitközségével együtt felkötik, leirhatatlan tetszést keltett. Az előadás meglehetős volt. Hibáztatjuk, hogy Wünsche ur, akinek az a szerencsés szerep jut, hogy a második felvonásban felképeli az arrogáns Rosenduftnét, bizonyos lankadtsággal teljesitette ezt a feladatát. Ha pofon legyen pofon. Egyáltalában a rendezéshez volna egy szavunk. Mint emlitők, az utolsó jelenetben felkötnek huszonhárom zsidót. Ez szép és hatásos scéna. Nagy megdöbbenéssel észleltük azonban, hogy az egész dolog csak — kasirozva van. Az akasztófák papirmaséból vannak, a zsidók pedig keresztények. Bocsánat, de a szinpad az élet. Igazságot kérünk. Igazi akasztófákat, igazi zsidókat és igazi akasztást . . . Annál szebb dolog történt azonban előadás után az utczán. A közönség éppen távozóban volt, mikor egy héber bankár fogata robogott el a szinház előtt. A lelkes közönség egy pillanat alatt kifogta a lovakat és helyettük befogta a hébert meg a feleségét. A kocsiba beültették a primadonnát, a bakon pedig Lueger főpolgármester foglalt helyet. Igy huzta a két héber a kocsit a primadonna lakásáig a lelkes közönség szakadatlan ovácziói között.

Művészet.

A téli kiállitás.

II.

Elmés, kellemes, de üres szavak közt tojástánczot járni nagyon könnyü módja a mükritikának. A tárlat müvészei azonban kibirják az őszintébb, egyszerübb szavakat is.

A kiállitás arczképei elég jók, de lehetnének sokkal jobbak is. Még mindig nem elég egyszerüek, az arczukban még mindig okvetetlenkedik a rózsaszin, zöld és kék árnyalat, mely ugyan megvan az arczban, de sokkal diszkrétebbül kellene belelopni az arczképbe. Se Vilmos császár, se Berczik Árpád, se Dániel miniszter nincs oly rózsás szinben. Ahelyett, hogy sokat beszélnénk, utalunk Sebastiano del Piombo és Van der Delft fönségesen egyszerü kezelésü arczképére az országos képtárban. Lehet tőlük tanulni. *Benczur* gr. Károlyi Lászlónéja rubensi, de csak az egészséges, üdeségtől duzzadó szőke asszony-alak. A fölfogás már inkább van-dyckos. Benczur is érzi, hogy a kezek némely arczképnél elkerülhetetlenek az illetőnek jellemzésére, tehát nagy szerepet juttat nekik, már csak azért is, mert meg tudja festeni, ami igen ritka dolog a magyar müvészeknél. Hanem az arczban a Rubens grandiózus fölfogását nem éri el. Másik alkotása gr. Batthyány Elemér arczképe gyönge munka, sőt egyes részei, pl. a bal szem (mely iszonyu kemény, kormos és minden finomság nélkül való) és környéke, egyenesen rossz. Hát nagyon természetes, hogy Benczurhoz, ehhez a nagy mesterhez képest rossz, ami nem von le semmit az ő jeles voltából. Más festőt még ezek a hibák is kiemelnének a középszerüségből.

László Fülöp egyéniségét még mindig megzavarják az idegen reminiszczencziák. (Vagy talán mi játszszuk tulságosan a diabolus szerepét?) Vörös ruhában levő férfi arczképe (231. sz.), (melyben mintha egy kis tempera is volna, különösen a szemgolyóban), lenbachos utánrajzolásokat mutat, vékony hajecsettel. De a karakter meglepően erős, a festés pedig egyöntetü határozott, minden pepecs nélkül való. Lenbachos a kis Carolath Szabina arczképe is, főkép a szürke háttérbe való beállitás (Lenbach régebbi keletü receptje az individuális arczképezésre) és az ő zseniális pasztell-vonásainak mimelése olajfestékkel, a ruházaton. Különben pedig ez a legszebb arczkép az egész sorozatban. Mint Lenbach képein, ugy itt is az arcz középső része van kidolgozva, hogy a figyelem ez által is oda összpontosuljon. A nagyherczeg egyike László legszebb arczképeinek, mely bármely tárlaton dicsőséget szerezne neki, de Ratibor herczeg arczképe kicsit gyönge.

Veress Zoltán vörös női alakja tulajdonképen nem arczkép. Kár, hogy oly rideg naturalizmussal festette meg. Egyike ez az arcz azoknak a rutságukban is hatalmas érdekességü arczoknak, melyekből nagy mesterek világraszóló portrait tudnának alkotni. Kapitális egy fej, de Velasquez kell hozzá. *Basch* Gyula arczképei az idén fölötte gyöngék. Schwimmer tanár ruhája fából faragott »Tanulmányfej«-én pedig a szivart nem kar, hanem egy kétkaru emeltyü tartja, a ruha pedig bádog. *Balló* Ede elég eredetien adta vissza Berczik Árpád

A Hét 1898. nincs cód.

Kacziány Ödön

Kézdi-Kovács László

** **A szabadkai mükiállitás megnyitása.** A Nemzeti Szalón ötvenkettedik vidéki kiállitását vasárnap délelőtt nyitotta meg Biró Károly dr. polgármester, a kiállitás elnöke. Az ünnepélyes vernissage-on Szabadka város egész előkelő társadalma megjelent, de nagyon sokan jöttek el Bajáról és Zomborból is, ugy hogy a három óriási nagy teremben mozogni is alig lehetett. A müvásár mindjárt az első napon örvendetesen megindult, a melyben a városi tanács járt jó példával elől, megvásárolván a városi muzeum számára Glatter Ármin, Kacziány Ödön és Kézdi-Kovács László egy-egy festményét. Vasárnap délután a kiállitás megnyitására érkezett müvészek a városi diszhintókon a polgármester és Günther József dr. tiszti főorvos vezetésével Palics-fürdőre rándultak ki, a hol megtekintették az uj fürdőtelep müvészi épitkezéseit, majd onnan a földmives iskolába látogattak el, a hol a vendégeknek bemutatták a város állattenyésztési állományát és a mintaszerü szőlőket és a városi pinczéket. A kiállitás egy hétig marad nyitva, s ez alatt három izben a városi zenekar Lányi Ernő karnagy vezetése mellett hangversenyt rendez.

Az Ujság. 1912 máj. 8.

ina 1477-ben, meghalt 1535-ben)

Madonna ~~ki~~ jobbra néz és jobb kezével a bal tenyerén
felemeli. ~~jobbjával fogja~~. Mögötte balról
ent Józef áll a ~~bal kezével~~ botjára tá-
, Jézusnak ~~ki~~ lefelé néz, és jobb kezével előre
ét dicsfény veszi körül. Kerek kerete régi s

etei 93 : 91.5 cm.

~~hia~~.

a kép hátán ~~[illegible]~~ a felirat ez ~~[illegible]~~: „DI. FLA-

~~[illegible]~~ 60 kr.

216.

~~Gerster Kálmán~~

építésznek és

Kacziány Ödön

Margitay Tihamér

tovább 3

Mesterházy Kálmán

festőknek

nagy részük volt a

Nemzeti Szabon megala-

pításában (1894)

Lykaköröny

58. l.

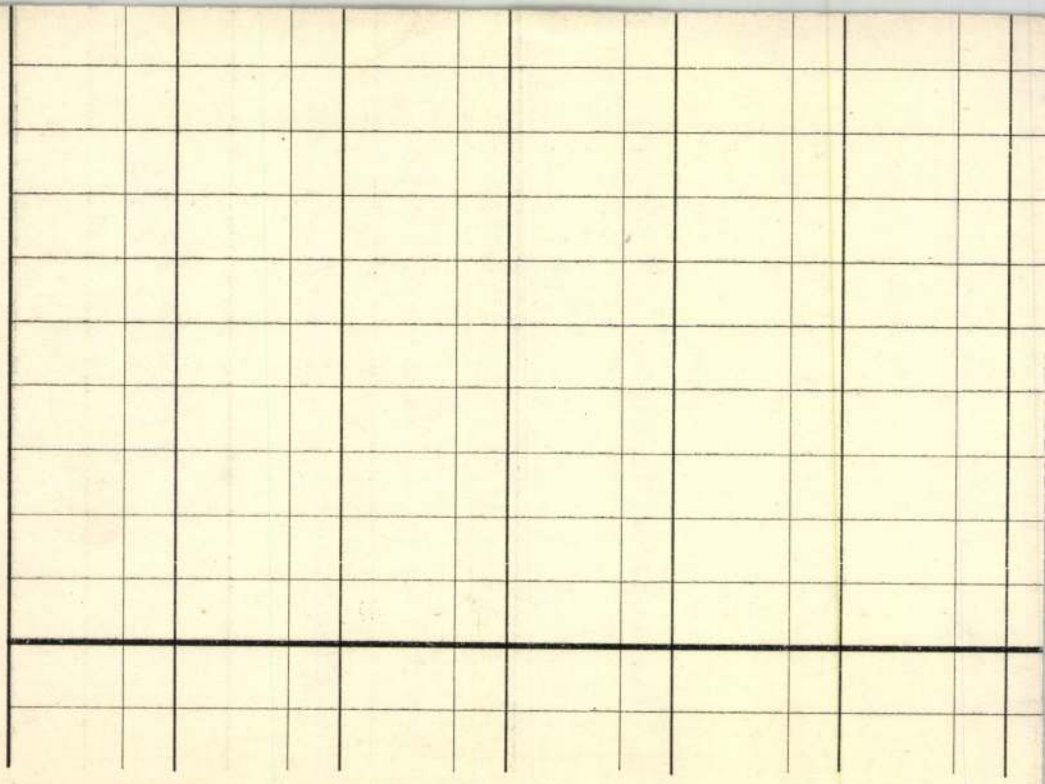

Kacziány Ödön

l.

Rimp. 133. l.

Kacziány Ödön

l

Lykafest 1896-1914

75. l.

A

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

40 ÉVES

FENNÁLLÁSA ALKALMÁBÓL RENDEZETT

JUBILÁRIS KIÁLLITÁSÁNAK KATALOGUSA

A KIÁLLITÁST RENDEZTE:

DR. BALÁS-PIRI LÁSZLÓ

1935. JANUÁR 5—28-IG.

17984 Szepes-nyomda. Telefonszám: 13-1-64.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS v. b. t. t.

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN HORVAI JÁNOS
FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

FŐTITKÁR:

KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

PÉNZTÁROS:

LEHEL BÉLA

1894-ben lelkes fiatal művészek megalapitották a NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET-et és mert fiatalok és bátrak voltak, előre néztek — a jövőnek alkottak — és ime, az egyesület negyven esztendő alatt NAGYRA nőtt! Tagjai a mult és jelen legnevesebb mesterei, leglelkesebb műpártolói és a nagyközönség szeretettel és megértéssel követi működésének minden mozzanatát.

Most, mikor a negyven esztendő határát átléptük, HÓDOLNI akarunk a multnak és a mult nagyságainak e jubiláris kiállitásunkkal, melyen csakis elhalt TAGJAINK alkotásai kerülnek bemutatásra. Hódolni akarunk azoknak, kik régen pihennek már, kik régen elhagytak bennünket e földön tévelygőket, hogy lelkük halhatatlanságával mutassák nekünk az utat, világosságot deritve a sötétben, melegitve a hidegben, vigasztalva a szomorúságban!

Nagy elődeink tüzeket gyujtottak és azzal övezték országunk határait. Ellenség e tüzeket ki nem olthatja, napfény nem homályosithatja el a fényt, melyben ragyognak. POLITIKAMENTES, SZÉTZUZHATATLAN HATÁROKAT vonnak körülöttünk, elhagyott magyarok körül, e fényes, NAGYSZERÜ tüzek! Dideregve, tapogatódzva támolygunk a világháboru óta, Trianonon keresztül mi magyarok. Nem tudjuk, hova visz sorsunk, mely végzet vár reánk? De nézzünk tul a politikán, nézzünk tul megaláztatásokon, szenvedéseken, nézzük az elődeink által gyujtott FÉNYES HATÁRTÜZEKET, nézzük a multból nőtt jelent és jelenből fakadó jövőt, lássuk meg az UJ tüzek gyulását, legyünk büszkék hóditásainkra, melyeket a mult nagyjainak köszönünk. Nézzük a politikán, világkatasztrófákon TÚLI ORSZÁGHATÁRAINKAT, nézzük HÓDITÓ elődeink alkotásait, e fegyver- és vérnélküli HÓDITÓK munkáját. Lássuk meg, érezzük meg e lángokat és lelkünk mélyéig, szivünk legbensejéig MEGMELEGSZÜNK, FELFRISSÜLÜNK!

Most pedig kérjük a műértő közönséget, fogadja jubiláris kiállitásunkat SZERETETTEL!

AGGHÁZY GYULA

1 Olasz gyerek olajfestmény
Aggházy Tibor gyüjteményéből

2 Pihenő parasztlányok olajfestmény
Aggházy Tibor gyüjteményéből

3 Hináros Balaton olajfestmény
Aggházy Tibor gyüjteményéből

BENCZUR GYULA

4 Glória in excelsis Deo olajf. a szfőv. képtár tul.
5 Szerecsen fejedelem ,, ,, ,, ,,
6 Dona nobis pacem ,, ,, ,, ,,

BIHARI SÁNDOR

6/a Tájkép olajf. dr. Farkas Zoltán gyüjteményéből
6/b Öreg női fej olajf. dr. Schmidek Tibor gyüjt.

BRODSZKY KÁROLY

7 Falurészlet olajf. Nagy Ferenc gyüjteményéből
8 Esztergom és vidéke olajfestmény
orsz. m. szépművészeti muzeum tulaj.

BRUCK LAJOS

9 Nő a szabadban olajf. dr. Nádor Henrik gyüjt.

DÉRY BÉLA

10 Muzeumkert télen olajfestmény
11 Balatongyöröki majorház ,,

FADRUSZ JÁNOS

12 Krisztus bronz Fleissig Sándor gyüjteményéből
13 A farkasokkal viaskodó Toldi bronz
a székesfőv. képtár tulajdona

FERENCZY KÁROLY

14 Testvérek olajf. Tamás Galéria gyüjteményéből eladó
15 Birkozók olajf. dr. Schmidek Tibor gyüjteményéből

16 Lótanulmány olajf. dr. Schmidek Tibor gyüjt.
17 Csendélet kacsával olajf. „ „ „ „
18 Vörös fal „ „ „ „ „
19 Csendélet két kacsával olajfestm. dr. Schmidek Tibor gyüjteményéből

FESZTY ÁRPÁD

20 Mária a sivatagban olajfestmény Hegedüs Loránt gyüjteményéből
21 Menekülés a sivatagban olajfestmény Hegedüs Loránt gyüjteményéből

KACZIÁNY ÖDÖN

22 Tájkép olajf. Petrovics E. főig. gyüjt.

KÖRÖSFŐI KRIESCH ALADÁR

23 Férfiarckép olajf. Beck Ö. Fülöp gyüjteményéből

LIGETI ANTAL

24 Capri-i táj olajf. orsz. m. szépm. muzeum tulajdona

LOTZ KÁROLY

26 Lovak fürösztése olaj. Turóczy Sándor gyüjt.
27 Puszta „ „ „ „
28 Fekvő női akt „ „ „ „
29 Fehérruhás ülő Kornelia olajf. Magassyné L. K. gyüjteményéből
30 Opera-plafon olajf. orsz. m. szépműv. muzeum tulajdona
31 Fürdő nők olajf. a sz'őv. képtár tulajdona

MADARÁSZ VIKTOR

32 Dózsa népe olajf. K. Madarász Adeline gyüjt.
33 Pázmány lovag olajf. „ „ „ „
34 Kisleány-fej olajf. „ „ „ „

MARGITAY TIHAMÉR

35 A féltékeny olajfestmény orsz. m. szépművészeti muzeum tulaj.

MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ

36 Tanulmányfej olajf. Tamás Galéria gyüjteményéből eladó
37 Tanulmányfej „ „ „ „ „
38 Csavargó „ „ „ „ „
39 Trén Galiciában „ „ „ „ „
40 Sir a Kárpátokban „ „ „ „
41 Táborozás I. olajf. Tamás Galéria gyüjt. „
42 Átvonuló csapatok „ „ „ „ „
43 Mocsaras táj „ „ „ „ „
44 Táborozás II. olajfestmény Tamás Galéria gyüjteményéből „
45 Orosz temető olajfestmény Nagy Ferencz gyüjt.
46 Olvasó nő olajf. Wertheimer Adolf gyüjt.

MUNKÁCSY MIHÁLY

47 Öregasszony olajf. (Vázlat a zálogházhoz) dr. Hubay Jenő gyüjt.
48 Pulitzerné arcképe olajf. „ „ „ „
49 Mozart halála „ „ „ „
50 Chaplinné „ „ „ „
51 Krisztus vázlat „ „ „ „
52 Golgotha „ olajf. br. Hatvany Ferenc „
53 Virágcsendélet vázlat olajf. „ „ „ „
54 Consumatum est vázlat olajf. gr. Andrássy Gyuláné gyüjteményéből
55 Beszélgető asszonyok olajf. orsz. m. szépm. muzeum tulajdona
56 Alkony olajf. orsz. m. szépművészeti muz. tulaj.
57 Poros ut „ „ „ „ „ „
58 Milton tanulmány olajf. orsz. m. szépművész. muzeum tulaj.
59 Tanulmány a Kálváriához olajf. orsz. m. szépművészeti muzeum tulajdona

60	Olvasó nő	olajf.	K. I. gyüjteményéből
61	Férfiarckép	olajf.	Pevny Adolfné gyüjtem.
62	Ülő nő	olaj.	,, ,, ,,
63	Női arckép	olajf.	Vidovszky család gyüjt.
64	Férfi arckép	,,	,, ,, ,,
65	Csendélet	olajf.	(Munkácsy-Karlovszky) dr. Hubay Jenő gyüjteményéből

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF

66	Férfiarckép	pasztell	Rippl József gyüjtem.
67	Női arckép	pasztell	,, ,, ,,
68	Csendélet	,,	,, ,, ,,
69	Női képmás	,,	Wertheimer Adolf gyüjt.
70	Temetnek	,,	orsz. m. müvészeti muzeum tulajdona
71	Női képmás	,,	Telcs Ede gyüjteményéből
72	Kalitkás nő	olajf.	szfőv. képtár tulajdona
73	Önarckép	pasztell	Fóthy János gyüjt.

STROBL ALAJOS

75	Hubay Jenőné márványarcképe		dr. Hubay Jenő gyüjteményéből
76	Meduzafej	bronz	dr. Farkas Zoltán gyüjt.
77	Gyerekfej	terakotta	,, ,, ,, ,,
78	Barátfej	gipsz	,, ,, ,, ,,
79	Női fej	márvány	,, ,, ,, ,,
80	Anyánk	bronz	,, ,, ,, ,,
81	Jászai Mari	gipsz	Lehel István gyüjt.

SZÉKELY BERTALAN

82	Forrás	olajf.	Turóczy Sándor gyüjt.
83	Tájkép	,,	,, ,, ,,
84	Női arckép	,,	dr. Nádor Henrik ,,
85	Léda hattyuval	,,	orsz. m. szépművészeti muzeum tulajdona

SZINYEI MERSE PÁL

86	Lídérctánc	olajf.	dr. Hubay Jenő gyüjt.
87	Pipacsok	„	„ „ „ „
88	Parkrészlet	„	dr. Nádor Henrik „
89	Őszi szinek	„	özv. Bäcker Béláné „
90	Kettős gyermekarckép	olajfestmény	Szinyei Merse Rózsi gyüjteményéből
91	Idill olajf.	„	„ „ „
92	Faun és Nympha	olajfestmény	Andaházy Kasnya Béla gyüjt.

TELEPY KÁROLY

93	Dunakanyar	olajf.	Turóczy Sándor gyüjt.
94	Sziklás táj	„	Nagy Ferencz „
95	Tájkép	„	dr. Farkas Zoltán „

THAN MÓR

96	Operaház mennyezete	vázlat	Weber A. gyüjt.
97	Fiume	olajf.	„ „ „
98	Ujoncozás 1848 előtt	„	orsz. m. szépművészeti muzeum tulajdona

idb. VASTAGH GYÖRGY

99	Férfiarckép	olajf.	Kenyeres B. gyüjt.
99/a	Történelmi jelenet	„	„ „ „

ZICHY MIHÁLY

100	Falstaff	rajz	Pevny A. gyüjt.
101	Fekvő nő	„	„ „ „
102	Nőrablás	„	„ „ „
103	Uzsorás	„	„ „ „
104	Cimertartó magyar	vizfestmény	dr. Hubay Jenő gyüjteményéből

Fölhívás a műpártoló közönséghez!

A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület négy évtizede szolgálja lankadatlan buzgalommal a magyar művészet érdekeit. Mint altruista intézmény első sorban a magyar művészeket igyekszik erkölcsileg és anyagilag támogatni, de legfontosabb céljai közé tartozik az is, hogy a Szépet alkotók és a Szépért lelkesülők között fönntartsa az állandó kapcsolatot.

A magyar művészeket különösen sujtó világkrizis idején a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület igazgatósága azzal a tisztelettel teljes kérelemmel fordul kiállításainak lelkes látogatóihoz, hogy sziveskedjenek az Egyesület műpártoló tagjai sorába lépni. Az a csekély anyagi áldozat, amelyet ezzel magukra vállalnak, lehetővé teszi, hogy az Egyesület a mai katasztrófális anyagi viszonyok között is tovább folytathassa áldásos működését.

Műpártoló tagjaink díjmentesen látogathatják kiállításainkat és résztvesznek az évenként megismétlődő műtárgy-sorsolásban.

A műpártoló tagsági díj: évi 10 pengő.

Hazafias üdvözlettel:

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET IGAZGATÓSÁGA.

Kivonat

a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület alapszabályaiból:

A tagok felvétele: Az egyesület műpártoló tagja lehet minden fedhetetlen előéletű magyar állampolgár. A műpártoló tagok (rendes, alapitó, vagy pártfogó) felvételét az igazgatóság eszközli.

A műpártoló tagok belépése, jelen „Belépési nyilatkozat" aláirása alapján történik és magánjogi kötelező erővel bir. A belépési nyilatkozat aláirásával belépő visszavonhatatlanul három évi tagságra kötelezi magát.

A tagok jogai: Tagsági jegyük felmutatása mellett az egyesület kiállitásait látogathatják, továbbá az egyesület előadásain, összejövetelein, társasutazásain stb. az igazgatóság részéről megállapitott feltételek mellett résztvehetnek.

A műpártoló-rendes tagok egy, a műpártoló-alapitótagok három és a műpártoló-pártfogótagok öt számmal vesznek részt az egyesület minden év junius havában tartandó műtárgysorsolásán.

Az egyesület összes tagjai cselekvő és szenvedő választói joggal rendelkeznek a közgyülésen.

A pártfogó tagok örökös tagjai a választmánynak.

A tagok kötelességei: A *műpártoló-rendes tagok* évi 10 aranypengő tagsági dijat fizetnek.

A *műpártoló-alapitótagok* egyszersmindenkorra 400 aranypengőt fizetnek egy összegben vagy kötelezik magukat arra, hogy négy éven át évenként 100 aranypengőt fizetnek az egyesület pénztárába, minden év január 31-ig.

A *műpártoló-pártfogótagok* egyszersmindenkorra 1000 aranypengőt fizetnek egy összegben, vagy kötelezik magukat arra, hogy 10 éven át évenként 100 aranypengőt fizetnek az egyesület pénztárába minden év január 31-ig.

Azok a rendestagok, akik egy évi tagsági dijjal hátralékban vannak, semmiféle jogot vagy kedvezményt nem élvezhetnek.

Kilépés: A kilépési szándék a harmadik év, annak letelte után a naptári év vége előtt legalább 3 hónappal ajánlott levélben az igazgatóságnak bejelentendő. Ha a tag kilépésének szabályszerű bejentését elmulasztja, tagsági kötelezettsége további 1—1 év tartamára fennáll.

Itt levágandó!

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
V., Erzsébet tér.

Tagsági szám: .....

Belépési nyilatkozat.

Alulirott ..... belépek

a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület $\frac{\text{műpártoló-pártfogó}}{\text{műpártoló-alapító}}$ tagjai sorába.
műpártoló-rendes

Az egyesület alapszabályait magamra nézve kötelezőnek ismerem el

Budapest, 193 .....

Aláírás: .....

Az igazgatóság határozata:

Foglalkozás: .....

.....

Lakás: .....
(Változás irásban bejelentendő.)

Itt levágandó!

KÉPKERETEK

HOFFMANN FERENC

KÉPKERETGYÁR

IV., Gerlóczy-u. 5. IV, Károly-körút 28.

Alapittatott: 1880

Szombat 29 — Kacziany Ödön

Péntek 25

Csütörtök 24 — Szabó Athenaeum

Szerda 23 — 148 l.

Kedd 22

Hétfő 21

Vasárnap 20

31 nap — MÁRCIUS — 13. hét

EGYETEMI NYOMDA

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **MÁRCIUS** 13. hét

20 Vasárnap		Oculi *Hubert*
21 Hétfő		Benedek *Benedek*
22 Kedd		G. Katalin *Oktávián*
23 Szerda		Viktorián *Frumenc*
24 Csütörtök		Gábor főa. *Gábor*
25 Péntek		Gy. o. B. A. *Irén*
26 Szombat		Emánuel *Manó*

Kacziány Ödön

A "Téli Tárlat"-ot Felvinczi Takács Zoltán ismerteti a Művészet c. rovatban. Kriesch Aladár, Kacziány Ödön, Csuk Jenő, Burghardt Rezső, Károlyi Lajos, Szentgyörgyi István, Medgyessy Ferenc és Korányi Felicitas szerepel a kiállitáson.

Kacziány Ödön romantikus festészetének a kritika Madarász hatását látja, ennek ellenére figyelemre méltónak tartja.

A HÉT, Bp. 1919. január 19.
XXX. évf. 3. sz. 45-46. lap.

Kacziány Ödön

Miniatür esti hangulatai szerepelnek a "Müterem tavaszi kiállitásá"-n, melyeket a Müvészet c. rovatban közölt kritika kiemel.

A HÉT, Bp. 1918. ápr. 21.
XXIX. évf. 16. sz. 249. lap.

Kacziány Ödön

Müve szerepel Kovács Antal

gyüjteményében Debrecenben

Mügyüjtő 1975/1

9.old.

Kaczlády Ödön

Müvei szerepelnek Soó Rezső ex libris,
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné: Magyar ex librisek Soó Rezső
kisgrafikai gyüjteményében
Müvészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

istentelen emberen, a ki jó uramtól megfosztott! — mondja sirva az özvegy.

— Mi haszna lesz abból hugom asszonynak? Legfölebb egy szegény ifju embert, a ki halálba szerette, szerencsétlenné tett. Már pedig épen hugom asszonytól, a kinek minden perczben kész apai, anyai örökségét kezével együtt odanyujtani, bizony meg nem érdemelné. Elég szerencsétlen már eddig is, hogy épen annak a szivét kellett megsértenie, a kit szivesen tejbe, vajba fürösztene s mint a galambot, mézes buzával tartana.

E szavakra a fiatal özvegy asszony nagy méltósággal emelkedett fel a kanapéról, könyes szemeit megtörölte s kemény hangon igy szólott:

— Már most legyen elég néném asszony erről a materiáról! Nem tudom, ki bizta meg és ki hatalmazta fel, hogy nekem ilyen ajánlatokat merjen tenni, de azt hiszem, néném asszony is hallott annak a hires királynénak, Stuárt Máriának történetéről, a ki elég gyalázatos volt kezét annak nyujtani, ki előbbeni férjét meggyilkolta. El is nyerte megérdemlett büntetését, mert saját népe elkergette s idegen országban hóhér pallos alatt veszett el. Én az idegen példát nem követem, s ha Battha Ádámot ugy szerettem volna is, mint a hogy gyülölöm és megvetem, gyilkossága után szóba sem állanék vele. Ha hát nincs egyéb mondani valója néném asszonynak, vigye meg ezt az izenetet neki átkommal együtt. Néném asszonynak pedig maradok alázatos szolgája!

Ezzel a nagyasszonyt ott hagyta a faképnél, ki aztán siralmas arczczal ment vissza a rossz választ megvinni.

(Folyt. köv.)

AZ ÉPÜLŐ SZEGED.

A királyi jóslat megvalósulni indul: Szeged már most is szebb, mint a minő volt, mielőtt a vizáradat hullámsirba temette. Az a geniális tervezet, melynek teremtője Lechner tanácsos, a királyi biztosság műszaki osztályának főnöke, lassan-lassan testet ölt s rövid időn megvalósulni igérkezik. Bár merre tekintsünk, a szakadatlan hangyamunka s a pontosan meghatározott és rendszeresen keresztül vitt tervezet megtestesülése tárul szemünk elé.

Körutak, terek, utczák rövid három év alatt kimérve, feltöltve, kikövezve, beültetve terülnek el előttünk. Középületek és magánházak gyorsan épülnek még a legkivülebb fekvő városrészekben is. A készen lévő s már használatnak átadott épületek közt kiválóan érdekes, alkalmas fekvésénél fogva is, a városi elemi és polgári leány-iskola. Előhomlokzata jobb sarkán csinos torony áll, mely magas méreteivel már messziről látható. Tervezetét a királyi biztosság műszaki osztályában a nemrég elhalt Petsch Ede épitész készitette. A belső beosztás és fölszerelés is igen czélszerünek s a modern igényeket kielégitőnek bizonyult. Sokat fáradoztak s nagy érdemök van ez épület létrehozásában Tóth János városi tanfelügyelőnek, Kovács Albert iskolaszéki elnöknek és Szabados János tanácsnoknak. A belső fölszerelések szegedi iparosoktól kerültek ki. Rajzunk az épület homlokzatát mutatja a Dugonics-sétányról nézve. A jelen tanévet már ez uj épületben kezdték meg s a tágas, világos és kitünően fölszerelt tantermekben szép számu növendék-sereg hallgatja az előadásokat.

A szakértőket, kik a Szegeden végzett épitkezéseket megtekintették, leginkább meglepték az épülő rakparton s állandó hidnál már eddig is teljesitett munkálatok. A rakpart épitését Gregersen épitési vállalkozó teljesiti. Alapja betonirozva van, többi része termés-kövekből kellő számu lejáró lépcsőkkel a felső partról az alsóra, hasonló a fővárosban készitett dunai rakparthoz. A munka kezdete nagy nehézséggel járt a Tisza magas vizállása miatt, sőt a 1881-ik év tavaszán ugyanez okból többször félbe is lett szakitva.

Az uj rakpart teljesen eltüntette a festőileg érdekes Tisza-part speciális jellegét. A magyar alföld sajátos természete, melyet mi festők oly szeretettel választunk tárgyul: a tanya, a csárda, a szárazmalom birodalmából, mely Szeged *környékén* változatlan ma is, mint a katasztrófa előtt, egyszerre modern városba jutánk. Ott, hol az árviz előtt a part természet-alkotta rendetlenségében a ladikok- és halászbárkáknak jó kikötőhelyet adott, most szabályos alapfalak s nagy termés kövek alkotják egymás mellé helyezve az alsó rakpartot. Eltünt a török időket is látott halásztorony, hol sürün egymás mellett a halárusok bárkái rejtették bensejökben, a keddi és pénteki napra föntartva, a hires szegedi halpaprikás alkotó elemeit, csuka, harcsa és a már oly ritka kecsege alakjában. A vén halásztorony helyén óriási fenyőgerendák merednek a magasba s naphosszant vezényszóra dörög a pilótaverő alkotvány. «Istenem, sóhajt föl némely jó öreg halász, ha ez a rozoga hajóhid nem volna, el sem mondhatnám, hogy a szögedi Tisza-parton állok, ugy kiforgatták a formájából.» Es csakugyan, hol az előtt csendesen pipálgató halászok, heverő suhanczok sütkéreztek az alföldi nap melegében, most taligás taliánok, tót napszámosok, vagy zömök kubikosok sürögnek-forognak tarka egyvelegben.

Az állandó hid épitését nagy apparátussal kezdte meg ugyancsak a Gregersen czég. Tetemes veszteségei miatt azonban más vállalkozónak engedte át a befejezést. Már az előépitkezéseknél állitólag 250,000 frtnyi vesztesége lett volna a czégnek. Volt alkalmunk e hid tervrajzait az uj-szegedi épitési irodában látni. E tervek s a már eddig foganatositott előmunkálatok szerint e hid egyike lesz a legkiválóbbaknak Európában. A költségek egy millió hétszázezer forintra vannak előirányozva. Négy nyilással, vasszerkezettel, kőpilléreken nyugvó ivezettel fog birni. A legnagyobb iv-magasság tizennyolcz méter a Tisza 0 pontja fölött. A hidfőkről, melyek érdekesen szerkesztett tornyokkal lesznek ellátva, műépitményü lejárók vezetnek mindkét oldalon a rakpartokra. E lejárók támfalakkal s részben vasszerkezettel vannak ellátva. A szegedi oldalon a hid járdája 15 méter magasan van a Tisza sempontja fölött. Ha e rajzunkon látható magas két gerenda-alkotványt összekötve képzeljük, a hid irányát és helyzetét föltüntető képet nyerünk. E nyár folytán lett letéve az uj-szegedi hidfőnél az alapkő, mely alkalommal a hidépitésnél alkalmazottak csinos kis ünnepélyt rendeztek az uj-szegedi népkert vendéglő helyiségében.

Meglepően érdekes a Szeged nyugoti oldalán fekvő Kalvária-kápolna. Tervezője Halmay Andor, több pályázatnál előnyös hirre emelkedett épitész. A kivitel Streng és Herdtner épitészekre bizatott. Mint rajzunk is mutatja, egy nagyobb kupola két toronynyal a bejárat jobb- és baloldalán képezik főbb részeit, s festői hatást biztositnak e csinos és lendületteljes diszitményekkel ellátott épitménynek. A bucsujárók, kik megszokták a régi, vakolatát hulajtott s téglait mutogató rozoga alkotványt, álmélkodva fogják csodálni a legkényesebb modern izlést is kielégitő ez épületet, mely még a jelen évben fölszentelve, ezentul a hivők ájtatos zarándoklásának czélpontjául fog szolgálni. A belső fölszerelés is teljesen összhangzó lesz az épület külsejével, miről kellő biztositékot nyujt Szabados tanácsnok ügybuzgósága és izlése, mint ki az egésznek vezetésével megbizatott.

A szinház, a törvényszék épülete, a posta és távirda palotája, a közös hadseregbeli legénység kaszárnyái, a pénzügyigazgatóság épülete már a közel jövőben szintén befejezve, át fognak adatni rendeltetésüknek.

Kacziány Ödön.

A KOCHELI KOVÁCS.

Defregger festménye.

A mult század eleje nemcsak mi nálunk volt zavaros. Mikor II. Rákóczi Ferencz kuruczai itt a szabadság zászlóját lobogtaták, Európa nyugatán is fegyverek zöreje tölté be a levegőt s a nagy fegyvertánczban részt vőn a bajorok országa is. A bajor választó fejedelem szövetséget kötött XIV-ik Lajossal s föltámadt a német császár ellen, a miért az akkor osztrák Németalföldet volt megnyerendő s Miksa Emánuel fejére volt szánva a spanyol korona.

De a bajor betörés Tirolba nem sikerült s a választó fejedelem elvesztvén a hadjáratban tizezer vitézét, kénytelen volt menekülni országából s azt a gyülölt osztráknak engedni. Csak tiz év mulva sikerült ismét birtokába venni ősei örökét.

Waakirch mellett van egy kis birtok, mely az előtt a kocheli kovácsról neveztetett. A néphagyomány még ma is emlegeti azt a rettenetes erejü kovácsot, ki a törökök ellen harczolt s ugy törte kette a vaspatkót, mint valami pereczet. 1705-ben, midőn a bajor lakosságot az osztrákok sanyargatása a legkétségbeesettebb kétségbeesésbe kergeté, a kocheli kovács lőn a föllázadt nép vezére. «Inkább meghalni bajor módra, mint elpusztulni az osztrák akaratja szerint», — ez a maig is fönmaradt jelszó akkor merült föl Bajorországban. Mint a hógörgeteg, ugy nyomult a fegyverre kelt néptömeg a Loysach, Isar és Menz völgyéből a főváros felé. A vitéz hegyvidékiek sorra vették be az utjokba eső helységeket és városokat. Münchenben gróf Löwenstein osztrák generális tartá fogva a bajor herczegeket.

Karácsony éjszaka volt, midőn az alig harmadrészében fegyveres tömeg zöme átkelt a Schäftlarn melletti fahidon. A Benno-harang a müncheni Boldogságos Szűz egyházában éjféli misére kondult, midőn már a herlachingi magaslaton vonultak, ünnepélyes, elszánt hangulatban. «A müncheni testvéreket mi nem hagyjuk cserben», — e szó keringett a parasztcsoportban szájról szájra. Ha tudták volna, szegények!

A mint az Isar-hid tornyát rohammal bevették, őrségét részint elüzték, részint lekonczolták, hat ágyut elfoglaltak, a főváros felé nyomultak: hiába dörömböztek annak bezárt kapuján. Az előre megbeszélt jel, egy röppentyü a Péter-toronyból, nem akart föltünni, a vészharang nyelve sem kondult meg sehol. A bejáró a Kost-kapun keresztül zárva maradt, túl rajta a müncheni polgárok fogva, a legbuzgóbbak börtönbe vetve. Akkor látták az ostromlók, hogy el vannak árulva.

E rettentő fölfedezés a kétségbeesés dühévé változtatta bátorságukat. A csapat élére állott a kocheli ősz kovács s rengeteg szarufát emelve két karjával, neki rohant a kapunak, mely recsegni-ropogni kezdett rengető ütései alatt. Már erős törések voltak rajta láthatók, az eleven feltörő kos csapásaitól hulltak le róla a forgácsok: de a támadásra előre elkészült osztrákok biztos rejtekhelyekről szórták az ostromlókra golyóikat, oda, a hol legsürűbb volt a tömeg. Ezek tehetetlenül küzdenek, számuk egyre fogy s minden oldalról megtámadva, a hegyvidékiek megkezdik a visszavonulást, fájdalom, egyre növekedő rendetlenségben, Sendling felé. Itt a temetőben még egyszer szembefordulnak elleneikkel. Itt következett be rájok a véres eldöntés pillanata; itt az utolsók között esett el a kocheli vitéz kovács, fiai közepette.

A hős haláljelenet meg van örökitve egy falfestményen a sendlingi templom külsején. Most a müncheni hires csataképfestő, Defregger Ferencz örökitette meg «a vöröstorony ostromát, 1705 karácsony hajnalán». A nagyszerü festmény ott látható most a világhirü müncheni képtár királyi termében. Ott áll, mint egy megelevenülve, a kép közepén a kocheli hős kovács ősz alakja, hatalmas termetével, a mint óriás erővel lóditja nehéz szarufáját az erős kapunak. Az erőteljes aggastyán alakjában a művész mintegy az egész akkori fölkelést kivánta személyesiteni.

A KHINAI CSÁSZÁR MINT FÖLDMIVES EMBER.

A gazdászat a khinaiaknál mindenkor köztiszteletben részesült, s azt nemes foglalkozásnak tekintették. A mult bölcseitől öröklött irodalmi kincsek tanulmányozása után, rang és méltóság dolgában, mindjárt a szántás-vetéssel való foglalkozás sorakozik. Ezt tekintik a khinai mythologia «anyjának» is. Hogy egy nép annyira méltányolja elvben a földmivelési tudományt, és hogy azzal szemben a gyakorlati téren oly sovány, mondhatni tökéletlen eredményt birjon felmutatni, — az valóban megfoghatatlannak tetszik. Mert, tisztelet-becsület a khinai szántó embernek, az ő gazdászatuk a mienkhez viszonyitva még nagyon kifejletlen.

SKUTARI-I TÖRÖK TEMETŐ.

A MÜNCHENI VÖRÖS-TORONY OSTROMA 1705. KARÁCSONY HAJNALÁN. — DEFREGGER FESTMÉNYE.

I. évf. Budapest, 1898. november 20. 16. sz.

Műcsarnok

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat lapja.

Megjelenik minden hó elsején. | Szerkeszti Ambrozovics Dezső titkár. | A társulat tagjai ezt a lapot ingyen kapják.

Hazai Művásárlók Egyesülete.

Mint a magyar művészek körében évről évre sürübben ismétlődő panaszok bizonyítják — melyek közé egy-egy a mostoha viszonyok háborgó hullámai közt elmerülő talentumnak végső jajszava is vegyült, — művészeti állapotainkban a legnagyobb bajok egyike az a föltünő aránytalanság, amely az évente tapasztalható művészeti termelés és a fogyasztás közt mutatkozik, szóval a *művásárlásnak a legpesszimisztikusabb fölfogást is megszégyenitően csekély volta.*

A művészetek fölvirágzását akadályozó kedvezőtlen körülmények egész sorozatának a végső eredményeképpen a közönség vagyonosabb részének szinte ijesztő közönyössége és apathiája volt mindenkor az a veszedelmes szikla, amelyen a magyar művészek legideálisabb törekvései és legjogosultabb reményei hajótörést szenvedtek. Éppen azért azok között, akik a magyar művészet sorsát igazán és önzetlenül a szivükön hordozták, ebben az irányban iparkodtak fokozottabb tevékenységet kifejteni, valaminthogy ma is, a *művásárlás fokozása* és az ezt előkészitő állapotok megteremtése az igazi műbarátoknak és a művészet ápolasára hivatott faktoroknak egyik legszebb és legsürgősebb föladatát kell hogy képezze.

E rövid bevezetés után rátérünk cikkelyünk tulajdonképpeni tárgyára, a »Hazai Művásárlók Egyesületé«-re, amelyet már előre is a legmelegebben ajánlunk a művészet minden őszinte kedvelőjének a szives figyelmébe.

Ezelőtt vagy hat esztendővel, *Bruck* Miksa festőművész kezdeményezésére a III—VII. kerületi kör néhány lelkes tagja, köztük különösen *Klein* H. János, *Umbach* Rezső és *Stieber* Vince apátplébános, pendítette meg egy olyan egyesületnek az eszméjét, mely a művészekkel közvetlen érintkezésbe lépve, tagjainak a művásárlást közvetitse és megkönnyitse. Az eszme megvalósitására a részletfizetéses rendszer látszott a legcélszerübbnek, s az egyesület akkoriban ezen az alapon egy, már régebben *Ulbrich* Ede által alapitott kis társaság mintájára meg is alakult és rövid idő alatt úgy a művészek, mint a műbarátok körében nagy népszerüségre tett szert, úgy hogy még a legjobb nevü művészek is szivesen engedtek át egy-egy művet az egyesület tagjai közt való kisorsolás céljaira. Azóta az egyesület teljes csendben, de annál nagyobb sikerrel működik és fönnállása óta évenkint átlag hatezer forint ára művet — többnyire kisebb képeket és vázlatokat, de egy-egy nagyobb festményt is — sorsolt ki tagjai közt.

Ez év tavaszán az egyesület eddigi működésének a sikere arra buzditotta a tagokat, hogy az ilyen módon megkezdett és népszerüvé tett művásárlást szélesebb alapokra fektessék. Ebből a célból lelkes felhivást bocsátottak ki, melyet a következők irtak alá: *Nagy* Sándor dr., *Münnich* Aurél, *Harkányi* János báró, *Benke* Gyula, *Heltai* Ferenc dr., *Rosenberg* Gyula dr. orsz. képviselők, továbbá *Stieber* Vince apátplébános, *Neuschloss* Ödön mérnök, *Alpár* Ignác müépitész, *Szterényi* József min. osztálytanácsos, *Tyroler* Sán-

dor dr. ügyvéd, *Beck* Dénes bankigazgató és *Bruck* Miksa festőművész.

A fölhivás lelkes viszhangra talált a vagyonosabb polgárság körében, úgy hogy az egyesület nemrég újra megalakult, még pedig olyan széleskörü részvéttel, hogy mindjárt az első esztendőben *körülbelül 10—12.000 forint* ára művásárlásra van kilátás, ami kétségkivül nagyon is számottevő összeg a mi sanyaru viszonyaink között.

A szép hivatás betöltésére termett és életrevaló egyesület tervezete körülbelül a következő:

Az egyesület tagjai havonkint legalább *tíz forint*, tehát évente százhúsz frt tagsági díjat fizetnek s ennek fejében minden év végén, sorsolás útján az évközben vásárolt művek közül egy, vagy esetleg két, összesen legalább *százhúsz forint* értékü művet kapnak. Mivel azonban a művészek az egyesületnek, mely a nagy százalékra dolgozó műkereskedőt pótolja, a rendes kiállítási áraknál olcsóbban is szivesen átengedik műveiket, a kisorsolandó műtárgyak legtöbbnyire vételáruknál nagyobb értéket képviselnek.

Az egyesület tagjai tetszésük szerint fizethetnek havonkint 20, 30, 40, 50 stb., vagyis évenkint 240, 360, 480 és 600 forint tagsági díjat is, amely esetben természetesen a sorsolás alkalmával az általuk *évente befizetett tagsági díj összegének megfelelő értékü* egy vagy több művet kapnak. Ennek az elvnek szigoru keresztülvitelére az egyesület vezetősége különös gondot fordit s éppen azért úgy a vásárlásnál, mint a sorsolásnál tekintettel van a tagoknak az általuk évente befizetett tagdij összege szerint beosztott csoportjaira, olyanformán, hogy minden csoport számára *külön történik a vásárlás is, a sorsolás is.*

A vásárlás módja körülbelől a következő:

A művészek beküldik eladásra szánt műveiket *Bruck* Miksa festőművészhez, aki a vásárlások közvetitését magára vállalta. Amint bizonyos számu mű együtt van, Bruck az egyesület egyes csoportjait külön-külön meghivja a vásárlásra, amikor is a jelenlevők a megvásárlandó műveket vagy egyszerü határozat hozatallal, vagy pedig, szükség esetén szavazással jelölik ki. Az által, hogy az egyes csoportok tagjai a közöttük kisorsolandó művek kiválasztásában, illetve megvásárlásában személyesen és közvetlenül résztvehetnek, egyrészt tág tere nyilik az egyéni ízlés érvényesítésének, másrészt pedig a kiválóbb műbecsü művek terjedése is előmozdittatik, amennyiben az egyesület fejlettebb izlésü tagjai a maguk izlésének mindinkább érvényt szerezhetnek.

A művészek szempontjából az egyesületnek nagy előnye az, hogy nem vásárol a kiállításokról, hanem évközben, közvetlenül a műtermekből szerzi be évenkint való szükségletét, miáltal nagy könnyebbséget nyujt a művészeknek, akiknek meg van adva a mód arra, hogy a kiállítások közt lévő időszakokban is aránylag gyorsan és előnyös föltételelek mellett pénzhez jussanak. Viszont a műbarátok — az egyesületi alapra fektetett részletfizetéses rendszer révén — sem kénytelenek egyszerre nagyobb és nehezebben nélkülözhető összegeket lefizetni. Mivel pedig az egyesületnek a művásárlást intéző tagja, *Bruck* Miksa festőművész, sokkal közvetlenebb viszonyban áll a művészekkel, mint bármely más hasonló természetü egyesület, személyes közbenjárásával és buzgólkodásával igen nagy előnyöket vívhat ki a tagok számára anélkül, hogy a művészek érdekei csorbát szenvednének. Ilyen módon az egyesület tagjai aránylag olcsón jutnak esetleg nagyobb értékü műveknek a birtokába, annál is inkább, mert az egyesületnek kezelési költségei nincsenek, s minden tag, biztositási díj, szállitási költségek stb. cimén évente mindössze csak *öt forintot* fizet a VII. kerületi polgári kölcsönös hitelszövetkezet pénztárába, mely az egyesület pénzeinek a kezelését elvállalta.

Ugyanott teljesítendők a tagsági díj befizetések is, valamint ott fizetik a művészeknek a *Bruck* Miksa által láttamozott nyugta ellenében az egyesület által megvásárolt művek vételárát is.

Az egyesület, melynek egyes csoportjai ez év folyamán már több izben vásároltak, a legutóbb 1400 forint ára művet vett, a következő művészektől: *Brodszky* Sándor, *Grünwald* Gy. Imre, *Horti* Pál, *Koroknyai* Ottó (†), *Koroknyai* Ottóné, *Mannheimer* Gusztáv, *Meissl* Ágost, *Neogrády* Antal, *Pállya* Celesztin, *Pataky* László, *Spányi* Béla és *Telepy* Károly.

A következő vásárlásra, mely körülbelől november hó 20-ika táján lesz, már eddig is sok érdekes művet küldtek be a művészek.

Ebből a rövid vázlatból is látjuk, hogy a »Hazai Művásárlók Egyesülete«, melynek megteremtésében és adminisztrálásában az érdem oroszlánrésze *Nagy* Sándor dr. orsz. képviselőt és *Bruck* Miksa festőművészt illeti meg, akik tisztán a művészet iránt való lelkesedésből buzgólkodnak az egyesület fölvirágoztatásán, határozottan hézagpótló és rendkivül életrevaló intézmény, mely, ha a közönség minden rétege kellőképpen fölkarolná, arra volna hivatva, hogy korszakot alkosson a magyar művásárlás és igy minden valószinüség szerint a magyar művészet történetében is.

Különösen ajánlhatjuk az egyesületet a kiállítások látogathatásától megfosztott vidéki közönség figyelmébe, továbbá a minisztériumok, törvényhatóságok, törvényszékek, színházak, egyesületek és társulatok támogatásába, melyek költségvetésüknek csekély, évi alig *pár száz frtnyi* megterhelésével, *válogatott magyar képekkel és szobrokkal ékesithetnék föl* hivatalos, illetve elfogadó helyiségeiket s egyúttal beállhatnának a magyar művészet barátainak, a műizlés hazafias terjesztőinek díszes sorába.

A nagy reformátornak.

Hock Jánosnak *pénteki böjti* cikkére (a Budapesti Napló november 18-iki számában) csak röviden azt akarom megjegyezni, miszerint úgylátszik Hock az ő *Művészi reformjával — fényesen* meg van elégedve . . . De hiszen az természetes, a megelégedettség ős keresztény erény. Legyen meg hát neki az ő öröme!

Azt irja:

Hogy igaz mindez, (t. i., hogy a művészi élet nálunk elposványosodott s hogy éppen ezért a magyar zseni már évtizedek óta művészi téren elismert tehetségeket és számbavehető eredményeket fölmutatni nem tud), azt nemcsak a műkritikusok ismerik el, de még az elfogulatlan művészek is! Hivatkozom a többek között *Ujváry* Ignác úrnak egy hozzám intézett levelére, amelyben igy nyilatkozik: *A magyar művészet a millénáris kiállításon botrányos silány művekkel volt képviselve! Szégyenleni kellett érette magunkat!*

Ez egyszerüen nem igaz.

Mutassa föl Hock azt a levelet, nekem másodlatban nincsen meg, mert én nem szándékoztam arra, hogy az abban foglaltakat Hock egykor *szándékosan a saját céljainak támaszául el fogja ferditeni.*

Ha jól emlékszem, igy mondottam: »Művészetünk mértékét a millénáris kiállítás nivójából megitélni és elitélni nem lehet, mert az ott kiállított művek a millenáris kiállítás érdekéből forszirozottan készültek s egy rendkivüli helyzetből kifolyólag születtek, hisz maguk a pályázati föladatok olyanok voltak, hogy azokat igaz művészi lelkesedéssel megoldani nem is lehetett.«

De különben igaz az is, hogy ama levelem tartalmát, amelyben *Hock* János modorát és hivatlan föllépését már akkor *a leghatározottabban elitéltem,* — mondom, eme levél tartalmát Hock már akkor szándékosan a maga céljaira használta föl, amennyiben *úton-útfélen hangoztatta, hogy én egy dicsérő levelet irtam volna neki, amelyben az ő föllépését elragadtatással kisérem figyelemmel!*

Tehát tudatosan hazudott!

A cikk végénHock ezt irja:

»*Ujváry* Ignác úr támadásával jövő cikkemben foglalkozom. Egyelőre csak annyit, *hogy ott, ahol gyülölet, személyeskedés és kenyéririgység vezeti a művészi felfogásokat, ott mi nehezen fogjuk megértemi*

egymást. Ott a nyilvánosság elől jó lesz neki bankettekre menekülni, ahol művészlélekre való ízléssel a műkritikusokat össze is szamarazhatják. Úgy értesültem legalább, hogy *Zala* György használta velem szemben döntő érv gyanánt ezt a jóizlésü hasonlatott. Az ilyen támadás azonban engem nem sért, mert hiában mondja azt *Zala* György Magyarországnak, hogy *Hock* János szamár. Ismernek mindakettőnket és *rólam* ezt széles e hazában senkisem fogja elhinni *neki!*«

Erre csak azt jegyzem meg, hogy én művészkollégáimat tisztelem és becsülöm s nem gyűlölök senkit, még Hockot sem, a személyeskedést pedig csak Hockkal szemben engedem meg magamnak, mert erre az ő föllépése *minket művészeket határozottan följogosít!* A kenyérirígységet illetőleg kijelentem, hogy azt, ami kevesem van, még Hockkal is megosztom. Művésztársaimmal pedig fokozott mértékben.

A végére pedig azt, hogy minden szó, ami ezen a banketten akár megfontolt óvatossággal, akár pedig a művészember lelkének meggondolatlan kifakadásából elhangzott, még az is, amit *Zala* barátom, mondott, *egyedül csak Hock Jánosnak szólott.* Az igazságos, lelkiismeretes, szigoru művészkritika előtt meghajlunk mindenkor, de a *Művészi reform*-ot az ilyen művészkritikák közé nem soroljuk.

Engedd meg ezt nekünk szent atyám! . . .

*

Ami a cikkemre igért választ illeti, — állok elébe!

Ujváry Ignác.

Művészek lakomája.

Hogy a *Műcsarnok* 15-ik számában *Ujváry* Ignác és *Vágó* Pál tollából közölt és *Hock* Jánosnak a művészet terén való szereplésére vonatkozó cikkelyek milyen őszinte és örömteljes viszhangot keltettek a magyar művészek körében, bizonyítja az a fényesen sikerült lakoma, melyet a kollégák a két tollforgató művész tiszteletére a városligeti Wampetics-féle vendéglő nagytermében november 15-én rendeztek.

A lakomán, melyet az eszme megpendítői alig huszonnégy óra alatt hoztak össze, a Budapesten lakó művészek *csaknem teljes számban* jelen voltak, az elmaradottak közül pedig *tizenegyen*, köztük *Székely* Bertalan, *Bentzur* Gyula *Keleti* G. és mások levélben mentették ki elmaradásukat, kijelentvén azonban, hogy a *Műcsarnok* közleményeit mindenben magukévá teszik. A megjelentek pedig impozáns tüntetéssel adtak kifejezést az *Ujváry* és *Vágó* cikkeiben foglaltakkal való föltétlen és teljes szolidaritásuknak. A magyar művészek összeségének ez a lelkes tüntetése valósággal *lesujtó, megsemmisítő ítélet* volt ama hivatlan és erőszakos beavatkozás fölött, amelylyel *Hock* János a magyar művészet terénumára berontott, hogy ott évtizedek nemes törekvéseinek a munkáját elpusztítsa és semmivé tegye. Az ünneplők között ott láttuk egész seregét azoknak a művészeknek, akiket Hock mint a *klikk* által elnyomottakat iparkodott könyvében föltüntetni és akik most *éppen a legelsők között* jelentek meg, hogy az igazság nevében határozottan tiltakozzanak a magyar művészet álutakon bujkáló, hamis apostolának fölforgató működése ellen.

Fényes és lelkes hangulatában impozáns *diadala* volt ez a magyar művészeknek, akik ezúttal megcáfolhatatlanul bebizonyították, hogy habár békés időkben itt-ott súrlódnak és torzsalkodnak is egymás között, a veszély pillanatában együtt éreznek és mint *egy ember* állnak ki a porondra a közös ellenség ellen, hogy megvédelmezzék azt a poziciót, melyet hosszu idő keserves munkájával sikerült elfoglalniok.

Ez a lakoma méltó betetőzése volt annak a rövid, de hatásos akciónak, melyet a magyar művészet egy antikrisztusa ellen *Ujváry* és *Vágó* kollegáink a *Műcsarnok* hasábjain megindítottak és melynek nagy erkölcsi sikere egyszeriben kiköszörülte azt a csorbát, melyet a magyar művészet becsületén Hock János támadása ejtett.

A lelkes hangulatban lefolyt vacsorán az első felköszöntőt *Vágó* Pál, az egyik ünnepelt mondta. Rövid beszédében művésztársainak mondott köszönetet azért, hogy nehéz munkájában oldala mellé állottak akkor, mikor egy illetéktelen akarnok az ékesszólás összes frázisainak fölhasználásával igyekezett félrevezetni a magyar sajtót. »Előttetek mint egy győzelmes hadsereg előtt állok — szólt Vágó, — Nagyon nehéz ütközetet segítettetek megnyerni. Saját földetekről vertétek vissza az ellenséget, aki félrevezette a sajtót. Ösmerjük a sajtó nagy hatalmát, de ismerjük a másik hatalmat is, amely ezt ellensúlyozza, ez az összetartas.« Erre üríti poharát. Zajos lelkesedéssel fogadott beszéde után *Fadrusz* János állt föl szóra: »Vágó Pál megösmertetett ami hatalmunkkal — mondta Fadrusz — tudjuk, hogy ez a hatalom a mi összetartásunkban rejlik.

Erre vonatkozólag van néhány szava. Lehet: olyat fog mondani, amiért megneheztelnek a kollégák, lehet, hogy nem fog tetszeni nekik az, amit mondani szándékozik, de tartsák szem előtt azt, hogy akár mennyire fáj is, igazságot beszél. „Fiuk

— mondta Fadrusz — a sajtót mi vezettük télre. *Ujváry* azt mondta, hogy *Hock* a kávéházi asztalok alá hullott szemetet szórta világgá. De ne feledjük, hogy mi hullattuk ezt a szemetet az asztal alá. Mi vagyunk az okai mindennek, mert nem becsüljük meg kellőképp a mesterségünket. Hagyjuk a személyes ellenségeskedést és tartsunk össze. Micsoda megbotránkozással olvasta ő Hock könyvében azt, amit egy másik kritikus szájába akart ugyan adni, de tulajdonképpen látszott, hogy az ő (Hock) lelkéből jött, mikor bennünket már „kutyáknak“ nevezett ez az ember? És itt egyedül mi vagyunk a hibásak. Magunk tápláltuk azokat, akik félrevezették a sajtót. Becsüljük meg egymást ezután és legyünk összetartók.“

Fadrusz János után *Zala* György állt föl szólásra. Szerinte a művészek ma különösen azért jöttek össze, hogy a Hock által félrevezetett sajtót korrigálják és a közönséget, a művészek jóakaróit fölvilágosítsák. Zala Hock föllépéséről azt mondja, hogy: »Úgy viselkedett, mint a szamár, beletévedt a rózsás kertbe s ott szétrugdosott.« »Mi — úgymond — tiszteljük az igazságos kritikát, mert az rámutat hibáinkra, hiányosságunkra és művel bennünket, mint ahogy a tárgyilagos kritika a nemzet tömegét is műveli; az igazságos sajtó ami társunk, szövetségesünk és mi tisztelettel hajlunk meg előtte, de teljes művészi önérzettel utasítjuk vissza az olyan kritikát, amilyent Hock gyakorol. De nemcsak ünnepeljük bátor barátainkat, hanem egyúttal megerősítjük azt, amit ők mondtak. Tiszteljük, becsüljük egymást, ez ad nekünk erőt, erre emeli poharát.«

Ezután *Ujváry* Ignac kelt föl megköszönni a támogatást, melyben a művészek részesítették a szerinte nem nehéz munkában. Mert hisz a szemétből szedett vádakkal szemben erős védekezés az igazság. Hogy Hock milyen alaptalansággal ült föl a rosszakaratu intrikának, bizonyítja az, hogy könyvében egy »klikkről« is beszél, de melyet nem tudott soha személyenként megnevezni. Kívánja, hogy a mostani alkalommal megnyilatkozott összetartás maradjon meg mindörökre a művészek között. Majd *Kacziány* Ödön mondott pár szellemes szóból álló toasztot. Utána pedig *Nádler* Róbert olvasta föl a beteg *Székely* Bertalan levelét, amelyben lelkesen csatlakozik e mozgalomhoz, majd olyan indítványnyal állt elő, hogy a mai demonstrációnak emléke örök időkre megmaradhasson, örökíttessék az meg a jelen voltak kézaláírásával. Ezt az indítványt egyhangulag elfogadták. Nagy derültségre fakasztotta a társaságot *Márk* Lajos szellemes nyilatkozata, melyben a Hock hiteles értesüléseit gúnyolta ki.

A következő számos felköszöntő után ismét Zala György emelkedett föl szólásra és indítványozta, hogy a méltatlanul meghurcolt Benczur Gyula személye iránt fejezzék ki az együttlévők változhatatlan tiszteletüket és ragaszkodásukat. Ezt is egyhangulag elfogadták s egy kitett ívre mindnyájan alájegyezték magukat. Majd óriás lelkesedéssel fogadták el azt az indítványt is, hogy a *Műcsarnok* mult számában kifejtett nézeteket, az Ujváry és Vágó leveleinek tartalmát mindenben magukévá teszik és azt alaírva benyujtják *Wlassics* Gyula dr. közoktatásügyi miniszternek.

Különös jelentőséget kölcsönzött még az estélynek az, hogy mindazok, akik fölszólaltak, ismételten a lelkükre kötötték kollégáiknak, hogy egymásban a közös ideálokra törekvő művészt szeressék és tiszteljék, utalva arra, hogy egyedül ebben és a rendíthetetlen összetartásban és egyetértésben van az a hatalom, mely lehetővé teszi, hogy a művészek saját szerencséjük és sorsuk kovácsaivá lehessenek.

Mindamaz ünnepélyes hangu beszédek, mik ez alkalomból elmondattak, abban egybehangzottak, miszerint igen óhajtandó végre, hogy az eddigi személyes harcok elnémuljanak és ezek helyébe elvi és művészi törekvések lépjenek. Hámozzuk ki a személyes kérdések özönéből a tisztán művészi kérdéseket, kérjük a magyar sajtót, melynek bár a legszigorubb, de tárgyilagos kritikája előtt mindenkor tisztelettel hajolunk meg s mely elvégre velünk együtt egy cél felé tör, kérjük, hogy igazságos jóindulatu támogatásával segítsen bennünket oda, ahova tiszta ideálok és törekvések vezetnek.

A lakomán a következők voltak jelen: Művészek: Aggházy Gyula, Ábrányi Lajos, Árkay Aladár, Baditz Ottó, Basch Gyula, Basch Árpád, Bezerédi Gyula, Bihari Sándor, Bruck Lajos, Bruck Miksa, Both Menyhért, Dudits Andor, Ebner Lajos, Fadrusz János, Fényes Adolf, Grünwald Gy. Imre, Glatter Ármin, Györök Leó, Háry Gyula, Hegedüs László, Haraszti József, Horti Pál, Holló Barnabás, Havranek László, Ipoly Sándor, Innoczent Ferenc, Jankovics Gyula, Jendrassik Jenő, Koszta József, Kann Gyula, Karvaly Mór, Karvaly József, Kallós Ede, Karlovszky Bertalan, Koszkol Jenő, K. Kovács László, Kriesch Aladár, Kacziány Ödön, Kimnach László, Kende István, Kernstock Károly, Knopp Imre, Kéméndy Jenő, Lechner Gyula, Ligeti Miklós, Lotz Károly, Márk Lajos, Mihalik Dániel, Nádler Róbert, Neogrády Antal, Németh Lajos, Olgyay Ferenc, Poll Hugó, Pap Sándor, Polgáry Géza, Peske Géza, Paur Géza, Pataky László, Pártos Gyula, Róna József, Spányi Béla, Spányik Kornél, Strobl Alajos, Stetka Gyula, Schulek Frigyes, Szirmay Antal, Szlányi Lajos, Szenes Fülöp, Széchy Antal, Schickedanz Albert, Tolnai Ákos, Tull Ödön, Tahi Antal, Telepy Károly, Tornai Gyula, Teltsch Ede, Ujváry Ignác, Ürmény Sándor, Vaszary János, Vágó Pál, Várdai Szilárd, Zala György, Zemplényi Tivadar. Nem művészek: Ambrozovics Dezső, Bezsila Nándor dr., Gábor Ignác, Hajós Jenő, Keszthelyi Ernő, Maurer Mór, Sáska Mihály, Seress Imre, Schlesinger Mór.

Zala György.

Művész és ember. *

»Üsd a nyerget, hogy értsen belőle a kanca.«

Mikor a *művészlélek* rongygyá viseli az *emberlelket*, akkor az a foszlányos belső *én* összeszedvén utolsó erejét, legyűri, gyömöszöli a művészit, és akkor az emberinek van egy világos pillanata, hogy körülnézzen. Rettenetes, amit lát! Mikor az özönvíz után leapadtak a vizek, vagy a számum elsivítása után a karaván fekhelye nem olyan borzadályos, mert ezek csak egy-egy rövid időköz eredményét mutatják, míg az a lelki körülnézés sokszor egy egész emberöltő elhibázott, sivár lelki és testi útját tárja az emberi lélek, — a lelkiismeret elé. Az emberi lélek legkeményebb próbaköve a művészlélek, ha a művészi foglalkozás vele jár akkor is, ha más pályára sodorta végzete, akkor is. Az első azért kínozza meg, mert a kor ellentmondásba keverte művészlelkét, lévén a művészet foglalkozás, mesterség, kenyérkereset; a másik azért küzködik, mert mind azt hiszi, hogy elhibázta az életet és hogy talán azon a másik úton nagy dolgokat művelhetett volna. Legszánalmasabb azonban a művész-mesterségbe pottyant *bourgeois-lélek*, ezt azután semmi sem menti meg!

Mikor a civilizáció fölállítja akadémiáit, pálya-kovácsműhelyeit, lélek-gyárait, akkor a művészlelkek kereskedőnek, a kereskedők művésznek mennek, az alkuszok ügyvéddé, az ügyvédek bírákká, a bírák porkolábbá, a bourgeois-k valláshirdetővé lesznek és meg van a bábeli zürzavar. Szerencse, hogy akkorára vallás, művészetek, jog, kereskedelem szintén elkopik, célt téveszt, összegyürödik, hanem azután, amit produkál, amit létrehoz, azt látja ám rettenetesnek a művészlelket egyszer legyőzött emberi lélek, mikor körülnézett!

Vagy nem rettenetes-e a hitetlen a szószéken, nem-e, a kufárkodás a művészettel, az uzsora, mely ügyet véd, az igazság, melyet a félremagyarázott törvény szolgáltat, az érző szív, mely börtönlakatát kell hogy képezze, nem-e? És ezt iszonyu világosan, az utolsó részletig látja a fölébredt emberi lélek . . . De ez csak általánosan legyen mondva, mert nem erről, hanem a *művész* és *ember* viszonyáról szeretnék beszélni azoknak, akik föl-fölébrednek nézni, hogy láthassanak.

Mikor a lélek sokat látott, sokat gyüjtött, sokat érzett s azután meg akar nyilvánulni, *művésszé lesz*, akadémiák és minden egyebek dacára is. Vagy nem a lélek megnyilvánulása-e egy hegyi oláh vagy egy torockai asszony bámulatosan kihímzett inge? Nem érted meg te gondolkodó ember abból, amit az az ing mesél arról, aki varrta, hogy az kevés igényü, boldog teremtés volt, aki belátta, hogy a puliszkával épp úgy jól lehet lakni és el lehet táplálkozni, mint a Grand-Hotel déli menüjével, azzal a különbséggel, hogy míg a puliszkát megszerzem, az a fáradság időt hagy nekem ezt a szép inget kihímezni és amellett friss levegőn a kecskéket őrizni, addig a Grand-Hotel ebédjeért olyan rettenetes tömeget kell keresztül gázolnom, hogy mire odajutok, az étvágyam is elromlott, a lelkemből, szívemből csak foszlányok vannak meg, és fülembe cseng az éhezők segélykiáltása, kiknek utamban a szájukból ragadtam ki a falatot; arra, hogy csendesen a művészettel is foglalkozzam, gondolnom sem lehet, legföljebb útközben elfeledkezve annak céljáról, csináltam a művészetet azzal a célzattal, hogy azzal készítsek utat ehhez a nagy ebédhez. És valljuk be, hogy manapság a művészetnek nem is igen szégyenlett, pirulás nélkül bevallott célja — az a nagy ebéd. De hogyan is lehet más? Mit hall egy művészlelkü ifjú pályája kezdetén jó példákul? Hall zengzetes ódákat egy-egy nagy művész dolgáról, vagyis a dologról és a művész egyéniségéről keveset, de annál többet szalónja vagy műterme pompájáról, nagy nevekről, akik ott megfordulnak és végre horribilis árakról, amit azért a drámáért, operáért, festményért vagy szoborműért fizettek. Itt az ifjú már eltéveszti az utat, mert maga előtt majd csak a műtermet fogja látni, az úgynevezett nagy alakok ismeretségét és a horribilis árakat, ezek lesznek a cél, a művészet lesz az eszköz — így indul meg. Nem is kérdi, nem is kutatja többet, hogy mi a művészet, hanem tolakodik a mellette tolakodók rajával észnélkül, lázasan, véres ajakkal hebegve: nagy műterem, nagyságok s őrült sommák!

Szegény jó ifjú, te, aki beviszed naiv szíved tiszta lelkesedését egy művész-gyárba, éveken át nem jut időd egy pillanatra sem, hogy megállj, hogy megpihenj, hogy visszanézz a megtett útra, mert mint a katonai marson, elmaradnál a többitől e pillanat alatt és

* E cikkely írója — *Nagy* Sándor — fiatal, alig 27 éves magyar művész, aki több éven át *Rómában*, majd *Párisban* tanult s most is ott van. Téli kiállításunkon több művel fog szerepelni. Cikkelyét — bár kissé rapszodikus és itt-ott homályos értelmü — kiadjuk, mert minden szavából egy érdekes és nagyratörő egyéniség szól hozzánk, aki a művészetben is a *szeretett vallását* hirdeti! A cikkely figyelmes olvasása olyan húrokat pendít meg az olvasóban, melyeknek hangja fölemel és megtisztít! (A szerkesztő.)

összetipornának; hát te csak rohansz a trombita- vagy dobszóra! Az uralkodást lelked jobbfele fölött átveszi a művész, csak a művész, bohém lész, érdekes lész, bukfenchányásodat tapsolja a tömeg és te összetörve, fáradtan, betegen, lázasan még mindig susogod: pompa, fény, nagy nevek, hírnév, töméntelen aranyok. Jó ifju, te nem látod már, majd csak későn, hogy mindent elhibáztál, hogy mindent elhibáztattak veled, mert a te iskoládban nincsen senki, aki nemes buzgalmadban, amikor az eléd állított modellt küzködöl úgy lefesteni, ahogy látod, megfogná kezedet és visszatartana, hogy elmondja neked: Kedves fiam, azt a modellt itt csak azért kell utánoznod, amiért az asztalos inasnak meg kell tanulnia a gyalulást, nem azért, hogy azt úgy megtanulja, hogy mutogathassa magát mint ügyes gyaluló, hanem azért, hogy ha majd asztalt kell összeállítania, megtudja gyalulni a hozzá való fát; azonképen te is ne azért tanuld azt az aktot, azt a fejet festeni, hogy utóbb azt mutogasd, hanem ha majd oda értél, hogy lelked igaz fele gyűjtött tapasztalatait másokkal közlendő meg akar nyilvánulni, ismerd a gyalulás, a festés mesterségét; azonképpen te zenész, ne azért törd magad, hogy ujjaid gépnél gyorsabb mozgásával ejtsd ámulatba a közönséget, hanem ha tanultál a vihar bömböléséből, a szél zúgásából, a pacsirta énekéből, és ezt művészlelked külön egyénisége megszűrte és azt másokkal is akarod közölni, hogy akkor ujjaid ne hátráltassanak, de ne is csak arravalók legyenek, hogy a lelkedet pótolják! És te író, ne azért tanuld megfigyelni az élet legkisebb mozzanatait, részleteit, hogy azokat azon módon á-tól z-ig leírd s hogy ezért az aprólékos, tükörhideg képért fizessenek, hanem a te technikád lévén a legkönnyebb, keresd, kutasd lelked jobb, emberi részének s nem a művészinek, hanem az igaznak, az őszintének, a lelkiismeretnek diktandóját s ha az közölni akar igaz közlendőket — hogy leírhassa.

Látod, édes ifju, a művészetnek olyannak kell lenni, mint az igaz vallásnak, mely úgy születik, hogy a természet büszkesége, az ember, mikor teljesen lelkéből tud élni, ezt áthatja egy végtelen, egy leírhatatlan érzés, a szerelem, a szeretet érzete, melyet oly erővel érez, hogy lelke boldogsága térdre roskadni kényszeríti állati testét és önkénytelenül keresi azt, akitől e nagy szeretetet, e végtelen boldogságot kapta és akkor kimondja a legnagyobb szót: *Isten*; így kedvesem, neveld oda te is lelked emberi felét, hogy *először érezhesse a nagy szeretetet s ez majd megtanítja művészlelkedet, hogy igaz érzésének kifejezést is adjon.*

Ma a művészet minden ága zürzavar, mert vannak *művészkedő bourgeois lelkek*, akik iszonyu küzdelmek árán eljutottak a teknikáig és ezzel meg is elégesznek; vannak *bohémlelkek*, akiknek a technika magától jött, de a lényeg, a komolyság hiányozván, anekdotából csinálnak drámát, illusztrációból templomi freskót, gyertyatartót nagyitanak meg monumentális szoborművé; vannak azután olyanok, akiknek igaz érzésére senki sem vetvén ügyet, az emberi szép lassan megöli bennük a művészit és végre vannak, bizonyára vannak, akik az igazságot, az abszolutot hirdetik, de most nem látja senki, vagy igen kevesen és majd csak az idők, hosszu idők fogják a homályból kifejteni!

Mikor az igaz vallás eltér a céltól, marad egy kapocs, mely fentartja az egyest, a lelket s ez a nagyerejü lelkiismeret, de ha a művészetek eltértek, ezt elragadja magával a civilizáció, fölhasználja politikára, hirdet vele antikrisztusokot, kényelmére, pompájára használja, divattá idomítja, iparcikké gyötri és azok, akik kezdetben papjai voltak, idővel elkinzott munkásokká, végre rabszolgákká alacsonyodnak, sőt ez sem elég, géprészek, kerekek, csavarok, *lélketlen lelkek lesznek*. Nincs-e igazam, ha azt mondom, hogy a mai poéták a fülnek, zenészek és képzőművészek a testnek, a kényelemnek írnak, szolgálnak. Az észnek egyikhez sincs köze, egyik sem törődik az észszel, mert hiányzik a fő alapja, *a szeretet*. Ha az ész esztelenséget szolgál, akkor a profétáik börzén spekulálnak, Salamon király vasuti koncessziókat köt, Madách Michel Angelója széklábakat farag. Valóságos elméletté lett a csere, a kereskedelem, az ipar és viszont technikává alacsonyodott az elmélet, a poézis, a képzőművészet, a zene!

Ezer csáb, ezer hamis gyöngyör tárja, kinálja remegő karjait a művész útján, de ha csak egygyel is megáll, már a művészet érzi, hervad, elsatnyul és akkor annál lesujtóbb az ember hatalma, aki számon kéri a művészt, de maga is úgy jár, mint a méhe, a csípés után elvész a művészszel együtt. Ha erősebb a művész, mint az ember, akkor ez állja útját a haladásnak, viszont ha az ember erősebb, eltörpíti és nem engedi produkálni a művészt.

Csakhogy éppen ki nem verik az ember szemét a történelmi példák, de hogyan látnók meg, mikor manapság a régieket vagy úgy szokás vizsgálni, mint az amatőrök a miniatürt mikroszkópiummal, vagy úgy, mint a kelmét kézzel,

csak úgy nem, ahogy kellene, *lélekből* és *ész-szel.*

Mindazok, akik lelkükben nagyok, nagyok, mert szeretnek s ha szeretnek, művészek is és az ilyen ember ha művészete segítségével mond valamit, azt örökre mondta, mert szeretet lesz az alapja.

Azért azt mondom neked, kedves ifju, ki a művészetek úgynevezett csarnokába lépsz, hogy tanuld meg első sorban mi a művészet, ne téveszd össze a technikával, ne akarj örökké gyalulni, ne is hallgasd, ne is olvasd a pazar szalónok, műtermekről szóló éneket, a hamis nagy nevek ismeretségét se óhajtsd, ne kivánj nagy árakat, de igenis borulj mindennap térdre *kérve-kérvén a Mindenhatót, hogy szivedet tanítsa meg az igaz szeretetre, mely a jövő haladása, melyből minden fakad: vallás, művészetek, tudomány és — a mindennapi kenyér — mára.*

Az ember és a művész e harca abból az ellentmondásból származik, amibe a művészet keveredett.

A kis gida vagy bárányka napsütéses szép tavaszszal, nem tudjuk, mely belső örömtől hajtva, úgy megugrál, módosan ficánkol; a paraszt gyerek apró sárga libáit őrzi, hirtelen uccu neki fut egyet, ötöt-hatot ugrik nagy kómikusan, meghempereg a pázsiton, megint fölugrik s azután boldogan körülnéz — és most gondoljuk el, hogy ebből lett a valcer, meg a mai csárdás: azután jobban elképzelhetjük, hogy hova fejlődött az a már tetőpontját elért művészet, melyet *Boticelli* nagy szívműveltségéből, a még ó-kereszténységből át meg áthatott lélekkel falra festett, tanulságul századoknak az anyaszeretetről. Az emberben föltámad és hova-tovább mind erősebben a vágy, hogy belső sugallatát követve valami naivot, valami kedveset mondjon, vagy csináljon, de az agyontanított művészagy, hol a szeretetnek egy paranyi sejtje sem kerül, nem képes a sablónokról egy pillanatra se megfeledkezni és az történik, hogy pár őszinte naiv szó, mely egyenesen az emberszivből fakadt, művészien csattanó rímmé lesz, egypár édes akkord futammá, a kedves arcképe napfénytanulmánynyá!

Ezután a megháborodott emberlélek összezsugorítva a művészit, vonszolja viaszsárga fejü, nyomorodott földi hüvelyét — már nem is ez — amazt.

Ilyen ezer példát látok, te is látod, a harmadik is látja, de szólni egyikünk se szól, mert a civilizáció dobja pereg, trombitája harsog, jaj, nehogy elmaradjunk. Majd útközben irunk vaskos kötetü esztétikákat a jóról, a szépről meg a produktumokról zengünk, de ami legjobban fáj és sajog: a lélek, ami miatt sem a jó, sem a szép homunkulus nem létesülhet — azt kihagyjuk, kihagyjuk, mert ez nem a Grand-Hotel tízfogásos ebédjéhez, csak egy csendes, lelkiboldogsághoz vezetne, ahol nem a görcsösen vonagló szerelem, de a tiszta, nemes szeretet karjai fogadnának.

Nagy Sándor.

Pályázati hirdetés

az 1899. évi Tavaszi Nemzetközi kiállításra.

Az »Országos Magyar Képzőművészeti Társulat« a *Harkányi* Frigyes báró Őméltósága, a társulat volt alelnöke által 1898-ban nagylelküen alapított »báró Harkányi Frigyes alapítványa« kamataiból, 225 forintos »báró Harkányi Frigyes díj«-ra pályázatot hirdet az alapító által megszabott következő föltételek mellett:

1. A díjra csakis magyar állampolgár művész pályázhat.

2. Minden, a társulat 1899. évi tavaszi nemzetközi kiállításán résztvevő és a társulati kiállításokon ezúttal először szereplő művész szabályszerüleg elfogadott, a megnyitástól a bezárásig kiállított műve a pályázatra küldöttnek tekintetik, kivéve, ha a mű szerzője bejelentési ívén vagy külön irásban kijelenti, hogy a pályázatban résztvenni nem kiván.

3. A pályadíj összege meg nem osztható.

4. A díjazott mű a szerző tulajdona marad.

5. A díj fölött ugyanaz a pályabíróság dönt, mely az 1899. évi tavaszi nemzetközi tárlaton az állami aranyérmek és a 2000 frtos társulatidíj kiadása fölött dönteni hivatva lesz.

6. Ha első ízben kiállító művészek hiánya miatt a díj kiadható nem volna, úgy arra az 1899—1900. évi téli kiállításon azonos föltételek mellett újabb pályázat hirdetendő. Ha ekkor sem jelentkeznék első ízben kiállító művész, a ki nem adott díj a jövő évi díjhoz csatolandó és azzal együtt adandó ki. Ez az eljárás követendő mindaddig, míg a díjra a körülírt minősítéssel bíró művész nem pályázik.

Kelt Budapesten, az »Országos Magyar Képzőművészeti Társulat« választmányának 1898. november 17-ikén tartott üléséből.

Művészeti hírek.

— **Hír Munkácsyról.** Hosszu hónapok óta most érkezett az első rövidke hír a mi nagy betegünkről, Munkácsyról, akinek állapotát aggódó szívvel lesi a művészet minden igaz barátja. Ez a hír is csak annyit mond, hogy Munkácsy állapota az *utóbbi időben változatlan maradt.* Habár nem is vígasztaló, de bizonyos fokig mégis megnyugtató ez a híradás, amennyiben reményt nyújt az iránt, hogy a beteg mester erőteljes szervezete tán mégis csak legyűri nagy betegségének orvtámadását. Hogy a beteg állapota ma még nem annyira reménytelen, mutatja az is, hogy Munkácsy néhány héttel ezelőtt a tükör előtt megrajzolta *saját arcképet*, amelyet nagyon sikerültnek tartanak. Az arcképet egy levél kiséretében nejének küldte. A levél nagyon melankólikus hangulatu és e hangulat ritkán is hagyja el a nagy művészt. Ha beteges képzelődéseitől ment, tisztán és okosan beszél. Baja leginkább a hátgerinc megbetegedésében áll, amely az agyfunkciót gyengíti. A párisi törvényszék a francia törvények értelmében gondnokot nevezett ki Munkácsy számára *Munkácsyné személyében* és egyúttal Munkácsy egy barátját is melléje rendelte. *Munkácsyné* a napokban Párisból átköltözött *Köln*-be, hogy a bonni gyógyintézetben időző férjéhez közelebb legyen.

—

— **A székes-főváros szobrászati jubileumi díja** a nov. 17-iki fővárosi közgyülésen került döntés alá. A szavazás eredménye annyiban keltett meglepetést, hogy az első helyen kijelölt *Szárnovszkyra* alig esett szavazat s csaknem egyhangulag *Kallós* Ede nyerte el a tekintélyes pályadíjat. Művészkörökben kétségkivül nagy megelégedéssel fogadják ezt az eredményt, mert jól tudják, hogy Kallós a fiatalabb szobrásznemzedék egyik legkomolyabb tehetségü tagja, akit már az Ybl-szobor pályázatnál is igazságtalanul mellőztek. Eddigi nagyobb alkotásai közül elégséges Erkel, Kölcsey, Bessenyei kitűnő szobrait s Irányi Dániel poétikus síremlékét fölemlítenünk, melyekből könnyen megítélhető Kallós igazi hivatottsága a nagyobb stilü szobrászathoz.

—

— **A téli kiállítás.** November 15-ikén esti 6 óráig, amikor a téli kiállításra szánt művek beküldésének a határideje lejárt, összesen 209 művésztől való 614 mű érkezett be a városligeti műcsarnokba. Ebből 173 művész 461 olajfestményt, 27 művész 91 akvarellt, pantell-t, gouachet és temperát, 7 művész 15 grafikai művet és rajzot, 16 művész 36 szoborművet és érmet, 3 művész pedig 11 műépitészeti rajzot küldött be. A társulat kiállítási bizottsága mint fölvételi zsüri mindjárt 16-ikán reggel munkához látott és azután teljes két napig foglalkozott a beküldött művek elbírálásával, melynek eredménye az volt, hogy 275 művet visszautasítottak, 2-őt az illető művészek még az eljárás befejezése előtt visszavontak és igy bennmaradt 301 olajfestmény, akvarell stb. és 36 szobormű, vagyis összesen *337 mű*. Ezenkivül van azonban még néhány külföldről és vidékről a *kellő időben* beérkezett, de különböző akadályok mint eddig lapunk zártáig föl nem bontott küldemény, melyet a zsüri még csak ezután fog elbirálni, úgy hogy nem lehetetlen, hogy a kiállítandó művek száma a 337-et meg fogja haladni. A kiállítás rendezése már november 18-ikán elkezdődött és körülbelől egy hétig fog tartani. A tárgymutató munkálatai is már javában folynak. A tisztán magyar művekből álló kiállítás ezúttal rendkivül érdekesnek igérkezik.

—

— **Feszty kiállítása**, melyen a művésznek két nagy történelmi festménye és néhány vázlata látható, november 15-ike helyett bezárólag vasárnapig, november 20-ig látható a városligeti új Műcsarnokban 30 kr. belépődíj mellett.

—

— **Harminc krajcáros képes tárgymutató.** Megírtuk már, hogy társulatunk igazgatósága megszüntette a kiállítások egyszerü tárgymutatóit és az ez évi téli kiállításról is már csak *képes tárgymutatót* fog készittetni, melynek kiadását és könyvárusi úton is leendő terjesztését a *Singer* és *Wolfner* cégre bizta. A képes tárgymutató ára mindössze harminc krajcár lesz, amelyért bizonyára mindenki sietni fog magának a negyvennyolc művészi reprodukcióval ellátott és a legfinomabb papirra nyomtatott ízléses kis kötetet megszerezni, mely az illusztrációkon és a tárgymutatón kivül a kiállító művészek pontos név és címjegyzékét, a társulat kiállításain eddig kitüntetésben részesült művészek lajstromát és más egyéb tudnivalókat is tartalmazni fog. Az új Műcsarnokban már javában folynak a tárgymutató munkálatai, mely már a vernissage napján, november hó 30-ikán elhagyja a sajtót és úgy a Műcsarnok jegypénztáránál, mint a budapesti könyvkereskedésekben kapható lesz.

—

— **Az iskolák és a téli kiállítás.** Társulatunk igazgatósága tudvalevőleg már az ez év elején volt *Verescsagin*-kiállítás és később a *tavaszi nemzetközi kiállítás* alkalmából megengedte a fővárosi középiskolák ifjuságának, hogy csoportokban, a tanárok vezetése alatt ingyen látogathassák a tárlatokat. Ezt a kedvezményt igazgatóságunk természetesen a téli kiállításon is fentartja, még pedig olyformán, hogy az ifjúság a vasárnapokat és ünnep-

napokat kivéve, mindennap *reggel 9 és délután 3 óra* közt nézheti meg a kiállítást. Naponkint azonban 400-nál többen nem jöhetnek s éppen azért kérjük az iskolák vezetőségeit, hogy látogatásaik idejét, a növendékek számának a megjelölésével együtt a társulat titkári hivatalában kitett íven lehetőleg *előre* bejegyezni szíveskedjenek.

—

— **A taggyűjtés érdekében.** Társulatunk igazgatósága, hogy a társulat kebelébe belépni akaróknak a belépés módozatát megkönnyítse, egyik legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a téli kiállítás tárgymutatóiban a belépés módozatait, a tagok jogait és kötelezettségeit, valamint a társulat által tagjainak nyujtott kedvezményeket ismertető rövid közlemény után szelvényeket alkalmaz, amelyek kitöltve, aláírva és a kiállítási jegypénztárnál lévő szekrénybe dobva, belépési nyilatkozatul szolgálnak. Ezenkivül az igazgatóság a csütörtöki sétahangversenyek alkalmával ízléssel kiállított *műsort* fog a látogatók közt ingyen szétosztani, amelyhez szintén belépésre szolgáló szelvények lesznek mellékelve. Ily módon ha a kiállítás látogatói közül bárki a társulat tagjává óhajt lenni, egyszerüen kitölti a szelvényt és beledobja a pénztárnál lévő szekrénybe s úgy a tagsági jegyet, mint az illetményt, a tíz frtnyi tagsági díj lefizetése ellenében a legrövidebb idő alatt megkapja.

—

— **Hock ellen.** *Simkó* József tollából „A képzőművészetek reformja“ címen egy füzet jelent meg, amelyben a szerző polemizál Hock Jánosnak „Művészi reform“ című könyvével s utána előadja a nagy reformterveit, melyeknek keresztülviteléhez az egész társadalom közreműködését megakarja nyerni. A füzet ára 40 kr.

—

— **Társulatunk a Baross-szobor leleplezésén.** Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat, a Baross-szobor november 20-ikán délelőtt 11 órakor tartandó leleplezésére meghivatván, e hó 17-ikén tartott választmányi ülésén *Benkő* Kálmán igazgatót, *Kardos* Gyula, *Lipthay* Kornél, *Strobl* Alajos és *Zala* György választmányi tagokat bízta meg a társulatnak a leleplezésen leendő képviseletével.

—

— **A jövő évi tavaszi nemzetközi kiállításra** szóló meghívásokat az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat titkári hivatala a magyar művészeknek már szétküldötte. A külföldi művészeknek szánt meghívások is már a legközelebbi napokban szétmennek.

—

— **A nagybányaiak köszönete.** A nagybányai művészek és *Hollósy* Simon festőtanítványai, akik a nyarat Nagybányán töltötték, télire iskolástul átköltöztek Münchenbe. Onnan — mint a Bp. N. írja — meleghangu levelet küldtek Nagybánya város tanácsához, amelyben köszönetet mondtak a velük szemben tanusított igaz magyar szivességért. A kolóniának az idén tizenegy festőművész és negyvenhét növendék tagja volt. Ez utóbbiak közt a következő külföldiek voltak: *Kogan* Sigesmond Orgew Bessarábia, *Seresevski* Rufin Odessza, *Band* Michael Odessza, *Goldstein* Lázár Odessza, *Greselin* Georg Odessza, *Kubicky* József Varsó, *Krigsanowsky* Konrád Kiew, *Symansky* Nysni-Nowjorod, Charles *Fowler* Kalkutta, *Ravici* Basil Bukarest, *Skwirzinszky* Lengyelország, *Jagesrpracher* Gusztáv Gmunden, *Gratzer* Alfréd Gross-Strelic, *Herrer* Cäsar Manilla, *Stulkerr* Anna Odessza, *Satkovszky* Stanislaus Pétervár, *Kriglevovszky* Sándor Krakkó, *Malecky* József Varsó, *Koczenovszky* Kiew, *Engelhardt* Alajos Bécs.

—

— **Helyreigazítás.** Lapunk mult számában a »Művészi reform« cimü cikkelybe két helyen is értelemzavaró hiba csúszott be. A 129. oldal első hasábjának fölülről számított 16-ik sorában »*szubjektivitása*« helyett »*objektivitása*« és 20-ik sorában »*szubjektiv*« helyett »*objektiv*« lett volna olvasandó.

—

— **Az iparművészeti múzeum kiállítása.** Az iparművészeti múzeum ülői-úti csarnokában e hó vége felé kettős kiállítás nyílik meg. Az egyiket a múzeum igazgatósága rendezi azokból az angol iparművészeti rajzokból és mintákból, amelyek Londonból már a hét végén megjönnek. A másik az iparművészeti társulat karácsonyi kiállítása lesz, amelyre igen sok művészi és műipari tárgyat jelentettek be. Ez a kiállítás egyúttal karácsonyi vásárral van egybekapcsolva.

—

— **Ismeretterjesztő előadások a művészet köréből.** A *Magyar Nemzeti Múzeum* könyvtárának az olvasó termében vasárnap, november 13-ikán kezdődött meg azoknak az ismeretterjesztő előadásoknak a sorozata, melyeket *Wlassics* Gyula dr. vallás és közoktatásügyi miniszter kezdeményezett. A megnyitáson nagyszámu és előkelő közönség volt jelen, amelyet *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a múzeum igazgatója szép beszédben üdvözölt, röviden vázolván a tervezett ismeretterjesztő előadások sorozatát. Ezután *Hampel* József dr. tartotta meg az antik szobrászatról szóló nagyérdekü előadását, amelyet a jelenvolt díszes közönség a tetszés zajos jeleivel honorált. Az előadásnak folytatása és vége jövő vasárnap, november hó 20-ikán lesz. — *Telyesniczky* Kálmán dr. »Az emberi test szépségeiről« címen három előadást tart a Természettudományi Társulatban. Az első szombaton, november hó 12-én este 6 órakor volt a múzeum-körúti ásványtani intézet tantermében. Az előadás tárgya az emberi test szépsége s e szépség szerepe a művészetben volt és a jelenvolt szép számu közönség általános tetszésével találkozott.

—

— **Szent István szobra.** A budai várnak egyik ékessége lesz az első magyar apostoli királynak, Szent Istvánnak a szobra. Ez az emlék a Halász-bástyára jön, a budavári koronázó Mátyás-templom mögé,

amelynek mintegy kiegészítő része lesz. A bástya szegélyére ugyanis hatalmas oszlop-csarnokot építenek és ennek a közepén fog emelkedni Szent István ércbe öntött lovas alakja. A nagy király az alant elterülő pompás főváros felé fog tekinteni. A szobor talapzatán négy domborművön történeti vonatkozású eseményeket örökítenek meg. Az első dombormű a koronázás, a második a templomalapítás, a harmadik a törvénykezés és a negyedik Bécs város elfoglalása. Az egyes alakok a jelenleg élő kiváló emberek képmásai után készülnek, mivel az egykori szereplők közül egyetlen egynek az arcképe sem maradt reánk. Az egész emlékmű államköltségen épül és alkalmasint 1902-re lesz készen, amikor az új országházzal egyidejüleg avatják föl.

—

— **Bihari Sándor nyilatkozata.** Fölkérettünk az alábbi nyilatkozat közlésére:

»*Hock* János úr a *Magyar Ujság*-ban B. S. aláírással megjelent cikkért, amely a Művészi reform című könyvét kritizálja, engem a *Budapesti Napló*-ban megtámad. Úgy látszik, *Hock* úrnak különös »pech«-je van mindig rosszul informálva lenni — és így most is — mert én ama bizonyos cikket, melyért engem agyon gázol, *nem írtam*. Ez egy újabb dokumentuma annak, hogy Hock úr milyen alapos. Támadásaira, miután én azt a cikkelyt nem írtam, nem reflektálok, de ki kell jelentenem, hogy soha a védelmét nem kerestem és nem fogom keresni, tehetségemről való véleménye pedig engem abszolute nem érdekel. Ezen sorok becses lapjában való közzétételére vagyok bátor igen tisztelt szerkesztő urat fölkérni. Kiváló tisztelettel *Bihari* Sándor.«

—

— **Az Ybl-érem.** A magyar mérnök és építészegyesület mű- és középítési szakosztálya az 1898—99. évre a következő Ybl-pályázatot hirdeti: Tervezendő egy 8·00 méter széles és 11·00 méter mély, a földszinten és az első emeleten átmenő Hall, a földszintről az emeletre menő s föltétlenül a kikötött területen elhelyezett belső lépcsővel, a bejárással szemben fekvő oldalon pedig az emeleten egy folyosószerü összeköttetéssel. Pályadij az *Ybl-érem*. A tervek jövő évi január 30-án esti 6 óráig az egyesület titkárságánál nyujtandók be. A birálóbizottság tagjai *Czigler* Győző, *Fittler* Kamill és *Lechner* Ödön.

—

— **Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat** tagjai az alapszabályok értelmében: *pártfogók, alapítók* és *rendes tagok*.

Pártfogók azok, akik a társulat céljaira legalább *1000 forintot* adományoznak; *alapítók* azok, akik e célokra legalább 200 forintot alapítanak. A pártfogói alapítványok 4, az alapítványi díjak pedig 2 év alatt törleszthetők.

A társulat *rendes tagjai* azok, kik kötelezik magukat legalább 3 éven át *évenkint 10 forint* tagsági díjat fizetni.

A társulat tagjait **a következő kedvezményekben** részesíti:

1. A tagok a társulat által rendezett *minden tárlatot beléptidij fizetése nélkül látogathatják* s ezenkivül *5 beléptijegyet kapnak a családtagok számára.*

2. Minden tag *évenkint egy vagy több* műlapot kap, melyek választásánál különös tekintet fordíttatik jelesebb hazai művészeinknek kiválóbb alkotásaira.

3. A társulat, kizárólag tagjai javára, *évenkint sorsolást* rendez, melyben a pártfogók egyenkint 15, az alapítók, akik alapítványaikat már befizették 3, a rendes tagok pedig egy-egy sorsjegygyel, illetőleg a tagsági jegy számával játszanak. A társulat évenkint tetemes összeget fordít kiváló festmények és más műértékkel biró nyereménytárgyak beszerzésére.

4. A társulat tagjai — a rendes tagok azonban csak akkor, ha a megelőző évi tagsági díjat befizették — az évi közgyűlésen szavazati joggal vehetnek részt, választók és egyszersmind választhatók.

A rendes tagok *kilépése*, a kötelezett három éven túl, csak *megelőző írásbeli lemondás alapján* bír érvénynyel.

A tagok fölvétele a társulati választmány által, *kötelező nyilatkozat* aláírása alapján történik, amely a társulati titkárságnál (új Műcsarnok, városligeti) mindenkor átvehető s aláírva ugyanoda beküldendő.

A szerkesztő üzenetei.

P. A., *Budapest.* Levelét elküldtük *Zala* Györgynek, akit legilletékesebbnek tartottunk arra, hogy az ön kérdésére megfeleljen. Rövid válasza a következő: Egy emlék előállítási költségeit főképpen a *bronzalakok nagysága* határozza meg. A bécsi *Mária Terézia-emlék* és a berlini *Vilmos császár emlék* főalakjai oly nagy arányuak, hogy a költség tetemes részét ezekre kellett fordítani. A *Milleniumi emlékművön* nem lesz egyetlen oly nagy arányu részlet sem és ezért lehetséges a nagy költségkülönbözet.

S. R., *Pécs.* Már elkésett. A beküldés határideje november 15-én este 6 órakor járt le. A karácsonyi kiállításra azonban bármikor beküldheti műveit.

Többeknek. A téli kiállítás a nagyközönség számára december 1-én reggel 9 órakor nyilik meg és bezárólag 1899. január 15-ig tart.

V. E. és K. K., *Budapest.* Cikkelyeiket köszönettel megkaptuk. Át fogjuk olvasni s ha alkalmasak, a legközelebbi számok egyikében fölhasználjuk.

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-út 10. sz.

Téli Kiállitás

az Uj Műcsarnokban,

Andrássy-ut végén. Andrássy-ut végén.

1898 december 1-től 1899 január 15-éig.

Nyitva reggel 9-től délután 4-ig.

Csütörtökön este 6—11-ig sétahangverseny.

BUFFET.

Belépődij egy korona.

Vasárnap 12 órától 4-ig ingyen.

Uj Idők

Szépirodalmi és művészeti képes hetilap

Szerkeszti

HERCZEG FERENC.

Előfizetési ára negyedévenkint 2 forint.

Kiadóhivatal

Andrássy-út 10. szám.

Tessék mutatványszámot kérni.

Remek bekötési tábla

Munkácsy Mihály élete és munkái

című nagy díszműhöz

ismét kapható. Ez a tábla valóságos művészi alkotás. A mesternek bronz relief arcképe dísziti, mely Janvier párisi műtermében készült Szárnovszky szobrász mintázata után.

A tábla ára a Képzőműv. Társulat tagjainak 2 frt 50 kr.

2 frt 70 kr (a 20 kr. portóra való) előleges utalványozása esetén bérmentve küldi meg a táblát a *Műcsarnok* kiadóhivatala, Budapesten, Andrássy-út 10.

SINGER és WOLFNER KIADÁSA

Budapesten, Andrássy ut 10. szám.

Most jelent meg!

ALMANACH

az 1899. évre.

Szerkesztette: MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Tartalma teljes naptár az 1899. évre s a következő elbeszélések:

Előszó: Ferenc József mint elbeszélő. *Mikszáth Kálmán.* — *Jókai Mór:* Három rózsafa. — *Szabóné Nogáll J.:* A nehézfejű. — *Gárdonyi Géza:* A bor. — *Bársony István:* A napsütötte férfi. — *Sipulusz:* Bérelt szakasz. — *Lengyel Laura:* Mese a könyekről. — *Bródy Sándor:* A varnyutanyán. — *Szikra:* A patkók. — *Thury Zoltán:* A gyárak. — *Szomaházy I.:* XIX. Tivadar pápaszeme. — *Benedek E.:* Találkozás az erdőben. — *Herczeg F.:* A gyilkos. — *Pekár Gy.:* A gárdista kisasszony. — *Lőrinczy Gy.:* Az Isten arat. — *Mikszáth K.:* »Az én pohárom.«

Ára diszkötésben 1 forint.

Kapható minden könyvkereskedésben.

1 frt 10 kr. előleges utalványozása esetén

bérmentve küldi meg a kötetet

SINGER és WOLFNER

KÖNYVKIADÓHIVATALA.

Védjegy 19. és 20. szám.

Az általánosan ismert, jó hirnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sósborsesz-készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon a cimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

Sósborszesz

általánosan elismert kitünő háziszer; különösen a **bedörzsölés-kenő-gyuró-gyógymódnál (massage)** igen jó hatásu. Ajánlható egyszersmind **fogtisztitó szerül** is, a mennyiben a **fogak fényét** elősegiti, **a foghust erősbiti** és a **száj tiszta, szagtalan izt** nyer a szesz elpárolgása után, ugyszintén **fejmosásra** is a **hajidegek** erősitésére, **a fejkorpaképződés megakadályozására és annak megszüntetésére.** 28138

Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

Brázay Kálmán

Budapesten, IV. kerület, Muzeum-körut 23-ik szám alatt.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

ORSZÁGOS KÉPTÁR

NEMZETKÖZI MODERN METSZET-KIÁLLÍTÁS

X.

1903. ÁPRILIS

BUDAPEST
Hornyánszky V. könyvnyomdája
1 9 0 3

Az Országos Képtár metszetgyűjteményének kiállításai sorában, melyek 1897 óta rendszeresíttettek, most a tizedíket nyitjuk meg a nagyközönség számára. Az utolsó, 1901 deczember havában rendezett e nemű kiállítás óta a szokottnál hosszabb szünetet tartottunk, mi a metszetgyűjteménynek a Szépművészeti Muzeummal kapcsolatos újjárendezési munkálataiban leli magyarázatát. Az előző kiállítás színes modern metszeteket mutatott be; a jelenlegi ezt kiegészítendő, egyaránt tartalmaz színes és fehér-fekete lapokat. Különös tekintettel voltunk azokra a mesterekre, kik a mult tárlaton hiányoztak, vagy elegendően képviselve nem voltak. A modern grafikai művészet állásáról, elterjedéséről a különböző országokban, a divó technikai eljárásokról a mult katalogus nyujtott bővebb felvilágositást.

A képviselt országok közül Anglia és Amerika ezúttal hiányoznak, a mennyiben elsőrendű angol és amerikai modern grafikai gyűjteményünket egy külön kiállítás keretében óhajtjuk bemutatni. Ellenben örvendetes jelenség, hogy mig mult tárlatunkon

a magyar grafika számbavehetően nem szerepelt, most már bátran megállja helyét a külföld versenyében és gyors és komoly haladásról tanuskodik. A rendelkezésre álló hely szűk volta sajnos nem engedte, hogy az utóbbi két év magyar grafikai termelését egész teljességében bemutassuk: továbbá egy-két művészünk munkáit a Nemzeti Szalon grafikai kiállítására engedtük át. A magyar gyűjtemény mind e hiányai ellenére is, azt hiszszük, kellemes meglepetés lesz a magyar művészet iránt érdeklődők számára. E szép eredményben némi részök tán van a mi kiállításainknak is, melyeket eddig már sok ezer látogató szemlélt meg, s melyeknek egyedüli czéljuk, hogy a nagyközönségben úgy, mint a művészek körében fölkeltsék és ébren tartsák az érdeklődést a modern grafika, a mai művészetnek ez elsőrangúan fontos ága iránt.

Budapest, 1903. április havában.

DR. TÉREY GÁBOR.

NÉMETALFÖLDI, NÉMET ÉS OSZTRÁK METSZETEK

I. TEREM — 1. NÉMETALFÖLD

BAUER, MARIUS ═══ Hága

1. Az arany borjú. (Das goldene Kalb.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Negyvenharmadik lenyomat.

BERN-KLENE ═══

2. Honoré de Balzac képmása. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Ötven levonat közül a negyedik.

BOSCH, ETIENNE ═══ Hága

3. Notre Dame Párisban. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. I-sö état. Hetedik lenyomat.
4. A salernói erdő. (Le bois de Salerno.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. I-sö état. Kilenczedik lenyomat.
5. Szertartás. (Cérémonie.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. I-sö état. Negyvenhatodik lenyomat.
6. Templom belseje. (Intérieur d'église.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. I-sö état. Huszonnegyedik lenyomat.

CASSIERS, HENRI ═══ Bruxelles

7. Dortrecht látképe. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

COPPENS, OMER ═══ Bruxelles

8. Utcza Brügge-ben. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
9. Régi rakpart Brügge-ben. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

VAN DOESBURGH

10. Amsterdami gracht. (Gracht in Amsterdam.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Hatodik lenyomat.

STORM VAN GRAVESANDE, Charles.

11. Laguna Chioggia mellett. (La lagune près de Chioggia.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
12. Velencze. (Venise.) Rézkarcz, a művész aláírásával.
13. Schelde Veere mellett. (L'Escaut près de Veere.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
14. Őszi nap. (Jour d'automme.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
15. Velencze. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
16. Vlissingen. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

KHNOPFF, FERNAND — Bruxelles.

17. Hegedűjátszó nő. (Une violiniste.) Könyomat hollandi papíron, a művész aláírásával.
18. „La balle d'or." Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
19. Emlékül. (En souvenir.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
20. Hajtanulmány. (Une étude de cheveux.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

KOSTER, A. L. M. — s'Heerenberg

21. Hollandi halásznő. (Holländische Fischerfrau.) Israels képe után. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
22. A szt.-odilienbergi templom. (Limburg.) (Kerk van St.-Odilienberg. Limburg.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

KRAMER, MARTINUS

23. Hattemi utcza. (Strasse in Hattem.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

24. Hollandi utczarészlet. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
25. Hattemi udvar. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
26. Téli tájkép csatornával és híddal. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Próbanyomat.

RASSENFOSSE, A. ═══════

27. Flamand parasztnő. (Paysanne flamande.) Színes könyomat, a művész aláírásával.
28. Allegoria. (Allégorie.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

RYSSELBERGHE, T. van ═══ Paris

29. A Quimperfolyó Benodet mellett. (La rivière de Quimper à Benodet.) Rézkarcz régi japáni papíron. Kilenczedik lenyomat.
30. Hajók esőben. (Bateaux dans la pluie.) Rézkarcz hollandi papíron. Huszadik lenyomat.

VALK, M. v. d. ═══════ Amsterdam

31. Hollandi táj. (Paysage hollandais.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
32. Hollandi város csatorna mellett. (Ville hollandaise au bord d'un canal.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
32a. Fűzfák. (Les saules.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

WITSEN, WILLEM ═══════ Ede

33. Parasztház télen. (Bauernhaus im Winter.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Harminczhetedik lenyomat.
34. Réten. (Op de heide.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Huszonhatodik lenyomat.
35. Dortrechti részlet. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötvenegyedik lenyomat.

am ENDE, HANS ═══ Worpswede

36. Esti hangulat mocsaras vidéken. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
37. Lápos vidék vityillóval. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával,
38. Nyírfák. Rézkarcz japáni papíron.

BANTZER, CARL ═══ Dresda

39. Dombos tájék. Színes könyomat a művész aláírásával.

BIESE, CARL ═══ Karlsruhe

40. Olvadás. (Tauwetter.) Színes könyomat, a művész aláírásával.

BRAUMÜLLER, G. ═══

41. Esti nyugalom. (Abendruhe.) Színes lithofametszet chinai papíron, a művész aláírásával.

CONZ, WALTER ═══ Karlsruhe

42. Férfi arczkép. Színes rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

EULER, EDUARD ═══ Karlsruhe

43. Tájkép folyóval. (Flusslandschaft.) Színes könyomat, a művész aláírásával.

FISCHER, OTTO ═══ Loschwitz

44. Fák az Elba partján. (Bäume am Elbeufer.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
45. Téglagyár. (Ziegelei I.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

GABLER, ERNST ═══ Weimar

46. Az est. Színes könyomat, a művész aláírásával.

GRAF, OSCAR ═══ München

47. Holdas éj. (Mondnacht.) Rézkarcz, a művész aláírásával. Negyven levonat közül a huszonkilenczedik.

48. A salzburgi vár. (Die Feste Salzburg vom Künstlerhaus gesehen.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Negyven levonat közül a huszonegyedik.
49. Salzburgi részlet. (Salzburg. Im Stein.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Próbalenyomat.
50. Tavaszi dal. (Frühlingslied.) Rézkarcz, a művész aláírásával. Harmadik état, első szám. Próbalenyomat.
51. Női arczkép. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Nyolcz levonat közül a negyedik. A lemez megsemmisíttetett.
52. Lelki küzdelmek. Rézkarcz, a művész aláírásával.

HALM, PETER ═══ München

53. Férfi arczkép. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

JANK, ANGELO ═══ München

54. Vasvért. (Die eiserne Wehr.) Színes könyomat, a művész aláírásával.

KAMPMANN, GUSTAV, = Grötzingen

55. Erdei rom. (Ruine im Walde.) Színes könyomat.

KLINGER, MAX = Leipzig—Plagwitz

56. Holdfény. (Die Mondnacht.) Rézkarcz.

KOLLWITZ, KAETHE ═══ Berlin

57. Lázadás. (Aufruhr.) Rézkarcz japáni papíron.
58. A kastély felé. (Nach dem Schloss.) Rézkarcz a művésznő aláírásával.
59. A kastély kapujánál. (An dem Portal des Schlosses.) Rézkarcz, a művésznő aláírásával.
60. Visszatérés. (Die Rückkehr.) Rézkarcz japáni papíron, a művésznő aláírásával.

KEITEL, OTTO ═══ München

61. Pihenő sertéscsorda. (Ruhende Schweineherde in Daxlanden.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

KRÜGER, ALBERT ═══ Berlin

62. Jacob Burckhardt arczképe. Színes fametszet japáni papíron.

LEIBL, WILHELM † ═══ Dachau

63. Fiatal ember korsóval. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

LEONARD, R. L. ═══ München

64. Régi városkapu. (Altes Stadtthor.) Színes könyomat chinai papíron, a művész aláírásával.

LIEBERMANN, MAX ═══ Berlin

65. Leány tehenekkel. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

66. Fürdő gyermekek. Rézkarcz, a művész aláírásával.

67. Hálót kötő nők. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

LIEBMANN, ALEXANDER ═══

68. Gesztenyefák. Színes rézkarcz, a művész aláírásával. Második lenyomat.

MÜLLER, RICHARD ═══ Dresden

69. Íjász. (Bogenschütz.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Írás előtti lenyomat.

NEUENBORN, PAUL ═══ Düsseldorf

70. Tigrisek. (Tiger.) Színes könyomat.

NIEMEYER, ADALBERT ═ München

71. Falusi utcza. (Dorfstrasse.) Színes könyomat, a művész aláírásával.

72. Lány kacsákkal. (Mädchen mit Enten.) Színes könyomat, a művész aláírásával.

ORTLIEB, M. ═══

73. Esti napsütés, (Abendsonne im Moos.) Színes könyomat, a művész aláírásával.

SALOMON, TONI ═══

74. Esti hangulat. Színes könyomat, a művész aláírásával.

THOMA, HANS ═══ Karlsruhe.

75. Frigyes, badeni nagyherczeg. Színes kőnyomat, a művész aláírásával. Negyvenharmadik lenyomat.

ULLRICH, CURT ═══ München

76. Est az Isar völgyében. (Abend im Isarthal.) Színes könyomat.

VOLKMANN, HANS von ═══ Karlsruhe

77. Útszéli kápolna. (Kapelle am Weg.) Színes könyomat, a művész aláírásával.
78. Patakmeder szántóföldek között. (Bachbett zwischen Äckern.) Színes könyomat, a művész aláírásával.

WEGENER T. ═══

79. Alt-Berlin. II. Színes könyomat, a művész aláírásával.

WOLFF, HEINRICH ═══ München

80. Dr. S. a kávéházban. (Portrait des Dr. S. im Café.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Nyolcz közül a nyolczadik lenyomat.
81. Arczkép-tanulmány. (Portät-Studie.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

3. AUSZTRIA.

KEMPF, GUSTAV ═══ Bécs

82. Modellülés után. (Schluss der Modellsitzung.) Színes rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
83. Hazafelé. (Heimwärts.) Rézkarcz chinai papíron, a művész aláírásával.
84. Parasztteleк. (Bauernhof mit Bäumen. Nieder-Oesterreich.) Rézkarcz chinai papíron, a művész aláírásával.

LOTT, HILDA ═══

85. „König Drosselhart.“ Színes rézkarcz, a művésznő aláírásával.

ORLIK, EMIL ═══════ Prága

86. Hollandi asszony. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
87. A Hydeparkban. (Im Hydepark). Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
88. Vasárnap reggel. (Sonntagsmorgen.) Színes könyomat.

STRETTI, V. ═══════

89. Zdenča. Színes rézkarcz.

STUEVER, C. M. ═══════

90. Esti hangulat. (Krapfenwald, Abendstimmung.) Színes rézkarcz, a művésznő aláírásával.

JAKESCH, HEINRICH ═══ Prága

91. Női arczkép. (Weibliches Bildniss.) Mezzotinto, a művész aláírásával. Tizenhat levonatból az ötödik.

SCHMUTZER, FERDINAND ═ Bécs

92. Rudolf Alt arczképe. Rézkarcz.

SUPPANTSCHITSCH, M. ═══ Bécs

93. Szent liget. (Heiliger Hain.) Eredeti rézkarcz.

MAGYAR, SVÉD, DÁN ÉS ≡ SVÁJCZI METSZETEK ≡

II. TEREM — 1. MAGYARORSZÁG

CHABADA BÉLA ═══ Budapest

94. Weinberger M. dr. arczképe. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

DÉRI KÁLMÁN ═══ München

95. Női akt. Rézkarcz, a művész aláírásával.

FARAGÓ JÓZSEF ═══ Budapest

96. Ex libris G. Dirner. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Ötödik lenyomat.

GYENIS JÁNOS ═══ München

97. A bognár. Könyomat japáni papíron, a művész aláírásával.

HELBING FERENCZ ═══ Budapest

98. Este. Színes könyomat, a művész aláírásával.

99. Álom. Színes könyomat hollandi papíron, a művész aláírásával.

100. Visio. Színes könyomat, a művész aláírásával.

KACZIÁNY ÖDÖN ═══ Budapest

101. Castello di Mare. Könyomat, a művész aláírásával.

KALMÁR ELZA ═══ Firenze

101a. Alkonyat. Színes könyomat, a művésznő aláírásával.

KRIEGER BÉLA ═══ Páris

102. Szoba-intérieur. Rézkarcz hollandi papíron.

LANDSINGER ZSIGMOND München

103. Női tanulmányfő. (Weiblicher Studienkopf mit Schleier.) Rézkarcz a művész aláírásával.

MICHALEK LAJOS ═══ Bécs

104. Hazatérés. (Heimweg.) Színes rézkarcz.
105. Holdkelte. (Mondaufgang.) Színes rézkarcz, a művész aláírásával.
106. A művész anyja. (Bildniss der Mutter des Künstlers.) Színes rézkarcz, a művész aláírásával.
107. Falu a Kárpátokban. (Karpathendorf, Abendstimmung.) Színes rézkarcz, a művész aláírásával.
108. Márcziusi vihar. (Baum im Märzensturm.) Színes rézkarcz, a művész aláírásával.

OLGYAI VIKTOR ═══ München

109. Ködös reggel. Könyomat japáni papíron, a művész aláírásával.
110. Téli reggel. Színes könyomat, a művész aláírásával.
111. Téli esthangulat. Színes könyomat, a művész aláírásával.

PACZKA FERENCZ ═══ Berlin

112. Alvó leány. (Schlafendes Mädchen.) Színes könyomat japáni papíron, a művész aláírásával.

PACZKA FERENCZNÉ szül. Wagner Cornélia Berlin

113. Női fej. Algraphia japáni papíron, a művésznő aláírásával.
114. Női Akt. Algraphia japáni papíron, a művésznő aláírásával.

RAUSCHER LAJOS ═══ Budapest

115. Szélakna. Aquatinta. A művész aláírásával.
116. Szélakna. Aquatinta. A művész aláírásával.
117. A belvárosi templom. Rézkarcz, a művész aláírásával.
118. Budán. Rézkarcz, a művész aláírásával.

TAHI ANTAL † ═══ Budapest

119. Paraszt ostorral. Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

ZICHY ISTVÁN GRÓF ═══ Kis-Jenő

120. Pitvar. Könyomat chinai papíron, a művész aláírásával.
121. Magános nyírfa. Színes könyomat, a művész aláírásával.
122. Nyírfa csoport. Könyomat hollandi papíron, a művész aláírásával.

2. SVÉD-ORSZÁG

ZORN, ANDERS LEONHARD Mora

123. A keringő. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
124. Besnard és modellje. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
125. Párisi omnibusban. (A Parisian omnibus.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
126. A művész saját arczképe. (Selbstbildniss mit Modell.) Rézkarcz, a művész aláírásával.
127. Halászfalu. (Fischerscene.) Rézkarcz, a művész aláírásával.

3. DÁN-ORSZÁG

HANSEN, HANS NIKOLAUS Kopenhága

128. Don Bartolo. Rézkarcz.
129. Hartmann zeneszerző. (Der Componist F. P. E. Hartmann Orgel spielend.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

HANSEN, SIGVARD ═══ Kopenhága

130. Téli táj. (Winterlandschaft.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

LÜBSCHITZ J. ═══ Kopenhága

131. Esti hangulat. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

FOREL, ALEXIS

132. Landresac-i tanya. (Ferme de Landresac.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
133. A szénégető lova. (Le cheval du charbonnier.) Rézkarcz, a művész aláírásával.
134. Notre Dame Párisban. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

MEYER—BASEL, CARL THEODOR München

135. Nymphenburgi csatorna. (Nymphenburger Canal.) Rézkarcz japáni papíron.
136. Táj München mellett. (An der Würm bei München.) Rézkarcz a művész aláírásával.
137. A rheinfeldeni régi híd. (Alte Brücke in Rheinfelden.) Rézkarcz a művész aláírásával.

MUYDEN, EVERT van Genf

138. Percheron mén. (Etalon percheron.) Rézkarcz, a művész aláírásával. Opus 201. Negyedik lenyomat.

PIGUET, RODOLPHE

139. A két barát. (Les deux amis.) Rézkarcz, a művész aláírásával. Első lenyomat.

STAUFFER—BERN, KARL † = Róma

140. A művész nőtestvére. Rézkarcz a be nem fejezett lemezről.

STEINLEN, ALEXANDRE Paris

141. Utczai énekesek. (Chanteurs de rue.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven levonat közül a nyolczadik.
142. Szegény ördög. (Pauvre hère.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven levonat közül a kilenczedik.

WELTI, ALBERT München

143. Családi jelenet. (Familienscene.) Színes kőnyomat, a művész aláírásával.

FRANCZIA, OLASZ ÉS SPANYOL METSZETEK

III. TEREM — 1. FRANCZIA-ORSZÁG

BERTRAND, A. — Paris

143a. Reggeli táj. (Une matinée,) Corot festménye után. Színes rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Ötven lenyomat közül a hatodik.

BEURDELEY, JACQUES — Paris

143b. Velenczei részlet. (Petit canal a Venise.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Harmincz lenyomat közül az első.

BOUTET DE MONVEL, BERNARD — Paris

143c. Zöldséges kofa. (Marchande de légumes.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

143d. Lawn-tennis. Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

BRACQUEMONT, J. — Paris

144. Jules Goncourt arczképe. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

145. A szivárvány. (L'arc en ciel.) Színes rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.

CHAHINE, EDGAR — Paris

146. L. France arczképe. (Portrait de L. France.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Huszonöt lenyomat közül az első.

147. Olasz nő. (L'Italienne.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Negyven lenyomat közül a tizenhatodik.

148. Terraszon. (À la terrasse.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Negyven lenyomat közül a tizenegyedik.
149. Jómadarak. (Un couple de soupeuses.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Negyven lenyomat közül a harminczhetedik.
150. A didergő. (Les coussins ou la frileuse.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Öt lenyomat közül a második.

DELÂTRE, EUGÈNE ═══ Paris

151. Az almafa. (Le pommier.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.
152. Az almafák alatt. (Les pommiers.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven lenyomat közül a harminczegyedik.

DETOUCHE, HENRY ═══ Paris

153. Muchola. Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Harminczöt lenyomat közül az első.

DUBUC, V. ═══ Paris

154. Hullámtörés. (Le Mouillon.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

DUPONT, R. ═══ Paris

155. Csatorna. (Canal.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
156. Rakpart. (Quai.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával.
157. A vontató ló. (L'attelage, bête de labeur.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

GRASSET, EUGÈNE ═══ Paris

158. A szobrászat. (La sculpture.) Színes könyomat japáni papíron, a művész aláírásával.

HELLEU, PAUL ═══ Paris

159. Női arczkép. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

160. Egy leány arczképe. Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

HUARD, CHARLES ═══ Paris

161. Öreg asszony. (Vieille femme reprisant.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

JEANNIOT, PIERRE GEORGES Paris

162. A tükör előtt. (Devant la glace.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Huszonöt lenyomat közül a huszonegyedik.

163. Polo-játék. (Le polo.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Huszonöt lenyomat közül a tizedik.

LAFITTE, A. ═══ Paris.

164. Est a tengeren. Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Hatvan lenyomat közül a harmincznegyedik.

LEGROS, ALPHONSE ═══ London

165. A Marne partján. (Bords de la Marne.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

166. A halál és a favágó. (La mort et le bucheron.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

LEHEUTRE, GUSTAVE ═══ Paris

167. A tréporti csatorna. (L'écluse du Tréport.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven lenyomat közül a harmincznegyedik.

168. Troyesi részlet. (Le port au bais à Troyes.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven lenyomat közül a harmincznyolczadik.

169. Részlet Montargisból. (Les tanneries à Montargis.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Húsz lenyomat közül a második.

170. A Place d'Aventine Troyesben. (Place d'Aventine à Troyes.) Rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Nyomattatott húsz példányban.

LÉON, F. A. E. ═══ Paris

171. A Pont neuf. (Le pont neuf.) Színes rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Hetedik lenyomat.

LEPÈRE, AUGUSTE ═══ Paris

172. Körmenet Nantes-ban. (Procession de Nantes.) Színes fametszet hollandi papíron, a művész aláírásával. Nyolczvannyolcz lenyomat közül a tizedik.
173. Vasárnap délután Páris környékén. Színes fametszet hollandi papíron.
174. Az új ház. (La maison neuve.) Rézkarcz japáni papíron, a művész aláírásával. Harmincz lenyomat közül a hetedik.

LUNOIS, ALEXANDRE ═══ Paris

175. Toilette. Színes kőnyomat japáni papíron, a művész aláírásával.
176. Arab nők a kútnál. (Femmes arabes au puit.) Színes kőnyomat japán papíron, a művész aláírásával.

MÉRION, CH. † ═══ Paris

177. A Pont au change Párisban. Rézkarcz hollandi papíron.

MÜLLER, ALFRED ═══ Paris

178. Zongora-leczke. (La leçon de piano.) Fekete modorban készült metszet hollandi papíron, a művész aláírásával. Második lenyomat.
179. A három macska. (Les trois chats.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven lenyomat közül az első.

PISSARRO, LUCIEN ═══ London

180. Mosás. (Le lavoir.) Színes fametszet japáni papíron, a művész aláírásával. Negyvenhatodik levonat.

RANFT, RICHARD ═══ Paris

181. Csónakázók. (L'automme en Marne — Canotiers.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven lenyomat közül a harmadik.

182. Breton kikötő. Színes rézkarcz hollandi papíron.

183. Tanyaudvar a Jurán. (Cour de ferme dans le Jura.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven lenyomat közül a tizenkilenczedik.

ROBBE, MANUEL ═══ Paris

184. Olvasó nő. (La liseuse au moulage.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával.

185. A Place Blanche Párisban. (La Place Blanche à Paris.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Hatvanöt lenyomat közül a tizennyolczadik.

186. Montmartrei vásár. (Marché à Montmartre.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Hatvan lenyomat közül a tizenötödik.

SUNYER ═══ Paris

187. Montmartrei cabaret. (Cabaret à Montmartre.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Harmincz lenyomat közül a második.

2. OLASZ-ORSZÁG

LUIGINI, F. ═══

188. Nő korsóval. (Femme à la cruche.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Huszonöt lenyomat közül a huszadik.

3. SPANYOL-ORSZÁG =

CANALS Y HAMBI, R. ═══ Paris

189. Séta a lóverseny után. (Promenade après la course.) Színes rézkarcz hollandi papíron, a művész aláírásával. Ötven lenyomat közül a huszonhetedik.

A METSZŐK NÉVSORA
BETŰRENDBEN

(A nevek mellett álló számok az illető kiállított lapok kiállítási sorszámai.)

am Ende H. 36—38

Bauer M. 1
Bantzer C. 39
Bern-Klene 2
Bertrand A. 143a
Beurdeley J. 143b
Biese C. 40
Bosch E. 3—6
Boutet de Monvel B. 143c—143d
Bracquemont J. 144—145
Braumüller G. 41

Canals R. 189
Cassiers H. 7
Chabada B. 94
Chahine E. 146—150
Conz W. 42
Coppens O. 8—9

Delâtre E. 151—152
Déri K. 95
Detouche H. 153
Doesburgh 10
Dubuc V. 154
Dupont R. 155—157

Euler E. 43
Fischer O. 44—45

Faragó J. 96
Forel A. 132—134

Gabler E. 46
Graf O. 47—52
Grasset E. 158
Gyenis J. 97

Halm P. 53
Hansen H. N. 128—129
Hansen S. 130
Helbing F. 98—100
Helleu P. 159—160
Huard Ch. 161

Jakesch H. 91
Jank A. 54
Jeanniot P. G. 162—163

Kacziány Ö. 101
Kalmár E. 101a
Kampmann G. 55.
Keitel O. 61
Kempf G. 82—84
Khnopff F. 17—20
Klinger M. 56
Koster A. L. 21—22
Kollwitz K. 57—60
Kramer M. 23—26
Krieger B. 102
Krüger A. 62

Lafitte A. 164
Landsinger Zs. 103
Leibl W. 63
Legros A. 165—166
Leheutre G. 167—170
León F. A. E. 171
Leonard R. L. 64
Lepère A. 172—174
Liebermann M. 65—67
Liebmann A. 68
Lott H. 85
Lübschitz d. 131
Luigini F. 188
Lunois A. 175—176

Meyer—Basel C. H. 135—137
Michalek L. 104—108
Mérion Ch. 177
Müller A. 178—179
Müller R. 69
Muyden E. van 138

Neuenborn P. 70
Niemeyer A. 71—72

Olgyai V. 109—111
Orlik E. 86—88
Ortlieb M. 73

Paczka F. 112
Paczka F.-né 113—114
Piguet R. 139
Pissarro L. 185

Ranft R. 181—183
Rassenfosse A. 27—28
Rauscher L. 115—118
Robbe M. 184—186
Rysselberghe T. van 29—30

Salomon T. 74
Schmutzer F. 92
Stauffer—Bern K. 140
Steinlen A. 141—142
Storm v. Gravesande Ch. 11—16
Stretti V. 89
Stuever C. M. 90
Sunyer 157
Suppantschitsch M. 93

Tahi A. 119
Thoma H. 75

Ullrich C. 76

Valk M. v. d. 31—32a
Volkmann H. 77—78

Wegener T. 79
Welti A. 143
Witsen W. 33—35
Wolff H. 80—81

Zichy István gr. 120—122
Zorn A. L. 123—127

381 Hegedüs László. «Az apostol XV.« Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

382 Hegedüs László. «Az apostol I.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

383 Vastagh Géza. «A rab oroszlán.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

384 Kacziány Ödön. «Fürdik a holdvilág az ég tengerében.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

385 Deák-Ebner Lajos. «A puszta télen.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

386 Böhm Pál. «Téli világ.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

387 Karlovszky Bertalan. «Vasárnap volt.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

388 Karlovszky Bertalan. «A varróleány.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

389 Eisenhut Ferencz. «Salgó.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

390 Baditz Ottó. «A magyar nép.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

391 Vágó Pál. «Feltámadott a tenger.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

392 Eisenhut Ferencz. «Rákóczi.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

393 Bihari Sándor. «Sári néni.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

394 Vágó Pál. «A kisbéres.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

395 Spányi Béla. «Kis Kunság.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

396 Spányi Béla. «A csillagos ég.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

397 Spányi Béla. «Falun.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

398 Spányi Béla. «Minden virágnak . . .» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

399 Spányi Béla. «Széphalmon.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

362 ~~Böhm Pál~~ «Kis furulyám szomorú fűz ága.» — Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

363 Vágó Pál. «Szilaj Pista IV.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

364 Vágó Pál. «Szilaj Pista I.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

365 Révész Imre. «Hortobágyi korcsmárosné.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

366 Karlovszky Bertalan. «Augusztus 5-én.» Illustratió az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

367 ~~Deák-Ebner Lajos~~. «Sikos a hó, szalad a szán.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

368 Révész Imre. «A jó öreg korcsmáros.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

369 ~~Hegedüs László~~. «Erdőben.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

370 Révész Imre. «Bucsúpohár.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

371 Révész Imre. «Milyen lárma, milyen vigadalom.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

372 ~~Hegedüs László~~ «Szilaj Pista.» (Zárókép.) Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

373 ~~Hegedüs László~~. «Az apostol XIX.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

374 Karlovszky Bertalan. «Itt van az ősz, itt van újra.» Illustr. az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

375 ~~Hegedüs László~~. «Az apostol XIV.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

376 ~~Hegedüs László~~. «Az apostol XVIII.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

377 ~~Hegedüs László~~. «Az apostol V.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

378 ~~Hegedüs László~~. «Az apostol VII.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

379 ~~Hegedüs László~~. «Az apostol XIII.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

380 ~~Hegedüs László~~. «Az apostol X.» Illustratio az Athenaeum új «Petőfi» kiadásához.

ternek csodálatos egyéni harmóniája: a szolnoki művészetnek letagadhatatlanul meg van a maga sajátos *magyar stilusa*, s így a szolnokiak művészete ma valóban egyik nemzeti büszkeségünk.

Ime, idáig fejlődött a művésztelep huszonötév alatt, világítsunk most már reá egy pillanatra egy kis kézi villanylámpással a szolnoki művészet egész történetére, melyben nem utolsó érdekes jelenség az, hogy — akárcsak sok más magyar kincsünket is — Szolnokot is a művészet számára

nelmi festő Heinrich *Lang* és felesége, a nagy tehetségű Tina *Blau* és még több, náluknál kisebb jelentőségű osztrák festő, akik keresztül-kasul festegetik a szolnoki uccákat, vásárokat, cigányokat, a szekeres parasztgazdákat, a lóvásárokat s a közeli tájakat is.

A külföldi festők szolnoki híre nyomán csakhamar magyar festők is jelentkeznek, elsőkül 1875-ben a cigánytipusokat kedvelő *Böhm* Pál és *Deák-Ébner* Lajos, aki Pettenkofen és társai kö-

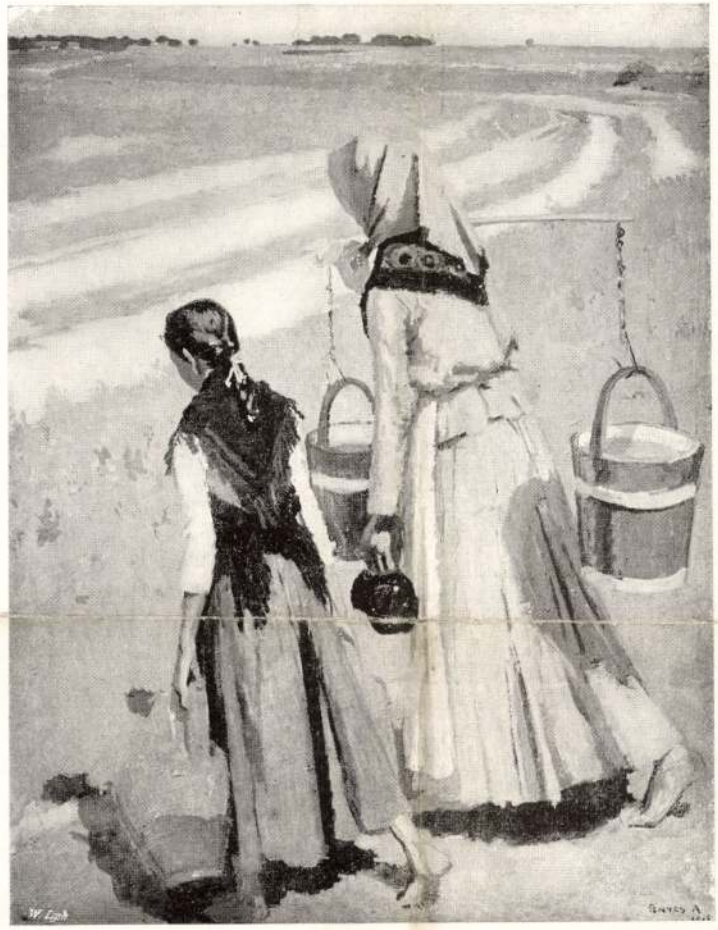

FÉNYES ADOLF: *Vízhordó asszonyok*

idegenek fedezték fel és pedig egy osztrák dragonyos tiszt, *Pettenkofen* Ágost és őt követő honfitársai. Történt pedig ez a mult század ötvenes éveinek elején, amikor a külföld szemében még igazán ismeretlen, barbár ázsiaiak voltunk, de Pettenkofen, a magyar vásári jelenetek örökéletű nagymestere Szolnokon festett képeivel reáirányítja erre a kis mezővárosra az egész müveit világ figyelmét s több-kevesebb megszakítással közel harminc évig marad Szolnok festője, miközben egyéb képeivel is világhírre tesz szert. Az ő révén kerülnek azután a 60-as évek elején oda Leopold Carl *Müller*, Gualbert *Raffalt*, azután a híres állatfestő Otto von *Thoren*, majd a kiváló történ-

rében dolgozgatva, a szolnoki népélet első magyar művészi ábrázolójává s a szolnoki táj szépségeinek első felfedezőjévé válik és legsikerültebb alkotásainak egész sorát teremti meg ott. Majd *Spányi* Béla, aki különben is szolnoki születésű, *Tölgyessy* Artúr, kinek számos hangulatos képe szolnoki, sőt járt még ott az öreg *Ligeti* Antal is, majd *Aggházy Gyula, Bruck* Miksa, *Edvi Illés* Aladár, *Kacziány* Ödön, *Mednyánszky* László báró, *Koszta* József, *Kosztolányi Kann* Gyula, a szolnokmegyei Jászapáti nagyhirü művésze *Vágó* Pál, végül *Knopp*, *Nádler*, *Paczka*, *Pataky*, *Zempléni* Tivadar és az újabb nemzedékből *Perlmutter* Izsák következnek. De időközben már ott

vannak Bihari Sándor és Fényes Adolf, akik már komolyan foglalkoznak egy művész-kolónia gondolatával, amiben csakhamar segítőtársaik lesznek az akkori fiatal, de máris jóhírű nagytehetségű tájképfestők: Mihalik Dániel, Szlányi Lajos, Pongrácz Károly, akikhez még több művészünk is csatlakozik s a kultuszminisztertől egy művésztelep felállítását kérik. Szerencsére, a nagy koncepciójú *Wlassics* Gyula akkor a minszter és művészeti előadója a lelkes művészbarát K. *Lippich* Elek, a szolnoki főispán pedig közeli rokona, *Lippich* Gusztáv s így, míg az előbbiek az állami támogatást biztosítják, Lippich főispán a szolnoki társadalmat szervezi meg egy művészeti egyesület megalakítására, teremt ott a művészet iránt való nagy lelkesedést, amely megkapja a vármegye egyik nagybirtokosát, az európai hírű műgyűjtő és művészeti szakértő *Kohner* Adolfot, majd pedig a Pettenkofenék és a korábbi szolnoki magyar művészek által már felkeltett művészeti érdeklődés hangulatában maga *Szolnok* város közönsége is lelkesen csatlakozik, felajánlván a Tisza és a Zagyva egybeömlésénél, a régi szolnoki vár helyén egy mintegy 1700 négyszögöles telket, melyen azután a fentiek együttes áldozatkészségéből felépült két — egyenkint hat műterem — lakásos művészház, míg a kertet a mecenás *Kohner* Adolf gyönyörűen parkiroztatja, majd ugyancsak *Kohner* évi 1500 koronás ösztöndíjat alapít, melyből évente három fiatal tehetséges művész dolgozhat Szolnokon.

1902 június 29-én nagy ünnepségek keretében megnyilik a művésztelep s csakhamar beköltöz-

SZENTGYÖRGYVÁRI GYENES LAJOS: *Csendélet*

nek az első törzstagok: Bihari Sándor, Fényes Adolf, Mihalik Dániel, Pongrácz Károly, Szlányi Lajos, Zombory Lajos, a kiváló állatfestő, rövid időre Hegedüs László, majd pedig Olgyay Ferenc, mind csupa elsőrendű magyar művész már akkoriban is. *Bihari* Sándortól kezdve, aki szolnoki képeivel világsikert aratott s aki művészete legjavát onnan merítette, — egytől egyig egymásután nyerték el a legnagyobb magyar művészeti díjakat és egyéb kitüntetéseket, sőt számos külföldi elismerést is szereztek.

Fényes Adolf

vannak *Bihari* Sándor és *Fényes* Adolf, akik már komolyan foglalkoznak egy művész-kolónia gondolatával, amiben csakhamar segítőtársaik lesznek az akkori fiatal, de máris jóhírű nagytehetségű tájképfestők: *Mihalik* Dániel, *Szlányi* Lajos, *Pongrácz* Károly, akikhez még több művészünk is csatlakozik s a kultuszminisztertől egy művésztelep felállítását kérik. Szerencsére, a nagy koncepciójú *Wlassics* Gyula akkor a minszter és művészeti előadója a lelkes művészbarát K. *Lippich* Elek, a szolnoki főispán pedig közeli rokona, *Lippich* Gusztáv s így, míg az előbbiek az állami támogatást biztosítják, Lippich főispán a szolnoki társadalmat szervezi meg egy művészeti egyesület megalakítására, teremt ott a művészet iránt való nagy lelkesedést, amely megkapja a vármegye egyik nagybirtokosát, az európai hírű műgyűjtő és művészeti szakértő *Kohner* Adolfot, majd pedig a Pettenkofenék és a korábbi szolnoki magyar művészek által már felkeltett művészeti érdeklődés hangulatában maga *Szolnok* város közönsége is lelkesen csatlakozik, felajánlván a Tisza és a Zagyva egybeömlésénél, a régi szolnoki vár helyén egy mintegy 1700 négyszögöles telket, melyen azután a fentiek együttes áldozatkészségéből felépült két — egyenkint hat műterem — lakásos művészház, míg a kertet a mecenás *Kohner* Adolf gyönyörűen parkiroztatja, majd ugyancsak *Kohner* évi 1500 koronás ösztöndíjat alapít, melyből évente három fiatal tehetséges művész dolgozhat Szolnokon.

1902 június 29-én nagy ünnepségek keretében megnyilik a művésztelep s csakhamar beköltöz-

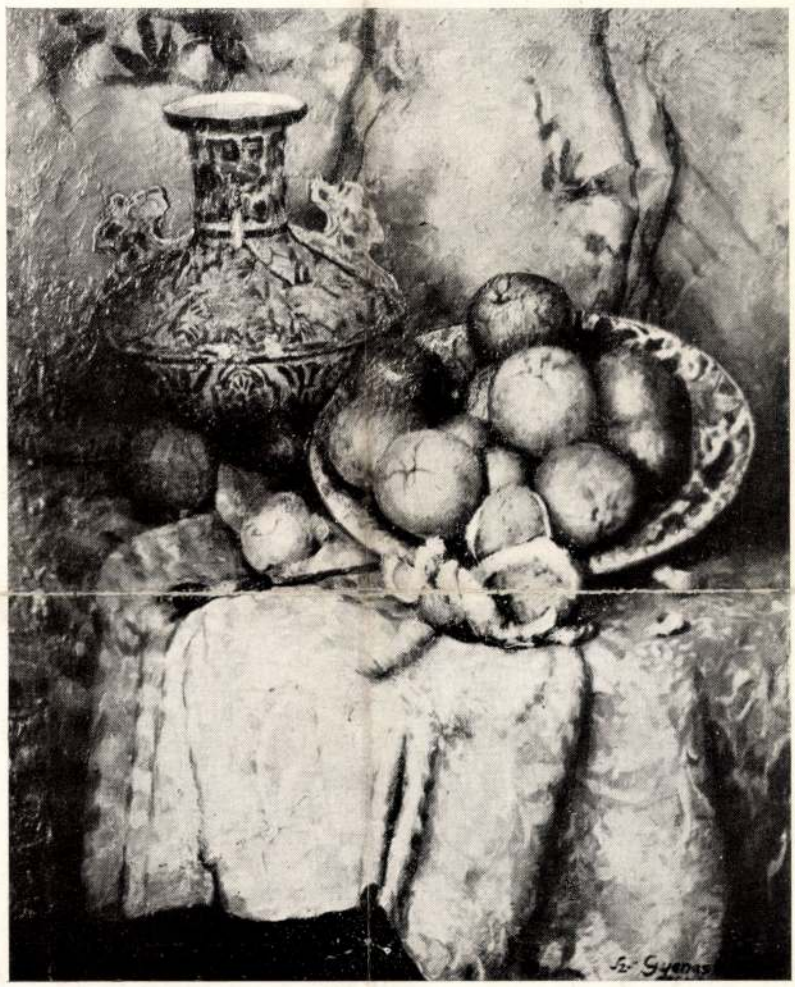

SZENTGYÖRGYVÁRI GYENES LAJOS: *Csendélet*

nek az első törzstagok: Bihari Sándor, Fényes Adolf, Mihalik Dániel, Pongrácz Károly, Szlányi Lajos, Zombory Lajos, a kiváló állatfestő, rövid időre Hegedüs László, majd pedig Olgyay Ferenc, mind csupa elsőrendű magyar művész már akkoriban is. *Bihari* Sándortól kezdve, aki szolnoki képeivel világsikert aratott s aki művészete legjavát onnan merítette, — egytől egyig egymásután nyerték el a legnagyobb magyar művészeti díjakat és egyéb kitüntetéseket, sőt számos külföldi elismerést is szereztek.

ternek csodálatos egyéni harmóniája: a szolnoki művészetnek letagadhatatlanul meg van a maga sajátos *magyar stilusa*, s így a szolnokiak művészete ma valóban egyik nemzeti büszkeségünk.

Ime, idáig fejlődött a művésztelep huszonötév alatt, világítsunk most már reá egy pillanatra egy kis kézi villanylámpással a szolnoki művészet egész történetére, melyben nem utolsó érdekes jelenség az, hogy — akárcsak sok más magyar kincsünket is — Szolnokot is a művészet számára idegenek fedezték fel és pedig egy osztrák dragonyos tiszt, *Pettenkofen* Ágost és őt követő honfitársai. Történt pedig ez a mult század ötvenes éveinek elején, amikor a külföld szemében még igazán ismeretlen, barbár ázsiaiak voltunk, de Pettenkofen, a magyar vásári jelenetek örökéletű nagymestere Szolnokon festett képeivel reáirányítja erre a kis mezővárosra az egész müvelt világ figyelmét s több-kevesebb megszakítással közel harminc évig marad Szolnok festője, miközben egyéb képeivel is világhírre tesz szert. Az ő révén kerülnek azután a 60-as évek elején oda Leopold Carl *Müller*, Gualbert *Raffalt*, azután a híres állatfestő Otto von *Thoren*, majd a kiváló történelmi festő Heinrich *Lang* és felesége, a nagy tehetségű Tina *Blau* és még több, náluknál kisebb jelentőségű osztrák festő, akik keresztül-kasul festegetik a szolnoki uccákat, vásárokat, cigányokat, a szekeres parasztgazdákat, a lóvásárokat s a közeli tájakat is.

A külföldi festők szolnoki híre nyomán csakhamar magyar festők is jelentkeznek, elsőkül 1875-ben a cigánytipusokat kedvelő *Böhm* Pál és *Deák-Ébner* Lajos, aki Pettenkofen és társai kö-

FÉNYES ADOLF: *Vízhordó asszonyok*

rében dolgozgatva, a szolnoki népélet első magyar művészi ábrázolójává s a szolnoki táj szépségeinek első felfedezőjévé válik és legsikerültebb alkotásainak egész sorát teremti meg ott. Majd *Spányi* Béla, aki különben is szolnoki születésű, *Tölgyessy* Artúr, kinek számos hangulatos képe szolnoki, sőt járt még ott az öreg *Ligeti* Antal is, majd *Aggházy* Gyula, *Bruck* Miksa, *Edvi Illés* Aladár, *Kacziány* Ödön, *Mednyánszky* László báró, *Koszta* József, *Kosztolányi Kann* Gyula, a szolnokmegyei Jászapáti nagyhírű művésze *Vágó* Pál, végül *Knopp*, *Nádler*, *Paczka*, *Pataky*, *Zempléni* Tivadar és az újabb nemzedékből *Perlmutter* Izsák következnek. De időközben már ott

Gonda Béla ifj.: A jubiláns szolnoki művésztelep. Képzőművészet 1927. 3. füzet 13-14. kép

Kacziány Ödön
Jelmezes mulatság a szabadban, olaj
Kelő hold az Adrián, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 17 l.

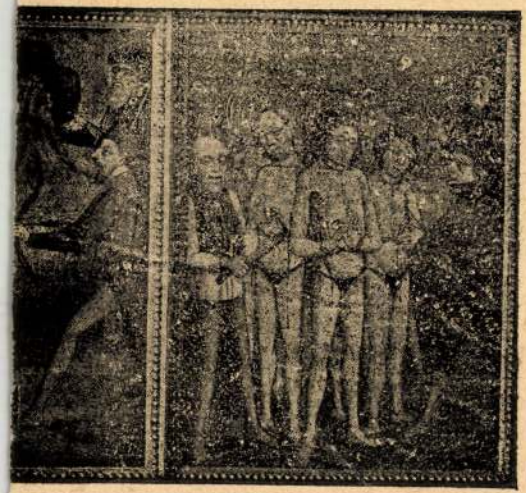

ül: Vértanusági jelenetek.

Kacziányi Ödön
festő

M.D.K.

Méltatás.

Bessenyey Albert: A tájképfestés a XVII. században. 1971.
Bp. 1910.

Kaczianyi Ödön
festő

M.D.K.

Méltatás.

Berzeviczy Albert: A tájképfestés a XVII. században 206 l.
Bp. 1910

MDK

Kacziány Ödön

Veth, Cornelis: De Nieuwe Courant. 1921. ápr. 27.

MDK

Kacziány Ödön

N.Szal. XLIX. csop.kiáll. 1926. jun. 1 1.

MDK

Kacziány Ödön

KÜT II. kiáll. N. Szal. 1925. márc. 1.

2 l.

MDK

Kacziány Ödön
Pieta, festm.

VU. 1911. 58. évf. 14.sz. 269 l.
A Képzőműv. Társ. tavaszi kiáll. Képek.

Kacziány Ödön

Genda Béla:
Szolnok a művészetben. Bp. 1927. 21 l.

Kacziány Ödön

LXII. csoportkiáll. 1926. szept. 1 l.

K. Kol.

Kacziány Ödön festő

M.D.K.

Petőfi illusztrátor

Nagy Bursa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 150 l.

Kacziány Ödön
festő

M.D.K.

Petőfi költeményeinek illusztrátora

Nagy Lőrinc: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 154 l.

M. D. K

KACZIÁNY Ödön Pesthő

Az Operaház nézőterének Lotz-
freskóit restaurálja 1912.

Ybl Ervin: Ybl Miklós 174.,

M.D.K.

Hacziany Ödön
festő

Dósa elméleti és gyakorlati tudásáról az elragadtatás hangján emlékezik meg.

M. Kiss Pál: Dósa Géza
M.M.M. Évkönyve 1952, 171 l.

Kaoziány Ödön
festő

M.D.K.

Dósával a nemzethőri tárlaton találkozott.

M. Kiss Pál: Dósa géra
M.M.M. Évkönyve 1952, 167 l.

Kacziány Ödön
festő

MDK

A vármegyék számára festett Kossuth képek festői
között ott van Kacziány Ödön is.

Vayer Lajos: A Kossuth kultusz a magyar művészetben
M.M.M. Évkönyve 1952. 18 l.

Kacsiány Ödön
festő

M.D.K

A művészet fejlesztése érdekében döntő fontosságúnak
ítéli a külföldi művek másolását.

Ládor Anna : Kiss Bálint

M.M.M. Évkönyve 1952. 25. l.

Kacziány Ödön festőművész
Zárdaromok
Magyar müvészet a párizsi kiállitáson
Mücsarnok, Bpest, 1900 junius 17. 315. l.

Genthon AZEFK, 13—14. l. (18. kép.) — Lepold—Lippay 37. l. — Lepold Katalógus 41. sz.

KEHELY,

aranyozott ezüst, vésett dísszel. Talpán Krisztus feje, Mária feje és a négy evangélista ülő alakja. A szár felső részén: AN. 1656. Reneszánsz stílű.
Mag. 15·5 cm.
Magyar munka, 1590 körül.
Síma ezüst patenával.
Csere az újbarsi plébánia-templomtól, 1913.
Lepold Katalógus 44. sz.

Kacziány Ödön festőművész
Szépm.Muzeum I.Grafikai kiállitása
1907 február
Golgotha

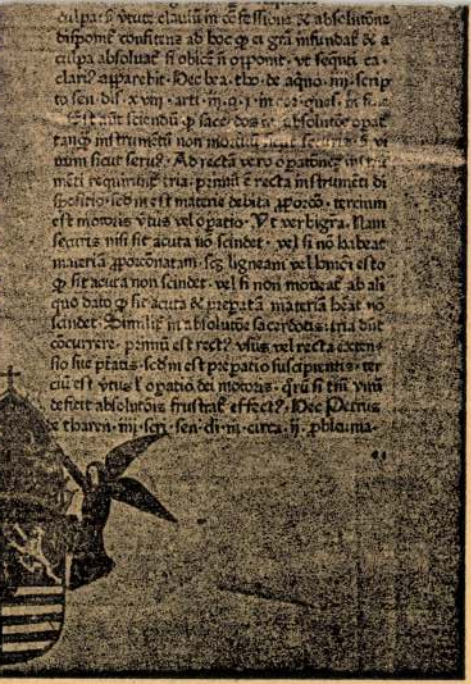

Pantheologia ... (Lövöldi Corvina-ősnyomtat-
7. 34a. lap.

Kacziány Ödön festőművész
~~Osztrák-~~Magyar ~~monarchia~~ művészetnek ki-
~~állitása~~ Oroszországban.
Mücsarnok, 1899, 4o5 l.

Tag für Denkmalpfle

Stuttga

Unter Hinweis auf die Wichtigkeit de
die aus beiliegender Tagesordnung zu erseh
schuß, zur Entsendung eines Vertrete
einzuladen mit der Bitte, eine eventuell
baldmöglichst mitteilen und beilieg
Stuttgart benutzen zu wollen.

Der ge

Geh. Rat, Pr

Druck: C. F. Müllersche Hofb

Kacziány Ödön festőmüvész
Golgotha, vizf.
A Szeged-városi muzeum festményeinek és szobrainak jegyzéke

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
70 /1917 szám
917 jan. 16 19 n.

A vallás- és közoktatásügyi m
20-án 13916/1916. eln. szám a
hivatalhoz intézett rendeleté

Sándor József vajdah
segélyt engedélyezvén, utasit
fent nevezettnek kellően bély
alap terhére kiadáskép számol
teri osztálytanácsos, elnöki

A hivatalos más

Kacziány Ödön festőmüvész
Fogfájós irnok.Olajf.
Hazafelé.Olajf.
Éjjeli épitkezés.Olajf.
Oceánhajó égése.Olajf.
Tüz a malom mögött.
Kelenföldi Müvészek kiállitása.
1915.február

en. A miniszter rendeletéből
nácsos.

A MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZ

MŰEMLÉKI ORSZÁGOS BIZOTTSÁG
1927. szám.
Érk.: 1927. évi ápr. hó 20. n.

Kacziány Ödön festőművész
Tüz a malom mögött. Olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
8 /1917 szám
Érk.: 917 év 1 hó 5 n.

A vall.és közokt.m.kir.min
sz.a.kelt és a IX.ker.állan
másol

A budavári egyko
folyó év szeptemberében fo
költségeire Kettőszázhetve
lyezvén, utasitom az állam
lékek Orsz. Bizottsága eln

Kacziány Ödön festőművész
Oceánhajó égése, olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

lójában kiadáskép számolja el.-

A hivatalos másol

igazgató

Kacziány Ödön festőmüvész
Óceánhajó égése, olajf
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
9 /1917 szám
Ét.k.:917 év I/5 hó n.

A vall.és közokt.m.kir.ministe
sz.a.kelt és a IX.ker.állampén
másol

Utasitom az államp
róm.kath. templom helyreálli
fejében Egyezerhatszáznyolcv
lékek Orsz. Bizottsága elnöke
számolás kötelezettsége melle
tárcám fentmegjelölt alnaplój

szénkereskedőknek a mult évb
leszállithatják.-

Felhivom ennélfogva
szénkereskedővel, akivel a ta
alkuegyezménye, szerződése, v
s szólitsa őt fel, hogy a fen
álló iskola, hivatal, intézet
lehetőséghez képest egész uen
leszállitását biztositsa.

Ha az illető szénke
ben vállalná, vagy vállalni e
séges, vagy a már eszközölt,
mitásával még fennaradó szén

A Műemlékek Orsz. Bizottságának

Kacziány Ödön festőművész
Éjjeli épitkezés, olajf
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

Országos Bizottságának

Budapest.

ogy, a várban elhelyezett Rapid hút
lott és teljesen használhetlenné
gállapítás, a szerint a láncon el-
, a csövek elromlottak és gumni
nyag hiánya miatt azt rövidesen
elettel kérem tehát szíveskedjék
telelő munkaerők által a hút
kintve, hogy a Rapid hút szerkezeté-

Kacziány Ödön festőművész
Hazafelé, olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

Kacziány Ödön festőmüvész.
Nephente /A bánat felviszi a töviskoszorut a mennyekbe/
Olajfestmény.
A Szegedi Képzőmüvészeti Egyesület kiállitása.
1900 szeptember 16.

A Dunántúlnak vannak egészen rejtett, jól védett zugai, amelyek folyóközökben, mocsarak vagy völgyek közé zárva különlegesen fejlődtek. Ilyen a Dráva alsó folyásánál az *Ormánság*, a Duna mellett a *Sárköz* és Zalában a *Göcsej*.

E sokféle táj között nincsen egyetlen hasonló sem. Majd a lösz hiányzik, majd meg a homokból, kaviesből van a kelleténél több; egyik helyen sok, másik helyen megbízhatatlan a csapadék-mennyiség. Itt bőséges a talajvíz, sok a forrás, amott túlságosan száraz a talaj. A lápokat majd bükkerdőségek, majd tölgyrengetegek veszik közül, másutt meg, mint pl. a Sárrét, fátlan mezőségbe megy át. Ez az oka annak, hogy tájképileg a legváltozatosabb képet nyújtja. S mégis *mezőgazdasági táj*.

Kedves képet adnak a balatoni felvidék *vulkános kúpjai*, az egykori vulkános kitörések után visszamaradt kúpalakú hegyek, aljukon híres szőlő- és bortermeléssel.

Az összeszabdalt, nyugtalan domborzatot csak Ny-on váltja fel a nyugodtabb Lajta, Rozália és Kőszegi-*hegység*

TMÉNYEK

MÁRIA KORONÁZÁSA
Szoldatits Ferenc műve.
69×46 cm.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MELLKÉPE
Magyar munka, XIX. század.
Tondó, átm. 42·5 cm.

SZENT IMRE

SZENT ERZSÉBET
Magyar munkák, XIX. század. Félkörű felső záródással.
Egyenkint 37×26 cm.

FŐPAPI CÍMER

FŐPAPI CÍMER
Magyar (?) munkák, XIX. század.
Egyenkint 51×44 cm.

CÍMER fehér ékkel
Magyar munka, XIX. század.
Tondó, átm. 15·5 cm.

Kacziány Ödön festőművész
Este a lussini révben.Olajf.
Pipára gyujtó.Olajf.
Castéllo di Mare.Olajf.
A csodarabbi.Olajf.
Hold kelte az Adrián.Olajf.
Borbereki ház.Olajf.
Este a faluban.Olajf.
Magyar vitéz.Olajf.
Hold kelte a pyramisoknál.Olajf.
Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
19oo szeptember 16.

Háromkirályok imádása. (Belső jobb alsó.)

Kálvária. (Külső jobb felső.)

. kép. *Osztrák festő, 1440 körül: Szent István vértanu megkövezése.*

MDK

Kacziány Ödön, sz. Marosvásárhely 1852

Bujdosó hold, ~~olaj~~ lemez-papir

Arad város nyilv. képtárában elhelyezett festmények és rajzok jegyzéke. 24 l.

Kacziány Ödön, sz. Marosvásárhely 1852

Krisztus sirbatétele, olaj

Arad város nyilv. képtárában e/ helyezett festmények és rajzok jegyzéke. 24 l.

Kacziány Ödön

Az olajfák hegyén, olaj

A Nemzeti Szalón első máramarossziget kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 12 1.

k között sok szalmafedeles akad, kis
ác nélkül. Sok a magas, nyitott pajta,

on/

ri egyház filiája. 1731-ben még csak
tü) kápolna ~~áll~~, melyet 1758-ban bővi-
irodalom szerint 1787-ben épült. A
anonica Visitatio emliti a Szt.Márton
cz" templomát, valamint több egyházi

épitve.

llegtelen, stilus nélküli épitmény,
i tor~~ony a templom főpárkányának magas-~~
~~letve visszaugrik~~, Az egyeneszáródásu
négyzetes és feljebb egy félkörives
~~vidomu~~ hajó mindkét oldalán két-két ha-
~~dongaboltozat, két pillértől tartott-~~

Kacziány Ödön
Elhagyott harcztér, olaj

Magyar Képzőművések segítő Bizottsága. Művészeti kiállítás, 1914. 4 l.

Homokterenye /Baranyainé/

nélküli; berendezése jelen

Irodalom: Mocsáry I. 163,

Nep. Szt. János-szobor.
Barokk. Kő, XVIII. század.
harangláb.

Tanácsház /Volt Fáy-kuria/
Épült a XIX. század elején
épület, a falu északi végé

Irodalom: Borovszky 53 l.

Volt Lieszkovszky-kuria.
Épült a XIX. század elején,
nagy gazdasági udvar, végé
pos tornáccal. Később a Cs

Kacziány Ödön
festő

M.D.K.

Fürdik a holdvilág az égtengeren
versegközti képek.

Nagy Imre: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 154 l.

Kacziány Ödön
festő

M.D.K.

Elpusztuló kert ott a vár alatt
szövegközti kép

Nagy Zsuzsa: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 155 l

Kaczány festőmüvész
Téli tájkép
Tárkányi Jenő gyüjt. pótkatalógusa, 1919

Bankcidjának

Molleskiego

Megint influenzás vagyok.

A.

Kacziány Ödön festőművész
Fogfájós irnok, olajf.
Kelenföldi Művészek kiállitása
Bpest,1915 február

M.D.K

Kacsiány Ödön
festő

Tájképi illusztrációi.

Nagy Lajos: Petőfi illusztrációk.
M.M.M. Évkönyve 1952, 149 l.

H. D K.

KACZIÁNY Ödön festő

Eger ostroma 1913

Aradi Történ. 323. l

MDK

Kacziány Ödön

Magyar művészek az anversi kiáll. Műcsarnok, 1898, 55 l.

MDK

Kacziány Ödön

Ne vigy minket a kisértetbe

Nagy.művészet - lev.lapokon. Műcsarnok, 1899. 31. sz. 472 l.

Kacziány Ödön
Kopott csárda, olaj
Pásztortüz, olaj
Est, olaj

Szent-György-Czéh XLVI.művészeti aukciója. A Gyüjtő.
X.évf. 2.sz. 3 l.

647 336

elen.

gye történeti névtára. I. kötet, Vác,

Teljesen megujitva.

MDK

Kacziány Ödön
Női arckép, olaj

KUT 1907/8. téli kiáll.

MOK

Kacziány Ödön 1x

Eggenberger aukciói I. 15 l.

MDK

Kacziány Ödön

Nagypénteki vizió, festm. repr.

Képzőművészet, 1932. 203-204 l.

MDK

Kacziány Ödön

Szépm.Muz. Évk. Bp. 1935. VII. 178 l.

MDK

Kacziány Ödön

n: Müterem-hirek. Müvész-Élet 1932. nov.2.

MDK

Kacziány Ödön

Kézdi-Kovács:
A Nemz.Szal.-ban. Uj Idők, 1895.I. 17.sz. 322 l.

MDK

Kacziány Ödön

Kézdi-Kovács: A Nemz.Szal.-ben. Uj Idők, 1895. I.17.sz.
328 l.

Kacziány Ödön
Holdkelte a pyramisoknál, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. május. 13 l.

Kacziány Ödön

Holdkelte az Adrián, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc. 13 l.

Kacziány Ödön
Parasztfej, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
14 l.

Kacziány Ödön
Az utolsó ut /A halál-ciklusból/, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 7 l.

Kacziány Ödön
Kibukkanó hold, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 21 l.

Kacziány Ödön
Vén asszony, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
9 l.

Kacziány Ödön
Golgotha, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc. 11.1.

Kaczián y Ödön
Pipára gyujtó, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc. 12 l.

Kacziány Ödön, 1852-1933

Tengeri táj, olaj

Árverési Közlöny, 1936. máre. 2. rendk.sz.

4o 1.

Kacziány Ödön
A király esküje, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
1920. ápr. 7 l.

Kacziány Ödön

Magnitudo Mortis

O.M.K.T. 1925. május. 2o · 1.

Kacziány Ödön

Arckép

O.M.K.T. 1925. május. 2o 1.

Kacziány Ödön

"Holdas éj az utczán, a Dunán, a tenger
ren"

Az 1904-iki téli tárlat. 4 l.

Kacziány Ödön, sz. 1852.
A müvész önarcképe, szén

M.Szal. III. zuko. 1924. 7 l.

M. D. K

KACZIANY

Az 1899 -i oroszországi osztrák - magyar kiállitáson szerpel

Magy. or. iparmüv. tk.
Weinernő: Orosz kapcs. 152.l.

Kaciány Ödön
Krisztus, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906. 4 1

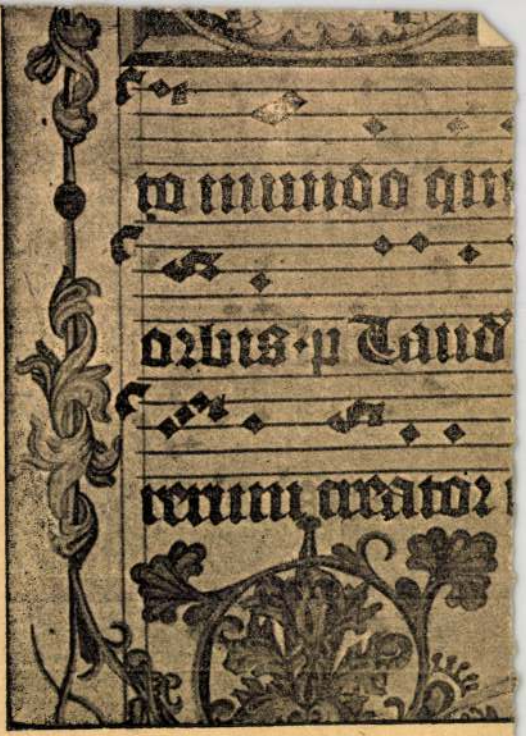

298. kép. *2. Antiph*

Kacziányi Ödön
festő

M.D.K.

Bujdosó hold.

Aradjégyz. III. terem, 58 sz. 24 l.

Kacziány Ödön

A Megváltó, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállítása. XXX vidéki kiáll. 1907. 8 l.

524

éa szentélyben kivül kétboltszakaszos
: között kupolasüvegboltozat. Egy iv
tömör fal mellvédje hullámvonalu. Bábos

ária mennybevitele, három-három kompo-
zött. Felül, a tört párkányon vázák,
Copf stilusu tabernákulum mellett egy-
ra. Szószék rokoko kartusokkal, elől
sugár és felhőkoszoruban Szentlélek (1000 k.)
: Magyar szentek: István, László, Imre,
felül Mária. Baloldali mellékoltár "tót"
, Flórián, Borbála, Bor.Szt.Károly,
Az egész templom kifestése barokkori,
entélyboltozat Szentháromság freskója

tye, egyik szekrénye barokk. XVIII. szá-
(Dalmatika)
istbrokát miseruhák, közöttük Migazzi

Kacziány Ödön
Kastély holdfényben, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX.vidéki kiáll. 19o7. 6 1.

földszintes, 1800 után. Az udvari
szalagos tornáccal.

Kacziány Ödön
Holdas est, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 1907. 4 l.

518

= kumír vitte

pzaton rozettákkal diszitett lábazati
kenyedő, palmettás fejezetü pillér
zkedik el a szoborcsoportozat. A talap-

NAK / BUZGÓ / AJÁNLÁSÁBÓL / 1844 évben.

erg-kastély/
I. században a Stahremberg-család szá-
d Richárd átalakittatta, 1879-ben
ttette.

ett. Földszintes, igen rossz állapot-
ornya romos, ablakai, ajtói hiányza-
is része lakható.
akos torony áll s ehhez kapcsolódik
blak + /1/ félkörives bejárat + 6
záróköves bejárat + 6 ablak. Végig

Kacziányi Ödön
festő

M.D.K.

Krisztus sisbadétele

Avadjegyz. III. terem 57 sz: 24 l.

Kacziány Ödön

Beszélő árnyak

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április.

10 l.

ANNO

Kacziány Ödön
Táncosnő

Tavaszi Tárlat, Mücsarnok, 1932, április
20 ~~19~~ 1.

Kiegészítésképen még megemlítjük, hogy a múzeum középkori köveinek értékes gyüjteménye ez idő szerint a bazilika déli oldalán van elhelyezve, egy XV. századi miseruha gyönyörűen hímzett keresztje meg egy hasonló korú pompás palást a főszékesegyház kincstárába vitetett át, hogy az egyes gyüjtemények lehetőleg egységes képet nyujtsanak.

*

Az éremgyüjtemény zömét a kegyérmek és a történeti érmek sorozata teszi ki: a számbelileg

Kacziány Ödön

A Orth-kastély holdvilágnál

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 22 l.

Proctor = Proctor, Robert: An Index to the early Printend Books in the British Museum. London, 1898.

Radisics Ipolyi = Radisics Jenő: Képes kalauz Néh. Ipolyi Arnold nagyváradi püspök gyüjteményéhez. Bp. é. n. (1887.)

Radó Esztergom = Radó Polikárp: Esztergomi könyvtárak liturgikus kéziratai. A Pannonhalmi Főapátsági Főiskola 1940/41. Évkönyve. Pannonhalma, 1941. 86—142. l. (Különlenyomat is.)

Radó Index = Radó, Polycarpus: Index Codicum Manu Scriptorum Liturgicorum Regni Hungariae Bp., 1941. (Orsz. Széchényi Könyvtár Kiadványai. XIV.)

Ramboux = Catalog der nachgelassenen Kunst—Sammlungen des Herrn Johann Anton Ramboux. Köln, 1867.

Rényi = Rényi Rezső: Az esztergomi prímási kép- és metszettár s annak műirodalma kultúrtörténeti szempontból. Bp. 1879.

Sujánszky = Sujánszky, Antonius: Catalogus bibliothecae Joannis Cardinalis Simor. Strigonii, 1887.

Tört. Főcsoport = 1896-iki ezredéves országos kiállítás. A történelmi főcsoport hivatalos katalogusa. Bp. 1896.

Van Marle = Van Marle: The development of the Italian Schools of Painting. Hága,

Kacziány Ödön
Templom, belseje

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
23 l.

Kacziány Ödön
Kelő hold Veneziában, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 16 l.

Blasius Höfel 1839-ben elárverezett bécsújhelyi, Lemann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből. A stílus és a méret valószínűvé teszi, hogy a következő két oltárszárnyhoz tartozik. Höfelnél is így volt összeállítva.

Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde... Wien, 1839., 13. szám. — Frimmel: Lexikon der Wiener Gemäldesammlungen. II. kötet, München 1914., 175—176. l. — Pigler Evag 131—132. l.

MAGYAR (?) FESTŐ, 1440 körül

1. *Királyok imádása* (10. kép)

(Belső kép.)

2. *Két férfi szent mondatszalagokkal*

(Külső kép.)

Fa, tempera, 92×92 cm.

Restaurálta mindkét oldalát Nikássy Lajos, 1934. A festő az osztrák Albert-mesterhez áll közel.

Kacziány Ödön MDK

Résztvett az okt.27-én tartott ülésen.

Az Orsz.Magyar Képz.Tárulat választmányi ülése.
Mücsarnok.1901.26.sz.333.l.

Kacziány Ödön MDK

Résztvett a nov.25-én tartott ülésen.

Az Orsz.Magyar Képz.Társulat választmányi ülése.
Mücsarnok.19o1.3o.sz.367.l.

Kacziány Ödön MDK

Önarcképét a Nemzeti Szalon őszi kiállitásán megvette Ernszt Lajos.

A Nemzeti Szalonból.
Mücsarnok.1901.26.sz.332.l.

Kacziány Ödön MDK

A Grafikai Egyesület alakuló gyülésén megjelentek között emlitve

Mücsarnok.1901.8.sz.134.l.

MDK

Kacziány Ödön, festő; r. 1852

„Mors Imperator" Fa.-

Ernst Muz. aukciói, XXV-XXV. - 27. l.

MDK

Kacziány Ödön, festő.

A Gellért éjfélkor. 1908. 4000 kor.-ás társ.dij.

OMKT-Vánd.kiáll. 1910 szept.8-dec.27-ig.

Kitünt. müv. lajstr.- Hornyánszky V. kny. 64.l.

MDK

Kacziány Ödön, festő.

Holdas éj a tengeren. Of.
Alkony Lussinnál. "

OMKT – Vándorkiáll. 1910 szept. 8 – dec. 27-ig.
TM. – Stornyánszky V. kny. 78. l.

MDK

Kacziány Ödön, festő.

Weinz. Dal II. autke. - 16. l.

NDK

Kacziány Ödön, Lelő (1852-1933)

Holdas táj. (kart. ol.)

Lepold-Lippay, 57. l.

Tűz. (vás. ol.)

Gerevich, PA. 254. l. - Lepold-Lippay 57. l.

Magy. Lépések. XIX-XX. sz. 43. l.

MDK

Kacziány Ödön, festő (1852-1933)

Nagypéntek (vász. ol.)

Gerevich: Az Ujs. 1916 jul. 20, 4. l.
Gerevich: PA, 254 l. – Lepold-Lippay 57. l.

Magy. képek. XIX–XX sz. 43. l.

./.

Kacziány Ödön, festő.

Pásztortüz,	of.-
Holtak szigete,	"
Naplemente,	"

Árv. Közl.193o jun.3. rk.sz.-54.aukc.-23,24.l.

M. D. K.

KACZIÁNY Ödön Jeskő

Vita longa ars brevis. (Repr.)

Bvák. Tárgymut. Bp. 1885. 58., 140 l.

MDK

Kacziány Ödön

Holdas éj a tengeren, olaj

Vásárlások a Képzőm. Társ. 19o5. kiáll.
Művészet, 19o5. 4.sz. 278 l.

MDK

Kacziány Ödön
Alkony, olaj
Magános fa, "

Műcs. 1905-6. téli kiáll. kat. 35 l.

MDK

Kacziány Ödön

A megváltó, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.
1.

1.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Misztikus hangulat, vizf.

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.euk.
36 l.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Holdvilágos táj, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
22 l.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Holdvilágos táj, of.

Sziget a tengerben, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. sukc.

23 l.

M.O.K.

Kacziányi Ödön festő

Bp. I. Kelenhegyi út. 12. A Fészek club tagjai 1908-tól.

A Fészek" ... tagnévjegyére. Bp. 1928, 33

Kacziány Ödön MDK

A magyar művészet képviselői között a Nemzeti Szalon Kossuth utcai helyiségében 1901 febr.16-án megnyilt internacionális tárlaton.

Műcsarnok.1901.8.132.1.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Naplemente, festm.

Alkonyat a tengeren, festm.

A pipa, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

1.

18

. Kacziány Ödön

MDK

N.Szal. vezetőségi tagja.

IV. Tavaszi Szalon katalógusa, 1929, máj. 3 l.

gyemeletes, 2+1+3+1+2 tengelyes. Egy-
lü, átalakitva.
1780 körül.)

MDK

Kaczián y Ödön, 1852-1933.

Pásztortüz

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 16 1.

MDK

Kacziány Ödön

Lussinpiccolo éjjel, of.

Szépmiv. Muz. uj szerzemények. 1946.

Kacziány Ödön MDK

(1852-1933).

Miskolcon 1943-ban Szépmův. Muzeum kiállitásán nereplő" képe:

„Szellemi lakoma." Olaj falemezre 31.1 x 59.8 cm. Vétel 1937. Ltsz 7140

Csánky Dénes: A magyar festénet mesterei. (kiáll. kat.) Miskolc 1943. 14. l.

MDK

„Kacziány Ödön" Jertő

„Üres már a bovos üveg" – Fa

Debrecen város nyilv. Képtárának tárgymutatója

D. 1919. 6. l.

Kacziány Ödön
festő

M.D.K.

A 70-es években a müncheni festőakadémiára került.

Tompa Gabriella: Gregus Imre.

3 l.

M. D. K.

KACZIÁNY Ödön festő

Az Ernszt. Vék Erzsébet-téri kiállító helyiség megnyitó kiállításán szerepel.

Réti István: A magyarországi művésztelep
Bp. 1954. 66. l.

MDK

Kacziány Ödön

Magyar elbvésnek Oroszországban.
Műcsarnok, 1899. 26.sz. 405 l.

MDK

Kacziány Ödön festő

Égő malom

Művészi Interieurök rt. 1. smk. 1917, márc.

5 l.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Naplemente, vászon
Alkonyat a tengeren, vászon
A pipa, vászon

Ernst Múz. 55. emke. 1937. 18 l.

MDK

Kacziány Ödön
Cyprusok alatt, festm. repr.

Vasárnapi Ujs. 17.sz. 1907. 332 1.

Kacziány Ödön

[illegible]

N. Szal. 1. csop.kiáll. 1907. márc.

MDK

Kacziány Ödön

Nichaus: De Telegraaf. 1921. máj. 29.

MDK

Reprodukciók.

Magyarorsz. művészeti csop.-jainak hiv. tárgymutatója. St.-Louisi kiáll. 1904.

1.

MDK

Kacziány Ödön

Kialvó lámpa, olaj

N.Szal. 1.csop.kiáll. 1907. márc.
28 1.

Kacziány Ödön
festő

M.D.K.

235) Nőkendőben

236) Holdapéj

(Somogym. Mur.)

Egyéb körtulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

16 l.

MDK

Kacziány Ödön

Égő város, festm.
Holdfény, "

Biró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy.Müvészet, 1937. 177-78 l.

MDK

Kacziány Ödön

pallida mors, festm.

Tiszadobi hangulatok, akv.

Bíró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

M. D. K.

KACZIÁNY [Gödön] ? festő

Tűzvész

Bernáth: Igy éltünk ... Bp. 1956

400 l.

MDK

Kacziány Ödön

Fodor F: Greguss Imre. Szépművészet, 1943.
lo.sz. 185-89 l. képekkel.

MDK

Kacziány Ödön, 1852-1933.

Naplemente, festm.

Ernst Múz. 51. csk. 1935. márc.
lo 1.

MDK

Kacziány Ödön

illusztráció

Diszes zenemü ... Vas. Ujs. 188o. 51.sz. 84o 1.

MDK

Kacziány Ödön

Magyar dalok illusztrálva. Vas. Ujs. 1882.
20.sz. 313-314 l.

MTDK

MDK

Kaćziány Ödön festőmüv.

Mücsarnok, 1899. 24.sz. 1.
Uj női festőiskolák.

382

Kacziány Ödön

Védszent, tónusos kőnyomat
A karthágói vár, "

A XIX-[illegible] grafikája 1924. június
[illegible] katalógusa 8 lap

MDK

Kacziány Ödön

Fekete J: M. képírók. FN. 1893, 295.sz.

Kacziány Ödön MD K
festő

Endre Béla rajztanára volt Szegeden.
1895-96-ban Rómában többször találkoztak.

Kiss L.:Vás.müv. 61-62.o.

<Kacziány Ödön>

c. ikke

< > A festészet fejlődéséről Magyarország-ban. Kny. Matlekovits: Magyarország az ezredik évben.) 4-r. 11 l. Bp. 1898

Gent (1283)

Kacziány Ödön

65 ~~Herrer Cézár~~. Parasztleány. Olajf. Eladó.
66 ~~Herrer Cézár~~. Tájkép. Olajf. Eladó.
67 **Tull Ödön.** Piac Tunisban. Olajf. Eladó.
68 **Tull Ödön.** Zöldségárús. Vízf. Eladó.
69 **Tull Ödön.** Vásár (Tunis). Olajf. Eladó.
70 **Tull Ödön.** Szent sír. Vízf. Eladó.
71 **Tull Ödön.** Fő-tér Tunisban. Vízf. Eladó.
72 **Tull Ödön.** Zarándokok. Olajf. Eladó.
73 **Romek Árpád.** Csendélet. Olajf. Eladó.

IV. TEREM.

74 **Basch Árpád.** Csepel-szigeti táj. Olajf.
75 **Basch Árpád.** Eső után. Olajf.
76 **Basch Árpád.** Sibica. Olajf. Magánt.
77 **Basch Árpád.** Utca Adah-Kaleh-ban. Olajf.
78 **Basch Árpád.** Toplecz, a Cserna mellett. Olajf.
79 **Bachmann Károly.** Csendélet. Olajf. Eladó.
80 **Bachmann Károly.** Csendélet. Olajf. Eladó.
81 **Basch Árpád.** A besnyői erdőben. Olajf.
82 **Basch Árpád.** Női képmás (vázlat). Olajf. Magánt.
83 **Deák Ebner Lajos.** János bácsi. Olajf. Eladó.
84 **Nyilasy Sándor.** Kertben. Olajf. Eladó.
85 **Nyilasy Sándor.** Tengerpart. Olajf. Eladó.
86 ~~**Góth Móric**~~. Szolnoki vásár. Olajf. Eladó.
*87 **Góth Móric.** Hazafelé. Olajf.
88 **Góth Móric.** Feleségem és leányom. Olajf. Eladó.
89 ~~**Góth Móric**~~. W. K. kisasszony arcképe. Olajf. Magánt.
90 ~~**Edvi Illés Aladár**~~. Hollandi táj. Vízfestmény. Eladó.
*91 ~~**Borúth Andor**~~. Jézus sírba tétele (vázlat). Olajf. Eladó.
92 **Mednyánszky László báró.** Őszi eső. Olajf. Eladó.

Herrer Cézár

40 **Magyar Mannheimer Gusztáv**. A párisi ház. Olajf. Magánt.
*41 **Magyar Mannheimer Gusztáv**. A regélő öreg. Olajf. Eladó.
42 **Magyar Mannheimer Gusztáv**. Quarnero. Olajf. Eladó.
43 **Magyar Mannheimer Gusztáv**. Tanulmány. Olajf. Eladó.
*44 **Kacziány Ödön**. Bujdosó hold. Olajf. Eladó.
45 **Donáth József**. Interieur Brugesben. Olajf. Eladó.
*46 **Vastagh Géza**. Tanyaudvar. Olajf. Eladó.
47 **Skutezky Döme**. Arcképtanulmány. Olajf. Magánt.
48 **Vastagh Géza**. Tyukok a réten. Olajf. Eladó.
49 **Skutezky Döme**. Arckép. Olajf. Magánt.
*50 **Mednyánszky László báró**. Tél. Olajf. Eladó.
51 **Mednyánszky László báró**. Havas. Olajf. Eladó.

III. TEREM.

52 **Boemm Ritta**. Kissvábhegyi részlet. Olajf. Eladó.
53 **Boemm Ritta**. Kissvábhegy. Vízf. Eladó.
54 **Boemm Ritta**. Csöndes sarok. Vízf. Eladó.
55 **Boemm Ritta**. Interieur. Olajf Eladó.
*56 **Boemm Ritta**. Őszi rózsák. Olajf. Eladó.
57 **Boemm Ritta**. Kinai mese. Olajf. Eladó.
58 **Kacziány Ödön**. Csendélet. Olajf. Eladó.
59 **Kacziány Ödön**. Éjjeli építkezés. Olajf Eladó.
60 **Kacziány Ödön**. Hajnal az Adrián. Olajf. Eladó.
61 **Skutezky Döme**. Rézhámorból. Olajf. Eladó.
*62 **Herrer Cézár**. Gitározó nő. Olajf. Eladó.
63 **Herrer Cézár** O.thon. Olajf. Eladó.
64 **Herrer Cézár**. Vásár. Olajf. Eladó.

Képtöm. Társ. 1909/10. téli
kiáll. Eat.

Kacziány Géza
Kiss György

K

Vas. Ujs. 1874/540. l

— **Művészeti ösztöndijak.** A közoktatási miniszter a képzőművészetek gyarapitására 1874. évre megszavazott javadalom rovására ~~Bruck Lajos~~ festésznek 500, ~~Aggházy Gyula~~ festésznek, Kiss György és Szász Gyula szobrászoknak külön-külön 400, ~~Gerster Kálmán~~ épitésznek és Pásztor Ferencz fametszőnek, továbbá ~~Baditz Ottó~~, ~~Greguss Imre~~, ~~Halmai Andor~~, ~~Hegedüs István~~, Kacziány Ödön és Szontagh Géza festészeknek, valamint Myskovszky Viktor épitésznek fejenkint 300 frt ösztöndijt, ~~Gyöngyössy Rezső~~ és Wälder János festészeknek pedig külön-külön 100 frt segélyt engedélyezett.

cod 2

kérelmezésére és ennek segélyével a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Felügyelőségének támogatásával a nyilvános Múzeum fölállítására.

Kezdetnek kiállításra elégséges anyagot szolgáltatnak az egyházi, történelmi és régészeti egyesület gyüjteménye, a vármegye és város levéltárának muzeális anyaga, szent István bazilikájának emlékei, melyeket dr. *Prohászka Ottokár* megyés-püspök engedett át kiállítás végett, az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum állami főreáliskolában elhelyzett letétjének fölöslege és a nagy közönség adományai. A helyiséget biztosítja a városi és megyei segély, a fölszerelést, a fenntartást és fejlesztést az egyesület vagyona, a tagdijak és az államsegély. Mindezek alapján a múzeum rendezését Marosi Arnold ciszt. r. főgimn. tanár, múz. igazgató megkezdte és a megnyitás e nyárra várható.

Az egyesület az érdeklődés fölkeltésére és élesztésére fölolvasásokat tart, melyre a *Vörösmarty-Kör* ajánlott föl helyiséget. A fölolvasók: gróf *Széchényi Viktor* főispán; dr. *Lauschmann Gyula*: A szőlőhegyi kápolna; *Marosi Arnold*: Küzművelődésünk és a Múzeumegyesület; *Rexa Dezső, Vértes József* szent István bazilikájáról; *Wertheim Pál* Székesfehérvár érmeiről. Gróf *Széchenyi Viktor* főispán, egyesületi elnök «Szemelvények gróf Széchényi Lajosné Wurmbrand Francziska grófnő leveleiből, *Rexa Dezső* pedig «Vörösmarty ébredéséről» című érte-

435. VAS FERENCNÉ: Akttanulmány.
436. KACZIÁNY ÖDÖN: Tűz a vár mögött.
437. KACZIÁNY ÖDON: Madonna a gondolán.
438. KACZIÁNY ÖDÖN: Béla király bucsúja.
439. KACZIÁNY ÖDÖN: Arckép. Magántulajdon.
440. VÁRADY LAJOS: Kertekalja.
441. RAINERNÉ ISTVÁNFFY GABRIELLA: Angora macskacsalád.
442. CSERNA JÓZSEF: Férfiarckép. Magántulajdon.
443. BARDÓCZ DEZSŐ: Halászó gyerek.
444. LASZGALINER OSZKÁR: Romok az Esterházy-parkban.
445. HORVÁTH KÁLMÁN szatmári: Szerüskert.
446. KOSZKOL JENŐ: Tabáni részlet.
447. PÁDUA KÁLMÁN: Felsőbánya.
448. PÖRGE GERGELY: Dunai halászok tanyája.
449. KUNWALD CÉZÁR: Női fej.
450. KUNWALD CÉZÁR: Öregasszony arcképe. Magántulajdon.
451. KUNWALD CÉZÁR: Beata. Magántulajdon.
452. PÖRGE GERGELY: A cigány jósnő háza előtt.
453. KUNWALD CÉZÁR: Kővér Helén arcképe. Magántulajdon.
454. ZSIGMONDYNÉ JÁRMAY EDITH: Vadvirágok.
455. HORVÁTH ISTVÁN halasi: Kis halpiac Veneziában.

MÉRŐ ISTVÁN művei.

456. Canale della Giudecca.
457. Bogliasco (Riviera).
458. Monte Solaro (Capri).
459. Vitorlások a Giudeccán.
460. Ponte Cavallo (Venezia).
461. Olasz leány.
462. Santa Maria della Salute (Venezia).
463. Hajójavítótelep (Venezia).
464. Colleoni szobra Veneziában.

Fried Pál

465. TAKÁCH BÉLA gyöngyöshalászi: Malomvölgy Visegrádon.
466. BARNA ILONA: A St. Lazaro kolostorban.
467. TAKÁCH BÉLA gyöngyöshalászi: Fenyők között.
468. RAUSCHER JULISKA: Tanulmányfej.
469. LÜHNSDORF KÁROLY: Önarckép. Magántulajdon.
470. MIHÁLOVITS MIKLÓS: Önarckép.
471. GYÖRFFY ISTVÁN: V. A. úrnő arcképe. Magántulajdon.
472. BICZÓ ANDRÁS: Illusztráció Gárdonyi Géza »Isten rabjai« regényéhez. Magántulajdon.
473. PATAKY SÁNDOR: Erdélyi faluvég.
474. KÖVESDY GÉZA: Hegyháton.
475. Vitéz PATAKY FERENC: Tabáni részletek.
476. MÉSZÁROSNÉ KISFALUDY MARISKA: Badacsony keletről.
477. KÖVESDY GÉZA: Sziklaóriás.
478. CLAUDER MARGIT: Erdei út.
479. LUKÁCS STEFI: »Pacsit adni«!
480. PÁRIS ERZSI: *a)* Keresztuton. *b)* Várudvar Kőszegen. *c)* Bivalyfák.
481. KÖVESDY GÉZA: Esős nap.
482. LÓKAYNÉ EGYED ERNA: Kerti virágok.
483. PÁRIZS ERZSI: *a)* Kőszegi templom belseje. *b)* Kőszegi Kálvária.

FRIED PÁL művei:

484. Egy néger revüből I.
485. Egy néger revüből II.
486. Néger táncosnő I.
487. Arénában I.
488. Arénában II.
489. Néger táncosnő II.
490. Néger táncospár.
491. Arénában III.
492. Egy néger revüből III.
493. Néger táncosnő III.
494. Egy néger revüből IV.
495. Arénában IV.

K-A Kiállítás 1927. őszi kiáll. Cat.

RUBOVICS MÁRK.

112 Kilátás a Dunára. Olajf. Eladó.
113 Esti hangulat. Olajf. Eladó.
*114 Virágcsendélet. Olajf. Eladó.

V. TEREM.

KACZIÁNY ÖDÖN.

115 Pieta. Olajf. Eladó.

NÁDLER RÓBERT.

116 Nymphák. Olajf. Eladó.

KACZIÁNY ÖDÖN.

117 Tűz a szélmalom mögött. Olajf. Eladó.

BADITZ OTTÓ.

118 Tanulmányfej. Olajf. Eladó.

GRÓF LÁZÁR ÁRPÁDNÉ.

119 Violák. Olajf. Eladó.

BRUCK MIKSA.

120 Néhai János főherceg, Orth kastélyának részlete (Gmunden). Olajf. Eladó.
121 A község határa. Olajf. Eladó.

ZICHY ISTVÁN GRÓF.

122 Szent Margit legendájából.

BRUCK MIKSA.

123 Vágvölgyi táj. Olajf. Eladó.
*124 Sárosi interieur. Olajf. Eladó.
125 Szegény otthon. Olajf. Eladó.

KMT 1913. Jan.-Juli

Kacziány Ödön

IV. TEREM.

KOMÁROMI KACZ ENDRE.

91 Melankólia. Olajf. Eladó.
92 Románczz. Olajf. Eladó.
93 A király születésnapján. Olajf. Eladó.
94 A comtesse ablaka. Olajf. Eladó.
95 Vasárnap reggel. Olajf. Eladó.
96 Őszi este. Olajf. Eladó.
*97 A keresztfiam nyaral. Olajf. Eladó.
98 Október. Olajf. Eladó.
99 Elmult a nyár. Olajf. Eladó.

~~ANDAHÁZI KASNYA BÉLA.~~

100 ~~Kerepesi táj. Olajf. Eladó.~~

KATÓ KÁLMÁN.

101 Virágcsendélet. Olajf. Eladó.

ROMEK ÁRPÁD.

102 Csendélet. Olajf. Eladó.

STETKA GYULA.

*103 Női arckép. Olajf. Magánt.

ROMEK ÁRPÁD.

104 Csendélet. Olajf. Eladó.
105 Sárga rózsák. Olajf. Eladó.
106 Narancsok. Olajf. Eladó.
*107 A levél. Olajf. Eladó.
108 Almák. Olajf. Eladó.

SZMRECSÁNYI PAJTÁS ÖDÖN.

109 Parkrészlet. Olajf. Eladó.

ROMEK ÁRPÁD.

110 Karfiolok. Olajf. Eladó.
111 Bál után. Olajf. Eladó.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
BUDAPEST IX, HÖGYES ENDRE-UTCA 10
Telefon: 186-556

A Tárcaközi Bizottság javaslata alapján
juttatta a ..... várm
községben lévő, egykor .....
kastélyt. A kastély a Műemlékek Országos I
műemlék szerepel, s ezzel kapcsolatban van sz

A Földmívelésügyi miniszter 189.100/1
Közlöny 1946. évi 266. számában) 5. §-ána
részesített a műemlékké nyilvánított épületek és eg
és megőrzéséről az 1881 : XXXIX., illetőleg az
szerint köteles gondoskodni".

Kaczián Ödön

illusztrált az alábbi
művek

Beöthy Zsolt. Kálozdi Béla Regény
Bp. 1908. 2 kötet

Kacziány Ödön

d.

Műv. Krónika

1905. 3. sz. 7. l.

MODERN CÉGTÁBLAFES
BUDAPEST
Kokor
VII-RÁKO
TELEFON

Budapes

Müemlékek országos bizottsága T

SZÁMLA

~~Bihari Sándor~~

Kacziány Ödön

tovább Paur Géza

Thorma János

Ujvary Ignác

Műcsarnok

1901. 102, 103. l.

56

Vörösváry mag

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-U. 3.
(FERENCIEK TEMPLOMA MELLETT.)
TELEFON: 85-6-27.

Szállitó levél

Nagyméltóságú / Méltóságos / Nagyságos Dr Szentiványi Gyula úrnőnek / úrnak

I Lenke tér 7. V. 5

BUDAPEST

Nb. megrendelése szerint szállitottunk b. címére:

	7	lenese 7½ m	4	06
	10	bab	1	50
	3	½ zöld borsó	1	14
	5	mák	3	20
		Fizetve	9	90

Széppé varázsolja lakását a trópusi kaktusz!
Cégünknél óriási a választék!

Teljes tisztelettel
VÖRÖSVÁRY ÉS TÁRSAI
MAGKERESKEDÉSE

25614 KRAMSZ J. ÉS TÁRSA BUDAPEST

Kacziány Ödön

l.

Müv. Krónika

1904. 9 n. 15 l.

Kaziany Ödön

Harafelé, of.

A szegedi vár

1823-ban, of.

Szeged 1917

III.em./ a "Műemlékek Orszá
rilis hó 24-én Budapestről
zásával kapcsolatban fölmer
összesen 17 P 30 fillért, az
számu kiadási csekkszámla t
május hó 6-án. A miniszter
miniszteri o.tanácsos.

A hi

Kacziány Ödön

l.

Végvári Szolnok

33.66. l.

The 18th Febr. 1949.

IV.

We Have Made an Excursion.

(Translation.)

Since I made solem promise I am a sound of full rights. The last Sunday we made an excursion, with patrol. We have ged leave, that we do camp out ad Farmer Brown's field, near the sea. As son as we arrived put up the tend, after made preparation to cook a simple

1.89

Vegyes 1 köt.4-ed r.

KUBINYI

August von

Szekszárder Alterthümer

/Wurde in der am 7. April 1857 abgehaltenen Sitzung

Kacziany Odon

u. 1854

Vas. Ujs.
1906.617.P.

Kacziány Ödön

21. 1916.

l.

Vas. Ujs.

1917. 512, 573. l.

Kákay Rabó György

Avrabb Szinyei Merse Pál

vred

Fóthy János –

Szinyei Majálisa.

Haladás. 1948

maj. 30.

megjyőződni.

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi m
alatt a keb.számvevőség VII.osztál
ta.

Utasitom, hogy dr.
lakik:Budapest, IX.Hőgyes Endre
október hó 4.-ig terjedő időben
hó 6.-tól okt. hó 7.-ig terjedő
évi okt. hó 9.-én Budapestről Sá
Budapestről Feldebrőre és végül
Rákevére és vissza történt hiva
utiköltségeiről és napidijairól
vényesitett 5 drb. utiszámlája k
azaz: E g y s z á z h a t v a n

Kaczmarczyk Odon

u. 1928.

l. Vas. ujs

1906. 631, 632 l.

736/1938
1938 nov 23.

Kacziary Ödön

Önmélkrajza

Lard oko

Szépm. Múz. Évk

IX. 278. l.

Budapest, 1913. évi február 13.

OS BIZOTTSÁGA

ÉNEK

BUDAPEST.

ácsának megküldött Müemlékek orsz. bizott-

kötetéért van szerencsém a tanács megbizá-

net kifejezni.

Kacziány Ödön

u. 1532

Malonyay Dezső:

Kacziány Ödön,
sikere Venéziában.
Budapesti Hirlap
1914. jun. 18.

Holdfény a Tiszán
c. képét megvásá-
rolta az olasz király.

Kacziány Ödön

l.

Szépm. Mir. Évk

IX. 273. l.

274. l.

tovabb

~

K

~~Chabada Béla~~

~~Déri Kálmán~~

~~Farugi József~~

~~Gyemis Jajos~~

~~Helbing Ferenc~~

Kacziány Ödön

Kalmár Elza.

Krieger Béla

Landsinger Zsigmond

Michalek Lajos

Olgyai Viktor

Paczka Ferenc

Paczka Ferencné

Rauscher Lajos

Tahi Antal

Zichy István gróf

Országos Kaptár. Nemzetközi modern metszetkiállítás 1903. ajór.
Bp. 1903. 13-15. l.

december hó 15-én 362. szám alatt kelt
az Orsz. Bizottságot, hogy fűtőanyag
öltségekre előirányzott javadalomnál
re 7,157.000 K-át engedélyezek.
en ezen javadalomnál a szóban lévő ösz-
tó, ugy a pénzügyminiszterürtól kiesz-
án a műemlékek fenntartására és egyéb
tt javadalomnál lesz megtakaritandó.
élyezett összeget a tüzelőanyag leszál-

53.986/1943. szám.

III/1.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.
Elnökségének
Budapest.

Tudomás és további eljárás vége
másolatban azzal közlöm,hogy a most
talványozott összegek elszámolása a
szokásos módon terjesztendő fel.
Budapest,1943.évi julius hó 3-án.

A miniszter megbizásából:
dr.Takács Menyhért s.k.
miniszteri osztálytanácsos

Kacziány Ödön †

U. 3279

iszter 53.986/1943.-III/1.szám alatt a
zett rendeletének másolata.

Pesti Napló 1933.
jan. 12. (K. meghalt,
arcképpel)

január 11-en (?) halt
meg.

üemlékek Orsz.Bizottsága 1943.évi
ben a Bizottság 16.136.sz.postatá-
ra a következő összegeket utalja ki:
csekkszámla terhére:
gekre:.....170 P
:.....200 P

Budapest
1886

Kacziányi Ödön

u. 1802

l.

Vas. nyj s.

1908. 317. l.

M. EGYETEMI NYOMDA
ÖNYVESBOLTJA
. UNG. UNIVERSITÄTSDRUCKEREI
UNIVERSITÉ ROYALE HONGROISE
UNGARIAN UNIVERSITY PRESS

kek Országos Bizottsága

Budapest

		Sz. 87.			

Kacziány Ödön †

U. 3324

Az Est. 1933. jan. 12.

(K. meghalt, arc-
képpel

MŰVÉSZETEK ORSZÁ
81
1929

Kacziány Ödön

l.

Off. München 1905

76. l –

Nagyságos

Dr Szentiványi Gyuláné

asszonyság

Budapest

Fra Angelico	1387—1455
Ansuino da Forli	XV. század közepe
Baldovinetti	1427—1499
Fra Bartolommeo	1475—1517
Bartolommeo Veneto	1480—1550
Bellini, Jacopo	1400—1464
Bellini, Gentile	1426—1507
Bellini, Giovanni	1427—1516
Boccaccino da Cremona	1460—1518
Botticelli, Sandro	1447—1510
Botticini, Francesco	1446—1497
Bronzino, Angiolo	1502—1572
Caravaggio	1495—1543
Carpaccio, Vittore	1450—1525
Gozzoli, Benozzo	1420—1498
Lambertini, Michele	XV. száz. első fele
Leonardo da Vinci	1452—1519
Lippi, Fra Filippo	1412—1469
Lippi, Filippino	1457—1504
Lorenzetti, Pietro	1285—1348
Lorenzo Veneziano	1310—1374
Luini, Bernardino	1475—1530
Mantegna, Andrea	1431—1506
Martini, Simone	1285—1340
Masaccio da San Giovanni	1402—1429
Masolino da Panicale	1384—1447
Michelangelo	1475—1564
Melozzo da Forli	1438—1494

Kacziány Ödön

Lyka München

42. I.

Kacziány Ödön

Értékes kollekcióval szerepel a Nemzeti Szalon törzstagjainak a kiállitásán, melyről Kun Imre számol be. Viziói, szinhangulatai gyönyörüséget keltenek a nézőkben,- irja Kun Imre: "A Nemzeti Szalon kiállitása" cimmel a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 14o. lap.

Kacziány Ödön

festőművész útmutatásai, tanácsai alapján járta Endre Béla a Római Múzeumokat.

Dömötör János: Endre Béla

Látóhatár 1971/3-4 374 old.

Kaczirky Ödön

Neve Endre Bélával kapcsolatban említve.

Lásd Emlike: Endre Béla – Comina 1973. 6p.

Kacziány Ödön

"Tintából festi a Gellérthegyet, de nem is türi azt az embert, aki szinekből fest," - irja kritikájában Marco: "A tavaszi tárlat" cimmel a Mücsarnokban rendezett kiállitáson szereplő müvéről.

A HÉT, Bp. 1908. ápr. 5. XIX. évf.
14. sz. 222-223. lap.

Racziány Ödön

A cegléd Fáncsics Mihály iskolá-
ban működött.

Hidvégi Lajos: Képzőművészeti hagyományok
Cegléden.

Rajztanítás 1973/3 32 old.

Kacziány Ödön

Feszty Árpád, Márk Lajos, Kriesch Aladár, Róna József, Zala György, Szikszay Ferenc, Fadrusz János, Peske Géza, Faragó József, Thorma János, Tölgyessy Arthur, Szinyei Merse Pál, Pállik Béla, Nádler Róbert, Horthy Béla, Csók István, Ignotus, Lázár Béla, s "a magyar irodalom és müvészet szine-java" vett részt Kiss József köszöntésén, összegyüjtött, eddigi összes versei, első illusztrált diszkiadásának 1897.-évi megjelenése alkalmából. A jeles illusztrátorokról említést tesz a cikk, de nevüket külön nem sorolja fel.

A HÉT, Bp. 1898. jan. 2. IX. évf.
1. sz. 15. lap.

Kacziány Ödön

"Egy tucat képe misztikus érzésekkel van tele. A halálsejtelmek, az ablakon bekószáló holdsugár fantasztikus képeinek, messzi rideg havasok hidegének megfestett szimfóniái",-közli kritikáját a lap a Müvészet c. rovatban, "Az első szecesszió" cimmel, a Nemzeti Szalonban bemutatott müvekről.

A HÉT, Bp. 1897. dec.12. VIII. évf. ~~49.-sz.-785.-lap.~~ 50. sz. 802-803. lap.

Kacziány Ödön

"Vizió nagypéntek hajnalán" c. olajfestménye és egy másik, melyen kékes szürke alapon sárga pontok és foltok, -szerepelnek a tárlaton. Bojtorján: "A tavaszi kiállitásból" cimmel irja kritikájában, hogy az a "Vizió" még Kacziány képein is az érthetetlenebbek közé tartozik. A másik mü cime "Holdas éj az Adrián."

Müvészet c. rovat.

A HÉT, Bp. 1898. ápr. 24. IX. évf.
17.sz. 265. lap.

Kacziány Ödön

A "Nepenthe", a "Szfinksz" és "Az enyészet kapuja" c. müveket emliti meg a "Téli tárlat" ról "Egy tárlatlátogató" s birálatában rámutat a müvek tartalmára és a legutóbbinál, "Az enyészet kapujánál" arra, hogy felhő van rajta a legtöbb, de nem annyi, mint amennyi elég volna, "mert a piktor mindig talál egy kis rést, amelyen borongós világitást lövell, a máskülönben láthatatlan alkotásra."

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31.
X. évf. 53. sz. 9o4-9o5. lap.

Kacziány Ödön,

Révész Imre, Roskovics Ignác, Spányi Béla, Vágó Pál, Vaszary János, Vastagh, Wagner Sándor, Baditz Ottó, Benczur Gyula, Bihari Sándor, Böhm Pál, Deák-Ébner Lajos, Eisenhut Ferenc,, Hegedüs László, Karlovszky Bertalan, illusztrálják az uj Petőfi kötet diszkiadását, mely az Athenaeum gondozásában jelenik meg.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 24.
X. évf. 52. sz.

Kacziány Ödön

A Mücsarnok téli tárlatának szinvonala előkelő, magas. A tárlat apró kollektiv kiállitások gyüjteménye, az egy név alá tartozó gyüjtemények egy csoportban szerepelnek, igy néhányan ide hozták müveiket s ezáltal többi munkájukkal együtt, teljesebb képet adnak és jobban is érvényesülnek, mint a Nemzeti Szalo ban. Ezt tette a müvész és vele együtt Csók István is.
Pamacs: "A téli tárlat" c. beszámolója.

A HÉT, Bp. 1902. nov. 16. XIII. évf.
46. sz. 738-739. lap.

Kaczián Ödön

Misztikus természeti, kékes árnyalatu müveit emliti meg X.: "A téli tárlat" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1902. dec. 7. XIII évf.
49. sz. 783-784. lap.

Kacziány Ödön

Müvein, mintha azt a ködöt látná, amely holdas éjszakákon a Riva-parti házak elé ülepszik elmosva a szineket és formákat. Szeme előtt szomoru kék-fekete gyászba takaródzik az egész világ, a tenger is, az ég is, csak a hajnal kénkövesen csillámló keskeny csikja választja el őket."-irja Voinovich Géza: Tavaszi tárlat cimmel a kiállitásról szóló kritikájában.

A HÉT, Bp. 1903. ápr. 12. XIV. évf.
15. sz. 242-243. lap.

Kacziány Ödön

A képzőművészek alkotásai számára, -gondosan berendezett- kiállitási helyiségeket bocsátott rendelkezésre a Könyves Kálmán müintézet. A nagy kiállitások után, itt továbbra is szemelőtt maradnak a müvek, azzal a különbséggel, hogy az árakat is feltüntetik rajtuk. Igy az állandó kis tárlat, párisias mükereskedés jellegét ölti, mely egyben a magyar müvészek közös szalon-müterme is lesz. Itt szerepelnek a müvész munkái, más müvészekével együtt. A tárlatot a kultuszminiszter nyitotta meg.
A HÉT, Bp. 1903. nov. 29. XI^{V}. évf.
48. sz. 785. lap.

Kaczány Ödön

A tárlaton szereplő müveinek néhány finom részletét említi a kritika, melyek megmaradnak a nézők emlékezetében. Egyebet nem árul el sem a képek tartalmáról, sem cimeiket nem közli -o.: A Szalon őszi kiállitása cimmel, a Müvészet c. rovatban közölt beszámolójában.

A HÉT, Bp. 1904. okt. 16. XV. évf.
42. sz. 673-674. lap.

Kacziány Ödön

Kedves meglepetéseket hozott a kiállitásra a müvész,-irja kritikájában Marco: "Téli tárlat" cimmel, de arról nem számol be, hogy mit ábrázolnak ezek "a kedves meglepetések".

A HÉT, Bp. 1904. nov. 20. XV. évf. 47. sz. 753-754. lap.

Kacziány Ödön

Endre Béla Rómában gyakran volt együtt a kor két neves mgyar festőjével:a fantasztikus-misztikus témákat kedvelő Kacziány Ödönnel és a nazarénus művészek köréhez tartozó Szoldatits Ferenccel.

Somosheygyi Anna:Endre Béla

Látóhatár 197o/7-8 765.old.

Kacziány Ödön

"Szinszomjuságát akarta eloltani, amely a piros különböző árnyalataiban kielégitést talált -irja Lázár Béla a vérégését ábrázoló festményéről "A téli tárlat" c. kritikájában.

Otthon, Bp. 1903. december hó.
33-41. lap

Kacziány Ödön

Két festményét emliti meg -cim nélkül- a kritika, mely a Nemzeti Szalon kiállitásáról szól, a "Hónapról-hónapra" c. rovatban.

Otthon, Bp. 19o2. április hó
61. lap

Kacián Ödön

„Holdas est" olajfestmény 40 X 50 (lemez) elpusztult 1944-45-ben Egry József műtermében.

Egry breviárium – Veszprém 1973. 149 p.

Kacziány Ödön

A müvész is egyike azoknak a képzőművészeknek, akit felkért a Mübarátok Köre, hogy az Epres-kertben rendezendő művészestély valkotásaival részt vegyen. Festők, szobrászok, épitőművészek dolgoztak a munkán és a felépitett fantasztikus pavillonok megteltek a müvészek romantikus müveivel.
A lap részletesen beszámol arról, hogy a művészek valóságos "Walpurg éjszakát" teremtettek a helyszinen.

A HÉT, Bp. 1892. május 15.
III. évf. 2o. sz. 318-319. lap.

Kacziány Ödön

Harrisonra emlékeztető napos tengeré"-ről elismeréssel nyilatkozik Tövis: "A Mücsarnok tavaszi tárlata" c. kritikájában, s a magyar müvészet erősségei között emliti meg néhány müvésztársával együtt.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 3.
XXI. évf. 14. sz. 230. lap.

Kacziány Ödön

"Sejtelmesen rejtelmes" előirt programjához hiven. Ezidei képein kedélyes, polgári misztícizmusát, s ugyancsak polgári hangulatosságát emeli ki,- Gerő Ödön: "A Téli Tárlat képei" c. beszámolójában, mely a Mücsarnokban rendezett kiállitáson szereplő müveket ismerteti.
Ezen a tárlaton a MIÉNK és a Szövetség tagjai ujra együtt vesznek részt, a korábbi elválás után,némi engedménnyel adózva egymásnak.

A HÉT, Bp. 1910. nov. 20.
XXI. évf. 47. sz. 758-759. lap.

Kacziány Ödön, festő

Tetnett. („Zárdarom ok")

↓

Sándor László: Plehanov magyar festőkről

M. Z.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 25.

Kacziány Ödön

A Szépmüvészeti kiállitáson a kritika külön kiemeli a "Nagypénteki vizió" és a "Pallidi Mors" c. alkotásait. Beszél a furcsa tábortüzről, mely megnöveszti a körülötte ülő katonák alakját. Tájképeit igen nagy elismeréssel ismerteti. Széles skáláju müvésznek tartja, akinem müvészete "sugallmazó, szuggesztiv erejü, mint minden igazi müvészet,"-fejezi be a Tövis sign.-val közölt beszámoló.

A HÉT, Bp. 1915. ápr. 11.
XXVI. évf. 15. sz. 187. lap.

Kacziány Ödön

A Müvészet c. rovatban a müvész nevét cimül adva Tövis méltatja most rendezett kollektiv kiállitásán szereplő müveit. Igen magasra érté keli azt a tulajdonságát, hogy festőivé tudja tenni "a legborzalmasabb, a legvalószinütlenebb dolgokat." Modern festő talán még eddig nem is festette meg annyiféle változatban a halált, mint ő. A Mors Imperator, A surranó halál, A halál kapuja, a fantasztikus várégések, kihalt, kisérteties kastélyok, halott városok. Egész életében ezek a kisérteties, transzcendentális dolgok tartották rabul.

A HÉT, Bp. 1915. ápr. 11. XXVI. évf. 15. sz. 187. lsp.

Kacziány Ödön

Tövis: "Két tavaszi kiállitás" cimmel a Mücsarnok és a Nemzeti Szalon kiállitásáról ir. A müvész "diabolikus tüzben égő tengert és pásztorokat" ábrázoló müvét kiemeli a kritika. A kép a Mücsarnok tárlatán szerepel.

A HÉT, Bp. 1916. ápr. 9.
XXVII. évf. 15. sz. 195. lap.

Kacziány Ödön

Pentelei Molnár János, Rippl Rónai József, Zemplényi Tivadar, Czigány Dezső, Zádor István és Kacziány Ödön nevét sorolja fel a Művészet c. rovatban közölt kritika a Nemzeti Szalon téli kiállitásáról. Az első három nevet, mint a közismerteket, s fémjelzetteket csupán megemliti, a többiekkel külön is foglalkozik. Kacziány Ödön nagysikerü festményét-Vilmos császárról-Németországban sokszorositották. Több millió példányban, képeslap formájában került forgalomba, s "a germán erő szimbólumaként" széltében-hosszában, mindenütt árusitják.

A HÉT, Bp. 1915. dec. 12.
XXVI. évf. 50. sz. 722. lap.

Nemzeti Szalon

1930. okt.

Arckép festők

ÁLDOR JÁNOS LÁSZLÓ

1	Fekete bundás nő	olajf.	1500.—
2	Fehér arckép	olajf.	2000.—
3	Gaál Béláné arcképe	olajf.	1500.—
4	Gergely István	olajf.	2000.—

BALLÓ EDE

5	Radó Antal arcképe	olajf.	2500.—
6	Dr. Ádám Lajosné arcképe		2500.—
7	Petrovics Elek arcképe	olajf.	3000.—
8	Báró Szalay Imre arcképe	olajf.	3000.—
9	Tanulmány Horthy Miklós Ő Főméltósága arcképéhez	olajf.	3000.—

BÁND VIKTORIA

10	Bogyó Lászlóné úrnő arcképe		Mgtul.

BÁNK ERNŐ

12	Feleségem,	elefántcsontminiatur
13	Vera	elefántcsontminiatur

BÁNOVSZKY MIKLÓS

14	Ph. M. urleány arcképe	olajf.	Mgtul.

BELÁNYI VICTOR

15	Önarckép	500.—
16	Mártha	500.—

BENKHARD ÁGOST

17	kilényi Kilényi Hugó arcképe	200.—
18	dr. Szilágyi Ferenc ur arcképe	1500.—

BOLMÁNYI FERENC

19	Bajuszos önarckép		500.—

BOROVICZÉNYNÉ FÁY VILMA

20	F. Dh. arcképe	olajf.	Mgtul.
21	Önarckép	olajf.	Mgtul.

BORUTH ANDOR

23	Öcsém arcképe	olajf.	3000.—
24	Falusi biró képmása	olajf.	3000.—

BRÜLL ALADÁR

25	Atyám	olajf.	Mgtul.
26	Női arckép	olajf.	Mgtul.

CZENCZ JÁNOS

27	Kovács Évi arcképe	olajf.	Mgtul.
28	Sz. Solymos Bea úrhölgy arcképe,	olf.	Mgtul.

DUCSAY BÉLA

30	Önarckép	olajf.	Nem eladó

EDVI ILLÉS ALADÁRNÉ

31	Dr. Fáy Aladár államtitkár felesége	Mgtul.
32	Dr. Cholnoky Jenő egyet. tanár	Mgtul.

ENDREY SÁNDOR

33	Ugron Gábor	olajf.	Mgtul.

ÉDER GYULA

34 Arcképtanulmány olajf. 800.—
35 Dr. Benczur Gyula e. mtan. arcképe olajf.
36 Baittrok Ica arcképe olajf.

F. DABIS RÓZSI

37 Báró Thieroy Ferenc ur arcképe Nem eladó

FERENCZY VALÉR

38 Dr. Ranschburg Pál egyetemi tanár ur arcképe olajf. Mgtul.

FESZTY MASA

38a Herczeg Ferenc arcképe olajf. Mgtul.

FOGARASSY JÁNOS

39 Feleségem olajf. Mgtul.

FRANK FRIGYES

40 B. Jucika olajf. Nem eladó
41 V. L. urleány Nem eladó
42 Arckép olajf. Nem eladó
43 Z. F.-né urhölgy arcképe olajf. Nem eladó
44 Gergely Tódor vezérig. arcképe Nem eladó

GIMES LAJOS

46 Arcképtanulmány Nem eladó

GLATZ OSZKÁR

47 F. Z. ur arcképe 2000.—
49 Parasztleány olajf. 2000.—

50	Sch. O. úr arcképe	olajf.	2000.—
51	Önarckép	olajf.	1500.—
52	Horváth Kata arcképe	olajf.	2000.—

GYŐRFFY ISTVÁN

53	Feleségem arcképe	olajf.	Mgtul

győrszigeti NÉMAY FERENC

54	Petri Pálné urasszony	pasztell	Mgtul.

HANGAI SZABÓ MIKLÓS

55	Kettős gyermekarckép	olajf.	Mgtul.
56	Pirosruhás arckép	olajf.	Mgtul.

HERMAN LIPÓT

57	Keéri-Szántó Imre arcképe	Mgtul.
58	Kodály Zoltán arcképe	Mgtul.
59	Gyermekarckép tanulmány	800.—

HUBAY ANDOR

60	Zöldruhás leány	olajf.	2000.—

HOSSZU MÁRTON

61	Olvasó nő	2000.—

KACZIÁNY ÖDÖN

62	Női arckép	3000.—
63	Önarckép	1500.—

KARLOVSZKY BERTALAN

64	Odry Árpád arcképe	olajf.	Mgtul.
65	báró Feilitzsch Berthold arcképe		Mgtul.
66	Női arcképtanulmány	olajf.	
	Wertheimer Károly ur tulajdona		

KEMÉNY NÁNDOR

67	Önarckép	olajf.	1500.—

KISS FARKAS IMRE

68	Arcképtanulmány		350.—

KLIE ZOLTÁNNÉ

69	Kisfiu		Mgtul.

KNOPP IMRE

71	Fiatal asszony kékben	olajf.	
72	Juliska, gyermekarckép	olajf.	
73	Gyermekarckép	olajf.	
74	Bothné arcképe	olajf.	
75	Női arckép	olajf.	

KÖVESDY GÉZA

76	Marsovszky Gy.-né	olajf.	Mgtul.
77	Kövesdy Gézáné	olajf.	Mgtul.
78	Páris E.-né	olajf.	Mgtul.
79	Önarckép	olajf.	Mgtul.

KUNFFY LAJOS

80	dr. Fóris Lászlóné	olajf.	Mgtul.
80a	Önarckép	olajf.	Mgtul.
80b	Kisfaludi Strobl Zsigmond	olajf.	Mgtul.

KUKÁN GÉZA

81	Fehérkalapos nő		3000.—
82	Horváth Etel arcképe	olajf.	3000.—
83	Gách István arcképe		3000.—

KUNWALD CÉZÁR

84	Fischer József	olajf.	Mgtul.
85	turmezei Mihalovits László	olajf.	Mgtul.
86	Anna főhercegnő	olajf.	Mgtul.
87	Bernhard Kellermann, német iró		Mgtul.
88	Női arcképtanulmány	olajf.	850.—

LENGYEL RHEINFUSS EDE

89	Férfiportrait	1000.—

LAKATOS ARTUR

90	Dáni Balázs gy. tábornok arcképe	3000.—

MATTYASOVSZKY ZSOLNAY LÁSZLÓ

91	Zsolnay Vilmosné	pasztell	2000.—
92	Stromszkyné Vámosy Baby		1000.—
93	Feiksné Lánczy Margit		1000.—
94	Lánczy Margit „Porcia" szerepében		1000.—
95	Sikorski Tádé arcképe		Mgtul.

MÁRK LAJOS

95a	Kovácsné Szalay Franciska	olajf.	Mgtul.
95b	Lábass Juci	olajf.	Mgtul.
95c	Huszár Aladárné	olajf.	Mgtul.
95d	Szegő Sándor	olajf.	Mgtul.

MOLDOVÁN BÉLA

95e	Kis beteg		1400.—
96	Lakatos Márta		3000.—
97	Feleségem		3000.—
98	Tamás		1200.—
99	Tanulmány		800.—

MÜLLER ÁGOSTA

100	P. Sz. államtitkár	olajf.	Mgtul.—

NAGY VILMOS

101	Feleségem arcképe	olajf.	2000.—
102	Battlay G.-né Benza-Nagy Ida arcképe	olajf.	1200.—

NÁDLER RÓBERT

103	Dr. Pongrácz Jenőné	olajf.	2000.—
104	Gálócsy Árpád arcképe		2000.—

PATAKY KATALIN

106	Önarckép	olajf.	500.—

PATAKY SÁRA

107	Vojnits Mici arcképe		600.—

PÁLLYA CAROLUS

107a	Önarckép	olajf.	Mgtul.

PÉCSI PILCH DEZSŐ

108	Borzsó	olajf.	500.—

PROHÁSZKA JÓZSEF

109	Női arckép		2000.—
110	Kékruhás nő		1000.—
110a	Férfi arckép	olajf.	Mgtul.

RAINERNÉ ISTVÁNFFY GABRIELLE

111	Pirossapkás leány	olajf.	500.—

SÁRKÁNY GYULA

112	Farkas Sándor operaénekes ark.	3000.—
113	Dr. Nyiry Károlyné arcképe	3000.—
115	Dr. Kursinszky Bálint arcképe	3000.—

SZÜLE PÉTER

116	Dr. Hercz Mór úr arcképe	Mgtul.
117	A bártfai bölcs	2500.—
118	Rainer Arthur úr arcképe	Mgtul.
119	Bálint Lajos úr arcképe	Mgtul.
120	Rimóczy kisasszony arcképe	Mgtul.

UDVARY GÉZA

122	ifj. Káldi Szüts Tibor arcképe	1000.—

UDVARY PÁL

123	Farkas Ferencné arcképe	800.—
124	Vaszary Gábor arcképe	800.—

VASS ELEMÉR

126	Arckép	olajf.	1500.—
126a	Gaál Franciska	olajf.	Mgtul.

VIGH BERTALAN

127	Feleségem arcképe	olajf.	

WIRKER FERENC

129	Nagyanyó	olajf.	Mgtul.

ZÁDOR ISTVÁN

130	Herzfelder Dorothya arcképe	1500.—
131	Teleky Géza arcképe olajf.	1500.—
132	Dr. Tihanyi Béláné arcképe	1000.—

K

Kacziány Géza

Nemzeti Szalon 1930 okt.

Arcképfestők

1

P

Továbbítandó

Kacziany Ödön

ivód
z

Myskérnö

79.l

Kacziány Ödön

wód

z

Divald 1927 –

– 179. l.

48. Ereklyemuz.

ve van ábrázolva kék

a fordulban ül. Előrefésült hajat, bajuszt
ndője fekete, állógallérú ~~sül~~ atillája
tettes derekát zsinóröv szoritja.

.

rczi emlékek muzeumából (107/95).
-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

710

Kacziány Ödön

ivód

Hlutdoó 51. l.

enházban.

balról három nagy és szem ~~[illegible]~~ ben két kis ablakon
mig az ajtók ~~[illegible]~~ nyílnak. Fölül két villanyos lámpa
temegfehér kocka kövek ~~[illegible]~~ boritják ~~[illegible]~~. Középütt
ba, a melyeken ~~[illegible]~~ a ~~[illegible]~~ gyermekek jelnek, az ételt, a kik ~~[illegible]~~ reszint
t pedig iszszák a ~~[illegible]~~ kék mázas vas-
~~[illegible]~~ hátul balra vesszünk észre a sörétkék ruhát
viselő felügyelőnőt. Az előtérben a lóczánál, a
dény ~~[illegible]~~ tejtek levessel egy és jobbra két ~~[illegible]~~ leányka
a maga ~~[illegible]~~. Ez utóbbiak mögött egy harmadik ~~[illegible]~~
közelében a vízvezetéki csapból egy barna leány ~~[illegible]~~
. Fölül balra ez a mester jelzése: „P. J. Dierckx"

~~[illegible]~~ 98:132.
2/97 sz. leirattal

Tav. kiáll. II: 53. sz.
sz 1897. IX. 20-án (223/97), az elszá-
vétetett 1897. X. 2-án az 59668 sz. le-

Kacziany Ödön

irod
2

Maszlesztergkept

384. ~~38~~ n.

Kacziány Ödön

l.

Évik Déri 1941

8. l.

Kacziány Ödön

elisznerő okl.

Közlezrkiáll

1268. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Kaczíany Ědoň

l.

Jbl Lotz

27.204.232.l.

Kacziany Ödön

1,

Dery 1927

30.77.78.1

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Kacziány Ödön

l.

Möbius Izabella

Deák Ebner Lajos

10 l.

Szent István Képe czék záorlón

IX. 88

Országos Főfelügyelősége.

Fhg.Sándor u.13. 1./

llás- és közoktatásügyi m.kir. Minisz-
tárak Országos Főfelügyelősége hatás-
intézet részére megrendelvén a Magyar
tot, az az 1917. év elejétől közvetle-
vészeti Társulattól fog a t.Czim veze-
szére megküldetni.
ása végett ezennel értesitem.
s hó 22-én

Kacziány Ödön

l.

Schoenjózsefvarosi

14. l.

ugstásag

~~Római érem V. 247~~

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

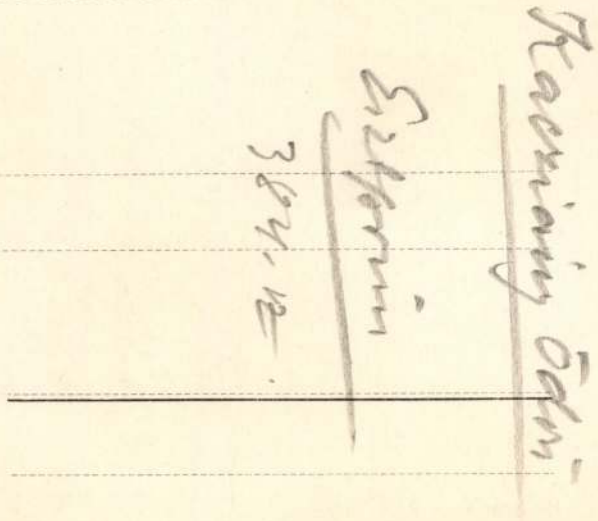

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Kacziány Ödön

Golgotha c. Eépé
a vaiósi minrembe

Kul Freged

496. l.

sok. Az év folyamán két előadást tartott: „A gyermekkori splenomegalis ritka esete“ (Szegedi Szakosztályülés, 1937. március 17-én) és „A reticuloendothelialis rendszer teherbírása a fejlődő szervezetben“ (Magyar Gyermekorvos Társaság, Orvosi Nagyhét, Budapest, 1937. június 3-án) címmel.

Dr. Hámori Artúr (1904, Újvidék, róm. kat.), egyetemi belgyógyászati klinikai díjtalan gyakornok Szegedről (Rusznyák professzor), 400 pengős belföldi kutató ösztöndíját háromirányú kutatásra használta fel. *a)* A kísérleti vesegyulladás kifejlődésének befolyásolásával foglalkozott a vese anatómiai és kémiai denervatiója útján. E célból előzetesen előállította a Masugi-féle nephrotoxint, tanulmányozta a vértelen vérnyomásmérés módszerét és kidolgozta nyulakon a vese ütőerének periarterialis sympatectomiáját. Vizsgálatai megerősítik azt az ismert tényt, hogy a vese denervatiója nyomán polyuria fejlődik ki és a vérnyomás esik. Megállapítja, hogy a mérgezett állatok a műtét ellenére megbetegedtek, habár a korai vízretentio elmaradt, azonban a vérnyomásemelkedés létrejött, függetlenül a vese idegellátásától. Tehát a praealbuminuriás lappangó vizenyőt a vese ereinek görcse

Kacziányi Ödön

festette a szegedi Kálvária stáció-képeit, ezek azonban 10 év alatt elpusztuttak.

Kulszeged

486. l.

tálya részéről:

dr. Fellner Frigyes (1940)

Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója: dr. [illegible]
Magyar Történeti Múzeum főigazgatója: *dr. gróf Zichy István*
Szépművészeti Múzeum főigazgatója: *dr. Csánki Dénes*
Természettudományi Múzeum főigazgatója: *dr. Pongrácz Sándor*

b) A külföldi magyar intézetek kuratóriumának elnöke, tagjai és az intézetek igazgatói:

A Kuratórium elnöke:	*dr. gróf Teleki Pál**
A Kuratórium tagjai:**	*dr. Gerevich Tibor*
	dr. Szekfű Gyula
Bécsi Magyar Kultúrintézetek főigazgatója:	*dr. Miskolczy Gyula*
Berlini Magyar Intézet igazgatója:	*dr. Farkas Gyula*
Római Magyar Intézet igazgatója:	*dr. Koltay-Kastner Jenő*
Római Magyar Papi Kollégium igazgatója:	*dr. Luttor Ferenc*
Varsói Magyar Intézet igazgatója:	*dr. Divéky Adorján*
Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ igazgatója:	*dr. Molnos Lipót*

* Vallás- és közoktatásügyi miniszterré kineveztetvén, 1938. május 21-én e tisztségéről lemondott.

** A többi kuratóriumi tag más címen is tagja a Tanácsnak, ezért itt nem soroltatnak fel, hanem nevük után **-gal jelöltetnek meg.

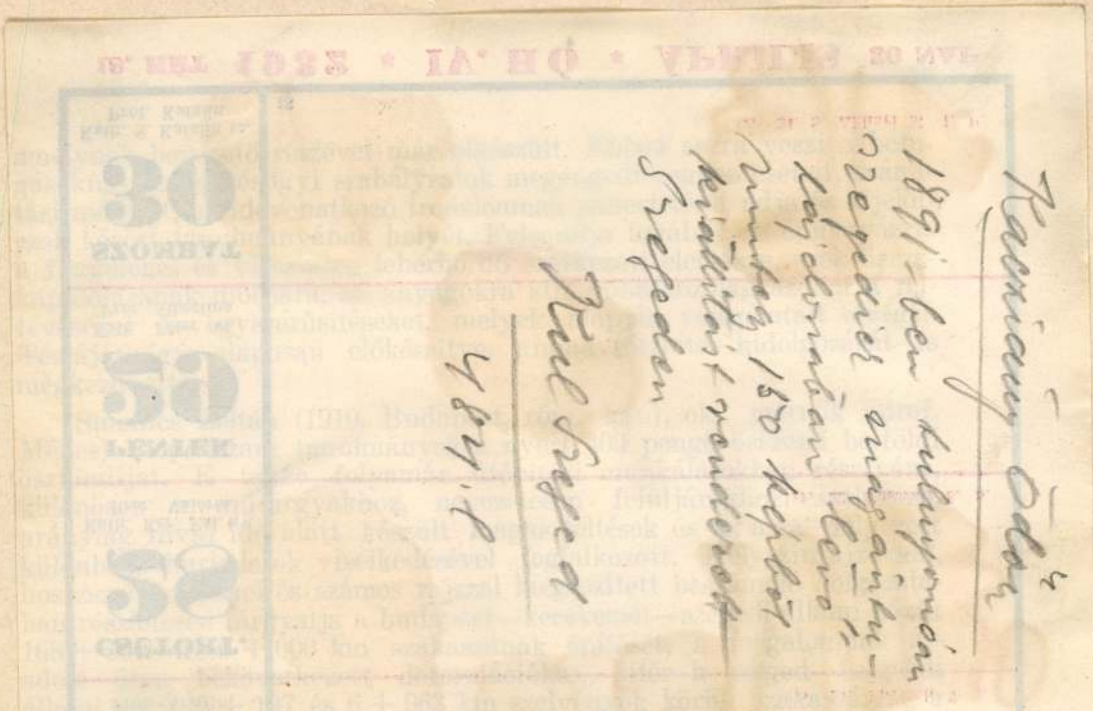

Kacziány Ödön

1891-ben tulnyomóan szegedich magántulajdonában lévő mintegy 150 képből kiállítást rendezett Szegeden

Kul Szeged

484. l

befejezte az ezen kutatások alapanyagául szolgáló próbaterületeknek helyszíni felvételi munkáit. Összesen 160 ilyen próbaterületnek adatait gyüjtötte össze, amelyek Pusztavacs, Szeged, Debrecen, Kecskemét, Mezőhegyes és Terézhalom határában feküdtek. A begyüjtött adatok alapján folytatja jelenleg a belső szerkezeti tényezők között fennálló törvényszerűségnek kutatását. Az eredményeket az Erdészeti Kísérletekben teszi közzé. Eddigi kutatásainak egy részleteredményét „Adalékok az akác fatömegtáblákhoz" címen az Erdészeti Kísérletek 1935. évi XXXVII. kötetében már közölte is. Ezenkívül az Erdészeti Lapokban közölt két cikket „A fakészlet, növedékgazdálkodás és a rendkívüli használatok" (1936. évf. V. füz.) és „Az erdőrendezés újabb fejlődési irányai" (u. o. VI. és VII. füz.) címen.

Dr. Pallay Nándor (1903, Lábod, Sopron m., róm. kat.), okl. erdőmérnök, erdőhasználati intézeti tanársegéd (prof. Krippel) a második félévre nyert 400 pengő összegű belföldi ösztöndíjat anyagvizsgálati kutatásainak végzésére fordította, mely irányban az első félévben Eberswaldeban folytatott tanulmányokat az Akademischer Austauschdienst csereösztöndíjával. Kutatásai során fakeménységi vizsgálatokat végzett egy új vizsgálati eljárás helyességének megállapítása céljából. Ennek az új „Krippel-féle" eljárásnak lényege az, hogy a fakeménységi vizsgálatokhoz olyan gömbsüveget használ, amelynek nyomófelülete pontosan 2 cm², a keménységi szám pedig = a benyomáshoz szükséges erő kg-ban, törve a benyomott gömbsüveg felületé-

Kacziány Ödön

írod

Petr Samtida

23. l.

85. l. képpel

da-tónál (Olaszország). **Grand** er 15.—május 15-ig. Lift, villamos- . 25.000 m² kert és park. Távirda pektus ingyen. Ch. Lützelschwab.

*

ó) **Savoy-Hotel.** Legújabb ház. rtján. Tulajdonos C. Schumacher.

*

Johann. Elsőrangú szálloda a velmes hálószoba és szalon. Lift, ők és légfütés. Mérsékelt árak. os.

*

szálloda. Elsőrangú szálloda, ső árak, pontos és figyelmes ki- **mi utazók 5% engedmény az**

*

a-szalloda. Elsőrendű ház, 30 Fürdő. Omnibus és kocsi min-

Magyarország legelőkelőbb téli és nyári üdülőhelye. — Téli sportok. — Vadászat. — Lóverseny. — Golf. — Galamblövészet. — Tennisz. — stb. stb.

A magyar és külföldi arisztokráczia találkozóhelye.

Aki haját ápolni szereti és megtartani :: akarja, az rendelje meg azonnal ::

NÉMETH DEZSŐ hajszeszét

mely rövid idő alatt megakadályozza a haj kihullását és a korpaképződést, a hajnövést pedig elősegíti. — **Egy üveg ára 3 korona.** — 3 üveg rendelésnél portómentesen küldi: **Németh Dezső «ANNA» gyógyszertára, Pápa.**

Établissements

SN

SIZAIRE & NAUDIN

Paris

Kacziány Ödön

1852 – 1933

1.

Vayer Szécheny

114. l.

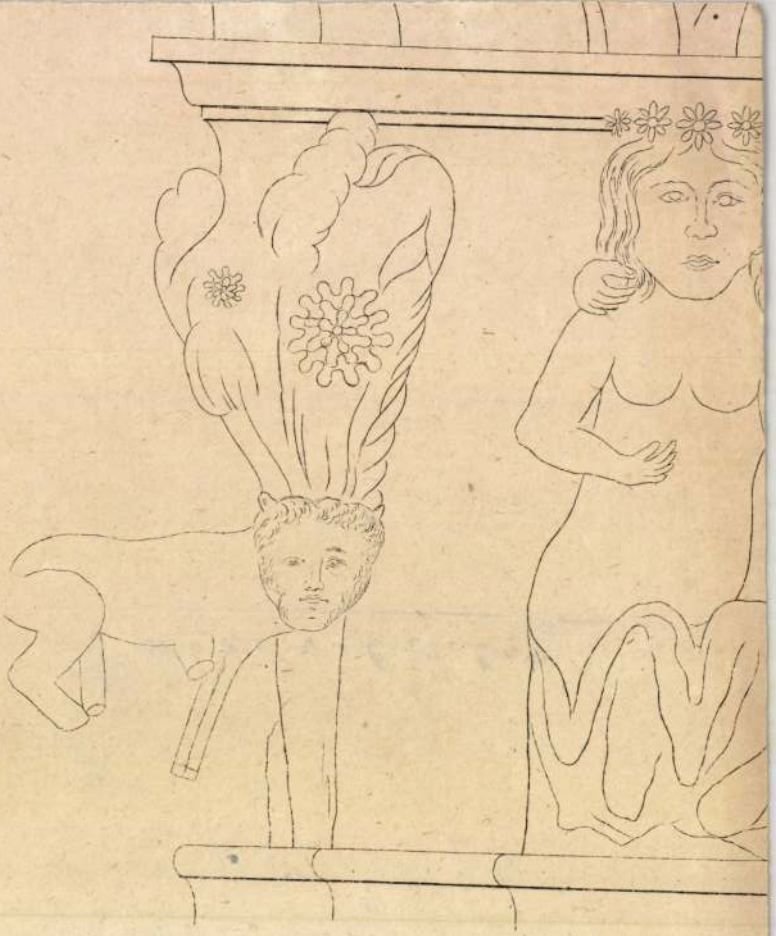

Kacziány Ödön

d.

Szépmüvészet

1943. 521.

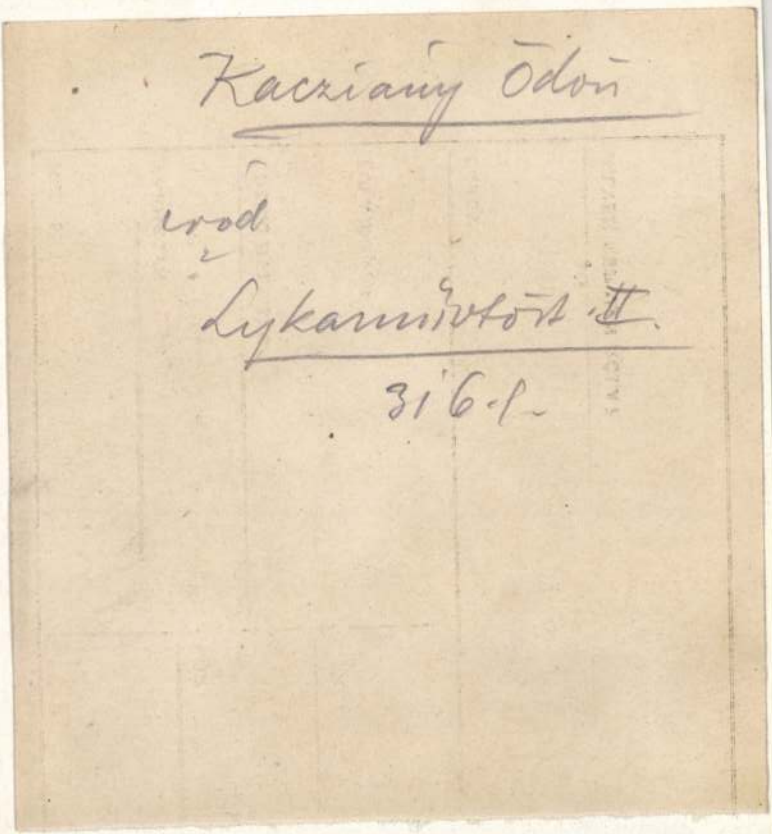

Kacziany Ödön

wód

Lykarnivtöst II.

316.1.

Pietro Chiesa : *Primaverile.*

Kacziány Ödön

vrod

Keleti G. cikke

Kel. 1885

IV. k. 4. f. 737 l.

gylónyai ref. lelkészi hivatal

132 /19 36 — sz.

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottságának

Budapest

IV. Rákos utca 1

Kacziany Ödön

irod

Gerprimasi kejttöst

Kacziány Ödön

Égővár

Lemenő hold

Pallida mors

Hangulatok, szín-
vázlatok

Cigány anzony

Tátrai sajkép

Ciupe Cat

Komáromy-féle telek Debrecenben

TV. 179.

A beadvány tartalma

Az elintézés módja

Kacziány Ödön

írod

=

Lyka Károly:

A Műcsarnok téli kiállítása.

Uj Idők. 1907/8.

XIV. 9. sz.

Kacziány Ödön.

l.

Művészet

1932. nov. 15.

3. l.

(Kacziany Ödön)

cikke.

( ) A halott szeme.

Müvész Élet

1933. febr.

10. l.

oszlás-megyeri alagút és vé

Forzitott rész

Hosszlépték.

0 10 m.

10 5 0 10 20 30 40 50 60 7

+2·50

ma 0 pont

97·286 m Adriai tenger szine fölö

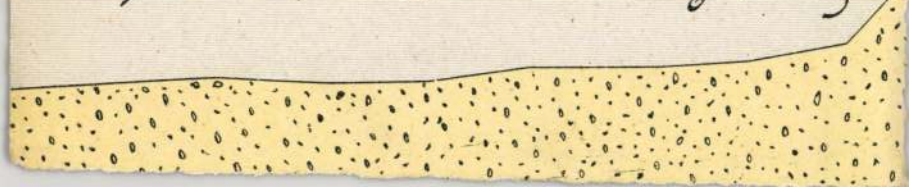

Kacziány Ödön

irod

Pekár Gyula =
A nyiek Ossziánya
Magyar Nyiesa
1920. 1. n. 13 l

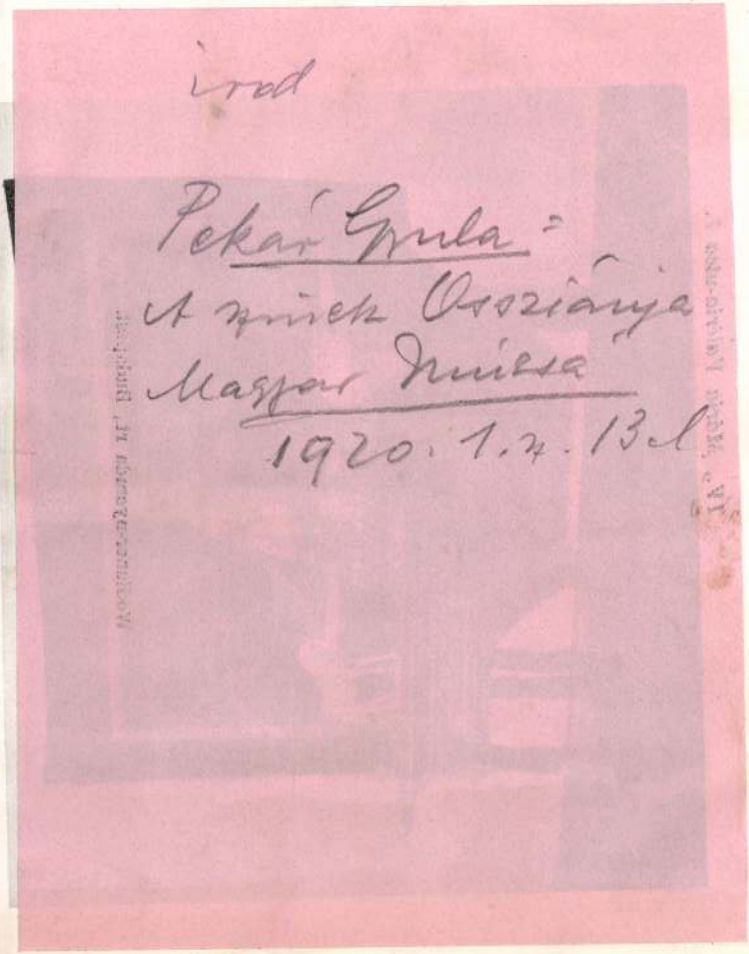

Kacziány Ödön

1852 – 1933

Irod

Farkas Szolnok

Szépmüvèszet
1942. 228. l.

n kisgazdapárti államtitkár egy vasárnapi
y az államositás "nem külön ügye a Kisgaz
unkáspártoknak, hanem közös ügye minden
Függetlenségi Front programmját elfogad-
azdapárt ismételten leköti magát az álla-
detileg A szociáldemokrata Párt terve-
éle gondolatunkat nem akarjuk politikai
en éppen azt akarjuk, hogy elképzelése-
ává tegye és a mi alapelveink szerint
és politikai élete."
a perőcsényi gyilkos főhadnagy és dr.
ös.A főhadnagy úron egy Schulteisz ne-
, becsületszóra hazaengedte a négy évre
d urat viszont dr.Szmetán népügyész
rint.

Kacziany Bdoń

wód

Lázár 1899

37. l.

lasszicizáló stilű már-
észtanár emlékét őrzi.
rkászöld, sárgás kékes
95-ben Luigi de Pol /48/
részt pedig 1942-ben
észítették /50/.
eltek Jézus és Szűz Má-
öbbit Altenbuchner és
csak a két szobor ma-
nél a falba vájt, rocaille-
szerű plinthoszon állanak.
lévő oltárokról is tudo-
n álló oltár eredetileg
legyzését ábrázolja.1732-
f,1851-ben restaurálták.

1905.§.16.Zárda levéltára XXVIII.sz.cs.
da levéltára XVII.sz.cs.
Protocollum II.1895.§.216.
anno 1936,347,363-364.l.

Kacziany Ödön

wód

Lykaképrömtört

448, 450. l

Kacziány Ödön

Láid

Fiebermodmův

74 – 83. l.

Kürt, tpl

2

Kacziany Ödön

wód
z
Lázárivók

140. l

süvegekben kagylósidomokba fest
tő angyal, melyet szintén Tardos

Lotz a hajó harmadik
án kezdte festeni azt a jelenet
ország Védasszonyának felajánlj

Románstilú templom ku
rös szönyeggel borított lépcső
előtt térdel Szent István. Magas
emeli a szent koronát a Mária f
palástja dus redőkben omlik az
arcát eltakarja, fejét dicsfény
zött, sugárözönben száll alá az
A rózsaszinrruhás Szűz Anya a k
lid mosollyal tekint alá. Kék bő
Lábainál lebegő halványzöld ruh
ben. Az előtérben lent két kis a
keresztet tartja. Baloldalt a k

Kacziány Ödön

wód

z

Berztaykép

197. l.

Fejérkövi István:

Mellig látható s kis
döke, hosszú bajusza
sárga s lehájtott szél
sai utóbbin öt diszgo

Concordia
vae crescun

s a képkörül:

„Stephanus Fejérköv
et Zagrab 1520."

Vászon, méretei 18·5:
Gr. Csáky László aja

Karciany ŏdaŭa

l

Lehel Gulacny

15 l

16 l

13.768
1940.

t

nlékek Országos Bizottsága
Elnöksége

Budapest

Kacziany Ödön

wed

Din Páris

46.1.

Kacziány Ödön

T.

Thieme Becker

XIX

409.P

(Lyka)

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban *vagy*
Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Magy. Rejtv. Ujság	Sztár		
köznap	vasárnap							

Kelt.....

.....

aláírás.

Kacziány Ödön

KMTárs. törzstag

KMTÁRS müvcsoptok
1931. feb-márc. kiáll.

VIII. 20, 21, 22.

1931. tav. tárl. 211, 212, 213, 239

1931/32. téli kiáll - 196, 266, 270.

1932. febr - márc. kiáll. 112

1932. tav. tárl - 302, 310, 341, 387

1932/33. téli kiáll. 284, 307, 319

11/8.-án f. ev.

Elnök Gyu

97/1911. 11/8.-án

Vajdal

120/1911 Elnök 11/16.-án intézkedés a 35.00 kezésre álló rész

256/1911. E. III/27. a Gyulafel polyra

270/1911. Min IV/3. 32-897 - III/21. A vajdalm rest. tb. V. re hitelt nyit

285. Min. IV/6. 31.274 III/23 a gacsályi mennyezet fenn fedezésére ki

Karziány Ödön

Munkaarnok

1930. tav. kiáll. 49, 50
1930. kt. Inne kiáll. 208, 216,
317, 320
1930/31. jub. kiáll. 139, 146, 621.

W, T

Jankovich György IX. 146.

Kacziány Ödön

részt vett az alábbi kiállításon. 1933. nov.-

Forum. 1934. 38-l.

(Magyar képző-művészeti kiállítás Palermóban.)

Kacziany Edin

l.

Mieszanek

1898. 21. l.

22. l.

Vaskengyel VII. 244.

Kachiany Ödön

zvod

Petrovics M M

XI. l.

Kacziany Odoń

42. vzoba

Kacziány Ödön: Tvó parasztok. Jelez-
ve jobbra lent. 26 × 16 cm.

Maszlagtoy II. 384. vzám.

Gerevich PA, 254 l.

Esztergomi primási
palota

Kacziány Ödön

vrod

Petujrégi 56 l

56—

256. Moeyart, Nicolas (Holland festő
~~1600~~ körül — 1669): Fülöp diakonus keresztelése.
Fa, olaj, 76 x 106 cm.

Kandaces főtisztjét keresztelé

Gerevich PA, 243 l. (repr. 247 l)
Gebrandt van den Eeckhaut: Fülöp diakonus keresztelése.

—

Masszlagky Ferenc: Az esztergomi érseki képtár. Uj Magyar Sion, VII — 1876, 33 l. — 34 l.

—

Masszlagky II. 134. szám
Bramer Lipót

Kacziany Ödön

Női arckép.

rep.

Magyar Művészet

1930. 548 l.

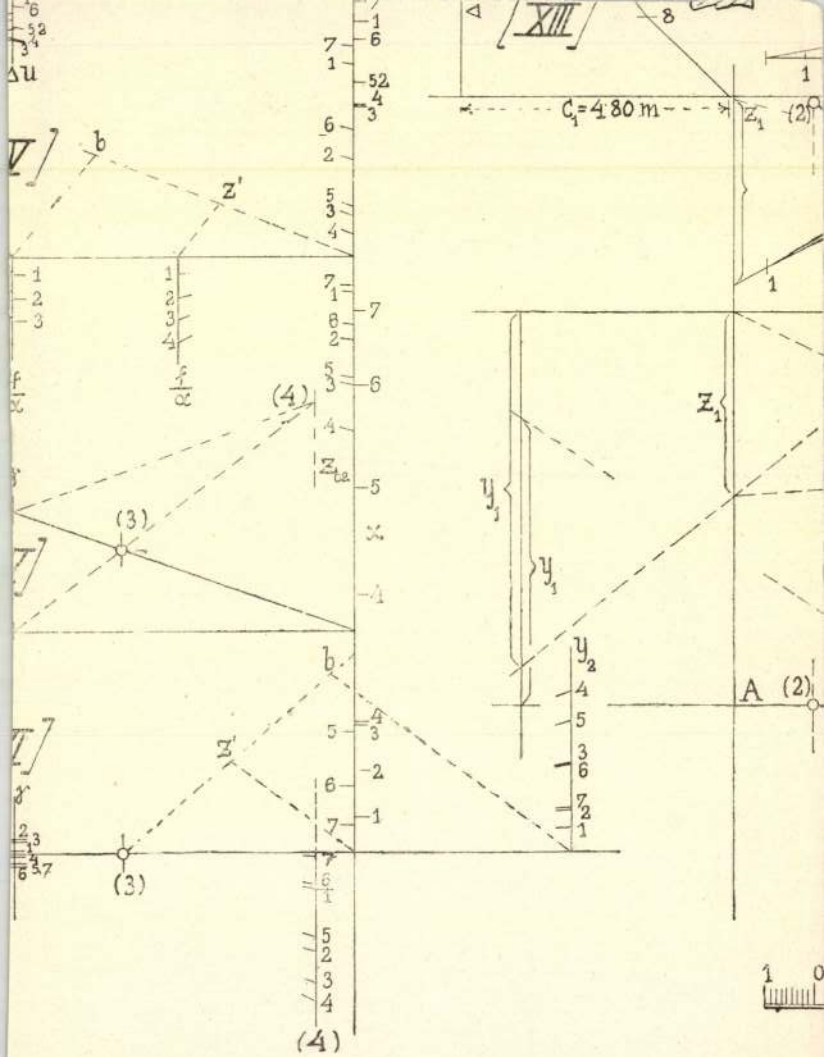

XIII
$C_1 = 4.80$ m
z_1
(2)
y_1
y_2
A
(3)
(4)
z_{t2}
z'
b
Δu

Kacziány Ödön

+ Budapest. 1933 jan. 10.

Révai XXI. 482. l.

Kacziány Ödön

l.

Lexikonszótár

267. 6. l.

Kacziány Ödön

arck. regr.

Lex Mag Tás

35. tábl.

V. Heft. **Der Kreis Sangerhausen.** Bearbeitet von Dr. Julius Schmidt. Mit einer Glockenschau von Gustav Sommer, kgl. Bau-Inspector a. D. VI. und 122 S. mit 97 Abbildungen. M. 3.

VI. Heft. **Der Kreis Weissensee.** Unter Mitwirk. v. Dr. th. Heinrich Otte, Pastor em., bearbeitet von Gustav Sommer, kgl. Bau-Inspector a. D. VI. und 73 S. mit 46 Abbildungen. M. 3.

VII. Heft. **Die Grafschaft Wernigerode.** Unter Mitwirkung des Archivraths Dr. Ed. Jacobs, bearbeitet von Gustav Sommer, königl. Bau-Inspector a. D. XII. und 172 S. mit 115 Abbildungen. M. 3.

VIII. Heft. **Der Kreis Merseburg.** Unter Mitwirk. v. Dr. th. Heinrich Otte, Pastor em., bearbeitet von Dr. Johannes Burkhardt, Pastor, und Otto Küstermann, Pastor. Mit 258 in den Text gedruckten Abbildungen und 3 Beilagen M. 6.

IX. Heft. **Der Kreis Eckartsberga.** Unter Mitwirk. v. Dr. th. Heinrich Otte, Pastor em., bearbeitet von Gustav Sommer, kgl. Bau-Inspector a. D. Mit 50 in den Text gedruckten Abbildungen. M. 2,50.

X. Heft. **Der Kreis Calbe.** Unter Mitw. v. Dr. Gust. Hertel, Gymnasiallehrer am Paedagog. z. Kloster U. L. Fr. zu Magdeb., bearb. v. Gust. Sommer, Kgl. Bauinsp. a. D. Mit 83 in den Text gedruckten Abbild. M. 2,50.

Von der **Neuen Folge** erschien:

Die Stadt Halle und der Saalkreis, bearbeitet von Gutav Schönermark, Architekt. Mit zahlreichen Abbildungen. Erster Band. Lieferung 1 — 12, jede Lieferung zu dem Preise von M. 1,50.

Alle Buchhandlungen nehmen Bestellungen an. Jedes Heft wird auch einzeln abgegeben.

Halle a. d. S.

Otto Hendel.
Verlagshandlung.

II. 2884. Kacziány Ödön (másodízben), 21 éves, prot, szül. helyéül most Maros van bevezetve, Magyarországon, atyja ülnök, élő modelles osztály, 1873 máj. 1.

Som 18.2.l.

Kis-Kálló látképe IV. 96.

II. 2546. Kacziány Ödön (von), 17 éves, prot., szül. Pesthen, atyja ülnök, antik osztály, 1869 okt. 30., 1870 máj. 4. megkapja a matrikelt.

Som 181. l.

Kacziány Ödön

1906

FESTÉSZET

Kacziány Ödön kiállítása. Napilapok szept. 16. Budapesti Napló. Írta Róza Miklós szept. 18.

Kacziány Ödön. Írta Fieber Henrik. Magyar Szemle szept. 20. (38. sz.); Hét. Írta K. Gy.; Vasárnapi Ujság szept. 23.

(Művészet 1906. 424. l.)

T. 3720.

a el, az előtérben pedig ketten
az egyiknek társai jobbról bo-
tségére. Felirata a lebegő mon-
ni ábra van:

cm.

2-34.

Kacziány Ödön

FESTÉSZET.

Kacziány Ödön kiállítása. Írta Meller Simon, Szerda okt. 3.

1906.

(Művészet 1907. 70. l.)

Kacziány Ödön

A Nemzeti Szalon téli kiállításán a 400 koronás Ernszt-díjat Kacziány Ödön kapta „Városégés“ című olajfestményére.

Művészet 1905
56. l.

heto esze a sokat hangoztatott magyar szegénység.
Ellenben annál inkább az ízlés hiánya.
Az egyesület élén pár lelkes ember áll, kik

Kacziány Ödön

Castello die Mare
c. Körajra repr.
Münchner 1902. 273 l.

Kacziány Ödön

Nemzeti halon 40 éves
pub. Riatt. Est. 1935
jan. 5 – febr. 6.

Kacziány Ödön

Élet. arch.

Gellért

258. l.

SCHULCZ JENŐNÉ
lapterjesztő vállalat
TORNALJA

Tek

Europa Rt.

Budapest

VII Rothermere
u 12 III 7

Kacziány Ödön

1. „Mors peregrinus"
2. Nő virággal

1932 őv új szerzem.kiáll Műcsarnok

Budapest, IX.
Högyes Endre u. 10.

Kacziány Ödön

nekrolog
Képzőművészet

1933. 57. sz. 44. l.

STÜHMER
MIKULÁS
STÜHMER MIKUL
STÜHMER
MIKULÁS
STÜHMER
MIKULÁS
STÜHMER
MIKULÁS
STÜHM
MIKL

Kacziány Ödön

1852 - 1933

l.

Sör Vezető. 302. l.

Kacziany Ołoń

Środ

Velence 1922

153, 165. l.

Kacziany Ödön

wód

z

Bevpestikavé

972. l.

129.

MAGYAR MŰVÉS

KIADÓHIVATALA, BUDAPEST, VII., ERZSÉB

Kacziany Ödön

Dolorem alternam
c. képl repr.

Vas. Ujs. 1902.
238. l.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszte

15.095 szám.

BUDAPEST 9.7. JAN -8 15

A Műemlékek Országos Biro
sk. Elnökségének.

Budapest
Rákó-u. 10

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben
Díj átalányozva.

NÉMETALFÖLDI FEST

VERONESE, PAOL
OLASZ FESTŐ

Ó, XVII. SZÁZAD ELEJE
CHER MALER,
. JAHRHUNDERT

—

.

e Königin von Saba

—

09 — Leinwand

LIARI (1528—1588) UTÁN
XVII. SZÁZAD

Kacziány Ödön

Pieta c. kepének
repr.
Vas. Ujs. 1911.
269 l.

UJS

ÖTVENNYOLCZA

191

FELELŐS SZE

HOITS

Kacziány ödön

Holdkelte a tengeren

c. képe rep.

Vas. Ujs 1910.

288. l.

Kacziány Ödön

Pityókosan c. képe repr.

Képzőművészet

1931. 37 sz.

i

ei és elek-
elején.

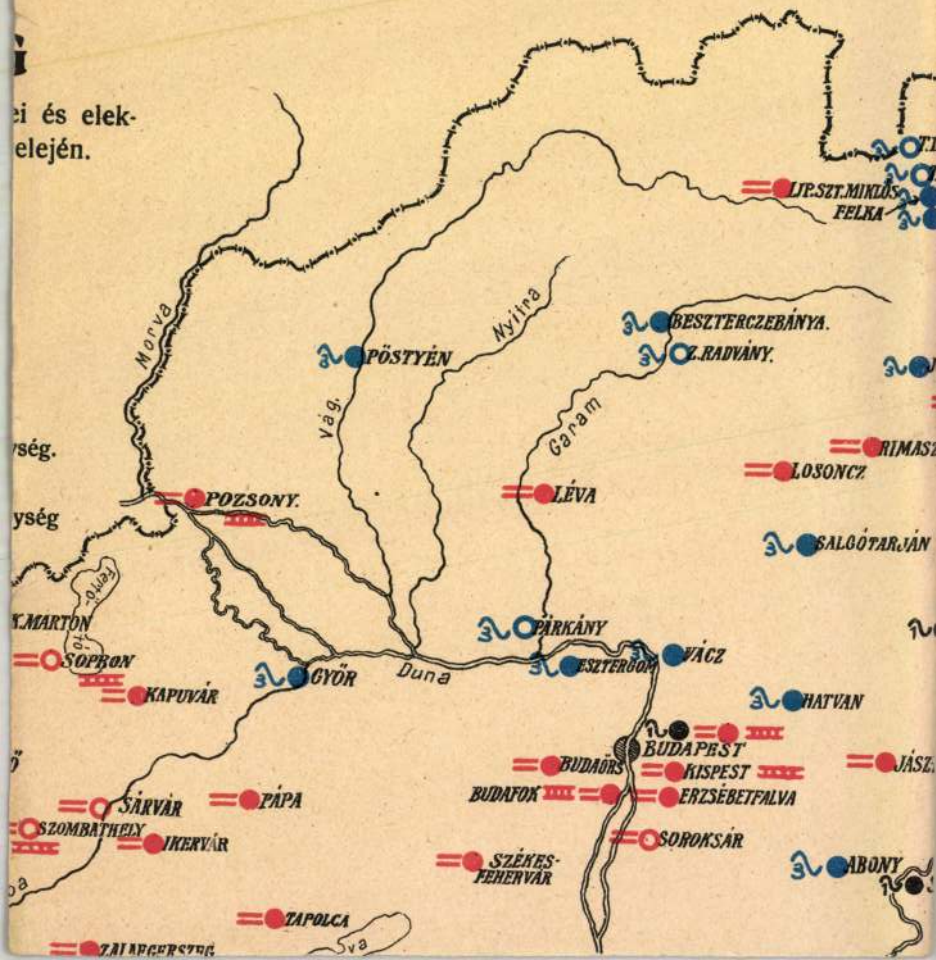

Kacziany Ödön

Kacziány Ödön. czigányok utban.

Kaczián Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1895. jan. 19., 216. o.
(Művészeti. Művészek születtek.)

Kalmár

Kacziány Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 6., 1091. old.
(Művészet.)

Kalmár

Kacziányi Ödön
festő

Főváros Lapok 1896. jul. 10., 5. old.
(V.: Nemzeti Szalon.)

Kalmár

Kacziány Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1895. márc. 22., 920. old.
(Művészetek. (Uz. t.): Nemzeti Szalon.)

Kaczián

Kacziányi Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1900. febr. 4., 8. old.
(reprodukció)

Kalmár

Kaczinczy Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1900. jan. 21., 9. old.
(K. Ö. arcképe)

Kalmár

Kacziány Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1900. nov. 29. 8. old.
(K. K.: A nemzeti szalon tárlata.)

Kalmon

Kaciányi Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1900. ápr. 18., 16. old.
(h. h.: Tavaszi kiállítás.)

Kalmon

Kacziány Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1895. jan. 23., 260. sz.
(Művészetek. A muzeumi képtárból.)

Kalmán

Kacziány ödön
festő

Törvényi Lapok 1895. febr. 5., 403. old.
(Münéssetek.)

Kalmán

Kaukázusi Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1900. febr. 4., II. old.
(Képzőművészet.)

Kalmár

Kacziány Ödön
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 23., 14. old.
(Vajda Ernő: Téli tárlat.)

Kalmár

Kacziány Ödön
festi

Fővárosi Lapok 1900. dec. 9., 6. old.
(Vajda Ernő: Téli tárlat.)

Kalmár

Kacziany Odon

wód

Ki P. 151. l.

Kacziány Ödön

Ernst Múz. kiáll. 27 sz.

(Bp. 1917)

Kardvágás I. 1000.—
Kardvágás II. 1000.—

A KIÁLLITOTT TÁRGYAK JEGYZÉKE

Kacziány Ödön

119. Szt. László. Olajf. 36.000.
120. Sírbatétel. Olajf. 18.000.
121. Szt. Ferenc. Olajf. Eladó.
122. Keresztről levétel. Olajf. Eladó.
123. Piéta. Olajf. 5000.
124. „Salvator." 5000.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.
1926.

—996. Br. Braunecker St
995. ~~Ismeretlen festőnt~~
~~A XVII. századból~~
Sz. Körmöcbányán 1865

~~995.~~ Tököly Imre.

Térdig, ~~áll~~ kissé jo
kezében csákányszerü buzogán
támasztotta. Rövid haja, sze
arcza leberetvált. Öltözete:
val, a melyről az ismidi sin
fehér gyöngy lóg le, vállrav
jú piros mente gazdag aranyh
kendőov rojttal, pánczéling
térbeli ablakon át hegyes vi
égő váron innen lévő, három b
ütközet folyik. Jelzése alól
ecker Stina. London 906.

Vászon, mér. 126.8:10
Vétetett 1906. márczi
Lord Bath longleati k
ta B. Braunecker Stina (Sz.

Keretét Malabarba C.
ta szerint 48 Kért csinálta

Sz. n.

Kacziány Ödön

70	Éj sötétség őrtoronnyal	olajf.	200.—
71	Holdas éj rommal	olajf.	200.—

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jún

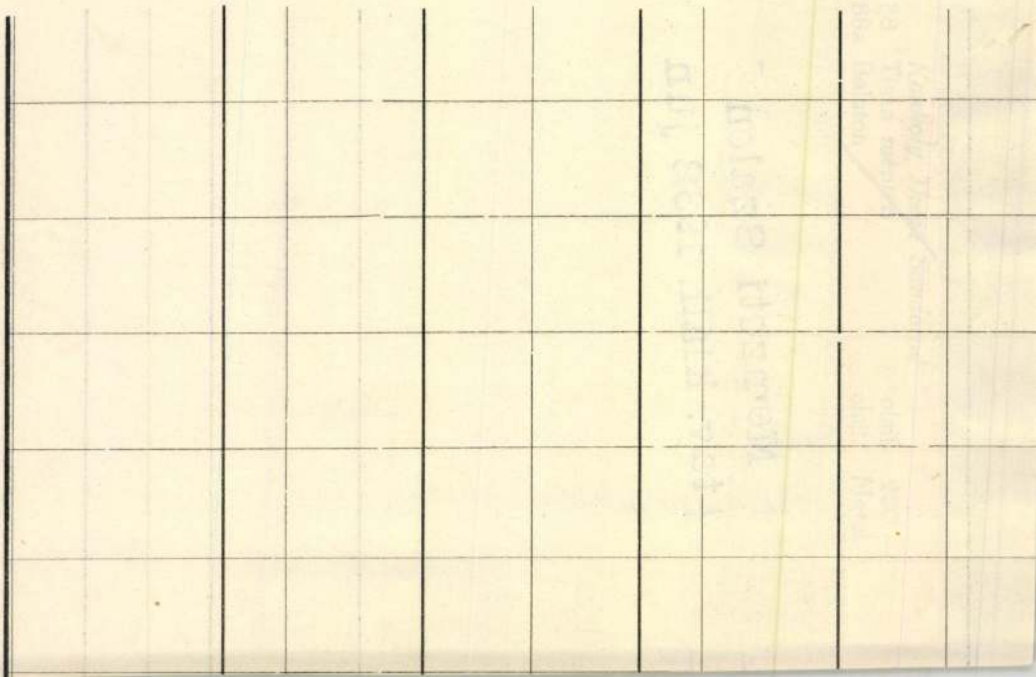

Kacziány Ödön

Pieta c. kép
repr.

Párizsban 1935. jun. 30

Kacziány Ödön

Pieta
Golgotha

Nemzeti Szalon
Árpádh szentek kiáll. 1930 aug

Kacziány Ödön

Cred

NémedySzeged 414 l.

Kacziány Ödön

Magy Archep Tars 1930

Női archep;
Önarchep.

Kupfertiefdruckbeilage der Firma F. Ruckelshausser

RU

Magyarországi vezérképviselő: Győrfi Lajos Budapest VI

Kacziány Ödön

cnód

Szana Szárév

310, 360. l.

Kacziány Ödön

Zárdatemplom romok
c. kepe repr.

Szana Szarév

360. l.

Kacziány Ödön

a dabasi múzeumban

Hold kelte a Kopé

Roll Lajos dr.

A Békéscsabai Múzeum.

Békéscsaba, 1914. 78. l

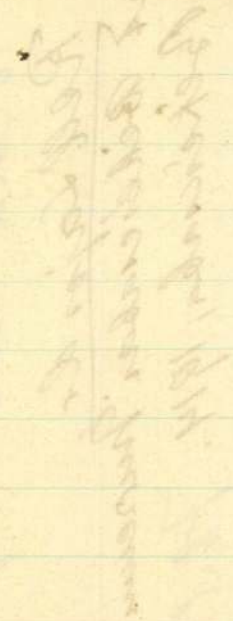

Kacziány Ödön

festő

élet.

l.

Karczagmagyállam

612, 613. h.

1903-909-15

Térey-lakása
Fürdő-szoba.

67. Falikar.

1 darab hajlitott réz falikar egy égővel és mintázott fehér üvegernyővel.

Értéke.....6.20 K

Készitette a Magyar fém- és lámpaáru gyár az 1903: X. 9-én kelt és 1903: XI. 4-én 78671 sz.a. jóváhagyott alkuegyezmény alapján (666-903).-- Kifizettetett az 1904: IV.5-iki 21092 sz. leirat értelmében (280b)

Kacziányi Ödön

cród

Buday: Deák vibor

55. l.

Méltóságos

Dr. Szentiványi Gyuláné

úrnőnek

Budapest

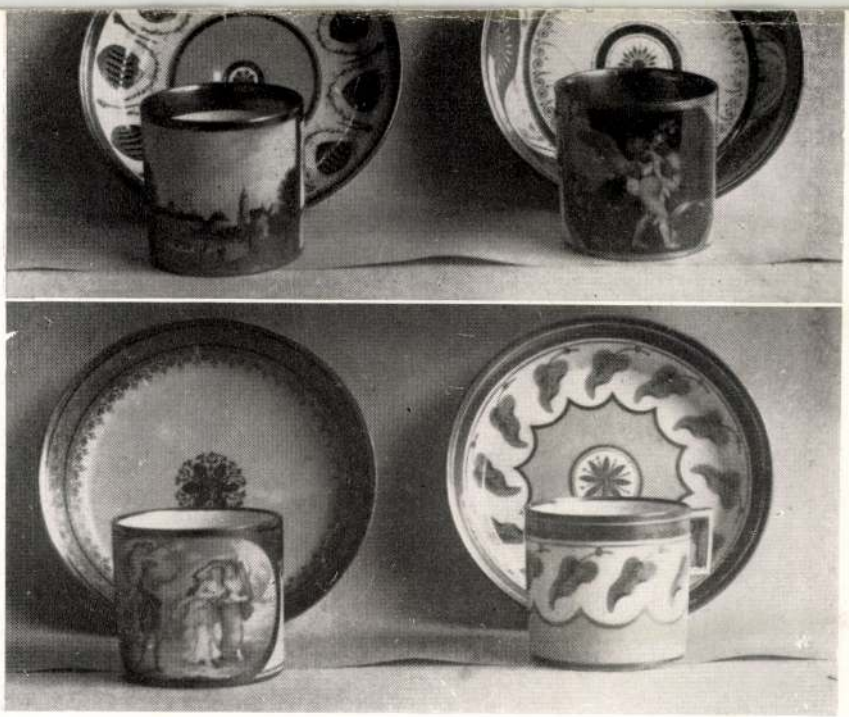

864
902.

843
990

Kacziány Ödön (1852—1933).

282. PIPÁRA GYUJTÓ MUNKÁS. 30.—
Vászon.

283. ALKONYAT. Jelezve. 10.—
Karton. 10.5×20 cm.

Almásy-Teleki II. 1939

KACZIÁNY ÖDÖN (1852—1933)

Nagypéntek

Vászon, olaj, 34·5×47·5 cm.
Gerevich: Az Újság 1916. júl. 20, 4 l. — Gerevich: PA, 254. l. — Lepold—Lippay 57. l.

Holdas táj

Karton, olaj, 37×50 cm.
Lepold—Lippay 57. l.

Tűz

Vászon, olaj, 16×25 cm.
Gerevich: PA, 254. l. — Lepold—Lippay 57. l.

Magyar Nemzeti Galéria

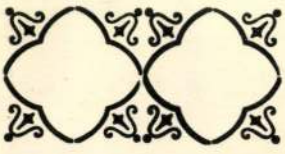

vitéz **BAJTHAY R**
műszaki iro
Budapest, VI., Aradi-u
Központi fűtések, szellőző-, vízv
ber

Árverés

Az árverés napja	Festmények, rajzok	Metszetgyűjtemény	Szobrok, plakettek	Kelet-Ázsia	Ezüstök, ékszerek	Porcellán- és üvegtárgyak
1931 máj. 18	—	685–83	—	—	—	—
„ „ 19	1–70	—	—	—	1201–1240	1694–1730
„ „ 20	71–140	—	—	—	1241–1280	1731–1770
„ „ 21	141–200	—	—	—	1281–1320	1771–1880
„ „ 22	201–260	—	—	—	1321–1360	1801–1830
„ „ 26	261–320	—	—	—	1361–1400	1831–1870
„ „ 27	321–380	—	—	—	1401–1440	1871–1910
„ „ 28	381–440	—	—	1014–1070	1441–1480	1911–1940
„ „ 29	441–500	—	—	1071–1130	1481–1520	1941–1980

KACZIÁNY ÖDÖN
Ivó parasztok
Jelezve jobbra lent, vászon, olaj, 26×16 cm.
(42. szoba.)
Maszlaghy II., 384. szám. — Gerevich: PA,
254. l.

Magyarográf
(nem kapható)
anyag

I.

~~TESTMÉNYEK, RAJZOK,~~
~~METSZETEK STB.~~

SZILÁRD VILMOS

BUDAPEST IV,
MÁRIA VALÉRIA-UTCA 7
(Hungária-szállodával szemben)
TELEFON: 813—60

RÉGISÉGEK

NÉPMŰVÉSZETI RITKASÁGOK
METSZETEK — KERETEK

A MÜGYÜJTÖ

MŰVÉSZETI ÉS MÜKERESKEDELMI
HAVI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
IV., Mária Valéria-u. 7. Tel.: 813-60
Évi előfizetési díj 10 pengő

Szerkeszti:
Szilárd Vilmos

Kacziany Ödön

Árverési Csarnok (aukció) kat.

31. sz. 1926 febr.
34. sz. 1926. okt.
35. sz. 1926. dec.
36. sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc.
38. sz. 1927 máj.
39. sz. 1927. okt.
40. sz. 1927. dec.

Kanka ~~bronzból~~ VII. 244

— ~~ezüstből~~ VII. 244

Kacziany Ödon

wód
z
Petr Egy kimult

170. l.

121

TALPAS SERLEG, narancs, amely leveles ágán áll. Felül kovácsfigura.

Német munka, XVI. század.
Aranyozott réz, mag. 17·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., negyedik terem, 52. l.

KANÁL,

baluszteres nyéllel, SM monogrammal.
Magyar munka, XVI. század.

Kacziány Ödön

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852—1919)

3. Kacziány Ödön festőművész (szül. 1852) képének másása. Ceruzarajz. Jelezve lent jobbra: Mednyánszky. Idegen kéztől felírás: Kacziány Ödön arcképe 1895-ből. B. Mednyánszky L. rajza. — A Szépművészeti Múzeum tulajdona; 1926. évi vétel.

Magyar művészképem.

255. 258—259. PORCELLÁNSZOBROK, MEISSEN.

Kacziány Ödön

44

ivód

Csánky Miskolc

† REMSEY ZOLTÁN

154.	Bucsúzó katona, olajf.	1200.—
155.	Égi üzenet, olajf.	1000.—
156.	A jó Pásztor, olajf.	1500.—

SÁRKÁNY LÓRÁND

157.	Tó partján, grafika	60.—
158.	Fekvő akt, grafika	40.—
159.	Gyárvidék, grafika	80.—
160.	Mozdulat tanulmány, grafika	30.—

SZENDY ARISZTID

161.	Sirbatétel, temp.	500.—
162.	Paraszt lányok, temp.	600.—
163.	Angyali üdvözlet, temp.	1000.—
164.	Tanulmányfej, temp.	100.—
165.	Solymári táj, olajf.	300.—

Kacziány Ödön

vod

Kozáky István

A halálfancok tör-
ténete III. rész Biblio-
theca Humanitatis
Historica [Bp. 1941.
243, 244. l, 64. tábla

[VII.

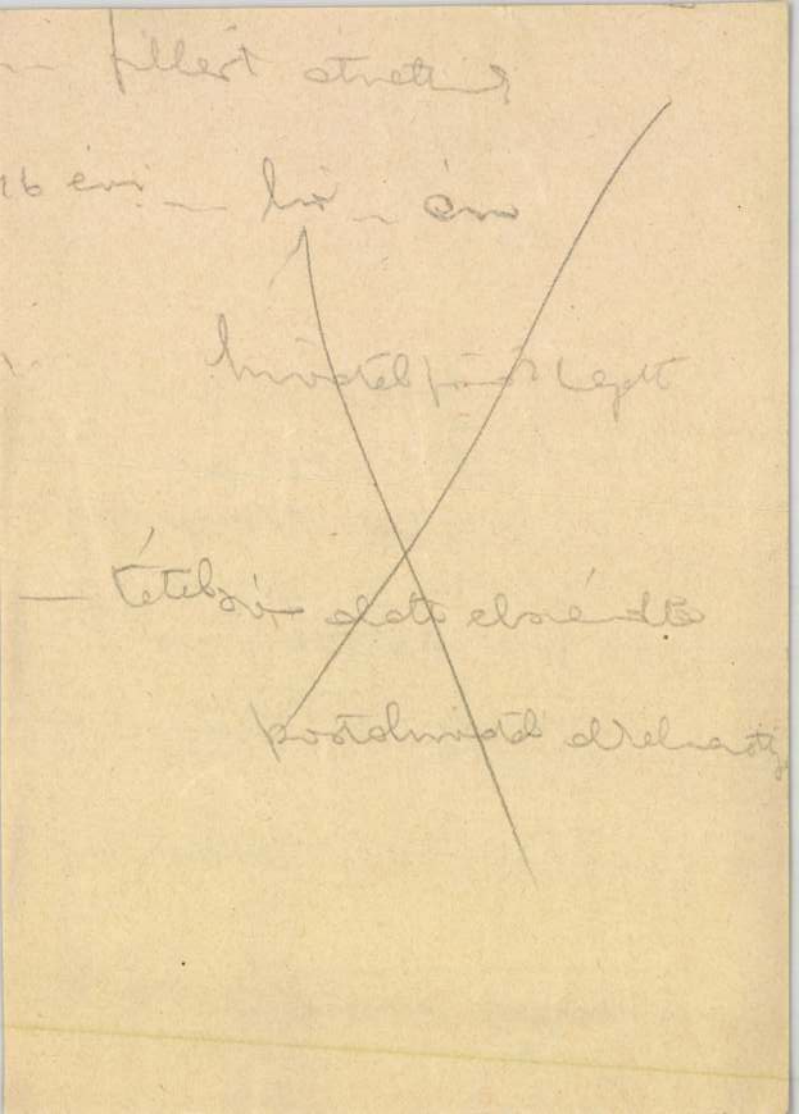

kozás volt s a «liberális ars»-
ugyanazt a művészczímert használ
ítélettel az építészek részére megál

Hogy hazai ötvösczéheink
ötvösczéh, mely 1476-ban készült
mellé a grand art három ágát jelk
selmeczbányai ötvösczéh még 163
lőjébe véseti.[3]

A csúcsíves műízlés koráb
alkalmazása által valósággal európa
mert minden jel arra mutat, hogy
második felében, magyarországi a
módon nyilatkozik meg, hogy azt
böznek e korbeli ötvösműveink a
XV. századi ötvösségünk önállóan
befolyásolta. Ezt főkép az egyházi
a nagyobb méret, a diszítés gazda

1 Báró Nyáry Albert: Arch.
2 Mihalik J.: Kassa város ötv
3 Mihalik J.: Arch. Ért. 1891.,

ra. II. Ulászló ,1490—1516.

I. Ulászló idején egy új pénznem
ızek gyanánt vertek, mert az ismert

4. ábra. Zápolya János 1525—1540.

elyek a Mátyás és II. Ulászló-félék-
rályaink alatt szünetelt. A tallérok

Dr. Réthy László.

Kacziány Ödön

Lyka Károly:
A téli műtárlat (II.)
Kacziány Ödön:
Budapesti Napló
1898. dec. 8.

II. ARANY-

131. SZELENCE, arany, kék zománcdissz

132. SZELENCE, arany, mélyitett alapu

133. SZELENCE ovális, arany, szines zo

134. SZELENCE, békateknő, arany foglal

135. SZELENCE, festett zománc, ezüst f

136. KETTŐS SZELENCE, ezüst barok c

137. SZELENCE, aranyozott ezüst, zöld

138. SZELENCE, ezüst, nielló képpel. Bé

ben aranyozott ezüst. Augsburg. XVIII. sz.

züst. Osztrák. XVII—XVIII. sz.

trébelt diszitéssel. XIX. sz.

Magyar. XVIII—XIX. sz.

s trébelt diszitéssel. Augsburg MP. mester. XVII. sz.

lyos és bordás, rokoko vésett disszel. Német IM. LIN

t fenekén trébelve triton és nimfa. Augsburg. DE.

züst barok, trébelt diszitéssel. Bécs 1764. FL. mester.

rébelt virágdiszitéssel. Német. XVII—XVIII. sz.

nallal, XIV. Lajos stilusu diszitéssel és plakettekkel.

yolckarélyos csészével, trébelt diszitéssel. Augsburg.

oz

t foglalatban és felnyiló fedővel XVI. sz. vége.

Kacziány Ödön

iród

Magyar Géniusz

1901. 250. l.

(K. Ö. karikatúrája Márk Lajostól.)

1903 VI. 27.

~~Budapest.~~

A pozsonyi vaszi múzeum örének

Pénzügyminiszterhez. ~~Helmár ügyvezetőnek folyamodását~~ a pozsonyi váron és az adohivatali épületén lévő régiségek átengedése, vonatkozó folyamodása pártolólag átteszem tárgyában pártolják. – (288/903.)

~~2 db.~~

~~mi~~

2 db

Kacziány Ödön

Ernst Múzeum aukciói

XIII-XIV. (1920) 185. sz.

Kacziány Ödön.

koll. kiáll.

Ujság. - 1932. okt. 30

(e.a.: A Műcsarnok
őszi tárlata.)

méltetőbb szekciója éppen a
e, mi alatt a román nyelvekben
l a művészetteóriával azonosat.
még megjelent a »Philosophische
Walter Passarge[15]) kitűnő mun-
elyben szemlét tart a mindkét
ek felett. Ez a háromszoros
nak feltétlen időszerűsége mel-

n Relation von Aesthetik und
t, wie die wissenschaftlichen
der Kunst überhaupt, scheint
n Stadium erhöhter Aktualität
ichen Kongresse für Aesthetik
in Hamburg (1930), für Kunst-
in Stockholm (1933), lieferten
nier nicht um willkührlich auf-
dern um lebendigste Gegen-
Teile auch dem neuen Streben
iese zuzuschreiben sein, dass
hst auf Nachbargebiete, nicht
verwiesen wird und die norma-
k ihrerseits genötigt erscheint,
Gesichtswinkel zu betrachten.
rmengung von Methode und
erden, im Gegenteil muss hier
Sauberkeit vorgegangen werden.
h vielmehr nur um eine Ver-
uchtung der Resultate handeln,
ff und in dessen Wandlungen,

Kacziány Ödön †

wód

Ujság, 1933. jan. 12

(K. Ö. meghalt)

e.a.

felől felvett vár és város felett a tem-
élholdas tornyai uralkodnak s jobbra
k tetején „Blochhauss"-al (H). A hátté-
elpusztult város romjai vannak s a Duna
ünik szemünkbe, hova hajóhid vezet át.
rök temető" környékén gyalog és lovas ka-
után. Az égbolt felhős. Font mondatha-
: „Bvda. Ofen"; alól magyarázat olva-
„A. Verfallen gebäu einer verwüsteten Stat
éje: „M. die Obervorstatt"; végre lejjebbra: „28"

étei a vonalkeretnek 13.4 : 23. C/m.

- 94.

Kacziány Ödön

Irod.

Magyar Géniusz
1901. 248. l
(Vallomások.)

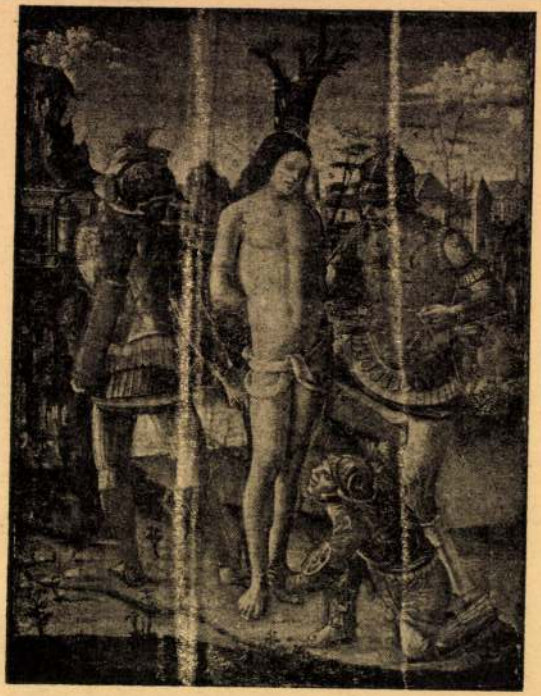

120. kép. *Signorelli követője: Szent Sebestyén vértanusága.*

121. k

Kacziány Ödön

1888. Szeged.

1. Krisztus sirba tétele

Olajf. 300 frt.

Őszi kiállítás II. 1888.

1890. Szeged.

(160) Requiem aeternam.
Olajf

Téli kiállítás 1890.

1891. Budapest.

(32) Szerenád. Olajf 350 f

(209) Cziganyok utban. Olajf 350 f

Téli kiállítás 1891/92

1892. Szeged.

(226) Gard'uram notája.
Olajf 800 frt

(241) Kereszt level. Pastell.
300 f

Téli kiállítás 1892/9

Kőmüves Antal

épitőmester

XVII. sz.

Kacziány Ödön

Ország-Világ 1894. 308 l

Kacziány Ödön képe:

Az üres üveg

hasonló zsánerű.

Szerelmetes pillantásokkal méri János gazda az üres literest, forgatja jobbra-balra, nézi minden oldalról, nem akar hinni szemeinek, lehetetlennek tartja, hogy üres legyen akkor, a mikor csakis egyszer, egyetlen egyszer vette a szájához és máris üres!

Elmorfondérozik a fölött, hogy mi módon lehetne kitalálni azt a meseszerű üveget, a melyből a nedűt lehörpintve, ismét tele legyen, újra lehessen inni belőle.

Nehéz probléma! Bizony nehéz, ha jól fontolóra vesszük, hogy a János gazda a pipát is szereti és nincs tisztába azzal, hogy akkor melyik volna előtte kedvesebb: a pipa-e vagy azt az édes-savanykás nektárt — vagy akar karczost is — tartalmazó üveg.

Hogy fölvillannak szemei erre a gondolatra s már-már azt hiszi, hogy álmodozása teljesült; felveszi félig az üveget az asztalról s akkor látja, hogy üres álomkép volt ábrándozása, épp oly üres, mint az üveg és még sem képes megválni az üvegtől.

Üres, üres! Borzasztó gondolat! Hátha annak a vasmaroknak egy fogása új életet, új tartalmat varázsolna belé?

Hasztalan minden fáradozás.

Nem marad más hátra, mint: »Lemondani! Lemondani!« Vagy a hogy a János gazda mondaná, egyet rántva ködmenén: »Volt, nincs, lesz!«

Kacziány Ödön

Liber Spectrobrai

335. l.

Kacziány Ödön

Tisza dobj hangulat, akvarell
Egő város olajt
Holdtény
Pallida mors

Biró József

A marosvásárhelyi képtár

MAGYAR MUVESZET

1937. 177. l.

---

ivód

Cinpe 1934.

Kacziány Ödön

Cigánynő.
Tátrai tájkép

Bíró József

A marosvásárhelyi képtár

MAGYAR MŰVÉSZET
1937. 178. l.

Cinque 1934

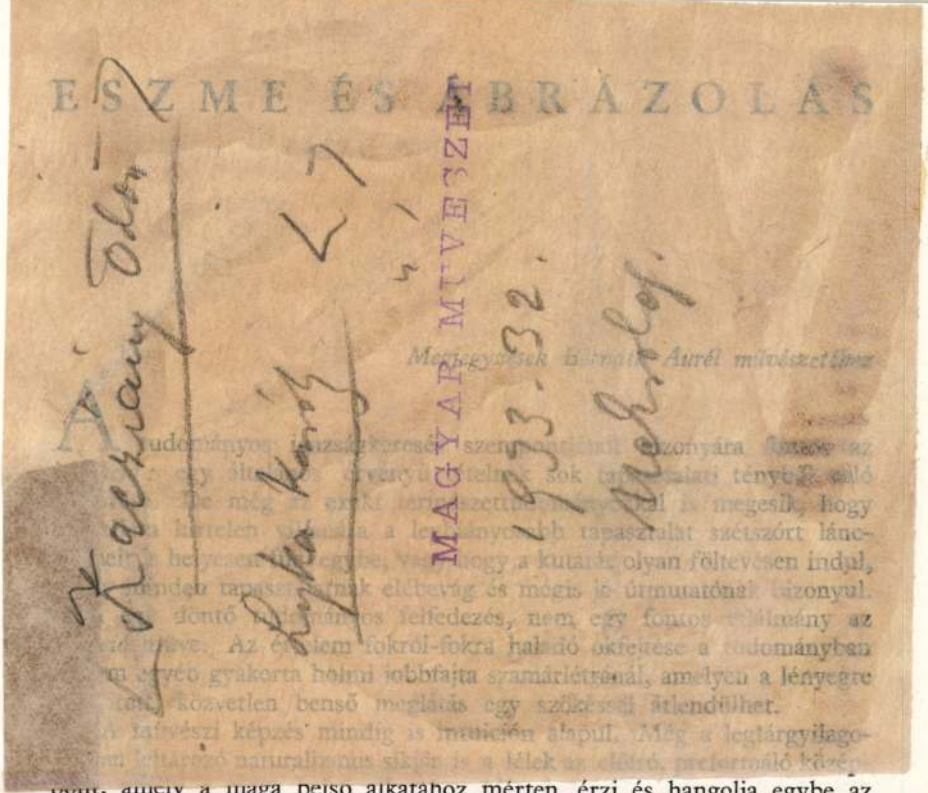

pont, amely a maga belső alkatához mérten érzi és hangolja egybe az

zelet eszmei távlata az ábrázolás festői vagy plasztikai dinamikáját. Ez a művészi képzés *deduktív* útja, szemben a tudomány induktív eljárásával.

Az eszme a maga dolgokon, tárgyakon túlmagasló, láthatatlanul is szívekben égő fényalkatával egyetemes, ősi mintarajz gyanánt szabályozza a forma lejtését: olyképen, hogy a legkülönbözőbb témájú és ábrázolású művek is ugyanannak az alapfigurációnak a változatait öltik alakba. *A forma úgy táncoltatja a természetet, ahogy a képzeletlátta eszme dirigál.*

Az eszme fényében megvilágosodott képzelet a természetben mindenütt az eszme tükrözését látja, s ezt a tükrözést próbálja „előhívni" a való érzéklet rendezetlen szín- és formahalmaza mögül. Az ember lelki alkatához tartozik, hogy ez az „előhívás" először többnyire hallatlan lendülettel, sommásan akar végezni a dolgokkal. De csakhamar megtorpan az eredmény külsőséges, elégtelen voltának láttára... Erre a képzelet szárnyaszegetten visszahúzódik a maga legbensőbb körébe, a ködfátyolos révületek világába. Most már, okulva az első bravúros roham kudarcán, csak tétován, halkan nyúl a dolgokhoz. Alig is érinti őket, úgy rajzolja körül gyengéden, hozzávetőlegesen az eszme képét, amelyet ott lát a természet mélyébe rejtve, mint valami törékeny kincset. Csak lassan, lassan erősödik meg újból a képzelet önbizalma. Együtt erősödik a formai készség gazdagodásával, sűrűsödésével. Közben egyre erősödik, hevesbedik a vágy is, amely a képzeletet az eszme karjaiba kergeti, amely az eszmével való egyre közvetlenebb egybelényegülést, az eszmével való egyre izzóbb egybeolvadást óhajtja a természet ágyasházában, az ábrázolás érzékletes ölében. Az eszme és az érzéklet gyönyörűséges, ünnepi nászt ül. Ez a képzelet végső diadala. Ez a végső széttárulás, amelyet az eszme a maga

Kacziány Ödön

Gerő Ödön, Londen Elek

Modern magyar festőművészek. Budapest. é. n.

78. l.

Néma falak c. képe repr. 72. l.

Mors eques c. képe repr. 93. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Kaeziány Ödön

Lágymányos és Környéke holdfénynél c. képét megvette a főváros-irod

z

Képzőművészet

1928. II. évf. 173. l.

Kacziany Ödön

Mors peregrinus, olaff.

TmBp 1932.

19

ÉVI ELŐJEGYZ

Kaczianý Ödön

úvod
z

Lázár Wolfner grüst

99. l.

10401

erkélyén ülő hölgytől a lépcsőn ál-
lugyay átveszi a neki szánt jutalmat.
zlánok képeznek diszt. A tornáczon elő-
épület előtt pedig lovas alakok lát-
lőtti épületen innen nagyszámú közönség
diszitett vértet tüztek föl. Fel-

veszi a Győzedelem jutal-
jj-Városon.

. 12.5:7.7 cm.

900
-1.

Kacziány Ödön

szül. 1852. Marosvásárhely.

koll. kiáll. a Múcsarnok-
ban 1932. őrz. tarlat

Eszetében. Életrajz.

Urnasir VII 164

Kacziány Ödön

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 53
1927. 166.
1930. 548
1932. 388
1929. 359
1933. 32

I ~~I~~, mig hátl
babérkoszor
elhelyezést

3435. ~~Lindberg Erik.~~
Sz. Stockholmban 1873

Leijonhufvud Ábrah

Sima karimaju domb
~~vezett~~ mellig ~~látható~~, ba
zolva. Bal felől elválaszt
szakálla, melyet állon vis
tözete: álló gallérú ing l
egyelejű kabát. Körirata:
RAHAM LEIJONHUFVUD. ~~A hátl~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ fölül GUDMINBORG és
NING PA. ATTIOARSDAGEN DEN

Bronz-érem, méret
Vétetett az 1907.
alapján 50 Kán (160-907).-

Las előlapon

~~Kard előtt.~~

III

2

Pl.
Vétel 1907

Kacziány Ödön

* (Pro domo.) Alábbi sorok közlésére kérték fel lapunkat: „Furcsa szokás nálunk Magyarországon, főleg a művészet terén, hogy dicsérni nem szoktak némelyeket anélkül, ha más valakit le nem szidhatnak. Igy néhány kritika, mely a műcsarnok tavaszi tárlatát ismerteti, Feszty Árpád Krisztus képéről szólva, a rendezést okolja azért, hogy a kép nem érte el mindazt, melyre szerintük hivatva lett volna. Hogy a rendezéssel a kiállitók a legtöbben meg voltak teljesen elégedve s a hozzáértők és szakemberek jónak találták, azt számos nyilatkozat s hozzám juttatott köszönet bizonyitja, e részben tehát teljesen fedezve vagyok.

Tudott dolog az is, hogy a szóban forgó képpel mindent megkisérlettem az érvényre juttatás szempontjából a rendezésnél; sőt nemcsak én, de Feszty maga is megpróbálta azon a helyen felállittatni, ahol először kivánta, de *ott még rosszabbul hatott, mint ahol jelenleg függ.* Mit tehetek én arról, ha nem mentették meg a Capitoliumot, bármily transcendentalis és nagypénteki lármát csaptak is!? Van azonban egy javaslatom. Állitsák fel a képet valamely elsötétitett helyiségben, több szines fátyolon keresztül sürü tömjénfüstben mutatva. Óhajtandó volna távoli harangzugás, orgonaszó s egy *igazán művészileg előadott szimfónia* mint segitőtársak. Ilyen scenirozást, azt hiszem, mindenki dicsérni fog. Tisztelettel *Kacziány Ödön*, a tárlat rendezője.

P.H 1908. IV. 9

Kacziány Ödön festő

Budapesti Szemle CCXXIX. 1933. 405-419. Gyi Ervin: Képzőművészet

Parasztudvar,

festette Kaczián Ödön.

Képzömüvészeti Szemle. 1879. 1. sz. 14. l.

Kaczián y Ödön festő

MŰVÉSZET
II.évf. 1903.
75-76.
"Müvásár"

Kacziány Ödön festő

Pesti Hirlap. 1881. máj. 10.

Az uj tavaszi tárlat

Kacziány Ödön festő

Pesti Hirlap. 1881. ápr. 29. 4.

A tavaszi kiállítás II-ik sorozatára...

Kaczián Ödön, festö.

Képzömüvészeti Szemle. 1879. l. sz. 14. l.
15. l.
12. sz. 147. l.

Kazinczy Ödön festő

Pesti Hirlap. 1880. aug. 15.

Kaer Ivor: Magyar festők

Művészek

Kacziány Ödön festő

Budapesti Szemle CLVII. 1914.
280-291. o. Berzeviczy Albert:
Jelentés az 1913. évi Greguss-
jutalom tárgyában

Kacziány Ödön festő

Pesti Hirlap. 1879. nov. 2. 3.

A Mücsarnok őszi kiállítása....

Racziány Ödön festő

Pesti Hirlap. 1879. nov. 20. 4–5.

Gyalog huszár: Mutárlat pompyolában

Kacziány Ödön festő

Budapesti Szemle, 1902.

(CIX.) 144. – 153. l. – Heller Simon: A

Téli Tárlat.

Kacziány Ödön festő

Budapesti Szemle, 1914.

(CLVII) 141.–150. l. D.: Téli Tár-
getok.

K a c z i á n y Ödön festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
280.
"A rendes Téli Kiállitás..."

Kacziány Ödön

festő

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. évf. 1. sz. 7.–9. o. – György Kálmán:
A gróf Andrássy Tivadar-féle pályázat.

1914-ben a velencei nemzetközi
kiállitáson szerepel Kacziány Ödön

Pásztortűz, 1927. 6 sz.

192. l.

Csiszár Béla: Kacziány Ödön hetvan
ök éves.

Falifelirat. Kolozsvár. 1716.

Tud. gyűjt.
1818., V., 158. l.

Kacziány Tóth Ferdő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 21. 4.

A Mitosanovics

Kaeziány ödön festő

Pesti Hilap. 1881. febr. 6. 4.

A képánecsanakot már bezendeztek....

Kacziány ödön festő

Pesti Hirlap. 1880. nov. 9. 4.

15 ex dati magyar dal

Rasziány ödön festő

Pesti Hilap. 1881. apr. 13. 4.

a Mizsanek ból

Kacziány Ödön festő

Pesti Hirlap. 1880. jun. 20.

Kaas Ivor: Magyar festők

K a c z i á n y Ödön festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
256-264.
"Raditz Ottó"

1900-1919.

_ észet, XX.sz.- Önálló táblakép

Kacziany Ödön: Kibukkano hold

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
232.
"A Tarsulat vasárlásai"

Önálló táblakép - Egyházi festmény

K a c z i á n y Ödön:
Madona salvans

-Illusztráció-

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
157.
~~Szöveg: "A Tavaszi Kiállítás."~~
~~187.~~

Táblakép – „Hajnal a Tiszán" – Kacziány Ödön

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. I. 469–470. l.

Magyar festészet a velencei nemzetközi kiállításon.

Táblakép – „Eger ostroma" – Kaczidny

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. k. 236–238 l.

Cikk Tárlat a Műcsarnokban.

Müvészek, XX. sz.

K a c z i a n y Ödön
festomüvész
1852 - 1933.

M Ü V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
232.
"A Tarsulat vasarlasai"

Ybl.

Kaczián̈y Ödön festőművész /1852-1933/

a Kossuth-album aquvarell-rajza: Gyulai László müve.

Budapesti Hirlap 1882.VII.26
204.sz. Melléklet 2.o.

K a c z i á n y Ödön festő

"Madona salvans" —

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
187.
"A Tavaszi kiállitás"
Illusztráció: 157.

Kacziány (Ödön ?) XX. sz.

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 504-505 l.

Tovarai Tárlat a Nemzeti Szalonban.

Kacziány Ödön (1852 – 1933)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. anni. V. I. 777–782. l.

Nagy Tarossi Tárlat (Műcsarnok).

Kacziány (Ödön?)

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi mű-
vészeti kiállításon.

Kacziány Ödön festő

Magyar Müvészet 1925.53.o.
/r.e./:Róma.Egyházmüvészeti kiállitás.

Kacián y ödön, festő

Kat. Szemle, 1894. 110.-119. s.

p.: Képkiállitásunk a mű-
vaznokban.

Kacziány Ödön festő

Népszava 1921. márc. 23. 8.

Két kiállítás

K a c z i á n y Ödön festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
193-194.
"Müncheni nemzetközi kiállitás"

K a c z i á n y Ödön festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
179-186.
"O.M.Képzőmüv.Társ.közgyülése"

Kaczián Ödön

festő

Revue de Hongrie

1914. VIII. année, XIII. t. 469-470. l.

Magyar festészet a velencei nemzetközi kiállításon.

Kazinczy Ödön festő

Pesti Hirlap. 1880. jan. 3. 4.

A Képzőművészeti Társulat Kazinczy
Kiállításából való....

Rajz: A sárkányölő Szacziány Ödön

Művészet VI. évf. 1907. 374-380 l. rep. 372.

Táblakép: „Holdfény a Tiszán" Kacziány Ödön

Pásztortűz, 1927. 8 sz.

192. l.

Csiszár Béla: Kacziány Ödön hetvenőt éves

Táblakép. Kertben. Kacziány

Pesti Hirlap. 1879. nov. 20. 4-5.

Gyalog Huszár: Mutárlat pongyolában

Táblakép. „Egy Kérdés." Kacziány

Pesti Hirlap. 1880. jan. 3.4.

A Képzőmüvészeti társulat karácsonyi kiállitásából vásárló....

Bécs (Szacziány Ödön ide

Pásztortűz, 1927. 8 sz.

102. l.

Cziszár Béla: Szacziány Ödön hetvenöt éves

Felirata kb. Kolozsvár. 1717.

Ind. gyűjt.
1818, V, 157. l.

Marosvásárhely (innen számozik Kacziány) Ödön"

Pásztortűz, 1927. 8 sz.

192. l.

Csiszár Béla: Kacziány Ödön hetven ötéves.

Feliratos kötábla (: Köhid mellett kapufalon, Kolocsvár.)

Tud. gyűjt.

1818., V., 140. l.

München (12 éves korában ide kerül Kacziány Ödön)

Pásztortűz, 1927. 8 oz.

192. l.

Csiszár Béla: Kacziány Ödön hetvenöt éves

Feliratos kő. Kolozsvár, Monostori kapun.

Ind. gyűjt.
1818. / V. / 157.

Páris (Kacziány Ödön festő kerül)
des Beaux Arts nis vendéhe)

Pásztortűz, 1927. 8 oz.
192. l.

Császár Béla: Kacziány Ödön hetvenöt
éves

Feliratos kőtábla. Kolozsvár 1612.

Ind. gyűjt.
1818. I. 157.

Aggtelek. T. 8035.

A cseppkőbarlang.

A nagy folyosót és a Minerva sisakját ábrázoló e látkép előterében balról botjára támaszkodó férfi halad a háttér felé, jobbról pedig egy úr és hölgy nézi a sisakot. Jelzése alól középütt: Kacziány Ödön 894.

Tusrajz, nér. 26: 36.6 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XVIII. 153 l.

Sz.n. 1018-902
379-902-1181.

Dobsina. T. 8036.

A jégbarlang.

A barlang nagytermét szemléljük e lapon, a hol a jég képződése zuhatag alakú és a hol összesen öt látogató tölti az időt. Jelzése alol balra: Kacziány Ödön.

Tusrajz, mér. 25.7: 36.5 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XIIII. 169 l.

Sz. n. 1019-902
379-902-1189.

Kacziány Ödön

Pieta c. képe repr.

Pásztortúz 1930. okt. 5.

et les premières fabriques d
visiter notre magasin et
le plus tôt. Nous ferons
faire

Agréez Messieurs m

Kacziány Ödön

Holdfény a Dunán
c. keje repr.

KMTars 1910 tav. Erall.

Kacziány Ödön

Szeged c. képe repr.

Vas. Ujs. 1883. 693. l.

Kacziány Ödön

1908

Művész és osztálytanácsos. Nyílt levél gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter úr Őméltóságához. Irta Kacziány Ödön. Pesti Hirlap, dec. 10.

A nemzetközi tárlat aranyérmei és pályadijai. Jeltelen cikk. Alkotmány, dec. 10.

Kacziány kontra Lippich. Háborúság a Műcsarnokban. Jeltelen cikk. A Nap, dec. 11.

1908

(Művészet 1909. 72. l.)

i (Fiorentino).

ben. † 1466 után.

ézussal.

néz. Bal karjával gyermekét
kissé összehúzott jobb lábát
része védi. Brokátruhája a
s, ki anyját átölelte, teljesen

ga 90 cm. — Lelt. sz. 1187. —
Costantinitől 800 lirán, vagyis
augusztus 31-én (246–895). —
347–895 és az 1895 november
yi ivet. — Az elszámolást jóvá-
ki 4561 (635–900) és az 1901
irat (464–901).
tr. 10. l. — Verzeichniss N° 146.

–20

Kaçiány ödön

önarckepe

Tört. Kepes.

Kacziny Ödön

Vizimalmok holdfény-
nél, olaszt

Budapest szekesfőv. tulajd.

~~Brouzkovi edeny VI. 178.~~

Kacziányi Ödön MDK

Holdkelte Oseronál, olf.

Mücsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kacziányi Ödön MDK

Golgotha, pasztell

Mücsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Kacziányi Ödön MDK

Bujdosó hold. olf.
Csendélet olf.
Éjjeli épitkezés olf.
Hajnal az Adrián olf.

Mücsarnok 1909/10 téli kiáll.

MDK

Kacziányi Ödön festőművész (szül.1852.Marosvásárhely.)

Sk.levél Telepyhez. L. a. s. 1 old. 8r.

Az állami árverési csarnok aukciói, 1921.febr. 81. l.

Kacziányi Ödön MDK

Holdqs utca, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Kacziányi Ödön

MDK

Holdfényaz öreg hidnál, olf.

Mors ante portbam, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Kacziányi Ödön MDK

Tábortüzek, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Kacziány Ödön

Képzőm. Társulat

IV.

4000 koronás társulati-díj.

19. 1894. Margitay Tihamér (szül. 1861.). Utolsó szerelem. Olajf.
20. 1895. Fényes Adolf (szül. 1867.). Pletyka. Olajf.
21. 1896. Knopp Imre (szül. 1867.). Szent Cecilia. Olajf.
22. 1897. Pállik Béla (szül. 1845., megh. 1908.). Kosok az akolban. Olajf.
23. 1898. Vaszary János (szül. 1867.). Aranykor. Olajf.
24. 1899. Tölgyessy Arthur (szül. 1853.). Aranysugarak. Olajf.
25. 1900. Karlovszky Bertalan (szül. 1858.). Pipázó katona. Olajf.
26. 1901. Magyar Mannheimer Gusztáv (szül. 1859.). Esti hangulat. Olajf.
27. 1902. Márk Lajos (szül. 1867.). Női arckép. Olajf.
28. 1903. Poll Hugó (szül. 1867.). Hazatérő búcsúsok. Pastell.
29. 1904. Ligeti Miklós (szül. 1871.). Arckép. Bronzszobor.
30. 1905. Boruth Andor (szül. 1873.). Jézus születése. Olajf.
31. 1906. Rippl-Rónai József (szül. 1861.). Amikor az ember a visszaemlékezéseiből él. Olajf.

fordits

K.

VASÁRNAP **24** K. Ker. János Prot. Emma

HÉTFŐ **25** K. Katalin P. Katalin

KEDD **26** K. Berch. sz. J. Prot. Milos

SZERDA **27** K. É. sz. M. Prot. Virgil

CSÜTÖRTÖK **28** K. István ap. P. Stefánia

PÉNTEK **29** K. Szaturnin Prot. Noé

SZOMBAT **30** K. András P. András

NOVEMBER 30 nap — 1935

32. 1907. Mihalik Dániel (szül. 1869., megh. 1910.). Heretáblák. Olajf.
33. 1908. Kacziány Ödön (szül. 1852.). A Gellért éjfélkor. Olajf.
34. 1909. Zala György (szül. 1858.). A háború. Bronz szoborcsoport.
35. 1910. Edvi Illés Aladár (szül. 1870.). Kiskunsági táj. Olajf.

r. 30. Ros Khodes

szlev Ros Khodes

Izr. 4. S. Tholdoth

Karziany Ödön

Kacziány Ödön: a. Védszent. Tónusos könyv.
(kn. Graf. Eiáll. XLIX. 97. a.)
Signálva: „Kacziány Ödön 1902."

A Karthagói vár. Tónusos könyvmal.
(U.o. 97. b.)
Signálva: „Kacziány Ödön 1902."

Kacziány Ödön

~~[illegible]~~.

Sz. Marosvásárhelyen. 1852. jan. 8.

Üres már az üveg. „Kacziány" Fa, 14 × 11·8. A belepti díjakból vétetett 1895. M. n. Muz. Cat. 154.

Kalziány Ödön

Paraszt udvar. Megv. a képzőművészeti tss. 1878 decz. 7.

Képzőműv. acad. 1879. B. l.

1879. január.

Czegléden két genreképen dolgozik. Eziméik: Ujonczok a Korcsmában és Paraszt házaspár az orvosnál. Mind a két képet Szeniczey ödön képviselő rendelte meg.

u. o. 1879. 15. l.

~~[illegible]~~. Kacziány Ödön

Hubay Jenő Petőfi Albumába (Budapest, 1880) egy költeményt illusztrálva egy pár kellemetlen rajzhibát is követett el, a szerelmeseket gdőben ábrázolja, holott a költemény sík mezőről szól.

Képzőművészeti szemle, 1881. 11 l.

A 2 állandó képárucsarnokban (műcsarnok) uchány képet állitott ki (1881).

Kacziány Ödön

gyüjtemenyes kiáll.
a Műcsarnokban 1932.

KMTár 1932. őszi tárl-
bő életr. és 1-12 mű
13-56.

Kacziány Ödön MDK

Lidérc-rom.Jókai Mór "Páter Péter" regényéből,
olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Kacziány Ödön

Szegedi emlèklapok.

A másik, «*Szeged hálája*», mely a pusztulás napjaiból is közölt képeket. Ezt Burger Gusztáv és társa adta ki, s Kacziány Ödön rajzolta a képek nagyobb részét. Mindkettő jó alkalmi emlék.

Vas-Ujs. 1883. 700. l.

PAUL CÉZANNE

Kacziány Ödön

1) Fejlécz a Művészet 1903. I f. 33.

2) Pipára gyujtó A szegedi képzőművészeti egyesulet kiállitásán 1903. megnyerte Lövész Antal.

Művészet, 1903. 353.

3) Karthagói vár. Kőrajz.
Művészet. 1903. 4. n. melléklete

M.D.K.

Kacziány Ödön, festő

is készített illusztrációkat az Athenaeum 1900-ban megjelent Petőfi összes verseinek kiadásához.

Sándor László: Révész Imre ukrajnai művészi hagyatéka

Művészettörténeti értesítő, Bp.1964. XIII.évf.

3.sz. 239. old.

tovább

~~Hollósy Simon~~

~~Horovitz Armin~~

Kacziány Ödön

Kató Kálmán

Katona Vándor

Kézdi-Kovács László

Kober Leo

Körmendi Frimm Ervin

Körösfői Kriesch A.

Koszta József

Kubinyi Sándor

Lotz Károly

l. Márffy Ödön

1917-18. Hága. Az osztrák-magyar sajtóhadi szállás képzőm. kiállkat.

Összeolva

Exp. 19...

43.612. — K.

MDK

Kacziány Ödön, festö

szerpentin táncosnönek repülö szoknyája jól érzékelteti a táncot.

Szalay Karola: A tánc a képzömüvészetben. -A P.P.Tud. Egyet. dolgozatai./Müv.tört. és Ker.Rég. Intézet. Bp.1941. 77.l.

M.D.K.

Kacziányi Ödön

A Műcsarnok tavaszi tárlatán kiállitó művészek arcképei között szerepel a művész arcképe is.

Cserna Andor:
Szinházi Elet
19. sz. 24. [illegible]

[illegible]zi Tárlata c.
[illegible] évf.

Kacziányi Ödön

MDK

Paraszt udvar, olf.

Műcsarnok 1878. okt. 16

Kacziány Ödön

JUSZKÓ BÉLA.

124 Esthangulat. Olajf. Eladó.

UJVÁRY IGNÁC.

125 Kilátás a nógrádi hegyekre. Olajf.

DOBAY SZÉKELY ANDOR.

126 Breton falu esőben. Olajf. Eladó.

MÉRŐ ISTVÁN.

127 Női arckép. Olajf. Magántulajdon.

DOBAY SZÉKELY ANDOR.

128 Apály. (Morbihan.) Olajf. Eladó.

UJVÁRY IGNÁC.

129 Eső után. Olajf.

BERKES ANTAL.

130 Vásárosok a nagy Lehel-piacon. Olajf. Eladó.

KANDÓ LÁSZLÓ.

131 Rakovszky Iván orsz képviselő arcképe. Olajf. Magánt.

VIDOVSZKY BÉLA.

132 Füzes. Olajf. Eladó.

PAPP BERTALAN.

133 Tópart. Olajf. Eladó.

FARAGÓ GÉZA.

134 Eső után. Olajf. Eladó.

V. TEREM.

KACZIÁNY ÖDÖN.

135 Tűz a tengerparton. Olajf. Eladó.

136 Tűzvilág. Olajf. Eladó.

TOLNAY ÁKOS.

137 Az erdő titka. Olajf. Eladó.

KMT 1912/13. téli kiad

BOSZNAY ISTVÁN.

110 Fenyőházai részlet. Olajf. Eladó.

ENDREY SÁNDOR.

111 Arckép, báró Schoszberger Lajos tulajdona. Olajf. Magántulajdon.

GÓTH MÓRIC.

112 Vásár a felvidéken. Olajf. Eladó.

UJVÁRY IGNÁC.

113 Őszi reggel. Olajf.

BALLÓ EDE.

*114 Dr. Tauffer Vilmos arcképe. Olajf. Magántulajdon.

NEOGRÁDY ANTAL.

115 Csend. Olajf. Eladó.

GÓTH MÓRIC.

116 Piac Kövesden. Olajf. Eladó.

VASTAGH GÉZA.

117 Oroszlántanulmány. Olajf. Eladó.

MÉRŐ ISTVÁN.

118 Olasz udvar. Olajf. Eladó.

UJVÁRY IGNÁC.

119 Erdőtanulmány. Olajf.

BALLÓ EDE.

120 Gyermekarckép. Olajf. Magántulajdon.

UJVÁRY IGNÁC.

121 Nyírfák. Olajf. Eladó.

MÉRŐ ISTVÁN.

122 Lussini utca. Olajf. Eladó.

GLATZ OSZKÁR.

123. Este felé. Olajf. Eladó.

Kaczányi Ödön

MDK

Paraszt udvar, olf.

Mücsarnok 1878. nov.31

Kacziány Ödön

K.

165 **Burne Jones, Sir Philippe R. A.** Watts G. F.-R. A. munkaközben, a mint „Életerő“ című szobrán dolgozik. Olajfestmény. 4960 korona.

166 **Kacziány Ödön.** Hunyadi vitéze. Olajfestmény. 300 korona.

167 **Kacziány Ödön.** Pipára gyujtó. Olajfestmény. 300 korona.

*168 **Kacziány Ödön.** „Mors eques.“ Olajfestmény. 2000 korona.

169 **Kacziány Ödön.** Agathe. Olajfestmény. 450 kor.

170 **Kacziány Ödön.** Holdkelte Oseronál. Olajfestmény. 300 korona.

171 **Poynter, Sir Edward P. R. A.** Diadumené. Olajfestmény. 2400 korona.

172 **Basch Gyula.** Arckép. Olajfestmény. Magántulajdon.

VII. TEREM.

173 **Onslow-Ford, Wolfram.** Nagyanyám arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

174 **Rippl-Rónai József.** Őszirózsa bokréta üvegpohárban. Olajfestmény 500 korona.

175 **Rippl-Rónai József.** „Zákányi plébános kávézik.“ Pastell. 400 korona.

176 **Vajda Zsigmond** Vízpára. Olajfestmény. 3000 kor.

177 **Vajda Zsigmond.** Női arckép. Olajfestmény. Magántulajdon.

178 **Vajda Zsigmond** Férfi arczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.

*179 **Vajda Zsigmond** Margit. Olajfestmény. Magántulajdon.

180 † **Munkácsy Mihály.** Fasor. (A művész egyetlen befejezett vízfestménye.) Malonyay Dezső úr tulajdona.

KMT 1901. tav, nemzetk kiáll.

143 **Morel Jeanne.** Patak partján. Olajfestmény.

144 **Mann Harrington.** Mona. Olajfestmény. 2400 kor.

145 **Bruck Lajos.** Férfi arckép. Olajfestmény K. B. tulajdona.

*146 **Bruck Lajos** Kastély belseje. Olajfestmény. 2000 kor.

147 **Bruck Lajos.** Férfi arckép Olajfestmény. M. B. tulajdona.

148 **Vaszary János.** Vihar előtt (késő esti hangulat). Olajfestmény. 1000 korona.

149 **Vaszary János.** Női test. Olajfestmény. 600 kor.

150 **Vaszary János.** Falusi utca-részlet. Olajfestmény. 300 korona.

151 **Vaszary János.** A Duna mentéről (késő délutáni hangulat). Olajfestmény. 300 korona.

152 **Vaszary János.** Holdsütés. Olajfestmény. 100 kor.

153 **Vaszary János.** Virágzó szilvafák. Olajfestmény. 550 korona.

154 **Vaszary János.** Nádasban. Olajfestmény. 800 kor.

155 **Vaszary János.** Esős borulat nyáron. Olajfestmény. 240 korona.

156 **Vaszary János.** Esős idő. Olajfestmény. 120 kor.

157 **Vaszary János.** A patak mentén. Olajfestmény. 600 korona.

158 **Vaszary János.** Esti hangulat (zalamegyei részlet). Olajfestmény. 500 korona

159 **Vaszary János.** Felhők. Olajfestmény. 100 korona.

160 **Vaszary János.** Bárányfelhők (komárommegyei részlet. Olajfestmény. 600 korona.

161 **Haité G. C.-R. B. A.** Vásár reggele Dordrechtben. Olajfestmény. 6000 korona.

*162 **Baditz Ottó.** Magdolna. Olajfestmény. 1000 kor.

*163 **Jendrassik Jenő.** Fürdés után. Olajfestmény 1600 korona.

164 **Lee Hankey William.** Utasok. Olajfestmény. 960 korona.

Kacziányödön

Kaziányödön festő és

Nagyobb czikkei:

1) A Kecskeméti nagytemplom falfest

2) Hübföldi kronika: Becs- M

~~Austria~~ ~~II. 147; 174, 192, 194, 233.~~

Kacziany Ödon

U. 1928

Alexandra hercegnő arcsk. V. 3.

Kacziány Ödön

Műcsarnok

1893/94. téli kiáll.
1894. tavaszi kiáll.
1894/95. téli kiáll.
1896. nüll. kiáll.
1897. tav. kiáll.
1897/98. téli kiáll.
1898. tav. kiáll.
1898/99. téli kiáll.
1899. tav. kiáll.
1899–1900. téli kiáll.
1900. tav. kiáll.
1900–1. téli kiáll.
1901. tav. kiáll.
1901–2. téli kiáll. 289. 291
1902. tav. kiáll. 188, 222–225
1902–3. téli kiáll. 295–300
1903. tav. kiáll.
1903–4. téli kiáll. 254–256, 542.
1904. tav. kiáll. 147, 152

Közép-Szudán II. 147.

Kacziany Ödön

U. 1854.

Kacziány Ödön

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 181, 182. l.

Kacziány Ödön

Munkaszok

1913. tav. kiáll. 115, 117, 141, 142

1913–14. téli kiáll. 4, 166–168.

Szöllősi István VI. 311.

Kacziány Ödön (irodalom)

Fieber Henrik: Kacziány Ödön képeinek kiállitása a Nemzeti Szalonban. Magyar Szemle. 1906. 606–607 l. (Arcképpel.) —

Có a művész közlése nyomán.

Kacziany Ödön

Univerzeti lexikon

370. l.

229.

...va fordulva van ábrázolva. Haja, baju-
...bevegyül; szeme s szemöldöke barna. Kék
...rub van s barna köntösének lehajtott
...ölye prém. Felirata alól:
~~...~~ vitrea
...t
...n körül:
...ulik L. B. de Brukonovcz, S. C. Rqs M.
...aes: in Judic. Locumt: et Consil: 1640.

18·8 : 14·7 cm.
... ajándéka. 1824

Kacziány Ödön

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1878. okt. (csnov.) kiáll.: Paraszt udvar, olajf., 200 ft.

1879. nov. kiáll.: Egy Eldés, olajf., 200 ft.

1881. tavaszi kiáll. II. sor.: A párbaj, olajf., dr. Királyfy Ármin tulajd.

1885. orsz. ált. kiáll.: Vita longa ars brevis, olajf., 600 ft.

1888. őszi kiáll.: Krisztus sirbatétele, olaj (színvázlat), 300 ft.

Kacziány Ödön, festő; szül. 1852 január 8-án Marosvásárhelyt.

Kacziány Ödön

1906. gyjt. Eiäll.

Nemzeti Palon

Madonna.

74. Vincenso Di Biagio - Catena sz.
Trevisoban, † Velenczében 1531 ben.

Kacziány Ödön

kiállítása.

1906. szeptember

Budapest
1906.
Nemzeti Szalon kiadása

lása könyvtárban.

A művész élettrag-
gyalággyidéjüleg
dolgozandó fel.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

elyezem:

.....

vagy helyettesének
irása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Kacziány Ödön

festő

wód

z

Krück I. 583. l

~~Ruthenek II. 67~~

Érkezett 1905 júl. 2.

589/1905 sz. (Jászóvár, 1905 jún. 28. 452 sz. a.)

Takács Menyhért dr., prépost tudatja, hogy a term. sajtó

tanfolyamra senkit sem küldhet ki. (Tudomásul. VIII. 16.)

Kacziany O

l. Ser.

U. 1916.

Grafikai technika V. 197.

Kacziány Ödön

1904. Ernst Lajos 400
K. díja Város égés
c. olajfestményéért -

Kacziany Ödön

Az okos és balga
szűrek és Megfárad-
ottak c. vajzai repr.

Öserő 1936 szept.

S MAGYAR
TI TÁRSULAT

NYVE

ÉVRE

MDK

Kacziány Ödön

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 101.1.

Kacziányi Ödön

Kiállít

P. H. 932 okt. 29.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
ozőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható
1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

Kaczián Ödön

Kiállít

M. H. 932. X. 30.

örgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.
49.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Kaczialyi Ödön

Kiállít

M. 932 X. 6.

Kaczián Ödön

Kiállít

M. 932. XI. 27.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
ozőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
ozpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

ók a Művészettörténeti Dokumentációs

Kacziány Ödön

Kiállít

N. M. 932. X. 3.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Kaczidky Ödön

Kiállít

M. 932. X. 30.

49.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

'Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Kaczián Ödön

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Tüz, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Dante és Virgil az alvilágban, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Kacziány Ödön

Táncosnő, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállítás

M.D.K.

Aacziány Ödön festö

Petöfi -illusztrációi a Hubay -albumban / 1880 /

Berkovits Ilona: Zichy Mihály .. Bp. 1964. 203. l.

Kacziány Ödön MDK

Templom belseje, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön

MDK

Beszélő árnyak, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállítás

Kacziány Ödön.

A Műcsarnok téli tárlatán szerepelt stilizált Pietája. (emlitve.)

Magyarság. 1924. dec. 16.

Kacziány Ödön MDK

Az Orth-kastély holdvilágnál, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

"Mors peregrinus", olf.

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Kacziány Ödön

II. TEREM.

28 **Kacziány Ödön.** Vihar a vár körül. Olajf. Eladó.
*29 **Kacziány Ödön.** Cyprusok alatt. Olajf. Eladó.
30 **Kacziány Ödön.** Bújdosó hold. Olajf. Magánt.
~~31 Kővári Szilárd. Házak télen. Olajf. Eladó.~~
32 **Kacziány Ödön.** Kialvó lámpa. Olajf.

KMTárs. 1907. tav. kiáll.

V.

TÁRGYMUTATÓ

—— MINDEN JOG FÖNTARTVA. ——

A kiállított *magyar* művek nagy része részletfizetésre is kapható. Felvilágosítást a társulat ügyvivője ad.

Kacziány Ödön

293 **Baditz Ottó.** Patak partján. Olajfestmény. Eladó.
*294 **Deák Ebner Lajos.** Vadvirágok. Temp. és olajfestmény. Eladó.
295 **Kacziány Ödön.** Holdkelte a lussini öbölben. Olajfestmény. Eladó.
296 **Kacziány Ödön.** H... festő arcképe. Olajf. Eladó.
297 **Kacziány Ödön.** Castela Mare. Olajfestmény. Eladó.
298 **Kacziány Ödön.** Fej. Tanulmányvázlat. Temp. Eladó.
299 **Kacziány Ödön.** Arcképvázlat. Tempera. Eladó.
300 **Kacziány Ödön.** Pieta. Olajfestmény. Eladó.
301 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Amorettek. Olajfestmény. Eladó.
302 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Kis tájkép. Olajfestmény. Eladó.
303 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Idyll. Olajf. Eladó.
304 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Egy vörösszakállú arcképe. Olajfestmény. Eladó.
305 **Magyar-Manheimer Gusztáv.** Zivatar. Olajfestmény. Eladó.
*306 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Carmella. Temp.-olajf. Eladó.
*307 **László Fülöp E.** Barbi Alice báróné arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
308 **László Fülöp E.** Hajós Jánosné arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
309 **László Fülöp Elek.** Női arckép. Olajfestmény Magántulajdon.
310 **László Fülöp E.** Izabella főhercegnő arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
311 **László Fülöp E.** Herceg Ditrichstein Hugó Olajfestmény. Magántulajdon.
312 **László Fülöp E.** Laczkó Antalné arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

KMTársl. 1902/3. évi kiad.

261 Poll Hugó. Malom. Pastell. Eladó.
262 Poll Hugó. Jegenyefacsoport. Pastell. Eladó.
263 Poll Hugó. Homályos napsütés. Pastell. Eladó.
*264 Poll Hugó. Vasárnapi összejövetel. Olajf. Eladó.
265 Poll Hugó. Szeptemberi hangulat. Pastell. Eladó
266 Poll Hugó. Estefelé. Pastell. Eladó.
267 Poll Hugó. Balaton-Györök. Pastell. Eladó.
268 Poll Hugó. Kilátás a cseténi dombról. Pastell. Eladó.
269 Bihari Sándor. Vázlat. Olajfestmény. Eladó.
270 Bihari Sándor. Zagyva mentén. Olajfestm. Eladó.
271 Bihari Sándor. Utcza. Olajfestmény. Eladó,
272 Bihari Sándor. Esti hangulat. Olajfestmény. Eladó.
273 Bihari Sándor. Szélben. Olajfestmény. Eladó.
274 Bihari Sándor. Szántóföld. Olajfestmény. Eladó.
275 Bihari Sándor. Tájkép. Olajfestmény. Eladó.
276 Bihari Sándor. Mező virágokkal. Olajfestm. Eladó.
277 Bihari Sándor. Balatoni táj. Olajfestmény. Eladó.
278 Bihari Sándor. Zugutca. Olajfestmény. Eladó.
279 Bihari Sándor. Szalmaboglya. Olajfestmény Eladó.
280 Bihari Sándor. Októberben. Olajfestmény. Eladó.
281 Bihari Sándor. Falusi utca. Olajfestmény. Eladó.
282 Bihari Sándor Zagyva Szolnok alatt Olajf. Eladó.
283 Bihari Sándor. Út fák között. Olajfestm. Eladó.
284 Bihari Sándor. Esőhangulat. Olajfestmény. Eladó.
285 Bihari Sándor. Búzakeresztek. Olajfestm. Eladó.
286 Bihari Sándor. Kóróégetés. Olajfestmény. Eladó.
287 Bihari Sándor. Esteli hangulat. Olajfestm. Eladó.
288 Bihari Sándor. Búzaföld. Olajfestmény. Eladó.
289 Bihari Sándor. Falusi utca. Olajfestmény. Eladó.
290 Baditz Ottó. Tanulmányfő. Olajfestmény. Eladó.
291 Baditz Ottó Hintázás. Olajfestmény. Eladó.
*292 Baditz Ottó. Madonna. Olajfestmény. Eladó.

Kacziány Ödön MDK

A Parlament éjjel, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Pityókosan, repr.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Lotz Károly Kacziány Ödön festőm.-ről

A keleti p.u. híres falképei, amelyeket három évtized előtt Lotz Károly festett, az idők folyamán a rájuk rakódott füst és szenny következtében pusztulásnak indultak, megmentésükről sürgősen kellett intézkedni. Kacziány Ö. fest.m. re bizták, aki a képekről nemcsak a por-és szénréteget távolította el, hanem a freskóknak eredeti friss színét is visszaadta.

Lotz Károly falképei.
Ország-Világ. 1912. 1153.l.

Kacziány Ödön MDK

Pityókosan,

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Zách Felicián

Mária és Szent Anna

Mücsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállitás

Kaczmarek Odon MDX

Zdch Feliciam

Maria de Sacro Amo

Miscarmok 1950 Sacro Imo emlekkalitea

Kacziány Ödön

MDK

Utolsó ut

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDK

Kacziány Ödön

4ooo koronás társulati dijat nyerte

A Tavaszi kiáll. dijai. Mücsarnok 1908. okt. 15. 4.l.

MDK

Kacziány Ödön

a festészeti jury tagja lett

Az O.M. Képzőm. Társulat rendes közgyülése 1908. ápr. 12. Mücsarnok 1908. okt. 15.

Kacziány Ödön MDK

Levétől a keresztről, olf.

Mücsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállitás

Kacziány Ödön MDK

Sirbatétel,

Mücsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállitás

MDK

Kacziány Ödön MDK

Tüz, olf.

Pipára gyujtó, olf.

Halál a tüzvésznél, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Cigányok a hóban, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Kacziány Ödön MDK

Pásztortüz, olf.

Kelő hold, olf.

Béla király bucsuja a tatárjáráskor, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

MDK

FLEISCHER GYULA: Magyarok a bécsi Akadémián. Bpest, 1935.

GENTHON ISTVÁN: Az új magyar festőművészet története. Bpest, 1935.

GERŐ ÖDÖN: A magyar népéletkép. Magyar Művészet. 1927. 1—34. l.

GERŐ EDMUND: Moritz Than. Pester Lloyd. 1933. XI. 12. szám.

GURLITT: Die deutsche Kunst des XIX. Jahrhunderts. Berlin, 1924.

HEVESI LAJOS: Die bildende Kunst in Österreich. Die Pflege der Kunst in Österreich. 1848—1898. Wien. 1900.

HOLLÓS LÁSZLÓ: A modern festészetről különös tekintettel a magyar históriai festészetre. Bpest, 1876.

HORVÁTH HENRIK: Magyar romantikus festők Rómában. Minerva. 1925. 115—128. l.

HOTTNER-GREFE: Carl Rahl in Ungarn. Pester Lloyd. 1931. V. 24. szám.

IGMÁNDI MIHÁLY: Magyar szellemi élet. (Elbeszélések és rajzok a magyar írók és művészek életéből.) Bpest, 1892.

JÁSZAI EMÁNUEL: Kossuth postajegy tervezete. Magyar Levélbélyeggyüjtők. 1924. 3. l.

KACZIÁNY ÖDÖN: Pesti művészélet az ötvenes és hatvanas években. Művészet. 1909. 10—22. l.

KELETI GUSZTÁV: Az Országos Képzőművészeti Társulat közgyűlése. Fővárosi Lapok. 1866. 284. szám.

KELETI GUSZTAV: Die Ausstellung im Künstlerhause. Pester Lloyd. 1883. IV. 27. szám.

KELETI GUSZTÁV: Festészet és szobrászat az 1896. évi ezredéves országos kiállításon. Különnyomat Matlekovics „Az ezredéves kiállítás eredményei" c. kiállítási nagy jelentés IX. kötetéből. Bpest, 1898.

KELETI GUSZTÁV: Képzőművészeti szemle. Budapesti Szemle. 1873. II. kötet. 183—198. l.

KELETI GUSZTÁV: Művészeti dolgozatok. Budapest, 1910.

KÉPZŐMŰVÉSZETI SZEMLE. 1879. 55. l.; 1881. 58. l.

KOPP JENŐ: Budapest székesfőváros új szerzeményeinek kiállítása. Magyar Művészet. 1937. 14—36. l.

KUNSTCHRONIK. 1867. 47. l.; 1868. 85., 99. l.; 1879. 165. l.

KUNST FÜR ALLE. 1898. 267. l.

LÁNDOR TIVADAR: Than Mór emlékezete. Magyar Művészet. 1928. 733—741. l.

LAURISIN LAJOS: A m. kir. Operaház. Bpest, 1941.

LÁZÁR BÉLA: Die Neuerwerbungen des Budapester Museums der Schönen Künste. Die Bildenden Künste. (Wien) 1916. 117—126. l.

LIGETI ANTAL: A Nemzeti Muzeum képcsarnokának ismertető lajstroma a festészek rövid életrajzával. Budapest, 1870.

LIGETI ANTAL: Munkácsy Mihály ifjúsága. Budapesti Szemle. 1891. 321—341. l.

MAGYAR MŰVÉSZET. 1925. 380. l.; 1928. 399. l.; 1929. 35. l.

MARKÓ MIKLÓS: A fóthi kastély és a 48-as Károlyi huszárezred. Magyarország. 1913. III. 23. szám.

A. GEORGE-MAYER: Erinnerungen an Carl Rahl. Wien, 1882.

MŰCSARNOK. (Maszák Hugó közlönye.) 1868. 33—36., 64 l.

MŰCSARNOK. 1899. 151., 399 l.

MŰVÉSZET. 1916. 62—63. l.

ÓBECSE ÉS VIDÉKE. 1899. III. 19. szám.

ORSZÁGH SÁNDOR: Budapest középítkezései. Budapest, 1884.

ÖSTERREICHISCHE KUNSTTOPOGRAPHIE. Wien. 18. (1924) 344. l.

PECHT FRIEDRICH: Kunst und Kunstindustrie auf der Wiener Weltausstellung. Stuttgart, 1873.

PESTER LLOYD. 1864. 210. szám.

PESTI NAPLÓ. 1854. I. 18. szám; 1865. II. 15. szám.

PÉTER ANDRÁS: A magyar művészet története. II. Budapest, 1930.

PETRÁNYI FERENC: Than Mór emlékezete születésének századik évfordulóján. Staribecej, 1928.

PETROVICS ELEK: Magyar mesterművek. Budapest, 1936.

ROTHAUSER MAX: Moritz Than. Pester Lloyd. 1899. III. 12. szám.

SZANA TAMÁS: Magyar művészet századunkban. Budapest, 1890.

SZMRECSÁNYI MIKLÓS: Visszapillantás a társulat multjára. Művészet. 1911. 99—155. l.

TARCAI GYÖRGY: A kassai múzeum. Művészet. 1911. 163—172. l.

THIEME—BÄCKER: Künstlerlexikon. XXXII. 581. l.

VASÁRNAPI UJSÁG. 1856. 131. l.; 1857. 135. l.; 1864. 170. l.; 1868. 177—78. l.; 1869. 245., 357., 469., 569—70. l.; 1870. 249., 329. l.; 1872. 373. l.; 1873. 121., 169. l.; 1877. 460., 652. l.; 1878. 208., 319. l.; 1879. 436. l.; 1880. 109. l.; 1884. 449. l.; 1893. 335. l.; 1894. 745., 751., 817—18. l.; 1899. 189., 248. l.

v. WURZBACH C.: Biografische Lexikon des Kaiserthums Österreich. Wien. 44 (1882). 168—172. l.

YBL ERVIN: Lotz Károly élete és művészete. Budapest, 1938.

YBL ERVIN: Lotz Károly mennyezet és falfestményei az Operaházban. Magyar Művészet. 1933. 360—378. lap.

YBL ERVIN: Ybl Miklós Operaháza. Magyar Művészet. 1925. 133—148. l.

ZEITSCHRIFT FÜR BILDENDE KUNST. 1896. 205—211. l.; 1869. 63., 88., 92. l.; 1882. 252. l.; 1891. 79. l.

LYKA KÁROLY: A nemzeti romantika. Bpest, 1942.

ÓBECSEI KÖZLÖNY. 1899. III. 19. szám.

THAN MÓR MŰVEINEK JEGYZÉKE

Falfestmények.

Tündér Ilona újratalálkozása szerelmesével. (Secco, mészfestékkel festve.) Pesti Vigadó lépcsőháza. 1863—65. Restaurálták a Milleneum idején, 1942-ben pedig Szentiványi Endre.

Hat allegórikus alak géniusszal. A zene, tánc költészet, szavalás, humor, szerelem nemtői. (Secco, mészfestékkel festve.) Pesti Vigadó lépcsőháza 1863/65. Restaurálása mint fent.

Duna, Tisza, Dráva, Száva allegórikus ábrázolása. (Secco.) Pesti Vigadó nagytermének menyezete. 1863/65.

Attila lakomája. (Secco.) Pesti Vigadó régi buffetterme. 1863/65.

Jelenetek a magyar történelemből Géza fejedelem korától a szabadságharcig. A Nemzeti Múzeum lépcsőházának frize. (Secco, mészfestékkel festve.) 1867/77.

Öt allegórikus alak. A béke és anyagi jólét, a műveltség diadala, a szellemi és erkölcsi jólét, a jövőbe vetett hit, lelkesedés és honszeretet. Nemzeti Múzeum lépcsőháza. (Secco, mészfestékkel festve.) 1867/77.

Markó-utcai gimnázium díszterménck falképei. Cicero és Catilina; Coriolanus; Traianus buzdító beszéde katonáihoz. (Tempera, vászonra festve.) 1875/76. 1935-ben Szada Béla restaurálta.

A budai Várbazár mitológikus tárgyú nyolc falképe. Juno; Jupiter; Ceres; Apollo; Tavasz; Nyár; Ősz; Tél. (Secco.) 1878/79. Ez utóbbi falképek a szabadban lévén, az időjárás viszontagságainak kitéve, elpusztultak.

A Budapest ferencvárosi plébániatemplom falképei. Krisztus; Szent Péter; Szent Pál; A négy evangelista jelvényei; Isten báránya; Két cherubfej; Szent Ferenc eljegyzése és stigmatizációja; Jó pásztor; Négy falkép Szent Ferenc életéből; Szent László a sziklából vizet fakaszt; Keresztelő Szent János; Szent Anna oktatja Máriát; Ezechiel; Izaiás; Szent Ambrus; Szent Ágoston. (Secco, mészfestékkel festve.) 1879/81. 1923-ban Túry Gyula, 1936-ban Királyfalvi Krafft Károly restaurálta.

Az Operaház lépcsőházának falfestményei. A tükörmenyezet kilenc négyzetes mezején a zenére vonatkozó allegórikus ábrázolások, az oldalfalak hat félkörívű mezejében Orpheus és Amphion története. (Secco, mészfestékkel festve.) 1882/84. A Milleneum idején Ujváry Ignác, 1910-ben Kőrösfői-Kriesch Aladár. 1943-ban Szentiványi Endre restaurálta.

Az Operaház királyi szalonjának falfestményei. Páris ítélete; A három grácia; Amor és Psyche; Luna; Flora. (Secco, mészfestékkel festve.) 1882/84. A Milleneum idején Ujváry Ignác, 1910-ben Kőrösfői-Kriesch Aladár restaurálta.

A keleti pályaudvar előcsarnokának falképe. A vasút allegóriája. (Secco, mészfestékkel festve.) 1883/84. 1912-ben Kacziány Ödön, a világháborút követő években Gróh István restaurálta.

A Bazilika főbejárati timpanon-mozaikja. Ego sum via, veritas et vita. 1891/93.[114]

Olajfestmények.

Görgey táborkarával. 1849. Gr. Károlyi kastély, Fóth.

Attila lakomája. Vászon, 68.3×89.3 cm. Szépművészeti Múzeum.

Nyáry és Pekry elfogatása. Vászon, 138.5×213.5 cm.

[114] *A falképek mineműségére és a restaurálásra vonatkozó minden adat dr. Szentiványi Gyula úr szíves közlése.*

Jelzése: Than Mór. Bécs, 853. A Szépművészeti Múzeum letéte a Legfelsőbb Honvédelmi Tanácsnál.

Mária mennybemenetele. Vászon, 190×385 cm. Óbecse-belvárosi templom.

Magyarországból. C. v. Wurzbach: Biografisches Lexikon des Kaisertums Österreich. 1882. Lappang.

Női tanulmányfő. A pesti műegylet által 1855. évi November 15-től December 13-ig kiállított művek lajstroma. 40. sz. Lappang.

Férfi tanulmányfő. A pesti műegylet által 1855. évi December 15-től Január 13-ig kiállított művek lajstroma. 16. sz. Lappang.

Férfi tanulmányfő. U. o. 17. sz. Lappang.

Mohácsi csata. Vászon, 200×400 cm. J: A. Than M. Paris, 856. Felsőmagyarországi Rákóczi Múzeum, Kassa.

Pihenő rablók. Wurzbach-Lexikon. Lappang.

Magyar parasztok. Wurzbach-Lexikon. Lappang.

Csikósok. J: Than Mór. Eleőd Tihamérné tulajdona, Budapest.

Juhász. Vászon, 25×34 cm. Jelzett. Árverési Közlöny. 1936. II. 163. sz. Lappang.

Két kisméretű magyar genrejelenet. J: Than Mór. Eleőd Tihamérné tulajdona, Budapest.

Olasz nő képe. Jelzett. Eleőd Tihamérné tulajdona, Budapest.

Férfi képe. Vászon, 61.2×49.7 cm. J: Than Mór. Róma, 1858. Szépművészeti Múzeum.

Id. Ábrányi Kornél arcképe. Vászon, 53×43 cm. 1857. Árverési Közlöny. 1939. I. 600. sz. Lappang.

A római népéletből. 1858. Éber László: Művészeti Lexikon. II. Lappang.

Két női és egy férfi tanulmányfő. Wurzbach-Lexikon. Lappang.

Olasz dudás kisfiával a Madonnának játszik. J: A. Than Mór, Róma, 1859. Vitéz Jékely Ferenc főispán úr tulajdona, Rozsály, Szabolcs vm.

Odysseus búcsúja. Vászon, 260×193 cm. J: Apáti Than Mór, Róma, 1858—59. Fahrafeldi br. Sina-kastély.

Odysseus hazatérése. Vászon, 260×193 cm. J: Apáti Than Mór, Róma, 1859. Fahrafeldi br. Sina-kastély.

Imre király elfogja lázadó öccsét. Vászon, 132×198 cm. J: Than Mór, Bécs, 1857. Szépművészeti Múzeum letéte a Fővárosi Képtárban.

Tarantella táncosok. Karton, 45×69 cm. J: A. Than Mór, Róma, 1859. Ernst-Múzeum aukciói L. 293. sz; LII. 2101. sz. Lappang.

Férfiarckép. Vászon, 53×43 cm. J: Than Mór 1857. Ernst Múzeum aukciói XVIII. 522. sz. Lappang.

Olasz parasztok a kútnál. Vászon, 32×52.5 cm. Ernst Múzeum aukciói. XII. 539. sz. Lappang.

Családi arckép. J: Than Mór, Pesten, 1855. Ernst Múzeum aukciói. XXXIII. 843. sz. Lappang.

Velencei nő. Vászon, 63×51 cm. J: Than Mór. Pesten, 1855. Ernst Múzeum aukciói. XLVI. 503. sz. Lappang.

Pekry Lőrinc elfogatása. Vászon, 66×110 cm. Árverési Közlöny. 1939. I. 610. sz; Gr. Almásy-Teleki Éva aukció. III. 429. sz. Lappang.

Imre elfogja lázadó öccsét, Endrét. Vászon, 42×62 cm. Árverési Közlöny. 1939. I. 609. sz. Lappang.

Imre elfogja lázadó öccsét, Endrét. Vászon, 48×63 cm. Fővárosi Képtár.

Trencséni Csák Máté és Ilomir kalocsai érsek eskűje III. András előtt. 1860. Éber-Lexikon II. Lappang.

Ujoncozás az 1848 előtti időkből. Vászon, 126×191 cm. J: Than M. 1861. Szépművészeti Múzeum letéte a Legfelsőbb Honvédelmi Tanácsnál.

Francesca da Rimini. 1863. Éber-Lexikon II. Lapp.

Jelenet az Ember Tragédiájából. Vászon, 173×202 cm. J: Than M. 1863. Szépművészeti Múzeum letéte a Debreceni Városi Múzeumban.

Zápolya János halála. 1862—64. Balás-Piri László: Magyar történeti festészet a XIX. században. Lappang.

Ónodi országgyűlés. 1864. Balás-Piri László idézett munkája. Lappang.

Medor és Angelika. Vászon, 245×185.5 cm. J: Than Mór Pesten. 1861—62. Szépművészeti Múzeum letéte a Budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karán.

A nap szerelme a délibábbal. Vászon, 148×158 cm. J: Than Mór. 1866. Szépművészeti Múzeum.

A keresztesi templom oltárképei. 1860. Éber-Lexikon II.

Szent Anna. J: Than Mór. Pesten. 1861. Szigetvári plébániatemplom.

Szt. József. Ugyanott.

Krisztus sírbatétele. Oltárkép. 1862. Éber-Lexikon II. Lappang.

Szt. Cecilia. Vászon, 175×127 cm. J: Than Mór. 1868 A Szépművészeti Múzeum letéte a Zeneakadémián.

Olasz életkép Tivoliból. 1860. Éber-Lexikon II. Lappang.

Jósnő. 1861. 100×75 cm. Jelzett. Árverési Közlöny. 1927. II. 591. sz. Lappang.

Stella. 1863. Éber-Lexikon II. Lappang.

Szántóvetők. 1863. Éber-Lexikon II. Lappang.

Naplemente a pusztán. Wurzbach- Lexikon. Lappang.

Hunor és Magyar. 1868. Wurzbach-Lexikon. Lappang.

Izabella királyné lemondása. 1869. Balás-Piri idézett munkája. Lappang.

Hylos. Boetticher-Lexikon. Lappang.

I. Ferenc József és Erzsébet királyné arcképei az északkeleti vasutak számára. 1868. Wurzbach-Lexikon. Lappang.

Izabella lemondása. Magyar mesterek IV. csoportkiállítása. Az Ernst Múzeum kiállításai 26. Lappang.

Allegóriák, négy folyam a Vigadóból. Magyar mesterek IV. csoportkiállítása. Az Ernst Múzeum kiállításai 26. (Két példányban.) Lappang.

Ráth György arcképe. Vászon, 63×52 cm. J: Than M. 1865. Orsz. Ráth György Múzeum.

Szt. Mihály főangyal. 1869. Vászon, 85×150 cm. Óbecse temető-kápolnája.

Gr. Batthyány Lajos és Deák Ferenc életnagyságú arcképei. 1860-as évek. Vas vármegye megyeházának díszermében.

Krisztus az Olajfák hegyén. J: Than Mór. 1867. A pesti ág. ev. tót egyház templomában.

Mikes grófnő arcképe. J: Than Mór. Mikosd. 1869. Fónagy Aladár tulajdona, Budapest.

Női tanulmányfej. Karton, 50×33 cm. J: Th. M. 1867. Ernst Múzeum aukciói XVII. 598. sz. Lappang.

Vázlat egy oltárképhez. Vászon, 62×44 cm. J: Than M. 1866. Ernst Múzeum aukciói XXII. 608 sz. Lappang.

Olasz halász családjával. Vászon, 42×52.5 cm. J: Than Mór. Róma. Ernst Múzeum aukciói XVIII. 731. sz. Lapp.

Buda és Attila. Vászon, 53×72 cm. J: Than Mór 1867. Ernst Múzeum aukciói XLVI. 502. sz. Lappang.

Korona és kard. Vászon, 109×155 cm. J: Than Mór. Pesten, 1860. Ernst Múzeum aukciói LIII. 499. sz. Lapp.

Női arckép 1868-ból Vászon, 58×72 cm. Jelzett. Tárkányi Jenő gyüjteményének aukciója, 1919. 111. sz. Lapp.

Leány a fa mellett. Vászon, 50×33 cm. J: Than M. 867. Magyar Studió II. művészeti aukciója. 1921. 469. sz.

Martinuzzi Izabellát a trónról lemondatja. Vászon, 50×37 cm. Árverési Közlöny, 1939. I. 599. sz. Lappang.

János király halála. Vászon, 40×60 cm. Árverési Közlöny, 1939. II. 603. sz. Lappang.

Fájdalmas Szűzanya Szt. János apostollal. Vászon, 163×266 cm. J: Than Mór. 1863. Jászapáti r. kath. temp.

Szt. Erzsébet. Vászon, 164×270 cm. J: Than Mór. 1869. vagy 1865. Ugyanott.

Szt. Péter és Szt. Pál. Vászon, 164×270 cm. J: Than Mór. 1869. vagy 1865. Ugyanott.

Kun László és Habsburgi Rudolf találkozása a morvamezei ütközet után. Vászon, 255×241.5 cm. J: Than M. 1873. Szépművészeti Múzeum.

Priamos Hektor holttestét viszi Trójába. Vászon, 173×253 cm. J: Than M. 1877. Szépművészeti Múzeum letéte a M. kir. Közigazgatási Bíróságon.

Deák Ferenc. J: hátán. Természet után festette Than Mór 1874-ik év június hó közepén a Városligetben. Magyar Történeti Képcsarnok.

I. Ferenc József. Vászon. J: Than M. 1875. Egyetemi Könyvtár.

I. Ferenc József. Kisméretű olajvázlata az előbbinek. Magyar Történeti Képcsarnok.

Görgey Arthur. J: Than M. 1879. Magyar Történeti Képcsarnok.

Ybl Miklós. J: Than Mór. 1878. Mérnök- és Építész-egylet.

Önarckép. Vászon, 85×69 cm. J: Than Mór. 1879. vitéz br. Than Károly altábornagy tulajdona. Budapest.

Deák Ferenc. J: Than Mór. 1876. Magyar Tudományos Akadémia képes terme.

Esti csillag. 1873. Keleti Gusztáv: Művészeti dolgozatok. Lappang.

Hektor teteme. Magyar művészek IV. csoportkiállítása. Ernst Múzeum kiállításai 26. Lappang.

Béla király pénzt veret. Ugyanott. Lappang.

Mária Terézia. Vászon, 49×32 cm. Árverési Közlöny, 1939. I. 605. sz. Lappang.

Pulszky (Ferenc) arcképe. 1884. Boetticher-Lexikon. Lappang.

Mignon. 1878. Özv. Jálics Ferencné sz. Jálics Vilma tulajdona.

Szt. József. Vászon, 124×218 cm. J: Than Mór. 1871. Óbecse belvárosi templom.

Krisztus az Olajfák hegyén. 1878. Selmecbányai evangélikus templom.

Feleki Miklós arcképe. Vászon. J: Than M. 1871. Magyar Történeti Képcsarnok.

Holdvilágos villitánc. 1872—73. Mérnök- és Építész-egylet tulajdona.

Női akt. Vászon, 95×79 cm. J: Than Mór. 1873. Fővárosi Képtár letéte a polgármesteri XVI. ügyosztályban.

Deák Ferenc arcképe. Vászon, 253×158 cm. J: Than Mór. 1874. A Fővárosi Képtár letéte a Főpolgármesteri Hivatal üléstermében.

Than Károly arcképe. Vászon, 73×95 cm. J: Than M. 1874. vitéz br. Than Károly altábornagy tulajdona, Bpest.

Than Károlyné arcképe. Vászon, 79.8×95 cm. J: Than Mór. 1875. vitéz br. Than Károly altábornagy tulajdona, Budapest.

Liszt Ferenc arcképe. J: Than M. 1878. Zeneakadémia Liszt-szobája.

Ráth György arcképe. Vászon, kb. 60×70 cm. J: Than Mór. 1878. Műcsarnok.

Deák Ferenc arcképe. Vászon, 95×78.5 cm. J: Than Mór. 1874. Szépművészeti Múzeum.

Hunyady János Vitéz Jánost oktatja. Vászon, 34×26 cm. J: Than M. 1879. Fővárosi Képtár.

Tanulmány. Vászon, 31.6×39.8 cm. Fővárosi Képtár.

Jelenetek a Nagy Lajos előtti korból. Vászon, 31×218.5 cm. Szépművészeti Múzeum letéte a Székesfehérvári Múzeumban.

Jelenetek a Nagy Lajos utáni korból. Vászon, 31×195 cm. Szépművészeti Múzeum letéte a Miniszterelnökség sajtóosztályán.

Priamus Hektor holttestét viszi Trójába. Vászon, 45×55.3 cm. Szépművészeti Múzeum.

Kun László és Habsburgi Rudolf találkozása. Vászon. 36.8×59.4 cm Szépművészeti Múzeum.

Arckép. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat műcsarnokában kiállított művek jegyzéke. 1875. 87. sz. Lappang.

Gyüjtők. (Dunántuli vidék.) Ugyanott. 64. sz. Lapp.

A zivatar. Ugyanott 67. sz. Lappang.

Nyugotkor hazatérő munkások. Ugyanott 77. sz. Lap.

Szalay Ágoston arcképe. Ugyanott 94. sz. Lappang.

Charon Dante „Divina Commediája" szerint. Ugyanott 178. sz. Lappang.

Önarckép. Ugyanott 179. sz. Lappang.

Az Akadémia előcsarnokában Deák ravatalánál. Ugyanott 221. sz. Lappang.

Olvasó öreg. Ugyanott 222. sz. Lappang.

Női arckép. Ugyanott 266. sz. Lappang.

Női arckép. Ugyanott 268 sz. Lappang.

Est az Alföldön. A Műcsarnok 1878. október 16-án megnyilt nagy nemzetközi kiállításának katalógusa 13. sz. 1878 november 3-án megnyilt kiállításának katalógusa 51. sz. Lappang.

Arckép. A Műcsarnok 1879 március 15-én megnyilt kiállításának katalógusa 104. sz; 1879 április 25-én megnyilt kiállításának katalógusa 56. sz. Lappang.

Pieta. A Műcsarnok 1879 március 15-én megnyilt kiállításának katalógusa 105. sz. Lappang.

Simonyi Antal festőművész arcképe. Vászon, 71×58.5 cm. J: Than M. 1871. Ernst Múzeum aukciói XV. 663. sz. Lappang.

Gr. Batthyány (Lajos) képmása. Vászon, 125×93.5 cm. J: Than M. 1878. Ernst Múzeum aukciói XIII—XIV. 523. sz. Lappang.

A „bőség" allegóriája. Vászon, 60×32 cm. Ernst Múzeum aukciói XII. 542. sz. Lappang.

Fiú képmása. Vászon, 42×45.5 cm. J: Than Mór. 1876. Ernst Múzeum aukciói XXV—XXVI. 666. sz. Lappang.

Jelenet a magyar történetből. Vászon, 55×83 cm. J: Than M. 72. Ernst Múzeum aukciói XXIX. 813. sz. Lapp.

II. Lajos holttestének feltalálása. Vászon, 66×50 cm. J: Than M. 1875. Ernst Múzeum aukciói XXXIX. 541. sz. Lappang.

Az Árpádok kora. Vázlat a Nemzeti Múzeum frizéhez. Vászon, 31×157 cm. Ernst Múzeum aukciói LV. 525. sz. Lappang.

A nemzeti megújhodás kora. Vázlat a Nemzeti Múzeum frizéhez. Vászon, 31×157 cm. Ernst Múzeum aukciói LV. 526. sz. Lappang.

Vázlatok a Nemzeti Múzeum lépcsőházának falfestményeihez. Vászon, 30×156 cm. Árverési Közlöny, 1936. II. 164. és 165. sz; 1938. XII. 494. sz; 1938. V. 574. sz; 1938. II. 147. sz. Lappang.

A vihar. Vászon, 50×62 cm. J: hátán Liszt Ferencnek mély hódolata jeléül Than Mór. 1878. március 3. Árverési Közlöny, 1939. IX. 426. sz. Lappang.

Habsburgi Rudolf és Kún László. Vászon, 70×110 cm. Árverési Közlöny, 1939. I. 612. sz. Lappang.

Vitéz János a latin nyelvre oktatja Hunyadyt. 1882. Éber-Lexikon II. Lappang.

Ádám az ürben. Vászon, 50×62 cm. J: hátán Liszt Ferencnek mély hódolata jeléül Than Mór. 1878 március 3. Árverési Közlöny. 1939. III. 469. sz. Lappang.

Pázmány Péter tollbamondja műveit. J: Than M. Firenze, 1885. Bpest, Tudományegyetem bölcsészeti kara.

tartással felelhettek. Rahl újszerűsége, lenyügöző és vonzó egyénisége rajongással töltötte el a fiatalokat, s mindent az ő tetszése szerint csináltak. Az energikus és mégis kollegiális vezető-egyéniség ellenállhatatlan erővel nyomta rá bélyegét tanítványaira. Than mint gyengébb művészegyéniség azonnal Rahl hatása alá került, s mivel itt tanulta meg a komponálás elemeit, ez a hatás végig erős maradt művészetében. Rahl annyira megkedvelte a komoly és szorgalmas tanítványt, hogy olaszországi tartózkodásai alatt helyettesévé tette. Társai közül kimagaslott, ami még inkább megerősítette benne azt a meggyőződést, hogy Rahl iránya a művészet egyedül üdvözítő útja. Ez a vélemény annyira meggyökeresedett benne, hogy párisi és római tanulmányútjai során alig tudott újabb hatásokat felszívni magába. Aki nem felelt meg tanulmányai szellemének, arról tudomást sem vett. Csak Cornelius és a nazarénusok voltak rá számottevő hatással külföldi tartózkodása során. Hazatérve, Rahl epigonjaként aratta első sikereit, s ez a kezdeti lendület csak növelte önbizalmát. Lotz a másik Rahl-tanítvány, akivel együtt dolgozott nagy megbizatásain, teljesen átengedte neki az adminisztrativ irányítást. Művészetét így folytonos elismerés nem nagyobb teljesítményekre, műveinek tökéletesítésére hajtotta, hanem arra, hogy eddigi modorát folytassa. Így aztán keserűen érték a 80-as évek mellőztetései.

Than magatartásában alapvető hiba volt spekulativ egyéniségének ragaszkodása a megtanult modorhoz. Ezzel elhomályosult saját művészi egyénisége. Ha idővel csökkent is Rahl hatása, saját invenciójából nem tudott ezzel egyenértékűt alkotni.

A klasszicista modor mellett továbbélt Barabás hatása is a Rahltól nem kultivált műfajaiban. Így genreképein, nagy műveinek tájképi hátterén és arcképfestészetében. Túlságosan jó tanítvány volt ahhoz, hogy saját egyénisége teljesebben kifejlődjék. Festői tehetségnek nem volt híjján; aki szinvázlatait látta, meggyőződhet róla. Ezeken a kisméretű képeken új Than lép elénk; friss színeivel, biztos technikai tudásával adja vissza elképzelését. Ezek az elképzelések nem nagyobb kompozicióinak megszokott szinvonalán mozognak: meglepnek alkotójuk szabad, mes-

terségbeli korlátoktól mentes látásmódjával. Nagy vásznainak egy-egy alakján, jól megoldott csoportfűzésén, természetes könnyedséggel felépített szerkezetén ki-kitűnik igazi egyénisége. Rahl nyomasztó hatása azonban gátolta abban, hogy ezt harmonikusan továbbfejlessze.

Vizsgáljuk most művészetének képét az egyes korszakok alatt. Kezdőkorának akvarelljein már megnyilatkozik történeti érdeklődése. Technikailag gyenge művek, de későbbi képszerkesztési módjának csiráit már meglelhetjük itt. Érdeklődésének tárgya az ember, a tájjal keveset törődik. Alakjait az előtérben zsúfolja össze. Inkább a sötét színárnyalatokat kedveli. Rahl iskolájában hosszú időt töltött elemi technikai eszközök elsajátításával. Mégsem tudott bizonyos távlati hibákat leküzdeni. Képeinek rendes kompoziciós sémája az előtérbetolt főjelenet hatalmas, zömök alakokkal, a középtér kihasználásának teljes hiánya s a háttérben némi tájrészlet. Sok művén azonban az előtér és háttér éppen a középtér kitöltésének elhanyagolása miatt egymásra torlódik és így hibás lesz a kép térbeállítása (Medor és Angelika). Korai műveinek szenvedélyessége hamar alábbhagy, alakjait szigorú szabályok szerint helyezi el. Szinezése barnás galériatónusokba olvad. Rahl elveit alkalmazza hazai tárgyakra, s így különleges klaszszikus-magyaros típusokat teremt. A 70-es évek folyamán valamelyest elhalványul Rahl elveinek hatása. Egyénisége szabadabban kezd kibontakozni. Időben már messze elmaradt 1865-ben elhunyt mesterének befolyása s a férfikorban lévő Than munkatásának, Lotznak önkéntelen hatása folytán kezdi a maga útját járni. Legkiegyensúlyozottabb alkotásai ebből a korból valók, „Nyáry és Pekry" c. fiatalkori műve után. Ezek a jelek a legvilágosabban tanulmányain és arcképein jelentkeznek. Nehezebben törnek utat a nagy történeti műveken; itt azonban az utolsó évek csalódásai megállították a további fejlődést. Keserűség és gond emésztette munkakedvét és életerejét. Szerencsének érezhetjük azonban, hogy más műfajokban kényszerült inkább dolgozni, s így ez a fejlődés nem szakadt meg végleg. Intimhangulatú tanulmányai és vázlatai sikeresebben mutatják a fejlődés útját, mint kidolgozott művei. Olaszországi évei alatt pedig alig kapott monumentális megren-

delést. A csalódás és sikertelenség megakadályozta abban, hogy ezt a fejlődést teljesen lezárja. Fiatal erőit mesterségesen elfojtotta tanárának egyénisége, mikor végre későn ugyan, volt remény rá, hogy kibontakozhat, nem volt meg az ereje hozzá.

Művészi szempontból nézve működését kitűnik, hogy ha nem is volt úttörő egyéniség, érdemes és tehetséges művész volt. Más mester keze alatt talán jobban, szabadabban kibontakozott volna.

Mindenképen tisztelt hely illeti meg az újabb magyar festészet történetében. Nem húzódott a munkától s nem kereste külföldön a boldogulást. Kivette részét azokból a feladatokból, amelyeket a fellendülő magyar kultúra és művészi élet kínált. Ha Than nem lett volna, kevesebb magyar művész keze által festett alkotást láthatnánk középületeink falain; helyette talán bécsi festők jutottak volna munkához, akik azt nála jobban aligha végezték volna el. Munkájában hazája iránti szeretet vezette, s eleinte az anyagi sikerekről is lemondott, csakhogy dolgozhassék és hazája művészetét szolgálja. Mint a magyar művészet megbecsülésének és fejlesztésének úttörőjét méltán illeti meg az utókor hálás tisztelete.

IRODALOM

ANTAL FRIEDRICH: Die neuerworbenen ungarischen Bilder im Museum für bildende Kunst in Budapest. Zeitschrift für bildende Kunst. 1918. 215—222. l.

BALÁS-PIRI LÁSZLÓ: A magyar történeti festészet. Különnyomat az „Iskola és Élet" 1936. 1—2. számából.

BALÁS-PIRI LÁSZLÓ: A magyar történeti festészet a XIX. században. Bpest, 1932.

BERZEVICZY ALBERT: Az ötvenes évek képzőművészete. Magyar Művészet. 1925. 497—525. l.

BOETTICHER FRIEDRICH: Malerwerke des XIX Jahrhunderts. II. (2) Dresden, 1901. 879. l.

CSATKAY ENDRE: Magyar művészek leveleiből. Magyar Művészet. 1937. 285—289. l.

DIVALD KORNÉL: A Magyar Tudományos Akadémia palotája és gyüjteményei. Bpest, 1917.

DIVALD KORNÉL: Ismeretlen képek a XVII—XIX századból. Művészet. 1912. 235—240. l.

DIVALD KORNÉL: Magyar művészettörténet. Budapest, 1927.

ÉBER LÁSZLÓ: A múzeumi képtár multja és jelene. A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene. Bpest, 1902.

ÉBER LÁSZLÓ: Művészeti Lexikon. II. Bpest, 1935. 529. l.

ERNST LAJOS: A magyar történeti festészet. Budapest, 1910.

FELVINCZI TAKÁCS ZOLTÁN: Das Ernst-Museum in Budapest. Der Cicerone. 1912.

FELVINCZI TAKÁCS ZOLTÁN: Jegyzetek Munkácsy ifjúkorához. Orsz. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei. III. Bpest, 1921—23. 81—95. l.

T. 981.

homlokzatát szemléljük fölül táb-
ber [illegible]. Felirata:

in NEUSATZ.

lust. Judenztg. No. 34. 3. Jahrg.
Bärmann & Co. Pest 1862.

Kacziány Ödön

K

Kacziány Ödön, festő, áll. tisztviselő fia, Marosvásárhelyről, 18 éves korában, 1870 okt.-ben iratkozott be. Wurzinger tanítványa volt, de már 1871 nyarán kimaradt.

lásd Fleischer Bées. 56. l.

ndijtanács !

ászmüvész tanulmányi segélyt és a
két és fél hónapi ellátást kér. A
atója volt,34 éves. Kisfaludy-Stróbl
nló irásait csatolja.
gy a folyamodó a bemutatott munkák a-
désképesnek mutatkozik,a kérelem tel-
lni.
tetü Ösztöndij Tanács
kiváló tiszteletem nyilvánu

Kacziány, Ödön

Holdas hangulat

c. képe repr.

Vas. Ujs., 1920, 1031

Kacziány Ödön

Kibukkanó hold

c. kéfe repr.

Vas. Ujs. 1919.

31. l.

Sopron, Gr. Jakab – kép.

553

Dunapentelei telek VT. 179

Kacziány Ödön

cród

=

Pesti Napló

1911. jan. 18.

(Művészháború)

U. 353

Kacziany Ödön

Mors eques c. Ἐφε
repr.

Vas. lys. 1909. 150. l.

Kacziany Ödön

Öreg szirasó. (1860) Fametszetben Morelli Gtól. Vas. Vp 1881. 1 sz (szöveggel).

Kacziány Ödön

* **(A londoni magyar művészeti kiállítás)** ügyében alábbi sorokat kaptuk: „A Pesti Hirlap f. hó 25-iki számában a londoni kiállitás képzőművészeti előkészitő bizottságának legutóbbi üléséről tudósitás jelent meg s ebben a képzőművészek egyesülete is emlitve van. Emlitve van olyképpen, mintha az egyesület *kérte* volna a bizottságot, hogy kilenc tagot küldhessen az előkészitő bizottságba. Ez téves. *A képzőművészek egyesülete, mely ez idő szerint de pure et de facto a magyar képzőművészek összességét képviseli*, a f. hó 17-én tartott összülésében elhatározta, hogy a *közoktatásügyi miniszter urhoz egy beadványt intéz*, melyben tudatja, hogy *kiket választott éppen egyhangulag ezen előkészitő bizottságba*, egyszersmind ezen beadványban a rajta, mint *autonom testületen* ejtett sérelmét a londoni kiállitás ügyében előadja. Az egyesület a miniszterhez fordult s az előkészitő bizottsággal *per abszolute nem érintkezett*. Igy tehát

1908. I. 26.

PESTI HIRLAP

jogtalan és céltalan az előkészitő bizottság többségének állásfoglalása az egyesülettel szemben. Megvezett beadványt hétfőn délben 12 órakor a miniszter urnak egy küldöttség fogja átadni. Mint a beadványt szerkesztő bizottság tagja, teljes tisztelettel *Kacziány* Ödön."

Akinél az ábrázolást nem a közvetlen tárgyi szemlélet, hanem a kér- hozzávetőbb a dolgok

A legszebbek közül való a „Négy Evangelista" földöntúli tisztultsága, amelyben az angyal csakugyan mennyei tünemény igézetével hat.

MOLNÁR-C. PÁL ÚJABB KÉPEI

Molnár-C. Pál műveiben nem a természet közvetlen érzékletes élménye hevül. A festő szellemi eszmélkedése távoli világok, romantikus elvonatkozások visszfényét idézgeti. A legvágyakozóbb, legkedveskedőbb érzelmességgel a középtengeri művelődés multjából merít ihletet. Primitív olasz mesterek hitvalló, szentséges áhítata, a klasszikus ókor fenséges derűje hódolatra és követésre készteti. Nem utánozza eszményképeit, de képzelete egyre körülöttük serénykedik és ékeskedik, majdnem nőies, szerelmes vonzódással, gyengéden, hajlékonyan.

Biblikus jelenetek, jámbor legendák, pogány pasztorálék, mélabús merengések a romokban és torzókban is örök szépség fölött, „holt" tárgyak beszédes elevensége, ódon falak varázsa, monumentális távlata, tövében apró mai emberkékkel stb., stb.: e tematikumra és a festői megjelenítés módjára nézve egyaránt sokoldalú munkásság teljesen a régiek igézete alatt áll.

Hogy megtartásában, stílusában mégis benne érzékenykedik korunk

4050. Kacziány Ödön.

Sz. Marosvásárhelyen 1852 január 8-án.

A sárkány és a halászok.

A déli oldalon felbukkanó holdtól megvilágított vidék előterét szelő és balra futó Duna tulsó partján, a hol egy üres csolnak vesztegel, halászok kötöttek ki, kik két helyütt az általuk rakott tűz körül helyezkedtek el és a kikre a Gellérthegyen innen lévő sziklán látható nagyszemű sárkány leselkedik. Közülök a szemközt lobogó tűznél egy jobbrafordultan áll, egy pedig hosszú fehér köntöst visel. A tájék égboltja felhőzött. Jelzése alól jobbra, bekarczolt betűkkel: »*Kacziány Ödön*«.

Vászon, méretei 44·5 : 90·7 cm. — Lelt. sz. 4050. — Értéke 500 K. — A művész ajándéka 1911 deczember 20-án (2141–911). — Az adomány elfogadtatott 1911 deczember 24-én. — Bejelentetett 1912 márczius 21-én (624–912).

III
583 (40·50),
619 (242).

III : 583

Aj. 1911.
Kacziány

Ajándék

2196. Kacziány Ödön:

Sz. Marosvásárhelyen 1852 január 8-án.

Az irnok (Szintanulmány).

Vállig látható ~~Szintanulmány~~ ~~A~~ kissé jobbra fordult, ~~a~~ szembe néz ~~tekintő irnok~~, ~~vállig látható~~ (~~irnokot ábrázol~~). Füle mögött lúdtoll van. Rövid haja és szeme barna, szemöldöke és gyér bajusza szőke, szakálla leberetvált. Kabátja szürke, ingének gallérja lehajtott, ~~kissé látható~~ nyakkendője fekete. Jelzése fölül jobbra bekarczolt betükkel: »Kacziány«.

Fa, méretei 39.5: 25.2 cm.

Vétetett az 1902: IV. 18-iki 26802 sz. leirattal 600 Kmán. (372-902-21.)

Az elszámolást elfogadta 1903: III 21-én az 1047 szvsz. leirat. (255-903).

Elszámoltatott 1902: XI. 14-én. (791-902.)

Vid. Muz.

904: IV. 30.

26802-902

Kaczián Ö.

3315. *Várégés*

A Durance beömlésénél, de a Rhône balpartján látjuk Avignon várát, melyet tűz pusztít, miközben jobbról a körönd közepén, nagy robbanás történik. A lángok az erődöt és a balról elterülő város épületeit, a melyeket a gúlatetejű és a csonka négyszögletes torony ural, pirosra festették. Az előtérbeli dombon balról korlát zárja el az utat. A városon és az erődön innen lombos fák bontakoznak ki a dombok mögött. A füsttől részben eltakart égbolton a fogyó hold látszik jobbról. Jelzése lent balról bekarczolt betükkel: »*Kacziány*«.

Vászon, méretei 94·3 : 127·7 cm. — Lelt. sz. 3315. — Vétetett az 1906 október 24-iki 93919 sz. engedély szerint 1600 K-án (1525–906). — Kifizettetett 1906 november 12-én. — Elszámoltatott 1906 deczember 20-án (1768–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

III

III : 453

III.

453 (3315),
619 (242).

Marosvásárhely
Vetel
1906

3217. Kacziány Ödön.

Sz. Marosvásárhelyen 1852 január 8-án.

Magános fa.

Egy magános cziprus, a mely a kissé dombos vidék előterében jobbról díszlik. Mögötte és a középtérben cserjecsoportok vannak, a háttér pedig ködben enyészik el. A borult égbolton a fogyó hold van emelkedőben. Jelzése alól balra: »*Kacziány Ödön*«.

Vászon, méretei 54·5 : 32 cm. — Lelt. sz. 3217. — Vétetett az 1905 deczember 20-iki 104611 sz. leirat szerint 900 K-án (1130–905). — Elszámoltatott 1906 június 5-én (786–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeum ban. 1906 : XVIII. 6. — 1907 : XVIII. 6. — 1908 : XVIII. 6. — 1910 ; XVIII. 6.

III. 424 (3217)
619 (242).

III : 424

Vétel 1905.

fovab!

~~Horovitz Lipót~~

~~Damkó József~~

~~Derkovics Gyula~~

löbbtör

~~Horovitz Lipót~~

Kacziány Ödön

Körösfő Kriesch A.

László Fülöp Elek

Lotz Károly

Mezey Lajos

Tornai Gyula

Tornyay Janos

l.

Szépm. Mur. Évk

VII. 185. l

1935

S. jelű művész.

II. századból.

és sima karimájú érem előlap-
an és arczélben van ábrázolva.
réteges kerek gallért és vértje
aranygyapjas-rend jelvényét
ja hosszú, bajusza és körsza-
lapon HVNGARIAE, D(almatia),
ma), S(erbia), G(alitia), L(odo-
lgaria) czímerei szemlélhetők.
elül: »MATTHIAS. II. D. G. REX.
lzése a jobb karnál: »M. S.«.
— Lelt. sz. 1147. — Értéke 20 K. —
ka 1907 április 30-án (787–907). —
r 24-iki 5395 (1950–909), az 1910
) és a 3211–910 eln. sz. leiratok,
ki (2095–909) és az 1910 márczius
ek alapján. — Bejelentetett 1908

Esztergomi képtár

Borosó parasztok
Gerevich: PA, 254 l.

409. Kacziány Ödön (magyar festő, 1852-1932): Nagypéntek. Vászon, olaj, 34·5 x 47·5 cm.

Gerevich: Az Ujság 1916 jul 20, 4. lap.
Gerevich PA, 254 l.

410. u. az: Holdas táj. Karton, olaj, 37 x 50

411. u. az: Tűz. Vászon, olaj, 16 x 25 cm.
Gerevich PA, 254 l.

Kacziany Odoń

Kacziány Ödön

lásd

Magyarművészképem

B. 4.

Kacziány Ödön

Madonna Solvens c.
kéje repr.
Művészet 1915. 197. l.

Női arckép, Kacziány
Ödön kiállításából.
repr.
u. o. 200. l.

Kacziány Ödön sírja

A kelenföldi művészek kiállítását ismertették a napilapok, február 17.

1915

jtemányi

cemak-

ár, az

a Bizott-

ta az ez

ván elő-

tosabb

ztük a

zsámbéki

nkálato-

zett

g a mult

a. A folyó

ág behatóan

mester

nia templom

Kacziány Ödön

Kaciány Ödön gyűjteményes kiállítását ismertették a napilapok április 4.

1915

Kaciány Ödön. Irta Rózsa Miklós. A Hét, április 11.

1915

(Művészet 1915. 287. l.)

A SZENT-GYÖRGY-CZÉH MAGYAR AMATŐRÖK ÉS GYŰJTŐK EGYESÜLETE X. MŰVÉSZETI AUKCIÓJÁNAK KATALÓGUSA

NÉHAI THOMKA GYULA HAGYATÉKÁBÓL ÉS MÁS MAGÁNGYŰJTEMÉNYEKBŐL SZÁRMAZÓ TÁRGYAK

1912

Megtekintés: február 25-től február 29-ig reggel 9-től este 7-ig.

Árverés: március 1-én, 2-án d. u. 3-tól este 8-ig; 3-án d. e. 10-től d. u. 2-ig, d. u. 4-től este 8-ig.

Belépőjegy a kiállítás és aukció egész tartamára egy személyre 1 korona.

Ugyanaz az illusztrált katalógussal (A Gyűjtő 1. számával) együtt 2 korona.

Illusztrált katalógus (A Gyűjtő 1. száma) külön 2 korona.

Tagoknak: A tagsági jegy felmutatása ellenében két személy részére díjtalan. Tagsági díjak a Czéh pénzkezelőjénél, Hörnyéky János úrnál (V., Nádor-utca 7. Jelzáloghitelbank. Telefon 73-31.) fizetendők be; ő küldi szét a tagsági jegyeket is. De befizethetők a tagsági díjak a megtekintési napokon a Nemzeti Szalon pénztáránál is, valamint az aukciónapokon az aukciópénztárnál. A megtörtént befizetés után a belépés ugyancsak két személyre díjtalan.

AZ AUKCIÓN VALÓ VÁSÁRLÁS FELTÉTELEI:

A Czéh az aukciót megelőző kiállítás útján alkalmat nyujt a közönségnek arra, hogy a kiállított tárgyak minőségéről és állapotáról meggyőződhessék, miért is az aukción történt megállapodás (leütés) után utólagos felszólalások figyelembe nem vétetnek, annál kevésbé, mert a Czéh a katalógus adatainak valódiságáért — az élő művészek szerzőségére vonatkozóknak kivételével — szavatosságot nem vállal.

A tárgyak elárverezésének sorrendjét a Czéh állapítja meg és fenntartja magának a jogot, hogy egyes tételeket szétválasszon, másokat egyesítsen. A rendszerint követett gyakorlat az, hogy a tárgyak a **jelentkezés (előjegyzés) sorrendjében** árvereztetnek el. A jelentkezés úgy történik, hogy a jelentkező a kívánt tárgy katalógus-számát az árverés tartama alatt az árverési teremben közhasználatra kitett **papirtömbre** felírja, mire az e célra rendelt egyesületi alkalmazott az illető tárgyat az aukcionátorhoz juttatja. A jelentkezésnek e módja természetesen csak az árverés folyama alatt lehetséges.

A ki tehát az árverésen személyesen nem vehet részt, vagy ideje korlátolva van, helyesen cselekszik, ha érdekeinek állandó képviseletét — akár az aukció előtt, akár annak tartama alatt — **megbízás útján** biztosítja. Megbízásokat elfogad a Szent-György-Czéh (Budapest, VIII., Múzeum-körút 18. Telefon 152—32.) igazgatósága. **Megbízási blanketták** a kiállítási termekben is találhatók, ezenkívül a Nemzeti Szalon pénztáránál díjtalanul kaphatók. A kitöltött blanketták beküldhetők postán, átadhatók a kiállítási teremben s a Nemzeti Szalon pénztáránál.

A tárgyak a kikiáltási ár alatt is eladók. **A vevő az elért vételár után 10% árverési vételi jutalékot fizet; a Czéh tagjai e jutalék fizetésétől mentesek; hasonlóképen mentesek e jutalék fizetésétől mindazok, akik vételüknek jegyzőkönyvbe-foglalása előtt a jegyzőkönyvvezetőnél Czéh-tagul írásban jelentkeznek; e célra szolgáló blanketta, mely az alapszabályok kivonatát is tartalmazza, a helyszínén kapható.**

A megvett tárgy azonnal a vevő rendelkezésére áll, általa azonnal átveendő, kifizetendő, elszállítandó. Az átvétel és fizetés az aukció jegyzőkönyvvezetőjének és pénzkezelőjének közbejöttével akként történik, hogy **a leütés után a vevő azonnal jelentkezik,** nevét jegyzőkönyvbe mondja, a vételárt elismervény ellenében kifizeti s a tárgyat az említett funkcionáriusoktól átveszi. Két egyenlő ajánlat esetében az illető tárgy tovább árvereztetik. A Czéh fenntartja magának a jogot, hogy amennyiben valakinek viselkedése által az aukció kulturális célját és színvonalát veszélyeztetve látja, az illetőt megokolás nélkül az aukcióteremből kiutasíthassa.

MŰVÉSZETI AUKCIÓNK anyagának magját, a Thomka-hagyatékot a tulsó oldalon kezdődő külön cikkben ismertetjük; abból a részéből, mely nem Thomka Gyula gyüjteményéből került hozzánk, kiemeljük a rendkivül gazdag képanyagot, melyben a régi mesterek és modern magyar festőink egyként képviselőre találnak; a keramikai részt, melyben Meissen, Bécs és Wedgewood ritka szép darabokkal szerepelnek; a kisplasztikát, ahonnan egy román korból való bronz-kereszt — azelőtt Császka érsek tulajdona — bizonyára valamelyik múzeumunkba fog vándorolni; a számtalan ötvösművet, szelencét és miniatürt; a textilneműek tömegét, ebben egy kis kollekciót néhai Bulyovszky Lilla csipkéiből stb., stb. A részletekre nézve utalunk itt következő katalógusunkra.

A THOMKA-GYŰJTEMÉNY.

Thomka Gyula, Zólyom vármegye érdemes árvaszéki elnöke, aki tavaly húnyt el, Ipolyi Arnoldnak, Besztercebánya egykori nagynevű püspökének példáján felbuzdulva lett gyűjtő. Amikor Ipolyi Besztercebányáról a nagyváradi püspöki székbe került, egész múzeumra való régiséget vitt magával új székhelyére, amelyet többnyire a besztercebányai egyházmegye templomainak használatlan fölszereléseiből válogatott ki. Ez a gyűjtemény ma a nagyváradi múzeum legnagyobb érdekessége. Thomka Gyulának, nem lévén püspök, templomokban nem igen volt alkalma gyűjtenie. A sok egyházművészeti emlék, amelyet megszereznie sikerült, többnyire már másodkézből való. Hivatalos utazásai közben Thomka sűrűn látogatott el falusi parasztházakba, amelyekben nem egyszer talált nép-művészeti régiségeken kívül templomokból kimustrált igen értékes holmit is, mint amilyen a sajói dombormű, amely Krisztus levételét ábrázolja a keresztfáról s középkori fafaragásunk legérdekesebb emlékeinek egyike. Sokoldalú műveltségének megfelelően, nem volt a régiségtudománynak olyan ága, amely Thomkát nem érdekelte volna. A mi őskori emlék Zólyom vármegye területéről ma ismeretes, azt többnyire az ő buzgólkodásának köszönhetjük. Ezek egy részéről cikkeket is írt. Így többek között az Archaeologiai Értesitőbe is. Különös érdeklődéssel tanulmányozta Thomka a juhászéletet, amely ma már alig színesebb és érdekesebb egyebütt, mint éppen Zólyom vármegyében. Régi juhász készségekből, szerszámokból és meritőedényekből álló gazdag gyűjteményét 1908-ban az állam a besztercebányai múzeum számára vette meg, amelynek néprajzi osztályának ez a kollekczió lett a magva.

87. Báb-sütőminta, XVIII. század

A besztercebányai múzeum érdekében, mely egyike a vidék legszebb nyilvános gyűjteményének, Thomka ugyancsak sokat buzgólkodott. Az ő kezdeményezésére rendezték a zólyomi történelmi és a besztercebányai műkedvelői kiállitást, amelynek anyagából aztán nem egy értékes tárgyat a múzeumnak engedtek át tulajdonosai. Thomka volt nálunk talán az első gyűjtő, aki régi fazekasságunk emlékei iránt is nagy figyelmet tanusitott. Önmázas fayence-edényeinek száma mintegy 800-ra rúgott.

Amig élt, besztercebányai nagy lakása sok jó ízléssel csoportositott régiségeivel ennek a szép és eleven

1. Krisztus, fadombormű;
XV. század,
Felsőmagyarország

felföldi városnak egyik legérdekesebb látnivalója volt. Néprajzi gyűjteménye és fegyvertára a vármegye házán hivatalos helyiségét díszítette. Lakásán csak a művészziesebb holmit tartotta, amelynek java része most a Szent-György-Czéhben kerül aukcióra. Ebből az elefántcsonttal berakott remekművű fegyvereket, egy selmecbányai és szinte monumentális XVIII. századbeli órát, a faragott barokkszékeket, XV—XVI. századbeli templomi szobrokat és a szintén szárnyas oltárokból származó festményeket emeljük ki. A későbbi olajfestmények között is van néhány érdekes. Az apró holmi sorában pedig a vérbeli gyűjtő sok olyan dolgot fog találni, amelyet a régiségpiacon ma már hiába keres s ha talál is, csak mint hamisítványt szerezhet meg.

T—r.

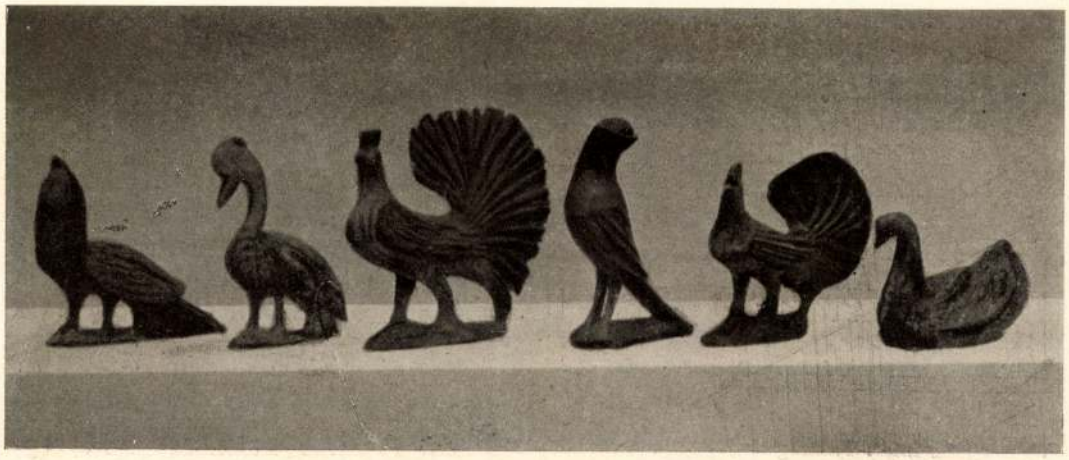

43—86. Betlehemrészletek, Felsőmagyarország

I. FAFARAGVÁNYOK.

XV—XVI. SZÁZADBÓL VALÓ MAGYARORSZÁGI SZÁRNYASOLTÁRRÉSZLETEK, OLTÁRKÉPEK, TOVÁBBÁ NÉPIES FARAGVÁNYOK STB. FŐKÉPEN NÉHAI THOMKA GYULA HAGYATÉKÁBÓL.

(A zárjelben levő számok a magassági méreteket cm-ekben, az egyes tételek végén levő számok pedig a kikiáltási árat koronákban jelentik.)

1. Ismeretlen mester, XV. század: Krisztus siratása; fadombormű Felsőmagyarországból (l. az illusztrációt); valódiságáért szavatolunk 2000
   A domborművön látható négy alak a négyszögletes mezőt pompás kompozícióban tölti ki, mely elsőrangú mesternek is becsületére válnék. Több mint valószínű, hogy e dombormű egy egyébként elenyészett tájói szárnyasoltár részlete. Kora nem újabb a XV. század végénél. (Lásd még: Divald Kornél, Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai; második sorozat, 7. lap.)
2. Madonna-szobor, fafaragvány, Cserény, XV. század (115 cm) 400
3. Püspök-szobor, fafaragvány, Cserény, XV. század (130 cm) 350
4. Szent János evangélista, fafaragvány, Cserény, XV XVI. század (95 cm) 100
5. Szentháromság, XVII. század, fafaragvány 40
6—8. Kálvária-csoportozat: Krisztus, XVIII. század. Két lator, XV. század vége, fafaragvány, (lásd az illusztrációt) együtt 300
9. Szent Pál, faszobor, német munka, XVII. század 120
10. Szent Imre herceg, faszobor, XVIII. század (68 cm) 40
11. Szent György, fadombormű, XVIII. század (28 cm) 100
12. K. szent József, fafaragvány, XVIII. század 60
13. Mater dolorosa, fafaragvány, XVIII. század (57 cm) 40
14. Szentháromság, fadombormű, XVIII. század 10
15. Krisztus, fafaragvány, XVIII. század (35 cm) 15
16. Mária, fafaragvány, XVIII. század (58 cm) 25
17—18. Két dekoratív angyalfej, XVIII. század (30 cm) együtt 15
19. Fiatal leány, fafaragvány, XVIII. század (18 cm) 20
20. Fiú, fafaragvány, XVIII. század 20
21. Szent Genovéva, faszobor, XVIII. század közepe (l. az illusztrációt) 40
22. Feszület, fafaragvány, bársonykeretben 30
23. Krisztus, fafaragvány, talapzaton, XVIII. század (26 cm) 30

AKI VÁSÁRLÁS ELŐTT A SZENT-GYÖRGY-CZÉH TAGJÁUL JELENTKEZIK, NEM FIZETI A 10% ÁRVERÉSI VÉTELI JUTALÉKOT ❧ JELENTKEZÉSI BLANKETTÁK A HELYSZÍNEN KAPHATÓK ❧

7. Az egyik lator. Fafaragvány. XV. század vége

24. Jézus, fafaragvány, XVIII. század 20
25. Madonna Jézussal (41 cm), XVIII. század 3
26. Ájtatosság (90 cm), XVIII. század (l. az illusztrációt) 40
27. Regina coeli (59 cm), XVIII. század 20
28. Madonna (28 cm), XVIII. század 3
29. Bányász (23 cm), XVIII. század 5
30—33. Négy barok virágcsokor (50—70 cm), együtt 25
34—41. Nyolc barok angyal és egy koronaalakú faragvány, darabja .. 1
42. Barokkorbeli, faragott oszlopfej 5
43—86. 44 darab különböző korú, egyrészt bethlehem céljaira szolgált, másrészt gyermekjátékszernek készült fafaragvány. Darabja 1
87—91. Öt bábsütő-minta a XVIII. századból. (L. az illusztrációt.) 87.: 10 K, 88.: 8 K, 89.: 6 K, 90. és 91. darabja 4
92—95. Négy fára festett oltárkép:
92. Három királyok, XVII. század, a cserényi templomból (97×93) 50
93. Krisztus rokonsága, XVI. század, a dubravicai templomból (101×102) (lásd az illusztrációt) 250
94. Szent Borbála, XV. század, a dubravicai templomból (111×46) (l. az illusztrációt) 200
95. Ennek párja, rossz állapotban (130×46) 60
96. MENGS RAFAEL modorában: Szárnyasoltár a XVIII. század végéről 2000
Középen szent György, a jobb szárnyon szent Mihály arkangyal, fölötte két angyalfej; a bal szárnyon szent Ágoston, fölötte három angyalfej. A felső középlunettában az Atya Isten. Az oltár vörös-barna fából való, a közép-keret belső része ötvösmunka.
97. Fára festett és kivágott Krisztuskép 5
98—99. Két barokkorból való faszobrocska, együtt 25

II. RÉGI FESTŐK OLAJFESTMÉNYEI.

(A képek címei után zárjelben levő számok a belső méreteket jelentik cm-ekben.)

101. ALB. FRANCESCO követője: Nimfák naplementekor (81×63) .. 100
102. BAROCCI FREDERIGO: Erzsébet angol királynő (l. az illusztrációt) 500
103. BASSANO modorában: Korcsmai jelenet (125×98) 350
104. BERGHAEM NICOLAAS (1620—1683) (?): Hazatérő pásztorok .. 500
105. —: Pihenő pásztorok 500
106. BONCI P. (más néven Gobbo dei Frutti): Csendélet, eredeti faragott keretben (180×125) 1800
107. BROUWER modorában: Vén pipás (22×14) 240
108. DOMENICHINO ZAMPIERI (?): Szent Hieronymus (126×97) (lásd az illusztrációt) 500
109. FORSTER ADOLF: Idősebb nő (1873) 35
110. FRANCESCHINI M. ANTONIO (1648—1729): Kronos elrabolja Ámort (211×157) (l. az illusztrációt) .. 300
111. FYTT JAN modorában: Csendélet (127×96) 500
112. KART M. A. E.: Tábornok képmása. Szignálva (62×82) 200
113. KRAMMER N.: Kosztümkép, XVIII. század (94×77) 80
114. LIEZENMAYER után: Welser Philippina 10
115. MEYTENS: Mária Anna főhercegnő (36×27) 200
116. MORALES modorában: Krisztus 1000
117. PALMA GIOVINE modorában: Krisztus a kereszttel 800
118. PIRANESY: Római műemlékekről festett kompozíció, tempera .. 600
119. POURBUS FRANS-nak (1570—1622) tulajdonítva: Női térdkép 4000
A kép bal sarkában későbbi írással olvasható: Lady Elisabeth Croke, originali union died. 1611. 73.

3. Püspökszobor, fafaragvány, Cserény; XV. század

120. PRÉVOST A.: Táj várrommal. (17×9) 20
121. REMBRANDT modorában: Ábrahám, XVIII. század (89×71) .. 400
122—123. ROUGENDAS: Két kuruc tábort ábrázoló kép (54×57), együtt 600
124. RUBENS modorában: Vénusz és Marsz 150
125. SCHUFRIED D.: A kedvenc (1868) (23×19) 40
126—127. STUNDER: Páros arckép; empire-kor, egykorú rámában (58×44), együtt 100

2. Madonnaszobor, fafaragvány, Cserény; XV. század

128. —: Fiú ostorral (70×55) 40
129. TINTORETTO modorában: Európa elrablása (152×89) 400
130. TINTORETTO iskolája: Lunette (oltárkép-felsőrész) (180×150) .. 700
131. TOFFANY modorában: Bíboros arcképe 200
132. VERONESE PAOLO: Martírium (119×96). A kép variációja a lillei múzeumban lévő hasonló tárgyú képnek (l. az illusztrációt) 2000
133. VERONESE PAOLO tanítványa: Anya és gyermeke. XVI. század. (120×92).. 600
134. Angol festő, XIX. század első fele: Fejek, tanulmány (50×29) .. 80
135—136. Angol festő, XIX. század eleje: Két páros arckép. Szignálva: J. Reynolds (111×88) (l. az illusztrációt). Darabja 600
137. Angol festő: Rózsák. Szignálva: C. Ktts. p. (26×22) 60
138. Angol festő: Főúri női portrait, XVIII. század (32×23) 100
139. Bécsi festő, XVIII. század: Mária Terézia 30
140. Bécsi festő, XIX. század: Ferenc császár (64×52) 80
141. Bécsi festő: Genre-kép, biedermeierkor. Szignálva: B. M. (23×21) 40
142—143. Flamand festő, XVII. század: Két arckép (45×55), együtt .. 80
144. Francia festő, 1700 körül: Krisztus a kútnál (95×90).. 400
145. Francia festő, XVIII. század: Tavasz (37×30), egykorú keretben (l. az illusztrációt).. 400
146. Francia festő, XVIII. század eleje Rablólovagok 400
147. Francia festő, XIX. század: Vadászkutya (96×68) 60
148. Genuai festő, XVII. század: Fiú baromfival 300
149. Holland festő a XVII. századból: Gitározó (22×14) 240
150. Német festő, XVIII. század: Koldus és gyermeke (90×70) 40
151. Német festő: Királyok imádása 120
152. Német festő: Menekülés Egyiptomból 120
153. Olasz festő, XVI. század: Utolsó vacsora (40×30) 20
154. Olasz festő, XVI. század: Vértanuság (155×110) 600
155. Olasz festő, XVI. század: Krisztus
155a Olasz festő, XVI. század: Keresztelő Szent János feje (40×28) 200
siratása (95×80) 250
156. Olasz festő, 1600 körül: Allegoria 300
157—158. Olasz festő, XVII. század: Baromfiudvar. Két olajfestmény (175×140). Darabja 300

159. Olasz festő, XVII. század: A szent család 700
160. Olasz festő, XVII. század: A gyermek Jézus imádása 400
161. Olasz festő, XVII. század: Női képmás 150
162. Olasz festő a XVII. századból: Circumcisio 20
163. Olasz festő, XVII. sz.: Festmény, fán 120
164. Olasz festő, XVII. század második fele: Sopra porta (122×57) .. 400
165. Olasz festő, XVII. század vége (Délolaszország): Krisztus kiűzi a templomból a kufárokat (150×105) .. 400
166. Olasz festő, XVII—XVIII. század: Szent család. Rézre festve 30
167. Olasz festő, XVII—XVIII. század: Szent Jeromos (110×70) 70
168. Olasz festő, XVIII. század eleje: Csendélet hangszerekkel (142×114) .. 260
169. Olasz festő, XVIII. század: Szent alabárddal (131×96) 25
170. Olasz festő, XVIII. század: Nájad 20
171. Olasz festő a XVIII. század végéről: Apostol (54×38) 15
172. Olasz festő, XVI. század XI. Lajos 500
173. Osztrák festő: Zárdafőnöknő (1794) (37×29) 160
174—176. Orosz festő a XIX. század közepéről: Három genrekép, akvarellek, együtt 100
177. Orosz festő, XVIII. század: Madonna, fára festve (70×45) 30
178. Madonna, görög-keleti ikon .. 30
179. Spanyol festő, 1600 körül: Angyalfej (27×24), új vászonra felhúzva 300
180. Spanyol festő, XVII. század: Zárdafőnöknő, egykorú nyolcszögletű, festett keretben (75×60) 400
181. Spanyol festő, 1700 körül: Dávid és Góliáth (105×70) 350
182. Spanyol festő, XVIII. század eleje: A szent család 120
183. Spanyol festő, XVIII. század: Madonna 20
184. Ismeretlen festő, XVI. század: Krisztus születése; fekete márványlapon (30×36) 140
185. Ismeretlen festő XVII. század vége: Judit és Holofernes 800
186—187. Ismeretlen XVIII. századi festő: Jeromos és Magdolna, két akvarell, egykorú keretben, együtt 50
188—189. Ismeretlen XVIII. századi festő: Nyáj pásztorral, két kép, együtt 120

94. Szent Borbála, fára festett oltárkép a dubravicai templomból; XV. század

190. Ismeretlen XVIII. századi festő: Benedetto Lubi Fiorentino. G. 1666. 40
191. Ismeretlen XVIII. századi festő: Gottfried Kneller (1648—1723) arcképe 40
192—193. Ismeretlen festő a XVIII. század második feléből: Két vadászjelenet, egykorú rámában, együtt 60
194. Ismeretlen festő, XVIII. század: Zene, allegorikus kép 200
195. Ismeretlen festő 1870 körül: Művésznő képmása, (16×14) 70
196. Ismeretlen festő, XIX. század közepe: Szentháromság (66×55) 25
197. Ismeretlen festő: V. Ferdinánd, 1837. 60
198. Ismeretlen festő: Savoyai Eugen. Fémlapra festve 60
199. Ismeretlen festő: Alkony 10
200. Ismeretlen festő: Női képmás .. 8
201. Ismeretlen festő: Genrekép .. 40
202. Olajfestmény, biedermeier arany-keretben 5
203—204. Két ovális, rézre festett bibliai tárgyú kép. Darabja 5

102. BAROCCI FREDERIGO: Erzsébet angol királynő

145. Francia festő, XVIII-ik század: Tavasz

KÉRJÜK TAGTÁRSAINKAT ÉS JÓAKARÓINKAT, KÖZÖLJÉK VELÜNK GYŰJTŐKNEK ÉS MŰVÉSZETI DOLGOK IRÁNT ÉRDEKLŐDŐKNEK CÍMÉT.

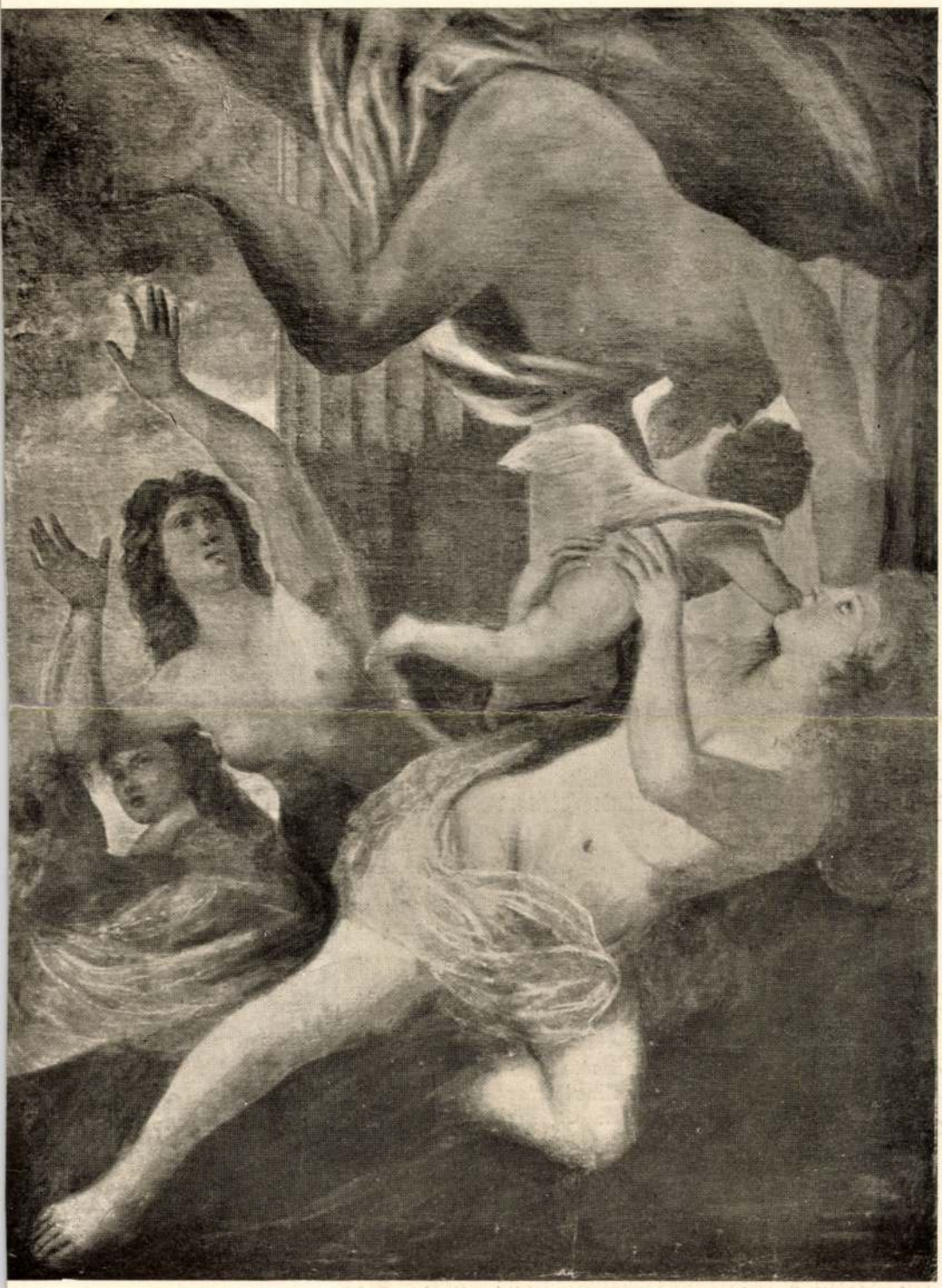

110. FRANCESCHINI M. ANTONIO: Kronos elrabolja Ámort

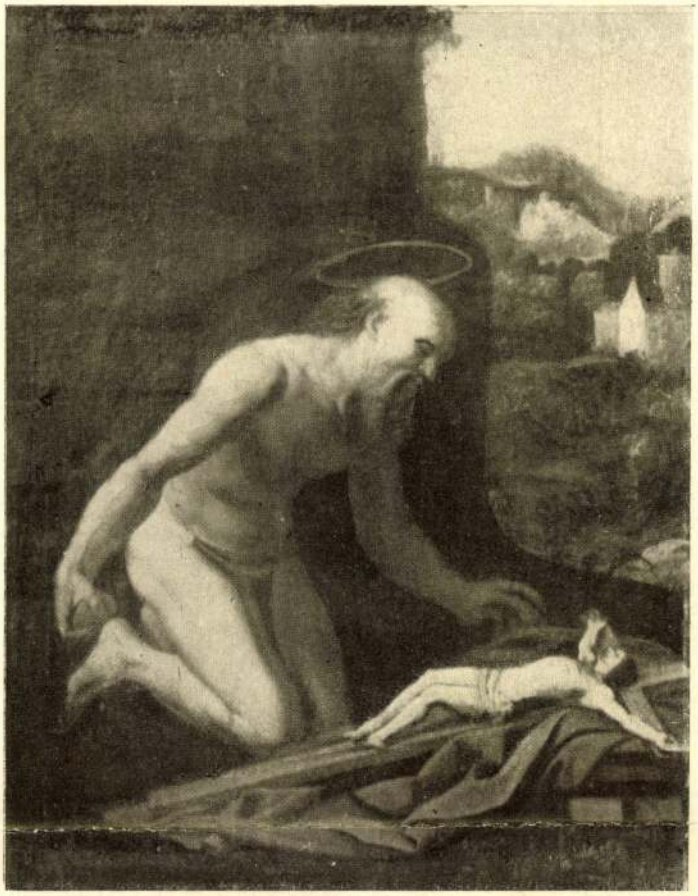

108. DOMENICHINO ZAMPIERI (?): Szent Hieronymus

III. MAGYAR MŰVÉSZEK OLAJFESTMÉNYEI.

(A zárjelben levő számok a kép belső méreteit jelentik cm-ekben.)

205. BALLA BÉLA: Téli tájkép (40×30) 40
206. BÁN ANTAL: Naplemente (28×19) 10
207. BASCH ÁRPÁD: Reggeli séta 80
208. BERKES ANTAL: Pincérleány (50×80) 40
209. BIHARI SÁNDOR: Zagyva tája (26×21) 40
210. BORSOS JÓZSEF: Vadászaton (1850) (90×70) 250
(Valószínűleg Andrássy Gyula gróf alakja konstantinápolyi nagykövet korában.)
211. BÖHM PÁL: Sátoros cigányok (l. az illusztrációt). (Ovális, 50×40) .. 120
212. BURGHARDT: Párizsi emlék 100
213. —: Motívum Párizsból 80
214. —: Olasz vár 120
215. ENDREY SÁNDOR: Parkrészlet. Vázlat (35×25) 80
216. ERDEI VIKTOR: Tájkép (25×31) 50
217. GLATTER GYULA: Atelierben 1500
218. —: Tájkép 400
219. —: Csendélet 400
220. GREGUSS IMRE: Tanulmány a „Honvédtábor" című festményhez (58×35) 200
221. —: Pihenő. Tanulmány (50×28) 160
222. —: Öreg magyar. Tanulmány (40×26) 160
223. —: Pihenés (36×13) 80
224. —: Tanulmányfej (23×13) .. 80
225. —: Cigányleány (27×13) 40

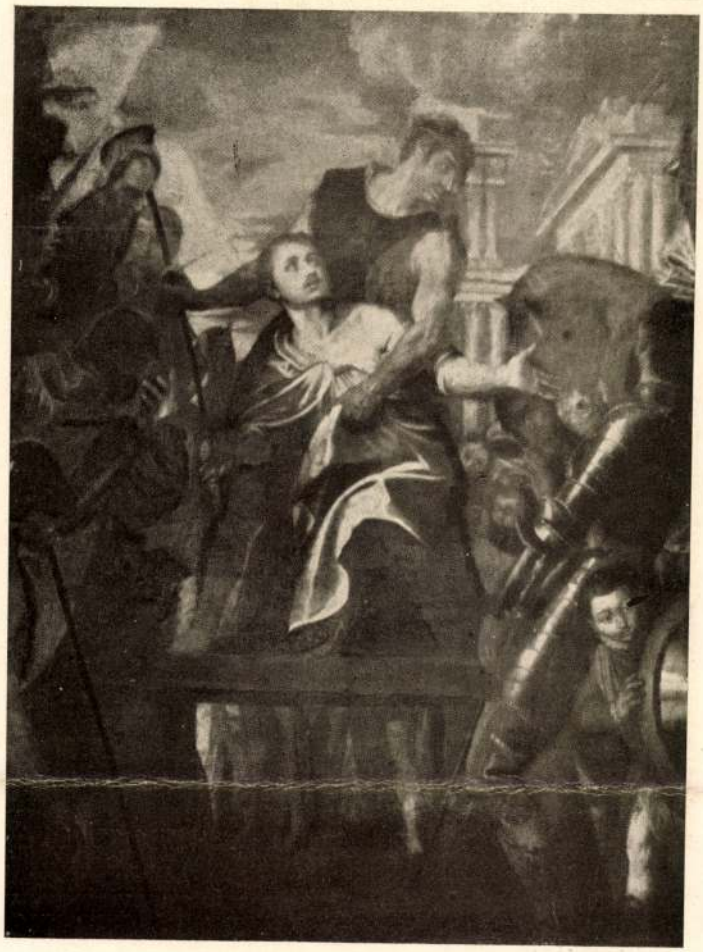

132. VERONESE PAOLO: Martirium

226. —: Naplemente (34×13) 40
227. —: Esthangulat (23×15) 40
228. —: A szécsényi parkból (39×29) 80
229. —: Lágymányos 1878-ban (40×30) 100
230. —: Tájkép toronnyal (39×25) 70
231. —: Vincellérház (30×20) 70
232. —: Tájkép (23×13) 30
233. —: Vízmosás (23×13) 30
234. —: Lombtanulmány (51×40) .. 70
235. —: Stetka Gyula arcképe (60×46) 200
236. —: Tájkép 70
237. GULÁCSY LAJOS: Oliver megkéri Olíviát (60×54), (l. az illusztrációt) 250
238. —: Giorgione-inspiráció (61×47) 120
239. —: Krisztus a szegények között (26×35) 70
240. —: Szeptember végén. Verona. (62×49) 100
241. HORTI PÁL: Öreg ember, tanulmányfej, 1885. (55×38) 100
242. KACZIÁNY ÖDÖN: Abbaziai teherhajó (31×21) 60
243. —: Szent István halála (73×48) 100
244. KATONA N.: Férfiarckép (36×25) 80
245. KEDVEK JÁNOS: Férfiakt 50
246. —: Csendélet 90
247. —: Tájkép 70
248. —: Tájkép 40
249. —: Férfifej 70
250. KUSZKA JENŐ: Esti hangulat 1200
251. LECHNER ÖDÖN IFJ.: Velencei részlet (36×29) 80

211. BÖHM PÁL: Sátoros cigányok

252. LOTZ KÁROLY: Angyalok. Telepy Károly hagyatékából (140×190) 750
253. MARKÓ ERNŐ: Dunaitáj (37×26) 30
254. MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ BR.: Őszi borongás (90×128) 1000
255. MIKOLA ANDRÁS: Nagybányai részlet (78×49) 140
256. MOLNÁR JÓZSEF: Tájrész a Rákospatak mellett. Szignálva (44×33) 120
257. PAPP HENRIK: Tavasz ébredése (41×41) 100
258. — : Olajvázlat a „Hadizsákmány" c. képhez 250
259. RÉVÉSZ IMRE: Parasztlegény (80×60). (l. az illusztrációt) .. 150
260. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF: Bánat 1887. Páris (l. az illusztrációt) .. 400
261. ROSKOVITS IGNÁC: Női képmás (60×45) 200
262. RUDNAY GYULA: Tájkép 80
263. — : Mulató parasztok 80
264. — : Tájkép 80
265. SKUTECZKY DÖME: Vázlat 60
266. — : Csendes ájtatosság (205×160) 500
267. SPÁNYIK KORNÉL: Gitározó nő (28×38) 100
268. — : Orgonavirágok, vázlat .. 100
269. SZÁRITS FERENC: Női arckép, 1884 (37×32) 200
270. SZEMLÉR MIHÁLY: Tájkép 60
271. TELEPY KÁROLY: Tájkép 35
272. — : Erdő belseje. (40×60) 120
273. — : Előtértanulmány 25
274–278. — : Öt akt. Olaj-tanulmányok, darabja 15
278a. Telepy Károly (?): Hegyi táj. Szignálva: Venezia. Telepy Károly 1854.
279. TORNAI GYULA: A megzavart mulatság 200
280. UJVÁRY IGNÁC: Télitáj (80×60) 200
281. VALENTINI R.: Velencei utcarészlet 50
282. VASTAGH GYÖRGY: Családi kép (l. az illusztrációt), (157×125) .. 150
283. VIDOVSZKY BÉLA: Csendélet 50
284. Ismeretlen magyar festő, XIX. század eleje: Vérszerződés 30
285. Ismeretlen festő: Rózsák 60

IV. AKVARELLEK, PASZTELLEK, RAJZOK, GRAFIKAI LAPOK, STB.

301. ALT: Benedictiner Kloster Weltenburg, körajz, 1830 körül 10
302—303. BLANDIER CHARLES: Budoirban. Két pasztell (45×35). Együtt 100
304. BÉLAVÁRY-BURCHARDISTVÁN: Esthangulat. Pasztell (50×70) 120
305. BELLIRI: Női képmás. Akvarell, biedermeier-kor 70
306. CONRÁD GYULA: Hajógyárban. Állami díjat nyert rézkarc 30
307. CROUY: Kávéház előtt. Karikatura. Tollrajz 5
308—310. ERDEI VIKTOR: Litografiák „Eros immateriális" című művéből:
308. IV. Eros ardens 3
309. IX. Eros perpetuus 3
310. XII. Eros noctambulus 3
311. ERDŐDY GEORGIUS comes: Tájkép. Szépiarajz 6
312. FARAGÓ JÓZSEF: Wlassics. Karikatura 3
313. FESENMAYER: Arckép. Ovális alakú akvarell (19×14) 40
314. FIREMANN GYULA: Tusrajz 6
315—324. GREGUSS IMRE: Tíz rajz. Darabja 5
325—327. HALÁSZ ANTAL: Három tájkép. Akvarellek. Darabja .. 20
328. HÄUBEL: Hintersee. Akvarell 10
329. HELL: Szarvasvadászat. Ceruzarajz 6
330—331. HERRLE CARL: Két vázlat a Várkert-rakpart pályázatára. Szépiarajz. 1886. Darabja 20
332. HOSEMANN: Pohár mellett. Akvarell 20
333. ISABEY után: József nádor. Pontozott modorú metszet Höfeltől, 1816 6
334. E. KARINTHY ADA: Játék közben. Akvarell (16 21) 40
335. —: Anya gyermekével. Akvarell (19×23) 40
336. KÉZDI-KOVÁCS LÁSZLÓ: Éjjel. Pasztell 60
337. KININGER: Virginia halála. Tollrajz 10
338. LÉNÁRD RÓBERT: Saint-Cloud. Színes rézkarc 50
339. MARKÓ FERENC: Dombok. Akvarell, szignálva, 1858 (46×26) .. 60
340. —: A Balatonon. Akvarell, szignálva, 1850 (46×26) 70
341 342. —: Két genre-kép. Akvarell, szignálva, 1858 (28×20), Darabja 60
343. MEINERT: Tájkép. Akvarell 8
344. MURILLO után: Menekülés Egyiptomból. Rézkarc, 1700 körül .. 8
345. OLGYAY VIKTOR: Február. Rézkarc 30
346. —: Fasor. Rézkarc 30
346a —: Erdőszéle, körajz (l. az illusztrációt) 40
347. PACZKA FERENC: Orvosi vizsgálat. Szénrajz, 1877, Páris .. 300
348 349. ROUSSEAU THEODORE: Tájképek. Két rajz. Darabja .. 250
350. SUNDERSTRÖM H.: Kastély. Fametszet 15
351. —: Tájkép tehénnel. Fametszet 10
352. TAHI ANTAL: Nyár. Pasztell, (26×15) 70
353. TENIERS DAVID: Jeu de Tric-Trac. Metszet a XIX. század elejéről 6
354. —: Les Plaisirs des Buveurs. Metszet a XIX. század elejéről 6
355. WEIROTTER: Romantikus táj. Eredeti rézkarc, 1773 10

* * *

356. M. G. S.: Ulánus. Akvarell .. 8
357. Bécsi festő: Fiatal ember. Akvarell, 1833 (19×12) 40
358. Ismeretlen festő: Ulánus. Akvarell 8
359. Ismeretlen festő: Huszár. Akvarell 15
360. Ismeretlen festő: Kék ruhás nő. Akvarell 25
361. Ismeretlen festő: Barát kosárral. Akvarell 20
362. Ismeretlen festő: Kecskefejek. Akvarell-tanulmányok (28×20) 20
363. Ismeretlen festő: Birkafej. Tanulmány, akvarell (11×11) 20
364. Sárközi gyermekrajz 10
365. „The Love Letter". Színes angol metszet 15

260. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF: Bánat. (Páris 1887)

366. III. György angol király bálí meghívója. Rézmetszet 6
367. View of the suspension Bridge. Angol litográfia (60×40) 12
368. I. Ferenc József osztrák tábornokokkal. Színes litográfia 10
369. Esterházy Pál Antal hg. arcképe. Színezett litográfia 20
370. Marietta Alboni arcképe. Metszet, ajánlással Egressy Gábornak .. 10
371. Grenier: Adieux de Napoleon à son fils. Metszet (56×65) 30
372. I. Napoleon és a reichstadti herceg. Metszet (26×45) 20
373. I. Napoleon Versaillesben. Metszet (45×58) 12
374. Napoleon a táborban. Litográfia 1830 körül (60×40) 12
375—376. Két Napoleon-metszet (84×67). Darabja 40
377. Kisalakú Napoleon-metszetek 44 db. Együtt 60

❧ ❧ ❧

378. „Pesth". Acélmetszet 5
379. Ofen und Pesth. Színezett metszet, új nyomat (Artaria-kiadás) (90×68) 30
380. „Ofen". General Hentzi's Tod. Színes litográfia 30

381. Chapuy: Ofen-Pest. Színezett litográfia (68×40) 25
382. Magyar nemzeti múzeum Pesten. Színes litográfia, 1860 6
383. Sandmann: Pest-Ofen. Színes litográfia (90×55) 45
384. VASQUEZ KÁROLY gróf: Buda és Pest tájleírása. Két színezett folioalakú metszet, címlappal, 44 színes vedutával, 1837 120

CONVOLUTUMOK. Az egyes lapok sötétzöld merített papírra vannak illesztve.

385. Magyar nemes családok címerei, XVIII. század, 58 többnyire színezett rézkarc. Együtt 40
386. Címerek Siebmacherből, nyolc lap. Együtt 2
387. Magyar nemes családok címerei. Rézkarcok, XVII—XVIII. század, öt lap. Együtt 5
388. XVIII—XIX. századból való magyar exlibrisek, 23 darab (l. az illusztrációt a 42. és 43. lapon). Darabja 3
389. Magyar vezérek és királyok arcképei, 56 darab, XVII - XVIII. század (egyenként is kikiálthatók). Együtt .. 25
390. Jeles magyar férfiak arcképei. XVII—XVIII. századból való réznyomatú lapok, 64 darab, Együtt 25
391. Detto, 30 lap, Együtt 5
392. Detto, hat lap, Együtt.. 2
393. Detto, erdélyi fejedelmek, hat lap. Együtt 2
394. Magyarországi székesegyházak, hét lap. Együtt 3
395. Jeles magyar férfiak. Rézkarc és litográfia technikával, 32 lap. Együtt 15
396. Magyarországi tájképek. XVII—XIX. század, 32 lap. Együtt.. 15
397. 17 darab magyar vonatkozású lap. Együtt 3

CONVOLUTUMOK kartonra illesztve:

397. Jeles magyar férfiak a XIX. század elejéről, 13 lap. Együtt.. 13
399. Magyar vezérek. Rézkarcok, nyolc lap. Együtt 8
400. Magyar csataképek, 1600 körül, 22 lap. Együtt 20
401. Magyar vonatkozású tájképek, négy lap. Együtt 4

402—403. Két színes új nyomású metszet a XIX. század eleji Bécsről. Dbja 15
404—405. Két nyomat XVIII. színes, angol metszet után. Darabja 20
406—407. Két színes metszet. Dbja 2
408. Olasz rézmetszetek, 50 lap, 1800 körül 14
409. Színes rézmetszet 15
410. Rézmetszet 10
411—414. Négy olajfestékkel színezett metszet, XIX. század eleje (44×34). Darabja 10
415. Rembrandt után: Sisakos férfi. Heliogravür, 1634 20
416. Schmied: Schubert estélye. Heliogravür 20
417. Kaufmann Angelika: Allegoria. Pontozott modorú metszet 4
418. Japán tekercskép 10
419. Kossuth-bankók, keretben, üveg alatt 7
420. Díszoklevél, mellyel Őfelsége Lemaić Györgynek az osztrák Lipót-rend lovagkeresztjét adományozza, 1879 okt. 11. Őfelségének és Taaffe miniszterelnöknek sajátkezű aláírásával és bronztokba foglalt nagypecséttel 50
421. Havanna-szivar-kereskedés vignettája, XVII—XVIII. század 2

V. KÖNYVEK.

A) KÉZZEL ÍROTT KÖNYVEK.

422. LIBETBÁNYAI STATUMOK, német nyelvű kézirat 1555-ből, bőrkötése 1742-ből való magyar munka .. 40
423. Tót és latin nyelvű kéziratú könyv, tartalma történelmi kompiláció, XVI. század, préselt bőrkötése 1569-ből való 20
424. MOHAMEDÁN törvényeket tartalmazó írott könyv, mohamedán stílusú bőrkötésben, XVII. század 15
425. BOSZORKÁNYÜZŐ babonás könyv tót nyelvű kézirat a XVII. századból 5

426. ECKARTSHAUSEN (Hofrath von): Gott ist die reinste Liebe; kézzel írott és illuminált imádságos könyv, XVIII. század, bőrkötés 6
427. Német nyelvü írott imádságos könyv szentképekkel, XVIII. század .. 1
428. Írott német imádságos könyv, piros bőrkötésben, 1783 20

B) MAGYAR NYELVŰ ÉS MAGYAR VONATKOZÁSÚ MŰVEK.

429. BABAI F.: Epigrammatum libri tres Tyrnaviae, 1777. Félbőrkötés .. 3
430. BAKSAI SANDOR: M. A. Lucanus Pharsaliája. Pest, 1869. Félbőrkötés 3
431. BESSENYEI GYÖRGY: Hunyady János élete. Bécs, 1778. Félvászonköt. 2
432. BUDAI ÉSAIÁS: Régi tudós világ históriája, félbőrkötés. Debrecenben, 1802 3

135. Angol festő, XIX. század eleje: Páros arckép

433. CORPUS IURIS Hungarici. Két folióbőrkötés. Budae, 1779 10
434. DÁNIEL ISTVÁN: Belisarius Marmontel után. Kolosváratt 1776. Félbőrkötés 1
435. DUGONICS ANDRÁS: Jeles történetek, első könyv, Toldi Miklós, rézmetszetű képpel. Pesten, 1794. Vászonkötés 3
436. ÉDES GERGELY: Horácz Munkáji (magyarul és latinul), Pesten, 1819. Félbőrkötés 4
437. FÁBCHICH JÓZSEF: Magyarra fordított Pindarus. Győr, 1804. Félbőrkötés 3
438. FALUDI FERENTZ: Bölts és Figyelmetes Udvari Ember. Bőrkötés. Nagy-Szombatban, 1750 2
439. FORRAI ANDRÁS: Justinus Históriája. Eger, 1781. Félbőrkötés .. 4
440. HORVÁTH MICHAELIS praepositi de Graba: Otia poëtica. Posinii, 1797. Eredeti papirkötés 3
441. HUNFALVY PÁL: Platón munkái. Félbőrkötés. Pest, 1854 4
442. HUSZTI ANDRÁS: Ó és uj Dácia, Bétsben, 1791. Félbőrkötés 4
443. ILLEI JANOS: Szeverinus Boetziusnak V. könyvei. Kassán, 1772. Bőrkötés 4
444. ILLYÉS ANDRÁS: A keresztyéni életnek példája, az-az A Szentek Élete, Nagy-Szombat 1682. Címlapja hiányzik 1
445. IRMESI HOMONNAY IMRE: P. Ovidius Naso szomorú verseinek öt könyve. Pesten, 1825. Papirkötés 3
446. —: P. Ovidius Naso Pontusi levelei, Budán, 1827. Félbőrkötés 3
447. JANKOWICH MIKLÓS: C. Sallustius Crispus. Két kötet papirkötés. Budán, 1812 5

448. ST. KATONA: Historia critica primorum Hungariae ducum. Bőrkötés. Pestini, 1778 .. .. .. —

449. ST. KATONA: Historia critica regum Hungariae, stirpis Arpadianae, Tom. III - IV. Pestini, 1780. Két bőrkötés Együtt .. 2

450. KIS JÁNOS és KAZINCZY FERENC: Horatius levelei. Félbőrkötés. Pesten, 1833 5

451. KOVÁSZNAI SÁNDOR: M. T. Ciceronak nagyobbik Cátója stb. Kolosváratt, 1782. Félbőrkötés .. 3

452. —: M. T. Cicerónak az embernek tisztéről stb. írt három könyvei. Félbőrkötés. Posonyban, 1795 3

453. L. v. LUDWIGHS GEDICHTE, Güns, 1827. Metszetekkel, félbőrkötés 2

454. D. MADAI DÁVID SÁMUEL: Szükséges oktatás. Szász országban, Hallavárosában, 1739. Papírkötés 1

136. Angol festő: Páros arckép

455. MAGYAR HIRMONDO. Teljes évfolyam, 1—53. szám. Bécs, 1793. Papírkötés 6

456. MIKES KELEMEN: Törökországi levelek. „Az eredetképpen való Magyar Kézírásokból kiadta: Kultsár István az Ékesszóllásnak Tanitója." Szombathely, 1794. Kötve 12

457. I. NADÁNYI: Florus Hungaricus. Hozzákötve: I. Pastori, Florus Polonicus. Címképpel, pergamenkötés, Amstelodami, 1663 8

458. AZ OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA írásban és képben. Rudolf trónörökös védnöksége alatt szerkesztette Jókai Mór. Huszonegy nagy negyedrét alakú, kék angol vászonkötésben 80

459. PALMA F. C.: Notitia rerum Hungaricarum, Tyrnaviae, 1770. Három eredeti bőrkötés 4

460. PANNONIA. Beschreibung des Königreich Hungarn. 1686 24

461. PARNASSUS ILLUSZTRARUS, Tyrnaviae. 1728. Félbőrkötés .. 3

462. PÁZMÁNY PÉTER: Minden Vasárnapokra és egynehány Innepekre rendelt Evangeliomokról. Predikációk. Nagyszombat, 1695 50

463. PERETSENYI NAGY LÁSZLÓ: Gallias. Pesten, 1816. Pergamenkötés 3

464. NEUER PLUTARCH. 4 kötet. Pesth. 1842 20

465. PROPRIUM FESTORUM. Bőrkötés. Tyrnaviae, 1744 1

466. PÉTZELI JÓSEF: Henriás. Győr, 1792. Papírkötés 4

467. K. RÁJNIS JÓZSEF: A Magyar Helikonra vezérlő Kalauz. Posony, 1781. Félbőrkötés, hozzákötve: Guari: Positiones exuniversa Philosophia 6

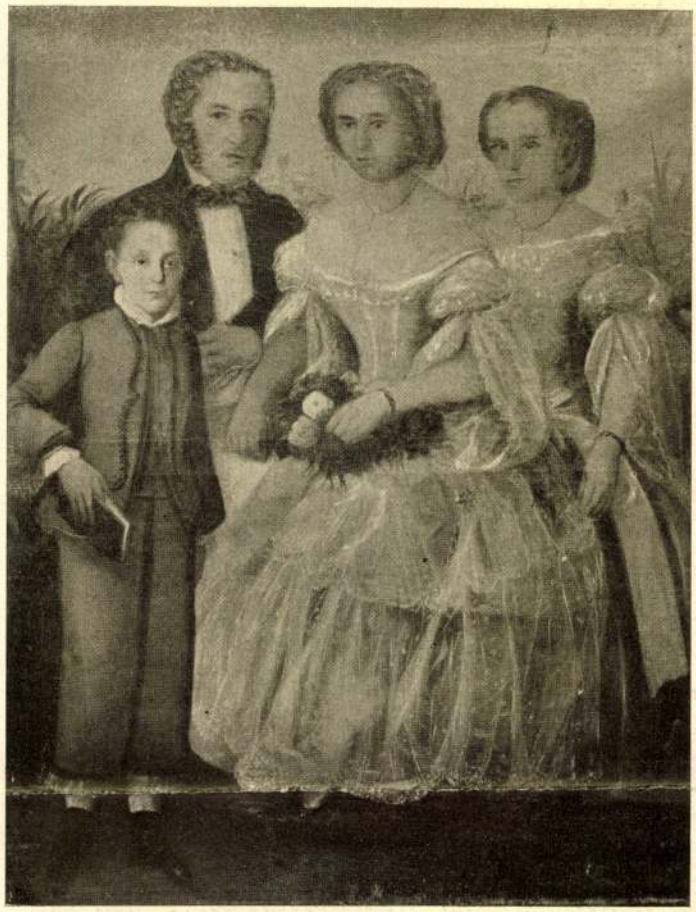

282. VASTAGH GYÖRGY: Családi kép

468. — : Magyar Vírgilius. Rézmetszésű képekkel. Posonyban, 1789. Félvászonkötés 4

469. JACOBUS SADOLETUS: Philosophicae consolationes. Accessere argumenti Ioannis *Sambuci*. Francofortí, 1577. Félbőrkötés 4
Zsámboki János magyar humanista munkája.

470. SCHAMS: Beschreibung von Ofen. 1822 8

471. SZABÓ ISTVÁN: Homéros Iliása. Félvászonkötés. Pest, 1853 3

472. SZENT-GYÖRGYI GELLÉRT: Cornelius Nepos a jeles hadvezérek életéről. Papírkötés. Pesten, 1817 —

473. G. A. SZERDAHELY: Silva Parnassi Pannonii. Rézmetszésű arcképpel. Bőrkötés, Vindobonae, 1788 3

474. — : Poesis drammatica, Budae 1784. Félbőrkötés 3

475. — : Ars poetica, detto 3

476. — : Poesis narrativa, detto .. 3

477. A nemes Székely Nemzetnek Constitutiójí stb. Pesten, 1818. Papírkötés 4

477. SZÉPTANI REMEKÍRÓK. Kiadta a Kisfaludy-Társaság. I—II. Budán, 1846, papírkötés 6

479. VÁLYI-NAGY FERENC: Homér Iliásza. Két kötet félvászonkötésben. Sárospatakon, 1821 5

480. VIRÁG BENEDEK: Horátzius Poétikája. Pesten, 1801, Félvászonkötés 5

481. ZSOLDOS I.: L. A. Seneca Munkái. Félvászonkötés 1

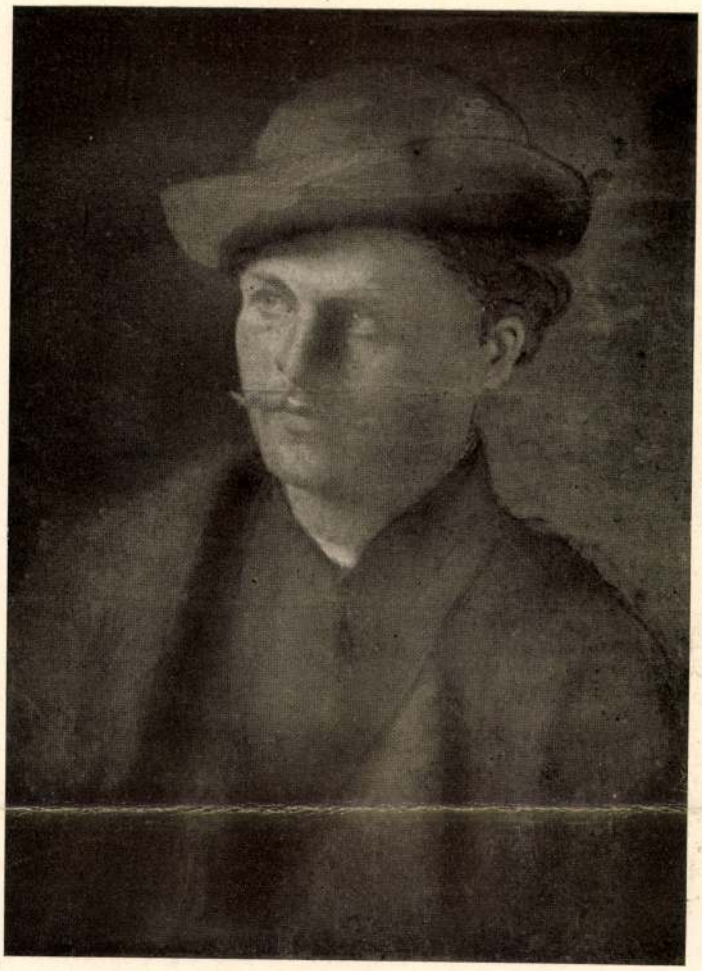

259. RÉVÉSZ IMRE: Parasztlegény

482. Zeitschrift für Natur und Heilkunde. Pest, 1851—1860. A Pesten megjelent összes évfolyamok egy kötetben 5

C) KÜLÖNFÉLE MŰVEK.

483. APULEI APOLOGIA, Hanoviae, 1607. Eredeti pergamenkötés .. 1

484. FRANCISCI BACONIS de Verulamio: De sapientia veterum, Lugduni Batavorum, 1633. Eredeti pergamenkötés 8

485. BANDINI A. M.: Collectio veterum monimentorum ad historiam praecipue litterariam pertinentium. Arreti, 1752. Pergamenkötés 2

486. BIBLIA, das ist die ganze gancze heilige Schrift: Deutsch. Dott. Mart. *Luther*. Gedruckt zu Wittemberg Durch Hans Lufft, 1556. Bőrkötés, folio, két színben nyomott címlappal és számos, a XVI. század német illusztrátoraitól való fametszettel 50

487. G. BUCHANANI: Paraphrasis psalmorum Davidi poetica. Glasguae, 1765. Bőrkötés 4

488. DE PRAESTIGIIS DEMONUN et incantationibus ac venefícijs. Eredeti fatáblára húzott préselt bőrkötésben. Basileae, 1568 15

237. GULÁCSY LAJOS: Oliver megkéri Oliviát

489. DE IMPERIO MAGNI MONGOLIS. Lugduni Batavorum, Exoffícina Elzevíriana, 1631. Eredeti pergamenkötés 6

490. EUROPÄISCHER STAATSSECRETARIUS, welcher die neuesten Begebenheiten unpartheysch erzehlet, 1735 4
Érdekes politikai revue a XVIII. század első feléből.

491. L. ANNAEI FLORI: Rerum Romanarum libri quatuor. Lipsiae, 1734. Bőrkötés.. 1

492. GALEATII CAPELLAE: De Rebus Nuper In Italia gestis libri octo. Norimbergae, 1532. Papírkötés .. 20
Szép cinquecento-nyomtatvány.

493. GULDENE KUNSTPFORTE. Bőrkötés. Nürnberg, 1761 1

494. D. ERASMI: Adagia, id est proverbiorum, paroemiarum et parabolarum omnium etc. collectio absolutissima. Folio, eredeti bőrkötés. 1643 .. 16

495. A. GRONOVIUS: Iustini Historiae Philippicae. Címképpel, félbőrkötés. Lugduni Batavorum, 1760 4

496. F. v. HAGEDORNS sämmtliche poetische Werke. Hamburg, 1771. Félbőrkötés 2

497. HEILIGE FLAMMEN. Leipzig, 1726. Bőrkötés 1

498. C. G. HEYNE: C. Silii Italici Punicorum libri septemdecim. Két kötet, eredeti papírkötés. Goettingae, 1795 5

499. HOLBEIN F.: Mirina, ein dramatisches Gedicht. Mezzotinto címlappal, bőrkötés. Wien, 1800 körül .. 3

500. HOMERI ODYSSEA, graece et latine, Argentorati, XVI. század. Félbőrkötés 3

501. CLARKE S.: Homeri Ilias graece et latine I—II. Londini, 1760. Két kötet, félbőrkötés. Együtt 6

502. R. CUNICHIUS: Homeri Ilias latinis versibus expressa. Két kötet, félbőrkötés. Venetiis, 1784 6

503. —: Anthologica etc. Detto .. 3

504. B. ZAMAGNA: Homeri Odyssea latinis versibus reddita. Detto .. 4

505. —: Echo, libri duo; selecta graecorum carmina, etc. Romae, 1764. Bőrkötés 3

506. HROSVVITHAE OPERA, Vitembergae Saxonum, 1707. Félbőrkötés 4

507. LE JAY: Liber dramaticus, Ingolstadtii, 1748. Eredeti préselt díszű bőrkötésben 4

508. PH. KEGELII: Meditationes. Lipsiae 1665 1

544. THEER RÓBERT: Női arckép Miniatű

568. Fekvő akt. Miniatűr

509. T. LUCRETII CARI: De rerum natura. Lipsiae, 1776. Zöld bőrkötés 4

510. MAIUS A.: M. A. Plauti fragmenta inedita, item ad P. Terentium commentationes et picturae ineditae. Képekkel, félbőrkötés. Mediolani, 1815 3

511. MENANTES: La civilité moderne, oder die Höflichkeit der heutigen Welt. Hamburg, 1705. Eredeti pergamenkötés 2

512. M. NIEBUHR: Description de L'Arabie, Copenhague, 1773, in 4. Vászonkötés 4

513. PERSOON C. H.: Caroli a Linné Systema vegetabilium. Félbőrkötés. Gottingae, 1797 3

514. PLATONIS OPERA quae exstant. Görög és latin szöveg. Páris, 1578. Excudebat Henr. *Stephanus*. Három kötet; aranydiszítésű bőrkötés. Folio. *Etienne-féle kiadás, az I. kötetben az Etienne-féle könyvdíszt tartalmazó címlappal* 60

515. M. DE POLIGNAC: Anti-Lucretius. Bőrkötés. Lugduni Batavorum, 1748 1

516. RABAUT: La révolution francaise. Paris, 1822. Számos metszettel, vászonkötés 3

517. ROSS-ARTZNEY-BUCH. Bőrkötés. Berlin, 1748 1

518. I. B. SANTOLII: Opera poetica. Parisiis, 1695. Képpel, bőrkötés 2

519. L. ANNAEI SENECAE philosophi: Opera omnia a Iusto Lipsio illustrata. Antverpiae, 1652. Metszetekkel, eredeti bőrkötés 10

520. P. P. STATII: Opera. Lugduni Patavorum, 1671 3

521. I. PH. TOMASINI PATAVINI: Illustrium virorum elogia. Patavii, 1635. Eredeti pergamenkötés, számos rézmetszetű arcképpel 20

522. I. VANERII: Praedium rusticum. Parisiis, I. Barbou, 1774. Bőrkötés 3

523. VATICINIA, sive prophetiae abbatis Joachimi. Venetiis, 1589. Félbőrkötés, számos metszettel és szép címlappal 10

524. F. WURTZEN: Practica der Wundartzney. Breslau, 1651 1

525. CH. ZEISENS BRAUTKAMMER. Leipzig, 1747. Festettdíszű pergamenkötésben 8

526. Les Quinze codes. Paris, 1834. Bőrkötés 1

527. Les Dessins de Siecle 5

528. Βιβλος ενιαυσιος. Zöld borjúbőrkötés. Lipcse 5

529. Κειτλη Θ.: Ιστορια της αρχαιας Ελλαδος. Félbőrkötés. Athén, 1850 1

530. Πλουταρχου: Παραλληλα ενβιοις. Folio, fatáblás préselt bőrkötés. Basileae, 1782 8

531. Tót nyelvű zsoltáros könyv, töredékes 1

543. ANDREA DEL SARTO után: A szent család

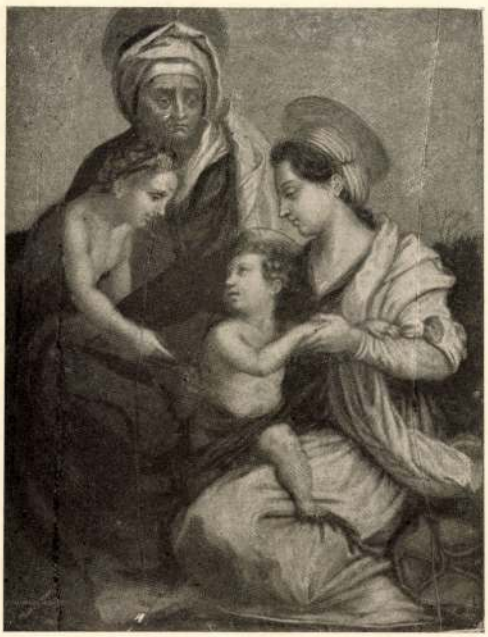

546. Tájkép. Mozaik-miniatűr

VI. MINIATÜRÖK.

532. CALOM F. AURÉL: Férfiarckép, elefántcsonton, empire; szignálva (l. az illusztrációt) 40
533. DAVAY: Nagykalapos leány, szignálva (7×6) 40
534. GEDER FERDINAND: Férfiképmás, 1855, szignálva 60
535. ISABEY modorában: Női arckép, elefántcsonton, ovális (l. az illusztrációt) 100
536. JOUNG TH.: III. Napoleon és Eugenia szemlén, szignálva (9 cm), (l. az illusztrációt) 50
537. —: A téli hadjárat, szignálva (9 cm) 50
538. KRUSZINSZKY J. P.: Női arckép (18×13) 35
539. PÈCHEUR: Női arckép, szignálva, biedermeier-kor 80
540. PETER EMANUEL: Fiatal nő, köralakú elefántcsontra festve, 1839, szignálva (7 cm) (l. az illusztrációt) 200
541. RAYNOLD: Rokokó-nő, elefántcsonton, szignálva (8×6) 30
542. RUTER R.: Rubens gyermekei, köralakú (9 cm) 150
543. ANDREA del SARTO után: A szent család, elefántcsonton, megrepedezve (16×12) (l. az illusztrációt) 200
544. THEER RÓBERT: Női arckép, elefántcsontra festve, tokban, szignálva (11×8) (l. az illusztrációt) 200
545. Orosz festő a XVIII—XIX. századból: Kis leány játékai között, bőrtokban (10×8) (l. az illusztrációt) 200

546—548. HÁROM MOZAIK-MINIATÜR:

546. Tájkép (6·5×5) (l. az illusztrációt) 100
547. Ülő kutya (5·5) tokban 40
548. Vadászó kutya (6×3) 30

549. Nő, kalappal 15
550. Előkelő hölgy képmása 25
551. Női képmás, empire-kor (8×6) 20
552. Női arckép, ovális, elefántcsonton, XIX. század eleje (8×6·5) 30
553. Női fej 30
554. Női képmás, kerek ramában .. 35
555. Női arckép, elefántcsonton. Empire aranykeretben, aranyozott-ezüst hátlappal 100
556. Lichtenstein (?) herceg vadászaton, elefántcsonton 80
557. Nagyszebeni úrnő, pergamenten 35
558. Pirosruhás leányka 100
559. Csipkeruhás nő, XIX. század eleje 80

545. Orosz festő: Kis leány játékai között. Miniatűr

576. Rokokó-nő

539. PÉCHEUR: Női arckép

536. sz.

532.
CALOM F.A.: Férfiarckép

540.
PETER E.: Fiatal nő

Isabey modorában: Női arckép. Miniatür

560. Női képmás, elefántcsonton .. 15
561. Fiatal pap kereszttel és könyvvel, filigránművű ezüstkeretben (5·5 cm) 10
562. Tájkép tehenekkel (6·5 cm) .. 100
563. Szőkehajú férfi, ovális (6 cm) .. 30
564. Női fej, barokk aranykeretben (3 centiméter) 30
565. Silhouette, barokk aranykeretben 10
566. Női fej, bőrkeretben, szignálva, 1851. M. 50
567. Fiatal pár, elefántcsonton, filigránművű ezüstkeretben 40
568. Fekvő akt, arannyal kivert keretben (6×3) (l. az illusztrációt) 100
569. Jézus, ovális (9×6) 20
570. Mária Jézussal (15×10) 10
571. Rubens arcképe (9×7) 50
572. Fehérparókás férfi, ezüstkeretben, XVIII. század (3×2) 30
573. Madonna Jézussal, elefántcsonton (5·5×4) 50
574. A szent család (5·5 cm) 20
575. Napoleon és I. Ferenc találkozása (10×6) 30
576. Rokokó-nő (5·5×4·5) (l. az illusztrációt), ... 30
577. Nő fátyollal, barok, ezüstkeretben (4×3·5) 30
578. Fehérhajú nő (3·5×3) 30
579. Perzsa férfi, elefántcsonton (5×4) 20
580. Perzsa nő, elefántcsonton (5×4) 20
581. Imádkozó gyermekek, olaj (14×10) 20
582. Fiatal nő, elefántcsonton, ovális, 1800 körül 40
583. Női arckép, elefántcsonton 20
584. Férfiképmás, elefántcsonton 20
585. Fiatal férfi, elefántcsonton 60
586. Nagy Frigyes, elefántcsonton .. 20
587. Női képmás, ovális, 1860 körül 20
588. Pap-arckép, bőrbe montírozva .. 6
589. Tájkép 1
590. Szent János 20
591. Mária Jánossal, ötszögletű keretben 16
592. Mária Jézussal, rézkeretben 40
593. Madonna, vert rézkeretben 4
594. Pápa arcképe 6
595. Magdolna, akvarell 10
596. Jézus, barok bronzkeretben 4
597. Zelli Mária, ezüstkeretben 10
598. Mária 20
599. A szent család, ezüstkeretben .. 10
600. Jézus és szent József 6
601. Női képmás, gyöngyházkeretben 6
602. Bibliai jelenet, ezüstkeretben .. 12
603. Rézlapra festett olajminiatür, XIX. század eleje 20
604. Öt fémlapra festett miniatür, biedermeier-kor. Darabja 25

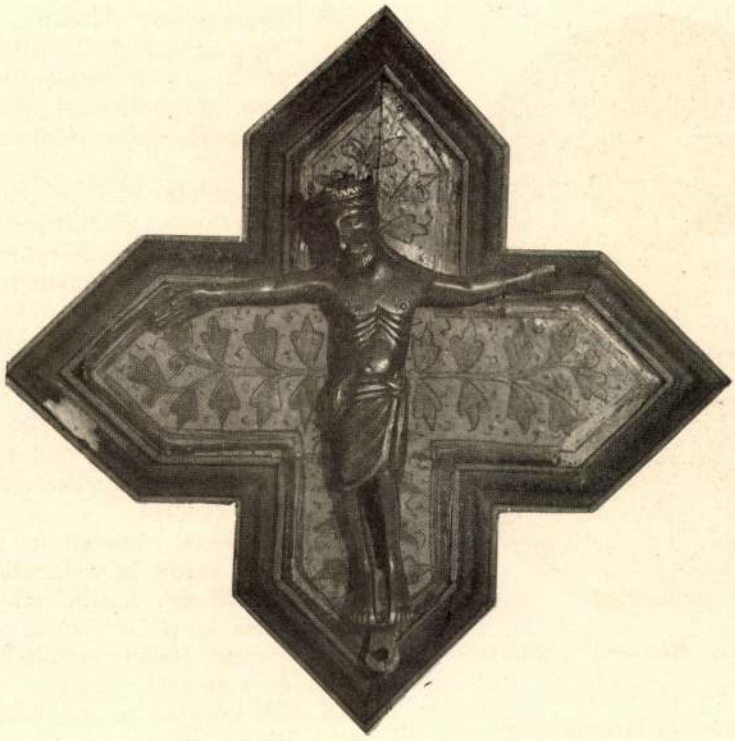

605. Lásd lejebb

VII. KISPLASZTIKAI TÁRGYAK.

A) APRÓSZOBROK, CSONTFARAGVÁNYOK STB.

605. BRONZFESZÜLET a XII—XIII. századból, XIII—XIV. századi perzsa kereszttáblán; néhai Császka György kalocsai érsek hagyatékából (l. az illusztrációt) 600
606. Parasztzenekar, karmester és öt muzsikus, csontfaragványok fatalapzaton; német munka, 1830 körül (27 cm). Együtt 400
607. BRACH M.: Táncosnő, bronzszobor (109 cm) (l. az illusztrációt) .. 600
608. Diadalmenet, csontrelief, keretben (külső méret: 17×13, belső: 9×5) 100
609. Vadászati jelenet, két ovális dombormű, fekete keretben (külső méret: 37×34, belső: 16×12). Együtt 150
610. Arab munkások, három puszpángszobrocska, ezüst díszszel. Együtt 150
611. Férfifej, viasz-plakett, keretben, üveg alatt, XIX. század első fele (15×12) 40
612. Madonna és Jézus, agyagrelief, sérült 10
613—614. Rokoko-pár, francia öntvény (15 cm). Együtt 50
615. Mária, tűzben aranyozott bronz (16 cm) 70
616. Csontfeszület, XVIII. század .. 40
617. Jézus-szobor, bronz, márványoszlopon (25 cm) 24
618. Madonna-szobor, talapzaton, bronz (30 cm) 20
619. Napoleon, bronz 10
620. Jupiter, bronz, empire 10
621—622. Andrássy és Liszt, két bronzpecsétnyomó, darabja 4
623. Kápolnaalakú Mária-szobor .. 6
624. Jézus keresztelése, fémrelief .. 7

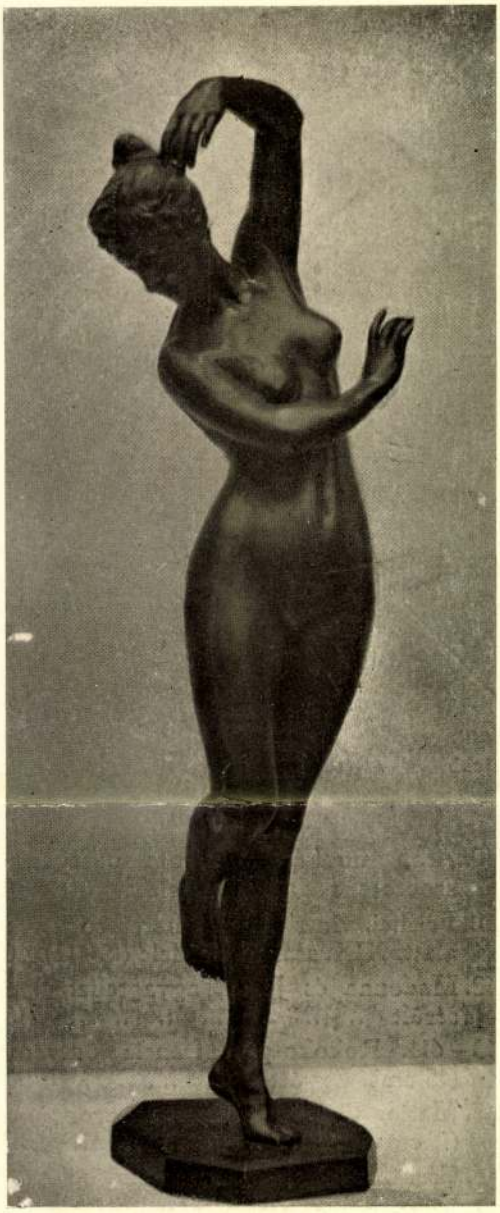

607. BRACH M.: Táncosnő. Bronz

625. Krisztus, fémrelief (15 cm) 8
626. Ókori gyülekezet, bronzrelief .. 12
627. Mária, pajzsalakú relief 6
628. Mária, ovális alakú dombormű 15
629. Mária Jézussal, dombormű, fém, szenteltvíztartó 20
630. Hármasoltár Jézussal, domborművű szenteltvíztartó 4
631. Hármasoltár, domborművű szenteltvíztartó 60
632. Szent Mihály, öntöttvas-relief, 1800 körül 10
633. Athoszi feszület, réz 5
634. Napoleon, vas (hibás) 5
635. Napoleon-szobor, vas (tintatartó) 3
636. Fiúcska, faragvány puszpáng-fából, 1800 körül 30
637. Kulacsalakú ereklyetartó, fafaragvány 12
638. Kereszt, elefántcsont, ereklyetartóval, tokban 250
639. Jézus, elefántcsontfaragvány, XVII. század 10
640. Jézus teste egy feszületről, elefántcsontfaragvány, XVIII. század, német munka 30
641. Poseidon, elefántcsontfaragvány 10
642. Szent István, elefántcsont-relief, XVIII. század 20
643. Migazzi, elefántcsont-relief 20
644. József nádor, elefántcsontszobor 20
645. I. Ferenc, elefántcsontszobor .. 20
646. Múmia, elefántcsontfaragvány .. 2
647. Amulett, elefántcsont 40
648. Jézus, korallfaragvány, rézlapon 80
649. Virágalakú pecsétnyomó, elefántcsont 5
650. Stylus, csont, figurális dísszel .. 1
651—655. Öt japán sírkőfaragvány, 651: 40 K, 652—653: 25 K, 654—655: 10
656—661. Hat japán netzke darabja 3
662—663. Két egyiptomi agyagszobrocska, darabja 20
664—667. Négy egyptomi ísten-szobrocska, együtt 30
668. Tanagra-imitáció 2

B) PLAKETTEK, ÉRMEK, PÉNZEK.

VERT BRONZPLAKETTEK ÉS ÉRMEK.

(Ahol csupán egy méret szerepel, ott kerek alakért.)

669. CHAPLAIN: Félix Faure, (7·5 cm) 15
670. DEGEORGE: Az 1870-ben elesett művésznövendékek emlékérme, (9 cm) 20

671. HÚJER L.: Reichenbergi német-cseh kiállítás, 1906 (6×8) 18
672. —: Bécsi Numizmatikai Társulat kirándulása Kremsbe, 1906 (4×6) 10
673. MARSCHALL: Semeringbahn (5·5×5·5) 12
674. PONSCARME: A francia köztársaság allegóriája, 1872, 4 cm 8
675. ROTY O.: Gambetta-érem, 6 cm 15
676. —: Művészet és iparművészet, 8 cm 20
677. —: Tudományért és hazáért, 5 cm 15
678. —: Chevreuil-érem, 7 cm 15
679. —: Oktatás, 7 cm 15
680. SZIRMAI TONY: Tizenhat bronzplakett, keretben, üveg alatt .. 100
681. TAUTENHAYN: Heinrich Haggenmacher (8·5×6) 16
682. WITTIG H.: XIII. Leó pápa (9 cm) 22
683. Bronzplakett, XVII. század .. 10
684. I. Napoleon St. Helena-érme. Bronz. Selyem szalagon 15
685. I. Napoleon. Bronzérem (7 cm) 12
686. VII. Edward és Alexandra. Bronzérem (6 cm) 10
687—697. Tizenegy különféle, nagyobbméretű ezüst- és bronzérem, darabja 3
698. Madonna, bronzplakett (20×13) 8
699. Mária angyalokkal, szívalakú plakett 80
700. Ezüst plakett, fekete keretben .. 20
701. Jézus és az apostolok, galvano .. 4
702. Hat szentet ábrázoló rézplakett 1
703. Plakett, empire, ovális 7
704. Plakett, empire 7
705—706. Két érem, empire (10 cm), darabja 20
707—709. Három érem, darabja .. 1

ÖNTVÉNYEK.

710. Dante. Plakett (13×10) 10
Beatrice. Plakett (13×10) 8
Jézus. Plakett (9 cm) 10
VIII. Kelemen pápa. Plakett (7 cm) 5
Claricia Urtinia. Plakett (7 cm) 5
711. Jézus Szent Józseffel, ólomplakett 6
712. Garibaldi. Jeton (4 cm) 3
713—717. Hat különféle ezüstpénz, együtt—
718—719. Két görög ezüstpénz, 718: 20 K, 719: 15

PÉNZKONVOLUTUMOK.

720. Huszonhét darab, vegyes, ezüst 6
721. Huszonnégy darab, vegyes, réz 2
722. Huszonkilenc darab római, réz, III. század 4
723. Negyvenegy darab római, réz 6
724. Harmincegy darab római, ezüst, II. század 30
725. Tizenhárom darab római, ezüst, III. század 7
726. Egy darab római, ezüst, IV. század 3
727. Huszonegy darab római, I. század (közte egy darab arany) 20
728. Három darab ezüst, görög .. 2
729. Három darab thasosi tetradrachma, darabja 7

A Szent-György-Czéh Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesülete kiadásában megjelent: ERDŐSZÉLE OLGYAI VIKTOR EREDETI SZÍNES LITOGRAFIÁJA. Korlátolt példányszám 1—100. Minden példányon a példányszám és a művész sajátkezű aláírása. A mű méretei: 60×46 cm; papír 77×55. Ára 40 korona, a Szent-György-Czéh tagjainak 15 korona. Keretben 10 koronával több.

Felsőmagyarországi hímzés-részlet

VIII. SZELENCÉK, ZOMÁNCMŰVEK, GYÖNGYHÁZ-TÁRGYAK STB.

730. Aranyszelence zománcdíszszel, gyöngyökkel kirakva, XVI. Lajos kora 1600
731. Szelence, ezüst, zománc-miniatürrel 30
732. Ezüstszelence, férfialakkal 10
733. Ezüstszelence, levéldíszszel 12
734. Achátszelence, angyalalakkal .. 20
735. Szelence szarúból, Beatrice Cenci zománc-képével; belekarcolva: Páris, 1814, 31. märc. G. R. Schweinitz 60
736. Szelence, réz, szentképpel 7

764. Kehely, aranyozott ezüst, zománcképekkel, XVI. Lajos kora

737. Szelence, szarúból, relief-dísszel 6
738. Burnótszelence, ezüst, reliefképpel 40
739. Ezüstszelence domborművel .. 80
740. Ezüstszelence 12
741. Szelence, fém, domborművű dísszel 10
742. Két Mária Terézia-tallérból készült szelence 10
743. Gyöngyházszelence, empire .. 12
744. Gyöngyházszelence, Franzensbad látképével 3
745. Szelence, teknősbéka-szarúból, gyöngyházdíszítéssel 20
746. Keleti szelence, réz 8
747. Rézszelence Jézus-képpel 12
748. Szelence, bronz, Napoleont ábrázoló relieffel 25
749. Dohányszelence miniatürrel a bécsi márciusi napok emlékére; a képen tüntető tömeg egy szobor körül, melynek kezében zászló e felírással: „Pressfreiheit"; egykorú 20
750. Szelence, csont, rajta olajminiatür, pipázó férfi (7 cm) 100
751. Szarúszelence, tetején és alján reliefképpel, XVIII. század 10
752—754. Burnótszelencék, 752. kő, 753. lapiskő, 754. karneol. Darabja .. 4
755. Fémszelence Mária-képpel 5
756. Háromszögű japán szelence .. 6
757. Tubákos szelence, ezüstözött, vörösrézszobrocska 5
758. Bonbonnière, Szent György-tallérból készült fedőlappal 4
759. Bonbonnière, bronz, zománcképpel 20
760. Lantalakú bonbonnière, gyöngyházdíszszel 4

761. Ezüst keresztelőtál és korsó, összesen 19 zománc-miniatürrel 1000
762. Moccakészlet, öt csésze, állvány és cukortartó, (9 drb) zománcmunka. Augsburg, XVII. század 3000
763. Francia zománcdíszű ezüst-tál, mithologiai jelenetekkel 300
764. Kehely, ostyatányérral, aranyozott ezüst, zománcképekkel, XVI. Lajos kora (l. az illusztrációt) 400
765. Talpastál, ezüst, rekeszzománcmunka smaragd dísszel, erdélyi (?) .. 100
766. Kereszt, réz, négy zománcképpel, ereklyével (l. az illusztrációt) .. 100

767. Hármasoltár, limoge-i zománc .. 800
768. Szenteltvíztartó, aranyozott ezüst, zománcdísszel 50
769. Táj tehenekkel, zománckép P. Potter után (14×12) 120
770. Cloisonné-tál, japán 30
771—772. Két kínai zománctányér, európai alakokkal, XVIII. század. Együtt 200
773—774. Két kisebb zománctányér, XIX. század. Együtt 40
775. Olasz bíborosi kereszt, zománcos ezüst 10
776. Zománcdíszű emléktartó, erősen kevert arany, 1850 körül 12
777. Mária, zománckép vert ezüstkeretben, tokban 20
778. Zománckép, ezüstkeretben .. 20
779. Zománcozott násfa, ékkövekkel, tokban 150
780. Színházi látcső, zománcdísszel, XIX. század eleje 10
781. Biedermeier-melltű, zománcképpel 10
782. Medaillon, bronz, zománccal .. 30
783. Kék zománcos kis aranymedaillon 20
784. Kék zománcos medaillon 30
785. Amulett, arany, domború zománccal 12
786. Zománcozott rézkulacs, parfümtartó 5
787. Óratok, bronz, zománcdísszel .. 11
788—789. Két zománcos doboz, 788 30
789 20
790. Zománcos csatt 16
791. Öt zománcozott rézcsatt, Együtt 16
792. Zergevadászat, porcellán-zománckép 2
793. Zománckép 6
794. Kis flacon, zománcdísszel, XIX. század 10
795. Miniatür-flacon, zománc dugóval 5

901. Hólyagos ezüstkehely fedővel. Setters, Augsburg, 1670

802. Miniatur-olvasó, gránátszemekből, gömbölyű csonttokban 5
803. Olvasó, üveggyöngyből, filigránművű kereszttel 10
804. Olvasó, üveg antikmodorú kereszttel 10
805. Könyvtábla, teknősbékaszarúból, ezüst verettel 20
806. Legyező teknőcből, japán, aranyfestésű tájképdísszel 50
807. Legyező, halcsont, arany dísszel, XVIII. század vége 30
808. Két scarabeus és egy amulett. Együtt 20
809. Hármas márványoszlopalakú pecsétnyomó 8
810. Ereklyekép 12
811. Ereklyetartó, fémből 50
812. Szentkép, csontkeretben 6
813. Elefántcsontba mindkét oldalon karcolt tusrajz 10
814. Ereklyetartó, ereklyékkel, rózsaszín bársony 12
815. Mária, görög-keleti ereklyetartó 2

796. Dalmát, álló kereszt gyöngyházberakással 15
797. Bizánci kereszt, gyöngyházfaragás 10
798. Feszület, gyöngyházból 6
799. Kis kereszt, gyöngyházbetéttel 2
800. Jézus mennybemenetele, gyöngyházrelief 12
801. Kristálykereszt, cizellált ezüst dísszel, XVII. század, tokban 2000

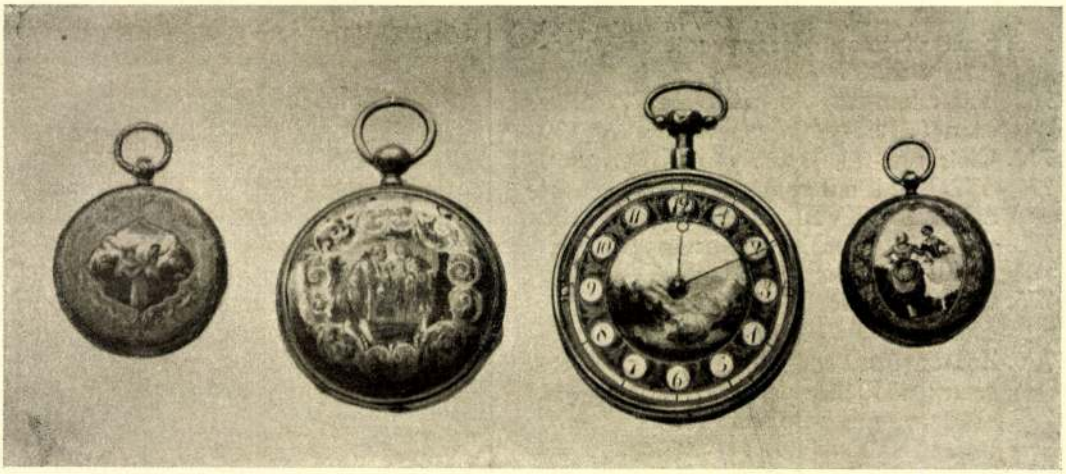

818, 819, 820, 821. Zománcdiszű órák

IX. ÉKSZEREK, ARANY-, EZÜSTTÁRGYAK.

826. Arany chronométer-ütőóra, kettős fedéllel, mutatja a hónapokat, napokat, a hold állását, Páris 200
817. Arany ismétlő zsebóra, zománcos számlappal 80
818. PATEK, GENÈVE: Arany női óra, zománc-miniatürös hátlappal, XIX. század közepe 60
819. Női aranyóra, zománcdísszel, gyöngyökkel 60
820. Arany női óra, zománcdíszes hátlappal 60
821. Ütő, ezüst zsebóra, lánccal 50
822. Ezüstóra, francia zománcdísszel, XIX. század eleje (l. az illusztrációt) 30
823. Óralánccsüngő, arany, címeres karneolkővel 10
824. Óraláncesüngő, ezüst, címerrel .. 10
825. Óraláncesüngő, réz, keleti írásjegyekkel, vésett karneolkővel 10
826. Egy pár arany fülbevaló, fehér-kék zománcdísszel, biedermeier-kor .. 30
827. Fehér gyöngyökkel díszített román ezüstfüggő 10
828. Filigránművű aranyozott ezüstnyakék, fekete onixkövekkel, svájci munka 60
829. Mária Jézussal, nyakék, aranyozott ezüst, valódi drágakő- és zománcdísszel 45
830. Aranybroche, női fejet ábrázoló miniatürrel 60
831. Aranyozott ezüstbroche 10
832. Mozaikos brochetű 8
833. Női öv, kaukázus, filigránművű, részben aranyozott ezüst, tokban .. 220
834. Ezüst filigránművű öv 20
835. Polgári mentecsatt, ezüst, besztercebányai ötvösjellel, XIX. század (60 gr) .. ..
836. A besztercebányai mészáros-céh öreglegényének kócsagforgója, vert, öntött cizellált ezüstből, 1725 40
837. Ezüst mentelánc .. ..
838—839. Két ezüst női derékcsatt, darabja .. ..
840. Ezüstkarperec, 1815, a Napoleon elleni diadalok emlékérmeiből összeállítva 25
841. Ezüstkarperec, Bosznia 8
842. Zöldköves, zománccal díszített ezüstgyűrű M. S. mesterjeggyel; erdélyi munka, XVII—XVIII. század .. 20
843. Három aranygyűrű, együtt 13
844. Gyémántgyűrű 8
845. Színarany recézett gyűrű (23·05 gr) 60
846. Ugyanaz kutyával (27 gr) 70
847. Aranygyűrű karneol-gemmával 9
848. Címeres aranygyűrű 13
849. Aranygyűrű gyémánt táblakövekkel 18
850. Öt (rossz-arany) gyűrű, hamis gyémánttal, együtt 18

851. Három ezüstgyűrű együtt 5
852. Ezüstgyűrű, gyémántkővel 4
853. Két ezüstgyűrű, együtt 10
854. Ezüstgyűrű óriási fejjel 8
855. Két ezüstgyűrű, együtt 10
856. Három ezüstgyűrű 10
857. Ezüstgyűrű Krisztusfej-gemmával 3
588. Három fémgyűrű, együtt 5
859. Két vasgyűrű, együtt 5
860. Négy bronzgyűrű, együtt 9
861. Négy bronzgyűrű, együtt 8
862. Négy fémgyűrű, együtt 6
863. Négy fémgyűrű, együtt 4
864. Gyűrű, szarúból 1
865. Gyűrű, réz, karneollal 1
866. Antik-stílusú ezüst medaillon, valódi rubin-kövekkel .. ..
867. Melltű, ezüst, keleti férfit ábrázoló miniatürrel 20
868. Ezüsttű korállal, XVIII. század 10
869. Három filigránművű dísztű, együtt 20
870. Korálltű, XIX. század 20
871. Tű kövekkel 4
872—877. Hat filigránművű ezüsttű, szerb, darabja 10
878. Kínai ezüst hajtű 5
879. Öt ezüst paraszthajdísz, együtt 10
890. Ezüstöv, 12 boglárral, rézcsattal 30
881. Ezüstöv, 5 boglárral, rézcsattal 15
882. Nyolc aranyozott rézöv, darabja 10
883. Három ezüstcsatt, együtt 3
884. Tizenkét nagy ezüstgomb, drbja 2
885. Tizenhat kisebb, sima ezüstgomb, darabja 1
886. Hat vegyes ezüstgomb, együtt .. 3
887. Ezüst övcsatt, XVIII. század .. 10
888—891. Négy sorozat erdélyi plasztikus díszű pitykegomb, sorozatonként 10
892—898. Hét pár erdélyi ezüsttel kevert rézcsat, XVIII. század, párja .. 10
899. Felnyitható csat 5
900. Ezüstkehely ostyatartóval 130
901. Hólyagos, ezüstkehely fedővel, Augsburg, Setters, 1670 (lásd az illusztrációt) 250
902. Gyümölcstartó, ezüst, jáspis-kővel, francia, empire 80
903. Kókuszdiókehely, ezüstverettel, XVIII. század 120
904. Kókuszdió-kehely, ezüstverettel, magyar munka, XVIII. század .. 200
905. Biedermeier-gyümölcstartó-tál, ezüst, szobordíszes aljjal 30
906. Hat darab, mentegombból készített mocca-csészetartó, együtt 6
907. Mocca-csésze, vertfém 4
908—909. Egy pár ezüst hamutartó, Petters, Augsburg, 1660, darabja 100
910. Filigránművű ezüst tea- vagy tojásfőző, XVIII. század vége 12
911. Filigránművű ezüst csészetartó .. 7
912. Ezüst sótartó 4
913. Ezüst tojástartó 10
914. Ecet-olajtartó, XIX. század eleje, ezüstözött réz 10
915. Kehelygomb a XVI. század elejéről, ezüst 20
916. Máltai kereszt, ezüst, XVI. század 50
917. Főpapikereszt, ezüst, XVIII. század 10
918. Ezüst keresztelési érem, XIX. század eleje 10
919. HEIBERGER: Ezüst keresztelőérem filigránművű keretben (5 cm) .. 10
920. Karneol pecsétnyomó aranyfoglalatban 16
920/a Ezüstfüggő gyémánttal 8
921. Mária Jézussal, aranyplakett .. 80
922. Szentkép, aranyozott ezüst, valódi ékkövekkel 24
923. Aranyozott miniatür-bonbonnière 20
924. A Szent Szilveszter-rend és a Mária-rend kis keresztjei aranyláncon, együtt 10
925. Szent Péter, ezüstrelief 20
926. Női alak, ezüst dombormű 12
927. Ezüst dombormű rézkeretben, XVIII. század 80
928. Mária Jézussal, relief drágakövekkel 120
929. Görög kereszt, ezüst 6
930. Olvasójegy, ezüst, pápai címerrel 6
931. Kis arany pecsétnyomó 8
932. Figurális díszű bonbonnière, ezüst 10
933. Kuruc melldísz 7
934. Ezüstszelence, gránátokkal díszítve 6
935. Miniatür-feszület gránátokkal, tokban 20
936—937. Két ezüst könyvdísz, együtt 10
938. Miniatür-kard, kevert ezüst 20

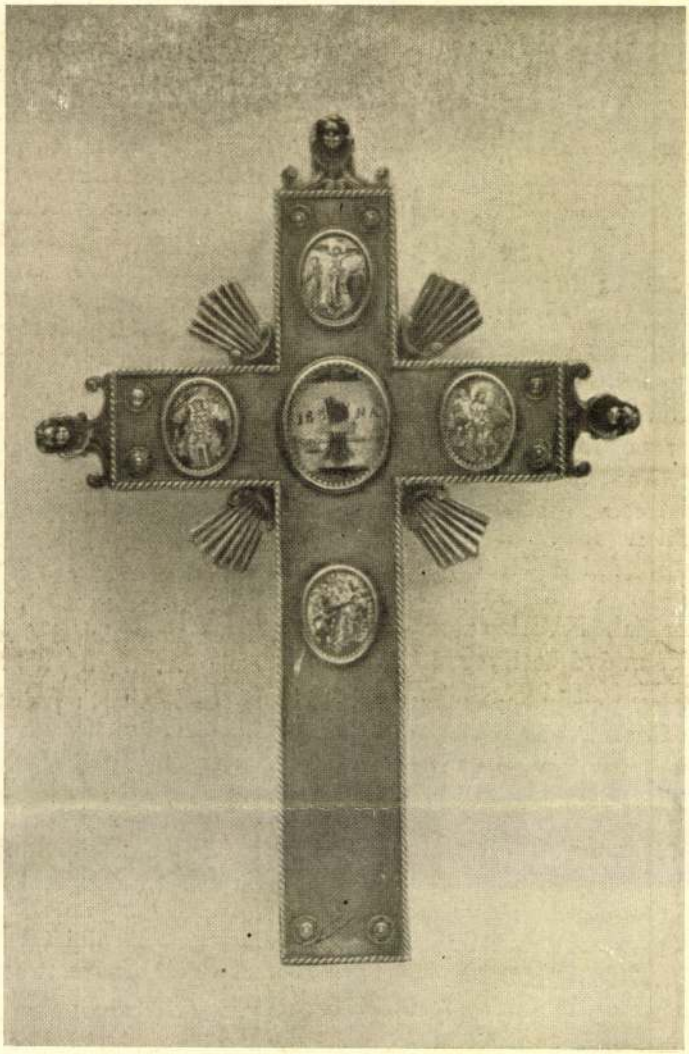

766. Kereszt, négy zománc-képpel és ereklyével

939. Aranykereszt 6
940. Arany pecsétnyomó 6
941. Héber chanuka-lámpa, ezüst (965 gramm) 250
942. Ugyanaz (1135 gramm) 300
943. Thóramutató, csont ezüstverettel 10
944. Ezüsttálca, régi pénzzel díszítve 3
945. Ezüst varrószerszám, XVIII. század 4
946. Ezüst láncos tűtartó XVIII. század 10
947. Golyótartó, keleti, ezüst.. 20
948. Ezüst zsebkés 5
949. Kagyló-flacon, ezüstverettel 12
950. Amulett, ezüstveretű fafaragvány 7
951—952. Két díszpatkó, vas, ezüst berakással, Bosznia, együtt 10
953. Lovászgyerek, kis ezüst-dísztárgy, XVIII. század, J. W. mesterjellel 10
954 961. SOMOGYI I. kisalakú ezüstszobrai: 954. Drótostót, 955. Suszterinas 956. Üvegestót, 957. Dobos, 958. Duhajkodó, 959. Rendőr (egyenként 11 cm), darabja 40 K, 960. Cigány (11 cm) 30 K, 961. Kortes és szavazó (720 gramm, 11 cm) 90

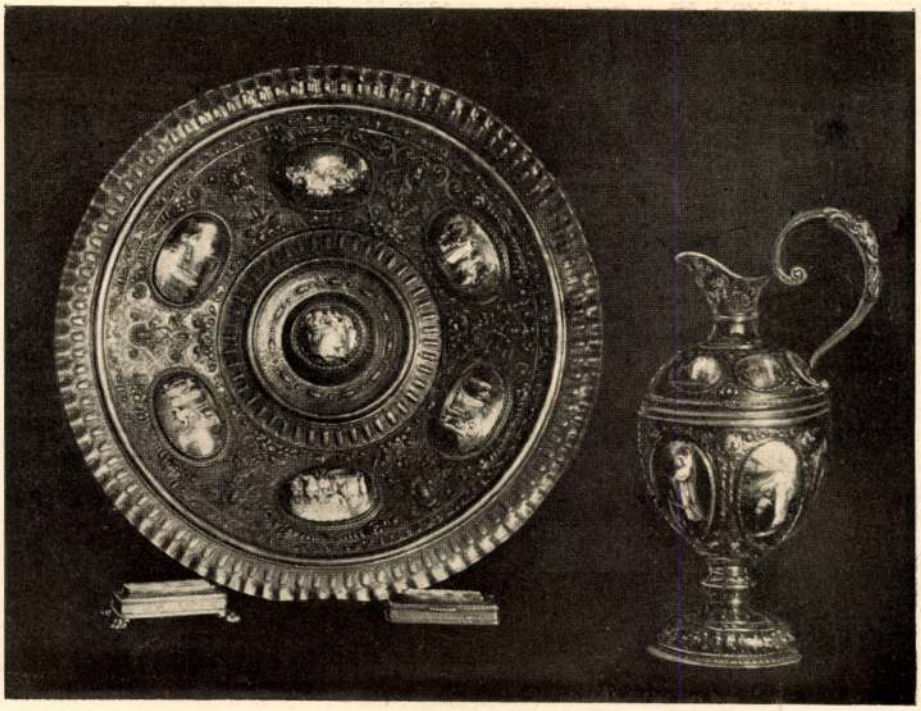

761. Ezüst keresztelő-tál és korsó, 19 zománc-miniatűrrel

X. ÓN-, BRONZ-, RÉZTÁRGYAK.

962. Ón-teáskészlet: Két kanna, egy cukortartó, 1971, együtt 25
963. Vésett ón-teáskanna 25
964. Ón szenteltvíztartó, 1850 körül 10
965. Ónfüstölő, empire 8
966. Füles óntál, Brassó 12
967. Barokkmodorú óntányér 4
968—969. Két óntányér, darabja .. 5
970—971. Két kisebb óntányér, darabja 1
972. Ajtókopogtató, Medici-címerrel, bronz, modern olasz utánzat 30
973. Bronz mécses-állvány és ellenző, porcellán relieffel, Berlin 20
974. Bronzfüstölő 45
975. Olasz mécses, bronz, XVIII. század 30
976. Bronztányér, relief-dísszel, II. Ferdinánd lovasképével 20
977. Melldísz, bronz 1
978. Antikmodorú bronzkarika 1
979. Bronztükör, etruszk imitáció .. 6
980. Asztali csengő, Napoleon szoborral, bronz 25
981. Bronzcsengő 2
982—983. Két reneszánszmodorú csengő 12
984. Indiai vésett, ezüsttel ötvözött díszedény 10
985. Indiai vésett vörösréztál 8
986. Amulett, görög, rézből 2
987. Virágdíszű rézmozsár törővel .. 30
988—990. Három réz-falikar, darabja 8
991. Fémfényű vörösréz holland váza 10
992. V. Ferdinánd pecsétje, díszes réztokban 20
993. Pecsétnyomó-gyüjtemény, 95 drb 120
994. Pecsétnyomó gemmával 10
995. Vert fémcsésze 7
996. Kanna címerrel 24
997. Kis vaskereszt 5
998. Levélnehezék, egyiptomi modorú 3

Megbízások aukcióinkra. Megbízásokat elfogad a Szent-György-Czéh (VIII., Múzeum-körút 18. Telefon 152-32) igazgatósága. Megbízások a helyszínén is adhatók. Blanketta a pénztárnál díjtalanul kapható; ugyanott átadható!

XI. FEGYVEREK.

1001. Puska, vontcsővel, gazdag, elefántcsontberakású figurális dísszel, magyar, XVII. század 300

1002. Lőfegyver, vontcsővel, agyában szent Györgyöt ábrázoló elefántcsont-betéttel, XVII. század 200

1003. Szélpuska, hátultöltő, futtatott vontcsővel, arany-ezüst díszítéssel (állít. Wesselényi Miklós báró tulajdona volt).. 200

1004. Lőfegyver, vontcsővel, vésett lakattal, aranyozott sárgarézzel, kivert címerrel és vadászjelenetekkel. Bécs, XVII. század 120

1005. Tölcséres lőfegyver, elefántcsont- és gyöngyházdíszítésű agygyal, XVII. század 80

1006—1007. Két vadászpuska, dömöcköltcsővel. Darabja 20

1008. Muskéta, XVIII. század 20

1009. Serpenyős puska 30

1010—1011. Két kapszlis puska, XIX. század. Darabja 20

1012. Egycsövű kapszlis puska, XIX. század 4

1013. Kovácsolt botpuska 15

1014. Kínai golyóspuska, rézsárkánnyal 12

1015—1016. Két aranyveretű pisztoly. Együtt 200

1017. Ezüsttel berakott, keleti kováspisztoly, XVIII. század 30

1018. Kováspisztoly, ezüst dísszel, XVII. század 20

1019. Kováspisztoly, címerrel, ezüst futtatással, XVIII. század 20

1020. Pisztoly, barokk-aggyal, XVIII. század 20

1021. Pisztoly, spanyol, sárgarézmontírozással, 1792 15

1022. Kováspisztoly, verettel, XVIII. század 10

1023—1027. Öt kapszlis pisztoly, 1023—1025, darabja: 10 K, 1026—1027, darabja 5

1028. Kováspisztoly 6

1029. Kard, arabs felírású acélpengével, galambalakú markolattal, fekete hüvelyben, XVIII. század 40

1030. Osztrák tisztviselői kard, gyöngyházmarkolattal, 1849 10

1031. Katonatiszti kard, damaszkuszi pengével 10

1032. Vésett díszű vaskard 30

1033. Kard, rézmarkolattal, katonai oldalfegyver, 1869 6

1034—1036. Három fringia, XVIII. század, 1034—1035: 15 K, 1036 20

1037. Páncélhasító, egyenes, háromélű pengével, fekete borfogantyúval, acél kézvédővel, XVIII. század 10

1038. Gyikleső, toledoi acél.. 10

1039. Kés, francia, acélpengével, elefántcsont-markolattal, sárgarézzel pontozott fekete bőrtokban 5

1040. Vadászkés, agancs-markolattal 12

1041—1044. Négy handzsár, keleti, arany és ezüst berakással, díszítve; 1041: 30 K, 1042: 20 K, 1043—1044 .. 12

1045. Handzsár 5

1046. Tőr, spanyol, futtatott aranydíszítésű, acélpengével, elefántcsont-markolattal 30

1047. Tőr, ezüst hüvellyel 12

1048. Tőr, acélmarkolattal 5

1049. Tőr, vas, XVIII. század 12

1050. Japán tőr 15

1051. Csontnyelű kés 10

1052. Szerb kés 5

1053. Kés 1

1054. Füles buzogány, bronz, hétmezejű gombbal 20

1055—1056. Kétcsillagos buzogány, XVII—XVIII. század. Darabja 10

1057. Láncos buzogány, vas 20

1058. Tollas buzogány, vas 10

1059—1060. Két sisak, XVII. század. Együtt 50

1061. Vassisak, XVI. század 40

1062. Csonka sisak, török, XVII. század 5

1063—1064. Két mellvért, vas. Darabja 10

1065. Nyílvessző, XV. század 5
1066. Lándzsavég (osztrolukai lelet) 3
1067—1068. Három bronzkori fegyver. Együtt 150
1069. Lábszorító vas, XVII. század 15
1070. Puskalakat, vas, XVII. század 5
1071. Tűzszerszám 6
1072. Lőportartó, csont, magyaros díszű 20
1073. Szarúból faragott lőportartó, XVII. század .. 20
1074. Lőportülök 2
1075. Puskapor-tartó, díszítéssel 25
1076. Puskaporszarú, vésett díszszel, XVII. század .. 30
1077—1078. Két puskaporszarú, vésett alakkal, XVIII. század. Darabja 15
1079-1080. Két ugyanolyan, egyszerűbb, XVIII. század 6
1081. Puskaporszarú, XVIII—XIX. század 10
1082. Puskaportülök, XVIII. század 10
1083. Rézfokos, felújított tiszafanyéllel 12
1084. Bányászrézfokos, szilvafanyéllel 10

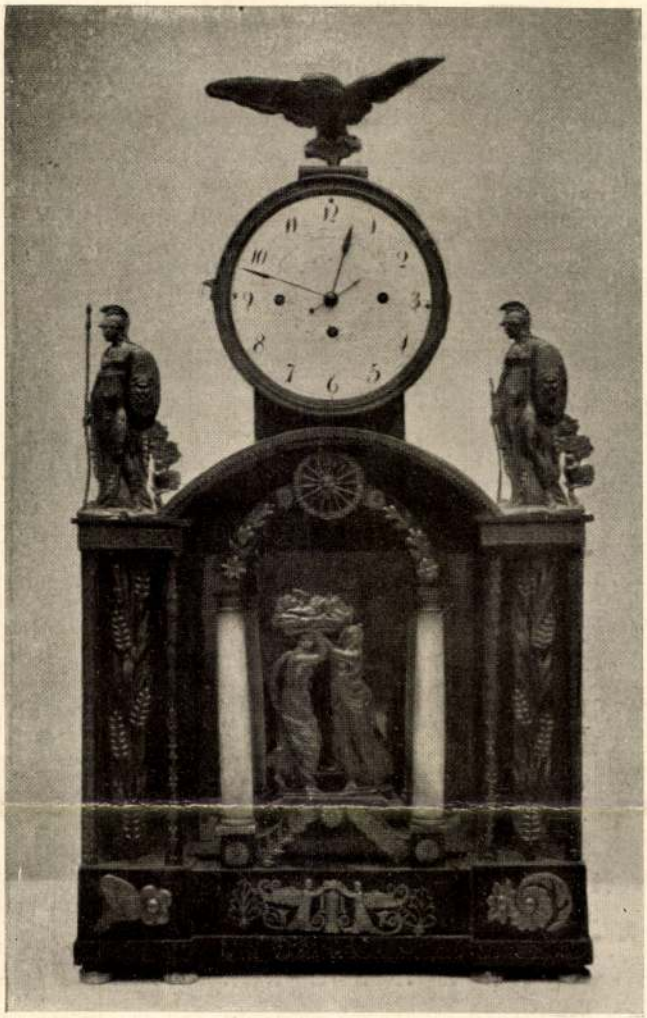

1106. Oszlopos álló óra

XII. BÚTOROK, APRÓBÚTOROK, ÓRÁK, STB.

1085. Asztal, empire, cseresznyefa-borítással, amarant- és ébenfaberakással 170
1086. Íróasztal, empire, vörös tiszafa-borítással, madár-jávor betétekkel és pácolt szalag-keretezéssel 280
1087. Secretaire, barokk, felső része diófából, hullámos borítással, szilvafa- és jávorfakeretezéssel, titkos fiókokkal .. 120
1088. Asztal, kőlappal és intarziával, XVII—XVIII. század 150
1089. Faragott hársfa-asztal, ovális .. 80
1090—1091. Két faragott barokk-stílusú szék, úgynevezett petit-point hímzéssel. Darabja 120
1092. Szék, festett, barokk-modorú .. 25
1093. Szék, faragott, XVIII. század 15
1094—1095. Két barokk szék váza. Dbja 5
1096. Falí tükör, faragott barokk-rámában, későbbi aranyozással, rózsákkal díszítve, XVIII. század 40

1097. Toilette-tükör, empire 60
1098. Agancs-gyertyatartó, függő, fából faragott sellővel díszítve 50
1099-1100. Két karos gyertyatartó, márvány- és alabastromfaragás. Együtt .. 100
1101—1102. Két gyertyatartó és egy kereszt, ezüstbe foglalt mozaik. Karlsbad. Együtt 100
1103. Álló óra, áttört és vésett rézlemezekkel díszített, lámpás-alakú tokban, díszes számlappal, négy sarkán a négy évszakot jelző medaillonokkal, tetején két női alakkal, Selmec 500
1104. Falí óra, XVI. Lajos modorban, faragott és aranyozott tokban. Bécs, 1800 körül 250
1105. Álló óra, pörgettyűs, XVIII. század 25
1106. Oszlopos, tükrös álló óra, „Gabriel Katona in Grosswardein" felírással, XIX. század eleje (lásd az illusztrációt) 120
1107. Bronzóra, XIX. század eleje .. 100
1108. Bronz álló óra, üveg alatt (lásd az illusztrációt a 48. oldalon) .. 40
1109. Oszlopos biedermeier-óra 40
1110. Biedermeier-falióra, negyedütő 15
1111. Feszület órával, XVI. század, kolostormunka 200
1112. Kis reneszánsz-stílusú falí állvány 10
1113. Titkoszárú doboz 20
1114. Mahagoni szekrény 180
1115. Kazetta, modern, festve, rézveretteI 20
1116. Ékszerszekrény égergyökérből, tömör ezüst verettel, XVIII. század (resztaurálva) 50
1117. Ékszerdoboz, lakkozott fa, angyalképpel 8
1118. Ékszerdoboz, fekete fa, fém-reliefekkel 8
1119. Ékszerdoboz, fa, rézverettel, angol munka, 1850 körül 25
1120. Két mahagoni képkeret, empire (56×42). Együtt 22
1121. Barokk képkeret, resztaurálva (40×23) 5
1122. Két lombdíszfaragású, betétes képkeret (36×50). Együtt 8
1123. A radványi fésűsök céhládája, 1795-ből, titkos fiókkal 40
1124. Nagy, faragott és festett tulipános láda 80
1125. Kisebb, festett tulipános láda .. 50
1126. Parasztszék 10

1236. Vízhordó nő. Meissen. Mintázta: KAENDLER. 1735—40

XIII. KÜLFÖLDI KERAMIKAI TÁRGYAK.

1200. Szűz Mária, festmény porcellánon, Bécs, 1853; 1854-ből való ezüst keretben. Teljesen ép. (l. az illusztr.) 500
E tárgy Palásthy Pál püspök (megh. 1892) tulajdona volt, aki azt a családi hagyomány szerint XIII. Leó pápától kapta ajándékba.

1201. Udvarló gavallér, színes szobor, Bécs, 1848 (16×16) (l. az illusztrációt) 200

1202. Tubákoló gavallér, majommal, színes szobor, Bécs, 1842 (19 cm) 70

1203. Patkányfogó és pásztorleány, fehérmázas szobrocska, Bécs, 1804 (18 cm) (l. az illusztrációt), együtt 100

1204. Görög nő, porcellánszobor, Bécs, 1816, sérült (22 cm) 60

1205. Csésze aljjal, kutyát ábrázoló miniatürrel, Bécs, 1817 (l. az illusztrációt) 100

1206. Csésze aljjal, arany dekorációval, Bécs, kék jegyes, 1817 25

1207. Váza, zöld levéldísszel, Bécs (sérült) 10

1208. Váza, piros virágokkal, Bécs (sérült) 10

1209. Magas váza, zöld levélmintával, Bécs (sérült) 10

1210. Aljazat, két darabból, Bécs .. 10

1211. Díszcsésze, Bécs, 1808 60

1212. Tányér, Bécs, 1807, Kaufmann Angelica modorában tartott és későbbi átfestésű képpel, arany szegéllyel 50

1213. Galleriás csésze, aljjal és fedővel, rózsadísszel, Bécs, 1802 35

1214—1216. Három tányér, arany szegélydísszel, Bécs, kékjegyes, drbja 7

1217. Zöld kanna, Bécs, kékjegyes, 27 cm (l. az illusztrációt) 60

1218—1220. Kanna, Bécs, két hozzáillő csészével, együtt 15

1221. Hosszúkás tál, Bécs 5

1222. Gyertyatartó, rózsamintával, Bécs, XVIII. század 12

1223. Kékvirágos, hosszúkás alakú tál, Bécs, 1830 5

1224—1225. Két kékvirágos kanna, fedővel, Bécs, kékjegyes, darabja 4

1226. Csésze aljjal, Bécs, fehérjegyes, 1840 20

1227. Kávéskészlet: 3 kanna, 4 csésze, Bécs, együtt 50

1228—1229. Két kékmintás tál-aljazat, Bécs, darabja 15

1230. Terrine, Bécs, 1813 15

1231. Áttört tányér, Bécs, kékjegyes 6

1232. Tányér, japáni modorú, Bécs, 1850 6

1233. Kanna, medaillon-dísszel, Bécs, 1823 10

1284. Kanna, Bécs, 1800 4

1235. Csésze, hozzáillő aljjal, Bécs, 1836 és 1840 10

1236. Vízhordó nő, Meissen, Kaendler-model, 1735—40, szavatosság mellett, 15 cm (l. az illusztrációt) 200

1237. A gondos anya, csoport 3 alakkal, Meissen, 1790 körül (17 cm), szavatossággal (l. az illusztrációt) .. 250

1238. Harlequin pipázó kecskével, Meissen, XIX. század eleje (14 cm), szavatossággal (l. az illusztrációt) 200

1239. Harlequin sörös korsóval, Meissen, XIX. század eleje (17 cm), szavatossággal 120

1240. Gyümölcsárús nő, Meissen, 1780 körül (14 cm), szavatossággal (l. az illusztrációt) 150

1241. Legyezős Ámor, Meissen, XIX. század eleje (10 cm), szavatossággal .. 50

1242. Csoport kutyákkal, Meissen .. 30

1243. Csoport Ámorral, Meissen 30

1244—1246. Három tányér, színes virágdísszel, Meissen, Marcolini, drbja 10

1247. Kékvirágos teáskanna fedővel, Meissen, XVIII. század 12

1248. Tejeskanna, Meissen, XVIII. sz. 7

1249—1250. Két váza, Meissen, együtt 20

1251—1255. Öt fayence-tál, a francia forradalom jelképeivel és 1789—1793 évszámokkal, XIX. század, együtt 50

1256. Fayence-csésze, francia 10

1257. Női alak, szobrocska, Capo di Monte (17 cm), szavatosság mellett .. 80

1258. Kosár, Berlin, 1799 60

1259. Gyümölcsös tál, berlini jellel .. 25

1260. Nagy Frigyes lovasszobra, külön talapzaton, Fürstenberg, XIX. század eleje (50 cm) (l. az illusztrációt) 200

2161. Zöld fayence-kosár és tányér, Schramberg, együtt 8

1262. Áttört szélű tányér, Höchst .. 3

1263. Csésze aljjal, Graefenthal 15

1264. Pihenő gavallér, Schlaggenwald (14 cm) 40

1265. Csésze aljjal, rózsaminta, Schlaggenwald, 1836 25

1266. Cukortartó virágdísszel, Schlaggenwald 20

Meissení porcellánok: 1238. Harlequin pipázó kecskével (XIX. sz. eleje).
1237. A gondos anya (1790 körül). 1240. Gyümölcsárusnő (1780 körül)

1267—1269. Két kávéskanna, egy cukortartó, Schlaggenwald, együtt .. 15
1270—1272. Sótartó és két tojástartó, Schlaggenwald, együtt 10
1273. Tányér, Schlaggenwald 3
1274—1275. Egy pár fehér csésze, sima aranydísszel, két aljjal, Ellbogen, 1830, együtt 10
1276. Csésze aljjal, vörös-kék, Ellbogen, 1846 20
1277. Bonbonnière, színes plasztikus dísszel, Ellbogen 10
1278. Cukortartó, Ellbogen 10
1279. Csésze aljjal, Ellbogen 10
1280. Csésze aljjal, Ellbogen, 1845 .. 15
1281. Kanna, Ellbogen 8
1282. Csésze aljjal, Pirkenhammer .. 8
1283. Virágváza gólyával, Pirkenhammer 10
1284. Gyümölcstartó, Plauen 20
1285. Tányér, Prága 1
1286. Tál, Karlsbad 8
1287—1288. Két váza figurális dísszel, cseh, XIX. század első fele, együtt .. 30
1289. Kék és arany, színes virágos csésze, aljjal, cseh, XIX. század eleje 15
1290. Kéz, levélnyomó, csehporcellán 5
1291. Teáscsésze aljjal, cseh 10
1292. Figura, cseh 20
1293—1296. Négy tájképes fayence-tányér, osztrák, együtt 20
1297. Domborművű csésze aljjal .. 5
1298. Csésze aranyozással, alakkal .. 10
1299. Nagy porcellántálca, 1842 10
1300. Víráglugas, porcellánbonbonnière 5
1301. Festett gyümölcsöstál 20
1302. Tájképes tányérka 2
1303. Fecske, Koppenhága 10
1304—1305. Két kis cserép-amphora, Koppenhága, együtt 12
1306. Piros teáskanna, Worchester .. 5
1307. Tintatartó, japáni modorban, kék, arany dísszel, Staffordshire .. 15

Bécsi porcellánok: 1203. Pásztorleány (1804). 1201. Udvarló gavallér (1848). 1203/a. Patkányfogó fiu (1804)

1308. Kávéscsésze, kék és arany, aljjal és fedővel, imitáció Chelsea-Derby után 20
1309. Csésze, Davenport 2
1310. Korsó, szürke, vadászjelenettel, Wedgewood 200
1311. Tejeskanna, kék-fehér, mitológiai alakokkal, Wedgewood 150
1312. Tejeskanna, sárga-fehér, mitológiai alakokkal, Wedgewood 150
1313. Tejfelescsésze, sárga-kék, mitológiai alakokkal, aljjal, Wedgewood 100
1314. Wedgewood-modorú kehely, sérült 20
1315. Wedgewood-modorú porcellán-fedő amorettekkel 10
1316. Virágváza, rokokó-dísszel és tájképpel, angol 30
1317. Csésze, ú. n. vasporcellán, angol 10
1318. Hollandi nő, porcellánszobor .. 8
1319. Kis váza, olasz 5
1320. Fayence-váza, olasz 10
1321. Váza, modern, Delft 10
1322. Váza, dán, modern 20
1323. Festett váza 6
1324. Vörös vázácska, modern 4
1325. Zománcos váza 15
1326. Fémfényú váza 8
1327. Tojásalakú bonbonnière, japán satzuma 60
1328. Nyolcszögletű tányér, japán .. 7
1329. Tányér, virágdísszel, japán .. 5
1330. Japán váza, XVII. század .. 15
1331. Fayence-váza fedéllel, japán .. 15
1332. Sárga porcellánvázácska, japán 5
1333. Nagy tál, domború, figurális dísszel, kínai (l. az illusztrációt 84. l.) 200
1334. Egy pár kínai csésze, aljjal, együtt 20
1335. Tányér, kínai, 1800 körül .. 10
1336—1337. Két kis kínai tányér .. 6

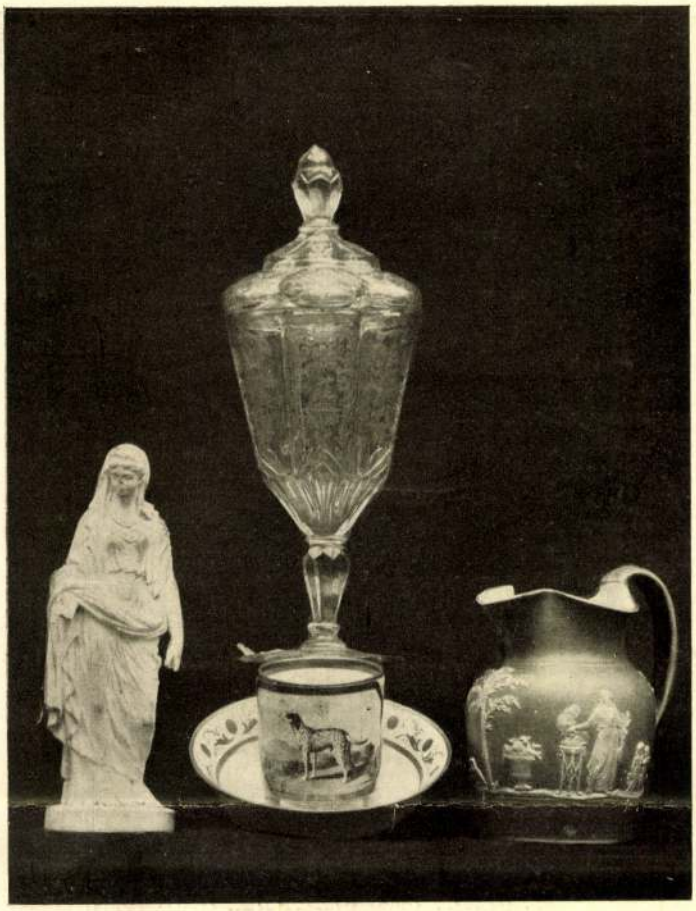

1204. Görög nő, Bécs, 1816. 1205. Csésze aljjal, kutyát ábrázoló miniatűrrel, Bécs, 1817. 1311. Tejeskanna, Wegdewood. 1520. Csiszolt serleg fedővel

XIV. MAGYARORSZÁGI KERAMIKAI TÁRGYAK.

1338. Gyöngytyúk, szobrocska, Herend (17 cm) 30
1339. Kanna. Pâte sur pâte, Herend 45
1340. Tányér rózsamintájú girlandokkal, Herend 25
1341—1343. Három tányér gyümölcsdísszel, Herend, 1341. 10 K, 1342 - 1343 drb 8
1344-1346. Három tányér, Herend, drb 12
1347. Csésze aljjal, kék- és aranydísszel, Herend 15
1348. Tálka, Herend 5
1349. Festett tányér, Herend 10
1350—1353. Négy tányér virágdísszel, Herend, 1350. 8 K, a többi darabja 6
1354—1356. Három csésze aljjal, Herend, 1354. és 1355. 8 K, 1356. 6
1357. Tál figurális dísszel, empire, Holics 20
1358. Tál városképpel, Holics, sérült 15
1359—1360. Két tányér, Holics, darabja 14
1361. Tányér, Holics 7
1362. Fayencetányér, Holics 5
1363. Fayencetányér, St. jellel .. .. —
1364. Zöld vajtartó, St. jellel, sérült —
1365—1371. Hét fayencetányér, Körmöc, 1365—1366. 4 K, 1367—1371 .. 2
1372. Sótartó, Körmöc 1
1373. Tányér a bécsi Tivoli képével, Murány (l. az illusztrációt 104. l.) 20
1374-1377. 4 fayencetányér, Murány, drb 1
1378. Dombordíszes szélű tányér, Murány 2
1379. Kávéskanna tájképpel, Murány 1
1380. Tányér, Regéc 1

1381-1382. Két díszváza, Hollóháza, drb 10
1383—1384. Két tányér levéldísszel, Pápa, együtt 8
1385. Virágos tál, Zsolnay 25
1386—1387. Két kis fehér váza, Zsolnay, együtt 15
1388. Jardinière, Zsolnay 15
1389. Eozin-szobor, Zsolnay 20
1390. Ernyőgomb, Zsolnay 8
1391. Béka, plakett, Zsolnay 10
1392. Cserépváza, magyar. XVIII. száz. 5
1393. Tulipánformájú fayenceváza .. 8
1394—1395. Két fayencetál, kerek, vadászképpel, darabja 5
1396 1397. Két ugyanolyan nyolcszögletű tál, darabja 5
1398. Két fayencetányér, együtt 3
1399. Két fayencetányér, domború dísszel, darabja 8
1400—1401. Két herendi tányér virágdísszel, darabja 5
1402—1411. Tíz kék fayencetányér, drb 4
1412. Levesestál fedővel, P. L. jeggyel 8
1413—1414. Két vörös, mázatlan tányér, együtt 2
1415. Kökancsó, ónfedéllel, 1710 25
1416. Detto, 1705 35
1417. Nagy céhkancsó 12
1418—1419. Két tájképes fayencekorsó, darabja 3
1420—1422. Három céhkancsó, fayence, darabja 6
1423. Fayencekancsó 5
1424—1433. Tíz népies fayencekorsó, darabja 1
1434—1446. Erdélyi népies fayence-boroskannák, XVII—XIX. század. Darabonként: 1434. 80 K, 1435—1439. 50 K, 1440—1443. 40 K, 1444. 30 K, 1445—1446. 25
1447—1454. Erdélyi ónfedeles fayencekorsók; 1447—1451. darabja 20 K, 1452—1454. darabja 8
1455—1508. Erdélyi népies fayencekancsók, XVII—XIX. század. Darabonként: 1455. 16 K, 1456—1457. 10 K, 1458—1461. 8 K, 1462—1463. 7 K, 1464—1465. 6 K, 1466—1468. 5 K, 1469—1475. 4 K, 1476—1505. 3 K, 1506. 2 K, 1507—1508. 1

1200. Szűz Mária, festmény porcellánon, Bécs, 1853; 1854-ből való ezüst keretben

1260. Nagy Frigyes lovasszobra, porcellán, Fürstenberg

XV. ÜVEGTÁRGYAK.

1509. Kancsó és pohár, figurális zománcdísszel, tálcával. Együtt 200
1510. Csiszolt serleg fedővel (29 cm) (l. az illusztrációt) 200
1511. Nagy, csiszolt üveg bowle-tál, aljjal és fedővel (40 cm) 40
1512. Üvegkészlet, biedermeier 30
1513. Ezüstaljú üvegsótartó, empire 20
1514. Üvegkancsó önfedéllel 12
1515. Üvegkancsó önfedéllel, magyar 6
1516. Levélnehezék, üveg, Kossuth L. arcképével, 1860 körül 5
1517. Fritt csésze, aljjal 8
1518. Két kínai tárgyú szépiafestmény tejüvegre, XVIII-ik század (15×10). Együtt 40
1519—1547. EMPIRE ÉS BIEDERMEIER-KORBELI ÜVEGTÁRGYAK. 1519—1521: 20 K, 1522—1524: 15 K, 1525—1527: 10 K, 1528—1537: 8 K, 1538—1539: 6 K, 1540—1542: 5 K, 1543—1544: 4 K, 1545—1547 3

XVI. CSIPKÉK ÉS LEGYEZŐK BULYOVSZKY LILLA HAGYATÉKÁBÓL

1548. Brüsszeli pointgaze-csipke-volan, 375 cm hoszú, 65 cm széles 400

1549. Brüsszeli pointgaze-csipkekendő 80

1550. Két ingujj és egy gallér, brüsszeli pointgaze-csipkével díszítve .. 80

1551. Két ingujj és egy melldísz, brüsszeli csipkével 100

1552. Brüsszeli pointgaze-csipkezsebkendő, L. v. B. betűkkel 60

1553. Applikációs bruge-csipkezsebkendő 20

1554. Két duchesse-csipkekézelő. Együtt 90

1555. Két kézelő és egy keskeny gallér, valencienne-csipkéből. Együtt .. 30

1556. Üvegbatiszt-zsebkendő madeira- és hímzett csipkeszegéllyel, L. v. B. betűkkel 60

1557. Üvegbatiszt-zsebkendő applikációs hímzéssel, valencienne-csipkeszegély és betéttel; hétágú koronás B. L. monogrammal 40

1549. Brüsszeli point-gaze csipkekendő

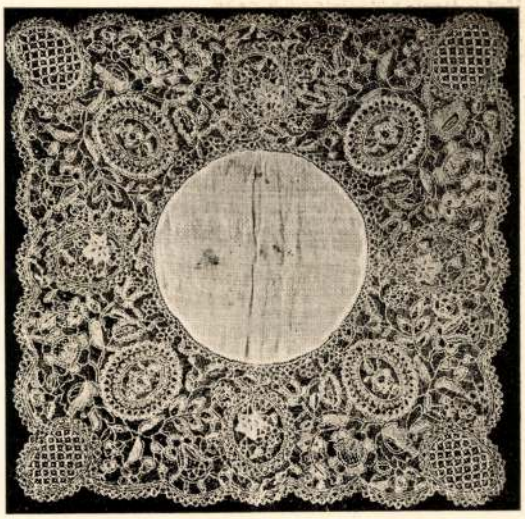

1552. Brüsszeli point-gaze csipkekendő

1558. Üvegbatiszt-zsebkendő hímzett sarkokkal, bruge-csipkével, Sz. L. I. L. L. A. betűkkel, XIX. század közepe 60

1559. Valencienne-csipke-melldísz .. 30

1560. Tülláthúzású csipke, 370 cm hosszú, 40 cm széles 40

1561. Egy üvegbatiszt-ingváll és két ujj, valencienne-csipkével. Együtt 15

1562. Biedermeier-selyemnapernyő, applikációs, maline-csipkeburkolattal, összehajtható, faragott elefántcsontnyéllel 100

1563. Legyező, vörös atlaszból, elefántcsontnyéllel, tokban (a tokon Bulyovszky Lilla kezeírása) 30

1564. Legyező, vörös-sárga moire-selyemből, tollprémmel és ébenfanyéllel, tokban (a tokon Bulyovszky Lilla kezeírása) 30

Aki vásárlás előtt a Szent-György-Czéh tagjául jelentkezik, nem fizeti a 10% árverési vételi jutalékot. Jelentkezési blanketták a helyszínen kaphatók.

XVII. TEXTILNEMŰEK.

1565. Bányászzászló, zöld selyem, XVIII. század, Libetbánya 35
1566. III. Napoleon családja, selyemszövésű kép 20
1567. Aranypillangós hímzésű ereklyekép, ezüstölt fémkeretben 10
1568. Bőrtárca, belül selyemhímzéssel 5
1569. Gyöngyhímzés keretben 4
1570. Hímzett levélnehezék, biedermeier-kor 5
1571. Kézzel hímzett selyem zongoraterítő, XV. Lajos-stílusban, XIX. század eleje.. 120
1572. Weegeriff Agathe: Zöld bársony-batik terítő.. 100
1573. Téglaveres, ezüst-brokát miseruha, XVIII. század 80
1574. Arany-brokát köpeny és terítő, darabja 30
1575. Arany-brokát pluviale.. 50
1576—1577. Két ezüst-brokát és színes virágos dalmatica, XVIII—XIX. sz. Darabja.. 50
1578. Sárgaszegélyű, vörös brokát-casula, XVIII—XIX. század 20
1579. Díszes brokát-casula, lila, arany-szegéllyel, XVIII. század 45
1580. Díszes brokát-casula, aranyszegéllyel, XVI. Lajos-stílban 55

1373. Tányér
a bécsi Tivoli képével, Murány

1635. Fehér hímzés tüllön.
Magyar munka. XVIII. század vége

1581. Zöld casula, XVIII. század .. 50
1582. Piros aranybársony casula, XVIII—XIX. század 20
1583—1588. Hat darab színes brokát és selyem kehelyterítő; darabja .. 6
1589. Négy stóla, együtt 10
1590. Öt tmanipulus, együtt 10
1591. Ké kehelykendő, ezüst, együtt 3
1592. Két kehelykendő, barna, együtt 2
1593. Két kehelykendő, brokát, együtt 6
1594. Kék bársonystóla 2
1595. Hét vörös brokát-részlet, XVII—XVIII. század, együtt.. 20
1596. Kockás török shawl 25
1597. Fehér vállkendő selyemhímzéssel 10
1598. Lila selyemkendő, 1830 körül 10
1599. Hímzett fekete selyemkötény .. 10
1600. Rózsaszín selyemkötény brüsszeli csipkeszegéllyel.. 40
1601—1615. Tizenöt színes, virágos selyem parasztkendő a XIX. század közepéről. 1601—1607. darabja 12, 1608—1615. darabja 10
1616. Nagy fekete tüll-csipkekendő, XIX. század eleje 20
1617. Fehér és fekete csipkekendők a XIX. század első feléből. Bécs. Dbonként: 1617: 30, 1618: 25, 1619: 20, 1620—1621: 18, 1622: 16, 1623—1624: 15, 1625—1627: 12, 1628—1629: 10, 1630—1631: 8
1632. Osztrák fejkötő, aranycsipke .. 30

1633. Ezüsttel hímzett vászonfőkötő 6
1634. Arannyal hímzett vászonfőkötő 6
1635—1636. Két fehér hímzés tüllön. Magyar munka, XVIII. század vége. Együtt (l. az illusztrációt) .. 50
1637. Két tüllhímzés. Együtt 20
1638—1639. Két hímzett tüllkendő. Dbja 10
1640. Szalag-applikációs kendő 10
1641. Ajouros, hímzett batisztkendő 15
1642. Selyemmel hímzett párnahaj. XVIII. század 20
1643—1651. Erdélyi varrottasok: 1643—1646: dbja 8, 1647: 10, 1648: 7, 1649: 6, 1650 5, 1651: 3
1652—1666. Tizenöt színes, virágos pruszlik, Dbja 5
1667—1770. Négy besztercebányai oplecko. Dbja 4
1771—1813. FELSŐMAGYARORSZÁGI VERTCSIPKÉK, RECECSIPKÉK, HÍMZÉSEK, LEPEDŐK, OPLECKÓK STB. (Az első szám a tárgyon látható katalógusszámot, a másik a kikiáltási árat jelenti.) 1771: 4, 1772: 4, 1773: 40, 1774: 25, 1775: 35, 1776: 12, 1777: 60, 1778: 12, 1779: 24, 1780: 50, 1781: 80, 1782: 65, 1783: 45, 1784: 70, 1785: 25, 1786: 30, 1787: 30, 1788: 30, 1789: 45, 1790: 90, 1791: 50, 1792: 24, 1793: 28, 1794: 8, 1795: 6, 1796: 8 és 1797—1813. dbonként 4
1814—1882. ERDÉLYI (KALOTASZEGI ÉS SZÁSZ) HÍMZÉSEK: 1814 (l. illusztrációt): 20, 1815: 15, 1816—1830. darabja: 20, 1831—1852. dbja: 6, 1856—1882. darabja 3
1883—1894. Különféle fehérneműek, hímzések: 1883: 35, 1884: 8, 1885—1890. dbja 2
1890: 18, 1891: 12, 1892: 8, 1893: 5, 1894: 3

XVIII. VEGYES.

1891. NOLCZE: Tajtékpipa, ezüst kupakkal és ékköves szárral, tokban 50
1892. Tajtékpipa, ezüstverettel és ékkövekkel, XVIII. század vége 50
1893—1894. Két tajtékpipa, figurális, domborművű dísszel, ezüst kupakkal, XVIII. század. Darabja 40
1895—1897. Három tajtékpipa, faragott. Darabja 5
1898. Fapipa, faragvány, négy alakkal, XVII. század 20
1899. Török nargileh 30
1900. Fidibus-gyujtó 25
1901. Medvealakú, fekete dohánytartó 20
1902. Doboz, somogyi pásztorfaragás 4
1903. Topánka, színes, török 2
1904—1914. Tizenegy rézlap-negativ. 1904—1908. darabja 10 K, 1909—1914. darabja 5
1915. Ólomötvözetű, vésett és mart cliché —
1916. Elefánt, plasztikus díszű üvegbonbonnière, Korea 30
1917. Csésze, modern, Venezia felírással 10
1918. Női alak, porcellán 30
1919—1960. NÉPIES FAYENCE-IMITÁCIÓK, XVIII. SZÁZADI EDÉNYEK UTÁN:
1919—1929. Tizenegy nagy boroskanna. Darabja 10
1930—1931. Két kékszínű kanna. Darabja 3
1932—1947. Tizenhat különféle korsó. Darabja 1
1948—1960. Tizenhárom tányér. Darabja 1
1961. Török vörösréz kanna 35
1962. Íróasztal, intarziával. 880

1217. Kanna, Bécs

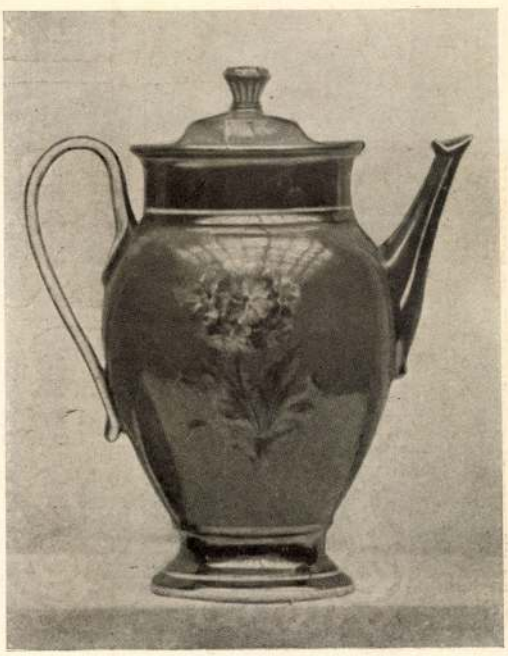

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. I. KOLOZSVÁR. A Szent-György-Czéh aukciószabályainak az az intézkedése, hogy a katalógus adatainak valódiságáért felelősséget nem vállal, teljesen azonos a külföldi nagy aukcióintézeteknek erre vonatkozó szabályával. Az intézkedés rációja kéznélfekvő: lehetetlen volna egy nagy aukcióval járó rengeteg munkát elvégezni, ha az aukció vezetőségének — mely utóvégre is egy közömbös harmadik a kereső és kínáló közönség között — fel kellene magát fegyvereznie arra az esetre is, hogy a vásárló közönség a kereshetőség elévülésére szóló 32 év alatt valamikor majd visszajön, vissza akarja adni a részére leütött holmit, mikor is majd az aukcióintézetnek ha csak be nem adja azonnal a derekát, a bizonyító fél hosszadalmas szerepét kell eljátszania. Ily körülmények között egy aukcióintézménynek nem lehet az a feladata, hogy mintegy hivatásosan foglalkozzék jótállással; teljesen betölti hivatását, ha szakértői becsű, illetve a rendelkezésre álló adatok jóhiszemű vizsgálata után iktatja adatait a katalógusba. Az aukciót megelőzőleg minden tárgy úgy is alaposan megtekinthető; mindenki alaposan megvizsgálhatja, amire pályázik, szakértőt hozhat magával stb. De meg méltóztassék elgondolni, hova vezetne az, ha pl. az aukciót rendező egyesületet felelősségre lehetne vonni egy három koronás használati altwien-korsóért vagy egy ugyanilyen árú erdélyi hímzésért stb. Ez teljesen megbénítana minden forgalmat, de meg a közönség is visszautasítaná az ilyen tutorkodást. Elismerjük azonban, hogy vannak esetek, mikor kivételt kell tenni a „nemjótállás“ szabálya alól. Ezt a kivételt meg is tesszük pl. élő magyar festők képeinél; itt a

1/. MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Kétségkivül egyike volt legeredetibb festőinknek. Szül Marosvásárhelyt, 1852.jan.8. - megh. Budapesten, 1933.jan.10.-én, tehát 81 éves korában. Halála előtt egy hónappal még bemutatott érdekes müvészi munkásságát gyüjt.kiáll. -keretében a közönségnek. Félszázadnál hosszabb időre terjed müvészi munkálkodása.

Kacziány Ödön.
Magyar Müvészet. 1933. 32.l.

GLATZ OSZKÁR.

138 Női arckép. Olajf. Magánt.

LITKEI ANTAL.

139 Öregasszony. Pastell. Eladó.

UDVARY GÉZA.

140 Október. Olajf. Eladó.

EDVI ILLÉS ALADÁR.

141 Istállósarok. Vízf. Eladó.

142 Tehénistálló. Vízf. Eladó.

NYILASY SÁNDOR.

143 Locsoló asszony. Olajf. Eladó.

EDVI ILLÉS ALADÁR.

144 Abrakolás. Vízf. Eladó.

145 Istálló. Vízf. Eladó.

146 Ősz a parkban. Olajf. Eladó.

147 Október. Olajf. Eladó.

*148 Tehenek az istállóban. Vízf. Eladó.

TOLNAY ÁKOS.

149 Közelgő vihar. Olajf. Eladó.

BADITZ OTTÓ.

150 Zsuzsika. Olajf. Eladó.

ENDREY SÁNDOR.

151 Arckép. Olajf. Krausz Simon tulajdona.

BADITZ OTTÓ.

*152 Virágszedés. Olajf. Eladó.

KEMÉNYFFI JENŐ.

153 Munkaközben. Pastell. Eladó.

DEÁK EBNER LAJOS.

*154 Bucsú a szülői háztól. Olajf. Eladó.

155 Anya gyermekével. Olajf. Eladó.

Kacziány Ödön

KACZIÁNY ÖDÖN.
*156 Intérieur. Olajf. Magánt.

K. SPÁNYI BÉLA.
157 Hervadó lombok. Olajf. Eladó.

DUDITS ANDOR.
*158 Napkeleti bölcsek. Pastell. Eladó.

K. SPÁNYI BÉLA.
159 Balatoni részlet. Olajf. Eladó.

DUDITS ANDOR.
160 Épülő Lágymányos. Temperaf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.
161 Női arckép. Olajf. Eladó.

ZICHY ISTVÁN GRÓF.
162 Tanulmányfej. Olajf. Eladó.

KACZIÁNY ÖDÖN.
163. Holdas éj Lovranában. Olajf. Eladó.
164 Holdas éj a lágymányosi Dunaparton. Olajf. Eladó.
165 Kora reggel. Olajf. Eladó.

VI. TEREM.

BARÁT MÁRTON.
166 Holdvilág. Olajf. Eladó.

PÁLFY JÓZSEF.
167 Alkony Velencében. Olajf. Eladó.
168 Délutáni nap. Olajf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.
169 Akira. Olajf. Eladó.

TAKSONYI A.
170 Intérieur. Olajf. Eladó.

Képzőm. Társ. 1912/13
Béli Endre

Kacziány Ödön

BADITZ OTTÓ.

127 Pihenő. Olajf. Eladó.
128 Őszi est. Olajf. Eladó.
*129 Mater Dolorosa. Eladó.
130 Arkádiában. Olajf. Eladó.
131 Sz. Katalin. Olajf. Eladó.

KACZIÁNY ÖDÖN.

132 Az orthodox hitközség kántora. Olajf. Eladó.
*133 Mors peregrinus. Olajf.
134 Önarczkép. Olajf. Eladó.
135 A Bajza-utca 20 év előtt (háttérben a Jókay-ház). Olajf. Eladó.

AGGHÁZY GYULA.

136 Lovranai gesztenyeerdőrész, tájkép. Olajf. Eladó.
137 Alkonyat felé. Tájkép. Olajf. Eladó.
138 Kenessei agyagbánya, négyökrös szekérrel, tájkép. Olajf. Eladó.

BRUCK MIKSA.

139 A szoba sarka. Olajf. Eladó.
140 Bellagioi részlet. Olajf. Eladó.
141 Erdő széle. Olajf. Eladó.

VI. TEREM.

KLÉH JÁNOS.

142 Téli nap. Olajf. Eladó.
143 Ligetrészlet. Olajf. Eladó.
144 Tavaszi táj. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.

145 Artézi-fürdő előtti részlet. Olajf. Eladó.

K.

KRUTSAY FERENC.

146 Szegfű. Olajf. Eladó.

Műcsarnok 1912. tav. Kiáll.

IFJ. EDVI ILLÉS ÖDÖN.

147 Tapoly Bártfánál. Olajf. Eladó.

NÁRAY AURÉL.

148 Profil. Olajf. Eladó.

KOMÁROMI KACZ ENDRE.

149 Őszi napsugár. Olajf. Eladó.

BOSZNAY ISTVÁN.

150 Tó a falu szélén. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

151 Déli pihenő. Olajf. Eladó.

MÁTRAI VILMOS.

152 Bejárat az udvarba. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

153 Vásárosok. Olajf. Eladó.

154 Kilátás Budapest felé az akvinkumi Dunapartról. Olajf. Eladó.

ÁRKAY ISTVÁN.

155 Porcellánok és cyklamen. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

156 Ujpesti piac. Olajf. Eladó.

RAINERNÉ ISTVÁNFFY GABRIELLA.

157 Homokos taligák. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

158 Az akvinkumi Dunapartról. Olajf. Eladó.

KLÉH JÁNOS.

159 Buzakeresztek. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

160 Gyümölcsös kocsi. Olajf. Eladó.

NÁRAY AURÉL.

161 Ülő nő (pillanatkép). Olajf. Eladó.

Kaczmarczyk Ödön 14, 15. l.

Kann Gyula 16, 17. l.

Karlovszky B. 17. l.

Kovács Mihály 82. l.

Lechner Ödön 230. l.

Ligeti Miklós 152-155. l.

Madarász Viktor 83. l.

K. Magyar Mannheimer Gyula 14, 15

Markó Károly 112. l.

Medvyánszky László 116-138. l.

Molnár József 82. l.

Munkácsy Mihály 10. l.

Kovácsi Tanácsi.

zród

Lyka Károly. Kis könyv a művészetről. Bp. 1904 (I. kiadás)

8901 Centrum Budapest

Kacziány Ödön

KACZIÁNY ÖDÖN.

*156 Intérieur. Olajf. Magánt.

K. SPÁNYI BÉLA.

157 Hervadó lombok. Olajf. Eladó.

DUDITS ANDOR.

*158 Napkeleti bölcsek. Pastell. Eladó.

K. SPÁNYI BÉLA.

159 Balatoni részlet. Olajf. Eladó.

DUDITS ANDOR.

160 Épülő Lágymányos. Temperaf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.

161 Női arckép. Olajf. Eladó.

ZICHY ISTVÁN GRÓF.

162 Tanulmányfej. Olajf. Eladó.

KACZIÁNY ÖDÖN.

163. Holdas éj Lovranában. Olajf. Eladó.

164 Holdas éj a lágymányosi Dunaparton. Olajf. Eladó.

165 Kora reggel. Olajf. Eladó.

VI. TEREM.

BARÁT MÁRTON.

166 Holdvilág. Olajf. Eladó.

PÁLFY JÓZSEF.

167 Alkony Velencében. Olajf. Eladó.

168 Délutáni nap. Olajf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.

169 Akira. Olajf. Eladó.

TAKSONYI A.

170 Intérieur. Olajf. Eladó.

KMT 1912/13. évi Kiáll

GLATZ OSZKÁR.

138 Női arckép. Olajf. Magánt.

LITKEI ANTAL.

139 Öregasszony. Pastell. Eladó.

UDVARY GÉZA.

140 Október. Olajf. Eladó

EDVI ILLÉS ALADÁR.

141 Istállósarok. Vízf. Eladó.

142 Tehénistálló Vízf. Eladó.

NYILASY SÁNDOR.

143 Locsoló asszony. Olajf. Eladó.

EDVI ILLÉS ALADÁR.

144 Abrakolás. Vízf. Eladó.

145 Istálló. Vízf. Eladó.

146 Ősz a parkban. Olajf. Eladó.

147 Október. Olajf. Eladó.

*148 Tehenek az istállóban. Vízf. Eladó.

TOLNAY ÁKOS.

149 Közelgő vihar. Olajf. Eladó.

BADITZ OTTÓ.

150 Zsuzsika. Olajf. Eladó.

ENDREY SÁNDOR.

151 Arckép. Olajf. Krausz Simon tulajdona.

BADITZ OTTÓ.

*152 Virágszedés. Olajf Eladó.

KEMÉNYFFI JENŐ.

153 Munkaközben. Pastell. Eladó.

DEÁK EBNER LAJOS.

*154 Bucsú a szülői háztól. Olajf. Eladó.

155 Anya gyermekével. Olajf. Eladó.

Kacziány Ödön

K. 1

MŰVÉSZET

LOTZ KÁROLY FALKÉPEI. A keleti pályaudvar hires falképei, amelyeket három évtizeddel ezelőtt Lotz Károly festett, az idők folyamán a rájuk rakódott füst és szenny következtében pusztulásnak indultak, úgy hogy megmentésükről sürgősen gondoskodni kellett. A restaurálást Kacziány Ödön festőművészre bizták, aki a képekről nemcsak a por- és szénréteget távolította el, hanem a freskóknak eredeti friss színét is visszaadta.

Ország-Világ

1912. 1153. l.

Kacziany Ödon

wod

Sinko 1898.

13 – 14 l.

Kaczmarz Odon

~~[illegible]~~

ind

Vas. 1899.

282 l

Kacziany Ödön

cod

Kkol

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

a.

Endrényi Imre, Szeged.

Kacsiany Ödön.

1906-ban a Nemzeti
Szalonban rendezett
kiállitásának ka-
talogusát lásd
könyvtáramban

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lyezem:

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Kacziány Ödön

wód

Vas. Lap 1894. 288 l.

Egyptel.

Kaviány Ödön

Rait
2

Nemzeti Salon Almanach

127

.....nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Kacziaj Ödön

wod

Golgotha. Vas. Ujs

~~18~~ 1906. 214 l. Eppel

a 217 l.

Kacziany Ödön

Kepek Kacziany Ödön Eiali
tárásol és a nuvesz arcz.
Kepe: Var Nys

1906. 39. szám.

Kacziány Ödön

rend r–l. A Egyzö-
nyvesseti társulat téli
kiadásából. „No, nézd
az öreget." Kacziány Ödön
festénye. Vas Ny
1893. 867 Egyet

Kacziaj Odon

wed

z

Paur 894 l

Kacziany Ōdoū

U 352, 353,

Elism

Alólirtak ezennel elismer
Szépművészeti Muzeum a va
niszter 1915 augusztus hó 16-i
lenes állami letétül az alábbi
adta a Székesfehérvári és fejé

Szám		A művész ne
sor	tételé	
1	4871	Spányi Béla: Udvarrészlet
2	4872	Spányi Béla: Kutyafej. Va

Kacziaj Ödön

IROD.

Sza. 430. l
overk.

Kacziany Ödön

illusztr. Vas Ilyo

1907.

Kacziány Ödön

laid

Rimp. 134. l

Kacziangi Ödön

Szivügyek. Repr. (T) 7l
(wodahatoz is)

Mors eques. repr. (Ta) 15l
(wód os)

Kacziany Ödön

~~lára~~ rod

Loson 1893

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

a műhelyfőnök
al

Kacziany Ödön

lásd

Műveszet 1906.

357-l

Kacziány ödön

U. 1532

Kacziány Ödön

Lásd teljes élet-
rajzáts

Országos világ

1892. 169 l.

arczkeppel

Kacriány Ödön

Lásd

Nemzeti szalon alm

234

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

zem:

.....

helyettesének

.....

Endrényi Imre, Szeged.

Kacziany Ödön

ivod

Mucsarnok, 1898. 22 l.

rov. életr.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

Endrényi Imre, Szeged.

Kacziány Ödön

cred

Fieber Henrik Kacziány Ödön képeinek kiállítása. Magyar Iparmüvészet 1906. 387.

Rózsa M. Kacziány Ödön müvészete. Budapesti Napló. 1906. 257 sz.

Vas. Ujs. 1906. 38 sz. (Kacziány Ödön festményei a Nemzeti Szalonban)

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

vezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Kacriany Ödön

~~Lind~~ Lind

Feeef

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta

Kacziány Ödön

Naid

Nemzeti Salon Almanach

128

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Kacziany Ödön

Laid

Nemzeti Szalon Almanach

125.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műh

Miután keresményemnek 191

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191

.....

tanu.

Kacziany Ödön

cród

Mücsarnok, 1899. 395. l.
(Uj női festőcikolák)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Kaczianiji

Šnavczkijs. olast.

Ernst

Kacziány Ödön

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 40, 41, 62, 147
1915. tav. kiáll. 255, 292, 295
1915-16. téli kiáll. 334, 335
1916. tav. kiáll. 222, 259
1916-17. téli kiáll. 59, 167
1917. tav. kiáll. 147, 150
1917-18. téli kiáll. 235, 320, 344
1918, tav. kiáll. 93, 171.
1918-19. téli kiáll
1919-20. téli kiáll. 303, 322, 323
1921. tav. kiáll. 183, 419, 422
1922. jub. kiáll. 307, 359, 360, 363
1923. tav. kiáll 379, 421.
1924. tav. kiáll. 458, 461
1925. tav. kiáll. 276, 282
1926. őszi kiáll. 237, 254, 264
1926. téli kiáll 481, 482, 483
1927. tav. kiáll. 629, 630, 634
1927. magyar táj 462-465

Szent János szónoklata a pusztában cz. Kép
Pieter Brueghel-től

VI. 301.

Kaoriány Ödön

1874. 300 ft öntönd

Vas tip. 1874. 540 l

Kacziány Ödön

festő

1885. Szeged. állami
föreáliskola.

1. Vita longa ars brevis.
Olajf. 600 frt

Budapesti országos általános Kiállítás.
A képzőművészeti csoport képes
tárgymutatója. Budapest 1885.

Kacziany Ödön

irod.

Simkó József. A XIX század festőművészete. Bpest. 1904

55 l

Kaczián Regner Auguszta

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Ujság 930. IV. 27.

Kaczián-Régner Auguszta

Nemzeti Szalon UME kiállításán
kikötői képével szerepelt.

8. ó. u. 931. II. 1.

Kaczián – Regner Auguszta

Nemzeti Szalonban az UME harmadik kiállításán fájképeivel szerepelt.

MO. 931. II. 1.

Kaczián - Ràgner Augusztá

Nemzeti Szalonban az UME kiállításán neve szerepelt.

BH.931.II.1.

Kacziány Regner Auguszta.

Nemzeti Szalonban a modern fiatalok UME kiállitásán neve szerepelt.

Esf. 932. II. 1.

Kaczián-Regner Auguszta

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

EK.930.IV.27.

Kaczián-Regner Auguszta

Új Művészek Egyesületének kiállításán Parkrészlete szerepelt.

M.930.IV.27.

Kacziány-Regner Auguszta

festőművész

" K.U.T." Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Egyetlen szentendrei képe nagyon komoly tehetséget sejtet, szineiben, előadásában érettség érzik, képei vonzzák a szemet.

Nemzeti Ujság
1930.I.12.

Kaesiány - Régner Augusta

festőművésznő

KUT.Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Dunai tájkép.

8 órai Ujság
1930.I.12.

Kacziány - Régue Argenta

festőművész

KUT.kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel. Dunai tájképe bomoly ígéret

Magyar Hirlap
193[illegible].I.1[illegible].

Katzián - Réguer Angunta

Festőnivész

KUT.Képzőművészek Uj Tiszamiga kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Budapesti Hirlap
193[illegible].1.14.

Kaczián - Regner Augusta.

festőművész

K.U.T.kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Friss tájimpresszióbl festett a szentendrei Duna-ágról. -

Pesti Hirlap
193[illegible] I.1[illegible].

Kreczián-Regner Augusta

festőművész

KUT.Képzőművészek Ú Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1930.I.12.

Kaczián Regner Auguszta

UME második kiállításán a Nem-
zeti Szalonban szerepelt.

NU. 930.IV.27.

Kaczián-Regner Auguszta

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban neve szerepelt

Mo. 930. IV. 27.

Kaczián Régner Auguszta

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban festményei szerepeltek.

BH.930.IV.27.

Kaczián-Regner Auguszta

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban munkái szerepeltek.

PH.930.IV.29.

Kaczián-Regner Auguszta

Nemzeti Szalon UME kiállításain
neve szerepelt.

NU.931.II.1

Kaczián-Regner Auguszta

Nemzeti Szalon UME kiállításán
neve szerepelt.

PN. 931. II. 1

Kaczián-Regner Auguszta

Nemzeti Szalon UME harmadik kiállításán neve szerepelt.

U.931.II.1

Raczióny E.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1873

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1 149 1

Kacziány Edmund von MDK

Heiliger Ladislaus, König von Ungarn

Magistratus Mortus aus dem Zyklus
"Die Wanderung des Todes"

Wien, Kunstlerhaus 1924. Mai-Juni

Kacziany Ödön

kol. kiállítása

1891. Szegeden

Lyka kőzöns

57. l.

Kavriány Ödön festő

Szerepelt az 1904-es vásárhelyi kiállításon

Ambrus Tibor: A vásárhelyi művészet multja

Kortárs 1967 XII. 1986 old.

M.D.K.

Kacziány Ödön

"Cimbalom mellett" c. festményének repr.-
ját hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 1897.
27. kötet. 128o. lap.

MDK

Kacziány Ödön
1852-1933

Szegedi rajztanár.
1940-ben a müvész családja több mint hatvan képét adományozta a szegedi közgyüjteménynek.

Tölgyessy Artur tájfestő életmüvét méltatja irásainak egyike.

Szelesi Zoltán: Károlyi Lajos
Különnyomat a Móra Ferenc Muzeum évkönyve
1958-59 évi kötetéből. /143-189. lap/

145.1.

M.D.K.

Kacziány Ödön

235. Nő kendőben 32x39
236. Holdas éj. Olajf.

Elvesztek./Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
16. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Kacziány Ödön

bizottsági tag

Pályázatok tervkészitésre. Kossuth-szob.pályázata.
Vállalkozók Közl. 1908. márc. 4. 6.l.

MDK

Kacziány Ödön, 1852--

Holdvilágos tengeri táj

Ernst Muz. 13-14. aukc. 192o. 17. 1.

MDK

Kacziány Ödön, festö

Magnitudo Mortis. Of.
Arckép. "

OMKT-Műcs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925 máj.-jun.

Kat. 2c.1.

Kacziány Ödön festő

tanulmányok, vázlatok

Petrovics Elek:

Szépm.Muzeum ujabb szerz.

Az O.M. Szépmüvészeti Muzeum Évkönyvei. I.kötet
1918. 188.l.

MDK

Kacziány Ödön

viziószerü témákat fest

Gent. Magy festőmüv. tört.
A Szépmüv. Könyve 194o. 945 l.

Kacziány Ödön festő.

Golgotha. Pasztell.

OMKT.1895.tav.

Kacziány Ödön

A Szolnoki Művésztelep alapitó tagjai közé tartozik Hegedüs László, aki "csak rövid ideig élt a telepen, mivel szilaj művészlelke nem sok motivumot talált a kisváros nyugalmas egyszerüségében"-irja Décsey Géza: "A Szolnoki művésztelepről" c. beszámolójában.
A telep törzstagjai közé tartozik Szlányi Lajos, "a halk szavu, szelid szépségeket álmodó művész hosszu idő óta állandó festője a szolnoki nyárnak."
A neves művészek között emliti meg a kritika Kacziány Ödön nevét, aki a telep felállitása előtt hosszabb ideig dolgozott művésztársaival együtt Szolnokon. A Décsey-cikkben felsorolt művészneveket lásd: Koszta József nevénél. ÉLET, Bp. 1925. juni.2. XVI. évf. 13. sz. 245-247. lap.

Kacziány Ödön

A müvész "Pünkösd" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1926. május 30. XVII. évf. 11. sz. 219. lap.

KACZIÁNY Ödön

TATARU, Marius: Art et histoire: étapes de développement dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIXe siecle. - Revue Roumaine d'Histoire de l'Art

1. XVII, 1980
2. XVIII, 1981 95.

MDK

Kacziány Ödön, 1852--

Esti hangulat

Ernst Muz. 23. aukc. 1923. 25.1.

Kacziány Ödön.

OMKT.1895.tav.

Kacziány Ödön MDK.

Bp.1894.

Az aggteleki barlang nagyfolyosója a Minerva-sisak
kal. Szövegközti illusztráció Schmidt Attila: Gö-
mörmegye c.cikkéhez. id.mü 137-181.p.

Szign. Kacziány Ödön 894. - KH - Morelli G.F.i.

-- rajza után KH egyszinü fametszete. Készült Mo-
relli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.18. Bp.19oo. Magyarország.VI.köt. 153.p.

MDK

Kacziány Ödön, sz. 1852.

A parkban, festm.

Ernst Muz. 46. aukc. 1931. 22 l.

MDK

Ernst Mulz. 15. aukc. 1921.

MDK

Kacziány Ödön, sz. 1852

Erzsók néni

Uj szerzemények. Szépmüv. Muz. 1918.

13 l.

MDK

Magyar katona a szabadságért. Röv. Képt.
1951. szept.

Kacziány Ödön, - 1852-1933

Szeged képzőművészete a múlt sz. végén.
Szelei Zoltán

Tiszatáj
1957. jún.

MOK

Kacziány Ödön
festő

egyszinü könyomatai a kiállitáson
(Akadémia, Teréy G. rendezése)

÷ Nemzetközi moderu metszetkiállitás

Grafikai Szemle 1903 évf. 5 sz 79 l.

MDK.

Kacziány Ödön festő

"Pipára gyujtó férfi" /olaj/
"Peregrinus" /olaj/
"tábortüz" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.

37.1.

M.D.K.

Kacziány Ödön / 1852-1933/

269. Nagypénteki vizió. Olajf. 63 x 95.5, vászon.
270. Magános fa. Olajf. 54.5 x 62, vászon.
271. Holdfény az öreg hidnál. Olajf. 46.7 x 61, vászon.
272. Erzsók néni. Olajf. 43 x 66, vászon.
273. Szobrászmüterem. Olajf. 43 x 66, vászon.
274. Interieur. Olajf. 35.2 x 27.8, fa.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 31., 32. l.

MDK

Kacziány Ödön, festö
szül. 1852

Tüzvész. Jelezve: Kacziány Ödön. Karton.
A pipázó. - Vászon.

Ernst Muzeum anbeiói. 43.sz. 19[illegible]9.Bp. Kat. 22.o.

Kacziány Ödön

Vas. Ujs. 1891. 828 l

Kacziány Ödönnek, a szellemes művésznek, ismét volt mulattató mondani valója «Czigányok útban» és «Szerenád» című képein. Az egyiken a végtelen havas mezőn a feszület körül didergő czigányokat, a másikon az otthonias kis faluban, hold fényben muzsikáló banda sikerült tipusait foglalja kis keretbe, a tárgynak érthetően elbeszélő megoldásával.

Mély tisztelettel felkérjük a Szinyei Merse Társaság baráti körének ama tagjait és előfizetőinket, akik 1930. évi tagsági, illetőleg előfizetési díjukat eddig még nem adták postára, hogy azt az egyidejűleg megküldött befizetési lapon sürgősen átutalni szíveskedjenek, mert folyóiratunk magas művészi színvonalon álló előállítása oly súlyos anyagi áldozatokat kíván, hogy különösen kérnünk kell a Kör tagjait és előfizetőinket, hogy egyrészt szeretettel karolják fel folyóiratunk ügyét, másrészt fizetési kötelezettségüknek most már minden további felszólítás bevárása nélkül tegyenek eleget.

Teljes tisztelettel

a Magyar Művészet
kiadóhivatala.

133 Kacziány Ödön: Mars Peregrinus.

Dudits Andor

10 Dudits Andor: Romok.

Műcsarnok 1912. tav. Üáll.

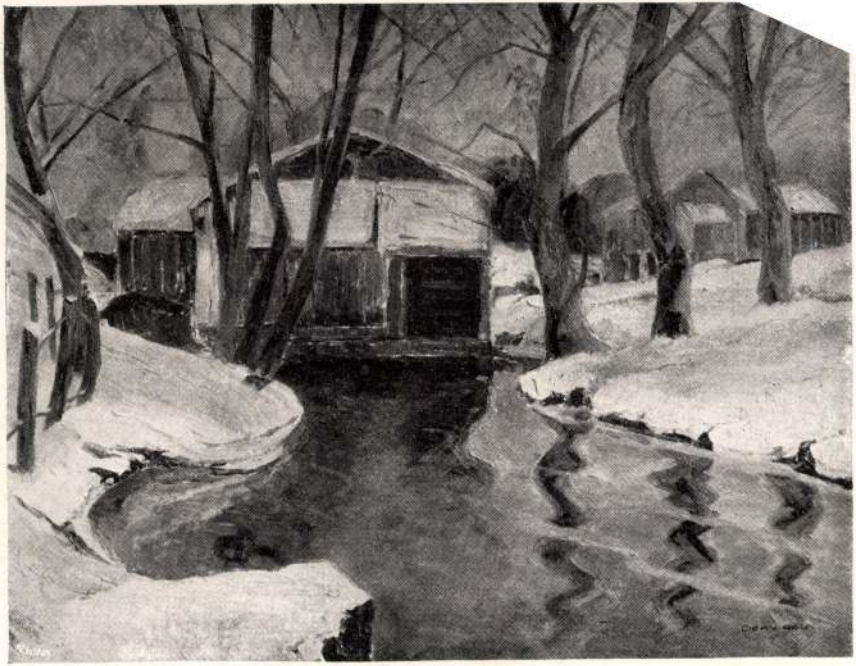

324. Déry Béla: Januári délután.

Kacziány Ödön

29. Kacziány Ödön: Cyprusok alatt.

Kacziány Ödön

17.— **Iványi-Grünwald Béla (szül. 1867).**

254. NŐ DIVÁNON.
Vászon. 68×62,5.

18.5 **Iványi-Grünwald Béla (szül. 1867).**

255. BÉRCEK KÖZÖTT. Jelzés lent jobbra: Grünwald Béla.
Vászon. 56×64.

13.— **Iványi-Grünwald Béla (szül. 1867).**

256. MODERN RÓMAI HÁZAK. Jelzés lent jobbra: Iványi Grünwald Béla 1904 Róma.
Vászon. 57×42.

20.— **Iványi-Grünwald Béla (szül. 1867).**

257. „DE PROFUNDIS". Jelzés lent jobbra G. B.
Fa. 35,5×27.

9.— **Jakobey Károly (1826—1891).**

258. VÁGTATÓ CSIKÓS.
Vászon. 44×55.

Jakobey Károly (1826—1891).

2.6 259. BOCSKAY KÉPMÁSA. Jelzés fent jobbra: J. K.
Vászon. 37×29,5.

Jaminet F.

260. 2 darab szines aquatinta lap:

Kacziány Ödön (szül. 1852).

267. ÉJJELI MULATSÁG. Jelzés lent balra: Kacziány Ödön 1892.
Vászon. 60×138.

Kacziány Ödön (szül. 1852).

268. HOLDVILÁGOS ÉJ. Jelzés lent balra. Kacziány.
Vászon. 19,5×25,5.

Kacziány Ödön (szül. 1852).

269. ÉJJELI TÁMADÁS.
Jelzés lent jobbra: Kacziány, 1893 április 29.
Vászon. 26×33.

Kaltenbach Julie (19. század).

270. FÉRFI KÉPMÁS. Jelzés lent balra: Julie Kaltenbach 843.
Vizfestmény. 21×15,5.

Kandler Wilhelm † (szül. 1816).

271. A RÓMAI PANTHEON. Jelzés lent jobbra: Wilh. Kandler.
Vászon. 92×143.

Kardos Gyula (1857—1908).

272. ATELIERRÉSZLET.
Fa. 14,5×18.

Kardos Gyula (1857—1908).

Kacziány Ödön

Plehanovat a századforduló egyik legjelentősebb marxista esztetáját nemcsak az irodalom, hanem a művészet is érdekelte. A Leningrádban őrzött dokumentumok igazolják, hogy az 1905 és 1909 évi velencei biennálén magyar művészek műveivel is találkozott és bírálta azokat. E feljegyzésekben szerepel a művész „Zárdaromok" c. műve. (enlitve)

Sándor László: Plehanov magyar festőkről. Népszabadság, 1974. aug. 25.

Kacziány Ödön

Szinhangulatait kiemelve Ferenczy-hez hasonlitja a müvészt Lázár Béla a "Téli tárlat" c. kritikájának -"A magyar dekorativ festészet"- c. fejezetében.

Otthon, Bp. 19o1. dec. hó
18-29. lap

Kacziány Ödön

A müvész "...képzeletében minden reális tárgy symbolikus arányokat ölt..a holdfény gyönge sugara misztikus, az esti alkony ege narancssárga..." -irja Lázár Béla: "A tavaszi tárlat" c. kritikájában. Keveretlen szineit, technikai készületlenségét kifogásolja, s mint mondja: "Technika nélkül nem lehet festeni."

Otthon, Bp. 1900. évf. 6. füzet.
49-60. lap

Kacziány Ödön

"A százszoros értelmében müvészi alkotást küldött be," melyet nem lehet leirni, "meg kell nézni és gyönyörködni benne."-irja Yartin József: "A téli kiállitás, II." c. kritikájában, a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1898. dec. 18. IX. évf.
51. sz. 821-822. lap.

Gergely Imre

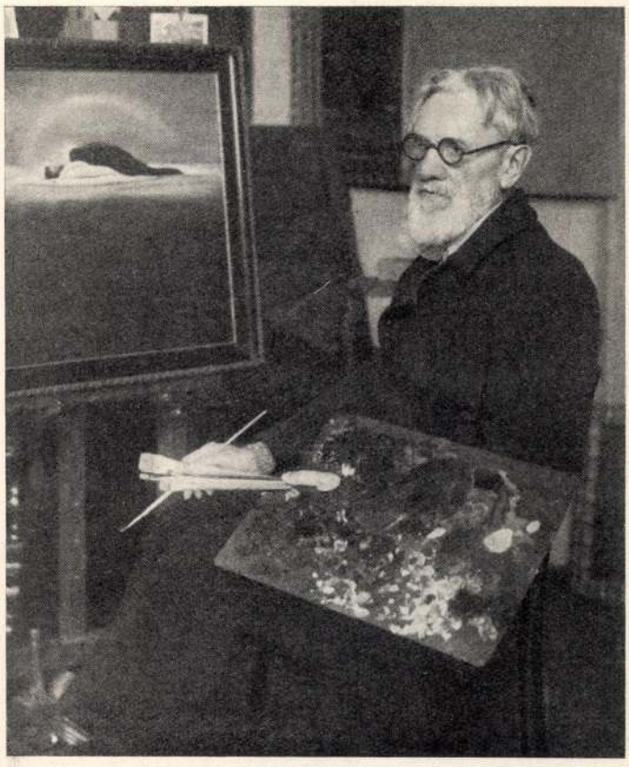

Kaczián Ödön: „Műteremsarok"

Körinterju

A színházat a régi helyén találjuk. Szép szürke köpalota. Olyan, mint volt. A plakátjai már megváltoztak, de ő még nem. A plakátjai igen. Mert a plakátokkal csábit. Csábitani pedig csak megváltozott dologgal lehet.

Szóval ott áll a régi helyén, régi szürkeségében.

Idegesen felelget. Ugy, mint egy bukófélben levő bank vezérigazgatója.

— Mondja kérem Színház, mi a maga programja most, amikor a „Nagy Kaosz" kezd kijegecesedni?

Majdnem rámborítja az iróasztalt:

— Micsoda „Nagy Kaosz" és micsoda kijegecesedés?

— Ugy gondolom ezt kedves Színház, hogy a társadalmi átalakulás, amit maguk máskép hivnak: nagy recsegések után befejeződött. Ami most van: az már új elindulás.

— Ugyan kérem! Amíg a gazdasági válságot...

— Bocsánat! Ezt a kényelmes frázist tessék kikapcsolni. Mindig volt egy réteg, amelyik válságban volt. És mindig volt egy másik réteg, amelyik nem volt válságban. Maga pedig azoknak dolgozik, akik nincsenek válságban.

— Ez egy interjú?

— Igen. Ismét felteszem a kérdést. Szíveskedjék köntörfalazás nélkül válaszolni. Mi a programja most, amikor egy új korszak küszöbén vagyunk?

— Mindenekelőtt lekötöm száz előadásra Pattay Bénit...

— Na de Színház kérem! Mi most történelmi időket élünk. A társadalom pesszimista, mert még nem vette észre, hogy nagyon gyengén bár: — de hajnalodik. Észre kell vele vétetni. Az elszomorodott ember szívesen megy oda, ahol vigasztalják.

— Na ugy-e? Épen most kötöttem le egy kitűnő bohózatot. Egy férjről van szó, aki becsípve jön haza és a sötétben a sógornőjét összetéveszti a feleségével. A c'me: „A gyerek a családban marad". Ragyogó? Mi??

— Ragyogó. Nézze Színház ne tetesse magát. Vagy tényleg ennyire?...

— Ennyire... Mi? Mit néz úgy?... Sőt annyira jó a darab, hogy felmondtam a dramaturgnak. Az idén nincs több darab olvasás. Átalakult társadalom? Vagy mit mondott?... Ostobaság!

— Semmit sem mondtam. Dudolok. „Egy régi nótát hoz Budáról át a szél"...

— Van még kérdése?

— Van. Milyen volt az elmult hónap?

— Nem a legerősebb. De ezt nem hivatalosan mondom. Tudja mi volt a hiba? A harmadik felvonásban a nőnek be kellett volna vallania, hogy szeretője volt a pilótának. Egészen máskép hatott volna. Csodás befejezés.

— Igen... Képzelem, az a sok lateiner, meg a problémákat vitató új generáció hogy örült volna, ha az ő nehezen lefizetett három pengőjükért a hősnő bevallja azt a dolgot a pilótával. Akkor biztosan nem sajnálták volna a három pengőket.

— Persze! Gyenge voltam. Hagytam magam befolyásolni. A problémákat meg kell oldani. Szeretője volt a pilótának! Passz! Ilyen kérdést nem szabad nyitva hagyni. Bevallani! Akkor tökéletes lett volna a figura!

— A figura!

— A figura. És a közönség egy sulyos és érdekes probléma megoldását vitte volna haza.

— Belátom kedves Színház...

— Mért is hagytam magam?... Tudja még mit akartam? Hogy amikor az orvos kimegy, ne csóválja a fejét, hanem mondja ki bátran: „menthetetlen"...

— Menthetetlen!...

— Halkan susogva, de meggyőződéssel...

— Értem kedves Színház. Valahogy igy: ...m-e-n-t-h-e-t-e-t-l-e-n!!!

— Igy, igy gondoltam...

— Igy érzem én is...

— Én is.

— Na isten vele Színház!

— Pá fiam! Örülök, hogy értjük egymást.

*
**

Paczka Ferenc: „Bucsúzkodók"
(A IV. ker. Reáliskola Jubiláris Kiállításáról.)

A politikával egy spriccerező helyen találkoztam. Régi, nagyon régi ismerösöm és épen ezért — (nem hencegésből írom) — tegeződünk:

— Szervusz kedves Politika bátyám.

— Szervusz. Hogy itveg a fityeg?

— Köszönöm kérdésed. Itveg. Örülök, hogy találkoztunk. Volna egy kérdésem.

— Interju? Parancsolj.

— Mi a véleményed a válságról?

— Azt hiszem sikerül együtt tartani a pártot.

— Nem úgy értem. Az általános helyzet... Tudod az én véleményem szerint vége a válságnak. A válság megszünt... Ez, ami most van, ez egy új társadalmi berendezkedés kezdete.

— Szó sincs róla. Ha a tej árát tartani tudjuk, akkor így is vehetjük...

— Várjál csak kérlek Politika... Én azt hiszem, hogy a politika, mint megoldás elhalálozott. A politika ismét azt jelenti, amit jelentett Athénben. Államtudományt.

— Megállj csak. Ne vacakolj. A helyzet a következő: ha a pacali kerületben bejövünk, kilencen leszünk...

— Na de kérlek, Politika bátyám, ennek már vége. A hordó elgurult. Tudom, hogy ezt nehéz elhinni: — de így van. Itt sem vizitkártya, sem emelem poharam már nem segit. Nem látjátok, hogy a legutóbbi események nálunk és mindenütt a világon ezt igazoljak?

— Mit igazolnak? Mit igazolnak? Semmit! Hét patikajog lóg a levegőben. Ha a pacali kerület...

— Várj! Vagonszámra öntötték a kávét a tengerbe... Világtrösztök alatt ingott meg a talaj. Ez volt a válság finise. Hivatott vezérek, szakemberek pattantak az élre. Ha ez még nem is új bor: de must.

— Azzal is úgy vagyunk. Minden liter mustra négy fillér az adó. Eddig hiába harcoltunk, de ha a pacali kerület...

— Éljen Pacal!

— Bizony éljen!

— Pacal!

— Az!!

⁂

Az irodalmat soká kerestük. Nem találtuk. Rossz volt a cím. Átköltözött. Keleti témájú filmeken tanultam egy köszöntést. Jobb kéz a homlokra, szájra, hasra. Igy köszöntöm:

— Óh... Irodalom.

— Van szerencsém. Szolgálhatok?

— Interju...

— Lehet. Tessék.

— ...Nagy szállitásai közepette... nem méltóztatott észrevenni valamit a nagyvilágban?...

— Üljön le és irja...

— Irja?... Arról nem kérek...

— Nem arról! Irja csak. Hatalmas regényen dolgozom. A legsötétebb nyomor tanyáit tárom az olvasó elé.

— ...Ha szabadna... az már fel van tárva...

— Most én beszélek. Szociális problémákkal foglalkozom a regényben...

— Ez nagyszerü. Bocsánat az előbbiért.

— Szóval: bevilágitok a nyomor sikátoraiba...

— És milyen megoldást tetszik ajánlani?

— Elvezetem az olvasót a külvárosi lebujokba...

Gergely Imre: „Tordai országgyülés"

— Értem kérem... de mi a konzekvencia?...

— Egy bukott lány tragédiáján keresztül bemutatom az alvilágot...

— Tehát olyan album-féle...

— Mit album?...

— Vagy: panoptikum katalogus?

— Az irodalom kötelessége ma: a szociális problémákkal való foglalkozás.

— Az albummal?...

— Mit akar megint azzal az albummal? Bolond maga?

— Igen. Én tudniillik abban a tévhitben élek, hogy csak leirásokkal nem lehet. Hogy ez nem elég. Hogy harcolni kellene. Hogy az volna most a kötelesség.

— Látta a legutóbbi darabomat?

— Voltam bátor...

— Hallotta micsoda agitációt fejtettem ki a háború ellen?

— Igenis kérem... Album...

— Bolond!!

— Igenis bolond vagyok. Én ugyanis úgy éreztem, hogy sohasem tetszett háborúban lenni, sőt azokat nem is tetszik ismerni, akik ott voltak.

— Maga volt?

— Rövid négy esztendeig. És... én azt hiszem, hogy a háború ellen nem igy kell prédikálni... mert annak csak két és fél órán át van hatása. Tovább nem... Igy prédikálni szemtelenség... Igy azok is tudnak, akik a háborút megengedték...

— Megengedték?...

— Igen. Mert a háborút sohasem csinálták! A háború csinálódik!

— Elég! Ajánlom magam.

⁂

Na és maga Jazz?

— Magam sem tudom, hogy a nyitányt, vagy a finálét játszom.

(F.)

Kacziány Ödön

A MŰCSARNOK ŐSZI TÁRLATA

BERÁN LAJOS: ALPÁR IGNÁC-ÉREM
Kurir Foto

Négy kollektiv kiállítás és a Magyar Arcképfestők Társasága, valamint az Aquarell- és Pasztellfestők Egyesületének kiállítása szolgáltatja a Műcsarnok évadnyitó kiállításának anyagát. E havi beszámolónkban csak a négy művész, a tavaly váratlanul elhalálozott Udvary Géza meg Balló Ede, Czencz János és Kacziány Ödön gyüjteményéről adhatunk számot, mert lapunk zártakor az egyesületi kiállítások anyaga még nem volt megtekinthető. Azokról jövőhavi méltatásunkban fogunk beszámolni.

UDVARY GÉZA

Ezen a klasszikus kis tárlaton mindannyiunknak lehet egy kis lelkiismeretfurdalása. Mintha mindannyian adósa maradtunk volna Udvary Gézának. Adósa a teljes elismeréssel. Most tisztán láthatjuk, hogy soha nem becsültük meg őt eléggé. A hivatalos körök ugyan moshatják kezüket, mert élete utolsó esztendejében — szerencséjükre és a magyar művészet szerencséjére — megbizták a parlamenti freskók elkészitésével. Igaz, gondolhatunk arra is, hogy milyen nagyszerü alkotásoktól esett el művészetünk, amiért oly későn gondoltak foglalkoztatására. Szerencsés körülmény azonban még igy is, hogy Lotz Károlynak ez a legsajátabb tanítványa, aki maradéktalanul örökölte a nagy mester komponáló erejét, végre mégis hozzájutott egy tehetségéhez mért nagy feladathoz.
Ez a komponáló erő az, ami Udvary Géza művészetét legfrappánsabban jellemzi. Fantázia és rajztudás könnyeddé, természetesen alakulóvá tették kompozicióit. Mesteri magaslatokon járt, mint hagyatéki gyüjteményéből megállapithatja mindenki. Sokat tanult a természettől és sokat köszönhetett fantáziája teremtő erejének. Rendkivül kedvelte a renaissance-témákat, mert maga is félig-meddig renaissance ember volt. Sokoldalú, magascélkitüzésü és temperamentumában élő művész volt. Nagyságát még nem mérte le a műkritika, az idő távlata kell hozzá, egy kiegyensulyozottabb utókor, melynek ítélete nem ingadozik elméletek végletei között. Hisszük, hogy a műtörténelem Székely és Lotz nemes művészetének egyenes és méltó leszármazóját, hagyományaik derék ápolóját fogja Udvary Gézában értékelni.

KACZIÁNY ÖDÖN

Egy nyolcvanéves pátriárcha, az agg Kacziány Ödön teregeti ki a Műcsarnok falain egy hosszú művészpálya eredményeit. Persze természetes, hogy ez a gyüjtemény nem lehet teljes, hiszen a külföldi muzeumokból nem hozhatta ide a mester számos képét. Azonban ami itt van, hű képet ad művészetéről. Különböző korok alkotásai sorakoznak egymásmellé. Kacziány Ödön minden festői állomáson képviselve van itt. Meglepetéssel látjuk, hogy ezek az állomások milyen logikusan, szinte előre elgondolt terv szerint sorakoznak fel szinte egy előre megállapitott menetrend terve szerint.
Kacziány Ödön már pályája kezdetén hajlott a spirituális piktura felé. Később, teljes kifejlődése korszakában ez a születési hajlandósága egészében kibontakozott. Az ő művészete tele van szőve a világ, a kozmosz, az élet és halál titkainak fürkészésével. A világ az ő szemében nem materiális jelenség, hanem egy vizuális misztérium. Az ő

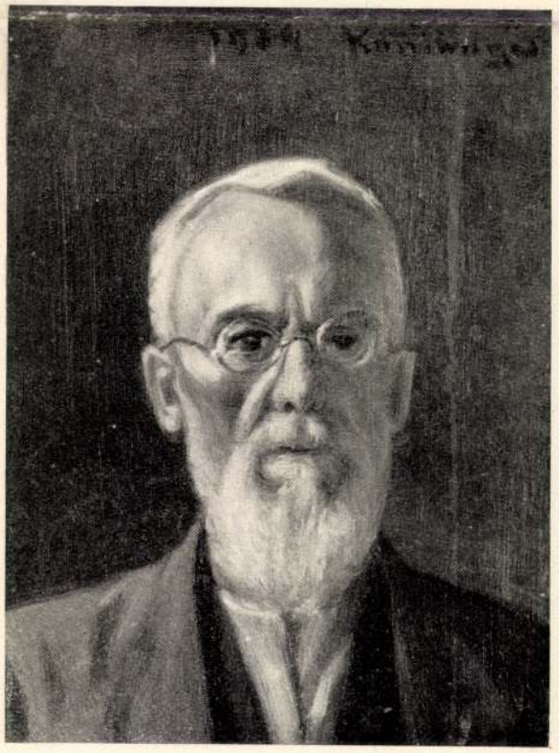

KACZIÁNY ÖDÖN: ÖNARCKÉP

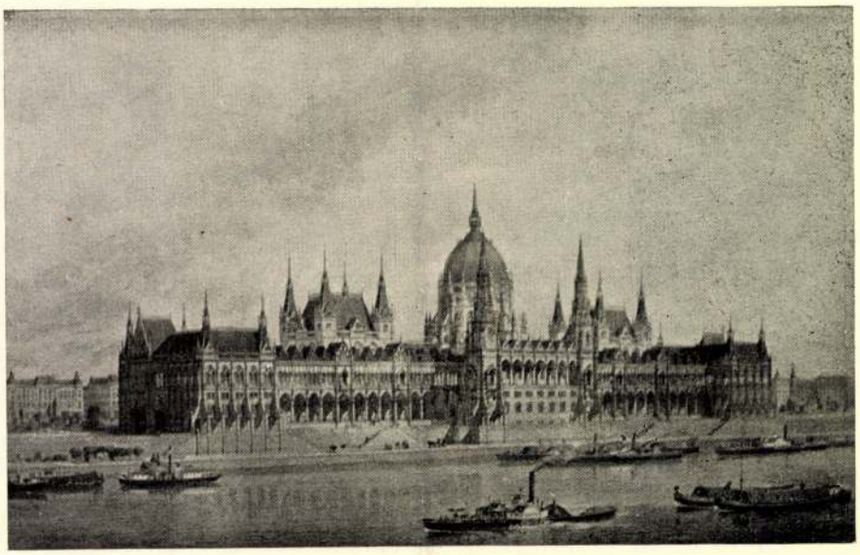

STEINDL IMRE: A PARLAMENT

PACSHA FERENC: BÚCSÚZKODÁS

LÁSZLÓ FÜLÖP: HUBAYNÉ CZEBRIÁN GRÓFNŐ

Pacsha A BELVÁROSI REÁLISKOLA JUBILÁRIS KIÁLLITÁSÁRÓL

Képzőművészet
1932. 54. 7.

KACZIÁNY ÖDÖN: CIGÁNYOK A HÓBAN

Könyves Kálmán R.-T. jogositása.

CZENCZ JÁNOS: AKT

CZENCZ JÁNOS: PORTRÉ

A MŰCSARNOK ŐSZI TÁRLATÁRÓL

BERÁN KAJOS: IPOLYI ARNOLD EMLÉK-ÉREM
Kurir Foto

ségből, mély érzéstúltengésből fakadó formát, mely erős kilengésekben, nagy mozgásban, duzzadó patoszban, sőt izgalmas ekszтázisban nyilatkozik meg. Forrása az erős vallásos érzés, úgy a katolikusoknál, mint a reformátusoknál. Ez az érzés aztán a művészetben is formát keres, de a kétféle vallásos érzés szerint más más alakban. Mányoki művészetében a református érzés alakjában, mely mint Rembrandtnál, a protestánslélek szabadságszeretetéből származik, a protestánsébol, kinek csak egyetlen ura van, a magányosságban élő isteni kegyelem, mely eleve elrendelte az ember sorsát. A barokk szellem a lélek kihangsúlyozása, de a református barokknál — mivel a reformátusok a boldogságot a földi életben, a munkában, a hivatás minél tökéletesebb teljesitésében látják — a művészi forma a lélek egyszerű és mély kifejezésében nyilatkozik meg. Igy van ez Mányoki művészetében is. Királyokat, császárokat, minisztereket, udvari főurakat és azok feleségeit és gyerekeit festette egész életén keresztül, de sohase azok pompázatos külsőségeit, hanem mindenkor a lelküket, mert Mányoki Ádám, a református ember puritán egyszerűségével látta és ábrázolta embereit, kikben nem az állást, hanem a jellemet kereste, és akiknek arcvonásaiból a lélek titkos megnyilatkozásait olvasta ki, ő művészetét a kegyelemelnyerés biztos jelének tekintette, művészete kegyelemjel, az eljövendő élet nagy boldogságának biztos tudata, örömmel és nem pénzszerzésből dolgozott, hivatásának szeretetéből, mint szent cselekedet elkövetését. Rákóczi fejedelem arcképén is, ott sugárzik a szabadságért rajongó lélek, a ragyogó tiszta tekintetben; férfi- és női arcképeinek végeláthatatlan sora, mind egy-egy emberi jellem megnyilatkozása; Rákócziné asszonyi naivsága — kezében az álarccal — épúgy jellemzi a mulatnivágyó hiú nőt, mint ahogy Mária Terézia gyermekkori arcképén is, a játszadozó mozdulat mögött, korát meghazudtoló komolyságot éreztet. Ahol nőies, lágy kedélyét kifejezhette, örök időkre szóló, kiváló alkotásokat köszönhetünk neki.

Azaz arcképe, melyet ez emléktáblán látunk, egy önarcképe után készült, mely csak nemrég került haza a Szépművészeti Muzeumba. Akkor festhette, mikor Berlinben élt, 30-ik éve körül, fiatalos, magabizakodó, jókedvü hangulatban, még előtte volt az élet, lelkében volt magyar multjának, ifjúkorának emléke, a szokolyai paplak, a himes rét, ahol gyermekkorában hancurozott, a tisztes szoba, ahol apjától tanulta az igét, a templom, ahol a zsoltárokat énekelte s multjára gondolva, jelenjével beérve, nyugodtan nézett a jövője elé. Az önarcképén mindez benne van és a szobrász Kisfaludi Stróbl Zsigmond, ki nagy őse iránt érzett tiszteletet, ez emléktábla megalkotásánál, önzetlen lángra lobbantott, kegyeletteljesen megőrizte ezt a fiatalos hangulatot. Ilyen lehetett Mányoki Ádám, mikor hazajött Rákóczi fejedelemhez, igy örökitette meg őt ez emléktábla, melyet Karafiáth Jenő, volt kultuszminiszter, a kerület képviselője, szíves készséggel állíttatott.

Mányoki halála után 175 év mulott el, 175 év azóta, hogy a magyarság kultúrájának e régi jeles szolgájára végre megemlékezik, most, hogy nemrég Rákóczi fejedelem és feleségének arcképei is visszakerültek a nemzet tulajdonába. Bizony itt volna az ideje annak is, hogy életrajzát letehessük a nemzet kezébe, példázatul a jelennek, okulásul a jövőnek. De mikor változnak meg a viszonyok annyira, hogy egy ilyen mű kiadására gondolhassunk! Egyelőre azonban itt áll ez emléktábla, hogy emlékeztesse a magyart e szent helyre, ahol egykor boldogtalan időkben egy jeles művészének bölcsője ringott. Az idők, melyek fejünk felett tornyosulnak, ujból zivatarosak, de a magyarságot megtaníthatta sorsa, hogy nemcsak nyelvében, de kultúrája egészében él a nemzet s a jelen kultúrája minden szálával a multban gyökeredzik. Vándor, ki ez emlék előtt megállsz, tudd meg, hogy ez a nemet nemcsak testével védte az európai kultúrát, de alkotott, teremtett és adott is e világnak, e rút és hálátlan világnak, annyi önálló kultúrkincset, tudóst, írót és művészt is, mindenkor és feles számmal. Ezek között volt Mányoki Ádám is, a 18-ik század nagy magyar művésze, ki élt hontalanságban, sajgott a szive a honvágytól és türte a sorsát az isteni gondviselésbe való belenyugvás puritán alázatosságával, melynek érzését e házból vitte magával és őrizte, ápolta azt lelkében mindhalálig.

BERÁN LAJOS: KŐRÖSI CSOMA SÁNDOR ÉRME
Kurir Foto

ját az utolsó szálig elzsákmányolva. A falvak lakosai menekültek, ahová csak tudtak, erdőkben bujdostak, sziklákba vájt üregekbe kerestek menedéket. A porciót elvivén, oly nagy éhhalál támadott, hogy a nép gyermekeit, feleségeit, fiatal leányait eladta az idegen katonáknak, amiből — irja Eszterházy nádor a császárnak — végtelen förtelem származék. Sokan lemészárolják családjaikat és aztán öngyilkosok lesznek, ezren és ezren elbujdosnak. Magyarország száz év alatt nem fizetett annyit a töröknek, mint ekkor két év alatt a külföldi katonaságnak.

Ilykép érthető, hogy kipusztult községéből menekült a lelkész is, Mányoki János, még pedig Komárom várába, ahol a védősereg összpontosult. Itt ösmerkedett meg a braunschweigi herceg egy generális hadbírójával, Doelfer

KISFALUDY STRÓBL ZSIGMOND: MÁNYOKI ÁDÁM EMLÉKTÁBLA

János Antallal, kihez 12 éves fia Ádám, inasnak állott be. A hadbíró megszerette az eszes gyereket és felajánlotta, hogy örökbefogadja, magával viszi német földre, kitanittatja, felneveli. Mit tegyen nagy nyomorában a szegény pap? Kénytelen volt megválni szülötte fiától. Igy került Mányoki Ádám Németországba, hová magával vitte az apai ház szigoru erkölcsi felfogását, vallásos hitét, nemes magyarságát és lelkitisztaságát, mindezt élete végéig épen megőrizve. A német hadbíró szavának állott, a felesége is szeretetébe fogadta a kedves ajándékot, az Ádám gyereket, felnevelték, kiművelték és mivel festői hajlamát korán észrevették, az odavaló rajzmester keze alá adták, később pedig, mikor egy híres festő Scheitz András odakerült, hozzáadták festőinasnak, akivel később Hamburgba ment, hol Scheitznak nagy híre és jó keresete volt. Mellette tanulta ki mesterségét, kastélyról-kastélyra vándorolva, arcképeket festett, később sajátkezére dolgozva, Berlinbe került. Itt a porosz trónörökös tisztjeinek arcképeit festette éppen, mikor az ott mulatozó Rákócziné azokat meglátta és elszegődtette urához, Rákóczi fejedelemhez udvari festőnek. Igy került vissza 21 év mulva 1707-ben, 34 éves korában Mányoki Ádám Magyarországra a fejedelem mellé, 4 esztendeig szolgálva azt, 1711-ig, a harci szerencse forgandóságai között hányódva, mikor aztán a szatmári békekötés után a fejedelem elbujdosott Lengyelországba, onnét francia, majd török földre, honnét élve többé vissza nem tére. Mányoki mellette volt Lengyelföldön mindaddig, mig csak a fejedelem nem volt kénytelen tovább bujdosni, Mányokit a lengyel király Erős Ágost pártfogásába ajánlva. A lengyel király, ki egyszermind szász fejedelem is volt, udvarában tartotta 10 esztendeig, aztán az udvari intrikákat megunva Mányoki ujból Magyarországon próbált szerencsét. Második itt időzése hét esztendeig tartott. Ősei elkobzott birtokait akarta visszaszerezni, de sem a szász fejedelem ajánlása, se magának a császárnak jóindulata, kinek pedig egész családját megfestette, a gyerek Mária Teréziával együtt, nem használt semmit. Birtokaihoz nem jutott, ujra kivándorolt hát Németországba, mert idehaza az 1723-tól 1730-ig terjedő években, a kuruc felkelést követő szomorú, pénztelen időkben, nem volt maradása a művésznek. Német földön egy idő mulva Erős Ágost fia, az új szász fejedelem ujból kegyébe fogadta és Drezdában megbecsült helyzete lett. De a kor ránehezedett vállára. Közeledett már 80-ik évéhez, nyugalomba vonult s abból a kis nyugdíjból tengette életét, melyet a király részére biztositott, de a hivatalnokai nagyon rendetlenül fizették s mikor meghalt, még 700 tallér hátralékkal tartoztak neki. Igy élt és igy halt meg Mányoki Ádám, kinek Rákóczi fejedelem egyetlen hiteles arcképét köszönhetjük. Mikor Mányoki élt, a barokk szellem az egész világon uralkodott. Mit jelent e szó „barokk“? Jelenti a tiszta szellemi-

semmi sem kerüli el, állandóan az egész problémát látja, akkor is, amikor az aprólékos részletmunkákat végzi. De talán éppen ebben áll Berán művészi fölényének titka. Akár a technikai kivitelben játszik a fény-árnyék lehetőségeivel, részleteknek adva ezzel jelentős fontosságot, akár a mintázásban emeli ki a részletmegfigyelések sokaságát, akár a komponálás büvészi mutatványával (Alpárérem visszája) hangsulyoz részleteket, — és soha nem felejti, hogy ez csak játék a részletekkel, ez csak arra jó, hogy emelje a plakett érdekességét, fokozza szépségüket és sokszorozza művészi tartalmukat, de ami örökké fontos és aminek rovására nem mehet ez a játék, az a kompozició egysége, az egész arányainak uralkodó jelentősége a részletek felett. Nem is tudatos ökonomia ez talán az olyan született művésznél, mint Berán Lajos, aki nem is tanulta ezt a művészetet, hanem születési ajándékul kapta bölcsőjében.

Csodálatos azonban, hogy ez a vérbeli kisplasztikus menynyire érti a nagyplasztika törvényeit is. Csak meg kell nézni a Petz Samu kút-szobrát, milyen monumentális hatása van ennek a kis szobornak. A három dimenzió éppen nem fokozza le Berán művészi erejét. A kisplasztika intim bája, aprólékosan finom mintázása mellett érvényesülnek ezen a szobron, a felépités, a szerkesztés értékei épp úgy, mint az elgondolás nagyvonalu hatásossága. Igaz, Berán Lajos vérbeli kisplasztikus, de ki mondja meg hol van a precizen meghúzható határvonal a kis és nagy plasztika között, de ki mondja meg, hol vannak határai az igazi művész alkotási területének! Ezek a megállapitások legjobb esetben is elméleti jellegüek lehetnek és az elméletet egyetlen alkotásával felborítja a művész, a jó művész határokat nem ismerő ihlete.

Berán Lajos ilyen határok közé nem szoritható jó művész. Azok közé tartozik, akik csak egyetlenegy határt ismernek. Ez az a határ, melyet tehetségük húz meg. Berán Lajos tehetsége végignyujtózik a plasztika glóbuszának hosszusági és szélességi fokai között. *Gy. N.*

BERÁN LAJOS: CSERNOCH JÁNOS HERCEGPRIMÁS EMLÉKÉRME

Kurir Foto

MÁNYOKI ÁDÁM EMLÉKEZETE*

Irta: LÁZÁR BÉLA DR.

„A költő és a sorsharag egy anyaméhből született.“ Óh, nemcsak a költő, hanem az a művész is, kinek szülőhelyén állunk, kinek élete jó és balszerencse közt hányódott, kit hazája alig ismer, kinek emlékéről csak most rázzuk le a ránehezedő feledés homokrétegeit, melyeket századok raktak rá. Emléket állítunk most e helyen e nagy magyar művésznek, ki itt született, kit innét űzött ki a sors hepehupás vándorútra s aki zivataros sorsváltozatok, örökös izgalmak között 84 éven át hordozta keresztjét, hol diadalmas hirre vergődve, hol aztán elhagyatva, idegenben lobbanjon utolsót, mint a gyertyaszál, mely magányos, üres szobában áll.

259 évvel ezelőtt, 1673-ban született itt a református lelkésznek Mányoky Jánosnak elsőszülött fia Ádám, oly időben, mikor szülőfaluja benne volt a háború kellős közepében. Császári, kuruc és törökhadak, lengyel segitőcsapatok dulták e vármegyét és a közeli Nógrádvár tornyán egymást váltogatták a lobogók. Szokolyán is keresztülgázolt a sok ellenséges sereg, mindegyik a föld népét tűzzel-vassal irtván. Alig hagyta el a lengyel had a vármegyét, jöttek a császáriak, betörtek a törökök, átgázoltak a kurucok, sarcoltak azok is, a falusi nép zabját és szénā-

* Szokolyán, Mányoki Ádám halálának 175-ik évfordulója alkalmából születési helyén leleplezett emléktábla előtt tartott emlékbeszéd.

Képzőművészet
1932. 54. sz. 200. l. kép

Kacziány ödön

KACZIÁNY ÖDÖN: A GELLÉRT ÉJFÉLKOR TÁRSULATI DÍJ 1908.

153

Szm KT 50 - 153. l.

Kacziány Ödön

Uj idők 1907. XIII. 32 sz.

tavaszi tárlata

KACZIÁNY ÖDÖN: CIPRUSOK ALATT

megmutatta. A fekete szempillája alól azonban búsan

bele a tudományba. Egyikük sem eshetik kétségbe amiatt, hogy üres az élet, mert nincs már mit tanulnia. Egy részük még csak a szándéknál tart, de azt legalább kereken elmondja. Bizonyosra vesszük, hogy e nevek közt olyan is van, amelyet a legközelebbi években számottevő festőink során említhetünk. De csak akkor, ha sikerül nekik tisztes távolban maradniok minden más festőtől, még a legmodernebbtől is s ha mentül kevesebbet kérve kölcsön, egészen a maguk esze szerint mennek tovább.

A régi festőgárda s ez a legeslegujabb érdekes kontrasztot ad. Azok nyugalmával szemben itt csupa mozgalom. Azok megállapodottságával szemben itt csupa nekiindulás. Érdekessé fűszerzi a kiállítást ez az ellentét.

Egy művész, igaz, most is megjelent, nem fiatal mint ember, s nem aggott el mint festő. Mednyánszkyra gondolunk. Négy képe ismét mutatja, mily elszigetelt, mily különálló helyet foglal el művészetünkben. Nem hasonlit senkihez e világon s mindenét magának köszöni. Ezt eddig is tudtuk róla. De nézzük meg mostani képeit, mily új, más oldalról adja elő nekünk az ő természeti élményeit. Elhagyott morotvás vidékre esik az eső az egyiken. Az egész atmoszférát át- s általszövi a pára és a megszámlálatlan csöpp. Megtompitja színeit s új reflekszeket ad a kóró, a pázsit, a zsombék levelein, szálain. Egy másik festménye emlékezetembe juttatja azokat a képeket, amelyeket a felvidék fensíkjain lát az ember közvetlen hajnalhasadta előtt. Minden lokális szín elváltozik. Lenn a lankás csupa harmat, de már szallong a pára. Fönn pedig megkezdődik a felhők tükrén a pitymallat hatalmas színváltozása. Egy negyedórával előbb még tömör feketekék volt az ég és sápadt ércszínü a felhő. Most, hogy a hegyekről száll a pára s a látóhatár alól a világosság első megtört sugarai bújnak elő, hirtelenül megváltozik minden s a gyöngyház

Kacziány Ödön

Kacziány Ödön festőművész sikerült képet rajzolt Kossuth születésének századik évfordulójára, melynek a «*Kossuth apotheozisa*» czimet adta. A kép közepén áll Kossuth egy «1848» feliratú tört oszlop előtt, melynek lábánál babérkoszorú van. Kossuth élethíven rajzolt alakja balkezében a hüvelyében levő kardot fogja, jobbját pedig az oszlop felé emeli. Feje fölé fénysugarakból koszorút tart a történelem géniusza. A kép jobb sarkában egy kőtáblán Kossuth születése évének száma: 1802. A díszes kiállítású műlap nagy alakban (50+70 cm. lapnagyság), ára három korona. Ötven példány vételénél 20% engedmény. A pénz előleges beküldése mellett vagy utánvéttel megrendelhető a szerzőnél: Kacziány Ödön festőművésznél Budapesten, Népszinház-utcza 23.

Vas. Ujs. 1902

604. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

ELNÖK

BUDAPEST, IX. RÁKOS-UTCA 10
TELEFON: 82-5-95

1937. január 8.

Nagytekintetü Egyházközség !

Legnagyobb sajnálatomra közbejött halaszthatatlan akadály folytán f.hó 12-én nem tarthatom meg előadásomat, s kérem annak egy később megbeszélendő időpontra, a tavaszra való elhalasztását, amikoris a legnagyobb örömmel fogok rendelkezésre állani.

Maradtam a nagytekintetü Egyházközség kész szolgája

Kacziány Ödön

Uj Idők 1901. VII. 384. P.

A Műcsarnok tavas

KACZIÁNY ÖDÖN: Mors eques

MAGYAR SZEMLE

A szerkesztőbizottság elnöke
GRÓF BETHLEN ISTVÁN

Szerkeszti
SZEKFŰ GYULA

Bál után. Rajzolta KACZIÁNYI ÖDÖN.

Endre: Talán az orfeumban produkálja magát a tábornok?

Vadász: De orvos úr, az Istenért mit gondol?

Endre: Vagy a felesége zsebkendőit szegte be?

Vadász: Kérem . . .

Endre (dühösen): Hát minek a tábornoknak a varrótű? . . .

Vadász: Úgy történt, hogy a kegyelmes úr nyolc óra felé vacsorához ült. Mikor a szalvétáját . . .

Endre: Ne trécseljen, fogja be a száját . . . Ha a tábornoknak szenvedélye a varrótűnyelés, menjen el dadának vagy női szabónak, de ne viselje a hadsereg portepéjét . . .

Margit (megsimitja a férje homlokát): Csillapodjál cicám, csillapodjál . . .

Endre: A világtörténelemben ez az első tábornok, a ki varrótűt nyelt . . . És éppen én hozzám kell kerülni ennek a históriai unikumnak! . . .

Vadász: De orvos úr siessünk, mert a szegény gazdám már talán megis fulladt.

Endre: Időközben talán egy horgolótűt vagy egy kötőtűt is lenyelt . . .

Margit. Menjen, talán sürgős szükség van a segítségére . . .

Endre: És téged egyedül hagyjalak?

Margit: Magamra fogom zárni az ajtót és szépen bevarom, a míg visszatér.

Endre: Nem fogsz félni?

Margit: Mitől?

s gondolkodva játszani kezd néhány daltöredéket. Nemsokára ezt is abbahagyja s megnézi az óráját): Féltizenegy. (Ásit.) Bandi talán most szedi ki a varrótűt a tábornok gégéjéből . . . Boldogtalan tábornok! . . . (Megint ásit.) Azt hiszem, mégis csak az lesz a legjobb, ha Bandi visszatértéig álomra hajtom a fejemet. (Megindul a kanapé felé. E pillanatban a baloldali ajtóban belülről kulcszörgés hallatszik. Rémülettel): Jóságos egek, valaki van a szobában. (Megkapaszkodik az egyik székben. Az ajtót belülről felnyitják.)

IX. JELENET.

Margit, Déghy.

Déghy (kilép a szobából): Jó estét nagyságos asszony! . . .

Margit: Szent Isten, hogy kerül ön ide?

Déghy: Itt vagyok hét óra óta ebben a szobában.

Margit: Mit keres abban a szobában?

Déghy: Mit keresek? . . Ütött nagyságos asszony, a leszámolás órája . . . Harmincöt napja, vagyis pontosabban nyolcszáznegyven órája várom azt a percet, a melyben egyedül lehetünk egymással . . .

Margit: Déghy, maga bolond . . .

Déghy: Nem, nagyságos asszony, nem vagyok bolond . . . Mikor öt hét előtt a sekrestye kapuja előtt kocsira szállt — milyen szép volt akkor mirtus koszorús fejével! — mikor az aszfaltról,

Kacziány Ödön: Tűz a tengerparton.

rázoló képe, mely erős impresszionista hatást
itat. *K. Spányi* Bélának is vázlatosabbak
pei, mint tőle megszoktuk. Eddigi nagy sike-
et hozó festési módjukhoz ragaszkodnak
vári Ignácz, nemkülömben *Kézdi-Kovács*
szló is, ki kedvelt nyirfacsoportozatait is-
t számos változatban állitotta ki. A szolnoki
oniát *Szlányi* Lajos és Kléh János képvi-
ik. Szlányi egy pár igen nehéz témával pró-
kozott meg, Kléh pedig Mihalik erős befo-
sa alatt áll.

A szobrászati részben is sok a megfigyelni

teljesebben, keményebben fogja meg témáit mint annakelőtte. Sok apró részletet elhagy inkább, hogy jobban kidomborítsa a struktura alapelemeit.

Egyáltalában szobrászatunk kezdi magát a megrendelésre dolgozás biztos, de lenyügöző kenyerétől felszabadítani. Olyanfajta dolgokat alkot, melyek a jobbmódu polgári élet kisebb vásárló képességének határait nem lépik túl. Igaz ugyan, hogy nem egy izben meglátszik még a közönség izlésével való megalkuvás rajtuk, de viszont az is, hogy a közönség nem kiván már oly nagy megalkuvásokat, mint még pár év előtt. A zsánerszerűség, a humorosság keresése mind ritkábbá válik, pusztán művészi formák kezdenek előtérbe kerülni, a mint az a festészetben is történt. Szobrászaink száma évről-évre szaporodik, müveik alig-alig férnek már el a nagy szoborteremben. Rendezésük meglehetősen zsufolt is, legtöbbjük nem is való oly hatalmas, magas helyiségbe, de ez csak egy tünete az idei, elhibázott rendezésnek.

Kacziány Ödön

Petrovics MM 110.l.

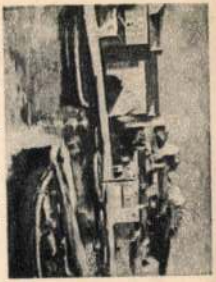

KACZIÁNY ÖDÖN: LUSSIN PICCOLÓ ÉJJEL. *Magántulajdon.* Kacziány, aki sokszor a képzelet világába kalandozott, ebben a képében egy valóságos tengerparti városkát fest meg. De ebbe a ábrázolásába is vegyít abból a misticizmusból, amely festészetének alapvető jellemét megadja. Az ő misticizmusa nem tárgyában jelentkezik, hanem szinezésének módjában és abban a sajátságában, hogy rejtelmes élettel tudja megtölteni képeit. Az éjszaka kékes, rezgő világításába meríti az egét, az olasz városka házikóit és a tengeröbölnek azt a szeletét, amely az előteret kitölti. Ezzel és előadásának nagy szélességével, egyszerűségével különös, titokzatos hatást ér el. Művészetének ez a sajátságos romantikája annál érdekesebb, mert egy merőben naturalista kornak és környezetnek ellenére fejlődött ki.

minthogy az egészet nem adhatjuk vissza,

XV. század új eszméinek befolyása alatt a művészet azon korszaka követ, melyet röviden renaissance-nak nevezünk. Kétségtelen, hogy a művészet ezen korszaka, vagyis a XV. század és a XVI. eleje a legtanulságosabb. Ebből először is megtanuljuk, hogy a művészet új korszakának mennyire nélkülözhetetlen úttörői a nagy eszmék, melyek a régieket leszorítják. A művészet ezen újjá alakulása számos nagyszabású, s hatalmas szellem befolyása alatt és közreműködése mellett valósult meg, s ezen újjá alakulás elég közel esik hozzánk, folyamatának minden részletét követhetjük és abból levonhatjuk a tanúlságot. Találóan mondja szerző, hogy a renaissance építést Olaszországban különösen a belső tér kifejlesztése jellemzi, ellenben Franciaországban és az északi vidékeken átalán, a közép kor világi épületeinek befolyása alatt diszítményes jelleget ölt fel, s csak a XVII. és XVIII. század folyamán fejleszti ki a belső tért, a miben aztán sok utólérhetetlen művet alkot. A fejlődés egyes mozzanatai rendkivüli világossággal vannak

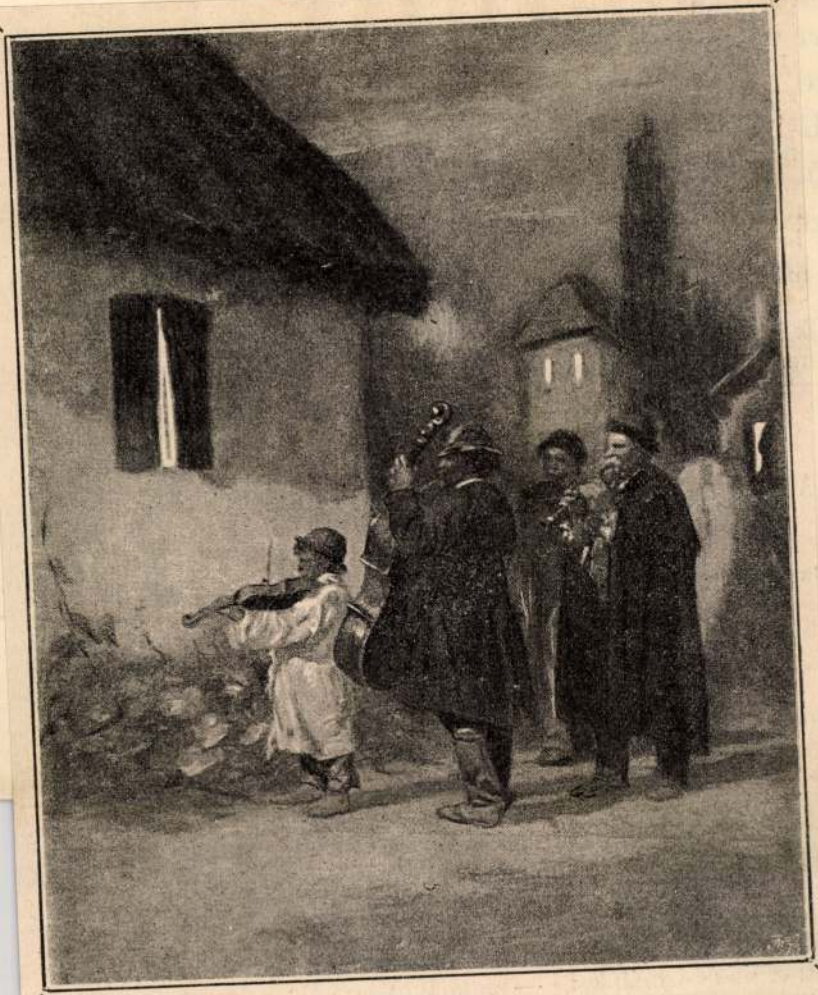

Kacziány Ödön: *Szerenád.*

Kacziány Ödön
Vas. Ujs. 1891. 824.

Nagyrabecsült Olvasóink értékes támogatását a magunk rés
kívánjuk erősíteni, hogy ellentétben a többi folyóirattal — mely
nyok hatása alatt az előfizetési díjakat emelni kénytelenek — a
MŰVÉSZET“ folytonos fejlesztésének szem előtt tartása
előfizetési díjat nem emeljük.
Szíves fáradozásukért előre is hálás köszönetünket nyilvánítjuk

teljes tiszte

Budapest, 1930. évi január havában.

MAGYAR MŰ
KIADÓHIVA

A csatolt levelezőlap bélyeg nélkül bérmentesítetlen

45876. — Athenaeum, Budapest.

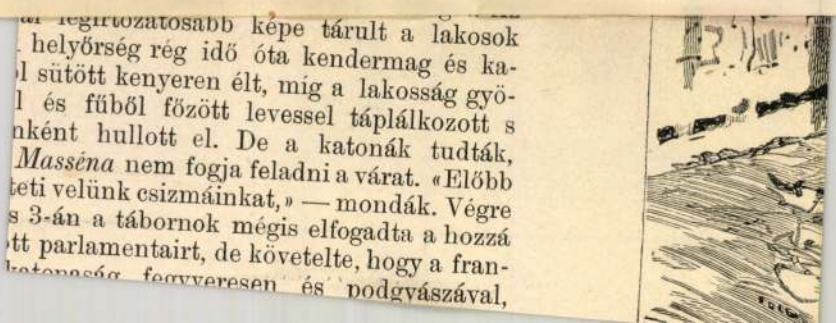

legirtózatosabb képe tárult a lakosok
helyőrség rég idő óta kendermag és ka-
l sütött kenyeren élt, míg a lakosság gyö-
l és fűből főzött levessel táplálkozott s
nként hullott el. De a katonák tudták,
Masséna nem fogja feladni a várat. «Előbb
teti velünk csizmáinkat,» — mondák. Végre
s 3-án a tábornok mégis elfogadta a hozzá
tt parlamentairt, de követelte, hogy a fran-
katonaság fegyveresen és podgyászával,

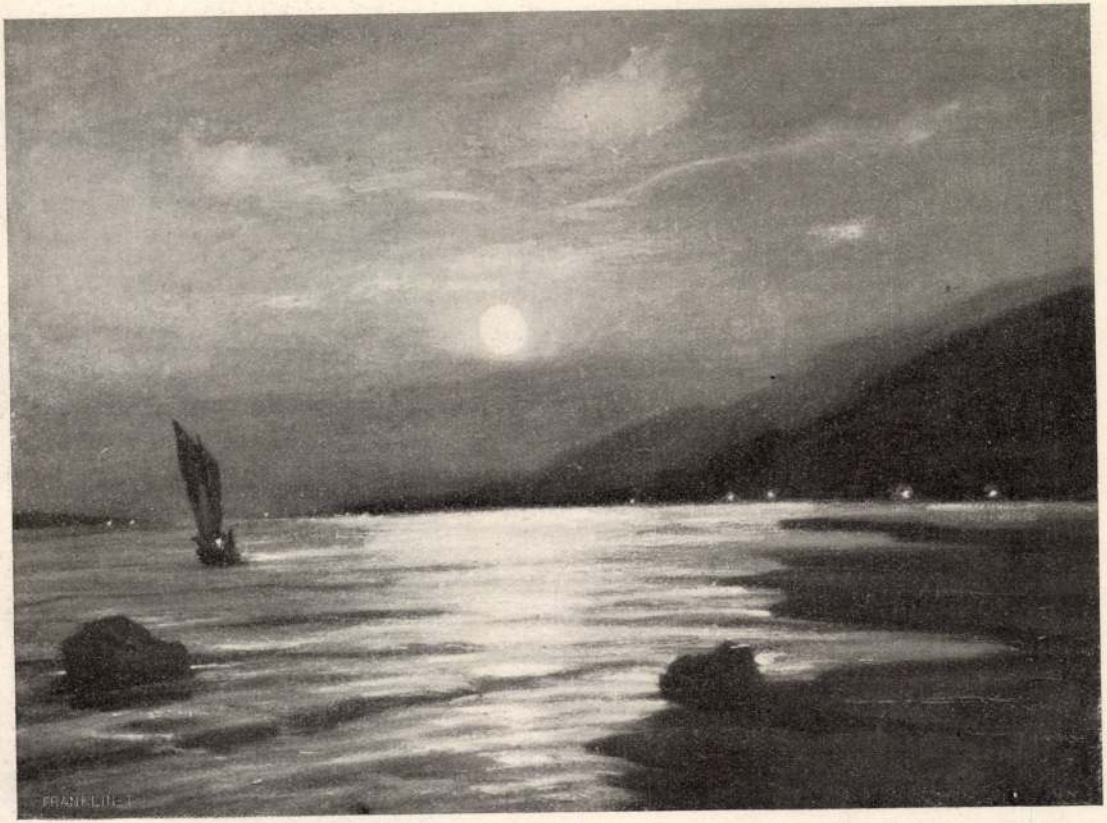

Kacziány Ödön: Kibukkanó hold.

Vas. ujó 1914. 270. l.

Kacziány Ödön

A MŰCSARNOK TAVASZI KIÁLLÍTÁSA.

A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállítása az utolsó években megszokott hatalmas sokaságú anyagával várja az idén is barátait. Ugyancsak jó pár látogatásra van annak szüksége, a ki tömérdek képét elmélyedve akarja végignézni és még a szobroknak is egy pár órát szentel.

Ha azután valami összefoglaló képet keres magának erről a sok művészeti impresszióról, arról a sok tapasztalatról, melyet odakint szerzett magának, aligha fogja egy összefoglaló megállapításba kapcsolni megfigyeléseit, hacsak abba az egybe nem, hogy a magyar művészet régi szegényes terjedelmű viszonyaihoz képest, a mai helyzet az erős extenziv sokasodás képét mutatják. Festőinknek száma az utolsó évtizedben szerfelett megszaporodott, a mi mögött nyilván igen erős vásároló közönségnek kell rejleni. Táborukban egyaránt képviselve vannak a régebbi művészeti irányoknak és az újabbaknak képviselői, a kik meglehetősen kiegyensúlyozottan és eredetiség szempontjából is körülbelül egyforma szinvonalon mutatkoznak be ezen a kiállításon. A juryk nem zárkóztak el az irányaikat követő fiatal generáczió bebocsátása elől sem, mert alig volt még a Műcsarnoknak kiállítása, melyen annyi, eddig csak kevésszer, vagy épen először felbuk-

Kaziány Ödön

Ujdonk. 1899. V. 20-án

Kaziány Ödön: Pieta

Kacziány Ödön: A veterán flirtel.

Vas. Ujs. 1910. 975. l.

nyilt tanévben az erdélyi kisgazdák fiai háromszor nagyobb számmal jelentkeztek felvételre, mint a mennyi növendéket az intézet befogadhat. A gazdák pedig tömegesen keresik fel hétről-hétre az intézetet, hogy hiányos gazdasági ismereteiket kiegészítsék.

Szabó József alapítványa nyomán tehát áldás, siker fakad. És bár egy porszemnek látszik ez az intézmény azokkal a nagy, végzetes veszedelmekkel szemben, melyek az erdélyi magyarságot szorongatják, de csirája is egy jobb jövendőnek, melyben tespedt, tanulatlan nemzedék helyét nemzeti öntudattól áthatott, felvilágosodott generáczió váltja fel. Az a messzelátó, igénytelen szűrszabó, a kinek halott porait az ó-tordai köztemetőből az ő nagy lelke által létesített intézet új főépülete előtt elföldelték, s fölébe a fáradságos munka szimbolizálására emléket emeltek, — egyszerű lelkével talán fel sem tudta fogni, hogy az erdélyi magyarság jövendőjének egyik megingathatatlan alapkövét helyezte el végakaratával.

Lajos Dénes.

AZ ARGENTINAI VILÁGKIÁLLÍTÁS.

Függetlenségének százéves évfordulóját ünnepli ebben az esztendőben az ezüstös ország: Argentina. A centenarium ünnepi fényét fővárosában, Buenos-Aires-ben rendezett hatalmas

nemzetiségiekkel együtt, a míg
provinciák pavillonjai (így példáu
a Corrientes és a Buenos-Aires
együtt vannak a különböző déla
társaságok (Peru, Chile, Uruguay, P
zilia, stb.) pavillonjaival.

A buenos-airesi világkiállítás l
szóló adatokat egy ott élő f
szobrászművész, Kilényi Gyula
rendelkezésünkre.

ÉGI ÉS FÖLDI SZE

REGÉNY.

Irta **Neera.** — Olaszból fordította **B**

XI.

Szerelem.

Ippolito maga sem értette m
leplezhette le ilyen nyiltan érz
nak, a mikor saját magának sem
megvallani. De hát ez a vallom
számíthatatlan, akaratlan impulz
melyet nem lehet analizálni. Á
más, a melyet Remónak tett, s
tisztába hozta helyzetével. A k
szeméről és most végre tisztán
szivébe.

NEMZETI SZALON

A SOCIETAIRE-EK ELSŐ KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

1921 MÁRCIUS

NEMZETI SZALON

A SOCIETAIRE-EK ELSŐ KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

1921 MÁRCIUS

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA

ELNÖK:

gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:

Horvai János, szobrászművész

IGAZGATÓ:

Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Bauman Márton

Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva

Katona Nándor

Kézdi Kovács László

MŰTÁROS:

Kató Kálmán

TITKÁR:

Bende János

ÜGYÉSZ:

Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS:

Weiser Kálmán

SOCIETAIRE-TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Horvai János
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† Körösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferenc
Vajda Zsigmond

E L Ő S Z Ó

Most megnyiló tárlatunkkal, melyen societaire-jeink, törzsművésztagjaink alkotásait mutatjuk be, egy uj fogalom vonul be a magyar művészeti életbe és kiállításaink sorozatába.

A törzsművésztagság (societaire-ség) külföldi, főleg francia művésztestületeknél szokásos intézményének bevezetésével egyesületünknek kettős célja volt: egyrészt elismeréssel akartunk adózni azon régi kiváló művésztagjainknak, kik művészetükkel állandóan támogatták egyesületünket működésében, másrészt egy olyan állandó és biztos gárdát akartunk ezáltal létesiteni, mely a különböző művészeti felfogások és az adminisztrativ vezetőség esetleges változásai közepette is az állandóságot, a folyamatosságot képviselje egyesületünk életében.

Mert egyesületünknek fennállása óta állandóan két vezérelve volt: teljes liberalizmus a művészetben és éppen ennek a szinte tradicióvá vált liberalizmusnak a megőrzése, fenntartása kedvéért bizonyos konzervativizmus az adminisztrativ vezetésben. Mindenkor készséggel nyitottunk kaput és nyujtottunk teret az érvényesülésre a legkülönbözőbb, néha szélsőséges művészeti irányoknak is, de mindig féltő gonddal örködtünk azon, hogy egyesületünk vezetésében ne jussanak tulsulyra olyan elemek, akik a maguk művészi felfogásától, vagy irányától elfogultan, szem elől tévesztenék a művészeti liberalizmust és a képzőművészet általános érdekeinek istápolása helyett egy — bármily irányu — művészeti felfogás propagálását tennék a Nemzeti Szalon programmjává.

Ennek az elvnek a megőrzésére és fenntartására szerveztük meg — külföldi mintára — a törzsművésztagok gárdáját és ugyanez az elv érvényesült ezen gárda összeállításában is. Tagjait nem köti össze azonos művészeti felfogás vagy hitvallás, mindegyikük halad a maga utján, követve a saját meggyőződését és esetleg éles határvonal választja el egymástól művészetüket, mindnyájan egyek azonban abban a törekvésben, hogy szolgálják a magyar képzőművészet egyetemleges érdekeit és támogassák működésében a Nemzeti Szalont, mely ezen érdekeknek mindenkor leghübb istápolója volt.

Alapszabályaink a törzsművésztagok választására nézve akként intézkednek, hogy a tagokat tizen alól az igazgatóság választja, azontúl pedig önmagukat egészitik ki évenként 5 ujabb taggal, számuk azonban az ötvenet tul sohasem haladhatja.

Mivel a törzsművésztagok létszáma az elmult évben elérte a tizet, az intézmény alapszabályszerüleg is tulajdonképen csak most lép életbe és midőn átveszi a rá váró szerepet az egyesület adminisztrációjában, egyuttal a jelen kiállitással, uj faktorként kiván bemutatkozni a művészeti élet terén is.

Ez a bemutatkozás nem történhetett olyan impozáns formában, mint szerettük volna. A törzstagok egyrésze vidéken, az elszakitott területeken van, mások — mint László Fülöp és Mendlik Oszkár — külföldön élnek és igy a szállitási nehézségek miatt legujabb alkotásaikkal nem szerepelhetnek, de gondoskodtunk arról, hogy a közeljövőben önálló kiállitások keretében pótoljuk ezt a hézagot.

A törzstagok szabályzata értelmében az időközben elhunyt törzstagok halálukat követő első societaire ki-

állitáson szerepeltetendők mivel ez a most bemutatott tárlat az első societaire kiállitás, tehát Székely, Szikszay, Mednyánszky és Kőrösfői-Kriesch Aladár művei is besoroztattak a kiállitás anyagába, ez utóbbi mesterünk művészetének egyetemes bemutatása a közel jövő művészi feladatai közé tartozván.

A Nemzeti Szalon igazgatósága.

B A D I T Z O T T Ó

Született 1849 március 19-én Tótkeresztúron, Sopronmegye. Művészeti tanulmányait a bécsi képzőművészeti akadémián kezdte, ahonnan Münchenbe ment Dietzhez s itt működött 1890-ig. Azóta idehaza van s a Mücsarnok s a Nemzeti Szalon rendes kiállitója. Nagy művészi sikerei voltak és több kitüntetésben részesült. 1882-ben a király díját és 1890-ben a társulati díjat nyerte el. Több műve az állam, a főváros s a király birtokában van. Nevezetesebb alkotásai: „Karácsony éjjel" (1882), „Angyalcsinálók" (1885), „Kihallgatás" (1890). A Nemzeti Szalon alapitó tagja és societaireje.

1. Elvonuló vihar. (Olajf.)
2. Erdő széle. (Olajf.) 20.000 K.
3. Walkür. (Olajf.)
4. Angyal. (Olajf.)
5. Fácánok. (Olajf.) 8000 K.

DÉRY BÉLA (CSALAI)

Született 1868 május 16-án Budapesten. Első tanárai Székely Bertalan, Szemlér Mihály és Mesterházy Kálmán voltak, de valójában egészen naturalista. Bejárta egész Európát, különösen hosszabb időt töltött Olaszországban és Hollandiában, ahol Mesdagnak lett a tanítványa. Állandó résztvevője a hazai és külföldi kiállításoknak. (Salzburg 1905 ezüst érem. London 1908 arany diploma és ezüst érem. Budapest, Hadviselt művészek kiállítása 1919. Dicsérő elismerés.) Az 1915. évben gyűjteményes kiállítást rendezett műveiből a Nemzeti Szalonban és 1916-ban Drezdában Richternél. A Nemzeti Szalon alapításában részt vett, 1904-ben titkárává választották meg és 1909 óta ennek ügyvezető igazgatója. A világháborúban bevonult önkéntesnek és mint frontszolgálatos teljesítette kötelességét. Bevonulása előtt mint a császári és királyi sajtóhadiszállás művész tagja dolgozott az északkeleti harctéren. A külföldön rendezett képzőművészeti kiállításoknak évek óta egyik rendezője és a Külföldi Művészeti Kiállítások Végrehajtó Bizottságának előadója. Megalapítója a Magyar Studionak és ennek művészeti igazgatója.

8. Veszteglő bárkák. (Olajf.) 40.000 K.
9. Fürdő kocsik a plageon. Zandwoort. (Olajf.) 15.000 K.
10. Szénaboglyák napsütésben. Zuidersse-Marken. (Olajf.) 10.000 K.
11. Sylvester délután a parton. Helder-Holland. (Olajf.) 20.000 K.
12. Vihar után Edam vidkén. (Olajf.) 20.000 K.

13. Dordrechti csatorna-részlet novemberi reggelen. (Olajf.) 60.000 K.
14. Kagylóhalászok. Scheveningen. (Olajf.) 24.000 K.
15. Hullámtörés a scheveningeni kikötőnél. (Olajf.) 15.000 K.
16. A Ramgracht Amsterdamban. (Olajf.) 8000 K.
17. Az alkmari öreg szélmalom hóban. (Olajf.) 8000 K.
18. Csatorna ásás Hollandban. (Olajf.) 7000 K.
19. Oud-Amsterdam. Bickersgracht. (Olajf.) 5000 K.
20. Napos téli reggel a Zuiderseen. Monikendam. (Olajf.) 30.000 K.
21. Este az Amstel mellett. Ouderkerk. (Olajf.) 24.000 K.
22. A Bickersgracht télen. Oud-Amsterdam. (Olajf.) 10.000 K.
23. Novemberi délután Hollandiban. Onderkerk. (Olajf.) 8000 K.
24. Napszállta a dünék világában. Hock von Holland. (Olajf.) 16.000 K.
25. Rálátás a csatornára. Amsterdam - Damrak. (Olajf.) 10.000 K.
26. Piac Amsterdamban. (Olajf.) Dr. Nádor Henrik tulajdona.
27. Cascade a nymphenburgi parkban. (Olajf.) 8000 K.
28. Visztula-hid Sandomierznél. Északkeleti harctér 1918. (Olajf.) 8000 K.
29. A „Gotha" indulás előtt. Pordenone. Délnyugati harctér 1918. (Olajf.) 8000 K.
30. A mi tüzérségünk emlékei Udinében. 1918. (Olajf.) 8000 K.

31. Szeles idő a Földközi tengeren. (Olajf.) 12.000 K.
32. Tél a város mögött. Gross-Hesselohe. (Olajf.) 40.000 K.
33. Január az éren. Bruck bei München. (Olajf.) 30.000 K.
34. Májusi éjjel Angliában. (Olajf.) 40.000 K.
35. Nyugalom ideje a kikötőben. Ostende. (Olajf.) 12.000 K.
36. Rio San Polo. Venezia. (Olajf.) 12.000 K.
37. Nyári éjjel egy hegyi faluban. San Jaume di Frontanya. (Olajf.) 8000 K.
38. Hóolvadás után. Zala-Hosszufalu. (Olajf.) 8000 K.
39. Bárkák a lágymányosi parton. (Olajf.) 4000 K.
40. Tél. Zala-Hosszufalu. (Olajf.) 10.000 K.
41. Repülőtér Kaliában (1918).
42. Hótalan tél a külvárosban. (Olajf.) 30.000 K.
43. Tél a Muzeum-kertben. (Olajf.) 16.000 K.

HORVAI JÁNOS

Született 1873. Pécs .A budapesti iparművészeti iskola elvégzése után a bécsi akadémián Hellmernél és Zumbuschnál tanult. Számos Kossuth-szobor, a pécsi Zsolnay-szobor, a kassai honvéd-szobor, gr. Andrássy Dénesné rozsnyói szobrának és számos művészi siremléknek alkotója. Dijai: A ceglédi Kossuth-szobor pályázaton I. dij, a reformáció genfi emlékszobrára hirdetett nemzetközi pályázaton III. dij, a pécsi Zsolnai-szobor pályázaton I. dij, a budapesti Kossuth-szobor pályázaton I. dij és megbizás (1908). Megnyerte továbbá a Forszter-télé Vaszary-dijat és az állami kis aranyérmet (1917) és a Nemzeti Szalonnak szoborművekre első izben kitüzött nagy aranyérmét. A fővárosi tárlatok állandó kiállitója, a Nemzeti Szalonban 1913-ban gyüjteményes kiállitást rendezett. A Nemzeti Szalon művészeti alelnöke és societaire-je.

44. Öreg honvéd.
45. Haldokló.
46. Részlet Rákosi Jenő siremlékéből.
47. Luther-szobor.
48. Gordonkás. Faszobor. 60.000 K.
49. Jó pásztor. Terrakotta. 10.000 K.
50. Légrády család siremléke.
51. Serbán család siremléke.
52. Baintner család siremléke.
53. Serbán család siremléke.
54. Schmiedbauer család siremléke.
55. Hadiemlék.
56. Királyfi család siremléke.

57. Probstner siremlék.
58. Egy neves ember siremléke.
59. Egy neves ember siremléke.
60. Siremlék-tervezet.
61. Siremlék-tervezet.
62. Siremlék-tervezet.
63. Siremlék-tervezet.
64. Siremlék-tervezet.
65. Siremlék-tervezet.

KACZIÁNY ÖDÖN

Született 1852-ben, Marosvásárhelyen. Münchenben Strähuber, Wagner és Seitz Ottó tanitványa volt, Párisban pedig az Ecole des Beaux-Artsban dolgozott Geromenál. 1876 óta állandó kiállitója a Mücsarnoknak és később a Nemzeti Szalonnak, ahol 1906-ban gyüjteményes kiállitást is rendezett. Külföldön a bécsi, müncheni, berlini, drezdai, római, párisi, londoni, hannoveri és Amerikában a san-franciscoi kiállitásokon vett részt. 1914-ben a velencei nemzetközi tárlaton külön kollekcióval szerepelt. Most ősz óta Németország több városában: Karlsruhe, Mannheim és Düsseldorfban rendezett kiállitásokat. Dijai: a Nemzeti Szalonban a Nemes Marcel-dij (1909) és az Ernst-dij (1904), a Mücsarnokban a Wahrmann-dij és a társulati nagy dij (1909). Kitüntetéseket kapott a párisi és londoni kiállitásokon is. Számos képe van a Szépmüvészeti Muzeumban és a vidéki muzeumokban is. Különösen a misztikum és a holdas hangulatok festője. A Nemzeti Szalon alapitó tagja és societaire-je.

66. A Gellérthegy a Dunáról éjjel. (Olajf.) 200.000 K.
67. „Gazd'uram megjött." (Olajf.) 150.000 K.
68. Zárdaromok. (Olajf.) 100.000 K.
69. Piéta. (Olajf.) 250.000 K.
70. A dünkircheni templom főoltára. (Olajf.) 80.000 K.
71. Pásztortüz. (Olajf.) 50.000 K.
72. A Duna a Lágymányosnál. (Olajf.) 60.000 K.
73. Őszi barackok. (Olajf.) 60.000 K.
74. A leselkedő. (Olajf.) 8000 K.
75. Holdas utca. (Olajf.) 8000 K.

76. Velence. (Olajf.) 14.000 K.
77. Piknik. (Olajf.) 50.000 K.
78. Sonka. (Olajf.) 20.000 K.
79. Vár a holddal (Olajf.) 20.000 K
80. A leskelődő Halál. (Olajf.) 80.000 K.
81. Duna az elevátorral. (Olajf.) 40.000 K.
82. Szélmalom. (Olajf.) 40.000 K.
83. Golgota. (Olajf.) 250.000 K.
84. Abbázia. (Olajf.) 65.000 K.
85. Holdas tenger. (Olajf.) 60.000 K.
86. A vándorló Halál. (Olajf.) Magántulajdon.
87. Olasz tórészlet. (Olajf.) Tiller Róbert ur tulajd.
88. A Halál. Kreutle Ferenc ur tulajdona.

KATONA NÁNDOR

Született 1864-ben, Szepesófalun. Első tanárai br. Mednyánszky, később Székely és Lotz voltak. Azután Párisba ment a Julien akadémiára, hol Benjamin-Constant s J. P. Laurens voltak a mesterei. Beutazta Franciaországot, Angliát, Belgiumot és Hollandiát, mindenütt tanulmányozva a művészetet és a természetet. Dijai: a Műbarátok köre 3000 K-ás ösztöndija; mention honorable (Paris, 1900), Andrássy Dénes ösztöndij (1904), ezüstérem (London 1908), kis aranyérem (Műcsarnok 1910). A Nemzeti Szalon választmányi és alapitó tagja és societaire-je.

89. Fenyveserdő. (Olajf.) Schuler József ur tulajd.
90. Országuton. (Olajf.)
91. Esthangulat a hegyeken. (Pasztell.)
92. Kikötőrészlet Hollandiában. (Olajf.)
93. Hajók a ködben. (Olajf.)
94. Erdőrészlet. (Olajf.)
95. Krakói piac. (Olajf.)
96. Zakopane. (Olajf.)
97. Zuzmarás hajnal. (Olajf.)
98. Falu este. (Olajf.)

(90–98: Wolfner Gyula ur gyüjteményéből)

99. Dordrechti kikötő. (Olajf.) Weiser Kálmán ur tulajdona.
100. Notre dame a Szajnával. (Olajf.) Dr. Nádor Henrik ur tulajdona.
101. Áhitat. (Olajf.) Nem eladó.
102. Sötétedik. (Olajf.) Nem eladó.
103. Est a hegytetőn. (Olajf.) Nem eladó.
104. Völgyben. (Olajf.) Nem eladó.

105. Drámai hangulat a hegyekben. (Olajf.) Nem eladó.
106. Vizesés. (Olajf.) Nem eladó.
107. A Tarpatakból. (Olajf.) Nem eladó.
108. Nyirfák. (Olajf.) Nem eladó.
109. Szürke idő a Tarpatakban. (Olajf.) Nem eladó.
110. A Dnyeper mentén. (Olajf.) Nem eladó.
110/1. Vigasztalan táj. (Olajf.) Nem eladó.
110/2. Egyedül. (Olajf.) Nem eladó.
110/3. Leereszkedő felhő. (Olajf.) Nem eladó.
110/4. Szepesi tehén. (Olajf.) Nem eladó.
110/5. Dráma a hegyekben. (Olajf.) Nem eladó.
110/6. Esőben. (Olajf.) Nem eladó.
110/7. Vihar előtt. (Olajf.) Nem eladó.
110/8. Késő ősz. (Olajf.) Nem eladó.
110/9. A vándor. (Olajf.) Nem eladó.
110/10. Öreg fa. (Olajf.) Nem eladó.
110/11. A tengerszem. (Olajf.) Nem eladó.
110/12. Kereszt előtt. (Olajf.) Nagy Mór ur tulajd.
110/13. Őszi hangulat. (Olajf.) Nagy Mór ur tulajd.
110/14. Augusztus végén. (Olajf.) Nagy Mór ur tulajd.
110/15. Ködös téli nap. (Olajf.) Fröhlich Dezső ur tulajdona.
110/16. Hollandi táj. (Olajf.) Heidlberg Károly ur tulajdona.
110/17. Hollandi kikötő. (Olajf.) Heidlberg Károly ur tulajdona.
110/18. Marken. (Olajf.) Dr. Ranschburg Pál ur tulajdona.
110/19. Holdfeljötte. (Olajf.) Dr. Ranschburg Pál ur tulajdona.
110/20. Hegyi táj. (Olajf.) Dr. Ranschburg Pál ur tulajd.

110/21. A hegy alatt. (Olajf.) Feleky Béla ur tulajd.
110/22. Arckép. (Olajf.) Tormay Cecil urnő tulajd.
110/23. Téli napfelkelte. (Olajf.) Dr. Herczeg József ur tulajdona.
110/24. Őszi hangulat. (Olajf.) Dr. Orbán László ur tulajdona.
110/25. Őszi napsütés. (Olajf.) Berzeviczy Albert ur tulajdona.
110/26. Tarpatak. (Olajf.) Sparber Henrik ur tulajd.
110/27. Kora tavasz a Tátrában. (Olajf.) Sparber Henrik ur tulajdona.
110/28. Késő ősz a hegyekben. (Olajf.) Tolnay Gyula ur tulajdona.
110/29. Naplemente a hegyekben. (Olajf.) Eppinger ur tulajdona.
110/31. Őszi napsütés a Balatonon. (Olajf.) Patai Ferenc ur tulajdona.
110/31. Őszi napsütés a Balatonon. (Olajf.) Patay József ur tulajdona.
110/32. Eső és vihar. (Olajf.) Dános Géza ur tulajd.
110/33. A vándor. (Olajf.) Drucker Géza ur tulajd.
110/34. Ködös téli nap. (Olajf.) Dr. Reis Jenő ur tulajdona.
110/35. Hegyi táj. (Olajf.) Dr. Fejér Ottó ur tulajd.
110/36. Márciusi nap. (Olajf.) Loschitz Ferenc ur tulajdona.
110/37. Téli napon reggel. (Olajf.) Démann Marcell ur tulajdona.
110/38. Nap és felhő. (Olajf.) Dr. Nádor Henrik ur tulajdona.
110/39. A vándor. (Olajf.) Grünwald Albert ur tulajd.
110/40. Tátrai vezető. (Olajf.) Grünwald Albert ur tulajdona.

110/41. Szálló felhők. (Olajf.) Dr. Sidlauer Ödön ur tulajdona.

110/42. A Balaton a fonyódi részről. (Olajf.)
110/43. Krumpli szedő (Olajf.)
110/44. Soiree. (Olajf.)
110/45. Elvonuló vihar. (Olajf.)
110/46. Őszi verőfény. (Olajf.)
110/47. A Vág völgye. (Olajf.)
110/48. A Gerlachfalvi csucs. (Olajf.)

} Simon Béla ur tulajdona.

KÉZDI-KOVÁCS LÁSZLÓ

Születtem 1864-ben, Puszta-Cikolán (Fehérmegyében). Ez csak reám nézve fontos. Mert a pusztai élet tanitott meg a természet rajongó szeretetére... Hogy mit és kitől tanultam? A lényeg az, hogy mit tudok! És mennyire jutottam a nagy tülekedésben! Legszebb művészi eredményem talán az, hogy egyik erdei tájképemet (mely Londonban aranyérmet kapott) a veneziai modern képtár szerezte meg. Megnyugtat az is, hogy akár itthon, akár külföldön állitottam ki müveimet, a nagy közönség mindig megértette azt, hogy én csak a természetben rejlő poézis egyszerü tolmácsa akartam lenni. A művészi életben való feltünési viszketegség és cirkuszi ultra-bőhöckodás mindig sértette az izlésemet. A kozmosz szempontjából különben is tökéletesen mindegy, hogy az emberiség milyen marakodással és hóbortokkal él a földön... És amióta édes jó, tiszta lelkü művész fiam nyomtalanul eltünt az orosz fronton s lelkemet a fájdalom foszlányokra tépte, egyáltalán nem érdekel a további élet. Az a porszem, mely születésemkor fölcsillant és bele kavarodott az élet örvényébe, már visszatelé hull s nemsokára bele tapad a feledés porrétegébe.

111. Sweet Home. Isle of Wight. (Olajf.)
112. Virágok. Hampton Court. (Olajf.)
113. Dutch garden. Kensigton park. (Olajf.)
114. Brugesi részlet. (Olajf.)
115. Hegyoldal. Wörthi tó. (Olajf.)
116. Szerelmi dráma. (Olajf.) 7000 K.
117. Illatok. (Olajf.) 7000 K.

118. Magyar szív. (Olajf.) 7000 K.
119. Tulipánfa virág. (Olajf.) 7000 K.
120. Bonchurch ódon temploma. Isle of Wight. (Olajf.)
121. Vén alpesi ház. Wörti tó. (Olajf.)
122. Holdvilág. (Olajf.) 5000 K.
123. Balatonaligai partok. (Olajf.) 9000 K.
124. A kétágu utcában. Csongrád. (Olajf.) 9000 K.
125. Falusi kovácsmühely. Csongrád. (Olajf.)
126. Erdőrészlet. Wörthi tó. (Olajf.) 9000 K.
127. Ősi fenyves. Magaslak. (Olajf.) 9000 K.
128. Nyárerdő a Balaton partján. Siófok. (Olajf.) 9000 K.
129. Falu vége. Csongrád. (Olajf.) 9000 K.
130. Fánoi részlet. (Olajf.) 9000 K.
131. Bükkerdőben. Klagenfurt. (Olajf.) 9000 K.
132. Esti harangszó. (Olajf.)
133. Vén fák alatt. (Olajf.) 9000 K.
134. Virágzó almafa. (Olajf.) 7000 K.
135. Erdei mocsár. (Olajf.) 7000 K.
138. Virágzó gyümölcsfák. (Olajf.) 14.500 K.
139. Tórészlet. Római fürdő. (Olajf.) 14.500 K.
140. Malompatak. Római fürdő. (Olajf.) 14.500 K.
141. Ébredő tavasz. (Olajf.) 14.500 K.
142. Téli álom. (Olajf.) 11.000 K.
143. Havasi alkonypir. Ortler. (Olajf.) 25.000 K.
144. A budai római fürdő kénes tava. (Olajf.) 18.000 K.
145. Gallyszedő. (Olajf.) 9000 K.
149. Virágos legelőn. (Olajf.) 11.000 K.

† KÖRÖSFŐI KRIESCH ALADÁR

Született 1863-ban Budapesten. Székelynél és Lotznál, azután Olaszországban (Róma, Venezia) tanult. Főbb művei: Tordai országgyülés; 1567. vallásszabadság kihirdetése; Erdélyi fejedelemség megalapitása; freskók az uj országházban. Nagy sikerei voltak az iparművészet terén is s különösen mint a gödöllői szőnyegszövő iskola megalapitója és vezetője szerzett nagy érdemeket. Dijai: ezüstérem (Turin 1902), nagy dij és diszoklevél (Milanó 1906), állami iparművészeti nagy érem (1907), a Műbarátok körének ösztöndija (1896), a báró Forster-féle Vaszary-dij (1900), II. oszt. érem (München 1905). 1909-ben gyüjteményes kiállitása volt a Nemzeti Szalonban, melynek alapitó és választmányi tagja és societaire-je volt. Meghalt 1920-ban.

150. Női tanulmány. (Tempera.) 25.000 K.
151. Az 1542-iki országgyülés. (Olajf.)
152. Öreg magyar. (Olajf.) 30.000 K.
153. A művész arcképe. (Olajf.) Magántulajdon.
154. Olasz nő. (Olajf.)
155. Tábori püspök. (Olajf.)

LÁSZLÓ FÜLÖP ELEK

Született 1869-ben, Budapesten. A mintarajziskolában és Lotznál tanult, azután állami ösztöndíjjal Münchenbe ment. Itt Liezenmayer, Párisban pedig Lefébre voltak a mesterei. Világhírű arcképfestő, aki mindenütt a legnagyobb sikereket érte el. Lefestette XIII. Leó pápát, Vilmos császárt és számos más uralkodót és előkelőséget. Képei bel- és külföldi muzeumokban, uralkodói és főuri képtárakban, önarcképe pedig a firenzei Uffizi Galériában van elhelyezve. Művészeti érdemei elismeréseül a király a magyar nemességgel és a lombosi előnévvel tüntette ki. Számos művészeti díjat nyert és tulajdonosa a legkülönfélébb kitüntetéseknek és rendjeleknek. A Nemzeti Szalonnak régebben alelnöke volt, később (1912) tiszteletbeli tagja és societaire-je lett.

158. Édesanyám arcképe. (Olajf.) Dr. Laub László ur tulajdona.
159. Norfolki táj. (Olajf.) Dr. Laub László ur tulajd.
160. Parkrészlet. (Olajf.) Dr. Laub László ur tulajd.
161. Tanulmány Zách Feliciánhoz. Dr. Laub László ur tulajdona.
162. Női arckép. (Olajf.) Dr. Nádor Henrik ur tulajdona.
163. „Nagyanyó mesél". (Olajf.) Sándor Pál ur tulajdona.
164. Leányarckép. (Olajf.) Sándor Pál ur tulajdona.

165. Önarckép. (Olajf.) A Nemzeti Szalon nyugdíjalapjának tulajdona.

166. Katona Nándor arcképe. (Olajf.) Magántulajdon.

167. Kézdi-Kovács László arcképe. (Olajf.) Magántulajdon.

168. Arcképtanulmány. (Olajf.) Weiser Kálmán ur tulajdona.

† BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ

Született 1852-ben, Beckón. Tanulmányait Münchenben és Párisban végezte. Először a párisi Salonban állított ki, azután állandó kiállitója lett a külföldi tárlatoknak és mindenütt nagy sikerei voltak. Egyike legkiválóbb tájképfestőinknek. Képei vannak a király, a Szépmüvészeti s más muzeumok tulajdonában. Főbb müvei: „Hajnali szörkület", „Vág völgye" stb. Dijai: Társulati dij (1888), állami nagy aranyérem (1898). A Nemzeti Szalon alapitó tagja és societair-je. Meghalt 1919-ben.

169. Férfi fejtanulmány. (Olajf.)
170. Férfi profil. (Olajf.)
171. Szikla-tükröződés. (Olajf.)
172. A Bodrog vize. (Olajf.)
173. Tavasz a Gellérthegyen. (Olajf.)
174. Erdőrészlet. (Olajf.)
175. Tájkép. (Olajf.)
176. Fák a viz mellett. (Olajf.)
177. Falu a hegyek alatt. (Olajf.)
178. Téli reggel. (Olajf.)

Wolfner Gyula ur gyüjteményéből

179. Gyárváros viz mellett. (Olajf.) Dr. Nádor Henrik ur tulajdona.
180. Zuzmarás táj. (Olajf.) Weiser Kálmán ur tulajd.

MENDLIK OSZKÁR

Született 1871-ben, Radváncon. A rajztanárképzőben oklevelet nyert, azután Lotznál tanult. Különösen mint tengerfestő hires. 1897-ben a Ráth-dijat, 1909-ben az aquarell-dijat és az állami aranyérmet nyerte el. A Nemzeti Szalon societaire-je.

191. Tengerparti sziklák. (Olajf.)
192. Gyárak a viznél. (Olajf.)
193. Tengerrészlet. (Olajf.)
194. Északi tenger. (Olajf.)
195. Hullámtörés. (Olajf.)

RUBOVICS MÁRK

Született 1868-ban, Budapesten. Székely és Lotz tanitványa. Hosszabb időt töltött Bécs, München és Párisban. A Műcsarnokban 1889-ben állitott ki először, azóta rendes kiállitója a különböző tárlatoknak, melyeken az utóbbi években különösen csendéletképeivel keltett feltünést. 1912-ben gyüjteményes kiállitást rendezett a Nemzeti Szalonban. Főbb művei közül a „Roquefort és alma" az állam tulajdonában, a „Pipázó paraszt" pedig a király tulajdonában van. Részt vett a Nemzeti Szalon megalapitásában, melynek két évtizeden keresztül mütárosa volt és 1903-ban societaire-je lett.

196. Roquefortsajt. (Olajf.) 25.000 K.
197. Pezsgő s kártya. (Olajf.) 15.000 K.
198. Szilva és alma. (Olajf.) 16.000 K.
199. Cseresnye. (Olajf.) 12.000 K.
200. Porcellánkanna és csésze. (Olajf.) 10.000 K.
201. Gesztenye. (Olajf.) 8000 K.
202. Korsó. (Olajf.) 6000 K.
203. Sajt és citrom. (Olajf.) 14.000 K.
204. Birsalma. (Olajf.) Leiner Guido ur tulajdona.
205. Dió és mozsár. (Olajf.) Novák Imre ur tulajd.
206. Limonádé. (Olajf.) Özv. Bródy Miksáné urnő tulajdona.
207. Biedermayer csésze. (Olajf.) Leiner Miksa ur tulajdona.
208. Játék után. (Olajf.) 8000 K.
209. Tanulmányfej. (Olajf.) 8000 K.
210. Napos út. (Olajf.) 5000 K.
211. Női tanulmányfej. (Olajf.) 6000 K.

212. Téli táj. (Olajf.) 4000 K.
213. Napnyugta télen. (Olajf.) 4000 K.
214. Éjjeli hangulat. (Olajf.) 4000 K.
215. Esö után. (Olajf.) 4000 K.
216. Napos házak. (Olajf.) 6000 K.
217. Kacsák. (Olajf.) 4000 K.
218. Holdkelte. (Olajf.) 6000 K.
219. Vizhordó leány. (Olajf.) 5000 K.
220. Tájkép tehénnel. (Olajf.) 5000 K.
221. Alkony. (Olajf.) 5000 K.

† SZÉKELY BERTALAN

Született 1835-ben. Tanulmányait Bécsben és Münchenben végezte, ahol Piloty tanitványa volt. A pesti műkiállitáson 1861-ben, Bécsben 1871-ben szerepelt először. I eghiresebb történelmi festőnk volt és különösen a freskófestésnek nagy mestere. 1900-ban gyüjteményes kiállitást rendezett a Nemzeti Szalonban, melynek tiszteleti tagja és societaire-je volt. Meghalt 1909-ben.

222. Ölelkezés. (Olajf.)
223. Tájkép. (Olajf.)
224. Triptichon. (A nő élete.)
225. Triptichon-rész.
226. Tájkép.
227. Szadai táj. (Olajf.) 25.000 K.
228. Ártatlanság. (Olajf.) Dr. Nádor Henrik ur tulajd.
229. Gizella királyné és Imre királyfi. (Olajf.) Weiser Kálmán ur tulajdona.

† SZIKSZAY FERENC

Született 1870-ben, Budapesten. Párisban a Julien akadémián tanult. Első kollekciója 1904-ben volt az Uránia Szalonban kiállítva, 1907-ben pedig a Könyves Kálmánnál rendezett gyüjteményes kiállitást. A Nemzeti Szalon societaire-je volt. Meghalt 1908-ban.

240. Tengerrészlet. (Olajf.) Wolfner Gyula ur gyüjteményéből.
241. Tavasz. (Olajf.) 15.000 K.

VAJDA ZSIGMOND

Született 1859-ben, Bukarestben. Művészi tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte, azután külföldre ment, hosszabb tanulmányutra. Először a műcsarnokban állitott ki s azóta rendes kiállitója a hazai s külföldi tárlatoknak. Különösen mint freskófestő ért el sikereket és számos középületnek és magánpalotának készitette el a falfestményeit. Az országháza falfestményeiért a vaskorona-renddel tüntették ki elnyerte azonkivül a dekorativ művészeti Lotz-dijat, Londonban pedig aranyérmet kapott. A Nemzeti Szalon alapitó tagja és societaire-je.

242. Attila. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
243. Atyaisten. (Olajf.) 10.000 K.
244. Buda. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
245. Emese álma. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
246. Csaba királyfi. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
247. Kaméliás hölgy. (Olajf.) 50.000 K.
248. Time is money. (Olajf.) 15.000 K.
249. Napisten. (Részlet a Széchenyi fürdő kupolájából.) 10.000 K.
250. Hunor és Magyar. (Részlet az Országház falfestményeiből.) 10.000 K.
251. A hir I. (A József telefonközpont falfestménye.) 50.000 K.
252. A hir II. (A József telefonközpont falfestménye.) 50.000 K.

253. Arcképtanulmány. (Olajf.) Magántulajdon.
254. Villamosság. (Olajf.) 8000 K.
255. Női arckép. (Olajf.) Magántulajdon.)
256. Gyógyforrás. (Részlet a Széchenyi fürdő kupolájából.) 10.000 K.
257. Mennyezetfestmény. (Tomola műépitész ur villájából.) 15.000 K.
258. Arcképcsoport. (Olajf.) Magántulajdon.
259. Hadak utja. (Olajf.) Magántulajdon.
260. Munka után. (Olajf.) Magántulajdon.
261. Hero. (Olajf.) Magántulajdon.
262. Justicia. (Olajf.) Magántulajdon.
263. Oszló felhők. (Falfestmény-terv Krausz Simon ur villájából.) 10.000 K.
264. Interieur. (Olajf.) Magántulajdon.
265. Medusa. (Olajf.) 15.000 K.
266. Áldozás. (Olajf.) 20.000 K.
267. Kigyótáncosnő. (Olajf.) 10.000 K.

BIRÓ MIKLÓS
BÜNTVNYOMDAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST IX
RÁDAY-U. 26
TELEFON: JÓZSEF
28-33

Kacziány Ödön

Vas. Ujs. 1894. 785. 1.

ienő szivesen át-
ét éles furulya-

án sivító ének és
mandolin) han-
iét egy-egy sze-
rágozván, az ut-
et és vigaszt a
utczai zeneműi-
e bizonyosra ve-
ivész, a homok-
on. Letelepedik
lyen ; egy mázos
szines homokot
ti az utcza po-
csinos *muszmé*

(1703-ban). Kezdetb
fából keszült egye
1712—1732 közt al
A 128 méter magas
nyozott réz gúláján
tobbek közt egy hol
ték is van. A templo
vények, virágok és h
növények ékesitik.

A templom mell
külön helyiségben va
Péter czár óta II. Pé
ban temettek el, itt
delmek nejeikkel
Mindenikök koporsój
rűbb

P 3

(4)

Királyi Pál – u 5

25

80. ábra, 85,

Kacsány

K. 3. *Ödön*, festő. * Marosvásárhely 1852 jan. 8. † Budapest 1933. Münchenben, Bécsben, Párizsban tanult s hazatelepedve, eleinte humoros életképeket (pl. Vita longa, ars brevis, Egy kérdés, No nézz, az öreg stb.), később fantasztikus, víziószerű tárgyakat festett (Nagypénteki vízió, Zárdaromok, Mors imperator, Szfinx, A Gellért éjfélkor stb.), egyéni, sommázó, olykor csaknem monochrom előadásban. Tőle valók a szegedi pályaudvar falképei is. 1904. az Ernst Lajos-díjat, 1909. a Nemes Marcell-díjat nyerte a Nemzeti Szalónban, a Műcsarnokban pedig a Wahrmann- és a társulati nagy díjat (1909). 1906. a Nemzeti Szalónban volt gyüjt. kiállítása. 1914. a velencei kollekcióval vett részt. 1920—21. Karlsruheban, Mannheimban és Düsseldorfban rendezett kiállításokat s 1921. a Nemzeti Szalónban volt kollektív kiállítása. 1932. a Műcsarnok retrospektív-kiállítást rendezett műveiből. Számos műve van a Szépművészeti Múzeum tulajdonában, önarcképe a M. Történelmi Képcsarnokban, Vízimalmok holdfénynél című képe a főváros tulajdonában van.

6-G I. 5781

702. *Eötvös József bár*

Mellig látható, kissé ba
Kezeit karbatéve tartja.
bajusza és leberetvált álla k
kendője fekete, zsinóros ka

Vászon, méretei 68·3 : 58·8
30 K. — Vétetett a gr. Kre
A megszerzésére vonatkozó ad
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ág
jegyzék 151. — Az átvételt t
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Kacziány Ödön

Vas. Ujs. 1894. 53. l.

A magyar művészek által
Jókainak adott albumból.

Kacziány Ödön rajza.

ALFONSINE A «KŐSZIVŰ EMBER FIAI»-BÓL.

questo vagar mio breve, il tuo corso immortale?

a che tante facelle?
che fa l'aria infinita, e quel profondo
infinito seren? che vuol dir questa
solitudine immensa? ed io che son?

Tutto questo noi possiamo sentire nel lavoro più vasto di Pirandello dove i motivi diversi si incontrano e s'intrecciano come una vorticosa sinfonia : e cioè negli sparuti e spettrali «Sei personaggi in cerca di autore».

Cosa significano questi sei personaggi?

Più che un problema di estetica, essi rappresentano gli uomini che, nel tumultuoso divenire, nell'eterno passare e travolgere delle cose, cercano la loro stabilità ed il loro equilibrio.

È lo spirito umano che cerca la forma ove attuarsi e rivelarsi, è il divenire che chiede l'essere, ma è soprattutto l'umanità tribolata che va alla ricerca di una vita ove conciliarsi e placarsi, in cui ritrovare la sua realtà rasserenante e la sua morale purificatrice.

Kacziány Ödön
Vas. Ujs. 1891. 50 sz.

Kacziány Ödön: *Czigányok útban.*

Igen tisztelt Előfizetőnk!

A „Magyar Művészet" most megjelent első füzetével tizenegyedik évfolyamába lép.

Ez alkalomból az előfizetés megújítására befizetési lapot mellékelünk és kérjük t. Előfizetőinket, hogy az 1935. évi előfizetési (tagsági) díjat mielőbb átutalni szíveskedjenek, nehogy folyóiratunk küldésében fennakadás álljon be.

Azon tisztelt Előfizetőinknek, akik az 1935. évi előfizetési díjat folyó évi március 15-ig befizetik, kívánságukra, díjtalanul megküldjük az 1934. évfolyam egészvászon bekötési tábláját.

Budapest, 1935. évi február hó.

Kiváló tisztelettel

a Magyar Művészet
kiadóhivatala.

Amennyiben az előfizetési díj időközben beküldetett, úgy jelen értesítésünk tárgytalannak tekintendő.

66824. — ATHENAEUM

VASÁRNAPI UJSÁG.

— Bandi!? Álmodom? Avagy most ébredtem
l nehéz álomból? Mindez nem álom volt?
haitá a vándor.
Megzavarodva lépett az ablakhoz, honnan a
ermeksirás hallatszott. Némán tekintett be,
jjedten hátrált. Piros pozsgás fiucska feküdt a
ölesőben, mellette a földön egy kis leányka,
i most jöhetett be. A bölcsőt fiatal anya rin-
atta lábaival, — ez ő volt, ezért hátrált Bandi
edten. Boldogság honolt az anya szép arcán,
nem vette észre, hogy a nyitott ablak mellett
alaki némá szemlélője. Szemei gyermekén
yugodtak, s mosolygott a szunyadó fiuskáva.
Bandi úgy állt kivül, mintha gyökeret vert
volna lába, mindent látott — és tudott.
Böske, a gazdag parasztgazda szép leánya,
elutasította valamennyi kérőit. Nem akart férj-
hez menni, nem *tehette*. Az apa dühös lett
leánya szeszélyére és nem egyszer szemére lob-
bantotta büszkeségét. Böske hallgatott, ...

KACZIÁNY ÖDÖN. Az egész művésztársadalom őszinte fájdalommal fogadta halálhírét. Személyének közvetlensége, munkás élete, hangulatos művészete teszik őt felejthetetlenné nemesak kortársai, de a jövendő művésznemzedékek számára is. Kacziány Ödön 1852-ben született Marosvásárhelyt. Művészeti tanulmányait Bécsben, Münchenben és Párizsban végezte. Mint középiskolai tanár számos generációba oltotta bele a művészet iránti szeretetet. Műveivel hazai és külföldi kiállításokon aratott mindig sikereket, művészeti cikkei gyakran jelentek meg a hazai lapokban. A művészet barátai kegyelettel őrzik meg emlékét.

c 1
MAGYAR IPARMUVESZET
1933
40. l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

141 Kacziány Ödön: Mors Peregrineus.

379 Náray Aurél: Mulatozók.

201. Kacziány Ödön Piéta.

238. Karvaly József: Nem akar szelelni!

Művészet 932. X. 30

Kacziány Ödön

8 ó 4. 932 x 30

MŰVÉSZET

Őszi tárlat

A Műcsarnok őszi kiállításának javarészét kollektiv anyagok foglalják le, amelyek között elsőnek *Kacziány* Ödön gyüjteményét találjuk. *Kacziány* ma nyolcvan esztendős, szeniorja a magyar pikturának s hatvan esztendő munkásságának válogatott darabjai töltik meg a kiállítás két termét. Romantikus tájképek bő sora, amelynek legtöbb darabját különböző kiállításokról ismerjük s amelyek igazolják sok évtizeden át tartó népszerüségét a nagyközönség körében.

Mellette egy hasonlóképpen romantikus hajlandóságú festő: *Udvary* Géza, mutatja be figurális studiumait, amelyek kosztümökön és dekorációkon át álmodják vissza a regényes idők szépségeit. Maibb érdeklődést és levegőt hoz *Czencz* János terme, aki fejlődésének új állomásán egész sereg arcképet, aktstudiumot és tájképet hoz elénk szines és levegős impressziókat, érdekes eszközökkel. Egy kis terem *Árkay* Aladár emlékezetét idézi. *Árkay*, mint müépítész, úttörője volt a modern építészeti formáknak s ilyen alkotásait látjuk itt rajzokban és fotográfiákban.

Száznégy képből áll *Balló* Ede régi nagymesterek remekművei után készitett másolatgyüjteménye. Két izben a *Szépművészeti Múzeumban* láttuk ezeknek a kópiáknak egy-egy sorozatát és állapítottuk meg tanulságos értékét *Balló* egész életet kitöltő önfeláldozó munkájának. Most, hogy ez az egész anyag előttünk áll, ugyanezt kell megállapitani róla s kétségtelen, hogy ez a gazdag sorozat tanulmányi szempontból teljes múzeum anyagát adja.

A kollekciókon kivül a *Magyar Arcképfestők Társasága* szerepel itt egy teremben s anyagukból *Karlovszky* Bertalan női arcképe, *Márk* Lajos és *Hermann* Lipót egy-egy szinésznő portréja, *Burghardt*, *Glatz*, *Áldor* János, *Udvary* Pál, *Kunwald* és *Frank* Frigyes egy-egy tanulmányán kivül több darabból álló, jó sorozattal szerepel *Szüle* Péter és *Zádor* István.

A tárlat többi termei a *Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületéé* s anyagukból *Halasi-Horváth* és *Maróti Major*, *Baranszky*, *Dióssy*, *Hende* és *Szlányi* nagyobb szériáin kivül *Bardócz*, *Böhm* Ritta, *Horváth* József, *Nádler* Róbert, *Istokovics* Kálmán, *Ágoston* Vencel, *Csóka*, *Gallé* Tibor, *Halápy*, *Biczó*, *Jaschik* Álmos, *Csizik* Gyula és *Benedek* Kata néhány szép lapját találjuk.

— **A párisi orvosprofesszor százéves születésnapja.** Párisból jelentik: A párisi orvosi akadémia november elején ünnepli egyik tiszteleti tagjának, Guer*niot* professzornak — százéves születésnapját. A százéves tudós teljes szellemi és testi frisseségben éri meg ezt a ritka dátumot, tavaly könyvet is adott ki a hosszú élet titkáról. Szerinte az embernek semmiről sem kell lemondania, ha száz évig akar élni; teljesen elég, ha mindenben mértéktartó. Eszeágában sincs vege-

3/. MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Pieta. Rajz. Repr. 386.1.

Kacziány a miszticizmusnak szinköltője. Alkotási trance-ában tisztán az artisztikus igézetnek enged. A képtárgya a müvészi hangulat és gondolat hordozója. Miszticizmusa lényegileg nem témáiban, hanem sajátos szinfelfogásában és kifejezésmódjában rejlik.

Fieber Henrik: Kacziány Ödön.
Müvészet. 1907. 374-38o.

5/. MDK

Kacziány Ödön, festön.

Jogosan foglalt helyet a Nemzeti Szalon uj palotájának elsö kiállitásán, ahol a legmodernebb irányzatok jelesei szerepeltek. K. eredeti talentumát erösen kidomboritja, h. magas nivójü virtuózitását, finom hangulatokat a legkeményebb föszinekkel éri el.

Fieber Henrik: Kacziány Ödön.
Müvészet. 1907. 374-38o.

2/. MDK

Kaeziány Gödön, festöm.

Külön kiállitásán 223 müvét látjuk, köztük egész sor természettanulmányt, melyek uj formában mutatják be öt. Hirtelenül és passzióval festett többnyire kisebb méretü darabok ezek a Tátrából, Nagybányáról, Malonyáról, Frissességben mellékjük állithatjuk interier-tanulmányait.

Lyka Károly: Müvészeti Krónika. 296-98.l.
Nemz.Szalon.K.Ö.kiáll.-a.
Uj Idők.1906.XII. 39.sz.

4/.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Müvészete: Maeterlinck szinekben kifejezve. /a nagy misztikus költő irodalmi tartalma nélkül/. A mélységes élettel telitett éjszakának painter poetje. - A felvilágosodott ember önkritikájával örzi ellen költöi álmait.
Nyugodtan elfogadhatjuk Zichy Mihály mondását Kacziányról: az utolsó magyar romantikus.

F ieber Henrik: Kacziány Ödön.
Müvészet. 1907. 374-38o.

Kacziány Ödön

K.

Budapest in Wort und Bild. Berlinben képes füzetekben indúl meg a magyar főváros ily czímű leirása *Krücken* Oszkár szerkesztésében, kinek neve a magyar irodalomból vett sűrű fordításaival lett ismeretessé. A díszesnek igérkező vállalatból a mutatvány-füzet most jelent meg s a bevezetést Jókai Mór irta hozzá. Aztán Budapest rövid történetét adja a füzet. A képek jól sikerűltek, részint fényképek, részint Lotz Károly, b. Mednyánszky László, Kacziány Odön, stb. rajzai. A díszes vállalatot Budapest törvényhatósága segélyzi. Az egész mű 36 füzetre fog terjedni s egy füzet ára két márka.

Vas. Ujs. 1899. 775. l.

Minis cód

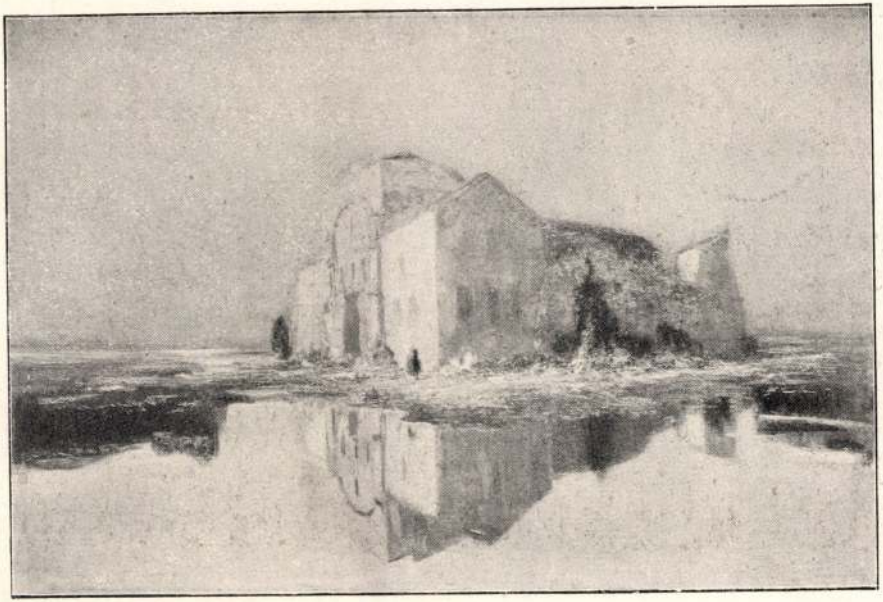

6. Kaczlány Ödön. zárdaromok holdfénynél.

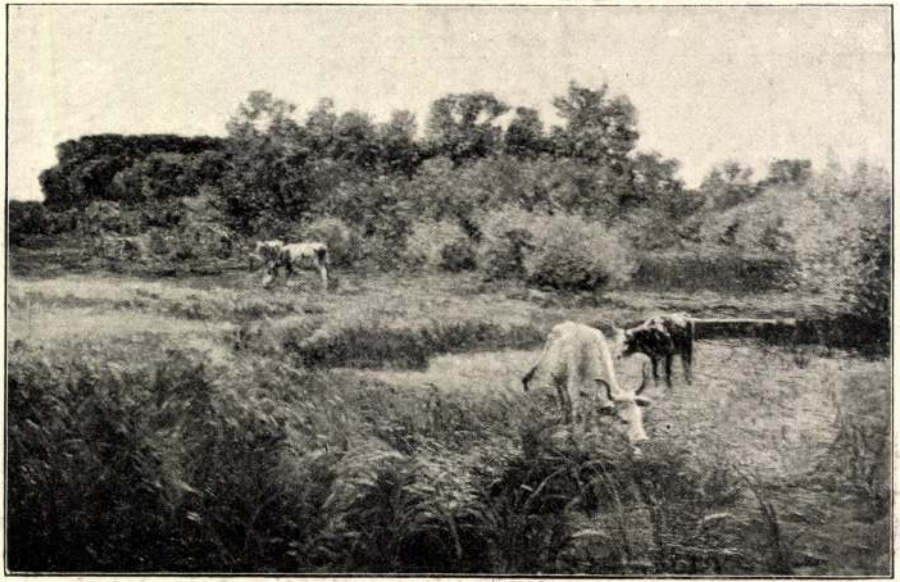

12. Mihalik Dániel. tiszai ártér.

Kacziány Ödön

118. Kacziány Ödön: Pax.

K. (

Műcsarnok 1909 tav. Erdő.

156. Udvary Géza: Arckép.

Kacziány Ödön

29. Kacziány Ödön: Cyprusok alatt. K.

KMTárs 1907. tav. Eladó

324. Déry Béla : Januári délután.

Iványi-Grünwald Béla. Tavaszi kirándulás.

KACZIÁNY ÖDÖN. Holdas éj az utcán.

153. Kacziany Ödön: Kialvó tűz véglobbanása.

213. Telcs Ede: Tanulmányfej.

Kacziány Ödön: „Madonna salvans".

Kacziány Ödön

Műcsarnok 1914. tav. K. 4

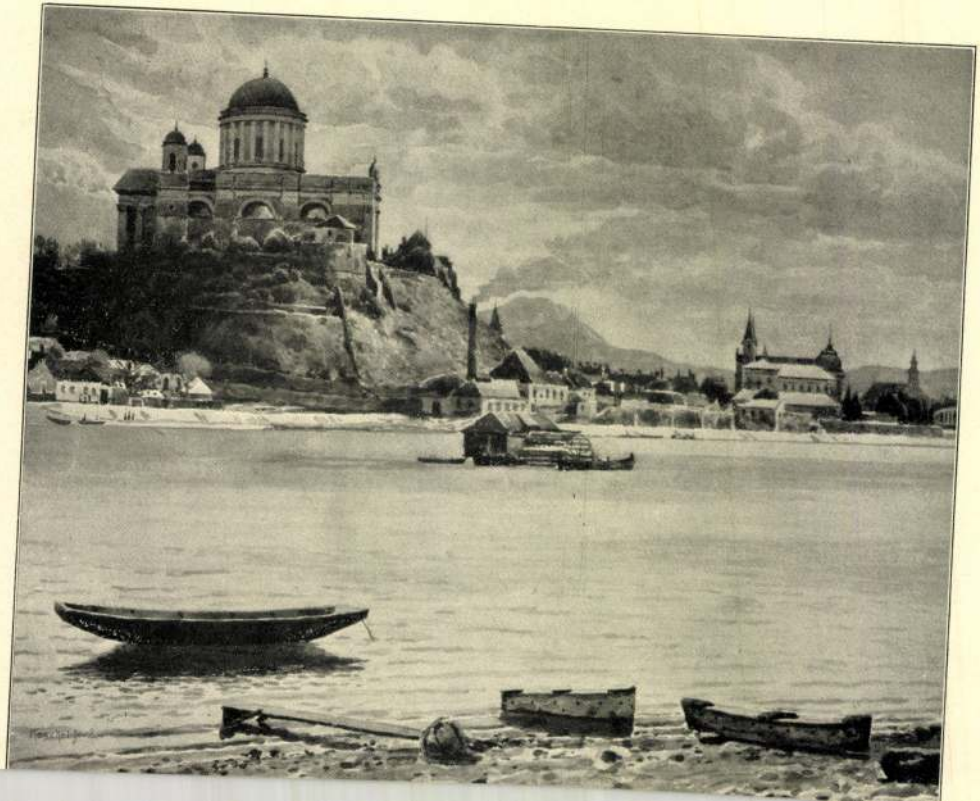

KACZIÁNY ÖDÖN.

Kacziány Ödön

Kacziány Ödön egy igen sikerült képpel vesz részt a téli kiállításon. Holdvilágos éjjel homályába burkolódó zárdaromot festett, a mely már csak a lidérczek és szellemek titkos tanyája. Misztikus hangúlattal tükröződik vissza a mellette lévő posványos tó tükrében. Költői zamatú kép ez, melyen teljes erejében kifejezésre jut a művész önálló egyénisége, eredetisége.

Kacziány mint művész sajátszerű külön tehetség. 1852-ben Maros-Vásárhelyt született. Első leczkéit a festészetben Barabás Miklóstól nyerte. 1870-ben már Münchenbe ment Strehuber tanárhoz s onnan rövid időre a bécsi akadémiára. De ismét Münchenbe vágyott vissza, a hol Wagner és Seitz tanítványa volt három évig. Azután tanulmányai befejezésére Párisba utazott Gerome tanár mellé az «École des Beaux Arts»-ba. Párisból haza térve arczképfestészettel foglalkozott, majd rajztanári állást vállalt el Szegeden. A nyolczvanas évek elején festette legsikerűltebb képeit. Az alföldi népéletet ábrázoló és bibliás tárgyú képeit minden kiállításon lehetett látni. Egy legjobb műve, a «Vita longa, ars brevis» czimű. Olaszországban «a monumentális festészet ápolására alakúlt egyesűlet» tiszteleti tagjának választotta. «Krisztus sirba tétele» és «Vizió nagy péntek hajnalán» czimű fesményei a szépművészeti múzeum tulajdonai. Ez utóbbiért kapta a Wahrmann-féle díjat. Mostani képe újabb haladást mutat művészetében.

Pauer Gera: Magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban. Vas. Lap. 1898.

893, 894. l.

fordit

Kacziány Ödön

Magyarország esti lap

1939. dec. 27.

— **Kacziány Ödön képei a szegedi múzeumban.** *Szegedről* jelentik: *Kampf* Erich szegedi német konzul közölte *Pálfy* József polgármesterrel, hogy Kacziány Ödön festőművész hagyatékának Münchenből való hazaszállítás érdekében tett közbenjárása eredménnyel járt és a *képek már a napokban Szegedre érkeznek.* Pálfy József polgármester megköszönte a konzul közbenjárását és intézkedett, hogy az értékes gyűjteményt, amelyet az elhúnyt festőművész leánya a szegedi múzeumnak adományozott, a Kultúrpalotában helyezzék el.

A

„Könyves Kálmán"

magyar műkiadó részvénytársaság

kiállítási termében

VI., Nagymező-utca 37–39. sz.

Magyar festőművészek

eredeti művei vannak állandóan kiállítva, amelyek igen méltányos áron megszerezhetők havi részletfizetésre

Ugyanott kaphatók **a legnagyobb magyar festőművészek** legjobb munkái fényképekben, heliogravureban, fénynyomatban és szines kivitelben.

Szabad bemenet!

6/. MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Megkapta a Wahrmann -dijat, a Képzöm. Társ. nagydiját, a Nemes Marcell-féle dijat s még KK egész sereg kisebb-nagyobb, hazai és külföldi elismerést. A Szépm.Muz. több képét vásá- i rolta meg. Ezek között legjelentösebb a "Krisztus sirbatétele" c.nagy kompoziciója. Igen sok munkája hirdeti tudását és müvészetét a szegedi muzeumban és külföldi képtárak terme- iben.

Kacziány Ödön.
Müvész-Élet. 1933. II. 2.sz. 16.l.

M.D.K.

Kacziány Ödön, festő (1852-1923)

tájképeit különös, keresett fénykatások jellemzik; figurális képein, különféle szimbolikus és mitikus alakokkal különleges en személyes és romantikus benyomást vált ki (hors Imperator, Kolostor romjai, stb.)

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

291 old.

5/. Kacziány Ödön, festőm. MDK

Legutóbbi kiállitásán a Műcsarnokban a haláltémák dominálták s az égő vörös szin, mely átvonult minden egyes festményén s a mulandóságot ecsetelte. Ő volt a hazai piktura utolsó nagy romantikusa.
Magasra ivelő pályafutása alatt rengeteg kitüntetés érte.

† Kacziány Ödön.
Müvész-Élet. 1933. II. 2.sz. 16.1.

Kacziány Ödön

KACZIÁNY ÖDÖN: Serpentin-tánc.

Művészet 1903. tav. nemzetk. kiáll

TELEPY KÁROLY: Halászat a Balatonon alkonyatkor.

Kacziány Ödön
Vas. Ujs. 1894. 59 l.
unics cód K.

A MŰVÉSZEK JÓKAINAK.

Vágó Pálnak fülébe csengett az a csinos magyar népdal, hogy «Befújta az útat a hó» s ő mesteri ecsetjével papirra vetette a dal eszméjét. Minő élet, minő hangulat ömlik el e rajzon, melynek eredetije vizfestmény! A havas táj, a száraz, lombtalan fák, a ló imbolygó menése, s hátán az el-elgondolkozó, szűrébe burkolódzott betyár, úgy összetartoznak s oly mélyen és bensőségesen fejezik ki e népdal megkapó hangulatát.

A művésznek e valódi érzéstől ihletett s kiválóan sikerült alkotása méltó helyet foglal el koszorús regényirónk gyüjteményében.

Érdekes és sok tekintetben tanulságos is, ha egy oly jeles művész, mint *Zala* György, a sík lapon kisérti meg az idomokba életet önteni. Szinte látjuk, mint alakítgatja ónjával az öreg fej részleteit, s bár jól jellemez, kitünően domborít, (a mi nem is oly nagy dolog a márvány és agyag mesterénél), még a hangulatot s a fény és árny helyes változatait is oly jól érvényesíti, mint bármelyik rajzoló művész.

Bruck Miksa egy öreg barát-fejjel kedveskedett Jókainak. Talán épen a «Páter Péter» czímű regénynek egyik alakját vette hozzá mintául. Érdekes tanulmányfej, ügyesen felfogva s kellően átérezve.

Hatalmas jelenetet választott *Nagy* Lázár, a költő «Bálványos vár» czimű regényéből. A völgyben zúg az orkán; villám czikázik és dörög, s a fák koronáit tépi a vihar. Egy vén székely törtet a viharban egy ledőlt törzs mellett a tisztáson keresztül. Látszik, hogy a művész ily vidék szülötte s gyakran tapasztalhatta már a természet e hatalmas játékát. Bátor, széles ecseteléssel készült s egyik legkiválóbb vízfestménye az albumnak.

E sorok irója «A kőszivű ember fiai»-ból Alfonsine arczképét állította elő. Ki ne ösmerné a regény e démoni, féktelen szenvedélyű alakját, ki mindent pusztítani vágyik gyülöletével; sima álarcz alatt ördögi lélek.

A magyar tengerpart gyöngye, Fiume is elküldte hódolata jelét Jókainak. Diszes kiállítású emléklap méltatja olasz nyelven a nagy regényiró érdemeit. Az irat művészi ékítményén a könnyedén (renaissance stylben) szerkesztett portaelt amorettek játszi csoportja környezi; közbül egy függöny mögött arany betükkel ez diszlik: Maurizio Jókai. Alúl Magyarország és Fiume czimere, meg a jubileum évszáma, 1893, láthatók.

E sikerült ékítményes rajz Cibes fiumei művész ecsetét dicséri.

Kacziány Ödön.

ép oly szeretettel és a kifejezések erejére fordított figyelmes gonddal, mint Bourget másik szép művét az «Aszonyi sziv»-et. A «Hazugságok» az olvasótárban három kötetet foglal el, s ára a három kötetnek (csinos zöld vászon kötésben) 1 frt 50 kr.

A képes irodalomtörténetből, melyet Beöthy Zsolt szerkeszt, az Athenaeum kiadásában a 16-ik füzet hagyta el a sajtót. *Négyessy* László a XVIII. századi szépirodalom rajzát folytatja, ezuttal Amade Lászlóról, a mult század legkiválóbb lyrikusáról szólván részletesebben. *Takáts* Sándor az iskolai drámákat ismerteti, sorba véve a csíksomlyói mysteriumokat, a pálosok, jezsuiták és piaristák iskolai szinműveit. A harmadik czikkben (A magyar történeti irodalom a XVIII. században) *Marczali* részletesebben szól Bél Mátyás, Bod Péter, Pray, Katona, Kollár s mások életéről s tudományos működéséről. A szövegillusztrációk közt vannak arczképek, kéziratok (Amade hires katonadalának első versszaka, Pray és Katona névaláirása) továbbá a Magyar Athenas czimlapja, stb.; külön mellékletül pedig: Pázmány levele Thurzó nádorhoz és Koháry István arczképe, Egyes füzet ára 40 kr.

Hadtudományi pályakérdések. Az Akadémia hadtudományi bizottsága az 1894-iki évre a következő pályázatot hirdeti. *Kivántatik a magyar hadtörténelem valamely nevezetesebb eseményének önálló leirása.* A dolgozat tárgya választható a mohácsi vész előtti, vagy utáni időszakból (1815-ig), de mindenkor feltétel, hogy a cselekmény magyar csapatok

ejteni. A vadászat veszedelmeit az óvatos nagy ragadozó könnyen elkerüli. Hisz' ha csak úgy csúszik is el a vadász közelében, lövéstávolságnyira, hogy észre nem vettük, vagy nem birtunk kellő pillanatban rálőni: már megmenekült, s csak annál vigyázóbbá válik, minthogy okult.

Más módja és útja van az igazi sikernek. Ez az emberi rosszaságnak legkegyetlenebb fajtája: *a mérgezés.*

Ehhez képest a török is jelentéktelenek. A rendkivül gyanakvó vad a tőrt is megsejti, elkerüli; kitér előle. De a méreg úgy kinálkozik neki, hogy arról nem sejt, és ez a végzete.

Eddigelé a sztrichnin volt a ragadozó állatok halálos veszedelme. Ez a borzasztó méreg, a melyből egy késhegynyivel egy ló tetemét is úgy lehet preparálni, hogy a melyik bandita belekóstol, az menthetetlenül el is pusztul. (Föltéve, hogy a méreg friss, tehát jó és teljes hatású.) A sztrichnines falat nem alkuszik. A melyik vadállat lenyeli, azt néhány másodpercz múlva elkezdi marczangolni a belső görcs. Ott vonaglik a helyszinén, a míg gonosz páráját ki nem adja. Olyan területen, a hol vadászok egy hosszú télen át alig egy tuczat rókát birtak lőni, azt is sok utánjárással: a sztrichnines falat segélyével a télutó néhány hetében egy pár száz róka került nyúzó kés alá.

De még a sztrichnin is kismiska az új méreghez, a *cziankálihoz* képest, a mely csak mint a vadmérgezésnek az eszköze új, egyébként elég régi rettenetesség.

Csakhogy nem tudtak eddig úgy bánni vele, hogy a ragadozóvad megkóstolhassa. Egy pár évvel ezelőtt ezt is kitalálták. Cacao-vaj kapszulákba tesznek belőle egy pár csöppet s ezt a kapszulát a vad útjába, járása tájékára helyezik. A vajszag csábít s a ragadozó bestia az a csekély kis falatot igazán gyanutlanul veszi fel. De ha csak annyira is megnyomja a nyelvével, hogy a kapszula szétnyilhat: a belőle kicsurranó egyetlen csöpp cziankáli a gutaütés hatásával, a villámcsapás erejével öli meg a pákosztos állatot. Még egy lépést sem ér rá tenni. Összeesik és vége.

Azelőtt a sztrichnines dögöt néha felszedték a kóbor czigányok. Baj is lett belőle, nemcsak egyszer. Most nem kell ilyen csalogató. Elég egy mogyorónagyságú kapszula; azt emberfia meg sem látja más, mint a ki tudja, hol van, hisz' maga tette oda. A ki véletlenül menne arra, legfeljebb széttaposná. Emberre tehát teljesen veszélytelen.

A nagy ragadozó ellenben pusztul tőle, a hogyan hull az őszi légy. A kultura még a méregben is halálos veszedelmök.

Fogynak, a míg csak egészen el nem fogynak.

A HAJÓÉPÍTŐ GYÁR TELEPÉN.

KINAIAK FIUMÉBAN.

Csaishun kinai császári herczeg vezetése alatt mintegy huszonöt tagu bizottság van most tanulmányuton Európában, hogy a Nyugat katonai és haditengerészeti intézményeit tanulmányozza. A kinai küldöttség Olaszországban végzett körutja után Velenczéből deczember utolsó napján Pólába látogatott el, a hol hadikikötőnk berendezését tekintette meg. Innen az *Erzherzog Friedrich* csatahajón Fiuméba jöttek a kinai vendégek, a honnan egy napi tartózkodás után Bécsbe folytatták utjukat.

A kinaiakat, minthogy uralkodóházhoz tartozó herczeg a vezetőjük, fejedelmi tiszteletadással fogadták. A tanulmányozó társaság egy napi fiumei látogatása alatt megtekintette a Danubius hajóépitőgyár telepét, a Whitehead féle torpedógyárat, a hol a tengeralatti lövegek lanszirozását is bemutatták nekik. Délben a magyar kormány vendégei voltak a kormányzói palotában, a hol tiszteletükre negyven teritékes ebédet adtak. Délután folyamán még a haditengerészeti akadémiát nézték meg s január 1-én este különvonattal Bécsbe utaztak, a hol a király külön kihallgatáson fogadta Csaishun herczeget és magasrangu kisérőit.

Az érdekes kinai vendégeknek sok nézője akadt Fiumében, a hol jellegzetes nemzeti viseletükkel, hosszú czopfjukkal keltették föl a kiváncsiak érdeklődését. Az érdeklődés központjában természetesen a fiatal Csaishun herczeg állott, a ki jómaga is diszes selyemruházatban jár, fején feszesen koponyájához simuló fekete selyem föveggel, a mely alól hosszan nyulik alá hátán fonatos hajzata. Fövegét a homloka felett mogyorónagyságu ragyogó gyémánt ékesiti, a mely igy már külsőleg is eléggé megkülönbözteti a többi méltóságoktól, a kiknek rangját a föveg tetejére varrt különböző szinü gombok jelzik.

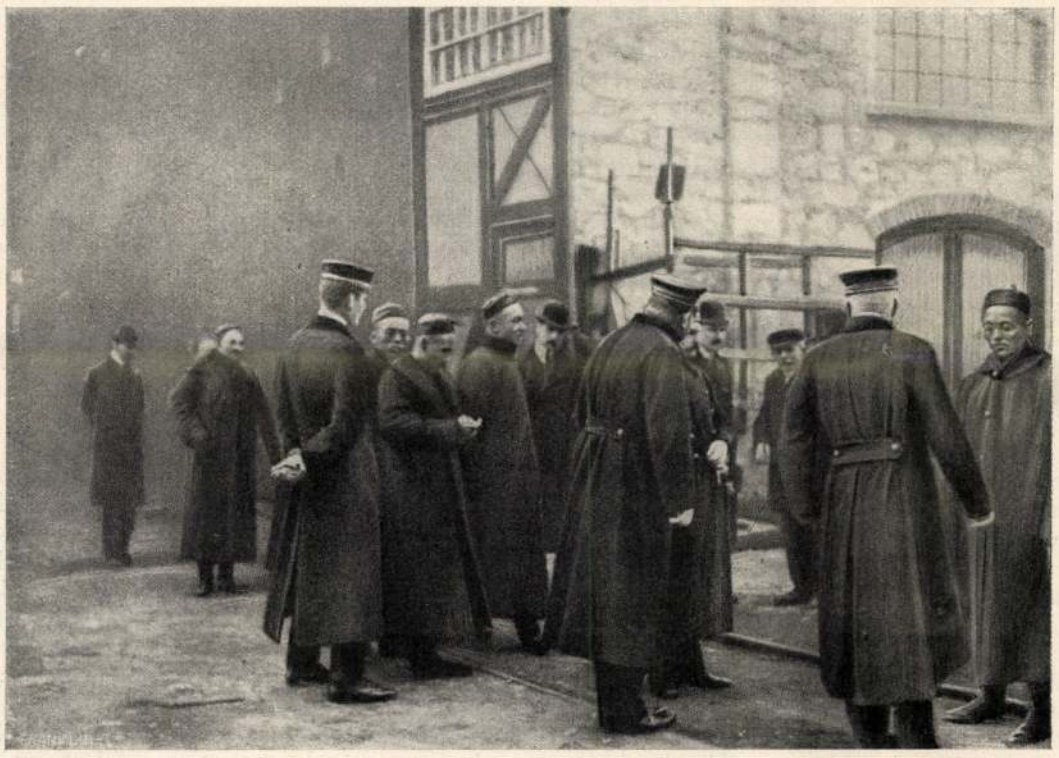

A DANUBIUS HAJÓÉPÍTŐ GYÁRBAN.

KINAI KÜLDÖTTSÉG FIUMÉBAN. — Harmath Károly fölvételei.

AZ ÉBREDÉS KORSZAKÁRÓL.

A szabadságharcz után Haynau és a hadi törvényszékek fékevesztett zsarnoksága, az akasztások, agyonlövések, bebörtönözések korszaka következett. A nemzet valódi vezetőinek, a Magyarország szabadságáért és alkotmányáért való küzdelemnek leghivatottabb vezérférfiai részint külföldön az emigráczióban voltak, részint vértanuhalált szenvedtek, részint börtönökben raboskodtak. A vezetők nélkül maradt nemzet nagy zömét a zsibbadtságnak egy neme szállotta meg. Az elnyomott nemzetek általános szokása szerint mindannyian csak a reménységgel, egy jobb jövő reményével biztatták egymást és magukat.

Hosszú tiz évig tartott ennek az alaktalan, mert jóformán minden reális alapot nélkülöző reménykedésnek a korszaka. Az ország katonailag volt megszállva, a hadi törvényszékek nem szüntek meg, csak szüneteltek, az ország kormányzását a bécsi osztrák kormány irányitotta és a Bach mindenható osztrák miniszter által szervezett, külföldről behozott és az országban is vállalkozott «Bach-huszárok» vezették a közigazgatást. Minden szabad szó felségsértés számba ment, minden egyesülés, minden testületi működés a legszigorúbban meg volt akadályozva. Ilyen viszonyok között a szervezkedésnek, a zsarnokság igája alól való megszabadulásra irányzott cselekvésnek minden módja lehetetlen volt és csak a külső politikai viszonyok alakulásából lehetett a helyzet megváltozását remélni.

Végre 50 év előtt, 1859-ben kitört az olasz háború. Az olasz- és franczia egyesült seregekkel szemben az osztrák hadügyi kormány belátta gyengeségét. Iparkodott a seregét növelni, különösen magyar önkénteseket szeretett volna nyerni. Megjelent és minden utcza sarkára ki volt ragasztva a magyar harczi dicsőséget emlegető proklamáczió, melyben most már nem Bach Sándor germán-nyelvén, hanem hizelgő magyar szavakkal «hivogatták, csalogatták» a magyar ifjúságot az újont alakitott két huszárezredbe. Ezzel egyidejüleg feltámadt egy rég nem látott intézmény. Pest és Buda utczáin megjelent a

KISBŐGŐS. — Kacziány Ödön rajza.

verbunk. Utczahosszant húzták a Rákóczi-indulót, ott tánczoltak a verbunkos huszárok, beszélt ám a verbunkos «tiszt úr» is magyarul, de csak a város söpredéke, az akkor is úgynevezett «csirkefogók» állottak be. Az egyetemi ifjúságot is erősen környékezték. Kilátásba helyezték, hogy az egyetemi hallgatókat azonnal hadnagynak nevezik ki az új huszárezredbe. De ilyet csak egyet kaptak. V. G. egyetemi polgár beállt, ki is nevezték huszárhadnagynak, hanem mikor cselekedetének nyomorúságos voltát felismerte, maga is visszariadt attól s azon a czímen, hogy a bevonulásra pisztolyát tisztogatja, ezt a fegyver-tisztogatást úgy igazította, hogy a pisztoly elsült és jobb kezét keresztüllőtte. Így azután ő is itthon maradt. Nem is volt képes az osztrák hadi kormány ezt a két új huszárezredet önkéntesekből kiállítani. Az egész országra kiterjedt verbunk a két huszárezred legénységének egy tizedrészét sem tudta összehozni s az új sorozásnál a jászkun ujonczokból szervezték a két ezredet.

Pedig a magyar fiatalságban nem hiányzott a harczi készség. Akkor a pesti egyetemnek mindössze csak 738 hallgatója volt, még pedig jogász: 471, orvosnövendék 183, bölcsészet hallgató: 20, gyógyszerész 64. És ez a 738 egyetemi polgár és az ország ifjúságának egész nagy tömege mind harczra készen állott, de nem az osztrák zsarnokság védelmére, hanem a magyar szabadság kiküzdésére.

Országos volt az öröm, midőn hire jött a magentai ütközetnek, a hol az osztrák sereg az első nevezetesebb vereséget szenvedte. Az után az események gyorsan fejlődtek. Jött az örömhir, hogy Lussin Picolo szigeten tizezer franczia katona partraszállt. Mindenki a tiz év óta táplált remények teljesülésének elkövetkezését hitte. Az egyetemi ifjúság és Pest összes ifjúsága harczrakészen várta a francziáknak Fiumébe való érkezését. Az egyetemi polgárok állandó összeköttetést tartottak fenn a kereskedősegédekkel és a kereskedelmi pályán levő ifjúsággal. Az Aranykéz-utczában, a «Hét választóhoz» czímezett kávéházban minden este összejövetelek voltak az egyetemi hallgatók és a kereskedősegédek között. Az iparososztály ifjúságával a Vidacs-gyár munkásai útján volt meg az összeköttetés és így Pest összes fegyverfogható ifjúsága oly egyértelmüen készen állt a cselekvésre, hogy a franczia sereg közeledésére még a legnagyobb kaszárnya, az «Új épület» elfoglalásának módja is meg volt állapitva. Az új épületnek a Széchenyi-tér felől való egész oldalán csak egy alacsony kőfala volt. Az ezen falhoz támaszkodó féltető alatt voltak az ágyúk és a lőszeres kocsik. Ezeket éjjelenként csak két tüzérkatona őrizte. Az volt a terv, hogy létrákon a falakra feljutva, onnan a rézsúntos féltetőn abba a mellékudvarba bejutva, a két őr lefegyverezésével mindenek előtt az ágyúkat és lőszereket foglaljuk el, az után az egyes pavillonokban meglepjük a kaszárnya alvó legénységét. Így volt kidolgozva a felkelés, Buda és Pest egész ifjúságának akczióba-lépése. Fegyverrel mindenki maga látta volna el magát. Puska, pisztoly, kard, mind alkalmasnak találtatott, — a kinek nem volt más fegyvere, azok részére a Vidacs-gyárban nagy mennyiségű meghegyezett, tehát ütésre is, szúrásra is alkalmas vasrudak voltak előkészítve. Akkor teljes meggyőződéssel hittünk ezen terv sikerében.

Az ifjúság vezérei voltak: Vezerle Zsigmond, Beniczky Emil, Kuliffay Ede, Domokos László, Kormos Béla, Thaly Kálmán és az akkor vele mindenütt együtt levő ifjú Nádasdy Ferencz. Jellemző, hogy ámbár ebbe a tervbe sokan, igen sokan be voltak avatva, a között a sok ember között sem akadt áruló. Akkor az egész ország ifjúságának csak az az egy vágya volt, hogy a gyülölt osztrák kormány zsarnoksága alól az ország megszabaduljon.

Csakhamar megjött a solferinói döntő ütközet hire. Az osztrák sereg le volt verve. Temérdek ember elesett. Mi jól tudtuk, hogy az elesettek között sokan vannak testvéreink, barátaink, magyar véreink, de nem az elesetteket sajnáltuk, hanem az osztrák sereg nagy vereségének örvendeztünk. Ekkor mindnyájan azt hittük, hogy már csak napok kérdése s elkövetkezik a mi népünkre is a cselekvés órája. Fiume felől vártuk a hirt. Vártuk, hogy a franczia sereg mikor lép partra Fiumében. Tudtuk, hogy az a sereg útközben mint a lavina, folyvást nőni fog. Azon a nagy vonalon fennakadás nélkül jöhetnek, ellentállásra nem fognak találni, az Budapestig egy nagy diadalút lesz. Örömmel vártuk hát azt az órát, midőn a mi cselekvésünkre is rákerül a sor és az általános mozgósitás folytán Budapesten maradt aránylag csekély számú helyőrségtől az ország fővárosát elfoglalhatjuk.

Ez a vágyódásunk, ez a reménységünk azonban váratlanul csakhamar rombadőlt. Másnap megjött a villafrancai császár-találkozás és a villafrancai kibékités híre. Ez a hir legszebb reményeinket törte össze. Mindnyájan úgy éreztük, mintha a kivivott győzelem babérait tépték volna le rólunk és mindnyájan fájlaltuk, hogy nem lehettünk a Magyarország szabadságáért megvivott küzdelemnek akár hősei, akár áldozatai. Egészen biztosra vettük, hogy most sikerülni fog Magyarországot az osztrák zsarnoki uralom alól felszabadítani s az ország alkotmányos szabadságának korszaka ismét be fog következni. A kibékités ezt a reményünket megsemmisitette és a lelkes várakozást a teljes lehangoltság és a III. Napoleon politikája iránt való ellenszenv, sőt gyülölet váltotta fel.

Az osztrák sereg nagy veresége azonban igen jól hatott arra, hogy a főváros- és általában az ország fiatalsága ne sülyedjen vissza a busongó tétlenségbe. Az október 1-én megnyilt új tanévre a pesti egyetem hallgatóinak száma tetemesen megszaporodott. Az előző vagyis 1858/9-iki iskolai évben csak 738 hallgatója volt az egyetemnek, már az 1859/60-iki iskolai évre 1193 hallgató iratkozott be. Ez a számbeli szaporodás nagy arányokban fokozta az egyetemi ifjúság cselekvési kedvét és cselekvési képességét. És sajátságos, hogy 50 év előtt az az 1193 egyetemi polgár képes volt a főváros összes lakosságának hangulatát irányitani és vezetni, most pedig a budapesti két egyetemnek összesen közel 9000 hallgatósága, tehát Magyarország tanuló-ifjúságának nagy zöme, az úgynevezett «jövő reményei» legfelebb egymás között rendeznek felekezeti torzsalkodásokat. Pedig akkor itt uralkodott Prottmann a dühös rendőrfőnök az ő sok rendőrjével és sok spiczlijével. Ijesztgette az egyetemi ifjúságot azzal, hogy a strafkompániába soroztatja, de az 50 év előtt volt egyetemi hallgatók ettől nem ijedtek meg. Az az 1193 egyetemi hallgató összetartott, nem volt közöttük vallási és nemzetiségi villongás. Tudták, érezték, hogy a szabadság és a szabadelvű irányzatok rászlója az az egyetlen szimbolum, mely az ifjúkor — egy ország ifjúsága cselekményeinek és aspiráczióinak irányát megszabja és a mely alatt minden ország ifjúságának összetartva, egy tömegben sorakoznia kell.

A nagy arányokban megszaporodott egyetemi ifjúság mindjárt az iskolai év elején megkezdette a cselekvést és az abszolut osztrák kormány legerősebb és legféltékenyebben őrzött

MU. 933.1.14.

Kacziány Ödön

— **(Nagy részvét mellett temették el Kacziány Ödön festőművészt.)** *Kacziány* Ödönt, a 80 éves korában, hosszas betegség után elhunyt kiváló magyar festőművészt nagy részvét mellett temették el pénteken délután a Kerepesi-uti temetőben. A temetésen a gyászoló családon kivül megjelent *Tihamér* Lajos miniszteri tanácsos, a kultuszminisztérium és a Képzőművészeti Tanács, *Neuschloss-Knüssli* Kornél a Képzőművészeti Egyesület, *Paur* Géza főtitkár és *Pipics* Zoltán dr. titkár a Képzőművészeti Társulat, *Rubovich* Márk a Nemzeti Szalon, *Róna* Miklós a KUT-Művészegyesület képviseletében, továbbá ott voltak *Petrovics* Elek, a Szépmüvészeti Muzeum főigazgatója, *Márton* Ferenc, *Kukán* Géza, *Komáromi Katz* Endre, *Lux* Kálmán, *Kampis* János, *Gergely* Imre, *Thomas* Antal és még sokan mások, művészeti és társadalmi kiválóságaink közül. A temetési szertartást a *Munkácsy-lepellel letakart koporsónál Sebestyén* Andor kelenföldi ref. lelkész végezte, akinek gyászbeszéde után a *Képzőművészeti Társulat* és a *Magyar Képzőművészeti Egyesület* nevében *Neuschloss-Knüssli* Kornél mondott megható emlékbeszédet. A budapesti református gimnázium volt növendékei szövetségének és a magyar müvészeti irók szövetsége képviseletében ifj. *Gonda* Béla beszélt. A beszédek elhangzása után a főváros által adományozott diszsirhelyen hantolták el *Kacziány* Ödön földi maradványait. — *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter a müvész özvegyéhez meleghangu részvéttáviratot intézett.

M.933.T.14.

Kacziány Ödön

* **Eltemették Kacziány Ödönt.** A nyolcvan éves korában elhunyt kiváló magyar festőművészt, *Kacziány* Ödönt, pénteken koradélután temették el a Kerepesi-ut melletti temetőben. A temetésen a gyászoló családon kivül megjelent *Tihamér* Lajos a kultuszminisztérium és a *Képzőművészeti Tanács, Neuschloss-Knüssli* Kornél a *Képzőművészeti Egyesület, Paur* Géza főtitkár és *Pipics* Zoltán dr. a *Képzőművészeti Társulat, Rubovich* Márk a *Nemzeti Szalon, Róna* Miklós a *KUT-Művészegyesület* képviseletében, továbbá ott voltak *Petrovics* Elek főigazgató *Márton* Ferenc, *Kukán* Géza, *Komáromi-Katz* Endre, *Lux* Kálmán, *Kampis* János, *Gergely* Imre, *Thomas* Antal és még *sokan mások művészeti és társadalmi kiválóságaink közül.* A temetési szertartást *Kacziány* Ödön *Munkácsy*-lepellel letakart koporsójánál *Sebestyén* Andor, kelenföldi református lelkész végezte, kinek gyászbeszéde után a *Képzőművészeti Társulat* és a *Magyar Képzőművészeti Egyesület* nevében *Neuschloss-Knüssli* Kornél mondott emlékbeszédet a ravatalnál. Majd a budapesti református gimnázium volt növendékei nevében ifjabb *Gonda* Béla iró bucsuztatta a magyar festészet nagy halottját. A gyászbeszédek elhangzása után kivitték a fekete érckoporsót, a melyet rengeteg koszoru boritott a ravatalon — a négylovas gyászhintóra és megindult a menet a főváros által adományozott diszsirhelyhez, ahová elhantolták *Kacziány* Ödön földi maradványait.

Magyarság 1933. 8.

Kac

ARSÁG

933 január 8-i számához. (2.)

1/. MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Barabás ajánlólevelével kereste fel München ben Wagner Sándor királyi tanárt.
A másik magyar piktor, Szinyei-Merse Pál volt a Piloty -iskolában. /Roppantul érdekes szines vásznakon dolgozott Sz.M.P. a természet utáni vázlatai markáns ellentétben állottak a többi tanitvány munkáival./

I.

Kacziány Ödön: München a Piloty-korszakban. Emlékezések a mult századból.
Müvészet.1912. 401-407.1.

5/.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

1870 okt.havában utazott Bécsbe./A direktortól kezdve minden tanárnak állatnevet adtak a növendékek, kik a legteljesebb szabadságot élvezték, vándoroltak egyik tanár modelljétől a másikhoz/. K. leirja a bécsi müv.növ. életét, pénzügyi furfangjait humorosan.

Kovács Mihály kitünö arcképfestönk ajánlásával meglátogatta a nussdorfi vámnál fekvö lakályában Amerlinget, Bécsnek félszázad óta ismert legnagyobb arcképfestöjét.

Kacziány Ödön: II. Bécsi Növendékek élete a Kmüv.ak.-án. Emlékezések a mult századból. Müvészet. 1912. 4o1-4o7.l.

3/. MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Három magyar: Ébner, Réthy /mindkettő ekkor már két éve volt Münchenben/ és Kacziány egy kis kompozició-osztályt alkottak a Pilety -iskolán belül. Strhuber tanár által feladott bibliai tárgyat vázolva, ki komolyan vette a dolgot s megmagyrázta, h. bibliai tárgyat nem lehet genre-szerüen felfogni.

I.
Kacziány Ödön: München a Pilety-korszakban.
Emlékezések a mult századból.
Müvészet. 1912. 401-407.l.

2/.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Szinyei emlitette,h. Dósa Géza- Wágner tanitvány szintén Münchenben van.-Schwind Kaulbach mellett legnagyobb rajzoló müvésze Münchennek./
Dósa a legszivesebben felajánlotta segitségét K.Ö.-nek. -
1869-ben nyilt meg a II.nagy nemzk. mükiállitás a müncheni Glaspalastban.

I.

Kacziány Ödön: München a Pilety-korszakban.
Emlékezések a mult századból.
Müvészet.1912. 401-407.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Kacziány Adrienne irta levelét Münchenböl, h. nagynevü édesatyja többszáz festményböl álló hagyatékát, melynek értéke meghaladja a százezer pengöt, - Szeged városának, ill. a szegedi muzeumnak adományozza.

Szeg kapta Kacziány Ödön hagyatékát. Szeged. aug.18.

8 Órai Ujság. aug.20.1939. 9.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

a Vas.Ujs.régi munkatársa müvészeti vonalon,elő-
fizetést hirdet "A régi müvészvilágból" c. köny-
vére, emlékeit irta meg gyermekkoráról, a régi Pa
Pestről, müncheni tanulóéveiről, 1870-i háborut
közvetlen megelözö időben. páridi idejéről, Mun-
kácsyról,Zichy Mihályról,stb.

Irodalom és Müvészet. - Kacziány Ödön.
Vas. Ujs. 1919.66.évf.4.sz. 45-6.l.

4/.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Strőhuberen kivül Dósa Gézának szokta megmutatni minden elkészült dolgát./Dósa 1870-ben öngyilkos lett, alig 26 éves korában, s ezzel nagy veszteség érte a magyar müvészetet. /

Kacziány Ödön: München a Piloty-korszakban.
Emlékezések a mult századból.
Müvészet. 1912. 401-407.1.

6/.

MDK

Kacziány Ödön, festön.

Amerling érdeklödött a magyar ill.budapesti ismerösökröl. Csodálkozva kérdezte, hát még él Barabás? /Késöbb megemlitette Barabásnak Kacziány ezt, ki felvilágositotta, h. Amerling 1804-ben született, holott ö, Barabás M. 1810-ben, s igy mégis csak ö az"öcsémuram".

Kacziány Ödön: II. Bécs. Növendékek élete a Képz. Emlékezések a mult századból. müv.akadémián. Müvészet. 1912. 401-407.l.

1/.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

"A müterem a maga csendes mivoltában tulajdonképpen a küzdelem tere...Alkotó művész t.k. az, kinek van saját gondolata,ötlete érzése. ó. Nem a technikai v. a nyers anyaggal való küzdelem fáradtságát értjük elsősorban.Bármilyen nehézségekkel járjon az alkotás, a müvön ennek nem szabad meglátszani"...stb.stb.

Kacziány Ödön: Jegyzetek a müvészi alkotás folyamatáról.

Müvészet.1912. 278-281.l.

2/.

Kacziány Ödön, festöm.

Tárgy és érzület dolgában két részre osztható működése: eleinte mint arckép- és életkép-festö szerepelt, hallgatva a korra amely szivesen vette a humoros genre-t."Parszt házaspár az orvosnál" 1879. -Vita longa,ars brevis, 1885. és ehhez hasonlók. Működése második szakában, különösen róma mai tartózkodása után egész sorozatokat festett misztikus tárgyu képekből.

Kacziány Ödön.

Magyar Müvészet. 1933. 32.1.

Kacziány Ödön, festőm. MDK

a "Studio" a legelőkelőbb angol müvészeti szaklapok egyike.
Jó reprodukcióban mutatja be: "Zárda romok" és "Vizió nagypéntek hajnalán" c.két müvét K.Ö.-nek. Többek közt irja: K.Ö. egy hatalmas temperamentumu müvész,ideges, élénk, erös képzelőtehetséggel, melyen azonban teljesen uralkodik.

Angol kritika magyar festőkről.
Vas.Ujs. 1899. 282.l.

2/. MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Vannak tehetségek, kik csakugyan müvésznek születtek. Viszont nagy nevekre bukkanunk a mütörténetben, akik épp ugy lehettek volna más pályán is számottevők. ... Az egyén morális és akaratereje, fegyelmezettsége a tehetség mellett is fontos szerepet játszik. /Egy szobrász, ki vásott képé, Messalinát inkább tud alkotni../. stb, stb

Kacziány Ödön: Jegyzetek a müvészi alkotás folyamatáról.

Müvészet. 1912. 278-281.l.

7/.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.
1852-1933

Még a 90-es években Olaszországban tanulmányozta a régi mestereket, főkép Róma hatott reá, ahol műtermet kapott vatikáni követségünknél a Palazzo Veneziában. Visszatérve sokat dolgozott Budapesten, ahol több dijat nyert s hat képe a Szépm. Muzeumba került. -Illusztrációkat is rajzolt, mint müvészeti iró is szerepelt.

Magyar Művészet. 1933. 32.1.

Kacziány Ödön.

3/.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

A bécsi és müncheni akadémiákon, a párisi Ecole des Beaux Arts-on tanult s csak esztendők multán tért haza. Zentán, Cegléden és Szegeden mint egyszerü rajztanár működött és közben ápolta müvészetét. Ekkor születtek meg nagy népszerüségnek örvendő humoros életképei.

+ Kacziány Ödön.

Művész-Élet. 1933. II. 2.sz. 16.l.

5/. MDK

Kacziány Ödön, festöm.
1852-1933

1870

1869-ben a müncheni akadémián kezd tanulni.187
öszén beiratkozott a bécsi akadémiára, s egy é
letelte után ott végzi önkéntesi évét. 1873-ban
megint a müncheni akadémián töltött egy évet s
1874 öszén végre elérte vágyát:Párisba utazhatott.
Egy évet töltött ott Gerôme korrekturája mellett
Kacziány Ödön.

Magyar Müvészet. 1933. 32.1.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.
1852-1933

1875-ben hazajött, arckép -festéssel foglalkozott. Csakhamar rajztanári állást vállalt, elöbb 1876-Zentán, majd-1877- Cegléden s -1880-90 - Szegeden. E helyeken sokat festett s egyben rendszeresen kiállitott Budapesten. 1890-ben nyugdijaztatását kérte s a fövárosban telepedett le.

Kacziány Ödön.
Magyar Müvészet. 1933. 32.1.

MDK

Kacziány Ödön

A Nemzeti Szalon jubiláris kiállitásán a Nemes Marcel által figurális müre adományozott 5oo koronás dijat nyerte "Leselkedő" c. olajfestményével

Müvészet 1910. 45.1.

3/. MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Egy pozitiv, száraz kedélyü ember sohasem fog sejtelmes, titokzatos hangulatokkal s az ezekből fakadó témákkal boldogulni./Ehhez K.Ö.-nek kellett lenni!/

Szélmalom. Rajz. Repr. 278.l.

Kacziány Ödön: Jegyzetek a müvészi alkotás folyamatáról.
Müvészet.1912. 278-281.l.

4/. Kacziány Ödön, festőm. MDK

Később, mint filozofiai elgondolásu, vallásos-tárgyu festő vált ismertté. Teljesen egyéni művészetének legfőbb jellemzője az a kifejező erő mely szuggesztiven áradt minden nagy kompozíciójából. -Témaköre később még jobban elmélyült s a halálról festett megrendítő hangulatokat.

* Kacziány Ödön.
Művész-Élet. 1933. II. 2.sz. 16.l.

3/.

MDK

Kacziány Ödön, festöm.

Kiállitásán rendkivüli környezetbe kerülünk, Viharvert tengerek, szirtek, egy boszorkányvár, kiklopszok kastélyrendszere, a csontváz-lovag kaszafegyverével. Tiz ilyen kép egymásmellett: egy emberek nálküli világot kapunk. Efféle témákat visz vásznára K.Ö.
E viziónak régtölfogca elismert mestere ö.

Lyka Károly: Müvészeti Krónika. 296-98.l.
Nemzeti Szalon-Kacziány Ödön kiállitása.
Uj Idők.1906.XII. 39.sz.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Münchenben Strähubernél, Wagnernél, Seitz-nél, azután Párisban Geromenál folytatta intenzivebben tanulmányait. - 1876-ban állitotta ki első képét a bp.-i Mücs.-ban.

A Mücs. tavaszi tárlatának pályanyertes művésze
Művészet. 1908. 201.1.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Festett rossz időkben még cégtáblát is, illusztrált, grafikai művekkel foglalkozott, sőt rajztanár is volt. Az élet nem bánt vele kegyesen, de szivós akarattal kifogott rajta. Rendületlenül bizott müvészeti meggyőződésében, kevés festőnk vallhatja a maga stilusát olyan függetlennek mint ő, de kevesen szenvedték meg ezt a függetlenséget annyira, mint ő.

A Mücs. tavaszi tárlatának pályanyertes müvészei. Müvészet.1908. 2o1.l.

MDK

Kacziány Ödön, festőm.

Négy dijat tüzött ki a Képzöm.Társ. a Mücs. 1908.tavaszi tárlatán szereplö müvészek számára.

A 4ooo koronás társ.dijat.K.Ö.nyerte.

Dijnyertes müvének reprodukciója e füzetben.

A Mücs. tav.tárlatának pályanyertes müvészei. Müvészet. 1908. 2o1.l.

3/.

MDK

Kaczián Ödön, festőm.

1898-ban kapta a bp. Mücs.-ban első kitüntetését, a Wahrmann Mór -féle 300 ft.-os dijat. "Vizió nagypéntek hajnalán" c. festményére. Festett arcképet, oltárképet, dekorativ faldiszt.

A Mücs. tavaszi tárlatának pályanyertes müvészei Müvészet.1908. 201.l.

A Magyarság galériája

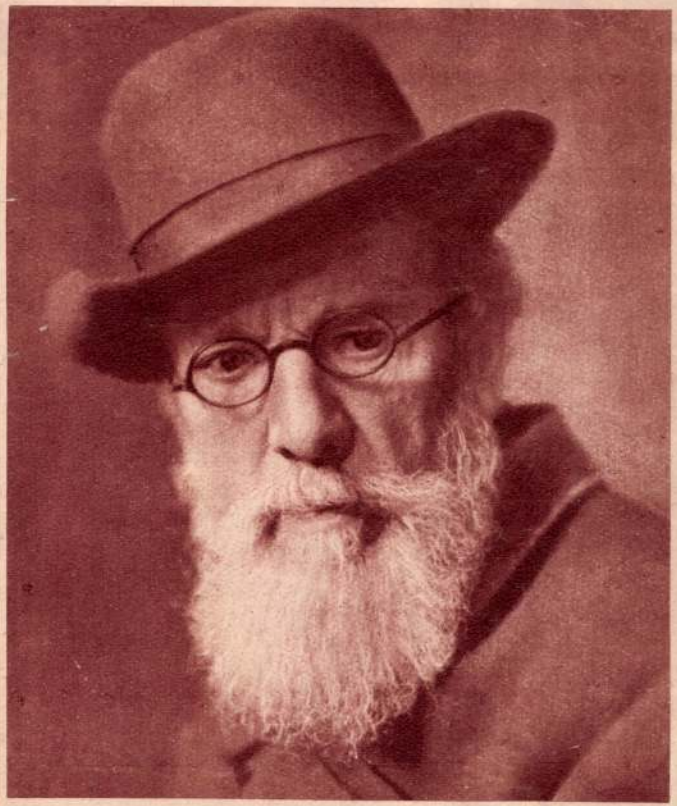

Kacziány Ödön.

KACZIÁNY ÖDÖN

A 80 éves mester válogatott alkotásaiból legutóbbi őszi tárlatán rendezett nagysikerű gyűjteményes kiállitást a Műcsarnok. Ez a kiállitás az ujabb generáció számára mint felfedezés hatott, amely ezt az érdekes művészegyéniséget nem ismerhette eléggé. Kacziány Ödön filozófiai elemekkel átszőtt, mély művészetében a költői elgondolás és a festői kifejezés hatásosan egészíti ki egymást, erős cáfolata gyanánt annak a felfogásnak, amely a tartalmi elemet érdemén alul bitálja a művészetben. A holdas éjszakák s a tűz látomásai, a Halál sokféle megjelenitése legközelállóbb tárgykőre, amelyen ugyan a mulandóság gondolata vonul végig, de mindig a keresztény hitnek az emberi sorstól vallott kiengesztelő tanitása értelmében. Ez a világnézeti alapokon nyugvó piktura körvonalozza Kacziány Ödön művészetét és biztositja számára helyet a művészet történetében. (P. Z.).

...RSÁG

...január 8-i számához. (2.)

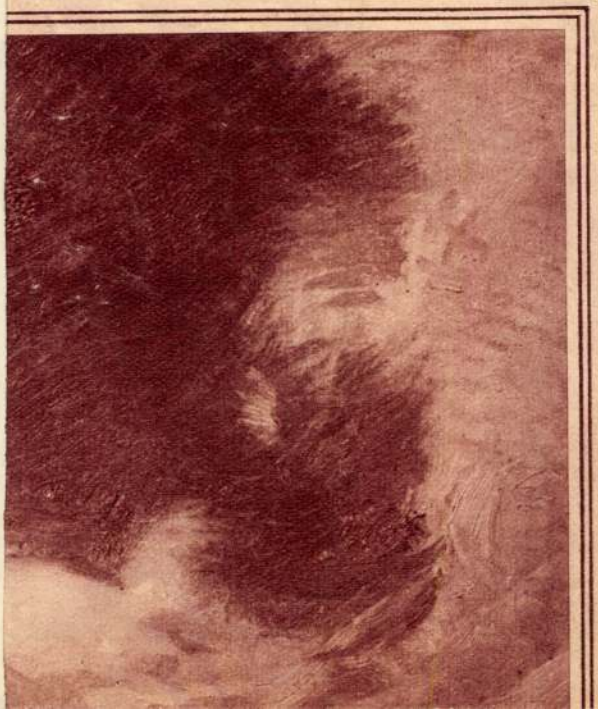

Kacziány Ödön

A Keleti pályaudvar falfestményeinek renoválása. A Keleti pályaudvar kilenc falképe, Than és Lotz művei, hatalmas allegórikus kompoziciók, sokat szenvedtek a pályaudvar tisztátalan levegőjétől. Ez év julius és augusztus havában

Ki

Kacziány Ödön a magyar államvasút megbízásából végezte a nagy és kitünően sikerült munkát. Teljesen megtisztítva s a falsalétrom által elpusztított hiányzó részeket (az elhalt mesterek szellemében) kiegészítve e képek ismét ékességét képezik az indulási csarnoknak. E számban közölt fényképünk bemutatja a restaurálási munka menetét.

Uj Idők 1912 -
XVIII. 52. sz.

Kacziány Ödön

K.

KACZIÁNY ÖDÖN: MADONNA A GONDOLÁN

Kultúra 1927. őszi Szám

KOSZKOL JENŐ: A PÁLOSOK RÉGI PESTI KÖNYVTÁRA

a.

jus 3 között nem tudták kiosztani a
k május 3-május 10. között osszák
ryaiktól s begyüjtés után azonnal
lbar.

ványaikat egészen az év végéig min-
hozta be még a boritékot s tüzzenek
boritékokat be kell hozni. A templom-
a behozott boritékokat.

egpróbáljuk megállapitani, hogy egy-
gyüjtöttek.

rmekeket, hogy ki, mimódon gyüjtött
ják be és küldjék be az esperesnek.
feldolgozhatja.

en fáradozásért

atyafiui szeretettel:

l-én

S z a b ó I m r e s.k.

esperes

Fordits!

Kaczianyi Ödön

Basch Gyula: Krisztus feltámasztja Jairus leányát.

Kacziány Ödön : Szívügyek.

Lyka : Téli tárlat
1900 – 1.

kis faluban. A mit ez idén kiállított, majdnem mind Dömös hangulatait mutatja be. Ilyen képeket látva, megerősödünk abban a meggyőződésünkben, hogy a magyar akcentus csak akkor lesz úrrá a művészetünkben, ha a festők és szobrászok felkeresik az intim Magyarországot, egygyé lesznek a vidék karakteres népével észjárás és érzés dolgában. Lám, az a magyar ember, a ki ősi nyugodalmával szántja a rögöt — mint Ujváry képén látjuk — s az a magyar gazdapár, a mely Kernstock egyik képének tárgya, sokkalta jobb kulcs a magyarság megértéséhez, mint sok néprajzi kép. Ezt felfedezték a festők és talán most jutottak az igazi elemükbe. Mintha az egész kiállításon ez volna a vezető törekvés. Mintha egyszerre szabaddá lettek volna általa. Olyan hévvel, olyan fiatalosan, kötetlen kézzel húzzák végig ecsetjüket vásznaikon, mintha türelmetlenül sietnének e vonzó cél felé. A természet közvetlen fuvallata őszszakálú művészekből is ifjú temperamentumot formál. Az első terem két öreg ura finom szenzációképességben, intenziv érzéseiben vetekedik a legfiatalabbakkal. Meg kell nézni hosszasan Mednyánszky hét képét és Szinyei-Merse Pál műveit: világos, hogy a festőt nem az évek öregítik. Mind a két művész nagyon jellemző tapasztalatokra tekinthet vissza, Szinyei Merse pályafutása pedig valóságos tragikumot rejt magában.

A mikor ő először kiállított a magyar fővárosban, úgy fogadták, mint valami szentségtörőt. Képei távol állottak az akadémikus nyárspolgárstílustól: tehát agyon lőnek csapva a hivatalos kritika által. Persze, Szinyei-Merse már akkor ott tartott, a hova most legjobbjaink törekednek. Az a néhány kis kép forradalmat jelentett s a forradalom csak a talentumos embereknek kedves, a filiszter csak veszthet általa. Így történt, hogy Szinyeit lehurrogták színészi páthoszszal. Őt, a kit fiatal korában a hasonló célra törekvő Böcklinnel hasonlítgattak össze Olaszországban s azt mondták rá, hogy a kettő közül a magyar a fontosabb és erősebb. Talán túlheves volt akkor a fiatal művészben a gentry-vér: az ilyen plebejusok számára nem dolgozott többé. Hazament gazdálkodni s hirét sem hallották többé. Két-három esztendeje, hogy ismét látjuk a képeit nyilvános tár-

Kacziány Ödön : Szívügyek.

kis faluban. A mit ez idén kiállított, majdnem mind Dömös hangulatait mutatja be. Ilyen képeket látva, megerősödünk abban a meggyőződésünkben, hogy a magyar akcentus csak akkor lesz úrrá a művészetünkben, ha a festők és szobrászok felkeresik az intim Magyarországot, egygyé lesznek a vidék karakteres népével észjárás és érzés dolgában. Lám, az a magyar ember, a ki ősi nyugodalmával szántja a rögöt — mint Ujváry képén látjuk — s az a magyar gazdapár, a mely Kernstock egyik képének tárgya, sokkalta jobb kulcs a magyarság megértéséhez, mint sok néprajzi kép. Ezt felfedezték a festők és talán most jutottak az igazi elemükbe. Mintha az egész kiállításon ez volna a vezető törekvés. Mintha egyszerre szabaddá lettek volna általa. Olyan hévvel, olyan fiatalosan, kötetlen kézzel húzzák végig ecsetjüket vásznaikon, mintha türelmetlenül sietnének e vonzó cél felé. A természet közvetlen fuvallata őszszakálú művészekből is ifjú temperamentumot formál. Az első terem két öreg ura finom szenzációképességben, intenziv érzéseiben vetekedik a legfiatalabbakkal. Meg kell nézni hosszasan Mednyánszky hét képét és Szinyei-Merse Pál műveit: világos, hogy a festőt nem az évek öregítik. Mind a két művész nagyon jellemző tapasztalatokra tekinthet vissza, Szinyei Merse pályafutása pedig valóságos tragikumot rejt magában.

A mikor ő először kiállított a magyar fővárosban, úgy fogadták, mint valami szentségtörőt. Képei távol állottak az akadémikus nyárspolgárstílustól: tehát agyon lőnek csapva a hivatalos kritika által. Persze, Szinyei-Merse már akkor ott tartott, a hova most legjobbjaink törekednek. Az a néhány kis kép forradalmat jelentett s a forradalom csak a talentumos embereknek kedves, a filiszter csak veszthet általa. Így történt, hogy Szinyeit lehurrogták színészi páthoszszal. Őt, a kit fiatal korában a hasonló célra törekvő Böcklinnel hasonlítgattak össze Olaszországban s azt mondták rá, hogy a kettő közül a magyar a fontosabb és erősebb. Talán túlheves volt akkor a fiatal művészben a gentry-vér: az ilyen plebejusok számára nem dolgozott többé. Hazament gazdálkodni s hirét sem hallották többé. Két-három esztendeje, hogy ismét látjuk a képeit nyilvános tár-

Lyka K. Téli tárlat 1900–1901
Budapest, 1901.

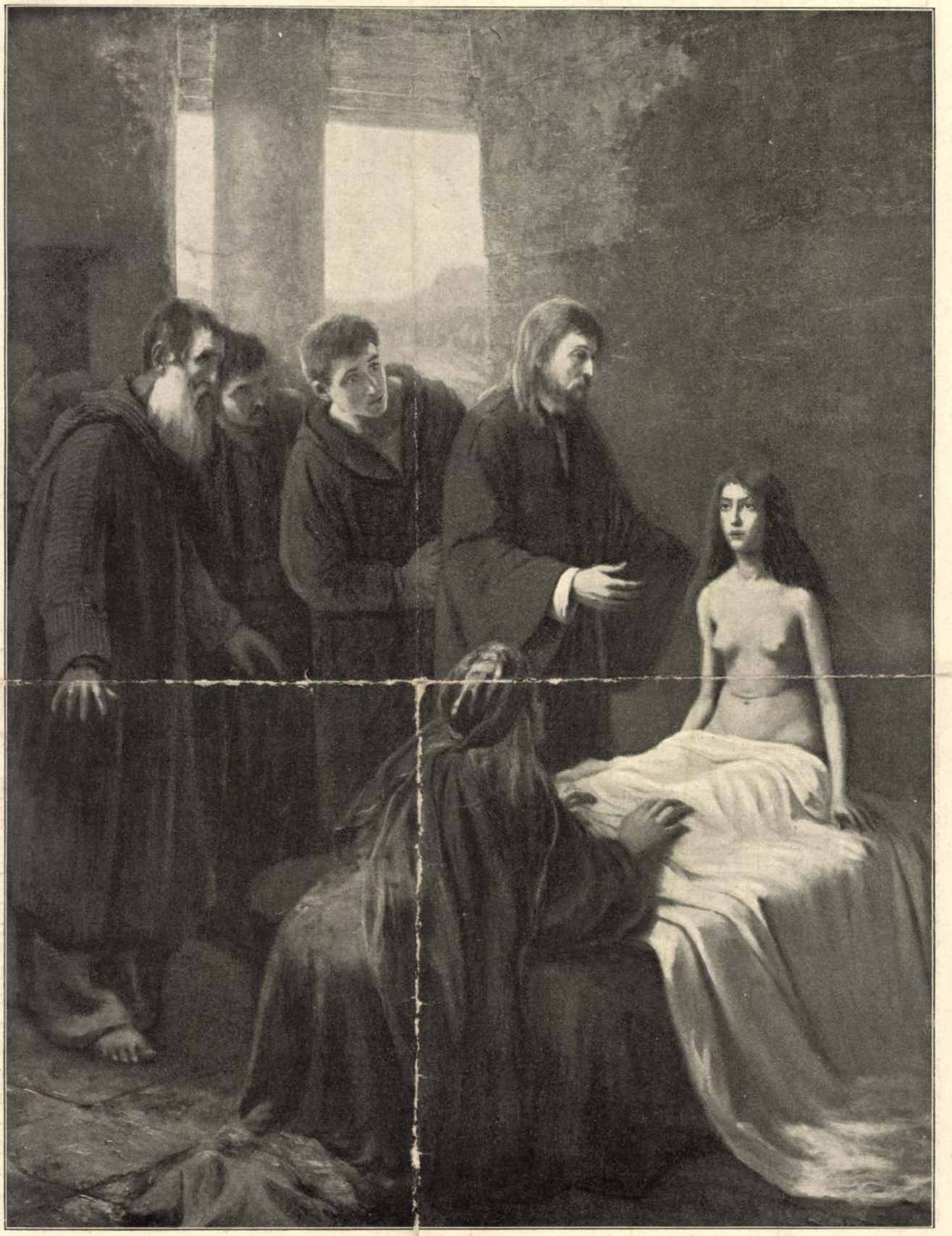

Basch Gyula : Krisztus feltámasztja Jairus leányát.

250. Kacziány Ödön: Szívügyek.

45. Mihalik Dániel: Borulás.

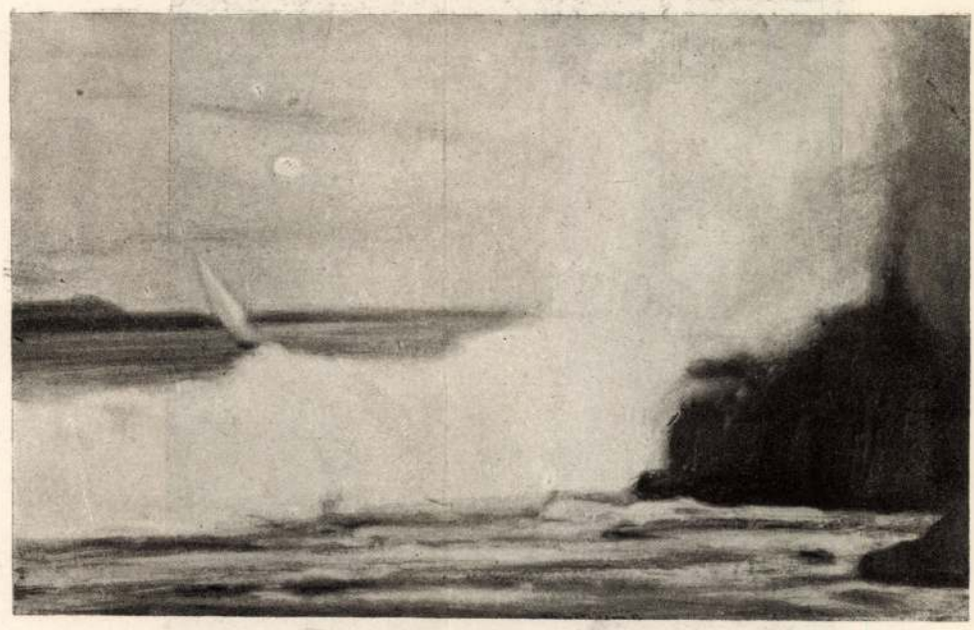

KACZIÁNY ÖDÖN — TAJTÉKZÓ HULLÁM

karaktereket tanulmányozott és állított ki Vastagh Géza, Pilch Dezső, Heyer Artur és Fáyl Frigyes. Nagyszámú csendélet tarkítja az alakos festményeknek ezt a sorát, valamennyi kizárólag a virág színpompáját, gyöngéd formáit, gazdag költészetét választotta tárgyul. E virágcsendéletek szerzői Molnár Z. János, Edvi Illésné Karádi Etel, Kolbenhayer Ferenc László, Páldy Zoltán, Brand-Krieghammer Olga, Komáromi-Kacz Endréné és Dolányi Ida. A virágfestéstől a szélesre fogott tájhoz való átmenetet ad néhány színes kert-kép, Neogrády Antal és Lápossy Hegedűs Géza művei. De a szorosan vett tájképekben sincs e teremben hiány. Tavaszi hangulatot láttunk Horváth Bélától, nyárit Pörge Gergelytől és Clauder Margittól, az őszről Markó Ernő ad képet, téli motivumot dolgozott fel Fáyl Frigyes, Páris Erzsi, Vass Elemér, Rubovics Márk, a tengert Déry Béla, a vásár eleven képét Pörge Gergely. Építészeti motivumokkal gazdagított tájképet Szigeti Jenő, Kató Kálmán, Markó Ernő, Benjámin Hermann küldött. Az e teremben látható interieur-képek szerzői Edvi Illés Jenő, Bruck Hermina és Szontagh Tibor.

Csatakép nyitja meg a negyedik terem műtárgyainak sorát: Juszkó Béla műve. Hozzá a csöndes, polgári élet számos genreja csatlakozik, amelyek sorában ott láttuk Garzó Bertalan, Náray Aurél, Spányik Kornél, Dabasi Kovács Gyula, Gyurkovits Ferenc, Klimó István és Litkei Antal egy-egy festményét. Ha még ide soroljuk Mérész Gyulának egy aktját s Náray Aurélnak egy vallásos tárgyú festményét, továbbá Vasné Knapp Anna, Bottka Miklós, Geiger Richard és André Rezső arckép s tanulmányfő-műveit, kimerítettük ama képeket, amelyeknek tárgya az ember. Állatkép is csak kettő van itt: Vastagh Géza és Heyer Artur művei. A többi festmény csupa tájkép és csendélet.

Az első kategóriába tartozik Kézdi Kovács Lászlónak egy tavaszi tájat ábrázoló műve. Nyári motivumokat dolgozott fel Nagy Lázár, Zórád Géza, Gerster Károly, Madarász Gyula, Túry Gyula, Sárdy Brutus és Kató Kálmán. Őszi hangulat csak egy van: Kézdi Kovács Elemértől. Téli képek Stepanek Ernő, Mousson I. Tivadar, Horváth Béla, Gy. Sándor József műhelyéből kerültek ki. A tengert választotta Kacziány Ödön motivum gyanánt, a kertet Negrády Antal, ház és utcakép Degen Árpádné, Nádler Róbert, Ritter Gyula, Csabai Uy Géza ecsetjéből került ki. Egy interieurt láttunk Kó-

Művészet 1918

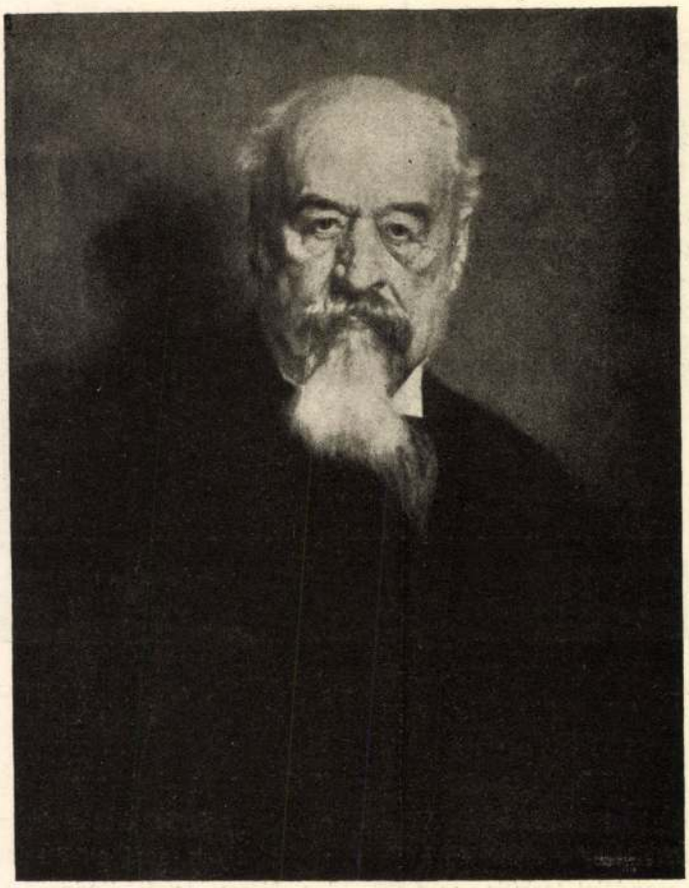

KARLOVSZKI BERTALAN

DR. ZÓLYOMI WÁGNER CÉZA
A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
VOLT IGAZGATÓJA

sos vonatkozásút csak egyet láttunk itt, ennek szerzője Jámbor Lajos. Minden egyéb kép a szabad természet vagy interieurök vagy csendélet-arrangementek köréből került ki. Van egy fantasztikus mesekép is, Kacziány Ödöntől. Ezzel szemben a realitást képviseli egy sor csendélet, még pedig sokféle tárgyú. Porcellánt festett Szuhanek Oszkár és Molnár Z. János, virágot Csapó Jenő, Bányai Oszkár és gr. Lázár Árpádné, hegedüt Nagy Ernő. Ehhez a műfajhoz csatlakozik az interieur-kép, e fajból csak egy van itt, Koszkol Jenőtől. A többi mű motivuma a szabad természetből való. Egy kép bizonyos értelemben architektonikus jellegű: Izay fatemplom-képe. Erdő-mező, felhő és víz változatos hangulatait kaptuk a szorosan vett tájfestőktől. A nyár színeit látjuk viszont Pilch Dezső, Kiss Kálmán, Tipary Dezső és Edvi Illés Aladár festményein, az ősz hervadását Dayka Antal, Kézdi Kovács László és Lovaghy Dénes képein, a tél fehérjét Edvi Illés Ödön művén.

A harmadik termet jellemzi az arcképek, tanulmányfejek s hasonló képek feltünően nagy száma. Ily műveket állított ki Voracsek János, Csermely János, Rauscher Juliska, Sz. Friedman Margit, Englerth Emil, Endrey Sándor, Pogány Lajos, Merész Gyula, Mihály István, Senyei József, Kende Géza, Csik Jolán, Gaál Ferenc és Halász Ferenc. Szoros értelemben vett test-tanulmány csak egy van: Rottmann Mozárt egyik műve, amely félaktot mutat. Valamivel kevesebb az életkép, ezt a műfajt képviseli Mihálovits Miklós, Kunffy Lajos, Lakos Alfréd, Litkei Antal, Szenes Fülöp, Béli Vörös Ernő, Kallós Árpád egy-egy festménye. Állat-

Kacziány Ödön

Kacziány Ödön sikere Veneziában. Irta Malonyay Dezső. Budapesti Hirlap, junius 18.

1914

Die Kunstausstellung in Venedig. Irta Edmund Kacziány. Neues Pester Journal, május 31.

1914

(Művészet 1914. 467. l.)

ston Emil: Az Astoria-szálló egyik szalónja... 404
ston Emil: Az Astoria-szálló lépcsőháza... ... 405
Markó Károly: Olasz táj 406
Délszaki táj aratókkal 407
va Celesztin: Lóvásár 408
i József: A munka... 409
i Jenő: Arcképtanulmány 410
Munka egy hamburgi gyárban 411
ós Ede: Tanulmányfej 412
tordai református egyház fejedelmi kincsei:
. fejedelem asszony abrosza 413
imzés a fejedelem asszony abroszán... 414
VII. századbeli himzés 414
imzés a fejedelemasszony fátyolkendőjén ... 414
fejedelemasszony himzései 415
z I. Rákóczi György és neje Lorántffy Zsu-
sánna által készíttetett szent edények... 416
Pál: Levente 417
Béla: A művész felesége 418
Barnabás: Erzsébet királyné Deák Ferenc
vatalánál 419
n Ferenc: Jóska öcsém 420
József: Festők... 421
r Móric: Tanulmány 422
Ernő: Búcsu 423
of Aranka: Regruta 424
Károly: Majmok 425
iny Ödön: Holdas éj 426
l Kornél: A bánat 428

MDK

Kacziány Ödön

Lyka: Tájképek és emberképek. Uj Idők, 1899.

V. 32.sz. 706-7 l.

Kacziány Ödön, festőm,
sz. 1852.

pályája első felében Szolnokon is járt és ott zsánerképeket festett. Jelentősége azonban főképen képzeleti világából vett álomképek festésében rejlik.

Dr. Lázár Béla: Magyar művészek Szolnokon. Szolnok a művészetben. Emlékkönyv/ifj. Gonda Béla/ a 25 éves jub. emlékére. 1927. szept. 19.-24.1.

Uraciány Ödön

A művész és társai Szolnokra
jártak realis természetű tájképe-
ket, az alföldi parasztság életét
és szokásait festeri.

Brestyánszky Ilona: Művésztelep a Tisza partján
Nők Lapja, 1978. március 25 - 16. lap.

MDK

Kacziány Odön, festöm.

önálló gyüjt. kiáll. keretében mutatkozott be, 1906.

A Nemz. Szal. 400-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

Kacziány Ödön

"A Nemzeti Szalon kiállitása" cimmel Margitay Ernő a résztvevők közül felsorol tizenhat művészt, s ismerteti egy-egy művüket: Mednyánszky László, Horthy Béla, Kacziány Ödön, Boem Ritta, Magyar Mannheimer Gusztáv, Márk Lajos, Pentelei Molnár János, Góth, Markó Wellmann Róbert, Garay Akos, Hadl Rikárd, Szinyei-Merse Pál, Rippl-Rónai József, Fényes Adolf.

Kacziány Ödön: "Holdas est az Adrián" és "Cherso szigete" c. képeit nagyra értékeli a kritika, dicséri a holdfény visszatükröződését a vizen és Cherso szigetének előbukkanó körvonalait a vizből. Nagyszerü alkotásnak tartja mindkét képet.
ÉLET, Bp. 1909. juni. 6. I.évf. 23.sz.751-752. lap.

Kacziány Ödön
festő

M.D.K.

Az 1900-ban kiadott nagy Petőfi albumhoz készített illusztrációkat, valamint az 1907-ben kiadott diszkiadáshoz is.

P. Brestyánszky Ilona: Szárcves az Athenaeum
Művészet, 1969. február – 14 kep.

M.D.K.

Kacziány Ödön

Lázár Béla: "Tavaszi tárlatról" szóló cikkében irja a müvészről: "csak eszmei szépségideált keres: lelkében álmok hullámzanak.. viziószerü látományok izgatják.." majd hosszan elemzi az egyes alkotásokat, kiemelve azokból egy-egy mozzanatot.

Magyar Salon, Bp. 1900. május
321-344. lap

M.D.K.

Kacziány Ödön

A vár égését festette meg. "van tüz a tüzében, van szenvedelem és démoni erő...a kármin pirostól a biborig benne van minden.." -irja Lázár Béla Téli tárlat c. cikkének "A tüz" c. fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1903. nove. hó. 4o. kötet 273-281. lap

M.D.K.

Kacziány Ödön

"Sfinx"-e olyan, mint a skótok szinszimfoniája, moll, adagio, allegro, csupa ábránd, szertefoszló, ködös, formához nem tapadó, misztikus, csak érezni lehet, de szavakba foglalni nem."-irja a müről Lázár Béla: "Téli tárlat" c. cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

FELTÁMADÁS. — Kacziány Ödön festménye.

A HÉTRŐL.

Fehér lobogó alatt. Magyar mágnásasszonyok kurzusra járnak a mentő-egyesülethez és ott a maguk elhatározásából az orvosi mesterségbe vágó dolgokat tanulnak. Megtanulják szerencsétlenségeknél, baleseteknél az első segély-nyujtás tudományát. Az első ilyen kurzus első része, mint a lapok jelentik, most ért véget. Gyakorlati jelentőségét ennek az új ideának nem akarjuk túlozni. Nem valószinű, hogy ezek a kurzusok, ha még oly népesek és még oly eredményesek lesznek is, a derék mentők föladatának körét, munkájuknak mennyiségét csak a legkisebb mértékben is befolyásolhatnák. Ha valakit elüt a villamos, ha marólugot iszik egy szerelmes kis varró leány, ha levetette magát valaki a harmadik emeletről, bizonyára ezentul is mindig a mentőkhöz fognak az emberek telefonálni és nem a legközelebbi mágnás-palotába. A főrangú hölgyek bizonyára nem is azért tartják ezt a kurzust, hogy konkurrenciát csináljanak a derék mentőknek. De ha ilyen eredményt nem várhatunk is ezektől a kurzusoktól, ha, a mi megteremtette őket, semmi más se lenne, mint a nagy *ráérés*, a gondolatuk, maga az idea akkor is tiszteletre késztően karakterisztikus. Mert egy fölfogás, egy lelki áramlat szólal meg benne és a mit mond, igen nobilis, igen humánus: a szenvedés enyhítésének, a szenvedő ember segítésének vágya. Hogy ez a gondolat megteremhessen, gyökeret verhessen, hivekre akadhasson: ennek a vágynak, ennek az akaratnak, ennek a készségnek már ott kellett lennie a lelkekben. És ez a tanuságtétel az egész dolognak legnagyobb értéke; a mit lekicsinyelni igazán nincs okunk. A női lélek mindig meg volt áldva a nemesség minden

elemével, de nem minden idő kedvezett neki, hogy a maga méltó virágait teremje. A ráérés perczeinek gondolata és érzése nem mindig a szenvedőkön való segítés vágyaé volt. Ez a legönkéntesebb mentő-kurzus tiszteletreméltó szimptomája a lelkek elmélyedésének, ha gyakorlati jelentősége kérdéses is, az bizonyos, hogy gondolata, erkölcse nemes és megérdemli, hogy kalapot emeljünk előtte.

*

A búfelejtő város. Az egyik ember, ha nagy csapások érték, ha sok a baja, ha földhöz vágódott az élettel való keserves birkózásban: leveti a selyembélésű kabátját, zubbonyt huz és kemény energiával újra munkához lát, hogy a mi elveszett, újra visszaszerezze. Okul a multon, tanulsággá érlelődik benne minden kiállott viszontagság emléke és azon van, hogy a tanulságnak minél eredményesebben használ vegye. A másik ember, ha hasonló helyzetbe jut, ha örvénylik körülötte a bajok és gondok áradata — félrevágja a kalapját, pezsgőt bontat és nekilát, hogy — mindent elfelejtsen. Ez a mi gyönyörű fővárosunk, Budapest, tele van gonddal, bajjal, az életnek egyre növekedő, szakadó terheivel. A minapában megirták róla, hogy palotáit nem is téglából, hanem kifizetetlen számlák, váltók, kötelezvények papirtömegeiből épitették és a mellett olyan drágaság dúl a falai között, mint egy ostromlott várban, a melyet évek óta körülkerítve tart az ellenség. Csak úgy zúg a panasz a hideg levegőben; de csodálatosképen mennél hangosabb a panasz lármája ebben a szép városban, annál hangosabb a — vidámságé is. Soha ez a város olyan mulatós nem volt, mint mostanában. Egyik szórakozó hely a másik után nő ki az aszfaltból: a smokingos publikumnak cabaret, a zubbonyosnak mozgófényképes szinház, kenyérre is kevés a garas és a rendőrség mégis minden héten egész csomó kávést fülel le, mert a zöld asztalos szobában féktelen irammal száguldoz a bankó. A miből nyilvánvaló, hogy Budapest népe a bajokkal való megbirkozásnak ama *második* módszerét választotta. Azt mondja, hogy: felejtsük el! A mi mindenesetre kényelmesebb és mulatságosabb módja az elintézésnek. És attól se kell félni, hogy a mulatság nem lesz tartós, mert — a baj nem fogy el, sőt ilyen kezelés mellett egyre gyarapodik, lesz tehát mindig miért — szórakozni.

*

Két intézmény. A minapában két lárma nélkül működő, de a legigazabban kulturális intézmény adott érdemes alkalmat arra, hogy róluk megemlékezés történjék. Az egyik alkalom az Uránia tudományterjesztő társaság közgyűlése volt, a másik az Iparművészeti Társaság csöndesen megült jubileuma. Vannak hatások, a melyeknek a nagyság vagy suly szerint való megmérésére, megállapítására eszközeink nincsenek: eredményük jelenségszerűen nyilatkozik meg előttünk. Határozottan állíthatjuk azonban, ha statisztikai adatokkal nem argumentálhatunk is, hogy ez a két intézmény igen nagy, szinte korszakos hatással volt első sorban a főváros, de közvetve az egész ország társadalmára. Czéljának ideális közelségébe munkája eredményében, hatásában még egyik se jutott, de többet ért el mind a kettő, semhogy a pesszimizmusnak akkora jogosultsága lenne már ma is, mint volt még csak évekkel is ezelőtt. A tudomány ma még nem mondható valami nagyon népszerűnek: de tudomány és népszerűség immár nem állanak se oly távol egymástól, se oly mereven egymással szemben, mint csak rövid idővel ezelőtt. A mióta a tudomány a művészet kivánatos, vonzó formáit öltötte magára: lényegében is kivánatosabb, kedvesebb lett a lelkeknek. És a két intézmény munkája gyönyörű bizonyságát adja az igazán kulturális törekvések belső rokonságának, nemes harmóniájának. Az egyik a művészet formáinak segedelmével teszi szükségletté a tudást: a másik a szükségest diszitve föl vele, teszi szükségletté a művészetet. A ki a tudásunkat gyarapítja, fejleszti az izlésünket is és a ki az izlésünket fejleszti, egyben a nemesebb tudás, a nemesebb hozzáértés iránt való fogékonyságunkat is műveli. Minden bölcsen vezetett megismerés egyenletesen fejleszti, gazdagítja elménket és lelkünket, értelmünket és fogékonyságunkat. A tudomány is szép, a szép, az igazán szép megértése is tudás. Ez a két intéz-

NESBIT EVELINA (THAW HARRYNÉ).

mény párhuzamos utakon egy czél felé halad: a tudománynak és a művészi szépnek szeretetét vive hajlékainkba. Útjára és föladatához szerencsét kivánunk mind a kettőnek.

*

Nesbit Evelina. Huszonkét esztendős, de úgy irják, nem látszik többnek tizenhétnél. A haja hullámos, a szeme kék, a tekintete és a hangja egy gyermeké. Tisztább és fehérebb homlokra, mint a Nesbit Evelináé, nem lehetne helyezni az ártatlanság koszorúját. Mikor életéről beszélt, sokszor kicsordult a könny a szeméből és mikor Evelina sirt, sirt vele a közönség legnagyobb része is. És ez az angyalmodell tett a pokolnak akkora szolgálatot, mint egy pár ördög. Gyilkossá lett miatta egy férfi és halottá egy másik. Ez már a sírban, amaz az élő halottak temetőjében: a téboly-dában. Mert ez a Nesbit Evelina a milliomos *Thaw* Harry felesége, a ki miatt a férje gyilkosa lett egy másik milliomosnak, *White* Róbertnek. A Nesbit Evelina megtiport leánybecsületét torolta meg rajta. Heteken át ült a vádlottak padján Harry Thaw, a míg elvitték onnan az őrültek házába és heteken át ott ült mögötte Evelina: az ő bűne és mentsége, leghatalmasabb védője. Könnyek között hirdette, hogy az ő férje bűnös nem lehet, a véres tettre, a melyet elkövetett, ráterítette az ő szerencsétlenségének, romlásának, a megölt ember gonoszságának élővé tett emlékezetét és nem szünt meg erősítgetni, hogy a mi történt, az jogos védekezés volt és igazságos megtorlás. Egész Amerika, sőt az egész világ figyelme ott volt a nagy pörön: a bíróság pedig latolgatott, vizsgált, seregszámra hallgatta ki a tanukat, mig végre abba a kellemes helyzetbe jutott, hogy a gyilkosságba esett milliomos bünéről vagy ártatlanságáról nem kellett se igent, se nemet mondania. Helyette az orvos itélt, kimondván, hogy Harry Thaw egy szegény, bomlott agyú ember, a ki tetteiért felelősségre nem vonható. Se nem ártatlan, se nem bűnös, hanem — beteg. Nesbit Evelina pedig nem tudhatja: örüljön-e, hogy boldogtalan férje igy megmenekült talán a hóhértól, vagy sírjon-e szomorú menekvésén. Nem feleség és nem özvegy: bizonyos csak az, hogy a szerencsétlen, szép teremtés a tragikum gyermeke, ez fogja fehér kezét és vezeti olyan úton, a mely vérrel és könnyel van megöntözve.

FÖLTÁMADÁS.

— Goethe «Faust»-jából.

(Faust a méreg-kelyhet ajkához emeli. Harangzúgás és ének hallatszik.)

Angyalok kara:

Krisztus föltámada! Kit gyötrelemmel
Örülj, te ember, Sujt e lét tenger
Öröklött bánata.

Faust.

Mily mély zsongás, mily tiszta hang
Ébreszt föl és innom nem enged?
Te tompa kongású harang
Föltámadás napját jelented?
S te kar, azt zenged-é az égrül,
Mit hajdanán új szövetségül
Sír éje fölött angyal zengett!

Nők kara:

Balzsam-szerekkel Lágy patyolatba
Bekenegettük, Göngyöltük őt bé,
Gyöngéd kezekkel Ah de itt Krisztust
Sírjába tettük. Nem leljük többé.

Angyalok kara:

Krisztus föltámada! Kit sok bús óra,
Üdv mind a jóra, Földi nagy próba
Hasztalan támada!

Faust:

Hatalmas s szelid égi dallamok,
A porba hozzám mért hatoltatok?
Ott csengjetek, hol lágyabb szív dobog!
— Hallom a hírt, de már hitem oda!
A hit legszebb szülöttje a csoda.
Ah ama körbe vágyódni se mernék,
A honnan jő e bűvös üzenet.
S mégis e hang mint gyermekkori emlék
Életre szólít vissza engemet. —
Hej, egykor szombat komoly csendjén
Csókkal ihletett meg az égbolt.
Harangszó áhítattal csengvén,
Imádkoznom mily édes kéj volt.
Megfejthetetlen titkos vágyam
Ki a szabadba űzött engem
S fürödve égető könnyárban,
Egy új világ támadt szivemben.
Gyermek-játékhoz szólított az ének,
Élvezni üdvét tavasz ünnepének. —
Most végső komoly léptem megakasztja
A gyermekhit s emlékezés tavassza.
Oh zengj tovább, zengj égi dalok húrja.
Könnyem fakad, a földé vagyok újra.

Tanitványok kara:

Kit kéz elhantolt Ah, de mi itt lenn
Örök halálra, Vergődünk gondban.
Halhatatlan volt, Jöttöd ohajtjuk
Magasba szálla. Szomjú lélekkel,
Alkot mint Isten Sírva siratjuk
Fönn a fényhonban, Üdvödet, mester!

Angyalok kara:

Krisztus fölszálla Nyujts vigaszt, enyhet
Égi hazába. Száz védtelennek.
Te is óh tépjed Hirdesd a mennyet
Szét köteléked! E földi nemnek
Segítsd, ki szenved, S meglásd, a mester
Ápold, ki senyved, Néked jelen meg.

Fordította: *Palágyi Lajos.*

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

MÁSODIK RÉSZ.

IX.

Félesztendő múlva.

A hosszú hónapok, nehéz folyással bár és a várakozástól gyötrelmesen, de mégis elmúltak. Nyár van Görgényen ismét, zöldíti Isten újra a regényes völgyet s forró julius hinti káprázatát a Fejedelemasszony tündérkertjére. A természet a régi maradt, közönyösen, szinte könyörtelenül pompázik tovább, csak az Ember változott itt meg. Nagyon elült a vigadók nesze, néma a kastély tája, szinte aggodalmasan hallgat a csend körülötte. Pedig itt a nagyságos uraság, hisz a Fejedelemasszony zászlaja leng a felső vár Harcsafark bástyáján. Csakhogy többé nem parádés darabantok strázsálják, hanem veszedelemre készült, komoly hunyadi katonák a virrasztók odafent. Serényen figyelnek a tatárok keletje, a törökök délje s a németek napnyugotja iránt. Ugyan mitől félné-

Kacziány Ödön

Kacziány Ödön : Vizió nagypéntek hajnalán.

Vas. Ujs. 1898. 277. 1.

terjed,
látszik
tt be-
paripa
örög a

ár Pál
kalap-
s élje-
arcza
. Édes

tták.
erűség
magát
b per-

, hogy

agyob-
komor
bizott-

ató kö-
s rikol-

Rákó Miklós az alispán,

Karácsony másodnapján
Járták együtt az elsőt,
K. Nagy Lidi, meg a Bedő gyerek . . .
A fiúk kiáltozták,
Tánczközben a hogy szokták:
Hogy valakit ma ej, haj, megverek!
— Csak egy gondolkozott felőle,
Joó Sándor, a lány régi szeretője.

Másodszor vizkeresztkor
Járták együtt sokáig,
K. Nagy Lidi meg a Bedő gyerek . . .
A fiúk kiáltozták,
Tánczközben a hogy szokták:
Hogy valakit ma ej, haj, megverek!
— Csak egy volt bizonyos felőle,
Joó Sándor, a lány régi szeretője.

S estendet a gyertyákat
Alig hogy meggyujtották,
Hamarosan ki is aludtanak . . .
Mégis a birószágnál,
A nagy kihallgatásnál,
Verekedő másnap alig akadt.
— Csak egy lépett önként előre:
Joó Sándor, a lány régi szeretője!

A «Könyves Kalman» jogosításával.

Kacziány Ödön: Utazás a Balaton körül.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

és egy rajzzal van képviselve. Mindkét műve a nagy költőt s roppant tudású és mély érzésű nagy művészt jellegzetesen tolmácsolja.

A fölfogás ereje, mélysége s az impresszió közvetlensége kelt bámulatot *Breitner* képein (utczai és kikötői jelenetek Amsterdamból), míg *Neuhuys*-nál a formai s tónusbeli virtuóz bevégzettség mutatja a nagy mestert.

Jan van Essen érczes, tüzes, mély szineivel s az előadás nagy mesteri nyugalmával imponál (Pulyka és tájkép), *Witsen* (Kanális Amsterdamban) a bevégzettség tökélye mellett a megjelenés közvetlenségével bilincseli le a nézőt. *Bosboom* vízfestményei valósággal drága-

— «Hamislelkű nép, gonosz tolvajok,
Szátokból dohány füstje kavarog.
Dohányos vigyázz! nyakad szegheted.
Mért fujsz az égre bűzös felleget?
S boszantod véle Allahot magát,
Ki nem állhatja füstötök szagát!
Oröktől fogva él az Úr, noha —
Szájában pipa nem volt még soha!...

Nagypipás balga! míg tart életed,
Dohányod tészen csúffá tégedet.
Avagy nem szégyen? dicsőség talán
Czégérül függni gyaur szatócs falán?...

— «Ördög fajzatja, tolvaj a neved!
Hazugúl töltöd hitvány életed'.
Tudd meg, bizony pokolba visz utad.
Kutya léssz ott, mely egymásra ugat
És éh-kínjában egymást falja fel...
Ki volt a tolvaj?» —

Senki sem felel.

— «Hamislelkű nép, kárhozatba méssz!
A sok lopottal ott semmit sem érsz.
Hetvenhét ördög elfog, megragad,
Síró szemedből véres könny fakad,
Ezernyi bűnöd azzal siratod.
Forgács volt hasznod, hegy bűnbánatod.
De bánatoddal már ott mitsem érsz.
Piszkos arczodra Machmad rá se néz.
Pokolba lódít égő szekeren.
Tolvaj számára nincsen kegyelem!» —

Elhallgat Makdúm, vizsgálódva áll,
Mint esti fényben bús jegenyeszál.
Férfi közelg most, paripát vezet:
— «Itt van az a ló, visszaviheted.» —

A költő elment, szétoszolt a nép,
Egy napra meg volt hatva szörnyükép.

Másnap fölszedték az elszórt pipát
S ellopták újra a szép paripát.

Zempléni Árpád.

TALÁLKOZÁS.

Ősz van, hideg van, nyirkos ködben áznak
Holttestei a hullott leveleknek,
A ködben járók eltévednek
És összebújnak, a kik fáznak.

Vigyázzunk, mi ketten ködben jártunk,
Ki tudja, mi a találkozásunk?
És a kik azért ölelnek, mert fáznak,

47. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, NOVEMBER 22.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

NEMZETKÖZI TÁRLAT A MŰCSARNOKBAN.

Hollandusok, belgák, a híres Zügel (müncheni állatfestő) gyűjteményes kiállítása adják az idegen anyagot az idei téli tárlaton a magyaroké mellett. Fénypontja e kiállításnak föltétlenül a hollandi gyűjtemény, mely négy évtizedre visszamenőleg nagy gonddal és körültekintéssel van egybeválogatva.

Hollandia királynője a gyűjtők élén lekötelező szivességgel bocsátotta a tárlat rendelkezésére gyűjteményének egyik gyöngyét, a ján, gazdagították értékesnél-értékesebb darabokkal a tárlatot.

A régi nagy hollandi mesterek méltó utódai mutatják be e gyűjteményben hatalmas, egységes nemzeti művészetük termékeit. Hollandia földje, levegője, tengere, emberei oly megkapóan s annyi igazsággal lépnek elénk, hogy egyszerre hatalmukba kerítik érzésünket s a benyomás révén e szép, gazdag és viruló kis országban képzeljük magunkat.

S mindezt a nagy és nemesen egyszerű művészi felfogás s a keresetlen és közvetlen a rangú, az egy Angliát kivéve, Európa egyetlen országában sem található.

Milyen kiváló élvezetet nyújt a műértőnek megállni *Israels*, az ecset poétája, *Bölcső* képe előtt, vagy *Maris* Jakab hatalmas vásznát (Dortrechti templom) szemlélni, mely nagy, gomolygó felhőivel egy erőteljes symphoniaként hat érzésünkre.

A Maris-testvérek hárma közül (Jakab, Vilmos, Mátyás) ma már csak Mátyás van életben. Őt tartják Hollandia egyik legnagyobb

Erdélyi Mór: Kacziány Ödön festőművész (kb. 1900)

Haár Ferenc: Gyöngyhalász (1962)

Kálmán Zsuzsa: Öreg

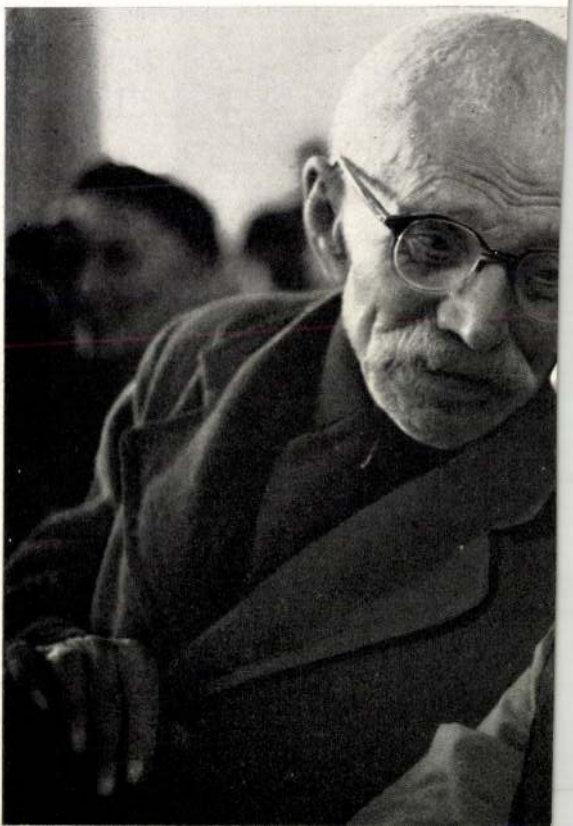

MD 4

Kacziány Ödön festő

1893-ban már nem volt Szegeden. Tanítványa volt Tóth-Molnár Ferenc, Zombory Lajos, Polczner Jenő. Vásznaiból számosat őriz a szegedi múzeum. A festés mellett írt is; többek között egy, Tölgyessy Artur életművét méltató cikket.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.

Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3. l.

MDK

Lacriány Ödön festő

1852-1933. 1880-ban került Szegedre a helyi főreáliskola rajztanáraként. Emellett az ottani városi színháznál dolgozott, valószínűleg díszletfestői minőségben; ezért félhavonta 25 forintot kapott.
Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.
Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3.l.

M.D.K.

Kacziány Ödön, festő

„mellékfoglalkozásból való állandó kritikai munkatárssá a Magyar Szemlénél..."

Perneczky Géza: Tiz esztendő a magyar képzőmüvészeti kritika hőskorából

Müvészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf. 3.sz.

179 old.

MDK

Kacziány Ödön festő

Esetenként egyéni tárlatokat rendezett. 1891-ben a szegedi műgyűjtőcsaládok képeiből kiállítást rendezett a Tisza-szálló nagytermében. A tárlatot Lóczi Mór nyitotta meg.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.
Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3. l.

KACZIÁNY ÖDÖN,festő

Munkácsynak tudomására jutott,hogy Kacziány Ödön,erdélyi származásu szegedi festő a székelyekről rajzokat tanulmányokat készitett.Kérte Kacziányt,hogy ezeket engedje át a Honfoglalás c.képéhez.Kérte a Muzeumban levő kengyelvasak,zablák rajzát is.Kacziány még szegedi alsóvárosi parasztokról is készitett vázlatokat,ezeket is elküldte Munkácsynak. 206.old

SZELESI ZOLTÁN: Munkácsy Honfoglalása Szegeden
205.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

M.D.K.

Kacziány Ödön, festő

a hivatásos kritikusok mellett, a „Művészet" hasábjain maga is szerepelt „szerény-igényű" írásaival.

Perneczky Géza: Tiz esztendő a magyar képzőművészeti kritika hőskorából

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV, évf. 3.sz.

182 old.

Szegedi U.N. 933. I. 12.

— **Meghalt Kacziány Ödön.** Budapestről jelentik: Kacziány Ödön, a neves festőművész kedden este féltíz órakor 81 éves korában meghalt. Kacziány Budapesten született, ahonnét Szegedre került. Mint szegedi rajztanár tünt fel először festményeivel. Később visszatért a fővárosba, ahol ötven esztendeig dolgozott. Különösen misztikus tárgyú képeivel keltett feltűnést. Legutóbb ötvenéves művészi jubileuma alkalmával az Őszi Tárlaton, a Műcsarnokban állított ki nagyobb gyüjteményt; több mint hatvan képpel szerepelt. Mintegy harminc képét a Szépművészeti Múzeum őrzi. Németország nagyobb városaiban, Berlinben, Münchenben, Karlsruheban szintén számos vászna van az elhunyt művésznek, úgy állami, mint magángyüjteményekben. Temetése pénteken délután négy órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházából a székesfőváros által adományozott díszsírhelyre.

Kacziány Ödön

Szegedi U.N.
933 I. 12

Kacziány Ödön
festőművész

— **Kacziány Ödön külföldi kiállításai.** Kacziány Ödön, az ismert festőművész, Németországban magántulajdonban lévő képeiből *Nürnbergben*, a Weiss-képszalonban kisebb gyüjteményt állitott ki. A Nürnberg-Further Morgenpresse irja ez alkalommal: „A Weiss-féle képszalonnak is van magyar hete. Kisebb gyüjteménye Kacziány Ödön festőművész-tanárnak van itt (König Strasse) kiállitva. Egy előkelő német művészeti szakközlöny (Christliche Kunst) ismertetéséből, ezen művészről, vesszük a következőket: Kacziány festményei Münchenben, Hannoverben, Londonban, Velencében és Rómában voltak kiállitva, ahol feltünést keltettek érdekes árny- és fényhatásaikkal s a mester élénk képzelőtehetsége révén, mely teljesen önálló és eredeti egyéniségnek mutatja be.

Pesti Hirlap
1929 III. 12

Kacziány Ödön

dd. 1932. X. 30.

A MŰCSARNOK ŐSZI TÁRLATA

A Műcsarnok tárlatának hősei ezúttal: Tizian, Rembrandt és Velasquez, akik *Balló* Ede remekbe készült, élethű és mégis oly nagyvonalúan kezelt másolatával egyszerűen agyonütik a Műcsarnok »modern« gárdáját, virágesendéleteinek minden festőietlen tarkaságával, női arcképeinek minden mondain kecsbájával együtt. Amíg az új magyar művészet hivatott vezére másutt nyitja meg rég várt gyűjteményes kiállítását, addig a Képzőművészeti Társulat egyetlen komoly valeurt nem tud felmutatni tárlatán: ehelyett azzal a gesztussal, amivel egy elszegényedett őrgróf mutogatja vendégei előtt őseinek tollassisakú arcképeit, retrospektív anyaggal igyekszik a jelen sivár értékei közé érdekességet oltani. Köszönet érte, hogy bemutatta *Kacziány* Ödönnek, a magyar művészet soha eléggé nem méltatott nesztorának gazdag kollekcióját.

A nyolcvanéves ünnepelt, aki először honosította meg nálunk a tárgyilagos naturalizmus helyett a szuggesztív kifejezés új hangjait, ezzel talán közelebb fog jutni az őt megillető történeti helyhez. *Árkay* Aladár, a legnagyobb magyar templomépítő emlékének egy másik fon-

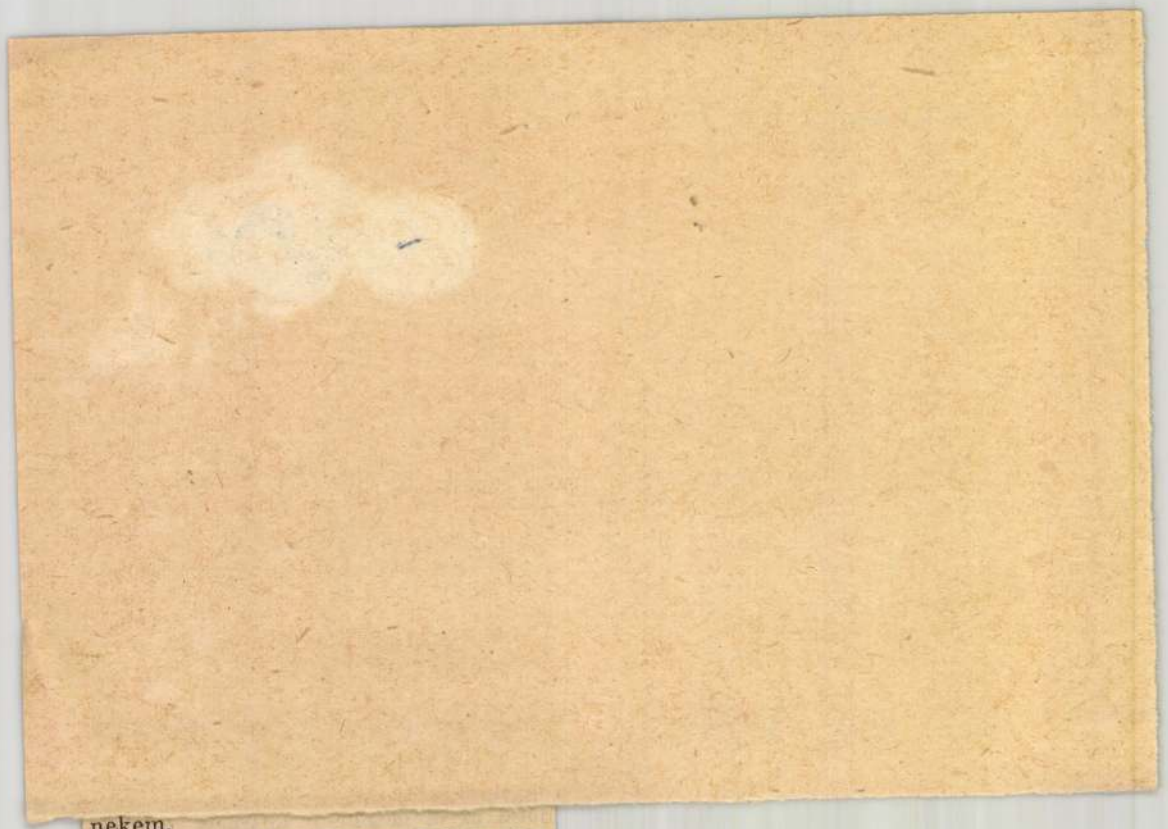

nekem.

— Maga tehát *féléven belül négy*

* **Kacziány Ödön művészi hagyatéka.** 1933 januárjában halt el a nagy festő, aki a titokzatosnak világát oly finoman tudta a vásznán megjeleníteni, akár egy alföldi tájon, mikor egy pásztortüz lángja a sötét éjszakába bevilágit, akár a tengeri tájak képein, hol a hold szefiden tükröző fénye mellett ring a vizhullámon a titokzatos. A tüz fényének sokfokozatu skálája éppugy festőjének vallja, mint a hold fénye s e fény mellett elterülő csendes tájak puha árnyékaikkal, a félhomály csendjében hallgató interieureök, az örök titoknak: a halálnak képei s a Megváltó szenvedéseinek egyes mozzanatai. Mind e képek uralkodó hangulata a melankólia s a kivitelben mindig megvan a finomság. Kevéssel a művész halála előtt volt a Mücsarnokban utolsó kollektiv kiállitása, amely bőségével rávallott a rendkivül munkás, müvészi életre. A nehéz anyagi viszonyok miatt a néhai müvész leányának külföldre kell költözni s elutazása előtt mütermi kiállitást rendez atyja hagyatékából. Ott vannak a nagy faliképektől le egészen a legkisebb arányu tájképekig a hagyaték darabjai. Megtekinthetők kedden, csütörtökön és vasárnap délelőtt 11 órától délután 5 óráig a Verpeléti-ut 15. V. emeleti müteremben.

Magyarság 1937. III. 13.

Kacziány Ödön

— Nagy részvét mellett temették el Kacziány Ödön festőművészt. A nyolcvanéves korában, hosszas betegség után elhúnyt kiváló magyar festőművészt, *Kacziány* Ödönt pénteken kora délután temették el nagy részvét mellett a kerepesiúti temetőben. A temetési szertartást Kacziány Ödön Munkácsy-lepellel letakart koporsójánál *Sebestyén* Andor, kelenföldi református lelkész végezte, kinek gyászbeszéde után *Neuschloss-Knüssli* Kornél mondott emlékbeszédet a ravatalnál. A budapesti református gimnázium volt növendékei szövetségének és a magyar művészeti írók képviseletében ifj. *Gonda* Béla beszélt. A gyászbeszédek elhangzása után kivitték Kacziány Ödön fekete érckoporsóját — melyet rengeteg koszorú borított — a négylovas gyászhintóra és megindult a menet a főváros által adományozott díszsírhelyhez, ahol elhantolták Kacziány Ödön földi maradványait.

MH. 933. T. 14.

Kaeziány Ödön gyűjteményes kiállítása a Műcsarnokban. Madonna a gondolán

A part, ahol felkapaszkodott, kövekkel védett, biztos rész volt. Ember nem járt a töltéskoronán. Nagyon messze, mint a láthatár szélére hullott csillogás tetszett meg a fáklyafény, az elhagyott partrész, ahol most a sárrétiek dolgoznak.

Ónodi szétnézett a sötét tájon. Jobbfelől fekszik a vedresi gátőrház, balra vagy kétszáz lépésnyi távolságban a kőgát. Azon túl már itt is nyúlgátak tartják a vizet az eredeti töltés koronája fölött...

— Csak két pilótát kell meglazítani... Kifonni a rőzsét... Félméter mély, kétméter széles nyílás elegendő... A többit elvégzi a víz...

Elhaladt a kőgát mentén s elérte a rögtönzött földhányást. Lelapult és körülnézett: Senki. Ezt a részt nem fenyegette nagyobb baj; nem járt ember semerre.

Belevágta a csáklyát az első cölöp talpa alá. Iszonyú erőfeszítéssel nagynehezen meglazította. A beszivárgó víz azonnal áttört a ritka rétegen. Így emelte ki a másik pilótát is... Teste forró verejtékben úszott már, halántékait iszonyú pőrölycsapásokkal döngette a belülről elszabadult vér. Ujjongott, igyekezett, erőlködött, mint egy megvadult állat. Egy szó élt csak benne, egyetlen, halálos gondolat:

— Julcsa... Mindjárt, mindjárt!...

Az árvíz megtalálta a rést és előbb keskeny patakban, majd folyton vastagodva, hízva, sústorogva tört át a megnyitott részen. Az ember combokig sáros latyakban vagdalkozott most már. Nyitotta, rombolta a falat, pedig omlott az, pattogott, málladozott: az árvíz maga szélesítette már és felkapta az embert is, nagy erővel félreseperte az útból... Rohanni kellett előtte vad futással, hanyatthomlok, lefelé a lejtő belső oldalán...

Sándor tudta, hogy alig egy órája marad a hátralévőkre. Akkorra teljes nagyságában végbemegy a gátszakadás és neki addig oda kell érnie a tanyához.

A töltés alatt párhuzamos út vezetett, azon túl valami lucernatábla terült el. Átfutott a táblán és a túlsó végén balfelé kanyarodva, rálépett az akáccal szegett dűlőútra. Hátamögött bugyborító zubogás folyton erősödő hangja tört fel. Ott már ömlött a víz, messze előrenyújtva csápjait, a barázdák horpadásaiban. Reggelre tengerré változik ez a tájék, amelynek fenekén most ő rohan előre.

Hogy ne fogja csizmáit a sár, felszaladt az ugarok peremére, átvergődött a szántásokon, átvetette magát valami árkon. Többször felbukott, arcát végighasította egy gally. Véres izzadság vakította el szemét, úgyhogy csak érezte az irányt, amelyet mindenáron el akart érni. Még csak egyszer az életben, minden áron és utoljára.

... A rácskapu zárva volt, fel kellett hágni a hegyébe és ledobbanni a túlsó oldalon. A kutya tébolyodott haraggal állta útját. Ő úgy belerugott az oldalába, hogy az állat szűkölve oldalgott el a sötétben... A kisszoba ablaka gyengén világított... Ég a mécses... virrasztanak. A pitvarajtóra rá van hajtva a külső tábla. Vadul nekiesik, rugdalja lábbal, döngeti ökéllel:

— Nyissátok fel! Itt van! Itt vagyok!

Kivágódik az ablakszárny, egy férfihang kiordít:

— Ki az? Mi történt?

Ónodi lelkében felszakadnak a zsilipek. Torkában értelemre váltódnak át a végső célok, csapzott üstökkel hajadonfőtt áll az üres udvar parlagján, ruhája csupa merő sár, kiáltozása nem is emberi már. Az istállókban fújnak, dobognak, nyerítenek a lovak; ők is érzik a vész közeledtét:

— Én vagyok, vén bitang! Átvágtam a gátat! Készülj a halálra!...

Ekkor magasan, a néma táj felett, mintha ott fönn is gátak robbantak volna széjjel, meghasad az ég. A felhőrojtok mögött vérveres pofával, résektől, résekig gurul és bukdácsol a holdvilág. Kísérteties derengés vonaglik el a föld felett. Közel, távol, útárokban, keréknyomokban, a laposokban, a hártyák vájolataiban százezer apró csatorna tükrözi vissza az égből

Uj Idők 1932. 46. sz.

aláhulló sápadt lidércfényt. Távolabb óriási ellapult tavakba nőtt már a víz, a mélyebb réteket elnyelte és ott, ahol a kiáltozó ember áll, az udvar porondján egyszerre csak egy óriási szürke kígyó csúszik keresztül.

Pillanatra megáll a két ember mellében a lég, megfagy ajkaikon a káromkodás.

A kígyó lassan kúszik, tekereg előre... Fürge feje ide-oda mozdul, aztán kinyúlik a nyak és kövéren utánadagad a test... Végig az udvar világos porondján... Egyre nő, hízik, terül. Átbújik a kerítésrácson és kiegyenesedve, sebesen kúszni kezd tovább. El a messze határba, a néma mezítelen föld testén. El a határtalan, a süket, a haláltváró éjszakába.

— Tébolyodott, gazember! — oldódik meg a vénember nyelve és nyomban a menekülésre gondol. Asszonyát szólítja:

— Gyorsan, Julis! Ránkszakadt az árvíz...

Gyenge sikoltás hallatszik s az asszony feje megjelenik az ablakrésben... A gazda nyitja már az ajtót, a zárban csikorog a kulcs. Ónodi csizmáit bokáig lepi a víz, ő dermedten áll, úgy nézi, nézi, nézi az ablakkeretben pillanatra felvillanó asszonyarcot.

— Julcsa... Juliskám...

Az ajtószárny feltárul és a férj félig öltözötten ott áll a küszöbön. Kezében a tűzhely mellől hirtelen felragadott aprítóbalta. A víz lassan közeledik az udvaron álló ember csizmaszárainak pereme felé...

— Félre az utamból, átkozott!

Percnyi idő sincs már a késlekedésre. A baltás ember kiugrik az ajtórésből s mezítelen talpai lecsattannak a sáros latyakba. Úgy robban össze a két ember, mint két egymásbahorgadt hím vadállat.

A ködmen felfogja a nyakának mért csapást, de Sándor kitárja karjait a kérlelhetetlen, utolsó halálos ölelésre... Hörög, fúj, vergődik a két ember, testük összetapad, rúgják és kavarják a vizet... A vizet, amely méltóságos nyugalommal fogja körül őket. Percről-percre mélyül, percről-percre emelkedik...

Az istállóban a két ló és a tehén szörnyű halálttusáját vívja. A kötőféket eltéphették már, de az oldalfalakon nem tudnak áttörni, az ajtó zárva van... Odabenn a tanyaszoba saralt padlatán egész hosszában elnyúlva, ájultan fekszik az asszony... Estében az asztal sarkába vágta a fejét és feje körül szétomlott haját összeragasztotta a folydogáló vér...

— Te dög!... Te cudar!... — hörgi Ónodi Sándor és végső erejével két marokra kapja vetélytársa torkát... Mind a ketten elbuknak, rúgódnak és vergődnek a vízben, amelynek tetején szelid fodrokat rajzol az elcsituló éjszakai szellő... A víz méteres már, kezd befolyni a pitvarajtón... Pillanatra még buggyan-buggyan egyet a víztükör, ott, ahol az imént még udvar volt... Ott, ahol az imént még az a két ember húzta, vonta egymást...

Egy szörnyű óra mulva minden elcsendesedett. Hajnal felé a véresarcú holdvilág összevigyorgott hasonmásával, a világra szétterült árvíz fakóezüst tükrében.

Hogy embertársainknak imponáljunk, nem is szükséges, hogy nagyon sokat tudjunk. Teljesen elegendő, ha mindent jobban tudunk.

*

Nincsen olyan rossz, amiből az okos ember valami jót ne tanulhatna.

*

Ami jajveszékelésre indítja a beteget, még boldogítani tudná a halottat.

*

A fődolog, hogy az ember mindig találjon valamit, ahelyett, amit elveszít.

FLIGL JÓZSEF

Kacziány Ödön

Mussolini

— Személyes benyomások az emberről —

Irta: **Pekár Gyula**

Három fensőbb embert ösmertem életemben, kik első látásra mindjárt döbbentően hatalmas benyomást gyakoroltak rám, — az első (írói rajongásom ifjú éveiben) — a nagy lélekteremtő, az ezerráncos viaszarcú Zola volt, a második közéletünk magyar hőse, Tisza István, kinek „sétáló párduci" mivoltában fajunk minden „ázsiai" majesztása: nemes erénye s tragikus martiromsága testet vett... a harmadik végül a merészeket szerető Fortuna diadalmas olasz hérosza, Benito Mussolini. Ő viharos jelenünknek kétségkívül a legragyogóbb, legérdekesebb egyénisége. Ösmerem hét év óta. Alig változott. Ahogy most két hete az olasz palota harmincötméteres termének hosszában felém jött, csak épp kis ezüstfényt láttam a halántéka táján, de különben mozgása, csupaizom atlétatestének az akciója a régi, — most is látom, jön fiatalos, acélos erővel, lüktető, taposó, gázoló, biztos lépéssel... akárcsak maga a jelenen átdübörgő s a jövendőt ostromló világtörténet. Neki nem a párduc a totemje. Valami más, fejedelmien, sőt istenien hatalmas lény az ő totemje, igen, tán épp az a mithikus bika, mellyé Zeüsz változott, hogy a szépséges Európa leányzót magának elragadja. Íme, ez a kis gondolatjáték mintha rá is hibázna a valóra, mert hisz tán Mussolininak sincs más vágya, mint hogy a benne lakó új római Jupiter a ma már öregecske és finnyás Európát eszméinek megnyerje s a maga képére formálja...?

Az első benyomás? Szegettnyakú, dacos állú, sportoló, zömök alak s annyira típikusan olasz, hogy az utcai járókelőtől az autós arisztokratáig, a deli carabiniere káplártól a (szintén típikusan olasz!) nagy Napoleonig minden pillanatban a Duce párját véled látni az itáliai élet forgatagában. A meglepetés akkor kezdődik, a reveláció villáma akkor csap le rád, amikor ez a daliás, de átlagos modern olasz férfi hirtelen felveti a szemét s vakító reflektorként rád ontja lángoló tekintetének vulkáni tüzét. Sohse láttam még ily abszolút fölényű, ekkora szuggesztióval parancsoló szemet. Mintha csakugyan a Vezúv meg az Aetna két izzó krátere lett volna szempárrá ebben az arcban s mintha ezeknek az olasz föld mélyéből kitörő őstüze lenne az, ami azt az átlagos olasz embert egyszerre tetőtől talpig mássá: fensőbb emberré, az Örök Róma klasszikus történeti alakjává avatja. Diktátor? Imperátor? De melyik? Mindegyik... Ama szem tükrében a latin géniusz kétezerötszázéves római történetének minden büszke nagyja átviharzik. Ahogy a Duce *staccato* szónoki szavának az ébresztő diadalmas dörgését hallod, hol Scipiót, hol Sullát, Mariust látod benne, máskor egy-egy mozdulatában Augustusra, Titusra ösmersz, — ha a nemzeti munkáról, nemzete jólétéről beszél, egészen Marcus Aurelius... Vannak viszont percek, mikor imperátori bronzarca a csalódásig hasonlít Napoleonhoz. Szemfényvesztő tűzijáték ez abban a szemben: a Ducében a multak e nagyjai mind testet vesznek, de ő ezeken felül még önmaga is, a modernek legmodernebbje, a milliók ébresztője, a nemzeti lélek átformálója: Benito Mussolini.

Igen, az egész ember éppen az ő bűvös sugárzású szemében van benne. A képek és fényképek csak halavány és hamis mását adják annak a maximális feszültségű villamos akkumulátornak, amit ez a szem képvisel. A nagy hódítók, Caesartól Don Juanig, mind nagy tömeghipnotizőrök és Mussolini minden korok legnagyobbjainak egyike. Csak ezzel az emberfeletti erővel volt ő képes nemzetében azt a páratlan *lélekcserét* előidézni, aminek tán nincs is párja a világtör-

A HÉTRŐL.

Az örök mécs. A főváros tanácsa kiirta a pályázatot egy diszes kandeláber, egy *örök mécs* tervére, a melyet a Báthory-utcza és az Aulich-utcza keresztezésénél fognak fölállítani, azon a helyen, a hol Batthyány Lajost, a vértanú miniszterelnököt 1849-ben agyonlőtték. Ez a gondolat — igaz elismeréssel dicsérjük érte *Surányi* József urat, a kinek a lelkében megfogamzott — szép, kedves, kegyeletes és okos idea volt. Hogy micsoda etikai és erkölcsi érték van minden olyan helynek megfelelő módon való megjelölésében, a melyet valami históriai esemény illetett meg, magának tanujává vagy szinterévé avatván, azt bizonyára fölösleges itt bővebben fejtegetni. Minden nemzetnek elsőrangú érdeke, hogy az emlékeztetés minden lehető eszközével igyekezzék közel hozni fiai lelkéhez históriája diadalmas vagy gyászos dicsőségű, de erkölcscsel és tanulsággal teljes eseményeit. De ennek az emlékműnek a formája természete szerint van még más nevezetes erénye is. Az a sajátos és semmiféle szóval ki nem fejezhető költői varázs, az a bús és megkapó romantika, a mely az ilyen örökké égő lámpa lángjából a szívekbe sugárzik. Az ilyen varázs nélkül egyetlen nagyváros belső egyénisége és szépsége se teljes, a mint hogy nem egész ember az, a kinek a lelkében nem ég a poézis valamely formájának örök mécse, valami halk romantika, valami állandó hajlandóság a nemes megindulásra. Budapestnek nem sok a romantikája. Ádáz megújuló kedvében e város fejlődése valósággal fölfalt mindent, a mi régi volt, a mi — emlék és emlékeztető lehetett volna. Gyönyörü város, de minden szépsége a jelenről és a jövőről beszél. Egy pont, a mely *megállítsa* az embert ebben a rohanó városban, nagyon elkél benne és az az örök mécs a Báthory- és Aulich-utcza sarkán a lángjával sok melegséget fog árasztani a szivekbe.

*

Egy fölolvasásról. Ismeretes az egyszeri szegény híres mondása, a ki azt kivánta, hogy két dologtól őrizze őt meg a jó Isten. Attól, hogy a király rendezze a temetését és attól, hogy a legjobb szakács főzzön neki. Az első kivánságnak az a magyarázata, hogy a *halálos ítéletet* is a király nevében mondják ki, a másodiknak meg az, hogy a legjobb szakács a köztudat szerint nem a hires nevezetes *Carême*, a ki kilencz fejedelemnek főzött, hanem az *éhség*. Érthető tehát, ha a derék ember nem nagyon vágyakozott ennek a legjobb szakácsnak a művészetére. De ha ez nem is kivánatos, a jó szakács tudományának mindig megvolt a maga keletje. Mert ez a tudomány hasznos és élvezetes. A konyha művészetének, a gasztronomiának Franciaországban egész irodalma van, a melynek a nemes Brillat-Savarin a klasszikusa, Grimod de la Reinère a poétája és a melyet az öreg Dumas Sándor is gyarapított egy enciklopediával. Ime akadt művelője nálunk is, az érdemes *Glück* Frigyes személyében, a ki miután gyakorlatilag annyi derék dolgot cselekedett a vendéglátás modern művészete, a hôtelek jósága érdekében, a héten fölolvasást tartott a gasztronomiáról az Uránia-szinházban. Méltánynolnunk kell a modern szakemberek magyar képviselőit, mert mindenki érdemes munkása az egész nemzet haladásának, a ki a maga mestersége modern fejlődésén munkál modern eszközökkel. És nekünk, a kiknek régi nagy vágyunk, hogy Budapest megkapja a maga méltó részét az idegenforgalomból, igen fontos érdekünk, hogy ebben a törekvésünkben támogasson bennünket a budapesti hôtelek, vendéglők jósága. A modern nemzetek vendégszeretete a hôteleik jósága és ezért mondotta a hires amerikai humorista, Mark Twain a körútja befejeztével, hogy Európában a legvendégszeretőbb ország Svájcz, mert ott vannak a legjobb szállodák. Bizunk benne, hogy a vendégszeretet históriai magyar erénye tud érvényesülni ebben a modern formában is.

*

A halottégetők egyesülete. Azok, a kiknek megnyugvás, hogy a halál után tűz emésszse meg földi részeiket, egyesületet alakítottak Budapesten. Nyilván azzal a czélzattal, hogy itt is, s talán Magyarország más városaiban is halotthamvasztó intézeteket, krematóriumokat állítsanak fel. Fáradozásuknak bizonynyal meg lesz a sikere. Miskolcz városa máris bejelentette, hogy nemcsak helyet adományoz egy ily intézet felállításához, hanem a költségeket is viseli. A kiknek visszatetsző az a gondolat, hogy testük a nyirkos földben adassék át a hosszú enyészésnek, azok megnyugvással fogadhatják ezt az újítást. S bizonynyal lesznek nálunk is sokan, a kik a krematórium lángjának előnyt adnak a sirgödör nyirkosságával szemben. Eddig is akadtak néhányan, pedig hátramaradottaik külföldre kellett hogy vigyék holttesteiket, mert itthon halotthamvasztó kemencze nem létezett.

Melyik eltemetési mód a szebbik és a poétikusabb, arról sokat vitatkoztak a két ellenkező tábor hivei. A tudat, hogy a késő unokák elzarándokolnak sirunkhoz s friss virággal hintik be a dombot, mely alatt pihenünk, van olyan szép és van olyan poetikus, mint az a másik,

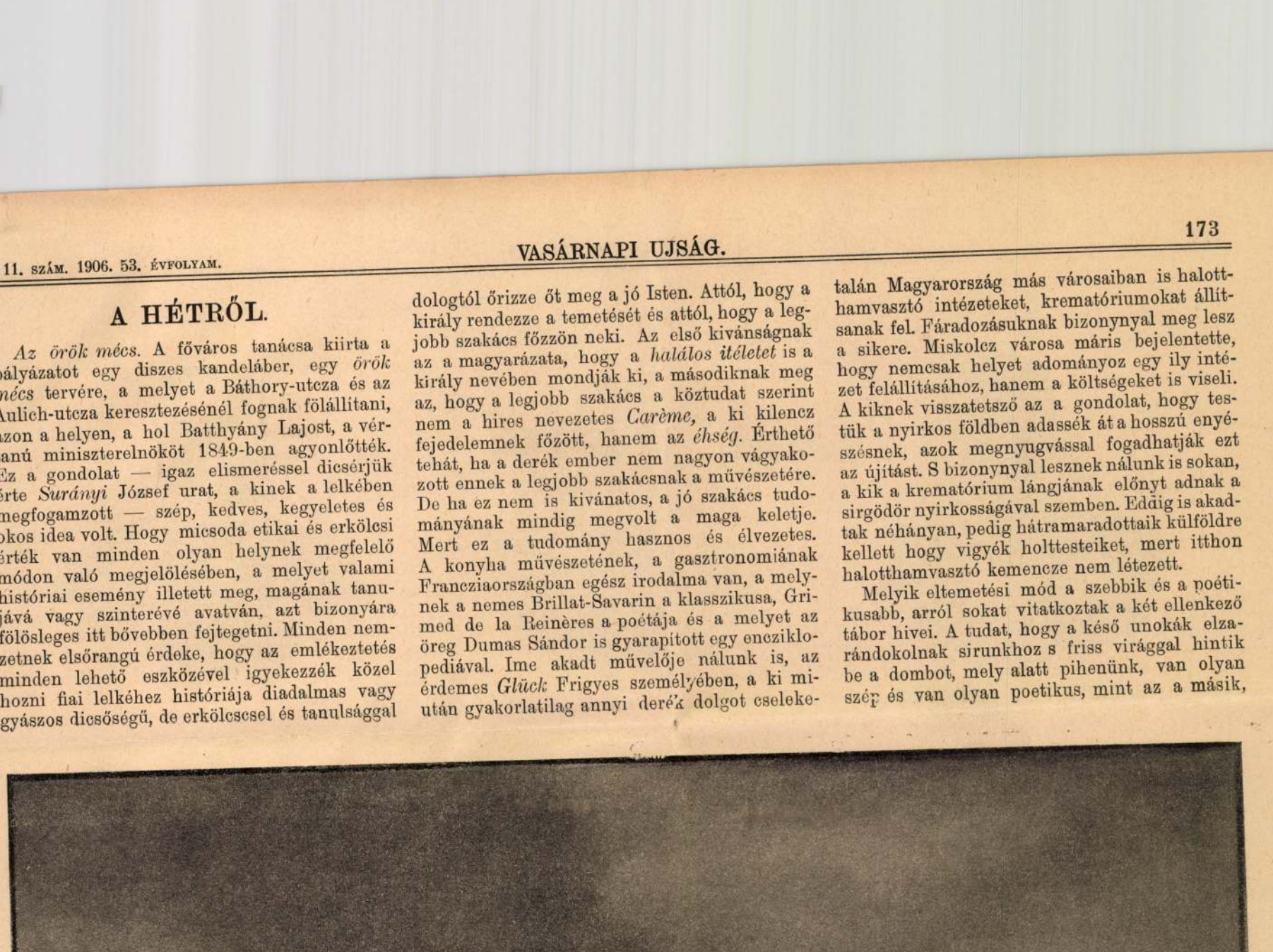

BECSALI CSÁRDA. — Kacziány Ödön rajza.

dett a vendéglátás modern művészete, a hôtelek jósága érdekében, a héten fölolvasást tartott a gasztronomiáról az Uránia-szinházban. Méltánynolnunk kell a modern szakemberek magyar képviselőit, mert mindenki érdemes munkása az egész nemzet haladásának, a ki a maga mestersége modern fejlődésén munkál modern eszközökkel. És nekünk, a kiknek régi nagy vágyunk, hogy Budapest megkapja a maga méltó részét az idegenforgalomból, igen fontos érdekünk, hogy ebben a törekvésünkben támogasson bennünket a budapesti hôtelek, vendéglők jósága. A modern nemzetek vendégszeretete a hôteleik jósága és ezért mondotta a hires amerikai humorista, Mark Twain a körútja befejeztével, hogy Európában a legvendégszeretőbb ország Svájcz, mert ott vannak a legjobb szállodák. Bizunk benne, hogy a vendégszeretet históriai magyar erénye tud érvényesülni ebben a modern formában is.

*

A halottégetők egyesülete. Azok, a kiknek megnyugvás, hogy a halál után tűz emésszse meg földi részeiket, egyesületet alakítottak Budapesten. Nyilván azzal a czélzattal, hogy itt is, s hogy tűzben elhamvadt részeink elvegyülnek a levegőbe és a napsugárba. De a közegészség szempontjából határozottan azok részén van az igazság, a kik elégetik a halottakat. És mégis a mióta csak emberek laktak a földön, mindig változó volt a szokás s majd az egyik, majd a másik módot fogadták el általánosan. Ez a mondás, hogy «por és hamu vagyunk» mintha e gondolatnak adna kifejezést. A mi por, az a földbe való, a mi hamu, az a tűznek a tartozéka; egyforma jogot formál hozzánk mind a kettő. A Csepel-szigeten Tököl község határában egy igen terjedelmes prehisztorikus temető terül el, melyben váltakozó sorrendben temették el a halottakat. A legrégibb időben egyszerűen elégették. Azután nemcsak elégetésből állott a temetés, hanem meg is őrizték a hamvakat urnákba rakva. Később földbe ásták őket még pedig ülő helyzetben. Még később, a római korban ismét az elhamvasztás módjához tértek vissza, hogy ez a mód helyet adjon a keresztény temetésnek, mely Egyiptomból vette eredetét. Itt igazán el lehet mondani, hogy mindenki a saját izlése szerint temetkezzék.

*

VASÁRNAPI UJSÁG. 11. SZÁM. 1906. 53. ÉVFOLYAM.

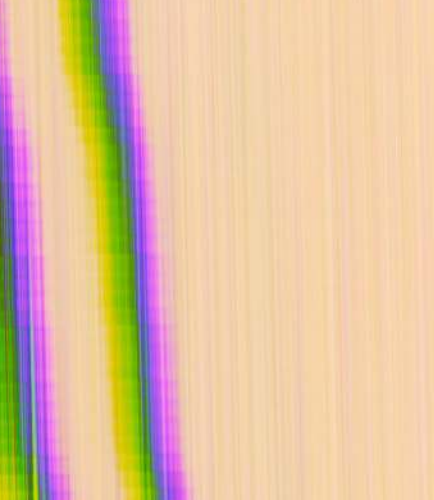

Tost Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter.

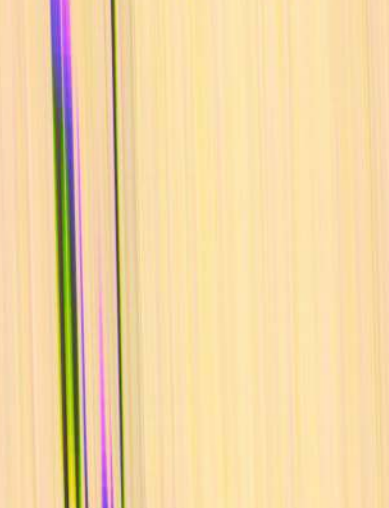

Papp Béla honvédelmi miniszter.

Hegedüs Ferencz pénzügyminiszter.

A KORMÁNY ÚJ TAGJAI.

Mr. Burns díszruhája. Mr. Burnsnek, a lakatosból lett angol miniszternek úgy látszik, már a sorsa az, hogy mindig baja legyen a ruhájával. Nincs az a primadonna, a kinek a kosztümjeiről annyi szó esnék, mint a mennyire a mosolygós képű, ősz John Burns ruhái foglalkoztatják a hazája közvéleményét. Egyszer azon az okon, hogy a ruha nagyon egyszerű, máskor meg azért, mert nagyon díszes. Még friss az emléke a szenzációnak, a melyet Mr. Burns szürkéskék kabátja keltett, mikor mint új miniszter ebben a kabátban ment Edvárd királyhoz bemutatkozni és esküt tenni. Ez a kabát tetszett lent, de nem tetszett fönt és az angol sajtó napokig foglalkozott a fontos kérdéssel: melyik oldalon van az igazság? Most azután megint egy új ruha-kérdést dobott az angol munkásminiszter a vélemények kohójába. Az angol minisztereknek ugyanis uniformisuk van, mint a hogy van uniformisuk a franczia akadémia tagjainak: a halhatatlanoknak. Ezeknek tudvalevőleg pálmaleveles frakkjuk van, az angol minisztereknek pedig, mint az állami főtanács tagjainak, aranyhimzéses frakk az uniformisuk. Ilyen frakkot azután John Burns ő excellenciája is csináltatott magának. Ez, ellentétben a szürkéskék kabáttal, *fönt* tetszik és *lent* keltett bizonyos aprehenziót. Az angol szocziálisták következetlenséget vetnek Mr. Burns szemére és vannak, a kik az aranyhimzéses frakkot nem vélik harmonikusnak az igazi demokratasággal. A következetlenség hibájában alighanem csakugyan hibás Burns kegyelmes úr; de ha a demokrataság ellen vétett, akkor, a mi véleményünk szerint, ezt a vétséget nem az aranyhimes frakkjával követte el, hanem a szürke kabátjával. A demokrácziának az alapelve végre is az egyenlőség, a mely mindenkinek egyformán megadja a magáét. Az egyenlőség törvénye pedig azt parancsolja, hogy ha Burns úr miniszter lett, ismerje ő is kötelességének a ruházkodásban is, a mit kötelességének ismer a többi miniszter. Kiváltságokat magának nem követelhet az, a ki a kiváltságok ellen küzd: nem követelheti még azt a kiváltságot sem, hogy ő szürke kabátban járjon ott, a hol a többi társa illendőnek tartja, hogy frakkot húzzon. Mert az ilyen kiváltságokkal való élés olybá tűnik, mintha ő ezeknél az uraknál többnek érezné magát. Ezt pedig nem lehet demokrataságnak nevezni.

*

Az ezredes tévedése. Az ezredes, a ki tévedett, spanyol ezredes, *Primo Rivero*-nak hivják és a nevét azzal tette hiressé, hogy a héten Madridban a spanyol parlament folyosóján kegyetlenül elverte Soriano képviselőt. Ez a képviselő ugyanis indítványt nyújtott be, hogy a képviselőház bizottságot küldjön ki ama katonai brutalitások megtorlására, a melyeket spanyol tisztek annak idején Kuba szigetén elkövettek és a melyeknek Kuba sziget elveszítése volt a végső következése. Primo Rivero ezredes, a kinek volt oka nem óhajtani e bizottság kiküldetését, ennek a meghiusítására azt a módot találta a legalkalmasabbnak, hogy irtózatosan eldöngesse Soriano képviselő urat. Annyit mindenesetre elért vele a vitéz ezredes, hogy a vizsgáló-bizottság munkáját — fölöslegessé tette. A hogyan ő elbánt egy spanyol törvényhozóval, az nagyon beszédes tanuságot tett arról, minden vizsgálat nélkül is, hogy miképen bánhatott ő és miképen bántak vele szolidáris tiszttársai a szegény kubai gyarmatosokkal. A verekedő készségéről is teljes bizonyságot szolgáltatott az ezredes úr. Csak a taktikája volt állandóan hibás. Az ezredes úrnak nem a békés polgárokat kellett volna megvernie, hogy Spanyolországnak Kubát megtarthassa, hanem — az ellenséges amerikai flottát, a melyet a gyarmatosok nem fogadtak volna olyan örömmel, ha Primo Rivero úr nem rajtuk tölti ki a hősi kedvét. Végzetes taktikai hiba, ha a katona mindenkit megver, csak épen az ellenséget nem.

A KRAKKÓI MAGYAR DIÁKOK ÉLETÉBŐL.

A XV. század végén vagyunk. Krakkó aranykorát éli. A város művészeti és tudományos központja kelet Európának; egyeteme humanista góczpont, melynek híres tanárai messze földről vonzzák oda az ifjuságot. A lengyeleken kívül találunk itt cseheket, németeket, lithvánokat, olaszokat, sőt még spanyolországi ifju is akad. E nemzeteken kívül igen nagy számmal látogatták a magyarok e «studium generale»-t, melynek tanítványai közt Kopernikus Miklóssal, a nagy csillagászszal is találkozunk.

Az egyetemi anyakönyvek bizonyságai annak, mily tömegesen iratkoztak be magyarok e főiskolára. Az 1433—1509 közti időben 2876 magyar nevével találkozunk, kik az összes hallgatóságnak 17 százalékát tették.

A magyaroknak külön társházuk, u. n. «*burzá*»-juk volt a mai Braczka-utczában, nem messze az egyetemtől. Lakóinak jegyzékét tartalmazza a Jagelló-könyvtárban lévő Regestrum bursae Ungarorum, melyet *Brozek* tanár mentett meg az enyészettől, midőn két garasért megvette a zsibárustól. Ezen reánk magyarokra oly értékes emléknek sárgult pergamentlapjain tősgyökeres magyar neveket betűzünk ki, mint Hunyadi, Bánffy, Szegedi, Kálmánczei, Szentpéteri, Erdődi, Szentgyörgyi, Veresmarthy stb.

A jelenleg egyetemi könyvtárul szolgáló csúcsives termekben hallgatták hajdan a «hét szabad művészet» tudományát *Telegdi* Miklós pécsi püspök, *Erdősi Szilveszter* János, *Dévai Biró* Mátyás, *Gálszécsi*, *Székely* István és a XVI. század sok neves férfia.

Érdekes, hogy nem a felvidéki városok németajkú ifjai keresték fel az egyetemet, hanem a fajmagyarság, az Alföld nagy városainak ifjusága tódult ide.

Számosan közülök egyetemi fokozatokat nyertek el és a tudományok borostyánkoszorúsai (baccalaureusok) lettek.

De a komoly tanulmányok mellett, úgy látszik, tellett idejök szórakozásokra is és a tüzes magyar temperamentumot Krakkóban is érvényre juttatták. Érdekes dolgokat olvashatunk ifjaink ottani tartózkodásáról *Plasnik* Jánosnak «Képek a krakkói tanulók életéből» czimű munkájában.

A magyarnak ősi tulajdonsága, a német iránt való ellenszenv, itt sem szűnt meg, sőt annyira ment, hogy nem akartak a németekkel egy tető alatt lakni s a czivódások napirenden voltak köztük.

1491-ben Váradi Mihály volt a magyar burza szeniora, a ki ágról szakadt szegény ember volt, úgy hogy «semmiházi»-nak hivták, de néhány év múlva hogy, hogy nem, oly jó anyagi viszonyok közt volt, hogy már lovakat és kocsit is tartott. Ez a Váradi közben lemondott a szeniorságról. Az egyetemi tanács erre valami Sommerfeld János nevű németnek adta bérbe a magyar burzát, azzal a kikötéssel, hogy nemcsak magyarokat, hanem más nemzetiségű tanulókat is be kell fogadnia.

Ez persze sérelmes volt a magyarokra nézve. Maga az a körülmény, hogy a burza német kézben van, nagy elégületlenséget idézett elő, a melyet még jobban növelt a tanács fönti határozata, hogy t. i. idegen tanulók is lakhatnak benne. A magyarok összebeszéltek és egy szép napon mindnyájan kihurczolkodtak onnan, Váradi Mihály vezetése alatt megrohanták a németek burzáját és néhányat lakói közül alaposan helybenhagytak.

Az ügy tárgyalásakor a magyar natio nevében a mozgalomnak két fő rendezője, Váradi Mihály és Kristóf borostyánkoszorús jelentek meg. A rektor Mihályt 20, Kristófot 12 forint büntetéssel sujtotta. Ezen kívül meg kellett igérniök, hogy békésen fognak élni.

A büntetés érzékenyen sujtotta Mihályt, a ki a kitűzött határidőre nem tudta lefizetni a birságot, mire nagy nehezen elengedték neki, de újra ünnepélyes igéretet kellett tennie, hogy ezentúl békésen fog élni; ellenkező esetben kicsapják.

A burza még néhány hétig valahogy tengődött Sommerfeld vezetése alatt, mire három borostyánkoszorús magyar: Meysy Bertalan, Apáty Tamás és Izsépy Vincze megjelentek a rektor előtt és kibérelték a következő évre. Ezzel helyreállott a rend a magyar burzában.

Az összes nemzetiségek közül a lengyelekkel voltak a legjobb viszonyban a magyar fiúk, csak ritkán történt köztök összetűzés, de akkor sem a nemzetiség miatt, mert hisz a magyar mindig rokonszenvezett a lengyellel. Egyszer azonban mégis összeperöltek.

A dolog igy történt.

Régi szokásuk volt a magyaroknak, hogy a fiatalabb hallgatókat (gólyákat) Aprószentek napján jó [illegible]ték, hogy e nap emlékezetes legyen előttük. A magyar ifjak Krakkóba is magukkal vitték e szokást s 1507-ben Piszkowici Albert lengyel gyereken is gyakorolták. Ő azonban bepanaszolta a magyarokat a rektornál.

A magyarok képviseletében Kisvárdai Mihály jelent meg a tárgyaláson és bocsánatot kért az elkövetett dologért, előadva a rektornak, hogy ez régi szokás náluk s ők csak a szokásnak hódoltak.

A rektor azonban nem fogadta el a magyarázatot, a szokást barbárnak minősítette s kijelentette, hogy nekik az itteni szokásokhoz kell alkalmazkodniok, egyben két aranyforint birságot rótt reájok fejenkint. Hárman voltak a delinkvensek: Erdélyi Damián, Terebesi Mátyás és Kisvárdai Mihály, a kik vonakodtak a büntetést lefizetni; de a rektor nem

FELTÁMADÁS. — Kacziány Ödön festménye.

A HÉTRŐL.

Fehér lobogó alatt. Magyar mágnásasszonyok kurzusra járnak a mentő-egyesülethez és ott a maguk elhatározásából az orvosi mesterségbe vágó dolgokat tanulnak. Megtanulják szerencsétlenségeknél, baleseteknél az első segély-nyujtás tudományát. Az első ilyen kurzus első része, mint a lapok jelentik, most ért véget. Gyakorlati jelentőségét ennek az új ideának nem akarjuk túlozni. Nem valószinű, hogy ezek a kurzusok, ha még oly népesek és még oly eredményesek lesznek is, a derék mentők föladatának körét, munkájuknak mennyiségét csak a legkisebb mértékben is befolyásolhatnák. Ha valakit elüt a villamos, ha marólugot iszik egy szerelmes kis varró leány, ha levetette magát valaki a harmadik emeletről, bizonyára ezentul is mindig a mentőkhöz fognak az emberek telefonálni és nem a legközelebbi mágnás-palotába. A főrangú hölgyek bizonyára nem is azért tartják ezt a kurzust, hogy konkurrenciát csináljanak a derék mentőknek. De ha ilyen eredményt nem várhatunk is ezektől a kurzusoktól, ha, a mi megteremtette őket, semmi más se lenne, mint a nagy *ráérés*, a gondolatuk, maga az idea akkor is tiszteletre késztően karakterisztikus. Mert egy fölfogás, egy lelki áramlat szólal meg benne és a mit mond, igen nobilis, igen humánus: a szenvedés enyhítésének, a szenvedő ember segítésének vágya. Hogy ez a gondolat megteremhessen, gyökeret verhessen, hivekre akadhasson: ennek a vágynak, ennek az akaratnak, ennek a készségnek már ott kellett lennie a lelkekben. És ez a tanuságtétel az egész dolognak legnagyobb értéke; a mit lekicsinyelni igazán nincs okunk. A női lélek mindig meg volt áldva a nemesség minden

elemével, de nem minden idő kedvezett neki, hogy a maga méltó virágait teremje. A ráérés perczeinek gondolata és érzése nem mindig a szenvedőkön való segítés vágyaé volt. Ez a legönkéntesebb mentő-kurzus tiszteletreméltó szimptomája a lelkek elmélyedésének, ha gyakorlati jelentősége kérdéses is, az bizonyos, hogy gondolata, erkölcse nemes és megérdemli, hogy kalapot emeljünk előtte.

*

A búfelejtő város. Az egyik ember, ha nagy csapások érték, ha sok a baja, ha földhöz vágódott az élettel való keserves birkózásban: leveti a selyembélésű kabátját, zubbonyt huz és kemény energiával újra munkához lát, hogy a mi elveszett, újra visszaszerezze. Okul a multon, tanulsággá érlelődik benne minden kiállott viszontagság emléke és azon van, hogy a tanulságnak minél eredményesebben hasznát vegye. A másik ember, ha hasonló helyzetbe jut, ha örvénylik körülötte a bajok és gondok áradata — félrevágja a kalapját, pezsgőt bontat és nekilát, hogy — mindent elfelejtsen. Ez a mi gyönyörű fővárosunk, Budapest, tele van gonddal, bajjal, az életnek egyre növekedő, szakadó terheivel. A minapában megirták róla, hogy palotáit nem is téglából, hanem kifizetetlen számlák, váltók, kötelezvények papirtömegeiből épitették és a mellett olyan drágaság dúl a falai között, mint egy ostromlott várban, a melyet évek óta körülkerítve tart az ellenség. Csak úgy zúg a panasz a hideg levegőben; de csodálatosképen mennél hangosabb a panasz lármája ebben a szép városban, annál hangosabb a — vidámságé is. Soha ez a város olyan mulatós nem volt, mint mostanában. Egyik szórakozó hely a másik után nő ki az aszfaltból: a smokingos publikumnak cabaret, a zubbonyosnak mozgófényképes szinház, kenyérre is kevés a garas és a rendőrség mégis minden héten egész csomó kávést fülel le, mert a zöld asztalos szobában féktelen irammal száguldoz a bankó. A miből nyilvánvaló, hogy Budapest népe a bajokkal való megbirkozásnak ama *második* módszerét választotta. Azt mondja, hogy: felejtsük el! A mi mindenesetre kényelmesebb és mulatságosabb módja az elintézésnek. És attól se kell félni, hogy a mulatság nem lesz tartós, mert — a baj nem fogy el, sőt ilyen kezelés mellett egyre gyarapodik, lesz tehát mindig miért — szórakozni.

*

Két intézmény. A minapában két lárma nélkül működő, de a legigazabban kulturális intézmény adott érdemes alkalmat arra, hogy róluk megemlékezés történjék. Az egyik alkalom az Uránia tudományterjesztő társaság közgyülése volt, a másik az Iparművészeti Társaság csöndesen megült jubileuma. Vannak hatások, a melyeknek a nagyság vagy suly szerint való megmérésére, megállapitására eszközeink nincsenek: eredményük jelenségszerűen nyilatkozik meg előttünk. Határozottan állíthatjuk azonban, ha statisztikai adatokkal nem argumentálhatunk is, hogy ez a két intézmény igen nagy, szinte korszakos hatással volt első sorban a főváros, de közvetve az egész ország társadalmára. Czéljának ideális közelségébe munkája eredményében, hatásában még egyik se jutott, de többet ért el mind a kettő, semhogy a pesszimizmusnak akkora jogosultsága lenne már ma is, mint volt még csak évekkel is ezelőtt. A tudomány ma még nem mondható valami nagyon népszerűnek: de tudomány és népszerűség immár nem állanak se oly távol egymástól, se oly mereven egymással szemben, mint csak rövid idővel ezelőtt. A mióta a tudomány a művészet kivánatos, vonzó formáit öltötte magára: lényegében is kivánatosabb, kedvesebb lett a lelkeknek. És a két intézmény munkája gyönyörű bizonyságát adja az igazán kulturális törekvések belső rokonságának, nemes harmóniájának. Az egyik a művészet formáinak segedelmével teszi szükségletté a tudást: a másik a szükségest diszitve föl vele, teszi szükségletté a művészetet. A ki a tudásunkat gyarapitja, fejleszti az izlésünket is és a ki az izlésünket fejleszti, egyben a nemesebb tudás, a nemesebb hozzáértés iránt való fogékonyságunkat is müveli. Minden bölcsen vezetett megismerés egyenletesen fejleszti, gazdagitja elménket és lelkünket, értelmünket és fogékonyságunkat. A tudomány is szép, a szép, az igazán szép megértése is tudás. Ez a két intézmény párhuzamos utakon egy czél felé halad: a tudománynak és a művészi szépnek szeretetét vive hajlékainkba. Útjára és föladatához szerencsét kivánunk mind a kettőnek.

NESBIT EVELINA (THAW HARRYNÉ).

*

Nesbit Evelina. Huszonkét esztendős, de úgy irják, nem látszik többnek tizenhétnél. A haja hullámos, a szeme kék, a tekintete és a hangja egy gyermeké. Tisztább és fehérebb homlokra, mint a Nesbit Evelináé, nem lehetne helyezni az ártatlanság koszorúját. Mikor életéről beszélt, sokszor kicsordult a könny a szeméből és mikor Evelina sirt, sirt vele a közönség legnagyobb része is. És ez az angyalmodell tett a pokolnak akkora szolgálatot, mint egy pár ördög. Gyilkossá lett miatta egy férfi és halottá egy másik. Ez már a sírban, amaz az élő halottak temetőjében: a téboly-dában. Mert ez a Nesbit Evelina a milliomos *Thaw* Harry felesége, a ki miatt a férje gyilkosa lett egy másik milliomosnak, *White* Róbertnek. A Nesbit Evelina megtiport leánybecsületét torolta meg rajta. Heteken át ült a vádlottak padján Harry Thaw, a míg elvitték onnan az őrültek házába és heteken át ott ült mögötte Evelina: az ő bűne és mentsége, leghatalmasabb védője. Könnyek között hirdette, hogy az ő férje bűnös nem lehet, a véres tettre, a melyet elkövetett, ráterítette az ő szerencsétlenségének, romlásának, a megölt ember gonoszságának élővé tett emlékezetét és nem szünt meg erősítgetni, hogy a mi történt, az jogos védekezés volt és igazságos megtorlás. Egész Amerika, sőt az egész világ figyelme ott volt a nagy pörön: a bíróság pedig latolgatott, vizsgált, seregszámra hallgatta ki a tanukat, mig végre abba a kellemes helyzetbe jutott, hogy a gyilkosságba esett milliomos bünéről vagy ártatlanságáról nem kellett se igent, se nemet mondania. Helyette az orvos itélt, kimondván, hogy Harry Thaw egy szegény, bomlott agyú ember, a ki tetteiért felelősségre nem vonható. Se nem ártatlan, se nem bűnös, hanem — beteg. Nesbit Evelina pedig nem tudhatja: örüljön-e, hogy boldogtalan férje igy megmenekült talán a hóhértól, vagy sirjon-e szomorú menekvésén. Nem feleség és nem özvegy: bizonyos csak az, hogy a szerencsétlen, szép teremtés a tragikum gyermeke, ez fogja fehér kezét és vezeti olyan úton, a mely vérrel és könnyel van megöntözve.

FÖLTÁMADÁS.

— Goethe «Faust»-jából.

(Faust a méreg-kelyhet ajkához emeli. Harangzúgás és ének hallatszik.)

Angyalok kara:

Krisztus föltámada! Kit gyötrelemmel
Örülj, te ember, Sujt e lét tenger
Öröklött bánata.

Faust.

Mily mély zsongás, mily tiszta hang
Ébreszt föl és innom nem enged?
Te tompa kongású harang
Föltámadás napját jelented?
S te kar, azt zenged-é az égrül,
Mit hajdanán új szövetségül
Sír éje fölött angyal zengett!

Nők kara:

Balzsam-szerekkel Lágy patyolatba
Bekenegettük, Göngyöltük őt bé,
Gyöngéd kezekkel Ah de itt Krisztust
Sírjába tettük. Nem leljük többé.

Angyalok kara:

Krisztus föltámada! Kit sok bús óra,
Üdv mind a jóra, Földi nagy próba
Hasztalan támada!

Faust:

Hatalmas s szelid égi dallamok,
A porba hozzám mért hatoltatok?
Ott csengjetek, hol lágyabb szív dobog!
— Hallom a hírt, de már hitem oda!
A hit legszebb szülöttje a csoda.
Ah ama körbe vágyódni se mernék,
A honnan jő e bűvös üzenet.
S mégis e hang mint gyermekkori emlék
Életre szólít vissza engemet. —
Hej, egykor szombat komoly csendjén
Csókkal ihletett meg az égbolt.
Harangszó áhítattal csengvén,
Imádkoznom mily édes kéj volt.
Megfejthetetlen titkos vágyam
Ki a szabadba űzött engem
S fürödve égető könnyárban,
Egy új világ támadt szivemben.
Gyermek-játékhoz szólított az ének,
Élvezni üdvét tavasz ünnepének. —
Most végső komoly léptem megakasztja
A gyermekhit s emlékezés tavassza.
Oh zengj tovább, zengj égi dalok húrja.
Könnyem fakad, a földé vagyok újra.

Tanitványok kara:

Kit kéz elhantolt Ah, de mi itt lenn
Örök halálra, Vergődünk gondban.
Halhatatlan volt, Jöttöd ohajtjuk
Magasba szálla. Szomjú lélekkel,
Alkot mint Isten Sírva siratjuk
Fönn a fényhonban, Üdvödet, mester!

Angyalok kara:

Krisztus fölszálla Nyujts vigaszt, enyhet
Égi hazába. Száz védtelennek.
Te is óh tépjed Hirdesd a mennyet
Szét köteléked! E földi nemnek
Segítsd, ki szenved, S meglásd, a mester
Ápold, ki senyved, Néked jelen meg.

Fordította: *Palágyi Lajos.*

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

MÁSODIK RÉSZ.

IX.

Félesztendő múlva.

A hosszú hónapok, nehéz folyással bár és a várakozástól gyötrelmesen, de mégis elmúltak. Nyár van Görgényen ismét, zöldíti Isten újra a regényes völgyet s forró julius hinti káprázatát a Fejedelemasszony tündérkertjére. A természet a régi maradt, közönyösen, szinte könyörtelenül pompázik tovább, csak az Ember változott itt meg. Nagyon elült a vigadók nesze, néma a kastély tája, szinte aggodalmasan hallgat a csend körülötte. Pedig itt a nagyságos uraság, hisz a Fejedelemasszony zászlaja leng a felső vár Harcsafark bástyáján. Csakhogy többé nem parádés darabantok strázsálják, hanem veszedelemre készült, komoly hunyadi katonák a virrasztók odafent. Serényen figyelnek a tatárok keletje, a törökök délje s a németek napnyugotja iránt. Ugyan mitől félné-

konszenvet Renan iránt. Ha Lemaître tetteti is, mintha azt hinné, hogy „A némi-i pap“ „kevésbbé perverz szépségű“, mint a többi művek, de csakhamar észbekap és ugyancsak nevetségességbe fullasztja „Renan úr hitvallását“.[1]

Furcsa egy „tanítvány“, aki oly fennen és oly gorombán elárulja mesterét!

A tények, a szavak, a magyarázatok, melyeket eddig idéztem, arra késztetnek, hogy csatlakozzam Berthier abbé meggyőződéséhez. Az én szememben Lemaître híte, bár elrejtve ellentmondó eszmék és pogányos érzületek sűrű takarója alá, de egyáltalában nem volt holt. Ennek engedelmeskedett, amidőn imádkozott és imádkoztatott, amidőn misét hallgatott és úrnapi körmeneten vett részt és amidőn az örökkévalóságba való átköltözése előtt meggyónt, magához vette a szent útravalót, fölvette az utolsó kenetet és keresztényi módon meghalt.

SÁRGULT LEVÉLLEL . . .

Sárgult levéllel hinti meg a város
Mélán kanyargó útjait az ősz.
Most hosszú lesz a séta, hogyha páros,
És édesebb a régi ismerős.
A könnyű szélben bókoló fa ága
Fájó seitelmek húrját üti meg,
S oly könnyes-szép a késő kert virága,
Mint kedves, aki holnap messze megy.

Most szorosabban símul kar a karba,
És melegebben fog kezet a kéz,
A búcsúzónak szívig ér a hangja,
A benne megbújt féltés megigéz.
A metsző gúny, mely könnyen sebzett nemrég
Bénultan áll meg útja elején,
Friss csillogású, drágább most az emlék,
S törékenyebbnek látszik a remény.

Kit kora este hűs homálya kint ért,
Meghitt szobába szinte futva megy,
S egy puha szóért, egy szemernyi kincsért
Szívét szerelmes hála tölti meg
S míg hosszan símogatja pillantása
A meleg teát készítő kezet,
Szorongva gondol őszi éjszakákra
S örül, hogy idejében érkezett.

Takáts István

[1] U. o.

AZ ÖRÖKSÉG

RAJZ A MŰVÉSZÉLETBŐL
IRTA KACZIÁNY ÖDÖN

Zsuge Gáspár, a hóbortos piktor, háromszáz forintot örökölt.

— Most már csak az Istentől félek, senki mástól — s e kijelentés után elindult vásárolni.

Vett egy selyemcilindert, négy láda trabukószivart, három nyakkendőt s egy lakkcipőt.

Felesége, ki odaadással kereste a kenyér nagyobbik részét a négygyerekes családnak, csendesen kérdezte, mikor a vásárolt holmit az ágyra rakta Gáspár apa, hogy minek mindez?

— Hát, tudod fiam, lemegyünk a rokonokat meglátogatni s ezért kell módosan fellépni. Amíg ottleszünk, festek egy hatalmas képet a millenáris kiállításra s evvel megalapítom hírnevemet.

— Bár inkább egy kis fehérneműt vettél volna, alig van már valamink.

— Majd lesz az is bőven, ha a nagy képet eladtam.

A marosparti kis városban eseményszámba ment Gazsi piktor megérkezése. Sógora, a városi főorvos, a szőlőben lévő házikóba telepítette őket. Gáspár a présházat műteremnek foglalta le. Innét szép kilátás nyílt a Marosvölgyébe, ezt fogja lefesteni egy nyolc méteres képre.

Közben a selyemcilindert feltéve, lakkcipősen sorba látogatta a rokonokat. Persze el-el dicsekedett, hogy ő a fővárosban százezreket keres.

Álmélkodva hallgatták, csak Dani bácsi, az öreg ügyvéd, jegyezte meg:

— Elhiszem, öcsém, hogy keresel akár milliókat is, csak az a kérdés, hogy mennyit találsz, mert tudod, hogy a pici cigány is száz forintot keresett, de csak piculát (tíz krajcárt) talált.

A patika előtti padon naponta üldögélő honoratiorok mindenike tudta már, hogy a nagy képhez a vásznat Belgiumból, a festéket Londonból s az ecseteket Nürnbergből hozatja Gazsi s így a kép sikere biztosítva van.

— Hát a szorgalmas piktort honnan veszed — kérdezte ismét Dani bácsi —. Mert hej de csúnya, ha csak mindig szájjal festünk . . .

— Bízza csak rám, bátyám, helyt állok én magamért.

— Jó, jó, öcsém — replikázott az öreg, — három hete, hogy itt vagy s még egy vonást se láttunk az előtanulmányokból. Tudod, öcsém, mikor Ligeti, a híres tájfestő itt volt, nap-nap után kiment tanulmányokat rajzolni, az ő nagy képéhez; sohse mondta, hogy mit akar festeni, csak dolgozott emberül.

Gazsi lenyelte a keserű labdacsot, de ettől kezdve gondosan kerülte Dani bácsit.

A nagy örökség rohamosan fogyott s a jó

Élet. 1924. XV. 23. sz.

feleség előre látva a bajt, egy pár órát vállalt az ismerős családoknál.

Gazsi piktor megharagudott, szidta a kiváncsi városi népet. Mit kérdezik léptennyomon, megjött-e már a vászon? a festék? az ecset? Mi közük hozzá. Be se ment már a városba, nagyokat aludt, vagy lement horgászni a Maros partjára.

Festeni — minek? Ezek a tudatlan népek kedvét szegték az örökös kérdezősködéseikkel.

— De lelkem — mondta néha az asszony, ha fáradtan hazajött az órákról —, nem ártana egy képet megfesteni, szükség esetén ki lehetne sorsolni.

— Mit? — förmedt fel Gáspár úr — én sorsolgassak képeket, akiről azt hiszik: hogy százezreket keres.

Pedig ha tudta volna a nagy kereső, hogy a patika előtti padon csak picu'ás Gazsinak csúfolják szegény fejét! . . .

Mikor a szükség csakugyan beköszöntött, a jó rokonok felváltva küldtek: babot, borsót, lencsét, füstölthúst a százezreket kereső piktor konyhájára. Közben a jó feleség pár jó regényt hozott haza s Gáspár apa alvás, horgászás és regényolvasással ütötte agyon a napot.

Már a szüret közeledett s a rokoni látogatást egy nem várt esemény szakította félbe. A pesti háziúr iratott az ügyvéddel, hogy a bútorokat elárverezteti, ha az esedékes házbér fizetetlen marad. Menni kellett, de pénzt előteremteni ismét csak a jó rokonok fáradtak. Hatan-heten ráírták a nevüket egy váltóra s a takarék szíves készséggel fizette ki Gazsi piktornak az útiköltséget.

A rokonok s néhány ismerős kísérték a vonathoz a családot, s Gáspár úr, mielőtt a vonatba lépett, kijelentette, hogy amint a fővárosba érkezik, utasítani fogja bankárját, hogy azonnal folyósítsa az összeget a takarék részére. Évek multak azóta s a lusta bankár fülebotját se mozgatta s így a jó rokonok fizettek helyette . . .

AKKOR IS ŐSZ VOLT

Akkor is Ősz volt és így sírt a szél.
A hegynek csúcsa véresen pirult,
Hogy átalverte tűnő nap szívét, —
Árnyak vad nyája nyargalt szerteszét
S nyögő fák mögé nesztelen simult.

Titok ült a kék erdők ormain
És Titok ült a lelkeken, sötét.
S hogy ringatott szobám egy őszi este,
Szemem az élet végpartját kereste —
S a Csend szívemre tette lágy kezét . . .

Rimpek Jenő

LEGENDA AUREA

IRTA JANKOVITS ANTAL

A Szent szobra, amelyet fehér márványból vésett ki valamelyik ügyeskezű és ájtatos fráter, a sangemianói franciskánusok kertjének közepén állott immár több, mint száz év óta. Lábai előtt virágok nyíltak: fehér liliomok és szekfűk; tonzurás feje körül méhek döngtek és íveltek a suhanó fecskék, amelyek a zárda keresztfolyosóján laktak. Ő pedig arcát az ég felé emelte, ahol tavasszal és nyáron kék s fehér felhők vonultak tova, ősszel azonban borúsra és szürkére vált. De a szent — bár az eső súlyosan és reménytelenül csurgott alá az ólomszürke égből s a fák hajladozó ágairól, melyek között hűvös tramontana süvöltött végig — ekkor is épen olyan vidáman nézett felfelé, mint amikor madarak énekeltek a feje felett. Kezeit áldásra emelte és megáldotta vele mindeneket: a zárdát, amelynek tömjénillatos folyosóin csuklyás barátok lépdeltek tova, a templomot, amelynek campanileja fehéren emelkedett bele a kéklő magasságba, a várost minden tornyaival és házaival együtt, végre megáldotta Sienát is, amely messze terült el és olyan kicsinynek látszott, hogy elfért volna egy gyermek tenyerén. — Délutánonkint noviciusok sétáltak körülötte, akik megöntözték a lábainál nyíló virágokat.

Egy reggelen a zárda közelében vérbenfagyva találták meg Gondolfo Rinierit, akit kárhozatos gyönyörűségekre bódított ama Riaria nevű szépséges meretrix, kinek szemében szivárványszínű tüzek égtek, haja pedig fénylett, mint a sötétlő vérvörös arany. Miatta vívott párbajt Rinieri egyik barátjával és súlyos sebekkel vitték őt a zárdába, ahol halálos láz örvényén vergődött s a leányt hívta cserepes ajakával. Pater Demetrio, ki a salernoi Univerzitáson tanulta ki az orvoslás Istennek tetsző tudományát, lassankint kigyógyította őt betegségéből, úgyhogy egy idő mulva kiülhetett a keresztfolyosóra, ahol a nap lángoló verőfénye omlott a déli óra idején. És ilyenkor a szobrot nézte, a szobrot, amely derűs és mosolygó arccal állott a kert közepén, és a liliomok feléje tárták fehérlő kelyhük dús aranyporát. Minden kanyargó, kicsi ösvény lábaihoz futott s minden ösvényen őhozzája tért meg a beteg, amikor botra támaszkodva rövid sétára indulhatott. Arca lesoványodott, haja és szakálla megnőtt a hosszú betegség alatt, de ő nem törődött velük, hanem az átmulatott éjszakák mámorára gondolt, bűneire és a bűnös meretixre, aki miatt a kárhozat ösvényére jutott s csak Isten kegyelme mentette meg. Elhatározta, hogy amint tökéletesen egészséges lesz, belép a rendbe.

Reggelenkint ministrált a többi noviciussal

és a Peabodyakhoz, a mellett csinos fiatalember, vagy negyven éves (megvan nekem az arczképe), bizony okosabbat is tehetne. Itt az oczeánon innen a kinek annyi pénze van, nem az irókat hajkurászsza fel a világ minden részében, hanem a szinésznőket, s nem könyveket szerez annyi tömérdek pénzen, hanem köszvényt.

De azért ebbe az ideális foglalkozásba is belecsöppen egy kis amerikai íz. A három palota közül ugyanis az *élők háza* nevet viseli az egyik s ebbe a világ jobb élő iróinak (már t. i. a kikről tudomása van) a könyveit gyűjti össze. Mr. Youngnak azonban van egy kikötése, hogy az illető iró, a ki a mineapolisi pantheonba jut, minden egyes könyvének belső czímlapjára sajátkezűleg irja be rövid tiz-tizenkét sorban, hogy könyve mit tartalmaz, vagy mit akar tartalmazni s ezért a fáradságért a könyvkirály nem sajnál egy mosolygó chequet is mellékelni a leveléhez. Ezzel aztán azt éri el, hogy idők múltán, mikor e század irói kihalnak, kik közt bizonyára szinte akadni fognak az időkben növekedő óriások, a mineapolisi gyűjtemény világraszóló raritás lesz, mely leveri a British múzeum könyvtárát is.

Mr. Young engem is megtisztelt, megrendelte könyveimet, de mielőtt a Révai Testvérek elküldték, kérdést intéztem hozzá, milyen kiadásokat küldjek és angolul irjam-e rá a könyvekre a tartalmukat?

Mr. Young azt felelte vissza: hogy csak magyarul irjam a könyv tartalmát és hogy mindenből a legutolsó kiadást küldjem el, mert azt mondja:

Egy könyvnek az olcsósága mutatja meg, milyen karriert csinált. Csak rá kell nézni, mint a katonatiszti gallérra és azonnal látjuk, milyen rangban van.

Az embert nem a ruha teszi, de a könyvet majdnem a ruha teszi. A drága könyvek a parasztok. Az olcsó könyvek a grófok, herczegek. A nehány filléres Dickens-ek, Carlyle-ok és Shakespere-ek valóságos dinaszták. Ilyen dieten classist állapit meg Young úr, a könyvkirály.

Tessék csak elküldeni — irja — a legolcsóbb kiadásokat, azok az én kedvenczeim. Külön cseresznyefa-szekrényekbe rakom. Mert az olcsó

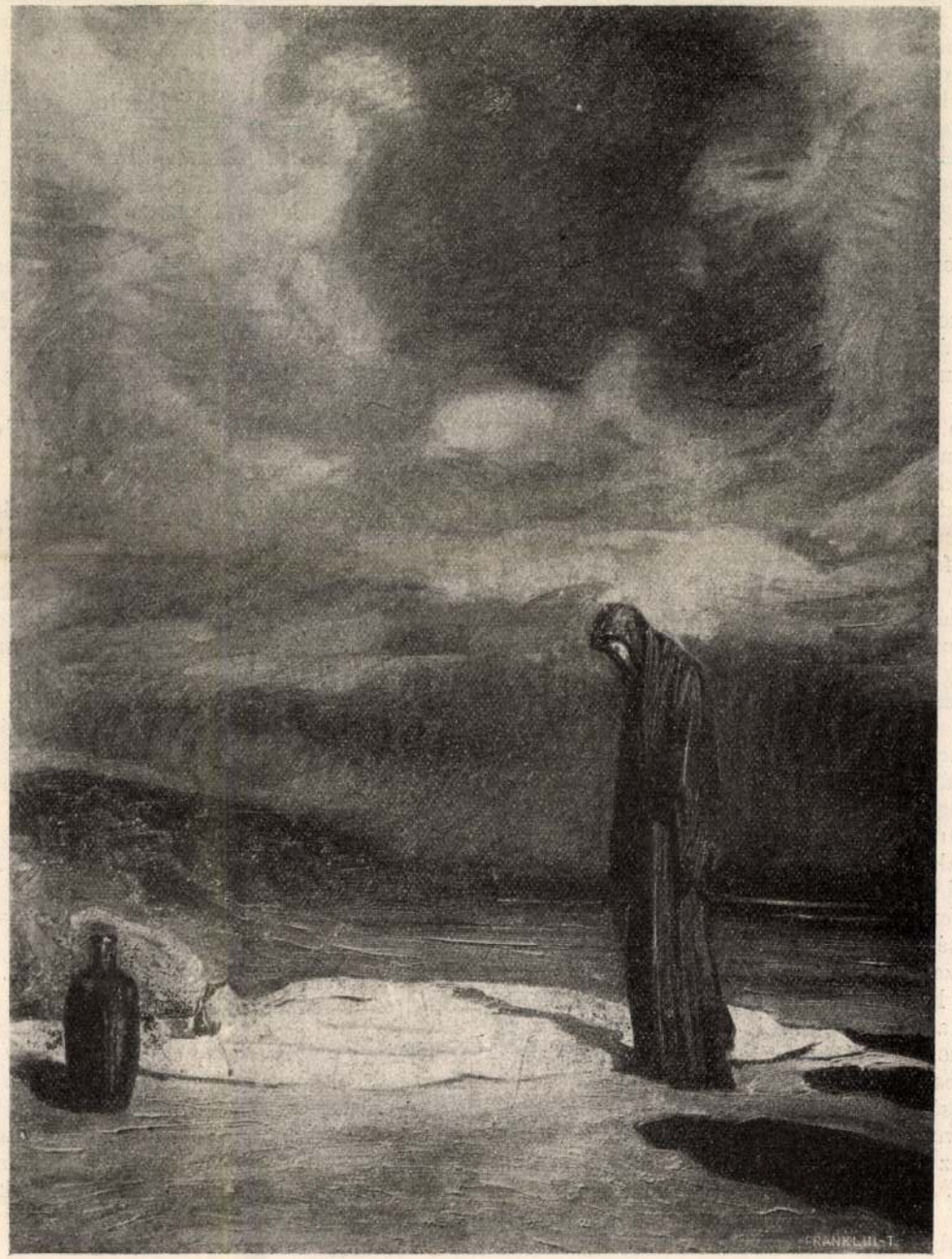

Kacziány Ödön: Pietà.

könyvnek tömérdek emberhez kell indulnia, hogy magát kifizesse. S hogy ehhez passzusa legyen, már ezelőtt sok különböző kiadásban kellett megjelennie. Minden előbbi kiadás egy őst jelent. S a kinek a legtöbb őse van, az a legelőkelőbb a könyvek között is. (Hm, hát ilyen logika van Amerikában?)

Azt feleltem neki:

«Sajnos, a mi közönségünk nagyon szegény, minélfogva a mi könyveink nagyon drágák.» (Hm, — gondolhatta ő, — hát ilyen logika van Magyarországon?)

*

Ez azonban már néhány év előtt volt és tényleg így álltunk akkor. Csak egy olyan legény akadt a magyar Parnasszuson, a ki annyira vitte, hogy az összes műveit meg lehetett venni egy forinton. Ez Petőfi volt.

Nehány kiadó próbálkozott ugyan olcsóbb könyvekkel, de csak a Franklin Gyulai Pál által szerkesztett «Olcsó Könyvtár»-a birt megfelelni a czéljának. A többi kiadói vállalkozások úgy tűntek fel, mint a járványos öngyilkosságok. Rendellenes szervezetre vezettettek vissza. Senki se csodálkozott tehát, vagyis hogy mindenki csodálkozott, midőn 1896-ban a Lampel-Wodianer czég arra a merész ötletre jött, hogy Radó Antal szerkesztésében 15 krajczáros füzetekben jelentesse meg a hazai és a világirodalom egyes kiváló termékeit. Mikor az első füzetek (ezek a most már kedves, ismerős, apróbetűs könyvecskék) megjelentek és a trafikokban odalapultak a pulpitusokon a legkapósabb árú, a szivarok mellé, akkor azt hitte mindenki, hogy ebből a vállalatból is csak az lehet, a mi a szivarokból: füst. Mert Radó Antal ugyan kiváló iró, nagy műveltségével és izlésével ki tudja válogatni a világ szellemi kincstárából, mit vigyen be a magyar közönségbe, de 30 filléres árak mellett, s ebből a trafikosoknak is provizió jár, hol vesz olyan sok olvasót, hogy a «Magyar Könyvtár» megélhessen?

Az első tiz-húsz füzet azonban olyan szerencsésen volt összeválogatva, hogy mindjárt megfogta az olvasót. Benne volt Katona «Bánk bán»-ja. «Bánk bán» nemzeti büszkeségünk. Az egyetlen nagy magyar tragédia. És csak tizenöt krajczárba kerül. Egy másik füzetben az Arany János balladái voltak. Azok is 15 krajczár. Hiszen ez hihetetlen! Tizenöt krajczárt a pinczérnek ad a kabátos ember, a miért azt mondja:

példány esik. Ennél Magyarországon már csak két nyomdai produktum fogy jobban, mely különben szerves összefüggésben van egymással: az adóintő czédulák és a helvét-kártya.

Az ötszázadik füzet megjelenése adja kezünkbe a tollat, hogy mi is mintegy megünnepeljük ezt a kerek számot, — és azt a büszke statisztikai adatot, hogy három és fél millió füzet kering a közönség kezén. S míg e kis sárga füzetek lassan-lassan szétmentek, elszállingóztak egyenkint, a magyar kultura szinte észrevétlenül egy új stáczióhoz jutott: az olcsó könyvek epochájába. Az pedig nagy dolog.

Mert két óriási feladatból áll a kultura terjedésének titka.

Az egyik a közönséget hozni közelebb a könyvekhez — az iskola által.

A másik a könyveket hozni közelebb a közönséghez.

És pedig kétféleképen:

Közelebb hozni *nyelvben* az átültetés által, és közelebb hozni *pénzben* az olcsóság által.

Szemlét tartván az ötszáz füzet fölött, szent Isten, milyen tábora ez az előkelő iróknak és tudósoknak. (Valóságos Gothai Almanach ez a jegyzék, — kiáltana fel mr. Young.) Mennyi báj és szellem, mennyi költészet és gyönyör e betűerdőkben! Üdvözöllek egyszerű, sárga papirköpenyeitekben, melyek fényesebbek a bársonynál és maroquin-nál. Ti hatoltatok át először a közöny khinai falán. Ti vagytok a hódítók. Ti ötszázak. Jönni fognak még utánatok új ötszázak és új ezerek, de azok már csak egyszerű «csatlakozók». A dicsőség titeket illet. Menjetek, szaporodjatok és fogyjatok! *M. K.*

A POZSONYI DIÉTA.

Berczik Árpád vígjátéka.

Ujváry «*Gárdistái*», Berczik «*Himfy*»-je, Herczeg «*Dérynné*»-je, Prém «*Helikoni ünnep*»-e, Fényes «*Bacsányi*»-ja, s legújabban ismét Berczik «*Pozsonyi diéta*»-ja megnyilatkozásai annak a törekvésnek, a mely a nemzeti ébredés korának irodalmi, társadalmi és közéleti képeit vígjátékokban s könnyed színművekben kivánja megörökíteni. A párisi pikáns bohózatok korában e törekvés csak rokonszenvünkre tarthat számot. Érezzük ugyan, hogy a vígjáték tulajdonképeni éltető talaja a jelenkor s Aris-

óhajtó fiatal párok elől. Így az előbb emlitett osztrák udvaroncz szintén ily módon kivánja nőül venni szive igazi szerelmét, a kurucz Pataynak leányát.

Természetes, hogy a vígjáték végén az öreg Grassalkovicsék épen úgy belenyugosznak a fiatalok házasságába, mint a hogy valamikor az ő szüleik belenyugodtak. De ők még könnyebben egyezhetnek ebbe, mert tulajdonképen nem is volt okuk a házasságot ellenezni. Okolicsányi ugyanis «jó parthie», tekintélyes pártvezér, a királyné híve, a ki arra bírja a magyar urakat, hogy Mária Teréziának szavazzanak meg minden kívánt segitséget. S mivelhogy az öreg Grassalkovicsék csak azért ellenezték a házasságot, mert loyalis alattvalók s a királynő egy elejtett szavából azt következtették, hogy Mária Terézia az osztrák udvaronczot szánta leányuknak, a királynőről pedig föl sem tehetik, hogy az annyira hű Okolicsányi boldogságát megrontsa: a fiataloknak nem is kellett volna a plébánoshoz menekülniök, nyiltan és ünnepélyesen is egybekelhettek volna. De hát könnyed, bohózatszerű történetben ki követelné a szigorú indokolást s a cselekmény szükségszerű fölépitését.

Egyébként Berczik nem is egy, hanem akár három szindarabra való tárgygyal jött a közönség elé. Az egyik az előbb említett házasságkötési eljárás, vagyis az öregek példájának furcsa hatása, a mi határozottan kaczagtató bohózati ötlet. A másik tárgy, a mely azonban csak a mű elején csillan fel, már egészen komoly, s magasabb jellem-dráma kiindulója is lehetne. Ez Grassalkovicsék fogadott leányának önfeláldozása, a melyet el akar követni, hogy szerelmesének hazafiúi hírnevét megmentse. A magyarok ugyanis azzal gyanusítják Okolicsányit, hogy csak a leány kedvéért szavazna meg mindent Mária Teréziának, mire a leány — Okolicsányi reputácziója érdekében — már-már lemond szerelméről. Ez a motivum azonban nem fejlődik ki s a második felvonásban a leány már ismét ragaszkodik szerelméhez. Végül a mű harmadik tárgya, a mely hazafias tragédia lehetne, egy öreg kurucznak, Pataynak, nemzeti ellentállása az osztrák követelésekkel szemben. De ez a motivum mindvégig háttérben marad s elhomályosúl a házasságkötés bohó története mellett.

Ez a sok és tarkán

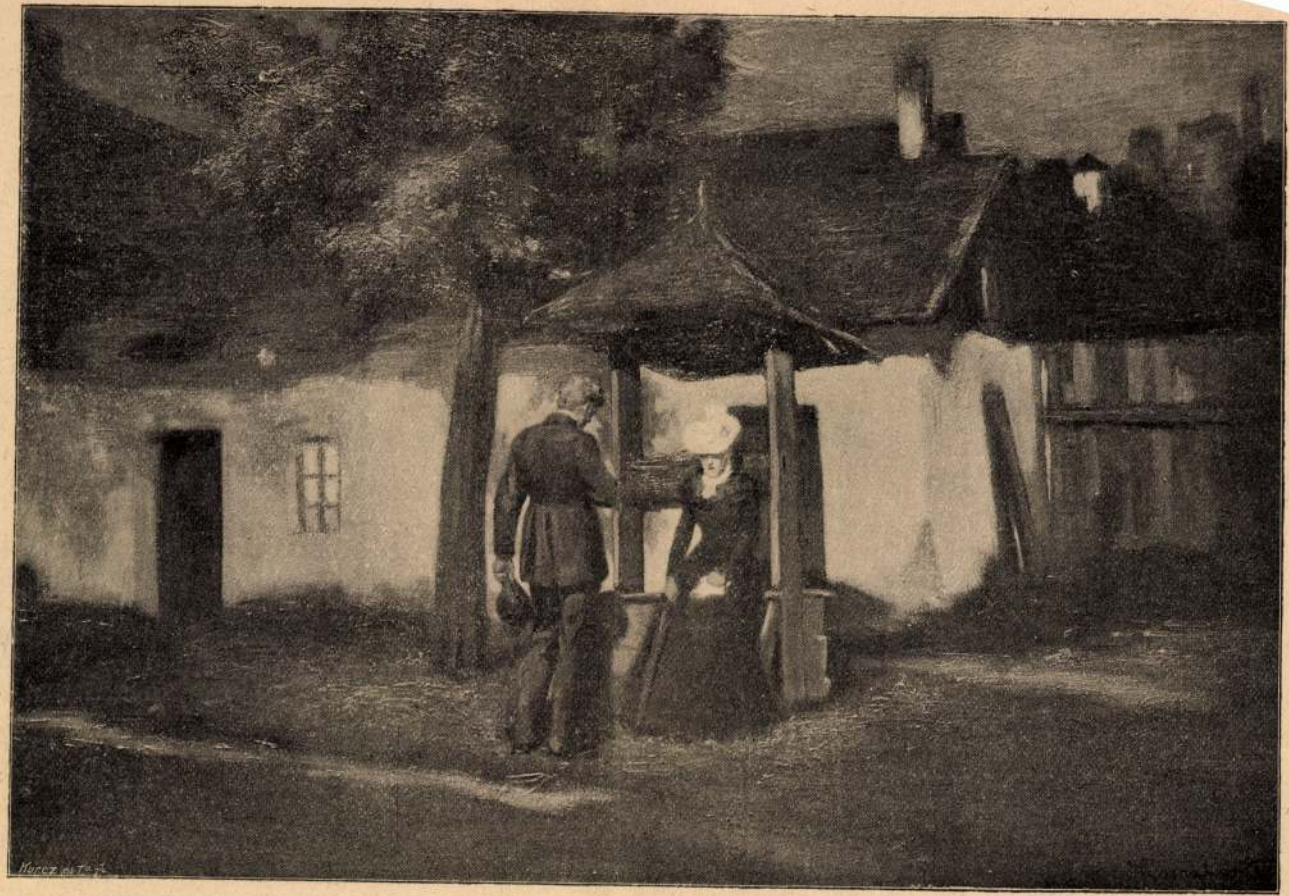

A Műcsarnok téli tárlata

Szívügyek

Festette Kacziány Ödön

Vj. Idők 1901. VII. 146-l.

Kaczián Odön

Katang-kóró

Írta Herczeg Ferenc

Odabenn, a nagy táncteremben, a katonazene éppen valami új polkát játszott. Nem is volt az becsületes polka, csak afféle zenei paródia, kakaskukorékolás-, kakukszó- és füttybetéttel, mintha csak maga Marsias komponálta volna Apolló bosszantására.

Fábián úr nem is sajnálta volna azt a komponistát egy kicsit megnyúzni érte. Fábián úr különben egyedül ült az ebédlőben. Kifogástalan szabású frakkban, az elmaradhatatlan fehér virággal a gomblyukában, állig érő inggallérral.

Különben is pedáns úr volt, a pincérek azonban ma éppenséggel kiállhatatlannak találták. Semmi sem volt inyére. Az ételt hidegnek találta, az italt meg melegnek. Az elegáns főpincérnek azt az epés tanácsot adta, hogy álljon be valahová csaposlegénynek, a szakácsnőnek meg azt üzente a konyhába, hogy tanuljon meg főzni. A pincérhad megkönnyebbülten lélegzett föl, mikor végül megint a táncterem felé vette az útját.

Pedig Fábián úr úgy találta, hogy odabenn nincs mit látni. A parketten ácsorgó számtalan frakkos közt egy-két Pierot karikázott, akit a rendezők fölfogadtak, hogy két forint ára elmésséggel élénkítse az estét, aztán egy csomó dominó, amelyen megérzett a molyirtó kámfor szaga. A budapesti maszkok különben is csak kétfélék: vagy éhesek, vagy némák. Az előbbiek utcai leányok, az utóbbiak nem mondják meg, hogy micsodák. Az ilyen álarcos bálon csak feleséges ember tud mulatni, legényember nem. Azok a boldog férjek,

— Elmésségeket nem mondok, de a tíz percet elfogadom, — mondta a holló, Fábián karja alá fűzve a kezét.

Az arkádok alá vonta, hol kevesebben jártak.

— Tudod, Fábián barátom, hogy nagyon megöregedtél?

— Oly régóta ismersz?

— Talán! Nem is annyira testben öregedtél, mint lélekben. Az előbb mondta valaki mellettem, hogy katángkóró vagy. Az vagy!

— Tehát száraz és unalmas? Szép maszk, te összezavarod a fogalmakat: a gorombaságot az elmésséggel.

— Gorombaság és őszinteség? Okát is adom, hogy miért fáradt el a szíved. Mért, mert sohasem szerettél.

— Ah! szentimentális vagy, mint egy olasz opera. Honnan tudod különben?

— Többet is tudok. Azt is, hogy gazdagságod mellett boldogtalan vagy, mert elhagyottnak érzed magadat. Azért járod sorra a báltermeket és színházakat, mert félsz az egyedülléttől. Pedig a tolongásban is oly egyedül vagy, mintha pusztában járnál. Mered tagadni?

— Föltéve, hogy igazad van, tehetek én arról, hogy soha senki sem szeretett?

— Reád piríthatok, Fábián?

— Tedd meg! Ki szeretett engem valaha, az anyámat kivéve?

— Emlékezzél egy téli napra . . . Egy harmademeleti kis szoba ablakában állsz és azon töröd a fejedet, hogy mittévő légy? A kereveten egy barna leány ül, aki fekete harisnyát köt . . . A harisnya különben sohasem készült el . . .

— És aztán?

Kirándulás az istenháta mögé.

Írta: Bársony István.

A *Dévér* meghimbálja karcsu, halformáju testét az öreg Duna hátán s nagy kanyarodással fordul be a Vág fodros, zátonyos vizébe.

A Dévér egy kis, hét vagy nyolc személyre való csavargőzös, a melynek a tulajdonosa, kapitánya és kormányosa egy személyben Feszty Árpád. A hajócska orra vígan furakodik előre, nemzeti zászlait lengeti a májusi szél, a két lóerejü játékgépecske nagy kotyogással zsörtölődik, pöfög, szuszog előttünk a fedélzet közepén, mi pedig a hajófarban palackbatteriával körülvéve éltetjük a gazdát, a májust, a Vág vizét, a mögöttünk elmaradó Komáromot, az eget, a földet — mindent.

Ilyen az, mikor a friss levegőre szabadult nagyvárosi ember nem fér a bőrébe. *Kingyesre* igyekszünk, egy bűvös boszorkánykörrel övezett pusztára, a hova Gárdonyi Géza, Pósa Lajos, meg Lányi Géza (a népszínház főfőcimbalmosa) a mult év szeptember havában csak hét napon s hét éjszakán át szakadatlanul tartó kóborlás, tévelygés és sárkánytorkában hányattatás után jutott el, mialatt tizenötször borult bele árkokba, kopolyákba a kocsijok: persze, a mikor ők is benne ültek.

Mi bizony okultunk ezen a a Stanley-féle hírhedt expedición. Ki akartuk kerülni a kingyesi mocsarakat, a hol szekérrud vastagságu piócák leskelődnek az oda tévedő gyermekköltőkre, hogy véröket szívják. Keleti kényelemben igyekeztünk az igéret földére, a hol étel ital nagy bőségében legjobb dolguk a szájtátóknak vagyon. Feszty Árpád, Kingyes örökös ura és legfőbb mindenegyébje, maga szállított bennünket végig a Vágon az ő saját kis propellerén. Mikor Komárom alól elindultunk, megnézte az óráját s egy admirális nyugalmával és biztosságával imigyen szólott:

— Fiúk, most egy negyed ötre; ha jó szelünk lesz és vihart nem kapunk, hét óra harminc perc és negyvenkét másodperckor kikötünk a kingyesi öbölben.

Összecsendültek a poharak s megdagadoztak a szívek. Ez már beszéd! Hét óra harminc perc s a többi... Gárdonyiék éjjel féltizenegykor érkeztek meg annak idején, mint Lázárok és invalidusok; minket ellenben a dal szárnyain röpít oda vacsora idejére ez a kotyogó propeller.

Jó itt ezen az édes kis hajón, a mely olyan szófogadóan kanyarog a szeszélyes folyón; vitorlavászon-ernyő fogja el tőlünk a napot, de a ragyogást, a meleg sugarat, a napfürdőt mohón kívánjuk; alig akaródzik egy helyben ülnünk. Hol egyikünk, hol másikunk szalad ki a hajó elejére s ott pördülfordul a világ minden tájéka felé: hadd falhassa tekintetével a zöldelő síkságot, a part sűrü füzeseit, a csillogó vízzel kacérkodó halászmadarat. A Vág medre százszor is kiszélesedik, meg összeszorul utunk során; lassan sodrítja le magával a tót tutajokat s azokkal a sok-sok fehér deszkát; Szvatopluk nyirt bajuszu unokái szalmacsóvákat gyujtogatnak a tiszteletünkre, mi pedig megéljenezzük őket is, a mint elsuhanunk mellettök a vizen.

Édes kis magyar vizem! milyen békésen fekszed meg most ágyad puhaságát, pedig hej, de nagyon haragos tudsz lenni, ha a szabadság szenvedélye sokáig küzd benned rabságod érzetével! — Magyar vagy minden ízedben; hirtelen haragod és gyors lecsillapodásod a miénknek vall, hűs kebledből mintha édes tejjel kínálnál bennünket, olyan csillapító az italod; boldogan nyúlok le hozzád, hogy megsimogassalak s a mint egy kis hullámod a könyökömig szalad: olybá veszem, hogy akkor megcsókoltál.

Boszorkányvár. Kacziányi Ödön festménye.

Órák telnének így s az idők mulását észre se venném. De megriasztanak álmadozásomban. A gépben valami hiba esett, pöfögése gyöngül, lélegzete rohamosan fogy; a hajó mindjárt megáll. Pedig a gőz feszereje nem csillapodott, inkább növekszik; a gőzóra mutatója már túl van egy számmal a hatóságilag engedélyezett erőmértéken.

A »kapitány« felugrik üléből s odakiált a gépésznek: »hamar, kihúzni a tüzet a fűtőből! friss vizet a kazánba!...« Maga ezalatt neki ugrik a szellentyűknek s szabadjára kezdi a gőzünket ereszteni.

— Mi baj »kapitány«? — riadozunk.

— Félre az utból, fiúk!... egy szempillantás az élet; ha nem szedjük össze az eszünket, robbanunk!

Uj idők 1895. I. 23 62

Ijedt alakok rohannak a hajócska orrába, hátul a kiömlő gőz vastag forró felhőbe burkolja Dankó Pistát, a cigányunkat; az istenadta egy darabig csak fől-sül, de aztán egyet gondol s úgy tesz, mint a struc: eldugja a fejét a veszedelem elől, legalább ne lássa közelgő halálát. Kinyujtja a nyakát a vitorlavászon alól a víz felé; a mi belől maradt, abba ám hadd csapjon bele az istennyila, ha már nem lehet kikerülni. Úgy rémlik, mintha ugrani készülne, pedig öt perccel ezelőtt még azon sírt, hogy olyan a teste a vízben, mint az ólom, két ölnyire se tudna elúszni.

»Cigány nem *hal* a vízbe!« — vígasztaltuk, de most magunknak is vígasztalóra lett volna szükségünk.

Na, Pósa Lajos, meg vagy bosszulva; a kik mulattunk tragikomédiádon, a mit kingyesi utadban éltél át, most magunk vagyunk a pácban. Kár, hogy olyan rövid ideig tart a baj; hisz' mire időnk lenne igazán megijedni, már meg is menekültünk. Tudniillik elfogyott a gőz, nincs a mi robbantson, várni kell, míg új tüdőt növel magának a gép, addig meg is leli benne a gépész a hibát s megigazgatja.

Milyen jó ürügy az ivásra ez a szerencsés megszabadulás!...

Tovább-tovább! csak el a messzeségbe; bele az alkonyatba, a mely csudás egével isteni panorámákat mutogat nekünk. Folyvást méregetjük, csáklyázzuk a vizet, mégis megesik, hogy zátonyra kerülünk, mert ezt a bolondos Vágot nehéz kiösmerni. De az apró kalamitások csak növelik a kirándulás érdekességét; így egy pillanatra se lankad éberségünk.

Ah mennyi gyönyör van abban a képben, a mi környez! A víz színét söprő fűzfalombok, a parti erdők aljának a felséges nyugalma, perspektivája!.... Belátni messze a fák közé; a rezgő nyár hatalmas, kövér óriássá fejlődik ebben az örökké locsolt televényben, s a mint százával-ezrével álldogál egymás mellett: folyvást susogó lombja egy másik zöld folyóként hullámzik odafent; lent, mélyen a vízben, az erdő fekete árnyképe látszik, furcsa merevséggel, mintha tökéletlenül lenne kifaragva fából.

Hát még az esti hangulat milyen misztikus, soha meg nem unható itt... A táj körvonalait még tisztán látni ugyan, de életet most már csak a mozgó víz mutat. Hajónk zakatol, de mi mintha állnánk; a víz jön szemközt velünk s hozza part felől az úszó madárhoz hasonló habfoszlányokat. Közeledünk a révhez, a hol kifeszített drótkötél zárja el előlünk az utat; ott csak nagyon óvatosan szabad haladnunk, fel kell tutulni a révészt, hadd emelje meg a kötelet; ha észre nem vesszük az ujjnyi vékonyságu veszedelmet, neki mehetünk s akkor a kötél lesöpör bennünket a hajóról. Egyikünk a lassan besötétedő éjben ugyancsak lesi ezt a végzetes kötelet. Az ő szemétől függ a többi sorsa. A hajó lassítja haladását, az égen nincs még holdvilág, csak egypár csillag dereng. Kilencre jár, pedig fél nyolcra Kingyesen kellett volna lennünk. Kezdjük már sejteni, hogy az admirális elszámította magát, úgylátszik, mintha féltizenegy előtt aligha jutunk már a megbabonázott kingyesi tanyára.

— Rév!... vigyázz!

A kötél nincs kifeszítve, de a folyó közepén sötétlik a komp éke, mint egy kutágas. Elmegyünk mellette, ettől fogva bátrabban haladhatunk. A víz egybefolyik az éggel a csalódó szem előtt; mérhetetlen mélységeket mutatnak a visszaverődő felhők képei. Valami tündéri fény tör fel a folyó mélyéből, a mit festő ecsetje még soha sem tudott híven visszaadni. Ez már az álmok országából való.

— Tutulj! hangzik a »kapitány« parancsa.

Az éjszaka csöndjét megriasztja a hajócska messzire hangzó búgása; a mint elhallgat, valahonnan a magasból gémek riognak le rekedten. Ezek az éjjeli vándorok adnak valami hírt az életről, máskülönben mindenütt halotti némaság; csak a szél nyög néha a sötét part irányában, a fák lombja között.

Nemsokára csöndesen, mozdulatlanul libben meg a part mellett a kis propeller, csak a gépész marad rajt' őrnek.

A bohémkaraván pedig nekimegyen az éjszakának gyalog, hogy megkeresse a boszorkánygyűrűvel övezett tanyát.

Pontban féltizenegy az óra, a mikor ráakadunk s megtelepszünk a martosi mintára berendezett házikó földes szobájában. Tehát mi sem érhettünk előbb célhoz hajón, mint Pósa Lajos et consortes tengelyen.

*

Lobogó rőzsetűz mellett hencsergünk egy nagy rakás szalmán; felettünk halványzöld csudafinomságu hálószövedék rezgőnyárfa leveleiből; egy hatalmas templomboltozat, a mely áttetsző zöld kristályból van kifaragva. Azon keresztül belátszik hozzánk egy glóriát hirdető kerek fényesség.

Az a holdvilág.

Éjszaka van.

Tavaszi éjszaka a pusztán. Valahol nádasnak kell lenni, mert az imént egy szerelmes nádiveréb szólalt meg álmában, nem messzire innen. A nyirkos fű közt haris bujkál s recsegő nádsíp-hangjával jelenti magát a párjának.

A tűz lobogása kápráztat, a felszálló vékony füst közt apró pelyhekként huldogálnak lefelé a megperzselt szunyogok, éjjeli lepke csapódik arcomhoz, de mire odakapok, már sehol sincsen.

Mondhatatlanul édes ez a világ, ez a levegő; az ember szeretne soha többet el nem menni innen, csak hallgatni azt a mélabús, halk hegedűszót, a mivel Dankó Pista facsarja el a szívünket az öröm e mámoros percében.

A húrok sóhajtó sirámát bülbül-madár zokogásának véli a képzelet; felébrednek hallatára az alvó madarak s félve kérdezik egymást halk pittyegéssel: Melyitek énekel olyan gyönyörűen?

A szalmán egy pár boldog ember heverész, a kinek ok nélkül is nagyon fáj a szíve, de a kinek ez a szívfájás nagyon jól esik; a ki sírni zokogni, szeretne, maga sem tudja, miért; csak azt az egyet érzi, hogy jó volna leborulni a földre és megsúgni ennek a leghívebb, öröktől való édes anyának mindent, a mi gyötri.

A vágyak nélkül való boldogság órája volt ez.

Minden beteljesedett most, a mire szükségünk volt, hogy ne cseréljünk senkivel se, a ki nem részesülhet ebben a mi nagy élvezetünkben.

Pedig semmi különös dolog sem történt. Csak az, hogy ebben a kis magyar pusztaságban olyan nagyon egygyé tudtunk válni, olyan igazán testvéreknek éreztük magunkat, a kik épp' ott voltunk...

Mikor Dankó Pista, úgy reggel hat óra felé, megbotránkozott azon, hogy sehol sem leli a villamos csengőt s nem jelentkezik pincér, a ki szolgálatára álljon: én már kint bolyongtam a Kingyes síkságán. Sipulusz akkor fordult a másik oldalára s lehunyt szemmel esküdözött, hogy bizony gyönyörü az istenadta májusi reggel itt a pusztán.

Régóta ébren voltak a méhek s a madarak; a vityillónk mögött csakugyan ott találtam egy ívesen elnyúló nádast, a honnan a forró nyár időszakában

KACZIÁNY ÖDÖN: KRISZTUS

A Könyves Kálmán R.-T. jogositása

ket betöltő nagy kiállításával. Imponáló szorgalma már magában véve is erényszámba mehetne még akkor is, ha művészi fiziognomiája nem mutatná azt a magas szintet, amelyen művészi tevékenysége haladt.

Festői öröme duallisztikus irányu: elsősorban elbeszélő, másodsorban a komponáló erő főerőssége. Az elbeszélő talentum a festészetben — igy szokták mondani — még nem kvalitás. Hát ez igaz akkor, ha egyedül áll, de ha azzal az alátámasztott festői felfogással kapjuk, ahogy Istókovics két kézzel szórja, ugy nemcsak nem hiba, hanem egyenesen előnyére válik a pikturának, mely — mint ezen a bemutatón a legtöbb alkotás — megkapja, vagy ha ugy tetszik elragadja a festő által maga teremtette világba a szemlélőt. Istókovics művészetét sok félreértésre okot adható kifejezéssel literárisnak szokták mondani, amely meghatározásnak az ő pikturájánál a literaturához semmi köze sincsen. Festészete nem regény, nem novella, nem is dráma, és legfőképpen nem ezek illusztrációja, hanem olyan csak ecsettel kifejezhető elbeszélés, amelyet festőiséggel telít s amelyből elragadó varázslat, esprit, csapongó fantázia árad. Komponáló ereje, jöjjön az fények, vonalak vagy szinek által létre, mindég eredeti, egyéni, járatlan utakon halad, amely megérdemelné, hogy művészünk nagyfelületű falképeken tombolhatná ki magát.

Istókovics Kálmánnak volt ideje, amikor a grafikus dominált minden munkáján. Ma a „Sturm und Drang“ delelőjén tul már disztingvál. Munkái önálló karaktert kaptak; van grafikai kifejező ereje és önálló festői nyelve, amely mindinkább pregnálódik alkotásain. Mig az első tektonikus felépitésen, addig utóbbi a színek melódiáján épül.

Istókovics kiállítása, festőiségének kibontakozása mellett egy másik, eddig ismeretlen képességéről tanuskodik, amikor egy sereg lélekanalizisen alapuló emberábrázolását mutatja be. Ez a sorozat arckép egymaga érdemessé tette volna kiállítását.

A figyelmes szemlélő előtt nem érthetetlen az a nagy hatás, amelyet a kritikára s a közönségre gyakorolt ez a kibontakozott művész, szuggesztiv hatású alkotásaival, amelyek még mindég nagy fejlődés lehetőségeit hordják magukban.

Jajcay János.

Képzőművészet
1932

Kacziány Ödön

ISTÓKOVICS KÁLMÁN: PORTRÉ
Az Ernst-Muzeum kiállításáról

EGY JUBILÁRIS KIÁLLITÁS A NEMZETI SZALONBAN. 75 éves fennállását egy jubiláris kiállítással ünnepelte meg a belvárosi reáliskola, vagy ahogy ujabban hivatalosan nevezik, a IV. kerületi községi Eötvös József reáliskola. Már elöljáróban ki kell emelnünk, hogy a kiállítás magas nivója általános meglepetést keltett. Nem voltunk arra előkészítve, hogy a képzőművészet minden ágában ennyi kiváló művészt adott ez az iskola a magyar kultúrának. Most derült ki, mért éppen képzőművészeti kiállítással ünnepelte meg az iskola ezt a jubiláris évszámot. Különösen az építészeti rész az, amelyik erőteljesen dominál a kiállításon. Nem csoda, hiszen az építésznek készülő nemzedék általában a reáliskolákat kereste fel. Igy magyarázható, hogy nem kisebb építészek, mint a következő ragyogó névsor szerepelnek a kiállítás építőművészeti részében: *Alpár* Ignác, *Balogh* Lóránt, *Fellner* Sándor, *Freund* Vilmos, *Györgyi* Denes, *Jánszky* Béla, *Lajta* Béla, *Lechner* Ödön, *Petz* Samu, *Quittner* Zsigmond, *Schulek* Frigyes, *Schwab* Gyula, *Steindl* Imre és *Wellisch* Alfréd. Valamennyien építőművészetünk nagy uttörői voltak, másrészt pedig ma is tevékeny, az első sorból való kiválóságai műépitészetünknek.

Nem kevésbbé előkelő névsorral büszkélkedik a kiállítás festészeti és szobrászati része is. *Aggházy* Gyula, *Basch* Gyula, *Déry* Béla, id. *Gallina* Frigyes, *Garay* Ákos, *Gergely* Imre, *Greguss* Imre, *Kézdi Kovács* László, *László* Fülöp, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Paczka* Ferenc, *Pentelei* Molnár János, *Róth* Miksa, *Szemlér* Mihály, *Strobentz* Frigyes, *Tolnay* Ákos, *Tölgyessy* Artur érdemdús nevei mellé az ujabb nemzedéknek egész sor tehetséges képviselője csatlakozik. Ezek közül kiemeljük *Farkasfalvy* Imre, *Fáy* Dezső, *Kubinyi* Bertalan, *Lázár* Szilárd, *Orbán* Dezső, *Patkó* Károly, *Porteller* Emil, *Udvary* Pál, *Vadon* Benjámin és *Valér* Erik műveit.

Kitünő szobrásztehetségekben sem volt szegény ez a kiváló iskola, mint ahogy az alábbi névsor ezt igazolja: *Berán* Lajos, *Gách* István, *Martinelly* Jenő és *Zala* György. Olyan nevek, melyekhez nem kell kommentár. Szivből kivánjuk ugy a magyar kulturának, mint bármelyik más iskolának, hogy hasonlóan magas művészi és erkölcsi szinvonalon rendezhesse meg jubiláris kiállítását. A példás rendezés Erődy Kálmán főigazgató vezetésével külön elismerést érdemel.

ERDÉLYI MÜVÉSZEK PESTEN. *Litteczky* Endre és *Krausz* Ilonka festőművészek egy Kossuth Lajos uccai üzlethelyiségben mutatták be Toroczkó környékéről festett motivumaikat. A kiállítás oly magas szinvonalu volt, hogy bátran beillett volna akármelyik kiállítási helyiségünkbe. Különösen Litteczky Endre anyaga volt erőteljes. A tehetséges művész nem tapad oda szárazon a természethez, ért motivumainak szerencsés átdolgozásához, aminek eredménye egy tüzesszínskáláju, derüs, életkedvben fogant piktúra. De nemcsak színfoltjainak élénk és mindig izléses koloritját dicsérhetjük, hanem biztos és ötletes rajztudását is. Krausz Ilonka rajzokat, illusztrációkat és pamutból készitett képeket állitott ki. Nekünk különösen ez utóbbiak tetszettek. Ezeken bámulatosan egyszerü eszközökkel igen artisztikus hatásokat tud kiváltani a művésznő.

KACZIÁNY ÖDÖN: HALÁL A HÓMEZŐN
A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

A HÉTRŐL.

Hegyi Aranka. Ha igaz, hogy a színész elérte a maga művészete legnagyobb dicsőségét, ha életében sok tapsot és halála után szép temetést kapott: akkor a dicsőség Hegyi Arankának semmivel se maradt adósa. Annyi tapsot kapott életében, mint a primadonnák közül is kevesen, olyan temetése volt, mint egy fejedelemnek és annyi koszorú, annyi virág borította a koporsóját, amennyi elegendő nem egy koporsó, hanem akár egy élet útjának földiszítésére. Látszólagos kegyetlenségében is kegyes volt hozzá a sors. Van az életben egy elkerülhetetlen és kegyetlen bizonyosság, a mely senkinek se öröm, de egy primadonnának a halálnál is keservesebb. A megvénülés. Hegyi Arankát ettől a keserűségtől megkímélte végzete. Nem kellett megöregednie. Nem érte meg minden színésznő legnagyobb szomorúságát, hogy túlélje az utolsó szál virágot, a melyet neki hónek rövid, de az ő nemes művészete meg tudta szerezni benne egy teljes élet minden szép dicsőségét.

*

A bécsi botrány. Bécs városában vasárnap délután a Lueger Károly főpolgármester és társai által fölbujtogatott tömeg megrohanta a bécsi magyar házat és szidalmakkal meg fenyegetésekkel inzultálta a magyar delegátusokat, a kik az uralkodó meghivására törvényhozói kötelességüket teljesíteni mentek az osztrák fővárosba. Mit sértett, azaz hogy mit sértett mélyebben ez a durva cselekedet: az uralkodó meghivását, a vendégjogot, a kötelesség teljesítésének biztosságát, a magyar nemzet méltóságát vagy Bécs város hírnevét-e: ezt nekünk fölösleges és immár kései is lenne fejtegetnünk. De az eset kapcsán egy bizonyos szempontból érdekes vita vagy legalább is véleménykülömbség támadt a körül, hogy a tömeg, mely Lueger főpolgármester és Lichtenstein herczeg vezényviselete: ellenben Lueger főpolgármester igen elegáns megjelenésű férfiu. De azért ki merné ráfogni Tolsztojra, vagy Gorkijra, hogy csőcselék és ki merné ráfogni a vasárnapi események után Luegerre és hadseregére, hogy — úri emberek?

*

Az üzlet — üzlet. Az anarkisták úgy élnek a köztudatban, mint engesztelhetetlen és kibékíthetetlen ellenségei a világ mai rendjének, tehát minden törvénynek és igazságnak is, a mely a rend talaján termett. Most azután kiderül, hogy ez a fölfogás nem egészen helytálló. A valóság nem ilyen kérlelhetetlen. Van elv, a melynek az anarkista is behódol. Az angol elv: hogy az üzlet — üzlet vonatkozik az anarkistaságra is. Az anarkisták se feltétlenül minden jónak a megrontói. Velük is lehet «okosan beszélni». Az arzenálisuk gazdagabb, mint gondolni lehetett. Vannak olyan bombáik, a melyek bizonyos föltételek mellett — *nem* rob-

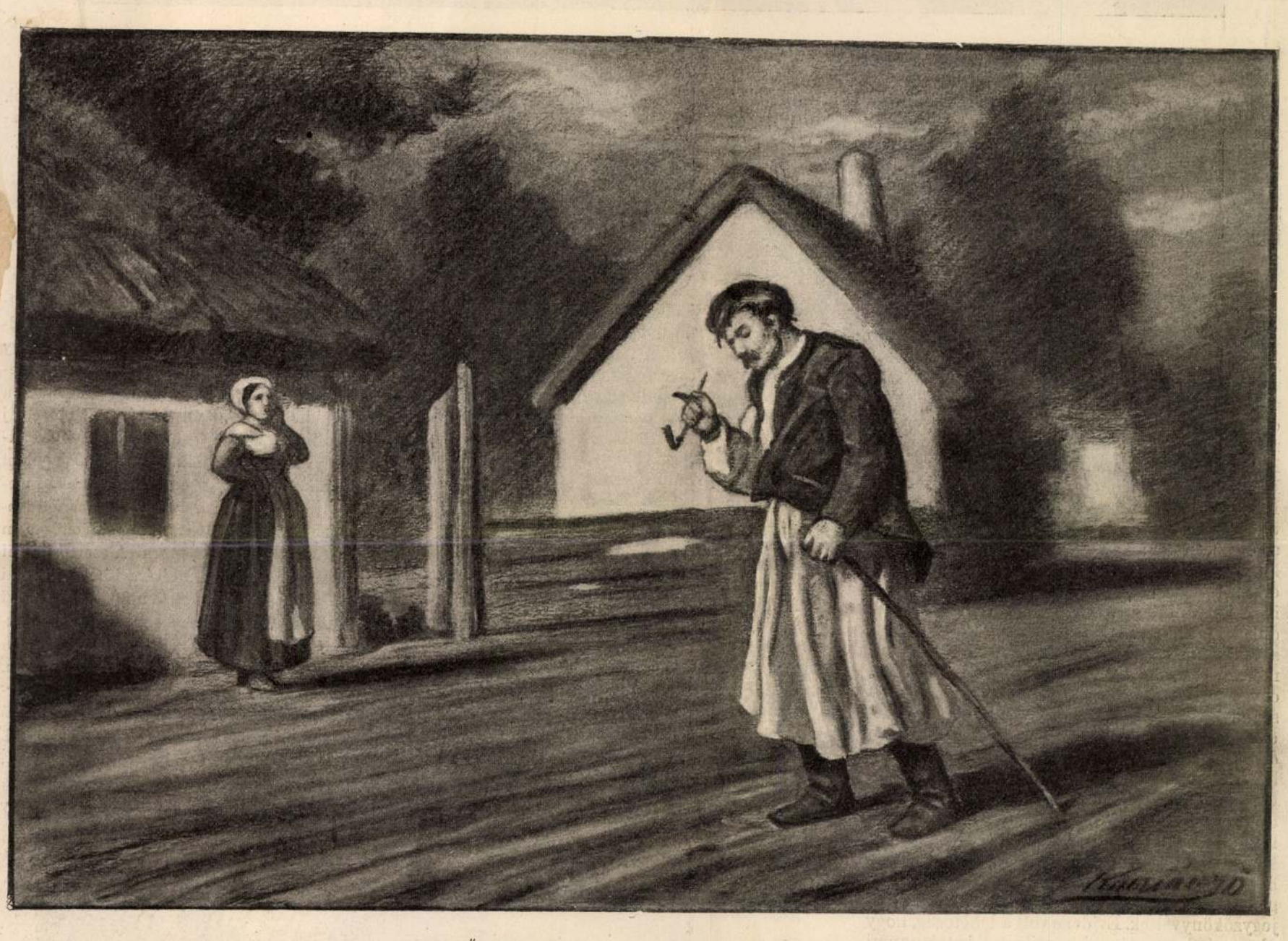

NEM SZŰK EZ AZ UTCZA, CSAK SZOROS. — Kacziány Ödön rajza.

dolni kötöttek bokrétába. Néki még termett virág a földön akkor is, ha életben marad. A mi tehát halálában veszteség, nem az ő pályafutásának, életének és dicsőségének vesztesége, hanem vesztesége a művészetnek és a közönségnek, melyet szolgált. A hivatottak, az igaziak közül való volt, a kik a kiválasztott egyéniség nemes kisugározásával töltik meg hivatásuk kereteit. Az ilyen egyéniség természete nehezen határozható meg, mert elsőrendű erénye épen az, hogy minden új alakjában, mindig új vonásokat mutat. De folyton másulván, minden köntösében megmaradnak, frissen ragyognak megkapó, vonzó és lebilincselő tulajdonságai. Hegyi Aranka legerősebb ilyen tulajdonsága a báj volt, ez a nemes érték, a mely soha sem kap rozsdát. De benne volt a szavában, a mozdulatában, minden színpadi cselekvésében és finommá tette mindazt, a mit mondott vagy csinált a deszkákon. Nem csoda, ha nagyon szerették, hiszen száz alakban érdemelte ki ezt a szeretetet és nem csoda, ha nagyon megsiratják, hiszen száz bájos, finom, vonzó szinpadi alak hanyatlott vele sírba. Még csak ötvenegy éves volt: egy életszavára a bankgassei magyar ház ablaküvegei ellen csatába vonult: *csőcselék* volt-e vagy sem? Egy csomó laptudósító azon erősködik, hogy: nem volt csőcselék. Nem volt csőcselék, mert jól öltözött, vasalt nadrágos és selyem kravátlis férfiakból állott. Ennek az argumentumnak egy német közmondás az édesanyja. Az a közmondás, hogy: ruha teszi az embert. Mi nem vagyunk németek, semmit se vétünk tehát a nemzeti lélek igazsága ellen, ha ezt az igazságot, a mi fölfogásunk igazságnak el nem fogadja. A mi mértékünk az ember milyen valóságára semmi összefüggésben nincs azzal, hogy milyen szabó vesz mértéket a ruhájára. A mi fölfogásunk szerint nem a ruha teszi az embert: emberi rangját, lelki értékét nem a nadrágjának a minősége és szabása, hanem a cselekedeteinek a minősége és szabása határozza meg. A ki csőcselék módjára cselekszik és viselkedik, az csőcselék, még ha a lába fején is czilindert visel. Ellenben lehet úri ember az is, a kinek soha életében nem volt kezyű a kezén. Tolsztoj Leó gróf tudvalevőleg paraszt-gunyában jár, Gorkij Maximnak munkás-zubbony a rendes bannak föl. És használják azt a revolvert is alkalomadtán, a mely zajtalanul sül el és nem öl, hanem — jövedelmez. Most tudjuk meg az olasz lapokból, hogy a milanói világkiállítás ellen is követtek el anarkista merényletet: de ebből a csöndesebb fajtából valót. Nem esett kár se emberéletben, se házban, se épületben, se portékában, a nem pukkanó bomba csak a kiállítási alap pénzéből robbantott el közel egy millió frankot, azaz hogy lirát. És ez a manőver nem egy ravasz zsaroló szövetkezet műve volt, a mely csak spekulációból adta ki magát anarkistának. A kiküldött bizottság a kiállítás területén valóban megtalálta azokat a nyomokat, a melyeket a «váltság-dijat» követelő anarkisták a levelükben jeleztek. Ilyen körülmények között természetes, ha ki is fizette a követelt summát, a *biztosítási* illetéket anarkista-merénylet ellen. Az anarkistaságnak ezt a polgári berendezkedését a polgári társadalom természetesen csak megnyugvással fogadhatja. Ha a dolog tovább így fejlődik, az anarkista-kérdés, a melynek idáig sehogyse tudták megtalálni a megoldását, mégis csak ád valamelyes módot

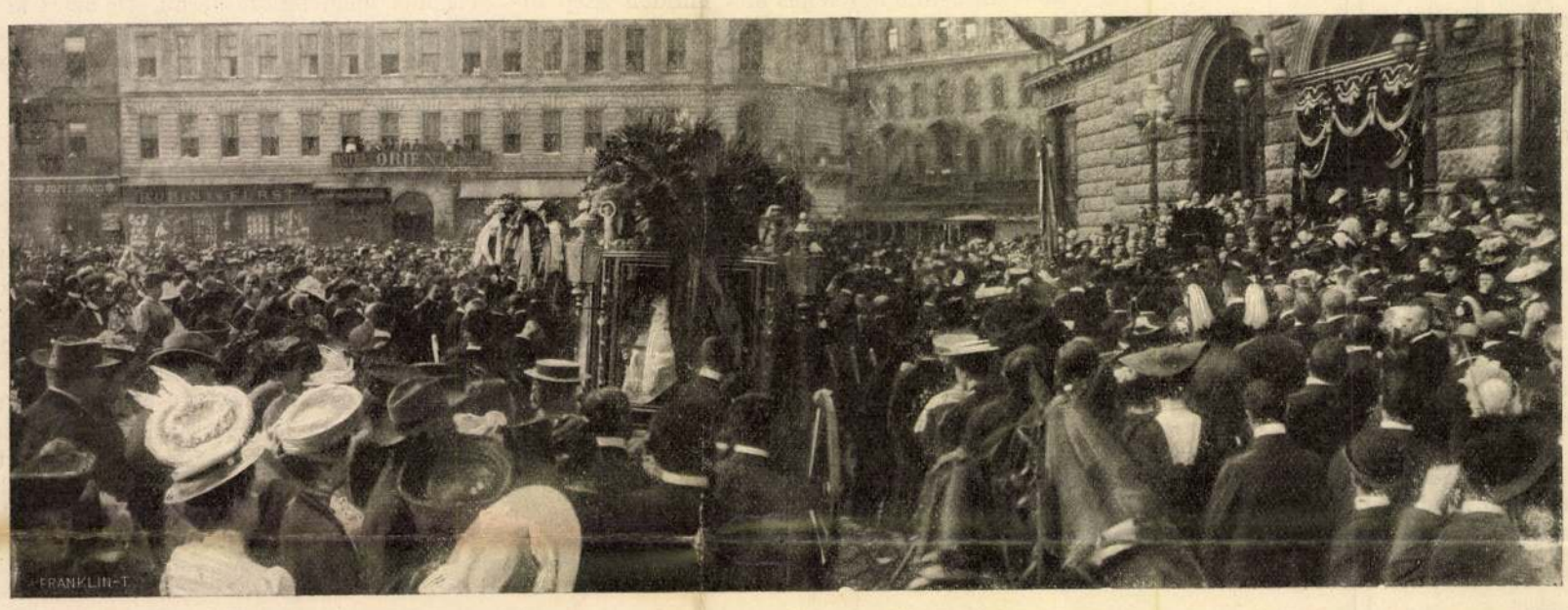

HEGYI ARANKA TEMETÉSE. — A temetési menet elindulása a Népszinháztól.

erre a megoldásra. Csak üdvös dolog az, ha az anarkizmus átalakul önmaga ellen biztositó intézménynyé. Hiszen, ha üzletté lesz az anarkistaság, az államnak sok egyéb között módja lesz arra is, hogy adót vessen ki rá, még pedig lehetőleg akkora adót, hogy minden anarkista jobbnak lássa — más mesterségre adni magát.

*

Egy kutya körül. Tanultuk az iskolában, hogyan támad a lavina. Elég, ha egy madár a lába rugásával vagy a szárnya lendítésével megmozgatja a havat odafönt a rideg ormon: megindul a hópehely és görgeteggé nő a lejtőn, mértföldes veszedelemmé, mely falvakat, városokat söpör el a mélységbe való rohanása útján. Kár, hogy még soha senki se intervielvolhatott meg egy ilyen madarat, a melyik már lavinát csinált. Büszke szárnyas lehet, ha van benne hiúság. Íme kiderült azonban, hogy nemcsak a madár tud lavinát csinálni. Emlős állatnak is megvan az erre való képessége. Tud lavinát inditani egy kutya is. És ennek föl se kell mennie a havas ormára: meg tudja csinálni a lóverseny-téren is. A kutyának, mely ezt a sikföldi lavinát produkálta, nem tudjuk a nevét. Elég igazságtalanság, hogy nem irták ki. De az esete bőven ismertetve volt az ujságokban. Tudjuk róla, hogy egy sportférfiú kutyája volt és barátságtalan szándékkal közeledett egy másik sportférfiú felé, a ki természetesen szintén barátságtalan módon utasitotta vissza ezt a közeledést. Erre a barátságtalan kontrára a kutya tulajdonosa szintén barátságtalan rekontrát mondott. A lavina ezzel megindult és alig telt bele háromszor huszonnégy óra, elárasztott intézeteket, kaszinókat, versenytereket Budapesttől egész Bécsig. Párbajsegédek nem kevesebb, mint százötven lovagias ügyet tárgyaltak, magyaráztak, intéztek, jegyzőkönyveltek. Evidens volt a lehetőség, hogy olyan viadalom támad, a milyet a katalaunumi csata óta nem látott a világ. Hála a gondviselésnek, a mely ez alkalommal az érdekelt férfiak, felek és megbizottak higgadtságában és józan itéletében nyilatkozott meg, ez a veszedelem elmúlt, a nélkül, hogy bekövetkezett volna. A lavina leért a völgybe a nélkül, hogy falvakat, városokat, templomokat pusztított volna el. De megvolt a lehetőség, hogy emberek egymás vérét ontsák és megvolt a faktum, hogy másfél száz ember a becsületében és önérzetében érintve érezte magát — egy kutya miatt. Szerencsére a dolog okosan, humánusan, belátással és baj nélkül elintéztetett. De azért mégis jó, hogy a kutyák nincsenek tájékozva az emberek dolgairól. Különben nem lehetne birni büszkeségükkel.

ÚJ ISKOLA A FŐVÁROSBAN.

Fényes új otthont épitett ismét a főváros a magyar népművelésnek. A budai Fehérsas-téri polgári fiú iskola, mely Balázs építész tervei szerint készült, úgy külső, mint belső berendezés tekintetében szinte páratlanul áll nemcsak Magyarországon, de még a külföldön is. Az iskola, mely Bárczi tanácsnok lelkes kezdeményezésére épült, a régi Szarvas-téri iskolát van hivatva pótolni.

A régi iskola a Szarvas-tér és Krisztina-körút sarkán álló ősi klastromépületben volt elhelyezve. Ez a régi iskola, mely még Mária Terézia idejében épült és nemsokára áldozatul esik a pusztító csákánynak, Budapest egyik legrégibb és egyik legeredetibb épülete és vele eltűnik a földszinéről Budának egyik legérdekesebb emléke.

Az új iskola teljesen megfelel a modern kor igényeinek. A Gellért-hegy aljában négy felől szabad homlokzattal a tágas és fás Fehérsas-téren, Budapest egyik legszebb helyén épült.

Az iskola homlokfalai magyar stílű falfreskókkal és kétfelől díszes mozaik-képekkel vannak ellátva.

Az osztályok tágas, világos helyiségek, a butorzat, valamint a fali diszités is, stilizált magyar motivumokkal van ékesitve, a tágas és világos folyosók fűtőkészülékekkel és aszbeszt-burkolattal ellátva.

A második emeleten vannak a szertárak és a Madary tervei szerint bútorozott igazgatói iroda, meg az ifjúsági és tanári könyvtár, továbbá a Kimnach festőművész utasitásai alapján berendezett rajzterem. Külön épületet foglal el a kb. 1000 embert befogadó tágas tornacsarnok, mely szintén a legdíszesebben és bármely nagy sportcsarnoknak is dicsőségére váló czélszerűséggel van berendezve.

Van az iskolának még két külső és egy nagy belső udvara is, hol a tanulók a szünetekben és torna-órákban szabadon mozoghatnak és játszhatnak.

Ez a minta-iskola, mely a fővárosnak sok százezer koronájába került, mely bátran nevezhető az ország legszebb iskolájának, méltán arra van hivatva, hogy fogalmat adjon a nálunk járó idegennek arról, mennyit áldozunk kulturánknak és a népmivelésnek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Harmincz novella. Egy alig tizenöt ives kötetben harmincz elbeszélés. — *Biró* Lajos kötete jellemzője egész mai elbeszélő irodalmunknak, a mely kénytelen-kelletlen a hirlap szükségletéhez és terjedelméhez igazodik. Biró Lajosnak nemcsak a könyve új, hanem — számunkra legalább — új maga az iró is; annál nagyobb érdeklődéssel forgatjuk a könyv lapjait. S mindjárt az első lapokon észreveszszük, hogy tehetséggel van dolgunk, a melyet komolyan kell venni, sem az egyszerű tudomásul vétel, sem a közönbös agyonhallgatás nem volna méltó eljárás vele szemben. A szerző egyéni látásra, a dolgok saját felfogására törekszik, a mi bizonyára első és elengedhetetlen föltétele az igazi irónak. Legtöbb novellájában egy-egy illuzió szétfoszlását rajzolja, az ábrándokat, melyeket hirtelen visszásra fordít a való élet egy-egy hideg fénysugara. Az emberek egy ideállal szegényebben végzik történetüket e könyvben, mint a hogy kezdték, az iró pedig irónikus mosolylyal veszi ezt tudomásul. Emberei különben majd mind egy családból valók, idegesek, túlérzékenyek, — az egyiknek elég meglátni egy odadobott rózsát Beethoven szobrán, hogy

A BUDAI DUNAPARTI VILLAMOS VASÚT ÉPÍTÉSE A LÁNCZHÍDNÁL.

ez a *szobrászokra* is, akiknek akár önálló-an, akár a műépítészekkel társulva, létalapjuk a nagyobbszabásu állami és törvényhatósági megrendelésekben, templomok és középületek skulpturális diszitésében, síremlékek és nyilvános emlékszobrok létrehozásában van, amelyek szintén jobbára nagyobbszabásu föladatokat rónak reájuk s igy alkalmasak arra, hogy úgy művészi becsvágyukat, mint anyagi igényeiket egyaránt kielégitsék. Ők sem igen szorulnak a kiállitások kollektiv piacára, mint ezt a kiállitásainkon évről-évre látható szoborművek elenyészően csekély száma eléggé bizonyitja, mert hiszen munkásságuknak csak igen csekély töredéke az, mely egyes műbarátok műszeretetében és pártolásában leli forrását.

Egészen másként áll a dolog a *festőművészekkel*, akiknek létföltételeit minden olyan országban, ahol kellőleg fejlett és kimüvelt közizlés mellett a művészetek az egészséges fejlődés útján vannak, sem az állam, sem a törvényhatóságok, hanem túlnyomó részben a magánemberek, a nagy közönség szolgáltatja.

Igaz ugyan, hogy művészi munkájukat a festők is egymástól teljesen függetlenül végezhetik, de attól a perctől kezdve, hogy műveiket befejezték, rá vannak utalva úgy egymásra, mint a sajtó és a közönség jóindulatu támogatására, a megélhetés tekintetében pedig csaknem teljesen a műpártoló közönség ingatag izlésének és szeszélyeinek s az ezt befolyásoló tényezők közreműködésének vannak kiszolgáltatva.

Hogy munkájuk gyümölcsét nyilvánosságra hozhassák és alkotásaiknak piacot teremthessenek, föltétlenül szükségük van a kiállitásokra, melyeknek létrehozása viszont akár művészeknek és műpártolóknak különkülön, akár művészeknek és műpártolóknak együttesen, bizonyos irányu társulását, szervezkedését föltételezi, ami a társulat vagy az egyesület tagjait mindjárt a legszorosabb függésbe hozza egymástól. A nagy áldozatok árán létrehozott kiállitások erkölcsi és anyagi sikere megint függ a fölvételi jury működésétől, a kiállitásra elfogadott művek kvalitásaitól, a sajtó jóindulatától, az ezerfejü közönség érdeklődésétől, a művészek kollégiális viselkedésétől és még sok minden egyébtől s a legcsekélyebb diszharmónia, mely e tényezők önzetlen és tárgyilagos együttműködését megzavarja, kiszámithatatlan hatással van a művészet egész fejlődésére. Igy, hogy a sok közül csak egy példát emlitsünk, a sajtó egy, a mi viszonyainkhoz és művészetünk mai fejlettségéhez mérten érdekes és szép kiállitás sikerét, és a művészeknek ehhez fűzött reményeit egy csapással tönkreteheti, ha a művészettörténet legnagyobb alakjainak szinte abszolut mértékét alkalmazva, mélységes megvetéssel honorálja becsvágyó és törekvő művészek komoly és öntudatos munkáját, ahelyett, hogy az adott viszonyok közt megokolt viszonylagos mértékkel beérve, bátoritaná a csüggedőket, felvilágositaná a tévelygőket és támogatná azokat. akik rászorulnak.

Igen hosszura nyulna a művészet fejlődésében szerepetvivő tényezők kölcsönös egymásra hatását itt kimeritően részletezni, de annyi bizonyosnak látszik előttünk, hogy e tényezők működésének szövevényes útvesztőjében egyedül csak az menthet meg a végzetes következményekkel járó eltévelyedéstől, ha — amint a »Beköszöntő«-ben, valamint ennek a cikkelynek az elején is hangsulyoztuk — ha a művészi élet terén szereplő tényezőket magasztos hivatásuk tiszta tudata, a művészet igaz és őszinte szeretete s ezenfelül a kölcsönös méltányosság és türelem, valamint a viszonyokhoz való alkalmazkodás képessége fűzi össze.

Egyébiránt talán nem szorul bizonyitásra, hogy kulturális téren az alkotás rendszerint a szeretet, a rombolás pedig a gyűlölet és türelmetlenség munkája! — *br* —

Harkányi Frigyes báró alapítványa.

Már e lap első számában, a társulati közgyülésről szóló tudósításban jeleztük, hogy *Harkányi* Frigyes báró, társulatunknak évek hosszu során át volt buzgó alelnöke, ötezer forintos alapitványt tett alelnökségének maradandó emlékezetére.

A nagylelkü maecenás alapítólevele, melyet a társulat választmányának április 28-ikán tartott gyülésen általános lelkesedés közt olvasott föl a titkár, a következőleg hangzik:

A magyar képzőművészet terén gyakran volt alkalmam tapasztalni, miszerint gyakran fiatal művész kétségtelenül mutatkozó tehetségének dacára, pályája kezdetén buzdítás és anyagi támogatás hiánya miatt, a kezdet nehézségeivel való küzdelmei között elcsüggedve önbizalmát veszti és nem ritkán, a hazai művészet hátrányára elhagyja azon ösvényt, melyre ifjú hévvel táplált szép reményekkel lépett.

Ily ifjú művészek sorsát némileg enyhíteni óhajtván 10.000, azaz tízezer korona névértékü Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztári $4^1/_2$ százalékos záloglevelet teszek le örök alapítványul az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kezébe; kezelése és kamatainak hováfordítása iránt következőképp intézkedvén:

1. Az alapítvány »Báró Harkányi Frigyes alapítványa« címet visel.

2. Az alapítvány tőkéjét, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat nevében, a Magyar Földhitelintézet kezeli.

3. Az alapítvány kamatai évről-évre az Országos Magyar Képzőművészeti Társaság kiállításain *első izben résztvevő* fiatal művészek közül annak itélendő oda, akinek a Társulati kiállítások bármelyikénél szabályszerűen elfogadott műve, vagy művei a legtöbb tehetségről és a legkomolyabb művészi törekvésről tanuskodnak. Azon esetben, ha két teljesenegyforma minősítéssel bíró művész állana a bíráló bizottsággal szemben, úgy a díj a szegényebb sorsunak adandó ki.

4. A díj odaitélésére az állami aranyérmek mindenkori pályabíróságát jelölöm ki.

5. A díj minden évben kiadandó, ha azonban valamely kiállításnál első izben kiállító kezdő művész nem jelentkeznék: a ki nem adott díj a jövő évi díjhoz csatolandó és avval együtt adandó ki. Ez eljárás követendő mindaddig míg a körülírt minősítéssel bíró művész nem pályázik e díjra.

6. A díjazott tárgy a művész tulajdona marad.

7. A díj az illető kiállítás megnyitásától számítva 4 hét alatt itélendő oda és adandó ki.

8. Azon esetre, ha az Országos Képzőművészeti Társulat valamikor a kormány által államosíttatnék vagy ha a társulat alapszabályszerü szervezete akképp megváltoznék, hogy az alapítók a jelenlegi alapszabályokban gyökerező jogaiktól elesnének, fentartom magamnak s fiágon mindenkori legidősbb örökösöm számára azon jogot, hogy ezen alapítvány bármely más hazafias vagy művészeti célra fordítandó legyen.

Budapesten, 1898. április hó 11-én.

Harkányi Frigyes báró.

Pályabiróságok ülései.

A társulati kiállítási szabályzat értelmében az eddigi tárlatokon kitüntetett és az 1898. évi tavaszi nemzetközi kiállításon résztvevő kiállító művészek által titkos szavazás útján megválasztott pályabiróság, mely arra volt hivatva, hogy az állami aranyérmek kiadására vonatkozólag a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé javaslatot terjeszszen és a 2000 frtos társulati-dijat, az 1600 frtos Forster-féle »Vaszary-dijat« s az ezúttal elsőízben esedékes 300 frtos Wahrman-dijat végérvényesen odaitélje, szom-

Bihary Sándor: Zsigmond király fogadja Ulászló lengyel ki

A Forster-féle „Vasza

baton, május 7-én délelőtt tartotta döntő ülését a városligeti Műcsarnok tanácskozótermében.

Az ülésen a pályabiróság tagjai: *Andrássy* Tivadar gróf, *Andrássy* Gyula gróf, *Fadrusz* János, *Kardos* Gyula, *Karlovszky* Bertalan, *K. Lippich* Elek, *Márk* Lajos, *Stetka* Gyula és *Zala* György, teljes számmal jelen voltak és egyhangulag Andrássy Tivadar grófot kérték föl az elnöki szék elfoglalására.

Az elnök, miután konstatálta a pályabirósági tagok szabályszerü meghivását és teljes számban való megjelenését, a titkár által fölolvas-

tatta a kiállítási szabályzatnak a pályabiróság ülésére vonatkozó szakaszait, valamint a pályázati hirdetéseket, mire kezdetét vette a szabályszerü titkosszavazás, először az állami aranyérmekre, azután a díj összegének a nagysága szerint az odaitélendő díjakra.

Az aranyérmekre vonatkozólag a pályabiróság egyhangulag kimondotta, hogy úgy a külföldi, mint a magyar művész kitüntetésére szánt nagy aranyérem kiadását fogja javasolni a miniszternek és titkos szavazás utján a kitüntetendő művészekre nézve is megállapodott. A

…ályt a nagyváradi székesegyházban Szt.-László sírjánál.
…y díj" nyertese.

javaslatot már föl is terjesztették Wlassics Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, aki az állami aranyérmek ügyében véglegesen határoz.

A *2000 frtos társuluti-dijat* a pályabiróság *Vaszary* János »Aranykor« című olajfestményének, a *Forster* Gyula által alapított 1600 frtos *Vaszary-dijat*, amelyre a pályázat feltételei értelmében csakis »a magyar történelem dicső eseményeire, ezek között első sorban a magyar szentek életére is vonatkozó teljesen befejezett olajképek s esetleg vázlatok« pályáztak, *Bihari* Sándor »Zsigmond király fogadja Ulászló lengyel királyt a nagyváradi székesegyházba Szent-László sirjánál« című nagyszabásu olajfestményének,

A 300 frtos *Wahrmann-dijat* pedig *Kacziányi* Ödön »Vizió nagypéntek hajnalán« című olajfestményének itélte oda.

A *Rökk Szilárd* által alapított 1000 frtos díj odaitélésére hivatott, a társulati választmány által titkos szavazás utján választott pályabiróság szerdán, május 11-én délelőtt tartotta ülését a városligeti Műcsarnokban.

A pályabiróság tagjai közül *Benczur* Gyula és *Szmrecsányi* Miklós dr. leköszöntek s így az ülésen csak *Bihari* Sándor, *Forster* Gyula, *Stetka* Gyula, *Ujváry* Ignác és *Zala* György jelentek meg s az elnöki tisztségre egyhangulag Forster Gyulát kérték föl. A pályazati hirdetés fölolvasása után megejették a titkos szavazást, melynek eredménye az volt, hogy az 1000 frtos Rökk-díjat az öt pályázó közül egyhangulag ~~*Boruth*~~ Andor »Toreador« című olajfestményének itélték oda.

Kitüntetett művészek.

Az 1898. évi tavaszi Nemzetközi kiállítás pályadijának odaitéléséről lapunk más helyén számolunk be, itt a kitüntetett műveknek a lap mostani számában látható reprodukciói kapcsán, a pályanyertes művészek rövid életleírását akarjuk tagjainkkal közölni.

Vaszary János, a 2000 frtos társulati-díj nyertese, 1867-ben a somogymegyei Kaposváron született. Tanulmányait a budapesti orsz. mintarajziskolaban kezdte meg 1886-ban, *Greguss* János és *Székely* Bertalan vezetése alatt. Azután két évet a müncheni akadémián töltött *Hackl* és *Löfler* tanárok mellett. Majd egy évig Párisban *Bouguerreau* és *Tony Robert Fleury* tanítványa volt, de ezenkívül is még több évet töltött a külföldön, ahonnan pár esztendővel ezelőtt került vissza Budapestre, ahol először Vaszary Kolos hercegprimás arcképét állította ki az Andrássy-úti Műcsarnokban. Ez a festménye az esztergomi káptalan képtárában, két oltárképe a balaton-füredi és zala-radnói templomokban van. Néhány év óta állandóan Budapesten lakik és a társulati kiállításoknak kedvelt alakja. Az utóbbi időben plakáttervezeteivel is magára vonta a figyelmet. Az »Orsz. M. Képzőművészeti Társulat« ezévi közgyülése után művésztársai a társulati kiállítási bizottság helyettes előadójává választották.

~~*Bihari*~~ Sándor, akit a pályabiróság a Forster Gyula által alapított 1600 frtos Vaszary-dijjal tüntetett ki, 1856-ban Nagyváradon született. Művészi tanulmányait a bécsi csász. és királyi képzőművészeti akadémián kezdte meg, ahol *Wurzinger* és *Blaas* tanárok vezetése alatt két évig tanult. Utóbb Párisban *J. Paul Laurens* tanítványa volt, akinél másfé

évet töltött. 1886-ban »A biró előtt« című festményével az »Orsz. M. Képzőművészeti Társulat« nagydiját nyerte el, 1893-ban pedig »Az ő nótája« című festményét nagy állami aranyéremmel tüntették ki. Évek hosszu során át, különösen magyar genreképeivel keltett méltó föltünést. Most kitüntetett festménye — melynek Klotild kir. hercegnő által megvásárolt vázlata már az 1896. évi Ezredéves Országos kiállításon is ki volt állítva — első kisérlete a történelmi festészet terén. Már hosszu idő óta állandóan Budapesten lakik.

Kacziány Ödön, a 300 frtos Wahrman-dij első nyertese, Marosvásárhelyt 1852-ben született. Művészeti tanulmányait úgyszólván még gyermekkorában Budapesten *Barabás* Miklósnál kezdte meg és Münchenben *Strahuber*, *Wagner* és *Seitz* tanároknál folytatta. Egyideig a bécsi akadémiának, majd Párisban *Gérome*-nak a tanítványa volt, legutóbb pedig hosszabb időt töltött Rómában. Időközben rajztanári oklevelet is szerzett és több éven keresztül mint rajztanár működött Szegeden. Legelőször Budapesten az »Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat« Andrássy-úti Műcsarnokában állított ki egy holdvilágos téli tájképet. A Nemzeti Muzeumban »Üres az üveg« című életképe a legismertebb, de Szegeden, Maglódon és másutt egyházi tárgyu festményei révén is jó nevet vívott ki magának. Most állandóan Budapesten lakik.

Boruth Andor, az 1000 forintos Röck díj nyertese 1875-ben S.-A.-Ujhelyben született. Münchenben egy esztendeig *Hollósy* Simon tanítványa volt s onnan Párisba ment, ahol ezidőszerint L. *Doucet*, J. *Lefébre* és T. *Robert Fleury* növendéke. Első ízben a párisi Szalonban állított ki két arcképet. Az 1896. évi ezredéves országos kiállításon »Est a műteremben című festményével az 1000 frtos gróf Károlyi-dijat nyerte el. Most Párisban lakik állandóan.

Boruth pályanyertes művét lapunk legközelebbi számában közöljük.

Vásárlások a tavaszi tárlaton.

(Folytatás.)

28. Szlányi Lajos »Tájkép«, vevője: gróf Andrássy Géza.

29. Koszkol Jenő: »Velencei részlet«, vevője: Adler Mór.

30. Koszkol Jenő: »Velencei részlet«, vevője: özv. Bauer Antalné.

31. Koszkol Jenő: »Velencei részlet«, vevője: Szentkereszty bárónő.

32. Livingstone Adams Elisabeth: »Gyermekfej«, vevője: Czárán József.

33. Neogrády Antal: »A hajtás vége«, vevője: Granichstädten Zsigmond.

34. Koszkol Jenő: »Chiogiai halászbárkák«, vevője: Grünwald Mór.

Az eddigi vásárlások összege 10.098 forintot tesz ki, amelyből 1650 forint külföldi művészek javára esik.

Kérelem nyerő tagjainkhoz.

Alább, még egyszer közöljük a társulatunk tagjai javára 1898. április 18-án tartott sorshúzás eredményét, s azzal a kéréssel fordulunk azokhoz, akiknek tagsági jegyére nyeremény esett, hogy a tavaszi kiállításon látható magyar művek közül *mielőbb* választani szíveskedjenek, mert az illető művészeknek, akikre választásuk esni fog, érdekükben áll, hogy képeik vételárát pénztárunktól mielőbb megkapják.

Folyó sz.	Nyerem. érték frt	Nyerő szám	Nyerő neve
1	1500	1128	Polnay Pál
*2	1000	1702	Csausz Lajos
*3	500	3400	Andrássy Géza gróf
4	500	2537	Ő Felsége a belga királynő
*5	400	600	Hollós József
6	400	1925	Nagy Imre
7	400	2912	Orsz. Magy. Közp. Takarékp.
8	300	3869	Trencsénmegye
9	300	3460	Besztercebánya város
10	300	1326	ifj. Sommsich József gróf
11	300	2682	Harkányi Frigyes báró
12	200	2098	Zenta város
13	200	1392	dr. Szabó Miklós
14	200	1042	Nessi Ernő
15	200	3194	Szmrecsányi Pál
16	200	1670	Begovcevics Róbert
17	100	2970	Polgári kereskedelmi testület
18	100	1593	Weigert Károly
19	100	1759	Finály Henrik
20	100	3575	Hontmegye
21	100	1815	Hofmeister Juda dr.
*22	100	3851	Türsch Nándor

A nyerők a nyereményösszeg erejéig a nemzetközi tavaszi kiállításon kiállított magyar művek, vagy a 98—99. évi téli, illetve karácsony-újévi kiállításon levő művek közül szabadon választhatnak.

A nyerők közül eddig csak a *-gal jelöltek választottak s így a kisorsolt 7500 frtból még *5600 forint* nincs fölhasználva.

Művészeti hírek.

— **Garay szobra.** Az *Obsitos* költőjének, Garay Jánosnak az emlékszobrát junius 5-én leplezik le Szegzárdon, a város főterén. A szobor, mely *Szárnovszky* Ferenc szobrász műve, a költőt panyókára vetett köntössel, állva ábrázolja. A leleplezésen *Perczel* Dezső belügyminiszter is jelen lesz.

—

— **Iskolák a tavaszi kiállításon.** A székesfővárosi iskolák tanuló ifjúsága köréből eddig körülbelül 1500-an tekintették meg tanáraik vezetése mellett a tavaszi Nemzetközi kiállítást.

— **A Nadányiné-féle ösztöndíj nyertese.** Társulatunk igazgatósága, mely a 250 frtos Nadányiné-féle ösztöndíjat évről-évre a művészeti iskolák egy-egy tehetséges növendékének odaitélni szokta, az erre az évre esedékes díj ügyében május 5-ikén tartott ülésén döntött, és a díjat öt pályázó közül *Hegedüs* Lászlónak, a Benczur-féle mesteriskola tagjának ítélte oda.

—

— **Vandalizmus a Műcsarnokban.** Az elmult napokban eddig ismeretlen kezek sajnálatos tettet vittek véghez a városligeti Műcsarnokban. Megrongáltak és bepiszkítottak ugyanis egy sor műtárgyat, amelyek a tavaszi tárlat termeiben vannak kiállítva. Az ismeretlen *Németh* Lajosnak a IX. teremben levő *Erdőrészlet tehenekkel* című olajfestményén a pásztorleánynak irónnal bajuszt rajzolt, *Mucha* Alfonznak a X. teremben elhelyezett művészi kivitelü plakátjait bemocskolta, *Beck* Fülöpnek a XII. teremben levő gyönyörü domborművén, mely Bemet és Petőfit ábrázolja, vastag irónnal húzott végig, *Vaszary* János remekműve, Az aranykor sem kerülte el figyelmét és szénnel végighúzott rajta, egy megvett kép felett lógó táblácskára pedig a vevő neve mellé ezt a szót karcolta be: *szamár*. Társulatunk igazgatósága a lehetőség határai közt már intézkedett, hogy ilyen vandalizmus a jövőben ne fordulhasson elő, bár azt hisszük, hogy az ilyen határozott rosszakaratszülte képrongálást még a legmesszebbmenő felügyelettel is bajos megakadályozni, lévén az egész csunya csiny egy pillanat műve. Fölkérjük azonban a tárlat igen tisztelt látogatóit, hogy amennyiben a véletlen egy ilyen brutális merénylő nyomára vezetné őket, legyenek szívesek az esetről a társulat titkári hivatalában jelentést tenni.

—

— **Társulatunk vásárlása a Nemzeti Múzeum számára.** *Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* a *Nemzeti Képcsarnok egylettől* annak idején átvett vagyon fejében évenkint ezer frttal szokott hozzájárulni a Nemzeti Múzeum képtárának a gyarapitásához. A mult évre esedékes 1000 frtot a társulat nem használta föl, s így erre az évre 2000 frt áll az említett célra rendelkezésre. A társulat művásárló bizottsága, a vallás- és közoktat ásügyi miniszter óhajtása szerint *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Kammerer* Ernő, az Országos Képtár kormánybiztosa és *K. Lippich* Elek, a vallás- és közoktatásügyi miniszter művészeti előadója bevonásával legközelebb fog dönteni a 2000 forintos vásárlás ügyében.

—

— **Külföldi művész Budapesten.** Hermann *Hans*, berlini festőművész, aki »Amsterdam látképe« és »Dordrecht« cimü festményével a tavaszi nemzetközi kiállításon is szerepel, a napokban Budapesten járt és úgy az új Műcsarnok épületéről, mint a tavaszi kiállításról a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott.

—

— **A plakát-pályázat.** Az »Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat« igazgatósága által a társulat ez évi téli tárlatát hirdető plakát tervezetére kiirt 500 koronás pályázat hirdetése már szétment a magyar művészeknek, akik közül — mint értesülünk — igen sokan fognak a pályázatban résztvenni. A társulat igazgatósága május 5-ikén tartott ülésén elhatározta, hogy azoknak a művészeknek, akik a pályázatban résztvesznek, de a dijat nem kapják meg, megengedi, hogy tervezeteikkel a legközelebbi pályázatban is résztvehessenek, melyet az első pályázat eldöntése után azonnal ki fognak irni.

A **Műcsarnok** a nyári hónapok kivételével, — amikor szünetel — rendesen havonkint egyszer, a kiállítások idejében pedig a szükséghez képest havonkint háromszor vagy négyszer, évenkint tehát körülbelül 18—20-szor jelenik meg. Rendes terjedelme négy, kivételesen nyolc oldal. A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségbe (Városliget, új Műcsarnok) intézendők. A lap szétküldését és adminisztrációját a *Singer* és *Wolfner* cég vállalta el, s így az expedicióra vonatkozó kérdések, esetleg reklamációk, továbbá a lakásváltozást bejelentő levelek, a lap kiadóhivatalába (Singer és Wolfner, Andrássy-út 10.) küldendők.

Fölkérjük olvasóinkat, hogy amennyibe lakást változtatnak, ezt a *kiadóhivatalnak haladéktalanul bejelenteni* szíveskedjenek, nehogy a lap széküldésében fennakadás álljon be.

—

A **Műcsarnok** az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat belső életének rövid ismertetésén kivül olvasóit a nevezetesebb magyarországi művészeti események iránt is tájékoztatni óhajtván, ezennel fölkérjük a lap összes olvasóit és első sorban a művészeket, hogy a szerkesztőt ebben a törekvésében támogatni és az esetleg tudomásukra jutott közérdekü művészeti eseményekről őt a szerkesztőség címére (Városliget, új Műcsarnok) értesíteni szíveskedjenek.

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-út 10

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA

— **Vidéki tagjaink és a forintos sorsolás.** Több oldalról hozzánk érkezett levelek kapcsán ezen az úton hozzuk vidéki tagjaink tudomására, hogy amennyiben a művásárlás fokozása céljából rendezett forintos sorsolásban, melynek húzása junius 18-ikán délután 4 órára van kitüzve, résztvenni óhajtanak, akár utánvéttel, akár a pénz előleges beküldése ellenében készségesen küldünk meg nekik annyi sorsjegyet, amennyit kivánnak. Egy-egy sorsjegy ára egy forint és a sorsolásban csak az eladott sorsjegyek számai vesznek részt.

—

— **A tavaszi nemzetközi kiállítást,** mely napközben igen szép látogatottságnak örvend, az esteli órákban oly kevesen látogatták, hogy az igazgatóság május 5-ikén tartott ülésén elhatározta, hogy a kiállítást ezentúl reggel 9 órától csak *este 7 óráig* tartja nyitva. Ugyanabból az okból az igazgatóság azt is elhatározta, hogy a vasárnapi sétahangversenyeket megszünteti. A csütörtöki sétahangversenyeket azonban ezentúl is megtartják. A kiállításnak április 14-ikétől május 4-ikéig 10.163 fizető látogatója volt.

—

— **A nagybányai művésztelep.** A napokban érkezett Münchenből Budapestre *Hollósy* Simon, a nagybányai festőtelep vezető mestere s alig egy napi itt időzés után elutazott Nagybányára, hogy barátaival és tanítványaival ott töltse a nyarat és őszt szorgalmatos művész-munkával. A kis telep ezidén is népes lesz érdekes külföldi vendégektől. A magyar festők közt ott lesznek *Réti* István, *Csók* István, *Thorma* János, *Ferenczy* Károly, *Grünvald* Béla, *Kubinyi*, *Nyilassy*, *Glatz*, *Kemenszky*, továbbá *Hollósy* müncheni művésziskolájának növendékei. A külföldiek közt van egy spanyol, két orosz (akik nemsokára jönnek Moszkvából, a Répin mester iskolájából), több olasz és lengyel, köztük egy felette érdekes művész, aki ifjukorát Szibériában töltötte számüzetésben, és egy sereg német. A kolónia tagjainak egy része már javában dolgozik Nagybányán, a többi nemsokára érkezik meg Németországból és Oroszországból. A művésztelepet, mint halljuk Wlassics Gyula dr. vallás és közoktatásügyi miniszter az idén is fogja megfelelő anyagi támogatásban részesíteni. Arról is értesülünk, hogy a nyár és ősz művészi termeléséből a kolónia kiállítást rendez, még pedig valószínüleg a Képzőművészeti Társulat kiállításának keretén belül, a városligeti új műcsarnokban. Ez az utóbbi, s eléggé hiteles forrásból eredő hír megcáfolja azt a másikat, mely annak idején a lapokat bejárta s amely szerint a nagybányai művészek teljesen külön akarnak válni többi művésztársaiktól.

—

Kacziány Ödön: Vizió nagypéntek hajnalán.
A „Wahrmann Mór pályadíj" nyertese.

– Jó. Mikor?

— Hát tegyük holnapután, szombaton, déli tizenkettőkor.

— Egyéb mondanivalód nincs? — kérdezte a pap ismét.

— Nincs.

De azért csak nem ment. Forgatta kezében süvegét.

A pap fölállt.

— Ha neked nincs, van nekem! — s kezet nyujtva Thord Oeveraasnak, így szólt: — Adja Isten, hogy fiad áldást hozzon reád.

Tizenhat esztendő multán Thord Oeveraas ismét beállított a tiszteleteshez, egy este.

Csöppet se változott tizenhat év óta.

— Látom, Thord, jó erőben vagy, — mondotta a pap.

— Jó erőben, — válaszolt Thord Oeveraas. — Semmi gondom.

A pap erre nem felelt.

Utóbb kérdezte:

— Micsoda szél hordoz erre, ilyen késő este?

— A fiam dolgában jöttem. Holnap lesz a konfirmációja.

— Derék fiu.

— Hozom érte a járandóságot, de előbb szeretném tudni, hogy a templomban hányadiknak áll a sorba?

— O lesz az első.

— Rendjén van, — bólintott Thord Oeveraas. — Ehol érte tíz tallér.

— Egyéb mondanivalód nincs? — kérdezte a pap, miközben biztatóan nézte.

— Nincs.

És Thord Oeveraas távozott.

Eltelt megint nyolc esztendő.

Jönnek ám a paphoz, sokan jönnek, vígan vannak, s legelől nyit be Thord Oeveraas.

— Ejnye, de nagy kisérettel jösz ma, Thord!

— Igen, mert nősül a fiam. Storlideni Karec lesz a felesége. Ennek az embernek a leánya, ni, a Gudmundé!

— Leggazdagabb leány a parókián, — mondotta a tiszteletes.

— Aszondják, — felelt Thord Oeveraas és egyet simított az üstökén.

A pap elgondolkozott.

Aztán beírta a jegyesek nevét a nagykönyvbe, a tanuk aláírták, Thord Oeveraas pedig leszúrt az asztalra három tallért.

— Csak egy jár érte, — szólt a pap.

— Tudom, hogy csak egy jár érte, de hát maga van a gyerek, egyetlen fiu, adjuk meg a módját, becsülettel.

A pap bólintott. Rendben van.

— Harmadszor jársz itt a fiad dolgában, Thord!

— Harmadszor, de most aztán el is végeztünk mindent, — válaszolt Thord Oeveraas.

Összehúzta erszényén a korcot, minden jót kivánt a papnak s távozott, a többiekkel együtt.

Alig két héttel ezután, Thord Oeveraas és fia Storliden felé eveztek a csöndes vízen, hogy Gudmundékkal megbeszéljék a lakodalmat.

— Hogy nyekereg alattam ez az evezőpad, — szólt a fiu s fölállt, hogy megigazítsa a padot.

Lába alatt megcsúszott a deszka. A fiu nagyot sikoltott, kapkodott a levegőben s hanyatt zuhant a hullámok közé.

— Kapaszkodj az evezőlapátba! — kiáltott az apja s nyújtotta utána a lapátot.

A fiu kétszer is a lapát után kapott, de nyilván görcs állott a karjába, mert nem tudott megkapaszkodni.

— Megállj! megállj! — ordított az apja s evezett feléje.

De a fiu, kétségbeesett pillantást vetvén apjára, hörgött egyet s elmerült.

Thord Oeveraas hinni se akarta azt, amit lát. Csak nézte, veszteg álló csolnakán, hol tünt el a fia . . .

Néhány buborék pattant a víz tükrére . . . aztán megint néhány . . . végre egy nagyobb — és sima lett a víz.

Thord Oeveraas három nap s három éjszaka mind ott forgott a tavon. Se nem evett, se nem aludt: a fiát kereste.

Negyednapra megtalálta s maga vitte haza a vizes tetemet az ölében, gyalog, a hegyen keresztül.

Az idő pedig csak tellett.

Elmult egy esztendő.

Egy hideg őszi este kotorásznak a tiszteletes kilincse körül. A pap ajtót nyitott.

Meggörnyedt, sovány, őszhaju ember lépett be. A pap alig ismert rá, pedig Thord Oeveraas volt.

— Ilyen későn? — szólt hozzá a pap.

— Sajnos, biz' én későn jövök, — sóhajtott Thord Oeveraas és leült.

Leült a pap is.

Jó darabig nem szólt egyikük sem.

Thord Oeveraas mondotta végre, szép csöndesen:

— Hoztam valamit, a szegényeknek. Tegyük a fiam nevére.

Az asztalra pakolt egy rakás pénzt.

A pap megolvasta.

— Hisz' ez egész vagyon, te ember!

— Eladtam tegnap, amim volt. Ez a fele éppen.

Megint hallgattak mindaketten.

Utóbb a pap kérdezte, szelíden:

— Hát te? . . . Most aztán mihez kezdesz?

— Valamihez, ami jobb lesz. Még nem tudom.

Aztán egyikük se szólt.

Thord Oeveraas görnyedten ült, a pap meg nézte.

A pap szólalt meg, halkan:

— Lásd, mégis csak áldást hozott rád az a fiu!

— Áldást, én is azt hiszem, — válaszolt Thord Oeveraas.

És föltekintett s két csepp köny gördült végig az arcán.

(Md)

Hölgyek vívása

A nem rég megtartott vívóakadémián, amelyet Santelli Italo, a magyar Atlétikai Klub jeles mestere rendezett, bájos jelenség volt a két Bánffy baronesz. Nemcsak azért, mert nálunk ritka dolog, hogy hölgyeket lehessen látni nyilvános vívóakadémián, hanem azért is, mert vívásukban úgy művészet, mint forma tekintetében mi kívánni valót sem hagytak.

Sajátszerü, hogy a vívás iránti előszeretet Magyarországon a hölgyeknél olyan gyönge. Pedig merem állítani, hogy plasztikusabb, elegánsabb sport, mint a vívás, nincsen, kivéve a lovaglást de ez már magas igényeket támaszt azokkal szemben, akik neki hódolnak.

Hogy azonban tisztán csak fölfogás dolga ez a nem okadatolt idegenkedés s hogy volt idő, midőn a művészet legmagasabb fokáig vitték a hölgyek a vívást, erre nézve néhány nem éppen érdektelen adattal szolgálhatok.

A XI-ik században Dagobert frank király alatt mint az igazságszolgáltatás eszköze jelentmeg a szablya a frank nő kezében. Ha egy frank nő férjét durva bánásmódja miatt bepanaszolta a király előtt, fegyveres igazságszolgáltatásra lett berendelve a törvényszék elé, ahol egy fonó-orsót s egy szablyát nyújtottak elé szabad választásra. Ha a panaszos az orsóért nyúlt, az annyit jelentett, hogy megbánta panaszát s ekkor visszaadatott ura hatalmába, s többet nem panaszolhatott, ha pedig a kardért nyúlt, akkor meg kellett verekednie a férjével.

A küzdelem döntött a nő sorsa fölött: ha győzött, akkor megszabadult férjétől, de férjhez többé nem mehetett.

Ki csodálkozna azon, hogy a vívást s a fegyverforgatást, mint egyedüli törvényes módot a gyűlölt férfitől való szabadulásra, nagy tökélyre vitték ebben az időben a nők?

Historikai följegyzések szerint, Franciaés Olaszország volt a női vívásművészet hazája. A XIV—XV. század mint a jónevelés kiegészítő részét követelte, hogy a hölgyek vívni tanuljanak és tudjanak.

1540-ben Cäsar Gonzaga, egy olasz iró A tökéletes udvaronc című munkájában azt írta, hogy ez időben a hölgyek nemcsak a vadászat, lovaglás és sólymászat terén tűntek ki, hanem az ekkor divatba hozott könnyü fleurettel is vívtak.

Pierre de Bourdeilles, Brandstone ura, aki a XVI-ik század második felében élt I. Ferenc nővérének, a navarrai királynő udvarában s aki igen sok csatában vett részt, ez időből kelt munkájában Memoir címen, IX. Károly és III. Henrik történetét írva le, egy érdekes fejezetben: „Vie des Dames illustres“ fölsorolja az ismertebb hölgyeket, akik nagy gyakorlattal bírtak a fegyverforgatásban, sőt a soldats gue gailardes című csapatban rendes szolgálatot is végeztek a barbárok elleni nagy harcban. Ugyanezen időtájban a germán szépségek egy Bolognában rendezett nyílt versenyen a lándzsavívásban vitték el a győzelmi babért.

A napsugaras Itália amazonjai közül mint kitünő vívóművésznők sűrűn vannak emlegetve, Chiuzika Ghismondi és Legurena Catalina, akik igéző szépségük mellett a fegyverforgatásban is veszedelmes vetélytársai voltak honuk többi leányainak.

A Műcsarnok tavaszi tárlatából

KACZIÁNY ÖDÖN: Szerpentin-tánc

Legjobban mutatja azonban, hogy a vívás ez időben a nevelés nélkülözhetetlen kellékei közé tartozott, madame Chataignere, a jeles államférfi s diplomata neje, aki, később szellemességéről hires Juliette leányukat kis korától kezdve maga tanította a kés- és tőrvívás művészetére.

Érdekes különben, hogy a női hiúság mily nagy szerepet játszott még a vívásművészet gyakorlásában is, a hölgyeknél; erre példa Lucia Stanga, aki nem tudván eltűrni, hogy a férfinemet e sporttéren kiválóbbnak tartsák, éles tőrrel való mérkőzésre hívta ki kora legjobb vívóit. Az érdekes matchot Firenzében tartották meg, ahol két mérkőző vette föl a harcot a nyilt tornán. Az eredmény azt mutatta, hogy Lucia Stanga hiúsága nem volt nagyobb, mint tudása, mert ellenfeleit súlyos sérüléssel vitték el a mérkőzés színhelyéről, míg ő csak jelentéktelen vállsebet kapott. Mesterére talált azonban Stanga egy másik olasz nőben, akit hazájában Signorina Margherittana néven ismertek: a köztük lefolyt komoly mérkőzés oka persze férfi volt s abban a mérkőzésben Stanga majdnem az életét vesztette.

Spanyolország sem maradt hátra hölgyeivel, de ezek, Brandstone állítása szerint, főleg kést forgattak művészi tökélylyel. A Chronic del Hispani mint a vakmerőség és hidegvér megtestesülését említi a kora írói által annyiszor megénekelt Catalnia Eranzát, aki a XVII-ik század legjobb vívónője volt.

Hitelt érdemlő Cervantes egy érdekes följegyzése, amely szerint egy Alfonzó nevü nemeslovag kedvesét, a szép Elvira d'Erragonát, oly magas színvonalára emelte a vívásnak, hogy „Diable briteux“ név alatt Európaszerte híres mesternő lett.

La Columbière naplói már komoly és formális mérkőzésről tesznek említést, amit Párisban, a Boulevardon nyíltan vivtak Chaterau Gay, az elegáncia királynője és kedvese Alfons Meareau, akinek hűtlenségéről a szép amazon a Boulevarde egyik palotájában győződött meg. S bizony, a csalfa lovag éppen annak a palotának a kapuit festette be vérével, ahol hűtlenségen rajtakapták. Nessla és Polignac asszonyok nem kisebb emberért, mint Richelieuért álltak szembe éles fegyverrel, a harcban Nessla asszony fehér vállát szúrta keresztül ellenfele.

Ma a hölgyvívás hazája Amerika, ahol a női klubok nagy kedvvel űzik ezt a sportot.

Annyit azonban mondhatok, hogy amennyire bájos jelenség egy hölgy virággal hintett decoletage báli ruhában, épp annyira kedves látvány a nyakig zárt fekete vívóbluzban és a bokáig érő sportszoknyában. Bizonyára, a legyező sem illik jobban a parányi női kézhez, mint a vítőr! És hogy mennyire egészséges, testedző ez a sport, csak azok tudják, akik vele foglalkoznak.

R. J.

Uj Idők 1903. IX. 15.

A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATA.

Háry Gyula: Paraszt-udvar Boczföldön.

A Műcsarnok visszatért régi hagyományához: nemzetközivé tette tavaszi kiállítását. Ez az elhatározása időszerű s egyúttal igen örvendetes. A Műcsarnoknak nem szabad elzárkóznia a jelesebb külföldi művészekkel való érintkezéstől, ha azt akarja, hogy művésztagjai odakünn szintén szivélyes fogadtatásban részesüljenek. E mellett a magyar fővárosnak is érdekében áll, hogy a külföld művészei vándorútjokban ne Bécset tekintsék az utolsó megállapodási pontnak, hanem hozzánk is ellátogassanak, munkáikat nekünk is bemutassák.

Most csak egy pár idegen mester küldte el a műveit, s a kiállítási termekben már is élénkebb élet mutatkozik a szokottnál, s a külföldi képeket nemcsak megnézik és dicsérik, de részben meg is vásárolják. Mindez bizonysága annak, hogy közönségünkben megvan az érzék a szép iránt. *Lenbach* termében a nap bizonyos óráiban mozogni is csak alig lehet. És a mester képei meg is érdemlik ezt az érdeklődést. Valóságos festett jellemrajzok ezek a hasonmások, melyek az ábrázolt egyének teljes szellemi mivoltát elénk tárják. Bismarck herczeg, a hegedűvirtuóz Joachim, Björnson és mások arczképei nem egy kornak, hanem minden időknek szóló művek. A mester húsz képét állította ki, s ezek közt van saját hasonmása is, karján legkisebb leánykájával. Ez a csoportkép elsőrangú mintája a jellemzetes ábrázolásnak.

A másfél év előtt elhunyt *Segantini** hátrahagyott műveit az első nagy teremben találjuk; de ugyancsak tőle látunk igen érdekes krétarajzokat abban a mellék-teremben is, a hol rendesen a vízfestményeket és építészeti tervrajzokat szokták kiállítani. Segantini, ez a nagy természet-imádó, ki a XIV. században élt Giottóhoz hasonlólag pásztorfiúból lett hires képíróvá, a tavaszi kiállításban főleg hatalmas hármas képével vonja magára a nézők érdeklődését. Ezt a nagy munkáját már — fájdalom — nem fejezhette be, utolsó darabja «a halál» vázlat maradt. Teljesen kész azonban a középső darab, mely igazi apotheosisa a munkának. Ez a bámulatos természeti tanúlmány egyike a modern tájfestészet legszebb alkotásainak. Látunk egy-két festményt Segantini első korszakából is, midőn a rendes festési modort használta, s nem azt a későbbi technikát, mely egyes műveit a gobelinekhez teszi hasonlatosakká. Különösen szép e régibb képei közt a «Reggeli mise», a templom lépcsőin fölfelé haladó pap komor alakjával.

* Segantinit az olaszok saját művészeik közé számítják, de voltaképen osztrák állampolgár volt, mert az osztrák Tirolban született. Első művészi oktatását Milanóban nyerte, de csakhamar visszavonúlt az Engadin hegyei közé s maga képezte magát a természet gondos és rajongó tanúlmányozásával. Művészetét az olaszok (minthogy sajátságos egyéni tekhnikát alkotott magának) *ultimo parola*-nak (utolsó szónak) mondják.

A kiállítás másik olasz vendégéről: *Dall'Oca Biancá*-ról lapunk mult heti számában már bővebben szólottunk. Az ismertetéshez most hozzáteszszük, hogy a veronai mester nagy képein és pompás apró olaj-vázlatain kívül még érdekes virág-tanúlmányokat és krétarajzokat is küldött, mely utóbbiak közül a legszebb: «A hulló levelek» a «Vasárnapi Ujság» olvasói előtt már ismeretes.

Az angol művészetet nagy nevek, de kevésbbé jelentékeny művek képviselik. *Watts*, a hires arczképfestő egy igénytelenebb hasonmást állított ki, *Herkomer* egyetlen szerény akvarellt küldött, s *Burne Jones* atelier-képe már nagyon ismeretes darabja a kiállításoknak. *Millais* női arczképe azonban a maga nemében mesteri alkotás, s nagyon megérdemelte volna, hogy a tárlat rendezői jobb helyet juttassanak neki. *Holman Hunt* kitünő képe: «Éjjel a tengeren» annyira el van dugva, hogy élvezni alig lehet.

Németországból *Bartels* és Ch. *Palmié* küldtek figyelemre méltó műveket. Különösen szépek az utóbbinak mély hangulatú éjjeli képei.

A magyar művészek mindent megtesznek, hogy külföldi vendégeink mellett a versenyt megállhassák. Monumentálisabb műveket ugyan nem állítottak ki, (az ilyen vásznakat nálunk a téli kiállításokra tartogatják), de a mit bemutatnak, az a tehetség és szorgalom elismerésre méltó terméke. A magyar népéletből *Bihari* Sándor, *Paczka* Ferencz és *Révész* Imre dolgoztak föl érdekes témákat. Ez utóbbinak egyik képén szabadban dolgozó piktort látunk, kit, mint valami gyanus alakot vesz körül a falu bámész népsége. A fölfogásban humor nyilatkozik meg, a jellemzésben erő és nagy biztosság. *Zemplényi* Tivadar napfényes képén ünnepi díszbe öltözött alakokat mutat be; *Márk* Lajos a hervadozó kaméliás hölgyet festi meg barátnői körében; *Eisenhut* Ferencz, *Tornay* Gyula kelet világából merítik tárgyaikat, s *Kacziány* Ödön a «Mors eques»-ben erős miszticizmusával hat. *Peske* Géza ezúttal is paraszt gyermekeivel köti le érdeklődésünket, egy eddig kevéssé ismert festőnő, *Kotányi* Hilda pedig az esküdtszéki tárgyalások közönségét mutatja be nehány érdekes főben.

Arczképeket *Benczúr* Gyulán, a mesteren kívül, ki gróf Berchtold Lipótnéről és fiáról festett nagyhatású képet, *László* Fülöp, *Balló* Ede, *Hegedüs* László, *Knopp* Imre, *Stetka* Gyula és *Bruck* Lajos állítottak ki. *Pór* Bertalan egy jellemzetes tanulmányfővel szerepel, mely nevét jóhangzásúvá fogja tenni. *Boruth* Andortól, ki nagyon megkedvelte a szürke, bizonytalan szineket, nehány érdekes fejet kapunk.

Tájképfestőink nagyobbára kisebb méretű, de figyelemre méltó képekkel szerepelnek. A mindig érdekes *Spányi* Béla és *Tölgyessy* Artur képei sok nézőt vonzanak maguk elé, s nagyon tetszik báró *Mednyánszky* László «Tavasza» is, a rendestől elütő élénk szineivel. *Mendlik* tengeri képe és *Poll* Hugó napsütéses tájai a tárlat jobb művei közé tartoznak. Figyelemre méltó darabokat találunk még *Aggházy* Gyulától, *Bosznay* Istvántól, *Bruck* Miksától, *Háry* Gyulától, *Katona* Nándortól, úgy szintén *Mannheimer* Gusztávtól, *Mihalik* Dánieltől, *Olgyay*-tól, *Szlányi*-tól és *Vaszary* Jánostól, ki «Ádám és Évá»-ja mellett egész sorozatát állította ki a természet után készült apró tanúlmányoknak.

A kiállítás folyosóján láthatjuk azokat a szép szénrajzokat, melyeket *Benczúr* Gyula a Szent István-székesegyház képeihez készített s me-

Báró Mednyánszky László: Tavasz.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

lyeknek mozaikban való végleges kidolgozása a velenczei nagyhirű Salviati-czégre várakozik. A tiz karton mostani kiállításunkon, úgyszólván, egyetlen számbavehető képviselője a vallásos festészetnek s hogy minő erővel és szinpompával fog egykor leragyogni hozzánk a székesegyház mennyezetéről: azt a «Szentségimádás» már teljesen elkészült részlete mutatja.

A szobrok termében kevés a látnivaló. Még legtöbben nézik egy prágai festő: *Herschel* Ottó nagy vásznát, mely Erzsébet királynénak a paradicsomban angyalok által való fogadtatását ábrázolja. Szobrászaink közül nagyobb művel csakis *Strobl* Alajos jelent meg, a budai Mátyáskútszobor egyik érdekes részletével. Hatalmas alakja: a *Kürtös* imponáló alkotás. A fiatalabb nemzedék, kivéve ifj. *Mátray* Lajost, ki a paradicsomból kiűzött első emberpár megmintázásával ambiciózus munkát végezett, nem állít ki nagyobb szabású műveket. A kerek terem sugár oszlopai közül csak többé-kevésbbé sikerült mellszobrok kandikálnak felénk. A közönség egy-két ismertebb alak előtt megáll nehány pillanatra, aztán siet a képes termekbe, keresni érdekesebb tárgyakat. Legfeljebb a határvonalon *Fadrusz* Jánosné mosolygó gyermekfeje, *Telcs* Ede és *Damkó* József apróságai állítják meg rövid időre. Ezek igen kedves szobadiszek, s vevőkre is találnak minden bizonynyal. *Sz.*

BENEDEK TÁBORNOK MAGYARORSZÁGON.

Benedek tábornok hátrahagyott irataiból Friedjung Henrik osztrák történetiró a tábornok életrajzát állitotta össze, melyben néhány kevésbbé ismert, érdekes adat is van az 1848/49-iki szabadságharcz s az abszolutizmus idejének történetéhez.

A könyv «Benedek hátrahagyott iratai» czim alatt német nyelven Lipcsében Grüber és Gommerlat kiadásában fog nem sokára napvilágot látni. Wertheimer Ede tanárnak, az ismert német-magyar irónak azonban már most alkalma van a könyvből egyet-mást közölni a «Pester Lloyd»-ban, s közleményei nyomán mi is adunk itt nehány érdekesb részletet.

Benedek mint az Olaszországban, nevezetesen Vicenzában állomásozó Gyulai gróf nevét viselő magyar sorgyalogezred parancsnoka, Radeczky seregében szolgálván, *Mészáros* Lázárral, a híres huszárezredessel szoros barátságban élt s midőn 1848 márczius vége felé Mészárost a *Batthyány* miniszteriumba való belépésre felhívták, *Mészáros* erre csak oly föltétel alatt volt hajlandó, ha melléje Benedeket, mint a magyar önkéntesek (honvédek) s a nemzetőrség parancsnokát beosztják.

Mészáros e tárgyban három levelet irt Benedeknek és mint magyar hadügyminiszter a bécsi hadügyminiszterhez intézett átiratában kifejtette azon okokat, melyek Benedek ezredes áthelyezését Pestre kivánatossá teszik.

Latour táborszernagy s osztrák hadügyminiszter, — kit néhány héttel utóbb (1848 október 6-án) Bécsben megöltek, — Mészáros átiratának másolatát 1848 augusztus 29-ikén azzal küldte meg Benedeknek, hogy az áthelyezés elfogadása vagy el nem fogadása iránt mielőbb nyilatkozzék. Az erre vonatkozó parancs sorai közt azonban könnyen ki lehetett olvasni, hogy Latour jobb szeretné, ha Benedek továbbra is az osztrák seregben marad.

Benedek a hozzá 1848 szeptember 6-ikán érkezett parancsot még az nap el is intézte és egy Latourhoz intézett hosszú jelentésben ugy nyilatkozott, hogy Magyarországba nem megy s továbbra is Radeczky alatt kiván szolgálni. Benedek jelentésében a többek közt azt mondja, hogy «Magyarország mostani viszonyát királyához, az uralkodóházhoz, az egész nagy osztrák monarchiához, s a régi híres, mindenkor bevált vitéz cs. kir. osztrák hadsereghez természetellenesnek, igazságtalannak, az uralkodóra, az egész birodalomra, a cs. kir. hadseregre, sőt Magyarországra, mint hazájára is, vésztho zónak és tarthatatlannak tekinti.»

Erre *Latour* 1848 szeptember 25-én Benedeket arról értesitette, hogy «Ő Felsége a császár a magyar miniszterium azon előterjesztését, mely szerint Benedek mint vezérőrnagy s a magyar mozgó nemzetőrség dandárnoka Pestre áthelyeztessék, ezúttal helyben nem hagyta,

ZSOLNAY SZOBRÁNAK TERVE HORVAI JÁNOSTÓL.

mivel Benedeknek Olaszországból való áthelyezése csak a szolgálat hátrányára lenne.»

Benedek tehát továbbra is Olaszországban maradt és az 1848—49-iki olasz háborúban magyar ezredével s utóbb mint dandárparancsnok mindenütt fényesen megállta helyét. De már 1859-ben Gyulainak, Clam-Gallasnak, Wimpffennek, s a többi osztrák tábornoknak a franczia elleni rövid hadjáratban kitünt gyámoltalansága Benedeket annyira elkeserítette, hogy nyugalomba akart vonúlni. Lemondását azonban Bécsben úgy intézték el, hogy táborszernagyi ranggal hat heti szabadságra küldték.

A villafrancai békekötés után a Magyarországon uralkodó hangulat a bécsi intéző köröket arra ösztönözte, hogy Magyarország polgári kormányzatát, melyet eddig öt különálló hatóság kezelt, egy Budán felállitandó császári helytartóság kezébe adják. Ennek a katonai főparancsnoksággal összekötött helytartóságnak teljhatalmú elnökévé Benedeket nevezték ki.

Benedek, ki magát ezen állás elfoglalása után kiadott első proklamációjában, «a császár feltétlenül hű régi katonájának és alattvalójának» nevezte, — a magyar nemzet nyelvét és szokásait kimélendőknek találta ugyan, de azért egyebekben szigorú czentralista maradt. Valójában és legbensőbb meggyőződése szerint a monarkhia kétfelé való osztását, — mint az 1867-ben létre is jött, — képtelenségnek tartotta. Az 1860 április 26-ikán a Magyarországon elhelyezett csapatokhoz intézett parancsban — melyet a katonai programm egy nemének lehet tartani — oly kifejezéseket használt, melyekkel mai napság egy tábornok alig merne élni. A többek közt pl. ezeket mondta:

«A hadseregre nézve egészen közömbös, — de különben nincs is hozzá köze, mily családi viszonyok közt születtem és mely vallásban nevelkedtem; annyi azonban bizonyos, és ezt a sereg jegyezze meg magának, hogy igazán istenfélő katona vagyok, a külső formákkal nem igen törődöm, minden vallásfelekezet iránt méltányos vagyok, minden nemzet érzelmeit, nyelvét, szokásait és sajátosságait tisztelem, nemeslelkűleg gondolkozom, és úgy érzek, a mint az osztrák hadsereg katonájához illik. Egész hitvallásomat, katonai erényeimet, bölcsészetemet, legjobb elveimet a rég hires, magasztos cs. kir. osztrák szolgálati szabályzatból merítettem. Politikai hitvallásunk, — mely semmiféle elmélkedést meg nem tűr, — egyedűl császárunk és hadurunk legfelsőbb akarata és saját eskünk legyen.»

Benedek katonás és őszinte modorát, mely minden cselekedetében nyilvánúlt, Magyarországban elég jól fogadták s jó néven vették tőle, hogy meglátogatta a nemzet vezérét, Deák Ferenczet, és más népszerű egyéniségeket is. Ámde, valamint ezen előzékenysége nem volt képes a nemzet ellentállását a czentralizáczióval szemben megbénítani, ép oly kevéssé tévesztette meg Benedeket is a helyzet komolyságára nézve a szivélyes fogadtatás. A legvilágosabban bizonyítja ezt egy 1860 augusztus 9-én a bécsi minisztertanácshoz intézett emlékirata, melyet *Benedek* utasitása nyomán *Falke von Lilienstein* akkori helytartósági titkár szerkesztett.

Ezen emlékiratban *Benedek* többek közt a helyzetet igy ecseteli:

«A közbéke és rend az országban mindaddig nem fog megzavartatni, mig erre kivülről alkalom nem adatik. A tömegekre nem lehet számitani; a ki a magyar parasztot ismeri, ennek jó tulajdonságait méltatva, tudni fogja, hogy válságos körülmények közt annak kezébe kerül, a ki neki kellő támogatás mellett lelkesen tud szónokolni. A kormány ezt nem teheti, mivel erre alkalmas emberei nincsenek. Nem lehetetlen, hogy rövid idő múlva Magyarországon a kormány tekintélyét csak erőszakkal lehet fentartani. Szintén erőszakra lehetne szükség, ha az ország várakozásainak meg nem felelő reformok végrehajtására kerülne a sor. Azon esetre, ha Pesten, vagy a királyság más részeiben komoly forrongások támadnának, a legszigorúbb rendszabályokhoz fogok nyúlni. De azon elterjedt állitással szemben, hogy a kormány Magyarországot csak a rémuralommal tudja féken tartani, — kijelentem, hogy kivételes rendszabályokat csak a legvégső szükségben és csakis a helyi viszonyokhoz mérten kivánok alkalmazni.

«Az ügyek mostani állásához képest, a kormány tevékenységének nagyobb részét azon számtalan magyarországi alattvalók megfigyelésére kell fordítani, kik talán a rend felforgatásán dolgoznak. Csakhogy most a kormány közegeitől másfelé is fokozott tevékenységet kivánunk, a hivatalnokok nagy része pedig jövőjét biztosítva nem látván, érdekeit a kormány érdekeivel többé nem azonosítja. Az ig zságszolgáltatás valamint a közigazgatás hivatalos nyelvének tárgyában kibocsájtott rendeletek szintaddig csak részben lesznek végrehajthatók, míg az illető hivatalos közegek a különféle nyelveket el nem sajátítják.

«A kormánynak a magyar protestáns egyházzal szemben elfoglalt álláspontja, az ellenzék embereinek nem sokára ismét csak kormányellenes czélokra alkalmas eszközöket fog szolgáltatni. További bonyodalmak itt — mint ezt már más alkalommal is megjegyezni bátor voltam, — csak úgy lesznek mellőzhetők, ha a kormány magának csupán a legfelsőbb felügyeleti jogot negativ módon tartja fenn. Alig hiszem, hogy lehetséges legyen a kibékitést pusztán erőszakkal keresztül vinni. Másrészt a kilátásba helyezett reformokban való hit már teljesen elveszett, s attól kell tartani, hogy a mostani állapotok hosszabb fenmaradása mellett a reformok jelentékeny passziv ellenszegülésre fognak akadni. Ezt — nézetem szerint — csak úgy lehetne megakadályozni, ha a reformok életbeléptetése oly határozott kijelentéssel történnék meg, hogy végleges törvényesitésük csak a legközelebbi országgyűlésen eszközlendő megvitatás után következik be.»

Nem sokára ez emlékirat benyújtása után, 1860 október 20-án megjelent a hires októberi diploma, mely Benedek működésének véget vetett.

Ugyanaz napon *Benedek* megkapta hivatala alóli felmentését, melyet a fővárosi sajtó képviselőivel oly kikötéssel közölt, hogy búcsúzó proklamációját a lapokban ki ne adják, mig az a falakra ki nem lesz ragasztva. «Jól tudom, — mondá *Benedek* nyersen, — hogy vannak emberek, kik semmivel sincsenek megelégedve; tehát kiabáljanak önök erősen; mert ha önök üvöltenek, a többiek is utánuk ugatnak. Még csak pár napig maradok Pesten, de szavamat adom, hogy nem sokat törődöm a törvénynyel és mindenkit elzáratok, ki valamit szól a proklamáczió ellen.»

Benedek nem volt az alkotmánynak barátja, s irtózott attól, hogy belőle öreg napjaira lkotmányos tábornok legyen. Semmi szin alatt sem

akarta megengedni, hogy a katona az alkotmányra megeskettessék. «Ha azonban, — mondá Benedek 1860-ban, — a hadseregnek ezt a gyalázatot el kellene tűrnie, akkor én egyenruhámat levetem: inkább éhen halok, vagy golyót röpítek agyamba . . .»

Benedeket kívánsága szerint ismét az olaszországi csapatokhoz osztották be. Ott 1861 február 21-én a sereghez intézett napi parancsában a februárusi alkotmányt feldicsérte, s egyszersmind a magyar ellenzéket foglalkozás nélküli ügyvédek, orvosok, eladósodott nemesemberek, stb. és nehány «gyáva» mágnás művének nevezte. Ezen napiparancs Benedek tudta nélkül egész terjedelmében egy bécsi katonai hetilapban is megjelent s Magyarországban nagy megbotránkozást szült. Azok, a kiket Benedek gyáva mágnásoknak nevezett, 1861 április 15-én egy erős kifejezésekkel telt levélben válaszoltak neki, s mivel ezért Bécsből meg nem dorgáltattak, *Benedek* Grünne főhadsegédnél panaszt emelt, de elégtételt nem kapott.

Benedeknek tiltakozó nyilatkozata hatástalanúl hangzott el Magyarországban. A táborszernagy akkor még nem is sejthette, hogy ő, Magyarország függetlenségének esküdt ellensége, fogja majd néhány év múlva az általa oly nagyra tartott «egységes összmonarchia» sirját Königrätznél megásni.

A ZSOLNAY-SZOBOR PÁLYÁZATA.

Az agyag-műipar nem rég elhunyt magyar mesterének, Zsolnay Vilmosnak szobrot akarnak Pécsett állítani, a mire 17 pályamű érkezett be s bár a biráló bizottság az első díjat, mely a kivitellel való megbizatással jár, ezúttal nem adta ki, de még sem volt a pályázat meddő, mert igen figyelemre méltó művek is érkeztek.

Ilyen különösen a *Farkas* Miklósé, mely a második dijat: 600 koronát nyerte.

Ez a pályamű magyaros renaissance-izlésű, és illik a majolika és terracotta mesteréhez. A talapzat pyrogránitból van tervezve; ez is Zsolnay találmánya; oldalait domborművek borítják s Zsolnay művészetét jelképezik. Az előrészen koszorútól környezve *Zsolnay* neve olvasható, az oldalokon pedig vázát és tányért festő amorettek láthatók. Maga a szobor bronzból lesz, s munkaruhában ábrázolja a mestert, a mint egy kezében tartott antik vázát figyelemmel vizsgál. A pályamű alkotója 1896 óta Strobl tanítványa, s pár éve a Műcsarnokban feltünést keltett húmoros művet állított ki, melyet a főváros vásárolt meg.

A harmadik díjat *Holló* Barnabás szobrász-művész nyerte el.

Ezuttal bemutatunk még egy másik művet is, mely a pályázaton szintén részt vett. *Horvai* Jánosnak, Róna József tanítványának alkotását, ki ezen pályaművével tehetségről s komoly igyekezetről tesz bizonyságot.

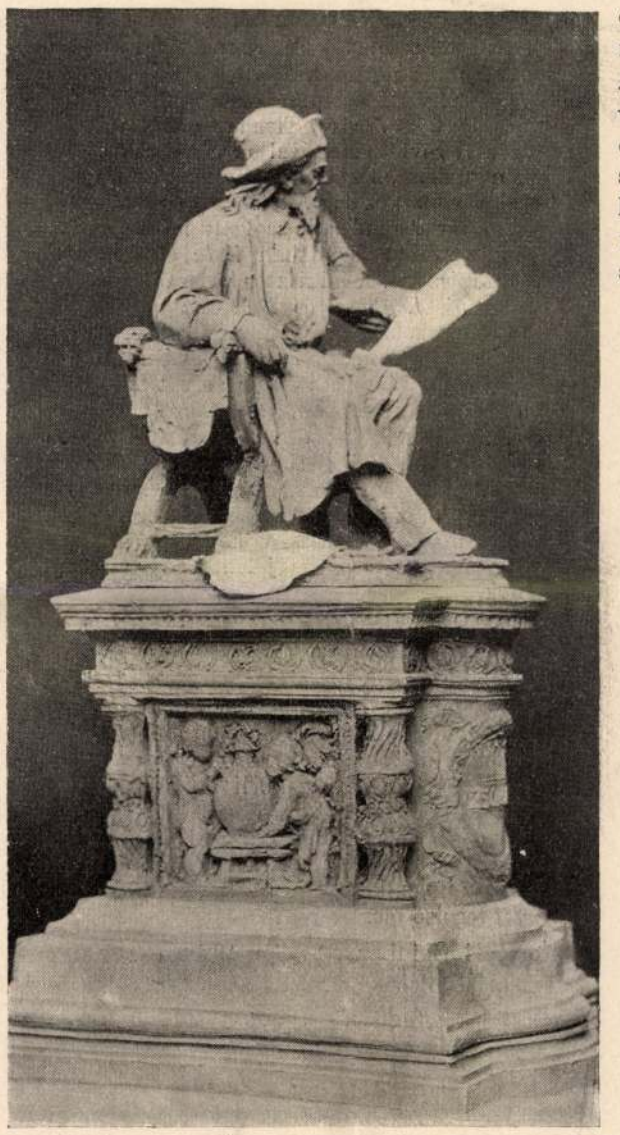

ZSOLNAY SZOBRÁNAK TERVE FARKAS MIKLÓSTÓL.

KÉNYELMES VASÚTI KOCSIK.

A közlekedés gyors fejlődésével mindinkább tökéletesítik a vasúti kocsikat is, hogy a hosszabb útat tevők lehetőleg megkapják a szükséges kényelmet. Már egy emberöltővel ezelőtt csakhamar a nagy Pacific-vasút megnyitása után a híres Pullmann-czég oly kocsikat készített, melyek társalgó és alvó termek is lehettek s melyeket annak idején hajlandók voltak a világ csodái közé számítani. Ma már egyesek még nagyobb kényelemmel rendezik be úti kocsijaikat. Így a walesi herczeg vasúti kocsija, melyet Budapesten is sokan megbámultak, oly kényelmes, hogy csakugyan a legfokozottabb igényeknek is megfelelhet.

A legnagyobb tökéletességre vitte azonban e tekintetben a kaliforniai czukorbáró, Spreckel Kolozs, kinek fényes vasúti kocsija még Amerikában is rendkívüli feltünést keltett s minden eddigit messze felülmúl. Az egész kocsi úgy van berendezve, hogy a tulajdonos, ki czukorüzletében igen sokat utazik, akár hónapokon át is ellakhassék benne teljes kényelemmel. Belépéskor egy művészi pompával ellátott fogadószobába jutunk, melynek falai és butorai mahagoni fából vannak s ablakain tengerzöld szinű függöny függ, alját pedig hasonló szinű értékes szőnyeg borítja. Innen aránylag keskeny, hosszú folyosón jutunk az ebédlőbe, mely a kocsinak legszebb és legértékesebb része, nagyban hasonló a nagy urak yachtjának kényelmes étterméhez. A kamara és konyha is rendkívül ügyesen és czélszerűen van berendezve. Van ezenkívül igen pompás fürdőszoba s három kényelmes hálószoba, nagyobbak, mint a rendes hálókocsik.

Igen értékes kocsija van még egy Dudley nevű előkelő amerikai vasúti mérnöknek, ki nejével együtt már 20 év óta leginkább ebben a kocsiban lakik, mivel üzleti összeköttetései következtében igen sok helyen kell megfordulnia. Az ő kocsijában is megvannak a hálótermek, ebédlők, konyha, szalon, de ezenkívül van külön könyvtár-szobája s egy műhelye is, melyben utazása alatt különféle kisérleteket tesz. A kocsi mind a mellett nem nagyobb, mint a közönséges Pullmann-kocsik, s berendezésével együtt nem került többe 400,000 koronánál.

A közönséges halandók által is használható vasúti kocsik közt jelenleg legczélszerűbbek a nagy szibériai vasut kocsijai, hol az utasoknak egymás után több napot kell eltölteni. Ezen a vasuton mindig van egy fürdőszoba, egy kis tornaterem, továbbá olvasó- és zenetermek, borbélyműhely, s néha még fényképezésre alkalmas sötét szoba is az amateur-fényképészek számára. Valóban sok utas nagyobb kényelmet érezhet itt folyvást utazva, mint a mikor saját otthonában akar pihenni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Hatvani. *Humoros éposz tizenkét énekben.* Irta *Torkos László. Budapest 1901.* Érdemes veterán költőnk azok közé a kiváltságos halandók közé tartozik, kikhez hajlott korukban sem lesz hűtelen a múzsa. Torkos László, ha nem is fényes, de szép költői pályára tekinthet vissza, nemes eszményeket tűzött maga elé, tartalomban, formában egyaránt a szépet kereste, s mindig az erényt, a tiszta erkölcsöket hirdette ihlett ajakkal. Hogy költészetének forrása máig sem apadt ki, mutatja e tizenkét énekes költői beszély, melyben a bűbájosság hírében állott debreczeni profeszszornak, Hatvaninak szerelmi történetét mondja el, beleszőve azokat a mondai töredékeket, melyek a híres tanárról szájhagyományként fenmaradtak, sőt Aranynál és Jókainál művészi feldolgozásra is találtak. Torkos László érdekesen fonta a mese bogos szálait. Az elbeszélés azonban czímének nem felel meg; inkább romantikus költői beszély, mint humoros éposz. Az ördög kijátszásában van ugyan némi humoros vonás, de a költő ezt a helyzetet sem használta ki eléggé, a humoros ér hiányzik nála. Akadályúl szolgált a választott forma is, mely komoly, nehézkes, méltóságos, a humor szivárványos játékára nem alkalmas. A munkából álljon itt mutatványúl a következő részlet:

Hatvani álma.

Zsöllyeszékbe dőlve, elszenderűlt mélyen,
Édes aranyálmok röpdösik körűl;
Lombos cser árnyában, szabad hegyszegélyen,
Virággal tarkított habzó fűben ül.
Víg örömet hirdet minden közel, távol,
Üdv fakad az égbolt derűlt mosolyából.

Fenn ékes koszorú fonódik a lombból,
S alászállva dúsan ellepi fejét;
Százszoros visszhangban, mintha vihar tombol,
«Hírnév, örök élet!» — hangzik szerteszét,
S melyet vele szemben hord a hegy garátja,
Közben a felhőn a maga nevét látja.

Járó-kelő néppel lesz a vidék telve,
Előtte halad el s hódol mind a hány;
Férfi-nép hajlongva s kalapot emelve,
Kecses térdhajtással asszony és leány.
Jön a főbiró is, harag ég szemében,
De azért fejet hajt, mint a többi szépen.

Éltető melegét puha női kéznek
Érezi egyszerre koszorús fején;
Szemei igéző lány szemébe néznek,
Mind lelkébe ömlik belőle a fény.
Kebelét elönti kéjes gyönyör árja:
«Klárika!» — kiált föl s karjaiba zárja.

Eltünik előle ég, föld közel, távol,
Az egy szempárt látják szemei csupán,
Egy hang sem hat felé a világ zajából,
Mindent elfeledve függ a lány szaván.
Nem érez napsugárt, nem legyező szellőt,
Csak gyönyörittas vért, kéjesen szökellőt.

S a mint az első csók ajkukon elcsattan,
Föléled, — szive még lázasan dobog,
Elmerűlve édes, büszke gondolatban,
«Álom volt, — suttog — de valósulni fog.»
Biztatón int felé fénye gyürűjének,
Hogy uralják majd, kit börtönre vetének!

S mily gyönyörök várják ölén Klárikának,
Nagyobb részt az üdvből nyújthat-e a menny?
Asmódi ajkai mit megjósolának,
Nem lesz hija annak egy parányi sem.
Büszke bizodalmát nincs, mi zavarhatja,
Boldog önérzettől ragyog ábrázatja.

Báró Eötvös József munkái. Az *Országos Eötvös-bizottság* elhatározta, hogy báró *Eötvös József* összes munkáinak első végleges teljes kiadását még e tavaszszal megindítja. A bizottság e czélra egy évvel ezelőtt alakúlt. *Wlassics* miniszter időközben elrendelte, hogy Eötvös művei az összes polgári és középiskolák, tanítóképzők könyvtárai számára megszereztessenek. Ez az intézkedés anyagilag is gyámolítja a művelődés munkásait. A művek kiadási jogát ugyanis báró *Eötvös Loránd*, akadémiánk elnöke, az országos Eötvös-alapra ruházta, hogy a kiadás jövedelme a «*tanitók házá*»-ra fordíttassék. A Tanítók Házában — Budapesten és Kolozsvárott — szegénysorsu tanárok és tanítók jó előmenetelű gyermekei nyernek ellátást főiskolai tanúlmányaik alatt. Eötvös műveinek új kiadása közt vagy négy kötetnyi oly munka lesz, mely eddig napvilágot nem látott. Az egész gyűjtemény *husz kötetben* jelenik meg, félévenként öt-öt kötet. A husz kötet ára 40 forint, mely összeg félévi 10 forintos részletekben is törleszthető. A bizottság kéri a gyűjtőket s azokat, a kik még előfizetni szándékoznak, hogy íveiket s előfizetéseiket mielőbb juttassák a bizottsághoz, (Tanítók Háza, Szentkirályi-utcza 47. szám) mert a nyomtatás már megkezdődik.

Fehér könyv. *Bródy* Sándornak ismert havi köteteiből most egyszerre jelent meg a múlt évi folyam két utolsó kötete. A tevékeny iró, ki nem régiben a Nemzeti Szinházban is sikereket aratott, irja maga e köteteket, s elmélkedései, az életre, a művészi és alkalmi eseményekre vonatkozó észrevételei találnak benne helyet és közbe az iró szépirodalmi dolgozatait kapjuk. E kötetekben jelent meg az «Egy rosz asszony természetrajza» című regény is, mely most nyer befezést. A köteteket

Bér karrikatura rajza.

RÁKOSI JENŐ.

Bródy Sándor „Fehér könyv"-ének legújabb kötetéből.

érdekessé teszi az író határozott egyénisége. A kiállítás pedig szép, ízléses. Az utolsó kötetet kiváló művészek rajzai is diszítik, a «*Fehér könyv*» évfolyamában megjelent művekhez szolgáló illusztrációk, s a közélet néhány alakja, könnyed rajzban. Ezek közül négyet bemutatunk mai számunkban mutatványul. Egy-egy kötet ára 80 kr. *Bródy* Sándor, ki most hosszabb keleti útra indúl, ki fogja adni a «Fehér könyv» újabb évfolyamát is, melyben keleti útjáról is beszámol. Ez az újabb évfolyam hat kötetből fog állani.

Ötven esztendő a magyarországi könyvnyomtatás közelmúltjából. Irta *Firtinger* Károly. A könyvnyomdászok szakkörének kiadásában jelent meg e munka, mely az 1848/49-iki események félszázados évfordulójának megünneplése alkalmából keletkezett. Részletesen beszéli el a szerző, hogy a nyomdászok milyen nevezetes részt vettek a függetlenségi harcz mozgalmaiban a «Talpra magyar»-nak, mint a szabad sajtó első termékének, kinyomásától kezdve a háború egész lefolyása alatt, s különösen nagy részletességgel ismerteti a bankjegynyomdát s annak működését. A nagy idők képéhez háttérül oda veszi a nyomdászatnak a század elejétől fogva való szereplését. A könyv, melyet 31 kép élénkít, 220 lapra terjed s ára 2 korona.

A viszlói ev. ref. egyház története. Irta *Lukácsy* Imre lelkész: A Baranyamegyében fekvő Viszló egyike hazánkban a legrégibb reformált egyházaknak s századok folytán igen sok viszontagságnak volt kitéve, de hívei buzgósága mindig megmentette a végpusztulástól, sőt virágzó állapotra segítette. Ezen régi egyház történetét írta most meg jelenlegi lelkésze, nagy szorgalommal és ügyszeretettel, részletesen ismertetvén a múltakon kívül az egyház mai állapotát is. A munka ára 1 korona s megrendelhető a szerzőnél.

Budapest fő- és székváros legújabb térképe. Az utolsó néhány esztendőben a főváros nagy átalakulásokon ment keresztül, új utczák, sőt városrészek támadtak. Így igazán hiányt pótol az új térkép, mely «Budapest fő- és székváros legújabb térképe» elnevezéssel most jelent meg Barta Lajos könyvkereskedő kiadásában Budapesten (V., Lipót-körút 20. sz.) A hét szinben előállított új térképen megtaláljuk az új utczákat. A nevezetesebb középületeket stb.

A műcsarnok tavaszi tárlatának megnyitása. A Képzőművészeti Társulat nemzetközi kiállítását április 14-ikén délben nyitotta meg Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter. Az ünnepi alkalomra nagyszámú, előkelő közönség gyűlt össze a műcsarnokban.

Ott voltak *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter feleségével és leányával, gróf *Andrássy* Tivadar, a Képzőművészeti Társulat elnöke, *Berzeviczy* Albert alelnök, a közoktatásügyi miniszterium főbb tisztviselői, s a Képzőművészeti Társulat tagjai. *Wlassics* Gyula minisztert, a ki egy órával előbb érkezett meg Velenczéből, belépésekor a társulat választmánya, és gróf *Andrássy* Tivadar elnök üdvözölte. A miniszter rövid pár szóval megnyitotta a kiállítást és nyomban megkezdte szemléjét a termekben. A képekre vonatkozólag *Karlovszky* Bertalan festőművész, a tárlat rendezője szolgált felvilágosításokkal, míg a szoborcsarnokban *Zala* György kalauzolta a minisztert. A miniszter hosszabb ideig nézte a *Segantini*, *Lenbach* és *Dall'Oca* gyűjteményes kiállítását, de beható figyelemmel tekintette meg a *magyar művészek* munkáit is. E közben a kiállító művészek nagy részével beszédbe eredt és a legtöbbnek művéről elismeréssel nyilatkozott. Szemléje végeztével, a mely két óra hosszat tartott, meleg szavakban adott kifejezést örömének és megelégedésének a Képzőművészeti Társulat vezető férfiai előtt. A szépen diszített termekben a közönség késő délutánig maradt együtt. A kiállítást naponkint sokan látogatják s máris jelentékeny vásárlások történtek.

A tizennyolczadik század angol művészete. Országos Képtárunk nevezetessége a rajzok és metszetek nagy gyűjteménye, melyeket kitárni nincs elég hely. A nagy gonddal őrzött gyűjteményekből egy-egy csoportot az utóbbi időben magyarázatokkal mutatnak be a közönségnek. Most az *angol* művészet 18-ik századbeli művészeire került a sor. Erről tart előadást dr. *Térey* Gábor, a képtár őre. Bevezetés volt ez ahhoz a metszetekből válogatott kiállításhoz, mely április 21-én nyílik meg. Az előadás foglalkozott a 18-ik századbeli angol festészet legelső mestereivel.

Nemzeti Szinház. Április 13-ikán a Nemzeti Szinházban föleleventették *Rákosi* Jenőnek tizenöt év előtt írt «*Endre és Johanna*» czímű történeti darabját, melyet tíz év óta nem játszottak. Egyik főszerepét, Erzsébet királynét *Jászai* Mari asszony játszotta, ki egy évig távol élt az intézettől, mint a Víg-Szinház tagja. Tehát a viszontlátás estéje volt.

Történeti szinművekben oly szegény irodalmunkban Rákosi drámáját nagyon szívesen fogadta a közönség, Jászai Marit pedig örömest üdvözölte megillető helyén. A nápolyi Johanna és Endre magyar királyfi történetét regényesen és sok drámai költészettel feltüntető történeti képet a szinház díszszel állította ki és művészeinek javarésze működött közre. *Jászai* Marit ünnepelte a közönség minden megjelenésekor. Nagyobb és háladatosabb szerep a Johannáé, melyet *Márkus* Emilia tökéletes lényegében játszott mély hatással. Mellette a másik főszerep, Endre királyfié, a szinház fiatal tagjában, *Beregi* Oszkárban talált elismerésre méltó személyesítőt. Kitünő volt *Prielle* Kornélia, az agg nápolyi királyné kicsiny szerepében, továbbá *Vizváriné*, *Szacsvayné*, *Hegyesi* Mari s a szinház új tagja: *Halmi* Margit. Jelentékeny művészi alkotással játszottak: *Ujházi*, *Császár*, *Szacsvay*. Kisebb-nagyobb szerepben a szinháznak csaknem teljes személyzete részt vett az előadásban.

Felekiné-Munkácsi Flóra búcsúja a Nemzeti Szinházban. Április 16-án búcsúzott el a Nemzeti Szinház közönségétől *Felekiné-Munkácsi* Flóra, hogy annyi szinpadi diadal után nyugalomba vonúljon. Annyi sok darab közül, melyekhez művészetének emléke füződik, búcsúzóúl egy franczia szinművet választottak, Ohnet «*Serge Panine*» drámáját, melyben a művésznőnek Desvarrennes asszony szerepe minden jelenetében kész diadal. Az előadás megkezdése előtt a szinpadon a pályatársak ünnepelték a művésznőt.

A Nemzeti Szinház egész személyzete összegyűlt a szinpadon a művésznő ünneplésére. *Beöthy* László igazgató mondta az első beszédet, átnyújtván a Nemzeti Szinház és Baja város koszorúját. Majd *Keglevich* István gróf intendáns olvasta fel *Széll* Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter üdvözlő levelét. A Nemzeti Szinház művészi személyzete nevében *Somló* Sándor magasztalta a művésznő érdemeit, az Operaház tagjainak nevében pedig *Váradi* Sándor. Ezután *Ditrói* Mór a szinészegyesület képviseletében mondott forró szavakat, utána *Győző* Lajos, a Vígszinház és dr. *Fodor* Oszkár a Népszinház nevében üdvözölte a búcsúzót. Minden egyes beszédet egy-egy koszorú átnyújtása követte. Koszorúkat küldtek a 48-as honvédek, kiknek Feleki Miklós egyik elnökük volt, a művésznő leányfalvi tisztelői és a magyar gazdasszonyok egyesülete. Koszorúik átnyújtása után az Országos sziniakadémia tagjai nevében *Széll* Gizella adta át a szini növendékek koszorúját s végül egy asztaltársaság, melynek Feleki Miklós régi tagja, üdvözölte a művésznőt. Felekiné mélyen meghatottan köszönte meg a meleg szavakat.

A lebocsátott függöny mögött folyt bizalmas ünnep után a «Serge Panine» előadásában aztán

Márk Lajos rajza.

PÁLMAI ILKA.

Bródy Sándor „Fehér könyv"-ének legújabb kötetéből.

a közönség tapsai és koszorúi következtek. A sok taps és kihivás az előadást is szakadatlanúl hoszszabbra nyújtotta. A művésznő a vidéki szintársulatoktól, fővárosi irodalmi köröktől és egyesektől is számos üdvözletet kapott.

Népszinház. Április 13-ikán énekes franczia bohózat került szinre, nem valami nagy hatással. Irója *Fontanes* s a darab czímét «Rivarés et Loupy» idegen hangzású két tulajdonnév helyett «*Mézeshetek*» alatt adták vissza a fordítók *Sas* Ede, és *Faragó* Jenő. Zenét *Barna* Izsó karmester állított össze.

Nem új dolog, ha két ember oly annyira hasonlít egymáshoz, mint gróf Rivarés és Loupy biczikli művész. Ez szerencséje Rivarésnak, a ki megnősülvén, fiatalkori bűneit ráfoghatja Loupyra s felesége megbocsát neki. A mézesheteket azonban Rivarésnak régebbi ismerőse, Lola kisasszony nagyon zavarja boszúból, kártérítést követel és ezért zürzavarokat támaszt, e czélra fölhasználja a grófhoz veszedelmesen hasonlító Loupyt is. Az így keletkező bonyodalom már ismeretes. Az előadás jó volt. *Szirmai* játszotta Rivarés és Loupy kettős szerepét. *Fedák* Sári is kiaknázta jókedvűn Lola szerepét. A többi közreműködőt a Népszinház személyzetéből könnyen ki lehetett tölteni.

A Magyar Szinház bérbeadása. A részvénytársaság tulajdonában levő Magyar Szinházat a részvényesek közgyűlése *Leszkay* András eddigi aradi szinigazgatónak bérbe adta októbertől kezdve hat évre, 40,000 korona évi bérért.

A Nemzeti Szinház művészei Berlinben. A berlini «*Deutsches Theater*» igazgatóságának fölszólítására a budapesti Nemzeti Szinház tagjai julius elseje és tizedike közt Berlinben fognak vendégszerepelni. Az erre vonatkozó szerződés dr. Brahm Ottónak, a Deutsches Theater igazgatóságának aláírásával e hó 13-ikán érkezett meg Beöthy László igazgatóhoz, a ki már szervezi a Jászai Marival és P. Márkus Emiliával az élén vendégszereplő együttest.

A kolozsvári nemzeti szinház. A szinházi új esztendőtől, áprilistól kezdve a kolozsvári nemzeti szinházban megszünt az intendánsi igazgatás. *Bölöny* József, ki mint intendáns hosszú ideig vezette a szinház ügyeit, visszavonult. A szinházat *Megyeri*, a budapesti népszinház eddigi rendezője vette át mint igazgató, s megújított társasággal kezdte meg az új időszakot. Április 13-ikán a szinháznak zajos estéje volt, mikor *Szentgyörgyi* Istvánt negyvenéves szinművészeti pályáján üdvözölte a kolozsvári közönség. Szentgyörgyi a magyar tősgyökeres alakok személyesítője, legtöbb sikerét a kolozsvári szinpadon érte meg. Nem is kivánt onnan megválni, noha képességét, eredetiségét mindig szerették volna maguknak nyerni a szinházak. Tavaly a budapesti népszinházban vendégszerepelt, de csak azért, hogy jó hirét igazolja. Kolozsvár «Pista bácsi»-ját tisztelő közönsége április 13-ikán

Az ünnepi színházmegnyitón megjelent *a kormányzó*, továbbá *Hóman* Bálint, *Lázár* Andor, *Imrédy* Béla, *Fabinyi* Tihamér miniszterek, *Darányi* és *Blaha* államtitkárok, *Huszár* Aladár főpolgármester és *Lieber* Endre polgármester. Előadás után a kormányzó gratulált a színház igazgatójának a sikerhez.

—*dy*.

A magas Cé

Lakatos László új vígjátéka a Belvárosi Színházban

Az „Irja hadnagy" feltűnő sikere után, a Belvárosi Színház megengedhette magának ezt a kis kitérést a siker vágányáról. *Lakatos* László már régen nem az, aki egykor volt a magyar színpadon s ezúttal sem sikerült a magas cét kivágnia. Olivia a világhírű énekesnő és Anny a kis diákleány párhuzamos szerelme a csinos doktorált fiatalember iránt, nem tudja felkelteni a modern színházlátogató közönség érdeklődését. Ezzel a témával és ilyen picurka mesével legfeljebb húsz évvel ezelőtt lehetett kísérletezni, ma már nem szabad. Ma már a közönség mást vár és mást kíván a színházainktól s csöppet sincs meghatva, ha azt a keveset, amit nyújtanak, egy-két bonmot és aperszerű sztaniolába csavarva adják be neki. Legjobban ezt *Bárdos* Arturnak kell tudnia, aki nálunk modern színigazgatónak és rendezőnek számít s aki még elnézéssel, vagy kényszerítő körülményekkel sem magyarázhatja ki ennek a vígjátéknak bemutatását.

Az előadás jó. *Honthy* Hanna az énekesnő szerepében, *Berczy* Géza pedig a hódító ifjú szimpátikus figurájában nyeri el a közönség tetszését. *Muráti* Lili a diáklány gyengén megrajzolt alakjában kissé Elisabeth Bergner hatásait keresi, de sikertelenül. *Harsányi* Rezső és *Páger* Antal kitűnőek.

A darabot *Baróthy* József rendezte.

(*S.*)

Egy asszony, aki tudja, mit akar

Verneuil—Grünwald—Straus Oszkár zenés vígjátéka a Vígszínházban

Gerhart Hauptmann ragyogó színműve után nem lehetünk túlságosan meghatva attól, hogy színrekerült a Vígszínházban *Egy asszony, aki tudja, mit akar*. Nem is vagyunk. De elfogadjuk a produkciót különböző indokai miatt s főként azért, mert alkalmat adott Fedák Sárinak arra, hogy újra megjelenjék a Vígszínház színpadán. Ez elég indokolás. A többi nem fontos.

A darab szövegét *Verneuil* eredetije nyomán *A. Grünwald* gyúrta át librettóvá s zenéjét Straus Oszkár szerzette *Emőd Tamás* és *Békeffi István* verseire.

Téma? Cselekmény? Hát igen, van itt valami, ami esetleg futja egy kétfelvonásos operett témájául, de — sajnos — olyan régi, olyan ásatag ügy ez már, hogy senkit se érdekel. Akik bemennek a színházba, azok nyilván Fedákot akarják látni és nem az öregedő primadonna és fiatal leánya közötti szerelmi párharcot, amelyben — természetesen — az „okos mama" lemond a leánya javára. Nincs ebben, kérem, semmi ötlet, semmi fordulat, semmi szellem és semmi... csak Fedák van. Igen. Fedák Sári itt van és négy képen keresztül ragyogtatja nagyszerű színjátszó tehetségét. Megmondjuk őszintén: mi jobban szeretnők Fedákot a drámai színpadon viszontlátni, mert tudjuk, hogy ott a helye, ott még rengeteg nagy feladat vár reá. Ez a primadonnáskodás a „sohse leszek negyvenéves" örökké visszatérő mottóval, már úgyse tarthat sokáig.

Straus Oszkár zenéje kitűnő. Nagyszerűen kíséri, aláfesti, sőt magyarázza a gyenge szöveget s néhol egészen önálló sikert is arat. A Varázskeringő híres szerzőjétől legalább ilyen zenét vártunk.

A mellékszereplők közül (mert hiszen minden Fedák mellett és körülötte történik) elsősorban *Dayka* Margit és *Jávor* Pál nevét kell említenünk. Dayka ezúttal megtalálta az igazi hangját s Jávor nagyon kellemes, szimpátikus jelenség, bonvivánszerepében. *Somlay* kissé küszködik énekes szerepével, de ragyogó. *Gyergyai* remekel. A többiek: *Makláry*, *Hajmássy*, *Sarkadi*, *Gárdonyi*, *Somló*, *Justh*, *Ladomerszky* Margit, *Peti*, *Ajtay*, *D'Arrigó*, *Zátony* mind a helyükön vannak.

A darabot *Emőd Tamás* fordította. Rendezte: *Szabolcs Ernő*. *Vörös* Pál díszletei szépek.

S. L.

„Annuska": Lontay I., Olty Magda

Kadétszerelem

Békeffy—Szilágyi és Gyöngy Pál operettje a Fővárosi Operettszínházban

A két rutinírozott operettszövegíró: *Békeffi* István és *Szilágyi* László ezúttal társultak erre a közös operettre s maguk mellé vettek egy új, fiatal zeneszerzőt. Sajnos, nem sok jót mondhatunk róluk. Békeffi is, meg Szilágyi is külön-külön sokkal jobb librettókat gyártottak már. A „Kadétszerelem" téma- és cselekménynélkülisége miatt indokolatlanná tette a társulást s egyben megerősít bennünket abban a hitünkben, hogy a régi, elavult operettzsánert, amelyben agyalágyult főhercegek viszik a vezetőszerepet, még viribus unitis sem lehet többé feltámasztani.

Ezt az oprettet csak az menti meg, hogy fiatal kadétok és még fiatalabb intézeti leányok is felvonulnak benne (lásd: Farkas Imrét!) s ez a fiatalság némileg modernizálja és elfogadhatóvá teszi a gyenge meséjű bonyodalommentes szövegkönyvet.

Gyöngy Pál, a zeneszerző, tehetséges muzsikusnak igérkezik, de ez a munkája még kissé színtelen és kiforratlan. A technikai bravur megeszi a melódiát s leginkább csak a zenekart hallja és érzi az ember, a muzsikust nem.

Csortos és *D'Arrigo* felváltva játszanak s mellettük a mindig ragyogó *Kabos* Gyula brilliroz. Nagyszerűek mégis *Fejes* Teri, *Raffay* Erzsi, *Turay* Ida, *Gombaszögi* Ella, *Tabódy* Klári és *Békássy* István. Kisebb szerepekben feltűnnek: *Horváth* Elvira, *Szemlér* Mária, *Feleky* Kamil, *Kertész*, *Rubinyi*, *Nagy* Jenő, *Szőreghy* és *Juhász* István.

Gyarmati Miklós díszletei nagyszerűek. A zenekart *Komor* Vilmos vezényli.

A darabot *Loránth* Vilmos rendezte.

Február 4-én, szombaton este 8 órakor a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében lesz Elek Ica énekművésznő és Arató Cs. Mátyás zeneszerző, magyar nóta és chanson estje, melynek keretében D. Dormándy Ede lapunk belső munkatársának legszebb dalait fogja előadni az illusztris művészpár.

Jegyek 1—4 pengőig a kiadóhivatalban még korlátolt számban kaphatók.

A szerelmes ördög *Fejős Pál új filmje*

Ez a film két esztendeig várta, hogy a magyar közönség elé kerülhessen. Most végre engedélyezte a cenzurabizottság. Nem tudjuk, hogy mi volt az, ami miatt megtagadták a film engedélyezését, mert az, amit most láttunk, semmiféle szempontból sem kifogásolható.

A fegyencek életét, egyhangú taposómalmát és lázadását tárgyalja „a szerelmes ördög" s az izgalmasan érdekes cselekmény keretében olyan őszinte képet fest a fegyház belső életéről, az acélkalitkába zárt megszámozott rabokról, amilyet eddig még nem igen láttunk hasonló tárgyú filmen. Élet-halál harc ez a sóvárgott szabadságért, az óhajtott napsugárért, a nélkülözött friss levegőért.

Fejős Pál a nagyhírű magyar filmrendező ismét nagyot alkotott új filmjével. Olyan intenzív megjelenítető erővel fogta meg a témát, ami csak az igazi tehetségek sajátja.

A film főszereplője *Heinrich George* kitűnő jellemszínész. Robosztus alak, valósággal félelmetes, de nem a megjelenésével hat, hanem a játékával. Jól játszik — ez a legkevesebb, amit mondhatunk róla. Minden mozdulata ösztönös, semmi mesterkéltség, csináltság nincs benne. Vérbeli színésztehetség.

A szerelmes ördög jó film, érdemes megnézni.

Schönbrunni álom

A szépen fejlődő *Eggert Mártát* egyre gyakrabban látjuk az új német filmekben. A szimpatikus, széphangú, fiatal művésznőre egyre nagyobb feladatokat bíznak s Eggert Márta bebizonyítja, hogy meg tudja állni a helyét a legnagyobbak közötti versengésben is.

A „Schönbrunni álom" témájánál fogva nem szerencsés film, mert ezeket a bécsi operetthangulatokat már ezerszer is agyoncsépelték s az unalomig pergették előttünk. Témája a régi téma: a hercegkisasszony nem akar férjhezmenni a kiszemelt főherceghez s mert kényszeríteni akarják, inkább ismeretséget köt egy igen szimpatikus, de ismeretlen úriemberrel. Erről az úriemberről a végén persze kiderül, hogy ő a vőlegényjelölt, mire ásó-kapa és miegymás. Kész a happyend.

Sok romantika, sok ének és még több szentimentalizmus szövi át a vékony cselekményt, melynek lebonyolításában *Hermann Thimig* segít nagyon ügyesen Eggert Mártának.

FIGYELMEZTETJÜK olvasóinkat és előfizetőinket, hogy az utóbbi időben a Művész Élet igazolványával és levélpapirosával visszaélve, különböző sajnálatos szélhámosság történt. Igazgatói, titkári, stb. című hangzatos névjegyekkel jelentkeznek, hogy azután kisebb-nagyobb összegeket csaljanak ki. Épen ezért minden igazolványt semmisnek nyilvánítunk. Tényleges munkatársaink fényképes igazolványt kapnak a kiadóhivatal pecsétjével, Ginter Árpád és Folkmann Ferenc felelős szerkesztő ellenjegyzésével ellátva.

KACZIÁNY ÖDÖN

Ismét nagy gyásza van a magyar pikturának: *Kacziány Ödön meghalt.* Csak az előbbi számunkban búcsúztunk el *Déry* Bélától, a Nemzeti Szalon nagynevű igazgatójától, aki hirtelen hagyta itt a Szalon elárvult vezetőségét s most Kacziány Ödöntől kell fájdalmas búcsút vennünk, aki Déry Béla Nemzeti Szalonjának legkedveltebb és legmarkánsabb alakja volt.

Kacziány Ödön túlélte a nyolcvanesztendőt, bár gyenge szervezetét már fiatal korában megtámadta a betegség. Halála mégis váratlanul ért bennünket, akik ismertük szívósságát, nagy akaraterejét és a művészetbe vetett hitvallását.

1852-ben született Marosvásárhelyen. Művészi pályafutása példaadó karrier lehet minden képzőművész számára. Barabásnál tanult rajzolni s majd, mint igen fiatal növendék, külföldre ment, ahol folytatta tanulmányait. A bécsi és müncheni akadémiákon, a párisi Ecole des Beaux-Arts-on tanult tovább s csak esztendők multán jött haza, hogy Zentán, Cegléden és Szegeden, mint egyszerű rajztanár ápolhassa művészetét. Ekkor születtek meg a nagy népszerűségnek örvendő humoros életképei.

Később, mint filozófiai elgondolású, vallásos-tárgyú festő vált ismertté. Teljesen egyéni művészetének legfőbb jellemzője az a kifejező erő, mely szuggesztíven áradt minden nagy kompoziciójából. Témaköre később mégjobban elmélyült s a halálról festett megrendítő hangulatokat. Legutóbbi kiállításán a Műcsarnokban, már ezek a halál-témák domináltak s az égő vörös szín, mely átvonult minden egyes festményén s a múlandóságot ecsetelte.

Kacziány Ödön már érezte, hogy el fog menni közülünk.

És elment. A magyar festészet igazán nagy értéket vesztett el benne: a hazai piktura utolsó nagy romantikus képviselőjét.

Magasra ívelő pályafutása alatt rengeteg kitüntetés érte. Megkapta a Wahrmann-díjat, a Képzőművészeti Társulat nagydíját, a Nemes Marcell-féle díjat s még egész sereg kisebb-nagyobb, hazai és külföldi elismerést. A Szépművészeti Múzeum több képét vásárolta meg. Ezek között legjelentősebb a *Krisztus sírbatétele* című nagy kompoziciója. Igen sok munkája hirdeti tudását és művészetét a szegedi múzeumban és külföldi képtárak termeiben.

Kacziány Ödön nincs többé. Nem látjuk már érdekes, finom és mégis markáns alakját a kiállító-termekben s fehér szakállal övezett arcát senki sem fogja többé megcsodálni. Elment Déry Béla után és itthagyott bennünket a küzdőtéren, hogy tovább vívjuk reménytelen harcunkat az élettel, — a magyar művészetért..

BAKONYI KATÓNÁL

Optimistább, lelkesebb festőművésznő alig akad nála. Mindig derüs, mint a vászonra rögzített virágai.

Művészi ízléssel berendezett műtermében mosolyogva fogad. Mindig dolgozik.

— Hogy sikerült a csereakció?

— Meg vagyok elégedve. Igaz, hogy a csereakciónak meg van az a hátránya, hogy nem mindig azt kapjuk, amit szeretnénk. Az egyik kolléganő például cipőt szeretett volna és rizskását kapott.

— Tervei?

— Szeretnék sok-sok képet eladni. Igaz, hogy eddig nem panaszkodhatom. Egyébként most figurális képeken dolgozom.

Művész-Élet
1933. 2. 24.

A NEMZETI SZALON KIÁLLÍTÁSA KOLOZSVÁRTT.

A «Nemzeti Szalon», a képzőművészek és műpártolók csak tavaly alakult egyesülete, a fővároson kívül is megkezdte működését azzal a kiállítással, melyet május 19-ikén Kolozsvártt nyitott meg. A «Nemzeti Szalon», mint tudva van, állandó összeköttetést akar létesíteni a művészek és a közönség közt. Tárlatát folyvást nyitva tartja és ez voltaképen állandó mű-piacz, mely a művészet iránt érdeklődő közönség rendelkezésére áll, a hol mindenkor találhatni műbecscsel bíró képeket, szobrokat.

A kolozsvári kiállítás az első, melyet a mozgékony társulat rendez a vidéken. Az ottani vigadó nagy termében rendezték el, a hol bálozni és mulatni szoktak a kolozsváriak. Mozgatható spanyolfalak segítségével igyekeztek alkalmassá tenni a termet a képek kiállítására. *Vastagh* György, az egyesület elnöke és *Kacziány* Ödön foglalkoztak több napig a rendezéssel. Az egyesület több tisztviselője is megjelent a megnyitásra.

A kiállítás 142 képet foglal magában, legtöbbnyire az ifjabb és legifjabb nemzedék műveiből, melynek csaknem egész névsorát megtaláljuk.

Ekkor a közönség szétoszlott a kiállítás megtekintésére. Délután 2 órakor lakoma volt a vendég művészek tiszteletére.

Itt közölt képünk fénykép után mutatja a kiállítás részletét, s kivehetők rajta a képek is. Balra *Vágó* Pál szép templomiképe: «Ave Mária», melyet a fővárosi közönség jól ismer a műcsarnokból; mellette *Spányik* Kornél Madonnája; aztán *Telepy* Károly, *Györök* Leó tájképei, *Ipoly* Sándortól «Anya gyermekével», ez alatt *Zemplényi* Tivadartól «Kánikulában» (fürdésre készülő fiu). Közvetlen e mellett foglal helyet *Knopp* Imre «Szabadulás felé» megható életképe, melyen a börtön folyosóján a halotti szentségekkel alájövő papot és minisztránsát látjuk. Fölötte látni még *Zigánine Löschinger Hedvig* történeti tárgyú festményét, a «Szent László fűvét». Végre jobb oldalon *Vastagh* György egyik legszebb arczképét engedi láthatni még a fotografiai fölvétel, a művész leányának életnagyságú arczképét, teljes alakban, a mint egy kerti padon ül.

Kivánatos, hogy a «Nemzeti Szalon» Kolozsvártt és mindenütt az országban megtalálja azt az érdeklődést, melyre számít és a melyre szüksége is van festészetünknek.

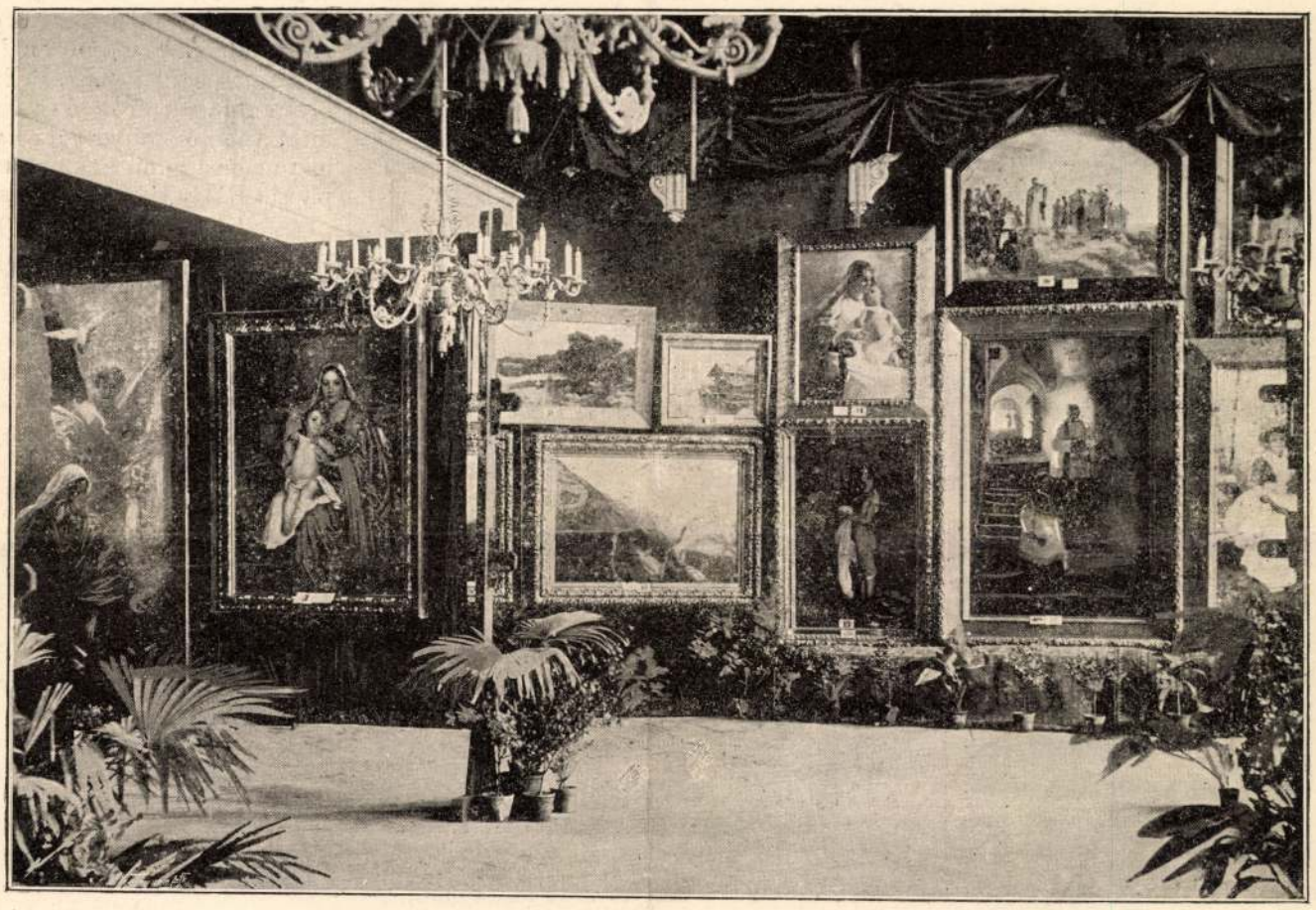

A «NEMZETI SZALON» KOLOZSVÁRI KIÁLLÍTÁSÁBÓL. Dunky fivérek fényképe.

A régebbi művészek közül Than, Vastagh, Telepy, Molnár József, Brodszky jelentek meg. A festmények legnagyobb része életkép és tájkép. Vágó Pál, Baditz Ottó, Than, Kacziány, Dudits Andor, Kriesch Aladár, Marselek Endre képviselik néhány művel az egyházi festészetet, vagy a komolyabb stilt igénylő tárgyakat. Az arczképfestés erőteljes darabokkal van bemutatva.

A megnyitás ünnepélyesen ment végbe május 19-ikén. Sokan gyültek össze a vigadóba. *Szvacsina* Géza helyettes polgármester üdvözölte a megjelent művészeket, a kiállítás rendezőit, s mondott meleg szavakat a művészetek pártolásáról. A város nevében köszöntötte a művészeket. *Széchy* Károly egyetemi tanár tartott azután hosszabb fejtegetést a magyar festészet fejlődéséről, annak küzdelmeiről, sikereiről. Azt is kiemelte, hogy bármennyire emelkedjék is Budapest vagyonban, bármennyire fejlődjék izlésben: egymaga még sem lehet a magyar művészetnek fentartója, termékeinek fogyasztója. Azért a művészet iránt való érzéket a vidéken is fejleszteni kell, a művészet iránt való érdeklődésbe a vidéket is bele kell vonni. Ezt van hivatva tenni a «Nemzeti Szalon», mely alkalmat akar nyujtani a vidéknek is a művészi termékek élvezetére. A beszédet megéljenezték, s ekkor *Vastagh* György, a «Nemzeti Szalon» elnöke válaszolt, megköszönve a szives fogadtatást.

PILLANATNYI FÉNYKÉPEK A FŐRENDIHÁZBÓL.

Karczolat.

«*Á' Hetz ist heute.*» Igy fejezné ki azt a mozgalmas állapotot, mely a múzeumban és körüle lejátszódik, egy-egy méltóságos ajak: «A' Hetz ist heute», azaz, hogy ma főrendiházi ülés van. Természetesen az egyházpolitikai javaslatokat tárgyalják odabent, ki tudja hányadszor.

Az sem érdekes, hogy melyik ülés van mellékelt képeinken megörökítve a sok közül, mert többé-kevésbbé mindenik egyforma volt. A wippek: Radvánszky báró és Degenfeld gróf (milyen nyáj lehet az, hol ilyenek már a *hajtsárok* is) lótottak-futottak, számítgatták a fogasokon a felöltőket, kapaczitáltak, ravaszkodtak, maga a kultuszminiszter, Wlassics is ott kötekedett a buffetben a püspökökkel és a befolyásos mágnásokkal.

— Épen most kaptam táviratot, — mondja Festetich Tasziló grófnak, — hogy az excellenciád birtoka víz alatt van . . .

— Ah, — mondja Tasziló gróf, meg se rezzenve. — Ez érdekes. Én semmit se tudok róla. De persze úgy van az, fel nem bontottam még a tegnap érkezett leveleimet. Ez az átkozott szórakozottság!

— Csak azért mondom, — bontogatja ki Wlassics a maga tréfáját, — hogy jó volna, ha a gróf rögtön haza utaznék. Azért mondtam a dolgot.

— Úgy? — mondja a gróf habozva, — hát e szerint nincs az . . . hogy is mondjam csak, az *izé* víz alatt.

— Persze hogy nincs. Csak tréfáltam.

— Hát úgy is jó, — fejezi be a gróf előkelő mosolylyal, és odább lépdel a csoportok között.

Bent a teremben fullasztó a levegő. Zavaros gőzben úszik az egész terem. Valóságos purgatórium itt űlni a fojtó melegben és mégis tele van a terem minden része. A kövér görög-keleti püspökök, kiknek feje búbján ott űl a lilaszínű barett, nem győzik a homlokukat törülgetni, de azért állhatatosan hallgatják a szónokot. Vajh ki a szónok? Oly figyelmesen hallgatják, olyan áhitattal, hogy az csak gr. Zichy Nándor lehet. Különben is csak ő beszél, mindig beszél.

De nem csak bent érdekes és mozgalmas minden, a képviselők karzatától kezdve, a hol rakonczátlan élénkség és hangos eszmecsere folyik, a hölgyek karzatáig, a honnan elegáns parfume terjeng szét, s hol buzgó mágnásasszonyok üldögélnek legyezőikkel s szorongó érzések közt várják az eredményt. Rajzolónk egyik legcsinosabbat vetette papirra, a mint lázasan jegyzi a főrendi tagok lajstromán a szavazatokat. Hát mondom, nemcsak a belső helyiség érdekes, a hol a történelmi események folynak, s a hol jéghidegen nézi fehér lován Árpád (a Munkácsy festményén) a kifejlődött jeleneteket, mintha valami fumigáló mosoly játszanék az ajkai körül (vagy hogy csak a napfény egy odavetődő sugara az), mintha önmagában tűnődnék:

— «Hát ezek számára hódítottam én meg ezt az országot?»

*

Ott lent a múzeum-kertre, sőt egész környezetére, a Sándor-utczát is beleértve, kiterjed a «nagy hetz» elevensége, nyüzsgése.

Főrendek jönnek-mennek folytonosan, hintó robog be, a wippek kiváncsian tekintenek ki:

— Egy szavazat jött.

— Kinek ? Nektek ?

— Nem. Nektek.

Egy szavazat itt most sokat ér, könnyen az dönthet, mert a differenczia közönségesen olyan csekély szokott lenni, hogy joggal mondhatja az öreg Zuber József, a ki az utolsó a szavazó-lajstromban: «Ugy látom én, hogy itt én rajtam fordul meg minden.»

Azelőtt, míg a főrendiház csak afféle álmos üléseket tartott, nem fejlődött ki benne a parlamenti élet, nem volt átlátszó, de zürzavaros, s egymást nem is ösmerték a főrendi tagok; most rendes pártélet kezd képződni itt is, szervezkedés, taktika. Egy-egy sakkhuzás, kortes-fogás is előbukkan.

Valami ilyenféléről tanakodhatnak most is összebujva gróf Batthyány Tivadarék, s annál is bizonyosabban, mert báró Rudnyánszky József is ott látható, s hogy teljesen *ad oculos* legyen, honnan jött az ér, mely most már folyammá kezd dagadni, ott áll a háttérben Ábrányi Lajos, a piktor is, a ki valamikor Solymosi Esztert festette le a személyleirása nyomán. Vagy hogy talán nem jól ösmertem meg. Az ördögbe is, rövidlátó vagyok és vibrál a szemem is. Ugy látszik Förster Ottó az és nem Ábrányi Lajos.

Bús, kedvetlen arczczal kullog le a lépcsőkön Pongrácz tábornok, balkezét a nadrágja zsebébe mélyesztve. Hangulatáról az látszik, hogy nem jól áll ott fönt a dolog.

A mit megerősít Szász Károly püspök önérzetes magatartása. Nem így néznek ki a legyőzöttek.

Azonban meglehet, hogy a jeles öreg poéta csak azért emelte a fejét úgy, mert valami gondolatot keres — egy készülő szép költeményéhez.

Úgy látszik, vége van az ülésnek. Lassanként jönni kezdenek ki csoportosan. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök szétnéz a kocsija után. Tőle jobbra főrendiházi tagok haladnak; ezek közt gr. Csáky-Pallavicini, bekötött félszemmel. Más irányban Wodianer báró Bohus Zsigmonddal baktat a kaszinó felé.

— Kemény napunk volt, — mondja Bohus.

Jantyik Mátyás rajza.

Egy főrangú hölgy a képviselőház karzatán a szavazás alatt.

— Hja, hja! — feleli Wodianer. — Nehéz az élet.

Széll Kálmán társtalanul jön ki egy mellékajtón és aztán eltünik a künn csoportosuló tömegek közt. Tekintetén látszik, hogy el van mélyedve a saját gondolataiba. Néha szórakozottan suhint egyet-egyet esernyőjével a levegőben, mintha valami előtolakodó árnyékot akarna maga elől elkergetni.

Végre lejön a szürke lépcsőkön, mentésen, kardosan, az elnök is. Meg van elégedve magával. Lépte alatt alázatosan, tompán kopognak a márványkövek. Most már csakugyan vége az ülésnek.

A reporterek egymást taszigálva rohannak lapjaikhoz, megrakodva szinekkel, képekkel, megfigyelésekkel, mint a méhek.

A kerítésen kívül a tarka-barka népcsoportok, mik egyrészt a notabilitásokat bámulják és mutogatják egymásnak, még egy darabig beszélik egymás közt, a mi az ülés eseményeiből kiszivárgott.

— Nagy baj az. Igazán nagy baj, — mondja sopánkodva egy csizmadia. — Tönkre vagyunk téve, atyafiak. Hogy azt mondják, az a határozat, nem térhetünk át zsidókká. Hát érdemes itt élni? . . .

A gyerkőczök, az öreg asszonyok és a tudákos utczai proletárok még vihognak, nevetgélnek egy darabig, aztán szétoszlanak, s újra síri csend ül a múzeum környékére, azaz, hogy egy kellemesebb, üdébb zaj költözik ide: a karikázó gyermekek napi lármája. *M—th.*

NIKOLITS SÁNDOR.

1834—1895.

Nem éveinek száma szerint, de érdemei után ő volt Nesztora a magyar zenészeknek. Nem úgy értjük, hogy a Magyarországon lakó zenészeknek, hanem annak az egyre fogyó lelkes kis csapatnak, mely megkezdte és munkálta a magyar műzene első föllendülését, mely bízni tud annak jövőjében, mely nem hódol vakon az idegen bálványoknak.

Nikolits Sándorban Erkel Ferenczcnek egyetlen meghitt, őszinte barátja szállott a sírba; alig két évvel élte túl mesterét és barátját. Együtt alapították a magyar zene-akadémiát, — együtt küldték el onnan őket. S most már együtt aluszszák a síri álmot.

Nikolits Sándor, ki negyven évnél hosszabb ideig szolgálta a magyar zene ügyét, mint zeneszerző, mint művész és mint tanár, 1834-ben született Aradon, hol atyja ügyvéd volt. A gymnáziumot elvégezvén, gyógyszerésznek készült. A szabadságharcz viharos napjaiban a fővárosba került, hol úgyszólván magánszorgalomból kezdte a zenét tanulni. És csakhamar oly bámulatos haladást tanusított, hogy 1850-ben már a nemzeti szinház zenekarának tagja lett. 1854-ben Bécsbe került, hol *Sechter* tanár alatt folytatta zenei tanulmányait. Visszatérve hazájába, hosszabb ideig mint karmester működött a vidéken. 1865-ben ismét a nemzeti szinházhoz szerződött, hol később, mint fuvolás, átvette a Doppler testvérek örökét. Ugyanekkor volt a nemzeti zenedében a fuvola, az orsz. zeneakadémián pedig a zeneszerzés tanára. Mint zeneszerző Szigligeti több népszínművéhez irt népdalokat, melyeknek hangszerelése fényesen tanúskodott hivatottságáról és nagy zenei képzettségéről. Nagy érdemeket szerzett a filharmoniai társaság szervezése körül, mely társaságnak sokáig volt alelnöke.

Mikor az operát a drámától elválasztották, Podmaniczky Frigyes báró, akkori intendáns, megkinálta őt az operánál a főtitkári állással. Művészi körökben máig is nagy veszteségnek tekintik az opera fejlődésére nézve, hogy Nikolits akkor ezt az állást el nem foglalta.

NIKOLITS SÁNDOR.

Nyugalomba akkor vonult, mikor Erkel Sándor helyére Mahler Gusztávot hívták meg operai igazgatónak. Az elhúnyt nyilt, őszinte ellensége volt a wagnerizmusnak. Érthető tehát, hogy egy olyan minden áron wagnerista igazgató alatt, mint a minő Mahler volt, nem akart a zenekarban megmaradni. Ezután nem sokára megalapította Káldy Gyulával a magyar zeneiskolát.

Az elhúnyt több mint 30 év óta karmestere volt a fővárosi gör. katholikus templomnak. A fiatalabb zenei nemzedéknek csaknem minden jelese tanárát és mesterét siratja benne. De osztozik e gyászban mindenki, a ki a magyar zene ügye iránt mélyebben érdeklődik s meg tudja itélni, hogy ez a fontos nemzeti ügy milyen kiváló oszlopemberét vesztette el az elhúnytban.

VIVÓ LEÁNYOK A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB VIVÓVERSENYÉN.

A vívóversenyek alkalmával külföldön már ismételve alkalma volt a vívás iránt érdeklődő közönségnek hölgyek nyilvános föllépését is látni; mi nálunk csak közelebb volt látható egy ilyen érdekes vállalkozás. A magyar hölgyek között is vannak ugyan már hivei és gyakorlói a vívásnak, de csak kevesen, és még sokkal kevesebben olyanok, a kik a nyilvánosság elé is készek volnának kilépni. Pedig hogy mily nagy s lehet mondani, csaknem osztatlan tetszésben részesülnek a nagy közönség részéről, mutatja a Magyar Athletikai klub május 13-iki nyilvános mérkőzésében szerepelt két bécsi leány példája. Messerknecht Olga és Lujza kisasszonyok voltak ezek a hölgyvívók, kik egymással és két fiatal athletával való vívásukkal oly nagy tetszést, tapsvihart és éljenzést arattak, a minőt e nagy vívóversenyek legkitünőbb férfi hősei sem voltak képesek elérni. A valóban szép sikerű vívás hősnői méltó elismerést szereztek ügyes és bátor föllépésükkel nemcsak maguknak, hanem tanító mesterüknek, Werdnik Márton bécsi vívómesternek is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Félhomályban. *Beszkid István költeményei. Budapest, 1895.* A kis kötethez Szabó Endre irt rokonszenves előszót. A fiatal szerző valóban megérdemli a buzdítást, mert az is, ki minden személyes vonatkozás nélkül, egészen hidegen, elfogulatlanul tekinti e költeményeket, nem egy méltányolni való tulajdonságot talál bennük. Beszkid István melegen érző költői kedély, tele melankholiára hajló, borongó hangulatokkal. Ép úgy nyilatkozik ez a tulajdonsága szerelmi dalaiban, mint azokban a költeményekben, melyekben az élet és társadalom nagy kérdései hozzák hullámzásba lelkét. Érzései, gondolatai még sokszor ködösek, bizonytalanok, de kezdőtől nem is várhatunk tiszta, átlátszó műalkotást, azt, még annál is, kinek igazi hivatása van, a

51. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, DECZEMBER 22

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

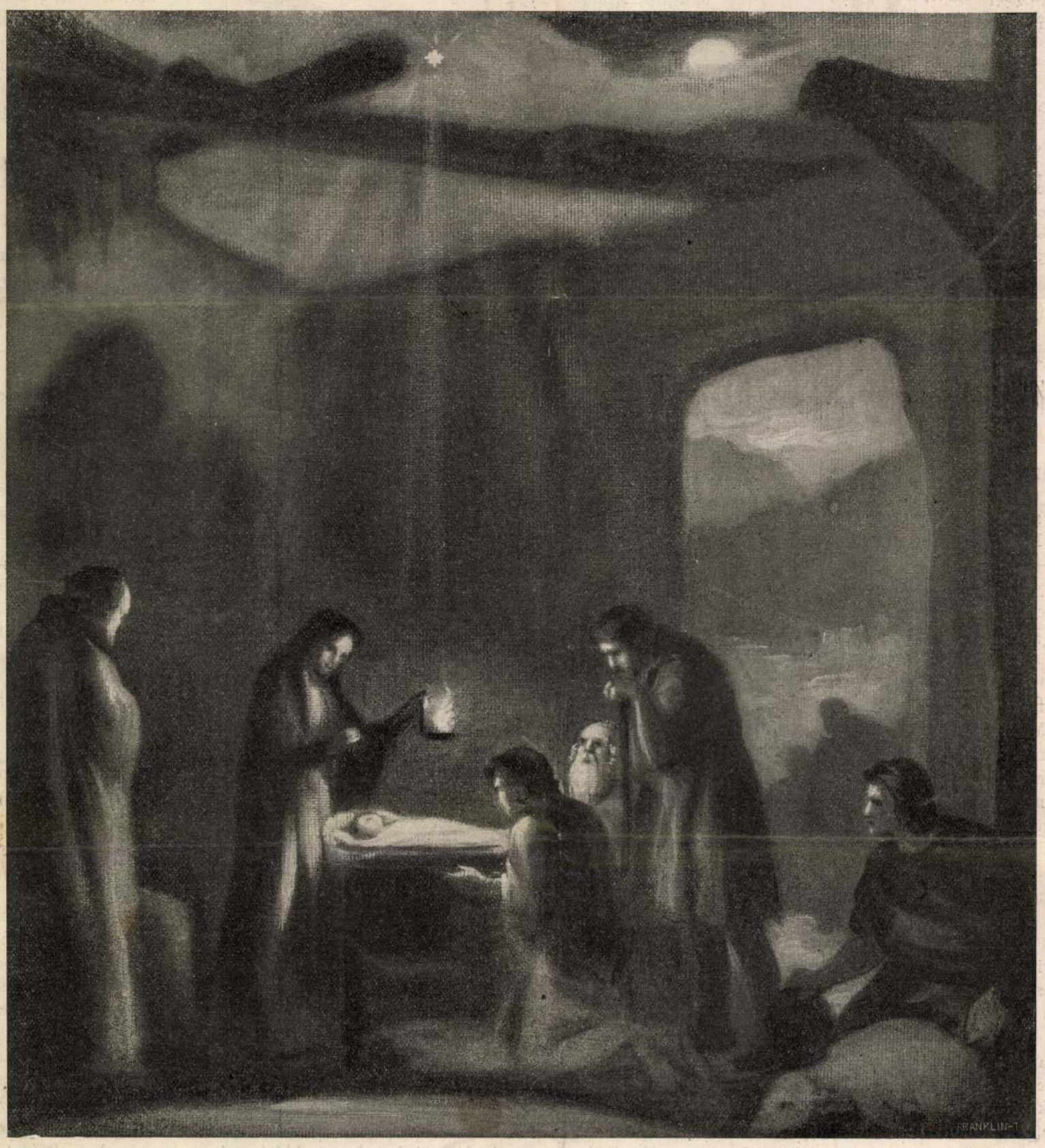

PÁSZTOROK IMÁDÁSA. — Kacziány Ödön rajza.

KARÁCSONY.

Karácsonyest édes költészete,
Jövel, borúlj sötét földünkre le.
Teremts új szivet, új lelket mibennünk,
S taníts egymást testvérképen szeretnünk!

Karácsonyéj csodás története,
Jövel, — szivünk ma hadd legyen tele:
Hitünk megváltó drága erejével,
Mennyei, mély áhítat melegével!

Világmegváltó örök szeretet,
Ünnepelvén ma születésedet:
Óh, végy állandó szállást a szivekben,
A büszke, önző, koldus emberekben!

Szabolcska Mihály.

A SZERETETNEK ÜNNEPÉN.

A szeretetnek ünnepén
Tele vagyok vad gyűlölettel én.

Gyűlölök égő gyűlölettel
Minden lélketlen léhaságot,
Álságot, gőgöt, hazugságot,
Önzést, mely mások romlására tör
S melynek a pusztítás gyönyör;
Gyűlölök minden nyers hatalmat, önkényt,
Mely talpa alá tördeli a gyöngét,
Nem rendül össze jajszavától,
De könnybe, vérbe mossa kezeit,
És nyomban bitófákat ácsol,
Ha egy megváltó eszme születik;
Gyűlölök minden sátán fajzatot,
Ki romlott szívvel a gonosznak áldoz,
S örök gát abban, hogy az igazok
Eljussanak az Úr szent asztalához,
Hogy bánat, szenvedés, nyomoruság
Boldogsággá, üdvvé válhasson itt,
S az ember testvérként ölelje át
Agyongyötört, vergődő társait . . .

A szeretetnek ünnepén
Tele vagyok vad gyűlölettel én.

Endrődi Sándor.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

— Jaj nekem! Mindjárt meghalok — nyögött fel Homlódyné s egész teste vonaglani látszott — végem van.

Mari nyugtalanul mozdult meg.

— Mije fáj, édes tante? — kérdezte Feri.

— A görcs, a görcs — lihegte Homlódyné — azt hiszem, meghalok. Rettenetes a hogy fáj.

— Szent Isten, mit csináljunk? — tördelte a kezeit Mari kétségbeesve.

— Nem kiván valamit, kedves néni? Szóljon kérem, mit tegyünk?

De Homlódyné egy szót se felelt, csak jajgatott, nyöszörgött s rövid lélekzeteket szedett.

— Gomboljátok föl a ruhámat — hörögte végre zihálló mellel.

Feri azonnal szorgoskodni kezdett, de Mari megfogta a karjait s erőszakosan elrántotta.

— Mit gondol, az Isten szerelmeért? A ruhát fölnyitni ebben a hidegben! Nem engedem. Hiszen biztos volna a tüdőgyulladás.

— Azt gondoltam, hogy talán a mieder szoritja . . .

A Homlódyné inasa hátrafordult.

— Ilyenkor melegített zabzacskókat raknak megkövetem alásan a méltóságos asszony gyomrára. Az szokott használni. Itt van nem messze egy juhászlak a pusztán, talán oda kellene hajtatni és a párnák közé tenni.

— Ejh, hisz már Voglány sincs messze. Csak hajtson a kocsis, — rendelte Noszty.

Csakugyan hallatszott már messziről a voglányi kutyák ugatása. Egy égnek meredező nagy fekete rém feléjük látszott lépegetni — ez a kastély ódon bástyatornya — csakhogy nem az közeledett hanem ők, mert a négy ló száguldott, mint a vihar.

Néhány percz mulva a kastély udvarán voltak. A Feri táltosai előbb odaértek, már ki is voltak fogva. Bubenyik elsőnek szaladt az érkező kocsihoz, megkérdezni, mi történt. Feri és az inas gyöngéden leemelték az úrnőt, mire a kastély cselédjei is előjöttek lámpásokkal. Mari szintén le akart szállni, hogy itt marad ápolni.

— Nem, nem — ellenkezett a beteg siró hangon. — Szegény mamája tudom aggódik. Csak menj Feri, kisérd haza és vigyázz, meg ne hűljön. Visszafelé eredj el az orvosért.

Mari épen tiltakozni akart, hogy egyedül sem fél elmenni, de ha Nosztynak az orvost kell elhozni, akkor nem lehet semmi szava.

Hagyta tehát Nosztyt maga mellé ülni, a Homlódy inasa helyére a bakra felugrott Bubenyik, a fogat megfordult az udvaron és megindult Rekettyés felé. Hiszen egy verébugrás az egész. Mindjárt otthon vannak.

Az idő megenyhült. Egy csomó sötét rongy uszott volt imitt-amott az égen, nyujtotta, huzgálta valami láthatatlan kéz, mig egyetlen sötét fátyollá formálódott.

— Elnyelte a felhő csillagainkat — jegyezte meg Feri.

— Én úgy se tudnám már, melyiket választottam — szólt Mari.

— De most mindjárt megeszi a gyertyánkat is.

És csak emlegetni kellett, hirtelen elbujt a hold is, sötét lett. A mellett csendes, mozdulatlan volt minden. Csak a Gyik morajlott egyre hangosabban.

Mind a ketten a haragos folyócskát hallgatták, mely mindenütt a kocsijuk mellett futott, mint egy kezes csikó. Különös hangulat vett erőt Marin. Ki hitte volna még csak nehány órával ezelőtt, hogy ők ma éjjel együtt fognak utazni Nosztyval, kettesben, egyedül, úgy hogy csak a csillagok fogják látni, azok is csak kis ideig, mert a jó Istenke eloltogatja őket és végül a lámpát is elfújja . . . Vigyáz-e hát vajjon a jó Isten a gardedam nélküli leányokra s törődik-e azzal, mi illik, mi nem illik?

Feri próbálta megtörni a csendet; egyszermásszor fölvetett valamely tárgyat, melynek szálán melegebb beszélgetés fejlődhetnék, de Mari egy kurta igennel vagy nemmel legott elvágta a fonalat; zuzmarás házfedelet bajos gyufaszálakkal meggyújtani.

Inkább nem erőltette tovább (hiszen lesz még arra idő). Gondolatokba merültek mind a ketten, Bubenyik fütyörészett a bakon, a lovak pedig vigan koczogtak előre, midőn egyszer csak fölkiáltott Mari.

— Nézzen csak oda!

S önkénytelenül közelebb húzódott Nosztyhoz, mintha oltalmat keresne nála. Elfelejtette leány voltát, a kényes helyzetet, a mit a véletlen szült, csak azt tudta, hogy ő a gyenge és Feri az erős.

— Ott, ott!

Körülbelül másfél kilométer távolságban élénk tűz lobogott. Eleinte csak szép látvány volt, a rézsunt lengő szürke fátyol a füstoszlop, mely alul egy rubint rózsával látszott letűzve lenni, de most már látható lett, hogy emberek rezsegnek a tűz körül, mint a mesékben a zsiványok, mikor az erdőben pecsenyét sütnek.

— Nem tudom mi lehet — felelte Feri egyszerűen.

— Ugy félek, de olyan nagyon félek — rebegte a leány és a foga is megvaczogott. — Talán zsiványok.

— Oh dehogy.

— Alkalmasint valami erdő felé tévedtünk.

— Nincs erre sehol erdő.

— Bizonyosan tudja, hogy jó uton vagyunk?

— Bizonyosan.

— Nézze csak, milyen marczona, ijesztő alakok! Oh Istenem, Istenem. Megölnek minket.

— Ne féljen semmit, mig engem lát.

— Mondja csak, erős maga?

— Nincsen olyan legény, a kitől én megijedjek, de ha magát kell védelmeznem, akkor tiznek se nézek oda.

Nem felelt, valami imádságot mormogott.

— E pillanatban egy durva hang kiáltá:

— Megállj. Egy tapodtat se tovább!

— Jézus Mária! — sikoltott Mari s kis erszénykéjét kezdte keresni a ruhája zsebében.

— No mi az? — kérdé Noszty.

— A hid fel van szedve, nem lehet átmenni.

A kocsi megállt, minthogy nem is mehetett tovább, mert egy korlátfa volt odaállitva. A tűz mellől két ember a kocsihoz jött fáklyákkal s immár nem oldalt, de elől lett látható sötétzöld habjaival a folyó, mely itt fordul be a Mezernyei völgybe. Dobogója fel volt szedve — csak a váza állt ott, a keret, az oldalak és a czölöpök.

Feri leugrott a kocsiról, megvizsgálta a hidat s beszélt a fáklyásokkal, aztán Marihoz intézte a szavait:

— Nagy bajban vagyunk, csinálják a hidat, nem mehetünk át. Hát már most mit csináljunk? A híd csak holnap délelőtt lehet járható.

— Nem tudom — tagolta Mari reszketve. A fáklyafény az arczára verődött. Olyan fehér volt, mint a halotté.

Feri visszaült a kocsiba.

— Mezernyére! — mondá a kocsisnak eltökélten.

A fogat megfordult és áttért a réteket átszelő dülő utra.

— Hova megyünk? — kérdezte a leány elhalón. — Mi lesz velem?

— Mezernyére megyünk.

— Én haza akarok menni — felelte egyszerre, erőteljesen, makranczosan legyintve egyet a muffjával a levegőben.

— De ha nem lehet, mert nem tudunk röpülni. Hiszen láthatta!

— Én akkor kiugrom a kocsiból, megyek a világnak — fakadt ki akaratosan s kászmálódni kezdett, az egyik lábát kihuzta a lábzsákból.

— Mari! — könyörgött Noszty érzelgősen megfogván a karját, — hallgasson meg . . .

— Nem, nem — és kirántotta a karját.

— Csináljon aztán a mit akar, de kérem, hallgasson meg előbb.

— No, hát beszéljen.

— Mezernyére azért viszem, mert ön már bágyadt és Mezernye van legközelebb.

— És mit csinál velem Mezernyén?

— Hiszen épen ezt akarom megmondani. Mezernyén ön otthon lesz. Ott van Pázmár doktor, ott van édes apjának a szanatoriuma, abban van neki rendes szobája, ágya, Pázmár doktor hamarjában befütteti és ön nyugodtan eltöltheti az éjszaka hátralevő részét, úgy se sok van már belőle s reggelre megcsinálják a hidat, szépen haza mehet. Szóval maga ott meghál a saját apja fedele alatt, én pedig el-

A HÉTRŐL.

Akasztás. Hogy ki parancsolhat többet: a muszka czár-e vagy a cseklészi harangozó, ez a kérdés már régen el van döntve. És pedig a cseklészi harangozó javára. A cseklészi harangozó többet parancsolhat, mint a muszka czár. Mert ha a czár egyszer parancsol valamit, az mindjárt meglesz és ha a parancs hibás vagy elhamarkodott, akkor könnyen olyan baj lehet belőle, hogy maga a czár is megbánja. Ellenben a cseklészi harangozó százszor is kiadhatja a parancsot, annak nem lesz semmi foganatja, annak ugyan senki se engedelmeskedik. Ő tehát bátrabban, sőt egész bátran parancsolhat. A német birodalmi kanczellár, Bülow herczeg a minapában állítólag kijelentette, hogy nagy szolgálatot tehetne az emberiségnek, ha egy tuczat lapszerkesztőt fölakasztathatna. Ez az államférfiui fölfogás olyan ragadósnak bizonyult, mint akár a nyakszirtmerevedés. Mire megczáfolták — mert megczáfolták — már nálunk is megkapta egy képviselő, a ki kijelentette, hogy nem is egy tuczat szerkesztőt kellene fölakasztani, hanem az összes ujságíróknak legalább a felét. Igaz, hogy a képviselő úr ezt csak a folyosón mondta, kis hallgatóság előtt, de úgy véljük, elmondhatta volna bátran nagy hallgatóság előtt is, a kijelentése akkor se lett volna se bölcsebb, se komolyabb, se sulyosabb. A képviselő úrnak nincs se pallosjoga, se kegyelmi joga: az ujságírók felét nem fogják fölakasztani azért, mert ő halálra itélte őket és a másik felük se azért marad életben, mert ő megengedte, hogy életben maradjanak. Az ilyen kegyes óhaj és a komoly valóság nagyon szépen megférhetnek egymás mellett, mert az egyiknek semmi köze nincs a másikhoz. Még a nyilvánossághoz is épen csak a halálraitélt ujságírók kissé fölösleges jóvoltából.

*

Thaly Kálmánt a minapában nemes magyar úrasszonyok serege kereste föl és minden lelkes magyar nő nevében vittek neki ajándékul ezüst koszorút, aranytollat, gyönyörű, művészi albumot. Ilyen ünneplés, ilyen gyöngéd ihletésű dicsőség ritkán jut osztályrészeül — politikusnak, de nem ritkán Thaly Kálmánnak, a kit ünnepelvén, mindig a szivek ünnepelnek. Ennek pedig az a magyarázata, hogy az ősz Thaly Kálmán erős politikus ugyan, de erős — poéta is és a politikus benne a poétát soha megölni nem tudta. Lantján a dal már régen elhallgatott, de nem szünt meg lelkének poetikus ihletése, hanem belészármazott cselekedeteibe, ezekbe öntötte magát, fényét, melegét, lobogó tüzét. Thaly Kálmán politikájának legdúsabb forrása a szive, legerősebb argumentuma az ő tiszta, magyar kurucz érzése, az ő rendithetetlensége egy örök, nemes rajongás eszményekért, a melyek poeta-képzeletét megihlették. Abban, a mit ő cselekszik, mindig valami poetikus tűz lángol és életének leggyönyörűbb sikere, a bujdosók hamvainak hazahozatala, a miért most a magyar nők elvitték neki lelkes hódolatuk adóját: igazában ez is befejezése a história egy gyönyörü hőskölteményének: poeta munka, a melynek a politikus csak hatalmas és értékes segitő társa volt. A politika rideg világában a Thaly Kálmánok alakja ritka, magában is ünnepi jelenség, nagyon méltó rá, hogy körül vegyék melegséggel és tisztelő szeretettel.

*

A mi állatkertünk. Elmondhatjuk, hogy Magyarországon csak egyetlen egy állatkert van és ez az egy sincs. Az adomából elég ismeretes a badáji kut, a melynek az az országos nevezetessége, hogy nemcsak nincs benne víz, hanem nem is volt soha. A mi egyetlen állatkertünkben, a budapestiben, állítólag voltak valamikor állatok, de — elfelejtették őket fölfrissiteni. A ketrecz elveszi az állat szabadságát, de nem ád neki cserébe halhatatlanságot. A vadak elhulltak és az állatkert nem szerzett mást a helyükbe, állítólag a többek között azért, mert rájött, hogy így — olcsóbb. Az oroszlán hússal él, de ha nem él, akkor nem kell neki húst vásárolni. A ketreczek lassanként kiürültek és így igazán nem kellett hozzá nagy hősiesség, hogy a vadállatok kalitjaiban balerinák tánczoljanak és reporterek beretválkozzanak. Hogy az állatkertnek milyen jelentős szerepe és haszna van a képzetek gazdagitásában és az ismeretek gyarapitásában, azt fölöslegesnek véljük magyarázgatni. Igaz, hogy a nagyvárosok állatkertjeinek mellékesen más hasznuk is van. Az, hogy szép kertek, gyöpösek, lombosak, a hol az élő természet világának nagy változatossága veszi körül az embert. Ebben a tekintetben a mienk is elég szép, van benne sok kedves, csöndes sétaút, sok szép fa, van kávéház is: de az állatkertben az ember állatot is akar találni, nemcsak fát, sétautat és habos-kávét.

*

A nézőtér. A Népszinház nézőteréről van szó. Ezt a szinházat egy jó ideje folyton alakitják. Először létrákat raktak rá kivülről, azután a szinpadját alakitották át belülről. Megnagyobbitották a helyiségeit, megjavitották a világitását. Úgy látszik, mindez az átalakitás nem volt elégséges, mert a Népszinház dolga állandóan a napirenden maradt, még pedig válságok és tragikus fordulatok alakjában. Pedig a reparálásokra és tökéletesitésekre elköltöttek több pénzt, mint a mennyibe a szinháznak az épitése került. Most aztán kiderül, hogy a legsürgősebb föladat a szinház nézőterének az átalakitása. Az a nézetünk, hogy az intézők ezuttal helyes nyomon vannak. Mert bizonyos, hogy eddig minden baj között a nézőtéren volt a legnagyobb baj. De ez a baj nem az, hogy a székek támlája alacsony vagy magas, nem is az, hogy a bársonyuk nem zöld, hanem vörös. A baj, a miből minden más baj is származott, az, hogy a nézőtér rendesen — üres volt. Ez pedig pusztító betegség szinházon. A nézőtér átalakitása tehát valóban szükséges, de abban az irányban, hogy az üres nézőtérből — tele nézőtér legyen. Ennek a mestersége pedig: jó igazgatás, jó darab, jó előadás. Erre az átalakitásra kell törekedni és akkor megszünik szüksége és kivánsága minden más átalakitásnak.

*

A bölcső. Szerbia egy idő óta nagyon előkelő ország lett. Ott mostanában még a skandalum is mind — udvari skandalum, úgynevezett fejedelmi botrány. Egy ideig a belgrádi szenzációk főszereplője a trónörökös volt, most a botránycsináló kedv kigyója a király leánya, a szép és okos Jelena herczegnő felé sziszegett. Ez a legfrissebb belgrádi szenzáczió kegyetlenség és csunyaság dolgában már igazán szinte fölülmúlhatatlan. Az eredete tudvalévőleg az, hogy Péter király öcscse, Arzén herczeg, a ki Párisban lakik, egy bölcsőt küldött ajándékba egy belgrádi ismerősének. Minthogy a konak czimére küldte az ajándékot, mindjárt akadt egy finom belgrádi lap, a mely a bölcsőt a király leányával hozta vonatkozásba. A gonosz és rút pletyka szerzője megkapta a megérdemelt honoráriumot amúgy jó belgrádi módon, de valószínűleg szegény Arzén herczegnek is elment a kedve attól, hogy küldjön, Péter királynak is, hogy kapjon valami küldeményt Párisból. Csodálatosan bő termés lehet Szerbiában botrányból, ha még egy bölcső sem érkezhetik a határai közé, hogy menten egy kövér kis skandalumot ne fektessenek bele.

ÜRES MÁR! — Kacziány Ödön rajza.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

Hasonlóképen szólt Huszár Péter is. Báthory Zsófia erre intett, hogy vezessék elő ágyasházából a kisasszonyokat. Tulok Sárával együtt a hopmester ment értük. Mikor visszajöttek, Kékedy uram egy darabig ármányosan tapodott a botjával, somolygott az öreg és hunyorgatott, mert az alkalomhoz mérten neki kellett most valami úri tréfát ejteni a kérőkön. Végre, úgy tetszett, kifundált valamit. Incselkedő, palotás lépésben vitte a leányokat a középre, de fordítva kínálta őket az úrfiaknak: Margitot a bátyja elé állította, Judithot pedig Mihályhoz tette. Nosza, nevetett az udvar. Főként azon mulattak, hogy ilyenformán testvéreket akar összeházasítani Kékedy uram. Az öreg azonban sehogyse hagyta magát, ő csak tovább erősködött Mihály előtt:

— Dejszen, nekem ugyan beszélhetsz, öcsém, tudom én, hogy te Thoroczkay Judithot akarod! Nézze meg az ember . . . hiszen szép leány, tán bizony nem kedveled?

A fiatalok szörnyű zavarba jöttek.

— Dehogy is nem kedvelem, — kaczagott az ifjú, — csak hát . . .

— Ahá, — folytatta a hopmester, ravaszúl nézve körűl, — tudom én már, kit akarsz te! Weér Orsikát, ugy-e? Gyer'ide csak, hugom . . . Vagy tán inkább Bánffy Ágnest? Azt se? No jó, — akkor bizony már kegyelmed jöjjön ide, Tulok Sára lelkem, látom, kegyelmedhez húz a szive . . .

No hiszen most tört ki csak a hahota istenigazában! Kékedy uram mókázott még egy darabig, aztán úgy tett, mintha akkor venné észre Huszár Margitot. A homlokára ütött:

— Tán csak nem ezt a leányzót gondolod? Mért nem szólsz akkor? . . .

— Igen is őt akarom, — szólt Mihály előlépve és kézen fogva Margitot, — őt szeretem, ő hadd feleljen itt, Nagyasszonyunk előtt. Ő mondja, hogy szeret és szivéből soha ki nem vet.

Margit sugárzó arczczal, büszkén egyenesedett ki. Aztán illendően felelt:

— Kegyelmedé vagyok, kegyelmedért élek, a míg csak testemben sátoroz a lélek.

Bús Báthory Zsófia áldását adta rájuk s erre elkövetkezhetett a kézfogó czeremóniája. Csak annyiból állt az, hogy Mihály úr újjaival gyengén megütötte a Margit újjainak a végét. Miután Péter és Judith is átestek a szertartáson, Tulok Sára és Kékedy uram újból visszavitték a leányokat a Fejedelemasszony ágyasházába. Jött a gyürüváltás. A Fejedelem ő nagysága két habos szafir gyürüt választott ki aranymarhás ládikájából az úrfiak számára, prezentálta nekik s ők skófiumos keszkenőt húzva átal rajtuk, két megbízott úrral, úgymint Serédy és Korniss Ferencz uraimékkal beküldötték a kisasszonyokhoz. Persze akkorra már Margit és Judith is megkapták a maguk gyürüjét Báthory Zsófiától, — e gyürüt ki-ki ráhúzta a skófiumos keszkenőre s cserében kiküldötte a követekkel jegyesének. Mikor ekként mind a négyőjüknek újján volt a mátkaság jelképe, kis virágkoszorúval fejükön újból kijöttek a leányok s már mennyasszonyokként találkoztak vőlegényükkel a Fejedelmi pár szine előtt. Ünnepélyes percz volt ez, a zenészek nyomni kezdték a virginákat s fújták a trombitákat. Rákóczi György azonban hamar csendre intette őket és illendő allokucziót tartott a két párhoz. Kiemelte a nagyercsei és nagyiklódi nemes Tholdalagi család érdemeit, de ép oly dicsérettel emlékezett meg a berenhidai Huszár familia ősi virtusáról is. A Tholdalagiak sok hős királybirát, főkapitányt, főispánt adtak már az országnak, viszont a Huszárok genealogiája vértanúkkal ékes. A mennyasszony nagyatyját, öreg Huszár Pétert, hősi védelem után, maga Mirza tatár vezér csonkítja és nyakazza le, s ünneplő ruhába öltözvén, templomi serlegből itta meg a vérét . . .

— Őseitek virtusát, — végezte a Fejedelem, — ne csak hogy megtartsátok, hanem frigyetekkel még szaporítsátok és utódaitoknak megerősödve tovább adjátok! Legyetek boldogok és siessetek a boldogságotokkal, mert — és itt Rákóczy György komoran pillantott az idegen követekre, — gyors keréken forog e világ tündérsége és a nékem tartozó hadihűség még a leghivebb férjet is hamarosan zászlóm alá fogja parancsolni hitvese mellől. Nekem gondom lesz rá, hogy ez a két pár ne soká várakozzon s a párta hamarosan kontytyá változzon. Addig is most ünnepeljük a frigyet; újítsuk a testet étellel, itallal, — a mulatságnak vége ne essék, péntek a vasárnappal együvé tétessék!

No és aztán lett is az este nagy vigasság a görgényi kastélyban, nagy lakoma nagy áldomásokkal, melyeket figyelemmel hallgattak és jegyeztek még a követvendégek is. Boros Rákóczy György Ő Nagysága az ifjakat köszöntötte ugyan fel, de sanda mészáros módjára nem oda vágott ő, a hová nézett. Ez a kézfogási dikczió csak ürügy volt nála arra, hogy mellékesen megfenyegesse az egész világot, főként Lengyelországot. Veszedelmes jó kedve lett Ő Nagyságának, nagyot ivott a róka bőrére, — e kettős eljegyzésen voltakép már lengyel királyságát ünnepelte.

Csak két úr maradt bús azon a lakomán, — Rhédey László, meg Warkochy Gábor ettek ott feketelevest és koczczintottak rá keserű pohárral. Az előbbi nagyon megharagudott az elpártolt Bánffy Ágnesre és megesküdött, hogy nyomban megyen Biharba, Szent-Jobra, Szúnyogh Zsuzsánnáért. A második pedig még jobban lógatta a fejét. Kárörvendő Tulok Sára rá is támadt úgy félvállról:

— Lám, a hamis madár nem lábbal akad a tőrben, hanem nyakkal! Lóg a mitugrász nyaka, — úgy kell neki, saját tőrében fogta meg magamagát! Most ebelkedjék kegyelmed, most fújja el azt az öröm-böröm nótáját!

Warkochy Gábor gyilkos kedvvel kaczagott fel az asztal végén:

— Fújom is, kezdem már: «Sára néni beitta a kontyát . . .»

— Fújhatja . . . bealkonyodott már kegyelmednek!

A veres ember az asztalra csapott:

— De majd virrad még nekem is!

VI.

Hymen és Mars.

Sok minden történt azalatt az emlékezetes egy nap alatt Görgényen, — hosszú heteknek, sőt hónapoknak kellett eltelniök, mielőtt a lassan tovafejlő események újabb nevezetes fordulóhoz juttatták az erdélyi világ folyását. Az udvar az őszi verőfényt még Görgényen élvezte egy darabig, de a Fejedelemnek már nem volt többé nyugta; elvben a lengyel háború mellett döntvén, türelmetlenül várta az események alakulását s kereste a beavatkozásra való alkalmat. Hol Kolozsvárra, hol Gyulafehérvárra rándult; tanácskozott, rendelkezett s a sűrűn járó követekkel tárgyalt. Nem utasította el a Lubomirski ajánlatát, de a mellett titokban előkészítette a X. Károly svéd szövetségét. Biztosította a kozák barátságot, Száva Mihályt a tatárokhoz, Bánffy Zsigmondot pedig főkövetnek a portára küldte. Aztán leste a pillanatot a lengyel zavarosban való halászásra. Október elsején már kiadta a rendeletet úgy Erdélynek, mint a moldvai és havaselvi hűbéres vajdáknak, hogy felülésre készen álljon minden hadköteles, mert minden pillanatban megüthetik az ország dobját . . .

Ezalatt hullt a levél, hervadt a virág a tündérkertben, — hanyatló ősz ütött tanyát Izabella királyné öreg tölgye körűl. Vége volt a lángsugarú szép nyári napoknak, vége a leánykaczajnak, hűs szellő borongott az elhagyatott Hímes-Ház felett. A fázó Bül-Bül társaival együtt már rég az üvegházba költözött, s Tulok Sára is a palota fűtött szobájába vonúlt kisasszonyaival. Nagy komolyan és szigorú csöndben szorgalmatoskodtak ők itt, de nem farkasfogas hímet, hanem tépést csináltak a készülő háború sebesültjei számára . . . Közben olykor suttogva kommentálták az egyre nyugtalanítóbb hireket s szánták a szegény Fejedelemasszonyt, a ki úgyszólván ki se mozdúlt már ágyasházából s édesanyjával együtt sírva búsúlt ott naphosszat. Az elboruló, egyre komorodó hangulat közepette csak a két mátkapár mert kicsit örülni a boldogságának. Ők hívek maradtak a tündérkerthez a zord napokban is és a mikor csak tehették, kiszöktek a zizegő avarba azokra a helyekre, melyeket szerelmük történetében az első vallomás avatott szentté. Komoly Huszár Péter és Judith a János Király tölgye alatt szerettek üldögélni, Mihály és Margit azonban többnyire a labyrinthusba zarándokoltak el a csodaforráshoz. Hisz a babona azt tartotta, hogy azok a szerelmesek, a kik ennek tiszta tükrébe együtt belepillantanak, örökre hívek maradnak . . . Kezet kézben tartva, oly szép volt az, a jövőről álmodozni! Ámde Margitot egyre gyötrőbb aggodalmak fogták el.

— Mi bánt, szivem, mondjad, — kérdezte Mihály gyöngéden.

— A Fejedelem köszöntőjére gondolok, — súgta a leány, emlékszik-e kegyelmed, azt mondta, siessünk a boldogsággal . . . Hisz sietnék én vele, de mikor oly nehezemre esik a múló percztől elszakadni! Űzném és tartóztatnám az időt egyszerre . . . Ki tudja, meddig lehetünk még együtt? Menyasszony vagyok még csak, de nem örülhetek neki, mert az aggodalom már is hitvesi komolyságra emel . . .

— Édes kis feleségem léssz te!

— Igen, szivemben már a kegyelmed hiven aggódó felesége vagyok én, sőt olykor ha kelengyémen munkálkodva elbusulom magamat, — bizony, mintha már özvegyi könnyeket sirnék . . . Háború lesz; elragadják tőlem az én Mihály uramat!

— Drága liliomom te, — tört ki az ifjú, — hisz háború a vitézek öröklakodalma és rajtad kivül csak a dicsőségnek esküszöm én örökhűséget. Féltékeny vagy-e kardom e mátkájára? Neked fog ő szolgálni, neked lesz gyönyörűségedre még a dicsőségem is . . . És én csak annyit mondok: ha már menni kell, vigyenek hamar, hogy mentül hamarább visszatérjek te hozzád!

— De hátha megsebesül, hátha foglyul esik kegyelmed?

— Szivem, — fogadta Mihály, — még akkor is csak a te foglyod maradok én . . .

— Vajjon? évődött Margit, — higyjek-e kegyelmednek?

Bizóan hajtotta fejét az ifjú vállára. Aztán suttogtak tovább kellemetesebb dolgokról: ko-

A HÉTRŐL.

A harmadik egyetem. Homérosz szülőhelyének dicsőségeért hét város versengett, a mesebeli király lányának tizenkét levente volt hajlandó sikra szállani a kezéért: de se Homérosz bölcsőjét, se a mesebeli herczegnőt nem kivánta annyi pályázó, a hány magyar város a születendő harmadik egyetemért udvarol, argumentál és viaskodik. Ilyen körülmények között nagyon megeshetik, hogy a harmadik egyetemből nem lesz egyetem, mert Bölcs Salamonnak is minden bölcseségére szüksége volt, csak hogy két anya között is megtalálja az igazit. Most meg nem is két anya erősködik a jussa mellett, hanem legalább is tizenkettő. A Bölcs Salamonok egész kongresszusára lenne tehát szükség, hogy a nagy kérdés megoldható legyen. Ennyi sok Bölcs Salamont pedig honnan vegyünk ebben a szűkös világban? De ha a sok bába között csakugyan el találna is veszni a még meg se született gyerek, ez a viaskodás nem marad eredménytelen. Kedves és értékes tanulságok maradnak meg belőle. Először is új és nemesebb tartalmat nyer az a sokszor fölcsattanó mondás, hogy: *mi kell a magyarnak?* Eddig erre a kérdésre sok minden tréfás szó volt a válasz. Most megkaptuk rá a komoly feleletet. Egyetem kell a magyarnak. Ez az egyik eredmény. A másik eredmény pedig ott van a szónokok argumentumaiban, a melyekkel a maguk álláspontja — sokszor a maguk *kerülete* — mellett érveltek. Elolvasván ezeket a fejtegetéseket, örvendő lélekkel kell meggyőződnünk róla, hogy csakugyan egész sereg város van Magyarországon minden föltétellel teljesen fölszerelt és méltó arra, hogy kulturális központ legyen, érdemes otthona egy egyetemnek. A mostani viszonyok között ez is kalamitás, valósággal *embarras des richesses*, megtorlódása a gazdagságnak, de ez egy igen dicséretes és örvendetes kalamitás, sokkal kellemesebb, mint ha azon kellene mulnia a harmadik egyetem fölállításának, hogy egy olyan hely se lenne, a mely megérdemelné. De mert épen megfordítva áll a dolog, az ember igazán azt se tudja, hogy mit mondjon. Azt-e, hogy: *sajnos!* vagy azt-e, hogy: hála Istennek!

*

A császár paplana. A császár paplana bizonyára igen finom paplan: a császár paplanát emlegetvén azonban ezuttal egy — jelképes paplanról beszélünk. Arról, a melyről a közmondás azt tartja, hogy az ember ne nyújtózkodjék tovább, mint a meddig a paplana ér. Erről a paplanról az ötletes német császár mondott a minapában igen érdekes, érdemes és megszivlelni való dolgokat. Az ő katonáinak mondta abból az alkalomból, hogy a tiszt urak egy lakomán vendégökül üdvözölhették és ünnepelhették az ő legfőbb hadurukat. A lakoma természetesen pazar volt, a szakácsművészet remekei árasztották el az asztalt és a vizes poharakban is pezsgő gyöngyözött. A német császárnak azonban nem lett jó kedve a dús és finom lakomától, sőt az arcza elkomorodott, a homloka ránczokba gyűrődött. És nem is titkolta el a neheztelése okát. Fölkelt és igen komoly hangú felköszöntőben arra figyelmeztette a tiszt urakat, hogy a császár kabátját ne téveszszék össze a császár paplanával. Azért mert a császár kabátját viselik, ne érezzék kötelességüknek, hogy akkora luxust is fejtsenek ki, mintha császárok lennének. Mert a luxus, a reprezentálás, a rangos élet sokba kerül. A császár bátran nyujtózkodhatik, mert neki telik a — paplanából. A katonának azonban nincsen czivillistája, csak fizetése. Ez pedig nem a legnagyobb paplanok közül való. Fáczán pecsenyére meg franczia pezsgőre nem igen telik belőle. De a császár kijelentette, hogy az ő kabátja nem is követeli a fáczánpecsenyével meg a franczia pezsgővel való élést attól, a ki viseli. Sőt ellenkezőleg: azt követeli tőle, hogy úgy éljen, a hogy ez a módjának, a fizetésének megfelel. Különben okvetetlenül a bajok, gondok nyügös forgatagába kerül, már pedig a katonának a harcz ugyan a hivatása: de az ellenséggel kell viaskodnia, nem pedig — a hitelezőkkel. Az ilyen viadalokban egy katona se szerzett még soha sem vitézségi érmet vagy bármiféle medáliát. A német császár okos szavát a német tisztekhez intézte, de az okos szónak az a természete, hogy mindenkinek érdemes megszivlelni, annak is, a ki nem német és nem katona. A hiuságnak, a költekező kedvnek, annak a hamis kötelességérzetnek, hogy mutatósabban kell élni, mint a hogy a módjuk megengedné, sokan viselik a császár — kabátját azok között is, a kiknek nem az uniformis a gunyájuk. Ennek a hajlandóságnak gondban, becsületben sőt emberéletben is rengeteg áldozattal adózik a társadalom; ezért üdvös lenne, ha a német császár szavát meghallanák többen is, mint a kikhez intézte.

*

A hölgykarzat. Arra a hirre, hogy Miss *Allan* Maud, az amerikai tánczosnő elment az oroszlánketreczbe, Cleo de *Merode* kisasszony, a franczia tánczosnő menten megérezte, hogy neki is — el kell mennie valahová. Ha az olyat cselekedett, a miről megemlékeztek az ujságok, ő se maradhatott tétlenül a nyilvánosság számára. Az oroszlánketreczbe már nem mehetett — az oroszlánok béketürését se ajánlatos a végsőkig feszíteni — Cleo de Merode tehát más *szerep* után nézett. Elment tehát oda, a hol szintén vannak oroszlánok, tigrisek és párduczok, olyanok, a melyek miniszteréket esznek meg: ellátogatott a képviselőházba. Miniszter-evést

ÉJJELI ZENE. — Kacziány Ödön rajza.

ugyan nem látott, őt magát se ették meg a tigrisek — lehet, hogy az apetitusban van a hiba, lehet, hogy a pecsenyében — de azért a vállalkozása nem maradt eredménytelen. Sőt olyan eredménye is lett, a mely nem volt előre látható. Nemcsak az ujságírók vették észre, hanem észre vette Justh Gyula is, a t. Ház szigoru elnöke. Észrevette és olyan tanulságát vonta le a megfigyelésének, a mely nem volt örvendetes. Rájött, hogy a képviselő urak nincsenek annyira elmerülve törvényhozói nagy munkájuk izgalmába, hogy egy selyemszoknya suhogása föl ne rázná őket az elmélyedésükből. A törvényhozó urak határozottan nagyobb figyelemmel gukkerozták Cleo de Merode-ot, mint a milyen figyelemmel hallgatták az öreg Artim Mihályt. Igaz, hogy Artim Mihály nem nagy szónok, de Cleo de Merode se nagy szépség. Igaz, hogy Artim Mihály már öreg ember, de Cleo de Merode se nagyon fiatal. És nincs kizárva, hogy ha a képviselő urak olyan nagy buzgalommal figyelik az Artim szónoklatát, mint a Cleo de Merode alakját, abban is födöznek fel valami érdekeset. A képviselőház érdemes elnökének bizonyára ez a felfogása, mert kijelentette, hogy a törvényhozó munka érdekessége mellett nem fogja türni semmi más érdekesség konkuren-

cziáját. És főként nem — a hölgykarzatot. Az angol képviselőház női karzata előtt tudvalevőleg rostély huzódik el. Közel négyszáz esztendeje ostromolják már ezt a rostélyt a szabadság nevében, a rácson tul; de a rostély megvan ma is és mögüle lehet ugyan látni, de mögéje nem. A világért se kivánjuk, hogy nálunk is felállítsák, — hisz akkor talán még kevesebb képviselő úr járna el az ülésekre, mint most — de a törvényhozó urak azért nagyon bölcsen teszik, ha néha elfeledkeznek róla, hogy a hölgykarzat előtt a mi parlamentünkben — nincsen rostély. Igaz, hogy az ideális politikusnak magasabb szempontokat kell keresnie a tekintetével, de ez a magasság — nem a karzat. Még akkor se, ha ez a karzat — hölgykarzat.

*

Az oroszlánketreczben. Az oroszlánketreczben való vizitelés már régen nem tartozik a szenzációs szenzációk közé. Meglehetősen elkoptatták, mert nagyon is sűrűn akadt rá vállalkozó. Emlékszünk egy riporterre, a ki bement az oroszlánketreczbe és ott irta meg az izgalmas kirándulásról szóló tudósítást. Következett egy szabó, a ki az oroszlánketreczben varrt föl egy mellényre öt gombot. Azután egy borbély, a ki megberetválkozott és egy tenorista, a ki elénekelte a «Donna e mobile...»-t az oroszlánketreczben. Egyiknek se lett semmi baja, se a riporternek, se a szabónak, se a borbélynak. Sőt még a tenoristának sem, pedig ez olyan hamisan énekelt, hogy ha zenekritikusok lettek volna a ketreczben, okvetetlenül széttépték volna. Az oroszlánok azonban nem bántották. Csak fájdalmasan hörögtek. A miből az is kiderül, hogy az oroszlánok nem oly veszedelmesek és nem oly kegyetlenek, mint a kritikusok. Ilyen körülmények között teljes okkal meglephette az embereket, hogy Miss Maud Allan, a szenzációs tánczosnő ehhez a nagyon is elkoptatott fogáshoz folyamodott, mikor témát kivánt adni a vele való foglalkozásnak. Határozottan primitiv ötlet, de el kell ismerni, hogy — épen Miss Allanról lévén szó — nem stilszerűtlen. Az ő művészete, legalább a külső megjelenésében, úgy is a régi, az ős állapothoz való visszatérést képviseli. Azt a kort, a mikor még — a ruha se volt föltalálva. Harmonikus tehát, ha ötletekért is a multhoz folyamodik. A vállalkozása naivitásához tartozik, hogy az oroszlánketreczben tánczolván, egészen kisded, kölyök oroszlánok előtt tánczolt. Ez azt bizonyítja, hogy Miss Allan szereti a szenzációt, de óvatos leány. Sőt a körülményekhez képest túlságosan is óvatos. Ő egész bátran tánczolhatott volna felnőtt oroszlánok előtt is. Mert az oroszlán tudvalevőleg — húsevő állat. Már pedig, ezt meggondolván, a légiesen sovány művésznőnek, igazán nem volt mit féltenie az oroszlánok étvágyától.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

II.

A Fejedelem jön vadászatról.

A Fejedelemasszony tovább ment volna a sáfárház felé, de édesanyja, Zakrzeska Anna, ép akkor érkezett oda leánya reggeli udvarlására. Halk szavú, testes lengyel asszony volt özvegy Báthoryné; még most se tudott jól magyarúl s örökös gyászruhájában örökké titkolódzni látszott. A keményrostájú görgényi prédikátor, Thamásfalvy uram jött vele, kinek különös parancsolatja volt a fejedelemtől arra, hogy reggelenkint istenesen «vastagítsa» hitében a soha egészen meg nem térő Báthory Zsófiát. Mély reverenczia után máris oráczióra nyitotta öblös száját, de aztán mégis várt, míg a nagyanya kedvére összeölelgette a toporzékoló Ferkót.

— Wnuk moj bedzie kiedys dzielnym ksiecem! — kiáltotta Báthoryné, — derék fejedelem lesz az unokámból, ugy-e?

— Isten akaratjából igen, — felelt mély basszusban a prédikátor, imádkozásra hajló kezeit dörzsölve, — hiszen fejedelem már is, megkapta Sztambulból az athnámét, botot, süveget, kaftánt! Majd belenő a világbiró szultán kaftánjába s hozzáerősödik az aranybuzogányhoz, szépen emberkorra nevelődik! És hát — tette hozzá nyári tanítványához fordulva, — hogy is fogják akkor hivni nagyságodat?

A tizenegy esztendős Ferkó úgy vágta ki, mintha exámenen lett volna:

— Első Rákóczy Ferencznek!

— Adná Isten, — tört ki Báthory Zsófia aggodalmas gyöngédséggel nézve a fiát, — jaj, de mikor én nem tudok hinni abban, a mi lesz!

Thamásfalvy uram megcsóválta fejét.

— Hiszen ha csak eloszlathatnám nagyságodnak méltóságos aggodalmait! Mert ok nélkül való ám ez a siralom. Lesz I. Rákóczy Ferencz, sőt — tette hozzá biztatóan, kedélyesen, — Isten segedelmével lesz még II. Rákóczy Ferencz is a magyarok dicsőségére, úgy bizony! Kivánom, érje meg nagyságod jó egészséggel...

A Fejedelemasszony szivéhez kapta a kis Ferkót s oly hévvel ölelte magához, hogy a könnye is kicsordult belé:

— Második Rákóczy Ferencz!... Szerelmetes fiam te, hogy hangzik ez, milyen szépen! Hiszen csak tudna a te anyád hinni a jövendőben; ám, míg mások csak a multat, én már előre is a jövendőt gyászolom. Én mindenhatóm, — tette hozzá, felnézve az égre, — légy velünk!

Nagyon szivéből jött a szó és meg is feledkezett magáról: katholikus módra keresztet vetett magára.

— Vigyázz! — súgta lengyelül az anyja.

A prédikátor észrevette a Fejedelemasszony ez önkénytelen mozdulatát, de hát a hiba csak kapóra jött neki, mert legalább végre megkezdhette hitben vastagító orációját. Éneklő szóval, bőven hintette beszédjét:

— Mind ez az aggodalom, mind ez a jövőben való hitetlenség csak onnan ered, hogy nagyságod méltóságos lelkének nincs nyugta, mert még mindig nem tért meg egészen a Rákóczyak igaz protestáns religiójának. Itt a baj, erre törekednék nagyságod...

Báthory Zsófiából kitört a fojtott indulat:

— Ugyan, hát mit akarnak még kegyelmetek? Elhagytam hitemet... Többet nem tehetek! Van gyökere még a gyökérnek is és az nyúlik legmélyebbre: szivemből hogy tépjem ki? Megtartom az uram bőjtjét, de hadd tartsam meg a régi magamét is...

Thamásfalvy uram feddőleg emelte fel nehéz kezét:

— Hát ez nem jól van igy. Esedezem, alázza meg magát nagyságod szavam hallgatására. És én imhol ezt mondom: Két görögdinnye nem fér el egy hónalj alatt, nem lehet catholica és reformata religiót egy gyékényen árúlni! Ne hallgasson nagyságod pápás tanácsosaira...

A prédikátor ekkor kissé Báthorynéra sandított. Zakrzeska Anna ott állt a leánya háta mögött és picziny olvasóját szorongatta.

— Lépes beszédeivel el ne tántorítson! — súgta lengyelül.

Thamásfalvy uram folytatta:

— Inkább hallgasson nagyságod miránk, kik felett az igaz Isten áll strázsát s kik nem hamisan tálaljuk az ő szent igéjét. És hallgasson nagyságod amaz igaz protestáns tudományra, melynek harangját Keckermannus, Timplerus és a boldogult Bisterfeldius húzták az elmék megvilágosítására. Hogy az igaz Isten legeltesse nagyságodat szent igéivel. Támadjon az igaz Jézus nagyságod mellett, és mint szarvas a hives patakra, úgy vágyjék nagyságod szent Annak megismérésére! A fejedelem ő nagysága — tette hozzá jelentősen, — felette kivánja...

Anyja lopva olvasójával fonta át a Báthory Zsófia újjait. És csak súgta neki rendületlenül:

— Azért csak tarts ki az igaz hit mellett...

A Fejedelemasszony gyötrődve hajtotta le a fejét. A prédikátor látta ezt és diligenter ütötte a vasat:

— Térjen meg nagyságod szivből és egészen, s akkor majd meglássa, vége lesz kételynek, aggodalomnak. Én a jövőben való bizodalmat, gyermekében való hitet: a lélek békéjét igérem nagyságodnak, ha igazán megtér minekünk. Igérem nagyságodnak, igérem!

Báthory Zsófia nehezen küzdött kételyeivel. Végre kissé hirtelenül szakította ki kezét az anyja rábogozott olvasójából s ismét szenvedélyesen ölelte magához Ferkót:

— Hiszen megtennék már én mindent... a fiamért!

— Anyám, — szólt a fiúcska, — vérzik az édes anyám újja...

— Lásd, Isten büntet, — sziszegte a babonás lengyel asszony, — a mért el akarsz szakadni tőle!

—Vérzik, — mormogta a fejedelemasszony, — szivem vére az, fiam, de hisz minden véremet, még a lelkem üdvösségét is odaadnám én te érted...

— Azt nem adhatod oda! — súgta az anyja.

— Csak már rémes balsejtelmeimtől szabadulhatnék!

— Meg fog szabadulni nagyságod, — biztatta a prédikátor, — az igaz megtérés által a hályog le fog hullani szeméről s többé nem gyászos feketében, hanem a való boldog napfényében fogja meglátni ezt az erdélyi Tündérországot!

— De mikor oly gyors keréken forog e világ tündérsége, — töprengett Báthory Zsófia, — járnak a rémek, járnak a kisértetek fényes nappal is, de csak az látja őket, a kit illet. És én érzem, látom őket, — tette hozzá, meredten bámulva maga elé, — vér, pusztulás, borzalom, világfelfordulás!...

— Nincs rém, nincs kisértet! — emelte szavát Thamásfalvy uram, — a mi protestáns hitünk diadala biztos fundamentumot vetett Erdély Tündérországának. Nézzen csak körül nagyságod e boldog hazában, hiszen nagyságod méltóságos személyét kivéve örömmel elégedett e földön mindenki. Imhol köröskörül vérrel boronálva a világ, csak nálunk gyarapszik a jólét, nő a vagyon és gazdagság; a mi nagyságos fejedelmünk Európa legdúsabb fejedelme! Van istenáldás... Öreg György urunk tiz milliom ára aranykincset tett félre a ládába, s özvegy Fejedelemasszonyunk, Zsuzsánna ő nagysága, most is félmilliomot takarít évente a pataki várba...

Báthory Zsófia hitetlenül rázta a fejét:

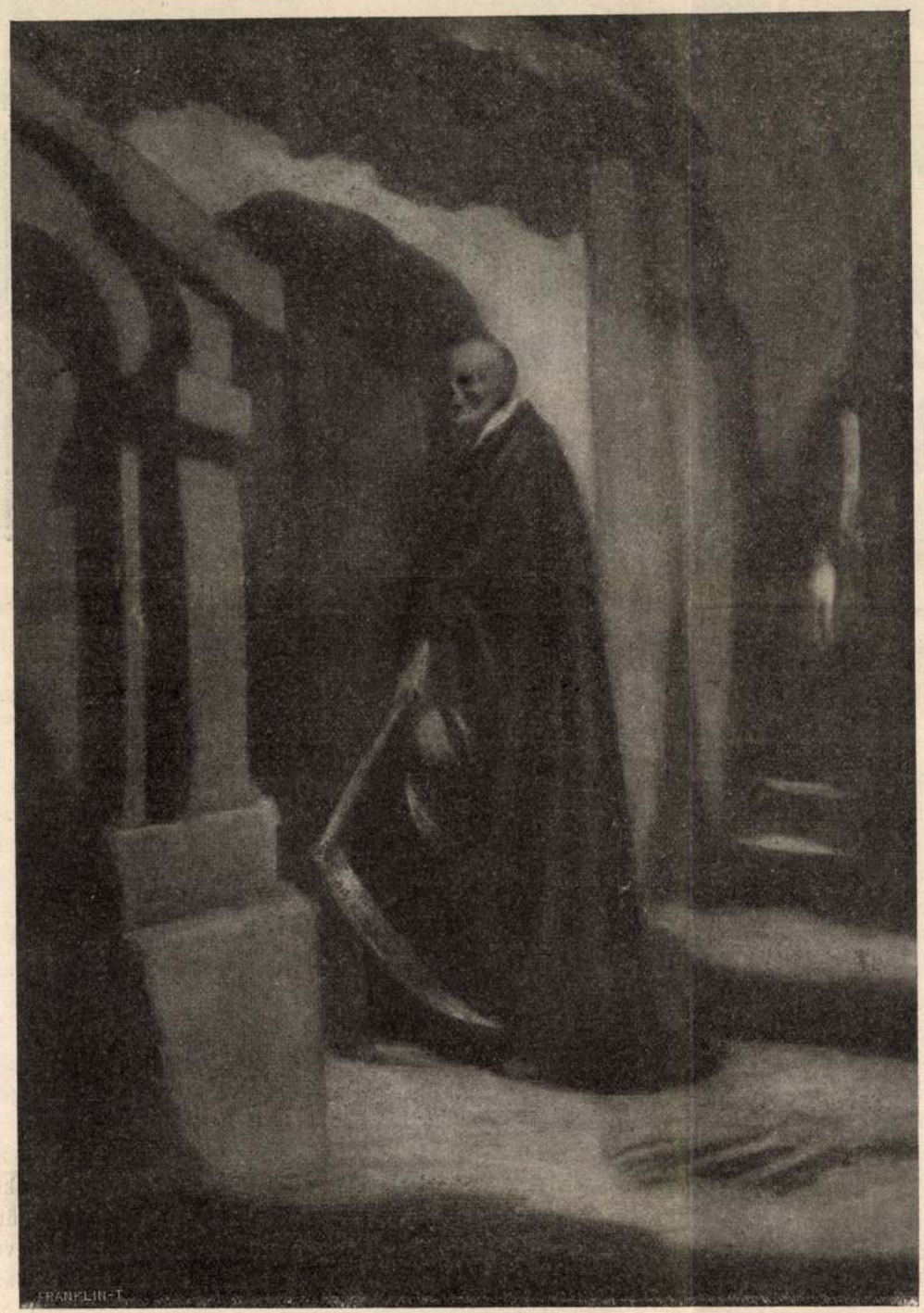

Kacziány Ödön: Pallida Mors.

kább szláv jellegűnek látszik, de talán több bennük az energia, mint a szlávokban. Arczképfestésükben kitünő a karakterrajz, a tipus megérzése és igen egyszerű, megnyerő az előadás. Tájképeikben van hangulat, finom megérzése a párás levegőnek, mely a formákat puhítja, megeleveníti. Életjeleneteik talán túlságosan patetikusok, és ez a pathosz nem mindig belső. Teknikájuk többnyire tökéletes. A mit meg akarnak mondani, folyékonyan, habozás, keresés nélkül, természetes és mégis artisztikus nyelven mondják el. Semmi bántó disszonanczia a művész tudása és szándékai közt. Ezek a művészek nem igen kavarják föl belsőnket, nem hoznak reveláczionkat, nem ragadnak magukkal, de nagy érdeklődést keltenek, és azt a hatást teszik, hogy mennél tovább időzünk társaságukban, annál inkább megszeretjük őket. Nem fasczináló, de tartalmas és vonzó egyéniségek.

Egyik legismertebb művészük *Edelfeldt* Albert, már halott, és csak két művet látunk tőle, egy jó arczképet és egy nagy életképet: «A templom előtt», mely a finn állam tulajdona. Bármely galleriának diszeül szolgálna, mint a 80-as évek festésének kitünő példája, melynek kissé száraz atelier-festését kiváló jellemző erő bőven jóvá teszi. Nagy tehetség *Järnefelt* Eero, kinek nem tudjuk mely művei jobbak, első rangú arczképei, vagy tempera-képe «Nyári szélben», egy paraszt leány a szélben, fehér ruhában, melylyel szél és nap játszik, vagy végül *Fürdő nők*, a nyári természet friss és igaz megérzésével. Legtöbb képet küldött *Gallén-Kalela Akseli*, ki igen sokoldalú és kinek minden oldala jó. Jó mértékét adja tehetségének Gorkij Maxim arczképe, mely csupa erő, élet és kifejezés; ezt látva, jobban megértjük a nagy orosz iró egyéniségét, de talán műveit is; ily paraszt ember ő, és mégis géniusz. Ez a művész bizonyára a francziák iskolájában tanult, de nem romlott meg. Nagyon érdekes az életfölfogása, nemzeti érzése, technikája, mindene. Megfesti a Kalevala mondáit, tud misztikus lenni, naiv, elmélődő és stilista. «Testvérének a gyilkosa» czimű képe az angolokra emlékeztet, de ezt a stilizácziót igaz érzés hatja át. *Házépítés* czimű képén szláv melankolia borong;

47. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, NOVEMBER 25.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A FINNEK.

Irta **Alexander Bernát.**

Eseménynyé avatja az idei műkiállítást a *finnek* megjelenése. Tudtunkkal nemcsak nálunk nem jelentek meg eddig így tömegesen, hanem egyéb nagy középeurópai kiállításokon sem. Hozzánk vonzódnak, minden kiváló nyelvészük tud magyarul és nehány évet itt töltött Magyarországon. A műveltek ott tudják, hogy nyelvük rokon a mienkkel és úgy tekintenek föl hozzánk, mint az előkelő rokonhoz szokás. Mesébe illő, mily vendégszeretettel fogadják a náluk megforduló magyarokat. Most is finn műalkotások reprodukczióit küldték be hozzánk, négy füzetet, csupa magyar fölirással! Nálunk a török rokonságnak több a hive, pedig, ha választanunk kellene, akkor tekintve a finnek kulturáját, független szellemét és harczi elszántságát, százszor inkább őket választhatnók rokonúl. Ezt mostani kiállításuk is bizonyítja, ámbár a magyar és finn művészet közt se kapcsolat, se rokonság nincsen.

Ez alkalommal le kell számolnunk azokkal, kik művészetünket féltve a külföldi versenytől, roszalják, hogy nehány évi megszakítás után most ismét külföldieket hivtunk és befogadtunk. Nálunk, azt mondják, nemcsak az ipar, hanem a művészet terén is a külföldinek becsülete nagyobb, mint a hazainak, azt bámulják és veszik. Még a magyar művészeket is nehéz volt a magyarosodás útjára vinni, hogy a magyar dolgokat, de még az idegeneket is magyar szemmel lássák és magyar érzéssel fogják föl. Külföldön is, ha a magyar művészet külön termeket kapott, a műbirálók azt vetették szemére, hogy nemzeti karaktere nincs, hogy félig német, félig franczia, a szerint, hogy hol tanúltak az illetők. Művészetnek pedig, ha élni akar, nemzetinek kell lennie, azaz a művészek juttassák kifejezésre a nemzet érzésmódját és a közönség szeresse azt, a mi az ő lelkéből való. Helyes-e, hogy művészetünknek ezt a magyarosodását külföldi művek kiállításával megakaszszuk, a művészeket és a közönséget megzavarjuk?

Ehhez hozzájárúl, hogy ezek a mi régebbi nemzetközi kiállításaink gyakran az ócskaságok piaczának benyomását tették. Nem tüntették föl az európai művészet állapotát, szinvonalát, hanem a nagy művészi műhelyek hulladékait,

ALKONYAT Festette Kacziány Ödön

Deák Ferenc kéme

A zalaszentlászlói emeletes kastély parkjába egymásután perdül be a sok csengős, négyes fogat. Hatalmas szálemberek kelnek ki a könnyü agyagfutó bricskákból, csupa óriás. Szinte hitetlenkedik láttukra az ember, ha vajjon csakugyan elbírta-e ezeket a kolosszus tekintetes urakat az a néhány gyenge jármű? nem tört-e le alattuk a „féder", kerékagy, vagy legalább most, hogy leszállnak az urak, a fürhéc? Nem tört el semmi; az urak is előbb gondosan, sorjában keresztülvizsgálják a szekerüket ezen szempontból, csak azután tűnnek el egymásután az Osterhuber-kastély üveges tornácában.

A sok öles, atlétatestü tekintetes úr a Deák-had. Tárnokból, Kehidáról, Zalaegerszegről. György, Lajos, József, az ismertebbek. Meg egy, aki valamennyi közül kiválik: Ferenc. Kiválik a familiából, mert jóval kisebb mindeniknél: jó félfejjel. Kiválik, mert jóval nagyobb mégis valamennyinél, sőt egész Zalavármegye minden tekintetes uránál, sőt túladunán minden táblabíró komposzszeszornál: egész ország szeme függ rajta, egész nemzet sóvárgó vágya, hite, reménye kiséri minden léptét ezekben a szomoru esztendőkben, az elnyomatás bús korszakában.

De hát most nem politizálni jönnek az urak. Haszontalan szimatol, bujkál és fülel köztük ilyen irányban az a karcsu, barna szalon-gavallér, aki legelőbb megérkezett könnyü egylovas csézájában és most sorba fogadja valamennyi vendégét a kastélynak, mintha csak ő volna a házigazda. Fliess úr ez a barna legény, bécsi indigéna. Az ördög se tudja, miféle szél hordta ide ezt a németet ős Zala legelrejtettebb zúgába, a Deákok gőcseji fészkébe. Nem tudja, de nem is törődik felette senkinek a feje. A vendégnek, amíg tisztességesen viseli magát, nem néz itt senki a gyomrába. Még kezet is fog vele mindenik Deák, mikor hajlongva elibük ugrik és édeskés mosolylyal segíti le őket a kocsiról Fliess úr.

— No, György úr, mi ujság megvan Tarnokban?

— Hál' Istennek, szépen érik a répám, Fliess úr!

Fliess úr morog egy germán szakramentumot, aminek ez a jelentménye: egye meg a kukac a répádat, nem arra vagyok én kiváncsi!

De azért tovább mosolyog Fliess úr, meghajol, bekiséri Deák Györgyöt, maga künn marad. Porzik már a kehidai út, jön a másik kocsi, arról tán fontosabb hírt hall Fliess úr.

— No, Lajos úr, mi ujság megvan Kehidán?

— Hát nagy a baj, Fliess uram, — felel titokzatos képpel Deák Lajos, a familia heccmestere. Ferkó — onklival sehogyse bírok már egész uton. Olyan morózus, majd megevett engem is.

Fliess úr hegyezi a fülét, mint a jobbfajta vizsla. Ferkó onkli Deák Ferenc, arról már Fliess úrnak fontos tudni mindent! Alig is tudja elrejteni örömét, mikor megkérdezi:

— Talán valami rossz hírek megjöttek a tekintetes úrnak Pestről?

Deák Ferenc, aki most ereszkedik alá a bricskából, szúró tekintetet dob a németre. Egyébként némán ballag mellette, kezet se fog vele. Lajos ellenben karon kapja Fliess urat és valamit súg a fülébe németül. Attól Fliess úr hátrakapta a fejét, mint akinek gyufát gyujtottak a szemébe. Annyira megütődött.

— Hát ezért? — kérdi keserü csalódással.

— Ezért.

Az „ezért" pedig az volt, hogy Deák Ferencet ma reggel félórával korábban verte föl az ágyból Lajos, mert Lászlóra kellett jönni neki is atyafiságos látogatóba. Magyar embernek természetesen ez a rendetlenség teljesen elég ahhoz, hogy félnapra elmenjen a kedve. De Fliess úr a természetes dolgokkal nem törődik, ő titkokat kutat, mindenáron rejtélyes tüneteket, súgást-búgást, komplottot keres Göcsejben. Ezért küldték, ezért fizetik, ilyenről kell jelentést tennie neki Bécsben. Mert Fliess úr Bécsnek a spionja a Deákok, kiváltképpen Deák Ferenc mellett. Olyan időket éltünk akkor, hogy fizetett Fliess urakat küldözgettek felülről, még a Deák Ferencek házitűzhelyébe is!

No 'iszen, ide küldhettek! Deák Ferenc rég tisztában volt e küldetéssel, mihelyt legelőször meglátta az elegáns bécsi németet.

Uj Idők 1901. VII. 45.

— Igéri, hogy csakugyan hazamegy? — kérdezte komoran Deégh. — Ön annyira izgatott.

Gituci vállat vont.

— Mit törődik vele! . . . Különben, legyen nyugodt, nem megyek a Dunának.

— Gituci! — szólt rá a férfi, meleg hangon, hogy a leány önkéntelenül kezet nyújtott neki.

— Búcsuzzunk. Kérem feledje el a történteket. — És halkan tette hozzá: — Bizonyosan azt hinnék, komédiáztam.

— Nem értem magát, — tört ki a férfi. — Hát kicsoda maga? Mit higyjek magáról?

— Higyje csak azt, amit eddig hitt s ne kívánjon megérteni. Eddig tartózkodott tőlem. Helyesen tette. Veszedelmes vagyok. Adieu!

És elment volna, ha Deégh bocsátja a kezét.

— Haza?

A leány keserűen mosolygott.

— Hát hová? Akarja talán, hogy magával menjek?... Gyerünk. Hol lakik?

Deégh kiáltani szeretett volna, úgy fojtogatta valami. Nem! mégse tudott hinni s mintha a leány is azon iparkodott volna, hogy ne higyjen benne, hogy még jobban összezavarja. Könnyelmüen, léhán csapott át máshangba:

— Még tíz nap, s tudja, Tartodon leszek. Ott lesz a princem. Zsazsa magát is meghívta. Reménylem, látjuk egymást.

— Nem.

És elváltak. A leány a Nádor-utca felé, Deégh a másik irányba. Melyik fordul vissza?... Deégh fordult vissza, messziről követte s Gituci érezte, tudta, hogy nyomában van, mégse fordult vissza. Nem! soha többé. Soha.

Otthon Lórika, a drágám, vallatta a leányt, hol járt? Mert keresték, megijedtek, amikor a kocsi, amelyen távozott hazulról, üresen tért vissza.

— Zsazsa, szegény, annyira aggódott, édesem.

— Szegény. Aggódott?

— De hát hol volt, édesem, ilyen késő?

Gituci megsúgta:

— Találkán.

— Szent Isten!

— Aztán a Dunába akartam ugrani, de meggondolkoztam. Oda se neki, Lórika, majd meggyónjuk s minden rendben lesz. Zsazsa mamának pedig mondja meg, hogy soha többé nem teszem. Soha! soha! soha többé nem akarok meghalni! Élni akarok. Megyünk Tartodra!...

Akkor éjjel erős láza volt a leánynak. Orvos után kellett küldeni. Lórika töltötte ágya mellett az éjszakát, ápolta odaadólag és áhítatosan imádkozott is érte.

A leány nézte, nézte, órahosszat le nem vette róla a szemét.

Egyszer a keze után nyúlt.

— Szegény Lórika, — mondta s egészen kis leány volt, aki az édesanyja ölébe kívánkozik, — milyen szerencsétlenek vagyunk mi.

Mély karika a szeme alatt s azokból a lázas ragyogásu fekete szemekből úgy panaszkodott, könyörgött valami. A köny. Hogy gyere, hadd borulok hát a kebledre és sírjunk együtt! Gyere, mondj valamit, csak egy szót s én megbocsátok nektek mindent, elpanaszolok mindent . . .

— Óh, édesem, — kényeztette Lórika, ahogy beteggel illik, de még halkabban, — nem kell mindjárt minden csekélységet úgy fölvenni. Zsazsa olyan jó mihozzánk, csak maguk nem értik egymást. Mi lenne belőlünk, ha ő nem volna? . . . Lássa, édesem, mije hiányzik itt? Ha kissé szelidebb lenne, ha kissé jobban a kedvében járna! Ők nevelték magát. Bizza csak rám, majd beszélek én Zsazsával. Ne féljen, nem lesz semmi baj.

Gituci nézte még egy darabig Lórikát. Nem nehezteltrá, — szánta. Aztán behunyta a szemét, mintha elszunnyadt volna.

Lórika pedig, kis idő mulva, föléje hajolt, hallgatta, alszik-e? Alszik. Lopva megcsókolta a leány homlokát. A leány úgy tett, mintha mélyen aludnék. Lórika egyet sóhajtott, visszaült a karosszékbe az ágy mellé, jól elhelyezkedett, nyilván imádkozott még egyet s nyugodt lelkiismerettel elaludt.

Gituci nézhette megint, háborítlanul s gondolkozhatott: milyen nyugodtan alszik . . .

Virradt. Az ablakfüggöny alatt már csúszott be a hajnali világosság. Nap lesz ma is, mint tegnap, és holnap is.

— Milyen fáradt vagyok, — gondolta a leány, — de jó volna, ha nagybeteg lennék . . . Folyt köv.

Házunk

Úgy szeretted ezt a házat!
Hol gyermekkorod' lejátsztad,
Ahová eljöttem érted,
Hol átélted rövid élted.

Hol a rózsás kis udvarba'
Rózsát tűztél szöghajadba;
Ó, mi báj volt azt viselned!
Gyönyörködtem benne s benned.

Hol ápoltad, úgy vigyáztad,
Hideg széltől úgy elzártad
Szerelemből nőtt virágunk':
Két fiacskánk', kicsi lányunk'.

Hol vezettük, kéz a kézben,
Tanítgattuk járni szépen,
Hol tipegtek gőgicsélve,
Anyaölből apa-térdre.

Hol virrasztva anyagondod,
Fájó — s örömkönyet ontott,
Hol reményink kicsiráztak:
Úgy szeretted ezt a házat!

...S hol egykor oly boldog voltam,
Rég időben, szebb napokban,
S hol úgy megviselt az élet,
Nem egyedül, — jaj! tevéled, —

Hol minden rád emlékeztet,
S mindenség, mit szívem vesztett
Ó, hol szemeid lezártad:
Úgy siratom ezt a házat!

DÖMÖTÖR PÁL

a Tihamér *Szentjános-bogarak* című verseskönyve s nem túlzunk, a mikor azt állítjuk, hogy finánczférfiút talán a világ teremtése óta sem bájolt el annyira verskötet, mint a *Szentjános-bogarak* a Központi Bank igazgatóját. Waldner úr a költő privát élete felől is szerzett hiteles infomációkat s mikor megtudta, hogy Tihamér éhezik, haragosan csöngette be az írószobájába a bank legelső cégjegyzőjét.

— Tudja-e, hogy Tihamér éhezik? szólott hozzá felindulva.

— Sőt azt sem tudom, hogy Tihamér a világon van, felelte a cégjegyző őszintén.

Az igazgató dühösen intett.

— Tihamér ez időszerint a legjobb alanyi költő és a versei évszázadok mulva is élni fognak. Gyalázat, hogy a profán jelen abszolute nem becsüli meg ezt a kitünőséget és Tihamér többször koplal, mint a hányszor jóllakik. Hogy ez égbe kiáltó botránynak végét vessem, elhatároztam, hogy a költőt tisztességes fizetéssel alkalmazni fogom a vezetésem alatt álló pénzintézetben. Tihamér másfélezer forint fizetést fog kapni és négyszázötven forint lakáspénzt . . .

A cégjegyző udvariasan meghajolt.

— E szerint, szólt szárazon, a jövőre versben fogjuk kitölteni a váltók és az adóslevelek blanketttáit . . .

— Ne beszéljen ostobaságokat, hanem értesítse azonnal Tihamért. A költő a levelezési osztályban fog dolgozni a Friedmann úr keze alatt.

Így került be Tihamér egy szerencsés órában a Központi Bank levelező osztályába. Mikor a nagy függönyös előcsarnokon, az egyenruhás bankszolgák csoportjai közt végig haladt s mikor a csinos, selyem nyakkendős hivatalnokoknak alázatosan bemutatkozott, a szegény költő hálálkodva gondolt a múzsára, a kinek biztos állását köszönhette. Waldner úr, a ki még délelőtt fogadta, áradozva beszélt a költeményei felől, majd egy felületes pillantást vetett a poéta kopottas öltözetére.

— Ha a pénztárhoz lemegy, szólott aztán, száz forint előleget fog kapni, hogy a szükséges holmikat beszerezze.

Tihamérnak sohasem volt még száz forintja s mikor a fényes kék bankjegyet a tárcájába dugta (a melyben minndeddig csak költeményeket őrizett), ragyogó szépségben látta maga előtt az egész szépséges világot.

— Öreg napjaimra villát veszek Promontoron és tehenet meg tyúkokat tartok, gondolta. A verseimet pedig japáni bambusz-papiron adom ki, ujdonatúj elzevir betükkel . . .

Friedmann úr, a kinek keze alá a boldog poétát beosztották, affektált udvariassággal fogadta a legujabb hivatalnokot.

— Mondja csak, kérdezte naivul, mi történnék, ha a múzsa a hivatalos órák alatt keresné odahaza a lakásán?

Tihamér tréfásan felelt:

— Otthon hagytam címemet, hogy rögtön utánam küldhessék . . .

— Ohó, itt nem igen vehetnők hasznát. Az üzleti levelek terén még nincs elfogadva az ötödfeles jambus . . .

Friedmann úr kutatni kezdett az íróasztalán, majd egy halványnyomásu levelet adott át a várakozó Tihamérnak.

— Nézze, szólt, a tápió-szeghalmi téglagyár ötvenezer forintnyi visszleszámitolási hitelt akar kieszközölni a bankunknál. Írja meg egy udvarias levélben, hogy harmincezer a maximum, a melyet a vállalatnak engedélyezhetünk . . .

Tihamér ostobán nézett a főnöke szemébe.

— Nem értett? kérdezte Friedmann úr.

— Hogyne, dadogta a szerencsétlen költő, de azért méltóztatnék tán még egyszer elmondani . . .

Friedmann úr még egyszer elmondta a penzumot, Tihamér pedig gyöngyöző homlokkal vonult el abba a sarokba, a melyet kijelöltek számára. Mikor egy félóra múlva visszatért, a következő impurumot nyujtotta át kíváncsi főnökének:

Tisztelt Igazgatóság! Nem minden zavar nélkül válaszolunk ama szíves soraikra, a melyekben ötvenezer forintnyi visszleszámolási hitel iránt tesznek ajánlatot intézetünknek. Ötvenezer forint sok pénz tisztelt igazgatóság, több, mint a mennyivel e pillanatban rendelkezhetünk. Ha talán harmincezer forinttal szolgálatukra lehetünk, szívesen ragadjuk meg az alkalmat baráti érzelmeink bebizonyítására. Írják meg bár egy sorban, s a pénzt azonnal postára teszszük. Isten önökkel, tisztelt uraim.

A régi őszinte barátsággal:

A Központi Bank igazgatósága.

Friedmann úr helyeslőleg bólogatott.

— Igen szép, szólott méltánylattal, s egy drámai költeményben csinosan is venné ki magát, ha Császár úr vagy Mihályfi úr elszavalná. De mivel a kitünő művészeket nem küldhetjük le ez ügyben a tápió-szeghalmi téglagyárba, majd én fogalmazok önnek valami elfogadhatóbb levélformát.

Oltárkép. Festette *Kacziány Ödön.*

Uj Idők 1896. II. 61, 63. l.

Pár pillanatnyi sietős írás után Friedmann úr a következő levelet olvasta föl a poétának:

Folyó hó 9-iki becsesükre válaszolólag tisztelettel értesitjük Önöket, hogy a pénzpiac jelenlegi helyzete a kívánt visszleszámítolási hitel engedélyezését, sajnálatunkra, nem teszi lehetővé. Hogy azonban az ajánlott összeköttetés reánk nézvei becsességét is demonstráljuk, egy harmincezer forintig terjedhető visszleszámítolási hitelt szívesen fölajánlunk Önöknek. Ujabbi becsesüket elvárva, maradtunk

kiváló tisztelettel

A Központi Bank Igazgatósága.

Tihamér megtörve támaszkodott a karosszéknek, Friedmann úr pedig a bevégzett stilisták önérzetével folytatta:

— Mifelénk így irnak magyarul.

A bankban néhány nap mulva a következő apokrif levél cirkulált, mint a Tihamér állítólagos fogalmazványa.

»Szemünk zavarban ég, szavunk remeg,
És szégyenpír borítja arcainkat
Miért születtünk és ha már születtünk,
A téglagyárral mért nem léphetünk
Baráti kapcsolatba? Oh ti jó urak,
Ha szűtök érez értünk, elfogadtok
Harmincezer forint eszkompt hitelt.
Több nem telik, de ezt szívesen adjuk,
Vegyétek ezt s vérünket is, ha kell.
Az Isten áldjon! Éljen szép hazánk
És veszszen mind, ki áruló közöttünk.«

Mikor az igazgató Tihamér felől kérdezősködött, a levelező osztály főnöke komolyan lelkesedni kezdett

— Pompás ember és új irányokat honosít meg az üzleti levelezésben . . . A felszólító leveleket a *Wallenstein* modorában írja, a nyugtákhoz pedig a *Velencei Kalmár*-ból veszi a szükséges színeket.

Az igazgató rendre utasította Friedmann urat, de a szegény poétának sok baja volt ettől kezdve a levelező osztályban. A főnök gúnyosan olvasta végig a benyujtott fogalmazásait.

— Uraságod, szólt neki fitymálva, egy kissé hiányosan kezeli az egyszerü bővített mondatokat..

Tihamér tűrte egy darabig a szekaturákat, de egy napon kifogyott a türelme.

— Bocsánat, mondta elpirulva, Tekintetességed kiváló tekintély lehet a lombard üzlet terén, de a magyar nyelv géniusza talán mégis bensőbb viszonyban van én velem.

A levelező osztály főnöke megbotránkozva tekintett a Tihamér zavaros szemébe.

— A géniuszszal lehet önnek viszonya, de írni nem tud, azt én mondom . . .

Ettől fogva minden második levele könyörtelenül visszakerült az asztalára s a szerencsétlen Tihamér sírva gondolt az ő régi boldog éjszakáira, mikor még az alanyi múzsával társaloghatott szegényes honapos szobájában. Gondolta-e akkor, hogy a *Szentjános-bogarak* költőjét valaha egy prózai bankhivatalnok fogja azzal vádolni, hogy a magyar nyelv titkaiban járatlan? Ő, a szótűzés, a hangulatok, a finom árnyalások mestere, — és Friedmann úr, a ki minden egyes mondatában spanyolcsizmával és hüvelykszorítóval kínozza az ártatlan magyar nyelvet! A csöndesszavu Tihamért esztelen düh fogta el, mikor a Friedmann úr gúnyolodásai az eszébe jutottak.

— Nem szabad tűrnöm, szólt, mert ő tulajdonképpen nem engem sért, hanem a szelíd, bánatos alanyi múzsát . . .

És ágyába térve, szégyenkezve gondolta:

— Gyávaság ennyi megalázást tűrnöm, csakhogy mindennap meglegyen az ebédem . . .

Másnap nem is ment a hivatalba és harmadnap is odakünn bolyongott a Zugliget bokrai között. Mikor a Központi Bank igazgatója a következő héten nyájas levélben kérdezte meg tőle a távolmaradás okát, Tihamér csak annyit írt egy zárt, háromkrajcáros levelezőlapon:

— Büszke és víg koldus vagyok, de szívemből megvetem az alamizsna koncot.

*

Tihamér nem volt sokáig víg koldus, mert mikor októberben, hiányos házbérfizetés miatt, egy reggel kidobták a lakásából, az aréna-ut egy hideg padján töltötte az őszies éjszakákat. Tihamér e szomorú időkben csak látásból ismerte a felöltőket és a havelockokat és az étkezése is rendetlenebb volt némelyessel, mint a kalocsai érseké. Miért van oly csenevész tüdejük a tehetségesebb alanyi költőknek? Tihamér egy éjszakán aggasztóan meghűtötte magát az ő szokásos lakópadján s mikor harmadnap a Dunaparton sétált, egyszerre hideg borzongás járta át elsoványodott tagjait.

A költő fentjárt még két napig, de a hét végén mentőkocsin vitték be a klinika ispotályába egy piszkos külvárosi kávéházból. A víg koldus ijesztően komolylyá lett és az apácák szánakozva adták be neki a szépszínü orvosságokat. Alkonytájt, mikor a betegek imádkozni kezdenek a sötétülő kórházi teremben, Tihamér epedő pillantásokat vetett a folyosó csillogó gázlámpája felé . . .

— Kit vár? kérdezte tőle a jószívü apáca.

A költő fölemelkedett ágyából.

— Nézze, súgta álmadozva, nézze, nézze csak, ki van ott? A ruhája csupa szikra, a szeme oly kék, oly bánatos, hogy sírás fojtogatja a torkomat . . . Ez a múzsa, kedves nővér, az édes alanyi múzsa.

Az apáca chlorál-hidrátot adott Tihamérnak, a ki reggel felé szerencsésen elaludt. Bóbiskolt késő estig, este fölébredt és váratlanúl így szólt:

— Tévedtem, kedves nővér, Friedmann úr jobban tud magyarul . . . Ő mindent jobban tud, mint én, mert ő virágot hordoz a kabátjában, este cigányzene mellett vacsorál és nyáron a fürdőző lányoknak udvarol a kékvízü tavak mellett. . . . Friedmann úrnak van mindenben igaza, mert ő él, míg én csúfosan elpusztulok. . . . Jó éjszakát, kedves nővér . . .

E szókat mondván, a szegény Tihamér rezignáltan fordult a fal felé. Az apáca nem értette meg, mit akar, de ő is nagyon szomoru volt és ájtatosan összetette a kezét . . .

János gazda búsul.

Az *Uj Idők* számára rajzolta: KACZIÁNY ÖDÖN.

1895. I. 11.

A politizáló Magyarország.

A magyar társadalom még fiatal s közéletében sokféle irányban észrevehetők e kora fiatalság nyilvánulásai. Észrevehetők egyrészt a duzzadozó erőben, másrészt e fiatalos erő gondatlan, szinte könnyelmű elhasználásában, mondhatnám elpazarlásában. A magyar társadalom még nem is szabadult föl annak a tényezőnek a gyámsága alól, mely úgyszólván megalkotta, de mely legalább egy idő óta nem igen alkalmas arra, hogy a fiatal társadalmat egységes és egészséges irányban vezesse. A közélet még mindig erősen össze van forrva a politikával és ennek a küzdelmeivel; azt lehetne mondani, hogy alig nyilvánul más formában, mint a politikai küzdelmekbe való beavatkozásában. Még a legsajátosabb társadalmi tevékenység, a kulturális és humanitárius mozgalom is jobbára átcsap a politika mezejére, vagy pedig a politikai erők forrásaiból merítgeti táplálékát, a helyett, hogy attól függetlenül, magasabb és általánosabb szempontok vezetnék.

A mai magyar társadalom tulajdonképen csak 1848-ban született meg, s azóta folytonos forrongásban lévén, az a forrongás meg folytonosan a legszervesebb összefüggésben volt, sőt van még most is a politikai áramlatokkal, melyekből olyan intézmények támadtak, mik a magyar nemzet államjogi, gazdasági és kulturális átalakítására irányultak. Az intézmények, a melyeket a politikai közélet alkotott, mindig legközvetlenebbül érintették a társadalmi közéletet. A 67-iki nagy közjogi alkotás megint az egész nemzet közvéleményét a politikai küzdelmek terére vitte. Ettől fogva még inkább dominált a politika a magyar közélet egész vonalán. A társadalom érezte, hogy minden kérdés, mely a törvényhozásban intéződik el, a legközvetlenebbül érintette, s a politikai tényezők folyvást azon dolgoztak, hogy törekvéseik sikere érdekében a közszellemet a maguk elvi harcának céljai számára nyerjék meg. Ennélfogva igazán természetes jelenség, hogy a társadalom összes érdeklődését a nemzeti élet ujjáteremtésére irányzott politikai küzdelmeknek szentelte.

A társadalomnak ez a mindennapi politikai küzdelmekkel való érdekszolidáritása jó ideig üdvös volt, mert a közgondolkozást speciális magyar nemzeti eszmékkel telítette meg; de most, a mikor a társadalomnak már jelentős föladatai vannak abban az értelemben is, hogy erejét a pártos politikai küzdelmektől függetlenül is érvényesítse: nem mondható többé szerencsés jelenségnek.

Az állami életnek okvetetlenül összhangzásban kell lennie a társadalmi élettel; de ebből nem következik, hogy a társadalom örökösen a hétköznapi politikai élet gyakorta szerfölött selejtes, még többször nagyon zavaros küzdelmeiben puszta segédcsapatként szerepeljen, s e küzdelmek ilyen vagy amolyan eldöntésére pazarolja mindazt az erőt, melyet a közügyeknek kell szentelnie.

Azzal nem törődnek nálunk, hogy a társadalom a közügyek dolgában egészen másnemű tevékenységre van hivatva, mint a törvényhozó testület.

A magyar társadalom nem tud feladatának mindenben megfelelni, és ennek okát épp abban látom, hogy a mindennapi politikai küzdelmekkel, az egymást fölváltó politikai áramlatokkal, a nagyobb vagy kisebb érdekű politikai kérdésekkel való szertelen törődés, a pártos herce-hurcákban kifejlődő indulatos, gyakran szenvedélyes kedélyhullámzás sokkal nagyobb mértékben foglalkoztatja az elméket és a szíveket, semhogy az érzések és gondolatok a társadalom erejeinek az együttes működésére irányozódhatnának ott és akkor, a hol és a mikor erre az együttes működésre okvetetlenül szükség volna. Hiszen nap-nap után látjuk, hogy a legüdvösebb társadalmi kezdeményezés hajótörést szenved pártos politikai elfogultságon, mely mindenképen belejátszik a társadalmi tevékenységbe is; láthatjuk, hogy a kelleténél jobban kifejlett, mondhatni elfajult politizáló hajlam vezeti az embereket az egymásra utalt társadalmi rétegek még oly érintkezésében is, mely parlamenttel, vagy parlamenti pártokkal semmiféle összefüggésben nincsen; láthatjuk, hogy a társadalmi széttagoltságot nemcsak a demokratikus elvekkel össze nem férő kasztszellem uralkodása, hanem a pártos politikai nézeteltérések hatalma is föntartja.

Nálunk mindenki politizál; sőt nálunk sok ember *csak* politizál. Távol van tőlem, hogy egészségtelen tünetnek tartsam a nemzeti közszellem erős föllendülését olyan kérdésekben, a melyek méltán provokálják a nemzet sorsának az intézésébe való közvetett beavatkozását. De ebből azután nem lehet, nem szabad himet varrni a magyar társadalom általános politizáló hajlamára.

Igaz, hogy alkotmányos államban a parlament a nemzeti közélet első és legfelsőbb fóruma, a melyen a nemzet vágyai, törekvései és követelései összpontosulnak, valaminthogy a parlament az a testület, melyben kifejezésre kell jutnia a nemzet képviseletének és ezzel együtt a közakaratnak. De valljuk meg, hogy a mi parlamentünk (legalább egy idő óta) nem olyan, a milyennek lennie kellene, hogy a társadalmat ellássa nagyszerű ideákkal, magasan szárnyaló, lendületes törekvésekkel; nem olyan, hogy öntudatosan vezethesse a még mindig fejlődésben levő, teljesen ki nem forrott társadalom közgondolkozását. Nem mondok új dolgot. Tudja, látja, érzi mindenki és kimondták már sokszor sokan, hogy a magyar képviselőház intellektualis színvonala az utóbbi időkben aláhanyatlott.

A parlament lévén a közélet első foruma, s társadalmunk az általános politizálásra való hajlamánál fogva a parlameni élet forrásából meritvén a maga számára az eszméket és törekvéseket: természetes dolog, hogy azok az eszmék és törekvések csak olyanok lehetnek, mint a minőket magyar a parlament egész összeségében megbír és képvisel.

Ha a magyar társadalom emancipálni tudná magát az erőket és szellemeket fogva tartó politizáló hajlam nyügei alól, ha képes volna arra, hogy intellektuális erejét a politikai áramlatok hatásaitól függetlenül érvényesítse köztevékenységében: akkor a parlamenti eszmeforrás zavaros, gyakran szerfölött selejtes vizének a kiáradása nem hatna rá olyan kártékonyan.

Mennyi félszegség, mennyi kárhozatos tévedés származik abból, hogy társadalmunkat a pártos politikai nézetek, meg az ezektől teremtett sőt fokozott indulatok annyira áthatották!

Főképpen a vidéken! Még a nagyobb vidéki központokon is annyira széttagolja a politikai fölfogások különbözősége a társadalom rétegeit, hogy a közönséges társasélet is gyakorta beleful a politikai indulatok csunya zavaraiba. Ezek az indulatok éket vernek nemcsak a társadalmi rétegek, hanem az egy családhoz tartozó emberek közé is. A *szent közügyek* pártos politikai értelmezése gyűlölködést, tartós ellenségeskedést teremt a közügyek

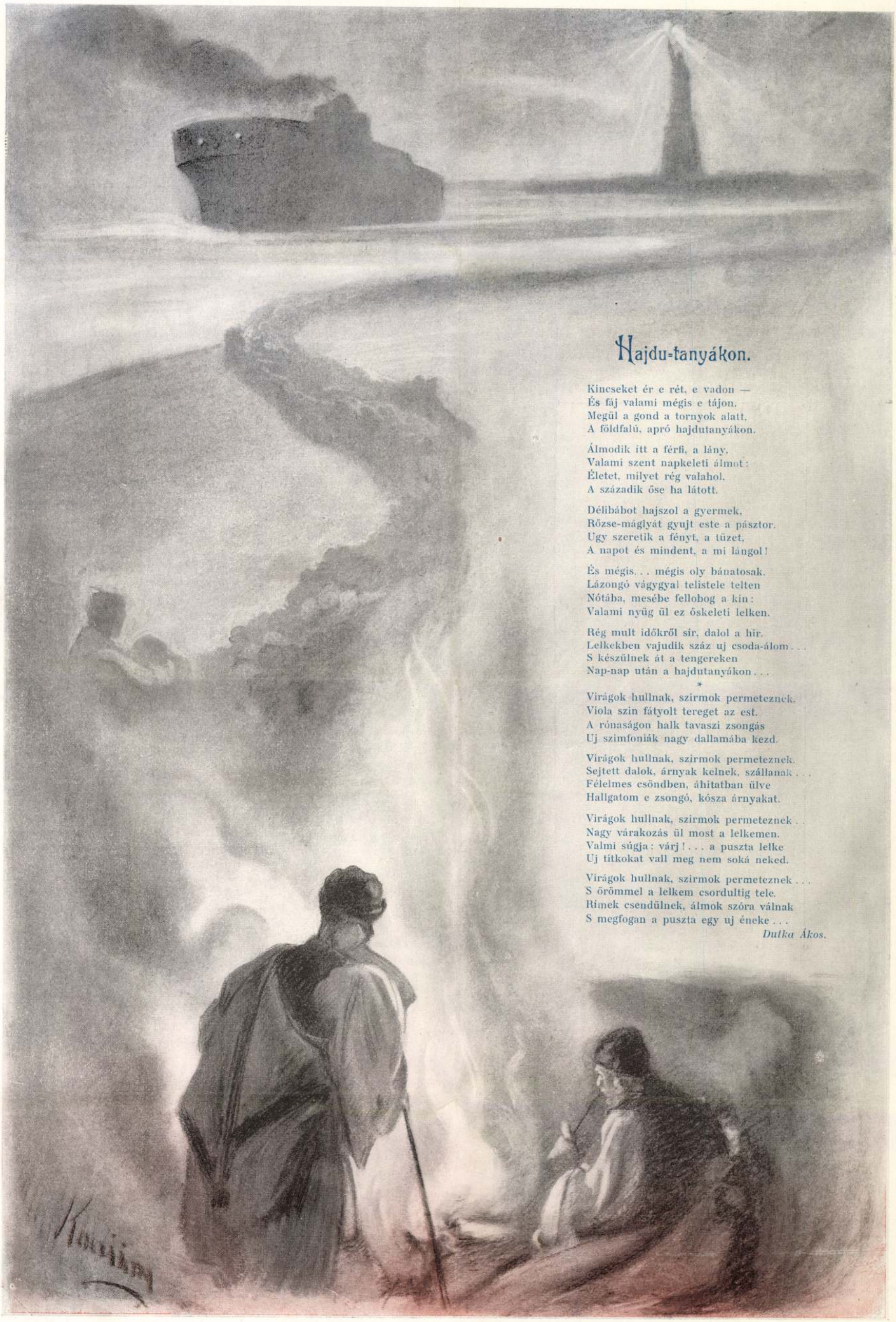

Hajdu-tanyákon.

Kincseket ér e rét, e vadon —
És fáj valami mégis e tájon.
Megül a gond a tornyok alatt,
A földfalú, apró hajdutanyákon.

Álmodik itt a férfi, a lány.
Valami szent napkeleti álmot:
Életet, milyet rég valahol,
A századik őse ha látott.

Délibábot hajszol a gyermek,
Rőzse-máglyát gyujt este a pásztor.
Ugy szeretik a fényt, a tüzet,
A napot és mindent, a mi lángol!

És mégis... mégis oly bánatosak.
Lázongó vágygyal telistele telten
Nótába, mesébe fellobog a kin:
Valami nyüg ül ez őskeleti lelken.

Rég mult időkről sir, dalol a hir.
Lelkekben vajudik száz uj csoda-álom...
S készülnek át a tengereken
Nap-nap után a hajdutanyákon...

*

Virágok hullnak, szirmok permeteznek.
Viola szin fátyolt tereget az est.
A rónaságon halk tavaszi zsongás
Uj szimfoniák nagy dallamába kezd.

Virágok hullnak, szirmok permeteznek.
Sejtett dalok, árnyak kelnek, szállanak...
Félelmes csöndben, áhitatban ülve
Hallgatom e zsongó, kósza árnyakat.

Virágok hullnak, szirmok permeteznek..
Nagy várakozás ül most a lelkemen.
Valmi súgja: várj!... a puszta lelke
Uj titkokat vall meg nem soká neked.

Virágok hullnak, szirmok permeteznek...
S örömmel a lelkem csordultig tele.
Rimek csendülnek, álmok szóra válnak
S megfogan a puszta egy uj éneke...

Dutka Ákos.

Vas. Ujs. 1907. évi karácsonyi
albuma.

A LÁNCZOS TÁSKA.

Irta

SZŐLLŐSI ZSIGMOND.

I.

Lakott a mi szerény és csöndes kis városunkban két örmény ember, név szerint Agilován Jakab és Agilován Gergely. Unokatestvérek voltak, de nemcsak hogy az atyafiságot nem tartották, hanem még érintkezni se érintkeztek egymással. A minek megvolt a maga oka. Agilován Jakab a mi viszonyainkhoz mérten valóságos nábob volt. A maga szép, emeletes házában lakott a piacz-téren, volt szőleje, földje és sok mindenféle értékpapirja. A felesége hintón járt és akkora gyémántok lógtak a fülén, mint egy mogyoró.

Agilován Gergely ellenben olyan szegény volt, mint a templom egere. Künt lakott a városszélen egy nyomorúságos viskóban.

A két Agilován között nagy volt az atyafiságos gyűlölet. Jakab azt beszélte a rokonáról, hogy javithatatlan tékozló, könnyelmű fráter, a ki a Dárius kincsét is elpocsékolná. Ezért óvakodott is tőle, hogy csak öt garassal is segítse a nyomorgó atyafit.

Agilován Gergely nem maradt adósa a gazdag rokonának. Rettenetes dolgokat tudott elbeszélni a lelketlenségről, a mivel a vagyonát szerezte. Agilován Gergely minden templomban hajlandó lett volna megesküdni rá, hogy az ő unokabátyja nagyobb rabló, mint a milyen Rózsa Sándor volt. Három akasztófára kellene fölkötni, mert egy nem birna el egy ilyen nehéz gazembert.

Szóval a két Agilován nem tulságosan szerette egymást. A gazdag Agilován elcsapta a kocsisát, mert ez egyszer szóba állott a szegénynyel: a szegény Agilován pedig beteg lett bánatában, mikor Jakab úr villámhárítót csináltatott a házára. Neki ez a készülék egy kedves reménységét tette tönkre.

II.

Ime, ilyen volt a viszony a két rokon között, mikor egy tavaszi napon Agilován Jakab, a nábob, levelet kapott. Olyan levelet, a melynek már a borítékján kezdődött az érdekessége. A levél ugyanis az Oczeánon túlról jött, Amerikából.

Agilován Jakab nagyot nézett, a mikor a kezébe vette. Ki irhat neki Amerikából? Annyira meg volt hatva, hogy mielőtt fölbontotta volna, odaszólt a feleségének:

— Drága Czilkám, add ide csak az ünnepi okulárémat, az arany keretüt: Amerikából kaptam levelet, azt akarom elolvasni.

Czilka asszony is rendbeszedte a pongyoláját és megigazította a frizuráját erre a bejelentésre, azután odahajolt az ura vállára, hogy segítsen neki az olvasásban.

Mire aztán elolvasták a levelet, kiderült, hogy érdemes is volt föltenni az ünneplő pápaszemet, meg nem is. Mert a levél igen különös levél vala. Szólt a következőképpen:

Drágalátos öcsém Jakab!

Mindenekelőtt szivből kivánom, hogy ezen pár sor irásom jó egészségben találjon, valamintképpen az az ezer dollár is, a melyet ezen levelemmel együtt teszek a postára számodra. Nem sok, de jó szívvel küldöm. Csak a minapában hallottam egy becsületes embertől, a ki most jött Magyarországból, hogy nem valami jól van sorod. Azt is hallottam, hogy az unokabátyád, az én Gergucz öcsém, bár gazdag ember, nem segit semmivel. Lehet, hogy magad is oka vagy a bajodnak, de azért Gergucz bátyádnak mégis kötelessége lenne, hogy ne hagyjon elesni téged. Jó borral javitják a rosz bort; jóakarattal a gyenge akaratot. Én is gyenge ember, haszontalan ember voltam fiatal koromban, de a mire nem tudott megtanítani a nyomorúság, megtanított a szerencse. Akkor tanultam megbecsülni a garast, mikor már szórhattam volna. Nem vagyok éppen millionárius, de van egy pár dollárom és szivesen küldök neked is belőle valamicskét, annyival is inkább, mert úgy sincs itt senkim, öreg ember is vagyok, fáradt is vagyok és a mi kis időm még hátra van, szeretném a hazai földön eltölteni, a rokonaim között. Ezért küldöm előre ezt a pár garaskát és egy hét múlva megyek én is haza, ha szivesen láttok, tihozzátok. Már a jegyemet is megváltottam a Cyclops nevezetű gőzhajóra, a mely Brémáig viszen. Ha van még a házatokban meg az asztalotoknál egy hely egy öreg rokon számára, akkor ott is maradnék nálatok. Addig is szeretettel csókol mindnyájatokat öreg bátyád.

Agilován Bogdán.

Éppen kész lett a levél olvasásával az Agilován pár, mikor már megint jött a postás — ezúttal a pénzkihordó — az ezer dollár csakugyan megérkezett Agilován Jakab czímére.

Agilován Jakab egy teljes negyedóra hosszat bámult a feleségére, a nélkül, hogy egy okos szó kitudott volna jönni a száján. Czilka asszony is hallgatott. Volt is min gondolkozniuk.

Ez az Agilován Bogdán — nagybácsija mind a két Agilovánnak — ezelőtt húsz esztendővel vándorolt ki az újvilágba, a nélkül, hogy valami díszes emléket hagyott volna maga után. Malőrös ember volt, egyszer az a kellemetlenség is megesett vele, hogy ülnie kellett egy pár hónapot. De hát ki emlékeznék már erre, mikor egyszerre, húsz esztendei hallgatás után, ime ilyen levéllel köszönt be szerető öcscséhez. Ki ne fogadná el egy szerető, öreg amerikai nagybácsi feléje nyújtott kezét, mikor ebben a kézben egy ezer dolláros bankó mosolyog?

Ebben a tekintetben nem is volt egy pillanatig sem kétsége Jakab úrnak. Más volt itt a baj! Nyilvánvaló, hogy Bogdán bácsi összetévesztette a két unokaöcscsét. A gazdagot gondolta szegénynek, a szegényt a módosnak.

Agilován Jakabnak verejtékes lett a homloka a nagy gondolkozástól. De végre is kitört belőle az elhatározás:

— Akár így gondolta, akár úgy gondolta a kedves bácsi, az bizonyos, hogy a pénz nekem jött, ez tehát az enyém. Nem gondolod, Czilka?

Czilka asszony egy darabig merőn nézett az ura arczába, azután határozott hangon adta meg a választ.

— Nem gondolom Agilován! Én azt gondolom, hogy te nagy szamár vagy Agilován!

Agilován Jakab már sokszor hallotta maga felől ezt a véleményt a hitvesétől, de ilyen határozott hangon még talán soha. Indíttatva is érezte magát, hogy megkérdezze:

— Miért vagyok én szamár Czilka?

Czilka asszony nyugodtan felelt.

— Azért vagy szamár, mert szamár vagy. Mert nem látsz tovább az orrodnál. Mert nem tudsz kombinálni Agilován. Mert a ki ezer dollárért eldob millió dollárt, az szamár!

— Nem értelek Czilka!

— Tudom, felelte az asszony. Hiszen ha értenél, nem lennél az, a minek mondtalak. De szerencsére a dolog olyan világos, hogy még neked is meglehet magyarázni.

— Hallgatlak Czilka!

— No hát hallgass is! A bátyád egy pár hét múlva megérkezik. Idejön. Az első, a mit megtud, hogy tévedett. Nem az kapta a pénzt, a kinek szánta.

Jakab úr sietett közbevágni.

— De én nem adom ám vissza neki!

— Azt elhiszem. Valószínű, hogy nem

és a Peabodyakhoz, a mellett csinos fiatalember, vagy negyven éves (megvan nekem az arczképe), bizony okosabbat is tehetne. Itt az oczeánon innen a kinek annyi pénze van, nem az irókat hajkurászsza fel a világ minden részében, hanem a színésznőket, s nem könyveket szerez annyi tömérdek pénzen, hanem köszvényt.

De azért ebbe az ideális foglalkozásba is belecsöppen egy kis amerikai íz. A három palota közül ugyanis az *élők háza* nevet viseli az egyik s ebbe a világ jobb élő iróinak (már t. i. a kikről tudomása van) a könyveit gyűjti össze. Mr. Youngnak azonban van egy kikötése, hogy az illető iró, a ki a mineapolisi pantheonba jut, minden egyes könyvének belső czímlapjára sajátkezűleg irja be rövid tiz-tizenkét sorban, hogy könyve mit tartalmaz, vagy mit akar tartalmazni s ezért a fáradságért a könyvkirály nem sajnál egy mosolygó chequet is mellékelni a leveléhez. Ezzel aztán azt éri el, hogy idők múltán, mikor e század irói kihalnak, kik közt bizonyára szinte akadni fognak az időkben növekedő óriások, a mineapolisi gyűjtemény világraszóló raritás lesz, mely leveri a British múzeum könyvtárát is.

Mr. Young engem is megtisztelt, megrendelte könyveimet, de mielőtt a Révai Testvérek elküldték, kérdést intéztem hozzá, milyen kiadásokat küldjek és angolul irjam-e rá a könyvekre a tartalmukat?

Mr. Young azt felelte vissza: hogy csak magyarul irjam a könyv tartalmát és hogy mindenből a legutolsó kiadást küldjem el, mert azt mondja:

Egy könyvnek az olcsósága mutatja meg, milyen karriert csinált. Csak rá kell nézni, mint a katonatiszti gallérra és azonnal látjuk, milyen rangban van.

Az embert nem a ruha teszi, de a könyvet majdnem a ruha teszi. A drága könyvek a parasztok. Az olcsó könyvek a grófok, herczegek. A nehány filléres Dickens-ek, Carlyle-ok és Shakespere-ek valóságos dinaszták. Ilyen dieten classist állapit meg Young úr, a könyvkirály.

Tessék csak elküldeni — irja — a legolcsóbb kiadásokat, azok az én kedvenczeim. Külön cseresznyefa-szekrényekbe rakom. Mert az olcsó

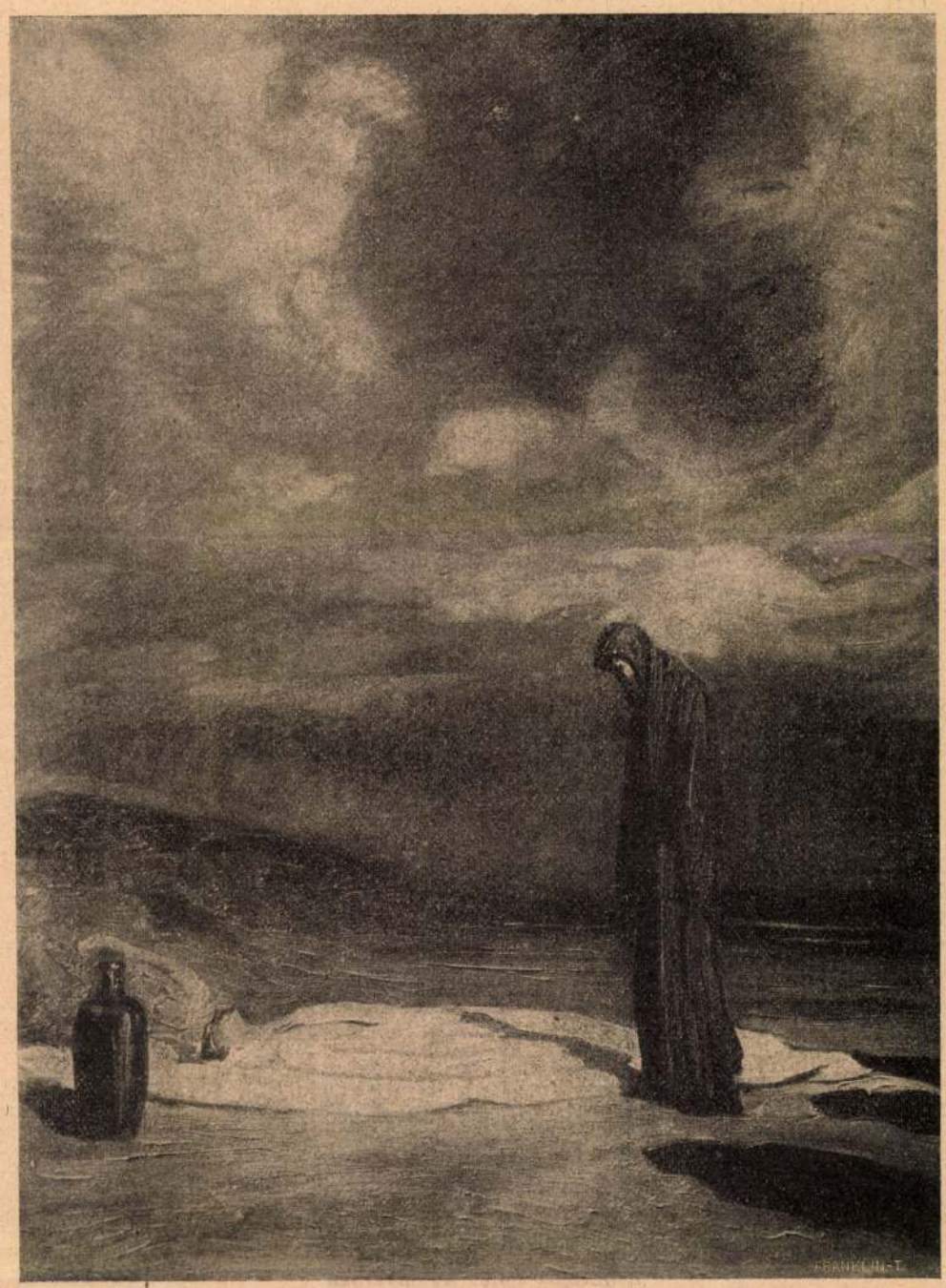

Kacziány Ödön: Pietà.

Pap Emil: Falun.

Peske Géza: Még te is!

A sokszorositási jog a Könyves Kálmán társaságé.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

könyvnek tömérdek emberhez kell indulnia, hogy magát kifizesse. S hogy ehhez passzusa legyen, már ezelőtt sok különböző kiadásban kellett megjelennie. Minden előbbi kiadás egy őst jelent. S a kinek a legtöbb őse van, az a legelőkelőbb a könyvek között is. (Hm, hát ilyen logika van Amerikában?

Azt feleltem neki:

«Sajnos, a mi közönségünk nagyon szegény, minélfogva a mi könyveink nagyon drágák.» (Hm, — gondolhatta ő, — hát ilyen logika van Magyarországon?)

*

Ez azonban már néhány év előtt volt és tényleg így álltunk akkor. Csak egy olyan legény akadt a magyar Parnasszuson, a ki annyira vitte, hogy az összes műveit meg lehetett venni egy forinton. Ez Petőfi volt.

Nehány kiadó próbálkozott ugyan olcsóbb könyvekkel, de csak a Franklin Gyulai Pál által szerkesztett «Olcsó Könyvtár»-a birt megfelelni a czéljának. A többi kiadói vállalkozások úgy tűntek fel, mint a járványos öngyilkosságok. Rendellenes szervezetre vezettettek vissza. Senki se csodálkozott tehát, vagyis hogy mindenki csodálkozott, midőn 1896-ban a Lampel-Wodianer czég arra a merész ötletre jött, hogy Radó Antal szerkesztésében 15 krajczáros füzetekben jelentesse meg a hazai és a világirodalom egyes kiváló termékeit. Mikor az első füzetek (ezek a most már kedves, ismerős, apróbetűs könyvecskék) megjelentek és a trafikokban odalapultak a pulpitusokon a legkapósabb árú, a szivarok mellé, akkor azt hitte mindenki, hogy ebből a vállalatból is csak az lehet, a mi a szivarokból: füst. Mert Radó Antal ugyan kiváló iró, nagy műveltségével és izlésével ki tudja válogatni a világ szellemi kincstárából, mit vigyen be a magyar közönségbe, de 30 filléres árak mellett, s ebből a trafikosoknak is provizió jár, hol vesz olyan sok olvasót, hogy a «Magyar Könyvtár» megélhessen?

Az első tiz-húsz füzet azonban olyan szerencsésen volt összeválogatva, hogy mindjárt megfogta az olvasót. Benne volt Katona «Bánk bán»-ja. «Bánk bán» nemzeti büszkeségünk. Az egyetlen nagy magyar tragédia. És csak tizenöt krajczárba kerül. Egy másik füzetben az Arany János balladái voltak. Azok is 15 krajczár. Hiszen ez hihetetlen! Tizenöt krajczárt a pinczérnek ad a kabátos ember, a miért azt mondja: «kumcson» (kommt schon), nem hogy az Arany bűbájos balladáiért ne adjon! Volt továbbá Maupassanttól, a legjobb franczia elbeszélő irótól egy füzet. De Amicistől, a legjobb olasz elbeszélőtől szinte egy. Köztük volt a szenzációs Trilby, jó öreg magyar poéták: Berzsenyi, Csokonai, — szóval olyan ördöngősen voltak összeválogatva az első füzetek, hogy még a magyar se tudott nekik ellentállni, s azonfelül ott voltak a könyvek a trafikokban, a hol már ugyis kigombolkozott, kihúzta a tárczáját és visszakapott apró pénzeket.

Csoda történt. Az első füzetek rohamosan elfogytak. A kiadók kénytelenek voltak újra nyomatni. Radó Antal szive az örömtől dagadozott s még nagyobb leleménynyel, gonddal válogatta a többi füzeteket, melyek most még gyorsabb tempóban követték egymást. Dickens, Daudet, Dosztojevszkij, a régibb irodalmi nagyságok között siet megizleltetni közönségével az új nagyokat: Kiplinget, Gorkijt, Wilde Oszkárt. Nem zárkózik el a divatok elől sem. Wells fantasztikus regényei, Conan Doyle Sherlock Holmes históriái élénken tarkítják a sorozatot. Azonban mértéket tart. Radót becsületes conservativismus vezeti. Nem vesz fel gyűjteményébe gyenge vagy léha művet, ha tudja is, hogy óriás kelete lenne, viszont óvatos abban, hogy olyat ne vegyen fel, mely klasszikusnak van ugyan elismerve (a tanárok által), de az ördög se olvassa. Roppant ügyes, roppant körültekintő. Az egyik kezét a közönség ütőerén tartja, a másikkal az Akadémia hátgerinczét kenegeti hájjal. És így van ez jól. Az egyikért kelendő lett a «Magyar Könyvtár», a másikért tekintélyes.

Csakis ily methodussal volt lehetséges elérni, hogy a «Magyar Könyvtár» lassan-lassan úgyszólván szükségletté vált, mint a só vagy a sáfrány, és hogy ma, egy évtized után a *félezredik* füzetének megjelenését jubilálja, mely idő alatt a kiadók statisztikája szerint, *több mint három millió* példány fogyott el a «Magyar Könyvtár»-ból, úgy hogy egy évre közel négyszázezer példány esik. Ennél Magyarországon már csak két nyomdai produktum fogy jobban, mely különben szerves összefüggésben van egymással: az adóintő czédulák és a helvét-kártya.

Az ötszázadik füzet megjelenése adja kezünkbe a tollat, hogy mi is mintegy megünnepeljük ezt a kerek számot, — és azt a büszke statisztikai adatot, hogy három és fél millió füzet kering a közönség kezén. S míg e kis sárga füzetek lassan-lassan szétmentek, elszállingóztak egyenkint, a magyar kultura szinte észrevétlenül egy új stáczióhoz jutott: az olcsó könyvek epochájába. Az pedig nagy dolog.

Mert két óriási feladatból áll a kultura terjedésének titka.

Az egyik a közönséget hozni közelebb a könyvekhez — az iskola által.

A másik a könyveket hozni közelebb a közönséghez.

És pedig kétféleképen:

Közelebb hozni *nyelvben* az átültetés által, és közelebb hozni *pénzben* az olcsóság által.

Szemlét tartván az ötszáz füzet fölött, szent Isten, milyen tábora ez az előkelő iróknak és tudósoknak. (Valóságos Gothai Almanach ez a jegyzék, — kiáltana fel mr. Young.) Mennyi báj és szellem, mennyi költészet és gyönyör e betűerdőkben! Üdvözöllek egyszerű, sárga papirköpenyeitekben, melyek fényesebbek a bársonynál és maroquin-nál. Ti hatoltatok át először a közöny khinai falán. Ti vagytok a hódítók. Ti ötszázak. Jönni fognak még utánatok új ötszázak és új ezerek, de azok már csak egyszerű «csatlakozók». A dicsőség titeket illet. Menjetek, szaporodjatok és fogyjatok! *M. K.*

A POZSONYI DIÉTA.

Berczik Árpád vígjátéka.

Ujváry «*Gárdistái*», Berczik «*Himfy*»-je, Herczeg «*Dérynné*»-je, Prém «*Helikoni ünnep*»-e, Fényes «*Bacsányi*»-ja, s legújabban ismét Berczik «*Pozsonyi diétá*»-ja megnyilatkozásai annak a törekvésnek, a mely a nemzeti ébredés korának irodalmi, társadalmi és közéleti képeit vígjátékokban s könnyed szinművekben kivánja megörökíteni. A párisi pikáns bohózatok korában e törekvés csak rokonszenvünkre tarthat számot. Érezzük ugyan, hogy a vígjáték tulajdonképeni éltető talaja a jelenkor s Aristophanestől Molièreig és ettől napjainkig a humoristák és szatirikusok az emberi félszegségek és gyarlóságok feltüntetésére főként saját korukból merítettek anyagot. Érezzük azt is, hogy a magyar történelem a maga nagy kérdéseivel, tragikus harczaival kevéssé alkalmas vígjátéki hangulatok ébresztésére s a régi magyar hazafiak ünnepélyes jelmeze, pathétikus hangja nem felel meg a vígjáték s társalgási darab könnyed stilusának. De azért mindig szivesebben látjuk ezeket színpadainkon, mint ama házasságtörési bohózatokat, a melyek külföldi színházakból kerülnek ide.

Berczik legújabb vígjátéka, a mely a Nemzeti Színházban került bemutatóra, Mária Terézia korában játszik s a «Moriamur pro rege nostro» történelmi eseményének hátterében, ez eseménynyel összefüggésben szerelmi történetet mond el. A szerelmi történet vígjátéki ötlete tulajdonkép az, hogy a fiatal szerelmesek mikép tanulják el az akadályok legyőzését az előbbi nemzedéktől s a mit az öregek valamikor nem egészen dicstelenül kezdettek, mikép folytatják a fiatalok teljes dicsőséggel. Ugyanis az öreg Grassalkovicsék valamikor csak úgy kelhettek egybe, hogy szüleik akarata ellenére egy plébánoshoz szöktek s ott férjnek és feleségnek nyilatkoztatták ki magukat. E példának most buzgó követői támadnak a fiatalokban. Most Grassalkovicsék, megfeledkezvén a maguk ifjúkori küzdelméről, ellenzik fogadott leányuknak, *Magdának*, házasságát a pozsonyi országgyülés egyik fiatal vezérével, *Okolicsányival*, s a leányt egy osztrák udvaronczhoz, *Bartensteinhoz*, akarják nőül adni. De szerencsére él még a jó öreg plébános s él még Grassalkovicsék hagyománya. A fiatal szerelmesek épen úgy cselekesznek, mint egykor az öregek, a meglepett plébános előtt házasfeleknek nyilvánítják magukat. Sőt az öregek példája szélesebb körbe is kihatott, mások is így akarnak házasodni s a jó öreg plébánosnak a vígjáték során ismételten kell menekülnie az ily meglepetésszerűen egybekelni óhajtó fiatal párok elől. Így az előbb említett osztrák udvaroncz szintén ily módon kivánja nőül venni szive igazi szerelmét, a kurucz Pataynak leányát.

Természetes, hogy a vígjáték végén az öreg Grassalkovicsék épen úgy belenyugosznak a fiatalok házasságába, mint a hogy valamikor az ő szüleik belenyugodtak. De ők még könnyebben egyezhetnek ebbe, mert tulajdonképen nem is volt okuk a házasságot ellenezni. Okolicsányi ugyanis «jó parthie», tekintélyes pártvezér, a királyné híve, a ki arra bírja a magyar urakat, hogy Mária Teréziának szavazzanak meg minden kívánt segitséget. S mivelhogy az öreg Grassalkovicsék csak azért ellenezték a házasságot, mert loyalis alattvalók s a királynő egy elejtett szavából azt következtették, hogy Mária Terézia az osztrák udvaronczot szánta leányuknak, a királynőről pedig föl sem tehetik, hogy az annyira hű Okolicsányi boldogságát megrontsa: a fiataloknak nem is kellett volna a plébánoshoz menekülniök, nyiltan és ünnepélyesen is egybekelhettek volna. De hát könnyed, bohózatszerű történetben ki követelné a szigorú indokolást s a cselekmény szükségszerű fölépitését.

Egyébként Berczik nem is egy, hanem akár három szindarabra való tárgygyal jött a közönség elé. Az egyik az előbb említett házasságkötési eljárás, vagyis az öregek példájának furcsa hatása, a mi határozottan kaczagtató bohózati ötlet. A másik tárgy, a mely azonban csak a mű elején csillan fel, már egészen komoly, s magasabb jellem-dráma kiindulója is lehetne. Ez Grassalkovicsék fogadott leányának önfeláldozása, a melyet el akar követni, hogy szerelmesének hazafiúi hírnevét megmentse. A magyarok ugyanis azzal gyanusítják Okolicsányit, hogy csak a leány kedvéért szavazna meg mindent Mária Teréziának, mire a leány — Okolicsányi reputácziója érdekében — már-már lemond szerelméről. Ez a motivum azonban nem fejlődik ki s a második felvonásban a leány már ismét ragaszkodik szerelmeséhez. Végül a mű harmadik tárgya, a mely hazafias tragédia lehetne, egy öreg kurucznak, Pataynak, nemzeti ellentállása az osztrák követelésekkel szemben. De ez a motivum mindvégig háttérben marad s elhomályosúl a házasságkötés bohó története mellett.

Ez a sok és tarkán kevert motivum természetesen nem adhat egységes vígjátékot, de egy hatása mindenesetre van: élénkké teszi a szindarabot s minden műfaj kedvelőjének nyújt valamit. S midőn végül a párok egybekelnek, Grassalkovicsék megnyugosznak, az öreg lázadó kurucz kegyelmet nyer, a királynőnek a kivánt segélyt megszavazzák s a «moriamur pro rege nostro» is felhangzik: a színpadi hatás el nem maradhat. *Palágyi Lajos.*

EGY CSÚNYA LEÁNY ÁLMAIBÓL.

Elbeszélés. — Irta **Krúdy Gyula.**

I.

A Fehérvári-úton két lovag poroszkál Buda felé. Nyári alkonyat van, a budai tornyokat aranyporral hinti be a búcsúzó nap és a tornyok, midőn fejük már aranyos lett az alkonyatban, alakjuk többi részét sötét biborba borítják. A nap a hegyek felett úgy vérzik, mint egy megölt óriás. A hegyek ormáról lepatakzik vére a Duna felé.

A lovagok az aranyfejű tornyokat nézik és a tornyok közül kiszemelnek egyet, a hol az éjszakát óhajtják tölteni. Persze a legszebb és legnagyobb tornyot választották.

— Ott tán maga a király lakik — mondja az idősebb lovag, a kinek hosszú szürke szakálla és szürke arcza volt. Az öltönye is szürke volt. Mintha finom hamu szitálta volna be tetőtől-talpig a lovagot. A másik lovag ez ó-ember mellett fiatalabbnak látszott, bár a hamuszürke szin ellepte őt is. Ám a szeme fekete volt és benne szenvedélyek ragyogtak. Sastoll volt a süvege mellett és törökkendő volt a derekára kötve, mint a fiatal leventék viselték háromnégyszáz esztendő előtt.

Most megszólalt a fiatalabb lovag:

— Én azt mondanám, Miklós bátyám, hogy hagyjuk a pihenést akkorára, a midőn már

Művészet. 1898. máj. 15.

— **Vidéki tagjaink és a forintos sorsolás.** Több oldalról hozzánk érkezett levelek kapcsán ezen az úton hozzuk vidéki tagjaink tudomására, hogy amennyiben a művásárlás fokozása céljából rendezett forintos sorsolásban, melynek húzása junius 18-ikán délután 4 órára van kitüzve, résztvenni óhajtanak, akár utánvéttel, akár a pénz előleges beküldése ellenében készségesen küldünk meg nekik annyi sorsjegyet, amennyit kivánnak. Egy-egy sorsjegy ára egy forint és a sorsolásban csak az eladott sorsjegyek számai vesznek részt.

—

— **A tavaszi nemzetközi kiállítást,** mely napközben igen szép látogatottságnak örvend, az esteli órákban oly kevesen látogatták, hogy az igazgatóság május 5-ikén tartott ülésén elhatározta, hogy a kiállítást ezentúl reggel 9 órától csak *este 7 óráig* tartja nyitva. Ugyanabból az okból az igazgatóság azt is elhatározta, hogy a vasárnapi sétahangversenyeket megszünteti. A csütörtöki sétahangversenyeket azonban ezentúl is megtartják. A kiállításnak április 14-ikétől május 4-ikéig 10.163 fizető látogatója volt.

—

— **A nagybányai művésztelep.** A napokban érkezett Münchenből Budapestre *Hollósy* Simon, a nagybányai festőtelep vezető mestere s alig egy napi itt időzés után elutazott Nagybányára, hogy barátaival és tanítványaival ott töltse a nyarat és őszt szorgalmatos művész-munkával. A kis telep ezidén is népes lesz érdekes külföldi vendégektől. A magyar festők közt ott lesznek *Réti* István, *Csók* István, *Thorma* János, *Ferenczy* Károly, *Grünvald* Béla, *Kubinyi*, *Nyilassy*, *Glatz*, *Kemenszky*, továbbá *Hollósy* müncheni művésziskolájának növendékei. A külföldiek közt van egy spanyol, két orosz (akik nemsokára jönnek Moszkvából, a Répin mester iskolájából), több olasz és lengyel, köztük egy felette érdekes művész, aki ifjukorát Szibériában töltötte számüzetésben, és egy sereg német. A kolónia tagjainak egy része már javában dolgozik Nagybányán, a többi nemsokára érkezik meg Németországból és Oroszországból. A művésztelepet, mint halljuk Wlassics Gyula dr. vallás és közoktatásügyi miniszter az idén is fogja megfelelő anyagi támogatásban részesíteni. Arról is értesülünk, hogy a nyár és ősz művészi termeléséből a kolónia kiállítást rendez, még pedig valószínüleg a Képzőművészeti Társulat kiállításának keretén belül, a városligeti új műcsarnokban. Ez az utóbbi, s eléggé hiteles forrásból eredő hír megcáfolja azt a másikat, mely annak idején a lapokat bejárta s amely szerint a nagybányai művészek teljesen külön akarnak válni többi művésztársaiktól.

—

Kacziány Ödön: Vizió nagypéntek hajnalán.
A „Wahrmann Mór pályadij" nyertese.

— **A Nadányiné-féle ösztöndíj nyertese.** Társulatunk igazgatósága, mely a 250 frtos Nadányiné-féle ösztöndíjat évről-évre a művészeti iskolák egy-egy tehetséges növendékének odaitélni szokta, az erre az évre esedékes díj ügyében május 5-ikén tartott ülésén döntött, és a díjat öt pályázó közül *Hegedüs* Lászlónak, a Benczur-féle mesteriskola tagjának itélte oda.

—

— **Vandalizmus a Műcsarnokban.** Az elmult napokban eddig ismeretlen kezek sajnálatos tettet vittek véghez a városligeti Műcsarnokban. Megrongáltak és bepiszkítottak ugyanis egy sor műtárgyat, amelyek a tavaszi tárlat termeiben vannak kiállítva. Az ismeretlen *Németh* Lajosnak a IX. teremben levő *Erdőrészlet tehenekkel* című olajfestményén a pásztorleánynak irónnal bajuszt rajzolt, *Mucha* Alfonznak a X. teremben elhelyezett művészi kivitelü plakátjait bemocskolta, *Beck* Fülöpnek a XII. teremben levő gyönyörü domborművén, mely Bemet és Petőfit ábrázolja, vastag irónnal húzott végig, *Vaszary* János remekműve, Az aranykor sem kerülte el figyelmét és szénnel végighúzott rajta, egy megvett kép felett lógó táblácskára pedig a vevő neve mellé ezt a szót karcolta be: *szamár*. Társulatunk igazgatósága a lehetőség határai közt már intézkedett, hogy ilyen vandalizmus a jövőben ne fordulhasson elő, bár azt hisszük, hogy az ilyen határozott rosszakaratszülte képrongálást még a legmesszebbmenő felügyelettel is bajos megakadályozni, lévén az egész csunya csiny egy pillanat műve. Fölkérjük azonban a tárlat igen tisztelt látogatóit, hogy amennyiben a véletlen egy ilyen brutális merénylő nyomára vezetné őket, legyenek szivesek az esetről a társulat titkári hivatalában jelentést tenni.

—

— **Társulatunk vásárlása a Nemzeti Múzeum számára.** *Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* a *Nemzeti Képcsarnok egylettől* annak idején átvett vagyon fejében évenkint ezer frttal szokott hozzájárulni a Nemzeti Múzeum képtárának a gyarapításához. A mult évre esedékes 1000 frtot a társulat nem használta föl, s így erre az évre 2000 frt áll az említett célra rendelkezésre. A társulat művásárló bizottsága, a vallás- és közoktatásügyi miniszter óhajtása szerint *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Kammerer* Ernő, az Országos Képtár kormánybiztosa és *K. Lippich* Elek, a vallás- és közoktatásügyi miniszter művészeti előadója bevonásával legközelebb fog dönteni a 2000 forintos vásárlás ügyében.

—

— **Külföldi művész Budapesten.** Hermann *Hans*, berlini festőművész, aki »Amsterdam látképe« és »Dordrecht« cimü festményével a tavaszi nemzetközi kiállításon is szerepel, a napokban Budapesten járt és úgy az új Műcsarnok épületéről, mint a tavaszi kiállításról a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott.

—

— **A plakát-pályázat.** Az »Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat« igazgatósága által a társulat ez évi téli tárlatát hirdető plakát tervezetére kiirt 500 koronás pályázat hirdetése már szétment a magyar művészeknek, akik közül — mint értesülünk — igen sokan fognak a pályázatban résztvenni. A társulat igazgatósága május 5-ikén tartott ülésén elhatározta, hogy azoknak a művészeknek, akik a pályázatban résztvesznek, de a dijat nem kapják meg, megengedi, hogy tervezeteikkel a legközelebbi pályázatban is résztvehessenek, melyet az első pályázat eldöntése után azonnal ki fognak irni.

A **Műcsarnok** a nyári hónapok kivételével, — amikor szünetel — rendesen havonkint egyszer, a kiállítások idejében pedig a szükséghez képest havonkint háromszor vagy négyszer, évenkint tehát körülbelül 18—20-szor jelenik meg. Rendes terjedelme négy, kivételesen nyolc oldal. A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségbe (Városliget, új Műcsarnok) intézendők. A lap szétküldését és adminisztrációját a *Singer* és *Wolfner* cég vállalta el, s így az expedicióra vonatkozó kérdések, esetleg reklamációk, továbbá a lakásváltozást bejelentő levelek, a lap kiadóhivatalába (Singer és Wolfner, Andrássy-út 10.) küldendők.

Fölkérjük olvasóinkat, hogy amennyibe lakást változtatnak, ezt a *kiadóhivatalnak haladéktalanul bejelenteni* sziveskedjenek, nehogy a lap széküldésében fennakadás álljon be.

—

A **Műcsarnok** az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat belső életének rövid ismertetésén kivül olvasóit a nevezetesebb magyarországi művészeti események iránt is tájékoztatni óhajtván, ezennel fölkérjük a lap összes olvasóit és első sorban a művészeket, hogy a szerkesztőt ebben a törekvésében támogatni és az esetleg tudomásukra jutott közérdekü művészeti eseményekről őt a szerkesztőség címére (Városliget, új Műcsarnok) értesíteni szíveskedjenek.

Szerkesztőség:
Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-út 10

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA

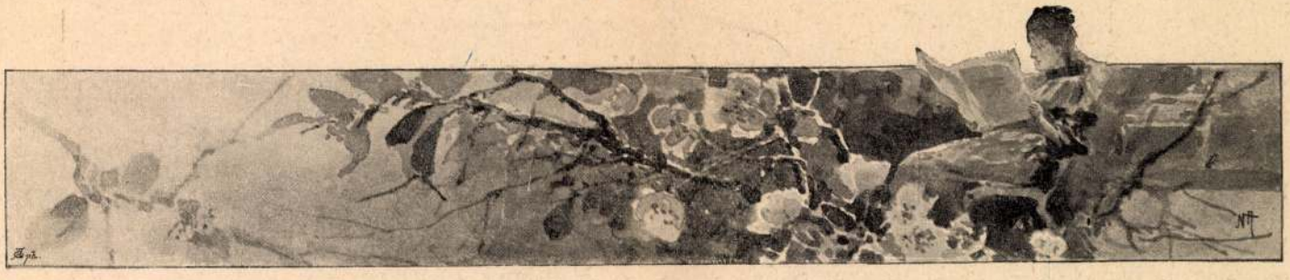

Jókai Róza arcképe ezúttal a legjellemzőbb alkotása. Azon sohasem fogunk vitatkozni, hogy vajjon milyen módon szabad fölfogni egy arcképet és milyenen nem. Elég, ha fölhívjuk az érdeklődők figyelmét arra, hogy ez a mű az arcképet majdnem dekorativ elemként állítja be, szeszélyesen, új formát keresve. Ezzel a széles hatásu dekorációval szemben szinte óriás miniatüröknek hatnak *Karlovszkynak* arcképei.

Ilyen változatokban mutatják be nekünk a művészek az életvásárból kiragadott embert. Úgy, amint az önálló, lezárt életet él.

Az arckép szinte remeteszerüen hat, ha melléje állítjuk a küzködő társas-embert. Ennek izzadását, bajait, borus életét ezúttal csak egy művészember mutatta be: *Fényes* Adolf. Egész ciklust festett a szegény emberről, a ciklus nehány száma erős, gondolatokat ébresztő, előadása pedig nagyon temperamentumos, sok helyen majdnem szilaj. Nagyot haladt Fényes ezen az úton, ma már a legjobbjaink sorába jutott. Képét már művészi gondolatánál fogva is föléje helyezzük a legtöbb ez idén itt látható külföldi genreképnek. Csak *Cottet* »Kenyér« címü képe áll talán fölötte: érzésben amúgy is rokonságot tart Fényes ciklusával, sőt szépen be volna sorolható abba. Ez az ember életküzdelmének előadása, egyszerü nyelven, közvetlen érzéssel. S éppen az ilyen erényei révén kap meg minket.

Végre bemutatja az embert mint különös és nagy hangulatok hordozóját *Kacziány* Ödön, ez az igazságtalanul mellőzött, sőt kinevetett művész, akit csak most kezd a közönség némiképen megérteni. Kacziány a téli tárlat óta ment át a köztudatba; azok közül való, akik makacsul ragaszkodnak egy általuk igaznak felösmert gondolathoz s nem bánják, ha a tömeg ki is kacagja érte. Most már természetesen megváltoztak a viszonyok. A közönség kezdi sejteni, hogy Kacziány ködös, homályos képeiben olyan magva van a különös, egyéni érzésnek, amely művészi zamatu s bár távol áll a nyárspolgári világfölfogástól, mégis mélyen emberi. Most már zavartalanul haladhat a maga útján, egyre többen lesznek, akik megértik. S neki bizonyára csak ez a célja.

Van azután ezen a kiállításon néhány kép, amely elvontabban fogja föl az embert. Tehát kevésbbé festőien. Például *Hirémy-Hirschl* Adolf egy óriás vásznon az Acheron körül csapongó lelkeket mutatja be nekünk. Meglehetősen hidegen nézzük végig ezt a fáradságos képet, amely nem hat meg minket, mert mi nem lehetünk diszponálva az ilyen közvetlenségekben szűkölködő téma befogadására. Ezt a mesét a görög szellem produkálta s el is mondták a görögök szépen, de azon a nyelven, amelyen a mese megszületett. Most, nekünk, akik egész más képzetekből állítjuk össze lelki világunkat, nem ad ez a kép semmit. *Koopman* »Ulysses és a szirének« címü képéről ugyanezt mondhátjuk. Nekünk teljesen idegen az ember ilyen szereplése, épp ahogy idegen az a raffináltan ujjáálmodott naivság is, amelylyel *Leempoels* érdekessé akarta tenni nagy Krisztus-képét. Értjük, hogy a ravennai mozaikokon Jézus alakja éppen kétszer akkora volt, mint a többi emberé. Ott és akkor ezek a szent ábrázolatok arra szolgáltak, hogy tanítsák az írástudatlan népet a legendák tanulságaira. A ravennai San Apollinare és San Vitale valóságos képekbe átírt szentírás. Ha valaki ma akar ilyesmit csinálni, ugyancsak eltévesztette a célt. Ez a stíl, mint minden stíl, nem véletlenül formálódott ilyenné, hanem szükségszerüen, a körülmények hatásából.

Eddig arról írtunk, hogy a festők hol arcképet, hol genret festettek e tárlatra az emberről, volt aki a legendák és mesék nyelvén akart róla szólni. De akadnak olyanok is, akik túlmenve az emberen, egy-egy emberi érzés vagy tulajdonság allegóriáját iparkodnak elénk adni. Ilyen teszem Franz *Stuck Bűn* címü képe, amelyen démoni tekintetü leányt látni hatalmasan kanyargó kígyóval. Ezt ugyan *Stuck* már többször ismételte, a mi közönségünknek azonban új a témája. Nem tudunk érte lelkesedni, érezzük, hogy a képen csak egy-két szín érdekel minket, tárgyára azonban nem is gondolunk. Sajátságos exotikum, amelyet pusztán kiváncsiságból nézünk meg, mint egy nagy festő igen különös ötletét.

Az emberképeknél bensőségesebbek a tájképek ezen a tárlaton. Multkor már írtunk egy sor kiválóan érdekes táj- és hangulatképről, köztük Mednyánszky László »Virágzó fáiról«, amelyek át- és átitatvák nekünk kedves poézissel. Ehhez az egy műhöz képest a többi tájkép szinte objektiv, hűvös, annyi személyes elem és egyéniség van a hatalmas vásznon. Ez a tájkép legnagyobb mértéke ezen a kiállításon. *Mednyánszky* a legutóbbi két évben olyan művekkel lepett meg, hogy ma joggal tartjuk őt a legnagyobb élő magyar művésznek. Mellette kisebbnek látszani még nem dicstelenség.

Az ifjabb nemzedék erős lépésben tart odafelé, ahova *Mednyánszky* már elérkezett. *Katona* Nándor hangulatban, *Mihalik* Dániel erőben, *Szlányi* Lajos bátor, széles előadásban járnak nyomában, hogy csak azokat említsük, akikről eddig nem írtunk. Különös, magvas egyéniségével szerepel ismét *Mannheimer* Gusztáv, aki megint egész sor képpel köszöntött be. Tüzes, belső hévtől égő képek ezek, első tekintetre megkap az elegánciájuk is, amely az igen erőteljes előadás ellenére is minden nyomon megérzik. Bátorság és erő úgy látszik általános s nagyon kedvező jellemvonása a fiatalabb magyar tájfestőknek. A külföldiek közül e pontban *Dettmann* virtuóz, nagyon széles, de kissé hideg képei állíthatók melléjük. Az egyszerü naturálista törekvésre is van szép példa *Palmié* nagy naplementé-jében, amelyen több érdekes festői problémát látunk szépen megoldva. Még két-három külföldi műben telik nagyobb élvezetünk, a többi inkább elnagyolt, pongyola munka és korántsem ad fogalmat arról, hogy minő utakon jár ma a külföldön a művészet. A külföldi rész tökéletlen és fogyatékos, ámde ennek a művásárlás lanyhasága az oka, ami miatt egyként panaszkodnak a budapesti tárlatok magyar és külföldi kiállítói. A közönség mindig olyan tárlatot kap, amilyent megérdemel. Hogy szebb, nagyobb szabásu lesz-e a legközelebbi, az a magyar közönségen mulik.

LYKA KÁROLY

A TRÓNÖRÖKÖS

Valami kedves — bár egy kissé egyenetlen — tulajdonsága a magyar nemzetnek a loyalitás, amelylyel idegen eredetü uralkodóháza iránt viseltetik. Ennek a loyalitásnak egyik része: keleties hizelgés, a másik: okosság, a harmadik — a kötelesség. Szóval valamennyi alkotó eleme természetes és tisztességes forrásból eredt és nőttön nől ebben a korban, ahol a népek kezdenek visszafejlődni a királyválasztás primitiv korához és ugyancsak azon az úton vannak, hogy kiábránduljanak a született uralkodóikból.

Mi magyarok meg igazában most kezdünk beleszeretni a mi királyi házunkba. Egy az, hogy megszoktuk a Habsburgokat, sok nagyszerü tulajdonságukat megtanultuk tisztelni, nagyjából jók, kemény és egyszerü eszüek, erős akaratuak, szóval: — nekünk születtek.

Aztán lehet velük bánni, mint ahogy mondani szokás. Másfelől meg ők is rájöttek, hogy érdemes hozzánk jónak mutatkozni és nem lehet velünk sokáig igaztalankodni. E családi tanulság mostan uralkodó királyunkban egyéni meggyőződés és nagyságának alapja lett. És Ferenc József a magyar nemzet: nemzeti fejedelme hiába mondja a »szép«-et kissé idegenül »szep«-nek és bár a maga fajtájának tulajdonságait nem vetheti le a mi kedvünkért, úgy, mint ahogy az egyenruhát szokás. Így értek oda a dolgok, hogy a keleties hízelgés, mely fölséges alakját körülveszi, bensőségteljes, hálából és bizalomból van szőve. Úgy megszerettük, hogy meg vagyunk rémülve — mi lesz utána?

A trónörökös

*

Most kezd kibontakozni a biboros homályból, aki utána lesz, ha a jó Isten — vagy a vak véletlen — mást nem akar. A felség unokaöcscse, estei Ferenc Ferdinánd, ha nem is nagy proso-popeiával, de előtérbe lép mint trónörökös, mint ilyen ismerkedik és — magyarul tanul. Most itt van Budapesten, nem mint katona, hanem mint a király kisérője, hogy tanulgatná az uralkodás művészetét. Sorra fogadta az urakat és — lehetőség szerint — magyarul beszélt velük, aminek roppant megörvendeztünk mindnyájan, különösen Rothfeld dr. és Sturm Albert kollégáink, »a hivatalos közléseket kövön közvetítő ujságok« szerkesztői. Ámbátor — az az alázatos véleményünk — hogy ennél természetesebb dolog csak nincs a világon, annál, hogy a jövendő magyar király magyarul beszéljen. Igaz, Ferenc Ferdinánd csak férfi korában tudta meg, hogy mi nagy pozició vár rá, nem nevelték trónra, hanem engedelmes főhercegnek és katonának. S amikor a Habsburg-ház — szinte megszokott — tragédiája révén a trónöröklés sora rákerült: halálosan beteg lett. A Habsburg családban egy eddig ismeretlen baj: a tüdővész lepte meg hirtelen — az orvosai szerint. És most — amint a gazdag phtisikusok szoktak, elkezdett futni a halál elől, délszaki tengerekre, indiákra, pálmák és kaktusok közé. Akik ezeken a helyeken látták, azt mondják: szomoru, sőt vígasztalan alak volt. Összeszáradt, sőt összeesett, így ült szótlanul a nagylevelü fák árnyában, katonaköpenybe burkolódzva nyári melegben is. Haza gondolhatott, ahol várja a korona és a — halál.

Hazajött és hála Istennek, megegészségesedett. A híres orvosoknak újra gratulálni lehet — a tévedésükhöz. Úgylátszik, rosszul kopogtatták ki a fenséges úr mellét és nem tudtak belelátni az ezer éves Habsburg titokzatos szervezetébe, amelyet polgári törvények szerint askultáltak és diagnosztizáltak. Ez a férfiu hirtelen és váratlan sorra került a trónöröklésben. És egy Habsburg tudja kötelességét, tudja, hogy egészségesnek kell lennie, és az lett.

*

Középtermetü, inkább kövér, mint sovány. A feje erős és nagy, a szeme kissé világos és üveges; a régi fajta, a régi család megkülönböztető jele ez. A szája nem oly jelegzetesen husos, mint a Habsburgoké szokott. Beszéde azonban csaknem ugyanaz, mint mindnyájuké: szerfölött lassu, de preciz is. Szintén kedveli a vicces és humoros fordulatokat.

Az urakra, akikkel — mint a Széll Kálmán vendége — kedden együtt ebédelt a parkklubban: rendkivül jó hatást tett. Azt beszélik, hogy ő igen szeretetreméltó, egyszerü, közvetetlen és egészen modern gondolkodásu férfiu, akin meglátszik, hogy most passziója támad a magyarokhoz. Kezd megismerni bennünket, mi is őt. Az ideges tartózkodás, amely eddig a nemzet és jövendő uralkodója között volt, kezd elmulni. Már melegszünk.

A jó Isten, aki belenyugodott abba, hogy született királyok legyenek, kegyes lesz irántunk és eloszlatja félelmeinket, amelyet titokban tápláltunk aziránt: hogy mi lesz azután?

PETUR

Horkayné a kaszinóban

Ellesett párbeszédek

— Jó napot, képviselő úr!

(Honnan, szép asszony?)

— Sétálni akartam, de menekülnöm kellett a szél elől.

(Remélem, nem Széll Kálmán üldözte?)

— Az Istenért ne! Csak ezt ne! Hat hete már nem merek a kezembe venni magyar élclapot, mert annyi rossz, annyi vérlázító, csapni való és megégetni való viccet csináltak a miniszterelnök nevére, hogy valósággal beteg lettem tőlük, mint az ideges asszony a villámos vasút csöngetésétől. A Széll megütötte Bánffyt! A Széll megtépte Tiszáékat és fölborította a húsosfazekakat! A Széll és Sturm! — És maguk a teremtés urai? Szégyeljék magukat!

(Szégyelem magamat, töredelmesen bocsánatot kérek és javulást igérek. — De hol hagyta az urát?)

— Állítólag szekundál valakinek valaki ellen.

(Talán Olaynak Meszlényi ellen?)

— Vagy Meszlényinek Olay ellen. Nem tudom, de a dolog nem is érdekel. Őszintén szólva: kissé nevetségesnek találom ezt a legújabb képviselői érzékenységet.

(Hát már meg se verekedjék az ember, ha megsértik?)

— Az ember igen, de a képviselő az más.

(— —?!)

— Ugyan kérem, mióta ilyen nebántsvirágok maguk? Én csak egy éjjeli ülésen voltam jelen az obstrukció idején, de azóta némileg diszkvalifikáltnak tekintem az egész tisztelt Házat...

(De asszonyom!!!)

— Mindenki kiabált azon az éjjeli ülésen. Nem tudom, hogy mit kiabáltak, de láttam, hogy vérben forgó szemmel, fölemelt ökéllel és rekedt hangon kiabáltak... Ha igaz, hogy le ton fait la musique, akkor az a hang, amelyet a Házon kivül semmiféle úri ember nem türne el, sértő volt a Ház minden egyes tagjára nézve. Az egész képviselőháznak tehát van egy elintézetlen ügye... Azzal, hogy fuzionáltak és hogy most karonfogva sétálnak, nem intéztek el semmit...

(Mit tegyünk tehát, hogy rehabilitálva legyünk?)

— Ha tényleg bántja az érzékenységüket, akkor tegyék azt, amit a dédapáik tettek: vonuljanak ki a Rákosra és az elnökök vezetése mellett kezdjenek gyorstüzelést egymásra. Én azonban mást tanácsolnék maguknak: ha már zsebrevágták az obstrukciót, akkor ne affektáljanak, hanem mondják ki határozatilag, hogy a képviselőnek nem muszáj olyan érzékenynek lenni, mint más emberfiának és hogy a coki-hoz hasonló indulatszó nem sérti a becsületét...

(Igaza van nagyságos asszonyom. Kijelentem, hogy nem fogok öntől elégtételt kérni, ha az eddigieknél nagyobb gorombaságokat is mondana nekem.)

— Attól nem kell tartania. Aki nem tud magának elégtételt venni, az védtelen velem szemben és én nem fogok ezzel visszaélni.

(Volt a tavaszi képkiállításon?)

— Voltam. Mindent megnéztem, még a Claude Bourgonnier képét is.

(Azt már eltávolították a teremből?)

— El. Nem a fiatal leányokra, hanem a fiatal urakra való tekintettel kellett eltávolítani. A kép egy festett kortesbeszéd a házasság intézménye ellen. A képen ábrázolt fiatal anya szenved, a fiatal apa pedig láthatólag ezt gondolja magában: »Kellett ez nekem?«

(A magyar piktoraink azonban kitettek magukért?)

— Ne beszéljen róluk, ők sem különbek a képviselőknél!

(—?!)

— Nálunk semmiféle csatát nem küzdenek végig az emberek... Dühösen egymásnak rontanak, de aztán hamarosan szögre akasztják elveiket és fuzionálnak... Egypár évvel ezelőtt, mikor a fiatalok attakhoz fujtak, az öregek összeröffentek és elkeseredetten védekezni kezdtek... A csata gyönyörüen indult meg és mi visszafojtott lélekzettel lestük, hogyan fog a régi gárda az ostromlott akadémia füstölgő romjai alá temetkezni... Ah, a fiatalok oly vadak és kócosak voltak, az öregek pedig oly meghatóan ragaszkodtak

a zászlójukhoz és az állami megrendelésekhez! Az idén pedig furcsa dolog történt: a fiatalok szépen megfésülködtek és az államnak festenek képeket, az öregek pedig azt kiáltják: Győztünk! — közbe pedig hupikék alkonyokat festenek.

(Maga mindenhez ért?)

— Nem. Vannak dolgok, amelyeket nem tudok megérteni. Ezek közé tartozik a drót nélkül való táviratozás és a Hentzi-szobor.

(A Hentzi-szobor? Mit nem ért azon?)

— Egy-két hónappal ezelőtt azt írták a lapok: Ha elviszik a Hentzi-szobrot a helyéről, vér fog folyni! Ma pedig azt írják: Hál' Istennek, viszik már Hentzit! Jó napot, képviselő úr!

Tájképek és emberképek

A Képzőművészeti Társulat kiállítása

A régi szfinxnek talányát még mindig találgatják az emberek és ezer formában válaszolgatnak erre a kérdésre: mi az ember? Mi a lényege? Mik legyenek céljai, mi végre vagyunk a földön?

Az irodalom az írás nyelvén, a művészet a formák, szinek nyelvén válaszolgat a feleletre szomjas szfinxnek. Minden, amit kultura ez ideig megalkotott, közelebbi vagy távolabbi vonatkozásban áll ezzel az örökkön megujhodó kérdéssel. Itt a kiállításon is szokatlanul erősen, seregesen kisért a probléma. Akik legközvetlenebbül próbálkoznak meg a válaszadással, azok az arcképfestők. Nem az arcképleirók, hanem azok, akik egy félig rejtett erős vonást szelnek ki valamely egyéniségből s élő élettel adják elénk. Annál közvetlenebbül tekinthetünk bele az ő műveikbe, minél kevésbbé akarnak puszta személyleirást adni s minél jobban kerülik a konvencionális kifejezéseket, mert ezek éppen konvencionális voltuknál fogva annyira általánosak, hogy nem vetítik elibénk egy ember képét, egy egyedét, amely a világ minden egyéb embereitől mélységesen különbözik. A kitünően átértett és a felületesen előadott arcképek példájaként egymással szembe állíthatjuk e kiállításon *Ferenczy* Károly és *László* Fülöp arcképeit. Nemcsak festői erő dolgában kedves nekünk Ferenczy két arcképe, hanem azért is, mert úgy adja nekünk a maga emberét, mint egy lezárt, egészen különálló élet képviselőjét. Ez itt annak az embernek a világa és senki másé. Magában erős, különleges, önmagában kerek. Ösmerjük s az ő révén egy darabka mikrokoszmosz nyilt meg nékünk.

László Fülöp ellenben konvencionális. A tárlatok során most már néhány tucat igen szorgalmasan készített képét láttuk. Majdnem azt mondanók rájuk, hogy egy kaptafára készültek, bár a művészt e pontnál azzal menthetjük, hogy egy — művészi tehetségére végzetes — véletlen folytán éppen a konvencionális alakok egész sorát, a legmagasabb arisztokrácia tagjait volt kénytelen lefösteni. Az ilyen feladat művészi szempontból roppantul kellemetlen lehet, mert ez a legmagasabb arisztokrácia, mint az ő cselekvésükből és életük folyásából látjuk, nem kulturéletet, nem érzés-életet él, hanem egész lelki világuk egy bizonyos *dresszura* eredménye. Tehát: közönséges, unalmas, ki nem váló, improduktiv, senki más ember lelkét meg nem gazdagítja. Hogy Lászlónak szerencsétlenségére csupa ily alakkal kell foglalkoznia, azt az ő tehetségének minden tisztelője sajnálni fogja. De egy erős tehetségnél mégis megkivánnók, hogy e sovány témát azzal frissítse föl, hogy a saját egyéniségének kincsestárából adjon hozzá valamit. Ez azonban hiányzik László arcképeiből. Rajzát eleinte elevennek, bátornak láttuk, most rájövünk, hogy ez a bátorság jól kitanult raffinéria. Szine még mindig az alkonyat és napkölte reflexeit juttatja eszünkbe. Valami különös szalón-pongyolaságot látunk a draperián, nem a magát mindenen túltevő géniusz pongyolaságát, hanem annak a hölgynek a kacérságát, aki jól kiszámított véletlenségből elfeled a keblén egy gombot begombolni.

Ezek fogások, amelyekkel el lehet vakítani a legfelsőbb tízezreket, de amiknek ízét rögtön kiérzi minden művészlelkü ember. Lászlónak, amíg ezen a parketten sétál, sohasem lesz igazi művészi sikere. Lám, egy kis arckép, amelyet *Kernstock* Károly állított ki s amely jóformán black and white munka, egyszerre megkap minket; közvetlen, erős és friss, nem tesz engedményeket a szabódivatnak, sem a divatos koszmetikának. Eleven munka, amelyben elsősorban az érzés, fiatalos, delikát érzés lep meg. Épp oly finom *Ziegler* Károly nagy arcképe; ez és *Neven du Mont* munkája sajátságos modern ízü melankóliája révén is érdekes, azonkivül kiérezzük belőlük a jó rajzolás és jó valőr-érzék minden előnyét. Egy ugrással odébb jár *Rippl-Rónai* József, aki szürke, fátyolos előadásban, de közvetlen erővel ad elénk egy-egy alakot, köztük például eleven fölfogásban Konti József arcképét. Ez inkább rajz, mint festés, de Rónai művészete éppen ebben a formában látszik meg a legelőnyösebben. Az arckép új formáinak keresésében azonban nem Rippl-Rónai kalandozik a legtávolabbi mezőkön. Van itt két művész, akik szinte a Chéret művészi plakátjai stiljében adják elő embereiket. Az egyik *Szegfy* Erzsi, akinek tavalyi képe jobb volt az ideinél, a masik *Márk* Lajos, akinek úgy hisszük, Fesztyné

Hogyan terem a magyar rizs — Gyomláló leány

traui székesegyházon, mely a XIII. században épült s meglepően hasonlít a jáki templomhoz.

Az Anjou-házbeli királyoknak is igen sok művészeti emléke maradt fenn Dalmácziában. A spalatói dóm hires szép harangtornyát Magyarországi Mária, II. Károly nápolyi és szicziliai király neje kezdte építtetni s Róbert Károly magyar király neje, Erzsébet fejezte be. Nagy Lajos neje, Erzsébet királyné rendeletére készült Szent Simeon ezüstkoporsója, Dalmácziának legszebb és legnevezetesebb ötvösművészeti kincse. Ritka szép domborművein látható Nagy Lajos király bevonulása Zárába, Erzsébet királyné három lányával stb. Ugyancsak Erzsébet királynéra s a koporsó eredetére vonatkozik a templomban két a XVIII. század elejéről való falfestmény, melyek azt a legendát tárgyalják hogy a királyné el akarta vinni talizmánul Szent Simeon egyik újját, már keblébe is rejtette, de nem birt vele elmenni, nagy fájdalmat érzett s visszaadta az újjat. Maga Nagy Lajos egy kelyhet ajándékozott a zárai templomnak. Novigrádban egy misemondó ruhát őriznek, melyeket állítólag Erzsébet királyné és leánya Mária. Nagy Lajos leánya himeztek, mikor a megölt trónkövetelő, Kis Károly pártja a novigrádi várban tartotta őket fogva.

Ránk nézve természetesen legérdekesebb Havass könyvének a magyar emlékeket tárgyaló fejezete, de a többiben is sok tanulságos dolgot találunk. Meglehetős részletességgel tárgyalja a latin, olasz és szerb-horvát nyelvű dalmát irodalmat, bár e részben az adatok jegyzék-szerű felsorolása helyett jobb lett volna jellemző, a főbb dolgokat kiemelő átnézetet adni. Dalmáczia művészete, gazdasági, ipari, közmivelődési állapotai, népének jellemzése, városai és természeti szépségei mind szerető gonddal nyernek méltatást Havass tartalmas, becses könyvében.

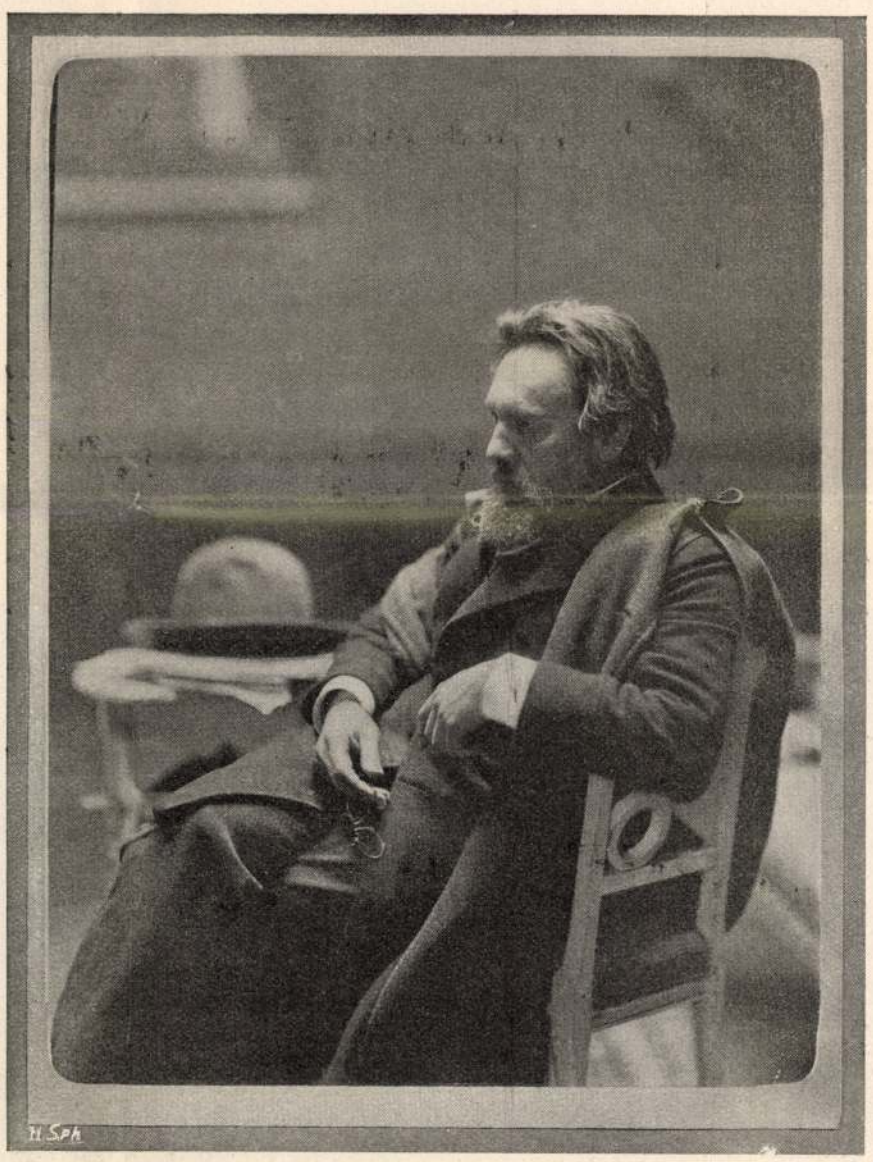

KACZIÁNY ÖDÖN. — Erdélyi fényképe.

ANGOLOK MAGYARORSZÁGON.

Anglia politikusainak Magyarországon való legújabb utazásában olyan érdeklődést látunk nyilvánulni, melynek gyökerei visszanyulnak régmult századokba és végig huzódnak históriánk legújabb időszakáig. Az angol utazó és az angol tudós nem ritka vendég Magyarországon. A tizenharmadik századtól kezdve a tizenhetedikig angol polgárok, vállalkozók és kereskedők nem egyszer jártak hazánkban, de az ő látogatásuknak históriai vagy legalább is irodalmi jelentősége még nincsen. *Brown* Edward hires angol orvos és iró magyarországi utazása azonban már olyan nevezetesség, melyet feljegyzés nélkül hagyni kár lenne. Brown Edvárd 1642-ben született Norvichben, tanulmányait Cambridgeben és Oxfordban végezte, utóbbi helyen orvostudori oklevelet szerzett. Kelet-Európában való nagyobb utazása után Londonban telepedett le, 1682-ben pedig a Szt. Bertalan kórház főorvosa lett. A londoni orvosok kollegiuma 1705-ben elnökévé választotta, meghalt 1708-ban. Magyarországot 1667 után utazta be s ezen utazásáról szól «*Account of several travels in Hungaria, Servia stb. London, 1673*» czimű könyve, mely a következő évben franczia nyelven is megjelent Párisban.

Brown útleirása a legérdekesebbek egyike, mert ő nem felületes utazó, a ki épen csak a külsőségeit vizsgálja az idegenek életének, hanem iparkodik megérteni a nép gondolkodását, tanulmányozza históriáját, éghajlati, ipari kereskedelmi és politikai viszonyait s minden adat, a mi elébe kerül, őszintén érdekli. Magyarország általános leirásával kezdi munkáját s ebben a fejezetben elősorolja a magyar folyókat, ismerteti a vizeket, hegyeket, országhatárokat, beszél a magyar nyelv sajátságairól, idézi a «Miatyánk» első két sorát a nyelv különálló voltának jellemzésére, de ezenkívül a társadalmi és politikai viszonyokról is elég kimerítő rajzot ad. Nagy elismeréssel emlékezik meg a magyarok kiváló tulajdonságairól, de ugyanakkor azt is megemliti, hogy «habár a magyarok a tudományok és szabadművészetek elsajátítására észszel, szorgalommal és jó tehetségekkel vannak megáldva, mindazonáltal sokkal inkább harczban lelik örömüket, mintsem a tudományban.» Kiemeli Brown még ama világhistóriai harczokat, melyeket a magyarok a törökökkel vivtak s úgy találja, hogy a magyarok szivós ellenállása nélkül Európa nyugati államai aligha kerülhették volna el a török rabigát.

A ZÁRDA ROMJAI. — Kacziány Ödön festménye.

Brown után *Wortleyné* szül. *Montagu* Mária angol hölgy hagyott hátra érdekes iratokat magyarországi utazásáról. Montagu Mária 1690-ben született és 1762-ben halt meg. Férje Wortley angol követ volt, kinek társaságában Törökországba utazott. Ebből az alkalomból valók útilevelei, melyek 1799-ben jelentek meg angol nyelven Párisban. Wortleyné azzal kezdi, hogy nehezen merte magát elszánni az útra, mert azzal fenyegették és rémitgették, hogy meg fog fagyni, hogy a hó el fogja temetni vagy hogy a pusztán portyázó tatárok foglyul ejtik. Nagy kiséretet szervezett tehát maga körül s abban a tudatban lépett Magyarországba, hogy ütközetben is része leend. Természetesen sem a hó nem temette el, sem a tatárok nem ejtették foglyul, sőt még a magyarok sem ették meg. Napról-napra a legkellemesebb benyomásokkal telik meg lelke magyarországi élményeitől. Mindenütt a legnagyobb szivességgel, ősi vendégszeretettel fogadják s Győrben a legelőkelőbb családok sietnek üdvözlésére. Ebben az időben Magyarország nagyon el volt néptelenedve, a mi Wortleynének is feltünt s őszinte részvéttel panaszolja, hogy a derék magyaroknak menynyit kellett szenvedniök az osztrák császárok igaztalan bánásmódjától. Budán romban és pusztulásban találja a királyi palotát, mely-

nek szépsége pár évtized előtt az egész világon elterjedt. Mohácsra érve elbeszéli a szerencsétlen mohácsi ütközetet és Lajos király halálát. A történelmi hagyományok iránt ő is élénken érdeklődik s a hol csak teheti, mindjárt a város, község vagy a nevezetesebb építészeti emlékek megismertetésébe kezd. Vukováron az ottani ezredes házához szállottak, kinek neje gyönyörű magyar asszony volt. Wortley, neje és az ezredes feleségének hugai a legbizalmasabb barátságot kötötték egymással. Valóságos elragadtatással emlékezik meg róluk az irónő könyvében, de ugyanilyen elragadtatással ír a magyar nőkről is, kikre vonatkozólag ezeket konstatálja :

A magyar hölgyek sokkal szebbek, mint az ausztriaiak. Az összes bécsi szépségek Magyarországból kerülnek ki. A magyar nők általában szép testalkatuak és igen illedelmesen öltözködnek. E hölgy (a vukovári ezredes neje) vörös bársony ruhát viselt, mely nagyszerűen simult

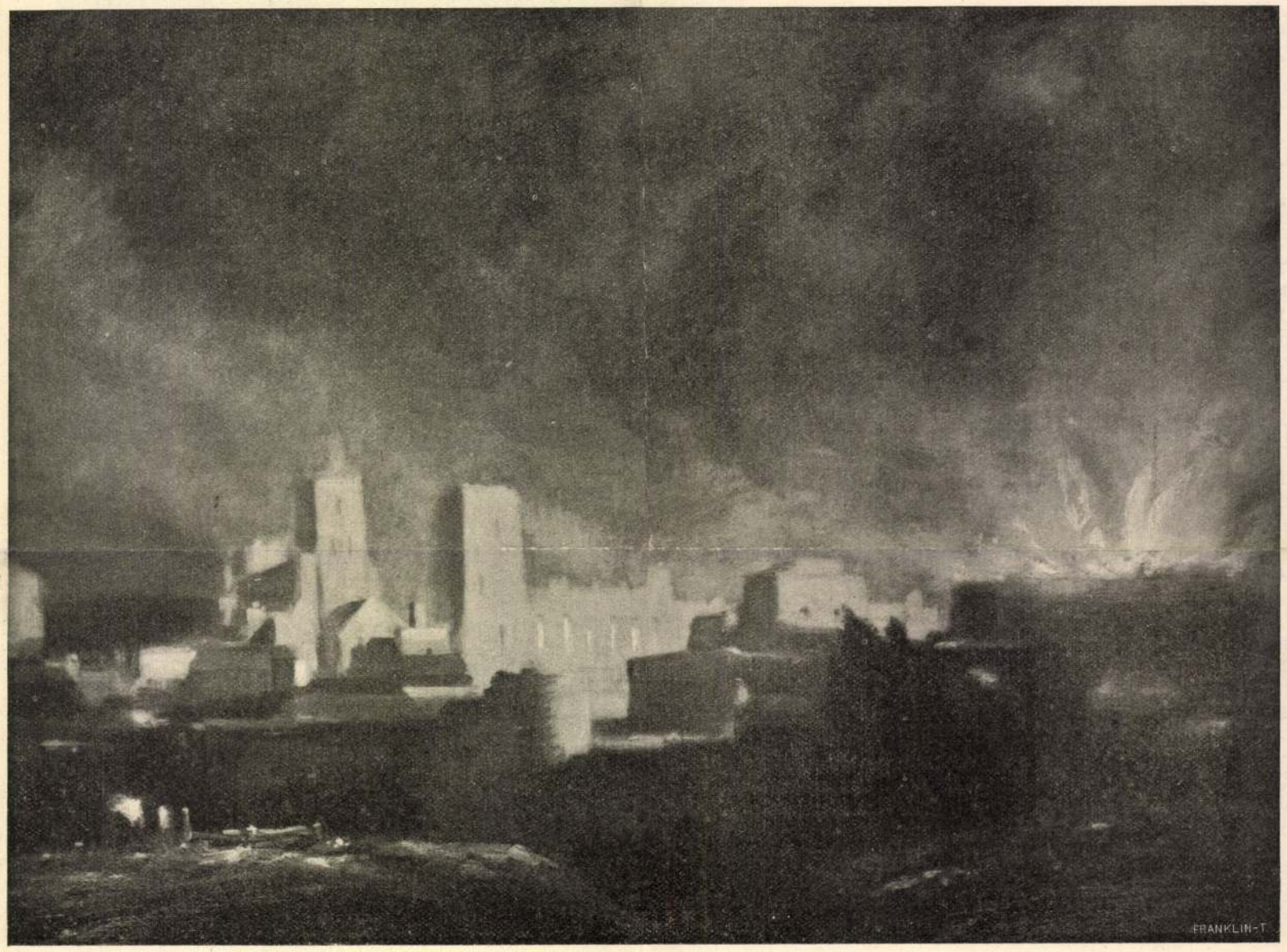

VÁRÉGÉS. — KACZIÁNY ÖDÖN FESTMÉNYE.

testéhez. A ruhaujjak szintén feszesen szorítják a karokat és a ruhaderekat elől két sor arany-, gyöngy- és gyémántgomb tartja össze.

Rokonszenves alak Báró *Born* Ignio angol mineralogus, a ki a temesi bánságot és Erdélyt utazta be. Munkája «*Travels through the Bannat of Temesvár stb.*» Londonban 1777-ben jelent meg. A temesi bánságon és Erdélyen kívül bejárta még Felső-Magyarországot, az Alföldet s egy napig Pesten is időzött, megjegyezte róla, hogy e várost újabban gyönyörű épületekkel kezdik ékesíteni. Born utazási rendszerét szintén az angol sajátságok jellemzik. Alaposságra törekszik mindenütt, megérteni és megértetni iparkodik a látottakat, azért nem restel kérdezősködni, olvasni, idézni, még ha némelykor szárazzá válnak is leirásai. Erdélyben főként a bányák érdekelték, de nem mellőzött mellettük egyetlen olyan epizódot, a mely tanulsággal kecsegtette. Még azt is feljegyzi, hogy a Szamosban heringet is fognak, miután egy szemtanu erősen állította ezt.

Townson Róbert az angol utazók sorrendjében külön helyet érdemel. Háromkötetes nagy munkát irt Magyarországról, melyet 1793-ban látogatott meg. *Travels in Hungary* czimű műve 1797-ben jelent meg Londonban, de később franczia és német nyelven is kiadták. A tizennyolczadik századbeli Pest és Buda életére felettébb becsesek és jellemzők az ő leirásai. Majdnem Bedekernek tekinthető munkájának a fővárosra vonatkozó része, de olyan Bedekernek, mely nem adatainak száraz rendjével érdemli ki elismerésünket, hanem részletes és megbizható leirásaival, tanulságos magyarázataival és minden apró mozzanatra figyelemmel levő tájékoztatásaival. A két város lakosságának ismertetése után a főbb köz- és magánépületeket mutatja be Townson. Beszél a kórházakról, de a városi, vagyis polgári kórházról mindjárt meg is jegyzi, hogy a «legroszabb egész Európában». Ha nem láttam volna, — úgymond — nem is hinném el, hogy ilyen is létezik a városban. «Épület, butorzat, szolgaszemélyzet, szóval minden nyomorúlt, büdös és piszkos. Egy kis szobába nyolcz ágy van betuszkolva, az egyetlen ablak is be volt téve, pedig a hőség különben is elviselhetetlen volt.» A könyvtár igen meglepte Townsont, azonban azt is konstatálja, hogy az újabb tudományos munkák csaknem teljesen hiányzanak belőle. Füvészkert, csillagvizsgáló, szinház, vendéglők, kávéházak, a vásár, mind érdeklik őt és mindenikről vannak talpraesett észrevételei, sőt a régi Pest saját külön speczialitását, az állatheczczeket részletes leirásban is ismerteti.

A XIX. században az angol utazók és tudósok érdeklődése hazánk iránt még jobban erősödik, sőt egyik-másiknak jóindulatú és alapos munkálata egyenesen felhivta a külföld figyelmét a magyar viszonyok tanúlmányozására. Miss Pardre «*The City Of The Magyar Or Hungary And Her Institutions*» czimű munkájában a legrészletesebb ismertetések egyikét adta hazánkról 1840-ben, de nem marad mögötte John Pagetnek «*Hungary and Transilvania*» czimű kétkötetes munkája, valamint Boner Károlynak Erdélyről szóló munkája, mely 1865-ben jelent meg illusztrációkkal, térképekkel és a statisztikai állapotok feltárásával. Patterson Arturnak «The Magyars» czimű kétkötetes munkája is olyan, melyet nagy terjedelme és részletessége miatt bővebb ismertetés nélkül épen csak megemlíthetünk. Méltóan egészítheti ki ezt az előkelő névsort a Széchenyi István barátja, Browning, kinek népszerűségét, vonzó egyéniségét és a magyarok iránt érzett szimpátiáját regények, anekdoták, emlékiratok egyaránt fentartották.

Nem teljes a névsor, melyet hevenyében egybeállítottunk a mostani angol vendégszereplés alkalmából a különböző időkben Magyarországon járt angol utazókról és tudósokról, de hézagossága nem okoz zavart ez érdekes látogatások művelődéstörténeti értékének megitélésében. Eddig sem láttuk kárát, hanem csak előnyeit tapasztaltuk minden alkalommal, mikor az idevetődő angol iró könyvet irt rólunk, hogy feltárja helyzetünket. Sőt volt olyan idő, mikor ennek a kölcsönös szimpátiának olyan eredményei voltak, melyek az ötvenes években Kossuth Lajos személyében az angoloknak legmesszebb menő szolidaritását biztosították a magyarok iránt. Ápolni és öntudatos politikával fejleszteni ezt a rokonszenvet, kétségkivül fontos nemzeti érdek. Ámhogy e rokonszenvnek messze visszanyuló hagyományai vannak művelődésünkben, az itt közölt adatokkal talán sikerült érdemlegesen igazolnunk. Csak a kiválóbb és irodalmi szempontból jelentékenyebb neveket idéztük, de külön czikk kitelne amaz angolokról, kik különösen az ötvenes-hatvanas években hazánkat meglátogatták, költészetünknek az angol közönség előtt tolmácsolóivá lettek és az angol sajtóban érdekeink képviseletét magukra vállalták. A hagyományai tehát megvannak az angol-magyar barátság eszméjének, de hogy eredményei is legyenek, ahhoz e hagyományok szellemében való aktiv kezdeményezés szükséges, a mit a mostani látogatás után okunk van a legjobb bizalommal remélni.

Zuboly.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára **Félévre 8 korona** | **Szerkeszti Herczeg Ferenc** | Előfizetési ára **Negyedévre 4 korona**

XIV. évfolyam, 1907—1908 | 1907 december 15 | 12. szám

AZ ARANY POLGÁR

Irta LOVIK KÁROLY

Regény — Folytatás

Jozefint a zenész fölvilágosításai nem valami kellemesen érintették. Ő Petőt jóravaló, komoly és tehetséges embernek tartotta, aki, bár kissé könnyen gondolkozik, alapjában tartalmas és érző léleknek látszott. Éppen azért az arany polgár leánya némileg elkedvetlenedve nézett a magyarázgatásban szinte kipirult Bulcsura.

— Nos és még egyet, — vette föl ujra a szót az asszony. — Milyen az ön barátja érzelmi világa?

— Hogy méltóztatik ezt gondolni?

Jozefin közömöbös arccal fordult a muzsikushoz.

— Nos, úgy, hogy van-e szive? Szereti-e az embereket és talán a szép asszonyokat? Nincs-e valami titkos szerelme?

Csak ez kellett Bulcsunak!

A Nero szerzője metsző gúnynyal mosolygott, aztán úgynevezett mű-szünet után igy szólt:

— Ha van-é, kérdi nagyságos asszony? Hahaha! Látszik, hogy nem ismeri Pető urat! Távolról sem ismeri! Mert, ha csak valamelyest érdeklődött volna ez ifjú magánügyei iránt, tudná, hogy az én jogász barátom Pest városa legkétségbeejtőbb szoknyavadásza.

Jozefin szeme káprázott, aztán haragos pir futotta el szép arcát.

— Pető szoknyavadász?!

— Szakállamra az, — felelte meggyőződéssel Bulcsu, aki amióta joga volt Tildát az utcán elkisérni, mindennap megborotválkozott.

Ő nagyságának nem kellett több. Dacos ajka megremegett, a torka pillanatra összeszorult. Hát ennyire vagyunk Petővel? Ez az a nemes érzelem, amelyről neki a diák a városligeti tó örökzöld hinára mellett szavalt? Ez az a melegség, ragaszkodás és kristálytiszta gondolkodás, amelyet belőle a szerelem kiváltott? És ez az ember akarja elhitetni vele, az okos asszonynyel, hogy szórakozottságában az omnibusz helyett a zöldséges szekérre szállott föl?

Nem, nem; elég belőle! Dőreség volt egy pillantra is ráhallgatni és elhinni, hogy különb a többi ifju joghallgatónál, akik vadul robognak minden szoknya után, csak szoknya legyen.

Jozefin fölkelt.

— Köszönöm, Bulcsu úr, — szólott hidegen. — Nem akarom tovább tartóztatni.

A zenész tiszteletteljesen hajolt meg, titokban azonban a padmalyig szeretett volna ugrani örömében. Hogy is ne: amennyi rosszat ő most hirtelen elmondott Petőről, százszor elég volna rá, hogy az asszony — jusztis! — a diák pártjára álljon! Hadd működjön az ellenpont!

— Ez sikerült, — mormogta magában megelégedetten a Nero szerzője a lépcsőn, a kapuban, az utcán és végül a szobájában. — Ezt jól megcsináltam volna.

Azalatt pedig Jozefin elkedvetlenedve, megbántva, megalázva, ült karosszékében és megállapította magában, hogy a jogászok a világ leghaszontalanabb, legrosszabb, legszivtelenebb teremtései.

— Gyülölöm, igen, gyülölöm! — ismételte magában a szép asszony százszor és százszor.

De ez csak szó volt. A szive bensejében egy addig ismeretlen hang támadt föl és — akár hiszik, akár nem — egész komolyan ezt mondta:

— Tévedni tetszik, Jozefin.

XIX.

Quastl úr, a derék fiskális, egy nap arra a felfedezésre jutott, hogy Tilda kisasszony szeszélyes. Ez magában véve nem lett volna nagy baj, sokkal kellemetlenebbül érintette azonban az ügyvédet az a tény, hogy az ifju hölgy éppen vele szemben éreztette a szeszélyességét. Tilda mindig talált valami kifogásolni valót a vőlegényén, hol a kalapját, hol a jogi fejtegetéseit, hol a világnézeteit kifogásolta. E mellett a lány állandóan annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a fiskális csak a világ előtt mutatja a komoly és megfontolt embert, titokban azonban éppen nem veti meg az élet apró örömeit.

Quastl úr egy ideig nyugodtan tűrte mindezt. Tőle Tilda beszélhetett, az ügyvéd úr komolyan — mint a halottaskocsik tollbokrétás lovai — bólintgatott hozzá a fejével. Egyszer azonban a lány oly területre tévedt, ahol Quastl úr nem értette a tréfát.

Mint tudjuk, a fiskális arca csupaszra volt borotválva, mindössze az állán fityegett egy furcsa kis kecskeszakáll, amilyet régi szepesi polgárok arcképein lehet látni. A Quastl-családban, amely szintén felvidéki volt, családi hagyomány volt ez a furcsa szakáll. Az ügyvédnek az apja, a nagyapja, az ükapja is ilyet hordott és az unokák bizonyára szinten ilyen hajdiszt fognak viselni.

Egy napon Tilda ránézett vőlegényére és igy szólott:

— Hogy lehet kérem ilyen lehetetlen szakállal járni?

A fiskális majd hanyattesett e sértésre. Hogyne: hiszen a Quastl-szakáll olyan jellegző családi vonás volt, mint a Habsburg-ajak, vagy a Hohenzollern-áll.

— Lehetetlen szakáll? — dadogta tehát. — Csak nem gondolja ezt komolyan?

Tildát hidegen hagyta az ifju megdöbbenése.

— Igenis, lehetetlen szakáll. Ilyet ma csak kucsébereken látni. Miért nem visel mindjárt fülbevalót is?

— De Tilda kisasszony! Dédapám a sultész, nagyapám a rektor, és apám a tanácsnok is ezt a szakállt hordták.

A leány hidegen nézett rá vőlegényére.

— Az nekem mindegy. Nekem ez a szakáll nem

tetszik, s ha becsül valamire, holnap leborotváltatja ezt a pamacsot.

Pamacs! Quastllal forgott a világ. De végre, a galambnak is van epéje, sőt még az ügyvédnek is. Az ifju tehát felállt, az égnek fordította tekintetét és elhatározottan így felelt:

— Azt nem fogom megtenni, kisasszony. Azt semmi esetre se tehetem meg.

A leány gúnyosan bólintott fejével.

— Tehát annyira tisztel, hogy ezt a szerény kívánságomat is visszautasítja?

A vőlegény begombolta a kabátját.

— Sajnálom, — válaszolta szilárdan, — de e kérdésben nem engedhetek. Kívánjon akármit, szívesen kapitulálok, de a Quastl-szakáll tradicióit nem tagadhatom meg.

A leány nem szólt többet. Szépen fölszedte a kézimunkáját és átment a szomszéd szobába, magára hagyva az elképedt ügyvédet.

Szegény Quastl, mit tehetett volna? Egy ideig elcsevegett a kanárival, amelyet többszörös „Mándi! Mándi!" megszólítással tüntetett ki, aztán kinézett az ablakon és megszámlálta hány ember megy el alatta, végül azonban, látva, hogy Tilda nem tér vissza, fogta magát és komoly léptekkel ballagott haza. Komoly léptekkel, mondom, de, ah! bensejében a fiskális csalódással vegyes keserűséget érzett. Soha nem tételezte volna föl Tildáról, hogy ilyen kegyetlen tudjon lenni, sohase hitte volna, hogy a nőknek áldozatot is kell tudni hozni, végül sohase gondolt arra, hogy a szerelemben más tényezők is legyenek, mint a házassági szerződés, az egyházi összeadás és a férji magánjogok. Hogy valakinek a boldogsága egy szakállon forduljon meg, egészen új és megdöbbentő dolog volt Quastl úr praxisában.

A Műcsarnok téli tárlatából

KACZIÁNY ÖDÖN: PIETA

Az ügyvéd tehát kissé elkeseredve érkezett haza és némileg a Goethe Wertherjéhez hasonlatosnak érezte magát. Igen, a fiskális úr el volt szontyolodva és többször e szavakat ismételgette magában:

— Ez nem helyes. Ez nagyon nem helyes!

(Végre is: az ő vérmérsékleténél ez a kitörés elég erélyes volt.)

Minekutána körülbelül százszor elmondotta volt e szavakat, Quastl úr elborult ábrázattal hívta be a gazdasszonyát.

— Lizi néni! — szólt zordonan. — Hozzon föl nekem egy kancsó karviniki sört.

A jó öreg asszony álkapcája leesett ijedtében.

— Sört? — hebegte. — Azt tetszett mondani sört?

— Igen, — felelte az ügyvéd szigoruan.

— Sört . . . sört, — dadogta még mindig Lizi néni, aztán sűrű fejcsóválások között engedelmeskedett a parancsnak.

— Vajjon mi ütnetett hozzá? — tépelődött a szegény asszony a lépcsőházban. — Életében egyszer kért csak sört, mert egy kliense bepanaszolta a korcsmárost, hogy hamisított sört árul és bizonyítékra volt szükség.

Quastl úr mohón hajtotta föl az árpalét, aztán a postája elintézéséhez látott. Mindenféle hivatalos iratok, törvényszéki értesítések feküdtek az asztalán, az egyik kék papiros mellett azonban kihívó szemtelenséggel nevetett feléje egy rózsaszínü, apró boríték.

— Hát ez mi? — dörmögte Quastl úr és feltéve pápaszemét, komolyan vágta föl a piros levelet.

Bizony ez szép meglepetés volt. A borítékból egy tűzvörös, csókolózó galambokkal ékesített lap hullott ki, amelyre kissé férfias vonásokkal ez volt írva.

„Tisztelt uram! Gyakran hallottam már, hogy ön Magyarhon legjelesebb jogásza. Égek a vágytól, hogy e jeles férfiúval, — noha szerény és tudatlan nő vagyok, — megismerkedhessem. Ma este sárga dominóban ott leszek az álarcos bálban, ismertető-jel: egy oleander virág a bal kézben. A nagy jogász ismeretlen tisztelője: Bellaria. N. B. Biztossan eljöjjön."

Quastl úr mindenekelőtt megállapította, hogy ezt a szót biztosan egy s-el irják, aztán elgondolkodott az eseten. A dolog nem volt mindennapi, ő neki legalább még ilyen kalandja nem akadt. De ha megtisztelő tény is volt, hogy ismeretlen hölgyek érdeklődnek iránta, a másik oldalról kétségbevonhatatlanul bűnös dolog álarcos-bálba menni és ott hölgyekkel csevegni. Az ilyesmit megtehetik könnyelmü ifjak, a Petők, Bulcsuk, de komoly fiskális nem bocsájtkozhatik bele ilyesmibe.

Mindez bölcsen volt mondva, ha a dolognak nem lett volna egy bibije. Ez a bibi pedig a hiúság volt, a hiúság, amely még Cicero, sőt Justinianus fejéből sem hiányzott, hogy állhatott volna tehát ellent neki Quastl úr? Ha egy hölgy azt mondta volna neki: „Adonis vagy!", sőt esetleg azt: „Meghalok érted!", a fiskális ellent tudott volna állani. De ha valaki azt mondta neki: „Te vagy a hon legnagyobb jogásza!", Quastl úr meg volt fogva, annyival inkább, mert közben a sör karviniki szelleme is föléledt benne és kidüllesztette a mellét.

— De hát miért ne beszélhetnék egy tisztelőmmel? — töprengett magában az ügyvéd. — Hátha egy nevezetes törvényszéki esetről van szó? Hátha valami zsíros pört akarnak reám bízni?

Az utolsó érv döntőleg hatott és Quastl elhatározta, hogy elmegy a rejtelmes Régi Lövöldébe az álarcos-bálba.

XX.

Egy barátságos téli estén — ahogy a régi regényírók mondanák — különös dolgokat látunk a Bauer-

Uj Idők

A HALÁL ANGYALA
KACZIÁNY ÖDÖN RAJZA

Művészet 1904.

A besztercebányai, úgynevezett „alsó kapu“ gazdagon diszített régi tornyát lebontották. Hasonló sors érte Bártfa középkori erődítményeinek egyik legjellemzőbb emlékét, a csúcsíves kapuzattal bíró óratornyot.

Ugyancsak Bártfán, a szent Egyed templomnak 1650-ik évéből származó barokkstílű főoltára elpusztult; a régi helyére új oltárt állítottak, amely a régit művészi érték tekintetében meg sem közelíti. A templom újítása alkalmával a mellékhajó falán a gethsemani kertben imádkozó Jézust ábrázoló és a bártfai születésű Emericzy János és Krause János által festett freskó, valamint a templom tornyát díszítő szent István, szent Imre, szent László és a város címerét feltüntető falfestmények barbár módon bemeszeltettek. A templom helyreállításának befejezése után pedig a művészeti emlékeknek egész sorát dobták ki. Fafaragásunk és festészetünk számos emléke, amelyekből akár egész múzeumot lehetett volna berendezni, a város egyik bástyájának lomtárába került s az a benne felhalmozott műtárgyakkal együtt a hetvenes évek elején kiütött óriási tűzvész martaléka lett. Ugyanezen templom „Fájdalmas szűz“ oltárának arany alapú középkori festményei az ötvenes években egy ahhoz nem értő festő által olajfestékkel durván bemázoltattak s így teljesen elromlottak annyira, hogy azok most már semmiféle műértékkel nem bírnak.

A szepesmegyei podolini templom mellett álló campanile XVI. századbeli magyar jellegű sgrafitto díszítményeit vastag vakolatréteg takarja s így műtörténetünkre nézve teljesen elvesztek. Ugyancsak ily barbár módon bántak el a felsőmagyarországi renaissance egyik legrégibb és legszebb emlékével, az eperjesi Rákóczi-házzal is, melynek architekturáját és sgrafittóit egészen kivetkőztették eredeti alakjukból. Jóleső érzéssel konstatáljuk azonban, hogy a mult eme hibáját helyrehozták, amennyiben az iparművészeti iskola növendékei nemrég eredeti alakjába helyezték vissza.

Az iglói templom keresztelőkápolnájának lépcsőzetes erkélye, díszes vasazatú régi ajtaja és kovácsolt vasrácsozata eltűnt, nyoma veszett; renaissance stílű szószékét és hermákkal díszített orgonakarzatát a templomból kidobták.

Ugyanez történt Körmöcbányán is, ahol a gyönyörű intarziákkal ékített renaissance stílű egyházi tanácsosi székeket, mivel azok a templom gotikus milieujéhez „nem illettek“, a templomból egyszerűen elvitték.

Ime, ennyit s ki tudja még mily számos műalkotást vesztettünk el kellő gondozás, szakismeret és kegyelethiány következtében s hogy ily viszonyok közt még többet nem vesztettünk, azt a hetvenes években alakult műemlékek országos bizottsága működésének köszönhetjük, mely a műemlékeink fentartása és megőrzése érdekében alkotott törvény értelmében fogott munkához.

Áttérek most a helytelen renoválás által eredeti jellemétől megfosztott műemlékek egynéhányának felsorolására.

Az eperjesi evangelikus kollégium épületének XVII. századbeli monumentális homlokzata díszes renaissance stílű sgrafittóival és építészeti részleteivel az eredeti stílusnak meg nem felelő újítása által emlékszerű jellege elveszett. Most rideg, kaszárnyaszerű homlokzatot kapott.

A lőcsei templomnak 1620-ból való függő orgonáját széjjelszedték s a templom más helyén állították fel. Ezt, a semmivel sem igazolt eljárással teljesen elrontott ritka becsű és faragásokkal díszített emléket még ráadásul olajfestékkel durván bemázolták, miáltal értékét teljesen elvesztette.

A bártfai templom XV. századbeli gótikus szárnyoltárának a századok folyamán nemes patinával bevont diszkrét fényű szobrászati és építészeti részleteit az új, túlságos fényes s ennek következtében háborítóan csillogó aranyozás által tönkretették.

A szepesváraljai dóm még románstílű tornyainak és homlokzatának sgrafittóval díszített, sarokköveket utánzó díszítményeit és homlokzatának faragott kövekből álló, monumentális jellegű felszínét vakolattal kenték be.

A pusztulófélben lévő, azonban stílszerű újítás által még megmenthető nemzeti műemlékeink közül is jó lesz néhányat felemlíteni.

A kassai dóm újítása alkalmával történeti adatokat tartalmazó, feliratokkal, címerpajzsokkal és monogrammokkal ellátott márványsíremlékeket kidobták a templomból. Ezek az idő romboló hatásának kitéve, csendes megadással várják végső pusztulásukat.

Számos tekintélyes bártfai patricius kiváló becsű renaissance epitáfiuma a bártfai templom egyik helyiségében, megrongált állapotban hever. Ezek annyival is inkább értékesek, mert az érdemdús patriciusok XVI XVII. századbeli magyar viseletben, zsinórozott és gombozott attilában, kucsmásan és kardosan lévén ábrázolva, nemzeti viseletünkre nézve is becses kosztümképek, kulturtörténeti adatok.

Kiváló fontosságánál fogva nem hagyhatók figyelmen kívül a pécsi ókeresztény, katakombaszerű föladalatti kubikulumnak a IV. századból való falfestményei, amelyek a föld nedvessége folytán mindinkább pusztulnak. Ugyancsak szükséges volna még a következő műalkotásokat az enyészettől megmenteni:

A szepesmegyei zsegrai, jekelfalvi, hevesmegyei debrői, liptómegyei szentkúti régi templomoknak a boltozaton keresztül szivárgó nedvességtől megrongált freskóit, a kassai szent Mihály-kápolna orgonakarzatán lévő és a négy evangelista jelvényeit ábrázoló falfestményeket, a kézsmárki campanilének (amelyet egykor aranyalapú díszítményei miatt aranytoronynak neveztek), vakolatba karcolt ornamentjeit, ugyanott a Thököly-vár bástyatornyának sgrafittóit és főkép a sárosmegyei fricsi várkastély

Kacziány Ödön: A vándorló halál.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

Mivel azonban ez az óriás felhalmozódott anyaggal megbirkózni nem tudott, az index-kérdések rendezését ismét csak a pápára bizták, mire 1564-ben IV. Pius kiadta nyomtatásban az Index tridentinust. Ebben a könyvek elbirálására vonatkozólag megalkotta a követendő szabályokat és az irodalom ellenőrzését a püspökökre és inkvizitorokra bizta. Nemcsak azokat sujtotta kiátkozással, kik e könyveket terjesztik és olvassák, hanem azokat is, kik e könyveket megsemmisítés helyett birtokukban megtartják.

Az ellen-reformáczió korában új szervezetet nyert az ellenőrzés. V. Sixtus megalakította a kongregáczió indiczist, mely egy bibornok elnöklete alatt tudós szerzetesekből és világi papokból áll. Ennek hivatása az egyház szempontjaiból gyanus könyvek vizsgálata, eltiltása, illetőleg az iróknak felszólítása arra, hogy műveiknek kifogásolt részeit kijavítsák. Mivel azonban a reformáczió ellen folytatott küzdelem nagyarányú irodalmi harczot is kivánt, hithű, bölcs és tudós emberek számára a kongregácziónak joga volt engedélyt adni az eltiltott könyvek olvasására. Működésébe egyideig még az inkviziczió is befolyt, míg a kizárólagos ellenőrzés jogát 1753-ban XIV. Benedek véglegesen rá nem ruházta.

A római kongregácziótól készített indexnek a legnagyobb hatása természtesen Olaszországban s főleg a pápai uralom alatt álló terüle-

Vas. Ujs. 1911. 499. 1.

val egyáltalán nem találkozunk a tiltott könyvek jegyzékében.

Az ismeretek haladásával néha érdekes változásokon ment át az index. Míg annak régibb kiadásaiban a föld forgásáról szóló tanaik miatt Copernicust és Galileit is megtaláljuk, hiába keressük neveiket az indexnek 1860. évi kiadásában: az egyház visszavonta a kitiltást.

SZINHÁZ.

Reprise-ek. — Az évad vége.

A Nemzeti Szinház még szorosan kapuzárás előtt két fölújítással iparkodott galvanizálni az évadot. Tisztességes exitust akart biztositani magának és ez sikerült. Mindegyik reprise jó estét szerzett a szinháznak, ámbár a darabok régiek és az idők nagyon megváltoztak. Bisson *Válás után*-ja huszonhárom évvel ezelőtt került először szinre a Nemzeti Szinházban, Szigeti József: *A vén bakancsos és a fia, a huszár*-ja ötvenhat évvel ezelőtt. A nevezetes pedig az, hogy egymáshoz ez a két darab közelebb áll, mint akár Bisson műve is hozzánk. Ez azt jelenti, hogy az a harminczhárom esztendő kevesebb, mint ez a huszonhárom, azaz e huszonhárom év alatt nagyobbat fordult a világ. Ebből a szempontból nagyon érdekes ez a két fölújítás.

Bisson drámája a franczia váló törvény megalkotása után iródott. A franczia drámairók *A vén bakancsos és fia, a* [illegible] szerű sikert ért fölelevenítése alkalmával, de nem a szinház rendes közönsége előtt; reméljük, az sem fog makacskodni. Az új generáczió különben alig ismerheti a darabot, nyolcz év óta nem adták, akkor is csak mulékony volt a megjelenése. Mi tetszett, mi tetszett a darabban? A néprajzi részletek? Alig hiszem. Ma szinesebbeket, verisztikusabbakat adnak. A mese? A jómódú korcsmáros nem akarja leányát a koldus vén bakancsos paraszt fiának nőül adni és a fiatalok szerelmén kifog; megigéri a fiúnak, hogy megkapja a leányt, de hat hó mulva, ha t. i. annyi időt szolgál a korcsmáros mula, gyáva fia helyett. Mikor a fiú négy év mulva, félkarral, visszajő és követeli a leányt, a korcsmáros nem akarja igéretét megtartani. Most ő rajta fognak ki, fölhasználván kincskereső babonáját és a szerelmesek egymáséi lesznek. De hiszen, ha a szegény ember visszautasítása valamikor új téma lett volna is, A vén bakancsos itt ugyancsak elkopott volna. A kincsásás babonája sem elszédítő motivum. A darabnak mégis finom illata van, csak az analizis nem tud ráakadni. Javára irom, hogy semmi czifraság nincsen rajta, sujtás meg efféle. Emlékeztet a jó czigány játékára, ha nem fővárosi közönségnek húzza. Az egyszerűség bája el nem vész, föltéve, hogy nem csinált egyszerűség, a mely hiszen nem is az. A darab meséje egyszerű, érzelmei is azok, nyelve azonképen. Az alakok pedig élnek. A korcsmáros *(Gál)* makacs-

[illegible] szinészetünk sokkal erősebben fejlődött, mint drámairodalmunk. Jobb szinházaink vannak, mint darabjaink. De ezek, a dráma és a szinház, nem engedik el egymást. Ha most a szinház elől van, a dráma utól fogja érni, sőt meg fogja előzni. Így tűznek ki egymásnak föladatokat, hol a szinház a drámának, hol emez annak. Az utóbbi volna az egészségesebb állapot, de sok jel arra mutat, hogy épülőfélben vagyunk.

Alexander Bernát.

A SZENT EMBER.

Elbeszélés. — Irta Szemere György.

... Megállott a küszöbön és egy igen hosszú és hangzatos felköszöntőt mondott rám, gondolom, alexandrinusokban. Nem születésem vagy nevem napjára, csak úgy: czifra jónapot kivánt.

A czikornyás beszédű atyafi jókedvre derített úgy engem, mint vendegeimet. Beljebb noszogattuk.

— Kerüljön kend a szobába s tegye be maga után az ajtót.

Megtörtént.

— Azt hivém, — mondta a furcsa termetű csopák emberke, — nem vagyok rá érdemes, hogy az urakkal egy *lebegőt* szijjak.

— A lebegőt még nem sajnáljuk kegyel-

Vas. Ujs. 1907 32. l.

Kacziány Ödön : Cyprusok alatt.

odaszólt a pinczérhez, mintegy czélzásúl a tökéletlen fiatalember kívánságaira:

— Hozzon nekem egy czápát, Károly, de egészben és rántva, öntött salátával.

Restelték Tóth Mihályék az esetet, de csak mégis megbocsátottak lelkükben Gyurinak. Hja, ilyen a világlátott ember! Valóságos nagyzási hóbort volt tőlük, hogy ilyen nagy uraknak való vendéglőbe hozták, a fogadtatás nagyobb pompája miatt s ime, a helyett, hogy el volna ragadtatva, mindent fitymál, az asztalkendőtől kezdve az utolsó mártásig, mint egy elkényeztetett spanyol grand.

A borocskától mégis átmelegedett lassankint s elmesélte utazásainak tarka-barka élményeit, egész addig, mig a gróf baja Ischlben mintegy hat héttel ezelőtt dühöngő őrültségbe csapott át, úgy hogy nekirohant Gyurinak, meg akarta fojtani, akkor aztán fölszedte sátorfáját és egyszerűen elszökött tőle, meg se állván Bécsig, a hol egy hónapig tartózkodott.

— Mit csináltál ott annyi ideig? — kérdé Adalbert.

— Egy kis dolgom akadt, — felelte rejtélyesen.

— Aha! Valami szoknya, — mosolygott Tóth Miska.

— Hé garçon, pinczér, — parancsolá Gyuri. — Nincsenek franczia boraik?

— De igen is, vannak.

— Ide egy kis rajnait, úgy-e fiúk?

— Úgy látszik, nagyon megpelyhesedtél a gróf mellett, — vélte a hadnagy.

— Hagyjatok békét, — vigyorgott Velkovics, az asztalra csapva a tenyerével, — Bécsben már a gyűrűmet adtam el, hogy a hajóköltséget fizethessem.

— Ez már nagy hiba! — szólt a hadnagy elszontyolodva. — Mit fogsz hát csinálni? Mi a szándékod?

Gyuri közömbösen vont vállat.

Miska védelmébe vet

— Igazságtalan vagy rontotta ugyan a köm utazgatás, de majd me talál a régi jó lelkére, a bolondtól.

— Hiszen ha megsz nagyobb bolondra talál

A hadnagy kimaradt ezután néhány napig, dott a Miska erszénye. Gyuri a Maecenását, h utánra szabadságot a g igénybe venni az idejét mondja meg, mire.

Miska ebben se szeg jött a Liczíniushoz, a hogy egész délutánja s

— Nagyon helyes,

132. Kacziány Ödön. vizió nagypéntek hajnalán.

KM Tan. 1898. dar. kiáll.

Kacziány Ödön

K.

125. Knopf Imre. A kewlari búcsú.

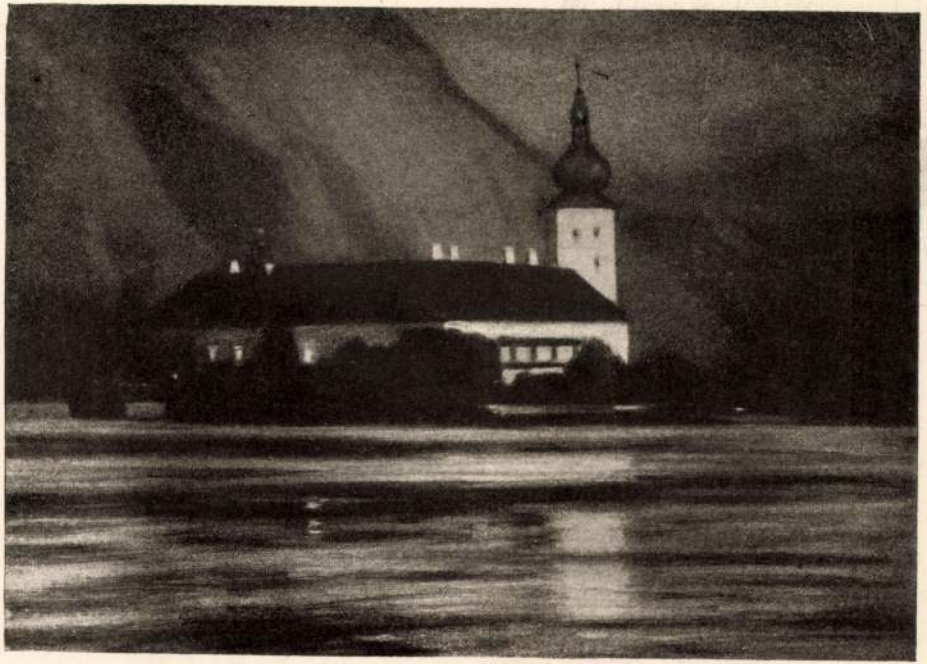

KACZIÁNY ÖDÖN ORTH-KASTÉLY HOLDNÁL

Mindszet 1916-77/-

Kacziány Ödön

4.

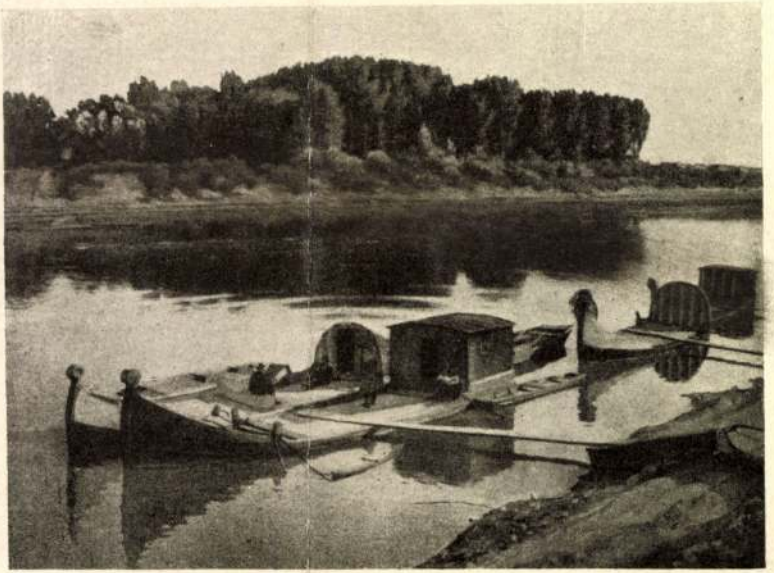

VIDOVSZKY BÉLA

HALÁSZBÁRKÁK A TISZÁN

tartalomnak is kell lennie, mert *előbb van meg a tartalom s csak **ez** hozza létre a formát.* Minden művészetben találunk *oly alkotásokat*, melyekben a tartalom nincs arányban az alakkal s ezekről önkénytelenül is azt mondjuk: »*szép, kellemes, de üres*«. Ilyen pl. a divatos táncczene, némely olasz operaária stb. Ebben az ítéletben a laikus is elismeri, *hogy van forma, meg tartalom* s hogy az éppen említett műveknek *szép a formájuk, de kevés a tartalmuk.* És az a körülmény, hogy a zene tartalmát vagy *egyáltalán nem lehet, vagy csak nehezen lehet megállapítani*, még nem elég ok arra, hogy ezt attól elvitassuk. Ám tanulmányozzuk, keressük tartalmát! Hauptmann Móricz, a híres zenetudós igen találóan azt mondja, hogy a zenének a többi művészetekhez való viszonya olyan, mint az *algebráé az aritmetikához.* Az *aritmetika csak konkrét eseteket* tárgyal, *az algebrának* ellenben *törvényei* vannak, melyekbe a konkrét eseteket beleilleszthetjük. Ha az *aritmetikában azt mondom: 5 + 4 = 9, akkor* ez az állitás csakis erre az esetre vonatkozik, de ha azt mondom az *algebrában: a + b = c*, ezzel oly törvényt mondtam ki, melybe tetszésem szerint bármilyen számokat beleilleszthetek. *Kevesebb-e ezért az algebra az aritmetikánál?* Ugyanezt mondhatjuk a zenéről: ha nem tudnám véletlenül, hogy az *V. Simfónia első* tételének tartalmát e mondattal szokták kifejezni: *So pocht das Schicksal an die Pforte*«, azért itt nem volna tartalom?

Az újabbkori zene-esztétikusok közül különösen *Hanslick*, a nagyhírű bécsi kritikus az, ki a zenei tartalom létezését, lehetőségét tagadja, ő a zenei tartalmat csak bizonyos *csengő formának* mondja, a zenét magát *arabeszkhez* hasonlítja, melynek szép formája tetszik, de a melyben tartalom nincs. *Vischer*, a jeles esztétikus, azonban kimutatja magának Hanslicknak irataiban is az ellenmondást, a mikor azt állítja, »*hogy gondolatok és érzelmek, az emberi szellem eme legbecsesebb nyilvánulásai adják meg a zenének belértékét*«. *Brendel*, szintén jónevű esztétikus, igen találóan azt mondja: »A zeneművészet tartalmát képezik a lélek hangulatai, ezek szolgáltatják minden zeneszerzőnek művei anyagát. Szellem és tartalom a hangokhoz hozzátartoznak s a *hangsorok közvetetlen kifejezői a hangulatoknak*, nem pedig csupán azoknak külső formái. A zeneművészet lélektani, szilárd alapon nyugszik s nem csupán hangok kombinációjában nyilvánul. Hivatkozhatnám még igen sok kapaczitásra, de legyen elég.

Azt mondjuk, hogy több hang akkor képez egymással **harmóniát**, ha kéjt nyújtanak (németül Lustertrag). A *harmónia tartalma* pedig az előbbinél még *fokozottabb mozgás és harmónia.*

4. A hangok egymásután sorakoznak, úgy, hogy ritmus stb. segélyével *melódiát* képeznek s az egyes hangoknak alés felhangjai, egymással viszonyba lépve, a melódiát alulról-

A tavaszi képkiállításból: *Kacziány Ödön.* **Az üres üveg**

ha pedig más melódiákat kelt, akkor *dallamos* tartalma van.

A zenei gondolat legértékesebb, legbecsesebb, ha tartalma mind *harmónikus, mind dallamos.*

A *harmónia* szépségeivel és törvényeivel az *összhangtan* foglalkozik, a *dallaméival* pedig az *ellenpontozattan.*

A zenei gondolatok tartalmát képezik továbbá azon hangulatok vagy érzelmek sorozata, melyeket az bennünk kelt. Már *egy hang* is képes lelkünket közönyéből felrázni és lelki állapotunkat megváltoztatni, vagyis *hangulatot kelteni.* Mennyivel inkább képes erre a téma! Ez lelkünk meglévő hangulatát alaposan megváltoztatja. A zeneszerző egy-egy művében a témákat feldolgozza, azaz egymással viszonyba helyezi; kiragadja egyes alkatrészeiket, azokat sokszorosítja, egymás fölé vagy alá helyezi, továbbá motivumokat nagyobbít, kisebbít stb. Mindezen változtatások, átalakulások más-más hangulatot keltenek s a hangulatok változását *öntudatosan vagy öntudatlanul érezzük. E hangulatok végtelen sokasága*, sokfélesége adja végeredményében *érzelmünk fokát, erejét és minőségét*, ezek pedig együttvéve adják a *mű lelki tartalmát.* A lelki tartalom függ: 1. attól, hogy a hangulatok sokasága arányban áll-e a mű időtartamával, 2. attól, hogy a hangulatok logikai rendben követik-e egymást. Legfőkép pedig az adja meg a lelki tartalom értékét, hogy a hangulatok egyesülve, egy nagy érzelemmé alakulnak-e. Ez érzelem alacsony vagy magas foka szerint mondjuk, hogy valamely mű sekély vagy mély tartalmú, csekély vagy nagy értékű stb.

Ezekben röviden ismertettem a zenei tartalmat s most a simfóniának Beethoven *után* következő művelőiről akarok még beszélni.

A zenetörténész, a midőn a simfónia fejlődését tárgyalja, rendszerint Beethovenről mindjárt Schubertre s azután Mendelssohnra megy át, holott e nagyok közt volt a simfóniának sok kisebb művelője is, a kik, ha nem is alkottak oly nagyszerűt, mint példányképük vagy mint az utánok következők, mégis megérdemlik, hogy az utókor róluk, mint *epigonokról*, megemlékezzék. Nagy szolgálatot tettek a klasszikusoknak az által, hogy az ő — mondhatnám — hitvallásukat terjesztették, eszméik apostolaivá lettek s abban az időben, a mikor Beethoven nagysága igen sok tehetséget szinte visszariasztott a simfónia-irástól, ők voltak azok, a kik a művészet fejlődésének folytonosságát fentartották. A

lyet lesz szerencsém a zongorán bemutatni, az Andante-ja és Finale-ja magyaros jellegűek. Beethoven óta ily nagyszabású és zseniális mű nem látott napvilágot. Óriási arányokat alkalmazott benne s Schumann karakterisztikusan »mennyei hosszú«-nak mondja ezt a majdnem monstruózus szerkezetű művet. A simfónia bevezetésében a kürtök játszszák a dallamot, melyet aztán a fafúvók, majd a cellók vesznek át. A »Durchführung« mintegy párbeszédet képez a fafúvók és a zenekar zöme közt, a mely végeredményében hatalmassá teszi az első tételt. (Zongorán: A C-dur-simfonia első tétele.)

Az *Andantenak* két nagy csoportja van: az első genialisan összeállított rögtönzések bélyegét viseli magán, a második csendes, áhítatos jellegű. Fenséges ünnepélyesség és szomorú megadás kifejezése váltakoznak benne.

Ennek a második résznek egyik jellemző sajátsága, hogy Schubert többször az alaphangnemből, *a*-mollból minden átmenet nélkül *A*-durba csap át. Ez olyan *refrain*-szerű jelleget ad, a minővel népdalokban, különösen az olaszokban, gyakran találkozunk.

Scherzoja komplikált szerkezet tekintetében még Beethoven Scherzoit is felülmúlja: pajzán, játszi elemek váltakoznak benne, érzelmes motivumokkal, tánczdallammal.

A *Finale* humorisztikus fordulatokban és kedélyes jólérzés kifejezéseiben gazdag. E műnek becsét még emeli az a körülmény, hogy az ifjan elhunyt Schubert csak néhány hónappal halála előtt írta. Bámulatos, hogy az alig harmincz tavaszt élt művész mily rendkivül termékeny volt. Ő maga nem gyönyörködhetett sem a *C*-dur simfónia, sem a többiek előadásában, melyek mind csak évekkel halála után kerültek előadásra. Schumanné az érdem, hogy azokat a feledés homályából kiragadta. Igy a töredékben maradt *H*-moll simfónia két tétele csak 1865-ben adatott elő első izben. Noha ezt az ú. n. Fragmentet 6 évvel korábban írta Schubert, művészi befejezettség tekintetében mégis felülmúlja a C-dur simfóniát: előadásában tömöttebb és ment emennek formai hiányaitól. A borongós kedélyű Schubert itt lelke minden fájdalmát, szenvedését meghatóan tárja elénk. Az első tétel egyes részei *Gretchen am Spinnrad* megrendítő motivumaival rokonságban állanak, a melyeknek fájdalmára viszont az Andanténak áhítatos gyermek imára emlékeztető témái mennyei balzsamot hintenek.

A romantikusok szentimentális irányának Schubert után következő legjelentékenyebb képviselői *Spohr* és *Mendelssohn*.

Spohr (1784—1859) kilencz simfóniát irt, melyek azonban a mai közönség előtt jóformán ismeretlenek. Pedig ez a fáradhatatlan művész csaknem két emberöltőn át tevékeny részt rozott alakot ölt. Művészi egyénisége többoldalú, mozgékonyabb, gazdagabb, neki a romanticzizmus nem békó, mint ez sokszor Spohrnál mutatkozik, neki természetében fekszik. Műformáinak tökéletessége és különösen naiv zenei kifejezései miatt az *újabbkor Mozart*jának szokták nevezni.

Simfóniai főműve az *A-moll simfónia. Skót simfónia*nak szokták nevezni, mert Scherzojának témája állitólag Skóczia gazdag népdalforrásaiból van merítve. Pedig ez elnevezés mélyebb oka abban rejlik, hogy a mű első témái Stuart Mária szenvedéseinek helyein fogamzottak meg benne.

Férfikora legszebb éveiben írta e művet Mendelssohn, a mikor az ifjúság gazdag fantáziájának is teljes birtokában volt még, azokban az években, a mikor a Szentiványéji álommal is megajándékozta a világot. Ez a simfónia a mellett, hogy új, melódikus gondolatokban feltünően gazdag, mégis előadásában igen könnyen érthető és megközelíthető, mint Mendelssohnnak valamennyi műve.

Első előadása alkalmával (1842-ben) mégis hideg fogadtatásra talált, a mi annak tulajdonítható, hogy a négy tétel attacca, azaz megszakítás nélkül következik egymás után. (Ezt különben már Bach Ph. E. is megkisérlette, később csak Schumann írta igy D-moll simfóniáját.)

Az *A-moll* simfóniához művészi érték és népszerűség tekintetében legközelebb áll az *A-dur. Olasz simfónia*nak nevezik, mert Mendelssohn olaszországi utazásainak terméke. Leginkább utolsó *Sallarello* czimű tétele viseli magán az olasz zene tüzes jellegét, mely egy bacchanalia vidámságával hat. Az első tétel az ifjú szerencsés fantáziáját tárja elénk, a második tétel mélabús ballada, a harmadik az igaz német zene példaképe. (Zongorán a Saltarello előadása.)

Áttérek Mendelssohn után röviden *Schumann*ra is (1810—1856), a kinek nevét a *B-dur simfónia* egyszerre híressé tette. Nem adott ebben újat sem forma, sem tartalom tekintetében, de szokatlanúl szabadon és merészen kezeli mind a formát, mind a tartalmat és ebben a szabadságban bámulatos eredetiség rejlik. Schumann maga azt írta e simfóniáról, hogy az tüzes órában született. Mindvégig magán hordozza egy boldog ifjúkor bélyegét: szomorú gondolatoknak csak annyiban ad helyet a szerző, a mennyiben azt az ellentét törvénye megkívánja. *Igy a bevezetés* ünnepélyes, szinte fenyegető harmóniákkal kezdődik, de ezeket csakhamar fuvolák lágy hangja váltja fel, majd életvidor allegroba fognak a hegedűk. (Zongorán az első tétel előadása.) Ennek az allegronak a codája előkészíti a második tételt, a *Larghetto*t, a mely vallásos jellegű és sokban emlékeztet Beethovenre. Mintegy néma kérdésben végmeg s bizonyos izgatottságban nyilatkozik, mely a tétel befejezésében uralkodik.

A *III. tétel* (Allegro) bájosan egyszerű melódiái szintoly egyszerűen vannak hangszerelve. Melléktémája és triója telve van humorral, mely magyar motivumokban lép fel. (Zongorán a III. tétel előadása.)

A *Finale* főtémája fantasztikusan élénk, a melléktémák csendesebbek, nyugodtabbak, a befejezésben szívhez szóló rajongás hangjai csendülnek meg.

Volkmann Róbert (1815—1883) hosszú és áldásos működésének nagy részét hazánknak szentelte; noha német születésű, büszkén vallhatjuk őt a mienknek, még szülőhazája sem vitatja el tőlünk. Hisz 40 évet töltött hazánkban, fővárosunkban, fáradhatatlanúl dolgozván a művészi ideálnak szolgálatában s erre tanította a fiatal zeneszerzői gárdát, mely benne mesterét tisztelte. Az ő iskolájából kerültek ki többek közt Szabados Károly, Aggházy, a Berlinben élő Weisz József, magam is és még sok más, kik mindannyian büszkén valljuk magunkat Volkmann tanítványainak. Nemcsak művészi nagysága, de a személyes kegyelet, hála és szeretet is arra akarnának indítani, hogy sokat mondjak felőle, hisz volt alkalmam a vele mindhalálig való, benső, meghitt érintkezésben nemcsak a művészi, hanem emberi kiváló sajátságaival is megismerkedni, de ily tágkörű előadás keretében az lehetetlen. Talán lesz alkalmam róla egyszer külön szólani. Itt csupán *D-moll simfónia*ját akarom ismertetni, mely megjelenése alkalmával nagy feltünést keltett s melyet szivesen neveztek el Beethoven 10. Simfóniájának, oly hatalmas művészi erő nyilvánúl benne.

A kinek volt alkalma Volkmannak csendes, nyugodt természetét közelebbről ismerni, szinte elcsodálkozik a szenvedélynek ama hatalmas erején, mely ebben a Simfóniában, különösen pedig első tételében, nyilvánúl. A legújabb idők Brahms-kultusza háttérbe szorította némileg Volkmannt, kevésbé ismerik, játszszák műveit, mint amazéit. Jogosulatlan ez a mellőzés: Volkmann *legalább* is *egyenrangú* társa (nem mondhatom, hogy *versenytársa*, mert az ő jó lelke a versengést, rivalitást sem ismerte) Brahmsnak. Kevésbé kedvező viszonyok közt élt és szerénysége sem engedte meg, hogy művei terjesztése érdekében csak egy lépést is tegyen.

Különösen *első tétele* közel áll a *IX. Simfónia*hoz, de mindazonáltal teljesen önálló mű szellemi és technikai tekintetben. Mindenütt eltalálja a kellő hangot, előadása mindig jellemző, a mellett egyszerű, mesterkéletlen és nemes. A tétel bevezetése erélyes, komor motivumot tartalmaz, melyre azonban a

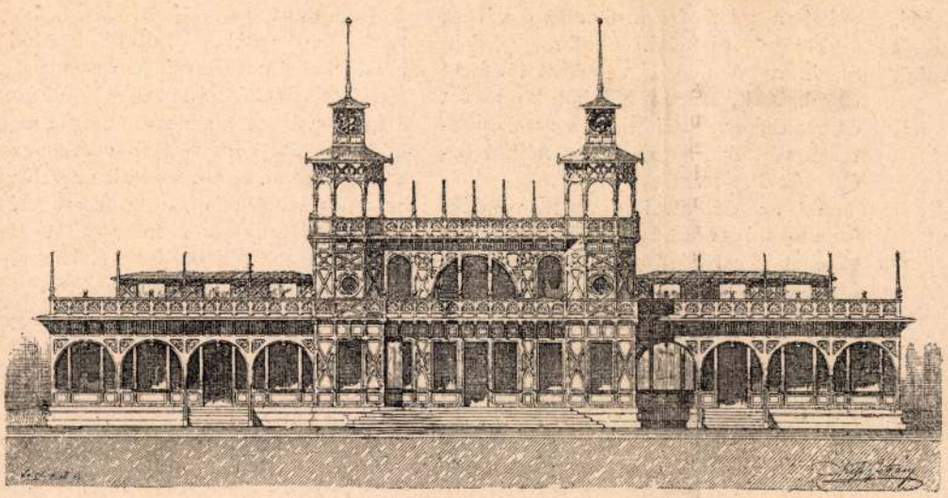

A „Hunnia“ klubháza.

a repülő labdát, a farsangi évadtáncoló championjai, a kik — mint a *Hunnia* szívesen látott vendégei — most valóságos tennis-bajnokokká képzik ki magukat; ezalatt az uszó csónakháztól egymásután sietnek el a piros-kék dresszes legénységgel megrakott csónakok, ki a szabad Dunára, a Margit-sziget, Szent-Endre vagy a horányi csárda felé; mások megint a jövő közlekedési eszköze, az immár rehabilitált kerékpár megülésében gyakorolják magukat. A ház környéke csak alkonyat után, kilenc óra felé némúl el, mikor a *Hunnia* főkonyhamestere, *Halászy* Jenő igazgató, az ebédlőben föltálaltatja a társas vacsorát.

Az új helyiségében megifjodott *Hunnia* hivatalos fölavatását junius 15-ikén tartották meg, a főváros művelt és előkelő köreiből toborzott nagy *hun-rokonság és komaság* élénk részvéte mellett. A nevezetes napot érdekes csónak- és tennis-versenynyel, majd hajnalig tartott táncvigalommal ülték meg. A mi a *Hunnia* légkörét különösen a vendégek szeméhen ezúttal is kellemessé és vonzóvá tette, az az intimus, családias hang, az összetartozás erős érzete, mely e klubban a legnagyobb társadalmi állásu tagot is egyenlővé teszi a legifjabb taggal s mely szellemnek tapintatos ápolója mindenekelőtt az egyesület elnöke, Teleki Géza gróf, rajta kívül a három igazgató: Nyeviczkey Antal, Halászy Jenő és Lisznyai Tihamér.

Az 1848—49-iki Szabadságharc Története, írta Gracza György. E nagyszabásu munkából megjelent a második kötet, melyben a szerző az első népképviseleti országgyűlés megnyitásától egészen az agyagfalvi székely nemzeti gyűlésig írja le ama érdekes korszak eseményeit. Nagy érdeme, hogy szerzője a száraz pragmatikus adatfelsorolás helyett az angol történeti írók példájára a könnyed szemléltető modort használja, mi által a mű mindvégig olyan, mint egy érdekfeszítő történeti regény. A kötetet számos illusztráció diszíti. Megjelent Wodianer F. és fiai kiadásában és ára díszes kötésben 7 frt.

A kis regényhősnő, elbeszélés, írta Békefi Antal. A kis Rigóczy Betti szomoru története, a ki halálosan belészeret nénje vőlegényébe és belehal a nagy szerelembe, mélyen meg fogja hatni a serdülő olvasóközönséget. Lesznek idősebbek is és valamivel keményebb szívüek, a kiknek meg fog tetszeni ez az érzelmes, romantikus színezetü történet, de ezek kétségkívül csodálkozva kérdezik majd: Ugyan kérem, mi ütött a nagyon is realis alapon álló Békefihez, hogy egyszerre csak ilyen regényes históriát komponált? Plane még levélformában! Ezeknek megsúghatjuk, hogy Békefi Antal apa is, nemcsak modern író és valószínü, hogy a meleg érzéssel teljes teli apai szívből fakadt ez a bájos, kedves és érzelmes elbeszélés. Melegen ajánlhatjuk a fiatal lányok figyelmébe. Szép képeket rajzolt hozzá Pataky László. Megjelent Singer és Wolfnernél. *T.*

Káprázatok. Verskötetet írt ezen a címen egy fiatal, talentumos poéta: Telekes Béla. Mondjuk ki mindjárt egyenesen, hogy szép verseket írt. Nincsenek meg azok a könnyü formái, csengő rímei, szép beszédmódja, mint most divatos nehány poétánknak, az ő hajója nem olyan karcsu, fürge, szinte repülő, mint a Dunán szaladgáló *Fecske* vagy a *Sólyom*. Nehezebb, nehézkesebb, lassúbb, de aztán mélyebb járásu. Ha versenyre indulna velök, nem jönne be

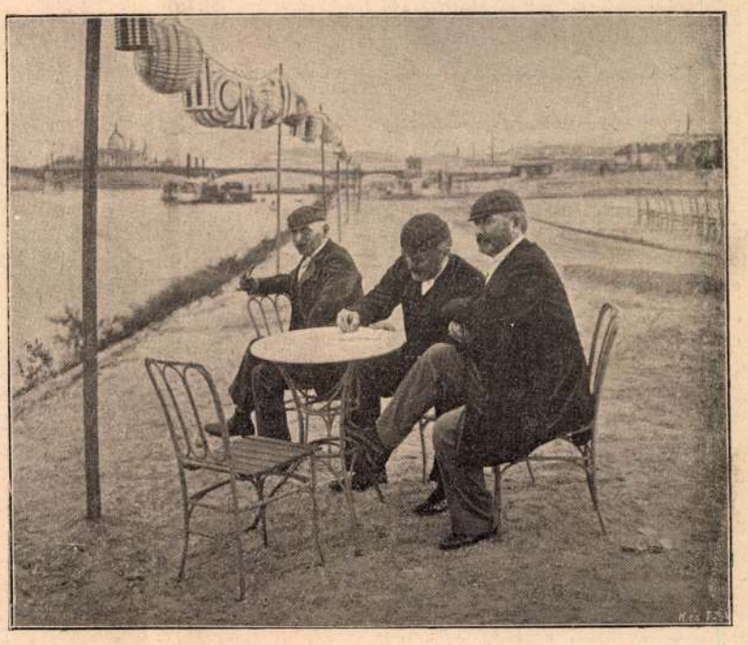

Teleki Géza gróf elnök.

Uj Idők 1895. I. 27 72.

elsőnek, de a víz tovább megérezné, hogy ő járt rajta. Mutatóba közlünk itt egy verset a kötetből, a javából valót:

FEKETE GÁLYA.

Egy baljós, komor álom
Mind-többször rám borúl:
Zord szirtfokon kell állnom
Lebüvölten, rabúl.

Előttem puszta tenger,
Mögöttem sivatag,
Fönn viharemlékekkel
Vert felhők inganak.

Bosszút liheg köröttem
A föld, a víz, a lég;
Mert titkaikra törtem,
Én törpe nyomorék!

S kiknek szívébe láttam,
Gyülölve hagytak el.
Hol élet volt, halál van.
Zaj helyett csönd felel.

Úgy kell valamit várnom
S valami súgja: félj!
A ködös szemhatáron
Éjszín vitoria kél.

Gyászos fekete gálya.
Rajt' száz bús utas áll.
Átkot szór három lányra
Egy dúlt arcú király.

Virágot tép dalolva
Egy hölgy s a mélybe néz.
Egy másik azt susogja:
»Csak néhány nyíllövés.«

Zilált fürtű izgága
Az utas mindahány...
És már kiköt a gálya,
Szólít a kapitány.

S az árny, a vézna, sápadt
Mind karját tárja ki
És vad hahota támad:
— Tessék beszállani!

MINDENFÉLE

Halpaprikás. És nem *halászlé*, ahogy korcsmai műnyelven törvény ellenére elkeresztelték. A *halpaprikás* szónak is jó, eledelnek is s ehhez a közleményhez címnek is, noha ezúttal nem a főzésének és megevésének módját mondjuk el (majd annak is sorát ejtjük alkalomadtán), hanem csak rövid történetét és lefolyását egy halpaprikás-szoarénak, a mely író- és művészkörökben az elmult hét egyik eseménye volt s a melyet képes ábrázolatban is bemutatunk ez alkalommal. Magáról az estéről pedig beszéltetjük a régi krónikást, a ki így mondja el a történetét:

Történt pedig az Úrnak 95-ik esztendejében, ezer és nyolcszáznak utána, hogy feljöve Budapestre tekéntetes Lázár György uram, Szöged királyi város polgármestere, a Dugonics irodalmi társaság elnöke, hogy megvendégelné a pesti író urakat az ő városa legkülömb főztével. Felüle a gőzfejü masinára ő maga, valamint föltétete egy halászt, számos halakat, bográcsot és azonképen igazi Tisza vizét és pontosan pénteki napra, hiba nélkül beérkezék Pestre.

És az Orientről nevezett vendégfogadó udvarán úgy alkonyattájban tüzeket gyujtván, bográcsokat föléjük függeszte Török Sándor uram, szögedi halászmester, nagy értelemmel s bőséges tudással elkezdé főzni a halpaprikást. Melynek illata eláradván az egész házban, a fogadó lakói, ablakaikon kinézvén, kérdezék, mi légyen ez. A szolgáló legények és leányok pedig felelének: ez volna a *Pósa* Lajos asztaltársaság halpaprikás ünnepe, a melyen feles számmal írók, művészek s más jóravaló férfiak részesek lesznek.

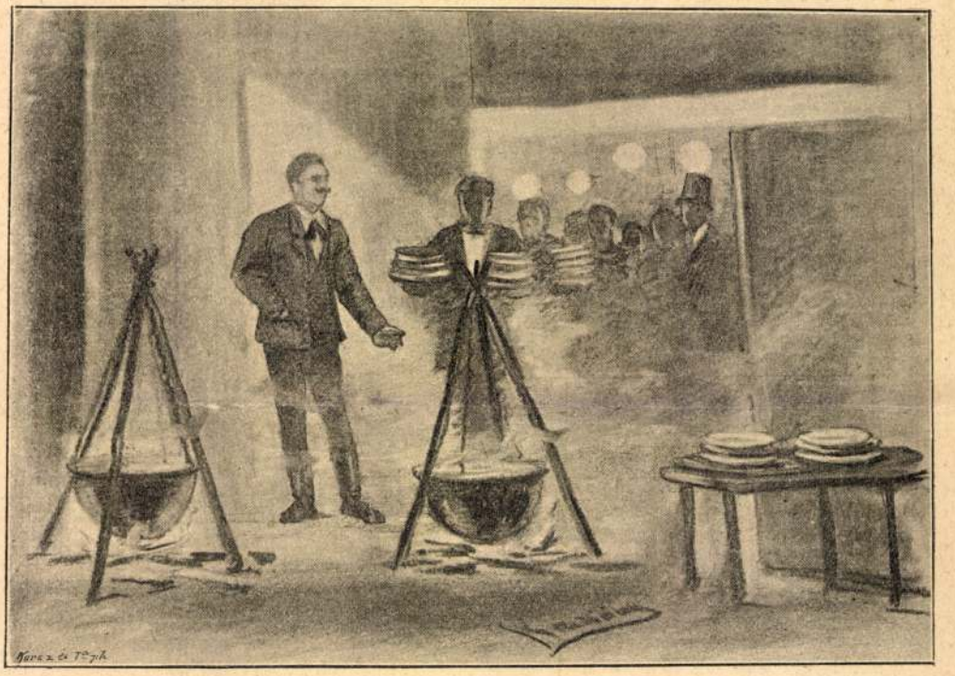

HALPAPRIKÁS.
Az *Uj Idők* számára rajzolta KACZIÁNY ÖDÖN.

A mint pedig sötétedék s a póznás levegő-lámpásokat meggyujták, az udvarban zajongó társaság gyülekezett a hosszú asztalok körül s letelepedvén, Szöged város polgármestere házigazdaképen nagy figyelmetességgel intézé a tálaltatást és evőszerszámok sietős csörömpölése mellett oktatá a tudatlanabb vendéget, hogy miként kellessék enni e kitünő főzetet. És nem nyugoda mindaddig, míg az utolsó tányér halpaprikást is el nem fogyaszták; megduplázván is ezt számosan, a mint illik örömére a házigazdának. Egyet kérvén mindezekért gráciául magának s ez az vala, hogy mindennemü felköszöntő mellőztessék, e nélkül vigadván. És vigadának e nélkül késő éjfélen is túl. Adja isten egészségükre és testük épségére az igazi magyarfajta eledelt!

Cserkesz lányokról. Most, hogy ZICHY Jenő gróf, az ő kutató expedíciójával Ázsiában keresi az ősmagyarok hazáját, ismét aktuális lesz a Kaukázus, a melyet átkutat, s a mely Samyl meghódolása óta nem volt épen állandóan a napirenden. A nemes gróf ottjártával azonban nemcsak a magyarok eredetére vonatkozó (alighanem fölkutathatatlan) adatok lesznek aktuálisokká, hanem a csodaszép (alighanem fölkutatható) cserkesz és georgiai leányok is. Ez az aktualitás vesz rá bennünket, hogy elmondjunk egy igazán szép kaukázusi népmondát, a mely egyúttal nagyon jó téma fiatal poetáink számára:

Minden betegségnek, — így tartja a kaukázusi néphit, — külön démonja van. De ez a démon nem ráncos képü, kecskelábu, undok szörnyeteg, hanem egy mesésen szép leányzó. A hol az utak kereszteződnek, ott áll egy-egy ilyen démon. Fehéren, mint a hó, mert vér nem foly az ő ereikben. Három zászló van a kezökben, egy fekete, egy piros és egy fehér. A szép leány, a mikor valaki közeledik feléje, megszólítja a vándort, s ha ez szóba áll vele, megérinti az egyik zászlajával. A melyik zászlóval érinti, az dönti el a sorsát. A fekete halált jelent; gyors és borzalmas halált. A vörös betegséget; hosszú, kínos, sorvasztó betegséget. A fehér gyors gyógyulást minden bajból, tartós egészséget, erőt, épséget. A ki némán elmegy a démon előtt, rá se néz és nem felel a szavára, a fölött nincsen semmi hatalma. De nehéz ám — így tartja a néphit, s vele mi is, — elmenni egy ragyogó, ifju leány előtt, s elfordulni tőle, nem hallgatni a szavára. A betegek a fehér zászlót remélik, tőle várnak gyógyulást, s az egészségesek — szintén.

Majd Zichy Jenő gróftól, ha hazajön, megtudjuk, vajjon csakugyan olyan nehéz-e elmenni egy ragyogóan szép leány előtt, némán elfordulni tőle, nem hallgatni a szavára.

Budapesti lovas egyesület. A lovagló sport nálunk újabb időben mindinkább hódít. Tán azért, mert egészen közel már az ezredik esztendő, mikor őseink lóháton tették meg azt a nagy átat, melyet Zichy Jenő gróf most vasúton és gőzösön jár be. Tény azonban, hogy a budapestiek keveselték azt az egy nemzeti lovardát, a melynek különben is a polgáritól elütő arisztokrata jellege van. Megcsinálták tehát a polgári lovardát, melynek hivatalos címe: *Budapesti lovas egylet.*

Indulás előtt.

Künn a Bulyovszky-utca végén, a hova már behallatszik a városligeti madarak dalolása, áll a modern kényelmes hajlék, a hova a lovagló sport dilettánsai eljárnak, hogy elsajátítsák a lovaglás előkelő művészetét. Ennek titkaiba Fischer Gyula főhadnagy és pályafőnök felügyelete mellett Klimscha György főhadnagy, lovaglómester és Molnár József istállómester avatják őket be, 12 lovász segédletével. A lovagló egyesületnek van 20 darab saját, szebbnél-szebb lova és azonfelül 32 idegen ló van már a pompásan berendezett istállókban elhelyezve.

Asszony-lovas.

A lovas egyesületnek már ez idő szerint is annyi a látogató tagja, hogy a nagy körönd egész napon át egyetlen pillanatig sem áll üresen. Újabb vonzóereje lesz majd a minden tekintetben kitünően berendezett vívóterem, melyben a nyár folyamán kezdődnek a rendes vívógyakorlatok.

A dalos szunyog.

Megöltem egy szunyogot,
Nagyobb volt egy lónál.
Kisütöttem a zsirját,
Több volt száz akónál.

Hova lennénk, ha a szunyogok igazán oly nagyok volnának, mint a gyermekversike mondja? Így is milyen csapás. Sokszor megkeserítették esti sétáimat a Balaton partján. Azok a zenélő felhők, melyek egyideig mozdulatlanul lebegnek a fejünk fölött, azután utánunk erednek. Hiába sietünk, hiába szaladunk, hiába kergetjük. Csak egy menekvés van. Füstölni.

És milyen szapora! 250–350 tojást rak a vízbe ez a csepp jószág. Csakhamar kibujnak a parányi hernyóforma álcák és fürgén evickélnek. Milliószámra láthatjuk őket a tavakban és pocsolyákban. Tömegesen élnek azokban a hordókban is, melyekben a kisvárosi gazdaasszonyok a háztetőről lecsurgó becses esővizet fölfogják.

Ott libegnek a vízszínen. Nagy fejüket lefelé görbítik. Két állkapcsukat folyton mozgatják, hogy a szájukba örvénylő vízből valami táplálékot szedjenek átlátszó testecskéjükbe. Néha kiegyenesednek és a bajuszkájukkal tapogatódznak. Néha hajba kapnak egymással, de hamar vége szakad ártatlan verekedésüknek. Ha legkevésbbé is megrezzentjük a víz színét, mint egy varázsütésre valamennyi a hordó fenekére menekül. De nem maradnak sokáig ott, hanem egymás után fölszállnak ujra és a farkukon levő kis légzőcsővel függnek a vízszínen. Ha nem ijesztjük őket, akkor csak egyenként ereszkednek le a hordó fenekére, ott fészkelődnek, hanyat fekszenek és befejezik az emésztést. A ki fürge játékukat jól meg akarja figyelni, az merítse őket pohárba.

Mikor már itt az ideje, hogy nőjenek, kérdőjel formán meggörbülnek. A nyakukon hosszában hasad a bőrük és a megnőtt szunyogálca kibujik a szűkké vált bőréből. Megvedlett. A levetett bőrruhácska a vízen libeg, az ujjászületett álca pedig tovább mulat, növekszik, míg végre a harmadik vedlés után majd egy centiméternyi lesz. Mikor negyedszer vedlik, elveszti karcsuságát és a lehámló bőrből a nagyfejü báb bujik ki. Ez a nyakán levő két légzőcsővel függ a víz szinén és éppen oly élénken fickándozik, mint álcakorában.

Kis aquariumpoharunkban vegyest uszkálnak a bábok és álcák. De ez utóbbiak száma mindinkább fogy, amazoké pedig szaporodik. 8 nap alatt valamennyinek az átalakulása bevégződik. De csakhamar elérkezik a báboknak utolsó órája is. Bőrük meghasad és álruhájából kibujik a reményteljes fiatal szunyog. Először a hat hosszu lábát dugja ki, azután kihúzza gyönyörü, kétszárnyu testét.

Mikor kiszabadul, a nagy erőlködéstől kifáradva pihen levetett leplén, ezen a könnyű kis csónakon. Néha egy váratlan szélroham felborítja a parányi csónakot és a szunyog, mielőtt csak egy dalt is elzenghetett volna, hajótörést szenved — a vízbe fullad. Mert az ő eleme nem a víz, hanem a levegő. A míg a csónakocskán pihen, szárnyai megszáradnak, kibontakoznak. Azután szárnyra kel és elszáll, vérszopó pályáját megkezdi. Vissza sem tér többé a vízhez, csak a fehérnépség, a gyen-

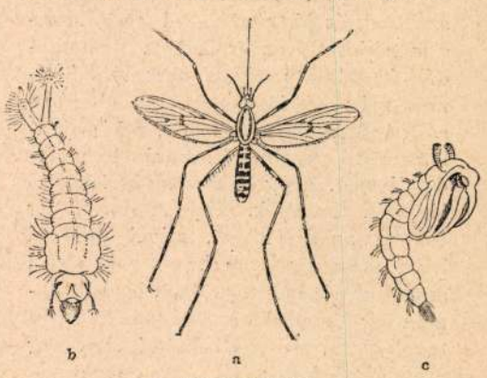

b *a* *c*

A SZUNYOG

a nősténye, *b* álcája, *c* bábja, mindhárom nagyitva.

gédebb nem. Az is csak akkor, ha már kimulatta magát a légi zeneestélyeken, ha a bálokon sikerült férjet szereznie, ha betölti hivatását és üt az órácskája, melyben tojását kell leraknia. Leszáll valamely vízen lebegő tárgyra, vízbe lógó fűszálra, két hátsó lábát X formán keresztbe teszi, teste végét a vízbe ereszti és lerakja tojását. Az összetapadt tojásokat a jó isten gondviselésére bízza és ezzel befejezte pályafutását a dalos szunyog — Culex pipiens — a hogy a természetrajz nevezi.

Minthogy egy szunyog átlag 300 tojást rak és 4—5 hét alatt teljesen kifejlődik, könnyű megérteni, hogy miért szaporodnak el annyira nedves években, mikor oly sok pocsolya van mindenfelé.

Dr. Prém Jenő.

Bolondabbak vagyunk-e, mint őseink voltak? Ezt a kérdést tárgyalja egy francia folyóiratban Lombroso Caesar, a nagynevü olasz tudós. S arra a megnyugtató eredményre jut, hogy aránylag nemcsak kevesebb most az őrült, mint hajdan volt, de az elmebetegség jóformán egészen el is vesztette azt a járványos jelleget, mely különösen a középkorban veszedelmessé tette. Hiába nevezzük idegesnek ezt a századot, nem mérkőzhetik idegesség dolgában a tizennegyedik századdal, mikor a flagellánsok őrjöngtek és egész tartományok lakossága, kor- és nemkülömbség nélkül, vitustáncra kerekedett. Az úgynevezett *szent őrjöngés* is, mely különösen a tíz éven alóli gyermekeket fogta el úgy, hogy erővel ott hagyták a szülői házat és ismeretlen cél felé indultak, abban a korban

élte virágát. Az ujabb korban van ugyan példa arra, hogy *politikai őrjöngők* magukkal ragadnak sok embert a civilizáció haladásának nagy hátrányára (Lombroso itt a Commune-re és az anarkistákra céloz), de általában véve mégis csekélyebb kárt okoznak, mivelhogy kevesebb az emberekben a hajlam a megbolondulásra. A nagynevü olasz tudós abban is látja a javulásnak egyik nevezetes tünetét, hogy az őrültek *társadalmi állása* egészen más, mint régente volt. Valamennyi ókori nép szentnek és jóstehetséggel megáldottnak tekintette az őrültet (a mohamedán és a hindu népek most is hódolnak még e felfogásnak), ma ellenben csak beteget látnak benne, a ki sajnálatraméltó ugyan, de korántsem érdemli meg, hogy félig-meddig fensőbb lénynek tiszteljék. Hajdan sok ember tetette az őrültséget, mivel prófétai hírre akart szert tenni, ma már senki sem gondol ilyesmire dicsvágyból, hanem legfölebb akkor adja magát ilyen turpisságra, mikor a beszámíthatlanság enyhitő körülményeit akarja magának bizonyítani. S mivel nem előny bolondnak lenni, kevesebb is a bolond.

Nóta-pályázatunk.

A dicséretet nyert 139. és 140. számu »Balatoni nóták« jeligés dalokat *Székács Gyula* Konstantinápolyban szerzette.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Az első félév.

Az *Uj Idők* első féléve a jövő számmal befejeződik. A szíves olvasóra bízzuk annak a megitélését, hogy mennyiben értük el célunkat: jó, magyar képes hetilapot szerkeszteni a müvelt magyar családok számára. Azzal biztatjuk magunkat, hogy megszokták és megszerették az *Uj Idők*-et és a mily kitartó érdeklődéssel kisérték első félesztendejét, oly hűséggel maradnak meg mellette a következő félévben is. Ezt kérjük is önöktől és reméljük, hogy az elrendezkedés nehézségein túlesve, a tehnikai feladatokat megoldva, mind többet és szebbet nyujthatunk önöknek. Mi úgy véljük és talán önök is méltóztattak megkülömböztetni, hogy az *Uj Idők* belső tartalma, képei, kiállítása számról-számra jobb és jobb. A természetszerü fejlődés ez útján akarunk megmaradni. Sokkal jobban ismerjük a közönséget is, magunkat is, mintsem hogy azt hinnők: elértük már a tökéletességet.

Még csak azt óhajtjuk jelezni, hogy a nyári szezon alatt az *Uj Idők* élénksége és változatossága mitse szenved. A következő félévben két új regény közlésébe kezdünk és augusztus havi első számunkhoz mellékelve küldjük szét ama hangjegykötetet, a mely a pályadíjas és dicséretet nyert balatoni nótákat tartalmazza.

Az *Uj Idők*
szerkesztősége és kiadóhivatala
Andrássy-ut 10.

Apahida. Berzsenyi csak egyetlen drámát irt, a melynek kéziratát az akadémia kézirattárában őrzik. Nincsen címe, tárgyát Kupa támadásából István ellen vette a szerző. Ebben a darabban van az a katonadal is, melynek szövegét ön hibásan idézte,mert az igazi szöveg igy hangzik:

Katonának kápolnája a' pintze, a' pintze,
Imádságos könyvetskéje az itze, az itze;
Kortsmárosné arra való, hogy töltsön, hogy töltsön,
Katonának vagyon pénze, hadd költsön, hadd költsön.

B. I., Zsolna. Strindberg nem tartozik a hivők közzé, de azért nagy súlyt fektet az imára. Lélektanilag igy okolja az ima szükséges voltát: Ha valakitől szivességet kérek és ő megtagadja, le vagyok sujtva, de ha nem mond se igent, se nemet, a velem született optimizmus reményt kelt bennem. A reménnyel megjön a bátorság és ennek nyomában a tetterő, úgy hogy végre a saját erőmből kiküzdöm azt, a miért imádkoztam. Ezért jó az imádság. Egy materialista-irótól ez elég szép indokolás. — **H. M., Budapest.** A legkiválóbb politikai élclapok: *Punch* és *Moonshine* Londonban, *Kladderadatsch* és *Wespen* Berlinben, *Le Rire, Triboulet, Grolet, Carricatura* Párisban és *Pasquino* Túrinban. Magyar élclapok: *Borszem Jankó, Kakas Márton, Üstökös, Bolond Istók, Herkó Páter.* A *Fliegende Blätter* inkább az adomát kultiválja és nem törődik a politikával. — **J. R. Budapest** 1894 december 31-én a föld összes vonatainak hossza 671.170 kilométer volt. Ebből 360.415 jutott Amerikára, 238.553 Európára, 38.788 Ázsiára, 21.030 Ausztráliára és 12.384 Afrikára. Azóta mintegy 20.000 kilométer vasút épült. Európában Németországnak van a legnagyobb vasúti hálózata. — **K. L.** *Alkonyatkor.* Megszokott leírása a naplementének minden hangulat, minden lélek nélkül. — **B. Gy.** *Fájó gondolat.* Édes anyja iránt való forró szeretete tiszteletre méltó érzés; de nem tudta szép költői formában kifejezni. — **Ifj. S. E.** *A koldus fiu. Búcsuzásnál.* Ön kér, hogy adjuk ki beküldött két versét. Higyje el, teljesen fölösleges a kérése, hisz a jó verset minden szerkesztő örömmel fogadja; a rossznak meg nem használ semmiféle könyhullató rimánkodás. Ön igéri, hogy ezentúl jobbakat fog küldeni. De hát miért nem azokkal kopogtatott be legelőször is? — **V. K.** *Tavaszi dal.* Dehogy az! Nincs ebben sem a tavasznak frissesége, sem a dalnak édesen zengő muzsikája. — **Sz. D.** *A lét.* Sokat akar mondani kevés szóval, de nem sikerül. *A szél, a nap, a hold, a csalfaság, a boldogság* nagyon önkényesen vannak összekeverve s nem bontakozik ki belőlük tisztán a megkivánható tartalom. — **K. N. Á.** *Királyhimnusz.* No ezt ugyan nem énekelné senki, olyan döcögős. — **V. G.** *Hubermann Bronislawhoz.* Zengzetesen folyó strófák, de a művész dicsőítésében hiányzik valami megkapóbb erő. Ismert dicséretek; más zenészre ép úgy lehet alkalmazni. — **P. D.** *Tündérálom, Vasárnap.* Az első nagyon is tündéries. Az utóbbiban szép egyszerü hangok zendülnek meg, de el van nyujtva. A három utolsó strófa megérdemelné az ujonnan való átdolgozást. — **Auróra.** *Éj.* Azok az éjjeli elsuhanó árnyak az élet sötét oldalát mutatják egy melegen érző szív nemes részvétével, de hat rövid versszakban is nagy bőbeszédűséggel. — **E. J.** *Izához.* Azt akarja tudni: szereti-e vagy nem Iza? De ezt oly erős pátoszszal mondja el, mintha képviselői programbeszédet tartana. Minek ez a nagy szónokiasság? — **F. Gy.** *Búcsu.* Ha a második strófát erősebb szál kötné az elsőhöz: sokat nyerne a költemény értékben s közölhető volna. Próbálkozzék meg vele. — **F. J.** *Megtudták.* Ebben is fölcsillan a költői tehetség, mint a multkoriban. Kedvesen csengő, dallamos sorok. Formás kis vers, de tartalma nagyon ismert motivumokból sarjadzik ki. Öntől ujabb hangú költeményt várunk. **M. Ö.** *Levél barátomhoz.* A boldog családi élet gyönyörű képeit ragyogtatja meg barátja előtt ügyes, gyakorlott kézzel, hanem egy kicsit hosszadalmasan, úgy hogy a költemény csattanója nem kárpótol a terjengősségért. Igyekezzék tömörebben irni: bizonyára fog irni egész beválót. — **Nem közölhetők:** *Ne fordítsd el tőlem . . . Hiába! A tavasz. Kétely. Havasi virág. Pergő könyem. Ha kél a hajnal. Nem birtam én. Bánom is én! Jaj de rossz a szerelmesnek! Árva galamb. Olguskához! A talált kincs. Megyek, megyek innen. Dal.*

Sakkrejtvény.

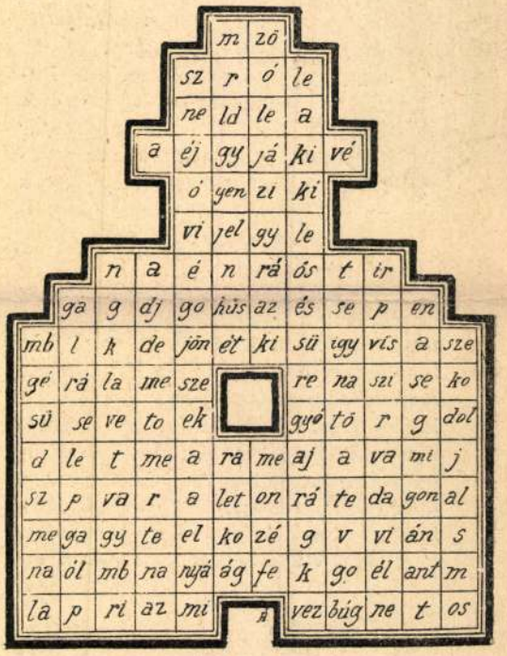

A 25. számban közölt hangjegy-rejtvény megfejtése:

Havas eső.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

MEGJELENT

A GYURKOVICS-FIUK.

Ára fűzve 2 frt — díszkötésben 3 frt.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

módjában, magaviseletében volt valami, ami bántott vagy aggasztott. Ezt észrevettem, gondoltam és ennek nyomán támadt a hangulat, az érzelem.

4. Ha ezen a kapcsolaton tovább elmélkedem, észreveszem, hogy sokkal bensőbb, mint eleinte hittem. Nem először van a gondolat és ezután kullog utána az érzelem, hanem egyszerre keletkeznek. Belépek egy szobába; világos, helyes a formája, kényelmesen és ízléssel van berendezve: azonnal jól érzem magam benne. Éneket hallok: nyomban tetszik vagy nem tetszik; hírt hallok, mihelyt megértettem, örülök neki vagy aggódom, búsulok miatta. Minden gondolatnak rögtön támad érzelmi visszahatása. Igaz, hogy gondolat és érzelem nagyon különböző, de annyira együtt van, hogy talán nem is kettő, hanem egy. De hogyan lehetséges, hogy kettő, ami különböző, egy legyen? Az csak a külvilágban van úgy, hogy kettő mindig kettő. Belvilágunkban ez máskép van. Minden gondolat mutatja, hogy itt kettő igenis egy, mert hiszen minden gondolatban megkülönböztethetem magamat, aki gondolok, attól, amit gondolok, tudományosan kifejezve: az alanyt a tárgyától, holott ez a kettő csak egy: az alany és tárgy egysége. Ugyanígy vagyunk az érzelemmel. Amidőn valamit gondolok, egyrészt tudomásom van gondolatom tartalmáról, másrészt tudomásom van arról is, hogy ez hogy esik nekem, jól-e vagy rosszul. Minden gondolatban én gondolok valamit; ha azt nézem, hogy mit gondolok, akkor a gondolat van előtérben, ha azt nézem, hogy én hogyan vagyok ezalatt, akkor ez: érzelem. Az egész aktus egy, de ennek az egy aktusnak két különböző mozzanata, oldala van, egy objektiv: a gondolat, egy szubjektiv: az érzelem. Igaz, hogy némelykor az érzelmi mozzanat igen gyönge, majdnem zeró; egy dolgot, melyet százszor láttam, esetleg közömbösen nézek; de ekkor csak elkopott az érzelmi tónus, halkká vált, esetleg pedig föléled, tehát van.

5. Ez még világosabbá válik, ha az ember cselekvéseit nézem. Nemcsak gondolkodni esik jól vagy rosszul, hanem mozogni, cselekedni is. Fáradt állapotban járni kín; vajjon a járás és a kín: kettő? A cselekvés egy, járok; és járván: rosszul érzem magam. Mihelyt a kis gyermek megtanult járni, ujjongva szalad, ugrik; miért ujjong? A szaladás jól esik neki. Kifeszíteni a karomat és erőmet érezni, jól esik nekem, a tánc ritmikus mozgása kéjes öröm. Magasabbrendű cselekedeteknél ugyanez van. Nem igaz, hogy a munka kín; csak fáradt állapotban vagy éhesen dolgozni az, különben kis és nagy örömök kiapadhatatlan forrása. Az ügyes mesterember szeretettel dolgozik, minden mozgása, melylyel valamely kis sikert ér el, neki öröm. Ellenkezőleg azt mondhatni: nem dolgozni kín. A tétlen emberek közt van a sok únott, unatkozó, elégedetlen alak; az unalom kétségbeejtő kínná válhatik. Minden mozgással, legyen az testi munkával, legyen erkölcsi cselekedettel vagy a legfelső szellemi alkotással kapcsolatos, vele jár az az érzés, hogy ez nekem jól esik-e vagy rosszul. Itt is az érzelem csak szubjektiv oldala a cselekedetnek. Én cselekszem és egyúttal érzem, hogy ez nekem jól esik-e vagy sem.

6. Sőt ezek az utolsó példák talán már betekintést engednek az érzelem egész mivoltába. Mely mozgások esnek jól, melyek rosszul? Nyilvánvaló, hogy azok esnek jól, melyek a szervezetnek megfelelnek, életföltételeivel megegyeznek, általában fentartásszerűek. Fáradt állapotban járni kín, mert az izmok és idegek állapota ilyenkor az elfogyasztott erő pótlását, helyreállását kivánná, holott újabb munkára ösztökéljük. A test érzi a veszedelmet, melyben forog. Ami testünknek javára van, az kellemes, az ellenkező kellemetlen. Az orvos nagy súlyt helyez arra, hogy a betegnek milyen a közállapota; hogy mit beszél a beteg a betegségéről, kevésbe veszi, de hogy milyen a kedve, azt fontos jelnek tekinti. A testi játékok hasznosak és ezért jól esnek, nincs egyéb céljuk, mint a testnek megfelelő mozgások végzése, melyek erejét, ügyességét növelik. Mindezekben az esetekben az érzelem nem egyéb, mint a test önfentartó törekvésének jelzője. A test elemezhetetlen, ősi sajátsága, melyet semmiből és semmivel nem magyarázhatunk, mely ellenkezőleg minden biologiai magyarázat alapja, hogy fenn akarja magát tartani. Ami cselekvéseiben, változásaiban ezt a törekvést szolgálja, az kelle-

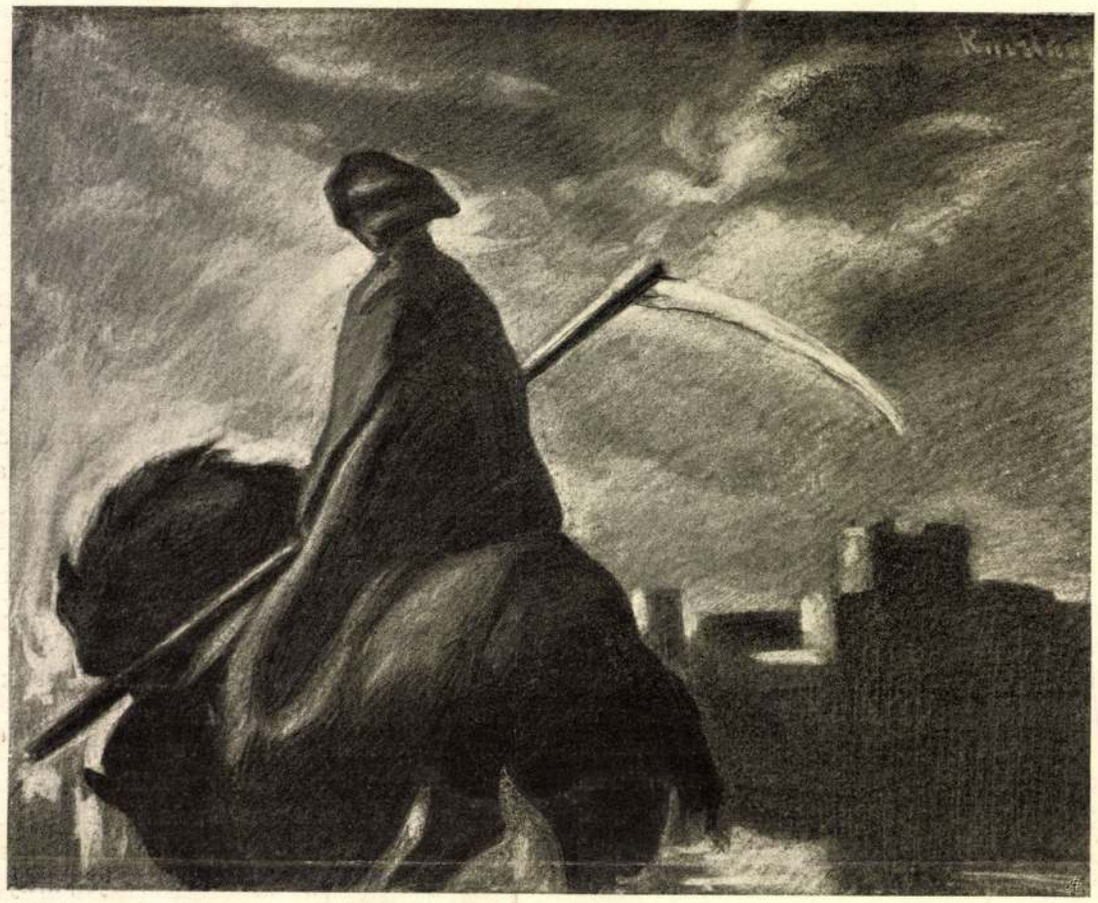

MORS EQUES
KACZIÁNY ÖDÖN RAJZA

mes, az ellenkező kellemetlen. — Így is mondhatjuk: élni akarunk; ami ebben megsegít, kellemes, ami az életet csorbítja, fenyegeti, kellemetlen.

7. Ugyanezt mondhatjuk a magasabbrendű érzelmekről is. Mindegyiknek össze kell függnie azzal, ami az élet jellemző tulajdonsága, önfentartó törekvéseivel. Az érzéki benyomásoknál ez kézzelfogható. Az erős fény bántja a szemet, kellemetlen; ugyanez áll az erős hangokról, a nagyon forró vagy jéghideg testekről, az undorító ízekről stb. De a magasabbrendű szellemi működések sem lehetnek más természetűek. A megfeszített szellemi munka is fáraszt, kínossá válhatik, nyilván ártalmas. Nagyon soká és intenzive figyelni valamire, figyelmesen nézni valamit, egészen kimeríthet bennünket és nincs kínosabb érzés, mint a kimerültségé. Ha egy kedvelt íróm új munkájának olvasásához fogok, mily jóleső érzéssel készülök rá, helyezkedem el, szellemem fölüdítését várom. Minden szellemi szórakozás eredetileg a szellem önfentartó törekvéséből ered; persze, ezzel is visszaélnek, mint az étellel, itallal és azután csodálkoznak rajta, hogy folyton szórakozni nemcsak nem nagy boldogság, de tönkre is tehet bennünket és csakhamar untat. Szóval, kimondhatjuk, hogy nemcsak gondolataink járnak érzelemmel, hanem általában egész testi-lelki szervezetünknek minden működése, cselekvése, állapota és az érzelem nem is egyéb, mint jelzése annak, hogy valamely működés, cselekvés, állapot hozzájárul-e fentartásunkhoz, gyarapításunkhoz, erősbítésünkhöz vagy csökkent-e bennünket. Az érzelem mindennek, ami velem és bennem történik, azt az értékét jelzi, amelylyel az reám nézve bír.

Művészet 1903.

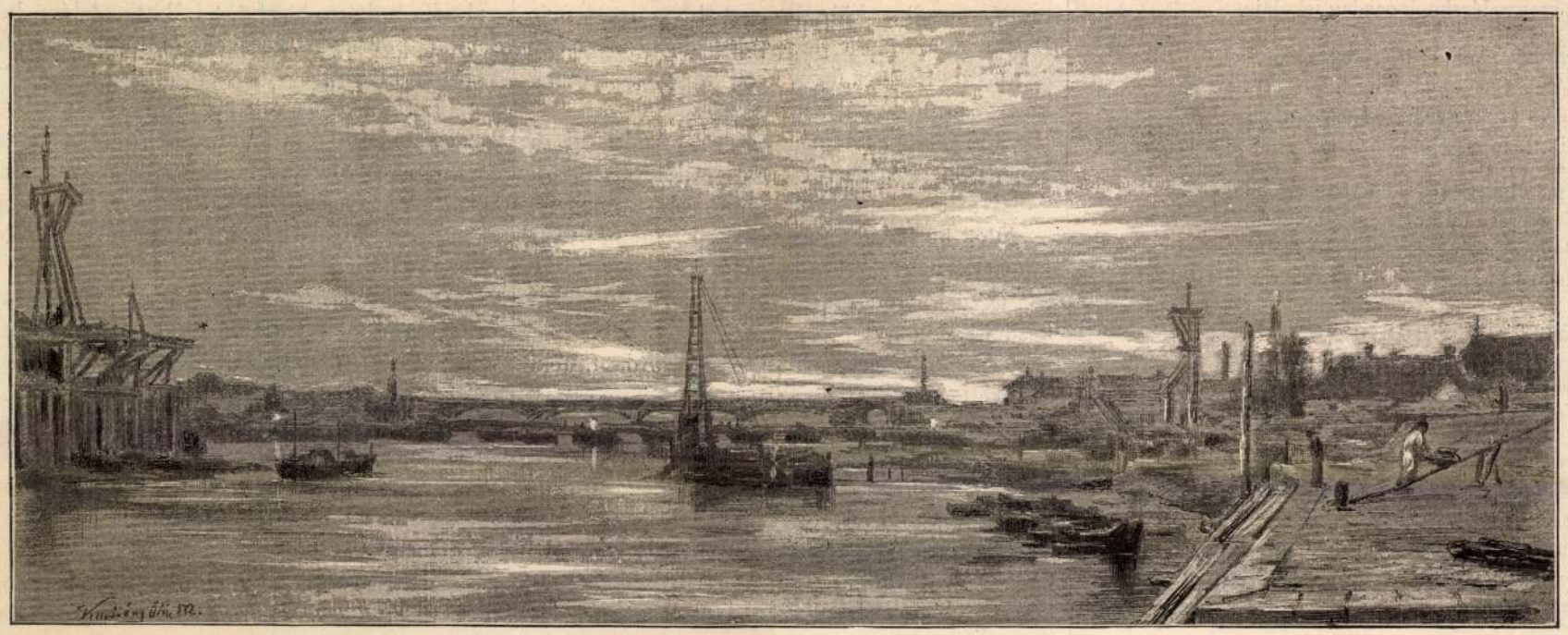

HIDÉPITÉS A TISZÁN, A HAJÓHID ÉS VASUTI HID A HÁTTÉRBEN.

AZ UJ KALVÁRIA-KÁPOLNA ÉS KÖRNYÉKE.

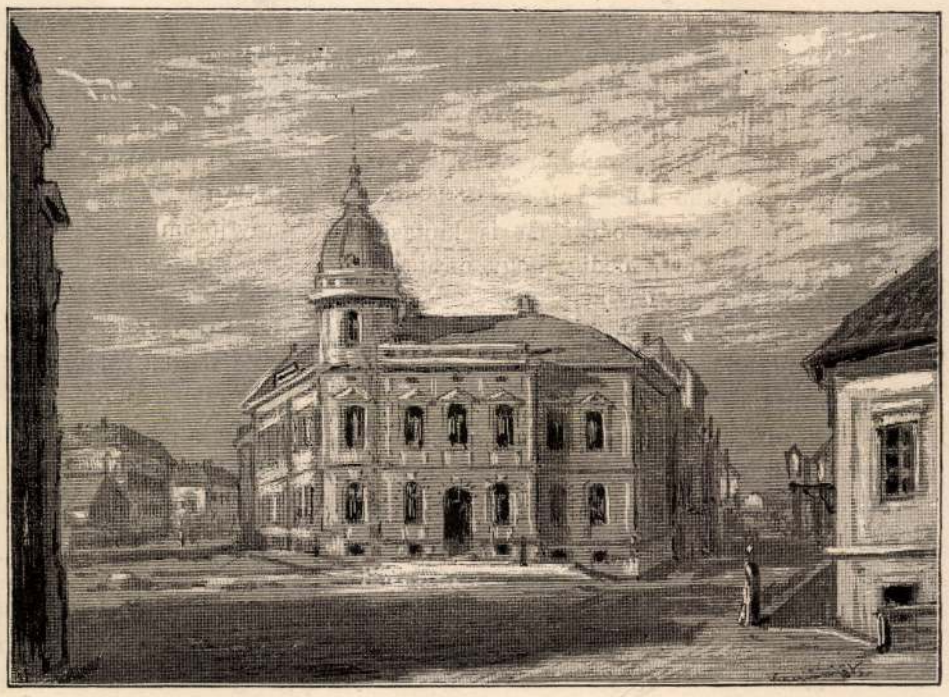

VÁROSI ELEMI ÉS POLGÁRI LEÁNYISKOLA.

AZ ÉPÜLŐ SZEGED. — KACZIÁNY ÖDÖN RAJZAI.

RÉGI CSÁRDA SZEGED KÖRNYÉKÉN. — KACZIÁNY ÖDÖN RAJZA.

S a mióta távol vagyok szüleimtől:
Mennyit tanultam már szenvedéseimből!
Tárva áll előttem, minden nyomon tárva,
A szenvedéseknek gazdag iskolája.

Gazdag iskola ez! Ezereknek arcza
Néz az égre esdve, mig foly a lét harcza.
Véres veritékét láttam ezereknek,
Kik talán a nélkül éh-halált szenvednek.

S még boldogak, a kik, bár veriték árán,
Kenyeret találnak s nem bolyongnak árván.
De hány van még, a ki — bár mindent akarna —
Még se tud szert tenni egy száraz falatra!

Ilyen a világ ma, — ilyen ma az élet.
Milliók szenvednek, sirnak veritéket,
Hogy nehányan nyakig úszszanak a jóban,
S éljenek henyélve .... Bizony, ez nem jól van!

És ennyi szenvedő ember látásától
Szinte feledkezem a magam sorsáról,
Szinte elfeledem, hogy én is egy vagyok,
Kinek a sors ilyen árvaságot adott!

Zalai Lajos.

EGY SZEGÉNY EMBER TÖRTÉNETE.

Történeti beszély a XVII. századból.

Irta

P. SZATHMÁRY KÁROLY.

III.

Sass András uram váltig hányja veti vala elméjét, de akár mint töprenkedik vala, sehogy sem jutott ki olyasmire, mintha elkövetett tetteit meg kellett volna bánnia. Utoljára is — gondolá — Battha Ádám volt a sértő fél; olyan cselekedete után őt bárki fia is kiutasitotta volna házából; arra pedig, hogy mintegy engesztelésül még ő kegyelme menjen ki Batthával egy szál kardra, egyátalában nem érzett hajlandóságot. Nem azért, mintha Sass András uram mihaszna, gyáva ember lett volna — mert hisz annak idejében még a budai nagy ostromban is részt vett vala, hanem mert különösnek tartotta, hogy ne Battha Ádám adjon az ő családjának elégtételt, melyet megsértett: sőt ellenben ő álljon ki a sikra és magát ráadásul még meg is vagdaltassa hires verekedő ellenfelével.

Igy hát a dolog jó ideig csak abban maradt; a szép menyecske, Laszkáry Mária is elkezdette a dolgot felejteni, midőn egy napon Sass András uram gazdája hirül hozza, hogy a rapi határon Battha Ádám béresei beszántottak a Sass András uram ugarába, és hiába intette őket, hogy a hatalmaskodással hagyjanak fel, mert azt álliták, hogy ez gazdájok egyenes parancsából történik.

A magyar embernek régi természete, hogy ha szépen kérnek tőle valamit, könnyen enged, de ha valaki igazságtalanul jószágában vagy jussában háborgatja, akkor dühös, indulatos lesz, mint egy oroszlán.

Sass András uram is azonnal lekapta a fogasról rézveretes fokosát, s előparancsolta fakó lovát, veszett haragjában fenhangon fenyegetvén Battha Ádámot, hogy majd igy meg amugy igazitja ő el a dolgát!

A szegény asszony, mintha előre sejtette volna, a mi bekövetkezett: kérte és engesztelte a maga emberét, és különösen attól akarja vala visszatartóztatni, hogy maga személyében ki ne menjen a határra, mert nyilvánvaló dolog, hogy Battha Ádám csak ürügyet keres, hogy valahogy beleköthessen s ő rajta boszuját tölthesse.

De hiábavaló volt a szép asszonynak minden könyörgése, mert Sass András uram kiszakasztotta magát karjai közül, s mintha a szélvész kergetné akképen vágtatott el a rapi ut irányában.

Hát az bizony épen ugy volt, mint a hogy Sass András uram gazdája elbeszélte: a béresek csakugyan Sass András uram földjét szántották, csupán azzal a különbséggel, hogy most már Battha Ádám is ott vala, még pedig kezében egy czifra ezüstveretes fegyverrel, melynek felhuzó kulcsát jobb kezében tartja vala.

Természetes dolog, hogy Sass András uram egyenesen a béresekre rontott, kik kiáltására — mivel hogy jól fel voltak borozva, pálinkázva, — fülök botját sem mozgatták. Ez még jobban kihozta a nagy jó uramat sodrából, ugy hogy az egyik béresnek neki esett s ütni-verni kezdette.

De a mint ezt meglátta Battha Ádám, neki sem kellett több, odaugrott az eke mellé és reá kiáltott Sass Andrásra:

— Beste lélek! Ugy fisd meg még egyszer a cselédemet, hogy ennek a puskának a golyóbisát keresztülhajtom rajtad!

Sass András gazdája az eset után elbeszélte, hogy Battha Ádám urfi ő maga is erősen fel lehetett borozva, mert arczából egészen ki volt kelve s olyan piros vala, mint az utszéli pipacs.

Ugy kelle lenni, hogy szegény Sass András uramnak esze-ágában sem volt, hogy Battha Ádám a puskával valamit tenni merjen; reá sem hallgatott kiáltásaira, hanem mérgében agyba-főbe verte a cselédeket.

Egyszer aztán csak eldördül a Battha Ádám puskája és szegény Sass András uram hanyatthomlok leesik a lóról, a nélkül, hogy csak egy jaj-kiáltást is hallatna.

A cselédek mind odaszaladtak. Battha Ádám is oda sietett, s váltig költögették a szegény jó embert, de bizony meg volt az halva; az esztelen ember golyója épen a szivét járta által....

Erre a nagy gonosz cselekedetre azután mind Battha Ádám, mind pedig az ő cselédsége nagy hirtelen odább állottak, nehogy valaki tetten fogja őket; Sass András uram gazdája pedig valahogy fölemelte ura holttestét a fakóra és nagy szomoruan visszaballagott vele ura kuriájába.

IV.

Elképzelhetni, milyen nagy sirás és rivás volt Sass András uram házában, midőn a hűséges gazda a holttesttel egyszerre csak megérkezett. A szegény asszony, habár nagy volt is közöttük az életidő-különbség, férjét csakugyan hivségesen szerette vala, mert bár akárki akármit beszéljen, az asszonyi állat egész életében ahhoz huz legjobban, a kit legelőször szeretett meg.

De hát hiába való volt minden sirás-rivás: a szegény jó urát bizony csak föld alá kellett tenni. El is temettette nagy tisztességgel a losonczi temetőbe; még Patakról hozatott a temetésre éneklő diákokat is, s olyan fejkövet tétetett boldogult ura sirjára, a milyen még sohasem volt abban a temetőben. A mikor aztán férje el volt temetve, minden gondolatja a megkeseredett özvegy asszonynak csak néhai ura megboszulására czélozott; folyamodott is fűhözfához, mig végre a leghiresebb prokátorok közül valót, Bulyovszky Dániel uramat vette fel igazságos ügye védelmére.

De Battha Ádám uram sem vette tréfára a dolgot, mert jól tudá, hogy bármily hiresneves legyen a nemzetsége s patronusa mind a törvényszéknél, mind az udvarnál elég: ha ügyében idejében el nem jár, bizony könnyen utána hordhatják a zsindelyt.

Legelőször is egy nagynénjéhez, Ebeczky Orsolya asszonyhoz fordult, egy igen hires jó nyelves asszonyhoz, ki mind a Battha-familiával, mind pedig a Laszkáryakkal távoli atyafiságban vala és néha napján a Sass András házánál bejáratos is volt. Ennek szivére kötötte, hogy menjen el a szép özvegy asszonyhoz, valahogy verje ki a fejéből a pört és szép szerével adja tudtára, hogy ő, t. i. Battha Ádám, kész lenne a pört saját kezével és minden vagyonával megváltani.

Nehéz feladás volt biz ez, de Ebeczky Orsolya asszonyom, a ki már közelebb volt a hatvanhoz mint az ötvenhez, nem ijedt meg oly könnyen az árnyékától, de sőt olyan bátorsággal ment az uj követségre, mint valami bátor huszár a csatába.

No hiszen épen jókor érkezett, mert a szép özvegy asszony épen akkor jött haza az ura sirjától, a hol felfogadta kedves néhai ura árnyéka előtt, hogyha addig él is, meg fogja boszulni.

No de Orsolya asszony mind erről semmit sem tudott, hanem miután kedves huga asszonyát össze meg összeölelte, csókolta, kezdette kerülgetni a dolgot jó messziről, mint a macska a forró kását.

— No lám lám kedves hugom asszony, hogy megcsappant a mióta nem láttam, alig ismertem volna reá. No de hát nem is csoda, olyan nagy *véletlen szerencsétlenség* akárkinek lelkét-testét összerongálja. Bizony nagy eset, hallatlan nagy eset. Már ki is képzelhette volna? Istenem, mondtam én elégszer Ádám öcsémnek is, hogy a puskával nem jó tréfálni, mert véletlenségből még a disznóláb is elsül. Most már ott van; az a szegény fiu is olyan, mint a halálra vált, szánja-bánja bűnét s jóvá tenné vétségét, ha tehetné, életével is.

Az erős nyelvü asszony ezt mind egy huzomban mondta el, mondhatni lélekzetvétel nélkül s a közben folyvást leste, hogy szavai milyen hatást tesznek a szegény özvegy asszonyra, ki halvány arczával fekete köntösében még szebb volt, mint máskor szokott lenni,

— A kioltott életet, — felelt Mária asszony, — nem is lehet a gyilkosnak mással megváltani, csak saját gonosz életével.

— Ej, ej, kedves hugom asszony, hiszen én értem a kedves hugom asszony fájdalmas érzését, de hát asszonyszivnek még sem szabad olyan kemény vasból lenni, hogy semmi szóra, könyre meg ne lágyuljon. Én nem azért jöttem, hogy azt a szerencsétlen ifju embert mentegessem — mert azzal ugyan rossz helyre is jöttem volna, — de hát azt meg ország-világ tudja, hogy az a szerencsétlen ifju ember mindazt nem rossz akaratból tette, hanem dühös bolond szerelméből a hugom asszony iránt. Aztán mennyre-földre esküszik, hogy szegény Sass András uram iránt sem volt ő olyan gonosz indulattal, hanem hogy egy kicsit meg volt ittasodva s a fegyvere véletlenségből sült el. Higyje el, kedves hugom asszony, hogy száz jó pernél többet ér egy rossz békesség; s ha perre menne is a dolog, Battha Ádámnak annyi a patronusa, hogy előbb-utóbb is békesség lenne a vége.

— Majd meglátjuk! — mondja nekipirult arczczal a szegény özvegy asszony, — ha a földön igazság van, a bűnösnek lakolnia kell!

— Igazság! Igazság! — mondja a nagyasszony. — Az igazság kereke csak nyikorog, ha nem kenik, s mindig a felé szokott fordulni, a kinek több hozzá a kenőcse. Én nem akarom kedves hugom asszonyt a perről lebeszélni, de hát végre is mi haszna lesz benne, ha azt a szegény ifju embert, — a ki talán még jobban szánja a dolgot, mint maga a hugom asszony s a ki hugom asszonyt még az életénél is jobban szereti, — valami bajba keverheti? Hugom asszonynak reá megy fele jószága, ő kegyelmének talán egy pár ezer forintja, de azért a ki meghalt, fel nem serken, s a végén is csak oda jutnak, a honnan kiindultak.

— De legalább meg leszek boszulva az

*

Tárgyai is ép oly fantasztikusak, mint szinei. A sötét ménjén komoran ügető, vagy a házak tövében settenkedő kaszás halál, — a művész egyik legkedvesebb témája, — a tompa rózsaszin felhők közt úszó Krisztus a ráboruló Máriával, a Golgotha komor három keresztje a sötétben egy foltba összeszoruló alakokkal, a tenger éjjeli hullámverése, a kinzó kérdéseket adó, megoldásukat elhallgató szfinksz, a viz, a fény és a parti sziklák játéka az éjszakában; sokszor szóval el sem lehet mondani, mit akart velünk közölni a művész, annyira fődolog a hangulat nála.

Mindez tetszik, vagy nem tetszik, a néző lelki diszpoziciója szerint, de el kell ismerni, hogy nem mesterkedés, nem különczködő extravaganczia, hanem a művész lelki életének megannyi nyilvánulása. Kacziányban költői, filozófiai és zenei elemek egyesülnek a festőiekkel. Képei néha úgy hatnak, mint egy liraj költemény, érezzük mögöttük a művész szivének dobogását, néha gondolkodóba ejtenek, kérdéseket adnak fel az élet nagy problemáiról, néha meg mintha megelevenednének szinei és formái, hangokat hallatnának, zenei harmóniákba olvadnának. Semmi sem pozitiv bennük, semmi szigorú forma, csupa szertefoszló körvonal, egymásba olvadó tónus, összetompított szinfolt. S ép a festmény egyes elemeinek ez az egymáshoz alkalmazkodó, egymásból folyó és egymásba vesző harmonizálódása adja meg a hangulat erejét. Csak fogékonyság kell hozzá. Ha pontosabban megfigyeljük ezeket az első pillantásra sötét, ködös képeket, nem egyen a szinezés ritka gazdagságát és változatosságát látjuk, sulyos, a művész minden erejét megkivánó szinproblemák sikeres megoldását.

Hosszú, nehéz belső küzdelem eredménye Kacziány sajátságos egyéniségének ez a kialakulása s e küzdelmet anyagi gondok, az értetlenséggel s — a mi még roszabb — félreértetéssel való bajlódások is megnehezítették. Épen mert eredetiségre törekedett, különczködőnek nézték, idegenkedtek tőle. Hibáit túlozták, kétségtelen érdemeit nem vették észre. Ma már igazságosan itélhetünk róla. El kell ismernünk, hogy — ha útja közben került is idegen hatások alá — nem vett át soha sem egyes nagy művésztől, sem iskolától felfogást, modort, technikát, hanem magából fejlesztette ki művészi hatásának tényezőit; a mit másoktól tanult, csak arra való volt, hogy segítse önmagának megtalálásában. A maga nyelvén beszél, a melyet megértünk vagy nem értünk meg, a szerint, a mint hozzá van hangolódva lelkünk az ő hangjához. De a ki nem érti is, meg kell éreznie, hogy nem hiába való beszéd, a mit hall tőle. A legnagyobb művészeknek is csak kivételesen adatott meg, hogy egyszerre, egész mivoltukban ismerjük meg őket; ehhez rendszerint nemzedékek munkája, megértésre

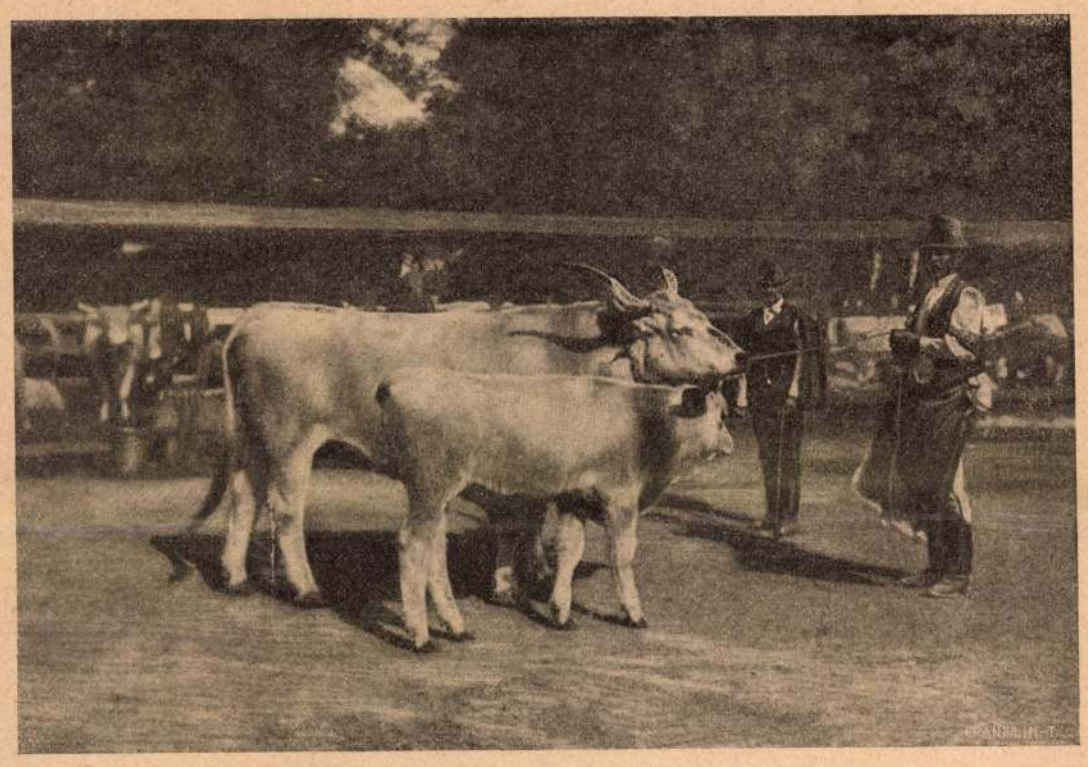

ÖT ÉVES MEZŐSÉGI TEHÉN NÉGY HÓNAPOS BIKABORJÁVAL.

törekvése kell. Kacziány is csak most jut el odáig, hogy félig-meddig megértsék. Az az érdeklődés, melylyel kiállítása találkozik, erre vall. Úgy kell őt felfognunk, a milyen, kiváló művészi erényeivel és hibáival együtt, mert ezek adják a maguk összeségében az ő sajátságos, idegenszerű, de mindig érdekes egyéniségét.

HERCZEGOVINAI VÁZLATOK.

Irta **Szokolay Kornél.**

A király 1878 óta egyszer tette lábát a megszállott tartományok földjére. Az 1885. évi horvát-szlavonországi nagy hadgyakorlat alkalmával a bosnyák határ közelében járván, ellátogatott Bosnyák-Bródba. Ez a kis bosnyák helység a Száva partján fekszik, szemközt Szlavon-Bróddal. Már messziről szemünkbe ötlik a keskeny nyomtávú bosnyák-herczegovinai államvasutak monumentális, bosnyák-keleti modorban épült pályaudvara, a melyet a magyar királyi államvasutak is használnak, miután vonataik a Száva hidján egészen Bosnyák-Bródig közlekednek. Ez az átszálló és átrakodó állomás. A Száva gyakori kiáradása miatt jórészt czölöpökre épitett község magasra kapaszkodó házfödeleivel, mecsetjeivel és turbános lakosaival nyilvánvalóan hirdeti, hogy a Szávát átlépve átléptük egyszersmind a Nyugat és Kelet határát. A főtéren márványobeliszk őrzi a király rövid tartamu látogatásának emlékét.

Többször volt szó róla, hogy Ő Felsége beutazza a megszállott tartományokat, de különböző okok miatt mindannyiszor meghiusult ezen terv megvalósítása. Az uralkodóház tagjai: főherczegek és főherczegasszonyok, gyakran megfordultak Bosnyákországban és a Herczegovinában; néhai Rudolf trónörökös bejárta (1888) ezen országoknak minden zegezugát, maga a felséges úr azonban nem ment többször a megszállott tartományokba, jóllehet sorsuknak minden részlete rendkívülien érdekli őt. Az idén, huszonegy éve a boszna-bródi futólagos látogatásnak, komoly szándék volt, hogy a dalmáczíai kombinált szárazföldi és tengeri nagy hadgyakorlaton jelenlévén a legfőbb hadur, átrándul a Herczegovinába s néhány órát tölt Trebinjében. És ismét nem lőn belőle semmi; nem tartozik ide azon valószinűleg politikai okok fürkészése, a melyek a királyt elhatározásának megváltoztatására birták. Ezen a helyen nyugodjunk bele, hogy tisztán könnyű meghűlése gátolta meg a felség dalmát-herczegovinai utazását, a melyre pedig nagy kedvvel készült. A Herczegovina általában nem igen dicsekedhetik azzal a szerencsével, hogy magyar királyt látott. Középkori királyaink többször hordozták diadalmas lobogójukat bosnyák földön; legutóljára Mátyás vívta vissza a töröktől Jajcza várát, a mely még a mohácsi vész után is néhány évig magyar kézen maradt. A Herczegovina állitólag csak IV. Bélát látta, a mikor a tatárok elől Dalmácziába menekült. Most körülbelül hét század multán örömmel készült a királyi vendég fogadására, a ki Szent Istvánnak ugyanazt a koronáját viseli, a mely századokon át beragyogta fényével Bosnyákországot és a Herczegovinát. Az öröm csalódásra vált; a király helyett Ferencz Ferdinánd főherczeg jött.

Mint Bosnyákországnak Ráma királyság, úgy a Herczegovinának is megvan a középkori magyar neve: Halomfölde. Az ország lakosai Humnak, Chlumnak, Zahumljének nevezték hazájukat. Mai nevét (herczegség) a XV. század közepe óta viseli; Zahumlje akkori ura (Koszacsa István) a német császár védőszárnya alá menekült, a miért a herczegi (Herzog) czímet kapta. Ez a nagyravágyó fejedelem vakmerő és erőszakos volt politikában és szerelemben egyaránt. Mint politikus, ő is hajszolta a nagy szláv birodalomnak örökké kisértő, de soha meg nem valósuló ábrándját. Azt hitte, hogy kis országa lesz ennek a birodalomnak a magja s annyit el is ért, hogy a Herczegovina az ő uralkodása alatt élte fénykorát. Szerelmes erőszakossága azonban ezen dicsőségnek is gyorsan véget vetett. Elrabolta saját fiának, Vladiszlávnak menyasszonyát. Vladiszláv boszút esküdött;

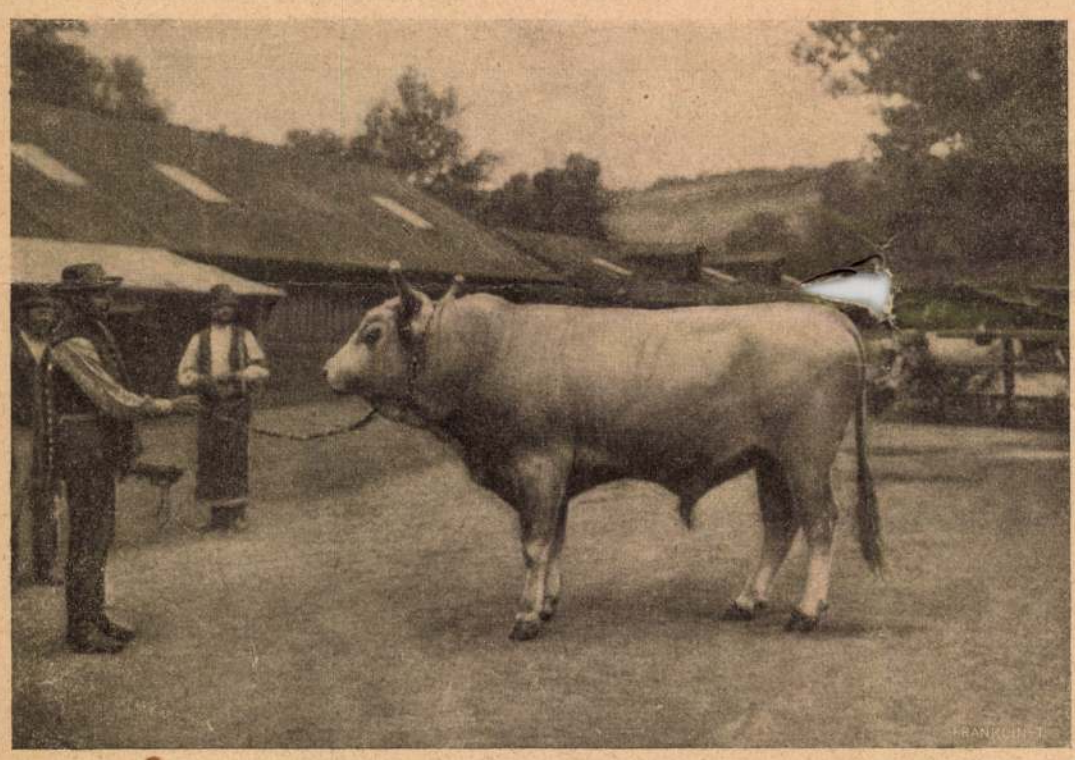

HÁROM ÉVES JÓ ÁLLÁSÚ BIKA.

A KOLOZSVÁRI TENYÉSZ-ÁLLATKIÁLLÍTÁSRÓL. — Jelfy Gyula fényképei.

A SZÉKESEGYHÁZ ÉS AZ ORSZÁGOS MUZEUM SZERAJEVÓBAN.

áttért a próféta hitére s török sereggel ostromolta meg apját sasfészkében: Sztjepanogradban. Lánczra verve, sötét sziklabörtönében halt meg Zahumlje első és utolsó herczege, mert a Herczegovina attól kezdve 1878-ig a szultán tartománya volt.

Sztjepanograd romjai ma is láthatók Blagajnál, Mosztár közelében. Saskeselyük fészkelnek a romok között, mig a hegy lábánál a sziklába vágott türbében (mauzoleumban) egy török szent aluszsza nyugtalan álmát, fölkelvén minden éjjel, hogy elvégezze a rituális mosakodásokat és imádságokat. Egy remete ebből a czélból esténként odakészíti a vizet, törülközőt és szőnyeget. Bosnyákországban és a Herczegovinában sűrűen akadunk muzulmán szentek nyugvóhelyéül szolgáló türbékre. Különösen gyakoriak olyan szentéletű emberek, a kik lenyakaztatásuk után hónuk alá kapott fejjel tettek meg hosszabb-rövidebb útat. Ezek a legendák is arról tanuskodnak, hogy a bosnyák-herczegovinai muzulmánok jóllehet nem ozmánok (törökök), hanem délszlávok, mégis mindig kitűntek vallási fanatizmusukkal. Egyszer a szultán-khalifa ellen is hadba szállottak a Korán védelmére.

Mosztár eredete a történelem előtti idők homályában vész el, jelentőségre azonban csak a török uralom alatt vergődött, a mikor a herczegovinai szandsák fővárosa lett. Ma a mosztári kerület székvárosa s főképen borral kiterjedt kereskedést űz. A középkorban a török költők csodákat regéltek Mosztár szépségéről és gazdagságáról; bizonyára ma is a legérdekesebb keleti városok egyike. Hiressége az u. n. *római hid* a Narentán. Jelentősége erősen megcsappant azóta, hogy nem ül többé pasa a mosztári konakban és Szerajevó emelkedett Bosnyákország, valamint a Herczegovina fővárosává. Ott székel a bosnyák-herczegovinai országos kormány s a város a megszállott tartományok föllendülésével arányos virágzásnak indult. Szerajevó festőien fekszik a Miljácska két partján, magas hegyek által határolt hosszú keskeny völgyben. Barátságosan olvad össze itten a nyugati és a keleti élet. Az aszfaltozott, elektromosan világított, csatornázott és vizvezetékkel ellátott európai városrész utczáin erősen lüktet a modern élet és fürgén szaladgálnak az elektromos vasút kocsijai, mig közvetetlen szomszédságukban némán kapaszkodnak a hegyoldalba az ódon török házak; a háremek rácsos ablakai csodálkozva nézik az előttük föltáruló új világot. A régi és az új keleti építkezés néhány remekműve diszíti a várost. A Begova Dzsámia, a drinápolyi mellett a legszebb mecset (dzsámia) Európában. Huszrev bég (innen a neve: Begova D.) Bosznia válija építtette a XVI. század derekán, a kit ott temettek el a templom mellett álló türbében. A templom udvarán épitett óratorony olasz (velenczei) emlékeket kelt föl. Az egész keleti világban hires a templom oszlopos előcsarnokában látható arsin-kő (arsin-rőf). Huszred basa kőbe vágatta az arsint, hogy a kereskedő ne használhasson hamis mértéket. A keleti stilusban emelt új épületek közül a városháza pazar pompájával, a seriat-biró-iskola nemes egyszerűségével tűnik föl (a seriat-bíróság a muzulmán egyházjog szerint itélkezik). A bazár száz utcza labirintusa. Az országos muzeum a város szivében foglal el egy óriási épületet; gyűjteményei a balkánfélszigeti história, etnográfia, fauna és flóra szempontjából egyedülállók a maguk nemében. Szomszédságában emelkedik a kéttornyú r. katholikus székesegyház. Stadler érsek építtette, a ki vakbuzgóságával és horvát velleitásaival sokszor megzavarja a megszállott tartományok nyugodt kormányzását.

Szerajevóból vasúton megyünk Herczegovinába. A mint vonatunk kibontakozik az Ivánalagútból, meglepetéssel nézzük a panoráma hirtelen megváltozását. A klima, a növényzet, az építkezés, az emberfaj s viselete szembeötlően elárulja, hogy az Adria regiójába jutottunk. Konjiczánál még mosolygó mezők, kedves halmok köszöntenek, de elhaladva a Ráma torkolatánál (őseink erről a folyóról nevezték el Boszniát Rámának) csakhamar elérjük a szikla birodalmát. A Narenta szorosainak borzasztó fönségét leghivebben jellemzi a bosnyák nevük: a pokol tornácza. Innen egyes megszakításokkal Zelenikáig (Castelnuovóig, a kattarói öbölben) a herczegovinai vasút mentén szikla szikla hátán tornyosodik bámuló szemünk előtt, mintha valamely megkövesedett hullámzó tengeren utaznánk. A ragyogó napsugár szikrázva verődik vissza a sivár sziklafalakról, a melyeknek alakulatai kimeríthetetlen változatosságukkal kötik le figyelmünket. Zelenikában leszállva vonatunkról, a kattarói öböl tölti el csodálattal lelkünket. A Porto d'Ostro (a Bocche di Cattaro bejárója), Herczeg-Novi, Castelnuovo, a teodói új hadi kikötő, Rizano, Kattaro stb., szóval az egész kattarói öböl partjain buja délszaki növényzettel, hátterében egetverő sziklaóriásokkal olyan pompás látványt kinál, a melyért magáért érdemes megtennünk az odavezető hosszú utat.

Kellemesen téved azonban, a ki azt hiszi, hogy az egész Herczegovina sivár sziklák tömkelege. A Karszt az ellentétek hazája. A terméketlen kopárságot imitt-amott termékeny, viruló fönsikok (poljék) szakítják meg. Ezek közé tartozik Trebinje vidéke, *Herczegovina kertje*. Maga Tribinje régi város; már a római időben szerepel Tribunia és Trevonia néven. A középkorban, a mikor Raguza tartotta kezében az egész balkánfélszigeti kereskedelmet, Trebinje fontos állomás volt a raguza-konstantinápolyi karavánúton. A török a XVIII. század elején a még most is meglévő várat építette a határ, valamint a kereskedelmi forgalom védelmére. A montenegróiak gyakran ostromolták, de soha sem tudták bevenni. 1878 óta új városrész épült, csinos, árnyas utczákkal, diszes középületekkel (Konak, iskola, templomok, szállodák stb.), nagy park is keletkezett, a melyet Kállay Béninek, a megszállott tartományok ujjáteremtőjének emlékére Kállay-parknak neveznek. A herczegovinai vasut megnyitásakor ezen parkban fényes lakoma volt, a melyen Kállay mellett Hegedüs Sándor magyar kereskedelmi miniszter, valamint az osztrák vasuti és kereskedelmi miniszterek is résztvettek.

Trebinje vidéke, mint általában az egész Herczegovina, főképen dohányt és szőlőt termel. Mindkettő hires messze földön, különösen azóta, hogy ugy a dohány-, mint a szőlőtermelés ma-

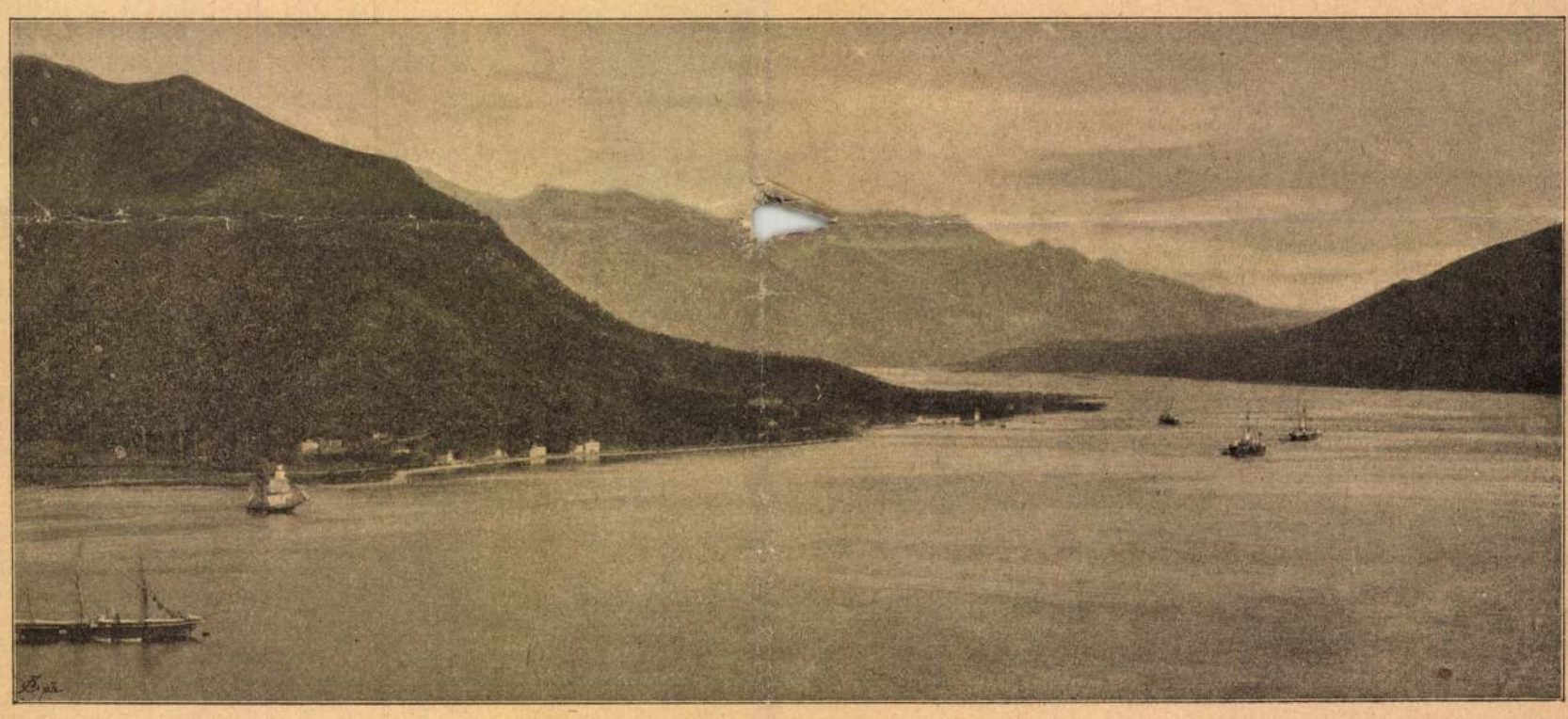

HERCZEGNOVITÓL KATTARÓ FELÉ.

A HÉTRŐL.

Washington György. Példa nélküli az a nagy tisztelet, sőt mondhatnánk kultusz is, a melylyel a tengeren túl Washington György emlékezetét körül veszik. Nem az az érdekes ebben, hogy az amerikaiak dicsőítik, hanem az, hogy ez a dicsőítés átragad azokra is, a kik csupán bevándorlók az Egyesült-Államokban, egyebekben pedig nem veszítették még el az összetartozóság érzését azzal a nemzettel, a melyből kiszármaztak. A maga nagyjait más nemzet is ünnepeli, s emlékezetöket kegyelettel veszi körül. A németek is egymás után állítják fel Bismarcknak emlékoszlopait. De az ő kegyeletük se bensőség, se általánosság szempontjából nem mérkőzhetik a Washington iránt táplált érzésekkel. S ennek oka talán abban található meg, hogy Washington nem csak az ellenség hatalmától szabadította meg hazáját, hanem a maga személyes hatalmától is. Egy szabadsághős, a ki győzelmet aratott az ellenségen, akkor nyerheti el a főhatalmat, a mikor akarja. Sőt sokszor akkor is elnyeri, a mikor nem akarja, s a mikor védekezik is ellene. Mert ily viszonyok között maga a nép szokott áhítozni reá, hogy erős kezekben összpontosuljon minden hatalom. Cromwellt és Napoleont nem csak saját ambiciójuk ültette a legfőbb hatalom birtokába, hanem a tömegek osztatlan óhaja is. Washingtonnak is csak akaratán mult, s akár dinasztiát is alapíthatott volna. Hogy milyen volt irányában kortársainak a hangulata, eléggé mutatja az a körülmény, hogy az Egyesült-Államok lobogója, a Washington családi czimerének motivumaiból keletkezett. Vörös fehér csikok, és kék mezőben aranyszinü csillagok. Úgy, a hogy e czimer Washington egyik ősének sirján, az angolországi Warwickshire-ben ma is látható, melynek másolatát mai számunkban láthatja az olvasó. De Washington nagy volt a legnagyobban is, akkor tudott lemondani minden külső nagyságról, midőn elérhette volna annak teljességét.

*

A községi orvosok. Valaha az a mondás járta, hogy «Gallenus dat opes, Justinianus honores». Gallenus, a hires orvos kincsekkel halmozta el az ő követőit, Justinianus, a törvénytudó pedig méltóságokat osztogatott. A mi a jogászvilágot illeti, annak patrónusa máig sem veszítette el az erejét. A kit a külső méltóságok s a nagy hivatalok dicsősége csábít, az ma sem boldogulhat másként, minthogy a jogtanulásra adja magát. Nálunk Magyarországon ez a szabály még sokkal kevesebb kivételt ismer, mint máshol. Ellenben, a mi az orvosokat illeti, különösen a körorvosokat, azok ezen a héten tartván kongresszust Budapesten, kifogyhatatlanok voltak sanyarú anyagi helyzetöknek ecsetelésében.

Szó sincs róla, a vidéki, különösen pedig a falusi orvosnak anyagi állapota nálunk nem valami fényes. Bizonyság reá az a tény, hogy nálunk, a hol minden más hivatalra százával akad pályázó, egyes községek éveken át hirdetnek orvosi állásra pályázatot — eredménytelenül. Végzett fiatal orvosok inkább tengődnek itt a fővárosban, a hol legalább a jobb jövő önt beléjük reményt, semmint vidékre menjenek oly fizetésre, a mely szintén tengődést jelent, de minden kilátás nélkül a jobb jövőre. Mindennek daczára úgy látszik mégis, hogy az orvosok eme kongresszusa veszélyes útra tévedt, midőn annak az óhajnak adott kifejezést, hogy a községi és körorvosokat az állam fizesse ezentúl. Hiszen az állam már is agyonnyomással fenyegeti nálunk a társadalmat. Az állam mindenható, az állam a maga roppant súlyával ránehezedik immár a szabad mesterségeket űző polgároknak még magánviszonyaira is. Nálunk nem

AZ Ő NÓTÁJA.

KRISZTUS A LÁMPÁVAL.

KACZIÁNY ÖDÖN FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

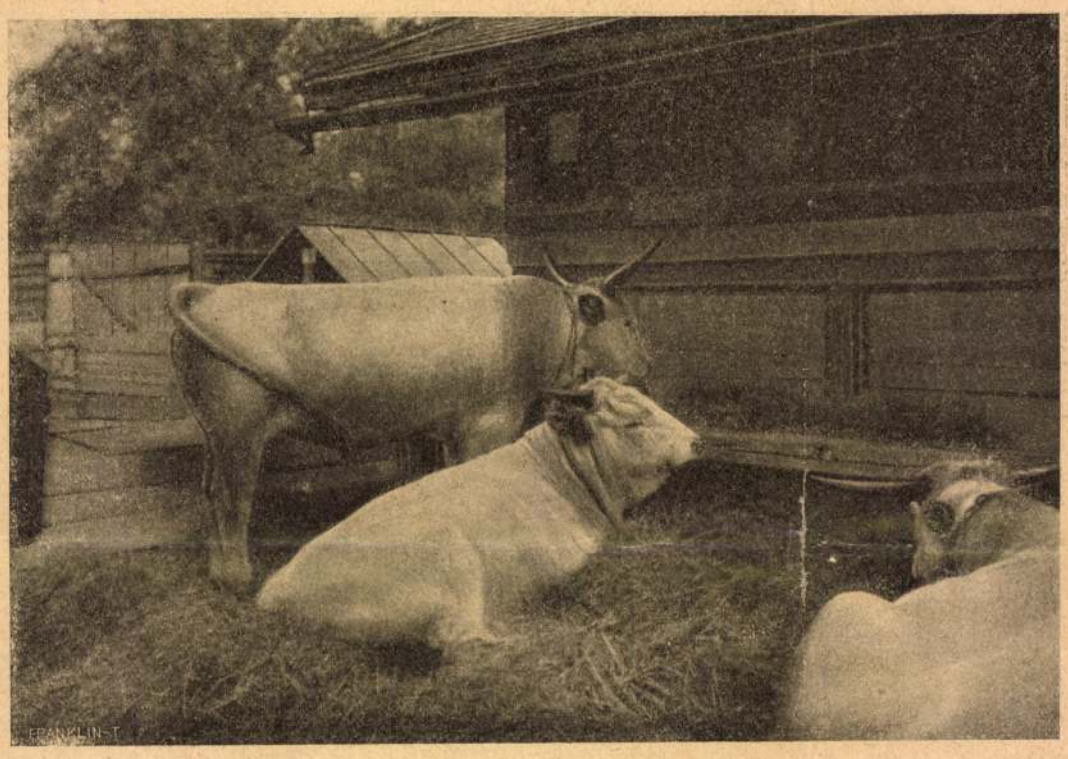

MEZŐSÉGI FAJTA FIATAL BIKÁK.

arra kellene törekedni, hogy az állami ellátásban részesülőknek számát szaporitsuk, hanem inkább arra, hogy minél több foglalkozást szabadítsunk fel az állam hatalma alól.

*

Angol politikusok Budapesten. Az eighty klub, a mely a mostan uralmon levő angol liberálisoknak a pártköre, elküldte nehány tagját Budapestre. Különös sulyt kell helyeznünk erre a látogatásra. Angol képviselők testületileg nem igen szoktak kirándulni idegen országokba. Még Franciaországba se, a mely közel esik, a melynek politikája sokszorosan belejátszik az angol érdekekbe, s a melynek fővárosa látnivalók s szórakozás tekintetében sokkal nagyobb vonzóerővel bir, mint a mi Budapestünk. Nem rándulnak ki Berlinbe se, melynek hatalmi és ipari emelkedését pedig féltékeny szemekkel nézi minden angol, s melynek előhaladása egyenesen veszedelemmel fenyegeti az angol nemzetnek imperialisztikus törekvéseit. Megtiszteltetésnek kell tehát vennünk mindenképen ezt a ritka és kitüntető látogatást. S ha czéljait tekintjük, akkor még örvendetesebb. Az angolok állítólag azért jöttek, hogy a munkásviszonyokra vonatkozó törvényhozási intézkedéseinket tanulmányozzák. Nyilvánvaló, hogy ezért nem jöhettek ide. E tekintetben mi nálunk alig tehetnek értékes tapasztalatokat. Ellenben máshol igen is tehetnének. S ha mégis ezt adják okul, abból önként következik, hogy oly czél hozta őket ide, melynek nyilt bevallása a politikai okossághba ütközik. Hát ne is kutassuk ezt az okot. Nyugodjunk meg abban, hogy Angliában végre politikai tényezőnek tekintik a magyar nemzetet, melylyel érdemes foglalkozni, s melynek barátsága becses lehet. S századok óta nem gondolkodtak így a magyar nemzetről.

*

Hajigáló gyerekek. A falusi gyereknek ősi idők óta legkedvesebb sportjai közé tartozik a hajigálás. Kavicscsal átdobni a falu legmagasabb jegenyefáját, vagy a templom födelét, a csöndes viz tükrén tánczoltatni a lapos kavicsot, — mind olyan dolog, hogy a ki legjobban tudja csinálni, első tekintély lesz a falusi gyermeksereg előtt s jogot érez magában, hogy megvesse és lenézze azt, a ki a legszebb betüt veti ugyan, de ehhez nem ért. Hogy aztán ablak törik, sőt koponya is koppan, nem nagy baj, csak meg nem tudják, ki tette. A robogó vonat meg micsoda pompás czél, a mint ki tudja, honnan, ki tudja, hova, keresztülvágtat a mezőn! Úgyis úgy vonzza a falusi gyereket, mint valami mystikus dolog. Nincs az a parasztgyerek, de még felnőtt is kevés, a ki meg ne állana s el ne bámészkodnék az előtte száguldó vonat mentén, ha ezredszer látja is. Ha aztán a zsebe tele van kővel — pedig többnyire tele van, — csak egy mozdulat dolga utána hajítani. Nem mintha ártani akarna vele, hanem csak úgy, vásott pajkosságból. Hogy ablakot zúz a köve, sőt esetleg embert is sérthet, arra talán nem is gondol. De még kevésbbé arra, hogy ha a bezúzott ablakú vonatban történetesen a földmivelési miniszter, vagy épen a bolgár fejedelem utazik, hasábokra menő, legújabb divat szerint öt-hat czímmel ékes «merénylet» lesz a gyerekes csinyből az egy és két krajczáros lapokban, sőt a komoly négykrajczáros lapok is szükségesnek találják foglalkozni vele. Megindul aztán a nagy közigazgatási apparátus, táviratok jönnek-mennek s a végén a nagy hűhóból kibontakozik egy siránkozó libapásztor gyerek alakja. A lapok pedig elmélkedéseket közölnek a falusi gyerekek vásottságáról. Pedig egyik-másik elmélkedhetnék a saját vásottságáról is, a mikor nap-nap után hajigálózik a szenzácziók kavicsaival, melyek nem egyszer, százszor több kárt okoznak egy-egy betört kupéablaknál. A kővel dobálózó parasztgyerekek dolgát majd elintézi az apai vagy tanitói mogyoró-pálcza, a népies erkölcsöket idővel meg fogja szelidíteni az iskola, — de ki szabadít meg attól a vásottságtól, a mely az utczán hangos szóval árult szenzácziókból rikoltoz felénk?

KACZIÁNY ÖDÖN FESTMÉNYEI A NEMZETI SZALONBAN.

Körülbelül 35 évre terjedő művészi pályájának eredményeit gyűjtötte össze Kacziány Ödön a Nemzeti Szalon termeiben. Ez az első ily kiállítás az új évadban, egyúttal utolsó is a Nemzeti Szalon mostani helyiségében, melyből nemsokára Erzsébettéri új otthonába költözik.

Kacziány kiállítása számra is igen jelentékeny, bár a művész festményeinek csak egy része van meg benne, a nyilvános gyűjteményekben és magánosoknál levők hiányzanak. De még gazdagabb változatosság dolgában, mert egy erősen egyéni és változatos lelki életü művész fejlődését tárja elő a festőművészet váltakozó irányai közepett.

A legrégibb képek a hetvenes évekből valók, a mikor a novellisztikus genre-festészet volt divatban, az életből vett egy-egy jelenetnek egyetlen a pillanatban való összetömörítésére törekedtek a festők s a nézőben olyan hatásokat akartak kelteni, mint egy novella vagy egy szindarab. Akkor Kacziány is részegen hazatérő parasztokat, Krisztus-szobrot bepingáló festőt, más efféle témákat festett, a kor divata szerinti atelier-tónusban.

Csakhamar azonban szakított ezzel a modorral, a kor divatától eltérve, sőt szembe is szállva vele, keresni kezdte a maga egyéniségét. Sokat feláldozott addig szerzett népszerűségéből, a kritikusok habozva állottak képei előtt, a közönség pedig értetlenül. Extravaganciának nézték azt, a mi a művésznek művészete eszközeivel való küzdelme volt, egyénisége szabad kifejtéséért. Az erős, kemény kontúrok kezdtek elhalványodni festményein, vásznai képzeletének bizarr alakjaival népesedtek be s szokatlan, a természetben látottaktól elütő szineket kaptak. A művész lassankint teljesen szakított a realizmussal és átadta magát fantáziája játékának.

Az a világ, melyet az utóbbi 10—15 év alatt festett művein látunk, nem a mi világunk, hanem a világnak a művész képzeletében való tükröződése. Nem a nap világit benne, hanem a hold, éles árnyékokat vetve, szürkés vagy kékes fátyollal vonva be a házakat és alakokat, vagy pedig az éjszakában pirosan égő tűz, a mely kisérteties vörös fénybe von mindent. Napsütéses képet alig látunk Kacziány munkái közt. A tengerparti várost félig megvilágitja, félig elfödi szemünk elől a kéken rezgő holdfény, a tenger habjai sötétzölden törnek meg a parti sziklákon, az interieurbe belopódzik a halk esthomály, egy-egy bizonytalan sötét foltnak mutatva az asztalnál ülő alakokat. A szinezés fantasztikus, irreális, de — talán épen ezért — sokszor erős hangulatokat kelt, a melyek észrevétlenül rezegnek át a képről lelkünkbe.

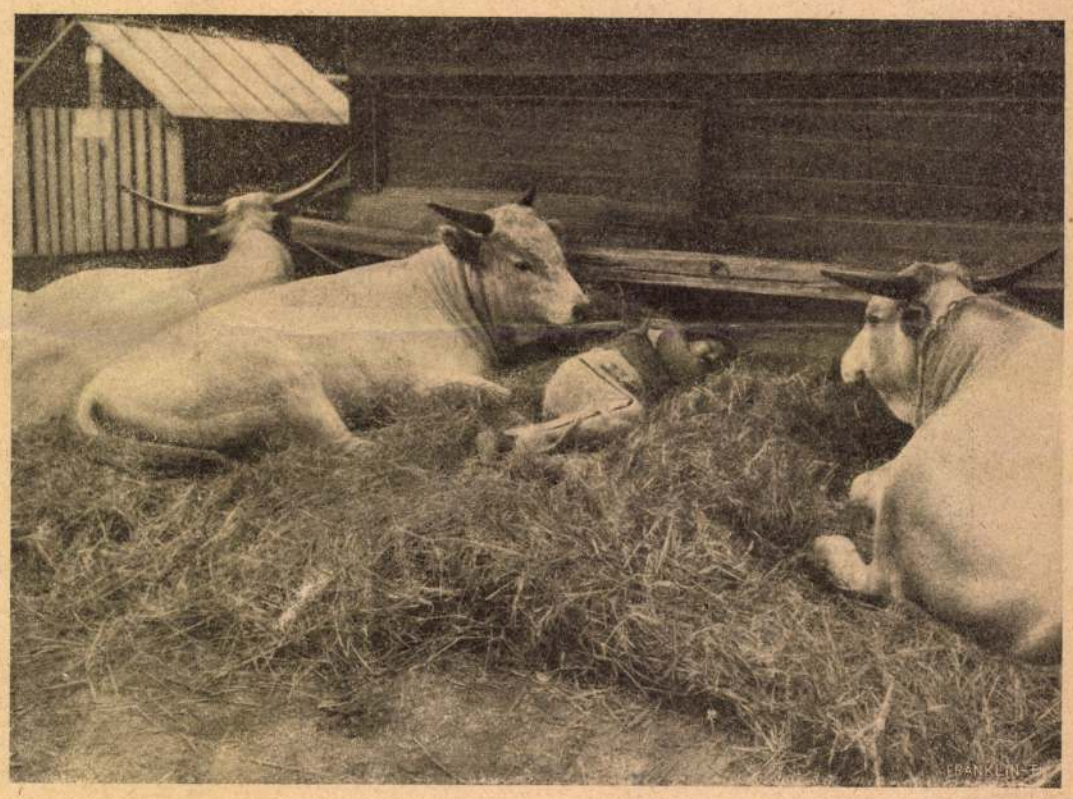

CSENDÉLET AZ ISTÁLLÓBAN.

A KOLOZSVÁRI TENYÉSZÁLLAT-KIÁLLÍTÁSRÓL.

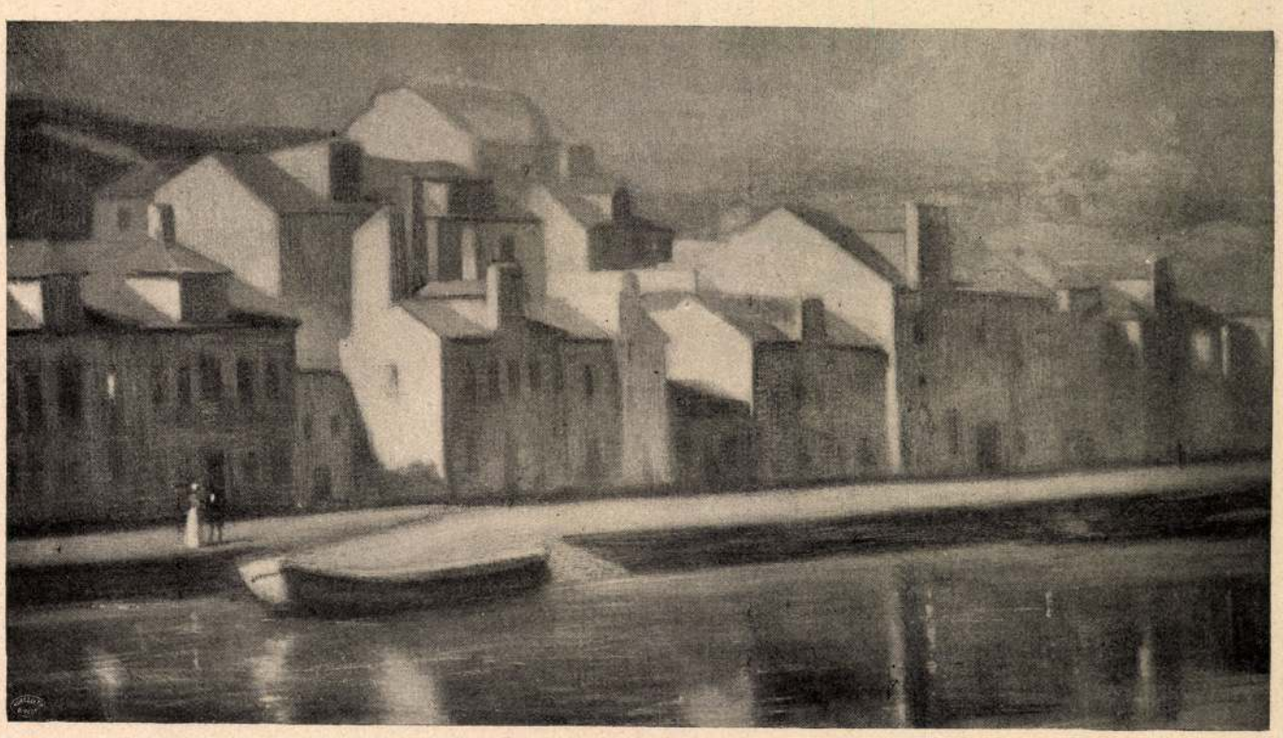

Kacziány Ödön kiállításából

Utca holdfénynél

előadása nem rokon egyetlen más festőével sem, ami nem mindennapi eset. De e víziókban korántsem merül ki festése. Külön kiállításának 223 száma közt egész sor természettanulmányt látunk, amelyek új formában mutatják be őt. Hirtelenül és passzióval festett, többnyire kisebb méretü darabok ezek a Tátrából, Nagybányáról, Malonyáról. Barátságos, világos, vidám hangulatu szeletkék a friss természetből; az atelierfogság után kéjjel issza magába a festő ózonjukat. Frisseségben mellékjük állíthatjuk az intérieur-tanulmányokat amelyek közül a 69. számu halkbeszédü gyöngyház-színeivel valósággal kabinet-darab. Pedig mindössze egyszerü szoba, asztalán egy bágyadtan világító lámpával. Mégis a nyugodalmas, kedves melankóliáju érzések egész sorát kelti bennünk szelid tónusa.

Kézirajzainak legjobb lapjain ismét a konstruktive rajzoló stilizáló művész áll előttünk. A szén feketeségét is fakóra fokozza le, hogy nagy vizióinak hangulatát ez a fáradt szín is elősegítse.

E két határ közt mozog munkáinak abban a darabjaiban, amelyeket most a Nemzeti Szalónban gyüjtött össze. Ez természetesen csak kis töredéke eddigi műveinek. De megvilágítja tehetségét és tudását minden oldalról.

*

Fiatal festők és szobrászok stipendiumot szoktak kapni. Főképp, ha valamely élénk vérü képviselő áll mellékjük. A kevésbbé fiatalok munkáit megveszi az állam, ha van erre ok. De úgy látszik, hogy a támogatás e módja, az úri alamizsna-osztogatás, divatját mulja. Mert végre valahára sikerült mégis olyan közhangulatot teremteni, hogy a közönség veszi kezébe e téren a vezetőszerepet. Pár év mulva tényleg nem az állam fogja a legtöbb pénzt költeni művészeti holmira, hanem a társadalom. Talán máris így van. Hisz' a Képzőművészeti Társulat egymaga most már 60.000 koronáért vesz tagjai számára műtárgyakat.

Ennek módfelett örülnünk kell. A hivatalosan szubvencionált muzsa a legszomorúbb nőszemély, Niobe, akinek legszebb gyermekei sorjába elhullanak. Már maga a stipendium-osztogatás, ahogy általában gyakorlatban van, terméketlen és fölötte kietlen. Ahol művészi produkciót akarunk elősegíteni, ott ne könyöradományt, hanem munkát adjunk. Aki a pénzt kezébe kapja, ne legyen kénytelen megköszönni vagy hálát érezni az állammal vagy annak képviselőivel szemben. Van annak is módja, hogy a stipendiumért ellenértéket lehessen kapni, amikor azután az állam és a stipendista egyenlő jogu szerződő fél. Aki a munkájával felel, egészen mást érez, mint aki köszönő szókat kénytelen rebegni.

Adjunk tehát stipendium helyett munkát ifju művészeinknek. Teheti ezt minden fórum, amely eddig a művész-fiatalságot támogatta. Nem is gondolunk e percben az államra, amelynek erre ezerféle mód és alkalom kínálkozik s csak rajta mulik, hogy ezeket az alkalmakat megragadja. Jóval kisebb keretü fórumok is megtehetik, még pedig úgy, hogy a tulajdon javukra válik.

Eszembe jut olykor a római Pincio, a pálmás és virágbokrétás sétatér, amelynek árnyékában minden nemzet nyelvén tereferél a kozmopolisz idegen-áradata, amelynek padjain fél-Róma hallgatja a zenét. Ide, ahol egészen biztosan meglátja minden Rómát

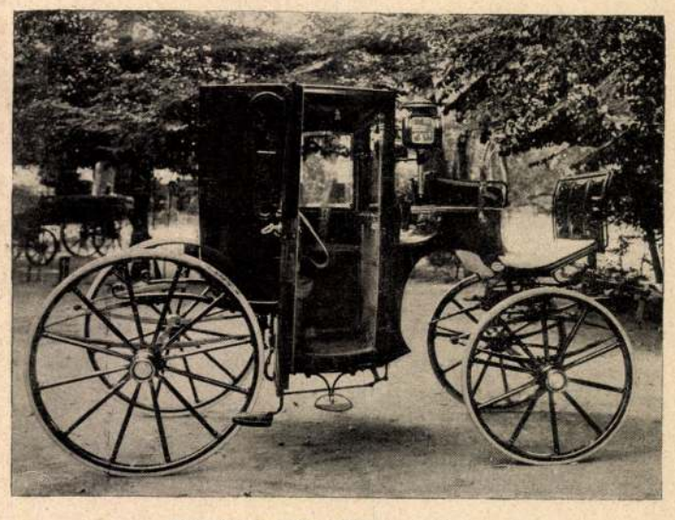

Fűthető kocsi. Virág Sándor találmánya

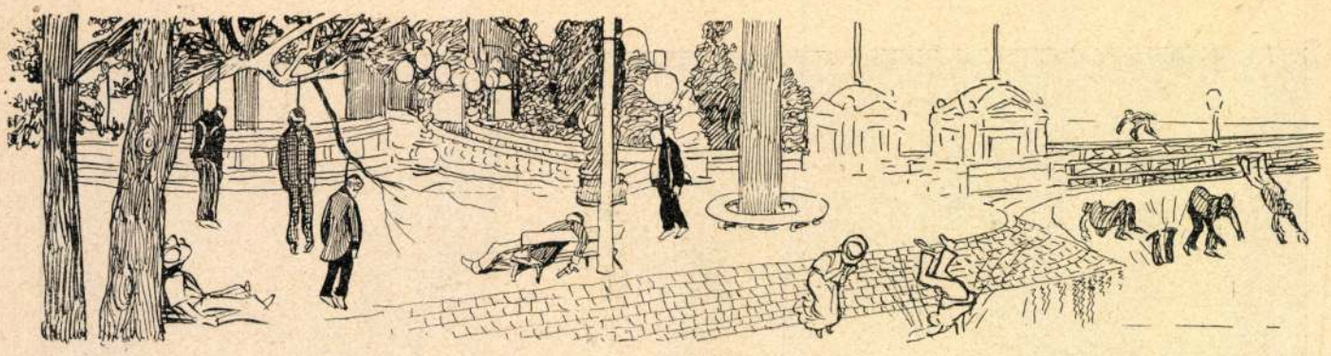

A jövő Budapest. Játékbank a Margitszigeten

Mühlbeck Károly rajza

járó ember: ide állíttatta a városi tanács a nagy emberek panteonját (nem mint nálunk, ahol a Gellérthegy tetejére tervezik). A panteón pedig nem holmi épületté faragott hegytömeg, hanem apró mellszobrok százai, amelyek egymást nem zavarva egy-egy virágos bokor színes hátterében húzódnak meg s csak a csöndesen és magánosan sétálóval állanak szóba. Hány bűvös emlékezetü órám jut eszembe, ha e kis kőszobrokra gondolok! S hány ismerősöm mesélte, hogy e környezet benne a reflexiók, az érzések mily gazdag sorát költögette!

E szobrok kezdők, művész-ifjak, stipendisták munkái.

Olcsó áron kapja azokat a nagytekintetü Senatus Populusque Romanus. Stipendium helyett évenkint egy-egy ily munkát rendel meg valamely erre méltó művésznövendéknél.

— Szent isten, — csapja össze két kezét a magyar állam, — kezdők kisérleteiből állítani panteónt, művésznövendékek munkáival hinteni tele a város legszebb terét!

S a magyar állam széles háta mögött talán hasonló szörnyüködésre kulcsolja ujjait a magyar főváros.

Nem úgy van. Igenis, kezdők munkái ezek. És tökéletlenek. A panteón némely száma fölötte távol áll az Esttől vagy Gattamelatától. Engem az én magános sétáimon ez nem zavart. Sőt eszembe sem jutott, hogy van esztétikai mérlépték is valamely akadémia boltjában. Más, szebb, virulóbb kép festődött a lelkembe.

Akik e köveket híres emberekké faragták: elsők voltak fiatal versenytársaik között. Hányuk bukott le még e csekély magasságból is! Hánynak maradt ez mindörökre chef-d'oeuvreje! Volt egy bimbó, amely szirmait bontani készült, de — egyszerre vége lett. Kutassák az ócskászok, mi módon. Valami archivum, valamely padlás leveles-ládája tán megfelel rá.

Mások híres emberekké lettek. S ez volt a primőrjük. Itt a Pinción áll az első lámpalázban fogant mű. Itt van a kiindulási pontjuk. Emelkedésük első stációja ime ország-világ előtt bemutatva, leleplezve. A műtörténet sok fejezetének egy-egy diszes iniciáléja. Amit mi itthon csak fakó papirosokból tudunk annyiraamennyire konstatálni a mi művészeinkről: itt kőbe vésve örök időkre fönnmaradó közvetlen tanuságtétel. A Pinció szobrai élő műtörténet. Mindenki zsengéje, a zsengék legszebbjei, virágos bokrok közt. Van-e ennél poétikusabb műtörténet?

Oly példa, amelyet rögtön utánozhatnánk. A fővárosnak évi 2—3000 koronájába kerülne s a — plágium vádjába. De ezt szívesen viselhetné. Mert ezért a plágiumért csak dicsérnék.

A stipendium-elkerülés ezer módja közül csak ezt az egyet ragadtam most ki. Készséggel szolgálhatnék a még hiányzó 999-el. De talán ez az egy sem fog ma még visszhangra találni.

*

Ezen a héten sok egyébb képes levelezőlap közé keverve egy tucat olyant hozott szerkesztőségünkbe a posta, amelyek pár száz évesek. Mekkora késés! — gondolná az ember, ha nem ösmerné a m. kir. posta fagyos pontosságát. Nem is a kártya ily matuzsálemi koru, hanem a rajtalevő kép. S hajlott kora ellenére mégis oly friss, oly harmatos, hogy gyönyörűséggel nézzük. Magyar kézirás van rajta, magyar asszonykéz munkája, de olyan, amit tűvel írtak. Szóval magyar himzésminta. Mindegyik levelezőlapon egy-egy motivum. Még pedig olyan világos és pontos, hogy menten le is hímezhetjük.

Benczúr Béláné gyüjtötte ezeket a régi magyar himzésmintákat és sorozatos képeslevelezőlapokon adja ki. Most jelent meg az első tucat. Kívánjuk, hogy csakhamar kövesse a második, a tizedik. Tíz fillérjével árulják a tulipánkert-szövetség javára, de ettől egészen eltekintve hasznos és becses célt szolgál a kis publikáció maga is. Himzésminta, még pedig művészeti és magyar, potom tíz filléren, olyasmi, amiről nem igen álmodtunk volna. Hányszor volt okunk kikelni a külföldi selejtes minták terjesztése ellen, amelyek nemcsak a magyaros izlést, hanem az izlést általában megrontják. S hozzá még pénzünket is kiszalasztják a külföldre, amelynek gyarmata vagyunk. Most oly ötletet vetett föl e képeslevelezőlap publikációjával Benczúr Béláné, amelyet nemcsak folytatni kell, hanem nagy mértékben bővíteni, tágítani is. Semmi sem alkalmasabb valaminek terjesztésére, mint az olyan képes levelezőlap, amely nékünk kedves dolgot mutat. Örömest küldjük ösmerőseinknek s azok örömest mutatják barátaiknak. Hát még ha olyan lapról van szó, amelyet rögtön el lehet rejteni a dolgozóasztalka fiókjába, hogy az első szabad órában tűvel, pamuttal vászonra vigyük át bájos formáit. Széjjel kellene hinteni az efféle lapokat a leányiskolákban: a hivatalosan órarendbe foglalt kézimunka legalább magyarosabb jelleget öltene.

Mi persze, rég elfoglalt álláspontunkból kifolyólag, nem szeretnők, ha e levelezőlapok kizárólag régi munkákat mutanának be. Jobban mondva: e sorozatok mellett szeretnénk gazdag s válogatott szerieseket modern magyar mintákból is. Ezeket épp így kellene és lehetne terjeszteni s e részben talán az Iparművészeti Társulatot illetné meg a vezetőszerep. A magyarság régi stílusához és régi szokásaihoz simuljon folytatásként a modern magyarság eszejárásának, érzésének, művész-talentumának hű tükörképe e hasznos levelezőlapokon, amelveknek brilláns ötletét Benczúr Bélánénak köszönjük.

Lyka Károly

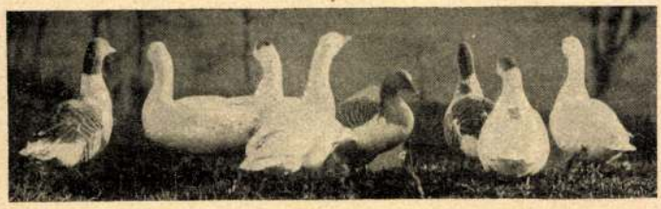

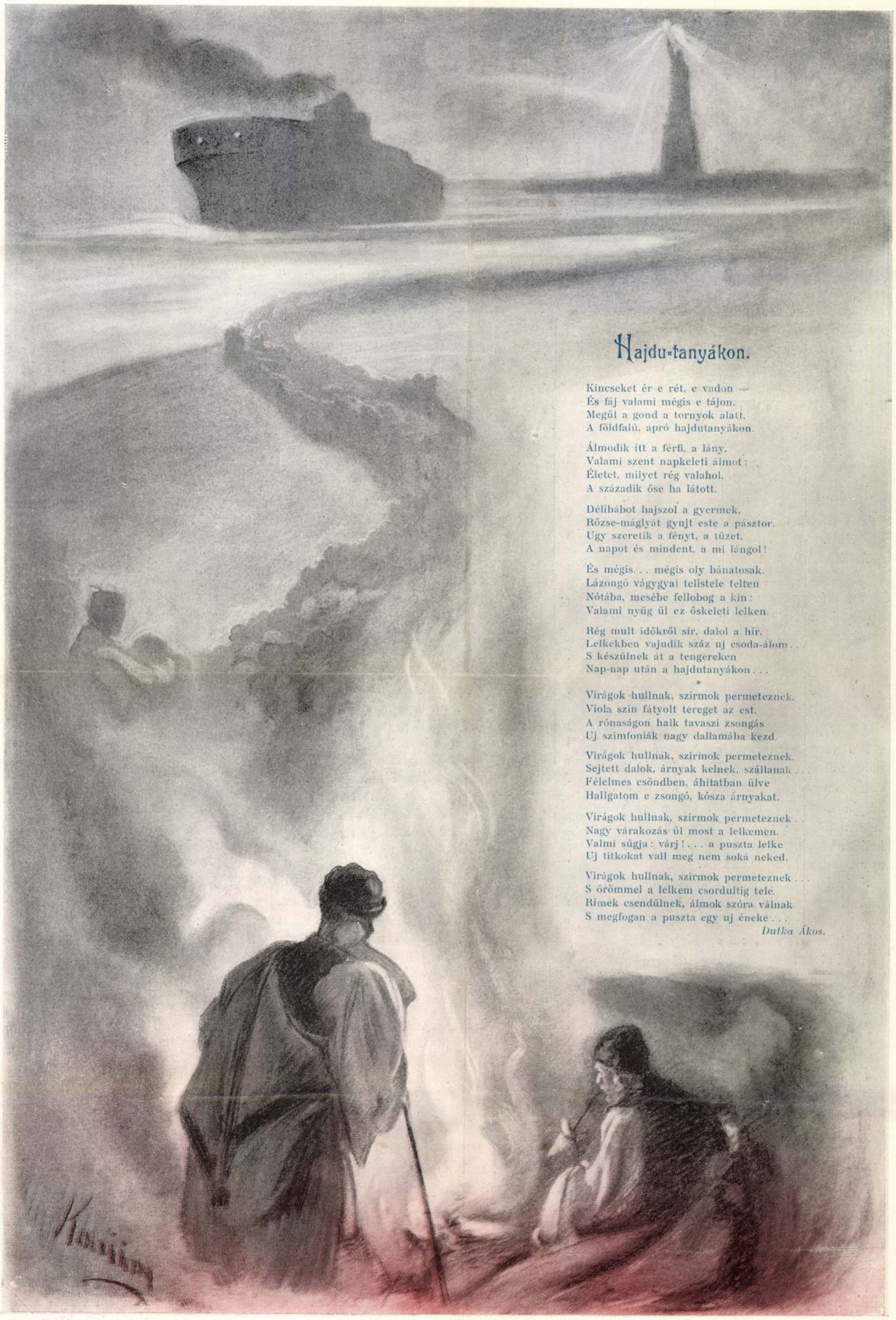

Hajdu-tanyákon.

Kincseket ér e rét, e vadon —
És fáj valami mégis e tájon.
Megül a gond a tornyok alatt,
A földfalú, apró hajdutanyákon.

Álmodik itt a férfi, a lány,
Valami szent napkeleti álmot;
Életet, milyet rég valahol,
A századik őse ha látott.

Délibábot hajszol a gyermek,
Rőzse-máglyát gyujt este a pásztor.
Ugy szeretik a fényt, a tüzet,
A napot és mindent, a mi lángol!

És mégis... mégis oly bánatosak.
Lázongó vágygyal telistele telten
Nótába, mesébe fellobog a kin:
Valami nyüg ül ez őskeleti lelken.

Rég mult időkről sir, dalol a hir.
Lelkekben vajudik száz uj csoda-álom...
S készülnek át a tengereken
Nap-nap után a hajdutanyákon...

*

Virágok hullnak, szirmok permeteznek.
Viola szin fátyolt tereget az est.
A rónaságon halk tavaszi zsongás
Uj szimfoniák nagy dallamába kezd.

Virágok hullnak, szirmok permeteznek.
Sejtett dalok, árnyak kelnek, szállanak...
Félelmes csöndben, áhitatban ülve
Hallgatom e zsongó, kósza árnyakat.

Virágok hullnak, szirmok permeteznek...
Nagy várakozás ül most a lelkemen.
Valmi súgja: várj!... a puszta lelke
Uj titkokat vall meg nem soká neked.

Virágok hullnak, szirmok permeteznek...
S örömmel a lelkem csordultig tele.
Rímek csendülnek, álmok szóra válnak
S megfogan a puszta egy uj éneke...

Dutka Ákos.

A LÁNCZOS TÁSKA.

Irta

SZŐLLŐSI ZSIGMOND.

I.

Lakott a mi szerény és csöndes kis városunkban két örmény ember, név szerint Agilován Jakab és Agilován Gergely. Unokatestvérek voltak, de nemcsak hogy az atyafiságot nem tartották, hanem még érintkezni se érintkeztek egymással. A minek megvolt a maga oka. Agilován Jakab a mi viszonyainkhoz mérten valóságos nábob volt. A maga szép, emeletes házában lakott a piacz-téren, volt szőleje, földje és sok mindenféle értékpapirja. A felesége hintón járt és akkora gyémántok lógtak a fülén, mint egy mogyoró.

Agilován Gergely ellenben olyan szegény volt, mint a templom egere. Künt lakott a városszélen egy nyomorúságos viskóban.

A két Agilován között nagy volt az atyafiságos gyűlölet. Jakab azt beszélte a rokonáról, hogy javithatatlan tékozló, könnyelmű fráter, a ki a Dárius kincsét is elpocsékolná. Ezért óvakodott is tőle, hogy csak öt garassal is segitse a nyomorgó atyafit.

Agilován Gergely nem maradt adósa a gazdag rokonának. Rettenetes dolgokat tudott elbeszélni a lelketlenségről, a mivel a vagyonát szerezte. Agilován Gergely minden templomban hajlandó lett volna megesküdni rá, hogy az ő unokabátyja nagyobb rabló, mint a milyen Rózsa Sándor volt. Három akasztófára kellene fölkötni, mert egy nem birna el egy ilyen nehéz gazembert.

Szóval a két Agilován nem tulságosan szerette egymást. A gazdag Agilován elcsapta a kocsisát, mert ez egyszer szóba állott a szegénynyel: a szegény Agilován pedig beteg lett bánatában, mikor Jakab úr villámhárítót csináltatott a házára. Neki ez a készülék egy kedves reménységét tette tönkre.

II.

Ime, ilyen volt a viszony a két rokon között, mikor egy tavaszi napon Agilován Jakab, a nábob, levelet kapott. Olyan levelet, a melynek már a borítékján kezdődött az érdekessége. A levél ugyanis az Oczeánon túlról jött, Amerikából.

Agilován Jakab nagyot nézett, a mikor a kezébe vette. Ki irhat neki Amerikából? Annyira meg volt hatva, hogy mielőtt fölbontotta volna, odaszólt a feleségének:

— Drága Czilkám, add ide csak az ünnepi okulárémat, az arany keretüt: Amerikából kaptam levelet, azt akarom elolvasni.

Czilka asszony is rendbeszedte a pongyoláját és megigazitotta a frizuráját erre a bejelentésre, azután odahajolt az ura vállára, hogy segitsen neki az olvasásban.

Mire aztán elolvasták a levelet, kiderült, hogy érdemes is volt föltenni az ünneplő pápaszemet, meg nem is. Mert a levél igen különös levél vala. Szólt a következőképpen:

Drágalátos öcsém Jakab!

Mindenekelőtt szivből kivánom, hogy ezen pár sor irásom jó egészségben találjon, valamintképpen az az ezer dollár is, a melyet ezen levelemmel együtt teszek a postára számodra. Nem sok, de jó szivvel küldöm. Csak a minapában hallottam egy becsületes embertől, a ki most jött Magyarországból, hogy nem valami jól van sorod. Azt is hallottam, hogy az unokabátyád, az én Gergucz öcsém, bár gazdag ember, nem segit semmivel. Lehet, hogy magad is oka vagy a bajodnak, de azért Gergucz bátyádnak mégis kötelessége lenne, hogy ne hagyjon elesni téged. Jó borral javitják a rosz bort; jóakarattal a gyenge akaratot. Én is gyenge ember, haszontalan ember voltam fiatal koromban, de a mire nem tudott megtanitani a nyomorúság, megtanitott a szerencse. Akkor tanultam megbecsülni a garast, mikor már szórhattam volna. Nem vagyok éppen millionárius, de van egy pár dollárom és szivesen küldök neked is belőle valamicskét, annyival is inkább, mert úgy sincs itt senkim, öreg ember is vagyok, fáradt is vagyok és a mi kis időm még hátra van, szeretném a hazai földön eltölteni, a rokonaim között. Ezért küldöm előre ezt a pár garaskát és egy hét múlva megyek én is haza, ha szivesen láttok, tihozzátok. Már a jegyemet is megváltottam a Cyclops nevezetű gőzhajóra, a mely Brémáig viszen. Ha van még a házatokban meg az asztalotoknál egy hely egy öreg rokon számára, akkor ott is maradnék nálatok. Addig is szeretettel csókol mindnyájatokat öreg bátyád.

Agilován Bogdán.

Éppen kész lett a levél olvasásával az Agilován pár, mikor már megint jött a postás — ezúttal a pénzkihordó — az ezer dollár csakugyan megérkezett Agilován Jakab czímére.

Agilován Jakab egy teljes negyedóra hosszat bámult a feleségére, a nélkül, hogy egy okos szó kitudott volna jönni a száján. Czilka asszony is hallgatott. Volt is min gondolkozniuk.

Ez az Agilován Bogdán — nagybácsija mind a két Agilovánnak — ezelőtt húsz esztendővel vándorolt ki az újvilágba, a nélkül, hogy valami díszes emléket hagyott volna maga után. Malőrös ember volt, egyszer az a kellemetlenség is megesett vele, hogy ülnie kellett egy pár hónapot. De hát ki emlékeznék már erre, mikor egyszerre, húsz esztendei hallgatás után, ime ilyen levéllel köszönt be szerető öcscséhez. Ki ne fogadná el egy szerető, öreg amerikai nagybácsi feléje nyújtott kezét, mikor ebben a kézben egy ezer dolláros bankó mosolyog?

Ebben a tekintetben nem is volt egy pillanatig sem kétsége Jakab úrnak. Más volt itt a baj! Nyilvánvaló, hogy Bogdán bácsi összetéveszlette a két unokaöcscsét. A gazdagot gondolta szegénynek, a szegényt a módosnak.

Agilován Jakabnak verejtékes lett a homloka a nagy gondolkozástól. De végre is kitört belőle az elhatározás:

— Akár így gondolta, akár úgy gondolta a kedves bácsi, az bizonyos, hogy a pénz nekem jött, ez tehát az enyém. Nem gondolod, Czilka?

Czilka asszony egy darabig merőn nézett az ura arczába, azután határozott hangon adta meg a választ.

— Nem gondolom Agilován! Én azt gondolom, hogy te nagy szamár vagy Agilován!

Agilován Jakab már sokszor hallotta maga felől ezt a véleményt a hitvesétől, de ilyen határozott hangon még talán soha. Indíttatva is érezte magát, hogy megkérdezze:

— Miért vagyok én szamár Czilka?

Czilka asszony nyugodtan felelt.

— Azért vagy szamár, mert szamár vagy. Mert nem látsz tovább az orrodnál. Mert nem tudsz kombinálni Agilován. Mert a ki ezer dollárért eldob millió dollárt, az szamár!

— Nem értelek Czilka!

— Tudom, felelte az asszony. Hiszen ha értenél, nem lennél az, a minek mondtalak. De szerencsére a dolog olyan világos, hogy még neked is meglehet magyarázni.

— Hallgatlak Czilka!

— No hát hallgass is! A bátyád egy pár hét múlva megérkezik. Idejön. Az első, a mit megtud, hogy tévedett. Nem az kapta a pénzt, a kinek szánta.

Jakab úr sietett közbevágni.

— De én nem adom ám vissza neki!

— Azt elhiszem. Valószinű, hogy nem

miniszterekkel s a mögöttük ülő «bien pensant» honatyákkal ; arcképkarikaturáinak fokozott erejű együttese. A másik, a Rue Transnouain nem is karikatura, hanem a XIX. század első abszolut realista kompoziciója ; egy feldult polgárszoba belseje, a földön fekvő legyilkolt áldozatokkal.

Négy év alatt Daumier Philipon lapjai : a La Caricature, az Association Mensuelle és a Le Charivari részére vagy 150 politikai karikaturát készített. Ez munkásságának első — rendkívül értékes — korszaka.

IV.

1835 augusztus 27 én jelent meg a La Caricature utolsó száma s az új sajtótörvények a politikai karikaturák megjelenését egyebütt is lehetetlenné tették. Daumier tovább dolgozik a La Charivariban, de kényszerből a társadalmi torzképek terére lép át.

Egyúttal azonban felfogás módja is megváltozik. Ha emlékezete eddig erősen plasztikus jellegű volt, ha képeiben az egyes alak s a szigorúan körülzárt forma uralkodott, most képeket lát, melyeken az alakokat körülvevő tér, a táj vagy az intérieur is teljes jogaiba lép. A fény és árny játéka feloldja a formák szigorúságát s a felület domborodásán kívül annak színes voltát is kezdi éreztetni. Eddigi rajzainak zárt, sötét mezői fellazulnak s a plasztikus realizmus helyébe a festői realizmus lép.

Tárgyköre kimeríthetetlen. A városi élet minden jelenségét meglátja, a városi lakosság minden rétegét ismeri, az utca iszákos csavargóját ép úgy mint a művészeket, az ügyvédek gyülölt faját ép úgy mint a diplomatákat, a konyhalányt s a házmesternőt csak úgy, mint a kékharisnyát s a szocialista nőt. Előtte nincs titok ; belát a lelkek titkos redőibe. Sohasem szentimentális, mint legtöbb francia társa (Charlet, Gavarni) ; ritkán epés ; többnyire elnézően mosolygó. Ha lapjainak irodalmi tartalmára gondolunk, Rabelais, Moliére és Balzac nevei jutnak eszünkbe, (Csak nem szabad lapjai legendáit elolvasnunk ; ezeket a szerkesztőség tagjai gyártották kész rajzáihoz, à tíz frank honorárium fejében). Alapjában mindig komoly ; és sohasem sikamlós,

V.

Fejlődése folyamán a mozgás ábrázolása lép mindinkább előtérbe. Az ötvenes években előadása is izgatottá válik. A szeliden egyensúlyozott foltok helyett szakgatott, patetikus vonalakkal jelzi alakjait és tárgyait. Mikor két évi pihenő után 1862-ben ismét kezébe veszi a krétát, ebben az új modorban remekeket alkot. S ebben a harmadik — öregkori — modorában rajzolja azokat a hatalmas, keserű, allegorikus lapokat is, melyeket az 1870—71-iki háború végzete váltott ki lelkéből.

A zseni kezében a «vidám» műfaj túlnő keretein s komoly művészetté válik. Ép oly komolyivá, mint Molière vígjátékai, «Pour conclure, — mondja Baudelaire — Daumier a poussé son art très loin, il en a fait un art sérieux ; c'est un grand caricaturiste». MELLER SIMON

KRÓNIKA

KACZIÁNY ÖDÖN KIÁLLITÁSA. A Fehérvári-út 29. számú ház földszinti helyiségeiben, április elején ismét megnyílt egy kiállítás. Ez a második abban a városnegyedben, azon az újonnan fejlődésnek indult vidéken, amelytől azelőtt ugyancsak távol ezett az efajta lokális esemény. A kelenföldi művészek kiállítása után ismét oly festő képei kerültek sorra, aki szintén első kerületbeli lakos, egy a kelenföldiek közül. Kacziány Ödön, aki jó ideje dolgozik a gellérthegyi műteremházban, akinek képei azonban, ha az ismert kiállító központokból függetlenül, messzebbre is jelennek meg, jogot formálnak arra, hogy magukra vonják az egyetemes érdeklődést. Kacziány Ödön több mint száz munkát mutatott be e budai tárlaton, amely — mint most általában a kiállítások — a jótékony célt is szolgálta. A kiállítás persze korántsem volt csupa novum, sőt oly vásznat, ami Kacziány Ödön egyébként termékeny műhelyének legújabb terméke volna, s az elmúlt vagy mostani év dátumát viselné, nem vettünk észre a képek közt. Azok, akik Kacziányt a Műcsarnok és Nemzeti Szalon kiállításairól ismerik, egész sor képet a viszontlátás örömével üdvözölhettek. Oly látogató számára, aki ezt az ismeretséget nem mondhatja el magáról, természetesen az ujdonság ingerével hathatott e kiállítás, s biztosra vesszük, hogy — tekintve a helyet, ahol a tárlat megnyílt — nem egy ily nézö vetődött be e Kacziány-képek közé.

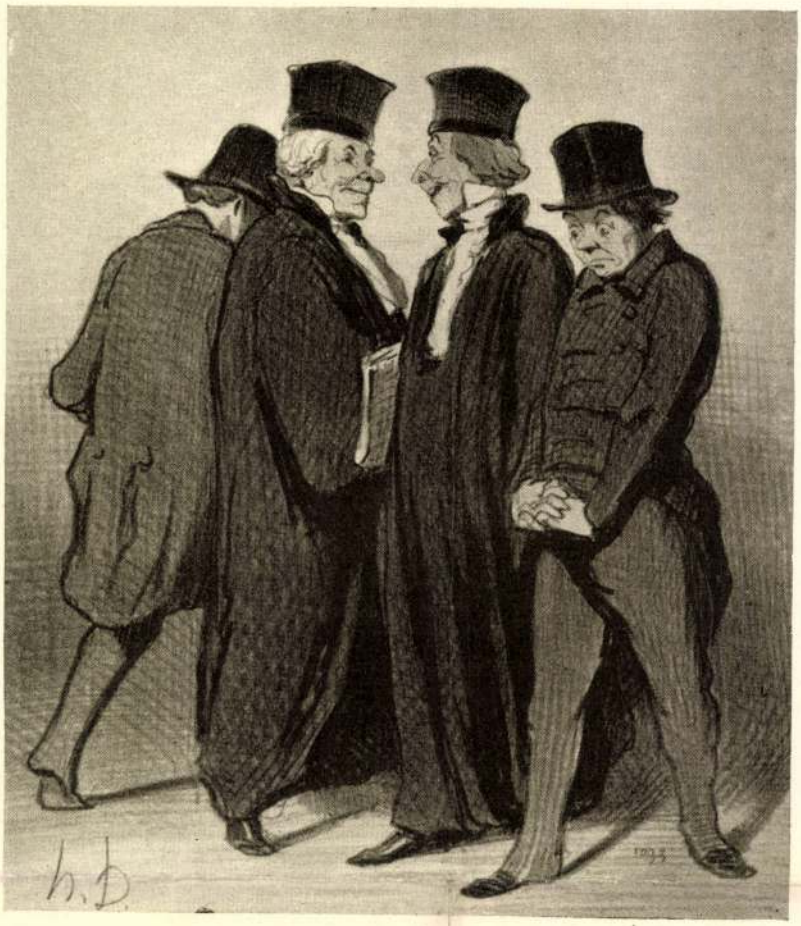

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
DAUMIER-KIÁLLÍTÁSÁBÓL

AZ ELÉGEDETT ÜGYVÉD
S AZ ELÉGEDETLEN PANASZOS

ki a fehéreket; innét feketéinek mezzotinto-szerű mélysége s fehéreinek villogó fénye.

Daumier, nem tudjuk ki útján, de egyszerre megismerkedik a festői kőnyomat új fogásaival. 1832 április 26-án jelenik meg az a lapja, melyen ezt a hirtelen változást látjuk: Lameth képviselő mellképe. Már nem rajzol óvatos vonalsorokat finomra hegyezett krétájával, mint eddig, hanem merészen ken és töröl; s a rendkívüli plaszticitású főt energikus síkokból alkotja össze. Tudjuk, hogy a főt előbb agyagból modellálta meg, csak azután transzponálta rajzba; a formák szinte az ujjaiban voltak, mielőtt leült, hogy a kőlapra vetítse őket.

Lameth büsztjét még négy társa követi; majd a következő évben, 1833-ban az álló portrék 18-as sora; a jellemzésnek s a formák biztos előadásának mindmegannyi kiváló példája.

Ez arcképek sikere rendkívüli volt; de ép oly sikert ért el Daumier egyéb rajzaival, melyek Philipon ismert módszere szerint a királyt s a kormányt támadták. «Le Charenton ministériel» az első ilyetén lapja, melyen új technikája érvényesül; a következő a már említett Körteakasztás.

Philipon a La Caricature mellékleteül L'Association Mensuelle c. alatt nagyobb formátumu kőnyomatok sorozatát adta ki. E sorozatba Daumier öt lapot rajzolt, melyek legkiválóbb alkotásai közé tartoznak. «A királyi csemeték» még a legkevésbbé megkapó; «Lafayette temetése» kiélezett tendenciájával hat; a «Sajtószabadság» energikus rajza rendkívüli erőről és szenvedélyről tanuskodik. A két mesterműazonban a «Ventre Législatif» s a «Rue Transnonain.» Az előbbi a parlament üléstermét ábrázolja a

A GELLÉRTHEGY ÉJJEL
KACZIÁNY ÖDÖN FESTMÉNYE
A TAVASZI TÁRLAT TÁRSULATI DÍJÁNAK NYERTESE

Művészet 1908.

Hovatovább testhez simulóbb lesz a ruha. Majd a szerelmes reszkető kezével vetkőzteti szépséges aktjait. A tanulmányoknak és kész munkáknak egész raja vezet a meztelen testhez, mert a művész részeg öröme meg sem tud válni felfedezéseitől. Nem hiszem, hogy szerelmes valaha haladt volna ily nehezen előre. Minden lépés az elragadtatásnak, a gyönyöröknek és a tökéletes utáni küzdelemnek egész sorozata. A vállak gyöngéd domborulása . . . úgy látszott, mintha tovább nem is merne vetkőztetni, oly hosszasan időzött; meg aztán a csipők . . . a vonalak valóságos orgiája. „Quelque chose de chantant de tout ce grand lyrisme passionné resonnait en lui". (Leonce Benedite.) Így jut el Fantin a meztelen női testhez, az aktnak neki sajátos felfogásához. E felfogás első tipikus és teljes kifejezése a Baigneuse. És amidőn idáig eljut, még mindig félénk a 43 éves ifjú. Még mindig nem mer szembe nézni azzal a nagyszerű álommal, amelyhez annyian közelednek pelyhedző állal, tudatlan bátorsággal. Az igazságnak e szomjú buvára még mindig nem meri lerántani a saisi képről a leplet és csak háttal állítja felénk a baigneuset. Az a művész, aki így jut el a női testhez, nem lelhet kielégítést a modell hagyományos ábrázolásában, hanem új dolgokat fog mesélni az ezerszeresen megrajzolt női formákkal. Fantin-Latour mondandója, az amiért született, az ami az életének művészetének örök diadala, az az ő új hitvallása a fényről, az az ő új gyönyöre a nőben. A nő és a fény koncepciója a baigneuse aktján üti meg a praeludium hangjait. Igaz, hogy teljes hatalmában e zene csak később bontja ki szárnyait, de könnyebb mindent most elmondani. Az utolsó előtti lépcsőn hallgassunk el és a szó helyett álljon be a néma bámulat. Fantin fény helyett tulajdonképen csak sötétséget lát. A lég, a fák koronája, a távolság, mind-mind egységes sötétség abban a szépiabarna tónusban, amely a rézkarc legsötétebb színe. Minden egyéb és így lényegileg, sőt elsősorban a fény is, ennek az egységes, álmatag, mégis érzékeny színalapnak csak megszakítása, mondhatnám megsebzése. Puha felületén fénysugarak ezrei, mint a hegyes tűk, valóságos fénytűk cikkáznak által kemény, zizegő, fájdalmas hanggal. Képzeljünk el egy sötét térséget. Sötét, de nem a szó vak értelmében, mert abszolut sötétségben formáról, látásról és rajzról nem lehet szó, hanem értsük festői sötétség alatt azt a nyugalmas, egységes, mélyen zengő színalapot, azt a basszusát a színeknek, amely csendes felszínével alapul szolgál a rajta születendő fény- és színtüneményeknek. Nyíljék most meg a térség egyik fala és egy láthatatlan, hatalmas erő lódítsa előre a végtelenül finom, fénylő tűk összevissza zizegő miriádját. Ez Fantin-Latour fényábrándja. Szinte nem merünk hozzányulni: szúr, fáj. És ebben a fájdalmas fényben a női test mintha nem merne a klasszikusok határozottságával fellépni, mintha félne az ezerszeres szúrástól, titkolja határait, remegő konturjai körül védő palástot sző teste illatos párájából. Quelque chose de flottant, hogy a festő anyanyelvén szóljak. Annál biztosabb, annál derültebb, diadalmasabb a felület. Elmondtam Fantin-Latour himnuszát a fényről. Himnuszát a nőről, vagy ha úgy tetszik a szerelemről, elmondják maguk a sugárzó testfelületek. Elmondják azt a remegő érzékiséget, amely Fantin művészetének második nagy győzelme. Nem a vágy reszket itt, nem a sovárgás, nem is a teremtő szerelem, a megszületendők fájdalmasan kéjes bugása — nem. A jóllakottság első pillanata ez, a megbékült vágyak emlékezéssel teljes első nyujtózkodása, amely a déli napon heverésző macskát juttatja eszünkbe és orrunkba hajtja egy szépséges asszony szobájának illatát.

A mester alighanem maga is sokáig bámulta a baigneuset. Egyszer talán szerelmes tekintete általjárta őt, a baigneuse megfordult, hogy szembenézzen a félénk imádóval és megszületett: Éve. (Litografia.)

„Debout, au centre de la composition, auprès d'un arbre magnifique du pommier où il y a tout la sève de la terre naissante, la belle créature apparait sans voile, dans le doux rayonnement de la nudité chaste. Les chairs sont éclairées par une lumière d'aurore; elle est massive et puissante, comme il convient à celle, qui est un foyer d'amour, et qui sera la mère des hommes; et pourtant une suprême élégance fleurit ces jambes fines

51. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, DECZEMBER 22

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek:
Egész évre _____ 16 korona.
Félévre _____ 8 korona.
Negyedévre _____ 4 korona.

A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

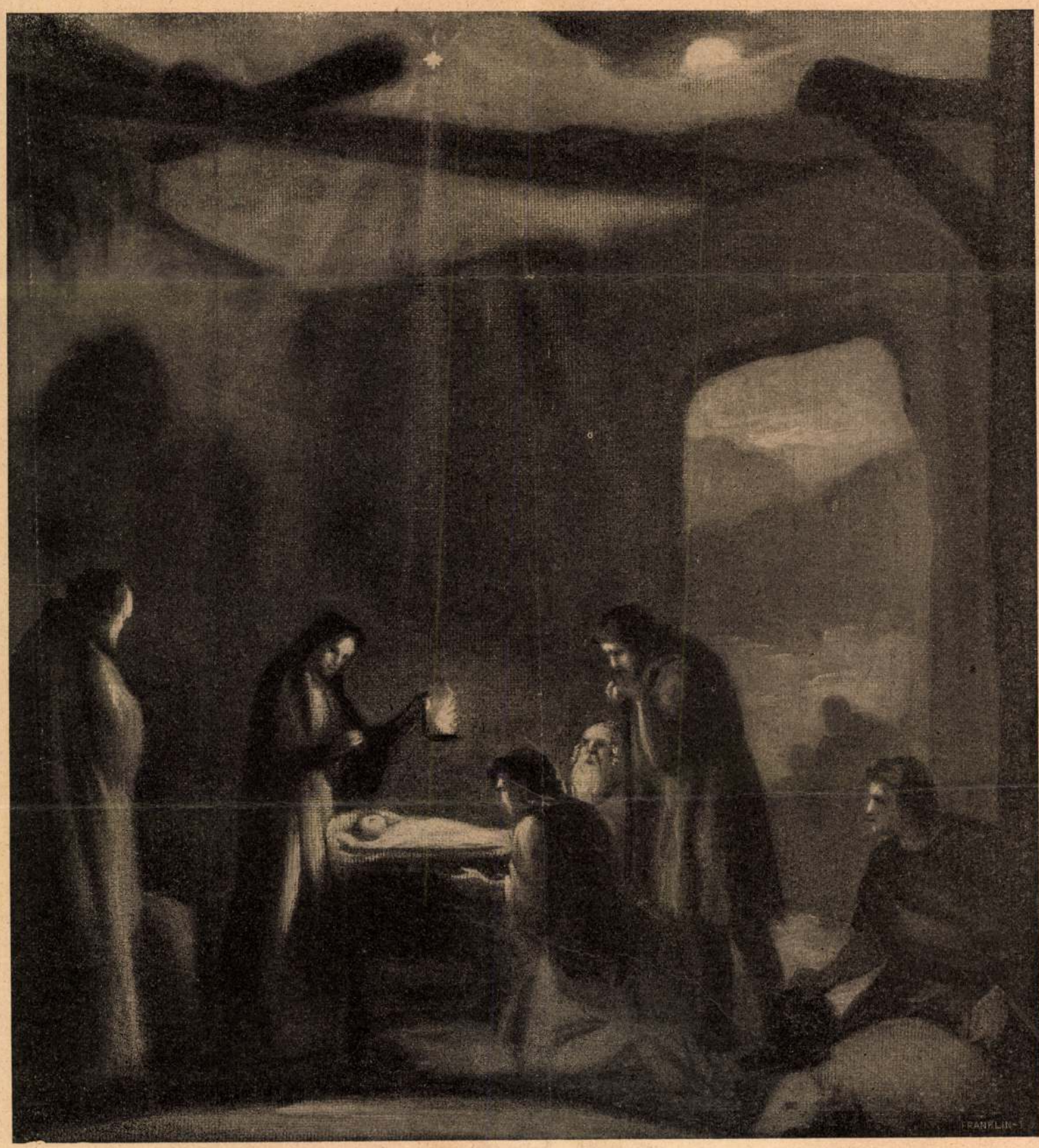

PÁSZTOROK IMÁDÁSA. — Kacziány Ödön rajza.

KARÁCSONY.

Karácsonyest édes költészete,
Jövel, borúlj sötét földünkre le.
Teremts új szivet, új lelket mibennünk,
S taníts egymást testvérképen szeretnünk!

Karácsonyéj csodás története,
Jövel, — szivünk ma hadd legyen tele:
Hitünk megváltó drága erejével,
Mennyei, mély áhítat melegével!

Világmegváltó örök szeretet,
Ünnepelvén ma születésedet:
Óh, végy állandó szállást a szivekben,
A büszke, önző, koldus emberekben!

Szabolcska Mihály.

A SZERETETNEK ÜNNEPÉN.

A szeretetnek ünnepén
Tele vagyok vad gyűlölettel én.

Gyűlölök égő gyűlölettel
Minden lelketlen léhaságot,
Álságot, gőgöt, hazugságot,
Önzést, mely mások romlására tör
S melynek a pusztítás gyönyör;
Gyűlölök minden nyers hatalmat, önkényt,
Mely talpa alá törődeli a gyöngét,
Nem rendül össze jajszavától,
De könnybe, vérbe mossa kezeit,
És nyomban bitófákat ácsol,
Ha egy megváltó eszme születik;
Gyűlölök minden sátán fajzatot,
Ki romlott szívvel a gonosznak áldoz,
S örök gát abban, hogy az igazok
Eljussanak az Úr szent asztalához,
Hogy bánat, szenvedés, nyomoruság
Boldogsággá, üdvvé válhasson itt,
S az ember testvérként ölelje át
Agyongyötört, vergődő társait . . .

A szeretetnek ünnepén
Tele vagyok vad gyűlölettel én.

Endrődi Sándor.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

— Jaj nekem! Mindjárt meghalok — nyögött fel Homlódyné s egész teste vonaglani látszott — végem van.

Mari nyugtalanul mozdult meg.

— Mije fáj, édes tante? — kérdezte Feri.

— A görcs, a görcs — lihegte Homlódyné — azt hiszem, meghalok. Rettenetes a hogy fáj.

— Szent Isten, mit csináljunk? — tördelte a kezeit Mari kétségbeesve.

— Nem kiván valamit, kedves néni? Szóljon kérem, mit tegyünk?

De Homlódyné egy szót se felelt, csak jajgatott, nyöszörgött s rövid lélekzeteket szedett.

— Gomboljátok föl a ruhámat — hörögte végre zihálló mellel.

Feri azonnal szorgoskodni kezdett, de Mari megfogta a karjait s erőszakosan elrántotta.

— Mit gondol, az Isten szerelmeért? A ruhát fölnyitni ebben a hidegben! Nem engedem. Hiszen biztos volna a tüdőgyulladás.

— Azt gondoltam, hogy talán a mieder szorítja . . .

A Homlódyné inasa hátrafordult.

— Ilyenkor melegített zabzacskókat raknak megkövetem alásan a méltóságos asszony gyomrára. Az szokott használni. Itt van nem messze egy juhászlak a pusztán, talán oda kellene hajtatni és a párnák közé tenni.

— Ejh, hisz már Voglány sincs messze. Csak hajtson a kocsis, — rendelte Noszty.

Csakugyan hallatszott már messziről a voglányi kutyák ugatása. Egy égnek meredező nagy fekete rém feléjük látszott lépegetni — ez a kastély ódon bástyatornya — csakhogy nem az közeledett hanem ők, mert a négy ló száguldott, mint a vihar.

Néhány percz mulva a kastély udvarán voltak. A Feri táltosai előbb odaértek, már ki is voltak fogva. Bubenyik elsőnek szaladt az érkező kocsihoz, megkérdezni, mi történt. Feri és az inas gyöngéden leemelték az úrnőt, mire a kastély cselédjei is előjöttek lámpásokkal. Mari szintén le akart szállni, hogy itt marad ápolni.

— Nem, nem — ellenkezett a beteg siró hangon. — Szegény mamája tudom aggódik. Csak menj Feri, kisérd haza és vigyázz, meg ne hűljön. Visszafelé eredj el az orvosért.

Mari épen tiltakozni akart, hogy egyedül sem fél elmenni, de ha Nosztynak az orvost kell elhozni, akkor nem lehet semmi szava.

Hagyta tehát Nosztyt maga mellé ülni, a Homlódy inasa helyére a bakra felugrott Bubenyik, a fogat megfordult az udvaron és megindult Rekettyés felé. Hiszen egy verébugrás az egész. Mindjárt otthon vannak.

Az idő megenyhült. Egy csomó sötét rongy uszott volt imitt-amott az égen, nyujtotta, huzgálta valami láthatatlan kéz, mig egyetlen sötét fátyollá formálódott.

— Elnyelte a felhő csillagainkat — jegyezte meg Feri.

— Én úgy se tudnám már, melyiket választottam — szólt Mari.

— De most mindjárt megeszi a gyertyánkat is.

És csak emlegetni kellett, hirtelen elbujt a hold is, sötét lett. A mellett csendes, mozdulatlan volt minden. Csak a Gyik morajlott egyre hangosabban.

Mind a ketten a haragos folyócskát hallgatták, mely mindenütt a kocsijuk mellett futott, mint egy kezes csikó. Különös hangulat vett erőt Marin. Ki hitte volna még csak nehány órával ezelőtt, hogy ők ma éjjel együtt fognak utazni Nosztyval, kettesben, egyedül, úgy hogy csak a csillagok fogják látni, azok is csak kis ideig, mert a jó Istenke eloltogatja őket és végül a lámpát is elfújja . . . Vigyáz-e hát vajjon a jó Isten a gardedam nélküli leányokra s törődik-e azzal, mi illik, mi nem illik?

Feri próbálta megtörni a csendet; egyszermásszor fölvetett valamely tárgyat, melynek szálán melegebb beszélgetés fejlődhetnék, de Mari egy kurta igennel vagy nemmel legott elvágta a fonalat; zuzmarás házfedelet bajos gyufaszálakkal meggyújtani.

Inkább nem erőltette tovább (hiszen lesz még arra idő). Gondolatokba merültek mind a ketten, Bubenyik fütyörészett a bakon, a lovak pedig vigan koczogtak előre, midőn egyszer csak fölkiáltott Mari.

— Nézzen csak oda!

S önkénytelenül közelebb húzódott Nosztyhoz, mintha oltalmat keresne nála. Elfelejtette leány voltát, a kényes helyzetet, a mit a véletlen szült, csak azt tudta, hogy ő a gyenge és Feri az erős.

— Ott, ott!

Körülbelül másfél kilométer távolságban élénk tűz lobogott. Eleinte csak szép látvány volt, a rézsunt lengő szürke fátyol a füstoszlop, mely alul egy rubint rózsával látszott letűzve lenni, de most már látható lett, hogy emberek rezsegnek a tűz körül, mint a mesékben a zsiványok, mikor az erdőben pecsenyét sütnek.

— Nem tudom mi lehet — felelte Feri egyszerűen.

— Ugy félek, de olyan nagyon félek — rebegte a leány és a foga is megvaczogott. — Talán zsiványok.

— Oh dehogy.

— Alkalmasint valami erdő felé tévedtünk.

— Nincs erre sehol erdő.

— Bizonyosan tudja, hogy jó uton vagyunk?

— Bizonyosan.

— Nézze csak, milyen marczona, ijesztő alakok! Oh Istenem, Istenem. Megölnek minket.

— Ne féljen semmit, mig engem lát.

— Mondja csak, erős maga?

— Nincsen olyan legény, a kitől én megijedjek, de ha magát kell védelmeznem, akkor tiznek se nézek oda.

Nem felelt, valami imádságot mormogott.

— E pillanatban egy durva hang kiáltá:

— Megállj. Egy tapodtat se tovább!

— Jézus Mária! — sikoltott Mari s kis erszénykéjét kezdte keresni a ruhája zsebében.

— No mi az? — kérdé Noszty.

— A hid fel van szedve, nem lehet átmenni.

A kocsi megállt, minthogy nem is mehetett tovább, mert egy korlátfa volt odaállítva. A tűz mellől két ember a kocsihoz jött fáklyákkal s immár nem oldalt, de elől lett látható sötétzöld habjaival a folyó, mely itt fordul be a Mezernyei völgybe. Dobogója fel volt szedve — csak a váza állt ott, a keret, az oldalak és a czölöpök.

Feri leugrott a kocsiról, megvizsgálta a hidat s beszélt a fáklyásokkal, aztán Marihoz intézte a szavait:

— Nagy bajban vagyunk, csinálják a hidat, nem mehetünk át. Hát már most mit csinálunk? A híd csak holnap délelőtt lehet járható.

— Nem tudom — tagolta Mari reszketve. A fáklyafény az arczára verődött. Olyan fehér volt, mint a halotté.

Feri visszaült a kocsiba.

— Mezernyére! — mondá a kocsisnak eltökélten.

A fogat megfordult és áttért a réteket átszelő dülő utra.

— Hova megyünk? — kérdezte a leány elhalón. — Mi lesz velem?

— Mezernyére megyünk.

— Én haza akarok menni — felelte egyszerre, erőteljesen, makranczosan legyintve egyet a muffjával a levegőben.

— De ha nem lehet, mert nem tudunk röpülni. Hiszen láthatta!

— Én akkor kiugrom a kocsiból, megyek a világnak — fakadt ki akaratosan s kászmálódni kezdett, az egyik lábát kihuzta a lábzsákból.

— Mari! — könyörgött Noszty érzelgősen megfogván a karját, — hallgasson meg . . .

— Nem, nem — és kirántotta a karját.

— Csináljon aztán a mit akar, de kérem, hallgasson meg előbb.

— No, hát beszéljen.

— Mezernyére azért viszem, mert ön már bágyadt és Mezernye van legközelebb.

— És mit csinál velem Mezernyén?

— Hiszen épen ezt akarom megmondani. Mezernyén ön otthon lesz. Ott van Pázmár doktor, ott van édes apjának a szanatoriuma, abban van neki rendes szobája, ágya, Pázmár doktor hamarjában befütteti és ön nyugodtan eltöltheti az éjszaka hátralevő részét, úgy se sok van már belőle s reggelre megcsinálják a hidat, szépen haza mehet. Szóval maga ott meghál a saját apja fedele alatt, én pedig el-

Mielőtt erre rátérnék, a világosság okáért először a másik Vincze fiú és a leány tragédiáját kell elmondanom. Mert azok is elpusztultak.

Apró a tragédiájuk és mindennapi. Csak olyan «rövid hírnek» való . . .

János megszerette a legszebb hegyfalusi leányt (Bódi Julcsának hítták) és a leány is szerette őt. A hegyi legények sértve érezték magukat s miután nyílt csatában nem merték megtámadni a hatalmas legényt, meglesték Jánost a sötétben és agyonverték . . . Lidit meg elcsábította a jegyző fia. Elcsábította, de nem vette feleségül. Lidinek el kellett menni a faluból. De hogy hová ment, azt soha senki se tudta meg . . .

. . . Az öreg Vincze József megvakult három pompás gyermeke elvesztése fölötti kínjában — vagy egyébb okból, — egyszóval elvesztette szeme világát. A kis birtok, takaros belsőség ezzel úgyszólván gazdátlanul maradt. A lovacskák háta megturósodott, az áldott földecskét fölverte a gyom, a Puli elpusztult, a tyukok elszéledtek. Ugyan szegődtetett Vincze József két cselédet is a házba (egy fiatal bérest s egy öreg gazdaasszonyt), de hiába csak no, megverte az Isten azt a gazdaságot, a melytől elvette a gazda szemét.

Mindazonáltal csak elélt-éldegélt Vincze József valahogy a világban, mint a szárnyaszegett túzokmadár, a melyet hűtlenül magára hagytak boldogabb hazába repülő társai. De csak azért élt, mert kötelességének ismerte, hogy éljen. És eleinte bizony nagyon terhére volt ez a kötelesség. Minduntalan elvágyakozott a «cselédjei» után. Azaz hogy csak a fiait sajnálta; a leányát elfelejtette, megtagadta.

Mint aféle tapintatlan, gyermek nem egyszer kérdezősködtem nála Lidi után.

— Nem tudom én hová ment, — mondta mindannyiszor, — nem is igen lehetett az az én lányom, csak aféle kakuk . . .

Én és testvéreim gyakran felkerestük az öreget szerencsétlenségében. Rendesen a háza előtt pipázgatott az utczán egy odabuktatott fatönkön ülve. Eleinte közömbösen vette a látogatásunkat. Alighanem azt hitte, hogy csak a csudájára járunk: arra vagyunk kiváncsiak, hogy viseli el Isten sujtó kezét. Legalább azt árulta el a magatartása. Észrevehetőleg azon volt, hogy valahogy ne szánakozzunk rajta, mint valami nyomorék kolduson. Igen büszke volt. Kihúzta magát előttünk, csöndes, derült méltósággal beszélgetett el velünk, leereszkedő tisztességtudással, sőt egy-egy tréfás mondást is megeresztett néha.

Csak később érezte meg a szíve, hogy nem a kiváncsiság vonzott bennünket hozzá. Hogy a Pista apját szerettük és hatalmas imponáló egyéniségét tiszteltük benne . . . Hovatovább úgy megszokott bennünket, hogy még maga kérte, látogassuk meg mindennap, ha csak rövid időre is . . .

Hát én meg is látogattam őt minden áldott nap. Ha máskép nem lehetett, megszöktem Macher Páltól . . . Leültem melléje a fatönkre s mindenfélét össze-vissza fecsegtem neki. Többnyire hősökről: Zrinyi Miklósról, Hunyadiról, Dugonics Tituszról, Kinizsiről.

Az öregnek tetszett a lelkesedésem, a mi lassanként elragadta az ő öreg, fásult lelkét is s merev barázdás arczát az érdeklődés és fájó büszkeség fényével vonta be. Apró részletekre vonatkozó kérdéseket intézett hozzám, különösen Kinizsit illetőleg, de azokra már nem tudtam neki felelni, a min ő módfelett sajnálkozott.

De azért ki tudtam elégíteni az öreg lelki szomjúságát . . . Egyszer így válaszoltam egy fogas kérdésére:

— Azt én nem tudom magának megmondani, Vincze bácsi, hogy mint lett az egyszerű molnárlegényből apránként hős és vezér, de annyit biztosan tudok, hogy az ő helyén Pistából is hős lett volna.

Lángbaborult a vén paraszt arcza.

— Nono bajosan — tiltakozott szerényen — az bajosan.

— Miért? — vágtam ki lelkesen s mély meggyőződéssel. — Hisz látta a tűzben a granárium tetején, hogy vágta a cserepet, hogy ugrott bele a láng közepébe! . . . Lehet annál egy háború veszedelmesebb? . . .

Az öreg beismerte:

— A mán igaz — motyogta s egy könycsepp szivárgott a szemében . . . — Igaza lehet az úrfinak — tette hozzá kis vártatva — az én Pista fiam is hős volt, csak másforma hős, mint Kinizsi.

— De azért ő is megtette volna — állítottam átszellemülten, — azt, a mit Kinizsi megtett, azt is, a mit Dugonics.

Vincze József gondolkozott egy pillanatig, aztán rámondta teljes meggyőződéssel.

— Meg. Megcsinálta vóna . . . Pista meg . . .

. . . Ezótától fogva Pista lett a mindennapi beszélgetésünk rendes tárgya. Különösen Pista, de sokszor János is. Hovatovább úgy beszélt az öreg az ő hatalmas két fiáról, mint a kik csak odavannak valahol egy időre, — mert szűk volt nekik a világ Bereten — de élnek; élnek és vissza fognak jönni a szülői házba, mint a mesében és magukkal viszik a dicsőségbe öreg vak apjukat.

Sokszor engem is magával ragadt a képzelete.

— Nem haltak ők meg, Vincze bácsi . . . A lelkük él a mennyországban és én csak úgy szeretem őket, mint ha itt volnának mellettem.

Vincze József ölébe tette a kezét s lassan bólogatott a fejével. Kemény sas arcza meglágyult, átszellemült.

— Az ám — mondta, — igaza van az úrfinak . . . A lelkük él valahol, *tőlem* talán nincsenek is igen messze . . . Nem is való — folytatta, — hogy bánkódjam miattuk, mert hiszen alighanem jobb a soruk, mint a földön lett volna.

— Jobb, — állítottam meggyőződéssel, bár akkor még igen jól éreztem magamat a földön. — Isten tudja, mit csinál: megjutalmazta a Vincze bácsi hős fiait.

— Meg, meg — motyogta az öreg. — És engem is, hogy ilyen fiakat adott nekem . . .

Egyszóval a szeretet erejével lehoztam Vincze Józsefnek a fiait az égből, hogy megvigasztalódjék s vakságában ne érezze magát egyedül . . .

Egy pár hónap alatt benső barátság fejlődött ki közöttem, a tíz éves gyermek és Vincze József, a hatvan éves vak ember között. És (erre világéletemben büszke leszek) ennek a barátságnak tüzében lassanként teljesen átlényegült az öreg paraszt lelke. Elvesztette minden zordságát: energiája bölcseséggé, bánata hitté nemesedett. Idővel a vakságát is elfelejtette, hozzászokott. Tett-vett, topiskolt a ház körül, sőt néha az utczára is kijárt. Megjött a kedve is. Eltréfált az emberekkel. Velem is. De engem még traktált is azonkívül. Becsalt a szobájába és többnyire rántott csirkét és kalácsot tálalt elém. És minduntalan kínálgatott, felém tolva a tálat.

— Tessék urficskám lelkem, ne vesse meg a szegény emberét . . .

Dehogy vetettem meg! Világéletemben sem ettem én olyan jó ételt, mint a milyen a Vincze bácsi rántott csirkéje volt. Igaz, hogy embert se szerettem jobban soha, mint az én öreg barátomat. Büszke voltam a bizalmára, az vagyok ma is.

. . . Kár, hogy csak egy évig tartott a barátságunk . . . Macher Pál elkészült a rábizott fejemmel: bedugtak egy bécsi intézetbe.

Keserves búcsút vettem Vincze bácsitól. Én sírtam, ő a fejemet simogatta és vigasztalt.

— Ne tessen félni, lelkem, a milyen esze és szive van az urficskának, jó dolga lesz, akárhová megy is.

— Nem félek Vincze bácsi, — hüppög-

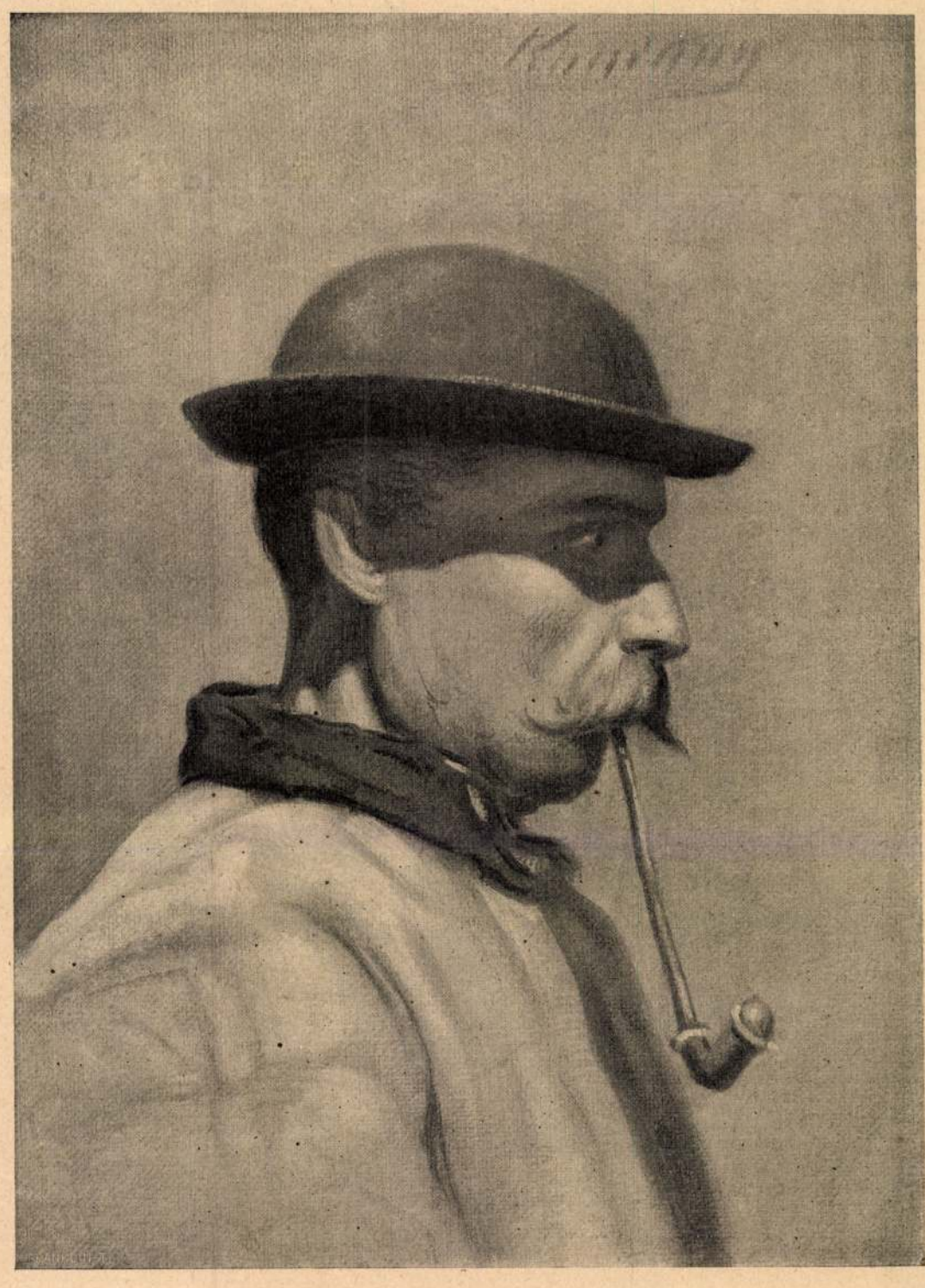

SZEGEDI FÉRFI. — Kacziány Ödön rajza.

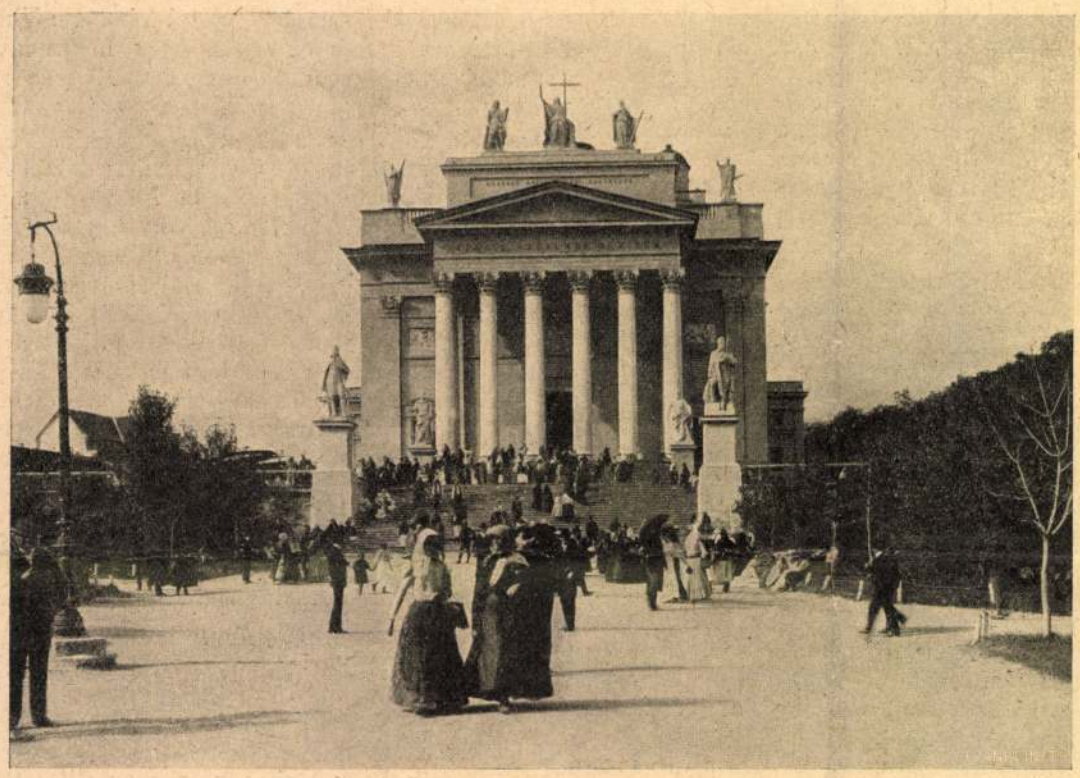

FALUSIAK A SZÉKESEGYHÁZ ELŐTT.

tem, — csak magát sajnálom, mert csak egy év múlva jövök haza.

Öreg barátom rámmeresztette kialudt szemét.

— Engem sajnál, engem? — kérdezte többször is, mintha nem hinne a fülének — Engem!?... Ugyan miért?

— Mert maga jó és szeret engem.

Erre már megcsuklott az öreg hangja is.

— A mán szent bizonyos, hogy szeretem — zokogta inkább, mint mondta.

Aztán végigtapogatott, (alighanem, hogy jól emlékébe vessen), megölelt, megcsókolt s végül egy finom rézveretű bicskát adott át nekem.

— Emlékbe adom. Csak emlékbe, nem ajándékba... ne vesse meg.

*

Sohase láttam többé az öreget. Egy félév múlva irta meg az öcsém, hogy meghalt s hogy utolsó szavaival azt kérdeztette tőlem a tiszteletes úr által, hogy mit üzenek Pistának.

Akkor már alig lehetett eszméletnél, de azért biztos vagyok benne, hogy átadta Pistának az üzenetemet, a mit úgy küldtem utánna Bécsből az égbe a szivem által, mert élőszóval már el nem mondhattam neki:

— Tiszteltetem Pistát és arra kérem, hogy gondoljon néha rám.

*

A Vincze József emlékbicskáját elvesztettem. De az emlékét megőriztem maig, híven, becsületesen.

Valamikor elég léha életet éltem, de azokra a lelki értékekre, a melyeket a Vincze-családnak s másoknak köszönhetek, mindenha jól vigyáztam... És hej, be jól tettem... Most tisztán azokból élek... Nincs egyebem. Semmi. Semmi! És, hála Isten, mégis gazdagabbnak érzem magamat másoknál. A boldog embereknél és a *hitetleneknél* mindenesetre gazdagabb is vagyok.

AZ EGRI BUCSÚ.

Vasárnap elzarándokoltunk az egri bucsúra. Zászló alatt mentünk. Egy tüzes, lobogó magyar lélek szárnya csapkodott fölöttünk és gyújtogatta forró szineivel a mi szivünket is: a *Berczik* Árpád magyar poéta-lelke. Ő verbuvált itt Budapesten irókat, művészeket, fotográfusokat az egri bucsúra, hogy elzarándokolván Dobó István, meg Dobó Katicza városába, a szivünk, meg a szemünk megfürödjék a magyar élet meleg hullámaiban, a magyar népizlés viruló szineinek lobogó tarkaságában. Egy ilyen fürdő mostanában nagyon ráfér a lelkünkre, az bizonyos. És Berczik Árpád még azért is a reputációjával állt jót, hogy az eső se fogja megrontani a gyönyörűségünket. Csakugyan, nem is volt eső, pedig láthatólag — szeretett volna lenni. Nehéz, barna felhők gyűltek az egri vár fölé, de a Berczik Árpád szemrehányó tekintete féken tartotta őket.

KÖRMENET.

Úgy hétköznapon igen csöndes, bágyadt életű város Eger. Hogy duplán is rezidenczia: Heves vármegyéé, meg az egri érsek ő eminencziájáé: nem igen látszik meg rajta. Hullámos szintű, aszfaltos, keskeny utczáin gyöngén lüktet az élet. A vasútja is — a féligmeddig viczinális szárnyvonal — inkább eltolja az országos forgalom útjából, mint belékapcsolja. Pedig maga a város elég mutatós. A fekvése, zöld hegyek mély völgyében, a melyet sekély vizű patakok szelnek, festői. Az épületei: a székesegyház, az érseki palota, a lyczeum, a megyeháza, meg még egy sereg, a legtöbb a barokk finom díszében — nagyon érdemesek a megtekintésre.

A szerviták bucsúja, vagy a hogyan mondták: a «servitai bucsú», ezt a szép keretet huszonnégy órára meg is töltötte egy mozgalmas élet igen érdekes tartalmával. A hegyek mögül, meg a síkról, hevesi és borsodi falvakból már szombaton megindultak kisebb-nagyobb énekes, imádkozó csapatok, szentképes zászlóval, koszorús feszülettel, fátyolsátras Mária-szobrokkal Eger felé. A maklári úton meg fönt a hatalmas, szürke várfal tövében egyik énekes had a másikat érte. Ha

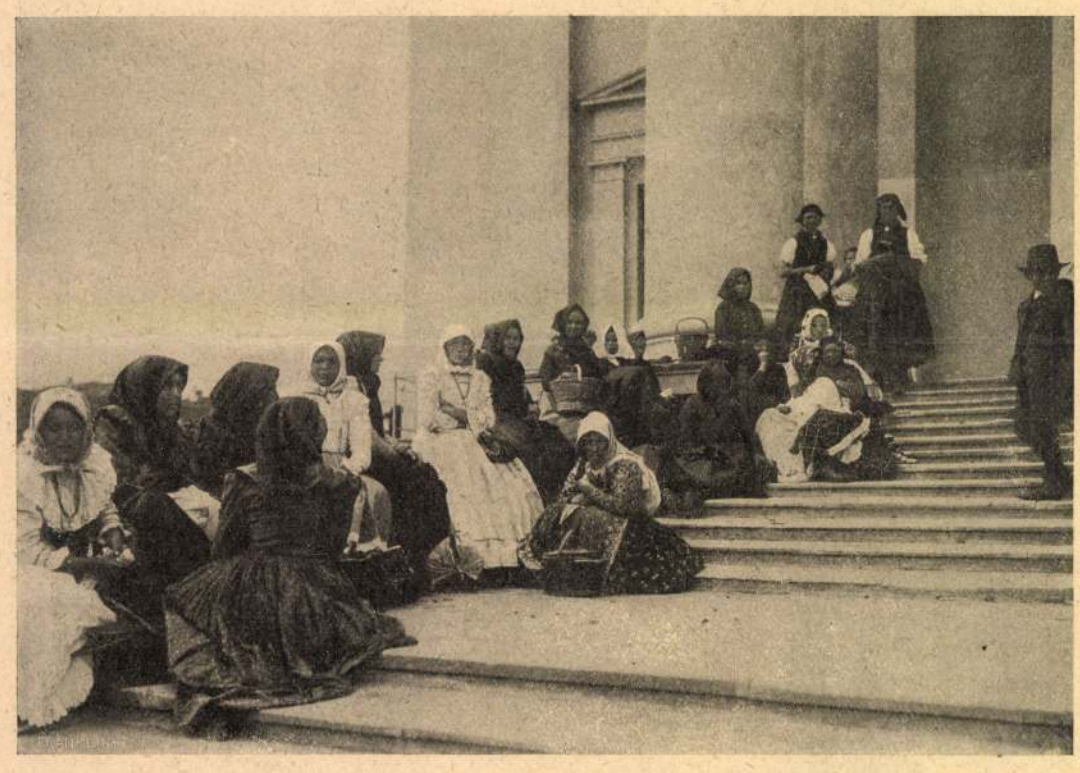

BUCSÚSOK A SZÉKESEGYHÁZ LÉPCSŐZETÉN.

AZ EGRI BUCSÚRÓL. — Balogh Rudolf fényképei.

vendégszeretet minden gondosságával a nélkül, hogy azt oly lármásan tüntetően tenné, mint pl. mi magyarok.

Ebből a kemény, de nemes fából voltak faragva a mi port-moresby-i ismerőseink is, a gyarmat tisztviselői. Kezünkre jártak gyüjteményeink gyarapításában. Ha kirándulást akartunk tenni, lovakat szereztek. Egy szóval mindent megtettek, hogy a máskülönben kietlen kikötőben jól érezzük magunkat.

Első látogatásunk alkalmával a commander és a treasurer társaságában még egy harmadik tisztviselőt is találtunk. Hanem ha már a treasurernek elnevezése is csak hozzávetőleg jelzi foglalatossága természetét, hivatalának mibenlétét, — mert a pénzügyi dolgokon kivül sok mást is végez: akkor teljesen lehetetlen a harmadik tisztviselőnek csak némikép is jellemző hivatalos elnevezést adni. Valóságos *mindenes* ő. Kikötőmester (harbour-master), posta-mester, sürgöny-mester, egyszóval ha nem ezermester is, legalább is tizenöt-mester, mert elbeszélése szerint 15 hivatal egyesül a kezében. Tehát erről a sokoldalú gentlemanról rögtön elhiszszük, hogy bármily egyszerűek is, ezen még csak alakulásban lévő gyarmat állapotai, eléggé el van foglalva, hogy agyon ne unhassa magát. De ugyan mikép is tölti idejét a commander, mikor itt egy szál angol katona sincs, a kivel gyakorlatokat tarthatna? Hát biz ő egyszerűen avval foglalkozik, hogy Angol-Új-Guineát meghódítsa! De hogyan? Annak a módját is elbeszélte.

Az Új-Guinea lakosságát tevő pápuák igen sok törzsre oszlanak; úgy szólván minden egyes falunak 200—300 főnyi lakossága egy-egy külön törzset alkot. Az egyes törzsek között nincs semmi összekötő kapocs; hiányzik az együvévalóság és az összetartozás érzete, s oly kevés köztük az érintkezés, hogy még a szomszédos törzsek nyelve is különböző. Ez a körülmény teszi lehetővé és megmagyarázhatóvá a pápuák könnyű meghódítását. Az angolok az egyik törzszsel harczolnak a másik ellen, és igy nélkülözhetik saját katonáikat. A commander kiválasztott vagy 150 harczost a Port-Moresby körül lakozó, már tökéletesen meghódított törzsek javából, elszánt, vakmerő, föltétlenül engedelmeskedő embereket, a kiket folytonos gyakorlatok által annyira kiképezett a lövésben, hogy a czélkörnek mindig kellő közepébe találnak. Ezekből áll a gyarmat katonasága, mely fölfegyverezve a 16 lövetü Colt-féle ismétlő fegyverrel, csekély száma mellet is félelmes haderő. A commander évenként többször rendez expedicziókat a szigetnek nagyrészt még egészen ismeretlen belsejébe, hogy a különböző vidékeket kifürkészsze. Ezen expedicziókra vagy húsz embert visz magával legjobb katonáiból szükség esetére, mint mondá, mert elve, hogy lehetőleg barátságos lábon álljon a benszülöttekkel és velük eleinte minden erőszak használata nélkül lépjen összeköttetésbe. Ha azonban ellentállásra talál, akkor habozás nélkül a fegyverre bizza a diplomácziai értekezés folytatását. Fölállítja húsz emberét; azok aztán olyan nyelven beszélnek, melyet Új-Guinea összes törzsei kevés gyakorlat után megérthetnek, t. i. a Colt-puska nyelvén. Néhány percz alatt fele az ellenszegülőknek harczképtelen, a másik fele vagy megfutamodik, vagy megadja magát. Az első térfoglalásnál még nem levén Új-Guineában benszülött csapatok, a Salamon-szigetekről áthozott harczosokat használták az angolok.

Ily módon terjed és szilárdúl Anglia tekintélye és hatalma Új-Guinea azon területén, mely a német és hollandi kormányokkal kötött egyezmények alapján 1886 óta az ő uralma alá tartozik. A rend és fegyelem, mely legalább a már ténylegesen elfoglalt parti részeken uralkodik, példás. Ennek bizonyságául egy példát emlitek föl.

Az angolok megtiltották területükön minden más nemzetek számára a fegyverek bevitelét. Kérdém tehát a commandertől, mi módon gátolja meg, ha néhány száz mérföldnyire Port-Moresbytól, vagy más, szintén már európaiaktól is lakott parti telepitvénytől pl. egy hollandi hajó kiköt és akár egy egész rakomány fegyvert a partra szállit? Hiszen még nincsenek figyelő, jelző és telegraf állomásaik a parton? «De vannak» — felelé a commander. — «A mi jelző, figyelő és telegraf állomásaink emberekből állanak. Kötelessége minden benszülöttnek, hogy rögtön jelentést tegyen, ha egy idegen hajót megpillant. Elfut a legközelebbi faluig, ott közli a hirt, melylyel egy ottani ember azonnal tovább fut, és igy tovább. És ez a híradás igen gyorsan történik. Az «Erzsébet» érkezését például már egy fél nappal előbb tudtam, mikor a part látkörében Port-Moresby felé vette utját. Hogy mulasztás, vagy szántszándékos titkolás nem fordúl elő, az bizonyos, mert a benszülöttek tudják, hogy a legkisebb mulasztás szigorú büntetéssel toroltatik meg. A bünöst átadom a mi *chief-justice*-ünknek (főbiró), a ki nem sokat szokott teketóriázni. Van egy rab-telepünk itt a közel fekvő szigeten, a hol alkalmuk és idejük van a raboknak mulasztásaik fölött gondolkodni és azokat megbánni.»

Egy társam meglátogatta ezt a rab-szigetet, melyen egyetlen egy felügyelő 40—50 gonosztevőt tart féken. A becsületes beefsteak-evő barátságosan fogadta társamat és meghivta, hogy vegyen részt lunchjén, mely igen szegényes lesz, — mondá, — mivelhogy nem várt vendéget. Biz azt el is lehet hinni neki, hogy az ő magányos rab-szigetén éveken át nem fordul meg utazó. És ime mégis, midőn az asztalhoz ültek, izletes, részben konzervből álló gazdag ebédet szolgált föl egy rab. Végül még az angol nemzeti tészta, a plum-pudding sem hiányzott.

Az angol soha egy szikrányit sem hagy el abból, a mi angol nemzeti sajátság. Mintegy külön sziklaként áll a többi népfajok között, szilárdan, változatlanul. És a többiek alkalmazkodnak ő hozzá. A hol tenger van, oda eljut az angol, és a hová ő a lábát letette, ott mindenki ért és beszél angolul, ott mindenki angol izléshez alkalmazkodik. És ezen szilárd, konzervativ jellem egyik főtényezője Anglia világhatalmának. Ha ezen, az egész világra elszórt nemzet fiai nem maradnának meg mindenben mindig angoloknak, rég elmerült volna a többi népfajok özönében.

(Folytatása következik.)

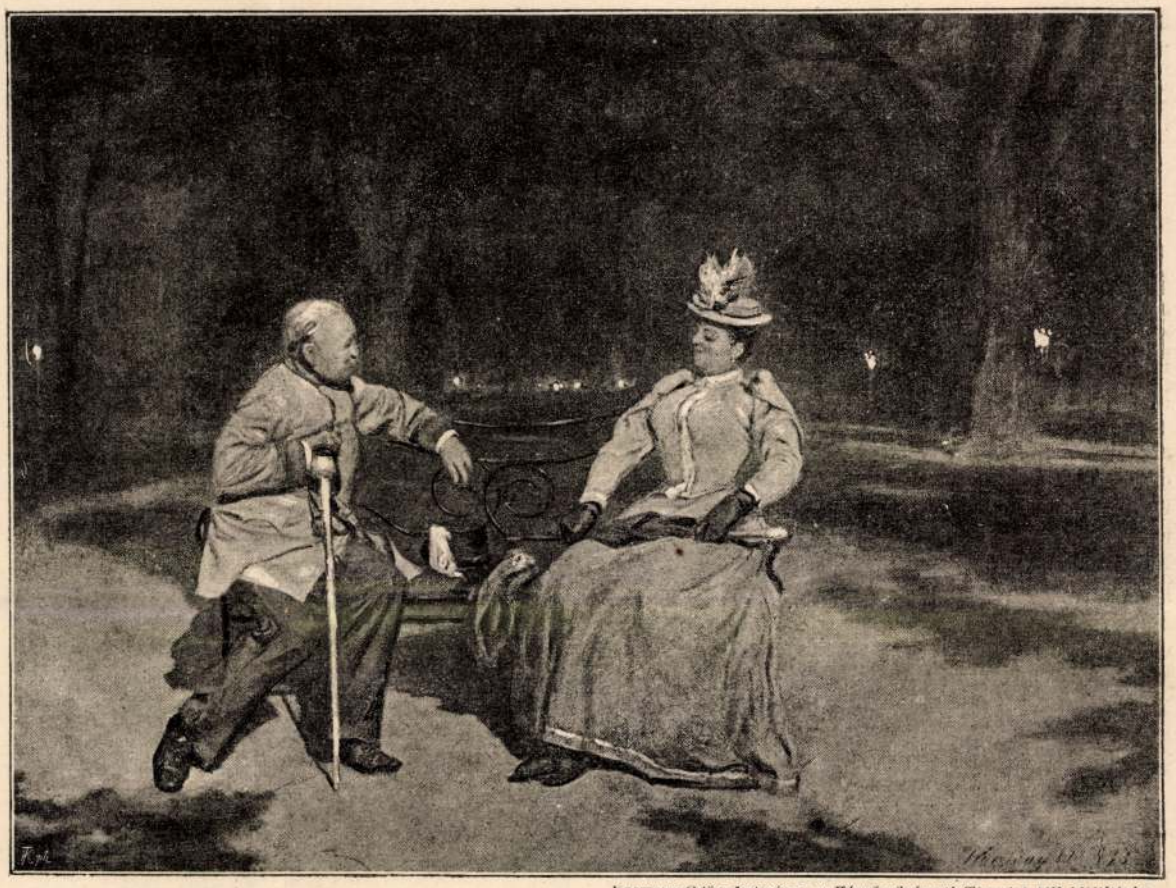

Kacziany Odön festménye a Képzőművészeti Társulat téli kiállitásán.

«NO, NÉZD AZ ÖREGET.»

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLITÁSÁBÓL.

«No, nézd az öreget.»

Kacziány Ödön festménye.

Távol a népes sétahelyektől s a lámpák idyllt zavaró világától, látjuk az öreg tábornokot, egy jól megtermett menyecskének udvarolni.

A hold szelid világos, titokzatos fényét árasztja a jelenetre.

Talán ifjukori emlékek rajzanak az öreg úr lelkében s azt képzeli, hogy ismét a sarkantyúval kényesen pengető lovas tisztecske, ki nem egy szépségnek rabolta el szivét. Merészebb bókot talált föl s fesztelen otthonossággal viselkedik, ily távol a szemektől. Ki merné mondani, hogy nem helyre legény ő még; habár messze hagyta magától a letünt félszázadot. S hogy bele melegedett, sapkáját is letette, s gyér hajzata ezüstös fényben tündöklik a csendes holdvilágnál.

A menyecske úgy látszik igen meg van tisztelve ily magasrangu kedveskedéstől s szivesen állja a nem épen veszedelmes ostromot. Szinte azt mondja magában a haladott korú hadastyánt szemlélgetve: «no, nézd az öreget ugyan ki hitte volna».

Olyan jó humoros hangulatban van e két alak, hogy halljuk beszélgetésöket s hozzáképzeljük a nagy fák susogását köröttük s a távolból elő-elő csillámló lámpák imbolygó fényjátékát.

Kedvelt és sokaktól dicsért képe a tárlatnak, folyton derült perczeket szerezve a látogató közönségnek. *r—l.*

A REPÜLŐGÉP PROBLEMÁJA.

Úgy látszik, a repülőgép legújabb osztrák föltalálója, Wellner elől a kolozsvári egyetem tudós mathezis-profeszora, dr. Martin Lajos, el van tökélve elvitatni a pálmát. Méltó és érdekes vetélkedés ez két érdemes tudós és tekhnikus közt, kiknek egyikéről rég tudjuk, hogy kedvencz feladata megoldásával évek óta foglalkozik, mig a másikat feszült várakozás hősévé avatta a bécsi mérnök- és épitész-egyletben nem rég tartott felolvasása, melyben teljes komolysággal magának tulajdonitotta a repülőgép föltalálását.

A legvalószinübb azonban, hogy mindkét találmány még egyelőre csak a theoriák burkolt ködében üzi alaktalan kisértéseit. Az emberi művelődés története számtalan kisérletet ismer, melyek az eddig tekhnikai lehetetlenségnek tartott vivmány, a repülő ember gépezetének megteremtésére irányultak, a nélkül azonban, hogy mind e sok kárba veszett erőfeszités biztos fogantyut nyujtott volna az utókor fáradozásaihoz.

Eredeti elvek szerint akarta megvalósitani a czivilizáczió nagy gondolatát, a térben szabadon közlekedő s a végtelenségben nem korlátozott embert a szász *Albert*, kinek gondolata az volt, hogy, mivel a tűz könnyebb, mint a levegő, ebből az következik, hogy a levegő a tűz segélyével hajózható. Ha tehát egy tűzzel megtöltött hajót a levegőbe bocsátunk, az nem fog elmerülni; de ép úgy, mint a hogy a vizzel megtelő hajó elmerül, a léghajó is aláhullana, mihelyt a levegő belehatolna.

Ezt a nem egészen tudományosan kifejezett törvényt, mely voltaképen a ritkitott levegő theoriájára volt alapitva, némi módositással

megkisérelte alkalmazni egy *Lone* nevü olasz szerzetes, a mikor olyan hajót állított össze, melyet négy rendkivül vékony érczgömb segélyével akart a levegőbe emelni, melyekből a levegőt teljesen kiszivattyúzta. Ezt pedig a következő gépezettel hitte elérhetni. Mindenik gömb két csappal volt ellátandó, melyek közül egyiket felül, másikat alul tervezte; a felsőn addig bocsátott be vizet, mialatt az alsó csap zárva volt, mig a gömb egészen meg nem telt s ki nem szorította a levegőt. Akkor aztán elzárva a felső csapot, megnyitotta az alsót s mind kibocsátotta rajta a vizet, mely a mint kifolyt, hirtelen el zárta ismét a csapot, hogy levegő ne férkőzhessék az üres gömbe.

Nincs tudomásunk arról, hogy az olasz szerzetes készüléke kiállotta-e a próbát vagy nem, de annyi tény, hogy komoly tudósok itélték a tervet kivihetőnek, és viszont jeles tudósok mutatták ki gyengéit. Mind e kisérletezések azonban csak kiindulási pontjukban mutattak érintkezést a repülőgép problemájával. Gyakorlati irányban eltértek attól, hogy hosszas vajudás után az emberi elme egy más találmányára, a léghajózásra vezessenek, melynél egyelőre megállapodott a tekhnika, a nélkül azonban, hogy lemondott volna eredeti eszméjéről, a léghajó mozdulatainak tetszés szerinti irányzásáról, mely egyedül teheti az embert korlátlan úrrá a levegőben.

Szorosabban az eredeti föladathoz ragaszkodva folytatta kutatásait a 17-ik században élt nápolyi mathematikus, *Borelli*, kinek az állatok mozgásainak törvényeiről irott s Krisztina svéd királynőnek ajánlott müve első kötete újra ott fogja fel a kérdést, a hol annak tulajdonképeni jelentősége van, a madarak repülése élettanának és mekhanikájának tanulmányozásánál. Borelli szerint a röpülésnél három szempont jő figyelembe: 1. az a mozgató erő, melynél fogva az állat teste a levegőben lebeg. 2. Sajátos eszközei, a szárnyak. 3. Ugyanazon állat teste sulyának ellenállása.

A mozgató erő fokát már most a szárnyműködés irányzására és mozgásba hozatalára rendelt izmok aránya és mennyisége szabja meg. A madárszárny mozgató ereje pedig Borelli szerint tizezerszerte akkora, mint a madár sulyának ellenállása, s ezt a roppant erőt Borelli a mellizmokból származtatja.

Ha tehát az ember röpülni akar, — úgymond Borelli — mindenek előtt tudni kell, hogy mellizmainál megvan-e ez az arány, azaz meghaladják-e azok tizezerszeresen az emberi test ellenálló sulyát, hozzá téve a minden esetre jelentékeny nagyságú mesterséges szárnyak sulyát is? Ugyde világos, hogy az ember mellizmainak mozgató ereje sokkal csekélyebb annál, a mit a repülés követel; mert mig a madár szárnyainak és izmainak tömegsulya legalább egy hatodát teszi egész teste sulyának: addig az ember mellizomzatának sulya nem teszi testsulyának egy hatodát, s igy a szárnyakat mozgató kezei nem fejthetnének ki tizezerszerte akkora erőt, mint a milyen a testének sulya.

Kitünik ebből, hogy Ikarus próbálkozása sem egyéb legendánál, mert semmiféle gép vagy mekhanizmus nem alkalmas arra, hogy fokozott gyorsaság kifejtésével győzze le az emberi test sulyának ellenállását.

Más kérdés az, hogy nem lehetne-e ezt a sulyt némileg csökkenteni vagy módosítani, olyan módon, mint a hogy akkor teszik, ha vaslemezeket felszinök alkalmas hajlitásával úsztatnak a vizen. Igy segitett, — folytatja Borelli — a természet is a halakon, mikor gyomrukba hólyagot teremtett, mely képesekké teszi őket arra, hogy magukat a vizben egyensulyban tartsák. És tényleg foglalkoztak is azzal, hogy az emberi test egyensulyban tartására egy teljesen üres, vagy igen finom folyadékkal telt hólyagot használjanak, mely akkora legyen, hogy fentarthassa egy emberi test sulyát a levegőben.

Csakhogy Borelli szamitásai ebben is kimutatták az emberi tudomány tehetetlenségét. Mert hogy egy akkora üres gömb egy emberi test sulyával terhelve megállhasson a levegőben, arra nézve legalább is érczből kellene készitve lennie és legalább is 22 ezer köbláb térfogatúnak, természetesen rendkivül vékony lemezekből. Már pedig ilyen alkotmány nem készithető, sem pedig semmi légszivattyúval ki nem üríthető, de még ha sikerülne is azt előállitani, érczfalai nem állhatnának ellen a levegő súrlódásának.

Mindezen kiábrándító mathematikai bizonyítások daczára sem szünt meg az emberi elme tovább fürkészni a röpülés titkát. Néha egy-egy felcsillanó remény csalóka képében már-már megközelítettnek hitte nagy álmát; de mihelyt a káprázat szétfoszlott, a kiábrándító valóság tiltó újját megint ott látta emelkedni a természet titkos erőinek zárt kapuja előtt. 1736-ban híre járt, hogy bizonyos portugál természettudós, *Guzman*, egy 7—8 láb átmérőjü hosszúkás papirkosárban körülbelül a lissaboni torony magasságáig, 200 lábig emelkedett a levegőben. Még előbb, 1709-ben *Lourencon* nevü portugál nyert szabadalmat a portugál királytól egy géppel való kisérletezésre, mely madáralakban állitólag egy egész csőrendszert egyesitett magában, s a széltől földagadva az egész szerkezetet a levegőbe emelte volna. Szél hijában óriási fújtatók vették át a szerepet, s a mi a legeredetibb, az alkotmány alsó részének emelkedését mágneskő vonzása által kivánta Lourencon elősegiteni. Hátúl egy kormányrudat alkalmazott, mig a szárnyak csak az egész alkotmány egyensulyának megőrzésére szolgáltak. Az egész gépezeten tiz ember számára volt hely. E találmány megvalósitására, melynek előnyeit Lourencon kecsegtető szinekben festette a portugál királyhoz intézett memorandumában, 600,000 reis évdijat kapott; de további sorsáról ép oly kevéssé vannak adataink, mint arról a szerkezetről, melyen állitólag 1751-ben *Grimaldi* kelt át a levegőben Calaisból Doverbe.

V. S.

AZ ANARKHISTÁK LAPJAI.

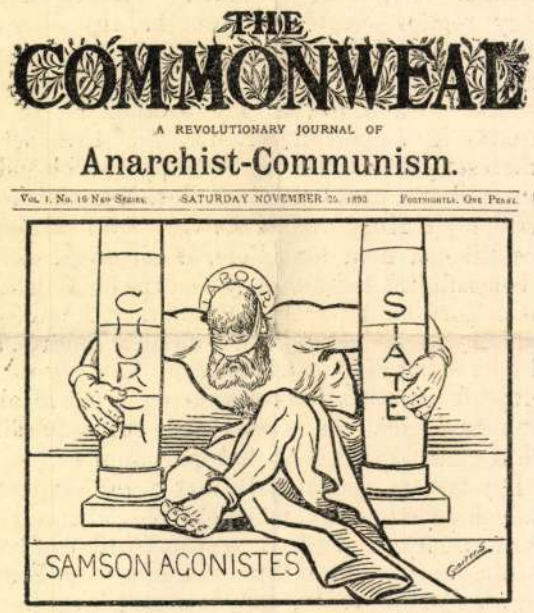

A «The Commonweal» czimü londoni anarkhista ujság czimlapja.

Az anarkhista hirlapirodalom sokkal nagyobb és kiterjedtebb, mintsem azt egyelőre gondolni lehetne. Amerika, Francziaország, Belgium, Spanyolország, Portugália, Olaszország, Németország, stb. anarkhistái százakra menő lapok felett rendelkeznek, melyek a legkülönfélébb nyelveken hirdetik a felforgató tanokat.

Hogy milyen félék lehetnek ezek az anarkhista ujságok és mit akarnak, erre nézve rajzban közöljük itt az egyik angol nyelvü e nemü lap a «*The Commonweal*» (Közakarat) czimrajzát kicsinyitett alakban.

Ott ül Samson két oszlop közt, melyek egyikére ez van felirva «Church» (egyház) a másikra pedig «State» (állam), s ezt a két oszlopot akarja a «Sámson agonistes» (az erőködő Sámson) t. i. az anarkhista összedönteni.

S ez eléggé érthetően és világosan megmagyarázza az anarkhisták szándékát, bár arról, hogy ha ez talán sikerülne, azután mi következnék? — ők maguk sincsenek tisztában, de evvel nem is igen törődnek, levén egyelőre egyedüli czéljuk a rombolás, pusztitás.

A FRANCZIA MINISZTERVÁLSÁG.

A nagy német-franczia háború óta gyors egymásutániságban változnak a franczia kormányok; ritka eset még az is, hogy egy-egy kormány csak egyetlen évig vezetné egy folytában a közigazgatást. A jelen évben már két kormány bukott meg. Nem csoda ennélfogva, ha a tekintélyesebb emberek s különösen azok, kik esetleg a nem sokára bekövetkező elnökválasztásnál is szóba jöhetnek, nem szivesen vállalnak el miniszteri tárczát, mert könnyen lejárathatják magukat, s igen sokan egyenesen visszavonúlnak a politikai élettől, mely különösen a Panama-botrány óta nagyon sok kellemetlenséggel és piszkos gyanusitással áll összeköttetésben.

Most is, midőn a Dupuy-kormány megbukott, több hétig tartó vájúdás következett be, mert senki sem volt hajlandó, vagy képes új kormány alakítására. Végre találkozott egy ember, Spuller, kinek sikerült új miniszteriumot állítani össze, részben a volt miniszterium tagjaiból. *Spuller* maga is régi politikus. Már Gambetta alatt külügyminiszteri államtitkár s később Tirard miniszteriumában külügyminiszter volt. A megalakulás küszöbén azonban megbukott a Spuller-miniszterium azért, mert megemlékeztek arról, hogy Spuller, mint külügyminiszter, nem mutatott rokonszenvet az oroszok iránt s igen természetes, hogy jelenleg, az orosz barátság lázas korszakában, ilyen ember nem lehetett miniszterelnök. Ismét nehány napi szünet következett be s végül abban állapodtak meg, hogy Spuller közoktatásügyi miniszter, miniszterelnökké pedig *Casimir-Périer* legyen. Ez utóbbi Francziaország legismertebb nevü politikusai közé tartozik. Atyja és nagyatyja is miniszterek voltak, emez Fülöp Lajos uralkodása, amaz pedig Thiers kormánya alatt. A jelenlegi miniszterelnök, ki a nagy német-franczia háborúban résztvett, legutóbb, a jelen év kezdete óta, a képviselőház elnöke volt, azelőtt pedig mint közoktatásügyi, majd mint hadügyi államtitkár működött. Különben arról hires, hogy az aktiv politikusok között a legvagyonosabb emberek közé tartozik.

Az új kormány ezen vezérférfiai, valamint a többi miniszterek sem kiváló nagy nevek, de mindannyi mocsoktalan jellemü s képzett ember, úgy hogy rendes körülmények között ily kormány hosszabb uralomra volna hivatva. Casimir-Périer kormánya azonban aligha lesz ilyen. Mert egészben véve konzervativ irányu s már programmjában megtámadta a szélső radikális elemeket, miért ezek is rögtön megkezdték ellene ostromukat, a mivel talán összefüggésben áll az a vakmerő, botrányos merénylet is, mely a múlt hét végén történt, midőn az anarkhisták a képviselőház termébe bombát dobtak.

Az új miniszterelnök kinevezésével a képviselőház elnöki széke megüresedvén, a kormánypárt, elismerése jeléül e diszes polczra nagy szótöbbséggel a volt miniszterelnököt, *Dupuy* Károlyt választotta meg. Ez azt mutatja, hogy Dupuy, ki alacsony sorsból emelkedett föl s nehány évvel ezelőtt még középiskolai tanár volt, s ki ma is csak 42 éves fiatal ember, bukásával nem járta le magát s új változásnál esetleg ismét Francziaország miniszterelnökévé lehet.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

Páris, deczember elején.

A téli idény nemcsak a naptár szerint, hanem hideg, zordon időjárással tényleg be is köszönt. Ennélfogva a felöltők, peluche vagy bársony Kape-ok a láthatárról teljesen letüntek, hogy helyt adjanak a szőrme szakmának. A franczia-orosz barátság nyomán a szőrmék ára oly magasságot ért el, melyhez hasonlót még akkor sem ismertünk, midőn vasutak hiányában az árúkat a czár birodalmából tengelyen kellett ide szállítani. Mindezek daczára az idén *az asztrakhan*, a *kanadai nyest*, valamint a perzsa czibet-macska nagyon divatos szőrmék lesznek. Legújabban valami *Caracul* nevü szőrme került felszinre. A «Caracul» szőre valamivel hosszabb az asztrakhán-nál, de ép oly fényes és koromfekete szinü. A legritkább szőrme természetesen most is az orosz és az amerikai czoboly, leginkább pedig az első, ha szőre hegyei fehérek. Nagy kelendőségnek örvendnek továbbá a rókaprémek: a kék, ezüst és fehér róka. Köpeny-bélésnek első sorban hermelin, továbbá hiúz és chinchilla szőrmét használnak. Gyermekek számára nagyon divatos a fehér hattyú-prém. Egyáltalán fehér bundák mongol kecske, angora kecske vagy vidra szőrmével szegélyezve igen keresettek. Az idei karmantyúk valamivel nagyobbak lettek, azonkívül kétrétű béléssel láttatnak el, nehogy az egyik kéz kivonásával a hideg levegő a másik kezet érhesse. Miután az idomtalan ruhaújjak még most is divatban vannak, a felöltők, illetőleg a téli bundák újjai szintén nagyok s még a legszebb ala-

52. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, DECZEMBER 24.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — — 20 korona. Félévre — — — 10 korona. Negyedévre — — 5 korona. A «*Világkrónikával*» negyedevenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A BETHLEHEMI CSILLAG. — Kacziány Ödön rajza.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY. IRTA KAFFKA MARGIT.

(Folytatás.)

— Ó, az Isten . . . az Isten verje meg a gaz lelkét! Nekem hánytorgatja azt a falat keserves kenyeret? Idegen helyen fizetést, megbecsülést adnának, ha annyit dolgoznám, mint itt . . .

— Nekem dolgozik? Átkozott minden lépése! Láttuk, mire ment «idegen helyen» . . . azért fanyalodott rám, azért nyergelt meg, gonosz boszorkány! Arra kellettem! Miért nem megy innét, ha ennyire megvet; a Pórteleky ősök megfordulnak a sírjukban, hogy egy ilyen egyszerű, szegény czívis kegyelemkenyerére szorul a drágalátos unokájuk. Láttuk, egy harapást se tudott megkeresni magának. A ki élősdi, legalább húzza meg magát.

— Pfuj! Nem szégyelli magát, mondja? . . . Nem ég ki a szeme! Az ártatlan gyerekei előtt! Hát hova vigyem őket? Itt hagyhatnám . . . egy ilyen állatemberrel, mint maga? Hogy majd azok neveljék, a kiktől most jön . . . undok!

— Még úgy is jobb kézben lesznek, mint a magáéban; a szerencsétlenek! Ki tudja, melyiknek ki volt az apja? A világ . . . az egész világ!

— Elhallgasson most már . . . most már, — rikácsoltam elfulladva, felugrottam és felé indultam begörbült ujakkal. — Maga . . . maga igen . . . ha megkapott volna! . . . Azt akarta, persze . . . úgy, ingyen . . . az kellett volna; más nincs ilyen . . . ilyen gaz! . . .

Eszeveszett dühömben felé rohantam; egy széket kapott fel, hogy ellenem tartsa, vagy sujtani akart . . . elvesztette az egyensulyt és elzuhant félig a szőnyegen.

— Apa . . . apácskám jöjjön . . . beviszem szépen . . . jó kis meleg ágyba, csak jöjjön! . . .

A kis Marcsi állt mellette, fázva kis fehér ingében; koránérett, komoly, anyás kis arczával föléhajolva, kínnal húzgálva ki alóla bénult kezét, a hogy ráesett. A két kicsi ott sirt, reszketett már fenn kuporogva az én ágyamon . . . Feltápászkodott félig, csókolta a gyereket és beczézte a részegek siró érzékenységével, kézen vezette, a míg betámolygott drága kis tündérjének mondta, mikor apró, ügyes kezével vetkőzni segített neki. Aztán, hogy csend lett, fázva és szepegve hozzám bújt az is.

— Drága anyuczim! Csak tudnál úgy tenni, hogy ne szóljál! Mintha aludnál, úgy tedd magad; ugyi Klári, nagymama is azt mondta. Akkor lefeküdne szegény magától . . .

Milyen csodálatosan okosak, jók, tisztaszivűek tudtak maradni ezek a szegény kis jószágok ebben a szörnyű életben! Ki tanitotta őket arra a különös, egyszerű gyerekbölcseségre, hogy ilyen órákban valahogyan betegeknek lássanak mind a kettőnket és elszigeteljék az ilyen jeleneteket a rendes életfolyástól, mint valami vissza-visszatérő rosz álmot. És hogy egyformán szeressenek bennünket! . . . Az apjuk sokszor hetekig nem törődött velük, mintha nem is lennének; egy jó félórában aztán magával vitte, parádézott velük, felesleges holmit, játékot összevásárolt nekik. Hazahozták; és másnap visszacseréltük a boltosnál köténykékért, harisnyáért . . . Én néha egy-egy idegrohamban hirtelen büntettem, néha elvertem őket kicsi okért; elemi csapásnak vették ezt is, kisiklottak, ha tehették, vagy megnyugodtak benne; de érezték, hogy minden csepp véremmel ragaszkodom hozzájuk, hogy görcsös és állandó akaraterővel dolgozom értük és az egyetlen vagyok, a ki gondjukat viseli, a kire mindig számithatnak. És az ilyen éjszakák másnapján és maguk közt vagy az iskolában, egészséges, vidám, lármás, igazi gyerekek voltak, a kik egyszerűen napirendre tértek fölöttünk. Igen, az apjuk könnyelműségéből is került beléjük egy adag; de nagyon szerencsés keverék volt ez bennük így. Egészségesek, okosak, életrevalók voltak bizony. Ők sikerültek a mi együttlétünkben! Istenem . . . hát erre kellettünk mi ketten a természetnek, az életnek vagy minek . . . ezeket czélozta velünk a sors, ő értük kellett összenyomorodnunk egymással!

Nagyon megzúzódtunk! Ő is bizony, szegény! Most már, sok belégondolás után, át tudom érezni az ő igazát is. Valami kényszerhelyzetben, akaratlan kelepczében érezte mindig magát; látta, hogy bogozódnak körülte az élet sulyos lánczszemei és összébb-összébb húzódik rajta a gúzs; jótehetetlen volt ellene, de bűnbakot keresett és itt voltam én. Igen . . . hisz ő agglegénykorában csakugyan jól, könnyen, szépen élt az adósságai ellenére is; és ilyen csunya, durva nyerseségek, közönségességek is, hiszem, csak a házassága idején merültek felszinre, a természete elfeledett rejtekeiből. Úgy érezte, hogy én tettem rosszá; eldurvitottam, megkötöttem az életét, szivom a vérét, kelletlen munkája veritékét. Hisz igen, a szegénység volt a főbaj, bizony!

Egyre nehezültek a viszonyok. Minden drágult. A gyerekekre, hogy nőttek, egyre több kellett. Néhány új ügyvéd került a városba; frissek, doktorok, stréberek; pedig ez a pálya se ontotta már olyan könnyen a pénzt, mint hajdanában. A láp-osztály pörök lassan elintéződtek, a lecsapolás dolga már közel volt a befejezéshez: most már Scherer Imre, a fiatalabbik gróf kedveltje kezén volt az egész és az (meg kell adni) ügyesen, ravaszdin és gyorsan vitte; a szinyérmentiek előnyöket kaptak, legtöbb zavar elsimult szépen; csak a károsult parasztok maradtak jótehetetlen; de azok nem kerestették már ügyvéddel a két-háromszáz forintnyi elsikkadt jussukat; inkább kimentek Amerikába, mind többen; itt hagytak csapot-papot. Hát így, az ügyvédek sorsa nehezült; Dénes néha hónapokig se csinált kis tyúkpöröknél egyebet, vagy ha István nagybátyám, a közjegyző, juttatott neki itt-ott valami formalitásszerű szereplést, a mi hozott pár forintot. De nekünk itthon néha nem volt miből élni és féltük a fűszerest, hentest, a hol tartoztunk; s a nyelves szolgáló szemembe vágta, ha összeszidtam: fizessük meg inkább a bérét. Ha aztán akadt valahonnét egy kis bővebben e esztő ügy és neszét vettem; siettem elcsalni Dénestől, — kizsarolni, ellopkodni, a gyerekekkel elkunyoráltatni, — a mennyit csak lehetett: ruhára, czipőre, és szobapadló-lakkra, olcsó és zagyva, de mutatós, festői szobadiszekre (Isten bocsá'!), virágra, szines paraszthimzésre; mert végsőkig ragaszkodtam (mindmái napig) ehhez a szegény, könnyelmű, kedves kis életszépséghez; tiszta, jószagú, jóleső szobákhoz, szép fehéren és pedánsul terített asztalhoz az ezüstfényesre csiszolt alpakka-villákkal és makulátlanra törült poharakkal. És hiába, Dénest is ez kötötte még valamennyire az itthonához, ez a jóleső rend, a mit akaratlanul megszokott mellettem, a friss ágyhuzatok, a formás tálalás, a rendben tartott pipatórium, a naponta friss homokkal öntött, papirczifrás köpőláda . . . és a jó konyha, a keservesen is kikerített, kiverekedett bőséges és kitünő kosztom. Tudtam ezt is és nem sajnáltam nagyon elszedni, elkölteni a pénzét, ha volt. «Ő ugyis rosszabb helyre tenné!» Ki gondolhatott volna nálunk takarékosságra, félretevésre. Örültünk, ha nem jött végrehajtó, nem fizettünk még perköltséget is, mikor (mindig a végső perczben) a föld alól is kerített megis pénzt és megint volt egy heti nyugalom, szélcsend. Nem tudtam, mennyit keres, hol és mennyi adóssága van, mennyi pénzt titkol el tőlem, hogy elmulassa . . . hogy lehettem volna szolidáris vele ilyenekben.

Csak úgy, szinte magától adódott, hogy egyszer mégis jártam, kértem, korteskedtem helyette. Akkor már nagyon nyomorultul ment minden és azt hittem, valahogyan egy-kettőre vége lesz, valahogy megoldódik; így nem maradhat, nem húzhatjuk egy életen át. Valami ilyen ideiglenes érzés volt az egész hosszú, hosszú házaséletemben Dénessel. Az emberek akkor már inkább az én pártomon voltak; szántak a sok szenvedésemért, a kegyetlen küzködésért; dicsértek, hogy lám mégis hogy ki tudom teremteni a nagy, szivós akaratommal a gyerekek rendes nevelését, ruháját, házicsint, mindent. Úgy látszik, a világ elégnek találta már a vezeklésemet. És másoknak, idegeneknek jutott eszébe a gondolat; tisztujítás jön, üresedett az alügyészség, be kellene hozni ezt a szerencsétlen embert! Hogy legalább valami kis biztossa legyen. És a vidéki barátai, a kiknek tiz esztendeje segít már pusztulni szépen, dáridósan; a kiket sokszor megrikatott hegedűvel csonka, balos kezében, a kik egy ideje már szánva és feszélyezve ültek le kártyázni vele és féltek elnyerni az utolsó forintját; most mégis kitették magukat érte. A választása szép, meghatott, egyhangú felkiáltás volt; olyan, mint egy temetési tisztességadás. Szegény, szegény! Mindenkihez szeretetreméltó, kedves, könnyed tudott ő maradni a nyomorúsága, lehanyatlása idején is; csak a családjának volt rosz, csak azt vitte a sülyedésbe. Nem volt arra teremtve.

Vittem anyámhoz a hírt. Hát megyei-asszony lettem mégis csak, szegény fejem! Az élet szatirája! . . . Egy másik választás járt az eszembe, régi álmok, remények . . . hát nem mindegy volna az is már. Szinte idegen volt már nekem a város, olyan rég nem jártam kinn a házból . . . A tűz után ujjáépült utczák, boltok; a régi épenmaradt házak sora a vén, görcsös akáczokkal, itt lám, a hol utolszor laktunk az első urammal. Hogy felnőttek azok a fák; ő ültette még a fáskamara elé. Lassan mentem a rácsoskapu előtt. Ott a Várkert alja; a vasrács mögött a régi, hatalmas fák sürüje, az erdei csend, az egyforma, változatlan, előkelő és zárkózott nyugalom, a mit nem érint az élet! Mennyi történt énvelem, hogy megváltoztam azóta, hogy réges régen itt járkáltam; Dénes karján, illuziókba szándékolva, nagy szerelembe ringatva magam. S a Czifrasor kiskertjei a szines üveggolyókkal mind a régiek, a Czédulaház, a Vizitorony, és arra a gyepes árokszélen túl a temető, a hol szegény Vodicska sirja meghorpadt már és bókol a márvány sírkereszt aranyos betüivel: «Emlékül vigasztalan édesapja!»

Mennyi minden, a mi nem változott, a mihez közöm volt valaha, a mit más szemmel néztem hajdan. Ej, mindegy már, úgyis elmúlt volna! Most már csak felnevelni Marcsát, Zsuzsit, Klárit, hogy ők ne folytassák a sülyedést, hogy talpraálljon, helyet-harczoljon magának az ivadékom legalább e világban.

— Most meg van engedve, hogy gimnáziumba menjenek lányok is. Azt akarom velük, nem bánom, ha addig élek is! Menjenek doktornak, tanárnak, legyen olyan dolguk, mint a férfiaknak.

Telekdy Péter sárgult összeaszott arcza fanyar mosolyával nézett rám a betegágyból.

— Bolondéria az! Tudatlanok mániája, minden alap nélkül való. Mindig inferioris marad az asszonyi állat, nem is lehet másképen. Hisz az életideje kétharmadrészét elfoglalják a fajfenntartással járó öntudatlan állati gondok, kötöttségek, s az értelmet ösztönök igazítják. Ha ezek alól felszabadítja magát, iránytalan, korcs, helyét nem lelő figura lesz, idétlen és boldogtalan. Az asszony vak eszköze a természet czéljainak, öntudatra nem jutott, félig még gyökérző, növényéletű lény, kinek minden értéke az akaratlan báj és szépség; mely olyan mint a virágoké, s a magvak hallgatag, igénytelen, váró termékenysége. Mind a bölcsészek, Platon, Spinoza, Kant, Schopenhauer, Nietzsche megegyeznek ebben. Csak a mai beteges mivelődés játszik erőlködve azzal, hogy komolyan számbavegye a nőt.

Így beszélt most és nyilván eszébe sem jutott, milyen más volt a hitvallása ebben valamikor. Szegény fantaszta! Könyvekkel körülbástyázva, sárgán puffadt, beteg arczával, gennyes, csúnya sebeivel így feküdt már két esztendeje. A baját egészségmániája közben szerezte; akkoriban kneipolt, tornázott, vérjavító gazok theáit és frissen kifejt nyerstejet ivott, kataszteri hivatalos járásaiban is, falvakon átmenve. S a betegség gombáit, a mik hevenyén pusztítva csiráztak fel a korhadt, fajtája-hanyatló, romlott és kevertvérű szegény testében, a doktorok csak egy százévben egyszer találják emberi szer-

SZEMERE GYÖRGY KÉT KÖNYVE.

«*A halász regénye*» és «*A Dobay-ház*».

Szemere György, a kinek neve csak mostanában merült föl az irodalom terén, úgyszólva egy időben két regénynyel áll elő, a melyek mindegyike hivatott iró tollára vall. Könnyen folyó, idegen szavakat kerülő, tiszta magyar nyelvezettel adja a gondolatot. Van mondani valója s elkalandozás nélkül tart a czélja felé. De nemcsak a nyelvezete magyar, hanem az itthon talajából fakad az is, a mi megkapja őt. Élénk megfigyelő s értékes a látása is. Nem a felületre irányúl, hanem fogékony lelkülettel az emberi belsőt kutatja; előadása pedig egyszerű, keresetlen és az érdeklődést ébren tartó.

Két könyve két különböző irányban mutatja be tehetségét. Az egyikben a romantikus elem, a másikban a való élet érvényesül. A tiszaparti nádas gunyhó lakójának lelki világát ismerteti meg «*A halász regénye*»; a gentry életfelfogás képét adja «*A Dobay-ház*».

Dobayék felvidéki birtokosok, a mi annyit jelent, hogy a mutatás nagyobb mesterei, mint a síkföldiek. A családban a mama képviseli ezt az irányzatot. Lejönnek Budapestre, hogy férjhez adják egyetlen leányukat. A mama egy egészségtől duzzadó fiatal embert szemel ki számára, a kinek a Bácskában «ezer láncz» földje van; a lány egy halvány piktort szeret és azé lesz. De ennek rögös útja van. Azt egyengeti a regény.

Dobayék körül három lovag forgolódik. Szó szerint véve: kettő, mert a piktor a néma szerelmet képviseli, úgyszólva önmaga előtt is rejtegetve az érzést. A nyilt ostromlók egyike egy könnyen gondolkodó, szeretetreméltó fiú, a ki ezen a nyomon már túl is tett a vagyona java részén; a másik a mama választottja: a jól táplált s kissé nehézkes észjárású bácskai fi. Amaz eszes és élénk fejű; mindössze is az a gyengéje, hogy sokat forognak azok a herczegi ősök a száján, a kikről hallgat a leszármazási fa; s hogy elkapatja a könnyen czélhoz jutás a nők körül. Az utóbbiból azonban csakhamar kiábrándítja őt, keze megtagadásával a Dobay lány s aztán kiderül, hogy egyebekben helyén van ennek a derék lengyel bárónak a szive. Fölocsúdik és hibái teljes beismerésével vezekel, önakaratúlag, a múltért. Ő egyengeti ki annak a lánynak a boldogságra vivő útját, a ki leczkét adott neki.

Dobayné, a kinek mindaddig ép ez a báró volt a választottja, a míg ki nem derült, hogy hitbizományi vagyon és herczegi ősök csak légbeli várak, könyörtelenül köti most a bácskai «ezer láncz»-hoz a lányát. A porhanyó föld kiegyenlíti azt is, hogy a vőlegényjelöltnek apja még sváb nevet viselt; a leány szivkérdése meg már épen mellékes dolog. Dobaynéra az anyagi oldal a döntő, s van is némi enyhítője, hogy kérges szivvel ítél az életsor felől. Egy ötvenhárom éves emberhez adták tizenhét éves korában. Megvoltak újabb tizenhétig becsülettel — majd összetörődik az «ezer láncz»-czal a lánya is.

A lányra közönyös a bácskai föld. Lelki boldogságra szomjazik és egész odaadással érzi magát egynek a festőművész lelkületével. Van azonban egy másik érzése is, a mely hitágazat erejével egybenőtt vele, gyermekkora óta. Az, hogy szent a szülők akarata. Ezzel a kötelességérzettel most küzdelembe hozza őt a szive; de az előbbinek javára dönt; bár tudja, hogy belesorvad. És a vőlegény? A vőlegény egy mindenek fölött önmagát kedvelő alak, kit a menyasszonya ridegsége egyáltalában nem aggaszt. Azon önmagukban bízó ismert typusoknak egyike, a kik a papi áldás után várják föltétlen érvényesülésüket.

A papi áldás elmarad. Annak eléje vág a lelkileg gyökeresen átalakúlt báró, a ki most életszámláját jótettekkel egyenlítgeti ki. Lázítja őt a gondolat, hogy áldozatúl vesse életét a Dobay lány s hogy boldogtalanná legyen testi-lelki jó barátja: a festőművész. Elhatározza, hogy ártalmatlanná teszi a közéjük furakodott vőlegényt. Összetűz vele, golyót váltanak, de ő maga kap könnyű sebet s mire kilábol, küszöbön a Dobay lány eljegyzése az «ezer láncz»-os ifjúval. A helyzet a szerelmes pár életmentő bárójára nézve már most az, hogy miután a Dobay-lány gyermeki kötelességérzetből kifolyólag, nem tesz az anyja akarata ellen: az anyja

Kacziány Ödön: Dolorem aeternam.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

akaratának kell megváltoznia. A dolog éget s a báró agyából kipattan a terv, hogy magába szeretteti Dobaynét. Ezen a nyomon bizton irányíthatja majd az akaratát s a lánya szivügyében táplált rideg álláspontját is megtöri.

A számítás beválik s ezzel hamarosan el is vágja a Dobay-ház történetét az iró; egy halottal s két boldog párral zárva le azt. Az öreg Dobay mint fölösleges ember, végez magával; özvegyét elveszi a báró; a lányt meg a festőművész; de a mi az életigazságot illeti, az csak részben van az életben maradtak oldalán. A báró merész cselfogásaig a való élet folyását szolgálja a könyv; de a fogás eredményének igazságáról már nem tud meggyőzni az iró. Azt akarja bizonyítni, hogy a legelkérgesültebb szivet is fölemelő, nemes irányzatba viszi át a szerelem. A tétel helyes, de nem mindenféle szerelemre nézve áll. A Dobay lány és a festőművész lelki lángja feltétlenül nemesít; a Dobayné hirtelen fellobbanása a vér nyugtalanságából fakad, — más következése lesz. Nem a megnemesült lélek adja leánya boldogságához a beleegyezést, hanem az érzékileg elkábult asszonyból csikarja ki azt a báró ostroma; a melynek orvtámadás-szerű íze van, bármennyire nemes dolgot czélozzon általa.

A Dobay halála után hátramaradt két életpár nem lehet a lelki boldogságnak olyan egyforma részese, mint a minőt még tiz évre kiterjedőleg kijuttat nekik a szerző. Dobaynéra a leányáétól elütő életsors vár az új férj oldalán. A leánya lelki alapon egyesül a választottjával, ő egy hirtelen, elmámorosodás révén kezd új életet; a leánya szivverése nyugodt, az övé nem lehet az. Őt kisérteni fogja első férjének az árnya, a ki önakaratúlag állt félre az útból. Dobay roszkor nyitott a felesége szobájába. Együtt ülve találta őt a báróval olyan tekintetváltások között, a mely nyilvánvalóvá tette, a hetven éves öreg embernek azt, hogy fölöslegessé lett az életerős asszony oldalán. Észrevétlenül visszahuzódott és levonta a helyzetből a következtetést. Nem változtat a dolgon, hogy finom érzésből, oly módon hajtott föl többet a rendes adagnál az orvosságos üvegből, mint ha a véletlen műve lenne. A sejtelmes önvád nyomasztó érzése ott fog ülni, örökségkép, az özvegye lelkületén.

A Dobay egyéniségét szépen domborítja ki a regény. Az életben ritkán fordúlnak elő hozzá hasonló jellemek; de ő nem légből vett alak; vannak mosolyra fakasztó gyöngéi — bevált emberi vonások — a melyek azonban megférnek azzal, hogy válságos pillanatokban érvényesül a nemes gondolkozással párosult jellemerő. Vérmérséke, kora, kedélyi hajlamai, gondolkozása és az a légkör, a melyben egész élete folyt, elfogadhatóvá teszik, hogy félreállása az ő egyéni sajátos lelki szükségével egyező. Halála azonban nem lehet boldogság forrása azoknak, a kik kezébe kényszerítettek az opiumos üveget. Az a tűz, a mely föléleszti Dobaynét lelki sivárságából, nem tisztít, hanem perzsel.

Egységesebb lelki hatást tesz az olvasóra a «*A halász regénye*». Költészet és valóság összhangzó egybeolvadását nyújtja a könyv. Mindvégig üdítő légköre van. Gondosabb, szeretetteljesebb munkára vall. «A Dobay-ház» itt-ott stylpongyolaságot tűntet elő, a mellett azonban otthonosan szövi a gentry-világ társalgási párbeszédeit. «A halász regényé»-ben terjengés, keresettség kizárásával irói styl érvényesül. Természeti leirásai egyszerűségükkel hangulatot keltők; a halász élet- és erkölcsi világának visszaadása pedig igaz megfigyelésen alapúl.

Ez a tiszaparti halász az ő magyar, egyenes jellemével és tiszta, becsületes gondolkozásával úgyszólva drámailag kidomborítva áll előttünk abból a fájdalmából kifolyólag, hogy az Alföld egy rettegett úri betyárja az ő távollétében erőszakkal elrabolta tőle hűséges fiatal feleségét. Árván maradt lelke világát rajzolja a regény. Éveken át a párja föllelésének gondolata üzi. Bolyongva jár-kel a pusztákon, bebetér a csárdák ivóiba s fölkutat minden zugot, a merre a betyárvilág rejtve tanyázik. Mert hát abban semmi kétség, hogy a feleségét az a híres betyár ragadta el, a kivel neki személyes dolga volt ép az asszonya miatt s a kit abból az alkalomból úgy «helybehagyott», hogy alig tudták életre kelteni.

Szemere találóan jellemzi az elmúlt időknek ezt a gavallér betyárját. Módjában lett volna föltápászkodása után nyomban leteríteni pisztolyával a halászt; de nem teszi. Mint a pandúrok üldözöttje, menedéket talált nála és megosztotta vele kenyerét is; ő meg túllépte a vendégjogot. Szemet vetett a feleségére s elment a tolakodás határáig, a mi aztán tigrissé tette a nyugodt vérmérsékű halászt. Nem bánthatja orvúl azért, hogy nyilt harczban, egyenlő fegyverrel küzdve legyűrte őt. De a szégyent el nem viseli. Valamikor megfizet érte. Ennek beváltásaúl találta aztán egyszer a felesége hült helyét, a városból hazajövet, a halász.

Fölösleges követnem őt a bolyongásai útján. Lapunk olvasói ismerik a regényt. Mindvégig lekötő az, ebben a romantikus részében is. Az elrablásig a valóságot szolgálja a könyv; az asszony évekig tartó keresésének Odysszeája az iró képzeletvilágának szüleménye; mert hát az asszony részéről jövő legkisebb életjellel könnyen megrövidülhetett volna a bánatos halász bolyongásának az útja. Erre az életjeladásra megvolt az ok is. Ép úgy eped igaz szivvel az asszony, mint ő maga. Nagy bizonysága van ennek. Megőrizte hűségesküjét az idegen férfi hatalmában s annak szenvedélyes ostromával szemben is. Az olvasónak azonban nincs oka megbánni, hogy csak a férfit szerepelteti cselekvőleg az iró s hogy az asszonyt hat évig lenyűgözve rejtegeti az ország nem is épen félreeső zugában: Debreczenben; a honnét már a romantika világában is közvetíthetett hírt a közlekedés.

Hangulatos tájképfestés, népélet megelevenítése váltakozva érvényesül a könyvben s az érdeklődést nem engedi lazulni a vonzó előadás. Egészben véve tiszta erkölcsi légköre van. Szórakoztat és nemesit. *Sz. D.*

MILLIOMOSOK SZESZÉLYEI.

A milliomosok kevés kivétellel különczök és szeszélyesek. Ezt pedig leginkább azon többnyire teljesen indokolatlan tisztelet idézi elő, melylyel a világ a gazdagok iránt viseltetik s azok hóbortjait bámúlja.

Így például Páris egyik elsőrendű éttermében egy többszörös milliomos szokott ebédelni, ki ezért naponta 400 koronát fizet. Beteges ember lévén, az elébe rakott ételekből legfeljebb egy-egy falatot eszik. S a minden fogáshoz felbontott finom bort csak megszagolja. Ebéd után a fizető-pinczérnek 80 korona borravalót, az ételhordónak 40 koronát, a pénztáros kisasszonynak 20 koronát, a kapusnak pedig 10 koronát szokott adni.

Gould Howard, az amerikai milliárdos egy al-

Révész Imre: Az Alföld.

— Hé, gyere csak vissza, lányom

Visszajött. A betyár visszavezette a pitvarajtó elé. Megint ott álltak egymás mellett,

— Hát igazán olyan nagyon szereted azt a legényt?

— Mint az üdvösségemet.

— No, hát ide vigyázz, hogy is hivnak

— Julcsa.

— Julcsa, igen. Hát mondd csak Julcsa, erős-e a lelked? Itt tudnád-e hagyni apádat, jussodat, a nagy gazdaságot azert a legényért

— Mindent, Mihály bácsi.

— Most nyomban?

— A hogy állok.

— Akkor jól van, meglesz.

Bement a pitvarba s kihozott egy szűrt és egy botot.

— Nagyon szakad az eső, akaszd a nyakadba. Így la. Elviszlek a Zsófi hugomhoz a Jászságba. Két napi járó föld.

— Megyek akár a világ végéig!

Elindultak. Az ég kegyetlenül zengett, a villámok sűrűn csapkodtak. Mikor Hidvégi Tódor háza előtt elhaladtak, a betyár látta, hogy az egyik szobában mécses ég. Az orgazda, gondolta, egyedül virraszt, bizonyosan a lányát várja. Mikor a kapu elé értek, vakító villámfény rá világított a házra. A kis ajtó tárva, nyitva állott. A betyár megállott egy perczre.

— Julcsa, mondotta, még most gondolhatsz egyet, a kapu nyitva, az apád vár.

— Menjünk! — rebegte a leány és erősen testéhez szorította a nagy szűrt.

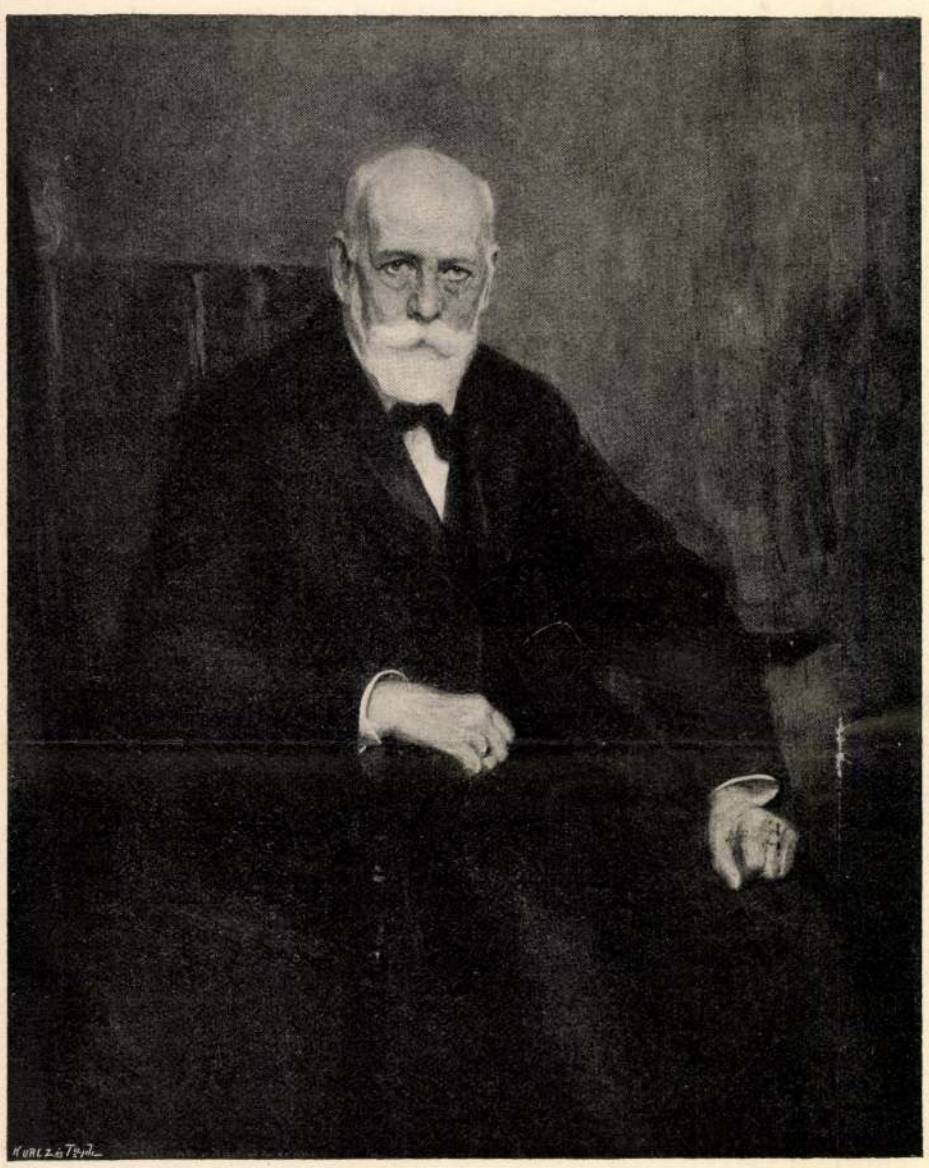

László Fülöp: Görgei Artúr tábornok arczképe.

Tóth István: Hunyadi János emlékszobra.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A szerelmes ördög *Fejős Pál új filmje*

Ez a film két esztendeig várta, hogy a magyar közönség elé kerülhessen. Most végre engedélyezte a cenzurabizottság. Nem tudjuk, hogy mi volt az, ami miatt megtagadták a film engedélyezését, mert az, amit most láttunk, semmiféle szempontból sem kifogásolható.

A fegyencek életét, egyhangú taposómalmát és lázadását tárgyalja „a szerelmes ördög" s az izgalmasan érdekes cselekmény keretében olyan őszinte képet fest a fegyház belső életéről, az acélkalitkába zárt megszámozott rabokról, amilyet eddig még nem igen láttunk hasonló tárgyú filmen. Élet-halál harc ez a sóvárgott szabadságért, az óhajtott napsugárért, a nélkülözött friss levegőért.

Fejős Pál a nagyhírű magyar filmrendező ismét nagyot alkotott új filmjével. Olyan intenzív megjelenítető erővel fogta meg a témát, ami csak az igazi tehetségek sajátja.

A film főszereplője *Heinrich George* kitűnő jellemszínész. Robosztus alak, valósággal félelmetes, de nem a megjelenésével hat, hanem a játékával. Jól játszik — ez a legkevesebb, amit mondhatunk róla. Minden mozdulata ösztönös, semmi mesterkéltség, csináltság nincs benne. Vérbeli színésztehetség.

A szerelmes ördög jó film, érdemes megnézni.

Schönbrunni álom

A szépen fejlődő *Eggert Mártát* egyre gyakrabban látjuk az új német filmekben. A szimpatikus, szép hangú, fiatal művésznőre egyre nagyobb feladatokat bíznak s Eggert Márta bebizonyítja, hogy meg tudja állni a helyét a legnagyobbak közötti versengésben is.

A „Schönbrunni álom" témájánál fogva nem szerencsés film, mert ezeket a bécsi operetthangulatokat már ezerszer is agyoncsépelték s az unalomig pergették előttünk. Témája a régi téma: a hercegkisasszony nem akar férjhezmenni a kiszemelt főherceghez s mert kényszeríteni akarják, inkább ismeretséget köt egy igen szimpatikus, de ismeretlen úriemberrel. Erről az úriemberről a végén persze kiderül, hogy ő a vőlegényjelölt, mire ásó-kapa és miegymás. Kész a happyend.

Sok romantika, sok ének és még több szentimentalizmus szövi át a vékony cselekményt, melynek lebonyolításában *Hermann Thimig* segít nagyon ügyesen Eggert Mártának.

FIGYELMEZTETJÜK olvasóinkat és előfizetőinket, hogy az utóbbi időben a Művész Élet igazolványával és levélpapirosával visszaélve, különböző sajnálatos szélhámosság történt. Igazgatói, titkári, stb. című hangzatos névjegyekkel jelentkeznek, hogy azután kisebb-nagyobb összegeket csaljanak ki. Épen ezért minden igazolványt semmisnek nyilvánítunk. Tényleges munkatársaink fényképes igazolványt kapnak a kiadóhivatal pecsétjével, Ginter Árpád és Folkmann Ferenc felelős szerkesztő ellenjegyzésével ellátva.

KACZIÁNY ÖDÖN

Ismét nagy gyásza van a magyar pikturának: *Kacziány Ödön meghalt.* Csak az előbbi számunkban búcsúztunk el *Déry* Bélától, a Nemzeti Szalon nagynevű igazgatójától, aki hirtelen hagyta itt a Szalon elárvult vezetőségét s most Kacziány Ödöntől kell fájdalmas búcsút vennünk, aki Déry Béla Nemzeti Szalonjának legkedveltebb és legmarkánsabb alakja volt.

Kacziány Ödön túlélte a nyolcvanesztendőt, bár gyenge szervezetét már fiatal korában megtámadta a betegség. Halála mégis váratlanul ért bennünket, akik ismertük szívósságát, nagy akaraterejét és a művészetbe vetett hitvallását.

1852-ben született Marosvásárhelyen. Művészi pályafutása példaadó karrier lehet minden képzőművész számára. Barabásnál tanult rajzolni s majd, mint igen fiatal növendék, külföldre ment, ahol folytatta tanulmányait. A bécsi és müncheni akadémiákon, a párisi Ecole des Beaux-Arts-on tanult tovább s csak esztendők multán jött haza, hogy Zentán, Cegléden és Szegeden, mint egyszerű rajztanár ápolhassa művészetét. Ekkor születtek meg a nagy népszerűségnek örvendő humoros életképei.

Később, mint filozófiai elgondolású, vallásos-tárgyú festő vált ismertté. Teljesen egyéni művészetének legfőbb jellemzője az a kifejező erő, mely szuggesztíven áradt minden nagy kompozíciójából. Témaköre később mégjobban elmélyült s a halálról festett megrendítő hangulatokat. Legutóbbi kiállításán a Műcsarnokban, már ezek a halál-témák domináltak s az égő vörös szín, mely átvonult minden egyes festményén s a múlandóságot ecsetelte.

Kacziány Ödön már érezte, hogy el fog menni közülünk.

És elment. A magyar festészet igazán nagy értéket vesztett el benne: a hazai piktura utolsó nagy romantikus képviselőjét.

Magasra ívelő pályafutása alatt rengeteg kitüntetés érte. Megkapta a Wahrmann-díjat, a Képzőművészeti Társulat nagydíját, a Nemes Marcell-féle díjat s még egész sereg kisebb-nagyobb, hazai és külföldi elismerést. A Szépművészeti Múzeum több képét vásárolta meg. Ezek között legjelentősebb a *Krisztus sírbatétele* című nagy kompozíciója. Igen sok munkája hirdeti tudását és művészetét a szegedi múzeumban és külföldi képtárak termeiben.

Kacziány Ödön nincs többé. Nem látjuk már érdekes, finom és mégis markáns alakját a kiállító-termekben s fehér szakállal övezett arcát senki sem fogja többé megcsodálni. Elment Déry Béla után és itthagyott bennünket a küzdőtéren, hogy tovább vívjuk reménytelen harcunkat az élettel, — a magyar művészetért.

BAKONYI KATÓNÁL

Optimistább, lelkesebb festőművésznő alig akad nála. Mindig derüs, mint a vászonra rögzített virágai.

Művészi ízléssel berendezett műtermében mosolyogva fogad. Mindig dolgozik.

— Hogy sikerült a csereakció?

— Meg vagyok elégedve. Igaz, hogy a csereakciónak meg van az a hátránya, hogy nem mindig azt kapjuk, amit szeretnénk. Az egyik kolléganő például cipőt szeretett volna és rizskását kapott.

— Tervei?

— Szeretnék sok-sok képet eladni. Igaz, hogy eddig nem panaszkodhatom. Egyébként most figurális képeken dolgozom.

Művész-Élet
1933. II. 2. 12.

Az ünnepi színházmegnyitón megjelent *a kormányzó*, továbbá *Hóman* Bálint, *Lázár* Andor, *Imrédy* Béla, *Fabinyi* Tihamér miniszterek, *Darányi* és *Blaha* államtitkárok, *Huszár* Aladár főpolgármester és *Lieber* Endre polgármester. Előadás után a kormányzó gratulált a színház igazgatójának a sikerhez.

—*dy.*

A magas Cé

Lakatos László új vígjátéka a Belvárosi Színházban

Az „Irja hadnagy" feltűnő sikere után, a Belvárosi Színház megengedhette magának ezt a kis kitérést a siker vágányáról. *Lakatos* László már régen nem az, aki egykor volt a magyar színpadon s ezúttal sem sikerült a magas cét kivágnia. Olivia a világhírű énekesnő és Anny a kis diákleány párhuzamos szerelme a csinos doktorált fiatalember iránt, nem tudja felkelteni a modern színházlátogató közönség érdeklődését. Ezzel a témával és ilyen picurka mesével legfeljebb húsz évvel ezelőtt lehetett kísérletezni, ma már nem szabad. Ma már a közönség mást vár és mást kíván a színházainktól s csöppet sincs meghatva, ha azt a keveset, amit nyújtanak, egy-két bonmot és aperszerű sztaniolába csavarva adják be neki. Legjobban ezt *Bárdos* Arturnak kell tudnia, aki nálunk modern színigazgatónak és rendezőnek számít s aki még elnézéssel, vagy kényszerítő körülményekkel sem magyarázhatja ki ennek a vígjátéknak bemutatását.

Az előadás jó. *Honthy* Hanna az énekesnő szerepében, *Berczy* Géza pedig a hódító ifjú szimpátikus figurájában nyeri el a közönség tetszését. *Muráti* Lili a diáklány gyengén megrajzolt alakjában kissé Elisabeth Bergner hatásait keresi, de sikertelenül. *Harsányi* Rezső és *Páger* Antal kitűnőek.

A darabot *Baróthy* József rendezte.

(S.)

Egy asszony, aki tudja, mit akar

Verneuil—Grünwald—Straus Oszkár zenés vigjátéka a Vigszinházban

Gerhart Hauptmann ragyogó színműve után nem lehetünk túlságosan meghatva attól, hogy színrekerült a Vígszinházban *Egy asszony, aki tudja, mit akar*. Nem is vagyunk. De elfogadjuk a produkciót különböző indokai miatt s főként azért, mert alkalmat adott Fedák Sárinak arra, hogy újra megjelenjék a Vígszínház színpadán. Ez elég indokolás. A többi nem fontos.

A darab szövegét *Verneuil* eredetije nyomán *A. Grünwald* gyúrta át librettóvá s zenéjét Straus Oszkár szerzette *Emőd Tamás* és *Békeffi István* verseire.

Téma? Cselekmény? Hát igen, van itt valami, ami esetleg futja egy kétfelvonásos operett témájául, de — sajnos — olyan régi, olyan ásatag ügy ez már, hogy senkit se érdekel. Akik bemennek a színházba, azok nyilván Fedákot akarják látni és nem az öregedő primadonna és fiatal leánya közötti szerelmi párharcot, amelyben — természetesen — az „okos mama" lemond a leánya javára. Nincs ebben, kérem, semmi ötlet, semmi fordulat, semmi szellem és semmi... csak Fedák van. Igen. Fedák Sári itt van és négy képen keresztül ragyogtatja nagyszerű színjátszó tehetségét. Megmondjuk őszintén: mi jobban szeretnők Fedákot a drámai színapdon viszontlátni, mert tudjuk, hogy ott a helye, ott még rengeteg nagy feladat vár reá. Ez a primadonnáskodás a „sohse leszek negyvenéves" örökké visszatérő mottóval, már úgyse tarthat sokáig.

Straus Oszkár zenéje kitűnő. Nagyszerűen kíséri, aláfesti, sőt magyarázza a gyenge szöveget s néhol egészen önálló sikert is arat. A Varázskeringő híres szerzőjétől legalább ilyen zenét vártunk.

A mellékszereplők közül (mert hiszen minden Fedák mellett és körülötte történik) elsősorban *Dayka* Margit és *Jávor* Pál nevét kell említenünk. Dayka ezúttal megtalálta az igazi hangját s Jávor nagyon kellemes, szimpátikus jelenség, bonvivánszerepében. *Somlay* kissé küszködik énekes szerepével, de ragyogó. *Gyergyai* remekel. A többiek: *Makláry*, *Hajmássy*, *Sarkadi*, *Gárdonyi*, *Somló*, *Justh*, *Ladomerszky* Margit, *Peti*, *Ajtay*, *D'Arrigó*, *Zátony* mind a helyükön vannak.

A darabot *Emőd Tamás* fordította. Rendezte: *Szabolcs Ernő*. *Vörös* Pál díszletei szépek.

S. L.

„Annuska": Lontay I., Olty Magda

Kadétszerelem

Békeffy—Szilágyi és Gyöngy Pál operettje a Fővárosi Operettszinházban

A két rutinírozott operettszövegíró: *Békeffi* István és *Szilágyi* László ezúttal társultak erre a közös operettre s maguk mellé vettek egy új, fiatal zeneszerzőt. Sajnos, nem sok jót mondhatunk róluk. Békeffi is, meg Szilágyi is külön-külön sokkal jobb librettókat gyártottak már. A „Kadétszerelem" téma- és cselekménynélkülisége miatt indokolatlanná tette a társulást s egyben megerősít bennünket abban a hitünkben, hogy a régi, elavult operettzsánert, amelyben agyalágyult főhercegek viszik a vezetőszerepet, még viribus unitis sem lehet többé feltámasztani.

Ezt az operettet csak az menti meg, hogy fiatal kadétok és még fiatalabb intézeti leányok is felvonulnak benne (lásd: Farkas Imrét!) s ez a fiatalság némileg modernizálja és elfogadhatóvá teszi a gyenge meséjű bonyodalommentes szövegkönyvet.

Gyöngy Pál, a zeneszerző, tehetséges muzsikusnak ígérkezik, de ez a munkája még kissé színtelen és kiforratlan. A technikai bravur megeszi a melódiát s leginkább csak a zenekart hallja és érzi az ember, a muzsikust nem.

Csortos és *D'Arrigo* felváltva játszanak s mellettük a mindig ragyogó *Kabos* Gyula brilliroz. Nagyszerűek mégis *Fejes* Teri, *Raffay* Erzsi, *Turay* Ida, *Gombaszögi* Ella, *Tabódy* Klári és *Békássy* István. Kisebb szerepekben feltűnnek: *Horváth* Elvira, *Szemlér* Mária, *Feleky* Kamil, *Kertész*, *Rubinyi*, *Nagy* Jenő, *Szőreghy* és *Juhász* István.

Gyarmati Miklós díszletei nagyszerűek. A zenekart *Komor* Vilmos vezényli.

A darabot *Loránth* Vilmos rendezte.

Február 4-én, szombaton este 8 órakor a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében lesz Elek Ica énekművésznő és Arató Cs. Mátyás zeneszerző, magyar nóta és chanson estje, melynek keretében D. Dormándy Ede lapunk belső munkatársának legszebb dalait fogja előadni az illusztris művészpár.

Jegyek 1—4 pengőig a kiadóhivatalban még korlátolt számban kaphatók.

A Műcsarnok téli tárlatából — **Kacziány Ödön: Bujdosó hold** — A Könyves Kálmán jogosításával

hát tulajdonképpen? Ki a bűnös? La Roncière ellen ezer körülmény is szól, de miért tagad ez az ember olyan konokul? Nem volt gyáva fráter, sőt egyenesen vakmerő volt mindig. Miért nincs hát most annyi bátorsága, hogy beösmerje tetteit? És ha nem ő volt, akkor hát ki? Egy szolga? Vagy egy egész bűnszövetkezet, amely összeesküdött La Roncière és az egész Morell ház ellen? De hát akkor miért nem igyekezett maga La Roncière tönkre tenni ezt a bűnszövetkezetet? Miért?

A választ maga Sven Lange adja meg. Mert egyáltalán nem volt ilyen bűnszövetkezet. Az egész rejtelmes ügyet egy ember idézte elő és az — Morell Mária volt, a tábornok leánya, a vádló és áldozat egy személyben. Ugyanaz a tizenhatéves leányka, aki anyjától életvidámságot örökölt és amellett tekintete egyre változó volt, hol érdeklődéssel nézte a legjelentéktelenebb dolgokat, hol meg, a legkomolyabb pillanatokban is, ábrándozásba merült és szemének fénye szinte kikialudt.

És itt egyszerre kiviláglik az is, hogy ez a könyv tulajdonképpen nem is fantasztikus regény, hanem — valóság. Egy igazi, megtörtént bűneset, egy szenzációs pör, élő alakokkal valódi nevekkel, nem is pszeudónevü védőkkel és ügyészekkel. Egy szenzációs pör, amelyet a világ már elfelejtett és amelyet Sven Lange ásott ki poros akták, megsárgult följegyzésekből. De nem egyedül azért hozta mindezt újból napvilágra, hogy egy izgató regényhez találjon alkalmas tárgyat, hanem, hogy — revizió alá vegye a pör aktáit és földerítse a rejtelmeket. És a könyvnek ez a része szinte érdekesebb, mint maga a történet, amely majdnem regényszerü. Ez a revizió egy pszihológiai tanulmány, amely rehabilitál és vádol. Először a külső cselekményeket veszi boncolás alá, de azután rögtön áttér a lelkiekre és itt egyszerre tisztán áll előttünk La Roncière alakja, ezé a különös emberé, aki nemtörődömségből, zaklatott életből folyó apátiából kezdetben ügyet sem vet azokra a vádakra, amelyekkel illetik, de amelyek végül elsodorják és mint piszkos áradat hullámai csapnak át feje fölött. És okos, éles megvilágításban előttünk áll Mária profilja is.

Ő, Mária, ez az ártatlanarcu gyerekleány indította meg ezt az egész rejtelmes lavinát, amely végül egy szenzációs pörré növekedett és amely majdnem egy emberéletet követelt áldozatul. Hogy miért tette mindezt? Talán unalomból, talán azért, hogy érdekessé tegye magát a világ előtt, talán csak attól az ösztöntől ösztökélve, amely szerint a gyerekek, fantáziájuknak más teret nem engedhetvén, — hazudnak, amint ezt a pszihiáterek kimutatták. O maga sem tudta, hogy miért teszi és soha még csak eszébe sem jutottak azok a rettenetes következmények, amelyekkel ez az egész ügy járhatott. Szinte a saját fantáziájának autoszuggesztiója alatt cselekedett és amíg komoly bírák, írásszakértők, pszihológusok sehogy sem tudták e rejtélyes ügy pszihológiai nyitját megtalálni, addig az ebben az álmodozó, ártatlan arcu, a pubertas vértolulásaitól szenvedő, lázas agyu gyerekleányban rejlett. Az egész dologban a valóság csak az volt, hogy egy ösmeretlen ember tapsolni kezdett a zongorajátékhoz és énekhez, majd csókot dobott fel és aztán eltünt. De ez a csekélység elegendő volt ahhoz, hogy a leány fantáziájában egy olyan regény lefolyását indítsa meg, amely bár mindvégig bizarr volt, de azért látszólag közel állott a valósághoz. Mint ahogy a gyermekek hazudozásaiban mindig van valami a valóságból is, ami által azután még nehezebbé válik a fantázia és a valóság különválasztása.

Az öngyilkossági kisérletet is ő találta ki, mert a későbbi nyomozások megállapították, hogy akkortájt senki sem követett el öngyilkossági kisérletet és senkit sem mentettek ki a vízből. A névtelen leveleket is ő irta, a merényletet is ő rendezte önmaga ellen és igy

Uj Idők 1909. XV. 47 sz.

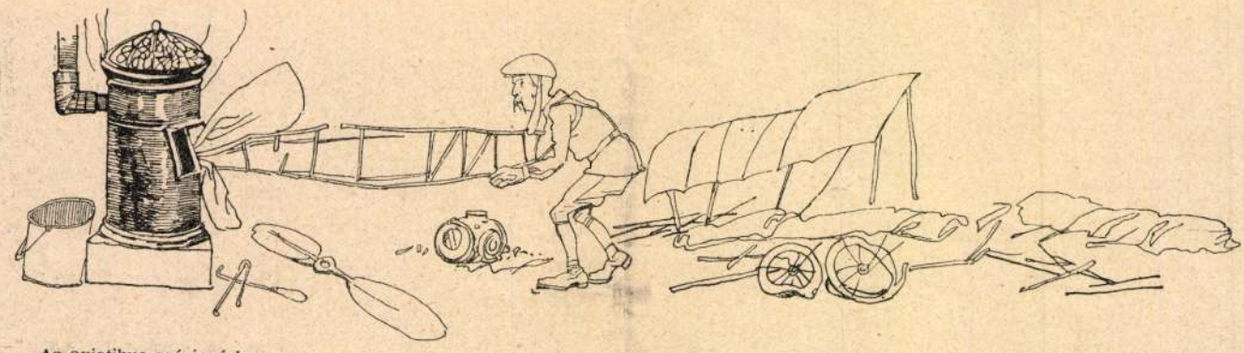

Az aviatikus szénínségben

Mühlbeck Károly rajza

tovább, mindent ő csinált, talán rejtelmes cselekedete komolyságának teljes tudata nélkül, de amellett a részletek kidolgozásának olyan precizitásával, hogy például a merényletkor üvegcserepeket szórt el az ablak mellett, hogy a dolognak az a látszata legyen, mintha az ablakot kívülről verték volna be, holott a vizsgálat aktáiban olyan följegyzésekre is akadt az író, amelyek szerint az udvarban, tehát kívülről is találtak üvegcserepeket.

Ez a könyv tehát, éppen e pompás, érdekfeszítő történetet követő lelki rajz és analizálás révén — amelyet Sven Lange bravúrosan old meg — több mint egyszerű érdekfeszítő történet. A női léleknek — valljuk azonban meg, az aberrációs női léleknek — zseniális rajza, amely talán komoly vizsgálóbíráknak is segítségükre szolgálhat a bonyodalmas, pszihológiai pörökben.

Balla Ignác

Szobrászok a Műcsarnokban

Szobrászatunk jobb a hírénél.

Ha egyszer módjában lesz a Szépművészeti Múzeumnak egy-kétszáz magyar szobrot gyüjteni valamelyik termébe, meglepetten tapasztalják majd sokan, hány mintázó művészetünk megérdemli a muzeális rangsort. Abból a teremből természetesen ki kell rekeszteni a magyar haza hetvenhét Kossuth-szobrát, művészetünk e nemzeti gyászát. Sok talentum kopott el rajtuk s általában monumentális szobrainkon. Nekik s lehetetlen pályázatainknak köszöni plasztikánk a legfanyarabb kritikákat és a legőszintébb részvétet. Helyezzünk csak e nagy masinák mellé pár apró márványt, bensőségs bronzot, boldog órák friss szülötteit s megmásul a kép, amelyet szobrászaink tehetségéről és értelmi világáról alkottunk. Mi ennek az oka?

A Műcsarnok téli kiállításában összegyüjtött kő-, fa-, gipsz-, bronz-, ezüst-, terrakotta-holmi világosan megadja a választ. Nos, nem mind remekmű, de van köztük elég olyan, amelyen munkaközben szívvel-lélekkel csüngött a mestere.

S óh, de nagy dolog az, ha a szobrásznak van valami köze a szobrához! Ha az egy darab belőle; vágyainak, álmainak megtestesülése!

Milyenek lehetnek az efajta szobrász-álmok?

Valaki megpillant egy előre iramodó alakot, tegyük föl: a tennisz-pályán, éppen a kritikus pillanatban. Most dől el a játék. Mint egy villanyos ütésre hirtelenül akcióba lép egész teste. Csak egy ütésről van szó, de hogy az sikerüljön: a két láb, a karok, a fő, a törzs tökéletesen harmónikus munkájára van szükség. Ilyen percekben tünik ki, minő remek gép az emberi test. Mert hisz egy másodperc alatt szinte minden atómja egyetlen cél szolgálatába rezzen. A remek élő gép páratlan fensőséggel pergeti le ezt a bonyolult mozdulatot.

Ha az a valaki véletlenül szobrász, nem hiszem, hogy hidegvérrel nézhetné e mozdulat tovaillanását. Hiszen ki más fürkészi oly verejtékkel a test gyönyörü életét, ha nem ő? S ki másban válhatik ez a látvány felejthetetlen élménnyé, ha nem benne? Csoda-e, ha, amit itt elkapott, az a mozdulat hazakíséri őt műhelyébe, föl-fölcsillan emlékében reggel s este, követelőzni kezd benne, izgatja, csalogatja a megmintázásra. Hisz oly sokat árul el egyetlen ily döntő mozdulat a test mindenhatóságáról. Hát még ha nem födné a testet dressz! Ha nemcsak a mozdulat silhoutteje látszanék, hanem a tagok szabad fordulata, az inak és izmok hirtelen feszülése, a bőr alakváltozása egész teljességében. A pompás ember-állat milyen diadalmasan láttatná akkor ereje teljét.

Akadt szobrász, Szentgyörgyi János, aki egy arasznyi bronzszoborba öntötte ezt a szenzációját. A kis mű méltán kapott díszes helyet a kiállításon, mert vér buzog a megmintázásában. Sima könnyedséggel siklik bele ebbe a mozdulatba ez a női alak, mint a csik. S a lágyan-folyó bronz simulékonyan utánozza az izomrendszert, amely itt egy varázsütésre rezdül meg a bőr alatt. Egy csöppet befelé fordul az egyik láb. Szinte alig észrevehetőn duzzad meg az izmok egész sora: mint a tenger szine a ringás előtt. Ha egy kicsit több vagy egy kicsit kevesebb erő volna e fordulatban vagy az izmok hullámjátékában: csinált munka, holt munka volna ez a bronz. Hogyan lehet, hogy a szobrász így célba talált? Bizonyára úgy, hogy a keze ügyében van a mintázás. De ez még csak az ábéce. Fontosabb, sőt döntő, hogy az a mozdulat lebilincselte minden érdeklődését, hogy teljesen átérezte, hogy a munkában egyebet sem tett, csupán egy friss élményét rögzítette anyagba, testet adott valaminek, ami leghőbb vágya volt.

Az élet így siklik a bronzba.

Egy másik szobrászunk, Telcs Ede, márványképmásokat állított ki, köztük két igen művészi női fejet. A feladat itt nyilván kötöttebb, mert hisz adott modelleket kellett mimelnie. S kő-anyaga is sokféle tilalmat állít eléje. De megmarad a nagy, a legnagyobb szabadsága, az, hogy a maga módja szerint beszélhet nekünk két érdekes női fejről. A természet állott előtte s ő kutathatta a gyöngéd, omlós vagy határozott formákat, kicsalogathatta márványából az epidermis selymét, a homlok kemény domborulását, éreztethette a fülcimpa rugalmas húsát, az orrtő porcos szerkezetét, az orcák párnáját. Gazdag az emberi fej szövedéke s van ennek is crescendója, vannak beszédes s vannak átlagos formái. Elrendezésük dönti el egy ábrázat térképét, a fotografikus hasonlatosságot. Ebbe kerül most az a plusz, amit a szobrász művészetnek nevez. A plusz pedig az, hogy a szobrász belevési ebbe a kőportréba a saját maga képmását is s ez általdereng ama másik ábrázaton. Mennyire benne van e munkákban Telcs diszkrét, halk hangja, gyöngéden tapintatos kezejárása, előkelő fölfogása. Ha erőt és nyugalmat, hevet és szenzibilitást, érdességet és finomságot, epikát és lirát szélsőségekként állítanánk egymás mellé, akkor nyugalmas, szenzibilis, finom és lirai előadásnak

minősítenők a Telcsét. Baj azonban, hogy mind e kifejezések átlagosak, nyujthatók és mi sohasem fejezhetjük ki tökéletesen betűk egymás mellé helyezésével azt, amit a véső nyomai a márványon nekünk mondanak. Természetes, hogy jobban értjük meg a szobrász igazi szándékait, ha mások művei mellé állítjuk az övét. Mindjárt a szomszédságban van Rákosi Szidi márvány-képmása, amelyet Kisfaludi-Stróbl Zsigmond mintázott. Ki ne látná rögtön, hogy ez az utóbbi mű kissé naturalisztikusabb, kissé kézzelfoghatóbban jellemez, hogy Telcs kő-verse mellett kifejező és jól megírt próza? Ez nem minősítés, hanem pusztán különbség-megállapítás. Mások, mint Körmendi Frim Jenő, mentül inkább eltávolodnak a kutató naturalizmustól, hogy szinte kivonatát adják annak, amit a valóságban láttak. Körmendinek egy női képmása (szintén kő) egyszerre elvet minden szubtilitást, mely oly beszédes Telcs művein s helyette merőn más célt keres: nem gazdagságot, de egyszerűséget, nem a formák hullámjátékát, de azok együttes tömegét. Abba aztán szinte be lehet írni a szem, az ajk formáit. Tömör jellényeket kaptunk, utalásokat a kézzelfoghatóság helyett, néhány kifejező szót mondatok helyett. Ez is egyik útja a szobrászatnak. Nem jobb s nem rosszabb út a másiknál. Csak éppen más.

A márványnak jó a visszhangzó ereje, csak tehetség üsse meg. Nézzük, mily intelligensen hangsúlyozza a kőnek tömb-karakterét Hüvös László, a legifjabb nemzedék egyik jeles tagja. Vagy mily komolyság mutatkozik egypár ifjabb szobrász egyszerü természettanulmányain, amelyek itt, sajnos, csak gipszmivoltukban szerepelnek, tehát nem éreztethetik még velünk végleges anyaguk szuggesztióját. De itt vannak még a bronz- és a famunkák is, amelyek nem kevéssé tanulságosak.

Már a plakett művelőinek kicsiny, de derekas csoportja is eléggé változatos. Tetten érhetjük őket is művészi szándékaikban. Az egyik, Beck Fülöp, (akinek pécsi plakettjén két álló alak e nemben a legfinomabbak közé tartozik) egyszerűen odaírhatja a képmást a sima lapra vagy kemény erővel rovátkolhat egy jellemzetes főt oly egyszerűséggel, mint amilyent a régi fametszeteken látunk. Van, aki csak odalehel egy Beethovent a fényes alapra (Murányi Gyula) és a bronz simulékonyságából csalogat ki minden formát. A plakettek mellől szinte kísértetiesen tekint felénk egy mord bronzfej (Simay Imre műve), III. Béla; homloka, szakálla megannyi érc-pánt, acél szabdalhatta acélból ezt az ábrázatot. S végül, — nálunk ritkaságként, — két fából faragott mű teszi érdekessé gyüjteményünket.

Az egyik Róna Józsefé s mindjárt meg is állapítható, hogy műveinek sorában ez az első rangba való: József és Putifár felesége. Ugyanaz a gondosság, körültekintés, munkába való mélyedés látszik meg rajta, amely egy rég dicsért művét, „A kis telhetetlent" jellemezte. A mintázás megoldásain kívül még olyasmit is látunk rajta, ami finom pszihológiára mutat: a mozdulatok, kivált lenn, a lábak formajátéka fölötte kifejező. Legfeltünőbb rajta minden tárlatlátogatóra nézve az, hogy végig fából készült, még pedig gondosan. Aki fából faragta, nem mindenütt dolgozott egyforma intencióval, úgy hogy szinte több kéz közreműködésére gondolhatnánk. Mert a modellatura némely helyen még emlékeztet az agyagmintára s a nézőt bizonyára érdekelni fogja annak tanulmányozása, hogy mely helyeken munkálkodott szabadabban a hasogató kés, s melyeken vált a mű kevésbbé fássá. Az ily studium mindig értékes stilus-megismerésekre vezet.

A másik famunka Bory Jenő „Horgoló leánykája". Kisméretü mű, amely a derekas mintázáson

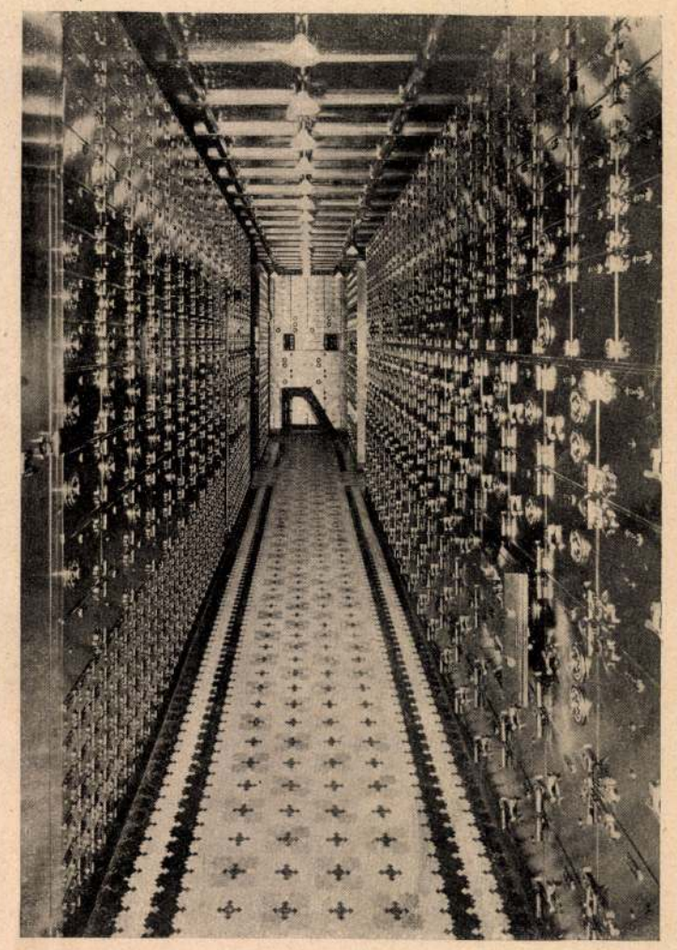

Modern kincseskamrák Newyorkban. A Mercantile Safe Deposit acélszobájának középső folyosója. Ez a cég női kliensei számára van fentartva

kivül minket éppen a fa-stílus szempontjából érdekel. A faragás és nyiszálás beszédes éle szinte arról világosítanak föl minket, hogy a kéz hány mozdulatából állott elő ez a munka. Ez kétségtelenül magában rejti azt az előnyt, hogy szinte résztveszünk a faragás munkájában, nyomon követjük a sáfárkodó kéz minden mozdulatát. Akik fafaragással foglalkoznak, helyesen fognak cselekedni, ha munkájukat nem másolásnak, hanem szabad átírásnak fogják föl.

Szinte stilisztikai kérdések megvitatásához érkeztünk. Ezek bizonyára fontosak. De abból indultunk ki, hogy a tárlat szobrai jobbak a köztereken álló nagyméretü monumentumok átlagánál. Ebbe bizonyára belejátszanak a stiluskérdések is, amelyek sohasem jelentkeznek oly szabadon érvényesülő monumentumokként a nagyméretü emlékműveken, mint az ily intimebb munkákon. Az emlékmű a legritkábban csalogatja a mestereket tisztán szobrászati kísérletekre. Pedig azok és csak azok adják a szobrászat kovászát. Nélkülök sehol sem kerül friss vér a plasztikába.

Lyka Károly

Szociológiai nyomozások

— Kenedi Géza munkái. —

Két kötetben adta ki Kenedi Géza azon tanulmányait, melyek a társadalomtudományok köréből keresték tárgyaikat. Egy értékes férfiu értékes irásai fekszenek előttünk. Kenedi Géza egyénisége, gondolkozása, iránya és munkássága alkalmas arra, hogy tiszteletet váltson ki azon nemzedékből is, amely a tisztelni

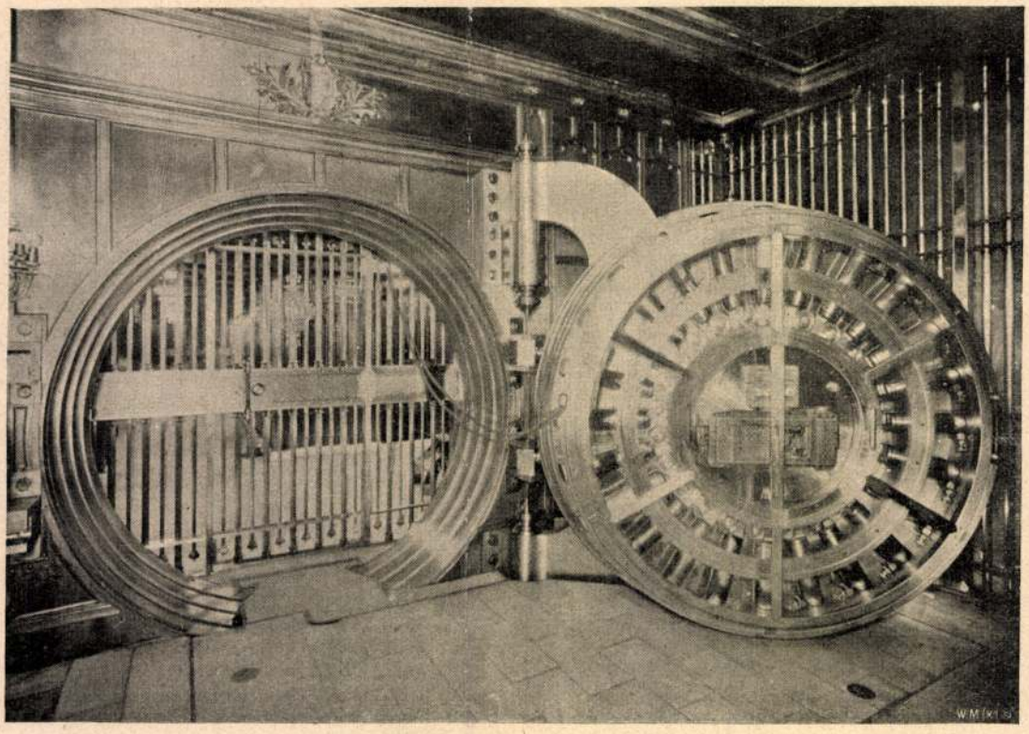

Modern kincseskamrák. A világ legnagyobb páncélos kamrája Newyorkban. A Carnegie-féle kincstár nagy kerek kapuja. Súlya 25 tonna, 24 lakatra jár, amelyek mindegyike 100 fontos. Villámos erő hajtja

tudás nagy adományából csak mostoha részt kapott. A fórum nagyhangu és heves puritánizmusával szemben egy munkás élet csendes, de meg nem alkuvó puritánizmua bontakozik ki előttünk; ez a puritánizmus, amely törhetetlen munkakedvvel dolgozik ideáljainak megvalósításán és nem kiván más jutalmat, mint az ideálok megvalósulását.

Kenedi a magyar szabadelvűség korszakában nőtt fel. Annak a magyar szabadelvűségnek korszakában, amely a nagy táblabirók hagyományain épült, és amely még nem talált ellentétet a modern eszmék és a nemzeti fejlődés, a nemzeti gondolat és a progressziv irányok szeretete között. Amely szabadelvü volt, ha kellett radikális is, de amelynek radkiálizmusát nem a gyülölet, hanem a szeretet és bizalom fejlesztette. Amely tanult a Nyugattól, népszerüsitette Nyugat eszméit és gondolatait, de sohasem csinált az eszmékből fegyvereket, hogy velök kíméletlenül törje össze mindazt, amit saját fejlődésünk eddig létrehozott.

Kenedi Géza egyéniségének tengelyei a szeretet és megértés. A szabadelvűség talaján nőtt fel, de nem zárkózott el az utolsó évtizedek szociális és természettudományi áramlatai előtt és van valami imponáló abban a szorgalomban és lelkesedésben, amellyel nem hagyja abba a tanulást akkor sem, amikor már deresedő fővel eddigi gazdag munkásságának gyümölcseit élvezhetné. És ilyenformán nem marad el korától, ellenkezőleg, valamennyire mintha megelőzné. Megelőzi azzal, hogy egy ma ideiglenesen divatját múlt módszer segítségével boncolja azon áramlatokat, melyek ma a szellemi élet divatcikkeit adják.

Ez a megállapítás nem akar paradoxon lenni. Minden kor tudományos kérdéseinek megvan egyúttal a maguk általános módszere, melynek hatása alól csak kevesen tudják kivonni magukat. A szabadelvűség idejében az etikai szempontokat különösen becsesnek tartották. Azután jött a marxizmus, amely minden „ideológiát" mélyen megvetett, talán azért, mert maga is a tipikus német ideológia szülötte. Nálunk pedig kifejlődött az a különös progressziv világnézet, amely sajátos összhangba hozta Marx, Darwin, Spencer és Haeckel neveit, anélkül, hogy e neveknek fogalmi ellentétét megértené. E világnézet sarkalatos alaptétele, hogy minden „ideológust" a magyar kávéházak irtózatos fölényével sujtja. Etikáról pedig tudni sem akar. Etika nincs. Csak természettudomány van. És történelmi materializmus. És azután pont.

Kenedi Géza ért a természettudományokhoz és ért a történelmi materializmushoz, de egyúttal egy, fájdalom, elmúlt korszak tisztult etikája és filozófiája is él lelkében. Amikor felveti kérdéseit és tárgyalja őket, e két szempont sohasem hagyja el. És ezért előzi meg a mai nemzedéket, amely még nem jutott el oda, hogy saját tudásának apró csecsebecséit tisztult és magasrendü objektivitással tudja szemlélni.

A két kötet, melyeket Kenedi Géza most kiadott, remélhetőleg sokat fog lendíteni azok törekvésein, akik az igazán progressziv eszmékért való becsületes küzdelemben fáradoznak. *Fs. Pl.*

A nagy cél

Elbeszélés

Irta PAKOTS JÓZSEF

Kovácsék öt esztendőn át zsugorgatták a garasokat egy nagy célra. Pontosan kiszámították, hogy évente kétszáz koronát kell félretenniök, ha el akarják érni a nagy célt.

Kétszáz koronát gyüjteni a semmiből, bizony nagy dolog. Kovács Pál mindenekelőtt felhagyott a dohányzással. Pedig nagyon szenvedélyes dohányos volt. Aztán leszokott a karambol-játékról is, pedig ezt is nagyon kedvelte. Sőt leszokott a sakkról is, amelyet azelőtt mindig egy-egy szivarba játszott. De hát ha nem dohányzik, minek neki a szivar?

Szegény Kovácsné is minden garast előbb a fogához vert, mielőtt kiadta volna. Az asszony takarékosságának többféle módja van. Kovácsné maga varrta a ruháit, a háztartása szükségleteihez kikutatta a legolcsóbb bevásárlási forrásokat, a sovány kosztpénzből

A HÉTRŐL.

Washington György. Példa nélküli az a nagy tisztelet, sőt mondhatnánk kultusz is, a melylyel a tengeren túl Washington György emlékezetét körül veszik. Nem az az érdekes ebben, hogy az amerikaiak dicsőítik, hanem az, hogy ez a dicsőítés átragad azokra is, a kik csupán bevándorlók az Egyesült-Államokban, egyebekben pedig nem veszítették még el az összetartozóság érzését azzal a nemzettel, a melyből kiszármaztak. A maga nagyjait más nemzet is ünnepeli, s emlékezetöket kegyelettel veszi körül. A németek is egymás után állítják fel Bismarcknak emlékoszlopait. De az ő kegyeletük se bensőség, se általánosság szempontjából nem mérkőzhetik a Washington iránt táplált érzésekkel. S ennek oka talán abban található meg, hogy Washington nem csak az ellenség hatalmától szabadította meg hazáját, hanem a maga személyes hatalmától is. Egy szabadsághős, a ki győzelmet aratott az ellenségen, akkor nyerheti el a főhatalmat, a mikor akarja. Sőt sokszor akkor is elnyeri, a mikor nem akarja, s a mikor védekezik is ellene. Mert ily viszonyok között maga a nép szokott áhítozni reá, hogy erős kezekben összpontosuljon minden hatalom. Cromwellt és Napoleont nem csak saját ambiciójuk ültette a legfőbb hatalom birtokába, hanem a tömegek osztatlan óhaja is. Washingtonnak is csak akaratán mult, s akár dinasztiát is alapíthatott volna. Hogy milyen volt irányában kortársainak a hangulata, eléggé mutatja az a körülmény, hogy az Egyesült Államok lobogója, a Washington családi czimerének motivumaiból keletkezett. Vörös fehér csikok, és kék mezőben aranyszinü csillagok. Úgy, a hogy e czimer Washington egyik ősének sirján, az angolországi Warwickshire-ben ma is látható, melynek másolatát mai számunkban láthatja az olvasó. De Washington nagy volt a legnagyobban is, akkor tudott lemondani minden külső nagyságról, midőn elérhette volna annak teljességét.

*

A községi orvosok. Valaha az a mondás járta, hogy «Gallenus dat opes, Justinianus honores». Gallenus, a hires orvos kincsekkel halmozta el az ő követőit, Justinianus, a törvénytudó pedig méltóságokat osztogatott. A mi a jogászvilágot illeti, annak patrónusa máig sem veszítette el az erejét. A kit a külső méltóságok s a nagy hivatalok dicsősége csábít, az ma sem boldogulhat másként, minthogy a jogtanulásra adja magát. Nálunk Magyarországon ez a szabály még sokkal kevesebb kivételt ismer, mint máshol. Ellenben, a mi az orvosokat illeti, különösen a körorvosokat, azok ezen a héten tartván kongresszust Budapesten, kifogyhatatlanok voltak sanyarú anyagi helyzetöknek ecsetelésében.

Szó sincs róla, a vidéki, különösen pedig a falusi orvosnak anyagi állapota nálunk nem valami fényes. Bizonyság reá az a tény, hogy nálunk, a hol minden más hivatalra százával akad pályázó, egyes községek éveken át hirdetnek orvosi állásra pályázatot — eredménytelenül. Végzett fiatal orvosok inkább tengődnek itt a fővárosban, a hol legalább a jobb jövő önt beléjük reményt, semmint vidékre menjenek oly fizetésre, a mely szintén tengődést jelent, de minden kilátás nélkül a jobb jövőre. Mindennek daczára úgy látszik mégis, hogy az orvosok eme kongresszusa veszélyes útra tévedt, midőn annak az óhajnak adott kifejezést, hogy a községi és körorvosokat az állam fizesse ezentúl. Hiszen az állam már is agyonnyomással fenyegeti nálunk a társadalmat. Az állam mindenható, az állam a maga roppant súlyával ránehezedik immár a szabad mesterségeket üző polgároknak még magánviszonyaira is. Nálunk nem

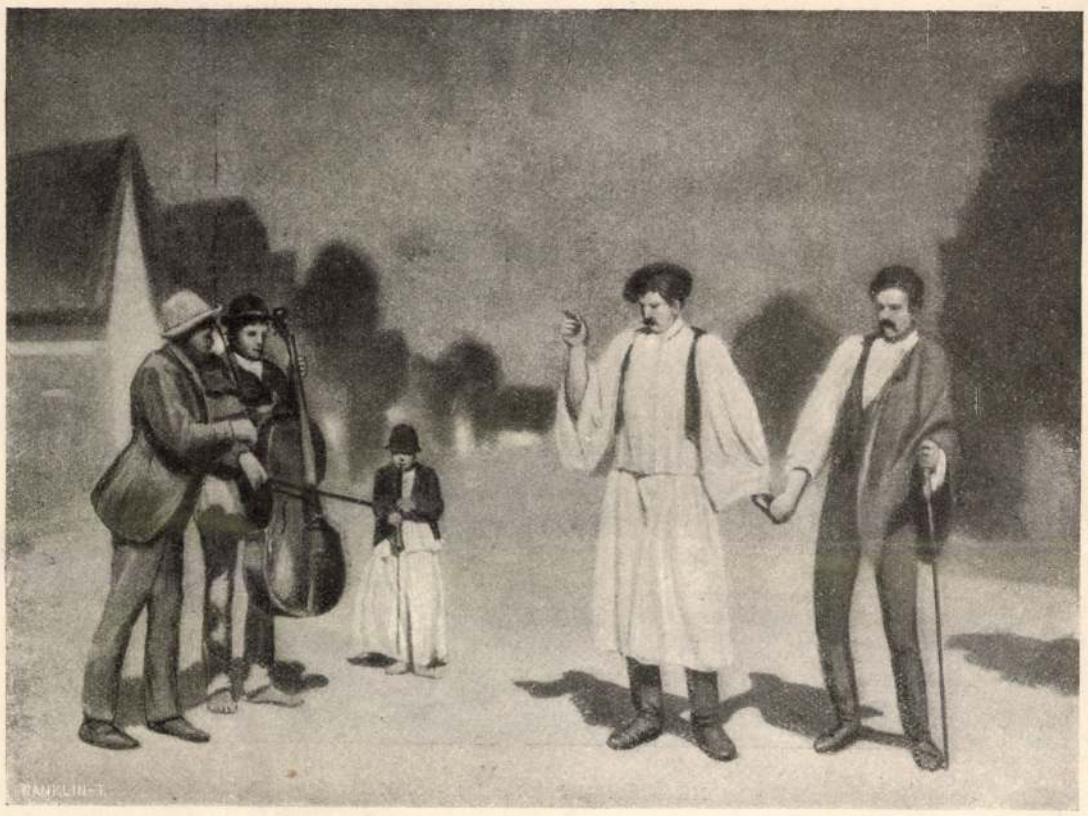

AZ Ő NÓTÁJA.

KRISZTUS A LÁMPÁVAL.

KACZIÁNY ÖDÖN FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

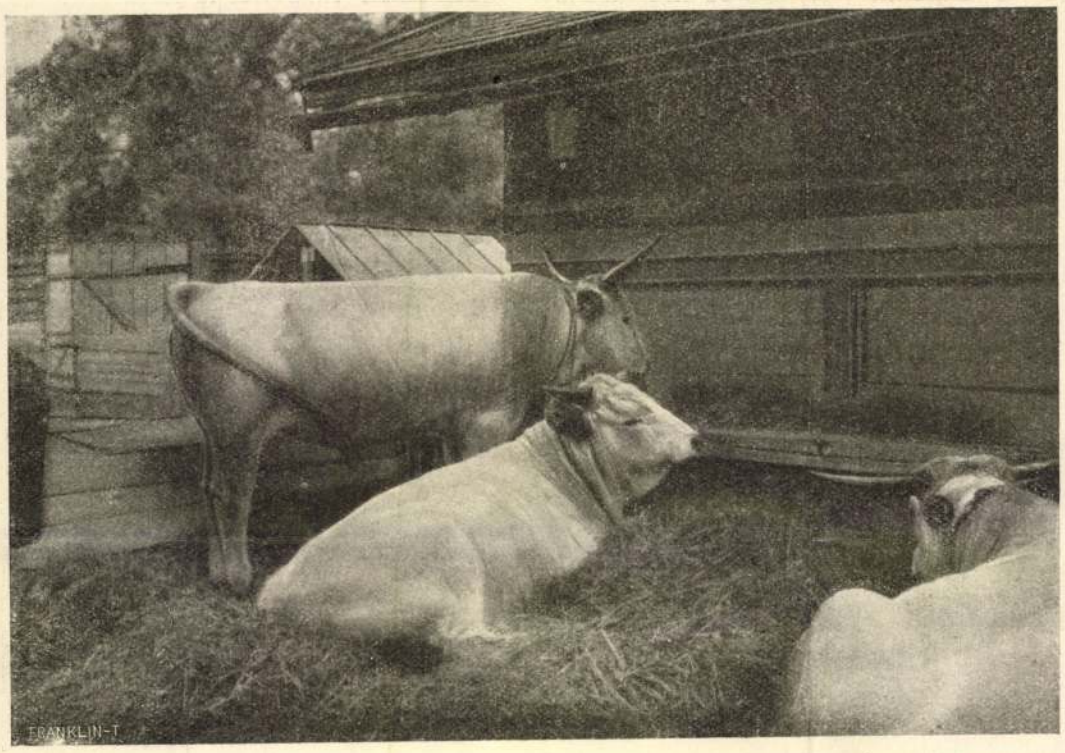

MEZŐSÉGI FAJTA FIATAL BIKÁK.

arra kellene törekedni, hogy az állami ellátásban részesülőknek számát szaporítsuk, hanem inkább arra, hogy minél több foglalkozást szabadítsunk fel az állam hatalma alól.

*

Angol politikusok Budapesten. Az eighty klub, a mely a mostan uralmon levő angol liberálisoknak a pártköre, elküldte nehány tagját Budapestre. Különös sulyt kell helyeznünk erre a látogatásra. Angol képviselők testületileg nem igen szoktak kirándulni idegen országokba. Még Franciaországba se, a mely közel esik, a melynek politikája sokszorosan belejátszik az angol érdekekbe, s a melynek fővárosa látnivalók s szórakozás tekintetében sokkal nagyobb vonzóerővel bir, mint a mi Budapestünk. Nem rándulnak ki Berlinbe se, melynek hatalmi és ipari emelkedését pedig féltékeny szemekkel nézi minden angol, s melynek előhaladása egyenesen veszedelemmel fenyegeti az angol nemzetnek imperialisztikus törekvéseit. Megtiszteltetésnek kell tehát vennünk mindenképen ezt a ritka és kitüntető látogatást. S ha czéljait tekintjük, akkor még örvendetesebb. Az angolok állítólag azért jöttek, hogy a munkásviszonyokra vonatkozó törvényhozási intézkedéseinket tanulmányozzák. Nyilvánvaló, hogy ezért nem jöhettek ide. E tekintetben mi nálunk alig tehetnek értékes tapasztalatokat. Ellenben máshol igen is tehetnének. S ha mégis ezt adják okul, abból önként következik, hogy oly czél hozta őket ide, melynek nyilt bevallása a politikai okossága ütközik. Hát ne is kutassuk ezt az okot. Nyugodjunk meg abban, hogy Angliában végre politikai tényezőnek tekintik a magyar nemzetet, melylyel érdemes foglalkozni, s melynek barátsága becses lehet. S századok óta nem gondolkodtak így a magyar nemzetről.

*

Hajigáló gyerekek. A falusi gyereknek ősi idők óta legkedvesebb sportjai közé tartozik a hajigálás. Kavicscsal átdobni a falu legmagasabb jegenyefáját, vagy a templom födelét, a csöndes víz tükrén tánczoltatni a lapos kavicsot, — mind olyan dolog, hogy a ki legjobban tudja csinálni, első tekintély lesz a falusi gyermeksereg előtt s jogot érez magában, hogy megvesse és lenézze azt, a ki a legszebb betüt veti ugyan, de ehhez nem ért. Hogy aztán ablak törik, sőt koponya is koppan, nem nagy baj, csak meg nem tudják, ki tette. A robogó vonat meg micsoda pompás czél, a mint ki tudja, honnan, ki tudja, hova, keresztülvágtat a mezőn! Úgyis úgy vonzza a falusi gyereket, mint valami mystikus dolog. Nincs az a parasztgyerek, de még felnőtt is kevés, a ki meg ne állana s el ne bámészkodnék az előtte száguldó vonat mentén, ha ezredszer látja is. Ha aztán a zsebe tele van kővel — pedig többnyire tele van, — csak egy mozdulat dolga utána hajítani. Nem mintha ártani akarna vele, hanem csak úgy, vásott pajkosságból. Hogy ablakot zúz a köve, sőt esetleg embert is sérthet, arra talán nem is gondol. De még kevésbbé arra, hogy ha a bezúzott ablakú vonatban történetesen a földmivelési miniszter, vagy épen a bolgár fejedelem utazik, hasábokra menő, legújabb divat szerint öt-hat czímmel ékes «merénylet» lesz a gyerekes csinyből az egy és két krajczáros lapokban, sőt a komoly négykrajczáros lapok is szükségesnek találják foglalkozni vele. Megindul aztán a nagy közigazgatási apparátus, táviratok jönnek-mennek s a végén a nagy hűhóból kibontakozik egy siránkozó libapásztor gyerek alakja. A lapok pedig elmélkedéseket közölnek a falusi gyerekek vásottságáról. Pedig egyik-másik elmélkedhetnék a saját vásottságáról is, a mikor nap nap után hajigálózik a szenzációk kavicsaival, melyek nem egyszer, százszor több kárt okoznak egy-egy betört kupéablaknál. A kővel dobálózó parasztgyerekek dolgát majd elintézi az apai vagy tanitói mogyoró-pálcza, a népies erkölcsöket idővel meg fogja szelidíteni az iskola, — de ki szabadit meg attól a vásottságtól, a mely az utczán hangos szóval árult szenzációkból rikoltoz felénk?

KACZIÁNY ÖDÖN FESTMÉNYEI A NEMZETI SZALONBAN.

Körülbelül 35 évre terjedő művészi pályájának eredményeit gyűjtötte össze Kacziány Ödön a Nemzeti Szalon termeiben. Ez az első ily kiállítás az új évadban, egyúttal utolsó is a Nemzeti Szalon mostani helyiségében, melyből nemsokára Erzsébettéri új otthonába költözik.

Kacziány kiállítása számra is igen jelentékeny, bár a művész festményeinek csak egy része van meg benne, a nyilvános gyűjteményekben és magánosoknál levők hiányzanak. De még gazdagabb változatosság dolgában, mert egy erősen egyéni és változatos lelki életű művész fejlődését tárja elő a festőművészet váltakozó irányai közepett.

A legrégibb képek a hetvenes évekből valók, a mikor a novellisztikus genre-festészet volt divatban, az életből vett egy-egy jelenetnek egyetlen a pillanatban való összetömörítésére törekedtek a festők s a nézőben olyan hatásokat akartak kelteni, mint egy novella vagy egy szindarab. Akkor Kacziány is részegen hazatérő parasztokat, Krisztus-szobrot bepingáló festőt, más efféle témákat festett, a kor divata szerinti atelier-tónusban.

Csakhamar azonban szakított ezzel a modorral, a kor divatától eltérve, sőt szembe is szállva vele, keresni kezdte a maga egyéniségét. Sokat feláldozott addig szerzett népszerűségéből, a kritikusok habozva állottak képei előtt, a közönség pedig értetlenül. Extravaganczának nézték azt, a mi a művésznek művészete eszközeivel való küzdelme volt, egyénisége szabad kifejtéséért. Az erős, kemény kontúrok kezdtek elhalványodni festményein, vásznai képzeletének bizarr alakjaival népesedtek be s szokatlan, a természetben látottaktól elütő szineket kaptak. A művész lassankint teljesen szakított a realizmussal és átadta magát fantáziája játékának.

Az a világ, melyet az utóbbi 10—15 év alatt festett művein látunk, nem a mi világunk, hanem a világnak a művész képzeletében való tükröződése. Nem a nap világít benne, hanem a hold, éles árnyékokat vetve, szürkés vagy kékes fátyollal vonva be a házakat és alakokat, vagy pedig az éjszakában pirosan égő tűz, a mely kisérteties vörös fénybe von mindent. Napsütéses képet alig látunk Kacziány munkái közt. A tengerparti várost félig megvilágítja, félig elfödi szemünk elől a kéken rezgő holdfény, a tenger habjai sötétzölden törnek meg a parti sziklákon, az interieurbe belopódzik a halk esthomály, egy-egy bizonytalan sötét foltnak mutatva az asztalnál ülő alakokat. A szinezés fantasztikus, irreális, de — talán épen ezért — sokszor erős hangulatokat kelt, a melyek észrevétlenül rezegnek át a képről lelkünkbe.

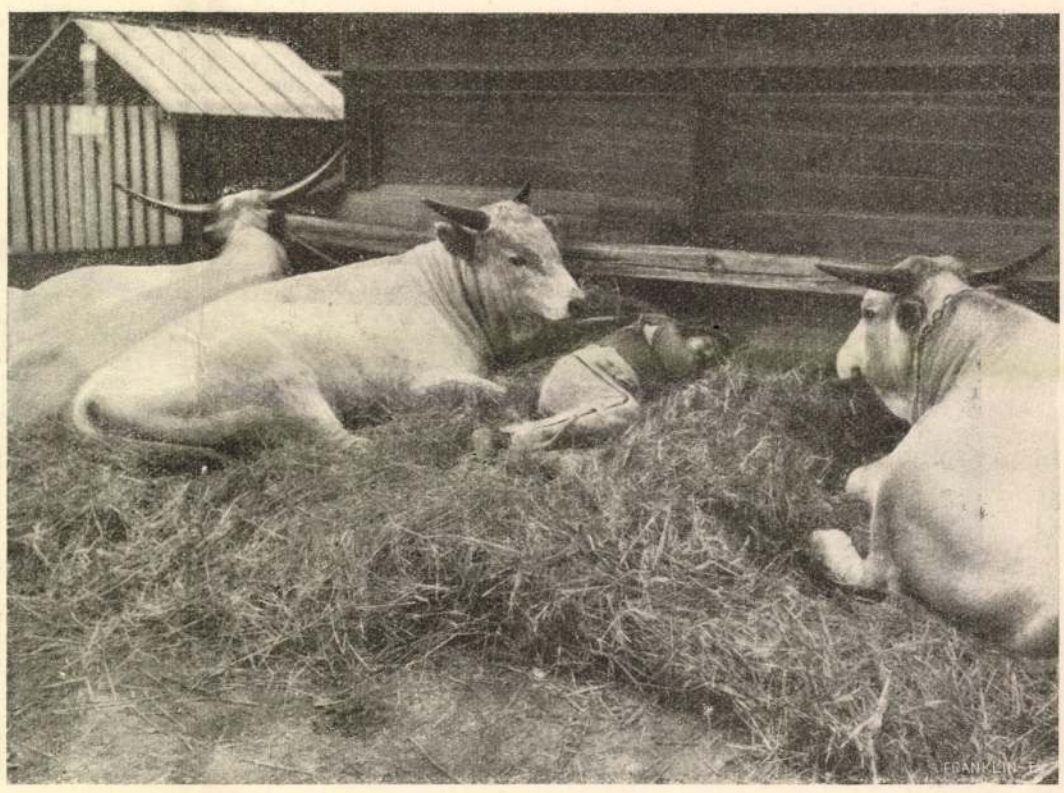

CSENDÉLET AZ ISTÁLLÓBAN.

A KOLOZSVÁRI TENYÉSZÁLLAT-KIÁLLÍTÁSRÓL.